

1701

К 19 Р. 5

Міхаєль Бернад Валентіні

Трактат з судової медицини

1701

М

Р

ІН

Р

64225

MICHAELIS BERNHARDI
VALENTINI

D. & P.P. Ord.

PANDECTARUM
MEDICO-LEGALIUM

PARS ALTERA,

Qua

INSPECTIO & RENUNCIATIO

Vulnerum lethalium & infanticidiorum,

Per

RESPONSA MEDICO-FORENSIA,

ex Archivis Academicarum Celebriorum

& Scriptorum Probatissimorum Commentariis

deprompta, illustrantur.

Cum

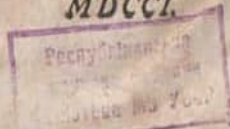
INTRODUCTIONIBUS GENER ALIBUS

cuiuslibet Sectioni praemissis.

FRANCOFURTI AD MOEN. M.

Sumptibus JOHANNIS DAVIDS ZUNNERI.

MDCCI.

64225

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

OF THE EAST ASIAN DEPARTMENT

1100 EAST 58TH STREET

CHICAGO, ILL. 60637

DATE

BY

FOR

OF

THE

INTRODUCTION

TO THE

SERENISSIMO ac POTENTISSIMO
REGI
JOSEPHO
IMP. CAES.

LEOPOLDI I.
PII, FELICIS, INCLUTI, VICTORIS ac
• TRIUMPHATORIS SEMPER
AUGUSTI

FIL.
AUGUSTO,
ROMANORUM ET HUNGARORUM
REGI,

AUSTRIÆ SUPREMO DUCI,
&c. &c. &c.

*CUJUS VIRTUTE, FELICITATE, JU-
STITIA PROPAGANDUS TER-
RARUM ORBIS EST*

*et
RETINENDUS,*

DOMINO MEIO CLEMENTISSIMO.

SERENISSIME ac POTENTISSIME

R E X.

Incomparabilis prorsus-
que Divinæ Sapien-
tiæ documentum e-
rat, quô vix in thro-
num Patris Davidis
evectus & in Regem unctus Salo-
mon intricatissimum infanticidii
dissidium felicissimè detegebat.
Cum enim Hierosolymæ, post ob-
lata coram arcâ Domini holocau-
sta,

DEDICATIO.

sta, universos famulos lautissimo convivio excepisset, Regem binæ mulieres inhonestæ acceperunt, quarum altera filiolum, in somno à se oppressum, cum alterius filiolo vivente permutarat. Utræque ergo puerum adhuc viventem altercando sibi vindicante, Rex sibi gladium adferre iubens & infantuli divisionem minitans, genuinam (cujus viscera super filio movebantur) Matrem agnoscendo, astutissimum infanticidæ raptum, cum stupore omnium detexit. Quùm verò totò die, proh dolor! similia, imò truculentiora infanticidiorum exemplum

DEDICATIO.

empla se trudent, quæ ob fraudulenta inquisitionum technas, non iudiciis tantum criminalibus, sed & Facultatibus ICtorum & Medicorum Academicis vix extricabile negotium facessunt, ut è variis in *Secunda Pandectarum Medico-Legalium Parte* notatis casibus elucescit; hinc ad *Vestram*, REX POTENTISSIME, *Majestatem*, cum eadem, tanquam ad Modernum Germaniæ Salomonem, jam depropero, prona humique prostrata reverentia exorans, velit hunc foetum literarium Clementissimè suscipere simulque indulgere, ut *Sacræ Re-*

DEDICATIO.

Regiæ Majestatis radiis difficultates illic occurrentes illustrentur Ejusve Regia Autoritate tot publicæ Academiæ de creta confirmentur: Tenerrima verò parvulorum, à cruentis olim Pharaonis & Herodis manibus miserrimè trucidatorum & à crudelissimis Genitricum unguibus hodiernum disceptorum vita, Tua, **REX BENIGNISSIME**, gratia servetur: Occisorum tandem sanguis & innocentia debito maleficarum supplicio vindicetur. **DEUS** autem, Rex Regum & Dominus Dominantium, nuperimis, per universos Germaniæ circum-

DEDICATIO

culos, inter tot jubilorum strepitus,
pro salute *Sacræ Regiæ Majestatis*
Vestræ PRINCIPEQUE HÆ-
REDITATIS REGIO, in cu-
nis adhuc ludente, nuncupatis votis
pondus & complementum inesse
jubeat, ut *Augustissima Domus*
Austriaca, Surculo hocce Regio
æternitati implantata perpetuò flo-
reat & VIVAT!

SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS
VESTRÆ

Servus humilimus

Michael Bernhardus
Valentini.

PROLEGOMENA.

SI quicquam est, quod Medicorum in Academiis cumpri-
mis docentium, conscientiam exer-
cere valet, id sanè volnerum, sive le-
thalium, sive non lethaliū, renun-
ciatio est. Hic enim non tam de lanā disputatur,
quàm de corio, imò sanguine humano, ad cœlum, si
vel inultus, vel inique profusus fuerit, clamante, lu-
ditur. Hinc & plerosque, à quibus hæ sanguinum
causæ dijudicandæ sunt, latebras & effugia querere,
culpamque, si quæ commissa fuerit, in alios devolve-
re videas. Icti scilicet judiciis Facultatum Medica-
rum, Facultates è contra Inspectorum Relatione setu-
entur, qui si vel minimum in Sectione cespitaverint,
in Academiis aut judicia suspendunt, aut in partem mi-
tiores inclinant, sicque Judex Inquisitum à pœna or-
dinaria absolvit & de eò Medicis demum rationem red-
dendam

PROLEGOMENA.

dendam esse censet. Quo jure verò, quave injuria illud fiat, non tam propriis, quàm Juri Consummatissimi, D. N. *Samuelis Stryckii*, verbis exprimere liceat, qui in *Programmate* quodam *Wittenbergæ Anno 1691. publicato*, solidissimè, ut solet, de negotio hoc ita loquitur: Ipse inquit, Imperator Carolus V. in Nemesis sua subinde ad Medicorum judicium remisit Judices, præsertim, ubi ob effusum sanguinem humanum mortis supplicium venit irrogandum. Si enim Medicorum arbitrio mortiferum vulnus reputatum non fuerit, non morte, verùm extra ordinem puniendum esse homicidam, uno ore ab illis, qui circa criminales causas occupantur, Doctoribus assertum est huc usque. Non equidem vituperanda est illa Caroli V. Judicibus injuncta industria, ut casu eveniente exactissimam vulneris inspectionem adhibeant: Æque enim interest Reipublicæ, ne rapiatur ad supplicium ille, qui mortem non meruit, quàm ne supplicio eximatur, cujus factum ipse Deus sanguine piandum ab initio rerum censuit. Verum enim verò postquam in Sectas abire Medici, & novis novorum ingeniorum experimentis Veterum placita erroris accusare cœperunt, eò deventum est hodiè, ut non pauci homicidarum solis Medicorum subtilitatibus ab optimè meritò liberentur supplicio. Vix enim vulnus quoddam, si unum alterumve exceperis, proferri poterit, quod absolutè mortiferum esse

PROLEGOMENA.

esse universa Medicorum Schola asserat. Quod eatenus in criminali foro probatum, ut, si quidam Medicorum vulnus lethale contendat, alii verò medicinam vulneri parari potuisse, si Medicus vulnerato mox adfuisset peritus, & insolita quædam remedia, vix centesimo Chirurgorum nota, adhibuisset, intrepidè adstruant, in hoc negotio dubio standum illorum esse asserto, qui vulnus mortiferum negaverint, utpote quod hæc assertio Rei defensionem, summo favore dignam, promoveat. Verum ita non amplius divino iudicio, sed Medicorum arbitrio subiacebit, an ultimo destinandus sit supplicio Homicida, an ejus sanguini parcendum? Sanè postquam ex legibus humanis æstimari cepit pœna profusi sanguinis, tot media elabendi recepta sunt Doctoribus, ut facilius hodiè sit, homicidam à gladio, quam à furcâ furem liberare. DEUS O.M. summus ille sanguinis humani vindex, quoties legem hanc in sacrâ paginâ repetiit, nunquam vel cadaveris inspectionem, vel vulneris absolutam mortalitatem desideravit. Adest quidam locus *Exod. XXI. §. 12.* cui particulam inde inferendam visum est quibusdam: *qui hominem percusserit, ut INDE moriatur:* Ex quo deducere nituntur, si non

PROLEGOMENA.

ex vulnere moriatur absolutè, cessare legis divinæ sanctionem. Verùm si pro lubitu Juri divino particulas inferere fas esset, salva res foret. Ast nulla illius textus versio, quotquot earum exhibent *Biblia Polyglotta*, vocem illam agnoscit, sed sensum divinæ legis simpliciter exprimit: *QUI PERCUS-
SERIT HOMINEM, UT MORIATUR*, (ubi vulgata substituit, *volens occidere*, quasi percussio sine occidendi animo, etiamsi mors sequatur, ultimum supplicium non mereatur, rectè notata à Grotio in *Not. ad Exod. d. cap. 21. vers 12.* nocendi enim animus sufficit, *L. 1. C. ad L. Com. de Sicar.*) *MORTE MORIETUR*. Nihil ergò amplius desiderat divinus Legislator, quàm quòd percussio-
nem secuta sit mors; ut verò immediatè & absolu-
ta necessitate ex illa percussione secuta sit, nullibi exigitur. Quapropter percussus in capite, si brevi tempore post apoplexiâ, aut epilepsiâ corripiatur & ita decedat, sectione autem corporis institutâ appa-
reat, ictum non fuisse mortiferum, sed acceden-
tem apoplexiam causam morti dedisse, absolvendus foret in foro soli, sed condemnandus omnino se-
cundum legem divinam. Ex percussione enim a-
poplexia, ex hac verò mors secuta; Mortuus ergò omnino est ex percussione, licet non immediatè percussio

PROLEGOMENA.

percuſſio vitam] homini ademerit. Fateor ex Jure noſtro Romano primitus hauſiſſe illam diverſitatem Interpretes, an mortiferum vulnus fuerit, vel non, *L. 11. §. 3. L. 15. §. 1. L. 3. §. ſin. L. 36. §. 1. L. 46. L. 51. L. 52. ff. ad L. Aquil.* Verùm hoc pariter fateor, per incuriam hos textus de negotio planè alio loquentes, ad irrogationem poenæ ultimi ſupplicii fuiſſe extenſos. Lex Aquilia civilem, ob vulneratum vel occiſum hominem, concedit vindictam, ubi ut conſtet, an ex primò, en ex tertio capite damnum ſit reparandum, ratio vulneris neceſſariò fuit habenda. At verò ſi publicam caſi hominis vindictam ex jure noſtro deſideres, ad Legem Corneliam tibi recurrendum, quam nullo unquam loco vulneris mortiferi rationem habuiſſe, ſingulorum textuum docebit evolutio. Quippe uno ſaltem caſu vulnera contemplari voluit, ſi in rixâ percuſſus homo, nec conſtet, cujus ictu perierit, per *L. ult. ff. ad L. Cornel. de Sicar.* aliàs nocendi animum & factum mortem præceſſiſſe ſufficit. Quæ Legis Cornelix ſententia eò certior eſt, dum *Ulpiano* monitore, quantum ad poenam illius Legis nihil intereſt, occidat quis, an cauſam mortis præbeat, *L. 15. ff. d. r.* E contrariò quantum ad actionem Legis Aquiliæ, multum intereſſe dicitur, occiderit quis, an cauſam mortis præſti-

PROLEGOMENA.

terit, teste eodem *Ulpiano in L. 7. §. 6. ff. ad L. Aquil.* ut adeò juris nostri placita circa Legem Aquiliam Legi Corneliæ minus cautè applicentur. Stabit ergò immota hæc sententia, divino civilique juri ex allè conveniens; vulnus omne, morti causam dans, utut in se suapte natura mortiferum non sit, si exterius culpa vulnerati nihil adveniat, quod mortem promoveat, capitis supplicium mereri. Quis enim negaret, illa, quæ ipsi vulnere symptomata superveniunt, nullo vulnerati malo regimine, aut Chirurgorum negligentia accedente, ipsi vulneranti esse imputanda, *vid. l. 52. ff. ad Leg. Aquil.* Et ob hanc causam hominem, in loco ab aliorum Consortio remoto, ubi Chirurgi Medicique copia haberi nequit, vulnerantem, utut non mortifere, jure divino morte puniendum censeo: Vulnerando enim in loco deserto, mors sine dubio ex vulnere secuta; & quamvis Medicorum manu medela vulnere parari potuisset, cum tamen illorum copia haberi non potuerit, nihil est, quod excusare vulnerantem possit; quamvis in forò excusetur quotidie. Occidendi enim animus adfuit, factumque ipsum pariter consummatum adest; Sentiat ergò poenas facinore suo promeritas. Quod si aliter statueremus, pari ratiociniò dicendum foret, illum, qui hominem de ponte præcipitaverit, ita ut
continuò

PROLEGOMENA.

continuò non submergatur, sed lassatus, vi fluminis victus tandem pereat, qui casus est in *L. 7. §. 7. ff. ad L. Aquil.* poena capitis, plectendum non esse; potuisset enim, si nauta mox adfuisset, servari, ut hinc non ex projectione, sed destitutus auxiliò humanò decessisse videatur. Quis verò salvâ conscientia illum absolveret? Et hanc divini juris sententiam, quod qui mortis in causâ fuit, morte plectendus sit, agnovisse pariter Ebræos, ex Maimonide docuit *Seldenus de jure Nat. & Gent. juxt. Discipl. Hebr. Lib. 4. c. 1. p. 480. & 482.* Imò tandem nec Carolum V. absolutam vulneris lethalitatem exegisse existimo. Si enim *Artic. 47. Constit. Crim.* evolvamus, apparebit, in hoc sollicitum saltem fuisse Carolum, ut post aliquot dies decedente vulnerato inquiratur, qualem se ab accepto vulnere gesserit & annon aliunde mortem sibi conciliarit. Nullibi verò disposuit idem, quod si vulneratus ordinaria adhibuerit remedia & Diata morbo conveniente usus fuerit, nihilominus ex vulnere non lethali decesserit, morte puniendus non sit homicida, si de proposito occidendi vel nocendi constet evidenter. Nec enim satisfactum legi divinæ est, si Medicus asserat potuisse vulneratum pristinae valetudini restitui. Quippe

*Non est in Medico semper relevetur ut ager,
Interdum docta plus valet esse malum.*

Quâ

PROLEGOMENA.

Quâ ergò fiduciâ dicere possunt Medici, vulnus hoc lethale non fuisse, cum quod uni mortiferum non est, non rarò perimat alterum: Nec æqualis ubique vigor est in sustinendis vulneribus. Adeoque tum demum, succurrendum censeo homicidæ, si vulneratum malo regimine sibi mortem conciliaffe Medicorum judicio constet. Haftenus Jctus Famigeratissimus, cui vel eam ob causam *Prologi* vices heu concessi, quod hanc in rem non tantum scitissimè commentatus fuit, sed & Medicis, à scrupulosâ conscientia in diversum actis, haud minimum solatii attulit, utpote qui de qualitate vulneris judicando, à pœnâ infligendâ, tanquam alius fori negotiô, prorsus abstrahunt. Tu vero, *Lector Erudite*, benè de novô vale, & quos de vulnerum lethalitate fortè desiderare posses casus alios, notatu dignissimos, in subsecuturis *Novellis Medico-Legalibus* præstolare.

64225

PANDECTARUM MEDICO-LEGALIUM

PARS II.

SECTIO I.

DE

*INSPECTIONE VULNE-
RUM IN GENERE.*

INTRODUCTIO.

§. I.

icet quamplurimis in casibus *INSPE-
CTIO OCULARIS*, tam *JCTis*, quàm
Medicis, valdè necessaria sit, ut utrum-
que ex professô ostendit *Dn. Joh. Nic*

Pars II.

A

Her.

64225

Hertius, Prof. Giffensis, in Diss. de Insp. oculari, Opusculis ejus & Commentariis, nuper admodum simul editis, adjectâ, nullibi tamen magis, quàm ad renunciationem vulnerum lethalium eadem expetitur, ita quidem, ut, si vel prorsus omittatur, aut negligentius, quàm par erat, suscipiatur, pœna ordinaria vulgò locum non habeat, cum dubium maneat delicti corpus, quod præter Responsum Dnn. Lipsiensium in CAS. I. confirmat B. Dn. Mauritius in Consil. Chilon. XXIV. p. 313.

§. II.

Personæ ad Inspectionem hanc necessariæ enumerantur in *Constitut. Criminal. Carol. V. art. 149.* ubi præter judicem, binos Scabinos & Aëtuarium judicialiter requiruntur Chirurghi sive Medici, qui hâc in parte confunduntur, *l. 1. §. Med. ff. de extraordin. cognit. Gail. cap. 2. O. III. num. 2.* cum Chirurgorum nomine non quivis Barbitonsores aut Balneatores, sed Chirurghi in Anatomîâ versatissimi intelligantur, *expl. Stryk Tr. de jur. sens. c. 2. n. 19.* quicum raræ aves sint, hinc meritò illis Medici, consuetudine nunc ubivis receptâ, adjunguntur, ita tamen, ut si horum copia non detur,

foli

soli Chirurghi periti, absque Medico, possint vulnerum inspectioni præesse, decidente ita *Facult. Med. Lipsiensi in Resp. ad CAS. II.* Pharmacopœi autem clysteribus explodendis studeant & ab arduo hoc negotio abstineant, *vid. c. l.*

§. III.

Ast si dissensio oriatur inter Medicos & Chirur-
gos, quorum tunc judicio stabit iudex? Equidem
peritorum judicio standum esse, juxta communem
statuit *Stryckius Tr. alleg. c. 4. n. 21.* Quibusnam verò
primæ hæc sint deferendæ, Medicis, an Chirurgis?
dubitatur: Prius tamen contra *Mascardum* ele-
ganter ostendit *Celeb. D. Bohnius in Tr. de renunc.
vuln. Lethal. pag. 15.* non minus ac diffidio inter Me-
dicum & obstetricem abortu, priori, tanquam in
arte suâ peritiori, credendum esse, à *Scabinis Jenensi-
bus* decisum olim fuit in *CAS. III.*

§. IV.

Cum verò indubitati juris sit, Peritis in unaqua-
que arte non aliter fidem haberi, quàm si sub fide
juramenti judicaverint, *vid. Jacob. Schulz. ad Mo-
dest. Pistor. P. 4. q. 1. 42. n. 11.* hinc Medici æquè ac
Chirurgi sine prævio juramento, sive ad inspectio-
nem vulneris, sive judicium desuper ferendum, non

admittuntur, sed dispari ratione. Priores enim non tenentur ad hunc vel illum actum specialiter jurare, cum primis illi, qui in quadam civitate Physici constituti ab initio officii, ad quod publicâ autoritate evecti, jurârunt, vid. *Classen. in Comment. ad Artic. 147. cc. p. 934. Gail. obs. 111. n. 13. Carpz. Prax. Crim. Part. 1. Q. 26.* Quid quod juramentum, à Doctoribus aut Licentiatis in Promotionibus solennibus præstitum, ejusdem sit virtutis, vid. *Stryck. de jur. sens. diss. 1. c. 2.* qui pro hâc juramentô, tanquam sufficiente, à *Facult. Juridicâ Viadrinâ* pronunciatum fuisse testatur; idemque in contradictoriô olim obtinuit Amplissima *Facultas Medica Lipsensis*, in causâ homicidii, à *Joh. Dörnig. in G. Geislero Anno 1657.* perpetrati, vid. *CAS. IV.* eô quidem cum effectu, ut exceptio Rei, quam à juramento Medici & Chirurgorum testantium ante inspectionem vulneris haud præstitô petierat, ab Amplissimô Scabinatu rejecta fuerit, referente *Dn. Bohrio in Med. Forens. Specim. 1. S. 14.* Chirurghi è contrâ ad quosvis inspectionum actus speciale semper juramentum præstare tenentur, idque vi *Const. t. Crim. art. 149.* nisi ex illorum ordine nonnulli, propter singularem experientiam & peritiam à Senatu Civitatis publicô salario,

salariò, præviò juramentò, alantur, quibuscum quo-
ad juramentum illud dispensari posse, præjudicio
quodam confirmat *Carpzovius l. c. Part. I. q. 26. n.*
40. vid. C A S. V. ubi tamen saluberrimè à *Dn.*
Stryckio monetur, quòd eò in casu expediat, ut,
qui ab initio jurarint, in actu inspectionis illius Sa-
cramenti admoneantur.

§. V.

Ut autem Inspectio legalis sit & inculcata, om-
nia probè supputanda, & quæ tum ante, tum in-
tra & post eandem requiruntur, curatissimè obser-
vanda sunt.

ANTE INSPECTIONEM præviâ requisiti-
one ordinariâ (sine quâ Inspectores se legitimare
nequeunt, *vid. Part. I. Sect. 7. cas. 20.*) vi *Constit. Ca-*
roline in varias circumstantias primùm inquiren-
dum, ut de vulnerati ætate, dispositione, sive ante si-
ve post vulnerationem ipsi familiari, de armis, quib⁹
læsus, diætâ, Chirurgorum & adstantium solertiâ,
mortis tempore &c. quorum omnium notitiam
Celsus lib. 5. cap. 26. heic insimul requirit. Sedulo
etiam cavendum, ne Chirurghi ante sectionem occi-
si cadaveris stylo vel instrumento quodam ferreo
vulnerum profunditatem metiantur, cum viscera

interna ita facilimè lædi & postmodum error in renunciando committi possit ; unde solam styli immisionem ad inspectionem non sufficere, præter. CAS. VI. *Welschius de ration. vuln. leth. judic. c. 15. Dn. Maurit. in Consil. Chilon. P. 2. Conf. 23. n. 4. alii- que rectè judicant.*

§. VI.

In ipso Inspectionis actu, juxta sæpius allegatam Constitutionem Criminalem, SECTIO requiritur, in quâ temporis æquè ac modi ratio habeatur. Prioris intuitu ante sepulturam instituenda est apertio, utur & sepulta quandoque & è tumulo rursus eruta cadavera sectioni submittantur, dummodò recentia adhuc nec putredine corrupta sint : Hoc enim in casu nullum Medicum teneri, ut famam æquè ac sanitatem suam periclitetur, *Ampliss. Facultas Med. Lipsiensis* judicat in Resp. ad CAS. VII.

§. VII.

Modum quod attinet, Sectionem suspensâ & providâ manu instituendam monet *D. Bohnius in Medicin. Forensi Specim. 2. §. 17.* ne vulnera prius efficiamus, quàm investigemus. Unde simul Medicis Inspectoribus autor est, ut propriis potius, quàm Chirurghi manibus sectionem instituant, cum præ-
stet

stet manus, quàm conscientiam, cruentare. Expedi etiam cultros Anatomicos adhibere, non verò novaculam, ne Defensoribus effugium aut patrocini-um relinquatur, quo sub ipsa sectione hæc vel illa vasa incautè amputata & incisa conqueruntur, ut in causâ homicidii N. N. nuperrimè ventilatâ accidisse CAS. VIII. ob oculos ponit. Abhinc non tantum ipsius vulneris confinia perlustranda, sed omnes simul C. H. cavitates aperiendæ sunt, ut in renunciatione eò certius determinare possimus, an occisus è vulnere magis, quàm aliò quodam morbo in abscondito latente, perierit?

§. VIII.

Sed quid si derepentè telo lethiferò vulneratus obierit? an & tunc ipsa sectio necessariò ad vulneris lethalitatem determinandam requiritur? Sunt qui negare videntur, adeò, ut plures è JCtis neglectâ licet inspectione poenam ordinariam in occisore tunc locum habere sustineant, *Brunnemannus* sc. *Oldecop. Stryckius, Menochius Mascardus* & alii. Verùm salvâ tot Virorum Celebrissimorum autoritate illis subscribere veremur, cum per morbum quendam intus latentem, si forsitan terminus fatalis cum tempore illius vulneris coincadat,

incidat, aut hoc brevî excipiat, obire potuerit, vid. *D. Bohn. in Medicin. Ejus Forens. Specim. 2. §. 13.* Notabilem hujus rei historiam in Solenni quadam Anatome, hîc locorum habitâ, referebat *D. Majus*, Marburgensis primùm, post Rinteliensis Acad. Profess. P. Celeb. quod sc. aliquis à pollice, ab adstante in pectus impactô, exanimis corruerit, in cujus sectione Empyema, quod à longis temporibus illic latuerat & à contusione illa modò disruptum fuerat, observabant; quis autem dixerit huic vulnus per se lethale inflictum fuisse? idem de valetudinariis ex levissimo quoque ictu sæpe concidentibus judicandum, exemplo apoplecticæ in *CAS. IX.* à simili contusione emortuæ. Adeoque tutissimum, imò absolutè necessarium est, sectionem adhibuisse, etiamsi credibile sit, occisum è vulnere periisse, ut in *CAS. X.* Friedbergensi, inter *Facultatem Medicam Gissenam & Phisicum* loci ordinarium, *D. N. N.* prolixè ventilato accidit. Si enim ipsa Sectio aut à Potentioribus impediatur, ut in *CAS. XI.* factum, aut à Magistratu Politico Medicisque negligatur, vel ab Inspectoribus superficialiter absolvatur, meritò pro illegali habetur ipsæque Facultates, super lethalitate vulneris requisitæ, aut in mitiorem partem inclinant, aut ob illegalitatem

tatem Inspectionis iudicium suspendunt, ut in vulneribus trium C. H. regionum variarumque partium videre licet in CAS. XII. XIII. XIV. XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. XX. XXI. XXII. XXIII. XXIV. id quod in infanticidiis quoque locum habet, de quibus in *Sect. ult.*

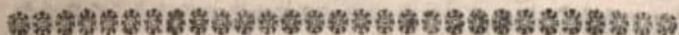
§. IX.

Quod si verò accadat, ut sectione etiam legitime institutâ Reus nihilominus, aut Defensor, eandem, tanquam insufficientem & illegalem, incusent, Facultates Medicæ Inspectores defendere & sicut in CAS. XXV, factum, pro legalitate ejus pronunciare debent; quod idem quoque obtinet, si forte Chirurgi, ministerium suum commodantes, ob sectionem Anatomicam à vulgò è Magisterio & consortio reliquorum frivole excludantur, ut in CAS. XXVI. evenit. Eaque de causâ publicæ & solennes Anatomiae non nisi in Theatro Anatomico, aut locis similibus instituendæ sunt, suadente CAS. XXVII. ut omnes cavillandi ansa præcidatur ineruditæ plebeculæ,

§. X.

POST INSPECTIONEM tandem Relatio & Judicium Inspectorum, juxta dictamen conscientiae
 Pars II. B scitè

scitè & legitimè formetur, ne si Medicus nimis temerariè judicet, reus sit ipse mortis & supplicii vulneratoris, juxta monitum *Fieni in Semiot. Part. 1. sect. 4. c. 1.* quod & Facultates Medicæ in Renunciationibus observent, oportet, quibus *Statuta Acad. Giss. Tit. 38.* seriò injungunt, ut judicium suum integrum & incorruptum edant, neque pretio, neque amori, neque odio, neque cuivis affectui quicquam, sed omnia veritati & conscientiæ dantes. Cum enim pro ratione judicii Medicorum tantùm vulnerans nonnunquam, tanquam occisor & homicida, capitali poena plecti, & vicever.â homicida, tanquam vulnerans tantùm, dimitti possit, apud animum reputent Medici, illò casu se in causâ esse, ut insons occidatur, hoc autem, ut nocens impunè abeat, quorum utrumque grave, & cum publicæ utilitatis dispendio, propriæque conscientiæ læsione conjunctum est. *vid. cit. loc.* Utrobique autem cavendum, ne impensæ Inspectoribus solvendæ ultra, quàm par erat, extendantur: Secus si fiat, à Facultatibus Medicis illarum moderatio poterit expeti, ut in CAS. XXVIII. ob oculos ponitur.

CAS. I.

DE

NECESSITATE INSPECTIONIS VULNERUM LEGALIS.

EXTRACT:

E

RESPONSO DNN. SCABINORUM
LIPSIENSIIUM,

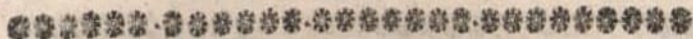
DE

Pœna Ordinariâ, ob Inspectionem Illegalem homicide non infligenda.

P. P.

Inquisitus tamen, pro conditione huius Casus, cum Inspectio, ut vi Constitutionis Criminalis Caroli V. decebat, peracta non fuerit, dum neque bini Scabini, neque Actuarius, sed Iudex tantum Provincialis illi interfuerunt, pœnâ homicidii ordinariâ puniri nequit &c.

*Vid. Carpzov. in Prax. Crim. p. 1.
q. 26. n. 32.*

CAS. II

DE

PERSONIS AD INSPECTIONEM REQUIREN-
DIS. UT ET VULNERE CORDIS.

REQUISITIO.

EX inclusâ Registraturâ Domini haud gravatim perspicient, quâ ratione Pharmacopœus binique Chirurghi de vulnere occisi cujusdam Rustici, Adami Frischii Unterschiemensis judicium ferre ausi sint; neque dubitaverint Registraturâ hanc postmodum simpliciter, absque ullis capsis assentibus juratorum confirmare & quod modò dicti Occisi Vulnus (juxta eorum opinionem) lethale fuerit, judicare. Quum verò Filius meus Wolfgangus Henricus vander N. tanquam Nobilis inter ceteros nunc stipendia merens, homicidii hujus accusetur & de nihilo non sit, ab Eodem, ob causam sufficientem & legitimè deducendam, Rusticum hunc, die 16. Sept. 1665. hora XII. me-

ridianâ, in Pago Niederschiemensi Molaque ejus loci ita fortè vulneratum fuisse, ut inde quidem mox obierit; nunc verò quæ ratur: An vulnera inflata pro absolute lethalibus, aut ex accidenti talia? an & Registraturâ hîc sufficiens sit nec ne? hinc sibi haud gravatim à me referri patiantur, quòd Inspectioni non tam Medicus, ut leges requirunt, quàm potius Pharmacopœus, cujus Professio non Anatomia, sed tantum præparatio est medicamentorum, à Medicis præscriptorum, interfuerit, vid. Dn. Car. p. 200. Prax. Crim. Quest. 26. p. 1. N. 33. cum seqq. & Dn. D. Welschius in Rationali Vulnerum Leth. judicio cap. 15. paulò post. p. 2. ita quidem, ut 2. industria certæ

perfo-

personæ singularis, (ut hîc Medici) ad eò requiratur, ut substitutio alterius personæ, præsertim ut hîc Myropolæ, & non ejusdem professionis respectu Medici, non admittatur *Dn. Carpzov. Pr. Jur. Tit. 2. Art. 3. N. 18. & Art. 4. N. 48. junct. art. 1. N. 43.* Ad hæc 3. Chirurgorum (in iuribus hîc requisita) peritiâ negetur, eoque magis, quòd 4. in Additamentò non habeatur, sub quâ costâ ictus contigerit, quænam incognita pulmonum ligamenta læsâ & quinam cordis ventriculus violatus? quanta item vulneris magnitudo fuerit. Item dum Diaphragma sub ipsâ sectione multum laboris requisivisse dicitur, non tamen ipsa lethalitas illi, aut causæ ejus adducantur & quæ plura ex imperitiâ supradicta, elucescunt. 5. porrò maturè perpendendum, nec insuper habendum sit, quòd in Additamentò non tantum ubi vis vocula FERE, tanquam vox incerta & nil probans observetur, *D. Carpzov. Pr. Crimin. Part. 3. Quæst. 114. N. 57. § 58.* sed & 6. quod probè notandum, judicialiter illiè annotatum sit, insignem quantitatem sanguinis in

Defuncto jamjam a quosam, imò pulmones ejus omninò morbosos minusque vivaces observatos fuisse; unde 7. facillè concludere licet, Defunctum jam ante maximam ætatis suæ partem, tanquam virum jam satis annosum & laboribus debilitatum Rusticum consumsisse & alioquin facillimè, etiam citra hunc casum, rebus sic stantibus & ita observatis emori potuisset; ubi 8. nil obstat, quod supradictus Pharmacopœus & Chirurgi, ut in primordiò dictum fuit, judicium suū putativum & quòd juxta illorum mentem, vulnus lethale reperierint, ferre atque Registraturam inclusam, quoad contenta die 25. Nov. 1669. juratò confirmare non dubitaverint; cum illis absq; Medico non competat, neq; scientia illorum (siquidem & notitiam & peritiâ ad hæc requisita illis denuò denegamus) tanta sit, ut absque rationibus, ceu brutum, super lethaltate vulneris judicare valeant. 9. Inspectio hæc quoque die 17. Septembr. 1665. horis pomeridianis ab iisdem instituta: Defunctus autem die 16. Septembr. antecedenti circa Meridi-

ridiem absque ulla sive curati-
one sive deligatione animam ef-
flavit, ubi spatio nychthemeri
multa in eò mutari potuerunt.
Quapropter Dominos eà, quã
deceat, Officiositate rogitò, ve-
lint haud gravatim de seqq. mi-
hi iudicium suum impertire:

1. *An rebus sic stantibus, juxta
inclusum Additamentum, vulnus
hoc in se & sua natura absolutè le-
thale fuerit?* aut ex accid. nti
lethale habendum sit? Et quòd

defunctus, qui mox quidem ex-
spiravit, necessariò ex eò obire
debuerit?

2. *An Registratura inclusa
sufficiens sit nec ne?* An potius,
ob rationes N. 4. cum seqq. alle-
gatas citra hæc Defunctus, tan-
quam senex decrepitis & labo-
ribus confectus Rusticus aliàs
quoque facilè emori potuisset
aut brevem vitæ terminum ex-
periri debuisset? Hoc &c. *Mo-
sela die 23. Novembr. 1670.*

INSPECTIO

REGISTRATURA 17. Septembr. 1665.

P. P.

A Bhinc Adami Fritschii, Ru-
stici Niederschiemensis, ca-
daver à Nobis infra nominatis
illuc in superiori corporis parte
apertum & observatum fuit,
quòd sub axillâ sinistrâ ictus
Clunaclo punctum illatus intra-
verit, ligamenta & pulmones læ-
serit & per pulmones foramen
duorum ferè digitorum trans-
versorum latitudine in ventri-
culum cordis effecerit ipsumque
cor ferè penetraverit, unde in

sinistrò latere $\frac{1}{2}$ ferè ponde-
rans sanguinis coagulati quan-
titas, cum insigni quoque san-
guinis jamjam serosi copiâ, re-
perta fuit. Aliàs verò pulmo-
nes non omninò sani videban-
tur, quia morbosì admodum,
ut instar sanguinis intensè gru-
mosi fere comminui potuerint.
Ventriculus ob potum ingurgi-
tatum prope diaphragma versùs
pulmones se converterat, ut haud
parum laboris & negotii nobis

sub

sub ipsâ sectione creaverit. Ipse notata, ipsaque Registratura Si-
verò ictus ostendebat, brachi- gillo meò Notariatus & con-
um eò tempore extensum fuisse, suctis insignibus cum propriâ
alioquin fieri non potuisset, ut subscriptione confirmata, quam
absque brachii læsione ictus eum & Pharmacopœus & Chirur-
in modum infligi potuisset; qui addiderunt. *Act. die 17. Sept.*
bus actus hic finitus, omnia an- 1665.

*Johann Model. N. P. Salomon Unger. }
Heinrich Hager, Apoth. Gottfried Magir. } Chirurg.*

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ LIPSIENSIS

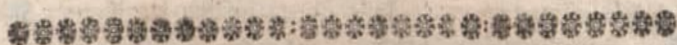
Desuper Lethalitate

VULNERIS CORDIS & INSPECTORIBUS
LEGALIBUS.

Vulnus hoc cordis per se ef- des habenda est, quamvis nullus
se lethale. Deinde quòd præfuerit Inspectioni Medicus.
etiam Chirurghi Periti absque Etenim vulnus hoc fuisse &
Medico (si hujus copia non de- mansisset absolute lethale quam-
tur) possint vulnere Inspectioni præesse, in quò casu illorum
renunciationi, si accurate & se- totidem Chirurghi: Interim Phar-
cundum Fundamenta Anatomica non debent se commiscere, ut
ca est facta & carentia Medici Corechorus inter olera!
plenariè probata fuit, etiam si-

*Ammann. Prax. Vuln. Lethal.**Dec. 2. Hist. 3. p. 170. & Welschius in Ra-
tionali Vuln. jud. cap. 15. p. 124.*

CAS.

CAS. III.

DE

DISSENSIONIBUS INSPECTORUM.

DECISUM

DNN. SCABINORUM JENENSIIUM

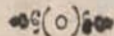
Desuper

MEDICI & OBSTETRICIS DISSENSU.

P. P.

HUic autem Obstetricis At- cludi, indeque nil certi ab Ob-
 testato è diametro contra- stetrice hîc asseri posse expressis
 ria est Medici Relatio, qui verbis asserit; cui Medico Cele-
 Genitalia mulierum post abor- berrimo, concurrentibus tot cir-
 tum, aut partum legitimum æ- cumstantiis, tanquam peritiori
 què arctè firmiter, ac ante tem- in Arte suâ, plus fidei, quàm Ob-
 pus illud erant, constringi & oc- stetricibus adhibendum.

*Vid. Richterius Vol. 2. Consil. 65. n. 4.
 s. 6. & ex eò Bohnius Med. Forens.
 Disp. 1. §. 33.*

CAS.

CAS. IV.

DE

JURAMENTO INSPECTORUM.

RELATIO

PRæviâ Requisitione Judici-
ali nos in fine nominati Zy-
thopeptum, *Georgium Geislerum*,
qui pridie diei præcedentis, tem-
pore vespertinò, post acceptam
plagam obiit, hodie inspeximus
& invenimus, in utroque ejus
brachio, ut & scapulâ sinistra ex-
ternè cutim in lacinias contu-
sam, cumprimis autem sinistro
ejus lateri ictum vehementissi-
mum illatum fuisse, quò non
tantum externè cutis, pingue-
do & musculi, ad manus mayo-
ris latitudinem, in formâ ro-
tundâ, sanguine insigniter suffu-
sa & circa vasa, quò violentia
ictus pervenerat, insignis sangui-
nis coagulati quantitas colle-

cta fuit, sed & octava & nona co-
starum, utrobique semel, deci-
ma verò bis diffractæ fuèrunt,
diaphragmate simul à contusio-
ne adeò læsò, ut in utrâque su-
perficie, tam quâ cor, quam quâ
lienem spectabat, sanguine insi-
gniter suffusum fuerit venæque
in eò diffilierint, adeoque subita-
neam & vehementem hæmor-
rhagiam intulerint, cum ultra
mensuram sanguinis coagulati
in abdomine occurrerit. Unde
& contusione hac & inde subortâ
sanguinis & virium jacturâ ne-
cessariò demortuus fuit. Quod
sub propriâ subscriptione hîc
attestari volumus. *Lipsie die 21.
Aprilis Anno 1657.*

*D. Gottofr. Welschius Anat. & Chir. P.P.
Laurentius Cindarsus Chirurgus.
Adam Schweizer.*

EXCEPTIO REI

CONTRA INSPECTORES NON JURATOS.

JOHANNES DORING Inquisitus monet, se in oblatibus indicasse, Relationem à Dn. Medico & Chirurgis transmissam diversas ob causas minus genuinam esse, tum quod nondum probatum sit Medicum & Chirurgum ad actum hunc in specie juramento obstrictos fuisse, tum, quod indicatum non fuerit, quamnam venæ diffilicerint, nec aliæ circumstantiæ vulneris probè examinatae fuerint, tum & quod relatum non sit, an occiso, si Medicorum statim auxilium imploratum fuisset, succurri potuisset nec ne: & quoniam hæc ipsa Relatione Inquisito multum incommodi adferri posset, hinc ea, quæ de relatione Medici & Chirurgorum in Defensionalibus adducta fuerunt, paulò fusiùs deducemus:

1. quidem extra controversiam constitutum est, Medicos

& Chirurgos, Occisum secantes, in specie ad id juramento obligandos esse, ut *ex Art. 14. Constitut. Crimin. Carol. V. videre est. conf. Carpzov. in Processu Crimin. p. 1. quæst. 26. n. 38. ubi notatu dignum, allegatum Art. 147. in Inspectione expressis verbis non Medicum, sed Medicos requirere. Quapropter, cum hic locorum unicus tantum reperitur, dici non potest, inspectionem hanc ritè administratam fuisse. Quia pariter nondum demonstratum est Medicum, Dn. Gortofredum Welschium ipsosque Chirurgos ad actum hunc jurasse, doceri primùm id debebat, adeoque rogatur, ut Dn. Medicus binique Chirurgi jurato precipiantur. 2. Monet, sub inspectione requiri 1. Sectionem vulneris 2. ut denotetur locus, in quo vulnus inflictum 3. ut Vulnus exactissimè consideretur & examinetur. 4. Ut asseratur certò vulnus lethale fuisse. 5. Ut assertionis rationes addantur, prout*

prout demonstrat *Dn. Carpzov. in Pr. Criminal. p. 1. quest. 26. n. 43. & seqq.*

Quodsi jam Relationem inspicimus, inde præcipuè innoscet

1. In occisio binas costas fractas fuisse, de quo *D. Sennertus lib. 5. c. 17. p. 572.* tradit, quod costarum fractura per se non sit lethalis &c. & dicto in loco diversa medicamenta describit, hinc adhibenda; quod ipsum quoque, *Dn. Medicus & Chirurgi* ipsimet indulgent, dum in Relatione sua Defunctum ob fracturam costarum obiisse, asserere non audent.

2. Ex eadem Relatione elucescit Diaphragma per contusionem læsum fuisse sanguineque suffusum: Ubi accepiatur Diaphragma vulneratum non fuisse, sed tantum suggillatum, simulque hic annotatur error, quod non addatur: An contusio Diaphragmatis in parte nervosa, an carnosa fuerit, juxta *Galenum* enim *lib. V. c. 9.* ingens quoque in parte diaphragmatis carnosa lethale non est, conf. *Sennert. lib. V. Part. 4. c. 3. p. 366.* Imò nec vulnera ipsa Diaphragmatis in parte nervosa semper lethalia

sunt, *Dn. Sennertus d. l. 3.* Ex Relatione apparet venas diffiliisse: Ast ne verbo quidem additur, quanam fuerint illæ venæ? unde tamen, an vulnus lethale fuerit nec ne? decisio hauriri potuisset. Medici enim unanimiter docent, quod vulnera venarum minorum non sint lethalia, grandium verò, nimirum venæ cavæ, magnæ arteriæ & grandium ramorum lethalia pronunciant, *Dn. Sennert. lib. V. Part. 4. c. 3. p. 288. & 359.* Venas etiam majores 4. lāsas non fuisse, inde apparet, quod Defunctus V. horas, ut exactis patet, supervixerit & è contra, si cui vena insignis incisa nec denuò obturata fuerit, vix per semihorulam superstes & in vivis remaneat, quod omni caret dubio ipsaque testatur experientia; Sanguine enim & spiritibus copiosius ex venis majoribus profusis vires subito deiciuntur, *Sennert. d. l. p. 370.* Unde & s. sponte sua cadit occisum Geislerum, cum nondum demonstratum sit, quanam vasa diffiluerint ipseque Defunctus V. horas supervixerit, ob sanguinem extravasatum & illatam contusionem necessàriò fuisse

mortuum; siquidem *Dn. Sennertus d. l. 5. Part. 4. cap. 14. pag. 458.* docet, quod venarum etiam majorum vulnera interna curari & hæmorrhagia sisti possit, ibique *pag. 465.* curationes describuntur. 6. hæc observandum, non reperiri Defunctum legitime dissectum & viscera interiora aquâ penitus abluta fuisse, ut accuratè videri potuisset, qui hoc vel illud sese habeat &c. Hinc Inquisitus etiam atque etiam rogat, ut *Dn. Medicus* binique *Chirurgi* jurato prius desuper seqq. articulis examinentur & in specie dijudicandum offert, annon *Dn. Medicus* & *Chirurgi* Depositionem suam juratò confirmare teneantur?

Art. 1.

Verum esse, Testes ad inspectionem hanc Defunctum Geislerum aliaque concernentem juramento obstrictos non fuisse.

Art. 2.

Verum pariter, Testem nescire, quænam venæ in specie disunitæ fuerint.

Art. 3.

Quomodo vocentur venæ disruptæ?

Art. 4.

An ex venarum læsione Defunctus necessariò obierit?

Art. 5.

Annon Medici in scriptis tradant sanguinis fluxum compesci posse?

Art. 6.

An defunctus in diaphragmate vulneratus fuerit.

Art. 7.

An & omnia viscera interna aqua fuerint abluta, ut omnia curatissimè perspicì potuerint?

Art. 8.

Annon *Sennertus* & alii Medici scribant, nudâ contusione Diaphragmatis neminem interficì; hoc enim neque *Sennertus* neque alius Medicorum statuere valent.

Art. 9.

Annon illi, in quò Diaphragma contusum, si Medicus tempestivè consulatur, succurri possit?

Art. 10.

Annon ille, cui vena minor in corpore disrupta fuit, curari possit, si Medicorum auxilium statim quærat?

Art. 11.

Art. 11.

An rationi consonum eum,
cui vena major in corpore dis-
rupta est, ad V. usque horam vi-
vere posse?

Art. 12.

Verum, Testes opinari De-
functum Geislerum cecidisse vel
inclinando se damnum ingens
accepisse?

NOMINA TESTIUM

Dn. Gottofredus Welschius An. 57

Chir. Prof. Lips.

Laurentius Zindars }

Adam Schweizer }

Chirurgi.

Omnes Testes ad singulos Artic. interrogentur.

CONTRADICTION
FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

P. P.

Collega Noster Dilectissi-
mus, DN. Gottofredus Wel-
schius p. t. Anatomix & Chi-
rurgix Prof. Publ. hujus loci
Nobis terulit, quâ ratione coram
V. V. Nob. Nob. articuli qui-
dam, Inspectionem nuperam
concernentes, producti fuerint,
annexâ petitione, ut ipse, unâ
cum binis Chirurgis, qui inspe-
ctioni simul interfuerunt, jurato
ad illos respondere teneantur.

Quum verò DOMINOS non
fureat, quòd Ipsi non tantum, sed
& Antecessores eorum nun-
quam non inspectionem ejus-
modi Decano Facultatis Medi-
cæ obtulerint, Decanus autem
munus Anatomico Ordinario
committere solet, adeoque dif-
fidentia, quâ per insinuos illos
articulos Domini Collegæ no-
stri Chirurgorumvè verissima &
conscientiæ omninò congrua

C 3

relatio

relatio in dubium vocatur, non tantum in saepe allegatum Dn. Collegam nostrum, sed & nos ipsos in Corpore, cujus nomine & Autoritate Collega noster inspectioni praefuit & de hacce Relationem impertiit, redundet;

Hinc omnino decebat, ut nostri haec rationem haberemus & quae ad defensionem nostram facere videbantur, observaremus, cum absque notabili ignominia & contemptu fieri non posset, si in his & similibus occasionibus Facultas & Collegia horumque Membra sententiam suam jurato semper ferre tenerentur, quod hactenus inauditum fuit.

Quapropter Nobb. Dominos officiosè rogamus, ut, cum ipsis, tanquam respectivè Judici & Judici Assessoribus optimè constet, quod hoc neque in juribus fundatum sit, neque ullum ejus exemplum allegari possit, cum-

primis etiam Dominorum, seu Requirentium, legitimatio per indirectum hac ratione in dubium vocetur, eà de causâ Conceptori cum articulis suis, lubrico fundamento innitentibus, repulsam dare velint. Secus si contigerit, dubitabimus omnino, an imposterum ad Requisitionem Dominorum aliquem ex Ordine nostro ad actus ejusmodi ablegare debeamus, si quavis vice speciale juramentum deponendum esset.

Quod ut juribus consensaneum est, ita erga Dominos, ubi occasio se traserit, rursus demercebimur &c.

NB. Hisce praemissis ipse D. Welschius sectioni nullo modo praefuit, sed aliis Doct. Medicinæ negotium hoc commissum fuit, qui die 29. Jan. 1658. Vulnus sine speciali juramento inspexerunt.

Vid. P. Ammann. in Prolegom. Prax. Lethal. Vuln. §. VIII. & seqq.

§(o) X §o

CAS.

CAS. V.

DE

JURAMENTO CHIRURGORUM AD
INSPECTIONEM VULNERUM
REQUISITORUM,

EXTRACT.

E

RESPONSO SCABINATUS LIPSIENSIS

DE

JURAMENTO CHIRURGORUM.

P P.

UT primò omnium Nobis illud pro lethali habeant, nisi ab
referatur, quanam Personæ initio officii juramentum præsti-
Inspectioni interfuerint, an & terint, jurisjurandi sacramento
Chirurgi aut Balneatores vulnus affirmaverint &c.

Carpzov. in Prax. Crim. P.I.

Qu. 26. n. 40.

••X o X••

CAS.

CAS. VI.

DE

INSPECT. VULNERUM INSUFFICIENTI PER
STYLI IMMISSIONEM.

REQUISITIO

P. P.

SAuciatus quidam fuit, postmodum à Chirurgo Nicolao F. in judiciali vulneris inspectione lethalitas absoluta, & necessaria exinde convicta: Primò in Capite interfectus Heinssii, & quidem in medio vertice, cutis Capitis longitudine trium unciarum, ictu sclopi minoris, divisa & corrugata erat. Secundò similis Cutis, salvò tamen Cranio, divisio duarum unciarum longitudine conspicua. Tertiò, quod maximum, sub sinistro brachio vulnus punctum inflictum, quod immisso stylo explorari non potuit, & rectà versus cor tendit, ita ut in supremo humero rursus exierit. Quartò cartilago etiam nasi insigniter fissà & con-

tusa erat. Refert porro Chirurgus, quòd ab extra videri, & instrumentò sentiri potuerit, quòd *istò vulnere Cor sit lesum*, nec à contusionibus, sclopo breviorè in verticem factis, istum Heinssium fuisse occisum; Adeò ut nullà opus fuerit apertione, quam tamen ipsi Judices præceperant, fuisse enim per se lethale.

Hanc inspectionem tanquam illegalem impugnatur nunc Reus, ad peritiores hæc in re provocans. Quamvis itaque Chirurgus, pro ratione sui super lethali- tate lati iudicii decidendi (nam læsiones reliquæ non fuerunt lethales) adducat, Cor ictu sclopeti tactum, & demum à contusionibus

sionibus vertici influctis trucidatum fuisse: attamen & quia vulnera interna in defunctis non sensu tactus externi, per specillum (in vulneribus enim expendendis cavere debet Chirurgus, juxta monitum *Parai de Renunc. p. m. 653.* ne inter percontandum à specillo decipiatur, sæpè enim hoc vulneris fundum subire non potest, sed ad aliquod offendit, atque in via hæret, vel quia ictus ad perpendicularum influctus mox dextrorsum aut lævorsum, infernè sursum, aut superne deorsum deflexerit) sed sectione Cadaveris, & sic visu judicari debent, quod enim latet ignotum est; Deinceps experientia quoque restatur quod internæ læsiones post sectionē cadaveris longè aliter comparatæ sint, quàm ab extra à Barbitonforibus descriptæ. Hinc externa vulneris descriptio, cum iudicio, super interna læsione lato, non convenit, sed principis anatomicis è diametro contrariatur, dum punctura in sinistro latere sub brachio recta ad cor in thoracem sursum versus intravit, & in dextro humero vicissim egressa dicitur, quæ facti descriptio est contra

Pars II.

situm naturalem, nec alià ratione, nisi apertione & oculari perillustratione, decidi potest, & eadem responsio: visui vulnus patuit acsi dicere vellem, posse ex cunarum aspectu externo cognosci, quòd infans fascias excrementis maculaverit, tam valida hæc est consequentia! Deinde quando Chirurgus in suo iudicio lethifero scribit, se læsionem Cordis 1. ab extra vidisse, 2. instrumentis sensisse, ineptæ planè sunt rationes, dum vulnera interna, nisi aperta, ab extra videri non possunt; deinde instrumento tanquàm ferro insensibili & irrationabili nulla res sentiri potest, contrariatur enim verbis in Relatione positis: *non potuisse immisso instrumento explorari.*

Accedit, quòd Natura circumdederit Cordi Pulmonem, *αλμυμαλον*, ut tanquàm molle ventilabrum afferat aerem, qui mitiget cordis calorem & spiritum. Quoniam verò pulmones, tanquàm propugnaculum, vallum, vel promontorium cordis, læsi vel fauciati nec dicuntur, nec visu aut oculari inspectione læsio ulla observata, & ita nec Cordis vulneratio probata, hinc de

D

cujus.

ejusmodi barbitonforibus ac eorum judiciis improbandis, tanquam fide indignis *Bernhardus Suevus* in *Prof. ad Lectorem de inspect. vulnerum* talem tulit epigrammā: *Proceres bene constitutarum Rerump. quibus salus subditorum à Deo concredita atque commissa est, in dubiis quandoque casibus, ubi vulnerato & vulneranti jus decernendum, arduam hanc inspicendi & curandi vulnera provinciam, solis barbitonforibus & balneatoribus ne queso committant, cum quibus ut plurimum & crassa sua inscitia & imperitia, in Anatome presertim, basi chirurgica turpior ita comparatum est, ut vulnus, vel alium*

quemvis morbum lethalem dicant, qui tamen nil minus, quam talis est, & utrum ex vulnere vulneratus, an alio symptomate superveniente, mortuus sit? nesciant. Ideo petitio mea perquam officiosa ad Excell. Vestras directa, velint pro ea, quā pollent in arduis Casibus resolvendis, dexteritate judicare: *An propter defectum sectionis, & inspectionis, ex sola externa descriptione, & nuda balneatoris relatione concludi debeat, quod Cor laesum, & vulneratus exinde, ut & à Contusionibus vertici inflicto, necessario fuerit mortuus? &c. &c.* Dab. Dresdæ die 13. Novembr. Anno 1648.

Caspar J.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

HANC INSPECTIONEM VULNERUM ESSE ILLEGALEM
NEQUE SUFFICERE EXPLOR. STYLO
FACTAM.

AD quaestionem: *utrum propter defectum sectionis &c. sequentibus, factā prius sufficienti deliberatione, responde-* mus: quamvis non immeritò conjiciatur, à tot ac diversis & non levis momenti laesionib⁹, facile partem principalem fauciatam,

tam, ac per consequens, vulnus lethale productum fuisse; attamen, quoniam à balneatore in partes internas vulneratas non inquisitum, corpus non apertum, nec viscera quomodo se habeant, exploratum, sed saltem instrumento vel stylo explorata pars vulnerata, & qualitas vulneris sic perversè investigata, hinc lethalitas absoluta per modum conjecturæ illata, quod vix peritissimus Chirurgorum audeat; nam immisioni styli viscera, tanquàm molliora, facile cedunt, hinc tantum profunditas interdum vulneris, non autem partis vulneratæ qualitas, haberi potest. Eincet etiam ignorantia balneatoris exinde, quando arbitratur vulneratum potius à Contusionibus seipo factis, (quas etiam tantum superficialiter consideravit) quam à vulnere Cordi inflicto mortuum fuisse, quod expressè contra rationem & principia Chirurgica, dum Vulnera Cordis penetrantia inevitabiliter mortem afferunt, capitis autem vulnera non semper sunt lethalia, sed ad aliquod tempus patiens servatur, imò conservatur etiam. Hæc præ-

notatà barbitonforis manifestà imperitia, multo minus fidentum explorationi stylo factæ, fundamentum siquidem sui iudicii de lethaliitate vulneris, debuit esse sectio corporis, & inspectio ocularis. Quod in specie primum & secundum vulnus in capite spectat, supina profectò est negligentia, quòd ab eo Cranium in inspectione non fuit apertum, atque sic non perceptum, *utrum forsàn hæc contusione multiplici lamina interior, prout sæpè fieri consuevit, salva manente externâ, fissâ fuerit? vel an fragmenta, vel testæ ex eadem penetrantes Cerebrum & meninges pungant?* Item, *utrum vasa arteriarum & venarum, quæ ibidem extant, violentiâ contusionum disrupta fuerint?* dimissis tamen his omnibus cognoscimus: quòd balneator ex nuda, externa & superficiali, adeoq; penitus inepta inspectione & ræsonis judicaverit, quòd etiam factum in vulnere thoracis. Desideramus itaque ubivis sectionem & apertionem. Deinde Experienciâ & Observatione Medicorum clarum est, sæpè numero aliquem per thoracem transfodi salvò Corde, & illæsis

principalioribus cordis vasis, patientem tamen haud mori, sed omnino restitui interdum. Rebus itaque sic se habentibus, aliter non possumus, quin dicamus: quod ejusmodi superficiali, solute lethale fuerit? &c. Dab. Lips. d. 16. Nov. A. 1643.

Vid. Ammann. Med. Crit.

CAS. VII.

DE

INSPECTIONE SEPULTI & VULNERE SCLOPETARIO.

REQUISITIO.

Excellentias Vestras hisce Nobilis quidam hujus Provinciae, BERNHARD FRIEDRICH von der N. 1669. die 6. Jun. opilionem in campo diversis granulis plumbeis, per sclopetum explosis, feriit, ita ut die insequente obierit statimque inhumatus fuerit; quod factum cum Superiori Regimini Principali innotescebat, statim Praetori pagi Falckenhanensis, (in quo opilio tumulatus erat) Dn. Antonio N. in commissis dedit, ut cadaver demortui Opilionis denud effoderetur & à me, tanquam Medico Provinciali (qui ad XVIII. annum hinc Praxin Medicam exerceo & non uni ejusmodi inspectionis actui ex officio interfui) inspiceretur, quae inspectio quoque die 14. Junii postmodum in praesentia Judicum

Judicium paganorum, à me & binis Balnearioribus administrata fuit; ubi sub ipsa sectione reperivimus, diversos ictus sclopetarios granulis plumbeis infictos hepar & diaphragma, cum maximâ contusione, vulnerasse. Observavimus simul, quòd in ultimâ vertebra spinæ, prope os sacrum, grando ejusmodi penetraverit & exinde albicans sinceraq; medulla Spinalis effluerit, simulque Stochasmo Medico conclusimus, ictum quandam necessario quoque Vesicam urinariam laxisse, cum in parte corporis anteriore circa regionem vesicæ similis corpus perforaverit, ipseque æger, juxta Balnearioris, qui ejus curam gessit, juratam depositionem, urinam emittere non potuerit, quæ per foramina ictu sclopetariò formata deorsum forte, versus Spinam effluxit; & propterea adjectum hic Judicium super lethali-tate vulnerum sub A. impertii, certò confidens, me, dum plures insignes ejusmodi læsiones contigerunt, tam nobilia membra interna læsa, v. g. hepar disruptum, diaphragma contusum, vesica discissa, spina

dorsi fracta hic concurrunt, in subsidium veritatis officium meum & conscientiam observasse & hoc meum judicium Relationibus & Fundamentis Medicis consentaneum & conforme esse, ita ut nunquam in animum mihi venerit, ullum fore, qui idem posthac impugnare aut in dubium vocare possit.

Nunc tamen ab Amico quodam intimo mihi concreditum fuit, Reum, dum ob excessum hunc usque dum exulavit & aliis excusationibus ad defensionem sui conquisitis, emergere nequit, aut potius Defensorem ejus omnem lapidem movere, ut judicium meum subvertant, idque ex seqq. causis, quod à fronte Relationis meæ fatear, cadaver inspicendum omninò nigricasse Nobisque, propter summum fetorem impossibile fuisse, ut omnium partium interiorum inspectionem instituere potuerimus; unde ex hisce extorquere sustinent, quòd nullum judicium firmum super lethali-tate dari possit; cum tamen ipsi negotio quoad actum inspectionis, me omnino satisfecisse putem, quia hepar æquè ac Dia-

phragma, utpote membra principalia gravissimè hinc læsa consideravi & ex celeberrimis Autoribus & rationibus mihi constat, quòd graves ejusmodi errores, licet alii non concurrant, sæpè pro lethali bus habiti fuerint. 2. Ratione læsionis vesicæ sententia mea inde oppugnari dicitur, quòd tantum ex meris conjecturis, juxta Relationem, de vesicæ læsione judicem, quod tamen expressè contra veritatem militat, cum sententiam hanc & autopsiâ & verò eoque rationali Stochasmò Medicò, itemque autoritate Clarissimorum Medicorum confirmârim, ut expressâ illud verba docent in Judiciò. 3. Prætendere dicuntur, vulneratum insigni hæmorrhagiâ correptum fuisse adeoque inde effugium querere, quòd agrotum non ex vulnere, sed ex supervenientibus symptomatibus diem suum obiisse dicant, cum tamen hæmorrhagia hæc longè aliter consideranda, aliter etiam constituta sit, quam ea, quæ in læsione partium externarum contingit. Quamvis ejus tanquam Causæ aut Con-

causæ Lethalitatæ in Relatione non meminerim, cum aliæ & quidem satis sufficientes causæ in promptu mihi fuerint, quarum unica sæpè sufficit, ut hominem citissimè interficeret. Quò verò innocentiam meam eo clarius probare & demonstrare valeam, V. V. Excell. Excell. subsidio me subicere vestrumque judicium validissimum hâc in causa requirere volui, officiosissimè rogitans velint mihi, licet Ignoto, hoc favoris argumentum exhibere, Judicium hoc meum una cum adductis rationibus perpendere & an illud juxta placita & fundamenta Medicorum formatum? ac an Adversariorum allegatæ rationes tanti ponderis sint, ut hoc Judicium meum (quod jussu Serenissimi impertii) annihilare & subvertere valeant, gratiose decidere; Nullus dubitans, quod, cum id decus & famam Illustrissimæ Artis Medicæ concernat, petito huic, pro debita remuneratione, locum daturæ sint &c. *Lucka. vñe in Marchionatu Lusatie Inferioris, die 2. Novembr. 1671.*

L. SAMUEL STURM.
JUDI-

A.

JUDICIUM MEDICUM.

Quampræterlapſo nuper die
 14. Junii currentis modò
 1669. anni Tit. Dia. Antonius Leo-
 pard &c. datis ad me infra nomi-
 narum literis referret, quâ ratione
 Superius Regimen Marchionatus
 Luſatiae Inferioris ipſi ſerîo injun-
 xerit, ut demortuum & jamdum
 ſepultum cadaver opilionis effo-
 deretur & ob ictum ſcoloperarium
 ipſi inſiſſicum inſpiceretur, ſimul-
 que juſſu laudati modò Regimi-
 nis Superioris Princip. tenuitatem
 meam requiſiverit, ut illi actui
 intereſſem; hinc eò ſtatim die,
 cum Magiſtro Gottofredo, Samu-
 ele Kuhnio, Balnearionibus hujus
 civitatis, Falckenhanium me con-
 tuli & à meridie herâ 2. refoſſum
 Opilionem, in præſentia Perſona-
 rum Judicialium inſpexi, ubi 1.
 quidem horrenda & abominabi-
 lis in cadavere ſpuma, cum inter-
 mixtò ſanguine, viridis nigrican-
 tiſq; coloris obſervabatur, totum
 dorſû & veſtitus ſepulchralis ſan-
 guine coagulato deſordata erant,
 ita, ut ob binas hæſce cauſas o-
 mnium interiorum partium in-
 ſpectionem ſuſcipere non potue-

rimus, quod impoſſibile & inutile
 fuit, cum omnia ſumme putrida
 fuerint. Interim tamen quamplu-
 rima foraminuſa ictu ſcoloperariò
 effoſſa (quorum, nonnullis craſſio-
 rem calamum ſcriptorium vel et-
 iam digitum minorem inſerere po-
 tuimus) circa dorſum & maxi-
 mam quidem ad partem in dextrò
 latere, circa regionem hepatis, re-
 num & veſicæ, rotunda partim,
 partim & anguloſa ſenſimus & in-
 venim⁹, referente ſimul Balneario-
 re Golzenſi, Chriſtoph. Richterò,
 qui demortui curam geſſit, quòd
 ſub primâ deligatione eorum 25.
 numeraverit, è quibus unum,
 quod dextro femori impactum,
 in parte anticâ verſus abdomen
 perrexerit; quemadmodum &
 ictus ſcoloperarius in inguine,
 ubi veſica ſitum ſuum habet, cor-
 pus perforarat; ſtuſſulum plumbi
 quoque ſpinam dorſi deor-
 ſum verſus, prope femur pe-
 netrarat, quorum nonnulla ob-
 liquè ſub cute & muſculis fe-
 rebantur; plura verò & in ſpecie
 illud, quod in ſpinâ dorſi erat &
 diverſa

diversa deorsum vergentia in & prope costas spurias abdomen ingrediebantur, ita, ut absque ullâ resistantiâ instrumentum Chirurgicum, quod stylum s. exploratorium vocant, totum immittere potuerimus; unde conclusimus, hepar necessariò insigniter læsum fuisse, quod postmodum ipsa simul inspectio ocularis sectioque cadaveris confirmavit, sub quâ invenimus, diversas læsiones in hepate & foramen aliquod sursum ad diaphragma tendens; circa illud frustra quædam sanguinis coagulati reperiabantur aliaque materia abominanda. Intestina nigricantia & corrupta, ipsumque Diaphragma per totum sui tractum sanguine tali repletum erant, ita ut diversi ictus sclopetarii illud simul vulnerarent, arteriamque magnam & venam cavam læserint; unde referente Balneatore Golzensi, vulnera in Defuncto multum sanguinis stillârunt, ut eundem sub deligatione variis stipticis uti oportuerit: Quin & post mortem plurimum adhuc sanguinis coagulati è vulneribus manavit. E foramine Spinæ

dorsi, dum tangebatur aut premebatur, simul ejus medullam confertim erumpere vidimus, & ut jam ante dictum, stylû exploratorium, absque insigni conatu, profundè immittere poteramus. Unde concludere licet, per ictum hunc sclopeti explosione inflictum vesicam simul læsam fuisse; quod inde quoque elucescit, quod, juxta Balneatoris Golzensis depositionem, æger urinam excludere non potuerit & sub deligatione observaverit, ex hoc spinæ dorsi foramine genuinam urinam effluxisse; qui effluxus clarissimum testimonium vesicæ vulneratæ perhibet, ut juxta quotidianam Experientiam Celeberrimus & immortalis Sennertus lib. 3. Pr. p. 855. edocet: Quæ vesicæ urinariæ læsio, ut & spinæ dorsi contusio ejusque medullæ effluxus: Summa item hepatis vulneratio & Diaphragmatis suffusio, pro summè funestis & lethalibus læsionibus habendæ sunt, quod omnes Eruditi & Conscientiosi Medici unanimiter affirmant: v. g. Sennertus l. c. de Vuln. vesicæ: si vesicæ corpus & pars, quæ nervosa est, vulneratur, insanabi-

sanabile ferè malum est. De vulneribus Diaphragmatis idem affirmat Excell. *Bartholinus in Instit. Anat. lib. 2. pag. 188.* Idem quoque de vulneribus hepatis testatur Nobiliss. *Dn. D. Welschius in Rat. Vuln. Jud. Lit. D. p. ult.* De vuneribus spinæ dorli nervosè judicat *Antonius Constantinus in Medic. Prognost. lib. 6. cap. 340.* quia spinalis medulla cum cerebro omnia ferè habet communia, substantiam nempe, nervorum principium, sentiendi vim propè parem, meningis duas, è duabus cerebri membranis productas, ob id vulnera in eâ, non secus ac cerebri sunt lethalia. Juxta quæ hoc

in Casu adhuc partium diversarum contusionum, quæ hic acceperant, mentio fieri debebat. utpote quæ, teste anre laudatò *Sennertò lib. 5. pag. 481.* non tantum vulnus periculosum reddunt, sed & ad ejus lethalitytatem plurimum contribunt; unde vulnera illa cum contusione Nobiliss. Medicus *Paulus Zacchias in Quæst. suis Medicolegalibus T. 1. l. 5. p. 375.* in catalogum vulnèrum lethaliùm refert: Hinc Vulneratus ex tot concurrentibus læsionibus necessario tam citò emori debuit, quod officii æque ac conscientie ergò hisce attestari volui. *Luckævic die 18. Jun. A. 1669.*

Lic. Samuel Sturm.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

DE

LETHALITATE VULNERIS SCLOPETARII ET
INSPECTIONE CADAV. SEPULTI.

P. P.

Quandoquidem literis, die 2. Nov. S.N. currentis mō-
Pars. II.

dō anni ad Nos datis, quæ siveris:
An Relatio adjec̃ta sub datō die
E 18. Jan.

18. Jan. 1669. concernens *Opilioniſſeruum interentum, ut & iudicium ſuper lethalitate, juxta placita & fundamenta Medicorum concepta ſit, nec ne?* hinc præviâ omnium & ſingularum circumſtantiarum ponderatione reſpondemus, quòd optandum quidem fuiſſet, ut inſpectio hæc debitò tempore & neutiſſimam in Cadavere, per oſtium, cum primis æſtivò tempore, terræ mandato inſtituta fuiſſet, (prout in ſimilibus quidem Caſibus nullum Medicum teneri cenſemus, ut ſaniam æquè ac ſanitatem ſuam periclitetur) ubi

plura circa lethalitatem allegari potuiſſe nulli dubitamus; attamen ex læſionibus, ſimul ſumtis & quàm maximè ex obſervatis & in Relatione enumeratis vulnerib⁹ Hepatis, Diaphragmatis, ut & Arteriæ Magnæ Venæq; Cavæ indeque ſubortâ ingenti ſanguinis profuſione (quæ nullo modo impediti potuit) invenimus quòd illæ meritiò pro abſolutè & ſimpliciter lethalibus habendæ, & rebus ſiſtantibus, relatio ſæpius laudata, juxta placita & fundamenta Medicorum concepta ſint. Quod &c. *Lipſiæ die 1. Dec. S. V. 1671.*

CAS. VIII.

DE

SECTIONE NOVACULA PERACTA ET
NULLITATIS ACCLISATA.

EXTRACT.

ELiteris DN. N. N. Conſilarii Illuſtriſſ. DN.

*Comitiſſ. N. N. ad D. Mich. Bernh. Valentini, die 6. Nov
Anno 1699. datis.*

Quod

QUOD deceterò RESPON-
SA MEDICA in Causâ N.
N. homicidium concernente at-
tinet, cum illis res ita sese ha-
ber: Medicus sc. hujus loci D.
N. N. sectionem propriis admi-
nistravit manibus, adhibita qui-
dem novacula, quâ arteriam sub-
claviâ probabiliter dissecasse
putatur; & cum Relationem su-
am non statim exhibuerit, neq;
cum Dn. D. N. N. sectioni simul
cohabitante pri^o communicave-
rit, sed effluxis demum aliquot
diebus eandem judicialiter pro-
duxerit, factum est, ut Medici illi
à se invicem discrepaverint & con-
sequenter inspectio hæc nullitatis
& viriositatis inculpare fuerit, ita
quidem, ut à Reo bina Responsa
Medica, alterum quidem à Facul-

tate Medica Altorfina, alterum
à Facultate Medicâ Marburgensi
expetita fuerunt; quibus paulo
post ab aliâ quadam Facultate
Medicâ Celebrissimâ tertium,
mihi apprime complacens, Re-
sponsum, ad Requisitionem Fac-
cultatis Juridicæ, sententiam ex
Actis concipientis, accessit. Ipsa
verò Responsa concisa admodum
sunt, è quibus absque reliquis Re-
sponsis Juridicis Actisque Crimi-
nalibus parum hauriri poterit.
Sententia quoque contra Reum
N. N. nondum publicata est.
Communicationem illorum,
quam petisti, in Collegiò quidem
proposui, at difficles se præbent
haud pauci, ne Medicos hîc in-
culatos publicatione illorum vi-
deantur irritare &c. &c. Vale

D. d. Musf. N. N. die 6. Nov. 1699.

Tuus ex animo Totus

N. N. Consiliarius N.

CAS. IX.

DE

VETULA EX SCUTICÆ MINORIS ICTU
APOPLECTICA.

E 2

SPECIES

SPECIES FACTI

ANno 1696. die 20. Jun. MARIA R. à duobus Apparitoribus in platea fuit impetita, quorum unus parvâ scuticâ, ex genitali taurino parata, cum ejusdem manum unico ictu perussit, quò ahenum, quod cerevisiâ prohibita impletum manu portabat, dimitteret; paulò post titubare eadem instar temulentæ coepit, ceciditq; quin & die 23. Jan. mortua est. Filius autem Defunctæ verberibus enecatam matrem ab Apparitoribus fuisse, conquestus, suggillationem in axillâ, tumo-

remque capitis & colli in testimonium adducebat; alteroque post factum die spumam ex ore profluam fuisse purulentam & sanguinolentam, soror demortuæ attestata, Viros illos & ipsa cædis reos accusabat. Alii verò præter ictum istum manui inflictum nullam aliam plagæ illationem se observasse, post lapsum in terram non rectâ amplius loqui potuisse Mariam R. jamque olim etiam apoplexia fuisse tactam confirmabant.

REQUISITIO

Jussu Amplissimi Magistratus Collegio Medico Casus hic consultandus fuit propositus, utque Chirugos juratos, qui Defunctæ Inspectioni adfuerant, eapropter

examinarent, injunctum. Quamvis autem necessaria cadaveris sectio fuerit omissa, errorque iste debite reprehensus, Collegium tamen hanc sententiam tulit.

RESPONSUM.

COLLEGII MEDICI AUGUSTANI

Desuper

ILLETHALITATE ICTUS
SCUTICÆ.

DEcreto Nobis exhibito insistentes Chirugos juratos ra-

tione Inspectionis Demortuæ Mar. R. sufficienter examinavimus

mus, qui in manu tantum maculam lividam à plagâ insictâ se deprehendisse, nullam verò tumorem in capite alibive, in collô autem & dorso spadicei coloris maculas, orisque aliqualem curvaturam observasse retulerunt. Unde ipsam non à verberibus, sed adfectu apoplectico superveniente

demortuam esse judicamus; magni momentum concitatâ in tali actu indignatione ac terrore, præcipuè in vetulâ, & olim jam apoplexiam passâ addentibus; id quod eò magis credibile, cùm titubatio linguæ, orisque post mortem etiam superstes contortio observata fuerint.

*Decanus, Vicarius & Collegium
Medicum Augustanum.*

CAS. X.

DE

INSUFFICIENTE ET ILLEGALI INSPECTI-
ONE VULNERIS PECTORIS
SCLOPETARII.

INSPECTIO CADAVERIS.

Nos infra nominari, iussu Magistratus, ad inspectionem cadaveris, explosione bombardæ intus striatæ exanimati, deputati reperimus, quod vulnus in sterii partem superiorem ad aliquot digitos transversos infra clavículas

penetrando & quodammodo deorsu vergendo in mediò fere scapulae dextrae exitu quas fere gladius detormentariâ verò ad sanis notabile profunditatè parieti impulsâ, suspicantes, ictu hoc sclopetariò non tantum pulmones, sed aorâ

arteriam magnam lassa fuisse; utrumque, quod exanimatus non tantum extemplo vitā cum morte commutando conciderit; sed etiam cavitas Pectoris sanguine adeo referta fuerit, ut superficiem externam vulneris in sternō atti-

gerit & sub inversione cadaveris, in quantum coagulationis aliqualis ergo fieri potuit, confertim effluerit; quod accidit Fridbergæ, in ædibus Viduæ Leschhornianæ, die 19. Aug. Anno 1680.

Gerhard. Runckel. p. t.
Consul Junior.

Joh. N. N. Med. Lic.
& Phys. Fridb.

Johann Hartman Fauerbach.
Barbitonsor & Chirurgus.

RESPONSUM I.

FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,

Desuper

ILLEGALI INSPECTIONE VULNERIS PECTORALIS.

AD quæstionem propositam: Ansc. juxta adjectam Relationem vulnus illic descriptum sufficienti certitudine pro absolute & simpliciter lethali infallibiliter & absque ullo dubio haberi possit? Nos decanus & Professores Ordinarii Facultatis Medicæ hujus loci profiteamur, præviâ sollicitâ ponderatione omnium & singularum illic concurrentium cir-

cumstantiarum, Artis Principiis consentaneum esse:

Licet in prædicta Relatione concipiatur, quod, cum occisus statim exanimatus conciderit ipsaque cavitas Pectoris ferè tota sanguine repleta fuerit, non tantum pulmones, verum etiam aorta seu arteria magna lassa fuerint, negari quoque non possit, vulnera Aortæ simpliciter lethalia esse

esse, imò & vulnera pulmonum, maximè, si vas aliquod grandius læsum;

Attamen & quia ex superiori Relatione ne exterius quidem vulneris situs, multò minus etiam pars interna lethaliter vulnerata dignosci potest, cum sub inspectione hæc nulla corporis apertio instituta fuerit, vulneris magnitudo non descripta neque latus, quod ictus bombardarius perfodierat, nominatum, indigati aliquot digiti transversales æquè parum certi suppeditant, ac allegata sterni regio sub claviculis, cum ex Anatomicis constet, sub claviculis non tam sternum, quàm costas cum cartilaginibus suis & musculos intercostales reperiri, quæ omnia tamen meritò considerari debuissent, & quidem in causâ tam arduâ & sanguinem humanum concernente, in quâ, si meris conjecturis innitentes certi quid determinare velimus, gravissima tandem ratio reddenda esset, imprimis, cum partem læsam, si aut aorta aut pulmones eandem constituerent, quasi digitus ostendere potuissent; Insuper non min⁹ constet, illos, quibuspectus omni-

nò-transfossus, non semper obisse, sed quandoque felicissimè restitutos fuisse, prout exempla talia apud *Guil. Fabrit. Hildanum Cent. 2. Obs. 33. Cent. 3. Obs. 36. Petr. Forest. lib. 6. Observ. Chir. 17. Job. Scult. Armament. Chir. Obs. 43. 50. Thom. Bartholin. Cent. 6. Obs. 81. Job. Rhod. Cent. 2. Obs. 18.* occurrunt: Similiter quoque sanguis magnâ in copiâ illic collectus absque iacturâ vitæ evacuat⁹ fuerit, ut idem apud *Ambros. Paracum Op. Chir. lib. 9. cap. 31. Guil. Ballon. lib. 2. Cons. 22. Rodericum à Fonseca Tom. 2. Consil. 5. Job. Scultet. Armament. Chir. Obs. 42. 43. 49. 50.* videre est: Vulnerati quoque pulmones non semper, sed rariùm vasis eorum grandionibus læsis necessariam lethalitatem inferant, ut idem ex omnibus Chirurgis constat;

Hinc nullò modò sufficienti certitudine asserere aut definire possumus vuln⁹ hoc pro absolute & simpliciter lethali infallibiliter & absq; ullo dubiò haberi posse,

Attestationis ergo S. gillo Facultatis pro confirmatione annexo. *Gissed. 3. Nov. 1680.*

Decanus & Profess. Ord. Facult. Med. Gissen.
RROU

REQUISITIO. II.

DE

EODEM CASU.

Cum in Libera Civitate Imperiali Fridbergensi d. 18. Aug. presentis 1680. anni Lethalis quidam Casus contigisset & nonnulli DNN. Deputati externam corporis inspectionem suscepissent, ac Relationem aliquam rationibus annexis formassent, Amplissima Facultas Medica Gissensis die 3. Novembris ejusdem anni Responsum ejusmodi impertivit, quod se. non obstante supradicta Relatione, vulnus illud pro lethali neutiquam haberi possit, ut Responsum memoratum fufius docet. Quandoquidem igitur per depositionem Testium hoc adhuc innoscit, quod Defunctus eodem, quò diem suum obiit, tempore i. haud contemnendum vini haustum ingurgitaverit. 2. saltaverit, 3. ira & amulatione plenus fuerit. 4. summò conatu & labore clunaculum è vaginà extraxerit. 5. vehementi saltu Reum gladio suo

persecutus sit. 6. dubiò procul non exiguò terrore percussus fuerit, cum inopinatus & acutissimus explosæ bombardæ sonitus, & quidem in adibus hypocaustum irruens eundem feriisset, 7. adhuc ipse concidisset, insuperque Fiscalis circumstantis ira se habentibus, nullò amplius subsidio nitatur, nisi quod perhibeat, Defunctum in continenti periisse adeoque sectionem vulneris minus necessariam fuisse.

Hinc Amplissima Facultas Medica denuò eà, quâ deceet, observantiâ requiritur, ut iudicium suum subactum & fundatum aperire & nobiscum communicare dignetur, *annon adhuc, non obstante, quò defunctus in continenti expiraverit, ratione simpliciter & absolute lethalitatis vulneris, res, ob sectionis intermissionem, semper satis dubia sit & permaneat?*

RE-

RESPONSUM II.
FACULT. MEDICÆ GISSENÆ,
DE

NECESSARIA CADAVERIS SECTIONE VULNERIS-
QUE INSPECTIONE.

PRæcedenti quæstioni ut satisfiat, Nos Decanus & Professores Ordinarii Facultatis Medicæ hujus loci, sollicitè prius trutinatis omnibus & singulis in hoc casu obviis circumstantiis, Principiis Artis convenienter edicimus:

Utut existimari velit, Sectionem Cadaveris vulnerisque inspectionem eam ob causam nimis necessariam fuisse, quòd Defunctus in continenti obierit;

Attamen & quia Medicis æquè ac Eruditis Chirurgis constat sæpissimè accidisse, ut levissimis etiam plagis & ictibus subito quandoque mors succellerit, prout apud *Horatium Augustinum Lib. 9. Epist. & Consil. Med. Epist. 2.* diversæ ejusmodi exempla ex aliis Autoribus adducuntur, Ipseque attestatur, ab infli-

Pars II.

ctâ alapa aliquem Apoplexiâ ita subito correptum fuisse, ut exanimis conciderit; cui ferè simile quid in *Guil. Fabric. Hildani Cent. 5. Obs. 85.* occurrit. Porro *Anton. Benivenius Florentinus l. de abditis rerum caus. c. 53.* exemplum Tinctoris enarrat, qui ab accepto circa stomachi regionem pugni ictu statim exanimis in terram præcipitatus est; unde *Gottfr. Welschius in Rationali Vulnerum Lethalium Judiciò c. 15.* inter necessaria, quæ in Legali occisorum inspectione observari debent, requisita, præcipuum esse dicit:

„ Legitimam cadaveris inspectionem, utpote quæ partis læsæ monstrat situm &c. Vulneris item magnitudinem, profunditatem aliasque qualitates exhibet & accidentia, mortisque

F

„ tisque ipsius causam reddit &
 „ explicat,
 „ ut verba ejus *locò cit.* se habent.
 Quapropter etiam Facultas Me-
 dica Lipsiensis ob defectum re-
 quisitæ Sectionis, in parili fere
 casu Vulneris Thoracis, super
 lethaliitate vulneris quicquam
 decernere recusavit, licet vulne-
 ratus mox ab accepto vulnere
 exspiraverit. Verbis seqq.

„ Attamen è relatione Dni.
 „ Inspectorum, quæstioni anne-
 „ xâ, nulla lethalitas concludi
 „ potest, cum sub inspectione
 „ nec legaliter nec debitò modo
 „ processerint, cadaver, ut re-
 „ quirebatur, non apertum,
 „ multò minus Pars Nobilis le-
 „ thaliter vulnerata oculis sub-
 „ jecta & cum omnibus scitu
 „ necessariis circumstantiis de-
 „ terminata fuerit; quapropter
 „ super lethaliitate vulneris jam
 „ hoc in passu judicare res omni-
 „ nò anceps & incerta est;

Quod Responsum Facultas
 Medica Regiomontana Prussor-
 um approbavit, verbis *ibidem*:

„ Praviâ matura & conscien-
 „ tiosâ deliberatione Membra
 „ Facultatis Medicæ unanimiter
 „ concluderunt, quòd ex anno-

„ tatâ Inspectione nullò modò
 „ inferri aut sustineri possit, vul-
 „ nus hoc necessario & simplici-
 „ ter lethale fuisse, cum, ut Fa-
 „ cultas Medica quoque optimè
 „ monuit, cadaver debitò mo-
 „ dò apertum non fuerit, neque
 „ ductus & transitus vulneris in-
 „ dagati & quæriti, multò minus
 „ an nobile quoddam viscus,
 „ (quorum vulnera præcipuè le-
 „ thalia) fortè læsum fuerit, spe-
 „ cificè adductum fuerit; & li-
 „ cet mors subitanea haud exi-
 „ guam suspicionem in contra-
 „ rium progignat, nihilominus
 „ tamen infallibiliter & funda-
 „ mentaliter è transmissâ dedu-
 „ ctione judiciali, quæ meris con-
 „ jecturis nititur, nulla ratione
 „ concludi potest, quòd vulnus
 „ hoc simpliciter lethale fuerit,
 „ Ut bina hæc præjudicia *Bald.*
Timaus à Guldenslee in Responsis
Medicis Resp. 52. 53. allegavit.

Hæc; sectio & apertio in præ-
 senti casu eò magis necessaria fu-
 isset, quia occisus, ut refertur, eò
 tempore, quò obiit, partim vini
 potu, partim vehementibus cor-
 poris æquè ac animi commo-
 tionibus sanguinem ita inflam-
 mavit, ut vulneratis etiam mi-
 noribus

moribus vasibus hæmorrhagia summè periculosa, imò prorsus lethalis exemplo oriri potuisset; adhæc quoque ex Historiis Medicis constat, quod ex iracundiâ & fervore nimio subitanea atque præsentanea Mors producta fuerit, ut pluribus illud deducit & exemplis quibusdam supra laudatus *Fabritius Cent. 2. Epist. 1.* confirmat.

Quas quidem ob causas in

salvò manet prior decisio, quod non obstante hoc, quod Defunctus in continenti obierit, ob intermissam tamen corporis defuncti apertionem, super qualitate vulneris, ratione simplicis & absolutæ Lethalitatis, nil certi decidi & determinari possit. Attestationis ergo Sigillo Facultatis omnia confirmando *Sign. Giff. se d. 23. Dec. 1680.*

*Decanus & Professores Ord. Facult.
Medicæ Gissenæ.*

APOLOGIA FRIDBERGENSIS.

Quoniam ab illis, qui jussu Magistratus ad externam Defuncti, jamdum satis noti, inspectionem deputati erant, succincta eaque scriptis comprehensa Relatio desiderata æquè ac impetrata fuit: Defensor autem Rei eandem Amplif. Facultati Medicæ Gissenæ obtulit, ut exinde cognosceret, *an vulnus inflatum pro simpliciter & absolute lethali habendum sit?* Hæcque in binis distinctis Responsis Deputatis imputare sategit, quod

1. sub inspectione minus legaliter processerint, neque cadaver sectioni commiserint &c. 2. simul incuriam inexcusabilem in eadem Inspectione & Relatione destatu vulneris præ se tulerint, cum aliis ibidem annexis 3. quod itidem in tam arduâ gravique causâ meris conjecturis dubisque suspicionibus innixi fuerint; Hinc iisdem, præsertim Physico, jussu Magistratus demandatum fuit, ut eò, quò decet, modò ad omnia hæc re-

sponderent: Id quod ab Illis quoad omnia, hæc quidem necessaria, puncta modò observantur.

1. Ergò inculpationem, quod scil. Inspectio minus legaliter instituta Sectioque cadaveris neglecta fuerit, quod concernit, negari quidem non potest hoc alioquin & in casibus infra describendis magnùm requisitum esse: Quod autem eadem hîc instituta non fuerit (licet Physicus, in præsentia Dnn. Deputatorum, aperturæ cadaveris mentionem fecerit) ob prægnantes sine dubiò rationes à Magistratu factum erit. Dum verò illos nobiscum necessariæ omninò cadaveris Aperturæ in Resp. 2. Lit. B. pag. 4. è *Welsch* (qui locò ibi citatò necessaria inspectionis legalis Requisita & inter illa præcipuè legitimam & interiorē per cultum Anatomicum persecutionem enarrat) convincere satagunt, incassum agunt. Hic enim sciendum, requisitum modò allegatum tunc valere (quia generaliter hæc verba Auctoris se habent, nec adhuc nostrum casum applicari possunt) scilicet 1. Vulneratus aliquam-

diu adhuc inter vivos permanferit. 2. Mors Defuncti, ob alia graviora symptomata, aut 3. Incuriam & imperitiam Chirurgorum in dubium vocatur 4. homicidium remotis arbitris contigit neque per alias circumstantias notorium est &c. Et quamvis etiam necessitas aperturæ ob rationes à Defensore in *Respons.*

2. pag. 1. suppeditatas & à Facultate *ibid.* pag. ult. approbatas extollatur; sciendum tamen

1. Causas has mortis repentinæ rarissimas esse 2. è similibus mortem non sine prævia corporis morbosâ dispositione ut plurimum contingere 3. licet etiam, testantibus Historiis Medicis aliisque, mors quandoque ex irâ, *vid. Respons. aliorum*; terrore *vid. Livium Hist. Rom. lib. 22. in princip. Schleidanum Contin. Hist. lib. 6. part. 2. thes. 24. aliorumque*, sequi possit, inde tamen ad nostrum casum concludi non posse, nisi pro Junone nebulam, pro certis & prægnantibus rationibus, dubias & raro contingentes amplecti hisque fucatis excusationibus omnibus Duellantibus (quorum digladiationes vix sine ebrietate aut irâ contingunt

tingunt) fores aperire velimus. Adhuc quilibet è quarta atque 5. ratione, quam allegavimus, judicare poterit, omnes hinc adductas, in dubium vocari non posse. Nonne scilicet, Defensore fante, Defunctus salu vegeto Reum est aggressus? Nonne magna cum potentiâ clunacum evaginavit?

Secundum membrum, sc. inexcusabilem & imputatam incuriam, si diis placet, sub inspectione & relatione commissam quod attinet: Cum ejus & binorum Responsorum fundamenta è loco *Welschii* Resp. 2. pag. 4. allegato invenerimus & conspexerimus, hinc eadem sigillatim repetemus & ad omnia sufficienter respondebimus.

I. Dicitur è Relatione impertita demonstrari non posse Vulnus esse lethale, cum Sectio cadaveris instituta non fuerit. Quis autem primò intuitu non videt consequentiam hanc nullam esse & idem sine ratione de relatione illa perhiberi? Quoad 1. enim, si (sepositâ quodammodò relatione) homicidium eò in loco se trussisset, ubi neque Medici neque Chirurghi haberi, adeoque nulla cadaveris apertu-

ra institui potuissent, cum primis medio ætatis fervore, an propterea, circumstantiis adeò clavis existentibus, vulnus minus lethale dicendum esset? 2. Ut è Relatione hoc tantum allegemus, annon insignis illa hæmorrhagia & repletio cavitatis pectoris lethalis est? Cur ergo ab ipsa Facultate *Responsi*. 2. pag. ult. *Sennert. Med. Pract. lib. V. Part. IV. Cap. III. pag. 364.* pro lethali habetur?

II. Externam vulneris regionem latusque, ab ictu sclopetario violata, minus nominata fuisse perhibent. Ubi sciendum, relationem Anatomicis (ad quos non impunè ablegamur) fuisse scriptam, utpote quibus laud difficile erit (si eadem rectè inspiciatur) etiam sine denominatione locum vulneratum digitis quasi demonstrare. Ex Anatomicis enim constat (videatur saltem, si opus, *Job. Riolanus Anat. cap. 30. de sternop. m. 482.*) quod sternum in parte superiori ab angusto principio, sensim in amplitudinē lateat &c. Si ergo sterni principiū angustum & ad 3. digitorum distantia sub claviculis vulneratum, quī locus, ab ictu

perforatus, minus nominatus dici poterit?

III. Vulneris quoque magnitudinem non determinatā fuisse ajunt. Verum neque hoc absolute necessarium est, cum eadem ab unoquoque facile concludi & definiri possit, si consideretur 1. instrumentum lædens ingentem bombardam striatam fuisse. 2. Defunctum Reo proximè adstississe &c.

IV. Allegatos digitos transversales aequè incertum indicium esse putant, ac determinatam sterni regionem. Verum huic in 2. inculpatione jamdum satisfactum.

Quod autem V. adducta paulò post ex Anatomicis concernit, musculorum sc. intercostalium, costarum earumque cartilaginum mentionem quoque fieri debuisse, ut Responsum non sine exprobratione requirit, nullam eorum, non obstante curâ hic adhibita, rationem invenimus, cum 1. sternum, ut audit, tanquam pars primum læsa, nullis costis gaudeat (nisi cum Antiquitate sternum, costas continuatas dicere audeas, quod tamen absonum) & cum hisce per

cam *ευκρίνους* speciem, quæ *ευκρίνους* dicitur, componatur adeoque 2. per consequens musculis quoque intercostalibus destituatur.

VI. Allegata huc Exempla, quod sc. nonnulli, quibus pectus transversum, inde non statim obierint, & 2. sanguis in ejus cavitate collectus, sine vitæ iacturâ evacuatus fuerit, illis, ubi mortis paritas quædam intercedit, rejicienda quidem non sunt, hic autem in pari statu non versantur; utrobique sc. quia D. functus exemplo exspiravit hincque tota cavitas & adjacentes pectoris partes sanguine repleta fuerunt. Adeoque ex omnibus hisce in secundo Membro allatis Imputationibus & sufficientibus (quod judicent alii) responsionibus illis oppositis elucescit, quod (si internam contemplationem vulneris, oculò corporis, quæ alibi ponderosa, perficiendam exceperis) tanti ponderis non sint, ut Deputatos tam inexcusabiles incuriæ reos, quod intendunt, condemnent; siquidem non ad esse, sed ad bene esse iudicii de vulneris lethalitate ferendi, sunt usus, seriesque secandi &

di & contemplandi ea exposcit, ut apparet ex definitione ejusdem *Welschii de vuln. leth.* aut ex *Alberti Sebizi Doct. & Prof. Med. Argentines.* Celeb. Præcept. nostri quondam colendis-
simi Exercit. Patholog. Diss. 17. ubi in fine ait: Lethales affectus illi sunt, qui partes occupant Principes, aut saltem ad vitæ continuationem maximè necessarias &c. ut eorum fundamenta in *Hippocr. aph. 18. Sect. 6.* occurrunt. Jam verò nec cuticula, nec cutis, sternum, musculi aut costæ tales sunt. Quapropter omnia allata requisita, ad similem relationem postulata, bonâ cum conscientia prorsus omitti possunt; ut non dicam, neque solenne esse, loco brevis relationis, prolixam disputationem conscribere, modò pars, lethale reddens, si opus fuerit, accuratè describatur. Nullò ergò modo conscientia, quod minantur, periclitatur, si vulnus lethale ut tale, scapham scapham nominemus, si casus ita fert.

Tertium quod concernit membrum, quod sc. Inspectores in definienda vulneris lethali-

litate, in tam gravi causâ, meris conjecturis usi fuerint, &c. primò statim observamus, hic aucupium verbi *suspicio* committi, cum in utroque Responsò quater vel quinquies repetatur, speramusque Facultatem Medicam, rem ponderando (quâ de si constat, de verbis non esse litigandum Philosophi docent) nobis sinistrè explicatam non esse, si illud *Sylvii* suspicio & opinor, certa tamen interea statuentes, observaverimus & supercilium evitaverimus. Ubi enim certitudo quædam est, conjectura deficiit, quæ est medium quoddam inter perfectam scientiam & omnimodam ignorantiam, docente *Galeno lib. 1. de loc. affect. cap. 1. & ibid. lib. 3. cap. 3. alibi.* Jam verò locus naturalis conservativus sanguinis arteriæ & venæ sunt: Unde sequitur vasa illa laxa esse, ubi tanta sanguinis extravasatio occurrit. Sive igitur magnum, sive exiguum vas ita laxum sit, ut contento suo, mox, ut hic locorum, totam pectoris cavitatem replere poruerit, (quæ repletio hic tanta fuit, ut pectus ob angustiam plurimum adhuc sanguinis cutis & muscu-

musculorum interstitiis intruse-
rit torumque latus, ad os coxen-
dicis usque suggillatum fuerit)
2. cordis & pulmonum actiones
impediverit & sustulerit, *Favari-*
mus utique & lethale, per neces-
sariam consequentiam, id fue-
rit. Adeoque neutiquam me-
ris conjecturis usi fuimus. Alias
rationes silentio involvimus.

Quoniam igitur ex omnibus

hisce elucescit, Deputatos sine
justâ ratione & in vanum incu-
sati, hinc ex eodem conscientiâ
instinctu adhuc statuimus, vul-
nus, ob rationes in relatione da-
tas aliasque, pro absolute lethali
habendum esse. Quod jussu Ma-
gistratus, salvâ tamen autoritate
& veniâ Facultatis Medicæ a-
ctum. *Fridbergæ die 29. Jan.*

An. 1681.

Joh. Hartm. N. Med. Lic. & Phys.
Ord. Fridberg.

REQUISITIO III.

HAud ita diu est, cùm An-
plissima Facultas Medica
Gissensis, partim die 3. No-
vembr. partim die 23. Decem-
bris præviâ Requisitione desu-
per Relatione Fridbergensi in-
specti cadaveris humani die 19.
Augusti anni nuperrimè delapsi
tradita Responsa sua impertie-
rit, quòd sc. vulnus in Relatio-
ne extrinsecè descriptum pro ab-
solute & simpliciter lethali ha-
beri non possit, ut responsa illa
pluribus ostendunt; contra quæ

optimè fundata Responsa puta-
titia quædam Apologia Fridber-
gensis in scenam prodit, ut ad-
ditamentum sub signò num. 1.
de dato Fridberg die 29. Januarii
currentis modo anni fusius do-
cet. Quapropter Defensor co-
actus fuit Laudatissimam Fa-
cultatem Medicam ex supera-
bandanti rogare, an illa statue-
re possit, quòd non obstante Apo-
logiâ Fridbergensi sub num. 1.
Vulnus questionis, ob inter-
missam Sectionem atque inspe-
ctionem

*Etionem internam pro absolute ut ante ratione vulneris lethalis
& simpliciter lethali apodictice in dubio permaneat?
asserri non possit, sed res aequè*

RESPONSUM III.

FACULTAT. MEDICÆ GISSENÆ,

DE

NECESSARIA VULNERIS CORPORISQUE
SECTIONE.

Cum bina Facultatis N. Medicae Gissenae Responsa, de datis d. 3. Novembr. & die 23. Decembr. anni nuperrimè præterlapsi, inspectionem corporis ejusdam exanimati, die 19. Augusti defluxi anni 1680. institutam & desuper eâ oblatam Relationem de Lethalitate vulneris, concernentia mediante prolixâ Deductione in dubium vocari aut omninò dirui & è contra asserta ab initio simplex & absoluta necessitas lethalitatis summopere & enixè sustineri velit, eaque propter denuò sententia nostra requiratur: *An non obstante hac Fridbergensi Apologia vulnus questionis propter intermissam sectionem atque in-*

spectionem internam pro absolute & simpliciter lethali haberi non possit, sed totum hoc negotium ratione Lethalitatis aequè dubium, ut ante, permaneat?

Jam verò, licet non immeritò anceps quis hærere posset, an in retam apertâ & luce meridiana clariore prolixâ se disceptationi committeret, cumprimis, quia parum vel omninò nihil, ad Rhombum faciens, in medium allatum: Attamen ne Autor illius Scripti triumphum fortè ante victoriam canat, insuperque à parte nostri imputationes, quæ absque ullò fundamentò Nobis affricantur, declinari possint;

Hinc Collegialiter denuò

G con-

Pars II.

convenimus & præviâ accurata & conscientiosa consideratione omnium & singularum in Casu hoc occurrentium circumstantiarum in sequens Responsum consensimus.

Equidem à fronte statim Facultati Medicæ mirum & insolitum apparuit, quod sibi impueretur, acsi Deputatis ad Inspectionem vulneris 1. Illegalitatem 2. Incuriam & 3. Fallax iudicium attribuire voluerit. Provocatur hac in parte ad manifestam literam, ubi videre erit, quod in neutro Responsò Deputatorum vel unico verbulò etiam minima fuerit mentio injecta: Summa etiam iniquitas esset, talia ab illis sive exigere sive expectare, quæ vel ultra vires eorum sunt, aut quoque illis demandata non erant, cum omninò constet, quod insimilibus omninò arduis & sanguinem humanum concernentibus causis nunquam non nonnulli è Magistratu Civili deputentur, qui vulnus à Medico & Chirurgo, ad hoc in specie requisiti, exploratum & inventum partesque vulneratas simul, tanquam Testes fide digni, inspec-

ant, & quod omnia in Relatione descripta ita se habeant, subscriptione propriâ confirmant. Unde Testibus à Magistratu illius loci ad Actum hunc deputatis nulla omninò culpa adscribi potest, si quammaximè error quispiam sub inspectione fuerit commissus. Interim & Medico requisito æquè ac Chirurgo parere, nullique aliquid imputare volumus, ut literalis sensus utriusque Responsi testatur. Postquam verò requisiti fuimus, ut iudicium nostrum Collegiale impertire velimus, an scilicet è Relatione communicatâ sufficienti certitudine asseri & definiri possit, quòd vulnus in supradicta Relatione descriptum pro absolutè & simpliciter lethali infallibiliter & absque dubiò habendum sit, nos quoque in perlectione inscriptæ sic Inspectionis Cadaveris defectus aliquot commissos aliosque non minus circa vulneris descriptionem errores observaremus, negotium hoc haud aliter, ac idem reperivimus, utut sine omni partialitate & injuriâ, tractare & ob intermissam corporis sectionem, ut & insufficien-

tem

tē vulneris descriptionem (cū ratione magnitudinis, situs &c. è modò dictā Inspectione nil certi haurire potuerimus, quæ pars lethali ter fuerit vulnerata) non aliter, quā negativè respondere potuimus, dum pro re summè inexcusabili habuimus, in Lethalitate iudicandā meris conjecturis inniti. Hanc sententiam nostram in secundō Responso rationibus nonnullis roboravimus, quas Physicus, qui sectioni interfuit, non tantum examinandas, sed & omninò invertendas & diruendas iussu (ut perhibet Magistratus) suscipere conatur; quā miserò verò successu idem præstiterit; in subsequenti Dilucidatione clarissimè ob oculos ponetur.

Primò igitur plurima quidem adferuntur, ut demonstretur Sectionem, in ferendò iudicio super lethali ter vulneris, non semper necessariam esse, sed in certis tantum insimulqve additis casibus, eaque sententia sustinetur, quòd omnia à *Welschio* loco alleg. de necessitate aperitionis tradita generalia, in hoc calu

minus applicanda sint; Attamen sine ullò hæc fundamentò dicuntur, quin potius eò ipsò, dum hæc talia ab Autore supradicta generaliter intelligenda esse censentur, per bonā consequentiam concedendum & adstruendum erit illa quoque in Casibus Specialibus applicari posse ac deberi. Quod enim de genere prædicatur, etiam prædicatur de singulis speciebus, secundum vulgata. Unde & Autor modò allegatus in eodem hoc cap. 15. §. Porro manus &c. necessitatem hanc sectionis in omnibus casibus adeò inculcat, ut, licet etiam nullum extus vulnus, sed aliqua tantum violentæ mortis suspicio adsit, corpus tamen aperire & secare jubeat: Verbis ibi:

„Aperire autem & secare cada-
„ver omninò oportet, etiam si
„ne minimum quidem, ut fieri
„interdum contingit, in exter-
„nis partibus, læsionis appare-
„at vestigium. Nulla quoque
„ratione approbare & conce-
„dere vult, ut absque secti-
„one debitā solis instrumentis,
„stylis & specillis, ut Chirur-
„gi

vocant, vulnus exploretur, loc.
cit. Verbis ibi:

„Nec Styli sufficit inmissio ac
„sola per eundem facta vul-
„neris exploratio, utpote quæ
„& ipsa fallax pariter & suspe-
„cta est.

Equidem non sine prægñanti
causâ sectio requiritur; si enim
sub inspectione cadaveris suffi-
ceret, oce si corpus nudis tan-
tum oculis subicere & ut vulgò
dici solet, ut vacca portam no-
viter exstructam intueri, ut so-
lummodò sciatur, an occisus re-
verâ demortuus sit nec ne: idem
ab Idiotis simplicissimis facili-
fieri posset, nec tantò apparatu
tantisque ceremoniis hic opus
haberemus, quæ in denomina-
tione certorum Deputatorum,
ablegatione Actuarii, requisiti-
one Medici & Chirurgorum
observari solent. Sed quoniam
inspectio talis cum in finem in-
stituatur, quò Judex Latorque
sententiæ post oblatum super
qualitate vulneris iudicium Reo
promeritam poenam dicat: Ju-
dicium autem super lethali-
tate vulneris à partibus vulneratis de-
sumendum est, hinc absque ulla

contradictione sequitur, quod;
ubi conjectura de partibus qui-
busdam internis lasis adest, ne-
cessariò sectione ad easdem de-
veniendum & quænam ex illis,
quove modò lassa & vulnera-
ta sit, ipsis oculis subiciendum,
Deputatis, tanquam Testibus,
ostendendum hæcque omnia
relationi formâ convetâ infe-
renda sint, ut vel Inspectores
ipsi, vel, si in Casu difficiliore ju-
diciū suspendant, alii Artis
Periti ex annotatâ illa Relatio-
ne firmum atque solidum judi-
cium super lethali-
tate vulneris
efformare valeant. Quapro-
pter Relatio ejusmodi hanc in
formam redigenda est, ut clavis
& expressis verbis lassa pars de-
terminetur & absque ulla hæsi-
tatione eadem dignosci possit,
nisi in ferendâ sententiâ super
lethali-
tate in tenebris palpare,
aut, ut Auctor Apologiæ loqui-
tur, nebulam pro Junone am-
plexi velimus. In de-fectu verò
ejus Medicus Conscientiosus
merito iudicium suum super
lethali-
tate vulneris illius suspen-
dit; quemadmodum & præter
duo illa præjudicia in Respon-

fo. 21. è Timæo allegata sapi-
us allegatus Welschius loc.
citatur aliud adhuc addit, u-
bi lectio quidem instituta fu-
it, ob defectum tamen suffi-
cientis descriptionis patti vul-
nerata Facultas Medica Lipsien-
sis iudicium suum similiter su-
spendit, verbis:

„ Et quoniam capropter ne-
„ que in literis vestris, neque
„ in attestato Medici pars læ-
„ sa determinata fuit; Hinc
„ rebus sic stantibus super le-
„ thalitate vulneris iudicium
„ nostrum aperire non possu-
„ mus.

Et cum in eadem Causâ à
Medico dilucidior, ut putabat,
re ipsa autem non satis diluci-
da, sed æquæ, ut prior, obseu-
ra relatio adferebatur, Eadem
Facultas in priori sententiâ perdu-
ravit, verbis:

„ Hinc juxta Inquisitionem vul-
„ neris eâ ratione institutam vul-
„ nus supra descriptum pro sim-
„ pliciter & absolute lethali ha-
„ bere non possumus: Oportet
„ simul, ut pariles Inquisiti-
„ ones, cum profecto sangui-
„ nem humanum concernant, ab
„ Inquirentibus melius & mo-

„ do principiis Artis consenta-
„ neò instituantur, ne postmo-
„ dum in Artis Nobilissimâ igno-
„ miniam clariori Relatione o-
„ pus sit.

Quæ determinatio læsæ partis
inhoc Casu eò magis necessaria
fuisset, quia, ut in *Resp. 2.* jam
annotatum fuit, tales præcesser-
unt causæ, quæ Concipientis
scilicet Autoris Apologia propriâ
confessione repentinæ mortis cau-
sæ esse potuerunt. Unde enim
certi esse possumus, quod mo-
do dictæ causæ, v. g. incallescen-
tia à vino ac motibus animi &
corporis immoderationibus, quæ
aliquando mortem subitanæam
intulerunt, & hac vice similia
causari non valuisent, nisi per
institutam sectionem alia causâ
manifesta necis, pars scilicet le-
thaliter vulnerata clarè & vel di-
gitis demonstraretur. Nec quic-
quam ad Rhombum facit, quod
præterendi velit 1. Causas has,
mortis inopina Experimentiâ teste,
esse rarissimas. Quod enim se-
mel accidit, sapius accidere po-
test. 2. Quod ut plurimum
non sine præviâ corporis mor-
bosâ dispositione similiter mors
sequatur: Hoc enim ut pluri-

munifert, E. non semper, sed aliquando, etiam sine præviâ corporis morbosâ dispositione è similibus mors subsequitur. Quod 3. à prioribus ad hunc casum argumentari non liceat, putum est assertum, nec ullâ ratione probabile redditum, nisi quod existimetur hâc excusatione omnibus Duellantibus fores aperiri, qui tamen metus omninò inanis & intempestivus est, nec ullus Duellantium in hac excusatione patrociniū inveniet, dummodò factò homicidiò Inspectio vulneris debitò modò instituat. An non verò per superficiariam ejusmodi Inspectionem Reus potius effugium aliquod pareat? de cò sapius laudatus *Welschius c. l. cap. 15. §. Ex quibus &c.* Verbis :

„ Ex quibus facilè constare cui-
 „ libet existimo, quantum inter-
 „ sit, ut vulnere inspectione
 „ à peritò administraretur Medi-
 „ co & bono præprimis Ana-
 „ tomicò, ne ex tam crassis, cir-
 „ ca inspectionem, ex Requisito-
 „ rum vel ignorantia vel incuria
 „ commissis erroribus inspe-

„ ratum emergat Reo patrocini-
 „ nium.

Porro existimari videtur aperturam Cadaveris ad lethaliatatem judicandam vel exinde minus necessariam esse, quod consimiles casus eò in locò contingere possint, ubi neque Medicinæ neque Chirurgi obtineri possent, tempore æstivò &c. Ast hæc, ut videtur, difficultas nullius planè valoris & ponderis est, cum defectus ejusmodi, si uspiam se truderet, facilimè è viciniâ refarciri posset. Quod si verò apertura non præcesserit, ipseque Medicus de vulneris interni neque visi, neque descripti lethaliatate quidpiam judicare conaretur, circumstantiis licet quammaximè claris & cumulatis existentibus, id tamen judicium cœci de coloribus esset.

Ad lethaliatatem autem vulneris eò magis sustinendam Autor illius scripti cum primis ingentem hæmorrhagiam & expletionem pectoris urget, quam Facultas Medica in *Responsò 2. & Sennertus Med. Pract. l. 5. p. 4. c. 3. p. 364.* aliique pro lethali habuerit. Ast pro certò hic præsupponitur, quod nondum de-

demonstratum, de quò paulò infra fufius agendum erit. Poſitò verò jam, ſed non conceſſò lethalem ſanguinis effuſionem & Thoracis repletionem acciſiſſe, illà tamen lethalitas neutiquam vulnèri inſiſtò, de quò primariò quærebat, adſcribi poſſe, ſi conſideraverimus notabilem differentiam intercedere inter vulnus lethale & ſymptomata lethalia, hæcque pariter ex vulnèribus non lethalibus ſcaturire poſſe, ut quotidiana id experientia docet. Quamvis & illud ſilentio minus involvendum ſit, quod Facultati præter omne meritum imputetur, ſi quis illi tribuat, ac ſi in *Reſponſo 2. pag. ult.* repletionem cavitatis thoracis pro lethali habuerit. Sane Membris illius, Deo ſit gratia, memoria nondum ita debilitata eſt, ut obliti fuerint eorum, quæ in *priori Reſponſo circa finem* de evacuatione ſanguinis in Thorace conſectim collecti, abſque jactura vitæ, protulerant, eaque de cauſa non indigent Monitoriò quodam Fridbergâ advolante illamq; contradictionis, ſi Diis placet, convincente. De Repletionè Thoracis in alleg.

Reſponſo pag. ult. nequiequam habetur. Quod autem de hæmorrhagiâ lethali ob vaſa minora vulnerata illuc adfertur & in Theſi adſtruitur, id Antori Apologiæ æquè minus patrocinatur ac allegatus ab Eò *Sennertus*, dum, ut jam ante dictum, hæc vice non de ſymptomatibus, ſed de vulnèribus lethalibus tractatur.

Quoad externam vulnèris regionem, ejusque deſcriptionem, quam hæc ex parte deſiderabamus, præſtenditur eò ipſò, dum Relatio Anatomicis conſcripta ſit, ad quos ipſi, ſcilicet Inquirentes non impunè ablegati fuerint (quæ verba & quæ ratione ablegatio illa facta ſit, Nos capere non poſſumus) quibus faciliſimum foret, etiam abſque denominatione locum vulnèratum vel digitis oſtendere, cum ex mente *Riolani* ſternum in parte ſuperiore ab anguſtò principiò ſenſim in amplitudinem lateſcat: Ipſum trium digitorum tranſverſorum latitudine ſub claviculis vulnèratum fuerit, locum, quo ictus ingreſſus ſit, neceſſariò denotatum fuiſſe.

Ut

Ut verò jam prolixè non disquiramus, an hujusmodi Relationes, vel in specie quoque hæc talis Anatomicis conscribatur, vel an non potius eum in finem illæ & desiderentur & annotentur, ut sub actione Processus Criminalis Judex Criminalis Ejusque Assessores, aut & ii, quibus Acta Inquisitionalia, ad sententiam Legibus convenientem ferendam committuntur, inde necessariam debitamque informationem haurire possint, de quibus jam in superioribus quadtentenus actum fuit: Quia tamen ad Anatomicos provocatur, hinc videbimus, an ergò locus vulneratus, è Relatione, si rectè inspicatur, tam faciliè elucescat & sine denominatione quoque vel digitis ostendi possit? Relatio hoc in passu ita sonat: Vulnerus in sterni parte superiori, ad aliquot digitorum transversorum latitudinem sub clavicularibus intrando & deorsum, quodammodo vergendo, in mediò ferè scapulæ dextræ rursus exiisse. Jam Autor Apologiæ è *Riolano* fortassis malè intellecto quidem præsupponit, quod sterni principium angustum strictumque fersim in amplitudinem lateat. Ast magis è rejilius fuisse, si tempus, quod *Riolano* evolendo insumpsit, aut in Sceletro quodam ipsum sternum, aut in defectu illius in figurâ quâdam æquâ delineationem ejus & picturam paulò accuratius expendisset, ubi mox primò intuitu reperisset, quòd descriptio sterni à *Riolano* annotata ab Originali longis parasangis distet; unde ferè admiratione dignum, quòd talis Anatomicus, qui jam à plurimis annis titulum Principis Anatomicorum affectavit, tam abominabilem errorem committere debuisset, nisi fors de illo sternò sit intelligendus, in quo sub mundatione ad conficiendum scelerum cartilagine costarum relinquuntur & sub hoc labore communiter sternum audit. Notum enim est os sterni, ob figuram externam & quia in superiore parte latius, adhuc verò in acumen desinit, pugioni ab Anatomicis assimilari, cujus nodus s. caput superius in jugulo, apex autem (mucro seu mucronata cartilago dicta) in serobiculo cordis finitur. Unde porro sequitur,

quitur, quod digitorum aliquot transversorum, quorum in Relatione mentio est facta (nunc verò numerus indefinitus, utut post festum, à concipiente, ad trium digitorum transversorum numerum restringitur) distantia sub Claviculis, quæ ad latera supremæ partis sterni adnectuntur, nequicquam de sternò reperiatur; & licet etiam ex superabundanti & contra clarissimam inspectionem ocularem admitteretur, quod sternum deorsum versus latius fiat, nihilo tamen minus descripta regio aliquot digitorum transversorum sub claviculis exinde satis obscura foret, quod per rerum naturam impossibile, unum idemque vulnus, quale hoc quidem fuit, sub utraque claviculâ, quæ sibi neutriquam incumbunt, sed in utroque latere & quidem non sibi proximè adiacendo, sed interjectò ferè tantò interstitiò, quanta est latitudo mediæ partis sterni, in parte supernâ consuetum suum situm habent, contingere posse; unde meritò determinari debuisset, an totidem digitis transversis sub dextrâ, an verò sinistra clavicula ictus sclo-

petarius intraverit, ad locum eò dilucidius annotandum.

Quæ ratione magnitudinis vulneris non descriptæ adferuntur & quod determinatio ejus omninò non sit necessaria, ea, tanquam mera asserta & narrata, eadem facilitate declinantur, quâ asseruntur. Alioquin, si necessitas urgeret, facilè demonstrari posset, quòd descriptio magnitudinis in vulneribus tam ad processum legitime formandum, quam determinatiònem lethality interdu summe necessaria sit; in quibus diutius non commorabimur. Hoc verò in re tam seriâ ferè risum meretur, quod dicatur, magnitudinem vulneris ab unoquoque facilè definiri aut inferri posse, si instrumentum lædens, quod in Relatione sclopetum striatum, in Apologîâ verò ingens bombardæ striatæ audit, consideretur: Quod neque Nos, neque alii verà ullo modo penetrare valemus, idque ob summam tuborum in bombardis disparitatem; nisi fortè Civitas Imperialis Fridbergensis certa mensurâ civili, sclopetis & bombardis striatis dicatâ, gaudeat, cujus tamen

nullam usque notitiam obtinuimus, eaque de causa, quod ex ignorantia facti hoc processerit, satis excusati erimus. Quamvis & eo in casu incertum adhuc foret, an & sclopetum illud globulo ordinario debitoque oneratum & suffarcinatum fuerit, quum & fieri potuisset, ut minor globulus illi intrusus fuisset. An verò sive vicinia, sive distantia stus tormentarii vulnus foramenque amplius efficiat, quod No. 2. adducitur, incertum pariter est & ad decisionem hujus rei parum aut omnino nihil efficiet. Qua ratione E. incertitudini, non tantum mensuræ, à digitis transversis desumptæ, sed & regionis sterni intuitu, à Nobis motæ, satisfactum fuerit (ut gloriari satagunt) ex antecedentibus satis superque apparet.

Quod Nobis porro tribuitur, ac si per modum exprobrationis tum musculorum intercostalium, tum costarum cartilaginibus suis junctarum mentionem desideraverimus, id in rei veritate nullò modo ita se habet, nec unquam probari poterit. Hoc autem in Resp. 1. invenietur, quod po-

naturex Anatomicis haud ignotum esse, quod sub Claviculis non tam sternum (ut Relationi videbatur) quam potius Costæ una cum suis cartilaginibus & musculis intercostalibus reperiantur: Unde Autores apologiæ labori, quem in indagacionem causæ, cur partium mentio fieri debuisset, se impendisse perhibent, optime parcere potuissent. Quin & Concipiens meliori jure se domi continuisset cum præsumpta suâ Scientia Anatomica, quam, si Diis placet, circa sternum & in specie ejus cum costis connexionem ostentare satagit, perhibendo, sternum ipsis costis per eam *συνφύσιον* speciem, quæ *συνχῶδες* dicitur, conjungi, quod immane quantum à scopo declinat hîcque tempus opportunum fuisset *Riolanum* suum consulendi, qui in *Enchiridiō Anatomicō lib. 6. cap. 15.* articulationem sterni cum costis *arthrodiam* vocat, totò genere à *symphyssi* differentem, idque rectissime.

Quod sternum, ut porro additur, neque costas, neque musculos intercostales habeat, novellum nostris Studiosi Medicinæ novum

runt, si velemus in Res Anatomicas inspicerint, neque opus erat, ut id ipsum, tanquam singulare aliquod mysterium, nobis communicaretur.

Quā intentione exempla eorum, quibus pectus æquè transfossum, ac sanguine repletum & nihilominus in integrum restituti fuerant, in Responsō adducta fuerint, ipse contextus docet, quod sc. neque penetrans vulnus, neque repletio Thoracis à sanguine lethalitytem efficaciter concludant, eaq; suo adhuc prorsus talo insistant, quemadmodū & Conceptor ipse ostenditur, quod non rejicienda sint, utut in pari statu non versentur. Ast neq; ita res composita, sed disparitas demonstranda est, quod, si talis adfuisset, facilimè fieri potuisset, si sectio instituta fuisset. Licet æquè adhuc incertum sit, an tota cavitas Thoracis partesque circumstantes eò, ut perhibetur, modò repleta fuerint, sed ob sectionem intermissam res potius æquè dubia manet, quā aliàs omnia facile in apertum deduxisset. Quin & Autori Apologiæ omnino difficile fuerit ex rubicundo-cœruleo, ut videbatur, latere, usque ad

os Coxendicis Medico Perito persuadere, quod color ejusmodi ab extravasatō & in Cavitatem insignem effuso sanguine necessario semper dependeat, utpote quibus constat, in aliis subitancis mortis generibus, cum primis Apoplecticis, haud insolitum esse, quod macula livida adsint, imò latus aliquod, aut & totum corpus rubro & cœruleo colore suffusa sint: Neque etiam credibile est, sanguinem è thorace effluxisse & per viam tam angustam, spatium sc. inter cutem & carnem vi quadam se insinuasse, cum tamen viam longe ampliorem per vulneris orificium reperire potuisset.

Quod tandem in hoc Secundo Membrò subiungitur, sectionem sc. non ad esse, sed ad bene esse iudicii de vulneris interni lethalityte ferendi concurrere, id neque è *Welskii* definitione, neque allegatō *Sebizii* loco demonstrari poterit. Hoc, cæteris licet paribus, largimur, quod circa finem §. Est igitur &c. allegatæ partes, cuticula sc. cutis &c. in Relatione ejusmodi omittendæ sint, dummodò pars, quæ vulnus lethale efficit, si opus fuerit, sufficienter de-

scripta sit. Quod si jam in oblatâ hac relatione pars vulnerata sufficienter descripta fuisset (quod omninò necessarium esse satis superque deductum) nullæ prorsus in determinandâ lethalitate difficultates subortæ fuissent; Hòc verò non factò, iudicium super lethalitate meritò in suspensò manet & è contra (dum utiq; scapha scapha est vocanda) Inspectio peracta manca, mutila & imperfecta dicenda.

Ex adductis hucusque rationibus nunc facillimè elucescit, quòd iudicium super qualitate vulneris pròlatum meris conjecturis, minimè verò solidis firmisque rationibus nitatur; nec aucupium hîc verborum adhibetur, sed quia nulla evidens certitudo hujus pronuntiati proflar, est & permanet id mera conjectura; quemadmodum & Autor Relationis ipse nec sustinuit, nec potuit illam partem, quæ vulnus lethale reddit, sufficienter describere, aut solummodò nominare, sed quæ de pulmonibus & aorta ponuntur, saltem è suspitione orta sunt; Nec

parum hîc subsidii reperitur in Sylvii autoritate hujusque verbis: *Opinor, Suspicio*, considerando manifestissimam, quæ intercedit, differentiam, cum, quæ de parte lethaliter affectâ & vulneratâ sciri desiderantur, ad oculum demonstrari potuissent, dum è contra Sylvius circa eruendam veritatem abstrusius latitantem occupatus erat, ubi in verbis *opinor, suspicio* utique ipsi subsistendum erat; cum è contrariò nullum sit dubium, Eundem, si placita ejus tam evidenter ab illo demonstrabilia fuissent, uti pars vulnerata hîc detegi potuisset, terminis longè aliis usum fuisse suoque tempore pauciores Adversarios, ab obitu verò plures Affecias reperisse. Ad tales imputatas, utur à principiò concessas, conjecturas igitur evitandas, Autor Apologia lethaliatem vulneris apodicticè demonstrare conatur. Cum verò demonstrationis hujus fundamentum ficulneis innitatur pedibus, ejusdem sc. valoris esse, live in extravasatione sanguinis magnum aliquod vas, live minus læsum fuerit, quod tamen omnium Chirurgorum & Medi-

& Medicorū principiis repugnat, Scriptique Autor dubio procul in *Sennert* loco à se ipso citatō, legitur, qui assertio huic casui omnino simili ē diametro contradicit :
 „ Ea pulmonum vulnera lethalia non sunt, in quibus saltem pulmonum substantia,
 „ non vero magna vasa læsa sunt. Contra si non solum substantia pulmonis, sed &
 „ magna in eō vasa, venæ sc. arteriosæ, & arteriæ venosæ
 „ insignes rami vulnerentur, vulnera lethalia sunt. Quod ipsum iudicium modò laudatus *Sennert*, lib. 2. Part. 2. C. 11. *Pract. Med.* in Prognosticis repetit simulq; ex *Andr. à Cruce* lib. 4. *Chir. Tract.* 2. c. 5. exemplum alicujus allegat, cui pulmonum portio, ē vulnere elapsa, resecta & perfectē tamen curatus fuit. Cui similia pariter apud *Nicol. Tulpium Obs. Med.* lib. 2. c. 17. reperias. Eiusdem quoque sententiæ est *Bernhardus Sævus* in *Tr. de Insp. vulner. leth.* & non

lethal. Part. 2. c. 7. Item sapius allegatus, *Wesschius* in *Rat. Vulnerum Lethal.* Jud. c. 6. ubi plures adhuc Authores adducuntur : Hinc unō impetu cadit universus apparatus tam operose conquistæ Apologiæ.

E quibus omnibus hætenus fuscē adstructis rationibus jam tantum elucescit, Nosque unanimiter statuimus, quod non obstante quoque hac Apologiā *Fridbergensi* sub num. 1. vulnus quæstionis, ob intermissam sectionem atque inspectionem internam, pro absolute & simpliciter lethali apodicticē asseri non possit, sed negotium hoc, ratione lethalitatis vulneris, æquē dubium, ac antea permaneat.

Quod in subsidium veritatis, prævia requisitione referre & appressionē Sigilli Facultatis Medicæ consueto confirmare volumus. *Sign. Gissa die 23. Febr. A. 1681.*

Decanus & Professores Ord. Facult.
 Medicæ b. l.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ HEIDELBERGENSIS,

*Desuper Lethali*VULNERIS PRÆCEDENTIS SUB INSPECTIONE
NON APERTI.

Postquam in Libera Imperia-
li Fridbergensi, anno 1680.
die 18. Augusti, Vir quidam selo-
peto majore striato, ab alio (qui-
cum ante rixatus erat & tam sub
computatione quam plenò fer-
vore clunaculum prehenderat)
cum in hypocausto staret, per
januam explosio ictus fuit, ut sta-
tim exanimis ad terram corru-
erit, & abhinc jussu Magistratus
die insequente, qui 19. Aug. erat,
à Dn. Physico Ordinariò & ad-
juncto Chirurgo inspectio insti-
tuta fuit, hi (juxta tenorem At-
testati Medici & Chirurgi sub
num. 10.) retulerunt, vulnus in
parte superiore sterni, ad aliquot
& (urpostmodum additur) tri-
um digitorum transversorum
distantiam sub claviculari intran-
do deorsum quodammodò cor-
pus penetrasse & in medio fere
scapulæ dextræ rursus exiisse

(globulò sclopetariò satis altè
in parietem penetrante) inde-
que Defunctum statim exani-
matum corruisse: Cavitate Pe-
ctoris simul sanguine extravasa-
to adeò repleta, ut ad superfici-
em vulneris externam in sternò
tenderit & sub inversione cor-
poris, in quantum aliqualis coa-
gulationis ergo fieri potuit, u-
bertim effluerit: Omnia juxta
tenorem supra allegati Attesta-
ti. Unde quæritur, *an vulnus
ita constitutum absolute & simplici-
ter lethale fuerit?*

Quapropter, præviâ maturâ
deliberatione & diligenti perlu-
stratione omnium illis venti-
latorum nobisque communi-
catorum Actorum, Collegi-
aliter & unanimiter in id con-
sensimus, quod (licet valde
quoque necessarium fuisset, ut
sectio

sectio medi ventris à Dn. Phyllico & Chirurgo ad id deputatis instituta, aut ad minimum sollicitata magis esset, quia hâc ratione ad oculum & quasi digitis partes violatæ demonstrari potuissent) nihilominus juxta indicia ictus sclopetarii, tam ratione introitus, quam exitus, ut & secundum situm partium communissimum (quia cor in parte superiore cum vasibus principalibus vulneratum fuit, cum primis, dum ictus omnino communis & tali sclopeto, è quò globulus explosus in corpore

hinc inde rotatur & quicquid adoritur, extemplo disceperit) vulnus hoc absolutè & simpliciter lethale fuerit: Simul tamen credentes, iram, ebrietatem & terrorem, tanquam causas symbolum suum contri buere potuisse, ita tamen, ut mors immediatè ab ictu sclopetarii inducta fuerit.

Quod in subsidium veritatis hisce profiteamur & Facultatis nostræ sigillo confirmamus. Actum Heidelbergæ die 30. Aprilis, 1681.

(L.S.) Decanus, Senior, Doctores & Professores Acad. Elect. Heidelbergensis.

CAS. XI.

DE

VULNERE PECTORIS & DENEGATA
INSPECTIONE LEGALI.

EXTRACT:

E PROTOCOLLO CONSULARI.

Actum die 13. Junii A. 1679. Amanè circa horam dimidiam secundam J. T. S. Chirurgi

N. minister indicat, se ad Æthiopis Dn. Comitis N. vulnus periculosum deligandum fuisse accessi-

cessitum, quod ipsi in porticu frumentariò, incertum à quò, fuerat inflictum; Æthiopem totum esse ebrium, vulnusque videri periculo non vacare; plura fortasse à pueris mendicis, qui in locò istò pernoctârunt, resciri posse.

Actum die 23. Jun. J. T. S. Chirurgi Minister juratò dicit, Æthiopem ex porticu in diversorium fuisse deportatum, ubi ipse demum vulnus inspexit & deligaverit; illud autem in latere sinistro ad digiti latitudinem infra papillam valdè parvum adparuisse, se verò certò adserere non posse, quali armorum specie fuerit inflictum. Ipsum vulnus ad dimidii digiti longitudinem nonnihil introrsum & simul versus inferiora declinasse; non potuisse tamen se certò explorare, an in corporis cavitatem penetraverit, cum durius debuisset tractari, si stylo penitus investigare tentasset, quod apud tam ebrium hominem non ita benè fieri potuisset. Et hanc ipsam ob ebrietatem indicia circa vulnera contingi solita, eò minus observari, aut sciri potuisse, an ex vulnere vel ebrietate illa deducenda forent; ipsum quo-

que Æthiopem vulneris sui inscium fuisse, nec ullo verbo indicare valuisset, quid cum ipso actum fuerit, sed tantum, quantum percipi potuerit, se fascinatū esse, edixisse. Caterum digito ori ad moto advomitum se coegisse, quo nihil aliud, quàm quod ab ebrîo fieri solet, nec ullus sanguis prodierit.

Actum die 11. Julii. Hospes diversorii juratò interrogatus retulit, noctu circa duodecimam horam quatuor mendicos pueros januam diversorii pulsasse, ipsique Æthiopem vulneratum esse indicasse, unde Stabuli Magister, cui id ipse notum fecerat, Heiduccum, coquum, tibicinem & promumcondū suum ad vulneratum amandaverat, qui eum supra trabem inclinarum offenderant & Chirurgum advocari fecerant, tandemque cum advenientibus duobus Chirurgi Ministris in hospitum deportaverant, in quò mensa imposito exiguum vulnusculum adparuerit, Æthiops autem deligationem admittere recusaverit, usque dum supra culcitram stramineam reclinatus, atque à Coquo, ut deligationi non resisteret, persuasus fuerit. Chirurgo de vulnere

vere non admodum grave iudicium formasse, Tubicinem dicere, Æthiopem noctu poenitentia ductum Deo peccata sua deprecatum esse, neminem tamen eundem moriturum credidisse, mane autem hora sexta, quod jam vita excesserit, se percepisse &c.

Promus condus hospitibus eadem ferè edicit, Æthiopisque

manum & caput supra trabem dependisse &c.

Mediastinus hospitii noctu sapius eum exclamasse: Vah! vah! non potuisse tamen præ ebrietate enarrare, quid sibi contigerit, aquam pro potu expetivisse, sit alacriter locutum fuisse, ut eundem tam citò moriturum non crederint &c.

REQUISITIO.

D. 20. Julii per Senatus Decretum Collegio Medico gladius Percussoris, interea temporis cum socio suo in captivitate ducti, ut & Extracta superiora exhibita, Chirurgi Minister de statu vulneris examinandus coram Eodem comparere iussus, Collegioque an vulnus lethale sit dicendum? Sententiam suam ferre in iunctum fuit.

Sed cum de statu vulneris (quod quidem mucroni gladii quadrabat, cuius etiam extremitas, ad digitum longitudinem, nonnihil incurvata erat) certi quid ex datis indicibus determinare non liceret, scrupulus tamen movebatur, cor ob infecutam tam celerem mortem fuisse perfossum,

Pars II.

præcipuè cum vulnus proximè infra sinistram papillam compa-
ruerit, & pulsus nullus vel debilis extiterit &c. Tandem tamen conclusum fuit, vulnus per accidens lethale esse pronuncian-
dum, stante hoc, quod vulneris exploratio à Chirurgi Ministro
ritè fuerit peracta & relata; hæc siquidem ratione cor à vulnere
immune fuisse, quia 1. Chirur-
gi stylus in cavitatem pectoris
non penetravit, neque aërs ex
vulnere egressus fuit observa-
tus; 2. Vulneris profunditas di-
midit digiti longitudinem æ-
quans, ut & ejusdem ad infio-
ra flexus cor attingere & feri-
re non potuit. 3. Pulsum nullum
in explorando coepit ut tunc
debi-

debilitasque ejus ex aliis causis o-
riri potuit.

Amplissimo Senatui Collegium
Medicum exhibuit:

Unde hanc renunciationem

RESPONSUM

COLLEGII MEDICI AUGUSTANI.

P. P.

CUM Chirurgi Ministrum petiisse, ut vulneris vel cadaveris exactè de statu vulneris examinaremus, ultra illud, quod coram D. Consule recensuit, nobis ulterius retulit, nullum in eò pulsus se deprehendere potuisse, vulneratumque dixisse: oh! quid mihi obigit? non possum amplius respirare: Confessarium etiam, ut accerferent, petiisse, obtulisse tamen ejus Contubernales, dicendo, hominem prorsus esse ebrium, ac rationis usu carere: tandem cum Chirurgus ipse circa quintam matutinā horam advenisset, post dimidiam eundem, sine ullo animi deliquio, subito & placide exspirasse, prius verò rubicundum cum obscuri coloris sanguine permixtum ex vulnere emanasse; post obitum se à Stabuli Præfecto

petiisse, ut vulneris vel cadaveris apertio concederetur, qui tamen ipsi, instrumentis Anatomicis instructo ad diverforium redeunti, Dn. Comitem nolle in apertionem consentire, denunciaverit, cum non sit necessaria, facileque adpareat, quoniam vulnus peringat: sibi verò, moris in urbe hac esse, regerenti, vulneratos tales aperire, quò, si percussor innotesceret, certa relatio de vulnere fieri queat, responsum fuisse datum, Dn. Comitem admodum indignati, dixisseque, ad quid denuò Æthiops sit excoiandus, satis jam eum esse excoiatum (Was man ihn noch mahlen schinden wolte / er seye schon genug geschunden:) unde difficile est judicare, an vulnus per se fuerit le-

thale

thale nec ne? præcipuè cum nullus ex nostro Collegio, neque ante, nec post mortem, vocatus fuerit, quod merito fieri debuisset, ut eò minus de uno vel altero dubitari potuisset: *Vid. Statuta Pharm. Mogunt. c. 8. §. 4. & Hassio. Cassel. Stat. Med. cap. 7.* Cum itaque inspectio, quæ unicuique certum medium censetur, per quod in cognitionem lethaliæ vulnerum deveniri potest, fuerit omissa, & nobis ex sola Chirurgicæ Ministræ relatione de statu Vulneris cum Stylo Chirurgico instituta, in corpore vivo, & quidem eò minus, ubi vulneratus admodum irrequietus

est, difficilis atque incerta est; conjecturamur tamen, vulnus non simpliciter & absolute, sed per accidens lethale esse dicendum, cum percussus non tantum fuerit ebrius, sed simul iræ accensus, quod utrumque solum sæpè mortem accelerasse historia variae confirmant; non minus nocturnus ille longior & gravis supra trabem in porticu corporis positus mortem accelerare potuit, præcipuè si Æthiops prius cum Veneribus suis, quas apud ipsum fuisse constat, se nimium delassasset. Id quod salvâ & tutâ nostrâ conscientia referimus.

Decanus, Vicarius & Collegium Med. cum Augustanum.

CAS. XII.

DE

INSPECTIONE ILLEGALI VULNERIS &
CONTUSIONIS CAPITIS.

REQUISITIO.

Cum die 16. Augusti nuper circa horam 8. Conradus Appel, timè præterlapio, mane Oberlasâ Niddanus, MARTI-

NI GEMBACHII capiti ictum flagellò ibidem infixisset, Gembachius hic inde neque obmutuit, neque in terram procidit, sed postquam ex horreo domum se contulerat, bipennem quasi verat, hancque non reperiendo, ligone instructus ad aedes Appellii redendo hunc provocaverat, indicando se proprium cum illo sanguinem divisurum, ita ut vel ipse vel Appellius interire debeat & aliàs quoque irâ summo perè commotus fuerat, hinc eodem adhuc die circa vespere obiit: Dum E Sectio à Chirurgis Niddanis instituta & ut adjecta docent, descripta & relata fuit;

Hinc Ampliff. Facultas Medica Gissenfis officiosissimè debitoque modò rogatur & requiritur, ut iudicium suum gratosè impertire velit,

An & quousque Chirurghi Relatio cum Artis principis consistere? & an credibile esse possit, quòd à plagâ quadam illasò, & integro cranio, pia & dura mater, cum venulis quibusdam dilacerari potuerint? An tandem vulnus hoc Defuncto lethiferum, sepositis aliis, forte ex nimio itacundia & vehementioris motus calore ortis symptomatibus, fuerit & pro vulnere lethali habendum sit?

RELATIO.

Actum Oberlause die 16. Aug. 1689.

Postquam heri, die Veneris, 16. sc. Aug. &c.

I. Plagam medio capitis inflictam observavi, unde cutis & caro in capite digiti circiter longitudine disrupta, cranio illasò & integro existente.

Attamen II. ab ictu hoc vehementi dura & pia mater cum

venulis in cerebrò diffilière, multumque sanguinis per utraque effluxit, qui cranium inter & duram matrem in unum se acervum collegerat, à quò vir ille necessarò obiit, cum impossibilitè curari potuerit.

Juxta hæc in Defuncti capite aliquot adhuc ictus occurrerant,

bant, quos tamen Chirurgus bus non habuit. Sign. ut su-
(excepto priore) pro lethali- præ &c.

RESPONSUM.

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ,
Desuper illethalitate
VULNERIS & CONTUS. CAPITIS.

AD propositas Quaestiones:
*An & quousque Chirurgi
Relatio de ictu à Conrado Appe-
lio, Oberlainsi, Martino Gem-
bachio flagello in caput infli-
cto, huiusque insequente Morte,
cum Artus principis consistat? 2.
Aneredibile vel possibile sit, ut ab
ictu quodam, illaso & integro cra-
nio, pia & dura mater, cum venu-
lis quibusdam, dilacerentur? &
an tandem 3. vulnus hoc lethife-
rum sit?*

Nos Decanus & Professores
Ordinarii Facultatis Medicæ præ-
viâ omnium & singularum ad-
ductarum circumstantiarum Prin-
cipis Medicis & Chirurgicis con-
sentaneum esse dicimus:

Ictu die 16. August. nuperrime
elapso tempore matutino
circa horam 8. à Conrado Ap-

pelio Oberlainsi-Niddano, Mar-
tini Gembachii capiti, me-
diante flagello inflicto, hic
Gembachius neque obmutuit,
neque in terram procidit,
sed postquam ex horreo do-
mum se contulerat & variis cru-
entis verbis se irâ summopere
percitum esse prodiderat, eô-
dem adhuc die circa vespere
demortuus est. Sectione igitur
& apertione Capitis die insequente, qui 17. Aug. erat, institu-
tâ, primò ictus in mediò capi-
tis se trulit, quò cutis & caro in
capite ad digiti circiter longitu-
dinem disruptæ fuerant, craniò
illaso & integro manente, ita ta-
men, ut à vehementi illa plaga
dura piaque mater cum venulis
quibusdam in capite dissiliérunt
multamque sanguinis per utras-
que

que effluxerit, qui inter cranium duramque matrem in unam quasi massam se collegit. Omnia secundum tenorem quæstionum supradictarum ipsiusque Relationis.

Jam à principio statim non possumus non monere, quod è re utique faisset, si ad arduam ejusmodi inspectionem, utpote quæ sanguinem humanum concernit, Anatomia periti adhibeantur, qui omnes & singulas circumstantias, tam ipsius vulneris, quam partium vulneratarum, nec non vicinarum observat & abhinc de conditione læsionum accuratorem & distinctiorem relationem formare & communicare possent, unde postmodum solidiori cum fundamento certum aliquod iudicium super lethaliitate formari posset.

Quoniam igitur ex adjecta Relatione clucescit, quod sub instituta sectione Chirurgus omnino non inquisiverit, an sanguis fortè coagulatus in quædam cerebri ventriculo, vel circa principium nervorum collectus fuerit, quod præ omnibus tamen alijs fieri debuisset, sed maximo-

perè sanguinem illum, qui inter cranium & duram matrem collectus fuit, respexerit, & quoniam sanguinem hunc nullò modo è capite educi posse existimavit, hunc quoque iudicium suum, virum scillum necessario demortuum & impossibiliter curari potuisse, in hoc fundaverit; Er verò è præceptis Chirurgicis constat, quod in similibus ictibus vehementioribus per V. S. Clysteres, varia epithemata externa, unguenta, emplastra & similia non tantum præcaveri possit, quo minus tantà in copiâ sanguis affluat, sed etiam jamdum collectus, per modum discussionis, reductionis in vasa &c. & si hæc quoque remedium genera irrita fuerint, per cerebri perforationem aut trepanationem dissipari & derivari possit.

Hinc iudicium à Chirurgo super lethaliitate vulneris prolatum, quod se impossibile fuerit læsum percurari potuisse, ex supradictis causis Principis Artis minus conforme esse statui-mus, existimantes potius, quod, cum præter sanguinem, inter cranium & duram matrem collectum,

lectum, nulla amplius constitutio cerebri præternaturalis in Relatione enarretur; ictus hic pro simpliciter, per se & absolute lethali non habendus sit, sed postquam ictu jam inflictò neque obmutescencia, nec impotentia motus insecuta & ita cerebri commotio, tam excessiva, ut apparet, non fuit, fieri quidem poruerit, ut ex nimia iracundiâ & effervescentiâ sanguinis mors illa subitanea insecuta sit, cum satis superque constet, quid ira immodica in commotione & inflammatione sanguinis efficere valeat, ipsaque experientia testetur, quod non periculosi tantum morbi, sed mors etiam subitanea inde fuerint orta, qualia exempla Guil. Fa-

bric. *Hildanus Lib. 1. Observ. 18. ii. lib. 1. Ep. 1. allegat.*

Alias verò utique fieri potest, ut ab ictu quodam, illæsò & integro eramò, pia & dura mater, unà cum venulis quibusdam lædantur, cum experientia testetur, quod interdum interior cranii lamina, & ita os duriusculum, salva existente externà à plagâ quadam fissuram agat, imò & fragmenta quadam inde separentur, quod Latini Contrafissuram vel Infortunium vocant.

Quod in subsidium veritatis appensione Sigilli Facultatis Medicæ solennis confirmare volumus. *Sign. Giffa. die 12. Sept. An. 1689.*

Decanus & Professores Ord. Facult.

Med. Giff.

CAS. XIII.

DE

VULNERE CAPITIS MALE INSPECTO.

MAN-

MANDATUM PRINCIPALE

Ad D. Heilandum.

ELISABETHA DOROTHEA

Dei Gratia, Hassia Land-Gravia &c. &c.

Doctissime &c.

EX Inclusis addiramentis videre licebit, quam Tragicus se casus Auctbaei truserit, dum Subditus quidam Johann Wildhauser ibidem conjugem suam ob suis, quam tulit, jacturam miserrime verberavit jactuque ita vulneravit, ut paucis abhinc diebus obierit.

Quandoquidem igitur fama ejus ad Nos delata cadaver demortui inspectum & à Medico Electorali N. N. Chirurgo N. & alio hujus loci Barbitonsore & Chirurgo de illis, quæ sub instituta Sectione observant,

talis, ut originale adjectum ostendit, Ratio importita fuerit: Nos autem & Tuum judicium hæc in causâ scire desideremus; Hinc Gratosissime jubemus, ut totum hoc negotium secundum omnes circumstantias maturè perpendas & judicium Tuum & sententiam de eo, cum remissione inclusi, ut primum illud fieri poterit, proximè subjectissime transmittas. Ita fore certò confidimus Tibique Gratosissime addicti sumus. *Darmstadii die 15. Aug. 1687.*

E. D. HLmp.

R E.

RELATIO SECTIONIS.

AD requisitionem DN. N. ARAYSII, Cellarii Principis Hasso Darmstatini in Zyvingenberg, Mulieri die 26. Julii à Marito proprio ictum inflicto jactuque illatum vulnus, unà cum binis Chirurgis inspexi, quod vulnus in principio, tam à vulneratâ, quàm Marito ejus, flocci pensum & insuper habitum fuit, tertio autem die Chirurgus advocatus est, juxta cuius relationem foemina viribus adhuc integris sanoque judicio gaudens reperta fuit, donec 1. Augusti die omnino decumbere cogeretur: Secundo ejusdem, previo dentium stridore, continuum oris spasmus & tetanum cervicis senserit: Tertio autem, qui post factum nonus erat, integrâ adhuc ratione animam exhalavit. Quod jam primam attingit plagam, supra futuram lambdoideam sub cervice cutis nigricans erat & coerulea, intus sanguine coagulatâ omnino pertusa usque ad cranium fere: Hoc autem omnino illasum. Sub cranio, desuper membrana crassa, ubi cerebellum median-

te meninge crassiore (dura matre dictâ) dividitur & à cerebro separatur, aliquid sanguinis extravasati grumosi nigricantis conspiciebatur, antrorsum versus oculum, ubi nervus opticus per meninges ad bulbum oculi decurrit, durâ matre colore flavescente & coeruleo infectâ, à materiâ sc, sequentium vulnorum. Tertius sinus vel ventriculus cochleare ferè aquæ canei coloris continebat, non ab- similis aquæ vel LYMPHÆ STEATOMICÆ: Omnes autem venæ in superficie & parte corticosâ cerebri à sanguine nigricante turgescabant: Vulnus autem ex ictu violentiori, in tempore dextro, cuticulam, cutem & membranam carnosâ, usque ad periostium, digiti ferè longitudine, deorsum versus ad cavitatem usque primæ maxillæ inferioris, cui caput inseritur, penetrabat; unde ægra quoque intra triduum os aperire non potuit, læsoque probabiliter nervo quintæ conjugationis, spasmus & tetanus accessit. Unde propter tantâ dignitatem hujus mu-

sculi temporalis ejusque insignia in tempore obligata, lethalia fivasa & consensum cum Menin-
gibus talia vulnera profundiora, quandoque minus ritè, nec
eri & vocari possunt. *N. A. 1687. die 6. Aug.*

*N. Casp. N. D. Arch: Elect.
Fridericus Beck Chir.*

RESPONSUM
DN. MICHAELIS HEILANDI,

Desuper

ILLETHALITATE VULNERIS CAPITIS.

P. P.

QUÆ SERENISSIMA VESTRA CELSITUDO, occasione Tragici cujusdam, qui aliquot abhinc diebus Auerbaci accidit, casus Clementissimè in mandatis mihi dedit, ut nempe ipsum negotium, cum omnibus, in Relatione à Medico Electorali Moguntinò ipsisque Chirurgis impertitâ contentis, circumstantiis maturè ponderarem, atque judicium meum & sententiam ea desuper, ut primum illud fieri posset, subjectissimè transmitterem; ea ex Sereniss. V. Cels. Mandato Gratiostissimo, die 15. Aug. ad me dato, hesternò demum die mihi traditò, humilimâ cum Veneratione fusius percepi.

Huic Gratiostissimo Mandato ut devotissimè satisfaciat, supradictam Medici Elect. Mog. Chirurgorumq; Relationem (quam his simul remitto) debita cum diligentia accuratè perlegi, omnes illic adductas circumstantias maturè perpendi, ubi quidem

demprimò statim intuitu observavi, quod in eâ, tam ratione formalium, quàm materialium, unum & alterum desiderari posset, ut, dum in descriptione primitus dicitur, quod ventriculus cerebri tertius cochleare fere aquæ carnei coloris, non absimilis aquæ vel lymphæ steatomaticeæ, ut verba sonant, continuerit: Unique summè necessarium & ad scopum in similibus inspectionibus nunquam non propositum omninò proficuum fuisset, si relatum simul esset, an & quid in quarto ventriculo, qui, præterquam quod hic est principium nervorum, creditur & habetur à nonnullis officina spirituum animalium eaque de causâ Nobilis audit, præter naturam inventum fuerit; ut taceam, quod is, qui Steatomatis essentiam novetur, haud facile sibi conceptum aquæ vel lymphæ steatomaticeæ formare possit. Similiter in descriptione alterius vulnetis intelliginequit, quid Conceptor per Cavitatem primæ maxillæ inferioris, cui caput inferitur, sibi velit? & quæ fortè ulterius, si re foret, moneri possent.

Ut verò ad id, quod rei caput

erat, redeam, meamque desuper vulnere in dictâ modò Relatione descriptio sententiam impertiam, à fronte præsuppono, quod, ubi iudicium aliquod super lethaliitate vulnerum consideratur, id nullo modo de lethaliitate quacunque, quæ etiam per negligentiam, incuriam & errorem Chirurgi, vel & à propriâ Vulnerati culpâ maloque regimine oritur, intelligendum sit: Cum eâ ratione etiam vulnera levissima evadere possint lethalia, & ut epilogus sapius allegatæ Relationis habet, talia vulnera quandoque minus ritè nec in tempore deligata, lethalia fieri & vocari possint: Sed quando de Lethaliitate vulneris sententia ferenda est, quæstio est, an descriptum vulnus per se, simpliciter & absolute lethale sit?

Horum ergò vi meum de vulneribus, Uxorij Joh. Wildhäuseri illatis, iudicium esto, quod sequitur: Quandoquidem sub inspectione, juxta tenorem Relationis, observatum non fuerit, quod ulium, multo minus periculosum aliquod, vulnus cerebro inflictum fuerit, nulla symptomata periculosiora accesserint, indeque

deq; vulnera illa ab initio insuper habita iisque nulla medicamenta adhibita fuerint, sanguis & lymphæ autem in capite stagnantes V. S. Enematibus, Epithematibus aut tandem Trepanatione aliisque remediis aut evitari aut educi potuissent, vulnera quoq; Temporum, propter consensum cum cerebro & hinc resultantia symptomata graviora, periculosa quidem, minimè verò lethalia habeantur;

Hinc vulnerationes illas descriptas pro vulneribus per se simpliciter, & absolute lethali- bus habere non possum.

Quam sententiam meam, utpote Principis Artis consentaneam Sereniss. Vestr. Celsitudi- ni humilimè cum Devotione of- ferre volui: Sereniss. V. Cels. ca. Sereniss. Principe Juvent. Tota- que Domo &c. DEL. T. O. M. J. Providentiæ committens. *Gissæ d. 22. Aug. 1687.*

CAS. XIV.

DE

VULNERE CAPITIS MINUS RITE
INSPECTO.

RELATIO CHIRURGORUM.

JUSSU Dn. *Georgii Phil. Junckeri* Prætoris Provincialis Hassio-Darmstatini & Dn. *Lud. Antonii*, Vice-Prefecti Nassioico-Sarrepon- tani, tanquam Magistrat⁹ Hütten- bergensis, nos bini Chirurgi, *Ge- org Reinhard Langsdorff* & *Herman Vincenz Erich*, ambo Gissenfes, Nidereleam ad exani- matum illic corpus vocati, idem præsentibus modò dictis Præfe- ctis utriusque Dominatus, ut & *Joh. Schmidtiô* & *Jacobo Nern- siô*, utpote binis Senioribus jura- tis

tis inspeximus & observavimus dinem æquantem, egerit, ac multum sanguinis coagulati inter cranium & cerebrum repertum fuerit, quod hisce attestamur; dat. *Niderclea die 30. Martii. A. 1668.*

Georg. Reinh. Langsdorff. Johannes Schmidt.
Chirurg. Urbicus.

Herman. Vincenz. Erich. Johannes Nern.
Chirurgus Præfidiarius

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ GISSENÆ,

Super Lethalitate

VULNERIS CAPITIS A JACTU LAPIDIS.

Cum à Regimine hujus loci Principali requisiti fuerimus, ut sententiam & judicium nostrum super lethalitate vulneris; die 29. Martii jactu lapidis vulnerati & eadem nocte demortui inspectique Johannis Schmidii Niederelcensis aperiamus;

Hinc non tantum Acta nobis communicata sedulo perlustravimus Chirurgorumque de

inspectione exaratum attestatum sollicitè consideravimus, sed & allegatos modò Chirurgos denudò hac de re examinavimus, è quibus tamen plura & dilucidiora, quam in attestatò jà contenta & indicata erant vix ac ne vixquidè extorqueri potuerunt, quod sc. observatum fuerit: Cada-
ver exanimatum in tempore „
sinistro jactu lapidis vulnera-
tum fuisse, à quò cranium ad „
aurem,

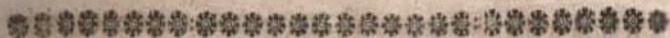
„ aurem usque fissuram, dimidii
 „ digiti longitudinem æquan-
 „ tem, egerit, multumque san-
 „ guinis coagulati inter cranium
 „ & cerebrum repertum fuerit.
 Jam quidem de nihilo non est
 omnia vulnera, contusiones &
 ictus capitis plerumque non tan-
 tum periculosa, sed & periculum
 pro diversitate partis læsæ variè
 dijudicandum esse, ita quidem,
 ut ossa temporum eorumque
 vulnera neutiquam inter levio-
 ra habenda sint, partim quod
Hippocrate teste lib. de vulneribus
capitis, ex reliquis ossibus, quod
 est ad tempora, maxime sit im-
 becille: Partim quod insignes
 venæ, arteriæ & nervi illic repe-
 riantur, quorum læsiones ple-
 rumque varia & satis molesta,
 symptomata interunt;

Nihilominus tamen exinde
 non statim lethalitas absoluta
 concludi potest, cum multa,
 per se quidem admodum peri-
 culosa vulnera, ex accidenti
 non raro fiant lethalia, ob su-
 pervenientia sc. symptomata,
 agri constitutionem, curationis
 maturandæ neglectum, aliasve

circumstantias, ut apud *Hipp.*
lib. 2. Proorrh. Galen. l. 4. M.
M. c. 6. Cels. lib. 5. c. 26.
Sennert. lib. 1. Prax. c. 23. Gr.
Horst. T. 2. Obs. 3. Guil. Fa-
bric. Hildan. Cent. 2. Obs. 8.
 aliosque Medicos & Chirurgos
 quamplures videre licet. Hu-
 jus intuitu & quia, imprimis
 in præsentī casu, sub inspectione
 vulneris sufficiens inquisitio in-
 stituta non fuit, cum præ omni-
 bus cerebri membrana, substan-
 tia & partes, principium nervo-
 rum &c. eorumque conditio be-
 nè consideranda, examinanda &
 describenda fuissent, quæ om-
 ninò insuper habita minusque
 notata fuerunt: Hinc ex sta-
 mus, ex hujusmodi Chirurgo-
 rum attestatō illicque contentis
 indiciis & ab illis ipsis repetitā
 relatione, vulnus supradictum
 quidem pro summe periculoso,
 neutiquam verò simpliciter &
 absolute lethali habendum esse.

Attestationis ergo sigillō Fa-
 cultatis consueto omnia confir-
 mando. *Signatum Giffæ die 20.*
Aug. Anno 1608.

Decanus & Professores Ord. Facult.
 Medica Giffenæ.

CAS. XV.

DE

VULNERE CAPITIS ILLEGALITER
INSPECTO,

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,

In puncto

HOMICIDII A VULNERE CAPITIS.

PRAVIâ Requisitione Dicasterii hujus Principalis, ut sententiam nostram de super vulnere uxori MARTIN: HORSTII Allendorffensis die 18. Junii hujus anni demortuæ inflictæ & an illud præ simpliciter & absolute lethali habendum sit, nec ne? in formâ probante impertiamus; Nos Decanus & Professores Ordinarii consideratis circumspiciendè omnibus & singulis circumstantiis, in relationibus Quæstoris, Chirurgorum & Scabiorum hoc vulnus ejusque conditionem concernentibus Atqueque insertis, repertiendis, Ar-

tis principiis consentaneum esse ducimus;

Inventò sub inspectione conjugis demortuæ Martini Horstii craniò omnino contusò & in frustra æque ac fissuras acto & fractò, ita ut Chirurgus ad primam forcipitis applicationem mox unam post alteram festucam & fragmentum secedere observârît, quorum 6. numerabantur remanente septimo eoque maximò in cerebro, quò similiter extractò, cerebrum & insignis feri flavescens portio insecta sunt, ipsaque membranula cerebrum ambiens disscissa & a festuca

à festuca majori læsa observata & clarissimè agnita fuit; omnia juxta tenorem supradictæ relationis.

Quamvis autem vulnerata altero statim à vulneratione die perierit ipseque Chirurgus juratus in eam inclinet sententiam, quòd juxta captum humanum ictus & eundem insequens vulnus nihil aliud, quam mortem præsentaneam inferre potuerit;

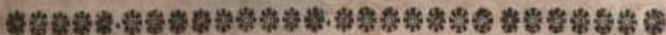
Nihilo tamen minus cum Medicis æquè ac Chirurgis quam notissimum sit, vulnera & Contusiones cranii, cum primis ubi conjunctum vulnus & ipsum malum visui patet ac applicationem medicamentorum admittit, nullo modò pro lethali habenda esse, quod quoque devulneribus membrana cerebri dura, vulgò dura matris dicta, intelligendum: Vulnera pia matris autem seu Meningis tenuis & cerebri quod attinet, illa tantum, quæ majora ad ventriculos & Medullam Cerebri penetrant, pro lethali habentur, reliqua autem, quæ corticem afficiunt vel leviora sunt, ad hanc classem neutiquam referantur, cum & Experientia &

Principum Medicorum observationes ac historiarum testentur, vulnera cerebri quoque curata esse, Vid. *Galen. in Comm. ad J. 14. f. 6. Hipp.* dicens: Cerebrum vulneratum sæpè sanatum vidimus & *l. 8. de U. P. c. 10.* Smyrna in Joniâ sumus conspicati adolescentem vulnere in alterum anteriorum ventriculorum accepto superstitem fuisse; utut hoc pro admirabili spectaculo atque incredibili habeat; quibus similia *Ambr. Paracelsus lib. 9. Op. Chir. c. 22. Fr. Arceus lib. 1. de Cur. Vuln. c. 6. Guil. Fabricius Hild. C. 4. Obs. 3. Ph. Salmuth Cent. 3. Obs. 38. H. Petrus diff. Harm. 36. quest. ult. B. Timæus l. 6. Cas. 37.* aliique plures observarunt; & quia insuper sub institutâ inspectione oculi caput serrâ dissectum & apertum non fuit, quod tamen in re tam arduâ, sanguinem humanum & vitam concernente, meritis fieri debuisset, ut inquisitio accuratior eorum, quæ internè lædi potuerant, fieri potuisset;

Hinc rebus sic stantibus, & ubi non constat, quam altè penetraverit vulnus cerebrum, Nos vulnus

vulnus hoc pro simpliciter & absolute lethali certo habere non possumus, sed presentibus his circumstantiis iudicium nostrum suspendere tenemur. Quod in-

subsidium veritatis referre debuimus, obsignando omnia sigillò Facultatis ordinario. *Signatum Giffæ d. 12. Julii 1672.*

CAS. XVI.

DE

ILLEGALI INSPECTIONE VULNERIS
CAPITIS.

REQUISITIO

P. P.

A verbis ligitantes quidam die 24. Octobr. in pago Schönbach, venerunt ad verbera, quibus Andreas Schreiber junior iacta velictu, urceò factò, in capite iralæsus, ut 13. die post ictum vivus esse defierit, & in inspectione iudiciali vulneris postmodum notata sunt sequentia. 1. Ictus vehemens in sinistro lyncipite cum ecchymosi. 2. Ictus pariter in fronte, versus oculum dextrum, latitudine dimidii digiti. 3. Fractura deussatim facta in calvaria. 4. Pe-

Pars II.

netrantibus diversis testis membranas. 5. Purulenta materia in ipsa contusione, prout ex Relatione Chirurghi Coldizensis & Grimmenis, sub A. abundè claret. Quoniam itaque necessitas exigit, ut sciamus, *an hæ læsiones ac vulnera pro lethalibus per se habenda?* hoc autem ex Relatione allegata non liquet, vestro limato ac sincero iudicio submittimus, quaerendo, *utrum secundum adductas circumstantias hæc læsio fuerit letalis, nec ne?* Item, quoniam duo Chi-

L

rurgi

rurgi pro inspectione XXVII. *bendum?* Dab. Coldizii d. 8. Jan.
imperiales postulant, *quid ipsi* An 1656.
(quia æquitatem excedit) *detra-*

Jacob N.

A.

IN apertione corporis Andreae Schreiberi junioris notavimus nos Chirurghi sequentia: 1. In sinistro syncipite contusionē latitudine dimidii digiti. 2. In fronte vers^o dextrum oculum contusionē latitudine dimidii digiti. 3. Sublatō Craniō, sub contusione erat in lamina interna fractura decussatim facta. 4. Hinc tres testæ separatae in Calvariā reperiēbantur. 5. Perforata mater dura testā quādam magnā, pondere trium granorum; quæ extracta ex meninge, relictis quinque parvis fragmentis. 6. Sub cranio & dura matre purulentam materiam. An autem hæ læsiones sint lethales? judicio gratiosæ cujusdam Facultatis relinquimus. Dab. Schönbach d. 7. Novembr. 1655.

Chirurgi.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

LETHALITATEM HUIUS CONTUSIONIS, PROPTER INSUFFICIENTEM INSPECTIONEM, NON POSSE PRÆCISE DETERMINARI.

Collatā diligenter Relatione hæc est: Licet ab *Hippocrate Aph. 18. S. 6.* Cerebri vulnera absolutè & simpliciter lethali-
bus

bus annumerentur, attamen ex
contextu & Commentario Galeni
in hunc Aphorismum, tantum-
modò de profundis & magnis
vulneribus hoc intelligendum
esse, liquet: Jam in hâc relatio-
ne tantum adducitur læsio par-
tium capitis externarum; in sub-
stantiam, ut & profunda Cere-
bri non inquisiverunt Chirur-
gi, nec funestorum Symptomatum
mentionem fecerunt: proinde
etiam pronunciamus, quod, re-

bus sic stantibus, vulnus præsens
pro simpliciter & absolute lethali
non habendum sit? Deinde quod
pretium inspectionis attinet,
dum pro hoc Chirurgi XXVII.
imperiales postulant, putamus
eos dimidio, videlicet 12. val-
lensibus posse contentos esse,
non videntes, cur pro una in-
cisione statim ipsis unus debea-
tur Joachimicus? *Dab. Lips. die*
29. Jan. An. 1656.

Vid. Ammann. Med. Crit.

CAS. XVII.

DE

VULNERE CAPITIS MALE INSPECTO.

REQUISITIO.

P P.

Sangerhusæ Pecuario cuidam
advocando præsum, qui pe-
dò suo corylinò, crassitie polli-
cis, Andream N. unicâ saltem
percussione pone aurem sini-

stram, non procul à tempore
ita læsit, ut in momento veterno
corruptus in terram ceciderit,
retrosum quidem, impingendo
in acumen mulctræ, & tertio die

L 2

mor-

mortuus fuerit; hinc quæstio: *Utrum hac unica percussio* (siquidem Judices in inspectione observârunt, solum in Capite vebicem longitudine digiti) *lethalis fuerit?* quâ Andream N. necessariò etiam mori oportuerit? quod noster Chirurgus, Joh. Martin. N. qui in bello præcedente castra sequutus, juratò affirmat sub A. cui tamen contrariatur iudicium sub B. quod

celebres duò Medici super hoc Casu consignârunt.

Itaque quia hâc ratione vita mei Clientis periclitari videtur, peto eâ, quâ par est, submissione Vestras Excell. velint Relationem Chirurgi & iudicium Medicorum duorum exactè trutinare, & *quid de lethalitate hujus percussionis sentiendum?* in forma probante mihi communicare

Dab. Sangerhusæ die 5. April 1657.

A.

Juramentum Chirurgi.

EGo juro, quod Andreas N. ab hâc percussione fuerit mortuus; ratio, quia arteriæ temporales sinistræ erant contusæ, multo simul extravasato & congrumato sanguine apparente, quo viæ naturales à Corde ad Cerebrum interceptæ, ac sufflaminatæ: deinde ob depressionem, & fracturam Cranii, quæ habebat digiti longitudinem; hinc concussus sensu & ratione statim privatus mutus in terram cecidit, & terriâ die post percussionem obiit.

Augustus N.

B.

Judicium Medicorum.

P. P.

Advocatus Henrici N. Chirurgi juramentum nobis copialiter transmissit, quò percussionem, quam Henricus N. Andreæ

Andrea N. pedò corylinò, pollicis crassitie, infixit, pro absolute lethali æstimandum esse statuit, petendo: vellemus rationes Chirurgi ponderare, & in amorem veritatis, atque pro Rei defensione, nostrum iudicium eà de re literis consignatum in forma probante remittere, quò factò dicimus: rationes Chirurgi esse invalidas. Nam quia pedum corylinum habuit solum crassitiem pollicis, impossibile fuit, quòd unicà percussione ossa cranii ob insignem duritiem potuerint deprimi: nec *Contraffissa* hìc locum habet, de qua *Hippocrates Lib. de vuln. Cap. frangitur calvaria sub vulnere in alia parte quàm ubi plaga est.* Multo minus sanguinis concretio & suggillatio, circa temporales arterias, mortis est causa, dum ex *Galenò, Ægineta, Avicenna & Rhase* sufficienter constat, quòd aliis frustra tentatis remediis, arteriotomia in contumacissimis capitis affectibus semper & ubique habuerit

locum, cum insigni emolumento. Nec videmus sufflamin circulationis sanguinis, & spirituum in corde. Multo magis hìc respiciendum 1. ad lapsum supinum in acumen multræ, quo spiritus animales, qui per totam Cerebri substantiam feruntur, confusi sunt. 2. ad copiam vini Sangerhusani, quo ad furorem usque (uri dicunt) ingurgitatus fuit. 3. ad iracundiam. 4. ad naturalem impotentiam linguæ & blæsitatem, cum morbofo totius corporis habitu conjunctam, de quo *Hippocrates Lib. 7. Aphor. 40. & Zacchias Quæst. Medic. Legal. de Vitiis loquel. Tit. 3. quæst. 9.* Quæ omnia si in præsentia Medici periti Cranium fuisset apertum, procul dubio ita apparuissent, & quia hoc non factum, nec Patienti remedia revulsoria, & alia convenientia in principio adhibita, ideo *de absoluta lethali tate judicare non valemus.* Dab. Eisleb. d. 12. Maji 1657.

D. Christoph. N.

Tobias N. D.

RESPONSUM.

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

PERCUSSIONEM HANC CAPITIS NON FUISSE PER
SE LETHALEM.

Relationem Chirurgi, ut & judicium duorum Medicorum in confessu nostri concilii diligenter perlegimus; hinc ut satisfaciamus desiderio vestro etiam respondemus: optandum præ reliquis esset, ut concussus & defunctus Andreas N. non tantum externè à Chirurgo fuisset inspectus, sed etiam internè, aperiendo Cranium, sic etiam qualitas vulneris oculis melius subiecta fuisset, & exactior Relatio edi potuisset; quia verò hoc turpiter omissum, apparet nihilominus ex Relatione, quòd alia symptomata mortis causæ fuerint; & ideo pronunciamus: *quòd concussio, quam Henrich N. Andreas inflixit, propriè & per se lethalis non sit*, dum etiam vulnera Cranii, ut Cranii, beneficio Chirurgiæ, & remedium con-
venientium curari interdum se-

liciter possunt, veluti hoc experientià quotidianà, si opus, actum posset probari. Multo minus lethalitas ex nuda inspectione, & solo tactu cranii firmiter concludi potest: ubi non possumus non simul monere, quòd Chirurgi ratio nulla, & infirma sit, quando scribit: *1. quòd contusione arteriarum temporalium influxus sanguinis à corde in cerebrum fuerit impeditus*, siquidem ex læsione unius vel alterius arteriæ, non statim circulario sanguinis & influxus spirituum ita sufflaminari potuit; nec majoris roboris est ratio *2. quando dicit, quòd Cranium* (prout temerariè & non sine perjurio refert Chirurgus) *fractum & depressum fuerit*: Natura enim ossæ compage cerebrum satis munivit, quæ unicæ percussioni pedò corylino factæ, non facile ceder,

cedet, prout hoc optimè monuerunt Medici Eislebienses; ideo sine dubio lapsus in acumen multè respiciendus, utpote quo vehementissima concussio fieri potest, ubi non parum symboli contulerunt, iracundia, ebrietas, & dispositio à primo ortu ad blasphemiam. Quæ circumstantiæ præsertim, quando patiens & vulnus non rite tractatum, plus ad lethaliorem contulerunt, quam rationes Chirurghi juramento quamvis confirmatæ &c. *Dab. Lips. die 9. April. An. 1657.*

Vid. Amman. in Med. Crit.

CAS. XVIII.

DE

VULNERE PECTORIS MALE INSPECTO.

REQUISITIO

P. P.

Vestræ cognitioni præsentem Casum subijcio. Habitâ à me concione, Dominicâ Misericordias Domini, Philippus David Günther die 25. April. decrepitam meam mulierem 75. annorum, absque ulla causa præcedente, non solum injuriis verbis, verum etiam arundi-

ne Hispanicâ tandem ita tractavit, ut hinc inde plagæ, obortis vibicibus, suggillarentur, nec prius cessavit, quam ego cultro nico, quem cum pane caseo mixto eò monitò in manibus habebam, eundem in sinistra axilla vulnerarem, aut pungerem, quo vulnere etiam die 13.

mortuus

mortuus fuit. Postquam autem gratiâ Serenissimi Principis, defensio mihi clementer concessa, scire averem:

1. *An inspectio vulneris fuerit legalis?* nemo enim eidem interfuit, quàm 2. imperiti balneatores, qui nunquam interfuerunt Anatomix studio, cùm tamen Chirurghi idonei ex vicinia Parthenopoli videlicet haberi potuerint?

2. *An vulnus fuerit lethale?* Et an patiens, si omnes venæ, mediana, epatica, cephalica, cordialis, fuerint dissectæ (veluti ab imperitis balneatoribus scriptum sub A.) 13. diem vivendo attingere potuisset? Deinde Balneator

J. S. die nonâ post vulnerationem, mercatum eglensem inviscando, vulneratum intercæ rusticum commisit, qui nullam Chirurgiæ habebat notitiam, hinc vulnus de novo irritatum, & labia diducta, aliis symptomatibus pessimis subsequentiibus, quæ omnia in continenti probabo: idcò magis ex incuria balneatoris mortuus. Has itaque quæstiones, ut Medicæ, ac, prout faciunt, secundum conscientiam, quanto citius resolvant, humilimè peto, quia periculum in mora, & ultra quadriduum pro defensione mea mihi relictum nihil. *Dab. Bistorff. d. 15. Jun. 1658.*

M. N. N. Pastor.

A.

Relatio Balneatorum.

IN sinistra axillæ parte superiore foramen repertum, magnitudine globuli, quem sclopus edere solet, aperto vulnere profunditatem spithamæ habuit, prout stylo exploratum, quod tamen non fuit lethale: In homoplata aliud vulnus,

quod forsan ob situm corporis, à vulnerato in actu vulnerationis mutatum, profundius intravit. Os humeri prorsus erat denudatum, & ab eo omnes tendines, vena mediana, cephalica, epatica, splenetica, separata ac abscissa, hinc propter defectum sanguinis.

sanguinis, quia *Vena Cordialis* iam exinde necessariò mortuus.
 dissecta fuit, patiens non tantum Hæc in fidem veritatis &c. d. 10.
 lipothymia correptus, verum et- Maji 1658.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

VULNUS HOC THORACIS PER SE NON FUISSE
 LETHALE.

Diu multumque super Casu, gligenter tractaverit, & ipse pa-
 ac quæstionibus ex eo na- tiens demum 13. die post acce-
 tis, deliberavimus in Concilio ptum vulnus mortuus; iis itaque
 nostræ Facultatis, hinc & consci- de causis vulnus pro simpliciter,
 entia suafu ita respondendum & absolue lethali non haben-
 censumus: quod balneatoris dum, multo minus balneatorum
 inspectio & judicium, super qua- inspectio pro legali & sufficienti
 litate vulneris, temerarium, fri- reputanda &c. *Dab. Lips. die 19.*
 volorum, simplex, obscurum, *Junii 1658.*
 inarticulatum, imò nullius mo- Simile Responsum Facult.
 menti sit: non enim corpus le- Medic. Lipsiensis & Koenigsber-
 ge artis apertum, inde qualitas genfis de aliò Pectoris vulnere e-
 vulneris confuse & ineptè de- jusque Lethalitate, ob illegalem
 scripta, ut nihil certi exinde inspectionem, dubià vid. ap.
 concludere liceat: quibus acce- *Timæum à Guldenslee Resp. LII.*
 dit, quod balneator vulnera- *LIII. p. 118.*
 tum detruerit, uno verbo ne-

93) (o) (50

Pars II.

M

CAS.

CAS. XIX.

DE

VULNERE THORACIS EJUSQUE INSPECTIONE ILLEGALI.

REQUISITIO.

EX adjecta hęc Relatione Medici Junioris hujus loci, nunc in Domino paucos ante dies beatè mortui, V. V. Magnif. Magnif. perspicere acquiescant, quā ratione Nobilis quidam Magni Nominis, die 30. Martii hujus anni, cum Henrico Böttgero in dissidium inciderit, ita, ut eundem eodem die circa horam sextam, iracundiā & ebrietate perfusus, ense vulneraverit; unde vulneratus die 3. Aprilis paulò post animam necessarò efflavit. Cum verò in securā inquisitione Nobilis modò dictus incarceratus fuisset, me, ut ejus defensionem in me susceperem, per alios rogavit. Quia igitur rebus sic stantibus Relationem Medici, unde lethalitas evinci debet, meritò in dubium voco, idque ob seqq. rationes, quia 1. quod Personam Medici concernit, junior adhuc est, nec, ut probabile, utriusque Medicinæ Doctor creatus fuit, dum in vicina Academia Rinteliensi ut studiosus vixit, neque à Partibus (quibus aliās Electio competit) ad inquisitionem electus, neque 2. idem juxta *Constitutionem Criminalem Caroli V. Art. 149.* juramentò obstrictus fuit; cum tamen 3. indubiè veritatis sit, quod nullius Reipublicæ Medicus juratus fuerit, adeoque ut vulgò dicitur MEDICO JURATO, TANQUAM IN ARTE SUA PERITO, CRENDUM, Relationem suam juratò confirmare nequit, cum primis quia 4. in Relatione suā diversis particulis dubitativis utitur

utitur, v.g. dum statim in principio N. 1. ictum ense punctorio acuto, juxta communem famam, sub brachio sinistro, inter 7. & 8. foris costam illatum: Similiter N. 2. & 9. præsuntivè ferè, ut verba sonant, asserta sua adstruit, in fine tamen concludit, vulnus absolutè & simpliciter lethale fuisse: Ultimò verò contusione musculorum, quasi hæc tandem mortis causa fuerit, niti vult, sub eà verò occasione, ne minimam quidem inquisitionem instituit, quæ & qualia medicamenta in curando hoc vulnere irrita & invalida fuerint? Quoniam verò in dubiis ejusmodi de jure aliter concluditur, „ quod nempe, ubi de vita hominis agitur, probationes dubiæ ad mortem inferendam „ non sufficiant, per *Text. in l. fin. c. d. prob.* hinc in Casu hæc admodum dubio, ubi 3. Inspectio juxta tenorem antea allegatorum, in præsentia Judicum &

Scabinorum nequiquam instituta, neque Relationi eo in loco, ubi instituta fuit, dies adscriptus, illi effectum suum tribuere non potui, multò minus credere possum, quod in puncto lethalitatis, solidi quid inde hauriri debeat. Quandoquidem verò ad majorem confirmationem Amplissimæ Facultatis Medicæ, hæc locorum, in eò cum primis studio summè æstimatæ, judicium desiderem; hinc V. V. Magnif. Magnif. officiosissimè rogitò, velint gratiosè Relationem hanc collegialiter perpendere & si lethalitas exinde inferri nequeat, breviter sententiam suam, cum rationibus decidendi, pro debita remuneratione, citissimè quia periculum & vitæ discrimen in morâ est) Relationi subungere. Prout id ad promotionem & obtentionem causæ Incarcerati plurimum contribuet ita, &c. &c. *Stadt-Hoge die 19. Jun. 1672.*

os) o) (so

RELATIO MEDICA

Sereniss. Principis Hasso-Schaumburgici

Meritissimi Dnm. Cancellarie &

Consilarii!

QUum haud ita pridem mihi injunxeritis, ut cum binis Chirurgis simul eò deputatis Oberkireham proficiscerer, Henrici Böttigeri, Oeconomi Domini V. Brinch, cadaver examine inspicerem & in ictum illuc observandum cultro Anatomico inquirerem; hinc cum Chirurgis modò dictis die 4. April. eò me contuli & ut ea, quæ in commissis habebamus, in actum deducerentur, manum operi admovi, observando ictum punctum illatum, ense acutissimo, punctoriò, juxta communem famam, illatò, sub brachio sinistro, inter 7. & 8. forè costam (desuper numerando) in quas ensis declinaverat, per musculos serratum majorem & intercostalem in cavitatem thoracis usque penetrasse. 2. Incisâ demtaque cute, musculi serratus posticus inferior, serratus major, dorsi latus, longus sacrolumbus, oblique descendens, adscendens,

ad propagines usque nervosas musculum rectum abdominis & à scapulis ad os ischias, iique in hypochondriò totò sinistro, dorso & parte aliqua dextri, ferè penitus conquassati, sanguine suffusi & ob sanguinem coagulatum interjectum ferè infecti aut inflammati fuerant. 3. Apertò Thorace cavitates ejusdem sanguine, sed majore seri quantitate, copiosè repletae fuit, quæ circa orificium sinistrum ventriculi & venæ circulum utrumque nervosum diaphragmati innatabant, adeoque propter nimiam vulneris inflicti distantiam ejusdemque angustiam, nec per hoc, nec per pulmones, qui vix tam notabiliter læsi fuerant, educi potuerunt. 4. Diu seduloque quærendo tandem 2. vulnuscula minora in ramis bifidis venæ cavæ descendentes, sub corde, ad utrumque latus vertebræ, cui septima costa alligata est, dissemina-

minatis, qui sanguine insigniter distensi, coque effluxo, statim denuò repleti erant. 5. In pulmonibus parum p. n. & læsi invenimus, nisi in lobo ejus, qui in hoc affecto loco & regione, mediante mediastino annexus erat; Unde per bronchia pulmonū parum vel omnino nihil de sanguine coagulatio expectorari potuit. 6. Reliqua intestina & parenchymata abdominis sana & integra fuerunt, præter hienem aliquantulum corrugatum. 7. Cor, apertò pericardiò & expressa aqua, præternaturaliter flaccidum & molle erat, unde parum sanguinis continebat. 8. Similiter Arteria Aorta descendens collapsa & sanguine ferè inanis erat. 9. Præsumi potest, imò infallibiliter ferè concludo ictu illò Ductum Thoracicum seu Chyliferum, vel totaliter, vel partim læsum fuisse, cum primis, quod ductus hic immediate juxta vertebram septimam sub valibus decurrit, sed exsiliante lymphâ in hoc subjecto evanuit, nec reperi potuit; dum interea in cavitate Thoracis plus feri, quàm sanguinis conspicie-

batur. Sic & Chirurgi testantur Ordinarii, imò ipsemet die 3. Aprilis sub deligatione vidi, quod maximâ ex parte aqua pulmonalis (ut vocant) paucò sanguine pureque intermixtò è vulnere manaverit; & quoniam alia adhuc symptomata accedunt, quæ partim ipse vidi, partim exquisivi, quod sc. de dolore stomachi, renum & puncturis in scapulis conquestus fuerit, singultu quoque laboraverit, deliraverit, sub deligatione aliquoties in syncopen inciderit, vires evanuerint, ipseque vulneratus ab hinc per 3. noctes non dormierit, pulsus inordinatus & intermittens fuerit & die quintò tandem obierit; quæ omnia Chirurgi dubio procul simul observaverint, hinc adjeceerint & notaverint; hinc concludimus, quod non tantum vulnus in se simpliciter & absolute lethale sit, sed etiam ipsa confusio musculorum dorsi, ob interceptum & inflammatum sanguinem tandem certa mortis inevitabiliter sequentis causa fuerint. Quod in subsidium veritatis &c. *Rintelii die 5. Aprilis 1672.*

Bernhard. Christian N.D.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

DE

DUBIA VULNERIS THORACICI
LETHALITATE.

P. P.

E Casu Nobis transmissò vidimus, quod Nobilis quidam magni Nominis, die 30. Martii hujus anni, Henricum Böttigerum ense vulnerarit, unde hic die 3. Aprilis & ita die quinto obierit; & quod simul rogemur, ut adjectam Relationem Medici & Chirurgorū Collegialiter & maturè ponderemus & cum rationibus decidendi iudicium nostrum de super impertiamus.

Licet verò à Domino variæ Rationes ad Lethalitatem in dubium vocandam, allegatæ fuerint, nostrum verò non sit ulla, præter eas, quæ fundamentis Medicis, cum primis autem Anatomicis & Chirurgicis nituntur, dijudicare; hinc Dominum,

praviâ diligenti & collegiali perlectione tum Literarū ad Nos datarū, tum Relationis supradictæ, certiorè reddim⁹, quod *anagdius* exoptem⁹, eandē distinctius conceptam fuisse, & quoniā nunc in dubium vocata lethalitas è quatuor præcipuè punctis colligi possit, sensus autem illorum admodum dubius est, & vulnerata vasa verbis expressis debitisque nominibus expressa non sunt: Hinc ex copioso sanguine extravasatò, ut & ex ipsò eventu, qui vulneratum die V. exspirasse testatur, videtur quidē ipsū vulnus per se & absolutè lethale potuisse esse, cum primis, si per ramum bifidum venæ cavæ descendentem, rami intercostales intelligi debuerint: Attamen

men & quoniam, ut modò dictum, vasa sub corde læsa clarescere expressi non sunt, nec proprio nomine insignantur, adeoque qualitas vuneris, vel partium vulneratarum satis obscura est; hinc juxta desiderium Domini, hæc vice absolutam lethalityatem impræsentiarum categoricè determinare non possumus. Quod &c. *Lipsie &c.*

Vid. Ammanni Praxin Vuln. Lethalium

*Dec. 3. Hist. 3. ubi p. 227. judicium de
hoc Responso.*

CAS. XX.

DE

VULNERIS ABDOMINIS & VENTRICULI INSPECTIONE ILLEGALI.

REQUISITIO.

P. P.

IN faucibus Corpore reperta sunt lethalityatis vestigia, prout sequitur: Novacula à balneatore apertum est. Corpus decussatum, intestina, ad quæ ictus se lopeperitendit, inspecta, ubi potissimum Venter in planitie à globulo perforatus, cibique indigesti copia non exigua in abdominis cavitate reperta, exte-
roquin in intestinis nihil læsum, & quia hoc vulnus, ubi videlicet stomachus in medio perforatus, vel globulo læsus, à plerisque Chirurgis & Medicis, ob rationes non contemnendas, pro lethali habetur, etiam hic balneator, qui sectionem administravit,

vit, idem in hoc Casu pronunciat. Notandum tamen hic, quod vulneratus per aliquod tempus in via publica, & frigore maximo sine deligatione relictus, deinde nec ratio balneatoris per omnia solida est, vulnus enim non est in parte Ventriculi, quæ lethalitatem inferre posset, per ea, quæ tradit D. *Sennertus lib. 5. Med. Pract. p. 4. c. 5.* ubi rationes & exempla plurima. Ea autem Vulnere ventriculi sunt præcipuè lethalia, quæ orificio ejus superiori infliguntur, cum nervos habeat insignes à

sexta conjugatione Cerebri oriundos, & maximum cum Cerebro & corde consensum obtineat, eoque affectu, facillè lethalia Symptomata excitari possint. Quia itaque hoc à balneatore descriptum Vulnus est in medio Ventriculi, nec in Orificio superiori, aut inferiori, nec in fundo, pro defensione Rei Vestræ Excell. haud gravatim meditabuntur collegialiter: *utrum hoc vulnus per se lethale: & paterens eodem necessario mortuus sit, citra spem curationis ullam?* Dab Lips. d. 22. Jun. Anno 1649.

RESPONSUM.

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

LETHALITATEM HUIUS VULNERIS VENTRICULI,
OB INSUFFICIENTEM INSPECTIONEM,
NON POSSE DETERMINARI.

AD omnia juxta Tenorem vestrarum literarum antequàm respondemus, præsupponendo, dicimus collegialiter: quod in Relatione balneatoris desideremus perspicuitatem ma-

jorem, prout aliàs artis est, in quo latere, & per quam viam scilicet globulus ingressus non solum, verum etiam egressus fuerit, an, & quæ viscera in transitu tetigerit: quàm amplum ventriculi

triculi vulnus existerit? & quæ sunt alia hujus commatis circumstantiæ, ad nostrum decusum necessaria; nihilominus quia hoc non factum, & solum vulneris ventriculo in planitie inflicti in genere facta mentio, cum tamen non omnia ventriculi vulnera, sive punctim, sive à globulorum explosione inflicta, sint ejusdem qualitatis, & illa tantum lethalia per se, & suâ præ naturâ, quæ in Orificiis ventriculi existunt, prout hoc rationibus fundatissimis à Sennerto

et Sævo passim probatum: ut taceamus experientias, quibus hæc & alia Ventriculi vulnera, summâ tamen cautelâ & industriâ curata fuisse, testari possumus; idè etiam rebus sic se habentibus & Relatione imperfectâ Balneatoris existente, nec hoc vulnus pro lethali per se judicare valemus, sed magis ex accidenti, quia frigori citra deligationem, & exactum regimen, patiens commissus &c. *Dab. Lips. die 1. Jul. An. 1643.*

Ex Ammann. in Med. Crit.

CAS. XXI.

DE

INSPECTIONE VULNERIS ABDOMINIS IL-
LEGALI & JUDICIO CHIRURGI IN-
EPTO SUPER LETHALITATE
EJUS.

REQUISITIO

Quinque circiter menses ef-
fluxere, quod bini mili-
Pars II. N verbera

tes Gregarii, alter Pfaffius, alter
vero Fischerus dicti, à verbis ad

verbera devenerint, quorum hinc punctum illatum in sinistro abdominis latere sub umbilico excepit, quò factò post 4. horarum defluxum Chirurgus Hombergâ accersitus, quinto verò die alius adhuc Chirurgus Butisbacò advocatus fuit, vulneratò verò sexto die moriente. Abhinc quidam Locumtenens cum supranominatis binis Chirurgis, demortuum Fischerum adierunt, ipsumque vulnus, licet externè tantum & absque sectione ejus aut corporis, inspexerunt. Quibus peractis Chirurgus Butisbacensis judicium suum impertivit, ipsumque vulnus pro lethali habere sustinuit: Judicium autem ita se habet: Ego infra nominatus Johannem Adolphum Fischern Rodhemii, in praesentia Locumtenentis Tilenii & Johannis Klugii, Chirurgi Hombergensis, inspexi, qui die Martis praeterlapsò vesperi intra 4. & 5. horam ictu perfoctus fuit, & invenit, quod vulnus lethale abdominis lateri sinistro, sub umbilicò inflictum fuerit, praesentibus jam mortis signis in eò observandis, continuo sc. & periculosò singultu, erumpente sudore frigido. Rodhemii d. 20. Aprilis 1678.

Joh. Christian Hoffmann, Chirurgus Butisbacensis.

JAm quidem Pfaffius communi illò se defendere posset, quòd sectio corporis & vulneris de necessitate requirantur, insuper quoque Chirurgi binique Scabini vulnus exactissimè inspicere & indicare teneantur, quæ pars internè læsa fuerit & cur vulnus simpliciter lethale judicent? ut de hisce

Carpzov. in Pract. Crim. p. 1.

quest. 26. n. 43.

prolixè agit.

E re tamen & consiliò esse duximus, si ab Ampliss. Facultate Medicâ hujus loci Judicium aliquod expectatur, eoque magis, quòd singultus & sudor erumpens non semper mortis signa constituent, quæ sapissi-

mè

mè sanè iis, qui vehementi vomitorio usi fuerunt, accidunt;

Quapropter Laudatissima Facultas Medica h. l. requiritur, ut pro remuneratione debita sententiam suam Nobis aperiat: An tali in casu, ubi nulla vulne-

ris sectio præcessit & ad supradictum Chirurgi Butisbacensis attestatum, demortui Militis Fischeri vulnus pro simpliciter lethali æstimari & dijudicari debeat?

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ,

DE

ILLEGALI VULNERIS ABDOMINIS INSPECTIONE & JUDICIO.

Quum Nos Decanus & Professores Ordinarii Facultatis Medicæ h. l. requisiti fuimus, ut in Causâ Criminali ante 5. circiter menses Rodhemii vulnerati & sexto abhinc die demortui Gregarii Fischeri, de sub-iunctâ questione sententiam nostram imperiamus:

An sc. eò in casu, ubi nulla vulneris sectio præcessit, ad attestatum Chirurgi Butisbacensis, militis demortui Fischeri vulnus pro simpliciter lethali haberi & iudicari debeat?

Hinc quæstionem hanc juxta

ductum circumstantiarum in adjectâ Relatione, contentarum maturè examinavimus & tantum reperivimus, quod dictus supra Chirurgus non tantum iudiciò tali se præcipitaverit, sed & unum atque alterum membrum omninò necessarium protus præterierit.

Quod enim primum attinet, allegatum Chirurgi Butisbacensis Hoffmanni iudicium vivente adhuc vulneratò milite conceptum & ut plurimum juxta externam apparentiam & symptomata nonnulla in vulneratò ob-

servatâ directû fuit, quod utrumque membrû licet ita comparatû sit, ut exinde statum periculosum certâ ratione colligere possimus; nemo tamen inficias ire poterit, quod, cum vera conditio qualitasque status interni in hac vulneratione, durante vulnerati vitâ, satis & exactè dignosci non queat, ea quoque de causâ super lethalitate simpliciter tali nil certi determinari possit, cum primis, quod à Chirurgo sic dicta mortis signa, singultus sc. immanis & continuus & erumpens sudor frigidus non tantum & simpliciter à vulneribus lethalibus, sed, in hoc præcipue subjecto; partim à nimia, quæ fortè contigit, hæmorrhagiâ, partim quoque dilatione necessariæ medelæ & refectionis (quibus vulneratus ad 4. & quod excurrit horas omnino privatus decubuit) deduci possent, adeoque sciri non possit, quâ fortè ratione Natura post adhibita illa remedia se collegisset.

Quoad secundum haud diffi-
culter ostendi potest nonnulla
admodum necessaria in iudiciò
suprad. omissa fuisse, cum

nihil amplius referatur, quàm
observatum fuisse, quod vulne-
ratus sinistro abdominis latere
sub umbilicò vulnus aliquod le-
thale exceperit &c. Quemad-
modum verò abdomen in late-
re sinistro sub umbilicò circum-
scriptione satis insigni gaudet
eaque propter ratione conten-
torum seu partium subjacenti-
um & internarum non minor
illuc varietas occurrit, ita in cau-
sâ tamarduâ, (in quâ nuda Chi-
rurgi alicujus auctoritas omni-
nò non attendenda est,) non tam
crudè & superficialiter omnia
ponenda, sed tam pars regionis
hypochondriacæ sinistrae deter-
minata certaque ab umbilico di-
stantia designanda, quàm ipsius
vulneris qualitas, magnitudo,
profunditas & similia: Item an
vulnus sursum, an deorsum, vel
ad quod latus declinaverit, om-
ninò determinanda erant.
Neque hoc adhuc sufficere vi-
detur, sed potius ante latum
iudiciû, statim ab obitu vul-
nerati corpus demortuum ape-
riendum, & debita diligentia
ac dexteritate in partem affe-
ctam inquirendum & abhinc
claris & expressis verbis indi-
candum

candum fuisset, quamam pars interna violata fuerit, unde necessarium moriendum fuisset ægro. Quod cum omnino intermissum fuerit, hinc eò magis elucescit, quòd plura omnino necessaria in hac tali inspectione deficiant, quæ aliàs ad iudicandam lethali-
tatem vulneris ab omnibus Medicis & Chirurgis requiruntur.

Hiscæ positis itaque comparatis circumstantiis penes Nos

extra omne dubium versatur, quòd in præsentì casu nimis obiter processum fuerit, eaque de causâ demortui Militis Fischeri vulnus juxta nudum Chirugi Butisbacensis attestatum pro simpliciter lethali nullò modò haberi vel judicari possit.

Quod unanime nostrum & principii Medico-Chirurgicis consentaneum iudicium appressò Facultatis Medicæ Sigillò confirmare volumus. *Sign. Giffæ d. 14. Aug. 1678.*

*Decanus & Professores Ord. Facult.
Medicæ Giffenæ.*

CAS. XXII.

DE

VULNERE ABDOMINIS MALE
INSPECTO.

REQUISITIO.

P. P.

IN symposio quodam Balthasar N. ab Henrico N. die 15. Jan. 1621. ense longissimo ita lauciatus, atq; punctum vulneratus fuit, ut circiter quintâ die post inflatum vulnus eundem mori oportuerit; videlicet die 20. Jan. ante meridiem, circa nonam,

N 3

corpsu

corpus occisi, jussu Magistratus ejus loci, in praesentia Medici Dn. Doctoris Abraham N. & quatuor Chirurgorum inspectioni & sectioni subjectum, ubi deprehensum: I. *Vulnus punctum factum sub umbilico in abdominis cavitate, versus latus dextrum, sursum tendens, super intestina, & in dorso vicissim egrediens, mensurâ decem campfferorum, vel ulnâ dimidiâ respectu longitudinis.* II. *Novum vulnus punctum factum, supra prius, in eodem latere dextro, latitudine palmæ, versus dorsum, digiti profunditate, prout pluribus ex Registratura sub A. videre licebit.*

Hæc vulnerum inspectio nobis in hoc quodammodo suspecta videtur, quod Medicus, unâ cum quatuor adjunctis Chirurgis, retulerit, quod hæc duo vulnera punctum inscripta non sint lethalia. Etenim, quamvis pro ratione decidendi adducant: propterea non esse lethalia, quod viscus nullum, vel alia pars nobilis læsa fuerit; nihilominus tamen (1.) vulneratus ab eodem vulnere accepto die quinta extinctus fuit, hinc in communi omnes Medici ac Chirurgi consentiunt, quod

hæc & alia vulnera, quæ in Cavitate corporis dorsum versus penetrant, læsumque intra 24. horas è medio tollunt, pro lethali-
libus sint reputanda (2.) ipse Medicus & quatuor Chirurghi ultro fatentur, quod quia vulneratus die vulnerationis potu largius se invitavit, à sanguine suffocatus fuerit, jam sanguis iste unde? nisi à vulnerib' punctum factis, & per consequens hæc duo vulnera in hoc individuo erunt lethalia. (3) sententiæ meæ accedunt Juris Dd. quod vulnus, ex quo vulneratus ultra 18. horam post vulnus acceptum, & sic in eodem die, in quo illata fuit percussio, sed etiam intratridum obiit, dicatur & habeatur lethale, & causam fuisse mortis, Bald. Conf. 228. lib. 2. imò natura ipsa ostendit, vulnus morientis ultra triduum fuisse lethale, Prosp. Farinac. lib. 1. Conf. 100. 11. 16. Berlich. decis. 323. 11. 11. Becc. Conf. 405. 11. 7. Menoch. de arbitr. jud. quest. cas. 272. Gomez. de Homicid. 11. 29. Gail. Observat. 111. 11. 11. 11. lib. 2. Petr. de Plac. in Epit. delict. c. 13. (4) Insuper validè iidem Dd. ab effectu concludunt vulnerationē securo, maximè si vulnus fuerit circa tergum vel ventrem

ventrem inflatum, nimirum ex morte subsecuta, vulnus fuisse lethale, dicendo: *quod postquam effectus est secutus, nempe mors, non sit dubitandum, vulnere non fuisse lethale, & alias vulnus in parte corporis circa tergum, vel ventrem inflatum, ex quo vulneratus in continenti jacere fuit coactus, immenso prorsus dolore, nec amplius potuit se de loco movere, ex ejusmodi accidente statim subsecuto, judicatur vulnus lethale: quibus omnibus (3.) accedit, quod interfectus à teneris optimæ fuerit sanitatis, & evexiæ, quia nunquam agrotavit, nec in hoc casu probari valide potest, quod post vulnus acceptum periculosa sym-*

ptomata, vel alii morbi, eundem invaserint, Unde vicissim naturaliter concludendum: quod in occiso duo observata vulnera omnino fuerint lethalia, contra Reum vel Sicarium, qui relatione Medici sese nunc tuctur. Ut itaque certi quicquam in hoc passu determinari, & veritas ipsa erui possit, perimus à Vestr. Excell. velint inspectionem vulneris, & à Nobis pro lethalitate adducta argumenta collegialiter ponderare, tandemque literis sigillo Vestro munitis nos informare: utrum prædicta duo vulnera respectu hujus casus pro lethalibus merito estimari debeant, & possint? &c. Dab Lips. d. 1. Dec. 1623.

Occisi Hæredes

A.

Copia inspectionis vulneris.

Nos infra scripti hisce ad salvandam veritatem, & conscientiam nostrā, testamur, quod ad requisitionem Scabinorum pagi N. in occisi Balthasar N. corpore sequentia observavim⁹:

I. *Vulnus punctim factum, sub umbilico, in cavitate abdominis versus latus dextrum, sursum*

tendens super intestina, (iis tamen salvis) & in dorso vicissim egrediens extra corpus, præter propter mensurā dimidiæ ulnæ, vel decem campfferorum.

II. *Idem vulnus punctim incisum supra prius, in eodem latere dextro, latitudine palmæ, versus dorsum, digiti profunditate. Et hæc duo*

duo vulnera pro lethalibus non habentur, propterea, quia nec cpar, nec pulmo, nec alia partes nobiles eo ipso laesa fuerunt; arbitramur tamen occi-

sum (potu enim largiore se vitaverat) à sanguine fuisse suffocatum. *Dab. in Penckendorff d. 20. Jan. 1621.*

Medicus & Chirurgi.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

LETHALITATEM HORUM DUORUM VULNERUM ABDOMINIS, PROPTER INSUFFICIENTEM INSPECTIONEM, NON POSSE DETERMINARI.

Insinuaturn est nobis extractū Registraturæ judicialis, concernentis inspectionem vulneris in occiso corpore Balthasaris N. observati, ponderando rationes & fundamentum quaestionis: *An videlicet descripta superius vulnera pro absolute lethalibus sint habenda?* Quia I. quintā die à vulnere mors subsequuta. II. à sanguine (juxta Chirurgos) suffocatus patiens. III. Jura clare habent, quòd quando vulneratus intra 18. horas à vulnere discedit, merito fuerit lethale, cum primis IV. Occisus à primis annis nunquam aegrotavit, sed evexiā præditus &c.

Ad hanc quaestionem licet velimus aliquid determinare, non tamen in praesentiarum possumus, quia in Attestato inspectionis nihil refertur, quid in & quid post vulnerationem aegro accesserit? an tempestiva instituta fuerit deligatio? an necessario mediorum apparatu ipsi fuerit prospectum, & quæ alia hic necessaria sunt scitur. Quod vero in genere abdominis vulnera attinet, de illis ita scribit *Hier. Fabr. ab Aquapend. Part. 2. Oper. Chirurg. Lib. 22. Cap. 44.*

Vulnus

Vulnus non penetrans periculo vacat &c. & Galenus lib. 4. M.M.C. c. 6. vulnus quod thoracem, aut peritonaeum penetravit, non protinus periculum affert, potissimum si nihil interiorum sit vulneratum, An itaque in hoc vulnerato talis latio contigerit, debuisset determinari, praepriis an ex immodica Haemorrhagia chylus vel assumpta reliqua, aut excrementa fuerint excreta; quod verò, etiamsi Balthasar N. antea incolumis & salvus fuit, intra quinque dies mortuus, hoc sum-

pliciter & absolute vulneris lethality attribui non potest, usque dum plures circumstantiae, ratione horum vulnorum, nobis communicentur: siquidem verum est Hippocratis lib. 5. Prorethie. lib. 1. de morb. Coac. prenot. 509. & Celsi lib. 5. C. 26. ex cuiusvis generis vulneribus hominem contingit mori. Nam ex vena secta propter intermissam deligationem mors subsequi potest, non secus ac ex vulnere &c. Dab. Lipsi. die 23. Jan. Ar. 1624.

Vid. Ammann. Med. Crit.

CAS. XXIII.

DE

VULNERE SINISTRI HYPOCHONDRII, VENTRIC. & HEPATIS.

REQUISITIO.

P. P. Necessitate sic urgente Eosdem celare nequeo, quia gust. anni nuper praeterlapsi, me non tantum variis ignominiosis & injuriis verbis graviter affecerit, Oms equisim cent,

Pars II.

cerit, sed & verberibus durissime tractaverit & in terram prostraverit, quò factò contigit, ut idem noctu hora undecima ictu ex improvísò punctimillatò vulneratus, post IX. circiter horarum effluxum demortuus & ictus ille sub insequente Sectione & Inspectione pro lethali habitus fuerit, ut ex adjectis Attestatis & Medici & Chirurgorum sub signo ☉ & ☿ fufius videre licet. Jam inspectionem institutam tuo in loco relinquo, contra eandem omnia, quæ è re mea futura erunt, hanc vice reservans. Quùm verò tam penes JCtos, quàm ipsos Medicos expresse distinctio quadam inter vulnera lethalia observetur, ita ut vulnera alia per se, simpliciter & suâ naturâ lethalia sint, alia verò per accidens & ut plurimum lethalia fiant, omiffâ sc. curâ, aut culpâ Medici: Ex attestatò quoque Medici primò statim intuitu appareat, non tantum partes corporis nobiliores, sc. cor, intestina, orificium stomachi superius & inferius, venam hepatis cavam, vesicam felleam, & diaphragma prorsus illasa fuisse, sed & nulla supervenientia sym-

ptomata nominari posse: Ad hæc vulnerato neque per venasectionem, neque aliis medicamentis hæmorrhagiam sistentibus medela fuerit lata; hinc diversa eaque dubia satis quæstiones hinc oriuntur, quid de ictu hòc in M. N. observatò & ut putant, lethali, statuendum sit, quid 1. hoc in casu per lethalitytem intelligi debeat? 2. An vulnera mesenterii & per fundum ventriculi exentia pro simpliciter lethaliibus habenda sint? quia exempla sunt in promptu, ejusmodi vulnera non tantum felicissime curata, sed & cultros omninò atque furcas è ventriculo exsecta fuisse. 3. An vulnera hepatis, illas existentibus venâ cavâ, nec non vesicâ felleâ, diaphragmate atque intestinis, simpliciter, per se & sua naturâ pro lethaliibus sint habenda? quia similiter haud pauca exempla sunt ad manus, vulnera hepatis feliciter curata fuisse. 4. An Defunctus M. N. juxta tenorem Receptorum sub signò ☿ adjectorum legitime curatur & remediis probe munitus fuerit, dum mera confortantia ipsi præscripta & sub prætextu mutationis ☽, nulla

nulla venæsectio adhibita, & ita hæmorrhagia sufflaminata non fuit. 5. *An sub ipsa Sectione sufficiens & legalis inspectio administrata fuerit*, cum in Attestatō Medici quidem referatur, quod in abdomine insignis sanguinis quantitas inventa, hæc autem non ponderata, nec symptomata allegata fuerint, unde potius hariolari licet, vulneratum ex aliis & naturalibus causis obisse, quia hæmorrhagia nec per venæsectionem, nec medicamenta refranata fuit. 6. *An Chirurgorum Attestatum sub signo & authenticum & ictus tam ob causam letalis sit habendus*, quod is totum abdomen, ventriculum & hepar penetrasset, cum tamen nullam iudicii sui rationem allegare possint. *An propterea 7. ictus M. N. illatus*, ob prætentam partium nobilitatem & adiunctam hæmorrhagiam, nec non curandi adiuvantiam, pro simpliciter letali habendus sit? nul-

lis licet convulsionibus, epilepsiâ aliisque symptomatibus supervenientibus? & an cura æquæ ac Inspectio ex præscriptō Medicorum in omnibus debitō modō instituta fuerint? Cum igitur desuper præsentī casu & illic simul obortis quæstionibus ambiguis jamdum adjectum hinc Consilium à Dn. D. N. Collegii Medici Seniore, sub signo & obtinuerim & ad meliorem causâ Defensionem Amplissimi V. Collegii Medici subactissimo iudiciō indigeam; hinc Nobiliss. & Ampliss. V. V. Dominationes officiosissimè rogitō, ut omnia Collegialiter, maturè & debita cum diligentia ponderare & cum remissione Consilii originalis Dn. D. N. sententiam suam rationabilem, sub Laudatiss. Facultatis Sigillō, scriptis deductam gratosè impertire velint. Quod una cum debita remuneratione &c. N. N. die 1. Febr. A. 1667.

Georgius Arnurus Phil. Stud.

○.

Sub inspectione die 20. huius instituta, vulnus Defuncti M.

Danielis N. sequentem in modum observatum fuit: In sinistro

strò latere, 2. circiter dig. transversorum latitudine sub costis spuris, ictus punctum illatus in cute reperiens fuit, qui instrumentò exploratus satis profunde in abdomen sursum versus penetrasse videbatur. Abhinc cadaver apertum & inventum fuit, quòd ictus inter intestina (prorsus illæsa) per mesenterium & fundum ventriculi hujus cavitatem intraverit & proximè sub orificiò inferiori rursus exiverit. Porro ictus hic concavam hepatis partem, sub vesiculâ felleâ (pariter illæsa) de-

nuò attigit & omninò penetravit, ac statim sub diaphragmate, inter IX. & X. costam dextri lateris, in cute desit ibique tenuis satis conspectus fuit, observatâ simul insigni sanguinis quantitate, in abdomine contentâ.

Vulnus hoc, quòd Mesenterium, totum ventriculum & epatis substantiam penetravit, præcipuè ob partium nobilitatem & adjunctam hæmorrhagiam, tum curandi *aduvæquid* & supervenientia Symptomata pro lethali habendum est.

Joh. N. Phil. & Med. D. & P. P.

¶.

Postquam à Nobis in fine nominatis Attestatum quoddam desideratum fuit, ut ictum Defuncto Dn. M. Danieli N. die 29. hujus noctu illatum sub inspectione atque sectione inveniremus; hinc testamur hisce, ictum illum sinistram latus intrasse totumque abdomen, ut

& ventriculum cum hepate penetrando, exitum suum per 9. & 10. costam in dextrò latere quaesivisse & ita lethalem & omninò incurabilem fuisse. Melioris notitiæ ergò Attestatum hoc sub propriâ nostrâ subscriptione impertire volumus. *Wittenbergæ die 24. Aug. 1666.*

Joh. Georg. Wiedner } *Chirurg.*
Christoph. Dam

R. ♡.

¶

R. Δ. Carbone.
meliss.
ros. opt. ana ℥i℥.
rub. id. ℥vj.
Elæosacch. citri ℥b.
ros. g. ss.
M. S.

▽. externa confortativa.

R. Δ. cord. H. S.
cinamom. borrag.
bugloss.
carduibened.
pap. errat. ana ℥j.
Ocul. S. præp. ℥ij. M. S.
Aqua confortans pro aliquot
dosibus.

¶

P. P.

EX Epistola Tuâ ad me data, ut & ex adjectis copiis sub O. D. & ¶. sufficienter percepi, quâ ratione de questionibus nonnullis è fundamentis Medicinæ solidè informari desideret, quarum prima est, quid in presenti casu per lethalityatem intelligendum sit? Lethalitas sc. duplex est, alia simplex, quâ vulnus per se, suâ naturâ, necessariò ac simpliciter lethale existit, alia non simplex, quâ vulnus ratione Symptomatum & ratione imperfectæ curationis lethale existit & ideo non semper tale, quia simile aliquando fuit curatum, aut diutius hominem vexavit. Hæc distinctio in Scholis Medicorum recepta, Galenum pro Autore habet, quâ Hippocratem expli-

cat, qui multa vulnera pro lethaliibus habet, quæ tantum αὐτῷ τοῖς πολλοῖς (ut plurimum lethalia sunt) 2. An vulnera mesenterii & per fundum ventriculi exentia pro simpliciter lethaliibus habenda sint, cum exempla proferantur ejusmodi vulnera non tantum felicissimè curata, sed & cultros & furcas è ventriculo excissa fuisse? ad quod respondetur, quod talia ad unum omnia non semper pro simpliciter lethaliibus habenda sint, quandoque tamen simpliciter lethalia esse possint, dum circumstantiæ variant rem, si scilicet arteriæ & venæ mesenterii majores, cum nervis ventriculi & mesenterii totoque superiori orificio enormiter lassa & lacerata fuerint, ut spiritus vita-

les omnino dissipentur, antequam remedia quædam adhiberi possint, quæ & in simili casu nequicquam efficere valent, quale exemplum *Cent. 1. Thom. Barth. Hist. 14.* occurrit, ubi puella sclopeti ictu vulnerata erat. E contra *Galenus lib. de locis affect. c. 5. it. in Comment. aphor. 18. aph. 1. 6. aliud docet*, quod sc. talia vulnera quandoque curentur, qualia exempla allegat *Christophorus à Vega, Matthias Cornax, Julius Alexandrinus, Jacobus Oethaus, Job. Franc. Hildesius apud Schenckium*; quò facit & id, quod *Fallopianus de vuln. cap. c. 12.* habet:

„De ventriculo habeo, quod dicam: Nam sanavi Mulierem,
 „& hominem à quibus egrediebatur chylus & cibus. Sana-
 „vi mulierem glande percussam
 „plumbeà ab anteriori & posteriori parte. Si autem fuerit
 „in ore ventriculi insigne vulnus, tunc succedit mors. Sana-
 „tur tamen ventriculus, quoniam niam exhibemus glutinantia
 „per os. Quod si obijciatur & dubiteretur, an nutritio quædam in corpore contingat, cum ventriculus duobus in locis perforatus sit, omniaque statim effluant? *Platerius* exemplum suppledit, ubi aliquot foraminibus pertusò stomachò, nulla tamen tabes inscuta fuit. Summa, sententiam meam confirmat. *Hildanus Cent. 4. Obs. 2.* hisce verbis: Ventriculi vulnus, quamvis ab Hippocrate, loco supra citato, lethale pronunciatum fuerit, non tamen ex necessitate tale esse, testis est admiranda & stupenda Historia *Osvaldi Crollii. 3. An vulnera hepatis illas existentibus venarum, nec non vesicæ felleæ, diaphragmate atque intestinis simpliciter, per se & sua natura pro lethalibus habenda sint?* cum similiter exempla prostant, vulnera hepatis felicissimè curata fuisse? Quamvis *Hippocrates* & inde quoque *Celsus* hepatis & stomachi vulnera lethalia putet & vocet, juxta supra dictam tamen explicationem vox lethale intelligi debet. Eodem namque modo loquuntur pariter atque judicant *Antonius Musa Brassavolus, Benvenius, Hier. Fabric. ab Aquapendente, Nicolaus Tulpus.* Non agemus hæc vice de ingentibus epa-

epatis apostematibus ejusque ul-
 ceribus inveteratis, tandemque
 ex parte curatis, quorum histori-
 as enumerant *Fernelius, Cupivac-*
cius, Erasius, Garnerus, Mer-
man apud Schenckium, Julius
Alexandr. Gad. Sterghius, Dodo-
neus, Montuus, Marcellus, Dona-
tus, Hollerius, Fabricius Hildanus,
Amatus Lusit. Herc. Saxon. Fore-
slius, Joh. Zechius, Petrus Parv.
&c. &c. Sed de recenter illatis
 vulneribus ut dicamus, *Paulus*
Aegineta, è Græcis & Antiquissi-
 mis Scriptoribus, docet & refert,
 hominem adhuc conservari pos-
 se, si in hepate ita vulneratus
 fuerit, ut frustum ejus pereat.
 Talia & similia exempla allegant
 Principes Medici, etiam Ju-
 niores, v.g. *Bertinus Campanus,*
Cornelius Gemma, Quercetanus,
Desiderius Jacotius com. 1. ad l. 1.
 f. 13. aph. 15. *Fabrit. Hildanus*
 Cent. 2. Obs. 43. & Cent. 4. U-
 num instar omnium hic totum
 inferemus, cum quæstioni huic
 prorsus satisfacere possit: *Esa-*
as Meichsnerus in Observationi-
 bus *Joh. Schenckio à Grafenberg.*
seniori communicatis ita scribit:
 „Pforz olim Peregrinus qui-
 „dam Norimbergensis, ut sese
 „venditavit, à quodam Latera-
 „nò Principis perfoctus per he-
 „par, illasis forsan majoribus
 „venis & si magna copia sangui-
 „nis effluxerit, exanimatus qua-
 „si, tamen sanitatem illasam re-
 „cuperavit. Sensibiliter de-
 „prehensum est hepar, nos duo
 „Aulici Medici cum Chirurgo
 „ad curam adhibiti sumus. No-
 „tandum hic venas majores, ra-
 „mos sc. venæ cavæ adscendentis
 „& descendentes, laceratas non fuisse,
 „unde tantum simplex lethalitas
 „in vulnere hepatis, non ratione
 „substantiæ istius visceris oritur.
 „Pro meliori explicatione hujus
 „sententiæ meæ subjungo verba
 „Celeb. Chirurgiæ Doctoris, *Gui-*
lielmi Fab. Hildani Cent. 4. Obs. 2.
 „Vesicæ, cerebri, cordis, præ-
 „cordiorum, tenuium intestino-
 „rum, ventriculi s. stomachi &
 „jecoris vulnus lethale esse
 „Hippocrates docet. Verum
 „hoc verbum lethale, ut *Gale-*
 „nus testatur in Comm. prædicti
 „aphorismi Hippocratis, sapius
 „dixit de illis, qui ex necessitate
 „sunt morituri: sapius autem
 „de iis, qui magnâ ex parte
 „Ex

„ Ex necessitate moriuntur, teste
 „ *Galenol. c.* quibus cor vulnera-
 „ tum est. Cerebrum vulnera-
 „ tum sapius inquit Galenus cu-
 „ ratum vidimus : cuius rei ex-
 „ empla quoque videre poteris
 „ *Cent. 1. Obs. mearum Chirurg.*
 „ *Obs. 13. &c.* Qua distinctio-
 „ ne & in vulneribus hepatis u-
 „ tendum est ; superficiale n.
 „ vulnus jecoris aliquando cu-
 „ ratum fuisse, ex observ. 34.
 „ *Cent. 2. Obs. mearum* videre
 „ poteris. Profundum verò
 „ vulnus hepatis propter profu-
 „ sionem sanguinis, qui thesau-
 „ rus est vitæ nostræ, ex neces-
 „ sitate lethale est. Sic & vena
 „ cava aut aliqua alia vena aut
 „ arteria in abditis corporis par-
 „ tibus, si vulnerata fuerint, pro-
 „ pter hæmorrhagiam, quæ co-
 „ hiberi non potest, ex neces-
 „ sitate mortem infert. 4. *An De-*
 „ *functus M. N. juxta tenorem Rece-*
 „ *ptorum, sub signo & adjectorum,*
 „ *legitimè curatus & medicamen-*
 „ *tis munitus fuerit, cum mera*
 „ *confortantia ipsi præscripta &*
 „ *sub prætextu mutationis D ve-*
 „ *næsectio intermissa, sicque hæ-*
 „ *morrhagia cohibita non fuerit ?*
 „ Curatio sufficiens non fuit, un-
 „ de Medicus ad Collegium Me-
 „ dicum citandus erit. Venæse-
 „ ctio contra methodum meden-
 „ di omiſſa fuit & quidem frivo-
 „ lā ex causā, quod mutatio pha-
 „ seos lunaris inſtet ; Si enim pleni-
 „ lunium tunc inciderit, V. S. ma-
 „ gno cum emolumentō institui
 „ potuiſſet : Sin Novilunium : Ve-
 „ næſectio ejus intuitu differri non
 „ debuisset, quia necessitas non ha-
 „ bet legem. Ingruente apople-
 „ xia vena inciditur, non consul-
 „ tis primò Ephemeridibus. Ad-
 „ hæc vulneratus poſt illatum vul-
 „ nus adhuc IX. horas ſupervixit.
 „ *Aqua cordialis Herc. Sax.* in fe-
 „ bribus malignis magis adhibe-
 „ tur, utut ob adſtrictionem adhuc
 „ uſum aliquem habere poſſit &
 „ ſymptomatum intuitu, quæ in
 „ ſimilibus vulnerationibus peri-
 „ culosis pertimeſcenda ſunt ;
 „ commodè adhibeatur. 5. *An*
 „ *ſub ipſa ſectiōe Inſpectio ſufficiens*
 „ *adminiſtrata fuerit ?* cum in Ar-
 „ teſtato Medici quidem refera-
 „ tur, in abdomine inſignem ſan-
 „ guinis quantitatem repertam fu-
 „ iſſe, quæ tamen minus ponde-
 „ rata, nec ſymptomata (putatitia)
 „ denominata ſint; unde probabile
 „ magis

magis esset vulneratum ex aliis & naturalibus causis obisse, quod sanguis per V. S. aliaque medicamenta refrænatus non fuit? Resp. Inspectio vulneris accuratius fieri potuisset, cum sanguis extravasatus, nec ponderatus, nec quantitas ejus præterpropter definita fuerit; quia etiam ventriculus pertusus & vulneratus inebriatus fuit, materia potulenta è ventriculò in cavitatem abdominis destillare & hanc sanguinis quantitatem, ut videtur, augere potuit, adeoque in hoc inquiri debuisset. Non refertur, an convulsio, oris tortura, motus convulsivus, epilepsia, aut paralyfis artus alicujus accesserit; in hoc dum modo inquiri, nulla ejusmodi symptomata adfuisse perhibent, interim ère fuisset, si venæ vulneratæ denominatæ fuissent. 6. *An Chirurgorum Attestatum sub sign. D authenticum & ictus eâ de causâ lethalis sit censendus, quod totum abdomen, ut & ventriculum e. hepate penetraverit, cum nullam judicii hujus rationem allegare valeant?* Resp. Chirurgorum attestatum minus attenden-

dum est. Nimum scriptum est dum vulnus curari non potuisse dicunt, attamen ita explicari potest: Lethale, vel ut plurimum lethale fuit, dum non curari potuit, se perfectè, ita, ut vulneratus nullum amplius incommodum & molestiam à vulnere hoc sensurus sit, cum exempla protestent, vulnera ventriculi aperta mansisse indeq; cibum non sine insigni hominis molestiâ expulsum fuisse. Ast insanabile non statim lethale per se & simpliciter tale est. 7. *An ictus in M. N. observatus simpliciter, per se & suâ naturâ pro lethali habendus sit?* & an hoc in locò tum in curâ, tum Inspezione, ex præscripto Medicorum ubivis legitimò modò processerint? Hæc quæstio cardinalis est, solum vulnus concernens, ubi omnes & singulæ circumstantiæ probè observandæ sunt. Ictus hic simpliciter, necessariò, per se & suâ naturâ lethalis non fuit. Non ob partium nobilitatem, ob suprâ allegata exempla: Non pariter ob adjunctam hæmorrhagiam, cum non referatur venam cavam aut aliam venam majorem læ-

sam fuisse: Non ob ἀδυναμίαν, cum bina vulnera, ut plurimum q. lethalia, unum per se, simpliciter & necessario suâq. naturâ lethale efficere non possunt: ut ut periculi magnitudinem curandique difficultatem indicent. Nulla etiam à Chirurgis mentio fit debitæ vulneris dilatationis, quâ sanguis extravasatus e-

duci potuisset. Unde Vultus hoc pro periculosissimo & pro vulnere ut plurimum (ἀσθενέστερον) lethali, non verò pro vulnere simpliciter per se, necessario & suâ naturâ lethali habeo. Quod ad petitum Te celare nolui. N. N. die 1. Februarii An. 1667.

N. N. N. Med. D. P. P. Colleg.
Med. N. Sen.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

DE

NON SUFFICIENTI INSPECT. VULNERIS
HYPOCH.

P. P.

Cum in Literis Vestris, de dato Witteb. die 1. Febr. à Nobis informationem quandam desuper 7. questionibus diversis desideratis, hinc modò dictas una cum Adducentis Collegialiter perlegimus eorumque contenta probe & maturè ponderavimus, vosque responsi loco celare non possumus, quod primi intuitu determinare non possumus quid in præsentī casu, ut perhiberis, per lethali-
tatem intelligendum sit? eâ quidem de causâ, quoniam, ut infra adducetur, casus hic, se-

cun.

eundem qualitatem & conditionem suam & sicut penes Medicos hic receptum est, non est descriptus; aliàs verò, tam è fundamentis Artis, quàm ex Autoritate Classicorum, tam recentiorum, quàm veterum Medicorum satis constat, phrasin illam, lethale esse; in foro Medicò tripliciter usurpari, sc. 1. pro eò, quod malum & periculosum est. 2. pro eò, quod maxime periculosum & ut plurimum cum vitæ periculo est & 3. pro eò, quod simpliciter, absolute & necessario mortem inferre solet. Quoad II. An vulnera mesenterii & perfundum ventriculi exuntia, pro simpliciter lethalibus habenda sint? Satis obscure quaeritur; quia 1. mesenterium & ventriculus partes sunt & situ & actione & aliis distinctæ, neque 2. in quaestione vestra habetur, an vulnus prædictarum tantum de læsione substantiæ, vel simul de vasorum, præprimis majorum læsione intelligendum sit: Illam quod attinet, ventriculus, etiam secundum fundum, multò magis autem mesenterium absque simplici & absolute lethalitate vulnerari potest: Horum au-

tem intuitu & si vasa harum partium præsertim arteriæ carumque rami majores simul læduntur, vulnera illorum non immeritò pro lethalibus habentur, non tantum exinde, quoniam partes hæ additæ & in imò corporis sitæ sunt, ita ut vulnus commodè non tractari, multò minus hæmorrhagia sisti queant; sed etiam, quia per hæmorrhagiam spiritus insigniter & confertim dissipantur. Quoad III. cum vulneribus hepatis, ut in quaestione vestrà describuntur, eadem ratione comparatum est; dum Epar diaphragma & intestina distinctæ sunt partes, eaque de causa de vulneribus illarum distinctè etiam quaeri debebat. Quoniam verò in quaestionibus vestris neque diaphragmatis læsi, neque intestinorum læsorum mentio est facta hæcque quaestio vulnera hepatis tantum concernit, hinc similia vulnera eodem, ut in præcedenti responsione dictum fuit, modo definienda sunt: Scilicet si hepar absque læsione vasorum majorum vulneratur, vulnus pro simpliciter, absolute & suâ naturâ lethali habendum non

est; è contra verò & ubi vasa majora simul violantur, vulnus merito & quidem ob allegatas causas simpliciter & absolute lethale est. Quoad IV. Curam Defuncto, M. N. adhibitam suo in locò relinquimus; certum tamen est medicamenta illis præscripta ferè singula ad conformationem viriumque conservationem directà fuisse, neque videmus, quâ ratione tantopere hic erratum fuerit, cum Medicus qualitatem vulneris è nullò signò externò dignoscere indeque intentionem suam ad sistendam hæmorrhagiam præcisè dirigere non potuerit. Ut taceam medicamenta quoque interna, quæ pro sistendâ hæmorrhagiâ adh beri potuissent, exiguum fortè effectum exferere potuisse; quod autem V. S. intermissa fuerit, erroneum est, nec ullo modò per mutationem phascos Lunaris excusari potest; OC-CASIO ENIM PRÆCEPS EST: & quia in omnibus & singulis, cumprimis vehementioribus vulnerationibus illa non tantum curationis, sed & præservationis gratiâ, lege methodi medendi celebrari debet,

hinc statim in principio curationis vena incidi debuisset. Quoad V. Inspectio & sectio utique pro sufficientibus haberi possent, dummodo qualitas vulneratarum omnium partium & præprimis vasorum, ex quibus insignis illa hæmorrhagia fuit suborta, accuratius determinata fuissent, ut merito id & lege Artis fieri debuisset; cumprimis, quòd ex allegatâ insigni sanguinis quantitate præsumi possit, à vulnere cavam hepatis partem penetrante, dubiò procul insignem quoque raram læsum fuisse; Sanguinem autem coagulatum simul ponderari debuisse, necessarium non fuit, nec ad accuratam sectionem aut vulnorum judicium requiritur, dum Medici ex copiâ sanguinis, per causam violentam extravasati, non verò ex pondere ipsius judicium formare solent: Multò minus Symptomata post inflitum vulnus in vulnerato se trudentia attestato Medici inferenda sunt. Minimè omnium autem conjecturare licet vulnertum ex aliis, & quidem è naturalibus, ut perhibetis, causis obisse. Quoad VI. Chirurgorum

Atte

Attestatum, cum superficiale nimis sit, nec qualitatem vulneris describit, pro authenticò & sufficienti habere non possumus. Quoad VII. demum purè & absolute statuerè non possumus, an M. N. inflictum vulnus, pro ut sc. à Medico & Chirurgis in attestatis suis describitur, pro simpliciter & sua natura lethali, vel secus haberi debeat, quoniam, ut suprà dictum, qualitas vulneratarum partium omnium sufficienter & ex Artis præscripto determinata non fuit, eaque de causa optandum esset, ut in vulneris inspectione major & sollicita magis cautela adhibita fuisset. Quod pro tenore questionum Nobis transmissarum Responsi loco attestari volumus. Lipsiæ die 4. Febr. 1667.

Vid. Amman. Prax. Vuln. Lethal.

Dec. I. C. 2.

CAS. XXIV.

DE

ILLEGALI INSPECTIONE PLAGARUM.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,

DE

ILLEGALI INSPECTIONE PLAGARUM VARIIS
C. H. PARTIBUS INFLECTARUM:

Quoad communicatam Speciem Facti, illique annexas Chirurgicis Principiis consentaneum esse ducimus:
Quæstiones, Medicis æquè ac Sene die 17. Maji hujus anni
P 3 continu-

contusione sclopeto temporibus impacta, adeò graviter vulneratò, ut deliquio ferè animi corripereetur: Similiter in pectus & latus sinistrum adeò contusò, ut sanguinem statim vomuerit & de lateris sinistri dolore sub costis spuris conquestus fuerit, interdum etiam, imprimis, cum per 4. jam dies decubisset, duorum palmorum latitudine sanguinem variegatum, & duobus ante obitum diebus dimidiam amphoram sanguinis per secessum dejecerit. Attamen adhuc circumire, imò nonnulla milliaria absolvere potuit, donec per 14. dies, obitum antecedentes, lecto affixus hæserit, ob summos, in latere sinistro, dolores vermis instar se contraxerit, summo corporis calore perfusus fuerit, diem integrum, mortem præcedentem, somno consumferit, noctem verò insequentem insomnem egerit, ratione licet integrà manente, dieque subsequente, 2. sc. Julii, à meridie placidè & quietè obierit. Sub ipsa sectione, à 2. Chirurgis, die 3. Julii, instituta, caput, utpote cujus vultus optimè consolidatum erat, mitius aper-

tum: Pectore verò & abdomine incisis, tam in pectore, quam liene nil incommodi observari potuit; è contra verò in latere dextrò hepar omninò tumidum, inflammatum & haud exiguà quantitate materiæ seroso-purulentæ refertum videbatur; adeoque quaeritur:

An 1. Vomitus cruentus, 2. Sanguis per secessum exclusus 3. calor in corpore p.n. 4. tumor, inflammatio, pus & materia serosa in hepate à contusione per Sclopetum facta profluant & 5. die 7. mortem illa causata fuerint? Omnia juxta tenorem insinuatæ Nobis Speciei Facti annexarumque quaestionum.

Primum jam quod attinet, tantum ex enarratis circumstantiis apparet, quòd vomitus cruentus maximà ex parte plagis, sinistro lateri illatis, adscribendus sit, cum venulae minores in liene dilaceratae fuerint, quà de causà sanguis extravasatus in stomachum irruit & per vomitum ejectus fuit, cum ex Historiis Medicis constet quòd in vomitu cruento sanguis interdù è liene profluxerit. Similiter res sese habet in secunda qua-

sione, quoad sanguinem paucis diebus post illatas contusiones per alvum exclusum, quoniam Natura solenne est sanguinem extravasatum, seu noxium & inutile quid, per varios ductus atque vias à corpore eliminare; licet vena fortè hæmorrhoidalis, quæ juxta Chirurgi depositionem in defuncto quandoque fluxit, se subinde simul aperire potuerit. Quod autem dimidius ille sanguinis congius, qui binis ante obitum diebus per alvum secessit, è pectore aut liene immediatè derivatus sit, vel inde minus est probabile, quia sub inspectione neque in pectore, neque in Liene defectus aliquis aut vitium se truxit & qui defunctus in quintam usque septimanam obambulare, imò Wezflariam adhuc perere valuit. Quin potius credibile est hæmorrhagiam hæc ab hepate inflammato & insequente timore fuisse obortam. Quemadmodum & 3. calor ille p.n. in corpore non minus, ac 4. intumescencia, pus & materia ichorosa in hepate ab inflammatione propullularunt. Unde verò dicta modo inflammatio

propriè subnata fuerit, tam facile determinari non potest, cum inspectio minus legaliter, nec eâ cum sedulitate, quam tam ardua & sanguinem humanum concernens causa exigit, administrata fuerit, sed caput neutrumquam apertum sit, cujus inspectio & sectio tamen merito fieri debuisset. Quamvis enim prætendatur, vulnus in capite omnino & perfectè consolidatum fuisse, è probatissimis tamen Chirurgis, tam Veteribus, quàm Modernis constat, quod vulnera capitis, quam levia etiam primò intuitu videantur, nunquam insuper haberi debeant & sententiâ Hippocratis nullus ejusmodi vulneratus ante 100. diem præterlapsum in tuto sit locatus, cum experientia testetur, quod non tantum septimâ aut nonâ ab acceptis plagis & vulneribus septimana, sed effluxis omnino 100. diebus ager subito perierit. Hoc magis autem id observari caputque sub inspectione aperi debuisse, quod ictus temporibus illatus fuit, ubi teneriori textura gaudet caput atque cranium. Cum verò id neglectum fuerit, ex specie facti autem id eluce-

elucescat, quod ad regionem
epatis nulla contusio pervenerit,
pectus etiam & lien, quæ utro-
bique salva & intemerata appa-
ruerunt, huc nequicquam con-
tribuere potuerint & è contra
nesciatur, an cerebrum vulne-
rarum inibique materia quædam
(ut è lethargò paulò ante obi-
tum accedente videri posset)
collecta fuerit, quæ abhinc per
transpositionem hepar inunda-
verit illudque inflammârit, an
verò allegata hepatis inflamma-
tio morbus separatus fuerit;

Hinc rebus sic stantibus ne-
que inflammationem, neque ea-
lorem intensum, neque tumo-
rem, parulentam & ichorosam
materiam in hepate, nec die 47.
insequentem obitû hujus Senis,
contusionibus Sclopeti absolute
& simpliciter adscribere possumus.

Quod ad instantiam factam-
que requisitionem Responsi lo-
co impertire debuimus. Atte-
stando ea sigillo Facultatis Medi-
cæ ordinario. *Sign. Gisse Mens.
Julii An. 1667.*

CAS. XXV.

DE

INSPECTIONE LEGALI DEFENDENDA.

RESPONSUM.

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper

LEGALITATE INSPECTIONIS INCUSATÆ.

P. P.

QUæ contra Inspectionem super eâ impertitum Attestatum
in N. N. institutam & de- fuisse allegastis, ac si ea minus
legalis

legalis esset Vultus verò Lienis & Ventriculi nullò modò pro absolutè & simpliciter lethali habendum foret; ea unà cum aliis, eorum intuitu, nobis propolitis quatuor quæstionibus Collegialiter, juxta circumstantias illic contentas, ponderavimus & desiderati Responsi loco referimus, quod in I. & II. Quæstione, (utur, ad Attestantium verba, ad unum omnia, hîc defendenda non teneamur) videre non possumus, quibus in punctis Relationis suæ ultra quàm par erat & citra Causæ præjudicium fieri debuisset, processerint; multo minus, quod in periculum Tertii aliquid, quod ad cardinem rei facere potuisset, præterierint & omiserint; siquidem I. neque Vobis, neque Defensori Vestro indulgendum, quòd forma ictus aut vulneris externi triangularis tantum efficta & excogitata fuerit, cùm ensis triangularis, aut aliud simile instrumentum lædens in partibus seu integumentis externis parilem quoque ictus formam ut plurimum relinquit. Ad hæc 2. à Vobis tanquam pal-

Pars II.

lariùs defectus allegatur, quòd Attestantes non addiderint, quantum sanguinis è vulnere externò promanarit? an collapsum & oclusum idem fuerit? an vulnus rectum vel obliquum? an stylo inquisitoriò pervium? quinam speciatim muscoli sint lasi? an ictus desuper an subtus inflictus fuerit? Quæ omnes tamen circumstantiæ, dum intentionem Inspectorum nequicquam implent (enormi cum primis Lienis & Ventriculi Læsione luce Meridianâ clariore existente) impunè præterire potuerunt. 3. Nodus in seipso quæritur, dum scrupulosè inquiritur, quâ ratione sub costâ septimâ ictus inflictus lienem & ventriculum perforare potuerit? cùm vel ipsi, vel illi, qui consilia ejusmodi Vobis suppeditarunt, hæc ipsa ex autopsia & fundamentis Anatomieis, unde nonnulla in perverso sensu petiistis, facilius addiscere possitis, dum Lien sub Diaphragmate fornicatò, in hypochondriò sinistro, cum adjacente sibi ventriculò locatur, h. e. sub costis northis & ita quoque sub septimâ

& octavâ costa situs est, ut adeoque utrumque viscus ab ictu modò dictò optimè simul & unâ vice perforari potuerint & Lien quidem (dummodò Læsus dictum hypochondrium in ictus momentò, ut facilimè fieri potuit, introrsum nonnihil inclinaverit) non tantum in extima, sed & interiore mediaque parte; Quod 4. ensis triangularis non simul secare, adeoque vasa lienis dissecasse non potuerit aut lacerasse, prolixâ refutatione non indiget; cum instrumentum quoddam triangulare simul quoque anceps & acie quadam instructum esse possit, adeoque vulnera aliis periculosiora inferre valeat. *Curs.* Attestantes vasa arteriosa & venosa Lienis, tam ab arteriâ coeliacâ, quam ramò splenico dissecta dicant, suo in loco relinquimus; sufficit è contextu elucescere, Eosdem non eò, qui ipsis affingitur, sensu id fecisse, ut se existimari possit, vasa illa majora læsa fuisse, siquidem expressè vasa hæc non extra, sed intra lienem vulnerata dicunt, è quibus & perfossio Liene (ut de vasis ventriculi si-

mul laceratis nil addamus) spatium 37. horarum aliquot libræ sanguinis effluere & in Abdominis Cavitate, etiam absque contentis ventriculi (quæ à sanguine congrumato facilimè discerni possunt) colligi potuerunt.

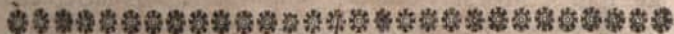
Ut adeoque, quoad III. eamque Cardinalem Quætionem, *Vulnus Lienis & Ventriculi in Attestatò descriptum optimò jure & juxta Fundamenta Anatomico-Chirurgica pro simpliciter & absolute lethalibus habeamus*; quin neque Vos ipsi, neque Consulens Vester ullam observationem allegare poteritis, quod simile vulnus sub talibus circumstantiis unquam curatum fuerit, cum tali sanguinis vitalis & contentorum ventriculi profusione nullâ arte succurrere possimus. Imò si inter symptomata à vulnere & inter symptomata ab aliâ causâ provenientia distinguere voluissetis, facilimè judicare potuissetis, assertum vestrum manifestò falsum esse & plurima vulnera, mediantibus demum, aut certè non sine symptomatibus inevitabilibus enecantia tamen per se lethalia

thalia esse cumque, qui ex symptomatibus vulneris moritur, hæc in votis habentes, ut similibus in Causis sanguinem humanum concernentibus, contra

Adeoque, quod IV. Questionem attinet, Attestatum hoc, sine omni jure, contra propriam & scientiam & conscientiam impugnatum, Legibus Artis omnino consentaneum esse ducimus, cui, in ferendam sententiâ DNN. JUDICES, etiam absque nostra admonitione, inniti poterunt; Ad hæc in votis habentes, ut similibus in Causis sanguinem humanum concernentibus, contra Principia Medica agentibus Defensoribus eorumque Consul-
tentibus & Patronis tandem aliquando à Magistratu Civili ita obviam iretur & in eos animadverteretur, ut impofterum à similibus Attentionis abstraherent & desisterent &c. &c.

Welschius in Rationali Vuln. Leth. Judic.

Cup. XVI. pag. 171.

CAS. XXVI.

DE

FAMA ANATOMICORUM.

RELATIO.

BRUGIS Flandrorum 1666. nere hircum secuisse aliquando, hinc indignum esse Magisterio Facultatem Lipsiensem, Chirurgiæ Studiosum quendam in iri-
Artis, nec à reliquis Barbiton-
ribus tolerandum.

Q²

RE-

RESPONSUM
FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,
DE
ANATOMIA HIRCI NON INFAMANTE.

Cum Nobis Decano, Seniori, ut & Doctoribus aliis (juxta tenorem testimoniorum fide dignorum) Artis Magistrum declaratum fuisse; Hinc existimamus eundem Alphonsum Clausmannum hujus Sectionis intuitu, nullò modo pro infami habendum, sed omnia illa, quæ Chirurgo Legitimo permittuntur, patellas sc. suspendere, curas suscipere, pueros famulosque alere, vi privilegiorum in Arte Chirurgica ipsi impertitorum, ipsi omninò de jure concedenda sint, cum primis si idem, ut probabile est, solum cum in finem suscepit, ut in conjecturâ & opinione suâ eò magis confirmetur & per ocularem inspectionem tantum experiri valeat, quò Geneti humano sub hac vel illa occasione salutariter inservire possit; siquidem ex intempestivis ejusmodi & omninò inculpandis imputationibus infinita sequi possent absurda, si omnes

omnes illi, qui in brutis Fundamenda, tam Medica, quam Chirurgicæ Artis cautè quærunt, pro infamibus & illegitimis haberi debeant. Quapropter supra allegatus Alphonfus Clausman, secundum allegatas circumstantias meritò defendendus erit. Quod hisce sub sigillò Facultatis attestari volumus. *Lipsie die 29. Jan. An. 1666.*

Vid. D. Ammann. in Irenico pag. 266.

CAS. XXVII.

DE

LOCO ANATOMES SOLENNI.

RESCRIPTUM

ELECTORALE SAXONICUM

Ad

P. P.

Capitaneum & Senatum Weissenfelsensem.

Quid à Nobis Facultas Nostra Medica Lipsiensis ob D. Loneri Anatomē penes Vos suscipiendā humilime petierit, ex Inclusis hisce perspicere poteritis; quoniam verò hoc Ejus Propositum in non contemnendum præjudicium Privilegiorum Facultati nostræ concessorum & in Vestrum æque ac vulgi scandalum vergit; adhæc Chirurgorum famuli illuc viventes, ob viciniam, similibus Exercitiis quotannis Lipsiæ cohabitare valeant;

Hinc Clementissimè his jubemus, ut supra allegato D. Loneri Exercitium hoc, quod sibi proposuit, secandi extra Academiam, interdicatis &c.

Vid. D. Paulus Ammannus in Prolegom. ad Praxin Vulnerum Lethalium §. VIII.

Q₃

CAS.

CAS. XXVIII.

DE

MODERATIONE IMPENSARUM INSPECTORIBUS SOLVENDARUM.

P. P.

V. V. Exc. Exc. hisce Acta quædam Inquisitionalia JOH. AULICHENIUM Nichteuvizensem (utpote cui imputatur, quod Affinem suum, Andream Pfennigen, Fabrum Ferrarium Böckvizensem die 15. Maji nuper elapsô sub comporatione in Tabernâ Artzbergeni ita verberaverit & contuserit, ut die insequenti obierit) concernentia, officiosè transmittô; & postquam in Amplissimô Scabinatu Lipsiensi, test. Act. fol. 69. inter alia decisum sit, ut Medici & Chirurgorum prætensiones ob sectionem corporis fol. 38. 40. 41. liquidatas, nisi amicè cum iisdem convenire possim, moderationi Facultatis cujusdam Medicæ committerem; hinc idem hisce in actum deducere & Dominos meos Honoratissimos officiosè rogare volui, ut tres illas liquidationes moderare, & quantum cuivis hæc in parte exsolvendum sit, me gratiosè informare velint. Quoniam etiam Inquisitus Aulichius fol. 70. fac. 6. rogavit, ut insimul exquirerem, an ex Sectione fol. 17. 18. & Relatione Medici & Chirurgorum de eâ Actis insertâ, plagæ quædam lethales, unde defunctus necessariò obierit, hauriri possint? hinc, ut vestrum simul judicium similiter aperiatis, est quod amicè rogitô. *Liebenverda die 23. Sept. 1679.*

Joh Gottfried N

Liqui.

Liquidatio.

	<i>Thal.</i>	<i>Gr.</i>
Medicus pro labore & itinere - -	20.	12.
Chirurgus - - - -	9.	18.
Balneator - - - -	7.	--
Summa 37.		6.

RELATIO.

SUPER VULNERE:

NOs infra nominati in De- inciperet & plurimis in locis
 functo sequentia inveni- vermiculis, horrendo foeto-
 mus: 1. Cadaver hinc inde à re conjuncto, scateret 4. ali-
 pedibus ad verticem & ita in u- quid sanguinis coagulati è na-
 niverso corpore externè fuscum re sinistra fluctabat. 5. Intra mem-
 cœruleum & subviride fuit & in branam capitis carnosam, venu-
 eò diversarum vesicularum observarè lis donatam & pericranium
 sunt. 2. Scrotum cum pene ve- (absque ullâ tamen cranii huius
 sicâ mediocris instar extensum læsione) in utroque capitis late-
 fuit, quò apertò tamen merista- re aliquantulum, utut haud mul-
 tus absque Testiculorum læsione tum, pondere 3vj. circiter æ-
 erumpebant. 3. Caput arque quans sanguinis extravasati &
 facies similiter externè, ut totum coagulati reperiebatur. 6. In
 corpus, fuscum cœruleum & sub- cranio & periostrio nulla inflam-
 viride, linguâ ore quodammodo matio observabatur, nisi quod
 extertâ & cuticulâram molli exi- iis in partibus, ubi sanguis lo-
 stente, ut ad primum ferè at- catus erat, color membranarum
 tum sub digitis diffunderet, du- quodammodò immutatus fue-
 biò procul eam ob causam, rit. 7. Et postquam hæc quo-
 quod cadaver, in quintum us- que involucria, seu membrana
 que diem, sub intensâ aëris supra cranium expansa, leniter
 caliditate & in calidò angu- à cranio separata fuit, similiter
 stoque iuguriolo putrescere nulla fractura, neque fissura, nec
 con-

contrafissura, nec ulla compressio, aut contusio cranii reperta fuerunt, sed illud purum omnino & candidum fuit. 8. Cranio verò remoto in latere sinistro & quidem in parte capitis declivioris intra cranium & duram matrem frustum sanguinis coagulati, 36. ferè ponderans, cranio proximè adjacens, inventum fuit, durâ piâque matre illa. 9. Cerebrum & Cerebellum molliuscula jam & foetida erant, siquidem jamdum ob intolerabilem foetorem vix illic subsistere poteramus. 10. Circa sectionem thoracis pulmones, penitus fere diffuentes, cor verò marcidum, utrum sine vulnere & læsione observabantur. Stomachus & intestina (ob crapulam) distensa, epæ autem insigniter nigricans videbatur. 11. In Dorsò cadaver hocce sanguine quodammodo suffusum erat; unde elucescit, quod ex ictibus illis & plagis non tam necessariò, sed ex accidenti obierit, quia nulla prorsus curatio adhibita fuit, sed dictus ille Pfennigius post rixam & luctam ebrius sub frigore decubuit, cum sub ipsa sectione nulla principalis læsio observata fuerit.

Joh. Fridericus N. Phys. Haynensis.

RESPONSUM I.
FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,
DE
VULNERE CAPITIS AMBIGUO
ET
MODERANDIS IMPENSIS INSPECTORIBUS
SOLVENDIS.

P. P.

Quandoquidem Dom: Tua fitionalia, Andream Pfennigium, Nobis Acta quædam inquit, um, violenta morte interemtu-

con

concernentia transmiserit & inter alia sententiam nostram de super sequentibus questionibus requisiverit, sc.

1. An & in quantum Medici Chirurgorumve Liquidatio moderanda sit?
2. An ex Sectione instituta & de super illa ad Acta relato attestato, plagæ quædam lethales, unde Defunctus necessario perierit, hauriri possint, nec ne?

Hinc præviâ Collegiali pondératione omnium circumstantiarum respondemus, quòd 1. Medici liquidati 20. Imperiales 12.

Gr. ad 14. Imperiales: Chirurgi ad 6. & Balneatoris ad 5. Thaleros moderanda sint. 2. Relatio Medici fol. 32. N. 9. satis obscura est, dum vix intelligere possumus, quid propriè per partem capitis decliviorẽ (ubi sanguis extravasatus inventus fuit) sibi velit, an os temporum, vel profundiorẽ adhuc locum per eandem intelligat? quapropter & de necessariâ & absolutâ Lethalitate hæc vice certi quid determinare non possumus. Lipsiæ die 19. Septembr. An. 1679.

DILUCIDATIO RELATIONIS

& REQUISITIO. II.

QUUM jussu vestro, in Causa Andreæ Pfennigii, Homidii concernente, juxta Facultatis Medicæ Responsum in Actis Inquisitionalibus hætenus hinc inde ventilatis & assertis fol. 79. reperiendum, clariorem Medici explicationem, quid in Relatione fol. 32. communicata, N. 9. per partem decliviorẽ capitis (ubi sanguis extravasatus inventus fuit) sibi velit? an os temporum, vel pro-

fundiorẽ adhuc locum per eandem intelligat? requisiverim, isque fol. 78. ita se explicaverit, ut per verba Relat. fol. 39. N. 9. in parte decliviori capitis nihil aliud, quàm os Temporum ad aurem, quod quinque habet exigua foramina, per quæ transeant venulæ & arteriolæ, intellexerit indeque concluderit, quod ex illarum disruptione sanguis extravasatus & coagulatus extra cranium ad duram matrem descen-

Part II.

R

derit

derit, aliàs verò neque in hoc tussio', sive fractura aliqua ob-
osse, nec osse syncipitis con- servata fuerit; hinc &c.

Joh. Gothofredus N.

RESPONSUM II.

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

De super Lethalitate
VULNERIS CAPITIS.

Postquam Acta Andreae Pfennigii homicidium concernentia nobis remissa & post ulteriorem explicationem fol. 78. quâ verba Medici obscura, in parte capitis decliviori &c. in Relatione fol. 23. 33. N. 9. dilucidantur, finale nostrum judicium, an sc. ? &c. simulque impensarum, de novô prætentarum, moderatio iterata desideratur; hinc præviâ sufficienti consideratione omnium & singularum circumstantiarum referimus, 1. quod, cum sanguis extravasatus & coagulatus 3³. ponderans (qualis in Andrea Pfennigiô occiso inventus fuit) inter os temporum duramque matrem situs fuerit, adeoque nullo remedio, sique nec per trepanationem extrahi potuerit, non obstante, quod vulneratus per aliquot adhuc dies supervixerit & in cura ejus nihil omis- fuerit, hanc tamen læsionem, juxta circumstantias suas, merito pro simpliciter & absolute lethali habeamus: Licet & negari non possit malum Regimen in Actis allegatum ad accelerationem hujus Lethalitatis haud minimum attulisse: 2. Impensas à Medico de novô liquidatas quod attinet, sanè videre non possumus, quò jure ulterius quid prætere- dere possit? siquidem Explicatione, ab eò requisita, carere potuissemus, si pars affecta in priori Relatione, prout Artis est, determinata fuisset. Quapropter existimamus, quod plura exigere nequeat, sed 14. Imperialibus, ipsi determinatis, contentus esse possit. &c.

Amman. in Praxi Vuln. Leth. Dec. IV. Hist. IX.

PAN.

PANDECTARUM MEDICO-LEGALIUM

PARTIS II.

SECTIO II.

DE

VULNERIBUS CAPITIS LETHALIBUS.

INTRODUCTIO.

§. I.

Aput, seu suprema corpōris humani re-
gio, offendiculum quoddam est, in quod
omnes aut pleræque injuriæ externæ ir-
ruunt & impingunt. Videas enim nulla

R 2

in

in Forô, tam Civili, quàm Medicô, frequentiora esse, quàm vulnera capitis, ut non sine Providentiâ Divinâ partibus intus contentis ossê illâ & firmissimâ concameratione, quæ cranium constituit, prospectum sit. Imò ne & hæc statim omnibus pateat insultibus, cute densissimâ primò cincta est, quæ ictus leviores excipiat & avertat, pro quorum diversitate vulnera capitis vel magis, vel minus periculosa fiunt. Licet enim nulla ex illis suâ naturâ tuta sint, ut *Fortun. Fidelis* rectè judicat *lib. 4. §. 2. c. 6.* adeoque nullum pariter capitis vulnus proleviusculô haberi debeat, juxta *Hippocrat. in proem. lib. de vulneribus capitis*: nihilominus tamen ratione lethalitatis insignis & notabilis illic differentia occurrit. Quemadmodum ergò ea tantum vulnera per se, simpliciter & absolutè lethalia dicuntur, quæ omnem medelam effugientia brevî temporis spatiô vitam adimunt, ut è *Farinaccô* *JC.* notat *Paulus Zacchias in Question. Medico-Legal. lib. V. Tit. 2. q. 2. §. 6.* ita (nisi vasa insigniora simul lædantur) ea tantum vulnera in capite per se lethalia dicuntur, quæ profundius in partes intus contentas penetrando, aut humoribus circulantibus, cum spiritibus, viam intercludunt, aut Medici Chirurgique

gigue opem prorsus excludunt. Superficialia è contra & in cortice quasi hærentia adeò non lethalia dicenda sunt, ut potius haud rarò illa curata fuisse Praxis quotidiana attesteretur. Hinc si vel sola cutis in capite, vel & musculi illi substrati lædantur, vulnus immediatè & per se mortem inferre non poterit, neque pro absolutè lethali haberi debet, juxta CAS I. & licet etiam musculus temporalis violatus fuerit, neutiquam tamen vulnus simpliciter lethale inde oriatur, ut contra communem, ex aliis Scriptoribus, Actis Publicis & propriâ experienciâ docet *Bohnius in Renunciat. Vuln. Lethal. Sect. 2. Cap. 1. pag. 176. § seq.*

§. II.

Porro neque cranii fracturæ (solâ fortè Contrassurâ exceptâ) ejusque vulnera, in se spectata, simpliciter & absolutè sunt lethalia, sive cæsim fiant, ut in CAS. II. Sive punctim in CAS. III. sive contundendo in CAS. IV. licet cum sanguine extravasato, sub cranio, in CAS. V. vel inter utramque meningem in CAS. VI. hærente, conjuncta sint, cum hic per trepanationem, incisionem, V. S. aliq; remedia Chirurgica commodè educi possit; nisi aut sanguis tenaciter sive cranio, sive partibus vi-

cinis adhæreat, aut de eò neque Medico, neque Chirurgo quid constare possit, *vid. Bohnius c. l. p. 212. 213.*

§. III.

Idem prorsus iudicium ferendum est, si, ut in CAS. VII. cranium depressum, aut in fragmenta & festucas comminutum fuerit in CAS. IIX. cum illic per vectes & elevatoria cranium restitui, hic verò forcipitibus aliisque instrumentis festucæ variaque heterogenea, vulneri adhuc inhærentia, removeri potuissent, imò debuissent.

§. IV.

In Meningum Lætionibus Chirurgorum vulgus hanc observat differentiam, ut vulnera duræ (ut loquuntur) matris minus lethalia, piæ verò absolutè lethalia esse perhibeat: Sed falsò atque frivole. Nullam enim hic prærogativam habet tenuis, præ crassâ meninge, tunica, adeoque sicut hujus vulnera per se & absolutè lethalia non censentur in Resp. ad CAS. IX. ita quoque pia, cum durâ matre, simul dilacerata non statim vulnus simpliciter & necessariò lethale constituit, ut duplici

plici exemplò constat in CAS. X. & XI. Interim utriusque meningis vulnera aliis ex causis facili-
mè per se lethalia fieri possunt, si sc. sinus duræ
matris & processus falciformis simul perforetur,
cujus vulnera, ob hæmorrhagiam incompscibi-
lem, absolutè & simpliciter lethalia dicuntur in
CAS. XII. & XIII. si item in piâ matre con-
trruptura quædam oriatur, quæ non minus ac
contrahisura cranii necessariò & per se lethalis est,
ut non sine causâ decidit Amplissima *Facult. Med.*
Lipsiensis in CAS. XIV.

§. V.

Quid verò, si vulnera capitis in ipsam cerebri
substantiam penetraverint, an & illa lethalia sunt
dicenda? equidem sunt, qui inter vulnera cerebri
corticalia & medullaria distinguunt, è quibus illa
per accidens lethalia esse statuunt, ut in CAS.
XV. & XVI. XVII. hæc vero ad simpliciter &
per se lethalia referre sustinent. Alii nec omnia
medullaris cerebri substantiæ vulnera pro absolutè
lethalibus habenda esse censent, cum exempla pro-
stent eorum, in quibus eadem & violata & frustil-
latim è craniò exempta fuit; hinc quæ non adeò
profundè in medullam penetrant, ut in CAS.
XVIII.

XVIII. & XIX. per accidens : Quæ verò altius & in ventriculos usque definunt, simpliciter lethalia esse pronunciant. Verum & hæc ita simpliciter asseri non possunt, cum haud pauca præjudicia prostent, in quibus vulnera cerebri satis profunda & in ventriculos anteriores penetrantia non tam pro vulneribus absolute lethalibus, quam per accidens talibus habita fuerunt, sive jam ex errore Chirurgorum, in CAS. XX. sive vitiosâ Vulneratorum Diætâ, in CAS. XXI. & XXII. mortifera evaserint, perinde est. Adeoque hoc in locô non tantum ad vulnerum magnitudinem & profunditatem, sed & partium vicinarum vasorumque læsionem, functionum animalium vitaliumque interceptionem & similia cum *Sennerto* respiciendum esse, *Celeb. Bohnius in Renunc. vulner. lethal. Sect. 2. Cap. I. p. 225.* observat : quorum intuitu vulnera cerebri sclopetaria omnium periculosissima & nunquam non per se lethalia dicenda, ut non tantum in thesi è plurimis Authoribus ostendit *Welshius in Ration. Vuln. Lethal. judiciô Cap. 3. p. 30.* sed & in hypothesis conspicitur è CAS. XXIII.

§. VI.

Quodsi ergo simili ratione fragmenta à cranio

nio divulsa profundius se ingerant in cerebrum, ejusque substantiam vasaque interspersa discontinuent, ut hæmorrhagia, corruptio, sphacelus & similia statim insequantur, nullum pariter dubium est vulnera hujusmodi per se, simpliciter & absolute lethalia esse, ut in in CAS. XXIV, XXV. XXVI, & XXVII. videre licet.

§. VII.

Similiter si ab instrumentis & utensilibus capiti fortiter injectis & impactis, cantharo v. g. statim in CAS. XXVIII. candelabro ligneo CAS. XXIX. rhombô CAS. XXX. globô sphærico CAS. XXXI. aut similibus, cerebrum nimis concutiat, craniumque cum partibus inclusis insigniter violetur, plerumque vulnera per se & absolute lethalia oriuntur, utut ad horum magis, quàm instrumentorum qualitatem aut conditionem respiciendum esse non negemus.

§. VIII.

Cum primis autem in Cerebri Vulneribus sedulò ad principium spinalis medullæ, unde nervi ortum ducunt & ad omnes C. H. partes dispensantur, respiciendum; adeoque si hujus confinia à sanguine, sive extravasatô, sive coagulato, compri-

Pars II.

S

mantur

mantur & obruantur, tunc omnium consensu vulnus absolutè lethale censetur, ut in CAS. XXXII. XXXIII. XXXIV. XXXV. decisum fuit; eaque de causâ vulnera plagæque nuchæ inflicta, tam periculosa, imo per se lethalia censentur in CAS. XXXVI. XXXVII. XXXVIII. XXXIX.

§. IX.

Tandem & COLLUM, cui insidet caput, variè lædi solet, tum quoad vertebrae suas, quarum sive dislocatio, sive comminutio per se lethales sunt in CAS. XL. quàm reliquarum partium & vasorum intuitu, quæ si violentur, vulnera ejus non rarò lethalia efficiunt, si v. g. venæ jugulares & arteriæ carotides incidantur, œsophagus simul & arteria, quoad partes interiores graviter lædantur, ut in CAS. XLI. & XLII. quarum externæ tamen & superiores læsiones simpliciter Lethales non sunt, de quibus *Welfchius & Bohm*

cit. loc.

CAS.

CAS. I.

DE

VULNERE CAPITIS EXTERNO CUM VARIARUM PARTIUM PLAGIS.

INSPECTIO.

Actum Erfeldia die 26. Decembr. A. 1685.

IUssu Serenissimæ, hodiè manè, præsentibus Chirurgò Kleebergerò, Prætorè hujus loci tribusque Scabinis, ante inspectionem vulneris in ea, quæ die 24. Decembris cum Castratore pecorum, inter 40. & 50. ætatis annos constitutò, (qui die 23. Dec. in diversoriò Petri Schneideri, Fabri Ferrarii & Hospitis hujus loci, pernoctaverat & sequenti die, circa diluculum, per Filium hujus Cauponis, Johannem Schneiderum ejusque Servum, fuisse, juxta tenorem Protocolli, miserrimè vapulaverat,) contigerant, inquirendo invenimus, quòd is in dextrò capitis latere læsus, dorsum & brachia

cœrulea, in dextrò pede verò tibia sanguine prorsus perfusa, ipsaque tibialia cò omninò saturata fuerint, ita ut locus ille, quò Joh. Conradi Theyssii ædes intrando, januam prehenderat, horrei paries, ubi sauciatus per dimidiam aut integram horam se continuerat, paleaque, in Cauponis horreò, in quam se projecerat sanguine conspurcata fuerint: Referente simul Jacobo Scheffero, quòd cum ad vulneratum, in horreò decumbentem, dixisset, quòd hospitem antequam abiret, primò solvere debuisset, hic integrâ adhuc ratione & loquelâ responderit: Se in capite non semper probè

constitutum h. e. sanæ mentis esse, sed Epilepsiâ sæpe corripi, adeoque sub turbatione ejus se abiisse & ita in capite totoque corpore miserandum in modum vapulasse. Relictô igitur illic per 3. vel 4. horas fauciâtô, Hospes tandem eundem in hypocaustum calefactum derulit, in quô cum per dimidiam horulam jacuisset, vulneratus capitis jactatione, digitorumque inflexione epilepsiâ correptus & brevi post demortuus est; & hæc ex relatione Hospitis. Sub institutâ sectione hujus post acceptas plagas, intra 6. ad 7. horas & viventis & demortui hominis miserrimi, in præsentia supra denominatorum Testium, quibus Dn. Quæstor Dillenius Prætorq; Victor acceptâ jam inspectione se adhuc junxerunt, invenimus, quod in dextrô latere, prope os verticis, cutis capitis digiti longitudine divisa, in tibiâ dextri pedis ingens quoque vulnus, brachium dextrum atque dorsum, ut & sura ad coeruleitatem confuse fuerint, & cum nullæ prorsus notæ externæ ejusdam læsæ partis vel vulneris reperiri potuerint, ad sectionem deven-

tum est, in quâ cranium sine fracturâ aut scissuris, cerebrum cum meningibus sine ullâ guttulâ sanguinis extravasati illæsum reperi.

Quoniam igitur ex Authoribus & Experientiâ constat, quod non omnia vulnera capitis ex se & simpliciter lethalia sunt, quibus mors supervenit, sed illa tantum, quæ nullâ opè, nullisque mediis & remediis curari possunt & ita in hoc vulnere Nobiliss. Judicis officium sufficienti informatione destituitur, ipseque vulneratus juxta Jacobi Schefferi narrationem, pro Epileptico habeatur; hinc de nihilo non est, quod plaga hæc non tantum malum exacerbâverit, sed consequenter mortem acceleraverit, eoque magis, quod vulneratus nudis pedibus incedere & in frigore decumbere coactus fuit. Pedes enim consensum habent cum capite & quàm noxius aer frigidus sit cerebro nervosoque generi, docet Hippocr. aphor. 2. lib. 5. & Galen. lib. 5. method. med. cap. 12. Interim tamen apertô abdomine Pulmones putrefactos, Diaphragma corruptum, Epas lividô colore tinctum

tinctum reperi, salvis aliis visceribus, exceptis supra citatis, quæ fatis corrupta erant, ut ita meo iudicio Defunctus propter *diversarias* & consensum viscerum, interdum in convulsiones ceciderit. An autem de Lethalitate hujus vulneris vel demortui, qui ab horâ 6. antemeridianâ us-

que ad duodecimam pomeridianam vixit, & quidem illas ocraniò, cerebrò ejusque membranis, sine ullò extravasatò sanguine, certi quid determinari possit? Aliorum Versatiorum Medicorum decisioni relinquo Erfeldiæ, ut supra.

J. P. Welcker M. D.

Joh. Kleberger Chirurg.

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ GISSENÆ,

Desuper illethalitate

VULNERIS CAPITIS, CUM VARIIS DIVERSARUM PARTIUM PLAGIS & LÆSIONIBUS.

Quandoquidem in absentia Serenissimæ Principis Serenitatis suæ domi rel. & DNN. Præses & Consiliarii Darmstadii Nos Facultatis Medicæ Decanum & Professores Ord. requisiverint, ut in causâ imputati homicidii sententiam nostram & iudicium impertiremus; Hinc cum in finem Acta Criminalia Nobis communicata diligenter perlegimus, omnia illuc conten-

ta & in specie in sectione cadaveris observata probè perpendimus & propterea Principiis Medicis & Chirurgicis consentaneum esse iudicamus:

Cum die 23. Decembris anni nuperrimè præterlapli 1685. Jacob Bergen Ofenheimensis ex Præfectura Alzejenßi, Castrator pecorum, ætatis, ut videtur, intuiru 40. inter & 50. annos confutur⁹, in diversoriò Petri Schneideri,

deri, Fabri Ferrarii & Hospitis Erfeldensis pernoctasset manequē insequenti circa diluculum sine præstitâ solutione abiisset, à Filio modò dicti hospitis ejusque Servô, fuisse, è villa illorum deprompta, durissimè habitus maleque tractatus insimulque vulneratus fuit, ut quatuor aut quinque abhinc horis omninò demortuus fuerit. Institutâ ergò Inspectione cadaveris extus observatum, quòd in dextrò latere, prope os verticis, cutis capitis digiti longitudine discontinuata, in tibiâ dextrî pedis verò insigne vulnus, ut tibialia externè sanguine prorsus infecta, brachium quoque dextrum, dorsum & suræ à contusionibus cœrulea apparuerint. Susceptâ adhæc sectione cranium absque fracturâ aut fissurâ ipsūque cerebrum & mening'es absque ullâ sanguinis extravasati guttula illasæ videbantur. Apertò autem abdomine, vel potius mediò & infimò ventre, pulmones putrefacti, diaphragma corruptum, Epiphar lividò colore tinctum, salvis quidem reliquis viscerib' reperta fuere. Omnia secundum tenorem Attestati Dn. Medici &

Chirurgi, qui hanc sectionem administrârunt.

Utut verò jam certum sit, quòd juxta sententiâ Hippocratis nullum capitis vulnus, etiam exiguum, insuper habendum sit, cum ratio æquè ac experientia testetur, quòd in parte tam præstanti & nobilissimâ sæpius exigua vulnera illata maximum infortunium & symptomata periculosa induxerint. Interim tamen nunquam non curatissimè inquisitum fuit, an in parte læsæ talis læsio contingerit, quæ omnibus aliis circumstantiis antefertenda & in se & suâ naturâ lethalis esse soleat, *vid. Sennert. lib. 5. Prax. Part. 4. C. 3.* Quodsi nunc in præsentî casu ea, quæ tam cum vulnerato acta, quàm post ejus obitum factâ sectione observata sunt, debitò ponderamus modò & inter se invicem conferamus, statim in principiò haud exigua indicia se produnt, è quibus satis elucescit, quòd vulneratus (utpote qui paucis abhinc horis obiit) acerrimè vapularit & in toto corpore malè imò pessimè tractatus fuerit, quum non tantum brachium & dorsum ad suggillationem & cœcul-

coruleitatem usque contusa, sed & tibia dextri pedis ita vulnerata fuerit, ut tibialia sanguine saturata fuerint. Cum primis autem in ipso capite vulnus digiti longitudine, prope os verticis, cutim penetrans inventum fuit: Quibus omnibus tamen non obstantibus nulla hinc lethalitas absoluta colligi potest, siquidem alia circumstantia & quæ in ipso cadavere observata fuerunt, longè aliud & quidem illud docent & evincunt, quod pessimam hanc tractationem mox insequens obitus partim vulnerati morboſæ corporis constitutioni, utpote qui jam ante epilepticus fuit & in cuius cadavere postmodum pulmones putrefacti, epar lividum & diaphragma corruptum observata sunt: Partim etiam negligentia, quæ illuc intercessit, ut plurimum adscribendus sit; Siquidem miserrimus hic sub intenso frigore, nudis pedibus, in horreo, omni auxilio destitutus, per aliquot horas humi cubavit, ut ex Actis suis videre licet. Imprimis autem hic probe considerandum, quod cranium sine fractura & fissura, cerebrum quoque ipsum cum meningibus suis sine ullâ guttulâ sanguinis extravasati illæsum inventa fuerint. Jam autem internis capitis partibus planè illæsis, vulnus capitis etsi satis longum, tamen non nisi cutim dividens, mortem per se non infert, quemadmodum ejusmodi vulnera sæpiſſimè inflicta & facillè rursus consolidata fuerunt. Quin & vulneratus integram adhuc, post illatos ictus, rationem retinuit & ad diversas quæſtiones clarè satis & rationi convenienter respondit, quod, si cerebrum & alia capitis partes internæ læsæ fuissent, tam facillè non fieri potuisset, sed potius insignes convulsiones, vomitus aliaque similia periculosa accidentia insecuta: Vulneratus quoque redditus fuisset, ut in similibus læsionibus contingere solet, & hinc inde, præter Experientiam quotidianam, in Observationibus Medicorum annotatum est. Vid. præter Hippocr. *Guilielm. de Saliceto, Placentinus Lib. 2. Chirurg. c. 1.*

Quapropter, circumstantiis ita se habentibus concludere non

non possumus, quod hæ vulnere Constitutione interaneorum tandem insecutus fuerit.
 rato Castratori inflictæ plagæ atque vulnera, utpote quæ mera
 vulnera superficialia fuerunt, Quam unanimem nostram
 absolute lethalia judicanda sint, sententiam, pro ulteriori confirmatione, Sigillò Facultatis
 à quibus necessario obierit, sed Ordinariò confirmare volumus. *Gissa die 2. Octobr. An.*
 quòd obitus ejus potius ex supradictis circumstantiis & morbosâ 1686.

*Decanus & Professores Ord. Facult.
 Med. Giss.*

CAS. II.

DE

VULNERE CAPITIS CUM FRACTURA CRANII.

REQUISITIO.

P. P.

Quandoquidem in causâ criminali Fiscalis Principalis hujus loci, contra *Joh. Eberhardum Clees & Henricum Jungium*, Beltershainenses, Præfecturæ Grunbergensis, adjecta Relatio Sectionis impertita fuerit, nos autem è re esse ducamus, siratione lethalitatis vulneris Vestrum quoque judicium requiramus;

Hinc præsentibus nomine Serenissimæ Principis ac Dominae, Dnæ. ELISABETHÆ DOROTHEÆ, Hassiæ Land-Graviæ &c. &c. Principis ac Dominae

minæ Nostræ Clementissimæ à Vobis requirimus & à parte Nostrâ amicè rogamus, ut modò dictam Relationem Sectionis & annexum judicium Medici probè ponderetis & judicium vestrum, cum Adjectorum remissione, quamprimum fieri poterit, datis literis pro debitâ remuneratione Nobis transmittatis. Ita fore certò confidimus & ad quævis officia nos amicè offerimus. *Gissa die 24. Julii Anno 1684.*

Regim. Princip. Consiliiarii ejus loci.

RELATIO EX INSPECTIONE.

CUM juxta desiderîum Illustris Regininis Principalis Gissenii Ego infra nominatus, cum quibusdam à Dn. Prætorè Hoffmannò ad id deputatis Senatoribus, eorumque Notariò & Chirurgis requisitus fuerim, ut die 29. Aprilis tempore nocturnò Beltershainæ in capite & utroque pede miserè vulneratum & insequente postmodum die demortuum Institutorem, Johannem Helden, propter vulneris lethalityatem inspicerem; hinc die Vener. secundò sc. Maji, eò me recepi, pro virili omnia observavi & inspexi, ubi quidem, abradis pilis, desuper in parte capitis sinistra, circa frontem, propè tempora, unicum tantum,

Pars II.

longitudine digiti, profundè inflictum vulnus se trulit.

Remota igitur cute à craniò more solitò, inventum fuit, quod in futurâ sagittali fissura trium digitorum transversorum longitudine fuerit, citrà omnimodam cranii depressionem; in reliquis partibus nil amplius observari potuit.

Ablatâ calvariâ, cerebri binæ Meninges omninò illasæ, venæ verò & arteriæ sanguine repletæ fuerunt. Aliquid etiam sanguinis coagulati, qui ab extra fortè per fissuram cranii in caput se insinuaverat & inter cerebrum & cranium subsisterat, reperiuntur fuit: Cerebrò & ventricu-

T

lis

lis ejus omnino illaesis, nec vel minimâ sanguinis particulâ repletis. Nec ullum etiam fragmentum à craniò secessit, quod duram & piam Matrem & consequenter ipsum cerebrum lacerare potuisset.

Utramque Tibiam quod attiner, superius, in medio dextræ cruris, vulnus quoddam à plagâ subortum, in sinistro vero tumor, cum striis quibusdam cœruleis utrobique apparuerunt.

Remotis musculis os tibiæ

Joh. Jonas Gultwein
Chirurg.

E. Hederich.

Sebastian Frech.

utriusque pedis fractum, utrumque verò os fibulæ quoad substantiam suam illaesa fuerunt.

Cæterum in truncò nil amplius occurrebat, nisi quòd tota spina dorsi striis cœruleis deturpata fuerit.

Hæc ita inventa fuisse Nos infra subscripti in subsidium veritatis, pro Conscientiâ nostra Sacrà, juxta jusjurandum in iudicio criminali præstitum, hisce attestari volumus. Datum die 26. Maji A. 1684.

J. G. Gryneus Notar.

Wolff Leonhard Strobel.

Pharmacopœus.

Joh. Grysen Chirurg. Castr.

JUDICIUM MEDICI.

Quamvis difficile sit de vulnere lethaliitate, in crimine homicidii, certi quid pronuntiare, cum non omnia ex se & simpliciter habeantur lethalia, quibus mors supervenit, sed illa tantum, quæ nullâ ope, nullâ curâ, nullisque mediis & remediis curari possunt; Attamen

à parte meâ existimo occiso huic Insitori nullo modo nullisque remediis succurri potuisse, non obstante hoc, quod vulnus capitis tantum superficiale fuerit, nec cranium penetraverit.

Non enim tantum in occiso, post illatum vulnus, variâ periculosa symptomata, ut obmutescen-

tescentia, totius sensus & motus depravatio, spasmi seu convulsiones, extremorum frigus, ut & Sudores Syncopici, qualia secundum Hippocratem aphor. 58. Sect. 6. & aphor. 58. Sect. 7. gravioribus capitis vulneribus supervenire solent, observari potuerunt; sed etiam sanguis coagulatus, qui in Syncipite sub calvaria & arteriis cerebri collectus fuit, statim Thalamos anteriores, tanquam Spirituum animalium domicilium depreffit, ut Spiritus vitalis, seu immediatum animæ instrumentum, in ulteriori suo influxu impeditus & flamma vitalis extincta fuerit, quæ omnia paucis illis horis, per quas occisus post factum adhuc vixit, licet etiam ad reme-

dia statim fuisset deproperatum, inevitabiliter tamen evenire debuissent.

Quod alias vulnus dextri pedis, ut & utriusque concussiones & fracturas attinet, constat, illa pro simpliciter mortiferis haberi non posse. Vid. Sennert. lib. V. Instit. Part. I. Sect. 2. cap. 12. Schenck Obs. M. lib. 5. obs. 223. Hippocr. 6. aphor. 18. ut taceam plurimarum illarum striarum in spinâ dorsi & cervice observatarum præsentiam; quæ omnia tamen concausæ mortis esse potuerunt. Hæc mea, salvo Peritorum iudicio, est sententia, quam requisitus, scripto hoc, fideque Medicâ attestari volui. Grunbergæ die 16. Julii Anno 1684.

Henricus N. N. M.D. & Phys.
ibidem.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,

Desuper

ILLETHALITATE VULN. CAPITIS.

Cum Illustre Dicafterium & Professores Medicinæ Ordre-
hujus loci Nos Decanum quisiverit, ut communicamo

T₂

Nobis

Nobis relationem Sectionis, quæ in Institutore *Johanne Helden*, die 29. Aprilis Beltershemii nostri vulnerato & insequente de demortuo, à Chirurgo *Johanne Jona Gutvvein* instituta & descripta fuit, ut & annexum Judicium Medici probe ponderaremus & ratione lethality vulnerris sententiam nostram & judicium scripto exaratum, ea desuper impertiremus: Hinc utraque illa membra debita sedulitate perlegimus, juxta omnes circumstantias probe expendimus & Principiis Medicis & Chirurgicis consentaneum esse duximus:

„ Observatō. sub institutā
 „ sectione & abrais pilis, defu-
 „ per in parte capitis sinistra, cir-
 „ ca tempora, unico tantum,
 „ longitudinem digiti adæquan-
 „ te, vulnere, musculo profun-
 „ dè inficō: Abhinc remotā
 „ à cute craniō ulterius inven-
 „ tum fuit, quod in futurā sa-
 „ gitali fissura, trium digitorum
 „ transversorum longitudine ad-
 „ fuerit, utut citra omnimo-
 „ dam craniū depressionem; in
 „ reliquis partibus nil amplius

„ occurrente. Ablata Calva-
 „ riā cerebri meninges omni-
 „ nō illasæ, venæ autem & arte-
 „ riæ sanguine repletæ fuerunt
 „ &c. &c. *Vid. Relat. sup. hic in-*
ferendam.

Quamvis autem nullum o-
 minō Capitis vulnus, ut *Hippo-*
crates lib. de vulneribus, cap. in
prociō benè monet, pro levī-
 usculō haberi debeat, cū Ex-
 perientia sapius testetur, quod ea
 quodq; vulnera, à quibus tantū
 cutis in capite læsa fuit, nisi le-
 gitima cura fuerit adhibita, non
 tantum insigne vitæ periculum,
 sed & ipsam mortem intulerint,
 ut exempla ejusmodi apud
Schenckium lib. 1. Obs. 1. Hildan.
Cent. 1. Obs. 21. aliosq; occur-
 runt: Attamen & illud certum
 est, quod inter ejusmodi capitis
 vulnera maxima differentia in-
 tercedat, eaque, quæ absque
 insigniori læsione, partim cranii
 ipsius, partim sub illō conten-
 tarum meningum, contingunt,
 tantum & adeo perimiscen-
 dum vitæ periculum in se & suā
 naturā non conjunctum habe-
 ant; & quia desuper è Chirugi
 Relatione elucescit, quod quī-
 dem

dem 1. præter illud, quod ab-
sis statim capillis desuper circa
frontem in sinistra parte capitis,
prope tempora conspiciebatur,
vulnus musculo profundè in-
flicto, ab hinc sub cutis ablatio-
ne in suturâ sagittali fissura tri-
um digitorum transversorum
longitudine observata, hæc au-
tem citra omnimodam (quod
dubio præcul, ut contextus do-
cet, idem ac *citra ullam* denotat)
cranii depressionem fuerit. 2.
quoque in reliquis partibus nil
amplius occurrit. 3. Ablatâ Cal-
variâ utraq; meninx cerebri
salva & incolumis: Cerebrum
ejusque ventriculi similiter illæ-
sa, neque ullâ sanguinis particu-
lâ repleta fuerunt, 5. Nullum e-
tiam fragmentum, quod duram
& piam matrem, & consequen-
ter ipsam cerebrum lædere po-
tuisset, abscessit: Insuper 6.

utramque tibiâ concernendo,
circa illarum concussionem &
fracturâ, juxta propriam Me-
dici sententiam & judicium
nil occurrit, quod pro simplici-
ter mortifero haberi possit. 7.
periculosorum illorum sympto-
matum, quæ in judiciô Medici
adducuntur, in transmissâ sectio-
ne mentio facta non est; 8. quo-
que sanguis extravasatus & gru-
mosus, præviâ Venæ sectione per
fomenta, cataplasmata, empla-
stra & tandem per terebratio-
nem cranii impediri, dissipari &
educi potuisset; hinc videre non
possumus, neque inferre, quod
vulnus hoc pro simpliciter & ab-
solutè lethali habendum sit.

Quam unanimem nostram
sententiam melioris confirma-
tionis ergò sigillo Facultatis
Ordin. confirmare volumus.
Signat. Gissæ die 29 Jul. 1684.

Decanus & Professores Ord. Facult.
Medicæ Gissenæ.

•(•)(•)(•)

CAS. III.

DE

VULNERE CAPITIS ET CRANII PUNCTIM ILLATO.

REQUISITIO.

JACOBUS FABRICIUS D.

*Archiatr Megapolitanus & Prof.
in Acad. Rostoch.*

GREGORIO HORSTIO D.

Arch. Hass. & Prof. Prim. Giss.

S.

TRIENNIIUM ferè abiit, quum super controversò quòdam vulnere Facultas Medica in Acad. nostra sententiam suam verbis, ut decet, brevissimis, dixit eamque postea Nobiliss. Dn. Rexus, rationibus atque exemplis passim ex fide dignis Medicinæ ac Chirurgiæ Doctoribus congestis, confirmari petiit, nimirum Calvariæ, uti & non pauca ipsius cerebri vulnera non esse ex necessitate lethalia, sed plerumque, si tempestivè pateant & foribus exitus ad hanc rem idoneis paretur instrumētis, satis feliciter sanari. Hanc deinde Clariss. N. N. quibusdam ratiunculis infringere adtentavit, nullâ aliâ de causâ, quam quod ille, qui de hoc vulnere jam antea rogatus istud necessariò & suâ naturâ lethale pronunciârat, adsertione nostrâ suæ existimationi atque auctoritati

toritati quidpiam detractum iri putaret.

Potuisset quidem citra invidiam à Nobis dissentire, verum Responsò intractò. Quod quia aggressus fuit, non potuimus non, quod officii nostri erat, illud vindicare, nostramque sententiam fundamentis & experientie Medicorum quam maxime conformem publicitus demonstrare, idque coacti contradictionibus Adversarii semel atque iterum &c. Ne verò impofterum, etiam cum temporis iacturâ idem saxum volvere necessum sit, hæcenus omnia illa aliquot Medicis legenda & censenda misimus &c. Quoniam autem ante paucas septimanas ob eandem causam, etiam eadem scripta Vestra Facultati missa fuerunt, nobis Medicis incens,

operæ pretium duximus, ut quod tum fieri par erat, nunc oblata occasione vobis indicarem.

Neque verò dubitamus, quin pro veritatis studio rectissime illa legeritis. &c. Quandoquidem autem Collegium libenter censuram tuam singularem, Clarissime mi Dn. D. HORSTI, exoptat, unanimiter mihi demandatum fuit, eam à Te petere, quam ut peculiari chartâ conceptam per præsentem hunc *γερουματὸφωγορ* transmittere ocyssimè ne graveris, ipse etiam, qui nunc Decani vices sustineo diligentissime rogo. Precium pro labore & subscriptione, quodcumque postulaveris, persolvere Reus &c. Benè vale. *Rosfchio, 24. Martii Anni 1618.*

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ,

Desuper Illethabitate

VULNERIS CAPITIS.

Cum inter alias defensiones Nobiliss. ac Sirenuus N. N.

in Casu homicidii Nobiliss. itidem ac Sirenuus N. N. hoc etiam urgeat

urgeat, quod vulnus eidem, in capite, pugione inflictum, non ex se lethale fuerit, sed potius imperitiâ Chirurgorum & continuâ aliquot dierum capitis & cerebri concussione periculosû evaserit, ut ea propter Facultas Medicæ Rostochiensis cum N. N. Med. D. dissentientes assertiones proposuerint, quemadmodum Acta & Responsa testantur; à Nobis autem prædict? Dn. Reus certior esse cupiat, quid de qualitate vulneris statuendum, & num Responsis prædictæ Facultatis Medicæ subscribendum, nimirum, quod vulnus non per se, sed ex accidenti periculosum & lethale redditum fuerit; Idcirco transmissa Acta & separatim & collegialiter legimus, & pro ratione officii, juxta normam principiorum Medicorum ponderavimus, ubi positus fundamentis sequentibus:

1. Quod vulnera sint vel lethalia, vel periculosa, vel minime periculosa, *Pareus lib. 8. cap. 3. Hor. Aug. Tom. 1. Epist. lib. 2. c. 9. Fallop. de Vuln. cap. 10. Forest. 6. Obs. Chirurg. observ. 2. Tagault. Lib. 2. Instit. Chirurg. cap. 3. Marian. Sanct. lib. quidd. quæst. de Vuln. capit.*

2. Quod vulnera cerebri non sint absolute lethalia, nisi propter magnitudinem, *Galen. 6. Aphor. Com. 18. & 8. de U. P. in princip. Tagault. loco jam cit. Fallop. ibid. Forest. lib. 9. Obs. 36. & cit. 1. Horat. Aug. cit. loc.*

3. Quod vulnera cum fracturâ cranii, si non adsit symptoma superveniens, & actiones adhuc consent, tantum periculosa, non autem lethalia pronuntianda, *Fallop. lib. de Cap. Vuln. cap. 24. & Tr. de Ulceribus cap. 15. Approbant Jurisconsulti, quia vulnus mortale judicatur ex qualitate accidentium, quæ superveniant tempore illati vulneris, vel intra paucos dies: Contra mortale, ubi talia mox, vel etiam in paucis diebus non adsunt: hinc vulnera alia non certa ad mortem, quæ Medicis periculosa. Farinaceus lib. de Homicid. Tit. 14. p. 1. q. 127. num. 4. 5. 7.*

4. Quod meningum compressio, & multò magis incisio colligatur, si subito vomitus, vel delirium superveniat, juxta *Fallop. de vuln. cap. 32. Et si dolor loci scotomia, vertigo, narium stillicidium, imprimisque læsio*

læsio animalis facultatis adsint, juxta *Argelatam lib. 2. Tr. 7. cap. 2.* Talia enim nonnisi magnum ictum consequi solent, à quò etiam cerebri substantiæ & membranæ læsionem sensere, *Passerius de caus. mor. in vulnerib. cap. 30.* conjunge *Pareum de Renunciat. Aquapend. lib. 2. de Vulnerib. cap. 18. & 19. Marian. Sanct. de capit. læsion. Arant. in Hipp. de Vuln. Cap. pag. 108.*

5. Quod indicatio apertionis cranii statim in principio locum habeat, ubi aliquid eximendum, alias non, *Fallop. ibid. cap. 34. Arantius cit. loco Aquapend. cit. cap. Lang. lib. 1. Epist. in princip.*

6. Quod incertum sit (imprimis non apertò cranio post mortem) longitudinem obtusi pugionis articulum digiti fere (ut habet *Fiscalis in Interrogatoriis*) æquantis, membranas & cerebrum læssisse, cum aliquantum membrana distet à cranio, imprimis extra futuras, ubi & hoc vulnus fuit. Idipsum crassities membranæ, cedere natæ, propter mollitiem cerebri, imprimis obtuso pugioni, & expen-

tia comprobatur, quòd prioribus mensibus hîc vidimus in vulneratò feliciter restituto, cui per ictum gladii vehementiorem cranium in dextrâ parte ad os temporum, unâ cum temporali musculo, quantitate Imperialis circulariter avulsum fuit, membranâ dictâ penitus illasâ.

7. Quod ob denegatam sordium evacuationem potius, quàm ratione solutionis continui, concurrente occlusionem vulneris & inconvenienti manuum operatione (quæ profectò in tota Germania in gravissimis casibus, prohi dolor! non rarò deprehenditur) vulnus aliquod lethale reddatur, sua natura alias tantum periculosum. *Vid. Arantius cit. loco, Passerum de Vuln. Cap. 30. Arcæum de Curâ Vuln. lib. 1. cap. 5.*

Nos Decanus & reliqui Professores Collegii Medici, in Acad. Gissenâ concludimus, vulnus capitis, quò prædictus Nobiliss. & Strenuus N. N. adluctus fuit, per se lethale non fuisse, ita ut conveniuntibus mediis, justò tempore adhibitis, divinâ benedictione

servari potuisset, quod veritatis re volumus. Dabantur Giesse
 rectificandæ gratia literis hisce *Cattorum, die 11. April, 1618.*
 sigillo publico munitis notifica-

Vid. Greg. Horst. in Epist. Sect. 17.

CAS. IV.

DE

VULNERE CAPITIS, CONTUSSIONE
 ET DEPRESSIONE CRANII.

RESCRIPTUM

P. P.

EX adjectis additamentis quodammodo apparet, quale facinus haud ita pridem hic locorum contigerit. Quandoquidem igitur, Vestro, Viri Celeberrimi, iudicio hac in parte opus habeamus; hinc Eosdem decenter hisce requirere volui, ut illud Collegialiter perpendere & abhinc Responsum aliquod, an Vulnus lethale & incurabile fuerit, nobiscum communicare velitis. Quò autem eò melius id fieri possit, retice-

re simul non potui, quod percussus per 24. horas expectare coactus fuerit, donec Chirurgus aliquis advenerit; post aliquot quoque dies demum Doctor quidam Medicinæ advocatus fuit. Similiter Chirurgus sub initio curæ, nullum periculum in vulnere subesse, nullam etiam costam distractam esse perhibebat, quod tamen paulò post sub inspectione aliter inventum fuit. Honoratissimi mei Domini horum Exhibitori tempus ali-

aliquod haud gravatim deter- tinendum redire debeat. Inte-
minent, quò ad Responsum ob- rim persevero

Ereysbergæ die 10.

Honoratiss. Dnn. meorum

Octobr. 1680.

Officiosissimus

N. W. Schütz, Satrapa.

INSPECTIO VULNERIS.

Actum Kirche d. 1° Octob. 1680.

*Serenissima Ducis & Domina, Dn. Johannetta, Ducis
Saxon. Jul. Cliv. & Bergæ &c. Domina
nostræ Clementissime*

Iussu Gratosissimo à Nobis in-
fra scriptis, sub inspectione
demortui Johannis Georgii, Ve-
natoris Primarii Principalis (à
milite quodam percussu pelli-
meque tractati) seqq. observa-
ta fuerunt:

Quod cranium propè futu-
ram coronalem in dextrò late-
re, latitudine dimidii capitati de-
pressum & usque ad aurem dif-
fissum fuerit, absque tamen fra-
gmentis, repertis illuc aliquot
sanguinis coagulati guttis.

2. Sub apertura corporis in-
veniebatur, quod costæ spuræ
in latere dextro conqussæ,
quædam verò è veris costis sub
brachio diffracta fuerit, dexter
pulmonum lobus omninò in-
flammatum & tandem lumbi in
latere dextrò externè omninò
nigricaverint. In hujus atte-
stationem Nos ad id requisi-
ti propriis manibus hæc sub-
scribere volumus. Dat. ut
supra.

*Johannes Tresurt M. D. Joh. Frid.
Achenbach. W. Hoffmann.*

EXTRACT: PROTOCOLLI IN-
QUISITIONIS,
in puncto

malè tractati & demortui Venatoris J. G. K.

Contra

Gödderten Horn, Inquisitum.

N. I.

Lit. A. & B.

Relatio Dnn. Medici & 2. Chirurgorum de super Inspectione demortui corporis.

Binaeque accuratissima Delineationes sunt binorum sedilium, quorum alterutro indubitato, sive

sub Lit. A. sive B. defunctus Joh. Georg Kühn, secundum depositiones Testium, ab Inquisito bis in & sub capite, semel versus humerum dextrum & bis ad minimum in dextro latere, summo conatu, ambabus manibus, ful-

crum pedis manu tenendo, percussus fuit: Insiliente postmodum bina vice Inquisito in Joh. Georgium & quidem in latus dextrum bisque eundem pedibus conculcante.

Hoc jam sub inquisitione innotuit. Quod si plures ictus aut conculcationes sub ulteriori examine manifestata fuerint, ea porro quoque indicabimus. Dat. Kircha d. 11. Octobr. st. vet. Anno 1680.

Joh. Eberhard. Pezmann.

P. S.

Notandum insuper, quod factum ab Inquisito die 3. Oct. N. C. noctu, hora circiter 7. perpetratum fuerit, & vulneratus die 4. & 5. Oct. st. v. 1680. noctu obierit.

RE-

RESPONSUM
FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,
Super illethalitate
VULNERIS CRANIO INFLICTI

P. P.

Circa transmissas Nobis quaestiones, lethalitytem vulneris concernentes, Nos Decanus & Professores Ordinarii Facultatis Medicæ hujus loci, præviâ curatissimâ ponderatione omnium & singularum illis occurrentium circumstantiarum, Artis Principiis consentaneum esse ducimus:

Plagâ, die 5. Octobr. Sr. N. vesperti quidem, Johanni Georgio Kühn, altero binorum sedilium, quorum delineatio transmissa simul fuit, bis capiti, semel versus humerum dextram, bisque ad minimum dextro lateri ab Inquisito, qui fulcrum ipsius sellæ in manibus continuit, omni vi, ambabus manibus illata, porro Inquisitus bis in occisi latus dextrum insiliit & binâ simul

vice pedibus eundem conculcavit, quô factô Vulneratus noctu intra 1^æ & 7^æ Octobr. obiit & sub apertione & inspectione cadaveris occisi inventum fuit - quod cranium prope futuram coronalem in latere dextrô latitudine dimidii capitati depressum & usque in aurem fissurâ disunitum fuerit, nullis tamen fragmentis & festucis, sed aliquot tantum sanguinis coagulati guttis sub eo repertis. Porro Costæ Spuriæ in latere dextrô conqussatæ, è costis veris autem unica sub brachio dissecta, dexter pulmonum lobus omninô inflammatus & tandem lumbi in dextrô latere externè omninô nigricantes fuere; omnia juxta tenorem proximiorum Extracti è Protocollô Inquisitionis ac Me-

dici Chirurgorumque Relationis.

Quamvis autem in apriçò sit, quod Fracturæ cranii, testimoniò omnium, tam Veterum, quàm Modernorum Autorum, in universum summè sint periculosa, cumprimis, si vicinum sit futuris inflicto vulnus & ossibus bregmatis, simulque juncta depressio: Similiter, si ossa, ut vocantur, temporum fracturam aut fissuram patiantur, dum subtrus latitans cerebrum cum membranis & vasibus simul lædi solet, unde postmodum & ex commotione cerebri, nec non extravasati sanguinis collectione, maxime circa principium nervorum, periculosa admodum symptomata necessariò sequuntur, quod quidem hoc in casu intuitu impetusi in plagâ inferendâ adhiberi crassitieq; sedilis suspicari quis posset: Fracturæ insuper & contusiones costarum, ob insequentia interdû symptomata funesta, similiter summè periculosa habeantur;

Interim tamen & quia in alle-

gata & à Medico Chirurgisque communicatâ relatione, non aliùs, quàm aliquot guttularum sanguinis coagulati, mentio est facta, illæ autem convenientibus, ipsis Medicis & Chirurgis haud ignotis, remediis inde removeri potuissent: Fracturæ quoque costarum quidem periculosa, neutiquam verò simpliciter lethales sunt, cum notabile discrimen inter vulnera absolute lethalia & periculosa constituendum sit: Nobis adhæc non constet, quâ ratione cura, cui ab initio neque Medicus, neque Chirurgus interfuit, instituta fuerit, adeoque credibile sit, inflammationem pulmonum refranari potuisse, si tempestivè illi obviam ivissent;

Hinc exsupradictis causis vulnera illa pro simpliciter & absolute lethalibus habere non possumus.

Quod Nob. Tuam hinc responsionis loco celare non debuimus. Signatum *Gissa die 27.*

Octobr. 1680.

*Decanus & Professores Ordin. Facult.
Med. Gissena.*

CAS.

CAS. V.

DE

VULNERE CAPITIS CRANII, CUM SANGUI-
NE EXTRAVASATO, CEREBRUM
COMPRIMENTE,

REQUISITIO

Filius meus annò 83. Judæum
quendam, quicum in actionem
devenit, ligone in caput feriit,
qui verò sequenti die demortuus
est. Quò factò Medicus Dn. Lic. Schmidius,
unà cum Chirurgo Grunbergensi
præviâ inspectione iudicium
suum super illethaltate vulneris
impertierunt, ut ex adjectis
videre est.

Quoniam igitur Filio meo
hâc de causâ Processus Criminalis
est formatus, ipseque Respon-
sum quoddam confirmatorium

ab Amplissima Facultate Medica
ad meliorem deductionem suâ
causâ desiderat;

Hinc Honoratissimos meos
Dominos hisce humiliter roga-
re volui, ut Responsum aliquod,
an vulnus, sitres, ut à Medico &
Chirurgo in Adiectis relatum
fuit, ita se habeat & sub Inspe-
ctione sic reperta sit, *simpliciter*
lethale fuerit nec ne? impertire
non dedignentur, quod certâ
confidentia expectando perse-
vero

Honor. Dnn. humilima

Elisabetta Hochheymeria.

IN-

INSPECTIO VULNERIS.

Accidit die 3. Januarii cur-
rentis modò anni Freyen-
sehnæ, ut Viduæ ejusdam filius,
Laubacò oriundus, Thomas Ho-
cheymerus nomine, cum Judæo
quodam, cujus nomen mihi non
cognitum est, rixatus, indeque
Judæus ab allegato Thoma Ho-
cheymero ligone ad sinistrum
capitis latus, in parte anticâ, ictus
fuerit, ad eò ut insequenti die à
meridie oblerit. Subinspectio-
ne igitur cadaveris, externè in
craniò neque tumor, vulnus,
aut fovea apparuere: Remotâ
verò, in præsentia Dn. Medici,
L. Schmidti, cure à craniò, ob-

longa rima in cranio se truxit
Plura verò externè observari non
potuerunt. Apertò autem cra-
niò, sub eò & supra duram ma-
trem insignis quantitas sangui-
nis grumosi reperta, quæ cere-
brum deprimebat, dura piaque
matre illæsis, nullis etiam fra-
gmentis à craniò separatis;
quemadmodum & cerebrum
& ventriculi ejus omninò inte-
gra & naturaliter constituta fue-
runt. Quæ Ego infra subscri-
ptus in subsidium veritatis ex
conscientiâ Christianâ attestari
volui. *Datum ut supra Anno*
1683.

Sebastian Frech, Chirurgus
Grünbergensis.

JUDICIUM PHYSICI.

CUM ad desiderium Illu-
striss. Com. Solmejo Lau-
bacensium Ego infra subscri-
ptus, una cum Chirurgò, Seba-
stiano Frech'io, Grünbergensi,
requisitus fuero, ut Judæum

die 3. Januarii Freyensehnæ in ca-
pite vulneratum & insequenti die
demortuum, nomine Hayman-
num Fridbergensem, inspicerem,
hinc cum dictò Chirurgò die 5.
ejusdem mensis Freyensehnæ
me

me contuli, & pro virili omnia observavi.

Licet autem abrafis pilis in craniò ejus externè nullus tumor apparuerit, attamen cure, ut decet à craniò separatâ, in anticâ capitis parte sinistrâ, prope suturam coronalem, contusio quædam se trudebat: Eodem quoque in locò cranium non tantum sanguine coagulato prorsus obductum fuit, sed idem quoque vix mediocri culmi crassitiem. Adultis alias insolitâ, æquavit, insimulque ibidem, utut citra omnimodam depressionem, fissuram, longitudine trium digitorum latitudinem emicentem, cgerat; in reliquis verò cranii partibus nihil amplius observari potuit. Porro, capite apertò, statim sub fissurâ multum sanguinis coagulati, ovi gallinacii crassitie, internè ad supremam cranii cavitatem firmiter annexi, occurrebat, qui sanguis neutiquam ex internis capitis partibus ibi collectus fuerat, sed ab extra, ex ipsâ cute, cranium cingente, per supradictam fissuram aut rimam cranii se in caput intra cranium & cerebri, insinuaverat, quò cerebri insigniter depressum, utut

meninges illæsæ fuerint, nullumque fragmentum à craniò secesserit, quod duram & piam matrem lædere potuisset.

Esti nunc difficile sit, de vulnere lethali, in crimine homicidii, certi quid pronunciare, cum non omnia ex se & simpliciter habeantur lethalia, quibus mors supervenit, sed illa tantum, quæ nullâ ope, nullâ curâ, nullisque mediis & remediis curari possunt, ac propter quæ summa & inevitabili necessitate mori oportet agrum: In præsentitamen casu res aliter se habet, quia unicum & solum cranium fissurâ affectum, quæ idoneis remediis, ut experientiâ constat Practicorumque observationes testantur, curari potuisset, dummodo à parte occisi tempestivè auxilium implorâtum fuisset: Adeoque ob talem auxiliorum dilationem sanguis per discissionem cutis externæ cranii ambientis extravasatus & supra fissuram stagnans, qui sub plaga illâ se collegerat, neutiquam derivatus fuit, sed per fissuram vi q. penetravit, unde tandem ex accidenti contigit, ut à suppressione cerebri, Spiritus animalis in suo influxu inhi-

tus & flamma vitalis suffocata fuerit. Quæ omnia tempestivè præcaveri potuissent, si à parte occisi statim ad remedia deproperatum fuisset, cum, ut modò dictum fuit, extravasatus sanguis extus derivari potuisset.

Aliàs nulla quoque periculosa symptomata, ut vomitus biliosus, obmutescencia, delirium, convulsiones &c. qualia secundum Hippocrat. aph. 50. sect. 6. & aphor. 58. sect. 7. gravioribus capitis vulneribus & membranarum læsioni supervenire solent, observari potuerunt. Et quamvis Judæus sequenti die perierit,

attamen existimo, quòd non ex naturâ & gravitate vulneris, utpote quod superficiale tantum, nec cerebrum & meninges penetravit, sed ex accidenti mors supervenerit, quatenus statim inter initium acceptæ plagæ, vel contusionis sanguis collectus: aut tum colligendus, per Sectionem Cutis non eductus & à parte occisi totum opus neglectum fuit. Hæc mea, salvò Peritiorum judiciò, est sententia, quam requisitus Scriptò hoc, fideque Medicâ, attestari volui. Grunberga die 10. Januarii Anno 1683.

Henricus Schmidt Med. Lic. & Phys.
districtus Grunbergenfis.

RESPONSUM
FACULTAT. MEDICÆ GISSENÆ,
Super illethaltate
VULN. CAPITIS.

P. P.

Quandoquidem Respon-
sum aliquod à Nobis desi-
deraveris, an *Vulnus* à Medico &
Chirurgo descriptum, & à Filio
Tuo

Tuo Anno 83. Judæo alicui, ligone in caput alliso, inflictum, simpliciter lethale fuerit, nec ne? hinc circumstantias intransmissis additamentis adductas Collegialiter & accuratè perpendimus Principiisque Artis consentaneum esse judicamus:

Repertâ sub inspectione Judæi, die 3. Jan. Anno 83. vulnérati & insequenti die demortui, in antiçâ capitis parte sinistra, prope futuram coronalem, contusione, unâ cum fissurâ 3. digitorum transversorum longitudine, apertò craniò sub fissurâ multum sanguinis coagulari, crassitie ovi gallinacei, inventum fuit, de ceterò verò neque fragmentum aliquod in craniò, nec læsio quædam in meningibus observata, ipsumque cerebrum cum ventriculis ejus saluum & naturaliter constitutum fuit. Omnia secundum tenorem modò dictorum additamentorum, sub n. 5. & 9.

Quamvis verò jam, juxta Hippocratis aliorumque; Probatissimorum, tam Veterum, quàm Recentiorum Medicorû & Chirurgorû

sententiam, vulnera cranii in genere, summè periculosa sint, cumprimis si utraque lamina sit divisa, ut in hoc subjectò contigit; adhuc compressio cerebri maximè à sanguine extravasato similiter summè periculosa sit: Attamen & quia utraque meninx illæsa, cerebrum quoque cum ventriculis suis integrum & naturaliter constitutum fuit, nullum fragmentum à craniò secessit, sanguis intra craniû collectus, qui probabiliter mortem acceleravit, per trepanationem aliaque convenientia remedia, si tempestivè adhibita fuissent, educi potuisset, nulla symptomata periculosa, quæ alias graviora cerebri vulnera comitantur, observari potuerunt & demum inter vulnera periculosa & per se lethalia insignis & notabilis differentia intercedit;

Hinc supradictum Judæo die 3. Jan. 83. à Filio Tuo inflictum vulnus pro simpliciter & absolute lethali habere non possumus.

Quod h. sce testari & communicare voluimus. Sign. Giff. die 25. Sept. 1683.

Decanus & Profess. Ord. Facult. Med. Giff.

CAS. VI.

DE

VULNERE CAPITIS & CRANII, CUM SAN-
GVINE INTER VTRAMQVE MENIN-
GEM EXTRAVASATO.

INSPECTIO.

Q Uum nuperrimè diffuxô
primo Martis die, manè
inter 3. & 4. horam *Christianus*
Bez, Miles hujus loci, cum U-
xore in Lectô decumbente liti-
gaverit, huicque tandem ense
suô non denudatô plagas quas-
dam intulerit, ut & infantem
juxta Eandem decumbentem,
quatuor annorum, ægrotantem
jamdum & de abdomine con-
querentem pariter in capite va-
ginæ extremitate ferierit, ipse-
que infans die 26. Martii subse-
quente demortuus fuerit, fama
quædam increbuit, infantem à
plagâ illâ periisse: Unde se-
quens sectio instituta fuit, in
quâ subjuncta annotata fue-
runt.

1. Vulnus aliquod crucigeri
latitudine in craniô, prope sutu-
ram coronalem, versus sinistrum
atrus.

2. Inter tenuem & duram me-
ningem parum sanguinis nigri-
cantis & coagulati serique flave-
scentis reperiébatur.

3. In utraque meninge ipso-
que cerebro nequiequam viola-
tum fuit.

4. Apertô Pectore, pulmo in
sinistrô latere, è regione illius
loci, ubi externè color cœruleus
apparuit (externè in sinistrô la-
tere ab aure ad pedes & in dorsô
omninò cœruleus erat, absque
tamen externâ vulneratione)
omninò nigricans & cœruleus
conspēctus.

5. Ver-

5. Versus dextrum pulmonem latus macula atro-coerulea, quartam floreni partem circiter magnitudine aequans, conspiciebatur, ac si pulmones in putredinem inclinassent, prout reverà hoc in locò paulò superius quodammodò infecti videbantur. Aliàs de Sanguine coagulato nil comparuit.

Adeoque quaeritur? *An plaga supradicta infanti necem procurarint?*

RESPONSUM

A DECANO

FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,

*Desuper illethaliitate*VULNERIS CAPITIS INFANTI INFLICTI
EXARATUM.

Quandoquidem primò Martis die currentis modò anni 1683. *Christianus Bez*, Miles Praesidiarius huj' loci, cum uxore suà, in lecto decumbente, inter 3. & 4. horam litigaverit & rixatus fuerit, huicque tandem ense suò non evaginato plagas quasdam intulerit, ita ut juxta eandem unà cubantem infantē (utut ægrum jamdum & de abdominis dolore conquerentem) extremitate vaginæ in capite ferierit: Nunc autem, infante die seq. 26. Martii, inter 1. & 2. ho-

ram, demortuò, vulgò dicatur, eandem ab accepta plaga periisse: Adeoque Judicium quoddam Medicum desuper quaestione: *An plaga supradicta infanti necem attulerit?* à me desideratum fuerit; Hinc præviâ ponderatione omnium & singularum, in Relatione, hunc in finē traditâ, contentarum circumstantiarum Principiis Artis consentaneum esse judico:

Observato sub peractâ sectione, 1. vulnere crucigeri latitudine, in craniò, juxta suturam

coronalem versus sinistrum magis latus 2. inter duram & piam matrem tantillò sanguinis nigricantis & coagulati serique flavescentis. 3. Quòd in binis supradictis meningibus cerebroque ipso nihil violatum fuerit: Porro 4. pectore aperto sinister pulmonum lobus, è regione illius loci, ubi extus cœruleus apparebat color (quò externè in sinistro latere ab aure ad pedes & in dorso, utut absque ullo vulnere deturpatus fuit) similiter cœruleus apparuerit. 5. Versus dextrum latus in pulmone macula quædam atro-purpurea quadrantis Floreni magnitudine se truserit, ac si pulmones in putredinem inclinassent, prout jamdum hoc in locò paulò superius quodammodò infecti apparuerint: Nullò cæteroquin sanguine coagulato comparente: Omnia secundum tenorem Relationis de sectione & inspectione communicatæ.

Licet autem in Relatione modo dictâ æquè ac peractâ Inspectione major & dexteritas & perspicuitas meritò desideretur, dum quidem (1.) Vulneris cujusdam in craniò, propè futu-

ram coronalem, versus sinistrum latus, crucigeri magnitudine, mentio injicitur, neutiquam verò, quamnam ejus longitudo fuerit & an ad cranium usque penetraverit, vel an cranium quoque vulneratum fuerit, additur. Quod tamen (2.) dum vulnus juxta futuram coronalem & inter duram & piam matrem aliquid sanguinis coagulati apparuit, meritò accuratiorem inquisitionem exigere videbatur, quoniam (a) ossa circa futuras solida non sunt, sed divisa & proinde in lictibus (cumprimis in infante 4. annorum) ad resistendum infirmissima, (b) ex futuris filamenta meningis crassa exeunt, quæ hinc facile in consensum rapi potest. *Vid. Bernhard. Sever. Tr. de Inspect. vuln. part. 2. c. 1. pag. 29.* (3.) Consensus hic quoque, per externum in latere sinistro, ab aure, & ità quamproximè à parte affecta incipiendo, ad pedem & per dorsum tractum integrum observatum colorem cœruleum, se manifestare videtur, & (4.) illud, quod de pulmonibus additur, quòd sc. infecti quasi & ad putredinem vergentes apparuerunt,

runt, parum ad Rhombum facere potest, cum meræ conjecturæ sint, ipsosque pulmones in quibusdam satis sanis variegati coloris fuisse observatum sit à *Thom. Bartholin. lib. 2. A. R. c. 9. p. 279.* infans (5.) non tam de pectore, quam potius de solò abdomine (vi Relationis) conquestus fuit eaque de causâ, neque aliis pectoris affectibus laboravit: Adhæc (6.) non benè conciliari valent, quod vulnus tantum superficiale fuerit, post elapsum tamen trium hebdomadum cum dimidiâ, adeò latum absque ullâ consolidatione repertum sit.

Intercâ tamen, quia i. in meningibus æquè ac ipso cerebro

nihil violatum fuit, ut Relatio quidem perhibet. 2. Sanguis coagulatus & serum flavescens inter utramque meningem etiam ex aliis causis oriri possunt. 3. In Sectione minus artificiosâ facilimè vasa quædam lædi potuerunt, tandemque 4. nulla cumprimis accidentia singularia & periculosa symptomata, quæ vel extemplò supradictam plagam ipsumque vulnus, aut postmodum etiam insecuta fuissent, recensentur; hinc ad questionem propositam, circumstantiis ita se habentibus, nullò modò affirmativè responderi, neque vulnus hoc pro absolute lethali haberi potest. *Giffæ die 14. Aprilis. 1683.*

*Laurentius Strauß. D. p. t. Fac.
Med. Decanus.*

CAS. VII.

DE

VULNERE CAPITIS CUM SUBSIDENTIA
CRANII ET FRAGMENTIS LAMINÆ INTERNÆ,

REQUIRITUR.

REQUISITIO

P. P.

Dominos & Fautores nostros celare non possumus, ipsa quoque Acta his adjecta pluribus ob oculos ponunt, quâ ratione Michael Michels, Opilio quondam Penzigenſis, à Rustico Bielenſi, *Georgio Glossio* dicto, securi in capite ita verberatus & vulneratus fuerit, ut effluxis post modum 4. septimanis obierit. Quamvis autem ex transmissis Actis Inquisitionalibus (hic simul junctis) Scabini Electorales Lipsienses, vi sententiæ suæ fol. 9. judicaverint, Georgium hunc Glossium, si confessioni coram Judicio Criminali jamdum factæ inhæserit, aut ejus, ut juris est, convictus fuerit, ob hoc in Michaele Michels perpetratum homicidium decollandum esse; quia tamen Inquisitus in Defensionalibus suis. fol. 11. ex *Foreſto Observ. Chirurg. 1. & 2. lib. 6. Volum. 2.* adduxit, vulnera cranii non semper lethalia esse, adeoque hujus intuitu supra laudati DNN. Scabini Electorales, juxta tenorem Sententiæ fol. 33. de novò jusserint, ut, cum Inqui-

situs, per allegatam autoritatem & observationem Foreſti, Medici Chirurgorumve judicium, fol. 15. in Actis reperendum, in dubium vocaverit, dictum modò Medici judicium, cum Actis Inquisitionalibus Facultati euidam Medicæ transmitteremus & ex Eadem percontaremur:

An existimet illud Vulnus statim ab initio lethale fuisse, nec curari potuisse? Aut an probabile potius sit, idem ob malum in Diætâ regimen & justò tardiorum deligationem lethale factum esse? sicque, si vulnerato tempestivè medela fuisset adhibita, hic in quantum rationi humanæ videretur, curari potuisset? adhuc quoque à Dn. D. Christiano N. qui vulneratum sub curâ suâ habuit, Relationem accuraram, hic sub Lit. A. conspiciendam (unde vulneris circumstantiæ eò facilius innoscere possunt) obtinuerimus; Hinc, ut sententiæ illi satisfiat, non potuimus non Dominos Fautores nostros amicè rogare, velint

velint haud gravatim Acta Inquisitionalia, quæ transmittimus, cum primis autem Medicorum & Chirurgorum Judicium diligenter considerare atque

ponderare, suamque Nobis sententiam, pro debita remuneratone, impertire &c. *Görlicii die 19. Novembr. 1667.*

Consul. & Senatus ibidem.

INSPECTIO VULNERIS.

ANno 1667. die 22. Julii Michael Michels, Opilio Penzigenſis, judicialiter inspectus fuit, in eoque externè in ossè frontis, in parte superiore frontis, sinistri lateris, foramen occurrit, ad alteram cranii lami-
nam usq; penetrans: Sub aper-
turâ verò cranii internè crani-
um Grossi Bohemici magnitu-
dine contusum & depressum
fuisse, ita, ut pars contusa non
tantum meninges, sed & ipsum
cerebrum adeò læserit, ut eodem
in locò insigni putredine corre-
ptum fuerit, cum dissectum ce-

rebrum intus, in sinistro latere
pure omninò refertum fuerit.
Præter hoc in Defuncto nullum
amplius incommodum obser-
vatum fuit. Heri quatuor cla-
psæ sunt septimana, cum ager
ad Franciscum Segerum primum
deportaretur: Die verò 7 præ-
cedente vulneratus fuit. Ac-
tum Görlicii, præsentibus Dn.
Carolo Förstero, Prætorè Civi-
tatis: Dnn. Christiano Moller-
ro, Jeremia Victorino Zache-
rò & Ehrenfrido Hegenichio,
Scabinis, ut & Sebastiano Schö-
nes, Notario.

JUDICIUM MEDICI & CHI- RURGURUM.

ANno 1667. die 22. Julii Michael Michels, Opilio Pen-
Pars II.

zigenſis, præviâ legitimâ Requi-
sitione Amplissimi Senatus Gör-
licen-
Y

licentis à Friderico Ferberò Med. D. & Physico Ord. ut & binis Chirurgis publicè & in præsentia Don. Judicum & Scabinorum inspectus fuit, ac in corpore ejus externè in ossè frontis, in sinistro capitis latere, foramen tam amplum & profundum reperiebatur, ut dimidiis minimi digiti articulus illi immitti potuerit. Apertò vero craniò idem in futurà coronali ad Grossi Bohemici magnitudinem contusum & depressum fuit observatum, ita quidem, ut contusa & depressa pars non solum utramque meningem, sed & ipsam cerebri substantiam adeò affecerit, ut in eodem loco putredo quadam insignis suborta fuerit, quæ dicto cerebro manifestissime comparebat, cum in sinistro

capitis latere id omninò purulentum fuerit. Ultra hanc læsionem alia in corpore Defuncti observari non potuit.

Cum igitur non tantum Meninges, sed & ipsum cerebrum, tanquam pars nobilissima & principalis per vehementem compressionem & vulnerationem crani diffusa, insigne damnum sint perpeffa, impossibile etiam videatur tantam puris quantitatem è cerebro derivare, hinc omninò insignis Spirituum privatio, ut & Convulsiones mortifera consequi oportebat. Quapropter vulnus hoc, juxta Chirurgiæ æquè ac Anatomiz fundamenta, pro absolutè & simpliciter lethali habemus.

Fridericus N. Med. D. & Phys. Ord.

Franciscus Seger }
Joh. Georg. Roth } Chirurg.

•••••(o)•••••

EX-

EXTRACT:

E Defensionalibus Advocati adjuncti, BAL-
THASARIS BIERLE, nomine
Inquisiti.

Q UOD Vultus attinet, & judicium, quò à Dn. Physico & Chirurgis pro simpliciter & absolute lethali habetur, suo in loco hoc relinquimus. Nichilo tamen minus in Excellentissimi Medici *D. Petri Foresti Observat. Chirurg. Lib. 6. Obs. 1. & 2. Vol. 2.* legitur, vulnera cerebri non semper lethalia, sed quandoque adhuc curabilia esse, ita & diligenter providâ & juxta Regulas Medicorum institutâ curâ in integrum restitui posse, prout inter alia exemplum, quod Romæ contigit, allegat, ubi omnibus & Medicis & Chirurgis de vulnere hujus generis desperantibus, ipse tamen æger L. dierum intervallo restitutus fuit. Cumprimis autem 1. sollicitudinem & providentiam hic requirit, quæ, dum vulneratus tertio demum die ad Franciscum Segerum delatus fuit, hic statim observari non potuit. 2. Commotionem ægris ejusmodi summè nocivam esse statuit, quæ abundantissimè hic instituta fuit, dum è pagò usque ad civitatem, integrâ cum dimidiâ leucâ inde distantem, carpentò vectus, agitur & excessivè commotus fuit. 3. Diætam exigit, quæ in Rustica Gente minimè observatur. Unde aliud accidisse, vel potius statim ab initio tum ægri, tum Adstantium incuriâ, aliquid neglectum esse potuit.

A.

RELATIO MEDICA.

A Nno 1667. die 12. Nov. ego Practicus à Prudentissimò Senatu Gôrlicienfi requisitus & vocatus

catus fui, ut, suadente hoc Laudatissimâ Facultate Juridica Medicamque Facultatem in arduo hoc negotiô in subsidium vocante, uberiorem Relationem de Michaelè Michels, Opisthione Penzigen senuper occisô, impertirem; Quapropter sanctè, religiosè & fideliter attestor, quod, cum à Francisco Segerô capropter rogatus ægrum, simul curandum suscepissem, eundem Lethargô detentum invenerim. Excuscatatus & qua in parte male se haberet, interrogatus, multa effari non potuit & saltem aliquoties de dorso conquestus fuit, in quô tamen damaum aliquod aut vitium inveniri non potuit, quod statim mihi suspicionem subministravit, contusionem admodum vehementem ipsamque medullam spinalem, cum totô systemate nervoso, concussam fuisse; sicut ultimo quoque vomitus convulsionis epileptica & tensiones nervorum confertim accesserunt ægrumque jugularunt: CURAM quod attinet, illa tam à parte mei, quam Chirurgi fideliter administrata fuit, ipseque

Chirurgus in statu tam periculoso absque consiliô meo nequicquam suscepit, cui à parte mei vicissim omne consilium subministravi, convenientem Dietam præscripsi; quemadmodum & hoc de eodem Chirurgo testari possum, quod ægro plura admodum beneficia exhibuit, fidelissimamque ejus curam egerit, quod ad vitæ ejus protractionem plurimum contribuit. Ipsum autem VULNUS quod concernit, necessariô inde ægrum perire oportuit, eum ne quidem visu bene illuc penetrari potuerit, craniô non perforatô, sed tantum depressô (ut ex ipsô craniô videre licebit) nisi quod in alterutro latere exiguum admodum foraminulum, ne stylum quidem admittens, observatum fuerit; adeoque cerebri intus pure, cui exitus denegabatur, necessariô repletum fuit. Factâ verò sectione depressam tumorem duram & piam matrem ipsamque cerebri substantiam penetrasse conspexerunt, ita ut dubiô præcul Vulneratus statim corruisset, si arteria coronalis insimul attracta fuisset

fuisse; quā illā aeger aliquantum adhuc supervixit, qui per triduum etiam deligatus non fuit, sed vertiginosus omnino oberravit & semidelirans nescivit, quid ageret. Interim quoad actiones vitales integer nobis oblatu fuit, quod sanā & robustā ejus Naturā & aetati vigorosā adscribi posset, cum per 28. annos corpore satis valido & robusto vixerit. Durante cura saepe interrogatus, an capite doleret, respondit interdum, haud ita vehementer: Interdum nequicquam se sentire perhibuit, in lethargum statim recidens, quē ~~vehementer~~ simul & leve animi deliquium sequebatur; unde mali intuitu ad multos sermones instigari non potuit. De vulnere quoque subinde ex eo quærebatur, an si aliquid imponeretur, aut illud detergeretur, dolorem exinde sentiret, quod negavit. E quibus omnibus elucet sciri casum hunc cum allegatis observationibus *Foresti* prorsus non convenire, cum in hisce vulnus apertum fuerit, ut omnia visū dignosci potuerint. Cautelæ, à *Foresto* in curā ejusmodi vulnorum propositæ, ex parte nostra, ut supra dictum, probè

observatæ fuerunt; neque caro, masticatione indigens, ipsi oblata, sed tantum jusscula cum ovis, pulicula avenaceæ, cum pane macerato, globuli carnei, cerasa exsiccata, ova sorbilia, pisciculi bonæ notæ macere conditi, carnes gallinaceæ incisæ & similia. Ex parte ægri tantum etiam peccari non potuit, quia Mater integrò cō triduo, quo penes illam versabatur, jusscula tantum illi præbuit, cum pane cerevisiæ intincto, donec tandem, non tam in carpento aut curru, sed ab Amico (cum vehementer illum læsum esse observarent) pedibus cundo ad urbem deductus fuerit & quidem sub bonā & modicè calidā aeris constitutione. Quicquid verò sit, licet & primā statim horā deligatus fuisset, non tamen conservari potuisset, dum depressum cranium cerebro firmiter incumberebat illudque intrabat, nec aperta quædam janua ad absconditam hanc cameram malumque reperiri aut fieri poterat, ut ita mera eaque interna putredo infecuta fuerit, vulnere externo licet mundo semper conservatō.

Quenam porro medi-

medicamenta à me præscripta fuerint, sequentia Recepta docebunt, utut adhuc plura confortantia juxta hæc adhibita fuerint. Topica à Chirurgo usurpata, juxta directorium meum elaborata fuerunt, ubi inter alia Balsamo Americano fluidò usi sumus. Quo vero Chirurgus pleniorē medicamentorum notitiam haberet, formulas quasdam in vernaculā præscripti hocque in casu facultatis, qua æger gaudet, exiguæ rationem habui. Quæri autem hîc posset annon per trepanationem cranium elevari potuisset? cui tacitæ objectioni ut occurratur, tres adduco rationes, quod sc. 1. ob vulneris situm hoc neutiquam fieri potuisset, quia ex unò latere musculi temporales multis ar-

teriolis intertexti, obstabant, ex alterò vulnus ad suturam coronalem pertingebat. 2. Cranium cerebro jam impactum fuerit, & quidem adeò tenaciter & firmiter, ut absque ulteriori læsione cerebri id fieri non potuisset. 3. Tentari quoque non potuerit, tum ob lethargum, tum ob sensibilitatem ægri, qui sub durissimo ejusmodi processu facillimè æternū obdormire potuisset.

Cætera committo Illustri Facultati Medicæ discutienda & judicanda. Nam prolixiori stylo tam arduis negotiis obicem non pono. Ego tamen affirmare audeo vulnus in ipso principio fuisse lethale. *Görlicii d. 16. Nov. 1667.*

Christian N. D. *Ch. Pract.*

R. Aq. verben.

prim. ver.

fl. tilie

beton.

Julep. ros. ana ꝑ℔.

ceras. ꝑ℔. M.

S.

Julepus confortativus.

R. Decoct. aper. maj. ꝑ℔.

resol. elect. diaphor.

diacathol. ana ꝑ℔.

Pulv. jalap. ꝑ℔.

crem. ꝑ. gr. xii.

M. D. ad Vitrum S. Potio aperitiv. manè pro unâ dosi sumenda.

R. $\frac{1}{2}$.

*

R. *an. fenicul.*
lavend.
lil. convall.
ceras. ana ʒi.

M. D. ad vitrum. S. Spiritus Cephalicus de die ter 10 guttas sumendo.

*

R. *Herb. matr.*
branc. urs.
ʒialis.
Flor. samb. ana Mj.
Rad. polypod. ʒʒ.
cort. med. sambuc. ʒii.
coloc. ʒi.

Nod. inclusa coq. in Mens. iʒ. ad reman. Mens. j. Adde

ʒ flor. samb.
chamomill. ana ʒʒ.
Laurin. ʒʒ.

S. Clyster pro 2. vicibus.

*

R. ʒ *Nuc. mosch. expr. ʒj.*
stillat. major.
meliss.
aurant. ana g. iv.

M. F. Balsamus S.
 Balf. Cephalicus

R. *Triphev. magn. c. op. ʒʒ.*
Philon. Rom. ʒij.

Pulv. cardamom.

nigell.

Nuc. mosch.

Laudan. ʒʒ.

ʒ *still. absinth.*

nuc. mosch. ana g. j.

M. D. ad Chartam

S.

Empl. alutæ inducendum & stomacho contra vomitum imponendum.

*

R. Pulv. oliban. puriss.
Myrrh. el.
g. anim. ana ʒij.

Flor. benzoin.

Succin. ana ʒʒ.

Corallin. prap.

Serici torref. ana ʒi.

F. Pulv. omnium tenuissimus.
 D. ad Chart. S. Pulv. inspergendus.

*

R. Pulv. antepil. vil. ʒij.
Succini prap. ʒi
Cran. prap. hom. ʒj.
Magist. corn. alc.
Cinnab. ʒ ana g. iiij.

D. S. Pulv. cephalicus bis de die in cerev. cal. quantum cuspid. cultri capit.

R. Ros.

*

Sem aniss.

℞ Ros. rubr.

fenic.

Flor. acac.

cumin.

ceras.

rorismar. ana ℥j.

bugloss. ana pro 4. obol.

D.S. Species ad laxandum &c.

Fol. Senna ℥vj.

*

agrimon.

menth. crisp.

beton.

℞ Succ. in spiss. Pæon. ros. aa.

Pæon. ana pro 4. obol.

℥j.

Rad. verb.

Bals. Americ. fluid. ℥j.

pæon.

℞. expr. Nuc. M. ʒ℥.

rhab. ℥ij.

Mosch. Or. gr. j.

Agaric. ℥ij.

M. F. Balsamum.

RESPONSUM.

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper illethalitate

VULNERIS.

P. P.

Literas Vestras, una cum ad-
 jectis Actis Inquisitionali-
 bus, die 16. Nov. benè obtinui-
 mus & præviâ diligenti perlecti-
 one tam illorum actorum, quàm
 Medici Relationis Specialis,
 præcipuè desuper seq. Quæstio-
 ne: An Vulnus, Michaeli Mi-
 chels à Georgio Klossio securi illa-
 tum, statim in principio lethale
 fuerit, nec curari potuerit? Vel an
 probabile magis sit, quod idem per
 malam Dietam & deligationem
 justò tardiorè lethale evaserit,
 & si

Et si Vulnerato tempestivè medela fuisset adhibita, rationabiliter curari potuisset: maturè & Collegialiter deliberavimus. Utut verò certum sit, vulnera capitis, Experienciâ Teste, ut plurimum non sine periculò vitæ æquè ac sanitatis esse solere: Attamen exinde nondum universaliter concludi potest, omnes ejus læsiones indifferenter, necessariò & per se, ac absolutè lethales habendas esse: Siquidem & re probè pensatâ unanimiter statum⁹, vulnus capitis à Dominis nobis denominatum & in individuo hoc, juxta circumstantias suas descriptum, neq; in principio neq; postmodum per se & absolutè lethale & mortale fuisse. Non statim in principiò, quia vulneratus post illatam læsionem nullam insignem actionum vitalium noxam sensit, cum Acta æquè & Medici Relatio clarè doceant, vulneratum integrum triduum, quò potissima medela adferri potuisset, non deligatum circumcundo consumuisse, postmodum quoque læsionem non convenienter, & secundum Artis præcepta tractatam fuisse, dum vulnus, ægrò se curæ submittente, prout expediebat, neque dilatatum, nec à fragmentis aut festucis liberatum fuit, quò sanguini per contusionem extravasato & congrumato exitus parari & debitò modò educi potuisset. Quapropter sanguis ille extravasatus sub fragmentis laminæ interioris non potuit non successu temporis putrescere & ad maturationem vel supurationem devenire; unde non tantum subjacentes cerebri membranae, sed & ipsa cerebri substantia à putredine infecta fuerunt, & consequenter lethalia tandem symptomata infecuta sunt; ut adeoque æger ex hoc vulnere (utpote quod non tam per se & absolute lethale fuit, quàm potius per accidens lethale evasit) demum obierit. Quod DNN. responsi loco celare non potuimus. *Lipsiæ die 29. Nov. An. 1667.*

Vid. Ammanni Praxis Vuln. Lethal.

Dec. 1. Hist. 1. p. 1. & seqq.

Pars II.

Z.

CAS.

CAS. VIII.

DE

VULNERE CRANII, PUNCTIM ILLATO,
RELICTO ILLIC PUGIONE.

*Viri Clarissimi, Domini & Amici singula-
riter colendi,*

TRIENNIIUM ferè abiit, quum super controversò quodam vulnere Facultas Medica in Academia nostra, sententiam suam verbis, ut decet, brevissimis dixit, eamque sibi postea Nobiliss. Dn. Reus rationibus atque exemplis passim ex fide dignis Medicinæ ac Chirurgiæ Doctoribus congestis, confirmari petiit, nimirum: *calvaria, uti & non paucæ ipsius Cerebri vulnera, non esse ex necessitate lethalia, sed plerumque si tempestivè pateant, & sordibus exitus idoneis paretur instrumentis, satis feliciter sanari.* Hanc deinde Clarissimus Dn. Job. Schleærus, Illustriss. nostri Domini Adolphi Friderici, Ducis Megapolitani, Domini nostri gratiosissimi, Medicus Aulicus, quibusdam ratiunculis infringere tentavit, nullâ aliâ de causâ, quàm quòd ille, qui de hoc vulnere jam antea rogatus, illud necessariò, & naturâ suâ lethale pronuntiaret, assertionem nostrâ suæ existimationi atque auctoritati quidpiam detractum iri putaverit. Potuisset quidem citra invidiam à nobis dissentire, verùm Responso nostro intacto. Quod quia aggressus fuit, non potuimus non, quod officii nostri erat, illud à calumniis vindicare, nostramque sententiam fundamentis, & Expo-

Experientia Medicorum quàm maximè conformem, publicitus demonstrare. Neque destitit *Dn. Schlezerus*, aut quievit, sed denuò Apologiam nostram protervè excepit, scripto prolixo, quò non dextrè informatus Judex quàm facile seduci poterat. Dominus Reus iterum sui Tutelam continuare nos oravit & exorat. Confecimus itaque secundam Responsi nostri defensionem, eamque ultimam esse volumus: ne verò impossibilem etiam cum temporis jactura idem saxum volvere necessum sit, hactenus omnia illa aliquot Medicis legenda & censenda misimus, qui nostram sententiam non solum probârunt, sed & suâ autoritate atque subscriptione roboratam lubentissimè reddiderunt. Quoniam autem & Vestræ Facultati ob eandem causam, etiam eadem scripta mittenda & legenda Facul-

tas nostra operæ precium duxit, ego, qui p. t. Decani vices sustineo, ejus jussu, omnia illa, per præsentem Tabellarium, *ad v. 74. 75. & Originalibus* respondentia transmittito, nec dubito, quin pro veritatis Studio, & Facultatis nostræ amore, rectissimè ista lecturi, nobisque plenè & planè subscripturi, censuramque illam Chartâ peculiari conceptam, unâ cum adjunctis hiscè vicissim, idque quàm fieri potest ocysimè, transmissuri sitis. Pro labore & subscriptione inclusimus tres Ungaricos, parati, quodcunque etiam præterea superaddi postulaveritis, persolvere. Pro quo, chartâ hâc indice, Facultati vestræ tantisper obligatus manebo, donec reapse tinnientibus Literis satisfecero. Promitto insuper vicissim mea studia, & quæ amicis decent officia. Benè Valere. *Rostochii d. 21. Martii A. 1618.*

Jacobus Fabricius, Archiater Megapolit. & Prof. Publ.

Marcellus Donatus lib. 5. Hist. C. 4.

Ex vehementi ictu, & contusio-
ne plurimus intra venas ipsas
sub Cranio latitantes evocatur san-
guis, sanguineque in parte angusta
conglu-

coagulato & contento, nec debite tur inflammatio, ad quam mortem expurgato, ex mora & prohibita subsequi contingit, quamvis lenis diffusione calorem extraneum seu sinum vulnus conspicientium oculis putredinalem concipiente, suborise offerat.

Miror Aph. 50. S. 7. non adductum esse.

Quibus cerebrum concussum bus: si verò eos evaserint, saniest, in tribus pereunt diefiunt.

A.

Responsum Facultatis Medicæ in Acad. Rostochienli, super vulnere Cranio punctim inflicto.

Cum obortis quibusdam distictis Nobilis quidam de Pécetel à Sigfrido ab Orzen, pugione per Cranium adactò, sauciatus esset, veluti Acta nobis transmissa attestantur, in vicinum conclave concessit, ibique coram presentibus de vulnere sibi inflicto conquestus fuit: unde à Comitibus aliisque Nobilibus in diversorium deductus Chirurgum ad se vocavit, quem deprehendens particulam ferri in Cranium relictam, adscitis & aliis artificibus, eò suam operam direxit, ut illa eximeretur: quæ tandem triduo labore magna cum difficultate extracta, cum ager ante se non malè habens, protinus convelleretur, diemque suum obierit.

Quæritur à Nobis,

An vulnus hoc per se fuserit lethale?

Quamvis autem hæc quaestio explicatu difficilis sit, ex eo, quòd agrum nemo nostrum viderit, aut locum affectum apertà post mortem calvaria inspexerit: tamen cum ager,

ger, quamdiu illa ferri portio in Cranio remansit, mentis compos vixerit, & illa pars, cujus actio integra est, laesa dici nequeat, cerebrum vel meninges facto vulnere statimque & simul sauciatae fuisse, non est credibile. Nec obstat, quod Hippocr. *Levia etiam capitis vulnera minime negligenda moneat.* Eo enim Chirurgorum diligentiam duntaxat excitare, non idcirco propriè & per se lethalia dicere voluit. Videmus enim non rarò, quantumvis etiam ad meninges & ipsum Cerebrum quandoque pertingant, illa curari: quin & id genus vulnera sæpè cum substantiæ Cerebri effluvio ac iactura persanata, fide dignissimi observârunt Medici, ut taceamus, pro locorum & temporum varietate, non rarò illa vel facilio-
ra curatu reddi posse. Pronunciamus ideo vulnus hoc, de quo queritur, licet periculosum fuerit,

*per se tamen proprièque lethalibus non annumerandum: quin imò si illud Chirurgi penitus omis-
 sis, quibus agrum integrum triduum miserabiliter cruciarunt, instrumentis, Trepano a Barlino, vel aliis, dilatando vulnere, & sanici tempestivè educendæ inservientibus, aggressi fuissent, non dubitamus, per ampliatus Cranii foramen sub eo contentas sordes expurgari, putridosque vapores exhalare potuisse. Quam medendi rationem quia neglexerunt, vel ignorârunt, Vulnus jam ante periculosum, factum fuit deterius: remediis istis vulgaribus cedere planè renuens. Unde agrum, non tam vulnere, quàm organorum convenientium defectu, inopinè morte extinctum fuisse liquidò apparet. Id quod sub Sigillo Facultatis nostræ facimus notatum. Rostochii 6. Nov. A. 1615.*

B.

Refutatio prima ad Responsum super vulnere Cranii punctum facto, Facult. Med. Rost.

à
 JOHANNES SCHLEZERO

Z 3

De

DE vulnere, quod Sigfried ab Orzen nobili cuidam de Peccatel inflitum cum portione ferri reliquit, à Judice rogatus dixi sententiam meam, scilicet illud non tantum periculosum, sed prorsus exitiale fuisse. Eam Clarissimus Dominus Azarias Sturtius J. U. D. Consilio suo pro Rei defensione magno conatu convellere tentavit, ut illud neutiquam mortale fuisse persuaderet. Cujus rationes peculiari scripto examinavimus & refutavimus; superest itaque ut Amplissimæ in Alma Rostoch. Acad. Facult. Medicæ super eodem vulnere respectum atque judicium quoque dispiciamus. Illud verò adeò sententiæ nostræ refragari non videtur, ut aliter Viros doctrinæ & artis usu eminentissimos judicare haud potuisse censeam, quibus Casus nostri circumstantiæ plenè & verè satis haud innotuerunt. Apparet enim ex Circumstantiarum repetitione, à qua suam Censuram prudenter ordiuntur, altum apud eos silentium, de tanta ferri impacti longitudine, ejusque facultate, fuisse, nihil eos de hebetato aut præfracto potius, ante ictum,

nucrone, nihil de loco specialiter vulnerato, nihil de vulneris illius conditione, rectum an obliquum fuerit? nihil denique de Symptomatibus, quæ à vulnere statim ex testium in Actis adductorum invictâ assertionem, ingruerunt, utpote, de bilioso vomitu, capitis dolore, oculorum caligine, animi deliquiis, narium hæmorrhagia, intellexisse. De triduo autem Chirurgorum labore, tanquam diuturno ægri cruciatu, perperam, nec satis bonâ fide, ad eosdem fuisse relatum, ut transeam convulsionis tempus malè iisdem etiam adsignatum, aut adscriptum fuisse, utpote quæ non confestim pugionem extractum consequuta fuit, sed vel tertiâ demum à ferri exemptione, unâ cum intensiore febre molesta esse cœpit, uti hæc in Responso ad Sturtium ex testium constante adfensione, & circumstantiarum evidente veritate solidè deduximus. Quantoperè autem in talibus Casibus judicio exquisitè ferendo tanti defectus incommodent, ipsi illi Celeberr. Facult. Med. P. P. Domini & Amici mei honorandi libenter agnoscunt, & fatentur, dum quæ-

questionem sibi difficiliorem explicatu ideo scribunt, quod ægrum non viderint, quod locum affectum, apertâ post mortem Calvariâ, non insepserint, ut tam gravibus de causis spectatissimæ hujus Facultatis judicium, sententiæ nostræ de hoc vulnere, exactiori circumstantiarum omnium & ægri ipsius cognitioni innixæ, præjudicare debeat aut possit? Ab eâdem autem imperfecta circumstantiarum enumeratione profectum esse arbitror, quod *Cerebrum aut Meninges in vulnerato sauciatus esse, haud credibile putent. Cum compos mentis ager, quâmdiu ibi ferum relictum est, vixerit, illaque pars, cujus actio integra est, læsa dici nequeat.* Certum quidem esse non diffitemur, ex mentis functionibus læsis certius, quam aliis quibusvis facultatis animalis symptomatibus, judicium de cerebro affecto sumi; constât autem multis sæpè gravissimè caput, meninges, adeoque cerebrum ipsum sauciaturum fuisse, quibus primis morbi diebus functiones mentis salvæ & integre permansere, ut quandoque quarto, vel septimo, vel unde-

cimo die deliria mentisq; alienationes demum inciderint. Exemplum in hoc ipso Ducatu recentia, & alia passim apud Autores suppetunt. Rei hujus rationes supra explicatas, nihil attinet hic reperere. Quanquam nec sequens ratio satis evidens sit: *Mentis compos fuit, E. illa facerebri actio existit.* Quia aliæ animales functiones lædi potuerunt, illæque partis affectæ argumentum præbere. Atque eò referenda putârim *capitis dolorem puncturium, vertiginem, oculorum obtenebrationem, inquietudines & vigilias.* Biliosus autem vomitus, etsi ad hanc Classem non pertinet, de læsis tamen meningibus, tanquàm illorum consensu factus, evidenter testari potuit. Ut nihil de animi deliquis dicam, pari ratione inde proficiscentibus. Postremis autem morbi diebus mentis etiam actiones in hoc agro læsas, non aliunde, quam à vulneris natura fuisse, certum putamus. Locus autem ille ex *Hippocr.* adductus nihil quicquam sententiæ nostræ officit, quippe qui levibus Capitis vulneribus nostrum, id quidem punctum & tam profundè

fundè, tantâ violentiâ illatum, ut pugio aliâs solidæ crassitiæ inde contractus sit, nullo modo, sed gravioribus, imò gravissimis ob rationes ante dictas, jure accenseamus. De Cerebri autem vulneribus satis magnis, libenter hoc Clarissimis Viris assentior, dummodò hoc saluum maneat, illa & ex iis esse, quæ raro eveniunt, & quòd aliqua talia curata sint, non idèò necessariò omnia sanabilia esse; verissimum enim est, non temporum modò & locorum, sed Naturarum etiam varietatem in utramque partem magnas vires obrinere, uti etiam in præsentì casu ad difficiliorem curationem ætatis satis intensum calorem, qui tum incidit, non parum habuisse momenti arbitramur. Veniam itaque hanc mihi præstantiss. Medd. dabunt, si in periculosissimorum omninò, & lethalium vulnerum genere, hoc reponam. Illis porrò de miserabili triduo cruciatu ante satisfactum. Trepani verò *αβαντισμ* usurpationem, salvo eorum iudicio, nec convenientem in hoc casu, nec necessariam planè fuisse, arbitror. Si enim, uti ipsi cen-

sent, interiores Capitis partes à vulnere affectæ non fuerunt, quorsum fuit opus per trepanum capitis apertione? cum illæ illæ à sordibus quoque & alia materia liberæ & vacuæ forent; Sin verò læsa interiora fuerunt, uti nos prorsus censemus, ne sic quidem organi illius usurpatione facta fuisset, eò quòd trepanum in ferrum cranium adhærens concidisset idque sic ulterius impressisset: Si autem quis ad totum vulnus id ipsum applicandum fuisse opinatur, præterquam quòd in futuras incidere potuisset, Vulneri parum commodârit. Nec enim ferrum interioribus intrusum, etiam si cranium alibi foret apertum, ibi molestum esse desinit, manente autem continente hac vulneris causa, necessariò irrita foret alibi sordium internarum tentata evacuatio, ut taceâ hanc operationem, si non majoribus, certè æquis cruciatibus ægrum objecisse. Nec enim adhiberi instrumentum hoc potuit absque Cranii denudatione, denudatio autem fieri, absque Cutis decussatâ, aut quâ aliâ incisione, & pericranii aut periostii amotione

tione non potuisset. Quodsi igitur Chirurgorum horum operationi culpa hæc impingitur, quod periculosum vulnus deterius reddiderint, non video equidem, quo pacto in simili plane operatione quis tandem culpam devitet? nam quod obijci possit, à trepani usu, aperto Cranio, cerebrum se evacuare penitus ab interna humorum & vaporum colluvie potuisse: assentior sane, sed cum ab extractione ferri tam hians & patula illa cranii rima ab ictu illata existerit, ut sufficientem satis egressum puri aliisque sordibus præbere potuerit, ne sic quidē de alia operatione cogitandum fuisse putarem, Monent sane plerique Chirurgorum, inter hos Guil. Fabricius c. 2. Obs. Chirurg. si rima talis sit in Cranio, ut Cerebrum inde se evacuare queat, nullā tunc opus esse perforatione. Sed nec omnes, quibus trepana ista sunt adhibita, statim propterea ex Cerebri vulneribus salvos evasisse, certum est. Exemplum insigne, ut alia mittam, Batti Chirurgia habet. Tandem si optimè conveniens & summè necessarius illius usus maximè fuisset, nullum forte Trepanum, nec Rostochii, in tam celebri & populoso emporio, nec alibi apud quosvis Megalopoli, tum reperiri potuisse crederem. Non itaque, pace Ampliss. Facult. periculum aliquod majus vulneri, rebus ita comparatis, sive ab Operatione Chirurgorum ex arte instituta, sive à neglecto Trepani usu, accrevisse, sed suā illud naturā prorsus lethale fuisse, omnino mihi judicandum videtur.

C.

Responsi Medicorum Rostochiensium

Defensio I.

D. JOH. SCHLEZERI,

Refutationi illius primæ opposita.

Pars II.

A a

Annus

Anus est, & quod excurrit, cum rogati de vulnere, quod Nobilis *Sigfridus ab Orzen*, alii Nobili, *Nicolao de Pecentel*, pugione per Cranium adacto, ante sexennium, vel præter propter, inflixit, sententiam nostram diximus, verbis ita planis & perspicuis, ut qui contradicatur, videremus neminem, scilicet. *Vulnus illud per se & Naturâ suâ neuti quâ fuisse lethale.* Neque verò nudè illud asseruimus, sed & permoti Domini Rei precibus, rationibus evidentissimis, & auctoritatibus Medicorum autoritatibus, exemplisque postea abundè roboravimus. Interim *Vir Clarissimus, & Experimentissimus Dn. Joh. Schlezarus, Illustr. & Cels. Principis & Dni. Dni Adolphi Friederici, Ducis Megapolit. Medicus dignissimus*, prolixum edidit Commentarium, in quo non modo Rationes à Nobili & Consultissimo Viro. *Dn. Azaria Sturzio* in suo Responso pro Reo explicatas, refutare; sed etiam nostram sententiam, parum attentus ad Rationes & Magn. Medd. Observationes, à nobis ad Dni Rei petitum seorsim expositas, infringere ac dubiam facere,

annulus fuit, argumentis quidem non omnino nullis, sed talibus, quæ imperitum Judicem facile seducere, & Reo periculum curare possent. Quod ut fideliter avertamus, singulatim Dni Consulantis instantias perpendamus.

1. *Quasi Circumstantiæ Casus nos latuissent*, eo quod, quàm profunde pugio cranio fuit impactus, item de præfacto anteaictu ejus muctone, nescivimus, nec de loco speciatim vulnerato, nec de vulneris conditione, rectum an obliquum, nihil denique de Symptomatibus, quæ à vulnere statim contigerunt, scripsimus: Resp. *Imbellia hæc sunt*, cum Acta transmissa Collegialiter sedulo perlegerimus, & in illis omne, quicquid D. Schlezarus accurate deposuit, trutinaverimus: neque verò tanti momenti invenimus, ut quod scitu dignum, & à nobis illius judicio omissum, inde plenè habere potuerimus. Nihil enim illi ibi de loco aut rectitudine, vel obliquitate vulneris (rectum autem illud fuisse ad Artic. 50. Resp. *Sturzius*) ut taceamus symptomata enumerata, vomitum biliosum, capitis dolo-

rem, oculorum caliginem, animi deliquia, hæmorrhagiam narium ab ipso non visa, sed audita duntaxat, adeoque, semetipso iudice, parum firma, ut iis Medicus inniti debeat. Longitudinem verò ferri per Cranium satis determinavimus, pugione per cranium adacto, siquidem, cum omnibus craniis non sit eadem crassities, quin & Cerebrum ipsam uni datum copiosius, quàm alteri, adeoque quod utrique intercedit spatium sine oculari inspectione exactè definiri nequeat, malimus in dubiis generalibus, uti, quàm, quod nemo vidit, quasi visum fuisset, indicare. Argumentum autem à splendore & nigritie particulae pugionis, quintà demum à vulnere die extractæ, licet in eo totum cardinem Clariss. Schlezerus ponere videatur, nihil aut patum valere, Anatomes periti norunt: Cranium scil. duabus laminis per mediam medullam junctis constare, quàmvis hæc medulla non in omnibus æquè luxuriat, cum Crania sint, in quibus duæ istæ laminæ distingui ad oculum non possint. Ista verò

medulla proximum ossibus statuitur nutrimentum, & sanguis apparet, si exterior tabula fuit instrumeto trajecta. Fit autem subinde præ ictu valido, a telo obtuso in caput incidente, ut medullositas laminis interposita à suis exclusa expressaque cavernulis, inflammationem patiatur, sæpèque putrescat, uti ad Hippocr. de Capit. Vuln. scripsit Petrus Pavius in Anatom. Succentur. p. m. 35. 36.

Quidni igitur & ipsum ferrum propè & infra istud medullæ contaminari posset, ut nullo modo inde sequatur: ipsam Cerebri substantiam pugionem ingressam, eò, quòd nigredinem conceperit? Quin imò, si intra Cranium hunc colorem contraxit, annon à Vaporibus ad Cerebrum semper delatis fieri potuit? Ratio ergò à splendore & nigredine nulla est, nec tanta, ut vulnus per se lethale exinde probetur. Præfractus pugio, seu obtusus, nihil nisi vehementiam pertendentis notat, quippe certus detrusioneis modus præscribi, vel ad stateram aut mensuram vulnorum inflictorum nequit, non tamen

indē Meninges aut Cerebrum ipsum lāsum esse infertur; quod non nisi *absoluta*, aperta scil. post mortem calvariā, verē cognosci potuit. *Rectitudo vel obliquitas*, vulnus non lethale, sed curatu facile vel difficile concludit. Symptomatibus concessis, licet nemo testium tam specialiter hoc asserat, quia *Continua* non fuerunt, & vomitus potius à repletionē, quā vulnere ortus, ob potum largiorem, huius eventus causam. Deinde nec illa Cerebri aut Meningum lēSIONem, sed duntaxat pertusam Calvariā indicant, ut ex *Celso*, *Avicenna*, *Halyabb*, *Rudius* L. 1. C. 18. de hum. Corp. affect. externis. adstruit. Quibus verō concessum est Cerebrum, teste *Hippocr.* in Coacis, ii statim nec audiunt, nec vident, sed statim moriuntur, uti in brutis percussis videmus à Lanione, quæ robustissima licet, tamen unico ictu concidunt. Hinc Cerebri, sicut & duræ matris lēsa, signa sunt: *Casus subitus*, torpor, mentis inconstantia, convulsio; *parahsis vel distensio nervorum*, agri anxietas, *vigilia valde molesta*, febris acuta & continua, quæ syndromen

constituunt vehementis ictus. *H. Fabricius* L. 2. Chirurg. Cap. 15. Hæc verò adfuisse ex testimonio colligere non est. *Quin & Schlegerus*, se præsentē, febrem nondum invasisse testatur & alii testes ægrum in conclave concessisse vicinum, & de vulnere conquestum, demumque comitantibus aliis in diversorium ivisse, imò & frequente mane resurrexisse dicunt. Quod profectò, lēso Cerebro aut Meningib⁹, nemo facere poterit; ejus enim generis vulneribus, musculorum thoraciorum, & aliorum respiratori motuique & sensui inservientium, actionem inturbare, unde mortis consecutio *Hippocr.* Sect. 7. Aph. 14. & *Parvus* L. 9. cap. 10. docent. *Quin & integro* Cranio illa quandoque Symptomata apparuerunt, & contrā, nullum horum, nihilominus fissum imò fractum fuisse Cranium vidit *Parvus* loc. cit. in Comment. *Hipp. d. Capit. Vuln.* addeò, ut signa hæc nec certa semper nec perpetua sint. Unde febris & biliosus vomitus *ὡς ἐν τῷ πάλῳ*, non semper, incidit. Calor verò iste præter naturalis, quē *D. Schleg-*

zernusprehendit in Capite, non febris comes fuit partis læsæ, quippe spiritus & sanguis ad locum dolentem affluendo partes calidiores reddunt. Tri-duanus verò Chirurgorum labor non bonâ fide ad nos relatus, nobis ignoratur, quæ *D. Schlezernus* scribere audet, nam id præter alios testes *Dri-erus* ad Art. 13. clarissimè deposuit. In dubiis itaque Testium Responsis malum⁹ audire, quàm certi quid concludere. Similiter statim ab exemplo ferro vulneratum pejus habuisse, non unus deposuit testis, ut miremur tempus convulsionis à *Schlezero* alteram vel tertiam assignari post extractionem diem, quam vitæ pausam attulisse vulnerato, narratunt Chirurghi: tum itaque molesta febris intensior esse haud potuit, cum omnium actionum dolorumque finis inductus fuit. Quanto enim die fuit ferrum exemptum, septimo perit ager, mortuos autem agrotare, audivimus nunquam. Errorem itaque calculi commissum esse statuimus, quæ amice monemus, veniam quoque

nobis Clariss. *Schlezernus* dabit, & deinceps de actione suâ, omnium circumstantiarum, ægrique ipsius agnitione gloriari desinet, eo magis, quod locus post mortem, calvariaæ apertione neglectâ, seu vulneris profunditas ignoratur. Quod si factum fuisset, lis facilis decisa. Nunc vero contra Reum respondere nec possumus, nec debemus, quod humanitatis esse statuimus, in dubiis potius innocentem dicere, & absolvere, quem absolute condemnare nequimus.

Ratio autem *D. Schlezerni*, quâ cerebrum aut meninges à facto vulnere simul sauciatas non fuisse ostendimus, infringitur. Sed ne principia artis everteret, aut *Hippocratis* auctoritatem immi-nueret, non potuit non fateri, ex mentis functionibus læsis certius, quàm ab aliis quibusvis facultatis animalis symptomatibus, iudicium de Cerebro affecto sumi posse. *Id vero est, quod argemus.* Cum enim internorum sensuum ac facultatum principum actiones non malè vulneratus obierit, quamdiu ab ista crudeli Chirurgorum operâ,

quâ pugionis frustulum in Cranio reconditum, integro triduo eximere machinati sunt, liber mansit, quis amplius dubitabit, quicquid noxæ prædictis partibus contigit, illud potius ineptis Chirurgorum machinis, quàm prædicto vulnere excitatum esse? Meninges verò Cerebrique actiones vitari potuisse tam ærumnabili labore, nemo ambiget, qui sanus est, & Capitis commotionem vehementem sæpè cephalalgia, scotomia aut graviore morbo ansam præbuisse, in supposito corpore expertus fuit Galenus. Et mirari imperitam Chirurgorum sævitiam non possumus, quod cum panniculos Cerebri laesos existimaverint, contra Chirurgiæ Magistrorum Celsi, Avicennæ, Guidonis, Faventini, attestante Foresto, præcepta caput tam violentis motionibus subicere non sunt veriti, quâ de re in secundo Collegii nostri Responsio diximus. Et licet D. Schæzerus in Articul. 53. contra Sturtium eam machinationem à Chirurgis adhibitam contendat, sine violento tactu & sine impetu ferramentorum, ex Calvæ ossæ assulas excisas fuisse, tot

quidem ac tantas, ut ad incuneatam illi pugionis portionem forcipi pareret aditus, credibile non est: hinc in tam nobili & molli membro, quale est Cerebrum & pia mater, dolor exoriri & vasa solvi quàm facillimè potuerunt, quæ deinde protinus gravissimorum insultuum, ipsius denique mortis, causam produxerunt. Quò dubio procul respexerunt prisca, Foresto teste supra, quando facto saniei exitu, si vulnus in panniculis aut cerebro existat, omnem penitus agitationem, tam animi quàm corporis prohibuerunt, tantum contenti levi manu in abstergendo & lavando, cum ita Natura succurrat Medico, tum loco affecto, vulnusque consolidabitur. Hinc Tagaultius L. 2. C. 4. *Si telum infixum sic intus lateat, ut nullo modo reperiri, aut non satis commodè extrahi possit, tantisper dimittendum est, donec Natura ipsum protrudat aut manifestet.* Interdum verò tela infixæ integra intus, cicatrice obducto vulnere, citra noxam aliquamdiu delinquerunt, deinde longiore temporis spatio, partem illam abscessum occupante, ac dirupto exilire.

Quo

Quo facto vulnera mox ad sanitatem perducta sunt in illis, curâ adhibita, quæ aliis debetur vulneribus. Quod & *Albucasis* observavit *L. 2. Chir. C. 6.* cuius rei & geminam historiam *D. Sturmizius* citavit, cui utrique licet *D. Schlezerus* parum fidere velit, vivunt tamen illi sat benè curati, nec ullam molestiam ex ferri particula adhuc Cranio infixâ sentiunt. Unde *Celsus*, non facile, inquit, hos occultos *Natura* motus à Medico cognosci posse, naturam verò quandoque à Capitis vulneribus pus, aliasque materias sub Cranio latitantes, per improvissos meatus expurgasse, *Donatus* ostendit *H. R. M. C. 4. L. 5. Gal. ad S. 7. Aph. 5. & Jacobus Carpus de signis Cerebri commoti.* Quod vero porro à *D. Schlezer* additur, multis sæpè gravissimè Caput, Meninges, adeoque Cerebrum ipsum violatum fuisse, quibus in principio morbi actiones salvæ & integræ persisterunt, esto sane: sed istam partim dictatam læsionem ex accedente subnasci, expressè *Pareus L. 9. c. 12.* monstrat: Quoties enimque cerebrum ipsius incisionis, seu fissuræ, contusionis, compressio-

nis, puncturæ, concussionis aut alterius fracturæ impetu sauciatur vulneraturve, dicta signa primis statim diebus apparent. At si pluribus ab ictu diebus suboriantur, à putrescente sanguine in Cerebrum effuso sunt. Idem dixit *Hippocr. 4. aut 7. die febris in Capitis vulneribus contingentis ansam à puris generatione existere, putandum est.* Ea autem noxa infertur, quoties Calvariæ rima non satis ampliatur, ut sanguinis intra cranium & cerebri meningis concreti & putrescentis virus exhalare, & ichor effluere queat. Atqui in hoc Casu procrastinatione Chirurgorum in extrahendo ferro vehementer peccatum, insimulque neglecto Trepani usu gravia ista symptomata, quæ mortem prægressa, sanie non habente exitum, producta fuisse, quis negabit? præsertim si *Langium l. 1. Epistol. 5. lib. 3. Epist. 6.* in simili Casu nobis consentaneum audiat, ut & *Parvum loc. cit. quotidiana sese offerre exempla, scribentem, quibus vulnus Capitis per se exiguum, Chirurgi inertia morâve lethale factum, ostendiqueat, interque alias causas primam facit, si Pericranii apertione*

tionem, calvæque denudationem, omiserit, si fragmenta à reliquo ossè nimis violenter abstraxerit, si venæsectionem non adhibuerit, quorum non pauca magnum vulnerato nostro damnum attulisse, liquidum est. Cæterum sequelæ ratio firmissima est: *quamdiu mentis compos fuit, tamdiu princeps Cerebri virtus illæsa persistit*. Neque tamen ideò negamus, accidere non rarò, ut aliæ animalis facultatis actiones lædantur, & affectæ partis indicium præbeant. Horum autem superius numerata referri posse, aut debere, id pernegamus. Certo namque certius est, illa ipsa ingruere, quoties pus Cerebro ejusque partibus molestum esse coeperit, quod sit, dum exitu careret, Celsoteste, *libr. 8. cap. 4.* ab ossè enim ex fractura, vel vulnere, debili reddito, non amplius proba fieri potest confectio proprii alimenti, unde necessariò excrementitia quædam serositas, & ut *Langius* ait, *lib. ult. Epist. ultim. indigestæ aquositatis sanguinea copia q̄s. lxxv.* in fissuræ loco, & partibus vulnere contiguis colligitur, segregaturq; sæpè per rimam sæpè occultè in duram matrè de-

fluit, quæ ob Naturæ debilitatem, accedente præsertim rimæ angustia foras extrudi nequit, hinc fermè omnes, qui à vulneribus Capitis moriuntur, hæc de causa pereunt, ut in dissectis Cadaveribus *Aquapendens l. 2. Chirurg. c. 18.* scripsit; quare præcipuus scopus est in hisce curandis vulneribus, ut læsi loci rimam patentem habeamus, quò materiæ exitus pateat, ista vero nisi hiet, quæ ocysimè os exscindere & perforare oportet, *Galeno teste lib. 6. M. M. c. ult.* in quo cùm negligentes Hippocrates sui avi Chirurgos viderit, *nullum Capitis vulnus contemni, aut leviter vel obiter tractari debere*, sedulo monuit eos, id quod & de aliarum partium vulneribus accipi debet. Unde *Pavius* narrat, se vidisse tantum læsâ superficie tenus cute manus, supervenisse febrem, quæ læsum sustulit. At longè periculosiora capitis vulnera, quæ dum sæpè accidunt, maximas insidias struunt, *Aplexias, Convulsiones, Phrenitides* præter Chirurgi spem excitant, id quod *Cranio* præter alia ossa accidit, ob medullæ copiam: ne dicamus, quantum juris sit ambien-

ambienti aeri in illud. Sunt quidem, quos ob summam siccitatem putredine corripì posse negant, sed errant. Habet enim nativam in se succolentiam, ut & reliquæ partes, habet medullam calidam & humidam, quæ ob causas multas corrumpi potest, uti ex *Carie & Ossium Gangrana* discere licet, quod ideo subjungendum fuit, quod *Clariss. Schlezerus* minus sententiæ Hippocraticæ illud quadrare scripsit, subjungens, hoc non levibus, sed gravissimis & suâ naturâ lethalibus accenseri debere. Sed hoc in quæstione est, & *non principis*, & error natus ex minus accurata vulnerum descriptione, quam *Galenus Lib. 6. Aph. 18.* proposuit; unde *Guido Lib. 2. Cap. 3.* distinguit inter vulnera necessariâ & per se, & vulnera per accidens & non necessariâ lethalia. Illa inevitabilem mortem afferunt, nec ex iis ullus unquam juvatur, ut sunt, si *basis cerebri laesa sit*, item *cordis vulnera*, quod non solutionem continui diu, aut ut *Avicenna Lib. 2. Cap. 5.* ait, apostema permanente vitâ perferre valet. Hæc calamitosa quidem censentur,

Pars II.

aut non necessariâ occidunt, unde etiam nomen habent: quod nisi ritè tractentur, ex iis etiam vulneratis moriendum sit; Contra si in nullo peccatur, cum ab ægro, tum ab adstantibus & Chirurgo, non rarò sanantur, uti sunt *Capitis, Calvaria, Meningum cerebri*, aliorumque membrorum vulnera &c.

Ad quam Classem & hoc vulnus referimus, ideoque per se lethale dici nequit. Eo magis, quod & maxima cerebri vulnera, quæ quoque cum substantiæ illius effluvio ac iactura contingunt, felicem susceperint medellam. *Symphorianus Campegius* ait, *Hippolitum* Chirurgum vulnus sanasse, utut cerebri portio, quantum cochleari excipi poterat, in terram deciderit. *Valle-viola lib. 5. Observ. 9.* *Brassavola & Christophorus à Vega ad 6. Aph. 18.* *Nicol. Massa, Coiter in Observ. Fallopius de vuln. Cornel. Gem. l. 3. c. 6. Cosmocrit. & Horatius Augenius L. 9. Ep. 2.* totam cerebri substantiam dissectam, ventriculos divisos, aliquam etiam ipsius portionem perlapsam, hominem nihilominus convaluisse, *Pareus L. 9. C.*

Bb

22. ipse

22. ipse præstitit, *Vigo Lib. 3. C. 3.* Per se itaque talia vulnera lethalia non sunt, sed medium locum inter omninò mortalia, & omninò sanabilia vulnera jure suo sortiuntur. Hinc *Galenus 6. Aph. 18.* Cerebri vulnus ex necessitate lethale non existit, nisi sit vasta *διὰ τοῦτο*, vel aliquousque in ventriculos cerebri pateat profunditas, de priorè ergò constat, nec de posteriore ulla est suspicio, ne quidem ipsi *Schlezero.* Nullibi enim ultra meninges pertingit, multò minus ventriculi læsi sunt, cum cuspis tam longa non sit. Imò ex natura *lethalis* id apparet, si scil. ipsa Vulneris natura *immediate*, *inevitabili necessitate*, nullo interveniente *Symptomate lethum infert*, idque nunquam declinari potest, nisi *ὅτις τις ἀπὸ μηχανῆς* succurrat, & præter omnem spem sanetur. Fuisse autem hoc vulnus non per se, & ex suâ naturâ, sed ex intervenitu symptomatum lethale, ante ostensum est satis. Factum verò hoc non necessario, sed ex contingente, seu alieno errore, & ob præposteram naturam. Quippe poterat non intervenire, si tempestivè

exempta cuspis, vel primo vel secundo die erupturo sanguini exitum præbuisset, subque Cranio collectarum sordium proventus prohibitus fuisset. Unde hic canon contra rationem locum non habet, *causam causæ esse causati effectus causam*: cum causas per se velit. Unde & aliàs probavimus, rectius à Chirurgis factum fuisse, si omisiss penitus iis, quibus integrum, triduum miserabiliter vulneratum cruciârunt, organo *τρεπανίου ἀβαπρίσις* seu formâ orbiculari (ita fabricatâ, ut inter serrandum ad cerebri panniculos penetrare, eosque sauciare non queat) exitum saniei aut materiæ meninges pungenti parâssent. Sed quomodo ille *Trepanium* rejicit? Si internæ partes capitis à vulnere affectæ non fuerunt, quod ipsi censent, quorsum opus fuit capitis per trepanum apertione? Id nequaquam, mi Vir, censuimus, sed ideo calvariam, quam ictu isto violento & forti lasam non ambigimus, aperiri debuisse volumus, ut si quid ex ea forte ruptis venulis collectum fuisset, maturè educi, nec deinceps novus humor per fracturam ex vicinis

vicinis locis sensim sensimque in membranas stillare, easque & consequenter cerebrum offendere aut irritare valeret. Semper enim & seriò præcipiunt, ut quàm citissimè, & si accersiti sumus, intra triduum, docente *Rudio Lib. 1. C. 19. d. affect. extern.* *Hippocrate Lib. de vuln. Cap. Carolo Batto Tract. 4. C. 11.* materię satis patens detur via, membranęque à sordibus repurgentur, & si quod ossis frustulum ipsas fortasse pungat, eximatur. Unde hęc, cùm ferrum ossi tam firmiter infixum inhæserat, ut extrahi ægrè potuerit, morâ verò in aperiendo Cranio nihil deterius existat, non potuimus non statuere, perforationem illam, quæ Trepano fit seu *modiolo*, fuisse necessariam. Quantoperè autem obsit mora hęc, experientia docet, nam licet postmodum ad *perforationem* seu incisionē accedatur, nihilominus succumbit æger, qui, in tempore si os apertum fuisset, servari potuisset. At *D. Schlezerus* contra statuit. Nam seu in ipso vulnere, seu ad latera Trepanum infixum fuisset, utrobique illud ineptum & noxium statuit, hęc quidem, quod in su-

turas incidere potuisset, (nec ferrum intimius intrusum, etiam si cranium alibi aperiatur, ibi molestum esse desinit) isthęc autem, quod cuspis trepani in ferrum ipsum incidisset, idque sic ulterius impressisset. Egregiæ rationes iis hæc sunt, qui Trepani usum ignorant; multo rectius *Galenus L. 6. M. M.* os perforare, & rimam dilatare potuit, & *Albucasis L. 2. Chirurg. C. 96.* quoties sagitta vel simile telum intra capitis ossa figitur, quam ibi relictam nolumus, aut non possumus, neque tamen illa extractioni obedire vult, statim in circuitu ejus ab omni parte cum cerebra subtili os perforari, locūque pro vulneris conditione curari debet. Itaque & hoc Vulnus certè trepanum poposcit, quamvis vix rudem impetravit forcipem, quam calentem adhuc ab incude coacti sunt miseri Chirurgi adhibere. Quam verò 3. die peractam oportuit ferri exemptionem, ecce quartus dies ibat, cum incisorijs culter viam pararet, ac Cranium in vicinia relictī mucronis raderetur, ut forcipi admovendo aditus pateret. Cujus demum viribus

aliquoties frustra tentatis, hebes & edentulus vulcano redditur, ut externè induretur chalybe, atque ita 3. tandem die extractus est mucro, non tamen sine comite apoplexia, & nisi fallimur cum magno Chirurgorum pudore. Chirurgorum itaque negligentia & inertia, non vulneris magnitudini aut lethalitati, id adscribendum. In quorū gratiam addimus, *Trepana* duum generum, unum *in medio habens clavum*, qui ossi primū infixus in causa est, ut modiolus huc & illuc non dilabatur, atque foramen fiat orbiculare. *Alterum clavum carens*, eoque dum perforando jam ad medullium devenimus, statim utimur, ne à clavo meninx prematur, pungaturvè. Alii hæc ipsa aliter efformata habent, ut, quod nos duobus peragi vidimus, unò absolvere queant, quale habet *Pareus L. 9. cap. 18.* quorum utrum ibi Chirurgis commendat. Et quidem operatio cum eodem fieri debet primis diebus, viribus adhuc constantibus, teste *Celfo*. Et opus est maturato, ne quam initio non percipiunt noxam vulnerati, successu

temporis cum periculo vitæ experiantur, & sic serò sapiant. Quippe, *Celfo* teste, in angustissima etiam cranii rimula, nisi protinus dilatetur, sæpè collectus ichor putrescens ipsum os inquinat, imò paulatim discedendo, membranam secum in consensum trahit, ut postea re infecta sit, desistendum. Idem *Hippocrates Libr. de Cap. Vuln.* serò monuit: sæpè cutis sola contusa ferro aut aliā aliquā re, nisi sanguis concretus non expurgeretur, aut aliud quiddam negligatur, ulcus in crudefcens non parum molestiæ creat, & Medico negotium, ægro periculum facessit. Adhibentur ista Organa non in ipsa *futura*, ut Dn. D. putat, sed ad *latus* ejus, ita ut dentibus serratis tota rima, vel quantum ejus incidi oportet (quippe si longior fuerit fissura, alia querenda est via, quam habet *Pareus & Pavius*) comprehendatur, neque tamen simul & semel utraque Cranii lamina pertunditur, verum ad internam ubi perventum, hæc una tantum in parte inciditur, ut per locum apertum, si quid sub Cranio hæreat noxii, expelli queat, tum &

& ut habeam⁹ aditum immitten-
do instrumento *Celfi*, quod ab
effectu *μηνυροφύλακα* Græci vo-
cant, & ab illo *l. 8. c. 3.* describi-
tur, cuius ope membrana ab Osse
separatur, interque eam ac supra-
positum cranium modiolus in-
tromittitur, ut dentati ferramen-
ti ictus excipere possit, partesque
internas, prout prout interna ta-
bulæ factâ, à noxa immunes præ-
stare. Ignotum hoc instrumen-
tum fuit *Hippocrati*, quocirca &
ille calvariâ uno loco pertusâ re-
liquam segregationem naturæ
permittebat, quod os modiolô
incisum haud aliter se habeat,
ac si fractum esset &c. Ne verò
in excisione aberretur, svadente
Albucasi p. 3. Chin. c. 3. instru-
menta variæ amplitudinis, ad
omnem Calvariæ crassitiem, ad-
esse debent, ut variare possimus,
prout tum vulnus, tum calvæ
fracturæ, tum ossis læsi, tum de-
mum affecti loci conditio indi-
cabit: ubique tamen est serîo
cavendum, ut quàm minimum
ossis capitis auferatur, quod il-
lud nativum Cerebri tegmen
sit, insuperque & futuræ, quæ
debiliores sunt, quam ut illam,
quæ scalpelo aut trepano fit, com-

pressionem perferre possint, re-
ctissimè videntur. Quia com-
modi plurimum, damni parum
aut nihil attulisset hîc Chirurgi-
ca perforatio, quâ neglectâ sym-
ptomatibus multis, & ipsi mori,
via strata. Nam quod de decus-
sata cutis capitis incisione Dn.
D. veretur, nihil est, cum obtusi
sit sensus, ea propter & cum *C.*
Celfo Hieron Fabricius lib. 2. cap.
13. ubi vel minima læsi crassii
fuit suspicio, audacter illam in-
cidere jubet, cum non magno
negotio sanescat. Caterum
consentit demum Dn. D. & re-
ctè trepani usu cerebrum evacua-
ri potuisse statuit. Denuò ta-
men dilabitur, dicendo, applica-
tionem Trepani huic casui mi-
nus aptam fuisse. At hoc fri-
volum est, quin & ipse vel alius
animi, vel sui immemor Re-
sponsi ad *Articulum 53. Sturzii*,
ubi collectis plurium autoritati-
bus hoc unum ostendere conat-
ur, aperiendum os necessario
esse, quoties vel pugionis por-
tio, vel ichor, vel ossis fragmina
in, aut sub eo continentur, sed
trepano ad hoc nihil accommoda-
tius. Secundò inutilitas aut in-
eptitudo trepani in hoc casu

redarguitur, quia satis magna & patula ex vulnere ab extracto ferro relicta est rima, de alia apertione cogitandum non erat. Resp. illa verò non patuit, cum patere debeat ab initio, sed angustissima fuit, ut, quæ expelli debebant superflua, sub cranio remanserint; deinde & ferrum extractum est tardius, quam ut læso prodesse possit. Nihil enim materiâ pejus in crani fracturis, cum natura fracta succumbat. Nam cunctando in causa eris, ut collecta ibi sanies ossæ Calvæ corrupto, quod suâ naturâ ad inflammationem proclive, sese in meningibus insinuet, quæ inde, sicuti cerebrum ipsum, facile infici queunt, & sine dubio lethaler in hoc ægro inquinatæ fuerunt. Illud enim non ex vulnere per se, sed ex defectu Chirurgici apparatus, adeoque per accidens, factum, nemo negabit; modiolum igitur Antiquorum hîc in usum trahere debuerunt, sed cum invocatione Numinis Divini, quia *ἀρχὴν ἀπὸ τῆς φύσεως τῆς τοῦ Θεοῦ*. Nam præstat remedium aliquod anceps experiri, quàm nullum, & prorsus ægrum relinquere: Quia ex ista apertione

vapores & fulgines è Cerebro exhalare, & inflammationis metus submoveri potuit, uti *Parvus & Carol. Battus*: Ubi historia à trepani usu demortui ægri affertur. Sed hic ex apostemate Cerebri potius obiit, cui, quod tardius æquo post 7. diem trepanum applicaretur, sine dubio an-sam præbuit. Priores ergò dies isti operationi destinare debemus, dummodò citò advocamur, namque hic fit, ut capite violati nihil vel parum sentientes primùm incommodi rem negligant, nec Medicum aut Chirurgum statim advocent. Quin & sæpè Chirurgus vulnus ægri, quoad externa bene se habere, mente constare, nihilque mali imminere putat, hinc pericranium non diffecat, multo minus inquit, num os fissuram habeat nec ne? unde latens aliquod in cranio aut cerebro vitium serpendo paulatim accrescit, cui diutius resistere non valens natura, tandem victa succumbit, & inopinatò ægrum tollit, ut suspicacem oporteat simul esse Chirurgū, & Hippocratis moniti memorem, in vestibulol. de vulneribus capitis: Nullum vulnus capitis par-vi fa-

vi faciendum. Niger enim Col-
lor 4. 7. aut 11. saltem die, ut
Doct̃or Schlezerus Sturzio re-
sponder, protinus ab ictu sese
pandentibus venulis adesse po-
test, vid. *Arceus lib. 1. c. 2. de*
crat. vuln. & Schenckius Olsf. 45.
de cap. vuln. Figura Trepani est ap-
ud Pareum l. 9. c. 18. Cùm ita-
que morâ nihil deterius agro, &
insuper Medico primus scopus
sit, ut vulnus dilatetur, ac mate-
ria, quæ per fissuræ rimam in du-
ram matrem dilabi, vel etiam ex
ictu vehementiore colligi po-
tuit, quàm celerrimè, ne cere-
bro ejusque partibus ocyus da-
mnum inferatur, educatur, no-
torium verò sit, & ex testibus
constet, Chirugos non tam in-
aperienda calvaria, quam in ex-
trahenda pugionis portiuncula,
totum triduum contrivisse fru-
stra, cùm id horulæ spatio, apto

instrumento, peragere potuif-
sent, vulnus nec dilatasse, nec
saniei, aut vaporibus subinde in
Caput attractis, exitum stravisse,
adeoque in curando enormiter
deliquisse, nihil dubitamus, quin
rectissimè responderimus, *vul-*
nus hoc per se proprièque lethali-
bus non aque annumerandum, sed
rectam medendi methodum
Chirurgi vel neglexerunt, vel
nesciverunt, vulnus jam ante pe-
riculosum, morâ illa factum fuisse
deterius, & remediis istis vulga-
ribus postea cedere noluisse; un-
de vulneratum non tam vulnere,
quàm instrumentorum legitimo-
rum defectu, inopinâ morte extin-
ctum fuisse, liquido apparet. Id
quod sub Sigillo Collegii no-
stri repetere, & denuò publicè
testari volumus. Rostochii 21.
Novembr. Anno 1616.

D.

Hujus Instantiæ refut. 2. Autore Doctore

JOH. SCHLEZERO,

Et quidem per puncta præcipua.

1. Ubi de Capitis Vulnere ex-
actum judicium fieri de-
bet, necessum est, ut Medici, ju-
diciū laturi, præsentēs sint, a-
deoque

deoque agri vultum, animi præsentiam, tolerantiam, locum affectum, vulneris & ledentis instrumenti materiam & qualitates, corporis & partium læsarum constitutionem, pulsum, appetentiam, reliquasque animalis aut naturalis facultatis promptas vel impeditas actiones exactè considerent; nam absentes multa latent, quæ ad iudicem exquisitè informandum necessariò requiruntur. Atqui Facultas Medica Rostochiana ideò difficiliorem quæstionem sibi fuisse confessâ est, quod ægrum coram haud licuerit intueri, ergò de lethaliitate aut salubritate vulneris certi quicquam determinare non potuerunt. 2. Symptomata, quæ ipsos latuerunt, à me ipso, regerunt, non visa sed audita tantum. De vomitu bilioso & animi deliquis assentior, non de reliquis, puta, capitis dolore, hæmorrhagia, scotomia, & cæteris, quæ quasi continuo perdurarunt. 3. Longitudinem porro immisi in cranium ferri determinatam satis esse credo: *pugione per cranium adacto*. Ubi & ægri plus & cranii, & partium affectarum,

& ferri denique exactior consideratio erit adhibenda. In homine alioquin sanæ constitutionis cranii crassities mediocris est, ideòque putandum, ferri relictam partem longitudine suâ non per cranium tantum, sed per meninges etiam ad Cerebri substantiam penetrâsse. Nec enim illa ferri portio, quæ intra cranium adhæsit, sed quæ altius ad iusti digiti latitudinem, intra intimam Calvariæ laminam, in ejusdem interna capacitare delituit, hæc omnimodâ nigredine & squalore obfusa fuit: sed infima illius pars altius ad Cerebrum subiens nigrore squalido fuit infecta. Nequaquam igitur totum id negotium Cuspide sive splendescentiæ sive nigredini superstruimus, nempe quod squalida pars inferior cuspidis fuerit, ideò aut cerebri substantiam illam ingressam, aut vulnus ideò lethale fuisse concludimus; sed tantum illius longitudinem non potuisse non intima capitis lethaliter læsisse, h. e. quod nigredinis nudâ mentione designamus, & firmiter arguimus.

4. *Præfractum*, seu obtusum pugionem, cranium pertransisse, nihil ultra denotat, quàm percussoris vehementiam. Rectius *Hippocr.* in lib. de capitis vulneribus, & *Cæcis prænotionibus* asserit, telum obtusum dura & gravia plerumque efficere, ut cum illi concurrant *ἡ ἰσχυρὴ, ἡ δὲ δυνάμις, ἡ δὲ ἰσχύρις*, imò *τοὺς ποταμούς* i. e. infortunium; hinc *Celsus*: *Optuselo plagam inferre pejus est, quàm acuto*. Vulnera enim complicatiora periculosiora sunt simplicioribus, eò, quod secundum *Pavium* medullositas cranii à telo obtuso è suis alveolis excussa phlegmonem gignat à putrilagine concepta. Ictus quò vehementior, eò profundius & truculentius vulnus, & per consequens lethalis vulnus efficit. Jam si ferri longitudo, ejusque obtusa & præfracta acies cum percussoris vehementia & cum cranii crassitie aut tenuitate, aliisque necessariis circumstantiis ritè conferantur, potuerintne læsio ad meninges & cerebri substantiam pertingere? perspicacioribus judiciis æstimandum relinquo. 5. *Rectitudo vel obliquitas vulneris* quid conferat,

Pars II.

liquet ex *Hippocrate*, & ejus interprete *Pavio*. Ictus enim rectilincos efficacius afficere, quàm obliquos ex eo patet, quòd in iis ictuum vis perpendiculariter recurrens duplicetur, tremuloque motu fortius, quæ intra cranium sunt, concutiat; idem judicium esto de plumbeis globulis sclopetorum, vel secundum longitudinem vel obliquitatem illis fororum. 6. Rursus cum rectilincus ictus fuerit, inque sinistram Bregmatis os medio quasi loco incidens, quis negaverit, tanto etiam periculosiorem & funestiores ægro obtigisse, quanto altius ad interiora irruperit, & quanto vehementius eadem sauciaverit. 7. Symptomata, convulsionem, & in oculis genisque inchoatum torporem, & præternaturalem in somnum declinationem ante omnem adhibitam Chirurgiam se exseruisse constat. 8. Non fuisse ebrium patet, quia ideò cellam vinariam accessit, ut nutantem valetudinem, aut adhuc ex morbo imbecillem vini moderato usu confirmaret. 9. Signa non statim adfuisse omnia, necesse non est, cum *Pareus* scribat: *qui-*

Cc

bue

bus nihil tale praecedentium Symptomatum, puta vomitus biliosus, scotomia, haemorrhagia narium &c. ab ictu statim supervenit, cranium tamen fractum compertum est: sic & Aquapendens cum Celfo hæc esse ita signa, inquit: fractura Cranii & si supervenerit, nihilominus dubitare oporteat de fractura Cranii: imò Hippocrates fatetur: Quibus cerebrum vulneratur, illis ut plurimum (ergo non semper) febris aut bilis vomitus adest. 10. An febris adfuerit, id est vera febris, an verò tantum partis, id est Cranii inflammatio? Hanc concedo, illam nego. 11. Haemorrhagia narium tantum increvit, ut vulnus deligare Nobilis absente Chirurgo non potuerit, & aceto adstantes agrum recreare sint coacti.

12. Obj. cum intam gravi vulnere cerebrum non potuit non concuti, cur tamen ager ab initio mutus factus non est? Resp. Valerius: quod tunc non fuerit læsum eâ ratione cerebrum, ut potuerit vocis ablationem prius inferre, quàm noxa sese eousque extenderit. Ubi enim contusio quidem, sed non prorsus

meningum cum vehementia percussio, ibi quantum ab extrema vehementia abest contusio, tanto minor erit subsidencia, disruptio, coarctatio, contusio, obstructio, tantoque etiam necessario mitiora erunt Symptomata. Hinc Parvus ad Hipp. libr. de cap. vulneribus: Bisariam ex capitis vulnere agrum mori accidit, aut quod per se vulnus lethale sit, aut quod lethale detur per accidens. Per se ubi cerebrum valide concussum fuit, si non tantum cranium, sed etiam meninges discisse, sique ipsum cerebrum penetraverit telum, si basis cerebri lesa sit, his ut plurimum statim initio lethalia adsunt symptomata, quæ agrum aut 4. aut 7. die tollunt. Ut plurimum, inquit, ab initio, ergo non semper. 13. Agrum vero statim ab extracto ferro pejus habuisse, plures sunt qui negant, imò sunt qui melius illum aliquamdiu habuisse, epilepticosque insultus in alium ab extractione diem incidisse, asserunt. 14. Agrum in statu morbi, id est 7. die obiisse. 15. Me, ubi primū cutis decussata incisio facta fuit, apertè monuisse, ne nimium sibi & uxori Chirurgi permitte-

mitterent, sed quâ summâ cautione & moderatione uerentur, nî fiat, disertè insuper protestatum, nolle me operationi interesse. 16. Nulla periculosiora symptomata ægro inter operandum obvenisse, præterquam, quæ vulneris propria fuerunt, eundemque de nulla unquam violentia fuisse conquestum, nullum etiam ab extractione deterius malum irruisse, sed ægrum commodius inde se aliquandiu habuisse. 17. Quod scalpra blandè fuerint adhibita, sine omni violentia & vehementiore commotione, in tam nobili & molli membro, quale est cerebrum & pia mater. 18. Chirurgos priscos falsò allegatos, ut *Avicennam*, *Albucaasim*, *Tagaultium*, *Guidonem*, si telum ossi adhaeserit, non nisi attrahendo ipsam eximere telum licet, idque vel manu vel forcipe. Quod si telum in ossa altius descenderit, quod cognoscimus si firmiter infixum, nulli vi metuatur, sed excisoria cultello ossè, quod juxta est, exempto, aut etiam terebra, si necessum sit, prius perforato, ipsum telum extrahimus.

19. Contra instantiam : *Quamdiu mentis compos fuit, tamdiu principem illam facultatem possedit*, quasi sic argumentarer, mentis compos fuit, ergo illa cerebri actio exstitit. Quidni rectius contra inferrem : Reliquæ actiones animalis facultatis læsæ sunt, ergo cerebri actio læsa est, salva mente, salvo intellectu. 20. De puris ortu sub Cranio & de ejus damno parum curo. 21. Rationes, vulnus lethale per se fuisse, si tanta ad putrilaginem suscipiendam cerebri aptitudo, tamque prona inde puris ad meninges descensio, si cranium præ reliquis ossibus inflammationi maximè obnoxium, quid de hoc vulnere enormi statuemus ? Per exemplum à *Carpo* (p. 84.) *Cardinali cuipiam valèrè sauciatum fuisse cerebrum à cuspide longitudinis 4. digitorum, quam tenaculis magno labore, quod vix videri aut capi possèt, extraxit, & in eodem foramine (notetur, cap. terebratum haud fuisse) tenuit tantam per 50. dies, is tamen affirmaret jurato, quod nunquam ab initio læsionis diem quasi unam à Venere illicita abstinu-*

erit, tamen se recollegit. 22. Lethale ut accipiendum *Libaultius ad Aphorism. I. 6. aph. 18.* Accipitur secundum magis & minus, ut omnia illa vulnera lethalia dicenda sint, etiam alia ex iis aliis magis lethalia, vel minus dici queant. Omnia enim ibi enarrata ab *Hippocr.* vulnera lethalia, minus vero lethalia existunt, quibus sola ossa franguntur; quæ ad membranas penetrant, potissimum piam matrem, mortifera; quæ ad cerebri substantiam, omnium maxime lethalia, cum ob symptomatum gravitatem, tum ob partis nobilitatem. Multos tamen exinde convaluisse, multa testantur historiae. Hinc Amplissima Rostochiensis Facultas dixit: non raro, si in nullo peccatur tum ab agro, tum ab adstantibus & Chirurgo, vulnera ejusmodi sanantur; ergo inquam ego, sequi, si in illo peccetur non sanantur, & hinc est, quod per se lethalia putentur. 23. An telum meninges penetraverit, Doctor Schlezerus non asserit, contentus longitudine ferri, & partium affectarum col-

latione inter se. 24. Mira distinctio! *Natura sua lethale est*, quando ipsa vulneris natura immediate & inevitabili necessitate mortem infert: *natura vero sua non lethale est*, quando interveniens aliquod, sive contingens, sive necessarium accidens, quale semper adest, nec potest abesse, lethum infert. Imò, ubi necessarium accidens, quale semper adest, nec potest abesse, lethum infert, ibi accidens esse necesse est, quod naturam vulneris immediatam & inevitabili necessitate consequatur. Ubi ergo ex tali accidente aliquis moritur, ibi ex vulnere, sua natura, & necessitate immediata atque inevitabili moritur. Jam talia accidentia fuerunt in hoc agro, ergo. 25. De Cruciatibus ægri, sub operatione Chirurgica obortis, nemo est qui aliquid certi asserat. 26. Rimam satis parulam fuisse, ut nullam ampliationem ob sordes eliciendas fuerit opus, etiam *Parvo teste*: Si rima satis patens, conspiciaturque sit, sufficit exasperatas fissi ossis rimas scalpendo delere, ut saniem & sordibus patent exitum. Bre-

viter:

viter: omnia prius tentanda, opere faciendo primo securitatis
quàm modiolus in usum trahatur, & celeritatis cura esse debet.
ut qui periculo non vacat, 27. Trepani applicationem no-
ideoque non nisi necessitate ur- xiam & infrugiferam fuisse, ad-
gente adhiberi debet. Et in omni huc repeto,

E.

*Antapologia ad 2. Dn. Schlezeri instantiam à Colle-
gio Medico Rostochensi.*

PROVOCATI denuò responde- sit. Contra si in nullo peccetur,
re cogimur, etiam contra tam ab ægro, quam ab adstanti-
eum, qui nullas rationes novas bus & Chirurgo, indubiè sanan-
protulit, quibus vulnus illud tur, uti sunt *capitis, cranii*, me-
Cranii lethale ostendat, & qui- ningum cerebri, aliarumque
dem *naturæ & necessariæ*. Vul- partium vulnera, quoribus regio-
nura sunt triplicia, *lethalia alia nem illarum attingunt tantum,*
planè, alia *sanabilia*, alia *inter-* non autem penetrant, vel pro-
media. 1. Non evitabilia mor- fundè admodum adiguntur, è
tem afferunt, à quibus nullus ser- qua Classe tertia & *hoc præsens*
vatur, ut si cerebri basis fuerit *vulnus* fuit. Jam ad rationes D.
dissecta, aut vulnus cordi inflit- Schlezeri respondendum.
tum. 2. Sunt vulnera partium
carnosarum, quæ etiam absque
Chirurgo quandoque, solius
naturæ ope, curantur. 3. Me-
dia, quæ quidè periculosa, sed ut
non omnino sunt sanabilia, ita
ex sua natura nec necessariò oc-
cidunt, unde per accidens lethalia dicuntur, quia, nisi rectè tra-
stentur, ex iis etiam moriendum

fit. Contra si in nullo peccetur,
tam ab ægro, quam ab adstanti-
bus & Chirurgo, indubiè sanan-
tur, uti sunt *capitis, cranii*, me-
ningum cerebri, aliarumque
partium vulnera, quoribus regio-
nem illarum attingunt tantum,
non autem penetrant, vel pro-
fundè admodum adiguntur, è
qua Classe tertia & *hoc præsens*
vulnus fuit. Jam ad rationes D.
Schlezeri respondendum.

1. Cum non sint ejusdem
crassitie omnia Crania, & uni
grandius quàm alteri cerebrum,
spatium illud, quod intra cra-
nium & cerebrum intercedit,
sine oculari inspectione nemo
metitur. Non itaque potuit ex-
actè determinari, quousque per
cranium pagio adactus, & an
meningibus & cerebro simul

cum ictu illata fuit plaga, quod post obitum vulnerati cranium non fuit apertum. 2. Symptomata insecuta non arguunt statim cerebrum vel meninges fuisse lāsas, cum non sint certa, nec perpetua, nec propria, nec necessaria. 3. Longitudo vulneris pugione per cranium adacto satis determinatur, & si forte vulneris rima quinta post extractum ferrum aliquousque patuit, ut subtus posita quodammodo viderelicerit, non sequitur ob istud statim membranam sauciata. 4. Argumentum à splendore & nigrific frustilli pugionis infirmum diximus, eò, quod sub cranio ferrum aliundè infici potuit, & nulla sequela: *Ferrum pertransiit cranium, ergò internas partes laesit.* 5. Rectilinea vel obliqua vulnera non lethalityatem, sed difficultatem curationis inferre diximus, & quidem *Hippocratis & Pavii* auctoritate. *Ecquid ideo lethale vulnus, quia cum majore periculo conjunctum?* 6. Nova Symptomata, convulsionum in oculis & genis initia &c. Esto, cum hæc signa non sint *convulsiva* nec cerebri vulnerati *indicia*

sed dubia, cum *Hippocr.* potius concludendum: *quibus concussum cerebrum est, ii statim nec vident, nec audiunt &c.* Nec valet hîc Distinctio D. Schlezeri, quando cerebrum ita concussum est, ut in se concidat atque subsideat, secus autem si leviter violatum sit. Si namque quod subsideit cerebrum, à concussione resurgat, manet spirabilis vitæ salus, & homo mutus aut surdus ad se redibit, si non, talis manebit, & ob suffocationem caloris nativi, & extinctionem, mors sequitur, quod neutrum cum in nostro ægro obtigerit, cerebrum salvum fuit, & per consequens, *vulnus non lethale.* Quæstio, *an symptomata dicta à concussione Cerebri provenerint?* partim imbellis, partim subturpis est. Nam quando vulnerati ab istis symptomatibus manent immunes, cerebrum concussum esse negamus cum *Dureto ad concuss.* & *Valleriol. Lib. 3. Obs. 1. & 8.* id quod in nostro ægro fuit. Ergò, quia vulnus non fuit *per se lethale*, necessum est, ut sit *per accidens*, & quidem multis de causis, *vel Medici, aut Chirurghi, si perierant*

nii sectionem & calvæ nudationem emisit, or scalpro non raserit, pinguis ossi applicuerit, in eximendus fragmentis, modiolive usu membranam violaverit, suturis ipsis scalprum aut modiolum adhibuerit, fragmenta non integrè exemerit, si purgationem aut venesectionem non præmiserit, bonam Dietam neglexerit, aerem quemvis admiserit &c. Quin æger ipse anam præbere potuit morti, si vino se impleat, aut vindictæ cupidus somnum sibi adimat, siccochymia seateat, summa: Tertiâ die decussatim incisum Cranium, quartâ illud in vicinia relicti mucronis rasum, ut aditus admovendæ forcipiperer, operatio aliquoties frustra tentata, hebescit inde millies ferrum, incudi remittitur, ut extrema indurentur chalybe, atque ita quintâ die demum peragitur extractio: Extractionem verò è vestigio sequuntur convulsiones, & postridie mors. Febris impropria fuit morbi, ex vulnere justo diutius clauso. Nam ex concluso cruore vel sordibus putrescentibus inflammatio subsecuta, inde febris, ut *Duretus* ait. Quod, quomodo, & an

ita se habuerit, potuisset apertio craniò post mortem inspicere & deprehendi. Quod tamen turpiter neglectum. 7. Longitudo & profunditas vulneris ex ferri frustillo deprehendi potuit, at inde lethalitas non concludi, cum longè profundiora data sint vulnera, nec tamen mortifera. 8. Chirurghi producuntur, & ipsorum crudelitas, & tardæ operationes. *M. Joachimus de Gadebachio*, qui duram matrem ab ictu sauciatam nullis signis deprehendere potuit, & vulnus simpliciter lethale negavit, & *Caspar N.* qui emplastris rem peragere voluit, & *M. Luderus*, qui pugionis mucronem rectè & tutò in osse relinqui potuisse respondit, & aliquis ex iis dixit: se aliter facturum, si vulnere solus præfuisset. Testatur etiam aliquis, statim ab extracto ferro vulneratum delirasse, idque à concussionem illa, & validiore Chirurgorum motu fortassis factum, supervivere autem potuisse, si, quod ita firmiter Calvaria inhaesit, reliquissent. 9. Meningum præstantia & actio est eadem quidem in cerebro, quæ pleuræ in Thorace, & peritone

tonæ in Abdomine. At *Fernelius* hunc usum tribuit, ut sensus originem statuatur. 10. Mōra & cunctatio Chirurgorum turpissima fuit, & agro perniciosissima: nam primus Medici scopus hic habetur, humorem, qui per fissuram rimam in duram matrem illapsus est, velexitu isto infra collectus, quamocyssimè evacuare, idque primis diebus faciendum, non ultra triduum differendum, *Duretus L. 3. Tr. 2. C. 1. Jacotius Lib. 1. S. 3. Comment. Aph. 4.* præsertim æstate, cum caro magis putrescat, & os gangrænâ infici queat. Vulneris itaque foramen statim ab initio ampliari, vel alibi Craniū convenienter terebrari debuisset, ut sanguinis ichor, in panniculos Cerebri illapsus, e ductus fuisset. Qui diutius conclusus, & morâ inibi putrescens virulentis suis vaporibus caput replevit, & procul dubio corripit, lethaliaque symptomata produxit. Chirurghi ergo, non quidem *malitiâ*, sed sua *infcitiâ* inflammationem excitârunt, quod apertio Cranio prohibere potuissent. 11. Autoritas *Foresti, Gui-*

donis & Tagaultii examinetur. 12. Meninges & Cerebrum non per se & primo affecta fuisse, sed Cranium, sensus convincit. Illa verò per *supradictam* ob iusto diutius clausam fracturam, & sordes subtus retentas, quod signa primariam Cerebri læsionem necessariò comitantia nulla cum ictu, primis diebus, apparuerunt, ubi *Pareus* falsò à Dn Doctore citatur, qui per primos dies primum septenarium intelligat. Inquit autem *Lib. 9. cap. 12.* cum cerebrum incisionis aut cujusvis alterius fracturæ impetu leditur, læsionis signa primis statim diebus apparent, ast cum, nisi multo post ictum diebus, non comparent, à Cerebri phlegmone & putrescentis in ipsum sanguinis effusione, *ortia* esse illa signa, colligere licet. 13. Mentis compos fuit, ergo facultas fuit integra. Est sequela à causa ad effectum, quia facultas actionem semper præcedit. Functiones animales integræ suas Facultates integras ostendunt. Atqui functiones animales in hoc agro usque ad ferri extractionem integræ fuerunt, Ergo & facultates. 14. Vulne-

rum & sanabilem & in sanabiliū supra, ad reliqua jam respon-
distinctio corroboratur, ut & sum &c.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

VULNUS LÆVO BREGMATIS OSSI INFLECTUM, RE-
LICTO IN CRANIO PUGIONIS MUCRONE,
NON NECESSARIO LETHALE EX-
STITISSE.

Quod Collegii Vestri nomi-
ne petiisti à nobis, VIR
Excellentissime, Amice hono-
rante, transmissos de vulnere
controverso libellos, literis A.
B. C. D. E. insignitos diligentis-
simè perlegimus: comperimus-
que, istam præcipuè disceptari
causam: *necessariōne an contin-*
genter lethale vulnus in capite ac-
ceperit Nicolaus de Peccatel? Ro-
gati autem & nos sententiam, ex-
pensis rationibus ultrò citròque
allatis, firmâ consensione statui-
mus: *Tametsi vulnus illud peri-*
culosissimum, fuerit (quippe cum
perieranti laceratione inflatum
Bregmatis ossi, tum pugione mu-

cronis præfracti, tum tanto ictus
rectilinei impetu, ut confractopu-
gione particula ferri per Cranium,
infra intimam Calvarie laminam,
ad iusti digiti latitudinem adaucta,
relinqueretur in illo per triduum,
tum æstivo tempore;) quia tamen
vulnus adeò profundum non
fuit, ut ad Cerebri basin usque,
(quâ læsâ profectò nec ad diem
septimum vulneratus ante obitum
rationis compos permanisset) per-
tigerit, lethale illud non necessa-
riò exstitisse. Hanc nostram
esse concordem in præsent;
controversia sententiam, ut pro-
palam restaremur, Collegii no-
stri Sigillum responso huic ap-

Pars II.

Dd pressi-

preffimus. Vale Vir Clarissime. 9. April. Anno Christi JESU
Actum in Concilio nostro die 1618.

*Decanus, Senior, ceterique Dd. Colleg:
Medicor. in Acad. Lips.*

Conf. Responsum Giffensium ad Cas. III. hujus Sect.
qui unus idemque cum præsentì est.

CAS. IX.

DE

VULNERE CAPITIS & CRANII CUM DURÆ
MATRIS DILACERATIONE.

REQUISITIO

P. P.

Viri Excellentissimi &c.

EX adjectis hisce Actis Crimi-
nalibus E. E. V. V. haud gra-
vatim perspicient, quâ ratione
die Mercurii, qui erat undeci-
mus Septembris anni 1678. nu-
perrimè præterlapsi, noctu cir-
ca horam IX. Walthuse, Præ-
fecturæ hujus communis Lohn-
bergensis, ex improvísò homi-
cidiū aliquod contigerit, quod-
ve occisi corpus, postquam ma-
nè sequenti horâ sextâ statim
fatis cesserat, illudq; à Patre ejus
nobis indicatum fuerat, à Phar-
macopœo Aulicò & Chirurgò
Civitatis Weilburgensis (cū
ob homicidium justò serius no-
bis indicatum aliæ personæ ad
inspectionem cadaveris tam exi-
guò

quò temporis intervallò advocari non potuerint, adeoque necessariò negotium hoc illis committendum fuerit) unà cum utroque nostrum inspectum eaque ratione, ut ex attestato num. 1. actis inserto videre licet, inventum fuerit.

Quandoquidem verò Superiorum jussu Acta hæc Lauda-
tissimæ cuidam Facultati Juridicæ, ad responsum aliquod & sententiam Homicidæ ferendam obtinenda, transmiserimus, ab illa verò tale, ut ex adjecto originali sub Lit. G. videre est, tulerimus, quòd, si primum omnium super lethalitate vulneris, præviò quidem juramentò à supradictò Chirurgo æque & Pharmacopœo Aulico, teste additamentò sub Lit. A. præstitò, ab Inclyto quodam Collegiò Medico recognitum ejusque judicium obtentum fuerit, ipsa ulterius judicatura & juxta te-

norem legum sententiam lata sit.

Hinc ut obtentæ huic sententiae, eâ, quâ decet, observantiâ, morem gereremus, Vobis, Honoratissimi Domini, Acta hæc, una cum additamentis & inclusis eò pertinentibus, numeris suis & literis designata trans-mittere Eosque officiosissimè ro-gare volumus & debuimus, ve-lint suum nobis judicium, pro debitò gratiali, laborum intuitu solvendo & præsentium Exhi-bitori determinando, ocys (cum præter expectationem negotium hoc jamdum nimis protractum fuerit) impertire, ut ulterius illud urgeri & tan-dem ad finem legaliter deduci possit.

Interim de Benevolò Vestrò Responso ne quicquam dubitan-tes & V.V.E.E. Dei T.O.M. Pro-videntiæ committentes æter-num perseveramus

V. V. Dom. Dom. &c.

Löbnerberg & die 28. Febr. 1679.

Sereniss. Principis Nassouico-Deciensis

&

Illustriß. Comitis Nass. Weilb. Præfecti ib.

Dd 2

RE-

RESPONSUM
FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,
Super illethali-
tate
PLAGÆ TEMPORI SINISTRO ILLATÆ;

*Ad Officiales Principis Nassovio-Diezensis & Co-
mitis Nassico-Weilburgensis in Löhnberg
perscriptum.*

Viri Nobilissimi &c. &c.

Quandoquidem in Literis Vestris, Calendis Martii ad Nos datis, à Nobis scire desideraveritis, quomodo in puncto lethali-
tatis se habeat Vulnus à Pharmacopœo Aulicò & Chirurgo Civitatis Weilburgensis in spectum, intransmissis Actis Criminalibus, adjectò Attestatò sub Num. 1. descriptum & à Jacobo Reinhardo die 11. Octobris Anni nuper præterlapsi 1678. Johanni Christio inflictum? An scilicet: plaga illa lethalis fuerit, & ita vulneratus exinde certò obierit? Hinc præviâ perlustratione attestati supradicti & sollicitâ consideratione omnium in eo pari-

ter ac in Actis observandarum circumstantiarum Principis Medicis & Chirurgicis consentaneum existimamus;

Observatò sub inspectione oculari interemij Johannis Christi & quidem primò ante apertionem, quòd plaga temporì sinistro impacta fuerit & abhinc apertò capite sanguis è sinistra aure promanaverit, idque juxta depositionem testium, ante occisi obitum: Tempore sinistro omninò tumefactò & coeruleâ suffusione deturpato existente, quæ suggillatio coerulea deorsum versus, usque ad humerum sinistrum, descendit: Factà verò capitis

capitis aperturâ prope oculum observatum & perspectum fuit, duram matrem ab aure sinistrâ versus inferiora ad maxillam usque discontinuatam & disruptam fuisse, adeò ut sanguis, inter piam & duram matrem copiosè collectus, è sinistro latere effluerit: Omnia juxta fusio-rem relationem supradicti attestati.

Quamvis autem è cruore, qui tam ante, quam post apertionem copiosè effluxit, conjici possit, sanguinè circa Principium nervorum collectum fuisse, à quò mors hora nonâ secuta produci potuisset: Tempora insuper, ob plura eaque periculosissima symptomata pertimescenda, plagas vehementiores sustinere nequeant: Vulnèrâ duræ matris quoque vulneratum similiter in non contemnendum vitæ periculum conicere soleant;

Interim tamen & quoniam in transmissâ (ut vocatur) Relatione Fundamentali non additur, quòd sub factâ inspectione, modò dictum principium nervorum examinatum & an sanguis coagulatus circa illud

collectus & conspectus fuerit: quod tamen jure fieri debuisset; porrò ictus atque plagæ, quæ ob commotionem & concussio- nem cerebri quidem summè periculosi, adeò quidem, ut mors subitanea quandoque illa sequatur, nullo tamen modò absolute lethales sunt, cùm inter alios *Schenckius Lib. 1. Observ. Tm. de Temporum Ossibus Obs. 4.* exemplum ejusdam Rustici recenscat, qui post acceptam plagam in Tempore ita feliciter curatus fuit, ut tandem quoque integra ossicula abscesserint & à reliquò craniò separata fuerint: Similiter *Alexand. Bened. Lib. 1. Cap. 5. de medend. morb.* exemplum Viri Octogenarii habeat, cui plagâ vehementiori cerebri ita concussus fuerat, ut ad 16. quoque diem aphonus decubuerit, qui tandem tamen perfectè rursus curatus & in integrum restitutus fuit: Similiter quoque res sese habet cum vulneribus duræ Matris, dum Medicis & in Scriptoribus Chirurgicis versatis Chirurgis haud ignotum est, quòd pariter non omnia cerebri vulnera, sed pro-

fundiora tantum & ad medullam Ejus penetrantia pro simpliciter & absolute lethalibus habeantur, eaque propter vulnera duræ Matris cō minus ad hanc classē referenda sint: De cetero verò in transmissa relatione nil ulterius, unde absoluta Lethalitas concludi posset, sed potius in *libello accusat.* Art. 26. id memoratur, quod demortuus post acceptam plagam adhuc locutus fuerit, quod aliàs, ubi cerebrum insigniter læsum, fieri non solet, juxta sententiam Hippocr. §. 58. Sect. 7. verbis: Quibus occasione, aliquā cerebrum vehementer, concussū fuerit, necesse est, statim muros fieri; id quod Galenus in Comment. ad hunc

Aphor. & post illum alii Commentatores unanimiter confirmant;

Hinc circumstantiis ita se habentibus & factā insufficienti Inspectione occisi, vulnerationem & Plagam in transmissa relatione descriptam pro absolute & simpliciter lethali & quod demortuo exinde necessario pereundum fuisset, statuere non possumus.

Quod Vos responsionis loco celare non debuimus, permanentes ad quævis humanitatis officia Vobis præstanda prompti æquè ac parati. Signatum Gissa die 4. Martii An. 1679.

Decanus & Professores Ordin. Facult.
Med. Gissena.

•••••(o)•••••

CAS.

CAS. X.

DE

VULNERE CAPITIS ET CRANII CUM
UTRIUSQUE MENINGIS
DISRUPTIONE.

SPECIES FACTI.

POSTquam anno 1686. die Jo-
 vis, qui 16 Septembris erat,
 una cum Chirurgo jurato hujus
 loci, Joh. Georgio Curtmanno
 Rebgeshainam ab Illustrium
 Dnn. Baronum Praefectis missus
 fueram, ut Inspectioni Cadave-
 ris, die praecedente ab alio ver-
 berati & abhinc defuncti co-
 habitarem, inspectione eodem
 adhuc die, praesentibus Dn. Jo-
 hanne Casparo Langio, Praetore
 Riedesfeliano Engelcorhensi, Sea-
 binis quibusdam & Senioribus
 Rebgeshainensibus instituta, in-
 ventum fuit, oculum sinistrum
 colore coeruleo & sanguine suf-
 fusum, Defunctumque in ante-
 riore capitis parte, immediato
 supra frontem macula albi lati-
 tudinem aequante, utitur, dum
 in superficie tantum cutis haere-
 rebat, nullius momenti, detur-
 patum: In dextro autem latere
 supra aurem, versus oculum,
 satis insigni stigmate coeruleo
 affectum fuisse. Detecto itaq;
 Pericranio repertum fuit, quod
 Musculus temporalis in dicta
 dextra capitis regione conquis-
 satus & sanguine fuggillatus fu-
 erit, quo femoto observabatur,
 cranium ad digiti latitudinem
 retrò futuram coronalem, ad
 distantiam trium digitorum
 transversorum a futura squa-
 mosa ossis temporum, sursum
 versus verticem rimam egisse &
 fissura

fissura affectum fuisse. Apertio craniō haud contemnenda sanguinis nigricantis, & congruati quantitas, pugni majoris crassitie, in latere dextro, supra aurem, versus oculum, inter cranium & duram matrem se offerebat, quā remotā conspiciebatur, quod eō in loco dura æque ac pia mater dilaceratæ atque læsæ fuerint. Substantia cerebri illaesa erat, in situ suo naturali conspicua, nisi quod in altero latere à sanguine coagulato incumbente quodammodo depressa fuerit. Ventriculi & meatus cerebri, una cum nervis, naturaliter erant dispositi, ita quidem, ut nulla in illis læsio conspici potuerit. Reliquum quoque corpus illaesium erat, cum neque in eō læsio quædam, siue casim, siue punctim facta, aut ullum etiam plagæ vestigium observari potuerit, nisi quod in scrotō maculæ quædam cœ-

ruleæ (quæ meō iudiciō à compressione unguium ortæ erant, cum, quæ ratione digiti impressi fuerint, adhuc videri potuerit) illaesis tamen testibus conspectæ fuerint.

Quum verò Supradicta Inspectio cum cumprimis in finem instituta fuerit, ut exinde causam lethality in corpore delicti inveniremus, hinc quaeritur: An in specie Facti allegata contusio capitis, cum utriusque Meningis vulnere & copiosa inde ortā sanguinis extravasatione lethalis fuerit? Quæ quidem quaestio affirmativè decidi, ipsaque lethalitas sufficientibus rationibus & Autoribus fide dignis demonstrari posset; at prægnantibus & gravibus de causis Iudicium meum quaecunque suspendo, negotium hoc Amplissimæ Facultati Medicæ committo. *Lauterbaci die 17. Sept. 1686.*

*Johann Eberhardus N.
Med. D. & Phys. Ord.*

Joh. Caspar Lang. Pret.

Johannes Spörerus.

Melchior Fuchert.

RESPONSUM
FACULTATIS MEDICÆ GISSENSIS,
Desuper illethalitate
VULNERIS CAPITIS.

Quandoquidem Nos Decanus & Professores Ordinarii Facultatis Medicæ hujus loci requisiti fuerimus, ut juxta tenorem communicatæ nobis speciei Facti, Inspectionem contusi & paulo post emortui N. N. concernentis, super lethaltate vulneris, unanime nostrum judicium impertiremus: Hinc non tantum allegatam modò facti speciem, juxta circumstantias suas, accuratè perpendimus, sed etiam quæ sub peractâ sectione cadaveris observata sunt, maturè ponderavimus & ex hisce Principiis Medicis & Chirurgicis consentaneum esse reperi-

culam cruentam, supra frontem in superficie cutis repertam, aliud adhuc satis insigne stigma cœruleum in latere sinistro, supra aurem, versus oculum se truserit, sinister etiam oculus cœruleus & sanguine suffusus fuerit) tanti momenti esse non videantur; cum sæpissime facies & oculi, à verberibus, contusionibus & casibus ab alto fusco & cœruleo colore, absque ullò periculò vitæ deturpentur, ut præter quotidianam experientiam idem Historiæ & observationes Medicorum attestantur: Quoniam tamen in hisce læsionibus & quidem his in terminis res non substitit, sed remotò pericranio porro observatum fuit, quod cranium non tantum in allegatis & descriptis locis rimam & fissuram egerit, sed etiam hocce aperto pugni magnitudinem æquans sanguinis coagulati

NB. *Repetatur hic Species
Facti.*

Uut verò externæ vulnerationes atque læsiones capitis in occiso N. N. (non obstante, quod præter exiguam illam ma-

Pars II.

E c

quan-

quantitas inter cranium & duram matrem, in sinistro latere, supra aurem, versus oculum, & utraque simul Meninx lassa & discissa observatae fuerunt: Hinc vulneratio hæc (quam quæ symptomata infecuta sint, & quò intervallo mors supervenerit? meritò exprimi debuisset) eò majus & præsentius vitæ periculum ob oculos ponit, dum illa, præter insignem capitis contusionem, hincque ictus violentiâ excitatam fissuram, absque artiarum aequè ac venarum in dictis partibus copiosè concurrentium rupturâ & dilaceratione fieri non potuit. Interea tamen, quum vulnera duræ & piæ matris in se lethalia non sint: Sanguis nigricans & grumosus inter cranium & duram matrem collectus variis convenientibus remediis, cum primis per trepanationes, excisiones & alia educi potuisset, siquidem *Franciscus Arcaus l. de rectâ curandorum Vulnerum ratione c. 2.* omninò simile exemplum attulit, in quò modò dictus Autor ægrum quendam feliciter & brevè curavit, ubi præviâ trepana-

tionem observavit & eduxit satis magnam concreti & terribissimi cruoris copiam: conf. etiam *cap. 6. Quò & Fortunatus Fideles de Relationibus Med. lib. 4. c. 3.* tendit, dum ita scribit: Ex his enim planè statuendum putò, vulnera panniculorum esse quidem lethalia, vix enim horum incommoda subiecta cerebri substantia non participat; non tamen necessariò, sed magnâ ex parte; sæpeque observatum est, non paucos vulneratos inde evasisse, nisi in malos incidant Chirurgo: Adhæc in Specie Facti, ut vocatur, refertur, substantiam cerebri illæsam in situ suo naturali conspicuam, similiter ventriculos & meatus cerebri, unâ cum nervis similiter naturaliter dispositos fuisse, ita, ut nulla in illis læsio observari potuerit: Præterea quoque vulneratus, juxta Testium depositionem, postquam mane vapularat, ad pagum insigni distantia inde remotum, reversus sit & ingruente demum nocte intra 8. & 9. absque ullis symptomatibus periculosis præcedentibus, obierit;

hinc

hinc ob supra allegatas rationes. stram sententiam sigillò Facul-
vulnus hoc pro simpliciter & tatis solitò confirmare volui-
absolutè lethali habere non pos- mus. *Sign. Giffæ, die 23. Nov.*
sumus. *Quam unanimem no. 1686.*

Laurentius Strauß. D.
Michael Heiland. D.

CAS. XI.

DE

CONTUSIONE CAPITIS CUM UTRI-
USQUE MENINGIS DILA-
CERATIONE.

REQUISITIO

Amplissima Facultas Medi-
ca hujus Acad. rogatur,
ut ad requisitionem Dnn. Præ-
toris & Scabinorum Judicii cri-
minalis, quod in Libera Impe-
riali Friedbergâ Welteravo-
rum est, in præfenti causâ cri-
minali Responsum aliquod
pro debito redhostimento con-
cipiat: Resque à parte Am-
pliss. Facultatis Medicæ eò ma-
ximâ ex parte redit: An, ut sub
lit. N. in Additamentò D. (inter
Acta reperiendò) in Relatione
& Judiciò Medicò habetur, læ-
sio Thomæ Arnoldi Uxoris de-
functæ pro lethali habenda, ita,
ut absque hæsitacione in senten-
tionandò illò niti possimus?
Giffæ die 14. Maji 1699.

*Facultas Juridica Acad. Hasso-
Giffenæ.*

JUDICIUM MEDICI & CHIRURGI

PRAEVIÂ requisitione ordinariâ Magistratus hujus Ampli. Nos infra nominati hodie datô, die 13. Febr. praesentibus binis Dnn. Scabinis Thomæ Arnoldi Conjugem inspeximus & in illâ externè, nisi quod tempus sinistrum oculusque colore cœruleo suffusa & quodammodò tumida fuerint, nequicquam observavimus. Quamprimum vero melioris cognitionis & certitudinis majoris ergo caput aperuimus, non tantum sub craniô, sed etiam in totô latere sinistro cerebri insignis co-

pia cruoris aut sanguinis coagulati se trussit infimulque dura piaque mater, vulgò sic dicta, ad digiti longitudinem dilaceratae fuerunt. Quoniam igitur cerebri per immanem illam contusionem non tantum insigniter laesum fuit, sed & impossibile fuit, tantam coagulati sanguinis copiam educere, adhuc etiam privatio spirituum, adeoque sensus & motus insculta est; Hinc læsionem illam meritò pro lethali habemus. *Dat. Fridbergæ die 13. Febr. 1699.*

*Joh. Philippus Hilcher D. Johann. Gothofredus
Emmericus Felix Reus, Fauerbach, Chir.
Chirurgus.*

RESPONSUM FACULTAT. MEDICÆ GISSENÆ,

*Desuper Uteralitate
VULN. CAPITIS.*

Quar.

Quandoquidem Amplissima Facultas Juridica hujus loci, ad desiderium Dñi. Prætoris & Scabinorum Judicii criminalis Fridbergensis, Nos requisiverit, ut in causâ criminali Joh. Thomæ Arnoldi, Uxorici-
dium concernente, Responsum „ quoddam conciperemus & an, „ ut in Relatione & Judicio Me- „ dico habetur, læsio modò dicti „ Thom. Arnoldi conjugis De-
functæ pro lethali habenda? ju-
diciū nostrum impertiremus; hinc Nos Decanus & Professores Ord. Facultatis Medicæ h. l. communicata nobis Acta, ut & Relationes, à Medico & Chirurgis traditam collegialiter & diligentissimè perlegimus, & præ-
via maturâ examinatione omni-
um & singulatum illic occurrentium circumstantiarū Principiis Artis consentaneum esse dicim⁹:

Obortò die 11. Febr. 1699. mane circa hor. 8. diffidiò inter Joh. Thomam Arnoldum Civem & Pistorem Fridbergensem, hujus-
que Conjugem, accidit, ut huic
contusio aliqua in tempore sini-
stro illata fuerit, quò factò cum
altum prius elamasset Maritum-
que adhuc aliquoties injuriis

verbis affecisset, brevì abhinc
quodammodò animò deliquit,
rit, paulò tamen post, deterfò
prius, sanguine, in partem ædi-
um inferiorem descenderit, in
cellâ cerevisiam vendiderit, do-
nec elapsâ circiter horâ, iracun-
da adhuc, cameram lectumque
intrârit, circa horam X. vomu-
erit & de dolore capitis conque-
sta fuerit, die verò subsequente
prorsus obierit. Cadavere er-
go die 13. Febr. inspectò, ex-
ternè, nisi quod tempus sinistrum
oculusque colore cœruleo suf-
fusa & quodammodò tumida
fuerint, nequicquam apparuit.
Apertò vero capite, non tantum
sub craniò, sed & in toto latere
sinistrò ipsius cerebri insignis co-
pia cruoris aut sanguinis coagu-
lati se trufit, insimulque dura
& pia, ut audiunt, mater, ad di-
giti longitudinem dilacerata fu-
erunt. Omnia juxta tenorē Acto-
rum nobis transmissorum illicq;
contentæ Relationis Medicæ.

Utut verò jam Vulnera Tempo-
ribus in capite inflata summè pe-
riculosa & sæpiissimè lethalia sint
*Hippocr. lib. de Vuln. cap. 3. §.
3. seq. Sebizius Exam. Vuln.
Part. Dissimil. Part. 1. §. 61. 62.*

cumprimis, si non tam casum aut punctum, quam per contusionem infligantur,

vid. Sennertus lib. 1. Med. Pr. P. 1. c. 33. Petr. Pavv. in comment. ad Hipp. de vuln. cap. ap. Bohn. in Examin. vuln. leth. S. II. cap. 1. p. 222.

In hoc casu quoque notabilia quædam & periculosa symptomata, vomitus & febris se traserint, unde cerebrum ipsum læsum fuisse concludi posset,

Hippocr. 6. aphor. 50. & Coac. Præn. III. n. 371. & lib. 1. de morb. III. n. 35.

sine cujus violatione læsio duræ piæque matris, quæ hîc contigit, non facile accidere potest

Hieron. Fabric. ab Aquapendente Oper. Chirurg. l. 2. P. 2. c. XX.

& ut in vulneribus lethalibus aliàs accidit, Defuncta altero statim die perierit; quod à Probatissimis Scriptoribus ad signa lethalitatis refertur,

vid. Goth. Welschius in Rationali Vuln. Lethal. Jud. cap. 3. p. 28. & seq. Bohn. l. c. S. II. C. 1. p. 224. Ammannus in Præxi Vuln. Lethal. Dec. I. Cas. VIII. pag. 99. 109. 113. 124. &c.

Attamen & quoniam Defunctus post illatum vulnus adhuc altum ejulavit & vix mihi! actum est de me! clamavit suisque conviciis & injuriis strenuè adhuc in Maritum detonavit, non statim obmutuit voceq; ac sensibus privata fuit, quod illis aliàs, quibus cerebrum, aut à casu aut ictu vehementer concussum & commotum fuit, accidere solet,

Hippocr. 7. aphor. 58. & Coac. Præn. 3. n. 370. & lib. 1. de Morb. 3. n. 34. ut & Cornel. Cels. l. 8. c. 4.

quin potius aliquamdiu adhuc in ædibus suis obambulavit, in cellâ aliis cerevisiam dispensavit, quò ipsò, dum in medio Februarii id accidit, se æq; ac vulnus (quod hoc ipsum omninò non perferre valet) refrigeravit:

Portò antelitem æquè ac eâ finitâ iræ nimium indulsit & hâc adhuc effervescentes cameram letumque petiit, quâ sanguis & spiritus, cumprimis in vulnere ita inflammari potuerunt, ut non tantum periculosa admodum symptomata, sed & ipsa Mors oriri potuerit, ut idem ab haud paucis, sique Celeberrimis Medicis, tam ex causis naturali-

turalibus, quàm exemplis observatum fuit,

*vid. Wierus Lib. de ira pag. 195.
Job. Valent. Willius Disp. Inaug. de ira p. 38. Guil. Fabric. Hild. l. 1. obs. 18. it. lib. 1. Ep. 1.
Camerar. Memorab. Med. Cent. 10. obs. 52. Resp. Facult. Med. Giff. de A. 89. d. 12. Sept.*

tandem neque Medicum, neque Chirurgum accessivit, ut per V. S. apertionem contusionis aliquæ convenientia remedia ipsi succurri potuisset: de cæterò ex Observationibus Medicorum quoque constat, non tantùm vulnera Meningum, sed ipsius quoq; cerebri (nisi profundiora fuerint) sæpius curata fuisse

Galen. in Com. ad aph. 14. Sect. 6. Ambr. Pareus Lib. 9. Op. Chir. c. 22. Guil. Fabric. Hild. Cent. 4. Obs. 3. & Cent. 5. Obs. 24. Fallop. de cur. Vuln. c. 45.

in relatione Medici & Chirurgorum verò nullius, præter hanc, vulnerationis mentio facta est, & ita neque fractura, fissura aut contrasissura cranii aut ossis temporum, neque specificè determinata latio aut ruptura sinuum duræ matris, venarum plexus choroidei aliorumque ce-

rebri vasorum. it. extravasatio sanguinis & feri ad interiora, festuca cerebro impacta aliaque vel minimò etiam verbulò allegantur, neque conditio ventriculorum, cumprimis autem Principii nervorum observatur & describitur, quod tamen in ardua ejusmodi & sanguinem humanum concernente causâ merito fieri debuisset: Tandem Pectus & abdomen quoque secta non sunt, quæ cum juxta Testium depositionem Defunctæ ante litem tussu & respirati-
oni difficili obnoxia fuerit, meritò inspicere debuissent, ut observari certòque sciri potuisset, an fortè viscera quædam affecta fuerint, quæ Defunctæ mortem promovere potuerint &c.

Hinc rebus sic stantibus vulnus hoc, ita descriptum, pro absolutè & simpliciter lethali habere non possumus; prout in similibus omninò Casibus non tantùm Facultas Medica Lipsiensis, in Resp. de A. 1668. die 24. April. & 1669. die 6. Mart.

Vid. P. Amman. Prax. Vuln. Lethal. Decad. 1. Hist. 7. p. 75. & Decur. 1. Hist. 10. pag. 143.

sed

sed & Facultas Medica hujus jamdum pronunciavit. Atte-
 loci in diversis Responsis Anno stationis t'berioris ergo Sigillum
 1668. die 20. August. 1672. die 12. Facult. Ord. apprimendo. Sign.
 Jul. 1687. die 22. Aug. 1689. die Gisse die 23. Maji 1699.
 12. Septembr. 1699. die 18. Sept.

Just. Frid. Dillenius D.

M. B. Valentini D.p.t.

Decanus.

A. J. Bötticher D.

CAS. XII.

DE

VULNERE CEREBRI & OCULI CUM PER-
 FORATIONE FALCIS.

RELATIO CHIRURGI.

EGo infra subscriptus, cum quamprimùm circa horam 5. pomeridianam illuc appuli, audivi primum, Defunctum die 7. Martii, vesperi horâ 9. & quidem ebrium furcâ scenariâ aut stercorariâ per dextrum oculum confossum, mane insequentia à Balneatore Mückernensi deligatum, die verò 9. ejusd. mensis hora 10. antemeridianâ emortuum fuisse; adeoque post illa-

tam

ram vulnerationem 37. horas adhuc supervixisse. Sub inspectione verò capitisque Sectione sequentia inveni: Totum cadaver insigniter tumidum & ubi ubi flavum, cœruleum & subviride, adeoque præter horrendum foetorem visui abominabile; quin omnibus in locis, ubi in facie, capite & abdomine illud attingebam, sub digitis sibilus, ac si omnia flatu distenta essent, oriebatur. Oculus dexter cruentatus admodum multum extra orbitam propendebat, asserente Balneatore supradictò, quòd, cum primum eundem accederet & oculus ille magis adhuc prominere, hunc denuò intrussisset, & quum tempus ejusdem lateris insigniter intumisset, hoc oleo liliorum alborum inunxisset, oculo verò emplastrum catagmaticum imposuisset, & ita domum se contulisset. *Quæsitus* porro à me, simul referebat, quòd in ipsò oculo nullam hæmorrhagiam observavit, neque ex auribus, ore atque naribus quid sanguinis effluerit, nisi quod è dextro nare semper aliquid feri, carneò colore tincti, eruperit. Parentes autem adstruebant, quòd post

Pars II.

infixtum vulnus insigniter vomuerit, nec quicquam penes se retinere potuerit, sub vomitu interdum sanguine, utut paucò, simul rejectò. Addebant eundem summè inquietum fuisse, nec unò in locò se continere potuisse, paucissima locutum & interdum sensibus & memorià destitutum fuisse: Maximum verò dolorem, quem sensisset, occiput & cervicem occupasse. Ictus punctim illatus, inter dictum modò dextrum oculi bulbum & palpebram superiorem, quæ parum excoriata erat, in dextram orbitam penetraverat ipsumque oculum insigniter sauciaverat. Separando cutem carnosam per sectionem cruciformem, illa ubi vis fungosa, crassa, fusca & cœrulea, foetidisque vaporibus, inde cum sibilò quasi erumpentibus, repleta erat. Pericranium similiter in totà sui circumferentià cruentatum erat; & licet insequente mane Inquisitus ipse retulerit, quòd, cum Defuncto palo acutò è sepimento extractò (furcam enim se non habuisse) ictum inflixisset, idem ad terram prolapsus fuerit, cui palo modò dictò adhuc plagas aliquot intulisset, nescius ta-

Ff

men

men ob tenebras & nocturnum tempus, quò in locò eundem ferierit: Caput etiam totumque corpus, ut suprà dictum, tam malè tractatum videretur, nulla tamen plagarum vestigia reperire potui. Cranium integrum & illa sum erat, quò remotò dura mater ubivis sanguine perfusa, in vasibus autem sanguiferis, in specie sinu falciformi nequicquam sanguinis conspiciebatur, qui insigniter tumebat, in extremitate falcis acutà, quà ossi cristoso affigitur, binis foraminulis rotundis, pisi magnitudine, occurrentibus. Pia Mater similiter cruentata, ipsumque cerebrum, cum omnibus vasibus illud perreptantibus summè tenerum, colore p. n. conspicuum & corruptioni fere proximum crant. Rere Mirabile sanguine turgēbat & è situ suo ferè remotum erat. Circa cerebellum plurimum sanguinis collectum fuisse apparebat & notam merebatur, quod foramini, per quod medulla in spinam dorsi tendit, intrusum & quasi insaccatum fuerit. Dura Mater, eò in locò, ubi sinus & cavitatem cranii interioris seu baseos cerebri inve-

nit, huicque arcu adhæret, in fossà ossis cuneiformis dextri lateris, in fine orbitæ oculi, dilacerata & ab osse quodammodo separata erat. Totò verò cerebro remotò in supradictà cavitare sinus aut fossæ ossis cuneiformis dextri bina fragmenta ossium teneriorum, hujus ferè magnitudinis $\Delta \square$, ipsasque ossis laminas coctulcas & sanguine quasi perfusas reperi. Unde vero ossicula illa profecta fuerint, sub diligenti inquisitione inveniebam; quia sc. ictus, sive furcà, sive palò inflictus finem orbitæ oculi, versus tempus, prope rimam ossis cuneiformis, per quam non tantum nervi oculum moventes, sed & insignis arteriæ carotidis ramus ad oculum & è contra venulæ quædam ex oculo in duram matrem se dividunt, transeunt, penetraverat, illic dicta modò ossicula ab orbita oculi in ipsum caput intrusetat tantumque foramen efformarat, cui minimum digitum meum inserere potuerim. An autem per ictum hunc ipsa cerebri substantia, aut ullà ejus pars læsæ fuerint, licet in hoc diligentiſsimè & quidem ob cande-

læ defectum, solum prælucente tadâ, inquisiverim, ob prædictam malam ejus constitutionem reperire non potui. Cranium igitur à cerebro aliisque liberatò, oculum quoque vulneratum ex orbitâ suâ extraxi, in quò clarissimè dignosci poterat, quod ictus vehementiâ non tantum bulbus insigniter contusus, sed & musculus attollens omninò dilaceratus fuerit. An verò Defunctus à Balneatore (qui, ut ante dictum, juxta propriam confessionem eundem non aliter deligavit, nec in violentissimâ hac contusione ægro venam secavit, multò minus Fomentationes, Cataplasmata aliaque convenientia medica-

menta capiti applicavit, neque internis remediis illi succurrit) methodicè & ut miserrimus ille status summoperè exigit, tractat⁹ fuerit, suo in loco relinquo. Cæterum, prout oculi læsio per se lethalis non est, ita tamen negariquevit & juxta experientiam è plurimis Autoribus demonstrari potest, violatas ejusmodi læsiones & contusiones aut compressiones cerebri & rupturas vasorum ossiumque fracturas summè periculosas esse & ut plurimum (quò rationali tamen Dñi. Medicorum sententiæ præjudicare nollem) suffocationem Spirituum causari, ut mors necessariò insequatur. *Serveſte die 19. Martii 1669.*

Ido N. Chirurgus.

INSPECTIO INQUISITI.

AD desiderium Dñi. JOH. ARUDOLPHI N. Judicis Mückernensis, inſequentē mane, post Sectionem Occisi Fabri Ferrarii, Johannis Meyeri, die sc. 23. Martii Incarceratum Bar-

tholdum Steffinum inspexi & observavi, quod dexter ejus oculus cœruleo colore infectus & in parte anticâ sangvine suffusus esset. Supra frontem sub capillis leve vultusculum habebat

bat, unde parum sanguinis effluerat, quod baculo nodoso seu manubrio mallei incisorii, quo Defunctus Faber Ferrarius utus erat, inflictum videbatur. Quia & mucrone dicti modò mallei incisorii in clavicula dextra ita vulneratus erat, ut mucro per femoralia seu braccas & indusium penetrando dictò in locò foraminulum aliquod efformaverit, unde parum sanguinis effluerat &c. *Servestæ, die 16 Martii 1669.*

Ido Wulff, Chirurg.

RESPONSUM
FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,
Desuper Lethalitate
VULNERIS CEREBRI.

P. P.

Quandoquidē Casum quendam, Homicidium concernentem, cum adjunctis Actis huius tenoris transmissis: Quod Johannes Meyer, prope pagum Löhe, à Bartholdo Steffino die 7. Martii vespere horà 9. furcā foenariā aut stercoreariā, vel (juxta Inquisiti narrata) pallo acuminato in oculum dextrum, inter bulbum oculi & superiorem palpebram contusus & ictus fuerit, ita, ut inter alias læsiones, sub inspectione atque sectione præcipua fuerit, quæ per orbitam oculi dextri, prope cristam galli & supra os cuneiforme ad cavitatem cranii sub cerebro penetravit, quæque ab orbita bina insignia fragmenta & festuca simul intrusa, ut ita non tantum bulbus oculi summè conquassatus & eruentatus, è capite extra orbitam propenderit, sed etiam Musculus Attollens dilaceratus & processus falcatus

catus in acuminatâ sui parte, ubi cum cristâ galli connectitur, binis foraminulis perforatus: Dura piaque mater hinc inde multo sanguine suffusa, illa quoque juxta orbitam oculi dilacerata fuerint: Vulneratô die tertio abhinc, qui nonus Martii erat, horâ decimâ antemeridianâ moriente; Omnia juxta tenorem Relationis Chirurgi, in Actis observandâ; nostram sententiam hic desideraveritis; Hinc Eosdē certiores reddimus, quod, cum post Collegialem diligentemque ponderationem ex allegatis circumstantiis & conditione læsionum appareat, quod inde subortis rupturis vasorum, cum primis sinus istius magni falcis tertii, sive longitudinalis cerebri sanguinis profusio ita producta fuerit, ut sinus modò dictus omnino exinanitus & corruptus, per extravasatum & coagulatum sanguinem tam cere-

brum, in cuius porulos illapsus, quam utraqve mater corrupta & exinde cerebrum & cerebellum compressa, generatio quoque & motus Spirituum animalium, ad vitam maximè necessariorum, turbata & per consequens actiones animales & vitales sufflaminatæ fuerint, ut allegata symptomata, vomitus sc. continui, anxietas vel inquietudo, loquelæ impotentia, sensuum alienatio &c. fusius ostendunt, juxta circumstantias in Chirurgi Relatione occurrentes læsio hæc pro simpliciter & absolute, lethali omnino habenda sit; melius autem fuisset, si ad sectionem hanc Medicus Expertus simul requisitus, ipsaque Inspectio à Chirurgo tempore diurno & non prælucente tantum tædâ suscepta fuisset; quod &c. *Lipsiæ, die 8. Aprilis An. 1669.*

CS)(O):(SO

CAS. XIII.

DE

CONTUSIONE CAPITIS CUM PROCESSVS
FALCIFORMIS LÆSIONE.

REQUISITIO.

Clemens Schönertus, Incola Zschitz-Schwizensis, die 30. Septembr. Anno 1670. affinis suo, Georgio Hermanno harpage, ut ex adiectis hinc Actis videre licet, ictum vehementem in capite inflixit, quò factò hic die insequente emortuus, hæcque læsio sub institutâ Sectione à Medicò & Chirurgis, qui illi interfuerunt, pro lethali habita fuit, prout ex Relatione illorum fol. 4. & 6 fufius apparet. Jam quidem Inquisitus vulnerationem illam inficiari nequit; inter alias autem excusationes in Defensionibus suis fol. 66. ausus est iudicia à Medico & Chirurgis de lethali tate vulneris impertita in dubium vocare; unde & in

sententia post infectâ, fol. 83. iurib⁹ consentaneum esse visum fuit, ut Iudicia illa Facultati cuidam Medicæ transmitterentur: Adeoque Celsissimus Princeps Elector Saxonia, Dominus meus Clementissimus f. 82. Clementissimè iussit, ut à Dnn. meis Honoratissimis iudicium aliquod & Responsum requirerem; quos, ut Mandato huic Devotissimè satisfiat, officiosissimè rogo, velint Relationes fol. 4. & 6. diligenter perlegere & an Vulnus hoc pro lethali agnoscant, nec ne? juxta circumstantias maturè ponderare suamque sententiam in forma probante mihi communicare. Hoc &c. *Dresdæ die 27. Jul. An. 1671.*

Joh. Sigismundus N. Præfectus.

ATTE.

ATTESTATUM MEDICI fol. 4. & Chirurgorum fol. 6.

PRAEVIÂ Requisitione Sattræ & Secret: Electoralis Saxonici (S. T.) Dn. MICHAELIS N. in præsentia Dn. Joh. Sigismundi N. Praefecti & Actuarii, ut & Dnm. Seniorum & Chirurgorum Juratorum Dresdensium, ut & Scabinorum Provincialium & Judicum Zschlitzschvizensium, Ego infra nominatus hodie ante meridiem, inter 9. & 10. horam, Defunctum Georgium Hermannum, Incolam Zschlitzschvizensem, in ædibus suis inspexi atque reperi, quod vulnus capiti & dextro lateri verticis inflictum (3. dig. fere longum) vix aliud, quàm cutem læserit; siquidem pericranium quidem integrum, sed non tantum eò in locò, cui vulnus illatum, sed & in totò latere sinistro, una cum Musculò Temporalis illuc obviò, sanguine coagulato prorsus suffusum fuit. Porro in osse bregmatis dextro, retrò ad distantiam digiti Geometrici à suturâ lambdoideâ &

2. dig. à futurâ sagittali stigma fuscum exiguum (quod obolò tegi potuisset) repertum fuit: Et licet cranium eò in locò saluum & absque fragmentis conspicuum fuerit, attamen ad digiti latitudinem ab eò, versus suturam sagittalem, rima seu fissura orta fuit, quæ per suturâ modò dictam totumque os bregmatis sinistrû, usque ad distantiam digiti transversalis à futurâ squamosâ aut osse temporum sinistrò continuata fuit, ubi fissura hæc se divisit alteraque ejus rima antrosum, usque ad os frontis, per suturam coronalem: Altera vero retrorsum abiit & in osse bregmatis sinistrò, ad dorsi in cultro latitudinem circiter, ab osse occipitis finita fuit. Apertò autem capite, eò in loco, ubi externè læsiones inflicte erant, in Meningibus cerebri, vel durâ & & piâ matre, similiter in sinu tertio crassæ membranæ cerebri & fælec foraminula quædam mi-

nora,

nora, piscum æquantia, conspici poterant, unde sanguis confertim profluxerat sequè inter cranium & meninges insinuaverat; unde eò in locò, ubi externè musculus temporalis esse solet, intus frustum sanguinis coagulati, pugnum conglobatum æquans, hærebat, quod cerebrum summopere compresserat; quemadmodum non minus inter membranas cerebri & cerebri ipsam insignis quantitas sanguinis vel cruoris reperta fuit. Præter hæc cerebrum neutiquam vulneratum erat, nisi quòd à sanguine modò dictò ventricul^o sinister omninò compressus & eversus fuerit. Licet verò externa læsio periculò

caruerit; quoniam tamen confusio conjuncta 1. Fissuram cranii causata est. 2. Utramque meningem ipsumque proccellum falciformem læsit, unde 3. immanis & subitanea hæmorrhagia suborta fuit, quæ (antequam remedia necessaria adhiberi potuerint) motum cerebri & influxum Spirituum animalium impedivit & hæc ratione apoplexiam, postmodum verò ipsam mortem, intra horarum aliquot decursum inscutam, induxit; Hinc confusio hæc cum vulnere merito per se & simpliciter lethalis habetur; quod hisce attestari volumus. *Dresda die 2. Octobr. 1679.*

Heinrich N. D. & Phys.

Paulus Prickner } Chirurgi.

Joh. Fried. Müller }

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

CONTUSIONIS CAPITIS

Judicium

Judicium faciliè potest haberi harpage interfecto inflata : Sc.
 Ilex circumstantiis, in literis al- fuisse necessariò hanc læsionem
 legatis, propter symptomata, lethalem &c.

Vid. Ammanni Praxis Vuln. Lethal.

Dec. I. Hist. 7. p. 188. & seqq.

CAS. XIV.

DE

VULNERE CAPITIS SCUTICA INFLECTO,
 CUM CONTRARUPTURA PIÆ
 MATRIS.

REQUISITIO.

POSTquam die 3. Decembr. an-
 ni 1683. conflictus aliquis
 inter Rusticos nonnullos & Ser-
 vos ortus fuerat, & unus ex illis,
 Christophorus Rothsal dictus,
 brevè post expiravit; hinc ex in-
 stitutò cadaver à Medico & Chi-
 rurgò sectum & inspectum fuit.
 Quoniam vero judicium desu-
 per cò sub A. impertitum nimis
 rigorosum appareret, eoque ma-
 gis, quod læsio in capite tam no-
 tabilis non fuerit, nisi quod ali-

quid cruoris sub durâ matre,
 prorsus illæsâ & post deterfio-
 nem cranii læsio quædam in piâ
 matre se truserit; hinc officiosè
 rogito, velitis Casum hunc ma-
 turè ponderare & imprimis illuc
 considerare 1. quod Defunctus
 Islebiæ ante conflictum cerevi-
 siâ se nimis implendo inebriâ-
 rit. 2. Ante & sub ipsâ actio-
 ne insigniter incaluerit: 3. du-
 rante tumultu his ad terram in
 caput præcipitatus fuerit. 4. Ab-

Pars II.

Gg

hinc

hinc summè ebrius currui vel carpento lignario impositus & per viam inconditam, sub frigore insigni ad distantiam milliaris integri vectus & dubio procul vehementer concussus & commotus fuerit. 5. quod instrumentum, quò homicidium perpetratum esse dicitur, pars anterior seu apex scuticæ sit, quo unicus tantum ictus ipsi inflictus fuit. 6. quod læsio piæ matris in Relatione indicata, in exiguo foraminulò constiterit & loco cruoris, qui supra læsionem repertus esse dicitur, spuma tantum sanguinea observata fuerit. Quapropter iterum atque iterum rogato, velint circumstantias, quæ omnes & singulæ ex Actis comprobari possunt, bene attendere & ad sequentes quæstiones solidè respondere. 1. *An in causâ adhuc dubiâ vulnus hoc pro absolute lethali habendum sit?* 2. *An illud ab unico ictu, apice seu parte anteriore scuticæ, seu potius baculi scuticæ, produci potuerit?* 3. *An hæc piæ matris læsio non potius à causâ internâ, sc. nimia exca-*
descentiâ, vel commotione hominis, imprimis ebriosis, aut à duplici lapsu, aut à violenta contusione in
curru lignario oriri potuerit? Datum Islebiæ die 2. Jan. 1684.

Joh. Fridericus N. Jur. Peritus.

ATTESTATUM MEDICI & CHIRURGI.

PRAVIâ Requisitione unâ cum Chirurgò cadaver virile inspexi atque reperi, quod 1. ex ore naribusque Occisi crassa viscidaque spuma fermentando prodierit. 2. In summitate frontis maculam rubicundam oboli triplicati magnitudine observavi, diffusò 3. labiò superiore ex fusco-rubescente. 4. Malla sinistra quodammodo elevata & stigmatibus rubicundis obita erat. 5. In vertice capitis vulnus digitalis longitudinis,

ad periossium penetrans & sanguine nigricante coagulatio repletum erat. 6. Collum, uterque humerus, cum binis brachiis, usque ad carpos utriusque manus, ut & totum dorsum cum spinâ dorsi, usque ad clunes, omnino fusca & stigmatibus obsita erant, ab epilepsia forte accedente. 7. Cure capitis per sectionem cruciformem separatâ, sub eadem in periossio, proximè ad suturam coronalem in osse syncipitis sinistra, alia plaga seu confusio, non quidem penetrans, sed coagulatio tamen sanguine suffusa, digitum dimidium longa & pollicem lata latebat. Craniò vero, modò moreque solito, separatò inveniebamus, quòd 8. crassa meninx min⁹ lassa fuerit, nec quicquam vitiosi illi reperiri potuerit, nisi quod firmiter craniò adhaeserit. 9. Separatâ jam durâ matre cruor sub eâ latebat, in summitate verticis, in suturâ dextrilateris, supra piâ meningem, quò deterio, pia mater eò in locò ita lassa fuit, ut instrumentò cerebrum eximi potuerit. Quoniam enim pia mater valibus san-

guiferis referta est & ob idem vehementiorem venulâ piâ matris disruptâ sunt, hinc cruor ille extravasatus fuit. 10. In eodem latere, circa auditus organum 2. ferè drachmâ sanguinis coagulati, qui è superioribus piâ matris venulis eò descenderat, conspicebantur. 11. Cerebrò tandem & cerebello è craniò exemptis & in scutellam depositis, licet hinc inde versando illud accuratè examinatum fuerit, nihil tamen aliud observari potuit. 12. Abhinc Thorax & Abdomen aperta, omniaque illiè salva reperia fuerunt. Adeoque ex §. 6. 9. & 10. clarum & manifestum est, quod pro vulnere lethali sit habendum, ob lationem piâ matris, à ruptione venularum & cerebri in illâ, ob contusionem vehementem, unde statim quòque convulsio & insultus epilepticus exorta sunt, ut idem §. 6. tanquam apparentia externa satis ob oculos ponebatur. Adhuc, licet aliquot adhuc dies supervixisset, cruor tamen vel sanguis transvasatus in putredinem abiisset, ubi delirium statim in-

secutum & insultus epilepticus
exemplò & omni momentò
exasperatus fuisset, cùm nullò
modò educi potuerit. Præte-
rea cerebrum iis in locis jam-
dum pultis instar molle sine du-
bio putredini obnoxium fuis-
set, non emanente febris sym-

ptomaticâ seu vulnerariâ; quæ
omnia priora augere potuissent,
septimò tamen die, si non citius
pereunte agro, ut idem in si-
milibus casibus Experientia satis
ob oculos posuit. Seeburgi die 4.
Dec. 1683.

Laurentius N. Med. Lic.
Barthol. Wild. Chirurgus.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Super Lethalitate

VULNERIS CAPITIS SCUTICA
INFLICTI.

TRansmisso Nobis Casu, Ho-
micidiū, in CHRISTOPHO-
RO ROHTSAHLIO commis-
sum, concernente & desuper 3.
subiunctis quæstionibus: An &c.
&c. iudiciò nostrò desideratò,
praviâ Collegiali ponderatione
omnium illis occurrentium cir-
cumstantiarum respondemus,
quòd, cùm 1. iuxta tenorem Re-
lationis in Defunctò & in specie

in vertice capitis ejus vulnus ad
periostium penetrans: Item, in
ossè syncipitis sinistri proximè
ad futuram coronalem alius
ictus seu confusio, à quâ contra-
ruptura piæ matris in latere dex-
trò suborta fuit, observata fu-
erint, hic non amplius causâ du-
bia, sed omninò clara sit, adeo-
que læsiones hæ, collectivè sum-
tæ, omninò absolutè lethales fu-
erint,

erint, utpote quibus nulla ratione nulloque modo succurri potuit, idemque celeritas mortis subsequatur sufficienter confirmavit. Imò sine dubio plura vehementium ejusmodi læsionum vestigia observari potuissent, si (ut decebat) cerebri interiora diligentius & non obiter in sectione perlustrata fuissent. Quod si verò certò doceri possit, defunctum, sive ante, sive post inflatas plagas binà vice ad tetram in caput præcipitationibus illis ita læsum fuisse, tunc utique lethalitas, respectu Inquisiti, dubia fieri posset 2.

Quamvis sufficientia exempla prostant, quod sæpissimè à subtilibus instrumentis vulnera lethalia cranio æquè ac cerebro inflata fuerint, hoc tamen in Casu eò respiciendum quoque est, quòd reliquæ Contusiones Defuncto illatæ, vehementiores fuerint; nisi in parte anteriore habenæ scuticæ nodi quidam fuerint. 3. Omnia hæc allegata, tanti valoris non sunt, ut læsionem tam periculosam & mortem adeò subitanam inferre valeant. *Lipsiæ die 9. Januarii.*
An. 1684.

Vid. Amman. Prax. Vuln. Lethal.

Decad. V. Hist. IX.

CAS. XV.

DE

CONTUSIONE CRANII, CUM FESTUCIS
CEREBRI CORTICEM IN-
TRANSANTIBUS.

Gg 3

RE-

REQUISITIO CUM RELATIONE INSPECTORUM.

HAud ita diu est, quod rixa „ dem locô, ad longitudinem
 quâdam hîc oborta fuerit, „ digiti, sauciata, sed & pollicis
 quâ durante nonnemo graviter „ latitudine & ferè ejusdem
 vulneratus fuit, qui die s. sequen- „ longitudine quoque cranium
 ti exspiravit, filiusque meus vul- „ depressum & ad cerebrum
 nerationis accusatur. Abhinc „ impactum, imò ita commi-
 Medicus D. Gothofredus N. u- „ nutum fuerit, ut sub deli-
 na cum Chirurgo Gothofredo „ gatione successivè novem
 Gröschnern, Attestatū aliquod, „ fragmenta seu festucae, di-
 quâ ratione Defunctus sub secti- „ versæ magnitudinis, cum
 one inventus fuerit, judiciis ob- „ sanguine confertim proflu-
 tulit, quod seq. in modum se ha- „ ente extracta fuerint. Sub
 „ bet: Præviâ requisitione Am- „ lapertione craniî verò tam du-
 „ pliss. Judiciorum Civilium hu- „ ra, quàm pia mater, ad supra-
 „ jus loci, Nos infra nominati „ dictam magnitudinem, disu-
 „ die 21. Febr. hujus 69. anni „ nitæ & dilaceratæ, inter me-
 „ Johannem Keilen, Sutorem ex „ ninges & cerebrum, & in
 „ Mega-Haynâ oriundum, die „ se multum sanguinis coagu-
 „ 14. mensis suprascripti, noctu „ lati, ex parte jam corrupti
 „ inter XI. & XII. horam securi „ atque putridi, ut & cerebri
 „ Molitorum in ossè frontis, „ cortex per festucas impactas
 „ prope sututam coronalem, „ non tantum vulneratus, sed
 „ aut in syncipire lateris sinistri „ & omninò corruptus apparu-
 „ vulneratum & die 20. hujus „ erunt. Cum igitur per hanc
 „ postmodum, post mediam no- „ contusionem, quæ cum vul-
 „ ctem circa horam 1. emortu- „ nere, fractura & substantiæ
 „ um, inspeximus & invenimus, „ craniî, læsione item membra-
 „ quod non tantum cutis in co- „ narum & ipsius cerebri sub-
 „ stan-

stantiæ cōtigit, cerebrum, „ dextri lateris & epilepsia in-
 „ tanquam pars nobilis insigni- „ secuta fuerint, æger quoque
 „ ter violatum, hæcque omnia „ intra paucos à contusione dies
 „ statim vomitus, brevî post au- „ obierit; hinc læsio hæc prole-
 „ tem alia quoque symptoma- „ thali habetur; quod propriis
 „ ta periculosa; aphonia sc. con- „ nostris manibus testamur. A-
 „ vulsiones, febris, paralyfis „ ctum die & anno ut suprâ.

Gothofredus N. D.

Gottfriedus Gröschner, Chir.

UT autem Medicus & Chi-
 rurgus in Attestatō suō per-
 hibeant, vulnus pro lethali ha-
 bendum esse, è sequentibus ta-
 men rationibus hoc ipsum vul-
 nus è contra non tam absolutè,
 sed ex accidenti & partim ex ne-
 gligentia Defuncti, partim ex im-
 peritiâ Chirurgi lethale evasit,
 quia 1. Vulneratus post læsio-
 nem capite denudatō per 2. ho-
 ras in plateâ divagatus est, dum
 primò per portam Lipsiensem
 ad Balneatorem abire voluit,
 quam diu occlusam invenit,
 necessariò retrocedere debuit,
 donec in Balneatoris famulum
 inciderit, qui eundem secum de-
 duxit & deligare voluit eaque
 de causâ eundem in plateâ ex-
 pectare iussit, quem cum æger
 aliquandiu frustra & impatienti

desideriò præstolatus fuisset,
 tandem ad Chirurgum in plateâ
 Torgaviensi se contulit, illic pul-
 sando altâque voce clamando
 denuò haud parum temporis in-
 sumere debuit, antequam Chi-
 rurgus exsuscitatus fuerit eum-
 que intromiserit. 2. Ipse simul
 æger confessus est, quod eò, quò
 in plateâ de locò in locum diva-
 garetur, tempore aliquoties in
 terram deciderit. 3. Post deli-
 gationem nudò capite in hypo-
 causto frigidò supra stramen &
 asseres absque tegumento, si pal-
 lium excipias, decumbere co-
 actus fuit. 4. Die insequenti
 rursus denudatō capite aeri ex-
 positus & sub intensò tunc fri-
 gore per forum ad curiam se
 contulit & de rixâ judicialiter
 examinatus fuit. Hoc factò una

cum

cum Sociis suis in diversis locis, per integrum ferè diem cerevisiam vinumque adustum ingurgitavit, quòd à plurimis hominibus, non sine admiratione, visum fuit. Circa vesperam horà 6. à Chirurghi adibus ad Hospitium Sutorum, non mediocri distantia inde remotum, se contulit, idque non sine insigni cerebri commotione, ubi similiter lectum aliquem non invenit, sed durissimo scamno, in hypocausto frigido incumbere tenebatur & quidem per totam illam noctem & diem pariter insequentem, sub misera curà & Diatrà. 5. Hic cum primis notatudignum est, quòd Chirurgus (vir honestus aliàs, sed qui ejusmodi vulneri curæ fortè non sæpe interfuit) talia instrumenta, quæ à Prudentibus & Expertis Chirurgis in vulnerum periculosorum curà adhibentur, in promptu non habuerit, dum ad extrahendam festucam ad minimum furcam, qua edulia in mensa recipit, quod immò incurvavit & ita festucam illam extrahere coactus fuit. Quapropter 6. omninò necessarium fuisse, ut expertus quidam & versatus Chirurgus ad nego-

tium hoc statim adhibitus fuisset, qui plura ejusmodi vulnera tractaverit & per idonea instrumenta vulneris curam gerere potuisset. 7. Quoniam hic & instrumenta & experientia desiderata fuerunt & ita cranium, quod juxta tenorem Attestati, ad cerebrum usque depressum fuit, neutiquam elevatum, nec ipsum cerebrum inde liberari potuit, hinc necessariò illud cum membranis suis infici & corrumpi debebat. 8. Considerationem etiam meretur, in Sectione Seram minus firmam & omninò crassam adhibitam fuisse, ita, ut per talem vehementem motum, tam dura, quàm pia mater aliæque tenues pelliculæ faciliè ladi & dilacerari potuerint. Quapropter 9. quæritur: Annon, si sub secundâ aut tertiâ statim deligatione vulnus per cruciformem sectionem dilatatum, subsidia per idonea instrumenta Chirurgica adhibita, hacque ratione cerebrum ab incumbente sanguine, fragmentis, & putredine liberatum ipsæque meninges cum cerebro balsamis nobilissimis vulnerariis & similibus curari meliusque tractari potuissent,

sent, annon, inquam Ager, adjuvante Divinâ Benedictione, servari potuisset? 10. Adhuc in eas devenio cogitationes, quod læsio hæc nec tam periculosa, nec concussio cerebri adeo vehementis & lethalis fuerit, aut esse potuerit, quum ipse Chirurgus, vi Attestati, sub secundâ & tertiâ deligatione vulnus hoc non tam periculosum esse dixerit, quin & æger ultra 3. dies distinctè loqui, confessionem suam devotè recitare & sacrâ cœnâ eadem devotione uri potuerit, adeoque sanæ mentis semper fuerit; cum è contra Hippocrates in Coacis Aph. 499. à vehementi concussione læsum non tantum voce privari, sed etiam non videre, non audire fereque mori doceat. Quia igitur in hoc vulnerato talia statim insecta non sunt & dubiò procul eapropter, quod vulnus aeri expositum fuerit, sanguis per fissuram & fracturam copiosè manavit & exinde cerebrum ejusque ventriculos neque corrumpere, neque spiritus animales superare aut suppressere potuit, hinc concussio talis non adeo vehemens & ipsa fortè læsio minus lethalis

Pars II.

fuerit, sed ipse fortè æger per errores Diætæ malumque curæ regimen & vulneris refrigerationem sibi ipsi symptomata periculosa mortemque accersere, Chirurgus autem, cum ob instrumentorum defectum cranium prehendere nequiverit, vulnus neglexisse potuit. Quia & 11. Chirurgus nunquam examinatus aut Magister Artis renunciatus fuit, nescimus an ipsi perspectum sit, quanam in similibus casibus medicamenta adhibenda sint? quod 12. exinde quoque elucescit, quod ad Prætorem dixerit vuln' totumq; negotium omnicarere periculo? 13. Omnia propriò ausu & absque consilio Medici suscepit, qui tertiò demum die agrum accessit. Quod si etiam 14. dura piaque mater ab initio læsæ fuissent, æger neutiquam per ostiduum supervivere potuisset.

Quia igitur, in dubiò hoc negotiò solidâ & dilucidâ relatione & informatione indigeo; hinc V. V. Excell. Exc. officiosissimè rogitò, velint haud gravatim me certiore reddere,

An vulnus statim ab initio ab-

Hh

solut?

solutè lethale, an potius ex ne- Hoc cum debita remuneratio-
gligentiâ vulnerati & ex impe- ne &c. Eysenburi die 4. Mar-
ritiâ Chirurgi ex postfacto le- tii. 1669.
thale evaserit?

Christoph. Bohr.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS.

Super illethaliitate

CONTUSIONIS CRANII.

P. P.

PROPOSITO nobis Casu, Jo-
 hannem Keilen, Sutorem
 concernente, qui 14. Febr. securi
 Molitorum in capite vulneratus
 & die 21. abhinc inter horas 11.
 & 12 noctu emortuus est & de-
 sideratō judiciō nostrō de seq.
 quæstione:

An vulnus ab initio statim ab-
solutè lethale, aut potius ex ne-
gligentiâ patientis & imperitiâ
Chirurgi ex postfacto lethale
evaserit?

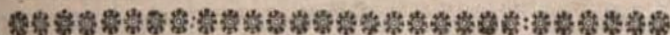
referimus, quòd, postquam to-
 um hoc negotium tam in se &
 sua naturâ, quam juxta circum-
 stantias suas Collegialitèr & ma-
 turè perpenderimus, contusio
 hæc, ut à Medicò & Chirurgis
 describitur, summè periculosa
 fuerit, quoniam non tantum
 cum vulnere & fracturâ, sed et-
 iam cum subsidentia & effra-
 cturâ cranii conjuncta fuit: Ita
 quidem, ut decimus quoque ita
 vulneratus certâ reconvalescen-
 tiæ spe lactari non possit. Ni-
 hilominus tamen & quoniam
 varios excessus allegatis, qui
 tam in malo regimine Pati-
 entis

entis, dumis per 2. horas post vulnerationem denudatò capite circumvagatus est, sæpius corruit, detectò capite stramini incubuit, die insequente sub intensissimò frigore ita ad curiam se contulit, postea quoque cerevisiam & aquam vitæ ingurgitavit &c. quàm in imperfectò apparatu Instrumentorum Chirurgicorum consistunt, quoniam hisce deficientibus, alius & expertus magis Chirurgus adhiberi debuisset, qui instrumentò elevatoriò cranium sub-

dens elevare, fragmenta removere, sanguinem extravasatum evacuare & ita, prout Artis est, putredini & corruptioni obviam ire potuisset: Hinc eò inclinât sententiâ nostrâ, quod, si circumstantias allegatas sufficienter probare possitis, sæpius nominata contusio, in hoc Individuò, in se & suâ naturâ nequiquam lethalis fuerit, sed maximam ad partem ob allegatas causas ex accidenti lethalis evaserit. Quod &c. *Lipsiæ die 6. Martii 1669.*

Vid. Paul. Amm. in Praxi Vuln. Leth.

Dec. 1. Hist. 10. p. 134. & seqq.

CAS. XVI.

DE

VULNERE CAPITIS CUM MENINGUM
& CEREBRI LÆSIONE.

P. P.

ANno 1645. die 10. Martii judicialis Inspectio vulneris à subscriptis Personis peracta, & in occiso Georgio E. observatum: 1. Vulnus rectilineum in sinistro syncipite, longitudine dimidii

Hh 2

midii

midii digiti, nullâ in partibus
externis conspicuâ sagillatione;
aperto verò Cranio, lamina in-
terna cranii circa vulnus, inter-
nè in sutura Coronali, incurvata
& fissâ erat, ita ut multæ testæ
duræ matrem tangerent, à qui-
bus non solum puncta, sed fas-
ciâ meningum separatione, ce-
rebrum ipsum ejusdem loci cor-
ruptum videbatur. 2. Vulnus
supra sinistrum Oculum ad uf-
que Cranium penetrans. 3.
Symptomata fuerunt sequentia,
videlicet: tertiâ statim die fe-
bris traumatica accessit, quam
quinta die Paralysis dextri late-
ris excepit, cum amissione lo-
quelæ, nonâ die Convulsiones
Epilepticæ continuæ, tandem-
que mors ipsa. Dab. Görlicii,
ut supra.

D. Paulus S. D. Fried. F.

RESPONSUM

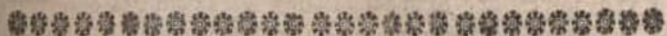
FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

CONTUSIONEM HANC CAPITIS PERICULO-
SAM QUIDEM, NON VERO LE-
THALEM ESSE.

INstitutâ sedulâ perlectione
Relationis, vel inspectionis
vulnerum nobis transmissæ, co-
gnoscamus atq; pronunciamus,
quod vulnus istud Capitis, tam
propter compressionem Cranii,
& fissuram multiplicem laminæ
interioris, quàm etiam propter
inducta symptomata, summè
existere periculosum, non ta-
men simpliciter & absolute lethale;
ratio, quia 1. amissio loquelæ
non statim & immediate post
vulnus accessit, sed demum tri-
duo post vulnerationem, quod
in absolute lethalibus juxta Hip-
pocratem Sect. 7. Aph. 58. & Co.
ac. 409. statim fieri consuevit.
2. Medi-

2. Mediante Trepanatione à te præservari. *Dab. Lipsiæ die*
prudenti Chirurgo potuisset 3. April. 1645.
paciens liberari, atque sic à mor-

CAS. XVII.

DE

VULNERE CAPITIS CUM MENINGUM &
CEREBRI CORRUPTIONE.

RESCRIPTUM PRINCIPIS.

DOctissimi, Dilecti Fideles: Actis hisce communicatam col-
legialiter perlegatis, vulnus oc-
cisi & circumstantias illuc occur-
rentes probè ponderetis & ab-
hinc Nobis sententiam vestram,
cum remissione inclusi, quam-
primum id fieri poterit, eò dire-
ctam humilimè transmittatis:
An sc. dictus modò occisus è
vulnere tali necessariò obierit,
hocque per se aut potius per ac-
cidens lethale fuerit? Hoc ita
fore confidimus Vobisque omni
Gratià addicti sumus. *Darmsta-*
dii die 11. Sept. 1696.
mè jubemus, ut relationē Ejus c.

E. Ludovicus, H. L.

Hh 3

RELA-

RELATIO MEDICI.

Sub inspectione & accuratâ
 Svisitatione vulneris capitis,
 quod N. N. Knau Pyrobolario
 Chiliadis Schrautenbachiani die
 10. August. tempore vespertino
 inflictum, ut die 14. noctu circa
 X. is obierit, repertus fuit ictus
 casum medio ferè ossis frontis
 illatus, à futurâ coronali inci-
 piens & deorsum versus oculum
 dextrum vergens, s. circiter
 digitorum transversorum, qui
 non tantummodò dictâ longi-
 tudine cranium & subjacentes
 meninges, duram & piam ma-
 trem penetravit, sed & substan-
 tiam cerebri ad digiti transversi
 profunditatem vulneravit; quæ
 omnia non contemnenda ex-
 travasatio sanguinis secuta est,
 cujus quantitas sub dissectione
 cranii circa latus sinistrum efflu-
 xit & circa cerebrum vulnera-
 tum, ejusque meninges, ut & in-
 teriorem cranii partem, cum
 fragmentis quibusdam, se trusit,
 quæ aliqualem jam corruptio-
 nem cerebro ejusque meningi-
 bus læsis induxerat. Quia igitur
 per ictum hunc cerebrum,
 tanquam pars principalis, cum
 meningibus suis insigniter læ-
 sum fuit, unde vehementes vo-
 mitus infecuti, ipse sanguis con-
 fertim in craniò se collegit, qui
 difficulter inde extrahi, nec ad
 vulnus commodè deveniri po-
 tuit; adhuc Chirurgi Castren-
 ses, ut prætendunt, omnem dili-
 gentiam ac medicamenta ad id
 & defensionem necessaria, abs-
 que effectu adhibuerunt; sed
 æger terciò die rursus vomuit &
 sequenti die deliravit: It. die
 14. cum summâ inquietudine
 vulnus sæpius attrectavit & em-
 plastra detraxit, ut lethargus &
 tandem mors secuta fuerint:
 Hinc rebus sic stantibus & ex
 causis modò dictis vulnus pro
 lethali habendum. *Darmstadt*
die 15. Aug. 1696.

S. H. Ulner Locumtenens.

F. M. Stückrad, Locumten.

J. H. Benerodt Signifer.

Alb. C. N. M. L. p. t. Physf.

Darmst.

G. D. Reuling, Chir. Castr.

R E.

RESPONSUM
FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,
DE
ILLETHALITATE VULNERIS CAPITIS.

P. P.

Cum proximè elapsò die 10. August. vespertino tempore, intra 5. & 6. horam, inter binos Pyrobolarios Darmstadii in viâ publicâ lis oborta fuisset & alter alterutrum acinace in capite ita vulnerasset, ut hic die 14. sequenti circa X. noctu exspiraverit, postridie sub inspectione & accuratâ visitatione vulneris hujus cephalici ictus in medio ossis frontis, à futurâ coronali deorsum, versus oculum dextrum tendens, 5 circiter digitorum longitudinis, per cranium & substratas meninges, duram & piam matrem non tantum penetrans, sed & ipsam cerebri substantiam ad digitum transversum profunditatem lædens observatus fuit, quæ omnia non contemnenda sanguinis extravasatio insecta est, cujus quantitas aliqua sub dissectione cranii circa sinistrum latus effluxit & circa cerebrum vulneratum, meninges ejus & internam cranii superficiem, cum fragmentis nonnullis observata fuit, quæ aliqualem jam corruptionem modò dicto cerebro vulnerato æquè ac meningibus ejus induxerat. Quin & vomitus ingentes in vulneratò insectui sunt, qui tertio quoque die redierunt: ipseque æger sequenti nocte deliravit, die 14. August. quoque ex summa inquietudine vulnus sæpe contrectavit & emplastra detraxit, ut

„lethar-

„ lethargus & tandem mors in-
 „ secuta fuerint. Omnia se-
 „ cundum tenorem Relationis
 „ ab Auliatro & Physico Darm-
 „ statino, Dn. L. Geilfusio, im-
 „ petrita.

Quandoquidem igitur à Se-
 renissimo, Nostro Principe &
 Domino sub datò Darmstadii
 die 11. Septembr. Nobis Cle-
 mentissimè demandatum fuerit,
 ut Acta cum in finem Nobis
 transmissa & hisce redeuntia
 Collegialiter perlegeremus, vul-
 „ nus occisi omnesque illic oc-
 „ currentes circumstantias pro-
 „ bè consideraremus & abhinc
 „ sententiam nostram quam-
 „ primum impertiremus, an
 „ Pyrobolarius occisus è vul-
 „ nere tali necessariò obierit
 „ hocque per se aut potius per
 „ accidens lethale fuerit?

Hinc Nos Decanus & pro
 tempore praesentes Professores
 Facultatis Medicæ Gissenæ, præ-
 viâ accuratâ ponderatione o-
 minium & singularum, in descri-
 pta Relatione Medici, ut & cir-
 cumstantiarum in transmissis
 nobis Actis occurrentium, prin-

cipiis Anatomicis & Chirurgi-
 co-Medicis consentaneum esse
 ducimus, de nihilo quidem non
 esse, quod similia capitis vulne-
 ra, per cranium & meninges in
 ipsam cerebri substantiam pene-
 trantia & cum sanguinis extra-
 vasatione, fragmentis seu festu-
 cis cranii, membranas cerebri
 pungentibus & vomitu crudo-
 rum vel biliosorum humorum
 conjuncta summè periculosa sa-
 pèque lethalia sint; dum ipse
 etiam eventus lethalitatem in
 hoc casu confirmavit, quia vul-
 neratus die 4. ab illatò vulnere
 expiravit; & quidem 1. ob au-
 ctoritatem Hippocrat. qui cere-
 brum dissectum habenti lethale
 esse scribit. VI. aphor. 15. & 1. de
 morb. III. §. 4. moritur ait, si
 quis cerebro sauciatus fuerit. Et
 4. Prorrhet. XXII. 1. Ex capitis
 vulneribus lethalissima sunt, in-
 quit, quæ ad cerebrum pertin-
 gunt, & nullum capitis vulnus
 contemnendum esse in *prooemio*
libri de Vulneribus Cap. monuit
 Et *Fortunati Fidelis*, qui l. 4. de
Relat. Medic. c. 6. p. m. 555. capi-
 tis vulnera suâ natura nequa-
 quam tuta esse pronunciat. 2.

Ob

Ob læsa partis (cerebri sc.) nobilitatem & necessitatem. 3. Ob vulneris magnitudinem & profunditatem. 4. Ob curandi & remedia applicandi difficultatem vel impossibilitatem. 5. Ob symptomatum gravitatem & 6. periclitantis vitæ termini brevitatem, teste *Gothofr. Welsch* in *Rationali Vulner. Lethal. Judic. Cap. III. p. m. 28. seq. & Bernh. Sæverô, de Inspect. vuln. lethal. & sanabil. p. m. 30.*

Attamen & quoniam i. Vulnera capitis casum, vel instrumentis secantibus inflicta tam periculosa non sunt, quam ea, quæ punctum vel etiam contundendo insiguntur, testante *Sennertô lib. 1. Med. Pract. P. 1. cap. 23. p. m. 164. Sebiz. Exam. vuln. part. dissimil. Part. 1. §. 66. & 69. Petr. Parv. Comment. in Hippocr. de Vulner. Capit. Wiseman of Wounds & Blancard. in Collect. Med. Phys. citante D. D. Bohm Exam. Vuln. Lethal. Sect. II. C. 1. p. 222.* ubi circumstantiam hanc iis, qui super lethali-tate deponere postulantur, diserte commendat: Quoniam etiam 2. vulneratus ab inflicto vulnere non statim ad terram

ruit & humi prostratus fuit, neque obmutuit & sensibus orbatus fuit, sed juxta Testium depositionem strenuè adhuc decurrit, neque alia periculosa symptomata statim ab initio in eò observata sunt, quæ in ejusmodi cranii & cerebri læsionibus lethalibus plerumque se trudent & ab Hippocrate VII. Aph. 14 & 58. item Coac. Prænot. 499. & 509. l. 1. de Morb. 34. 35. & lib. de cap. vuln. XV. 1. ut & Corn. Celsô lib. 8. c. 4. ordine enumerantur. 3. Vulnus quoque, juxta Medici Relationem, tantum ad digiti transversî profunditatem in cerebri substantiam & neutiquam ad basim & ventriculos usque penetravit: quemadmodum in eadem relatione quoque non habetur, quæ ratione quartus cerebri ventriculus, utpote omnium nobilissimus & principium nervorum se habuerint, an hoc à sanguine coagulato forè obstructum fuerit nec ne? priori enim casu spirituum animalium influxus in medullam spinalem & nervos præpeditus fuisset & consequenter facultas animalis, & tandem quoque vitalis cessare ipsaque mors citius, quam contigit,

tigit, insequi debuisset; cum è contra ex observationibus Medicorum constet, sapius ejusmodi & pejora adhuc capitis vulnera, & quidem cum deperditione substantiæ cerebri, magnitudine quoque ovi gallinæci (teste Jacot. lib. 1. *Prænot. S. 3. Fallopio de Curat. vulner. 45. & Symphorian. Campeg. ap. Suevum de Insp. vuln. pag. 30. 32.*) curata fuisse. & licet 4. in relatione Medici symptomatum quorundam graviorum, vomitus sc. ingentis, delirii, inquietudinis aut jeffiganonum, (conf. *Bohnitus de Renunciat. vuln. in genere p. 34. seqq.*) tandemque lethargi mentio sit facta: priora quidem (si continent & post dies aliquot, uti hîc contigit, de novô redeunt, cum aliâs ex repletione stomachi per cibum & potum, aliisque causis quoque oriri possint) signa capitis & celebri læsi sunt, ut apud *Hippocrat. & Cels. loc. cit.* videre licet: nullam tamen lethalitatem absolutam vel per se talem indicant, hæcque non minus ac alia periculosa symptomata (quæ quidem non tam ex naturâ vulneris, quàm

ex accidenti & neglectu idoneorum auxiliorum accesserunt) per tempestivam V. S. Clysteres, cautam vulneris dilatationem (ut hoc in se jam satis amplum fuerit) debitam eductionem sanguinis extravasati, priusquam putrescere inceperit, extractionem fragmentorum aut festucarum & similia, tam Chirurgica, quam Pharmaceutica Remedia, febrem symptomaticam, inflammationem, cerebri corruptionem &c. inhibentia (ut talia apud *Paracum, Parvium, Forestum, Valleriolam, utrumque Fabricium, Scultetum, Greg. Horstium, Tim. à Guldenlee &c.* satis superque occurrunt) præcaveri potuissent.

Hinc ob causas tam allegatas, quam alias adhuc quamplures (dum sc. neque Medicus in Arte Peritus, una cum Chirurgô Castrensi, statim in principio vocatus, neque remedia supradicta adhibita fuerunt) vulnus hoc pro simpliciter & absolute lethali vix habere possumus. Attestante
propria

propria nominis nostri subscri- nario. Sign. Giffa die 18. Se-
ptione & sigillo Facultatis Ord. ptembr. 1690.

*J. F. Dillenius, D. h. t. Facult. Med.
Decan. & Acad. Rector.*

Mich. Bernh. Valentini, D. & P. P.

CAS. XVIII.

DE

VULNERE CAPITIS IN SUBSTANTIAM CEREBRI PENETRANTE.

P. P.

Titius in symposio fauciatus in capite, decimâ die post mortuus est, & qvia hæredes ejus putant, causam hujus mortis subitanæ provenire à plagis vel contusionibus, quibus ab adversariis exceptus, idèò cognitionem homicidii hujus commiserunt Nobiliss. Judicis officio, qui alterâ statim die corpus defuncti legaliter inspicere & aperiri curavit, prout videre est ex Relatione sub A. Observandum hîc, quòd 1. Titius post fauciationem statim quidem deligatus, sed 2. aliquem invasit, ulturus contusiones acceptas, nisi à tertio interveniente fuisset retractus. 3. Saltavit per aliquot horas, usque dum sanguis ex vulnere rursus profiliit, ita ut secundâ deligatione opus haberet. 4. Mane subsequente in mastra circa curiam se portari jussit. 5. Post meridiem per quadrantem milliariis domum se

Contulit pedibus suis. 6. A Balneatore quodam, cui experientia in curandis vulneribus, & apparatus instrumentorum Chirurgicorum deficit, curatus. Dubium itaque: utrum Titius præter omnem navatam operam, ab acceptis plagis mori necessariò debuerit? vel, an magis ex malo regimine, aut impetitia balneatoris, vel aliis symptomatis, quæ allegaram Cerebri putredinem produxerunt hoc contigerit? Ut itaque hoc dubium eximatur nobis & Judicibus, deliberent, quæso, Excell. Vestre super hoc casu collegialiter, & in forma probante sententiam mihi communicent: *An ex lethaliitate absolut à hic patiens obierit?* Dab. Torgaviae die 26. Jan. 1642.

Andreas G.

A.

DEprehendimus in Titio vulnus occipitis sinistri, longitudine digiti ab aure sinistra versus dextram, eodem etiam spatio à prima vertebra distans: cranium erat magnitudine dimidii thaleri depressum & incurvatum, ab extremitate asciae, quâ confusio hæc peracta, ita, ut ab hac incurvatura vel depressione crani, fragmenta aliquot, per duram & piam matrem, profun-

ditate dimidi digiti in substantiam cerebri penetraverint, circumferentia unius Grossi, in medio vulneris cerebrum conspiciebatur putridum, foetidum, colore flavum instar vitelli corrupti, profunditate unguis in digito, videbaturque hæc putredo totum occupare cerebrum; dura mater livida erat, & ab effuso cruore sugillata &c.

Christoph. H.

§ (o) §

RE.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

VULNUS HOC CEREBRI PERICULOSUM
QUIDEM, NON TAMEN LETHALE
FUISSE.

Scire desideratis à Nobis, *ut* Strum Titius in capite inter compotandum sauciatus, inevitabiliter movi exinde debuerit? Hoc ut eò promptius expediremus, accuratorem relationem Medici & Chirurgi sperassemus. Illa enim sub A. est admodum confusa, obscura: Nihilominus, stante istâ, dicimus: quod licet omnia Cerebri vulnera, tum propter partis nobilitatem, tum propter consensum nervorum & consolidationis difficultatem, admodum periculosa sint, cumprimis illa, quæ cum contusione fiunt; minimè tamen exinde concludendum, quod per consequens omnia vulnera cerebri, sed tantum illa, quæ ventriculos eiusdem penetrant, & quæ

sequuntur, absolute & simpliciter lethalia sint. Experientia siquidem constat, quod non solum ejusmodi vulnera, sed profundiora quoque & cum deperditione substantiæ à periculis Chirurgis, idoneis instrumentis, legitimâ observatâ Diætâ, & remediis convenientibus adhibitis, fuerint curata. Quoniam vero Titii vulnus (sic fides relationi) 1. tantum unguis profunditate cerebrum penetravit. 2. nulla Symptomata lethalia mox subsequuta. 3. nec ipse perito & instrumentis idoneis instructo Chirurgo commissus. 4. multo minus Diætâ observavit patiens, sed 5. post deligationem per aliquot horas saltavit, 6. aëri semet exposuit, 7. quadrantem miliaris cundo emensus, quâ

commotione sanguinis massa facile potuit inflammari s. decimo quoque die post vulnerationem demum mortuus, hinc ex adductis rationibus aliter concludere non possumus, quàm ita: quod Titii quidem periculosa vulnera, non tamen per se lethalia fuerint, sed potuisse eundem,

adjuvante Divino Numine, idoneis instrumentis ac medicamentis, feliciter curari; mortuus itaque est potius Titius ex malo Dietæ Regimine, & defectu periti Chirurgi, quàm vulneris lethalitate absolutè. Dab. Lips. die 31. Jan. 1642.

Vid. Ammann. Med. Crit.

CAS. XIX.

DE

VULNERE CRANII CUM SUPPURATIONE CEREBRI.

REQUISITIO

P. P.

Cum oblatione servitorum nostrorum paratissimorum Vobis, Domini, reticere non possumus, ex Actis Judicialibus hic simul adjectis quoque videre licet, quâ ratione Valentini Rothii uxor, Alten Geissingæ, sub lite, Marito suo cum Elia Büttnerò hujusque Consortibus die 21. Novembr. 1664. intercedente, in capite ita vulnerata fuerit, ut die 13. Decembr. 1664. tandem, elapsis prius tribus septimanis, obierit; quemadmodum autem sub ipsâ cadaveris Sectione Medicus ad eandem requi-

requisitus, D. JOHANN CA-
SPAR HORN & Daniel Hoff-
mann Chirurgus, ambo Frey-
bergenſes, attestatum aliquod,
vulnus lethale fuiſſe in Act. fol.
25. dederunt: Ita mihi Vice-
Praefecto ratione officii aequè ac
juſſus gratiſſimi incubuit, con-
tra utrumque Inquiſitum, Eliam
& Joh. Henricum Büttneros
inquiſitoriè procedere, donec
res eò deducta fuerit, ut alteri
inquiſitorum Eliæ Büttnero,
juxta ſententiam fol. 199. tortu-
rà dictata, poſt ejus autem De-
ſenſionem alibi diductam fol.
245. juri conſentaneum judica-
tum fuerit:

„ Quoniam Inquiſitus in De-
„ ſenſione ſuâ contra Medici
„ & Chirurgorum Relationem
„ unum alterumve allegavit &
„ ut Acta Collegio cuidam
„ Medico transmiſſerentur hu-
„ jusque judicium expeteretur,
„ rogavit, hinc ocyus illud fiat,
„ & ita tam deſenſionis, quam
„ cauſæ intuitu juri & æquo
„ ſatiſſiet!

Nobis quoque fol. 244. inter
alia Clementiſſimè injunctum
fuerit, ut conjunctim Proceſ-
ſum Inquiſitionalem urgeamus
& promoveamus: Insuper dictus
modò inquiſitus iteratam De-
ductionem in Actor. fol. 247.
produxerit; ut adeoque totum
hoc negotium in ſola hâc qua-
ſtione: an vulnus hoc ſimplici-
ter & abſolute lethale ſit dicen-
dum? acquieſcat? Hinc Dnn.
noſtros Honoratiſſimos officio-
ſiſimè rogamus, velint caſum
hunc probè conſiderare, Se-
ſionem in Actis fol. 25. repe-
ribilem, ut & argumenta In-
quiſiti, tam fol. 145. ſequ.
quàm 232. 233. & 248. ſeqq.
contra eandem allegata dili-
gentiſſimè examinare & de o-
mnibus ſubactum judicium &
ſententiam, cum remiſſione
Actorum, pro debito hono-
rario, Nobiſcum per Tabel-
lionem hunc communicare &c.
Altenburgi die 18. April. Anno
1668.

N. N.

N. N.

ATTE-

ATTESTATUM

MEDICI & CHIRURGI.

EX desiderio & dispositione Nob. &c. Dn. Caroli N. Sereniss. Elect. Saxon. Vice-Præs. & Altenburgico-Geisslingensis nos infra nominati, in præsentia Judicialium, cadaver Mariæ, Valentini Rothii, Metallicolæ, Uxoris inspeximus & observavimus. 1. Vulnus articuli longitudine supra oculum sinistrum, prope suturam coronalem. 2. Pericranium & periostium discontinuatum erat, ita, ut cranium denudatum fu-
 erit & sub ipso vulnere corruptum. 3. Post cranii apertio-
 nem ad articuli longitudinem 4. festucas seu fragmenta satis notabilia intus sub cranio hæ-
 rentia, tria scilicet nummi du-
 plicati (cines Zweyers) magni-
 tudine, quartum verò paulò mi-
 nus, quæ duram & piam matrem
 penetrarant & ab ictu plagaque
 vehementi, fuste majore inflata,
 ita decussa fuerunt. 4. Supra
 cerebrum, intra cranium pus
 sincerum, thaleri latitudine, quò
 remotò s. foraminula minora,
 nucleum cerearum æquantia,
 occurrebant, quibus digito
 compressis, pus per piam ma-
 trem confertim erumpebat,
 quod aliquoties contigit, & quia
 invenimus totum cerebrum
 suppuratum esse, hinc reliquum
 missum fecimus craniumque
 oclusimus. Ex hisce & quo-
 niam ante mortem Ejus febris
 vulneraria cum immani calore
 & debilitate, ut & nausæa cibo-
 rum, vomitu, agrypnia & epi-
 lepsia continua accesserunt, vid.
*Hipp. 18. Aph. S. 6. Henr. Froben.
 l. 2. c. 1. & Senn. l. 5. part. 4. c. 8.
 de prognost. vuln.* hinc vulnus
 hoc pro lethali habendum. *Dat.
 Altenburgi d. 19. Dec. 1664.*

Johann. Caspar. N. D.

Daniel Hoffmann, Chirurg.

RE-

RESPONSUM
FACULTATIS MEDICÆ WITTEN-
BERGENSIS,
Desuper illethalitate
VULNERIS CRANII.

P. P.

Quid in causa Mulieris alius cuius plagâ quadam vulnerata Nobis perscripseritis & quâ ratione Dnn. à Facultate Medicâ huius loci informari desiderant, an vulnus pro simpliciter lethali habendū sit hoc ex quaestione, hâc simul redeunte, satis distinctè percepimus. Quorum intuitu Nos Decanus &c. præviâ diligenti ponderatione & ex seqq. fundamentis agnoscimus & veritati non minus, quàm iustitiæ consentaneum esse dicimus, quod læsio hæc pro vulnere simpliciter, per se & suâ naturâ lethali, haberi & agnosci non possit, 1. quod vulnerata septimò demum ab obitu die inspectioni subiecta fuit,

Pars II.

ubi cerebrum facilimè & citissimè corrumpitur, cumprimis, si vulneratum fuit & materiæ exitus sufficiens denegatur, quapropter nil solidi hîc determinari potest. 2. Quia vulnerata post contusionem illatam per XXII. dies adhuc in vivis superstes mansit; 3. quoque exemplâ prostant ejusmodi Personas, in quibus cranium cum pia duraque matre, imò ipso cerebrò ita læsum fuit, ut multa cerebri pars ob putredinem efflueret, curatas fuisse. Hoc & similia attestantur *Arcæus, Botallus, Forestus, Sennertus, Fabricius Hildanus* &c. & licet 4. *Hippocrates* vulnera vesicæ, cerebri, cordis &c. lethalia dicat, repetente

K k

id

id *Cornelio Celfo*, vox tamen *verax* hic lethalitatem quoque accidentalem, ut plurimum contingentem, item summum periculum denotat, ut satis constat. 5. Mulieri vulneratæ nulla Diæta imperata fuit, dum aeri frigido, qui cerebro prorsus inimicus est, se exposuit & aquam vitæ hausit. 6. Tractatio vulneris legitima & methodica non fuit, quia purulentæ materiæ æquæ ac fragmentis debitus exitus paratus non fuit. 7. Vulnerata fuit Epilepsia correpta & post illatam plagam semel corruit ipsūq; caput allisit. Ex his igitur aliisque rationibus satis superque videre licet, vulnus hoc pro simpliciter, per se & suâ naturâ lethali haberi non posse, quod hisce attestatur &c. *Wittenbergæ die 9. Martii. Anno 1668.*

Decanus, Senior, &c.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

DE

Eodem Casu.

P. P.

QUandoquidem haud ita pridem Questionem aliquā una cum Actis judicialibus Nobis transmissis, nostramque de eâ informationem desideris:

*An scil. Vulnus Valentini Ro-
abii conjungi sub durante dissi-*

*dio illatum pro simpliciter &
absolutè lethali habendum sit,
nec ne?*

hinc præviâ diligenti perlustratione dictorum Actorum maturaque eorum ponderatione referimus, quod vulnus modò allegatum pro simpliciter & absolute

lue

lute lethali habendum non sit, curata fuerunt. Unde multò dum post illatam lationem ægra, tam ratione curationis, quam ratione Diætæ debitè observata & tractata non fuit, cum primis Trepanatione insuper habita & neglecta, utpote quàm majora adhuc Capitis vulnera

minus ex ipsa sectione, die 7. post mortem demum instituta, lethalitas hujus vulneris hauriri potest; adcoque læsio hæc ex accidenti lethalis evasit. Quod &c. *Lipsæ die 24. Aprilis 1668.*

Vid. Ammanni Praxis Vuln. Lethal.

Dec. 1. Hist. 7. p. 69.

CAS. XX.

DE

VULNERE CAPITIS CUM MENINGUM ET CEREBRI LÆSIONE AC, INUNDATIONE VENTRICULORUM.

P. P.

POSTQUAM Henricus N. me verbis injuriosis, citra meritum, affecit, ad viadicandam existimationem meam, gladium evaginavi, planitie eundem percussurus solum, casu vero vel alio infortunio succedente, gla-

dus aliter directus, ipse in Capite vulneratus fuit, quò factò statim in Musæo meo deligatus & Chirurgus commendatus, ut nihil eorum intermitteret, quod ad felicem Curationem facere posset, qui etiam Chirurgus hoc

Kk 2

vulnus

vulnus flocci pendit, dicendo: esse tantum vulnus simplex, nec cranium læsum, hinc non esse necessarium, ut Medicus advocaretur, posse talia à Tyronibus curari, quod etiam intra 14. dies consolidavit, & ita supinâ suâ negligentia causatus, quod Henricus N. tandem die 12. Julii, & ita septimâ hebdomadæ à vulnere, postquam aliquoties vulnus recruduit, mortuus fuerit. Perstitit in sua opinione, etiâ in vulneris inspectione, cranium illud vulnus non penetrâsse; sed, pro dolor! separâtâ cute, deprehensum, quod non solum vulnus casum factum Cranium, & quidem Os syncipitis sinistrum, prope angulum, quem facit sutura Coronalis cum sagittali, penetraverit, existente in cranio foramine, crassitie pisi, longiusculô tamen. Apertô porrô cranio, & dura mater ipsumque cerebrum læsum, apparente in margine vulneris corruptione ac putredine, in dextro cerebri ventriculo eximia quantitas materiæ serosæ, sinister autem cerebri ventriculus anterior plenus erat succosa & purulenta materiæ, ita ut vix 3. coclearia eandē ceperint, prout pluribus ex Relatione patebit.

Occurrunt ideo varia dubia super hâc lethali rate, aut qualitate vulneris, v. gr. 1. In genere: *An capitis vulnera ex doctrina Hippocratis, qui nullum Capitis vulnus contemnendum esse scribit, per se lethalia, & maxime periculosa sint?* 2. *An vulnera Capitis, ubi cranium quidem læsum, vulnus autem ex negligentia nimis citò consolidatum, vulneratus etiam usque in 7. hebdomada vixit & iterum munia sua obivit, pro lethaliibus habenda?* 3. *An vulnera cerebri, in & per se, lethalia sint?* 4. *An non in vulneribus Capitis & cranii, quæ ex incuria nimis citò consolidantur, multum serosa ac purulenta materiæ retineatur, cujus acrimonia Cerebrum corrodat, & patiens postmodum necessario moriatur?* Et ut eò melius mentem meam consequantur Excell. Vestræ, adjunxi Consilium Tit. Dn. D. Victor. N. qui in decisione harum questionum mihi adstipulatur.

Pero itaque perquam officiosè, velint omnia ritè ponderare, & postmodum in forma probante me certiores reddere: *Utrum, rebus sic sese habentibus,*
ulla

ulla culpa mortis, vulnerationem Dab. Wittenberg. die 14. Maji
subsequentis, mihi queat imputari Anno 1662.

Detlevus N.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

VULNUS HOC CRANII & CEREBRI NON FUISSE
SIMPLICITER LETHALE.

PRæviâ Collegiali delibera-
tione & perlustratione Acto-
rum, ac circumstantiarum o-
mnium hîc requisitarum, dici-
mus ad quæstionem. 1. Quòd
quidem in genere omnia Capi-
tis vulnera, etiam si Cranium mo-
dò superficialiter sit læsum, non
sine periculo sint, cum primis cir-
ca futuras si facta fuerit læsio,
partim ob consensum cranii
cum meningibus, partim ob
contrasissuras, fracturas laminæ
interioris, aliæque latentia ma-
la. Hinc rectè Hippocrates: *Nul-
lum Capitis vulnus esse conte-
mnendum.* At tamen non omnia
capitis vulnera per se, simplici-
ter & absolute sunt lethalia, dum

magna est differentia inter vul-
nera lethalia, & inter periculo-
sa, sed experientia monstrat:
quòd non tantum Cranii vul-
nera, verum etiam meningum,
quin ipsius Cerebri, præsertim
ratione corticis ejusdem, felici-
ter fuerint curata, sitam à parte
patientis, quàm Chirurgi, nihil in-
termissum: hinc 2. Quia vul-
nera cranii ex incuria vel ne-
gligentia nimis citò consolidan-
tur, & ita purulentæ materiæ
exitus intercipitur, hoc non
tàm violentiæ læsionis, quàm
errori, à Chirurgo commissò,
imputandum, & propterea vul-
nera talia pro simpliciter lethali-
bus non reputanda. 3. Nec

Kk 3

omnia

omnia vulnera Cerebri, sed tantum illa simpliciter sunt lethalia, quæ medullam ejus penetrant: quæ autem solum corticem cerebri lædunt, sunt quidem satis periculosa, absolute tamen lethalius semper non annumeranda. 4. Nec negandum: quod purulenta & serosa materia retenta tantam acrimoniam tractu temporis contrahat, quæ non tantum Cere-

bri substantiam, aliàs mollem & spongiosam, verum etiam ipsum cranium corrodat; inde necessario varia & periculosa symptomata, nisi tempestive evacuentur, subsequuntur, idcirco ob has causas omnes, causa mortis in vulnerato Henrico N. tibi minimè imputari potest &c. *Dab. Lips. die 18. Maji, Anno 1662.*

Vid. Amman. in Med. Crit.

CAS. XXI.

DE

VULNERE CAPITIS CUM FRACTURA
& FESTUCA CRANII, IN CEREBRUM PENETRANTE.

SPECIES FACTI.

Personæ nonnullæ criminaliter accusantur, ratione imputati Homicidii, ipsaque confituntur vulnerati & apertura parietis læsæ, ut adjecta Relatio pluribus edocet, observata fuisse

dicitur, ita ut Defensor è descriptione tali concludat dextram syncipitis partem ictu affectam esse, unde cranium in 6. frustra dissiliit, inter cranium & duram matrem multum sanguinis

Sanguis coagulati repertum & ventriculi cerebri sanguine & sero insigniter repleti fuerunt, fragmento cranii per duram & pia mater in substantiam cerebri penetrante, adeo ut cerebrum, tanquam pars nobilis summè vulneratum fuerit; Defensori simul dubia quædam oborta sunt, dum sc. Ager, quamvis tam miserrimè tractatus esse perhibeatur, præviâ tamen adhibitione præsidiorum nonnul-

lorum, tam Pharmaceuticorum, quam Chirurgicorum, à 24. usque ad 27. Augusti diem denuò loqui, audire, videre & sentire valuerit, maximè, cum vi Relationis illius, teste Hippocr. à vehementi cerebri concussione, non tantum voce privetur læsus, sed etiam non videat, non audiat, sed & ferè moriatur, & quæ hujus generis, alia &c.

Q U Æ S T I O.

Quapropter Amplissima Facultas Medica requiritur, ut judicium suum impertiat, an antecedentia vivi & consequentia exanimati subjecti inter se invicem legaliter concludere possint? item an vulnus pro absolute & simpliciter lethali habendum sit, ac nullò prorsus Artis subsidio curari potuisset?

INSPECTIO & RELATIO.

Quum d. 2. 3. Aug. currentis anni ad subditum quendam Elect. Moguntini, die 21. ejusdem propè Alseldiam dentali in dextrò scynipitis latere vulneratum, Vackenrodam vocatus fuiss. m, hunc ipsum in tam miserabili statu offendi, ut demortuo magis, quam adhuc viventi homini similis mihi visus fuerit. Aderat enim sensus motusque abolitio, obmutescencia, oculorum obcæcatio, cum sonno profundò, ita ut neque loqui, videre, audire, neque sentire, multò minus se

mo.

movere potuerit; è quibus immanis sanè concussio cerebri indeque oborta perturbatio spirituum animalium eorumque influxus denegatio facile concludi poterat: Nam à vehementi cerebri concussione non tantum voce privatur læsus, sed etiam non videt, non audit & ferè moritur, ut *Hippocrates* habet. Nihilominus tamen, præsentè adhuc, quam exiguà licet, spe sensuum recuperandorum, considerandoque monitum *Celsi*; quò vulneratos nunquam sine auxiliò relinquendos nec deserendos esse cavet, factò prius prognosticò, ægrum in maximò versari periculò, quædam Artis præsidia, tam Pharmaceutica, quàm Chirurgica tentabam, quæ per Dei gratiam tantum proficiebant, ut Æger à 24. ad 27. Aug. diem denuò loqui, audire, videre & sentire potuerit, ita ut haud exigua reconvalescentiæ spes affluerit: vulnere interim lege artis sedulò obligatò & necessariis cataplasmatibus munitò. Ast malum prohi dolor! tam ingens erat, ut tandem omnia artis præsidia eluserit & vulneratus die 28. Aug. summò mane

circa secundam inopinatò animam exhalavit.

Hoc cum Magistratui Principali hujus loci indicatùm fuisset, sectionem Cadaveris ille institui curavit, quæ eodem quoque die in præsentia utriusque Partis & Electoralis Moguntinæ & Principalis Hassò Darmstadinæ Præfectorum, ad id Deputatorum, instituta ipsaque læsio sequenti ratione inventa fuit:

Sub inspectione & apertione corporis exanimati statim ab initio, in parte syncipitis dextræ, vulnus inveniebatur, quò digiti mediì longitudinem & latitudinem ferè adæquabat, cum depressione cranii permagna. Cure decussatim incisà, eaque ex parte detectà, perierantioque separatò, quousque introcessio se pandebat, cranium in sex particulas diffractum quasi dissiliisse conspiciebatur. Apertò cranio quantitas sanguinis congruati occurrebat, quæ palmæ latitudine duræ matri incumbibat & meo q. iudiciò ziiis ad ziiij forte pendere potuisset. Deteris hòc sanguine apparebat, quòd particula diffracti cranii, duram eum pià matre

matre ipsamque cerebri substantiam ad profunditatem articuli penetraverit, unde & cerebrum ferè ad digiti latitudinem & articuli profunditatem putredine jamdum correptum erat. Perlustratò tandem etiam cerebro, in ventriculis ejus & sinibus insignis quantitas sanguinis & lymphæ collecta erat, quæ è valis sanguiferis & lymphaticis, per vehementem concussionem ruptis, ut faciliè hæriolati

licet, effluxerat & ita spiritus animales tandem omninò suppressi fuerunt. Quia tandem quoque in infimò ventre vel abdomine læsio quædam adesse putabatur, hinc & ille apertus, sed nihil internè læsum observatum fuit, nisi quòd scrotum cum testiculis per fortiotem compressionem contusum & propterea sanguine sugillatum fuerit. Quod prope-
ranter attestantur

Joh. Just. Bücking D. Phys. Ord.

Joh. Peter Allendorff Chirurgus.

Alsfeldia d. 1. Sept. An. 1686.

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ GISSENÆ,

Desuper Illethaliæ

VULNERIS CAPITIS.

Quum Facultas Medica hujus loci requisita fuerit, ut judicium desuper sequenti questione impertiat, an in Relatione Medici & Chirurgi adducta antecedentia vivi & consequentia exanimati Subjecti inter se invicem legaliter concludere valeant? Item, an Vulnus pro absolute & simpliciter lethali ha-

Pars II.

LI

beri

beri & prorsus nullò artis subsidio curari potuisset?

Hinc Nos Decanus & Profefores Ordinarii Facultatis Medicæ hujus loci, præviâ accuratâ ponderatione omnium & singularum in Relatione hac observandarum circumstantiarum Principiis Medicis & Chirurgicis consentaneum esse ducimus:

Quantum sc. primam attinet quaestionem, negari quidem non potest, quod sensus & motus abolitio, obmutescencia, oculorum oeccecatio, somnus profundus, quibus symptomatibus oecusus correptus ostendebatur, à simili constitutione præternaturali capitis, qualis sub inspectione se trahit, interdum oriandur, adeoque non sine causâ in rubrum vocari possit, qui in tantum æger restitutus fuerit, ut à 24. ad 27. diem, loqui, audire, videre & sentire potuerit, cum tamen adhibita præsidia, tam Pharmaceutica, quam Chirurgica constitutionem illam præternaturalem minimè correxerint;

Quoniam tamen genus teli, quò ictus illatus fuit, dentale

scilicet, similiter depressio & fractura cranii in sex particulas, ut non minus fragmentum, cerebro impactum, satis ostendunt, quod caput vim insignem molesque cerebri ingentem commotionem perpessa sint, & verò juxta *apb. Hippocr. Sect. 7. §. 58.* quibus cerebrum vehementer fuerit concussum, multos fieri protinus necesse sit: Quod *lib. 1. de morb.* adhuc latius extendit hisque ahuc plura symptomata addit, his verbis: Si cerebrum concussum fuerit, cum illicò voce deficere, neque videre, neque audire necesse est. Insuper sanguis coagulatus æquè minus ac putredo substantiæ cerebri, dubiò procul, in principio hujus ictus adfuerunt: E contra verò ambo hæc æquè ac reliquæ res præternaturales in capite detectæ non obistere potuerint, quò minus enarrata symptomata evanuerint;

Hinc symptomata illa, quibus Defunctus ab initio correptus fuit, neutiquam constitutioni præternaturali capitis & cerebri, ut illa sub inspectione modò supradictò inventa fuit, sed potius commotioni cerebri adscri-

scribenda sunt, adeoque in Relatione Medici & Chirurgi enarrata antecedentia vivi & consequentia exanimati subiecti inter se invicem legaliter vel ex lege Artis Medicæ concludunt. An autem hæc commotio cerebri lethalis sit dicenda, vel eâ de causâ fundamentaliter dijudicare non possumus, quia in allegatâ Relatione non additur, quod ante occisi mortem ejusmodi accidentia, quorum *Jacob. Hellerius in Schol. ad alleg. Aphor. Hippocr.* meminit, v.g. inflammatio, febris acuta, delirium, pulsatio vehemens, convulsio, sideratio supervenerint.

Alteram quaestionem quod attinet, an sc. vulnus pro absolute & simpliciter lethali habendum & prorsus nullò artis subsidio curabile fuerit? Denihilò quidem non est, quod similia capitis vulnera, cum depressione cranii conjuncta, & ubi festuca aliqua membranas punxit, nec non tam gravibus stupata sunt symptomatibus, summè periculosa sint, ipse etiam eventus lethaliatatem confirmet, dum

Ager die septimò periit; attamen verò & quoniam depressiones ejusmodi in principiò ventibus convenientibus aliisque instrumentis, à *Petro Parvulo de cap. vulneribus, Joh. Scultet. in Armament. Chirurg.* & aliis descriptis, elevari possunt, quod quidem hic eo facilius fieri potuisset, si factâ incisione cutis in formam crucis, juxta eum festucâ in cerebri substantiâ hærente, sex particule cranii fracti, dummodò, ut probabile videtur, separatae fuerunt, lege artis extractæ fuissent, itaque processissent, ut modò laudatus *J. Scultetus. Observat. p.* docet, quâ ratione cum ejusmodi subiecto procedi debuisset, quod ex introcessione cranii & puncturâ duræ Matris, ob denegatum instrumentorum apparatus demortuum fuit. Quo ipso simul collectio sanguinis congruati præcaveri potuisset.

Quid de symptomatibus illis subortis in punctò lethaliatatis judicandum, præter ea, quæ modò in antecedentibus deducta fuerunt, ex illis colligi poterit, quæ *D. Semertus lib. i. Pract.*

Med. P. I. c. 23. §. 19. perhibet, sequentibus verbis: Quæ initiô (capite) vulneratis accidunt symptomata, minus terrere debent, quam quæ perseverant vel postea superveniunt. Cum enim fiant saltem ob dolorem, hæmorrhagiam, aut spirituum animalium turbationem, lethale vulnus non significant. Quæ verò vel permanent, vel quartô, septimô die, aut deinceps, quò tempore omnia in melius mutari oportebat, accidunt, periculum portendunt & saniei collectionem, putredinem, vel si-

mile quid adesse significant: Et licet tandem eventus morbi lethalis quidem fuerit, exinde tamen absoluta necessitas lethalityatis concludi nequit.

Hinc Vulnus hoc pro simpliciter & absolutè lethali habere, & quod nullò prorsus Artis subsidio curari non potuerit, statuere, non possumus.

Uterioris notitiæ fideique gratia Sigillo Facultatis omnia confirmando. Sign. Gissæ die 17. Sept. 1687.

Decanus & Professores Ordin. Facult.
Med. Gissenæ.

RESPONSUM II

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ,
Desuper eòdem Casu,

AD Quæstionem Superiorem Nos Decanus & Profess. Ord. Facultatis Medicæ h. l. Principiis Artis consentaneum esse judicamus:

Cum juxta *Hippocr. in Prin-*

cipio Aphorism: In Arte Medica ejusque praxi occasio præcept, quæ occasio, teste *Jacobô Holleriô in Comment. ad hunc locum*, est opportunitas rei faciendæ vel non faciendæ: In exhibendis

autem

Autem (pergit idem Autor) tempestivè remediis, tota vis est curationis: ob id occasio dicitur curationis anima. Hæc occasio, inquit *Joh. Heurnius in Commentar. ad hunc locum*, præceptum est & acuta, adeo, ut nullam amplitudinem habeat, quâ revocari possit; unde idem Autor, paulò ante citatum modò textum, optimè docet: Ut rectè Medicinam facias, rectè medendi interdum momentanea est occasio & captu difficilis, quâ elapsâ inclinatio fit, vel ad mortem, vel ad deleterium. Quod illud ipsum est, quod allegatus *Hippocrates* alibi, sc. in *Epistol. ad Cratev.* habet: Ab omni equidem Arte aliena est procrastinatio, tum verò maximè in Medicinâ, in quâ dilatio vitæ periculum adfert. Temporum autem opportunitates curationum sunt animæ earumque observatio finis; Et verò ex actis

tantum elucescit, quod Defunctus in principio sua culpâ, deinceps verò, ut credibile, ex negligentia adstantium, agendi & curandi occasionem evanescere permiserit & ita post duorum demum dierum effluxum ad curam manus adhibita fuerit;

Hinc credibile est, quòd si statim post illatam vulnerationem debita remedia, & quidem talia, quæ in Responsò à Facultate Nostrâ Medicâ die 17. Septembr. ad quæst. 2. in §. Attamen verò & quoniam &c. paucis adduximus, adhibita fuissent, in reliquis etiam secundum leges Artis processissent, vulnus illud curabile fuisset.

Quod Responsi loco, Requisiti, in subsidium veritatis attestari & appensione Sigilli Facultatis confirmare volumus. Sign. *Gissæ die 19. Novembr. An. 1687.*

Decanus & Professores Ord. Facult.
Medicæ Gissenæ. b. l.

CAS. XXII.

DE

LEGITIMA CURA & ILLETHALITATE CON-
TUSIONIS CAPITIS, CUM PLURIMIS
FRAGMENTIS IN CEREBRO.

REQUISITIO.

QUIMANDREASKRAU-
LING, Incola Zellensis,
40. circiter annorum, die 15.
Januar. currentis modò 698. an-
ni, à Caspare Wenzeliò urceò
Hulanò cerevisiâ repletò &
in frontem projectò vulnera-
tus esset, hoc verò ab initio foc-
ci penderet & ita quoque do-
mum (integra horâ distantem)
sub frigida aeris constitutione,
non deligatus properasset, hæ-
morrhagia verò (non obstanti-
bus sive imprecationibus, sive
benedictionibus & expiationi-
bus, à vetulâ quadam bis adhi-
bitis) non remitteret, huc ut
reverteretur, coactus fuit, ut per
Chirurgum Kleebergerum de-
ligaretur; ubi apparuit, vulnus
2. dig. distantia supra oculum
dextrum, secundum ductum
linearum fatium, 2. dig. ferè
longitudine digitiq; minoris
ferme latitudine, utramque cra-
nii laminam diffrigisse, ut ali-
quot in locis motus duræ ma-
tris clarissimè conspici potuerit,
effluente serò limpidò. Non
minus urcei fragmentum, cra-
nio adhuc infixum, cum festuca
hujus eximebatur, vulnus plu-
maceolis ficcioribus (quibus
*pulv. cephal. ad denud. cranii, ex
rad. aristol. irid. Florent. sarco-
coll. myrrh. aloë, mast. succin. &c.*
paratus, inspergebatur) imple-
batur, labia verò ejusdem in-
guent.

guent. digest. ex mastich. myrrh. alib. aloë, sarcocolla, pulv. gum. ammon. elem. croc. Orient. cum melle ros. & tereb. .r. lil. convall. lot. ad consistentiam unguenti redactis, inungebantur, superimpositò empl. stictico Crallii, cui (rasis prius capillis) imponebatur emplastr. de betonica. Externè totum caput quodam cephalicò, ex Spir. lil. convall. ceras. nigr. major. vini campb. & * * * vol. paratò quotidie lavabatur & abhinc sacculi Spec. cephal. repleti vinoque cocti singulis horis calidè imponebantur. Quoniam etiam vulneratus de doloribus, in summitate capitis, secundum ductum suturæ sagittalis, ut & circa aures conquerebatur, tantò cum sibi lè, ut sibi videatur, ac si ∇. de super in vulnus destillaret, hinc seq. præscriptum fuit:

℞ Pulv. contra casum Div.
Marchion.
ocul. & præp. ana ℥j.
Succin. alb. ℥ij.
Rad. torment. pulv.
Specif. cephal. ana ℥℞.

M. F. Pulv. de quò singulis diebus mane & à meridie hora

4. vesperique somni tempore, tantum semper, quantum 3. cultri cuspidibus prehendi poterat, cum 2. cochl. seq. vehiculi propinabatur:

℞ ∇. ceras. nigr. ℥ij.
lil. convall. ℥ij.
apopl. ℥j.
Liq. C. C. succin. ℥ij.
Essent. castor. ℥j.
Syr. pap. errat. ꝑvj. M.

Quibus insequenti nocte dolores quodammodò cedebant, intumescente è contra facie, cum primis circa oculos; contra quod symptomata die 17. Jan. oleum defensivum, ex & ros. lil. alb. chamom. succin. &c. adhibitum, vesperi quoque Clyster aliquis adhibuit fuerunt. Die 18. (qui tertius vulnerationis ejus erat) satis benè se habuit, doloresque magis magisque remittebant, benè dormiente ægro, cum pure laudabili. Porro Die 21. Jan. denuò cranii fragmentum eximebatur, ut & die 23. ejusdem, continuando sedulò pulverem supradictum internum, benè se habente ægro, qui neque de doloribus neque somno deficiente conquestus. Die 24. je.

24. ej. novum fragmentum & die 25. bina eximebantur. Hoc quoque die de dolore, circa orbitam oculi dextri, conqueri coepit, qui tamen insequente nocte evanuit. Die 26. Jan. fistuca denuò exemta, noctu insequente vomitu unicò. Die 28. 29. 30. ej. bene se habuit & absque doloribus benè dormivit. Die 31. Jan. cum sub ingressum Novilunii rursus de doloribus supra oculum dextrum conquereretur, seq. præscribebatur, ut de die aliquoties guttas aliquot volâ manus caperenaribusque attraheret:

℞ ∇. Veron. ʒij.

Regin Hung. ʒi.

Essent. castor ʒß. M.

Vespero quoque Clysterium applicabatur. Die 1. Febr. Dolores illi supra oculum dextrum quodammodò quidem remiserunt, non tamen omninò cessarunt, unde concludebatur, incisionem illic, Secundum ductum fibrarum musculi frontalis, instituendâ, quâ factâ prorsus cessarunt. Nocte verò proximè sequente de novis doloribus, in parte capitis superiore, secundum ductum suturæ sagit-

talis, quò in locò primum illos senserat, est conquestus, quare die insequente, 2. sc. Febr. duo majora, cum minori unico fragmenta sunt exemta & similiter die 3. Febr. bina alia. Quin & eodem die consilium aliquod cum Dn. D. Müffiggangio institutum fuit, quid porrò factu opus esset, an trepanationem instituere debeamus, quæ tamen ob sequentes rationes intermissa fuit, quod sc. apertura ampla satis, 2. hinc neque sanguinis, neque materia quædam purulenta effluxit. 3. nulla symptomata, aphonia sc. febris, deliria, convulsiones &c. in agro occurrunt, unde sanguinis extravasatio indeque suborta meningum inflammatio aut corruptio concludi possent. 4. nulla cranii depressio aderat. 5. Novilunium obstabat. Adeoque medicamentis, tam internis, quam externis insistendum esse decernebatur, prout hunc in finem ab Eodem seq. præscribebatur:

℞ Elix. vit. maj. ʒj.

Tinct. succini.

⊕ vol. aromatiz. Sylv.

℞ C.C. ana ʒß. M.

S. Mix.

S. Mixture cephalica, de quâ mane vesperique XXX. gutt. cum 2. cochl. seq. ▽. lumen da :

R. ▽. lil. convall. c. Viâ.

cerasfor.

lavendul. ana ℥ii.

flor. til.

salv. ana ℥i.

M. S. ▽. ad Mixturem.

Die 4. Febr. cum dolores superius in capite remittere nolent, suasu D. Müßiggangii V.S. in brachio aperiēbatur & ℥iv. sanguinis emittebantur, eodemque die bina rursus fragmenta extrahēbantur, totumque caput supra descripto & defensivō, loco adhibiti, inungebatur, vesperi 4. cochlearia seq. emulsionis, à Dn. Müßiggang similiter ordinatæ, ægro propinando :

R. Sem. 4. frig. maj. excort.

ana ℥b.

papav. alb. ℥ib.

violar. Bi. F. l. a. emuls.

Add. Lap. B. præpar.

Corall. rubr. præp.

pulv. March. ana ℥j.

Tub. man. Christi perl. ℥iij.

M. D.

[Hoc autem nocte 3. vel 4. vomuit.

Pars II.

Die 5. Februar. dolor versus posteriorem capitis partem magis & inter scapulas se extendit, ubi de lincinationibus ingentibus conquestus, omnia in cor impetuose irruere addebat; unde cervix in nucha oleo supra dicto inungebatur, additō simul & lumbricorum, exentis rursus 2. festucis. Singultus tamen per intervalla ægrum affligens simul observabatur. Sub deligatione vulneris de consilio D. Müßiggangii plumaceoli seq. elixiriō madefacti, calide applicabantur:

R Gum. ammon.

myrrh.

aloes ana ℥j.

Pulv. croci ℥b.

cerasf. nigr. ℥ib.

lil. convall. ℥b. M.

Stent in digest per 24. horas.

Die 6. Februar. Eger sub deligatione vertigine corripiebatur, aliquot denuō festuæ minores eximebantur, doloribus in nuchâ & scapulis in eodem, ut ante, gradu permanentibus, contra quos Dn. Müßiggang præscribebat :

Mm

R. Sem.

Rx. Unguent. ros. camphor ℥℥.

refrig. Galen. ℥ij.

℞ Nymph. ℥j. M.F. Unguent.

Contra vigilias continuò urgentes ab Eodem Unguent. Popul. ordinabatur, de seq. simul Mixture confortante ægro sæpè cochlearia quædam propinando:

Rx. ▽. confortativ. Aug. ℥ij.

epilept. Lang.

cinamom. ana ℥℥.

confect. alkerm. in compl. ℥ij.
M.

Nocte insequente delirare cepit, singultu sæpius intercurrente, cum urinæ involuntariâ & insciâ emissionem, unde die 8. Febr. motus convulsivi per horæ spatium durantes accesserunt, tandemque ipsa mors, absque tamen convulsionibus, noctu circa horam 12. insecuta est.

Instituta ergo die 9. Februar. Sectione corporis demortui, præsentibus Dn. Prætorè Neurath & Dn. Prætorè Romrodienſe Pfaffio, ut & Consule hujus loci D. Kickio observatum fuit, quod externè in cute præter vulnus omnia salva fuerint,

per nares effluente materiâ, sed in pauca quantitate. Remotò cranio dura mater naturaliter, absque sanguine aut pure illic stabulantibus, se habebat, nisi quod circa vulneris confinia, una cum piâ matre, per fragmenta interioris laminæ s. diploes dilacerata fuerit, quorum bina, qualibet articuli longitudine, illic hæserunt; quibus extractis substantiam cerebri simul læsam fuisse apparebat, quæ ejus læsio in ventriculum ejusdem hemisphærii, h. e. dextrum cerebri penetrabat, utpote qui pure repletus erat. Vasa sanguifera piæ matris erant sanguine nigricante turgida. In tercio, ut & quarto ventriculò, imò & sub cerebello, circa principium spinalis medullæ, puris aliquid sero permixti stagnabat: Crista galli in dextrò latere, ab osse spongioso, separata & vacillans prorsus, per quam fissura quædam transversa ducta erat, similisque à vulnere ductum versus, ad orbitam oculi dextri. Omnia abdominis & thoracis viscera salva & probè constituta erant, nisi quod pulmones atro-rubicundi, ut

ut absque materiâ purulentâ, conspecti fuerint.

Quandoquidem verò, nullò diligentia adhibita curæque sollicita habitò respectu, præter omnem, expectationem, à quibusdam injuriosè falsoque traducamur, quod Defunctus negligentia Chirurgi Klebergeri magis perierit, utpote qui nec legitime, ut decet, eundem tractasset, nec tempestivè trepanationem adhibuisset (quod, ut sanguis eximi potuisset, necessarium omnino fuerit), nec tandem à Medicis, ut decet, melius instructus & examinatus fuisset: nostra verò mens non sit, hanc culpam nobis imputatam, sive suslinere, sive inultam relinquere. Hinc Dnn. nostros Honoratissimos etiam

atque etiam rogamus, velin^c casum hunc maturè ponderar^e & desuper sequentes quaestione^s Responsum Facultatis nobis impertire:

1. *An quicquam à Nobis neglectum aut omissum fuerit?*

2. *An, non obstantibus rationibus supradictis (nullo cumprimis, ut post sectionem apparuit, sanguine extravasato, multò minus pure supra duram matrem contentis) trepanatio tamen summè necessaria fuerit?*

Quod nostris officiis erga Nob. & Hon. Viros rursus demereri studebimus: Quos Providentia Divina devotè committentes æternum perseveramus

Dom. nostr. Honoratiss. servi
officiosissimi

Johann N. Phys. Als.
Georg. Ludwig. N. Lic. M.
Henrich Kleeberger, Chirurgus.

RESPONSUM
FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,
DE
QUALITATE CURÆ ANTECE-
DENTIS.

Viri Nobiliss. &c.

Litera vestra d. 26. Feb. ad Nos data, unâ cum capsulâ quadam, Calendis Martii Nobis benè traditæ sunt: è quibus perspicimus: Quæ, cum Andreas Grauling, Incola Zellenfis, 40. circiter annorum, die 15. Jan. à Casp. Wenzel, urcæ, cerevisia pleno, in fronte vulneratus esset &c. indies Medicamenta & operationes, ab initio quidem à Dn. L. Schleirmachero & Chirurgò Kleebergero solis, postmodum verò simul à DN. Müßiggangiò, communicatò consilio & unitis viribus propinata & suscepta fuerint: Et quâ ratione, non obstante diligentia curâque sollicita, à Vobis adhibita, vulneratus tamen, præcedentibus quibusdâ vomitibus, doloribus in summitate capitis & supra oculum dextrum, uinon minus in nuchâ & inter utramque scapulam perceptis, accedentibus simul, sub deligatione vertigine, evigiliis continuis cum aliquali delirio, singultu per intervalla recurrente, cardialgia, urinæ involuntaria emissionem, motibusque convulsivis, per horæ spatium durantibus, tandem die 28. post illatum ictum, noctu circa horam 12. exspiraverit: Similiter, quod sectione die 9. Febr. in corpore demortuò legaliter institutâ, externè in cute, præter ipsum vulnus, nequicquam, per nares autem materiam quandam purulentam effluxisse, observatum fuerit: Remotò verò à craniò dura

dura mater seti crassa meninx naturaliter, absque sanguine vel pure eandem cingente, se habuerit, ita tamen ut in confiniis vulneris eadem cum pia matre, à fragmentis quibusdam interioris laminæ seu diploës lacerata fuerit, ubi quidem bina eiusmodi fragmenta, articuli utrobique longitudine, hæserint & exenta fuerint: Substantiâ cerebri illi simul vulneratâ, cujus latio in ventriculum cerebri dextrum penetrarit, utpote qui materiâ purulentâ repletus fuerit: Quod ulterius vasa sanguifera piæ matris, sanguine nigricante turgida fuerint: In tertio & quarto quoque ventriculo & sub cerebello, circa principium spinalis medullæ aliquid materiæ purulentæ sero permixtæ stagnaverit: Crista Galli vero, in dextro latere ab ossæ spongiosâ separata prorsus vacillaverit, quam fissura transversum trajiciebat, qualis à vulnere deorsum versus ad orbitam oculi dextri quoque pergebat. Reliquis C. H. visceribus (exceptis solis pulmonibus atro rubescentib⁹) salvis existentibus. Omnia secundum tenorem Relationis Vestræ ad Nos perscriptæ.

Quandoquidem vero, non attentâ diligentia curâque sollicitè à vobis administratâ, præter omnem spem nonnulli Vos injurio se traducere & hinc inde diffamare sustineant, perhibendo, Defunctum ex incuriâ & negligentia Chirurgi Kleebergeri magis exspirasse, qui nec eundem, ut decet, legitime tractasset, trepanationem, ad educendum sanguinem omninò necessariam, omitiendo, nec à Medicis rectius instructus & examinatus fuisset: Vos autem non permisiuri sitis, ut ipsis hoc impune abeat, aut culpa impurata penes vos resideat; adeoque nos ut casum hunc maturè ponderare & ad seq. quæstiones:

1. *An in cura hac à vobis aliquid omissum aut neglectum fuerit?*
2. *An trepanatio aliqua (non obstantibus rationibus allegatis, nullò etiam, ut sectio docuit, sanguine, multò minus pure supra duram matrem existente) summè necessaria hinc fuerit?*

respondere velimus, legitime requirere volueritis:

Hinc Vos, Viri Nobiliss. amici

mici responsi loco, celare non possumus, quod præsentē casum, cū circumstantiis illis occurrentibus pro rei gravitate, diversis vicibus maturē & collegialiter expenderimus & ponderaverimus, ejus postmodū intuitu unanimiter & constanter asserentes, quod in Priori quæstione unum quidē aut alterum, ratione curationis, tam à parte Chirurgi, quàm Dñi. Medicorum adhuc monere possemus: Quoniam verò hoc tale ad lethalitytem vel illethalitytem vulneris quæstionis parum vel omnino nihil contribuere valet, cum licet altera festuca, quæ post mortem demum vulnerati sub durā mate reperta fuit, exploratorio suspensā manu adhibitō tangi & postmodum vel per ipsius duræ meningis incisionem (de quā Glandorp. in speculō Chirurg. Obs. 4. Senneri. lib. 1. Pract. P. 1. c. 23. p. m. 173. Barbetie in Chirurg. c. 18. p. m. 60. & Blancard. Collect. Med. Phys. c. 1. obs. 27. jt. Bohn. Exam. vuln. leth. p. 199 & 215. & Ammannus Prax. vuln. leth. p. 80. §. 11.) eximi potuisset; ne utique tamen videre queamus, qua ratione alterum fragmen-

tum, quod sub dura & piā matre (juxta posteriorem vestram relationem) latuit, eximi potuisset; nec quomodo profundior læsio cerebri substantiæ medullaris, in dextri hemisphærii ventriculū usque penetrans commodē curari: Nec in eodem æque ac 4. ventriculō, circa principium spinalis medullæ inventa materia purulenta & serosa educi potuisset; ut de fissurā jam & separatione processus interioris ossis ethmoidis seu cribriformis, cristæ galli similis jam taceamus. Adeoque existimamus ægrum magis ex gravitate ac lethalityte vulneris, quàm negligentia & incuria sive Dñi. Medicorum sive Chirurgi Kleebergeri diem suum obiisse.

Alteram quod attinet quæstionem:

An sc. Trepanatio in hoc vulneratō necessaria fuerit? Ad eandem respondemus negando; non solum ob rationes, à Nobilit. V. V. in Relatione seu Requiritōne adductas, sed etiam, quia trepanatio in osse frontis, prope supercilia, tam ob hanc, quam alias in supercausas, locum non habet, nisi in summa necessi-

necessitatis casu, ut *Pareus p. 209. Oper. Chir. Bohm, p. 206. l. c. Ammannus p. 81. §. 13. loc. alleg.* quæstiones hæc amice reponere volumus. Attestantes omnia
 aliique plures idem testantur. Sig. Fac. Ord. Sign. *Gisse die 9. April. 1698.*

*Decanus & Professores Ordin. Facult.
 Med. ibid.*

RESPONSUM *Posterius*

FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,

De super Lethalitate

VULNERIS PRÆCEDENTIS.

QUA ratione ANDRÆ præsentia Medicorum & Præfe-
 GRAULICH Incolæ Ætorum Alsfeldensium testus &
 Zellensi, è Præfecturâ Romro- inspectus fuerit, observando :
 denſi, die 15. Jan. anni hujus 98. à Externe in cure nihil, præter vul-
 Casp. Wenzelio, ureco quodam nus & aliquid materiæ purulen-
 Hufano, mensuræ capaci, in fron- tæ, nares penetrante: Remorô
 tem projectô, vulnus 2. digito- vero craniô duram matrem na-
 rum majorum distantia supra o- turaliter constitutam, absque ul-
 culum dextrum, secundum du- lô sanguine aut pure, illic occur-
 ctum linearum fatalium, duos rente, ita tamen ut circa regio-
 ferè digitos Geometricos longi- nem vulneris hæc, una cum piâ
 tudine, unicum verò digitum la- Matre, per festucas quasdam la-
 titudine æquans inflictum: Æger minæ interioris seu diploes lace-
 etiam die 8. Febr. postmodum rata fuerit, hærentibus illic binis
 demortuus & tandem die 9. ejus- ejusmodi festucis, articuli ferè
 dem à Chirurgo Kleebergero, in longitudine, quæ exemitæ fue-
 runt

runt: Non minus & ipsâ cerebri substantiâ in ventriculū seu sinum ejus dextrum usque lassa exstante, utpote qui materiâ purulentâ refertus erat, vasibus piæ matris sanguine nigricante turgidis? quin & in tertio, ut & quarto cerebri ventriculô, ut & sub cerebellô, circa principium spinalis medullæ exigua puris, sero permixti, quantitate existente cristaque galli seu processu ossis cribiformis acutô, ad culmi straminei latitudinem, in dextrô latere, ab ossè spongiosô separato atque vacillante, quem fissura transversalis penetravit, qualis & à vulnere deorsum versus, ad orbitam oculi dextri tendit; quâ in regione Defunctus, dum viveret, de insignibus doloribus conquestus fuit, ita ut hujus occasione, incisio secundum ductum fibrarum musculi frontalis hic instituta fuerit, quæ dolorem quodammodo sopivit, paucô etiam pure illic repertô: Quod tandem viscera tam infimi, quam mediæ ventris naturali & colore & constitutione, ut & situ consueti (exceptis pulmonibus ex atro rubescentibus, sed absque

pure,) gavisâ fuerint &c. Hæc ex Relatione Gratiōssimè nobis communicata & hisce remissa fusius perspeximus.

Cum vero jussu Serenissimè clementissimô judicium nostrū Medicum in punctô lethaliſſis vulneris aperire debeamus; Hinc Nos Decanus & Professores Ordinarii Facultatis Medicæ h. l. præviâ maturâ & Collegiali Causæ omniumque illic occurrentium circumstantiarum ponderatione principiis Artis consentaneum esse ducimus, quod licet vulnera capitis & cerebri, cum primis autem ea, quæ per contusionem infliguntur & cum fractura, fissura & fragmentis cranii, membranarum ac ipsius substantiæ cerebri læsione conjuncta sunt, summè periculosa & maximâ ex parte lethalia sint, juxta mentem Hippocratis & fusius à Nobis, in peculiari Responsô anno 1696. die 18. Sept. publicato, è Probatissimis Scriptoribus, allata argumenta.

Attamen & quoniam (1.) ex Actis & quidem ex depositione Testis 2. ad interrog. præliminar. 12. & spec. 2. elucescit, quod Defun-

Defunctus, post illatum jam vulnus ex irâ & vindictæ cupidine criminaliter accusatum citatô cursu persecutus fuerit, huncque præ foribus capillis arripuerit & in terram prostraverit: Ex observationibus verò Medicorum sufficienter constet & inter plures alios etiam à *Gregor. Horst. Institut. Med. Disp.* 20. c. 6. §. 1. it. *obs. Med.* l. XI. *obs.* 15. in *Resp. ad epistol. Guil. Fabricii, Sennerto lib.* 1. *Pract. Med.* P. 1. cap. 24. & *lib.* 5. P. 4. C. 3. *Guil. Fabricii. Hildan. Cent.* 1. *obs. Chir.* 17. & 18. & *Cent. V. Obs.* 75. it. *Cent. E. pist. Timæo à Guldentsee in Respons.* XII. pag. 28. & 29. *Sebiz. Prodr. Exam. Vuln. Part.* 3. §. 63. 68. seq. & *Respons. Facult. Med. Rostochiens. in Resp. ad Hist.* 4. *Decad.* 6. *Prax. Vuln. Lethal. Pauli Ammanni pag.* 451. assertum & ostensum fuerit, quod ex irâ fiant vulnera lethalia, quæ talia ante non erant: Ira namque (uti è *Galeno* prælaudatus testatur *Hildanus Epist.* 1. modò cit.) spiritum in corde & arteriis inflammat, in venis sanguinem concitat, cerebrum

concurrit, nervos convellit, humores exagitat, calorem innatum labefactat, valetudinem vitiat, morbosque inducit lethales, *Conf. Annotat. ejusdem Hildani ad cit. Obs.* 18. *Cent.* 1. Quia etiam? Vulneratus, juxta tenorem Actorum, non tantum in Civitate Alsfeldensi sub frigore vespertinò beneque potus & inebriatus Criminaliter Accusatum cursu profecurus & cum eò luctatus est, sed &, referentibus ita Medicis & Chirurgis Alsfeldensibus, ex urbe domum, hincque rursus ad urbem (ultra duas horas ita consumendo) & quidem non deligatus se contulit, infesta verò temporis constitutio, sive illam manifesta intemperies, sive infelicitas astri aspectus pariat, etiam exiguum vulnus irritare atque exacerbare solet, juxta *Fortunat. Fidel. de Relat. Medicor. lib.* 4. cap. 8. pag. 566. Frigus autem & aer nocturnus, vulneribus, capitis imprimis, cerebro & nervis summe nocivum est, juxta *Hippocrat. V. aph.* 17. & 18. *Galen. lib. V. Method. Medic. c.* 12. *Pareum l.*

9. cap. 13. Sennert. lib. 1. Pract. P. 1. c. 24. & lib. V. P. 4. c. 3. pag. 373. 375. Fort. Fid. l. c. c. 6. Melch. Sebiz. Prodrom. Exam. Vuln. Part. III. §. 50. & 61. Svervum de Inspect. vuln. lethal. & sanab. p. 1. cap. 3. Tim. à Gildenflee Resp. 1. pag. 2. Ammann. Med. Crit. pag. 298. Disc. 46. & §. 4. & c. 3. Defunctus etiam discurrendo, luctando & concertando, non tantum se insigniter commovit sanguinemque accendit & inflammavit: (si verò quis ab accepto vulnere corpus intempestivis exagitet motibus, etiam exiguum vulnus &c. vid. paulò ante locum è Fort. Fideli adductum & Sebiz. l. c. §. 64.) sed & inde plurimum sanguinis profudit, ita etiam, ut suspecta illa foemina Zellensis omnibus Artibus suis & exorcismis sanguinem promanantem sistere non valuerit: Unde cum sanguine simul spiritus vitales evanuerunt, viresque necessario prostratae sunt, ut vulnerationi huic ferendae par amplius esse non potuerit. 4. Idem, jactu jam excepto, non statim ad terram est prolapsus, nec evomuit, nec obmutuit, aut sensibus privatus fuit: quæ signa tamen Hippocrates Coac. Praenot. III. §. 499. it. 7. Aphor. 58. & 1. de Morb. §. 14. n. 34. ad lethalityatem vulnerum illorum capitis, tanquam inseparabilia requirere videtur: Imò, ut Medici perhibent, ne quidem febris aliquà, inflammatione, vertigine, aut convulsione, nisi in quarta demum septimana & brevè ante obitum, laboravit, quæ symptomata alias, juxta omnium fere Practicorum (Vid. Zacchias Quæst. Medico Legal. Tom. III. Consil. LXII. Sennert. lib. V. Pract. P. 4. C. 3.) sub omnibus periculosis & lethalibus capitis vulneribus statim à principio se trudere solent. 5. Defunctus quarta demum hebdomade vel die 25. à die læsionis obiit sicque terminum vulnerum absolute lethaliū (qui paucarum horarum vel dierum est & cum morborum acutorum termino coincidit, juxta Sennert. loc. ante cit. Gothof. Welsch. in Ration. Vuln. Lethal. jud. C. 3. p. 29. & c. 16. p. 179. Fortun. Fidel. l. a. lib. 4. c. 10. pag. 568. Zacch. Quæst. Med. Legal. l. 5. Tit. 2. Qu. 5. p. 422. n. 11. utut DD. Bohmij

de Renunciat. *Vuln. in genere p. 143. & seq. & Wedel. Diss. de Fundam. Lethal. Vuln. §. 37.* aliud sentiant) longè superavit; Et quoniam tandem 6. in Actis quoque refertur, quòd Defunctus sub lucta & certamine cum Adversariò suo in fossam aliquam & ante in stratum lapideum ceciderit & ita fieri potuit, ut festuca illa, quæ ab initio forte inter cranium & duram matrem hæsit & ita à Chirurgò successivè bene extrahi potuisset, per violentam commotionem & prolapsum profundius in membranas & ipsum cerebrum impacta fuerit, ut vivente adhuc Defunctò ad eandem devenire vel absque periculo extrahere nequiverint; adeoque defunctus se ipsum neglexerit & insuper habuerit: Ut ut haud difficulter etiam contri-

gisse potuerit, ut festuca modò dicta ab ipso Chirurgò sub exploratione aut aliorum fragmentorum extractione profundius & intimius cerebro impacta, & intrusa & ita periculum hoc ipso adauctum fuerit.

Hinc in eam inclinamus sententiam, quòd vulnus hoc ex supra allegatis causis quidem summè periculosum & ut plurimum lethale, non tamen pro simpliciter & absolute lethali habendum sit; siquidem & Facultas Medica Lipsiensis in similibus ferè Casibus eandem sententiam tulit, ut apud *Amannum in Medicinâ Criticâ Respons. ad Cas. 4. 6. 7. & 71.* videre licet.

Attestante propriâ nostra subscriptione & Sigillo Facultatis Ord. *Sign. Gisse die 15. Jun. A. 1698.*

Decanus & Professores Ordin. Fac.
Med. h. l.

☞§) (0) (§☞

N n 2

CAS.

CAS. XXIII.

DE

VULNERE CAPITIS SCLOPETARIO, CUM
CEREBRI EJUSQUE VASORUM
DISRUPTIONE.

INSPECTIO.

Iussu Regiminis hujus Principali. Nos infra nominati tres Chirurghi jurati, heri vespertinò tempore, horâ 7. Magistrum Equitum, Cornelium van der Welle (qui pridie ejus diei ab accepto in capite ictu sclopeti minoris sive manualis explosi, statim expiraverat) inspeximus & factâ aperturâ invenimus, quod ictus ille tormentarius duorum digitorum latitudine sub aure sinistrâ, introsum quodammodò, juxta os petrosum, retro circa finem suturæ lambdoideæ, per foramen occipitis secundum aut tertium, in sinistram cerebelli lobum penetraverit; cùm & diversa fragmenta globuli tormentarii, unâ cum festucis quibusdam majoribus & minoribus dicti ossis petrosi & occipitis in allegatò cerebellò reperta, hujus substantiam satis dilacerarint, ibique, ob vasa vulnerata, multum sanguinis coagulati inventum fuerit: Adhæc quoque in summitate capitis vulnus aliquod, articuli præterpropter longitudine comparuit, quod tamen in carne tantùm subsistit cranijque non violavit, duobio procul sub præcipiti ab equo

lapsu

lapsu obortum; Quod hisce testari volumus. Dat. *Gissa die*
propria manus subscriptione at- 30. Maji 1679.

Georg Reinhard Langstorff
Chirurgus Cuit. Ord.

Philippus Nicol. Koch. Chir.

Joh. Adolph Hirsch. Chir.

RELATIO MEDICI

De

Eadem Inspect.

Sub inspectione occisi pridie
Magistri Equitum, *Cornelii*
van der Welle, die 29. Maji insti-
tutâ, inventum fuit, quod ictus
tormentarius duorum circiter
digitorum latitudine sub aure
sinistrâ, attamen quodammodo
introrsum versus cervicem pe-
netrando, juxta os petrosum,
in fine Suture lambdoideæ, per
foramen occipitis ossis tertium,
quod à dicto osse petroso & ad-
duamentis occipitis efformatur,
sinistrum cerebelli lobum intrâ-
rit, cum non tantum partim
majores, partim minores festu-
cæ modo dicti ossis, sed etiam

diversæ particulæ globuli tor-
mentarii se truserint, à quibus
tam substantia cerebelli satis
disrupta, quam venæ jugularis
internæ major & arteriæ caroti-
dis minor ramus adeò lassi fue-
runt, ut insignis satis quantitas
sanguinis coagulati illic conspi-
ci potuerit. Præter hanc læsio-
nem aliud quidem, sed externè
in summitate capitis apparebat
vulnus, digiti longitudinem ex-
æquans, quod tamen in solâ
carne substitit craniumque inte-
meratum reliquit, & sine dubio
post exceptum ictum ob præci-
pitationem de Equo factam pro-

Nn 3

ductum

ductum. Quod in subsidium hifce confirmare volui. Dat.
veritatis subscriptione propriâ Giffa d. 30. Maji 1679.

Laurentius Strauß, D.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,

Desuper Lethalitate

VULNERIS CAPITI SCLOPETARIO
GLANDE ILLATI.

Postquam die 28. Maji currentis modò anni 1679. Magister Equitum CORNELIUS van der WELLE ictu sclopetario ita tactus fuit, ut post eundem exemplò exspiraverit: nunc verò iudicium nostrum super lethali- tate vulneris, secundum qualitatem eorum, quæ in apertione diè subsequente institutâ observata sunt, conceptum consideratur;

Hinc Nos Decanus & Professores Ordinarii Facultatis Medicæ huius loci præviâ curatâ ponderatione omnium & singulorum, in traditis nobis relationi-

bus occurrentium, Principiis Artis consentaneum esse dicimus;

Ictu hoc sclopetariò duorum circiter digitorum latitudine sub aure sinistra, introrsum quodammodò juxta os petrosum, retrò circa finem futuræ Lambdoideæ, per foramen occipitis ossis tertium, in sinistrum cerebelli lobum penetrante, adeò quidem, ut per diversas partim festucas & fragmenta ossium modo dictorum, partim per aliquot globi bombardarii fragmenta, substantia cerebelli satis dilacerata, eamque perreptan-

tia vasa

tia vasa arteriosa & venosa similiter ita lésa fuerint, ut haud contemnenda sanguinis grumosi quantitas illic reperta fuerit: Præterea quoque vulnus ali- quod in capite, articuli circiter longitudine comparuit, quod in carne tantum permanendo craniū inviolatum reliquit: Omnia juxta tenorem & fusiorem & prolixiorem relationum de inspectione instituta communi- catarum.

Utut verò jam ultimò de- scriptum vulnus, utpote quod superficiale erat, nullius momen- ti fuerit, & brevè temporis in- tervallò sine ullo metu & pe- riculò consolidatum fuisset; cum priori tamen longè aliter se res haberet; & quia non tan- tum contusio substantiæ cere-

belli, quæ hic per glandem sclopetariam æquè ac festu- cam contigit, summè peri- culosa symptomata causari so- let, sed etiam, quia vulnera vasorum collo vicinorum, ob necessario insequentem hæ- morrhagiam, cui nullò modò resisti potest, ab *Hippocrat. lib. 2. Prorrh.* lethalibus accen- sentur, cumprimis, cum om- nes ejusmodi conqussationes ab explosione sclopetorum lon- gè periculosiora symptomata conjuncta habeant;

Hinc vulnus supra descri- ptum pro simpliciter & absolu- tè lethali habemus, confirman- do omnia Facultatis Sigillo.
Datum Gissa die 1. Junii Anno
1679.

Decanus & Professores Ord. Facult.
Med. Giss.

☞)(o):(☞

CAS.

CAS. XXIV.

DE

VULNERE CAPITIS CUM PLURIMIS FESTU-
CIS CEREBRO IMPACTIS & SANGUI-
NIS EXTRAVASATIONE.

REQUISITIO.

E binis hîc offerendis Voluminibus Actorum fufius elucescet, quâ ratione coram Syndrio Electorali Conradus Reinhardus & Sebastianus Wilhelmus, Fratres Germani de Geist in Lottmannsdorff, à Fiscali accusati fuerint, quòd die 5. Julii 1686. auli fuerint Judicis Niderodenvvizensis filium, Adamum Gortofredum Fürstium ita cædendo & contundendo vulnerare, ut die 17. Julii animam exhalârit. Cum ergò contra Inquisitum Conradum Reinhardum de Geist (quia de altero Sebastianò Wilhelmò Y. Geist durante processu, ob aliud homicidium supplicium jam sumtum est probationes institutæ & abhinc Acta Scabinarui Electorali transmissa fuerint, hicque concluderit, quod Facultatis cujusdam Medicæ judicium requirendum sit; hinc ut sententiæ huic morem gererem, Acta hætenus ventilata hisce transmittere & simul judicium vestrum exorare volui: An fissura cranii, in Relatione Medici descripta, ab ictu casum insueto, aut verò plagâ fuerit exorta, an & illa in se lethalis sit? laborem &c. *Budisf. sine die 12. Febr. 1686.*

Gottlob Emerich von N.

RE-

RELATIO MEDICI.

PRæviâ Requisitione Adamum Gorhofredum Fürstium inproximas & invenimus 1. In capitis latere sinistro, ad 2. digitorum transversorum distantiam supra aurem sinistram, oblique sursum versus ipsam verticem, vulnus profundum, cranium ad duram meningem usque penetrans & digitum majorem longitudine æquans. 2. Alium adhuc ictum casim inflictum, ad articuli distantiam à priore, qui cutim tantum læserat & ferro curatus erat. 3. Cute capitis per sectionem transversam remotâ, in ipso cranio diversa stigmata rubicunda, à plagis & contusionibus oriunda, conspiciebantur. 4. Craniò cautè separatò multum seri sanguine permixti effluxit. 5. Duræ meningi profundè impactum erat fragmentum resectum, digitum longitudine & calamus scriptorium compressum latitudine exæquans, quod fragmentum non statim sub ipsò vulnere reperiebatur, ut extus conspici potuerit, sed sub ictu vehementi simul cranio q. subinsinuatum erat, ubi tam firmiter impactum erat, ut manu removeri non potuerit, sed instrumento separandum fuerit. 6. alia adhuc festuca articulum longa & tenuissimam partem calami scriptorii crassitie imitans occurrebat 7. rursus aliud adhuc fragmentum nucleum avellanæ nucis latitudine exæquans interiori cranii parti adhuc firmiter inhærebat & extremitatem seu cuspidem deorsum versus protendebat, una cum aliis 2. illi adhærentibus festucis. 8. Durâ matre separatâ, per totum cerebri convexus plurimum puris, piam matrem q. obducentis, in tantâ copiâ inveniebamus, ut aliquoties spongiâ abstergendum fuerit, quod 9. etiam per piam Matrem satis profunde in sinum falcatum penetraverat, ubi similis materia purulenta copiose reperiebatur. 10. Adhuc cerebrum in eodem latere, cui violentus ille ictus inflictus erat, rubicundum admodum & suggillatum erat. 11. Cerebrò remotò cranium omnino diffractum & retro aurem usque ad oculum

lum sinistrum per vulneris majoris tractum instar rimæ in ollâ contractâ apparebat. 12. Statim supra oculum sinistrum inter duram meningem ipsumque cranium simile pus, quod successivè eò se insinuaverat, copi-

osè occurrebat. Juxta hæc jam lethali-
tatem vuln-
crum determi-
nare deberemus ; quod ipsum
tamen Peritioribus in Arte re-
linquere volumus. Zittavia d.
18. Jul. 1687.

Gothofredus N. D.

Augustinus Meyer, Chirurgus.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

VULNERIS CAPITIS.

QUUM Nob. Tua Nobis Acta Inquisitionalia, Homicidium in Adamo Gothofredo Forstero commissum concernentia transmiserit, simulque quæsierit: An &c. &c. hinc præviâ perlectione Actorum allegatorum & ponderatione omnium circumstantiarum ad qq. illas respondemus, quod vulneratio hæc, ob enormem contusionem, fracturam & fissuram cranii, cum

plurimis fragmentis, cerebri substantiam comprimentibus & lædentibus, extravasationem sanguinis atque hinc genitam & collectam purulentam materiam, omnino pro absolute lethali habenda sit. An autem fissura hæc abictu casim influcto aut plaga fuerit exorta, ad eò exactè determinare non possumus, quia & talis ictus, ense tam lato atque gravi ut Act. Vol. I. fol.

3. 6. describitur, infliclus, & vehemens ejusmodi contusio sufficiens hanc causari potuerunt.
Lipsie die 12. Febr. S.V. 1686.

Ammanni Praxis Vuln. Lethal.

Dec. 6. Histor. 7.

CAS. XXV.

DE

VULNERE & CONTUSIONE CAPITIS CUM
IMMANI HÆMORRHAGIA & CE-
REBRI SPHACELO.

REQUISITIO

Diffusio nuper mense Martio lis & tumultus quidam inter Militem, è (Tit.) Dn. Chiliarchæ Löbenii centuriâ Pedestri Primariâ, & cives nonnullos Wurzenfes exoriebantur, quò durante Civis MATTHÆUS BERTHOLD ictu cæsim inflicto & vehementi contusione ita vulneratus fuit, ut die tertiò subsequente expiraverit, ejus cadaver post effluxum paucarum horarum jussu Senatus per Physicum suum & 2. Chirurgos sectioni submissum fuit, à quibus & Attestata quædam, in Actis sub A. fol. 12. 35. 36. observanda communicata, ipsumque vulnus, nullò, sive ictus, sive contusionis & symptomatum supervenientium, discrimine habito pro lethali habitum fuit, è Diametro tamen contradicente Chirurgo Castrensi Primario, qui Physico & Chirurgis, durante sectione, ad oculum ostendit, ictum cæsim inflictum & contusionem per se curabiles adeoque minus lethales

thales fuisse, sed tantum per Chirurgorum inscitiam tales evasisse, juxta fusiore tenorem Attestati ejus in Act. n. 6. fol. 27. Cum verò inquisitus de Judicio Physici & Chirurgorū certior redditus & quod eō gravaretur, conquestus fuerit, adeoque Exceptiones quasdam fol. 89. in D. Act. contra illud adferendo petierit, ut Physici atque ac Chirurgorum Attestata, una cum reliquis eō pertinentibus Registraturis, Facultati cuiusdam Medicæ transmitteremus ejusque judicio committeremus, an in presenti casu vulnus Defuncto inflictum per se lethale, & incurabile fuisse, statuendum

sit? rebusque sic stantibus, Physici & Chirurgorum, ac Chirurgi Castrensis Primarii contradictiones insignem utique scrupulum moveant; hinc Dominos meos Honoratissimos officiole rogitō, velint Medici & Chirurgorum judicia, his adjecta, ut & conditionem vulneris, habitū ictus casim inflicti, contusionis accedentis reliquorumque supervenientium symptomatum discrimine, diligenter perpendere sententiamque suam subactam: *An illa per se & simpliciter, an ex accidenti lethalia fuerint?* literis obsignatis mecum communicare. Hoc &c. Eyleburgi die 8. April. 1682.

Johann. Georg. N. Judex Castr.

INSPECTIO.

A.

P. P.

1. Inveniebatur, quod in parte anteriori ad 3 dig. transversorum distantiam, juxta Medici & Chirurgorum unanimem relationem ipsamque inspectionem oculatam, supra oculum dextrum & 2. dig. transversalium majorum distantiam supra aurem

rem dextram, in osse frontis ad pollicis majoris latitudinem à futura coronali & eadem distantia à futura sagittali (hinc enim sagittalis non tantum ad coronalem sed etiam per univarium os frontis, usque ad os cribrosum se extendebat) ictus caësim capiti, per cutim capillare & panniculū carnosum, petiosolum item, it. & totum cranium in latere versus aurem inflicto, ut & contusio insignis versus futuram sagittalem (aut capulo ensis aut lapide probabiliter illata, obolū triplicatum fere æquans magnitudine) unde fragmentum à craniō, mediū digiti longitudine & 3. dig. transversorum latitudine secesserat, ita tamen, ut aliqua, sed exigua adhuc parte in eodem latere versus oculum, sub cranio firmiter adhuc, sed ita adhereret, ut fragmentum resectum facile elevari potuerit. Cranio igitur circum circa sub

lasiōne remotō & separatō, porro duram æquē ac piam matrem, sub fragmentō, dictō modo resectō, illasam, seu minus dissectam, ast insigniter corruptam, cum festucis quibusdam illi incumbētibz, ut & cerebri subjectum penitus conquassatum, summe corruptum, molle & putridum, hinc ad pollicis transversū, illic ad digiti transversū profunditatem & ita usque in Medullam cerebri constitutum vidimus; non minus, cum duram & piam matrem retrorsum, ad futuram ferē lambdoideam, à cerebro removeremus, insignem sanguinis, omnino nigri putridique, quantitatem ex sinu, Torcular dictō, erumpere conspeximus, à commotione fortē aut contrassillatā subortā, cum neque in occipito, neque in syncipite, nec alibi in capite tale quid observatum fuerit.

*Johann. Göritz, Physicus.
N. N. Chirurghi &c.*

B.

NOta quod in Registratura Lit. A. occurrit, à lineā tertiā, Judiciali, ea in pagina, ubi usque ad lineam octavam (hic

O. o 3

4)

4.) inclusive, verbis: *Exigua ad-
luc parte* usque ad verba: *Ele-
vari potuerit*, error aliquis in sen-
su occurrat, qui ob Chirurgi
Castrensis blaterationes sub ipsâ
sectione contigit. Verus enim
sensus hic est, quod sc. fragmen-
tum desuper resectum, superi-
ori eaque angustiori parte, sub-
tus cranium firmiter adhuc su-
pra illud locatum, per contusi-
onem, post ictum casum infli-
ctum fortè illatam, impactum
& insinuatum fuerit duram-
que Matrem, immediate incum-
bendo omninò compresserit:
Parte verò inferiore 3. digitos
transversos latâ firmiter adhuc
& minus resectum cranio adha-
serit; unde fragmentum hoc (ut
Chirurgus Castrensis, sectioni
adstans & oculis suis omnia ob-
servans, (utut multum de eò di-
sputaverit) re & necessitate exi-
gente nolens volens testari co-
getur) vi & conatu quodam, o-
pe instrumenti superius extra-
hendum, abrumpendum & ab-
hinc manibus infra ulterius de-
cerpendum erat: Ubi 2. Chi-
rurgi, qui vulneratum deligave-

rant, referebant, quod piaculo
sibi duxerint, fragmentum su-
pra impactum, sub principiò de-
ligationis, extrahere, separare
& ita Matribus & Cerebro com-
pressis succurrere, (parato jam
in alterò latere puri exitu atque
spatio, pro applicandis medica-
mentis Chirurgicis requisito)
quoniam symptomata lethalia
eaque inevitabilia per conatum
hunc, ob festucam acutam, ut
tunc conjiciebant, postmodum
verò inveniebant, illic substra-
tam duramque matrem sic ma-
gis irritaturam, sine dubiò pro-
duxissent. Juxta hæc notari me-
retur, quod Chirurgus, quam-
primum vulneratum deligavit,
observârit, quod violentiâ ictus
incisivi cutis capillaris cum pan-
niculò carnosò eâ latitudine,
quâ resectum cranii fragmen-
tum tegebat, abrupta desuper o-
culo propenderit: Quod insuper
sub sectione nil ulterius, nisi in
brachio dextrò 2. rimulæ & in
humero sinistro exiguum vulnus
musculosum, ense illatum &
nil quicquam importans, obser-
vatum fuerit.

Subscripti ut supra.

C. JU

C.

JUDICIUM INSPECTORUM.

EX Inspectione atque Sectione die 29. Martii nuperri-
mè institutis elucescit, quâ ra-
tione, juxta Registraturam judi-
cialem B. Matthæi Bertholdi ca-
put, per ictum incisorium &
contusionem, vehementer &
quidem eò, ut illic videre est,
modò læsum fuerit, adeoque per
læsionem hanc non tantum in-
signis & periculosa contusio
tam duræ & piæ matris, quàm
cerebri subjacentis & valdè
conculsi insecuta fuerit, sed
& dictæ modò partes in corrup-
tionem quandam gangrenoso-
sam & conqussatum cerebrum
in genuinam putredinem, cor-
ticem ejus (in quò servatur spi-
ritus animalis pro sensu) usque
in ipsam medullam (in quâ spi-
ritus animalis pro motu residet)
penetrantem inciderint: Porro
quoque in sinu torcularis insignis
sanguinis corrupti copia con-
tenta fuerit, quæ ex conqussatione
& dilaceratione illic & in
cerebrò discurrentium venu-
larum collecta & ante sectionem

ne per somnium quidem inno-
tescere potuit: Adhæc non con-
temnenda hæmorrhagia sangui-
nis arteriosi, spiritu vitali per-
fusi, ad generationem spiritus
animalis maximè necessarij, ex
ramulis arteriosis temporalibus
per ictum incisorium simul di-
scissis, producta fuerit, quæ an-
te mediam noctem & horam
12. non obstantibus optimis, quæ
adhibebantur, stipticis, sisti non
potuit, adeoque omnibus hisce
cerebrum, tanquam unum è
præcipuis C. N. membris, cum
spiritibus animalibus tam valdè
debilitatum & corruptum fuerit;
hinc die Martis (qui 28. Martii
erat) insequenti, ante tertij à vul-
neratione dici complementum,
vulneratus horâ 7. matutinâ in
leve delirium (post octavam
auctum & summis convulsioni-
bus stipatum per aliquot horas
durans) abhinc in soporem ve-
hementi stertori junctum inci-
dit & ad finem vitæ iis affictus
fuit; quapropter, juxta *Hippo-
crat. V. Aphor. 2. & VII. aphor. 14.*
absque

absque ulla convalescentiæ mam effare coactus fuit. Wurzenæ, horâ 4. pomeridianâ anni 1732. die 3. April. 1682.

Subscripti ut supra.

D.

RELATIO CHIRURGI CASTRENSIS.

QUUM jussu DN. Chiliarchæ de Löben &c. ego infra nominatus sectioni Cadaveris, Wurzenæ Defuncti Matthæi Bertholdi, interfuerim, huicque inflictum capitis vulnus, cum ipsâ contusione, diligentissimè inspexerim, inventum fuit, quod ictus incisforius, in dextrô latere, supra aurem & tempora ense inflictus, cranium penetraverit, in hoc rimam causatus fuerit, ut sub sectione instrumento faciliè removeri potuerit, durâ piâque Matre omninò illæsis. Interim hoc cranii fragmentum facile elevari, in festucas inquiri hæque, ne Duram & Piam Matrem comprimerent, eximi potuissent. Cerebrô autem festucas incumbentes persentiscente & separatur ô, juxta

Chirurgi mentem, accidit, ut fragmentum Cranii ictu abscessum magis intrusum fuerit, unde fragmentum instrumento quodam vi extrahi debuit, cum certum sit, cerebrum ne minimam quidem impuritatem admittere. At ictui huic incisforio & insignis satis contusio, ligno aut lapide inflictâ, jungebatur, agro tamen (in quantum tamen mihi constar) ratione adhuc, ad tertium usque diem, constante, quô sphacelus jamdum corpus ipsum corripuerat & noctu ita intumuerat, ut totum corpus flavum, fuscum & cæruleum apparuerit, unde agnovi, sphacelum ipsi mortem accelerasse. Nulla quoque vena ipsi aperta fuit, quod tamen Chirurgi sub sectione affirmabant, & quod in brachio

brachio dextro illud factum sit, respondebant, ejus tamen vestigio neuiquam occurrente.

Porro cum inquirerem, an in Agro convulsio aliqua, aut Delirium observata fuissent aliaque in Vulneribus Capitis subinde obvia? Negando responderunt & ex Epilepsia eundem perisse retulerunt. Et licet sub apertione cranii cerebrum, ad digiti latitudinem ab ictu sanguine suffusum fuerit, ejusmodi tamen lictus incisorios quamplures sub cura mea habui & DEI auxilio omnes restitui.

Huic etiam Inspectioni Nemo præter Medicum, duos Chirur-
gos & 2. famulos interfuit, cum præfectore nemo illic subsistere potuerit, sphacelo genuino foetore se prodente. An verò rebus sic stantibus & pravia negligentia Lethalitas ipsi vulnere, sine discrimine & non potius symptomatibus inde productis tribuenda sit? Suo in loco relinquo & Ampliss. Facultatis Medicæ judicio edecumato committo &c. Würzen die 4. April. Anno 1682.

Joh. Godofredus Gallus, Chirurg.
Castrens. Primarius.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

VULNERIS ET CONTUSIONIS CAPITIS.

P. P.

Quandoquidem T. C. datis misis Actis Inquisitionalibus
ad Nos Literis & trans- sub A. & B. Homicidium, in
Pars II. Pp Mathæo

Matthæo Bernhardo perpetratum, concernentibus, inter alia è Nobis quæsierit:

An in presenti casu Vulnere Defuncto inflicta pro lethali per se, & incurabilibus habenda sint?

Hinc Acta illa, cum primis autem Medici & Chirurgorum Attestata Inspectionis, Actor. Litt. A. fol. 12. eorumque ulteriolem explicationem fol. 35. diligenter perlegimus & invenimus, læsionem hanc, ut à Physico & Chirurgis juxta circumstantias suas describitur, tam ob immanem hæmorrhagiam ex læsis ramulis arteriarum temporalium (cujus Act. Litt. A. pag. 36. mentio injici-

tur) quàm imprimis, ob fracturam cranii & fragmenta insignia, quæ non tantum ipsam cerebri substantiam valde vellicarunt & compresserunt, sed & ita læserunt, ut juxta relationem extemplo corruptio ejusdem gangrenosa & sphacelosa infecuta fuerit, omnino pro absolute & simplicitet lethali habendam esse statuimus. Et licet Chirurgus Castrensis Actor. litt. B. fol. 27. 6. gloriatur se Vulnere similia antehac curasse, id tamen suo jam in loco relinquimus, cum dubio procul illic res aliter se habuerit, ut ad hoc vulnus applicatio fieri nequeat. Lipsie die 11. Aprilis 1682.

Amman. Prax. Vuln. Lethal.

Decad. V. Hist. IV.

❖ (o) ❖

CAS.

CAS. XXVI.

DE

VULNERE CAPITIS ET CEREBRI CUM FRAGMENTIS IN SUBSTANTIAM CEREBRI PENETRANTIBUS.

P. P.

Casus sequens vestram exposcit informationem : si cantharus stanneus alicui dextro sincipiti prope tempora injicitur , à quo jactu non solum externè vulnus longitudine digiti , & ossis petrosi fissura lunaris , longitudine articuli , & in peripheria quadrantem imperialis æquans , oritur ; verùm etiam ipsum cranium fractum , cum triplici testâ , quarum maxima panniculos Cerebri , duram & pia mater profunditate cuspidis cultri penetravit , cerebrumque ipsum in circumferentia nummi instar , vulneratum fuit ; an sic vulneratus patiens varia alimenta dyspepta , ut carnem fumo induratum conco-

quere , cerevisiam è lagena bibere , dormire , ambulare , & quidem ingruente maximo & intolerabili frigore ædes Chirurgi frequentare , ratione pollere , & sextum ab accepto vulnere diem vivendo attingere possit ?

Posito , quòd hæc per naturæ viam fieri possint , attamen sciendum , quod post jactum vulneratus ab aliis in terram prostratus , pugnis malè tractatus , postmodum vulnus vino clotum , ab alio verò frustulum butyri congelati vulnere immersum , & per integram horam Vulnus deligatum non fuerit à Chirurgo ; *annon hiscè consideratis circumstantiis possibile vel presumibile , quod hoc modo extremitas*

Pp 2

tremitas testis dura & pice matri *mors inducitur?* Peto itaque &c.
 infixa vulnusque ipsum lethale sic Dab. Misenæ die 16. Februar.
 redditum fuerit, non vero ab ipso Anno 1621.
 jactu, cantharo stanneo facto,

Nicolaus N.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

HANC CONTUSIONEM, & FISSURAM OSSIS PETROSI
 CUM SUBSIDENTIA, & TESTIS DIPLOES INTER-
 NÆ, ESSE PER SE LETHALEM.

AD quæstiones nobis trans-
 missas ita respondemus:

1. Quod vulnus à vobis proli-
 xè descriptum uti per se, & ab-
 solutè fuerit lethale, ita enim præ-
 ter Experientiam, ex fundamen-
 tis Anatomicis habet Hippocra-
 tes libr. 6. Aphor. 18: Percussio
 pertusaque cerebro, lethale: &
 alibi: si alicui cerebrum vulnera-
 tum fuerit, lethale: & hoc eò
 magis hîc locum habet, quia
 non solum matrem duram &
 piam, sed ipsum quoque Cere-

brum ejusque parenchyma, ni-
 mis profundè penetravit, non
 obstante, quòd alimenta conco-
 ctu difficilia assumantur: quoni-
 am hæc in robustis ad tempus
 contingere solent.

2. Niritur hæc meris conje-
 cturis, nisi quæ jactus præcessis-
 set, talia non fuissent subsequen-
 ta symptomata: ideo respon-
 sio jam patet ex resolutione
 quæstionis prioris. Dab. Lipsiæ
 d. 24. Febr. A. 1621.

Vid. Ammann. in Med. Crit.

CAS.

CAS. XXVII.

DE

VULNERE CAPITIS CUM PROFUN-
DA TOTIUS CEREBRI DI-
VULSIONE.

REQUISITIO.

Quum ad urgendam defen-
sionem mihi, tanquam mi-
sertimo & innocenti Inquisito,
elementissimè concessam, scitu
opus sit, *anon Bartholdus Schön-
nau, ab Adamo Brendelio & Er-
nesto Hahnio Utenbaci verberatus,*
in vivis conservari potuisset, si
*major, quam perhibetur, ejus cu-
ra fuisset habita?* hinc Vestris Ex-
cell. & Dom. Dom. hinc in copia
transmitto Attestatum à Dn. D.
Faschio Jenensi impertitum, ad-
dita officiosissimâ relatione,
quod Defunctus Schönau post
acceptas plagas, per totam no-
ctem non deligatus, tempore

pluviosô, ante fores domus de-
cubuerit, unde vulnera per ac-
cidens lethalia fieri ipsumque
ex malo regimine necessariò
obire oportuit. Quò verò e-
jus omnino certus reddar, hinc
officiosissimè rogiro, velitis ad-
jectum huic Attestatum diligen-
ter & collegialiter perlegere,
circumstantias maturè pondera-
re & edecumatam vestrum judi-
cium, obsignatâ quadam infor-
matione, post honorarii, pro
studio debiti, solutionem, mihi
impertire: *Dat. Psulsbornii die*
24. Januar. An. 1687.

V. V. Excell. & Dom. Dom.

Officiosissimus Client

Andreas Zipffel.

Pp 3

INSPE.

INSPECTIO CADAVERIS.

PRAEVIÂ Requisitione Judiciali Præfetti & Judicis Provincialis Duc. Saxonici, Dn. Joh. Adami Reicharti die 28. Junii Udenbachium me contuli, Bartholdum Schönarium nocte præcedenti in capite inflatis plagis vulneratum inspexi atque reperi, quod in sinistro capitis latere verberibus durissimè tractatus, statim Apoplectici instar stertorosus, somnò profundissimò obrutus, mutus, imò in omnibus membris paralyticus jacuerit, pollicibus tam artè intortis, ut vix ac ne vix quidem locò moveri potuerint, adeoque jamdum prorsus riguerit; apertâ autem vena medianâ dextrâ & infusò alio medicamento volatili extusque applicato eodem, binis quidem vicibus sternutatio se traxit, statim verò suppressâ rursus fuit, ægro ut trunco immobili corruente: Et licet penetrantia medicamenta continuata fuerint, citissima tamen mors, vesperi inter septimam & octavam horam intersecuta fuit.

Abhinc die insequenti sub Inspectione judicialiter institutâ, in supradictò Bartholdi Schönarii cadavere sequentia observata fuerunt:

1. Bina vulnera juxta se locata, attamen unum, altero majus, in sinistro Synciptis latere, haud procul à futurâ coronali supra tempus, ubi musculus temporalis connectitur: Ambobus ad calvariam usque penetrantibus, ibique stigma satis latum sanguine perfusum producentibus.

2. Minorem adhuc plagam, in dextrò latere, haud procul à vertice invenimus, quæ cutim quidem læserat, non tamen omninò penetraverat, utut aliquid sanguinis coagulati sub se habuerit.

3. Post remotionem Cranii, in eò, sub binis, juxta se locatis, ictibus, fissuram dimidii digiti longitudine invenimus: sub ipso verò craniò, hoc in locò, insignem manipulum sanguinis coagulati, à cujus quantitate cerebrum

rebrum maximè depressum & compressum; inquirendo autem ulterius observatum fuit, eundem è vasibus sanguifluis, illic dilaceratis, effluxisse, ut propterea in hoc latere vasa modò dicta vacua & exinanita reperia fuerint.

4. Remotâ durâ matre cerebrum per divaricationes suas usque ad medullarem & sic per intimiorem ejus substantiam diffiliit & quasi divulsum observatum fuit; quale quid, summâ admiratione, etiam in mediò cerebelli, supra quartum cerebri ventriculum visum fuit.

clarè elucescit, quòd, cùm per istum vehementem ejusque penetrantem violentiam, non tantum vasa sanguiflua diffilierint, sed etiam profundissima, ad basin usque tendens cerebri concussio & simul ejusdè discussio, vel, ut quis nominare posset, displosio acciderit, necessariò totalis spirituum animalium confusio, sensus & motus abolitio & totalis apoplexia, una cum supra memoratis pluribus, iisque gravioribus accidentibus suborta & simul citissimus obitus producta fuerint. Attestante manu propria & solito sigillo. *Sign. Utenbaci, die 29.*

E quibus circumstantiis satis *Jun. 1686.*

Augustinus Henricus Faschius D.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ ERFURTENSIS,

Desuper

LETHALITATE HUIUS VULNERIS.

P. P.

O Beuimus Literas Tuas, in nullos, de Bartholdo Schönau, quibus, juxta alios non Udenbachii antehac occiso refert,

fers, quod, si major ejus cura habita fuisset, non verò per integram noctem in hortò suò, sub coelò pluviosò, sine deligatione decubisset, plagæ & vulnera ejus adeò lethalia non fuissent, qualia sic per accidens evaserunt, annexâ peritione, ut attestatum Dn. Medici in copiâ additum, diligenter perlegere & maturè ponderare velimus, in quò observatum fuit, quòd in cadavere Defuncti non tantùm externæ plagæ quædam vehementiores & vulnera se traserint, sed & sub craniò manipulus sanguinis coagulati, è venulis disruptis & inde exinanitis, profluxus hæserit, à quo cerebrum insigniter depressum & compressum fuit; sicut similiter post apertionem capitis institutam cerebrum usque ad fundum divisum & quasi dispersum observatum: Unde per ictum vehementem ejusque vim disrupta vasa sanguiflua & profundam nimis cerebri disruptio-

nem prorsus lethalem esse censent; quæ omnia Collegialiter perlegendo, juxta omnes circumstantias diligenter & maturè ponderavimus.

Quamvis autem, si vulneratus extemplo, juxta cum Diatâ conveniente, externâ æquè ac externâ curâ probè tractatus fuisset, probabiliter in principio majus forte levamen observari potuisset; attamen insignis illa læsio, cerebri, à Domino Medico diligentissimè inquisita & observata, tantifuit, ut nulla curatio sperari poruerit, sed sæpius allegatus, Dn. Medicus fundamentis sufficientibus subnixus, antedctas læsiones jure meritò pro simpliciter lethalibus habuerit, cui hæc in parte bona cum consensu nemo contradicere poterit. Quod responsi loco Vos celare non potuimus. Attestante Sigillo Facultatis nostræ &c.

OS)(O)(SO

CAS.

CAS. XXVIII

DE

CONTUSIONE CRANII CANDELABRO
LIGNEO INFLECTA.

REQUISITIO.

Postquam nuperrimè pro
dolor! in ejusmodi infor-
tunium incidi, ut maximis
jam impensis causam meam co-
ram judiciis agere cogat, dum
die 20. Decembr. 1676. cantha-
rum cerevisiæ haustrus in Ta-
bernâ cerevisiariâ me con-
tuli, eoque occupatus me à Ca-
rolô Vogeliô (qui pariter ebri-
us diu antea cum hospite rixa-
tus erat, quod cerevisiam illi abs-
que præviâ solutione denegaf-
set) seduci passus sum, ut cum
reliquis simul assidentibus char-
tis lusoris pro unico tantum o-
bulo luserim, & cum tempore
sic maximam ad partem diffu-
xô Carolus Vogelius à me qui-
dem absque ullô dissidiô disces-

sisset, postmodum vero à Joh.
Nicolaô Seidlerô & Johanne
Geißlerô in Tabernâ revoca-
tus lusum renovasset, donec,
cum allegatus Carolus Vogelius
omni pecunia (quod mihi gra-
tissimum erat) destitutus fuisset,
pacificè admodum & amicè ad
eundem, lubentissimè quidem
luderes, sed pecuniâ cares, di-
xerim: Accidit inde, ut in hæc
verba erumpens replicaret: Si
tu ipse Creditores tuos, ut ego
meos, solveres, non minus ac
ipsemet, nummis egeres. Quo
facto ipsi exprobaui, quod Vo-
gelius ille 4. flor. 2rario Eccle-
siastico à me solutos ipsique con-
creditos lusu perdidisset, unde
idem Carolus Vogelius non tan-

tum aliquoties nebulonem me vocavit, sed & ut furem, nequam me injuriatus est, quæ in caput ejus & sinum quidem reciprocavi. Quoniam verò ipse Carolus Vogelius injuriarum finem nesciuit, hinc eundem profus declinaturus hypocausio ejeci, sed absque ulla ratione, non alium in finem, quam ut me misum faceret. Ast nescit quidem acquievit ille Vogelius, sed præforibus furis & injuriis suis insitit & Ganeonem me compellavit, ut pudore profus obrutus fuero. Quapropter, cum is simul januam hypocausi manibus continendo occluderet, ita ut Joh. Nicolaus Seidler, Sartor hujus loci, exiturus suffilaminaretur, donec januam à cardinibus solverim, adhuc Johannes Geislerus, ceu compater meus hæc vitio mihi verterit, dicens, se compatriatum mihi renunciaturum, nec ullum amplius cerevisia haustum mihi propinaturum esse, si injurias hæc deglutirem, & perferrem, tandem candelabrum ligneum in mensâ prehendi, ut eundem ab ulterioribus, calumniis detinerem,

quo insuper ab eo habitò, unica tantum vice eundem ferri & statim resiliendo, cum reliquis vicinis, lulum continuavi. Carolus Vogelius interim injurias & calumnias suas continuando abit, & postquam cum 4. aliis Personis pro 4. Gr. vini adusti prius hauserat, domum se contulit, fores ita pulsando & clamando, ut conjux illas aperuerit. Quò factò vestimentis æque ac calceamentis adhuc cinctus lectum intrare voluit & cum Uxor eundem admoneret, ut primum vestes deponeret, jussit, ut calcei ipsi extraherentur eoque factò lectum est ingressus, nec verbum amplius locutus vel de minimo quoque dolore conquestus fuit. Conjux autem insequenti die stertorem insolitum gestusque inconfusos in eo percipiens, id primum Johanni Christophoro Vogelio, hic verò, Dn. Judicibus hujus loci indicavit, & Inspectionem judicalem expetivit, quâ nondum institutâ Carolus Vogelius die sequenti, vespere hora 6. expiravit. Cum vero sub inspectione die 22. Decemb. statim

à Me-

à Medico & Balneatoro suscepta externe, neque ictus vehemens, neque vulnus, aut alia læsio in in eò observari potuerit, eaque de causa Medicus & Balneator eundem à radice nasus, usque ad cervicem & ab una aure ad alteram, in formam crucis, disseccasset & separasset, quinque diverse laciones ab illis observatæ sint, ut Attestatum illorum sub Opluribus ostendit: Hoc ipsum autem Attestatum nimis obscurum sit, indeque videri non possit, ulam læsionem pro lethali habendam esse, cum licet in 4. §. Medicus ille festucam quandam cranio adhæsisse & utramque meningem penetrasse asserat, hæc tamen allegatio longe clarius instrui debuisset hæcque festuca sub artificiali & separatione ipsius cranii remotione fieri quoque potuisset. Ad minimum probabile est, festucam illam haud magni momenti fuisse, cum externe ictus cujusdam violenti signa non occurrerint; & licet festuca illa magnitudinis alicujus fuisset, quod tamen Medicus attestari non potuit, licet & notabilis medullæ cerebri quantitas efflu-

xisset, ut insignis ejusmodi violentia jam pateret, de hujusmodi tamen vulneris curatione dubitari non posset, si vulneratus de eò statim conquestus & consilio Medici æquè ac Chirurgi usus fuisset, ut exemplis illud fusus confirmat *Jacobus Berengarius* Celebris olim in Bononiensi Academia Chirurgiæ Professor in *Tr. de Fract. Cran.* his verbis: Quia potest egredi cerebrum, in magna etiam copiâ & stare vita, vid. *Fallop. c. 45. de Cap. Vuln. & Symphorianus Campagius* refert, Hippolytum Dantropium Chirurgum suâ ætate multis exemplis clarum, vulnus curasse, ex quò cerebri particula, quanta cochleari excipi poterat, in terram deciderat: Et *Horatius Augenius* Se aliquando vidisse scribit, totam substantiam cerebri vulneratam ejusque ventriculos dissectos, quam etiam portionem cerebri vulnere effluxisse homine tamen sanitati restituto vid. *Fr. Arcaum l. 5. de c. V.* Unde ob fragmentum ejusmodi cranio adherens, multo minus quod aliquid sanguinis cerebro incubuerit, nullum omnino dubium

emerget, vulneratum in int^{er}grum potuisse restitui, quia supradicta vulnera minus lethalia & curabilia sunt, simulque Nicol. de Massa Tom. 2. Ep. 11. in ejusmodi Meditationibus ita scribit: Ego testor Deum, & quamplurimi homines, qui adhuc vivunt, testes sunt, me plurimos vulneratos in capite, cum incisione panniculorum & insignis cerebri substantia, sanasse arte & remediis &c. *Marcellus Donat. D. M. Hist. l. 5. c. 4. §. 2.* Insuper adeo possibile non videtur, unico ictu, tali ligni frustō, quale candelabrum ligneum videtur, inflectō festucam ejusmodi, quæ cranio adhæsisse putatur, separari potuisse, cum externe nulla vis neque læsio apparuerit & absque insigni vi & læsione externa cranium minimè comminui possit. Adhæc, cum Defunctus è Tabernā cerevisiariā domum abiret, optimè & prudenter adhuc loqui potue-

rit, de nihilō ergā Uxorem conquestus fuerit, ut auxilium Medici tempestivè implorari & si læsio adfuisset, minus negligi potuisset: Ego è contra pro Defensione meā instante Dominorum meorum Honoratissimorum informationem, cum rationibus decidendi desiderem: An sc. juxta sectionem hanc & judicium de eā impertitum (& quidem ejus, qui nondum in Doctorem promotus est, sed illic locorum Praxin tantum incepterat) prout illud hīc adjicitur, interna illa læsio pro lethali habenda sit? & annon rebus sic stantibus, si præter expectationem lethalitas aut insanabilitas statuenda esset, illa per accidens potius lethalis evaserit, cum is absque ullō impedimentō statim post ictum domum iverit, nullā cura opus esse putaverit, adeoque hanc neglexerit. Hoc &c. *Guttmanshus die 28. Octobr. 1677.*

Joh. Nicol. N.

IN

INSPECTIO & RELATIO.

○.

PRÆvia Requisitione Judiciali Nos infra subscripti Defunctum Carolum Vogelium inspectimus & in dextro latere Syncipitis, cui plaga candelabro ligneo (*Richtmecht* vulgo dicto) instituta probabiliter inflicta putabatur, in extremâ cutis superficie ne minimum quidem ictus vehementis aut læsionis indicium observavimus. Cute verò à radice nasi ad cervicem & ab una aure ad alterutram cruciatim dissectâ & separatâ invenimus, quod 1. Musculus temporalis, ut & pericranium in dextro latere Syncipitis, sub futura coronali sanguine suffusa fuerint, nullâ tamen Cranii læsione observatâ. Quapropter & 2. cranium artificiosè separatum fuit, in cujus dextrâ parte statim 6. cochlearia sanguinis extravasati grumosi & concreti cerebrumve omninò deprimen-

tis invenimus: Fissô 3. craniò crucis formâ, per suturam coronalem & ossâ temporum deortum versus, magis tamen & declivius inter dextrum oculum & aurem ejus lateris. 4. Festuca, cranium quodammodò adhuc adhærens, utramque Meningem, duram & piâ matrem penetrassè observabatur, venâ 5. ex ossibus temporum sursum vergente, per ictus & festucæ læsionem apertâ, unde sanguis emanans inter cranium & meningem exteriorem se insinuaverat, adeoque non potuit, non exinde præternaturalis & exitiosa cerebri compressio & ex hac omnium sensuum & motus subita abolitio, aphonia, altus & profundus sopor, spirituumq; animalium & vitalium finalis & tandem citâ mors subsequuta. esse. *Guttmanshuse die 22. Decembr. 1676.*

Joh. Nicol. Grosshegen, Med. Wertherian. Ord.

Joh. Ludov. Hagemeyer

Joh. Fridericus Stempffel

} *Chirurgi.*

D.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ JENENSIS.

P. P.

E Literis vestris ad Nos datis
fusus, percepimus &c. &c.
Cum ergo sub apertione capitis
externæ nulla quidem læsio ap-
paruerit: Factâ tamen sectione
Cranium introrsum in formâ
crucis per suturam coronalem
& ossa temporum diffusum, sub
eô quoque fragmentum utram-
que meningem penetrans, 6. co-
chlearia sanguinis grumosi, ce-
rebrum omninò deprimentis &
venam illic per ictus commi-
nuentis violentiam aperta, ob-
servata fuerint: Omnia juxta
tenorem Relationis Vestræ, a-
deoquæ à Nobis scire desidere-

tis, *An læsio illa pro lethali habenda sit?* hinc amici Responsi
loco vos certiores reddimus &
principiis Artis Medicæ consen-
taneum esse dicimus, quòd li-
cet à parte Caroli Vogelii er-
rores quidam in omittendo &
committendo sint commissi,
dum nihil post ictum adhibi-
tum, multò minus deligatio in-
stituta, sed omnia insuper habi-
ta fuerunt, nec ipse curam sui
habuit, nihilo tamen secius hoc
vulnus, rebus & circumstantiis
ita se habentibus in se pro le-
thali habendum sit &c. *Jene
die 25. Octobr. 1677.*

RE-

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

VULNERIS CRANIO & CEREBRO CAN-
DELABRO LIGNEO IN-
FLICTI.

P. P.

Epistola vestra, una cum Ad-
ditamentis nobis bene tra-
dita est; & quandoquidem no-
stram desuper læsione, candela-
bro ligneo Carolo Vogelio in-
flictâ, sententiam fusiùs & quidem
cum rationibus decidendi re-
quiratis; hinc eandem in se,
pro simpliciter & absolute le-
thali habemus: Quoniam illa.
1. præter vehementem contu-
sionem integumentorum capi-
tis exteriorum in fracturâ qua-
dam cranii insigni & quidem
cum fragmento aut festuca, u-
tramque meningem perforante,
consistit, atque 2. Ruptura va-
sorum, sub inspectione observa-
ta indeque oborta extravasatio
& congruatio sanguinis ejus-
que notabilis quantitas, 6. co-
chlearia replens, necessario 3.
talem subsidentiam & compres-
sionem cerebri, aut pororum,
ejus medullarium induxit, ut
capropter 4. influxus spirituum
animalium maximâ ex parte im-
peditus & symptomata allegata
sc. stertor, aphonia &c. imò
ipsa tandem mors insecuta fue-
rint, ita ut D-functio tam bre-
vitemporis intervallò & circum-
stantiis ita se habentibus per nul-
la remedia succurrì potuerit. Nec
obstat hic, quòd externè, ubi
plaga inflicta fuit, nulla læsio-
nis signa occurrerint, cum sa-
lutarius fuisset, si vulnus patens
adfuisset, ut sanguis coagulatus
effluere ne tam facillè sympto-
mata

mata illa lethalia causari potu- juratus esse dicitur, hoc Atte-
 issent. Interim postremò atque statum suum, quod sc. omnia,
 ultimò necesse erit, ut Medicus, reverà ita sub inspectione obser-
 qui inspectionem administravit vata fuerint, juramentò corpo-
 & juxta Relationem vestram, rali confirmet. Quod &c. &c.
 neque legitimè promotus neque Lipsia die 1. Novembr. 1677.

Ammannus in Prax. Vuln. Lethal.

Dec. 4. Hist. 3. p. 271. seqq.

CAS. XXIX.

DE

CONTUSIONE CAPITIS RHOMBO

FACTA.

REQUISITIO

Quid in causâ Thomæ Schlegelii, in fugâ constituti, de-
 citum fuerit. Acta fol. 44. plu-
 ribus ostendunt; eaque de cau-
 sâ officiosè rogitamus, velicis
 pro solitò redhostimentò ve-
 stram nobis sententiam aperi-
 re, an vulnus in Uxore allegati
 modò Schlegelii EVA, juxta
 Registraturam judicalem Fol. 2.
 & Physici Chirurgique Attestat-
 um. Fol. 4. inventum, pro lethali
 habendum sit, nec ne? &c. N.
 die 28. Octobr. 1689.

Judicia Urbica illius loci.

ATTE.

ATTESTATUM MEDICI.

Postquam me infra nominatum, h. t. Physicum Urbicum juratum, Laudatissima Judicia Urbica hinc N. oretenus requisiverunt, ut hodie à meridie hora 12. Mulierem quandam, à Marito occisam, inspicerem; hinc una cum Chirurgis postpositis eò statim me contuli & in hypocausto illius loci Thomæ Schlegelii uxorem multo sanguine circumdatam, exanimem in terra cubantem inveni & sollicita perquisitione sub ipsa Sectione sequentia observavi: Quòd sc. oculus sinister, ad canthum oculi minorē, quodammodò rubicundus & tumefactus, supra os occipitis autem cutis ad manus transversæ latitudinem sanguine insigniter suffusa fuerit; juxta hæc in osse bregmatis sinistro inter futuram sagittalem & coronalem vulnus insigne se tradebat, quò non tantum cutis cum cuticulâ & membranâ carnosâ circumcirca grossi magnitudine separata, sed & aliquid cerebri expressi, quantitate fabæ propulsus fuit: Sub quò, de

Paris II.

testis partibus, cranium ad Thaleri latitudinem introrsum versus in 3. fragmenta abruptum, aliud verò fragmentum, articuli magnitudinem habens, versus futuram coronalem quodammodò extrorsum reflexum erat. Utraque meninx, dura & pia mater, ad longitudinem dimidii digiti & corticalis cerebri substantia ad profunditatem articuli dimidii conquassatæ & fauciatae erant. Quemadmodum ergò satis constat, quod talia cerebri vulnera per se non sint lethalia, sed quod & maxima cerebri vulnera, quæ quoque cum substantiæ illius effluviò ac jacturâ contigerunt, felicem susceperint medelam, qualia exempla apud Medicos fide dignissimos hinc inde copiosè occurrunt, sc. inter alios apud Anton. Mus. Brassavolam, Nic. Massam, Fallopium, Fr. Arcaum, Joh. Andream à Cruce, Pareum, Schenck. Cabrolum, Petraum, Hor. Augenum, Sennertum, Vid. Responsum Fac. Med. Rosloch. Lipsiensis. It. in Med. Crit. Ammanni

R r

manni

manni pag. m. 76. 81. 97. 300. 585. &c. cum primis autem vid. *Murali Observ. 150. Misc. Nat. Curios. D. II. A. 3. pag. 295. De fractura cranii cum vulnere & ablatione portionis cerebri it. A. 4. p. 295. &c.* ita è contra quoque negari non potest, similia cerebri vulnera admodum periculosa esse, ita ut è centrum, imò mille vix unicus emergat, scribatque *Hippocrates de Capit. vuln. p. m. 689. III. 3.* Hâc parte vulnera lethalia ac ad curandum, & effugiendam mortem difficiliora sunt, quam alibi in capite. it. Homo ubi etiâ malis ex vulnere moriturus est, breviori tempore moritur, qui hâc parte capitis vulnus habet, quam qui aliâ. 16. 4.

Quoniam igitur hoc adhuc tempore sciri non potest, quamdiu defuncta post inflictam pla-

gam vixerit? multò minus, quibus symptomatibus correpta fuerit: Læsio quoque neque ventriculos, neque basin &c. sed tantum corticem cerebri penetravit ac ad expurgationem puris vulnus satis amplum fuit; è contra verò vasa sanguifera, è quibus sanguis confertim ad terram profluit, minus obrurata nec debitò modò deligata fuerunt; hinc ex dictis modò causis ictum illum vehementem indeque obortum vulnus, quod malleò forte aurasiò instrumento grossi latitudinem habente inflictum fuit, non quidem pro absolutè & simpliciter lethali, sed pro summè periculoso, utpote quæ vulnera sæpè ac ut plurimum morte terminantur, habemus. Quæ omnia hisce vi juramenti præstiti attestamur. *Plav. die 8. Septembr. 1688.*

Georg Melchior N. D. & Phys.
Johannes Hasler, Chirurg.

EXTRACT: DEPOSITIONUM

Test. 2.

Barbara, Johannis Schlegelii verit, infantem attulerit & se
conjug refert, quod cum uxorem suam Rhombô occidit
primô jam somnô correpta dor- se dixerit &c. &c.
mivisset; Filius suus aedes pulsa-

REGISTRATURA.

Rhombô inspectô observa- conspiciebatur, binaque rhombi
tum fuit, quod in parte in- fulera distracta fuerint; ut adeo-
feriore columnam penetrans & que probabiliter iis ictus cranio
è rhombô prodicens verricillus, impactus fuerit.
in quô aliquid adhuc sanguinis.

Johann Schrovvanberger, Prator Urbicus.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

De super Lethalitate

CAPITIS CONTUSIONIS, RHOMBO INFLICTÆ.

Transmissis Nobis Actis, Attestatum fol. 4. perlegimus
Thomæ Schlegelii Uxori- omnesque circumstantias col-
cidium concernentibus, deside- legialiter probè perpendimus;
ratoque judicio nostro de letha- licet verò de nihilo non sit, quod
litate, Registraturam judicialem juxta observationes à Medico
fol. 2. ut & Physici Chirurgique allegatas periculosa sæpè capitis
Rr 2 vulnera

vulnera curata fuerint, hic tamen, ob concurrentes diversas enormes laciones, rupturas sc. vasorum & insignem sanguinis effusionem, fracturam, comminutionem & subsidientiam cranii & hinc consequens vulnus duræ ac piæ matris atque ipsius

substantiæ cerebri &c. & quia ob tam subito insequentem mortem nulla convenientia remedia adhiberi potuerunt, Vulnerus merito pro absolute lethali habetur. Quod &c. *Lipsia die 2. Nov. 1689.*

Ammanni Praxis Vuln. Lethal.

Dec. 6. Cus. 6.

CAS. XXX.

DE

VULNERE SEU CONTUSIONE CAPITIS
GLOBO SPHÆRICO INFLECTA.

RELATIO.

JOHANNES FRANCK Ocellitzensis ab Affine suo, exmerâ malitiâ globulô quodam Sphæricô in caput projectô ita læsus fuit, ut sub inspectione, quæ sequitur, observatum fuit: Defunctus Franckius, die 12. Julij 1680. ab Affine globulo Sphæricô, in os frontale prope suturam Coronalem injecto, haud procul à Musculô temporali sinistri lateris ita contusus fuit, ut exinde statim conciderit, auditu visuque privatus fuerit, evomerit, sanguinem ex ore rejecerit, in soporem p. n. inciderit, insequenti die ratione & loquelâ destitutus sit, & tandem sub principio

piò tertii diei à projectione obierit; adeò ut verissimum sit, quod *Sennertus* de Contusionibus ejusmodi capitis habet, dum: Sic affecti, inquit, brevi & plerumque intra triduum moriuntur.

Sub institutâ sectione 1. Cutem & pericranii sanguine suffusum. 2. Cranium eòdem in loco aliquot fissuris & 3. intra cranium ac crassam meningem gruum sanguinis dimidium pugnum majorem æquantem, cum insigni crassæ meningis & cere-

bri depressione & tandem 4. sub eâ cerebrum sanguine serosò scatens invenimus; quæ omnia consideratis Symptomatibus exinde dependentibus, in parte tam nobili & animæ rationalis omniumque sensuum internorum domiciliò, ex illata contusione, sanguinis extravasatione & Spirituum suffocatione accidentia Lethalitem nobis satis indicant, de quâ Tit. *Dn. D. Welsch, Jud. Vuln. Rat. plura habet.* Oclsinizii die 15. Julii An. 1680.

Georg. N. Med.

N. N. Chirurghi.

&c.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

CONTUSIONIS CAPITIS, A GLOBO
SPHÆRICO.

Quum transmissis Nobis A. commissum, concernentibus
Q. et Inquisitionalibus Ho- quærat: *An genuina lethalitas hic occur-*
micidium, in Johanne Franckio

R r 3

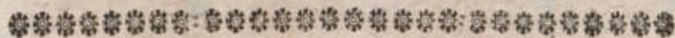
rat?

rat? Et an sanguis extravasatus inter cranium & crassam meningem harena, pro conditione loci contusi haud procul à temporibus, tempestive educi & jactu globuli sphaerici lesus Johannes Franck eo ipso aut aliis in vivis conservari potuisset?

hinc praviâ diligenti deliberatione & ponderatione Attestati à Medico & Chirurgis fol. 7. Actor. impertiti omniumque illic occurrentium circumstantiarum existimamus, quòd hæc globulo sphaerico inducta capi-

tis confusio, cum fracturâ & fissurâ cranii, ut & insigni sanguinis extravasati & congrumati copiâ & hinc suboriâ substantiæ cerebri compressione, subsidentiâ & jam incipiente corruptione, quam varia symptomata periculosa & tertio abhinc die ipsa mors insecuta est, simpliciter & absolute lethalis sit; cum non videamus, quâ ratione sanguis congrumatus inter cranium & crassam meningem, in hoc aut simili Casu, educi & corruptio præcaveri potuisset. *Lipste die 20. Julii, 1683.*

*Amman. Prax. Vuln. Lethal.
Decad. V. Hist. VII.*

CAS. XXXI.

DE

VULNERE CAPITIS CUM HÆMORRHAGIA
INSIGNI & PRINCIPII NERVORUM
COMPRESSIONE.

RELATIO.

Sub peractâ Inspectione occi- Valli Inspectoris, in parte qui-
si Fossoris Municipalis seu dem capitis exteriori nulla vul-
neratio

meratio occurrit : aperiō verò non potuit non summa exoriri
eō in craniō dextri lateris, supra hæmorrhagia, cum non tantum
temporis regionem, in ossē Syn- ictu jactuque factō statim san-
cipitis, versus suturam corona- gvis confertim ex aure dextrā
lem fissura quædam observa- promanarit, sed & multum
ta est, quæ à modō dictō ossē cruoris, qui ad basin cerebri &
sincipitis deorsum versus per os principium nervorum se colle-
temporum ejusque processum gerat, sub institutā sectione ef-
petrosū & abhinc in addita- fluxerit; quemadmodum &
mentum ossis occipitis penetra- dexter similiterque quartus ce-
vit; sicut non minus major ra- rebri ventriculus serosā ejusmo-
mus venæ jugularis internæ, qui di materiā repleti fuerunt; quod
foramen occipitis secundum vel in subsidium veritatis propriā
dextrum permeat, probabiliter subscriptione confirmatur. *Dat.*
jactu fortiori discissus fuit, unde *Gisse die 11. Aprilis 1677.*

Laurentius Strauß D. mpp.

Conrad Wagner.

Georg Reinhard Langsdorf,
Chirurg.

Joh. Tobias Salsfeld.

Philippus Nicolaus Koch,
Chirurg.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,

De super Lethalitate

HUJUS VULNERIS CAPITIS.

Fuit

Fuit absolute & per se lethale, non tantum ob immationem hemorrhagiam, sed & principii nervorum compressionem & spirituum animalium interceptionem &c.

CAS. XXXII.

DE

VULNERE CAPITIS & CEREBRI CUM SANGVINE COAGULATO CIRCA PRINCIPIUM NERVORUM.

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ GISSENÆ,

Super Lethalitate

VULNERIS CAPITIS & CEREBRI.

Cum Dicasterium Principalium circumstantiarum principis Medici & Chirurgici consentaneum esse censemus:

le hujus loci Nos requisiverit, ut iudicium nostrum super lethalitate vulneris die 25. Febr. occisi & sequenti die inspecti Lictoris Præfidiarii h. l. aperiremus idque in formâ probante communicaremus;

Hinc præviâ consideratione circumspectâ omnium & singularum circumstantiarum principis Medici & Chirurgici consentaneum esse censemus: Observatô sub inspecti occisi modoque memorati Lictoris, quod totum corpus intactum, attamen ipsum dorsum omnino fuscum apparuerit, insuperque ex aure sinistra aliquid sanguinis effluerit, unde

Ande capite apertò repertum fuit, quòd sutura coronalis, quà os bregmatis dextrum cum offe frontis combinatur, omninò separata & dehiscens se trulerit, os bregmatis sinistrum vero eò in locò, ubi sutura sagittalis & coronalis coeunt, fissuram per utramque laminam egerit, quæ non tantum ad os temporum sinistrum penetravit, sed & supradictum os temporum & processum ejus, seu os (ut audit) petrosum simul affecit, adeò ut fissura hæc distantia suâ latitudinem in cultro exæquaverit; remotis autè cerebri membranis, illæsi licet, porò observatum substantiam cerebri omninò rubicundam & tandem circa principium nervorum & exortum spinalis medullæ multum sanguinis grumosi collectum fuisse: Omnia secundum tenorem

eorum, quæ à Prætorè annotata nobisque transmissa sunt, ut & secundum relationem Medicorum, Inspectioni cohabitantium.

Quandoquidem ergò, iudicio Hippocratis aliorumque Chirurgorum Probatorum non tantum in genere omnia vulnera in futuris, bregmate, temporibus, ob pertimescenda illic symptomata, summè periculosa sint, sed & in specie, hoc in casu, ex vehementi contusione facta extravasatio sanguinis, ejusdemque extravasati collectio circa principium nervorum apoplexiam lethalem induxit;

Hinc supra descriptum vulnus pro simpliciter & absolute lethali habetur.

Attestante hoc Sigillo Facultatis Ordinario. *Signatum Giff. se die 1. Martii, Anno 1667.*

*Decanus, Doctores & Professores Ord. Facult.
Med. Giff.*

§ : (o) : §

CAS. XXXIII.

DE

CONTUSIONE CAPITIS PALO INFLECTA
CUM PRINCIPII NERVORUM
COMPRESSIONE.

REQUISITIO.

P. P.

Doctissimi, &c.

PER additamenta his inclusa
vos certiores reddimus,
quid, cum haud ita pridem Bur-
gemundæ vir quidam, nomine
Nicolaus Schrt, conjugem suam
& Annerodæ in tractu commu-
ni Hüttenbergensi subditus qui-
dam Steinbacensis, Johann Ja-
cob Horn, Johannem Georgi-
um Feylingium ita verberassent,
ut ambo abhinc demortui co-
rumque corpora à Medicis &
Chirurgis more solito visitata
fuissent, in Relatione sua ape-
ruerint.

Quum vero ea desuper & ve-
strum iudicium desideremus, *an*
& quomodo, in utraque persona, pro
circumstantiarum conditione *merito*
secuta sit? Hinc clementissime
vos iubemus, ut additamenta
supradieta diligenter perlegatis,
omnia probe expendatis & de
unoquoque casu in specie senten-
tiam vestram cum rationibus
& remissione additamentorum
proximè transmittatis; & nos
Vobis Gratiosissime favemus.
Darmstadii die 10. Octobr. Anno
1696.

E. Ludov.

RE-

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,

Desuper Lethalitate vel Illethalitate
utriusque Contus. Capitis.

P. P.

1. QUæ ratione Johann Ge- „ sinistri lateris, ultra cultri in
 2. org. Faylingius, cælebs „ dorso crassitiem, uturabsque
 3. adhuc & 21. annorum Annero- „ festucis, mobili tamen exinde
 4. da à Jacobo Hornio Steinbacensi „ frontis osse: Supra & infra
 5. die 29. Sept. nuper effluxo, tem- „ duram matrem non conte-
 6. pore vespertinò circa 8. aut 9. „ mēdā quoq; cruoris & san-
 7. horam palò quodam in capite „ guinis coagulati quantitate
 8. ita vapularit, ut abhinc 3. O- „ subsistente, in dextro autem
 9. „ dobr. manè obierit: Ubi „ & sinistro latere, circa proces-
 10. „ sub inspectione, à Physico „ sum petrosum ossis tempo-
 11. „ hujus loci binisq; Chirur- „ rum, sub illasā adhuc durā
 12. „ gis instituta, observatum fu- „ matre, foraminulum oboli
 13. „ it, quod 1. ictus se truserit „ circiter magnitudine observa-
 14. „ in brachio dextrò sed ferme „ tum. Ventrículo aut sinu ce-
 15. „ curatus 2. conqussatio cutis „ rebri dextrò sanguine seroso
 16. „ in capitis summitate lateris „ plenò, in reliquis verò tri-
 17. „ sinistri, quodammodò cœru- „ bus ventriculis nil considera-
 18. „ lea, sed absque tumore, ef- „ tione dignò, utut sub cerebel-
 19. „ fluente post cranii dissectione „ lo in linu majore ossis occi-
 20. „ nem sanguinis copiā ingente „ pitis sanguine grumoso oc-
 21. „ & hiantē sutura coronali us- „ currente: Id è transmissa No-
 22. „ que ad suturam sagittalem bis & hisce jam remissa Relati-
 23. „
 24. „
 25. „
 26. „
 27. „
 28. „
 29. „
 30. „
 31. „
 32. „
 33. „
 34. „
 35. „
 36. „
 37. „
 38. „
 39. „
 40. „
 41. „
 42. „
 43. „
 44. „
 45. „
 46. „
 47. „
 48. „
 49. „
 50. „
 51. „
 52. „
 53. „
 54. „
 55. „
 56. „
 57. „
 58. „
 59. „
 60. „
 61. „
 62. „
 63. „
 64. „
 65. „
 66. „
 67. „
 68. „
 69. „
 70. „
 71. „
 72. „
 73. „
 74. „
 75. „
 76. „
 77. „
 78. „
 79. „
 80. „
 81. „
 82. „
 83. „
 84. „
 85. „
 86. „
 87. „
 88. „
 89. „
 90. „
 91. „
 92. „
 93. „
 94. „
 95. „
 96. „
 97. „
 98. „
 99. „
 100. „

one Physici Ord. & utriusque Chirurgi fusius perspeximus.

Quum ergo Serenissimus Princeps & Dominus Noster Clementissimus Gratosissime nobis injunxerit, ut iudicium & sententiam nostram :

An sc. & quomodo Mors in Juvene illo pro circumstantiarum conditione insecure fuerit? cum rationibus devotissime impertiremus & transmitteremus ;

Hinc nos infra nominati, præviâ maturâ ponderatione omnium & singularum in supradictâ Relatione cæterisque Nobis hic locorum postea communicatis Actis occurrentium circumstantiarum principiis & fundamentis Artis consentaneum esse ducimus, quod licet 1. in allegatâ modo relatione non habeatur, quod Defunctus post acceptam plagam extemplo corruerit, loquelâ etiam & sensibus orbatus fuerit, de quibus Hippocrat. Prænot. 3. text. 499. n. 370. Ed. Lind. scribit : Quibus cerebrum concussum fuerit & doluerit, percussis, aut aliâs lapsis, hi statim voce priuantur & neque vident, neque audiunt, & plerumque moriuntur. Conf. 7. aphor. 88. & 1. de Morb. S. 3. text. 14. no. 34.

2. quoque Physicus hujus loci N. N. unâ cum Chirurgo Ruprechtio non statim in principio, sed secundo die circa vespèram, vel circa principium

tertiæ noctis demum ad ægrum vocati fuerint; dum intereâ Chirurgus Lichensis Textor locum contusionis capitis per incisionem cruciformem, ita dictam, (præviâ capitis rasurâ & adhibitis primum defensivis ex oleo rosarum, beton. &c.) non apertuit, nec sanguinem extravasatum quovis modo atque ductu, ut idem in Pareo, Foresto, Parvino, Valleriola, utroque Fabricio, Greg. Horstio, Timæo à Guldenkle, Sculteto &c. videre est) educere & derivare studuit.

Attamen & quoniam 1. è reliquis, à fronte nobis non communicatis Actis & Physici hujus loci priori scriptaque relatione elucescit, quod primum, quoad casum repentinum & sensuum deperditionem, certò contigerit: Sapius quoque memoratus Physicus 2. ore tenus Nobis retulit quod sanguis coagulatus supra & infra duram matrem,

tecum,

item, ut & in sinu majori offis occipitis & sub cerebello, post mortem repertus tam induratus & tenax fuerit, partibusque illis tam firmiter adhaererit, ut vix cultro abradi potuerit: Qui propterea, quoad secundum, neque per trepanationem, neque alia quævis remediorum genera extrahi potuisset, teste *Bohniô*, *Exam. Vuln. leth.* p. 216. Quoniam etiam 3. illæ capitis læsiones, quæ contundendo fiunt, longè periculosiores sunt, quam cæsim vel instrumentis secantibus infliguntur, ut in Responso nostro subjectiff. vulnus simile concommittente, die 18. Septemb. haud ita pridem transmissò, ex *Sennerto*, *Parvio*, *Sebizio*, *Wisemanæ*, *Blancardo* & *Bohniô* ostendi-

mus: Et demum 4. probabile admodum est, quòd à sanguine coagulatio sub cerebellò repertò ventriculus cerebri quartus & nobilis, ut & principium nervorum (licet id in Relatione Medici expressè non contineatur) obstructa & consequenter influxus spirituum animalium ipsaque facultas animalis primò & tandem quoque vitalis intercepta fuerint; Hinc violentam hanc contusionem cum scissurâ cranii & dilaceratione piæ matris & vasorum cerebri, tum sanguiferorum, tum lymphaticorum, per se & absolute lethalem fuisse & vulneratum necessariò inde obiisse credimus. *Conf. Bohm. Exam. Vulner. leth.* pag. 251.

II.

Mulierem Burggemundanam, quæ similiter præterlapso die 3. Octobr. mane circa horam 4. (juxta Physici Grunbergensis binorumque Chirurgorum Relationem) in stabulò quodam domus suæ animis inventa fuit, quod attinet, sub inspectione corporis examinamur externè, neque in cu-

te nec binis temporibus, nec in reliquò corpore vel minimè plagæ aut contusionis allicujus vestigium occurrit, nisi quòd tumor admodum exiguus, 2. digitorum latitudine, sub aure dextrâ, in mandibula observatus fuerit, qui vel pugnò, vel aliò instrumentò obtuso fortè illatus fuit, quòd a-

„ pertò, contusio quædam, ca-
 „ pitati latitudine, cum pauco
 „ sanguine interfusò, se trusit,
 „ nec amplius quid, sive versus
 „ cervicem, sive, alibi observari
 „ potuit; neque sanguis è nari-
 „ bus aut auribus emanavit.
 „ Craniò verò remotò, sub ejus
 „ dissectione statim insignis san-
 „ guinis quantitas per scissuram
 „ erumpendo profluxit: Ablatò
 „ verò eò non tantum utra-
 „ que meninx illæsa, sed & tota
 „ substantia cerebri, cum ven-
 „ triculis suis integra & absque
 „ sanguine inventa sunt, ita ut
 „ & inter cranium ipsum du-
 „ ramque matrem non multum
 „ sanguinis reperiri potuerit.
 „ Quamprimum vero tota ce-
 „ rebri moles è cavitate cranii
 „ extracta fuit, retro circa prin-
 „ cipium nervorum venula dis-
 „ rupta comparuit, quæ conti-
 „ nuò adhuc sanguinem emi-
 „ sit, una cum sanguine coagu-
 „ latò, nucis avellanæ crassitie.
 „ Apertò vero abdomine, ute-
 „ rus lapidis instar durus & in
 „ formâ renis cujusdam conspi-
 „ ciebatur.
 „ Jam negari non potest, Obser-
 „ vatores quosdam Medicos per-

hiberet, quod interdum, etiam
 præcedentibus quibusdam pla-
 gis aut casibus, absque ullâ læ-
 sione partium externarum (*teste Bohniò l. d. pag. 155. 210. seq. & 234.*) internè non tantum calvaria
 læsa, sed etiam cerebrum ita
 commotum fuerit, ut exinde
 quamplures venulæ in eò dila-
 ceratæ & subitanea mors statim
 insculta fuerit; quia vero in Re-
 latione Physici Grunbergenfis
 nullarum plagarum, nec violen-
 tiæ ullius, in reliquis vero Actis
 tantum alapæ alicujus, mentio
 injicitur, quam Nicolaus Schrt
 uxori suæ, ut ipsemet fatetur,
 inflixit; Exigua vero læsio atq;
 tumor sub aure dextra in man-
 dibula sub inspectione observa-
 ta, à casu quodam aut contusio-
 ne fortè orta, & effluxus sanguis
 sub apertione cranii æquè ex la-
 ceratione fibrillarum & vasorum
 strictius adnatorum, à serræ du-
 ctibus & asperitate calvariæ ori-
 ri, venula quoque in parte po-
 steriори circa principium nervo-
 rum, facile à causâ internâ & an-
 tecedaneâ obstructione ac cir-
 culatione sanguinis læsâ dissili-
 re & memoratarum sanguinem
 coagulatum, nucis avellanæ cras-
 sine

litie suppeditare potuit; prout
idem in pluribus apoplecticis,
teste *Wepffero in Observ. de iis,*
qui apoplexiâ obierunt, & Boneto
Anatom. Practic. p. 92. seq. ob-
servatum fuit;

Hinc ob allegatas causas pro-
priè determinare non possumus,
an mulieris hujus obitus ab in-
flata alapâ aut aliâ Nobis inco-
gnitâ violentiâ provenerit; quò

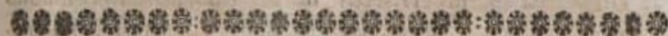
aliâs scirrhus uteri simul obser-
vatus parum vel omninò nihil
contribuere potuerit.

Quod Jussu Principali Cle-
mentissimo devotissimâ cum
subjectione referte & propria
nostra subscriptione sigilliq; Fa-
cultatis Medicæ appensione con-
firmare voluimus, debuimus.
Sign. Gissa die 19. Novembr. An-
no 1696.

Justus Frider. Dillenius D. Facult.
Med. Decan. & h. t. Ac. Rector.

Johannes Christophorus Herthius D.

Johannes Eberhard. Schleirmacher. D.

CAS. XXXIV.

DE

VULNERE CAPITIS CUM PRINCIPII NER-
VORUM COMPRESSIONE.

INSPECTIO & RELATIO.

SUB accuratâ atque sedulâ In-
spectione Juvenis, die 2. Ja-
nuar. currentis modò 683. anni,
vesperi intra horam 9. & 10. vul-
nerati & dici insequenti mane,
absque Medici aut Chirurgi ali-
cujus adhibitione demortui
(quam in præsentia Dnn. Præ-
fecto.

feſtorum ad id Deputatorum que quoque laminam pene-
 inſtitui) externè neque in occiſi
 corpore, neque artubus ullum
 vulncriſ, iſtus, aur cujuſcunque
 plagæ veſtigium comparuit, niſi
 quòd tumor quidam in capite
 circa muſculum temporalem
 dextrum (qui crotaphites au-
 dit) obſervatus fuerit, ubi poſt
 apertionem tumoris huius, exi-
 gui licet, conuſio muſculi tem-
 poraliſ, cum læſione arteriæ
 carotidiſ ſive ſoporalis alio-
 rumque vaſorum, indeque ſub-
 orta tam ingenti hæmorrhagiâ
 ſe truliſ, ut etiam tota cranii
 ſphæra ſanguine coagulato fe-
 rè circumdata fuerit. Deſectiſ
 itaque muſculiſ, apertoque
 cranio, in parte cranii late-
 rali dextra, duplex cranii ſiſſura,
 una ab oſſe frontiſ, bregma-
 tiſ ſive ſyncipitiſ, oſ dextrum
 & futuram coronalem, uſque
 in ſiniſtrum verticiſ oſ, utram-

trans, ſpirhamæ longitudinem
 ferè adæquans, altera verò ex-
 teriorem ſaltem cranii laminam
 penetrans, digitique mediî lon-
 gitudinè non excedens inventa:
 Duræ matri, juxta tempus dex-
 trum, quantitas congruati ſan-
 guiniſ incumbabat, utrâque,
 craſſa & tenui meninge il-
 læſâ, niſi quòd dura mater
 ferrâ quodammodò læſa fue-
 rit. Perluſtratò tandem etiam
 cerebro, ſimiliter omaeſ ferè
 cavitates vel ſinuſ ſanguine co-
 gulato reſerti, principium etiam
 ſpinaliſ medullæ ipſum ſangui-
 ne congruato quodammodò
 cinctum videbatur, ita qui-
 dem, ut in uno occipitiſ ſinu,
 in quò pars cerebelli dextra con-
 tinctur, cochlear majuſculum
 ſanguiniſ coagulati, illinc ex-
 tracti, contentum fuerit. Quod
 atteſtantur

Johannes Juſtus Bücking D.

*Johann Friderich Müller,
 Chirurgus.*

JUDI.

JUDICIUM MEDICI

Quamvis jam contusio vel latio Musculorum temporalium, ob triplicem nervorum insertionem, maximum inferat convulsionis, imò etiam ipsius mortis periculum, præsertim affectâ parte inferiore, magis nervosâ, ob cujus distensionem Hippocr. inferioris maxillæ luxationem, nisi statim reponatur, lethalem pronuntiavit, vid. *Bartholin. Anatom. l. 3. pag. 335.* ob sanguinis quoque profusum ex latis arteriis musculorum horum contusiones & vulnera maximè periculosa habeantur. Fissuræ verò cranii, ut & congrumatus sanguis supra duram meningem, ex celeberrimorum Autorum observationibus sapissimè feliciter curatæ fuerint, ita, ut juxta Illustrem

Timæum von Gildenflee non omnia cerebri vulnera capitisque contusiones & cranii fissuræ aut fracturæ pro simpliciter & absolute lethalibus habenda sint; sed ea tantum, quæ in causâ sunt, ut spiritus animales subito dissipentur, vel sanguine è vasis effusò principium nervorum occludatur, atque ita spirituum animalium influxus prohibeatur; nihilo tamen minus dubium aliquod restare videtur: Annon sc. in principio effusio sanguinis in principium spinalis medullæ inhiberi potuisset? quod tamen aliorum & quidem superiorum judicio relinquo? Quem in finem, efflagitante necessitate jussuque obtento, diductam magis casus hujus Relationem formaturus ero.

Joh. Justus Bücking D.

☞ (o) ☞

Pars II.

T t

RE-

RESPONSUM
FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,
De super Lethalitate
VULNERIS CAPITIS.

QUandoquidem Facultas Medica hujus Acad. debitor modo requisita fuerit, ut iudicium suum super lethalitate vulneris, Juveni die 2. Jan. 1683. vesperti inter 9. & 10. horam vulnerato & insequenti mane, sine præcessu Medici Chirurgique vocatione circa quintam demortuo, illati aperiret: Hinc præviâ omnium & singularum in Relatione traditâ contentarum circumstantiarum Principiis Anatomicis & Chirurgicis consentaneum esse ducimus.

Observarô sub inspectione demortui (& quidem adhuc ante sectionem) ad regionem musculi temporalis dextri exiguo tumore, post ejus sectionem contusio musculi temporalis cum læsione arteriæ carotidis aliorumque vatorum & hinc suborta hemorrhagia tam insignis occurrit, ut etiam totum craniî hemisphæri-

um sanguine coagulato ferè cinctû fuerit. Apertô verò craniô in huj⁹ latere dextrô porro duplex ejusdem fissura se trussit, quarum altera spithamæ ferè longitudine ossis frontis & utriusque bregmatis duplicē laminam, nec non futuram coronalem penetravit: Altera verò exteriorem laminā penetrans, longitudine medii digiti. Duræ matri, juxta tempus dextrum quantitas congruatî sanguinis incubuit, utrâque, durâ sc. & piâ, matre illasâ. E contra omnes ferè cavitates cerebri sanguine coagulato repleta: ipsumque spinalis medullæ principium sanguine congruatô quodammodo cinctum apparuit, ita quidem, ut in alterô occipitis sinu, in quô pars cerebelli dextra continetur, cochlear majusculum sanguinis coagulati contentum fuerit. Omnia juxta tenorem communicatæ No-

bis & à Medico æquè ac Chirurgò subscriptæ Relationis.

Utut verò jam enarrata contusio Musculi temporalis, cranii fissuræ, collectio item grumosi sanguinis, supra duram meningem, nullam absolutam lethaliitatem, si cætera fuerint paria, inferant, sed ut statui huic præternaturali occurramus, convenientia adhuc remedia sint ad manus, ut plurimis id exemplis, & probatissimis Chirurgis & Medicis, si opus esset, demonstrari posset. Attamen & quoniam quantitas collecti sanguinis grumosi extra & intra Cranium, ut & fissura utramque laminam penetrans & in longitudinem insignem, etiam per futuram coronalem protensa, de insigni violentiâ causæ externæ clarissimè testatur & quòd exinde vasa sanguifera, vel mole grandiora,

vel numerò plura, etiam in ipsâ substantiâ cerebri (cum per meningis illæsas sanguis ab extra in ventriculos cerebri penetrare non potuerit) læsa fuerint, unde statim extravasatio sanguinis immodica & quidem ad quædam & confertim secuta ipsæque cavitates cerebri, in specie quarta, repletæ & simul hic locatum principium nervorum coangustatum, & ita nullum omninò Artis subsidium ad manus fuit, quò affluxus sanguinis ad principium nervorum inhiberi, aut collectus circa illud evacuari potuisset.

Hinc vulnus hoc pro simpliciter & absolutè lethali est habendum.

Quod appensione Sigilli Facultatis Ordin. confirmare voluimus. *Sign. Giffæ die 22. Novembr. 1687.*

*Decanus & Professores Ordin. Facult.
Med. Giffenæ.*

☞☞:(0):(5☞

CAS. XXXV.

DE

VULNERE CRANII CUM INSIGNI CEREBRI
COMMOTIONE, EXTRAVAS: SANGVI-
NIS & NUCHÆ LESIONE.

REQUISITIO.

IN causa homicidii imputati,
JOHANNIS BERNHARDI
Tibicinis Mindensis, contra
CHRISTOPHORUM WEIN-
MANNUM Juniorem, Medi-
cus ad Sectionem requisitus
cum aliquot Chirurgis *Actor.*
fol. 32. Vol. 1. Attestatum quod-
dam impertiit, quod Inquisitus
in Defensionalibus suis, *Vol. 2.*
à fol. 49. & 94. conspiciendis,
impugnavit; quò facto Medi-
cus *fol. 96. & 97. Vol. 2.* scriptò
quodam illud fusius confirmare
sategit. Quum ergò negotium
hoc *Vol. 2. fol. 101.* Decisioni Le-
gali commiserimus *fol. 104.* ad-

hæc etiam sententiam obtinuerimus, vicujus Medici modò dicti Chirurgorumque Relationes, quæ *Vol. 1. fol. 32. & 38.* occurrunt, unà cum Actis Inquisitionalibus, cum primis autem Inquisiti Defensionalia Facultati cuidam Medicæ offerre eandemque in specie de hac quæstione consulere debeamus: *An existimet vulnera in Defuncto observata per se lethalia & incurabilia fuisse?*

Hinc Honoratissimos meos Dominos officiosè rogo, velint haud gravatim ejus me certioram reddere; quod &c. *Dat. Zwivickavie d. 30. Nov. 1667.*

Joh. Philipp. N.

ATTE

ATTESTATUM MEDICI.

Accidit, ut JOH. BERNHARD, Tibicen Mindensis, quartò circiter die ab acceptis in capite læsionibus obierit. Quapropter à Judicio Criminali Zwickaviensi nos infra nominati, ad veram mortis causam inquirendam, vocati & ut præviâ sectione corporis ejusque inspectione iudicium nostrum desuper impertiamus, rogati fuimus. Invenimus ergò Defunctum modò dictum binis ictibus vehementibus, cæsime illatis, in occipitio vulneratum fuisse, ita ut alter ictus in dextrò latere, cujus incisio transversalis trium digitorum transversorum longitudinem præ se ferebat, ad profunditatem cranii & statim ad extuberantiam ossis occipitis, adhuc sub futurâ lambdoideâ perrexerit: Alter autem in sinistro latere similiter modò dictum occipitis os, in parte supremâ, proximè ad futuram lambdoideâ ferierit, ubi ad nucham ferè cutis, ad laptitudinem manus, à cranio resecta propendebat. In ipso cranio externè nil quic-

quicquam videri poterat, an diffusum aut comminutum fuerit, cum in nulla ferè capitis parte tam crassâ sit & firma, ac in locò, ubi optima & nobilissima cerebri pars, cerebellum sc. & principium nervorum, continetur & à Naturâ cò melius munitur. Apertò verò capite observabatur, quòd cranium sub ictu sinistro quodammodò sanguine suffusum & sub cò, (dubio procul à commotione & dilaceratione venularum internarum, dum ictus ille suturam statim attigit) aliquid sanguinis coagulati crassioris in matre dura, circa medietatem capitis, contentum fuerit, magis tamen versus sinistram cerebelli partem, prope viciniam illam, ubi 4. canales principales cerebri uniuntur & inter ipsum cerebrum ac cerebellum conjunguntur, ita ut cerebellum ab eò quodammodò depressum & macula subfusca in dura matre ab inflammatione sanguinis incumbentis apparuerint. In summitate versus cerebrum, circa canalem longitudinalem.

dinalem, quem Eruditi Torcular vocant, aliquid crassi & coagulati sanguinis inter duram & piaam matrem cerebro insidebat canalesque & vasa cerebri ubivis sanguine plena, turgida & distensa erant. Juxta hæc pariter ictum quandam detegebamus, qui per os versus colli vertebrae tendebat & intus versus latus dextrum prope foramen, per quod medulla spinalis è cerebro in spinam dorsii tendit, incipiendo os occipitis illic, ad latus declinando, perforabat, ubi mucronis internam cerebri meningem, quam duram matrem vocant, in cavitate illâ, in qua dextra cerebelli portio continetur, quodammodo attigerat læseratque, unde nonnihil sanguinis coagulati illic reperiebatur. Ut verò è Symptomatibus, læsionem statim insequentibus & ad mortem usque continuantibus, vivente adhuc Defuncto, juxta sententiam & experientiam Celebriorum Medicorum (quorum prognostica ut hinc allegemus nimis prolixum minusque necessarium esset) haud difficulter mortis secururæ certitudinem dijudicare & conicere po-

tuerimus, dum *ἐκάνηται ὁ ἄνθρωπος* ut *Hippocrates* loquitur, deperditio læsioque judicii & memoriae, propensio in somnum continua, immobilitas corporis, sensuum imminutio, hemiplexia sinistri lateris & tandem stertor superveniens, respiratio difficilis, cum spumâ oris lethalem cerebri vulnerationem satis indicaverint: Idem tamen sectio & inspectio post obitum eò magis confirmabat. Et quoniam vulnus illud parti nobilissimæ cerebri inflatum, adeoque in occipite prope principium omnium nervorum contigit, ubi ob insignem illam commotionem extravasatus coagulatusque sanguis, partim externè matrem duram, partim internè cerebrum in substantia suâ aggravavit, ductus ejus obstruxit & supradicta symptomata induxit nullaque ratione absque ulteriori læsione educi, multò minus tam brevi temporis intervallò per medicamenta discuti potuit (quod in simili statu prorsus impossibile) hinc necessario mors per suffocationem, utpote quâ unicè apoplectici æquè ac in capite simul vulnerati jugulantur, necesse.

necessariò & inevitabiliter infecta est; quapropter vulnus hoc, ob allegatas causas pro simpliciter lethali habendum. Idem punctum illatum quod attinet, neque is, si Defunctus diutius in vivis perstitisset & reliquis ictibus casum illatis, minus obnoxius fuisset, curari potuisset, quoniam cranium intus eo in loco perforatum fuit, cui neque remedium applicari, neque Sphacelismus cranii impediri potuisset;

adeoque si non tam citò & tam brevi temporis intervallò, eandem tamen certè & necessariò mors infecta fuisset.

Hæc autem reverà ità observata & in allegato Defunctò conspecta fuisse, DEI æquè ac Conscientiæ nostræ testimoniò juratò adstruere possumus, indeque Attestatum hocce pro desiderio concipere & impertire volumus. *Zwickavia die 21. Jul. An. 1667.*

Zaccharias Nicol. N. D. Phys. ibid.

Philipp. Wircker.

Raphael Jungnickel. } Chirurghi.

Georg Eberlein. }

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

De super Lethalitate

VULNERIS CRANII.

P. P.

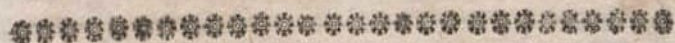
CUM proposita Nobis quaestione & transmissis prius Actis, è 3. voluminibus constantibus, inquiratur, an existimemus, quod

quod vulnus in occiso repertum per se lethale fuerit, nullaq. Arte curari potuerit? Hinc praviâ perlectione Attestati, à Medicis & Chirurgis communicati, negotium hoc maturè & Collegialiter perpendimus: Licet autem Nos non lateat, quandoque insignia & periculosa satis capitis vulnera, si legaliter tractentur, optimè curari & sanari posse; Attamen & si laciones Occiso huic illatas, in specie autem contusionem hancque insecutam cerebri commotionem, ut & hinc obortam extravasatio-

nem sanguinis & succedentem inflammationem meningum, cum ictu per os versus nucham tendente, conjunctim consideremus, & subsequencia simul symptomata, & quidem omnia juxta tenorem Attestati Medico-Chirurgici probè ponderemus, omninò statuimus Vulnus in hoc Occiso (prout sc. describitur) repertum per se lethale fuisse & ob circumstantias in eodem Attestato adductas curari non potuisse; quod Dnn. Responsi loco celare non potuimus. *Lipsie die 2. Decembr. 1667.*

Ammannus in Prax. Vuln. Lethal.

Dec. 1. Hist. 5. p. 62.

CAS. XXXVI.

DE

PERCUSSIONE IN NUCHAM, INSTRUMENTO
SANNIONIS FACTA.

REQUISITIO.

V. V. Magnif. Magnif. non cundum omnes circumstantias
possum non fufius & se- referre, quàm subitaneus mor-
tis

tis casus Dominica 1. post Trinitatis festum, in Fossâ Sclopetaria hujus loci, in Servô Lanionis, Joh. Nicolao Selingerô, Hoffensi, acciderit, & quâ ratione eam ob causam ipse judicialem inquisitionem inciderim. Societas sc. tormentaria hujus loci, circa idem tempus, in dicta modo Fossâ, sclopetis ad scopum sibi præfixum seu discum explosivum directis se exercuit, ubi pariter tunc constitutus fui & sicut in hoc Exercitiô meatum partium fuit, Spectatores in locis periculosis constitutos abigere & à periculô tutos reddere conatus sum. Accidit igitur, ut eodem omninô tempore, durantibus explosionibus sclopetorum, idem Selingerus juxta alios in periculosa quadam statione repertus fuerit, quapropter eundem non minus, ac alios abegi, & sub abitu instrumentô fannionis (*mit der Preischen*) plagam aliquam dorso ejus intuli. Hoc factô sæpius allegatus Selingerus non tantum erectus adhuc stetit, & se vertendo & circumspiciendo, voce proflus immutatâ: quare

me verberas? mihi ogganniit, sed etiam ad terram se inclinavit pileumque, qui durante hâc actione de capite ejus deciderat, elevando eundem capiti suo imposuit; abhinc ulterius abiit & ad lævam manum collē, in cujus radice hæc actio contigerat, ad minimū 4. aut 5. passus sursum eundo adscendit & in collis summitate constitutum palum, cui per transversum baculus infixus erat, binis manibus apprehendit; nec certò hîc scitur, an baculum hunc ascendendo superare, & ictum sclopetarium (qui eodem tempore fieri debebat) evitare, an verò palum supradictum evellere meque eodem prosternere voluerit? Interim manibus gliscentibus & inde declinantibus is è colle recedit. Licet autem nonnullæ haud procul ab eô constitutæ aliæque plures personæ, ipsi suppetias laturæ, accurrerint, statim tamen post lapsum exanimatus, nec aliud in eô observatum fuit, nisi quòd collum circummeirea illi distractum fuerit. Casu hoc ad Laudatiss. Judicia hujus loci delatô, absque

ullâ morâ, eodẽm adhuc die, cum in locum, ubi cadaver adhuc jacebat, se contulerunt, idemque ope Chirurgorum h. l. simul advocatorum inspexerunt & in eò collum omninò dislocatum, ita ut absque insigni labore facies ad dorsum converti potuerit, aliàs verò nulla læsio, nec ullum plagæ vestigium, neque aliud externum læsionis signum observata & conspecta fuerunt. Die insequenti dictum modò cadaver à Chirurgis denuò Inspectiõni judiciarij subiectum & juxta colli vel nuchæ luxationem ulterius observatum fuit, quòd collum circum circa, cum primis in binis ejus lateribus, magis tamen in sinistro, quàm dextro, sanguine insigniter suffusum fuerit, siquidem id bina Inspectiõnis attestata sub A. & B. pluribus ostendunt. Quamvis autem circumstantiæ hæc enumeratæ luce meridianâ clarius ob oculos ponant, Selingerum non tam ex plagâ instrumenti sannionis à me illi inflictâ, quàm potius à casu obuisse, attamen Genitor ejus ab

eò tempore judicialiter convenit & quòd Filium ejus instrumento sannionis retrò in cervice verberarim, collum ita effregerim adeoque in causâ sim, quod filius emortuus sit, conquestus est. Quoniam ergò in deducendâ innocentiam mea occupatus sum, & resolutione seqq. questionum indigeo: *An sc. is, cui collum sive diffractum sive luxatum est 1. circumspicere. 2. vegeta & immutata voce loqui, 3. se ad terram inclinare & 4. pileum elevatum capiti imponere, tandemque 5. ad 5. passus progredi & sursum versus collem ascendere valeat?* Vel si omnia hæc conjunctim perficere non valeat, an 6. in omnem eventum unicam tantum aut alteram ex adductis modò actionibus & quamnam ex illis, collò licet & cervice dislocata, in actum deducere valeat? Item, annon 7. in corpore alicujus, cui collum plagâ disruptum fuit, statim ab ipso factò externa quedam læsio vel ad minimum signum aliquod illius plagæ necessariò occurrere debeat? & annon consequenter 8. postquam primâ statim die, quâ

Sclin.

Selingerus expiravit, in corpore suo externè neque plagæ, neque alijs cujusdam læsionis vestigium habuit, ex hacce tantum causâ, licet superioribus stringentissimis, imò infallibilibus (ut simplicitati meæ videntur) innocentia argumentis destitueretur, *sufficenter elucescat, ipsi per hanc meam plagam, instrumentò sannionis inflictam, col- lum neutiquam diffractum, sed necessario à casu luxatum fuisse?* hæc quoque Resolutio tutissimè à Dnn. Medicis expectari possit? hinc V. V. Magnif. Magnif. &c. &c. Hoc cum debitò redhostimentò &c. Datum Hoffia die 16. Nov. 1673.

Johann Schreiber.

A.

RELATIO CHIRURGORUM I.

Ussu Laudatiff. Judiciorum Hoffiensium nos in fine subcripti Chirurgi Nicolai Selingeri filium, natu maximum, Johannem Nicolaum Selingerum, à Johanne Schreiber, instrumentò sannionis in parte colli capitisque aversâ verberatum & abhinc, postquam ad collem abiens cancellis se applicuerat, *retrolapsum, in ædibus Paren-* tis sui inspeximus atque cervicem omninò discontinuatam invenimus. An à relapsu, aut ictu, instrumentò sannionis inflictò, acciderit, accuratè conspici non potuit, quia neque plaga, neque tumor, neque suffusio aut intumescencia comparuerunt. Actum Hoffia die 1. Jun. 1673.

Hans Georg Schmidt. Thomas Lauer.
Nicol. Höltsel.

B.

RELATIO CHIRURGORUM II.

Hodie hora 9. matutina die 2. Jun. Jussu Quæstoris hujus civitatis, nos in fine subscripti Johannem Nicolaum Selingerum denuo inspeximus, quoniam exanimis obriguerat, & invenimus, quod utrumque colli latus, sinistrum tamen magis, quam dextrum sanguine insigniter suffusum fuerit &c. &c.

Idem qui supra.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

De

VERA VERTEBRARUM COLLI LUXATIONIS CAUSA.

P. P.

QUUM Casum aliquem Nobis transmissis, qui Dominica r. post Trinit. nuper in Fossâ Vestra Exploforiâ, in Servo quodam Lanii, Johanne Nicolao Selingero, accidit, quem instrumento fannionis in dorsum verberaras, unde non tantum circumspexit, sed & locutus, se ad terram inclinavit, pileum elevavit, hunc capiti imposuit, abhinc ad lavam progrediens, collem 4. aut 5. passus ad minimum inde distantem sursum versus ascendit, abhinc à colle recidit & post lapsum hunc statim expiravit: Repertò sub inspectione collo circumcirca dis-

con-

continuato &c. Omnia secundum tenorem Relationis à Te fusè institutæ ; eaque de causâ sequentium quæstionum resolutionem à Nobis desideraveris : Ansc. is, cui collum sive diffractum, sive luxatum est 1. circumspicere &c. &c. Hinc prævia Collegiali ponderatione & consideratione circumstantiarum Responsi loco Te celare nolui-
mus, quòd intuitu 1. 2. 3. 4. 5. & 6. qq. juxta Fundamenta Artis, cum primis Anatomix, ut & Experientix, vix credibile sit, eum, cui collum, secundum circumstantias allegatas, effractum, circumspicere & loqui posse, sed talis extemplò, tanquam attonitus, absque sensu, licet interdum cum motu, tamen convulsivo, ad terram ruere debet, adeoque actiones, à Te enumeratas, exercere non poterit. Unde quòd 7. quæstionem attinet,

cùm secundum depositionem & attestatum Balnearum, qui corpus demortuum (ut ut absque prævia sectione & apertione omnino necessariâ) tantum obiter & superficialiter inspexerunt, primò die accuratè observari non potuit, an cervix à relapsu in dorsum, aut plagâ instrumentò sannionis impressâ diffracta fuerit, quoniam neque plaga, neque tumor aut suffusio occurrerunt, cum tamen ad minimum ab ictu stigma quoddam rubicundû apparere debuisset; hinc quoad 8. quæstionē potius hariolari licet, sæpius allegatum Selingerum à relapsu potius collum effregisse, quàm quòd ictu instrumentò sannionis inflictò, cum primis, ut à Te describitur, illud discontinuatum fuerit. Quod &c.
Lipsie die 20. Novembr. Anno 1673.

*Amman. Prax. Vuln. Lethal.
Decad. 3. Hist. 6. p. 234. seqq.*

•§(o)•

Uu 3

CAS.

CAS. XXXVII.

DE
CONTUSIONE NUCHÆ
LETHALI.

REQUISITIO

P. P.

Acta transmissa vestras Excell. docebunt pluribus, quid die 4. Martii in vicinia contigerit, videlicet: Caspar N. cauponâ benè potus cum Jacobo N. domum tendens, lapide Nucham Jacobi petiit, tam vehementer, ut quadriduo post obiret.

Inspectione Cadaveris habitâ, observatum, quod Jacobo venulæ disruptæ, multumque sanguinis crassi & congrupati sub cranio collectum, ac prout referunt adstantes, intolerabili dolore per hoc triduum fuerit correptus.

Reus è contrario pro defen-

sione sua demonstrare nititur, quòd Jacobus N. non à jactu, sed ex malo regimine, & pravorum symptomatum invasione, mortuus fuerit. Ut itaque legaliter in hoc negotio procedam, à Vestr. Amplitt. petitum venio, velint Acta transmissa, potissimum autem inspectionem vulneris, diligenter perlustrare, postmodum sententiam suam haud gravatim communicare: *An videl. Jacobus N. ex jactu lapidis in nucham, vel magis ex malo Regimine, obierit?* Dab. Ileburgi die 2. Maj. Anno 1628.

Paul. N. Prefectus,

RE-

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

*Scilicet*JACTUM, LAPIDE NUCHÆ INFLICTUM,
NECESSARIO FUISSE
LETHALEM.

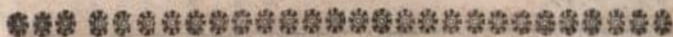
AD quæstionem, perlectis sub qua cochleare sanguinis congestulò actis, propositam, grumati repertum, hinc nulla respondemus ita: Si verum, quoque trepanatio, quia cruor quod Jacobus N. lapide jactus, sub meningibus Cerebri collectus, multo minus Emplastra, varia latitudine imperialis, citra Clysteres, vel Venæsectio, pro tamen aliam læsionem, fuit denudata, ipse quoque statim in revulsione, prodesse potuerunt. Ideò unanimiter concludimus terram cecidit, alterutro oculo ex fundamentis artis nostræ, torvum subinde videns, omnibus sensibus destitutus, loquelâ quòd, rebus sic sese habentibus, privatus, quæ symptomata quatuor, Jacobus N. à jactu lapidis in Nucham facto, necessario obierit, minime verò ex malo regimine. &c. Dab. Lipsiæ d. 7. Maji. A. 1628.

tudine livida, sanguine suffusa,

Vid. Amman. in Med. Crit.

⑤)①)⑤

CAS.

CAS. XXXVIII.

DE

CONTUSIONE NUCHÆ IN CAPITE.

REQUISITIO.

EX adjecto hæc Extracto videre licet, quâ ratione Decutio V. Hollauer à Rusticis quibusdam globulo sphaerico Etzlebia projectus & occisus fuerit. Cum vero à Regimine Principali Weissenfelsensi inquisitio Præfecturæ Saxenburgensi demandata fuerit, hinc fol. Volum. 6. per sententiam judicalem decusum fuit, ut primò omnium Medici & Chirurgorum Castrensiū Relatio Facultatis ejusdam Medicæ Judicio, an inspectio in se & sua naturâ pro lethali habenda sit, committeretur: Quò factò fol. 11. Facultatis Medicæ Erfurtensis decusum fuit: Quod præcipitatio de E- quò causa repentinæ mortis fuerit factaque læsio in se & suâ naturâ pro lethali habenda non sit. Quum vero id Medicus Requisitus fol. 10. seqq. refutet, hinc officiosè rogito, ut de hoc: *An læsio hæc in se & suâ naturâ pro lethali habenda?* pro debita remuneratione judicium vestrum impertiatis. Dat. in Castris Sangerhusanis die 6. Jul. Anno 1685.

N. N.

INSPECTIO VULNERIS.

1. **G**ravissima contusio capricò in occipite, juxta ruri-
cipitis, à globulo spha-
cham.

2. Cutis

2. Cutis externa non fuit cruenta. 10 cruor collectus.
3. In principio fuit cruenta. 6. Qui è naribus & ore profuxit.
4. Occiput juxta nucham, 7. A quibus Spirituum suffocatio & interceptio & sic Apoplexia, tandemque mors provenit.
5. Sub meningibus è cerebell-

Joh. Nicol. N. Medic.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ ERFVRTENSIS,

De super Iletalitate

CONTUSIONIS CAPITIS.

A Cra transmissa, Decurionem V.H. ejusque obitum concernentia, in specie verò utrumque passum nobis propositum, sc. Relationes Inspectionis, tum Medici, tum 3. Chirurgorum fol. 9. contentas collegialiter & diligenter perlegimus & perpendimus. His autem, cum primis questionì annexæ: An &c. &c. ut juxta principia Medica satisfiat, Inspectiones à fronte statim allegatæ quidem lucidiores esse & majori cum diligentiâ institui & annotari, cum primis autem quoad omnes circumstantias rectius omnia describi debuissent. Interim tamen è Relationibus tantum elucescit, quod præcipitatio de Equo præcipua mortis repentinæ causa fuerit, quæ jactu, qui incusatur, vehementiori quidem simul promoveri potuit, ita tamen, ut læsio inde illata per se & sua natura lethalis haberi non debeat. Siquidem & sanguis circa collū & versus præcordia proba-

bilius longè à dictâ modò præcipitatione, quàm contusione à *Erfurti die 3. Jun. 1685.*

RESPONSUM FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

CONTUSIONIS CAPITIS IN NUCHA.

O Blatis Nobis Extractis Actorum Inquisitionum, Occisum Decurionem V. H. concernentium & de propositâ inter alia Quæstione, An? &c. iudicio nostrò requisitò: Præviâ Collegiali ponderatione omnium & singularum circumstantiarum amicè respondemus, quòd Contusio hæc cranii in occipite, cum duabus fissuris circa nucham, ut & contusio cerebri & cerebelli à jactu potius vehementi, globulò sphericò institutò, quam præcipitatione de Equò producta fuerit, ita ut præcipitatio à Syncope accedente & deperditione Spirituum animalium inducã sit. Læsionem verò ipsam quod concernit, eandem, ob vehementem contusionem & fissuras cranii, similiter, quia jactus ille in nucham, ubi principium nervorum latitat, impactus fuit, pro absolute lethali habemus, cum exinde Spiritus Animales, ob venas & arterias ruptas & consequenter à sanguine extravasatò intercepti & suffocati fuerint, indeque mors subitanea necessario insequi debuerit. *Lipsiæ die 7. Julii An. 1687.*

§):(o):(§

SIMI-

SIMILIS CASUS

DE

CONTUSIONE CAPITIS A JACTU IN
NUCHAM & CERVICIS VERTEBRAS.

REQUISITIO.

EX Actis in fine adjectis ob-
servare licebit, quod juxta
sententiam Judicis judicium ve-
strum de hoc tantum puncto:
*Annon jactu à Joh. Gottofredo V.
Loebau institutò Defunctæ Ancil-
la, Magdalena Catharina Mirit-
schia ita, ut fol. 5. 9. 11. habetur*
& in Relationibus illic contentis
describitur, ladi potuerit? De
jure requiri debeat; Quapro-
pter officiosè rogamus, velitis
negotium hoc porrò Collegiali-
ter & solitâ cum diligentia per-
pendere, nobisque desideratum
judicium Vestrum, pro debito
redhostimentò &c. &c. Dessavii
die 25. Oct. 1685.

N. N.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

JACTUS IN NUCHAM & CERVICIS
VERTEBRAS.

Xx 2

Per

PEr totum Retponsum omnino affirmatum fuit, quod & solò jactu (cum plaga inflicta probari non possit) vertebrarum colli dislocatio, ut & mors subitanea, per fustem & scipionem transmissum induci potuerit. *Lipsie die 20. Octobr. 1685.*

Ammanni Praxis Vuln. Lethal.

Dec. 6. Hist. 3. & 5.

CAS. XXXIX.

DE

VULNERE GULÆ LETHALI, CUM VERTEBRARVM COLLI COMMINTIONE.

RESPONSUM

COLLEGII CHIRVRGICI LIPSIENSIS,

die 28. Aug. An. 1626.

P. P.

ET inventum fuit, quod ictu ta, insignis in collo vena læsa, sclopetario in collo vuln- cæphagus & arteria aspera per- rati cartilago Scutiformis in si- fossa & vertebra colli, quæ simul nistro latere omnino conquassa- tacta fuit, ita diffracta & commi-
nuta

nata fuerit, ut sanguis arteriam principium & ad vitam humanam omnino necessarium membrum simul læsa sit; quapropter intratam paucas horas vulneratum necessario exspirare nem medulla spinalis, tanquam oportuit.

CAS. XL.

DE

VULNERE ASPERÆ ARTERIÆ SIMILI.

*Vid. Responsum XIV. apud Timæum à
Guldenflee pag. 31.*

CAS. XLI.

DE

VULNERE OESOPHAGI & VASORUM
VICINORUM.

RELATIO

Et

RENVNCIATIO JENENSIS

DE

VULNERE OESOPHAGI CUM VENÆ JUGULARIS EX-
TERNÆ & ARTERIÆ CAROTIDIS
LÆSIONE.

Xx 3

Post.

Postquam prævia requisitione ordinariâ Judiciorum in N. infra nominati die hodiernô per ictum sclopeti heri circa vesperam interemtum N. N. inspectimus, observavimus ictum sclopeti, in dextrô colli latere, è confiniô quartæ vertebræ, haud procul à mediô, sub maxillâ dextrâ superiora versus jugulum petiisse; ubi muscoli adjacentes conquassati & ob viciniam icti ambusti, vena jugularis externa & arteria carotis per me-

dium divisæ, œsophagus (ut omnes reliquæ partes) ambustus & apertus, aspera verò arteria leviter simul tacta fuit, hæc ad primum usq; vertebram cervicis adscenderunt, ubi charta sclopeto intrusa, magnitudine suâ & latitudine reliquas simul vertebrae attigit. Cerebrum & Cerebellum sic satis salva erant, exceptis lituris quibusdam illuc apparentibus; E quô quidem vulnere sauciatus necessariò obire debuit. Actum 1669. Mens. Jul.

Georg Wolfgang Wedel D.
N. N.

PAN.

PANDECTARUM MEDICO-LEGALIUM

PARTIS II.

SECTIO III.

DE

VULNERIBUS PECTO- RIS LETHALIBUS.

INTRODUCTIO.

§. I.

Ordine nos ad vulnera Thoracis dedu-
cente, primò statim intuitu majorem
quis, circa partium continentium le-
thalitatem, *anxiè* aut sollicitudinem
deside-

desiderare posset, quum MUSCULORUM PECTORALIIUM & COSTARUM vulnera à nemine, quod sciam, pro absolutè lethalibus, sed periculosis tantum habita fuerint, ut exemplum in *Cas. 4. Sect.* præcedentis occurrebat. Postquam verò nostris temporibus, è principiis mechanicis, innotuit, partes hasce ad arduum respirationis negotium absolutè necessarias esse, ipsosque pulmones ad dilatationem thoracis extendi, hocque concidente, ab aere interclusò rursus comprimi, ut præter *Mayovium* & *Senguerdium* eleganter ostendit *Dn. Schambergerus* in *Disp. de Respiratione lesa*: adeoque fieri possit, ut sive in musculis perforatis, sive costis, numerò pluribus, diffractis, tantus hiatus oriatur, ut aer interclusus nullà amplius ratione coerceri possit, quin datâ portâ ruat, sicque vulneratus necessariò exinde suffocetur; hinc, non sine causâ, quandoque vulnera ejusmodi per se & absolutè lethalia dicenda esse accuratissimo Viro, *Dn. D. Bohnio* in *Tr. de Renunciat. Vuln. Lethal. cap. 13. pag. 291.* videbatur, utut pro eâ, quâ pollet modestiâ, rem ulteriori aliorum dijudicationi offerat.

§. II.

De Partium autem Contentarum vulneribus res magis expedita est, quas inter primò omnium PULMONES occurrunt, quorum, ut & PLEURÆ & MEDIASTINI, vulnera, non tam per se, quàm per accidens lethalia censentur in CAS. I. & II. & quamvis hisce vulneribus phthisis ut plurimum succedat, certum tamen est, alibi perfectè quoque eadem curata fuisse, ut egregiò exemplò docet *Pechlinus, in Historia Vulneris Thoracici*. Quod si autem vena aut arteria pulmonalis, aut rami illarum majores perforentur, ob hæmorrhagiam incompscibilem vulnera illa per se & simpliciter lethalia evadunt, ut è Resp. ad CAS. III. apparet; id quod plerunque in vulneribus pulmonum sclopetariis accidit, qualia in CAS. IV. & V. referuntur. Quemadmodum & reliqua pectoris vasa majora, mammaria, subclavia & vena æζγθ simili fato obnoxia sunt.

§. III.

De PERICARDII Vulneribus, lethalicatis intuitu, discrepant Autores, quam absolutè & simpliciter talem existimant haud pauci, non quidem ob effluxum humoris pericardii, à *Rondele-*

tio *Et Szweto*, ex falsâ hypothesi, hîc pro causâ alatum, sed quod Pericardium nihil aliud sit, quàm concursus tendinum, à quamplurimis musculis, texturam cordis constituentibus, orientium, unde ob summam ejus sensibilitatem convulsionem & tandem mortem necessariò læsiones ejus sequi statuunt. At verò cùm experientia testetur, vulnera ejusmodi quoque curata fuisse, etiam parte pericardii ablatâ, hinc neque illa pro simpliciter lethalibus habentur in CAS. VI.

§. IV.

In Vulneribus autem CORDIS dijudicandis omnes ferè consentiunt, quæ nunquam non pro simpliciter & absolutè lethalibus habentur, sive substantiam ejus feriant, sive vasa: Maximè verò si in ipsos cordis ventriculos penetraverint, quæ eodem, quò infliguntur, momentò purpuream animam, è pristinò corporis domiciliò, propellunt, ut in CAS. VII. & VIII. videre licet.

§. V.

Tandem SPINÆ DORSI læsiones huc referri possent, quæ si ob ejusdem fracturam aut luxationem Medulla Spinalis, intus contenta, prorsus comprimatur spiritibusque animalibus via interclu-

tercludatur, per se lethales fieri possunt, cumprimis, si SPINALIS MEDULLA per transversum disseceretur, aut latius incidatur. Puncturæ autem ejus (nisi in summitate fiant) per se & absolute lethales non sunt, vid. Resp. ad CAS. IX.

CAS. I.

DE

QUALITATE VULNERIS THORACIS.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ.

POSTquam HENRICUS à pugione ancipite, digitum BECKER, Miles Gregarius, transversum longus, sub brachio sub Chiliade Schrautenbachiana, die 27. Nov. anni nuper præterlapsi, tempore matutino, circa horam IX. in duello ab Adversario suo vulneratus & paulò post, die 4. sc. Decembr. vespere hora 6. demortuus fuerat: Die insequente sub inspectione atque sectione cadaveris, ictus,

à pugione ancipite, digitum transversum longus, sub brachio dextrò, inter V. & VI. costam, pleuram, usque in sextam dorsæ vertebra, perforans observatus fuit, una cum sanguine ex parte grumoso & ultra 3. mensuras implente, in cavitate pectoris hærente, cui dexter Pulmonum lobus ferè innatabat. Pro ut verò ictus ille modò dictam

Y y 2

pulmo-

pulmonum partem, & quidem in inferiore magis, quam superiore tetigerat, ita, dum prædictus lobus, in dimidietate inferiori jam corruptus & putredine affectus, in parte verò superiore omnino emarcidus & flaccidus fuit, non obstante curatissimâ visitatione, profunditatem & magnitudinem vulneris & quæ vasa vulnerata fuerint, invenire non potuimus: Neque in vulnerato ab initio symptomata quædam lethalia occurrerunt, nisi quòd brevè post illatum vulnus & sub primâ deligatione brevioribus animi deliquiis, doloribus in latere vulneratò & abhinc respiratione difficili correptus fuerit. Adhæc Chirurgus Castrensis, qui sub vexillò eodem stipendia merebatur, circa meridiem demum ad ægrum venit, eundemque primâ vice tantum obiter deligavit, nullâ V. S. adhibita, neglectis etiam medicamentis, tam internis, quàm externis, hic omnino necessariis; donec ægro sequenti die Arhelgâ Darmstadtium translato, res curæ Chirurgi Chiliadis Primarii concre-

dita fuerit, qui præviâ exploratione debita quidem remedia adhibuit; Æger autem Darmstadtii adhuc per 3. dierum notiumque intervallum, in frigore decubuit, Arhelgâ quoque, non obiectò vulnere, Darmstadtium delatus fuit, &c. Omnia juxta tenorem Relationis à Physicò Darmstadinò D. Geilfusio descriptæ, nobisque communicata.

Cum ergò jussu Principali Clementissimò, judicium nostrum Medicum super lethaltate vulneris hæc in causâ impertireteneamur; Hinc præviâ maturâ & Collegiali ponderatione omnium & singularum in casu hoc occurrentium circumstantiarum existimamus, quod licet illa vulnera pulmonum (cum vulnera pleuræ & sextæ dorsi vertebræ, quorum in Relatione mentio fit, nullius ferè considerationis sint) quæ majora illorum vasa, tam arteriosa, quàm venosa dissecant, ab *Hippocrate 3. Coac. 388. Celsò lib. V. c. 26.* aliisque Medicis pro simpliciter ac per se lethalius habeantur,

vid.

vid. *Bohnus Exam. Vuln. Lethal.* p. 316. & seqq. ubi plures, attamen & quoniam ob dimidietatem inferiorem pulmonum jam corruptam, partemque superiorem eorum flaccidam sub sectione observari non potuit, cujus profunditatis & magnitudinis fuerit ipsi vulnus, an pulmones eorumque vasa & quanam læsa fuerint? adhuc quoque ex insigni illâ sanguinis quantitate, in cavitatem pectoris successivè extravasatâ certò concludi nequit, vasa quædam majora & notabilia ictu vulnerata fuisse (cum eò in casu vulneratus intra horas aliquot, imò semihorulam, cumprimis tam superficiali & justò tardiore deligatione & neglectu remediorum, tam internorum, quàm externorum accedentibus, necessariò hæmorrhagiâ perire nec in octavum diem supervivere debuisset) sed potius contrarium & quod vulnus nec adeò profundum & cingens, nec vasa quædam majora læsa fuerint, probabile est.

Hinc eâ de causâ de sim-

plici & absoluta lethali-
tate per se nil certi determinare possumus; sed eò potius inclinamus, quòd vulnus descriptum, propter exiguam curam primitus adhibitam ægrique negligentiam, ex accidenti lethale fuerit; cumprimis, quod statim ab initio, non obstante tam perfunctoria curatione ægri, nulla tamen symptomata lethalia se traserint, sed ipse vulneratus ad 8. usque diem ambulare, stare, sedere & sermocinari potuerit, imò majora adhuc & periculosiora pectoris, quam hoc ipsum, sæpè curata fuerint, ut apud *Horsium l. 3. Obs. 13. & l. 4. Observ. 55. in Epist. D: Fuhrmanni circa fin. Fabric. Hild. Cent. 2. Obs. 32. & Cent. 3. Observ. 36. Pechlin. Histor. Vuln. Thor. Bohn. l. c. p. 36. & 313.* aliosque quamplures videre est; Insuper quæque dexter pulmonum lobus ante vulnerationem flaccidus & corruptus esse potuerit, & ita Defunctus jam ante semiphthisicus fuerit.

Quod jussu Serenissimi
humilimè

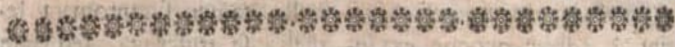
milimè referre & Sigillò Facul- debemus : Signatum, Giffæ die
tatis Nostræ Ord. confirmare 13. Jan. 1697.

Decanus & Profess. Fac. Med. Ord.

Michael Bernhard Valentini D. p. t. Rector.

Johannes Christoph. Herth. D. & Arch.

Justus Fridericus Dillenius D.

CAS. II.

DE

VULNERE PECTORIS.

INSPECTIO.

SIquidem ex mandato Prætoris Urbani Claudii Ivari Corvini, scripto consignato, nos infra scripti Chirurghi jubemur lustrare & examinare cadaver Fabri Illustissimi Domini Generalis Majoris Gyldenlövvii, qui non ita pridem vesperi gladio est vulneratus, in præsentia Clarissimorum & Excellentissimorum Virorum, D. Thomæ Bartholini, M. Jani Dolmeri & aliorum, cadaver defuncti accuratè lustravimus & aperuimus. Ubi primò invenimus exiguam puncturam supra claviculam, in dextrò latere, propè collum, & apertò corpore nihil prorsus ex interioribus esse læsum, quam & cor & pulmones extra xerimus, sed cor valdè tenue & exile, nec pulmones ea magnitudine aut robore naturali in sinistro latere, secus ac in dextrò,

Præ-

Præterea puncturam habuit sub sinistra scapula postica, versus alas brachii, sed non penetravit. Alioqui reperimus magnam quantitatem materiæ semicoctæ in pericardiô & sinistram pectoris cavitatem ea materia fuisse repletam; unde profluxerit ista materia, ceriò scire non possumus, neque dicere licet hominem hunc ex duabus hisce puncturis mortuum. Ita actum revera, fatemur manuum subscriptione. Hafniæ 18. Nov. 1657.

Wilhelmus le Eshnoven.

Martinus Sixen, Chirurgi.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ HAFNIENSIS,

Desuper illethalitate

VULN. PECTORIS.

EX Clementissimô Reg. Maj. convenimus, & ex Chirurgorum non solum scripta narratione, nobis exhibita, sed & ex ipsorum præsentium responsione ad nostra interrogata omnibusque circumstantiis perspeximus, duas illas puncturas lethales neutiquam fuisse, sed quod collecta in pericardiô & sinistro pectore materia potuerit ex aliis pulmonis internis affectionibus & morbis originem suam

suam traxisse, sine ulla externa causa, sive punctura, caesura aliisque infelicibus casibus. Id quod subiectissima fide signavi-

mus & Sigillò Facultatis Medicæ munivimus. Hafniæ die 8. Martii, 1658.

Thom. Bartholinus Dec. Sim. Paulli D.

Christ. Fabricius D. Paulus Moth. D.

Jacob. Svabe, Med. D. Christianus Ostenfeld. D.

Vid. Thom. Bartholin. in Cistâ Med. Hafn. Locul. LX. pag. 609.

CAS. III.

DE

VULNERE PECTORIS.

INSPECTIO.

PRæviâ Requisitione Inclytæ Academiæ à Nobis in fine subscriptis, Studiosi Eccardi, die Lunæ præcedenti vulnerati & die Sabbathi insequente demortui, cadaver heri à meridie in Theatrò Anatomicò inspeximus & in eò invenimus ictum punctum illatum, in latere quidem sinistro, versus dorsum, 3. digitos transversos latiores & longitudine & latitudine æquantem, quò præter integumenta communia & externa costa octava & huic incumbentes Musculi intercostales totaliter, septima verò costa, ad culmi latitudinem perforata & dissecta erat, penetrante

te

te simul ictu per diaphragmatis rebant. Cum ergo hæc, pulmonum imprimis, læsio ita thoracis & in sinistri pulmonis comparata fuerit, ut nullis omnino medicamentis hic admodum necessariis illi succurripotuerit, maximè autem hæmorrhagia arteriarum in hoc viscere, continuo motu gaudente, sisti non potuerit; adeoque exinde una cum sanguine Spiritus Vitales necessario evanescere & ipsa respiratio intercipi debuerint; hinc vulnus hoc juxta Fundamenta Anatomicæ & Chirurgicæ à Nobis pro simpliciter & absolute lethali habetur. Lipsiæ die 7. Decemb. A. 1674.

D. Johann Bohn.

Michael Martin Molzer.

Paul Heinrich Schmidt.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS

De

LETHALITATE VULNERIS THORACICI.

Fuit hæc fractura costæ & vulnus descriptum absolute lethale.

P. Ammannus in Prax. Vuln. Lethal.

Dec. 3. Hist. 8. p. 246.

Pars II.

Z z

CAS.

CAS. IV.

DE

VULNERE PULMONUM GLOBULO
SCLOPETARIO IN-
FLICTO.

REQUISITIO.

Die 10. Jun. Dom. 1. Post midia abhinc hora deligatus, Trin. hora prima pomeridianâ in arcâ scloperariâ hujus loci infortunium insperatum accidit, dum Civis hujus loci, explosione probatoriâ ad terminum directâ, hunc quidem fecerit, globulus autem à fulcro hujus reflexus, Virum ex averâ muri parte inopinato prodeuntem in dextro latere tetigit & claviculam dextram diffregit, post quem ictum 140. passus adhuc, donec ad domum aliquam perveniret, absolvit, di-

midia abhinc hora deligatus, vesperi autem, inter 7. & 8. horam expiravit : Quem die insequenti à binis Medicis secari jussu, ut illorum Attestata fol. 12. 17. Actorum inveniendâ docent. Cum ergo scitu opus habeam, an vulnus hoc per se lethale fuerit ? ut dictum Dn Lic. Steuerlini judicium fert : An verò per accidens, ob nimium sanguinis effluvium lethale evaserit ; hinc pro debita remuneratione &c. Suhlæ die 1. April. 1683.

Christianus Ludovicus N.
Praefectus.

ATTE.

ATTESTATUM I. MEDICUM

MArtini Autheni corpus Mexanimatum, propter fermentationem & putrefactionem incipientem intumescens jam, externè inspiciendo, statim claviculana dextram in mediò ferè, magis tamen versus collum, ictu sclopetariò diffractam observavi. Sternò igitur remotò, in dextrò pectoris latere ultra lib. 1. sanguinis continebatur, quò exhaustò, ictum sub ramis subclaviis repentem & lobi dextri pulmonis superiorem partem penetrantem invenimus, ita quidem, ut vulneris pulmonalis locus ad pollicis majoris latitudinem ab extremitatibus dicti lobi distaret, laxis simul majoribus vasibus sanguiferis, quæ in utraque vulneris parte optimè adhuc conspiciebantur, repertis pariter aliquot festucis majoribus in pulmonibus. Ictus autem sclopetarius, postquam deorsum versus lobum dextrum penetrârat, quintam, ut videbamus, costam veram lateris dextri, ad distantiam diguatis latitudinis à Spina

dorsi, pariter perfoderat, unâ cum vasibus intercostalibus, ita, ut exigua adhuc portio deorsum vers⁹ in V. costa remanserit; Globulò ingentis satis magnitudinis & quodammodò planò & inæquali paululum supra V. costam, cum plurimis festucis carni impactis & sanguine coagulato repertò. Aliàs vulnus eâ gaudebat magnitudine, ut digitum majorem immittere potuerimus, excepto eò locò, ubi clavicula diffracta erat, in quò vix exploratorium carni insinuari poterat, idque propter situm musculorum mutatum, secundam variam situationem corporis, cum notaretur subiectum hunc ictum se inclinando excepisse, quò situ muscoli contracti sanguini viam intercluserunt. Quoniam igitur juxta veram hanc Relationem Vulnus hoc plurium vasorum & consequenter insanabilis hæmorrhagiæ est: Item vulnus situs incongrui, propter quem Chirurgus non potuit manum adhibere ad con-

solidanda & adstringenda vasa „ propter firum incongruum,
 sanguiflua, eaque non minima. „ propter quem Chirurgus non
 It. Vulnus cum contusipne, vel „ potest manum adhibere &
 cum fragmentorum ossium & „ vulnus sanare. *Sennertus*
 latione in pulmonibus. It. Vul- „ *Prax. Lib. V. p. 364.* Si vulnus
 nus magnum & profundum pul- „ pulmonum est magnum &
 monum; hinc meritò, salvò „ non solum substantia, sed et-
 tamen aliorum Judicio, illud „ iam magna vasa vulnerantur,
 vulnus per se lethale vocare pos- „ ea sunt absolute lethalia. Tan-
 sumus, veluti seqq. Med. Doct. „ dem quoque *Cardilucius in*
 idem comprobant. *Dn. D. Am-* „ *Praxi pag. 987.* idem sentit;
 „ *mann. Med. Crit. p. 282.* inquit:
 „ Lethalitas vulnerum non so-
 „ lum ex latione unius partis
 „ principalis, verum etiam ex
 „ latione plurium & minus
 „ principalium aestimari debet.
 „ *D. Bohn. in Colleg. Publ. de Le-*
 „ *thal. Vuln.* dicebat: Vulne-
 „ ra inter alia per se lethalia sunt

L. Samuel N.

ATTESTATUM MEDICUM.

II.

SUB inspectione inventum monum circa extremitatem su-
 periolem ictu perfossus & in
 in mediò ferè diffracta fuerit. pulmonibus vulneratus festuca
 Aperto verò Thorace observa- è clavicula inventus fuerit, ut
 batur, quod lobus dexter pul- Adstantes clarissimè conspicie-
 bant.

bant. Extracto sanguine in dextrâ thoracis parte collecto, perspiciebatur, ictum quartam costam feruisse eandemque ad latitudinem digiti à Spina dorsi diffregisse, globulô supra V. costam, in carne, sub sanguine coagulato, latitante. Notam hâc meretur, locum, unde ictus sclopetarius venerat, altiore fuisse cò loco, ubi Martinus Lauthen per eundem vulneratus fuerat. Adhæc Defunctus post ictum exceptum 140. passus ad-

huc absolvit, donec ad domum, in quâ decubuit, pervenerit. Præterea cum domus, in quâ vulneratus permansit, quodammodò à Nobis distaret, ad minimum quadrans horæ effluere debuit, antequam ad eundem pervenire potuerimus: Unde ob sanguinem emanantem tantum temporis non superfuit, ut convenientia præsidia Chirurgica adhiberi potuerint. *Suble die 28. Jun. 1683.*

Andreas N. D.

Christophorus Reih Chirurg.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

VULNERIS PULMONUM SCLOPETARII.

TRansmissis Nobis Actis Inquisitionalibus, Homicidii in Martino Lauthenio perpetratum concernentibus & considerato iudicio nostro desuper

seqq. Questionibus: *Ans. &c. &c.* præviâ sufficienti ponderatione allegatarum circumstantiarum respondemus, descriptum hoc & satis magnum pulmonum vulnus,

vulnus, quô magna & ingentia eandem productas festucas hæc
 vasa sanguiflua sauciata & imma- vice taceamus) meritò pro sim-
 nis hæmorrhagia excitata fuit, pliciter lethali habendum esse.
 (ut fracturâ costæ quintæ & per Lips. die 16. Aug. 1683.

Amman. Prax. Vuln. Lethal.

Decad. 5. Hist. 7.

CAS. V.

DE

VULNERE PECTORIS & AB- DOMINIS.

REQUISITIO

P. P.

CAupo noster, Urbanus Fabi-
 can, ab Equite quodam, ex-
 plosione globuli è sclopo bre-
 viore ita die 17. Junii vulneratus,
 ut die 23. ejusdem etiam obierit.
 Vidua, & hæredes ejus vindictam
 hujus homicidii Senatui detu-
 lerunt, hinc ante omnia, ut de
 qualitate læsionis certi essemus,
 corpus demortui aperiri cura-
 vimus. Interfuerunt sectioni
 sequentes Medici & Chirurgi,
 quorum nomina in attestato ex-
 pressa, qui externè & internè
 considerando vulnus, subscri-
 ptione propriâ Relationem
 suam sub A. nobis obtulerunt,
 quam Dominis Scabinis unâ
 cum Actis inquisitionalib⁹ trans-
 misimus, quorum sententia hæc
 est, ut à Collegio quodam Me-
 dico informatio peteretur: *Az*

lulus

*Ictus iste, globulo factus, certo, mihi succurrere, atque quid de
 & per se, lethalis sit, ut patien- lethali- tate huius vulneris proprie-
 tem eorum etiam oportuerit? Ideo sentiendum? categoricè explica-
 Vestras Excell. officiosè rogo, re &c. Dab. Martisburg, die 10.
 velint in ardua hâc quæstione, Octobr. 1635.
 iudicio ac pronuntiatione suâ*

A.

RELATIO.

AD requisitionem Senatus N. trorsum in parte summa protu-
 nos infra scripti, corpus berat, globulo prorsus perfora-
 Urbani Fabiani, globulo è sclo- ta, duæque Costæ spuria fractæ
 po minore (Pistol) interfecti, ac contusæ apparuerunt: pariter
 inspeximus, ubi externè hoc a- à globulo transeunte ventricu-
 nimadversum, quod ictus glo- lus in parte inferiore ejusdem
 buli supra sinistram Thoracis lateris, Diaphragma in superio-
 partem per musculum pectora- re parte, sinister pulmonum lo-
 lem intraverit, & circa lienis re- bus in extremitate, ut & una co-
 gionem per Costas spurias egres- sta sub musculo pectorali, peni-
 sus rursus fuerit; abdomine a- tus fuerint vulnerata atq; viola-
 pecto, prout decet, separatis cu- ta &c. Quæ veritatis ergò testari
 te, musculis, cum peritonæo & debuimus &c. Dab. Martisburg
 omento, portio Lienis, quæ an- d. 25. Jun. 1635.

N. N. N. N.

☞(O)☞

RE-

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

VULNUS HOC PECTORIS, & ABDOMINIS
FUISSE LETHALE.

Litteras Vestrar. Amplitt. ut
& Relationem Anatomico-
Medicam vulnus aliquod con-
cernentem, optimè accepimus:
& quia à Nobis determinari cu-
piunt, *utrum ictus globuli, quo*
Urbanus Fabian ab Equite vul-
neratus fuit, lethalis per se fuerit,
ut eo laesum mori præcisè oportue-
rit? Ideò ex Relatione adjuncta,
cui fidem necessariò habere co-
gimur, ita respondemus; licet
interdum contigerit, quòd læ-
siones in ejusmodi partibus fue-
rint curatæ, & patiens (exem-
pla prostant in Observationibus
Medicorum & Chirurgorum)
servatus, tamen rarò contingit,
& centum etiam moriuntur pri-
us, quàm unus restituitur, jure
itaque cum *Galeno Lib. 6. Aph.*
18. & Cels. Lib. 5. C. 26. hæc vul-
nera huic Classi adscribuntur,
quod nimirum sæpè & *utpluri-*
mus interimant, & curationem
difficilem habeant. Et quoni-
am in hoc individuo non una
saltem, sed duæ vel tres partes
principales variis modis læsæ
fuerunt, simulque accessit cu-
randi *difficultas*, dum labia vul-
neris statim post ictum aut vul-
nerationem coiverunt, adeoque
sic nullis medicamentis idoneis
tractari potuit, ob hanc & alias
in Anatomia fundatas rationes
pronunciamus, *quod vulnus istud*
merito pro lethali per se habeatur,
quò etiam Patiens necessario obiit,
&c. Dab. Lipsiæ d. 15. Octobr.
Anno 1635.

CAS.

CAS. VI.

DE

VULNERE PERICARDII.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ,

concernens

LETHALITATEM VULNERIS PERICARDII, MARBURGUM TRANSMISSUM.

EX oblata Nobis enarratione casus illius Tragici, qui ante tres circiter anni quadrantes, die 14. Febr. in Academia Marburgensi contigit, percipimus vulnus sub papillâ sinistrâ in cavitatem pectoris penetrasse & supra 4. costam, sursum versus, oblique per pericardium & quidem leviter & in solâ superficie in sinistrum pulmonum lobum usque ad scapulam sinistram ascendisse, ita ut die 25. Febr. subsequente, vespertinô tempore obierit,

Quæritur jam, an vulnus hoc per se lethale? vel an mors neces-

sario illud consecuta fuerit? Ubi scitu quidem & notatu necessarium est, quòd omnia vulnera thoracem penetrantia periculosa sint, licet etiam viscera interna minus læsa fuerint, quia non tantum ab aere externo viscera intus contenta, ut & calor illorum nativus insigniter debilitatur, sed & tunica interior costas succingens, pleura vulgò dicta, necessario simul violatur, quæ, tanquam sensu acutissimô prædita, varia eaque satis gravia symptomata excitat. Multò autem periculosiora habentur illa, in quibus læsio cujusdam visce-

ris interni conjuncta est, ut proli dolor! in praesenti casu accidit, ubi pericardium & pulmones simul attracti sunt. Equidem Pericardii vulnera quod attinet, illa *Fabritius ab Aquapendente in sua Chir. lib. 2. cap. 21.* pro lethalibus & desperatis habet, quod tamen procul omni dubio non absolute sumendum, cum illa tantum vulnera absolute, simpliciter & per se lethalia vocentur, quae necessario mortem inferunt & intra paucos dies vel horas ad exitum deproperant, quorum curatio quoque aut rarissime observatur, ita ut si haec contingat, pro monstris in Medicina habeantur. Talia vero pericardii vulnera non sunt, quia plurimorum Medicorum judicia & observationes contrarium doceant. *Benivenius* certe *Tr. de abd. morb. causis* vulnus pericardii felicissime curavit. *Cardanus* simile quid vidit, etiam parte pericardii ablata; cui *Sennertus*, *Sebizius* & alii quamplures subscribunt, quia pars est ignobilis, paucis venis & nervis praedita; quibus a parte nostri lubentissime quoque consentimus & vul-

nera pericardii per se neutiquam lethalia esse censemus, idque ob rationes antedictas, periculosa tamen esse non negamus & ex accidenti talia, propter viscus principale inibi contentum & graviora symptomata maxime metuenda.

Pulmonum intuitu, qui ut refertur, leviter tantum, cum vasorum minimorum lensione in sinistra parte vulnerati sunt, vulnus lethale haberi pariter non potest. Equidem *Hippocrat. in Coacis Praedict.* vulnera pulmonum lethalia (*ἰνὸν ὄργανον*) vocat, sed ipse sui est Interpret, quanam intellecta velit, sc. magna, profunda & cum ramorum, praesertim insigniorum, lensione. Extra haec nulla sunt lethalia. Pro confirmatione hujus *Sennertus* exemplum alicujus Studiosi recenset, qui per pulmones omnino transfossus, intra mensis unius spatium perfecte sanatus fuerit. Simile quid *Gr. Horstius lib. 3. Obs.* refert, quod hic *Giffa* in Studio quoque se truxit. Plura reperias apud *Forestum*, *Schenckium*, *Fabritium Hildanum* &c.

Horum intuitu pro scientia nostrâ atque conscientiâ vulnus hoc pro simpliciter, absolutè & per se lethali habendum esse statuere non possumus, sed, nisi in examine aperti cadaveris aliud quid observatum & in curâ nequicquam omissum fuerit, causam interitus benè promovere potuit debilis pulmonum dispositio & ad Phthisin inclinatio, quæ à Dnn. Medicis Marburgensibus, quibus vulneratus ratione dispositionis suæ naturalis plus & exactius, quam Nobismet ipsi perspectus fuit, allegatur; quum sapissimè in corpore quodam cacochymicò mi-

nimum quoque & vix consideratione dignum vulnusculum, articulare v.g. aut alius partis nullò modò periculosum, ex accidenti morbum inferat. Exempla sunt obvia apud *Valeriolam*, *Monardum*, *Benivenium*, *Hipp.* ipsum &c. Taliaque Praxis quotidiana offert, nobisque adhuc recenti in memoriâ versatur exemplum notissimum, in Medico & Anatomico Patavinò, *Spigelio*, nostrò tempore visum. Quæ ad requisitionem præcedentem hisce communicare voluimus. Dat. *Gissæ*. d. 4. Decembr. 1655.

Johann. Tackius D. P. O. p. t. Rector.

Georg. Balthasar Mezger D. Prof. Ord.

Facult. Decanus.

CAS. VII.

DE

VULNERE CORDIS LETHALI

Aaa 2

RE-

RELATIO & RESP. JENENSIS.

Postquam Nos infra nominati à Dnn. N. N. ad N. N. à N. N. ictu cultri interemptum, inspiciendum solenniter requisivi fuimus; hinc hodie die infra-scripto illud in N. N. in actum est deductum, ibiq; observatum, quòd ictus in sinistro pectoris latere, inter tertiam & quartam costā, superius circa basin cordis, in dextrū ventriculū, digiti minoris latitudine, per septum intermedium, usq; in sinistrum penetraverit ventriculū, unde non potuit non cum impetu exsilire sanguis, qui non tantū in pericardio, undique circa cor, sed & in cavitate thoracis sinistra maxima in copiā se trussit; quod ipsum vulnus jure merito pro lethali æstimandum. *Actum*
MDCLXVII. die VII. Nov.

Georg. Wolffgang. Wedelius D.

Vid. Disp. de Vuln. Leth. Dn.
 D. Wedel.

CAS. VIII.

DE

ABSOLUTA LETHALITATE VULNERUM CORDIS.

RENUNCIATIO

FACULTATIS MED. & CHIR. LIPSIENSIS,

DE

VULNERIBUS CORDIS.

P. P

P. P.

IBique observatum, quod ictus (qui penitus perforatus erat)
unde vulneratus haud multò penetrando versus sinistram la-
post obiit, dextram mammam, tus costas attigerit, unde vul-
duorum digitorum latitudine à neratus necessariò obiit. *vid.*
papillâ, perforando pulmones *Welschius in Rat. Vuln. Jud. cap.*
& dextrum cordis ventriculum *4. p. 41*

CAS. IX.

DE

VULNERE SPINALIS MEDULLÆ,

REQUISITIO

P. P.

Punctus est cultro latissimo dem relatio duobus Collegiis
(Brodmesser) in dorsum Medicis transmitteretur, ludi-
Georgius W. & undecimo ab- nim nunc de ipsius vita & corio;
hinc die diem suam obiit; ut denegari hoc ipsi non potuit :
itaque contra Reum, prout ju- quapropter Excellentias Vestras
ris, procedatur, duo Medicum officiosè rogo, velint haud gra-
Chirurgo sunt requisiti, ut in- vatam & Relationem sub A. &
teressent inspectioni vulneris, Facultatis Wittebergensis judi-
& categoricè postmodum pro- cium sub B. ponderare diligen-
nunciarent, *utrum vulnus lethale sit per se nec ne?* quod ab illis
etiam fideliter præstitum, uti re communicare, *an lethale fue-*
habet Relatio sub A. Excipit rit? nec ne? &c. &c. Signat.
contra hanc pro defensione sua Witteberg. die 30. Octobr. An-
Reus, quòd vulnus non fuerit no 1647.
lethale, supplex petendo, ut ea

A.

AD requisitionem Senatus N. nos infraſcripti corpus interfecti Georgii W. legaliter inſpeximus, præcedente ſectiōne Anatomicâ, ſedulâque inſtitutâ inſpectione; deprehendim⁹ autem in dorſo vulnus punctim factum, acuto & latiffimo cultro, verſus dextrum latus, non procul à dextra vertebra thoracis ingrediens, atque intra nonam & decimam verream rursus mucrone egrediens, relicto in cultro hiatu (eine *Scharte*) ſerato, quò ipſo vulnere ſpinalis medulla læſa, hinc inferiores corporis partes, ob denegatum

influxum ſpiritus animalis, neceſſariò ſenſu & motu privatæ; ita quidem, ut excrementa alvi cum urina ſecreta ipſo invito fuerint. Licet etiam interna viſcera ſana & illæſa deprehenſa, per naturam tamen fuiſſet impoſſibile, ſenſum & motum recuperare; licet etiam undecimo mortuus, vix tamen probabile, quòd propter conſenſum principii nervorum & Cerebri (indies enim debilitas Capitis aucta) diutius ſuperſtes eſſe potuerit &c. Deſſavia die 1. Octobr. Anno 1647.

N. N.

B.

Reſponſum Wittenbergenſium.

Qualitatem vulneris ex relatione Dominorum Medicorum ſufficienter cognovimus, ut & Symptomata ſtatim læſionem ſubſecuta. Hinc talem formam ſententiam: *Quod vulnus iſtud nullo modo pro ſimpliciter, abſolute & neceſſario lethali haberi*

*debeat, cum ex mente Senner-
ti Lib. 6. Prax. Part. 4. c. 3. ea
demum vulnera ſimpliciter le-
thalia habeantur, quæ paucarum
horarum vel dierum ſpatio ne-
ceſſariò ægro mortem inferunt,
nec ullâ arte ſanari poſſunt; hoc
autem nulla pars principalis ſau-
ciata*

ciata: & quàmvis medulla spinalis circa nonam & decimam vertebra violata, vitæ tamen & facultati nullum accessisset periculum præsentaneum, saltem ob denegatum spirituum animalium influxum, motus & sensus in partibus inferioribus privatio; clarius: potuisset hic Georgius W. etiam si ab hoc vulnere in utroque pede sensu & motu destitutus, diutius vivere: Ventriculus enim à sexto pari nervos suos nanciscens optimè potuisset chylicare, Epar cum Liene sanguificare, Cor & pulmones officio suo fungi, integrâ respiratione, cumprimis, quia læso spinalis medullæ infra nonam vertebra thoracis facta, hinc spiritus animalis desuper, ut ante, in regionem thoracis influere potuisset, illaso prorsus Diaphragmate, quod ad respirationem multum facit. Quod porro Cerebrum, & ab eo dependens genus nervosum, attinet, facile ab hoc vulnere in consensum trahipotuisse, forsitan etiam non, nec necessariò mors ob consensum Cerebri debuisset subsequi, pro-

ut patet ex vulneribus ipsius Cerebri, & ejus Tunicarum, in quibus non solum dura & pia mater, sed ipsum Cerebrum (à quibus partibus denominatis consensus vel sympathia cum nervis & spinali medulla dependet) sæpius vulneratur, & putrescunt membranæ, colliquefcit & abscedit Cerebrum, non observato unico signo in consensum tracti nervosi generis. Præterea non adducitur in Relatione, quàm graviter spinalis medulla fuerit læsa; etenim quò profundior vel superficialior ea est, eò exactior vel minor etiam sympathia cerebri. Brevibus: Vulnus hoc simpliciter, absolute ac suâ naturâ lethale existimandum haud est, sed fuit admodum grave & periculosum, & ex eorum numero; quæ *ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν*, h. e. ut plurimum mortem inferunt. Nam ex sententia Hippocratis, teste Galeno *Comment in Hippocr. s. Aph. 2. & 6. Aph. 107.* duplicia sunt vulnera lethalia, alia propriè dicta, in stricta significatione sumpta, quæ ex necessitate, alia verò minus propriè. & in

in latiori significatione sumpta, quasi parte laesa, & velut per quæ admodum periculosa & transversum dissecta est, ut sæpè ac ut plurimum morte etiam *D. Sennertus* loc. cit. terminantur. Nec obstant, ita disserit: si verò, inquit, quæ habet *Celsus lib. 5. Cap. 26. spinalis medullæ vulnera insanabilibus accensentur, & ex quibus homo servari nequit.* Locum enim habent hæc verba tantum in illo Casu, quando *Spinalis Medulla in* *inferiore loco vulnera spinali medullæ instigantur, non necessario sunt lethalia, & quò dispositi- ones præter naturam plus sunt in parte spinæ inferiore, eò minus noxiæ.* Dab. Witteberg. die 1. Novembr. 1647.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

VULNUS HOC, SPINALI MEDULLÆ
INFLECTUM, NULO MODO
ESSE LETHALE.

Vulnus Georgio W. latissimo & acutissimo cultro inflectum, prout in Relatione sub A. descriptum, in concilio nostro communicatis consiliis trutinavimus. Et licet communiter, atque ab *Hippocrate* ipso passim, vulnera spinalis medullæ, quoad lethali-
tatem, vulneribus cerebri æquiparentur, eò quòd Medulla spinæ in partibus sub capite locatis vices cerebri sustineat, & cum cerebro firmè cuncta habeat communia: item ob nobilitatem partis, ob violentè sic interceptum & deperditum spiri-

spirituum animalium influxum, ob naturam nerveam, exquisitissimo sensu præditam, atque hinc supervenientium symptomatum magnitudinem; hinc enim non solum omnes universi corporis convulsiones & rigores partium, verum etiam instrumenta respirationi dicata ita læduntur, ut amplius suo officio non fungi possint, & per consequens, cessante respiratione, vitæ terminus instet.

Quoniam verò hæc omnia, sic consentientibus Clarissimis Medicis, ut *Galeno lib. 4. de loc. aff. C. 3. Fallopio Cap. 2. vuln. cap. Foresto Lib. 6. Observ. Chirurgic. C. 6. Sennerto Lib. 5. Prax. Part. 4. C. 3.* & aliis solum de illis vulneribus subintelligenda, quæ fiunt statim in principio medullæ, hoc est, in cervicis vertebra & vicinioribus contentæ, siquidem non modo spinalis medulla ibidem cerebro vicinior, (quod facile in consensum ducitur) verum etiam nervus, qui Diaphragmati inferitur, & nervum phrenicum constituit, ex quinto & sexto pari nervorum cer-

vicis, inter quartam & quintam ejus vertebram oritur, & præcipue in eo loco, ubi nervi in colli medulla oriundi, cum sexto pari nervorum ex cerebro procedunt, qui partibus vitalibus & naturalibus attributi conjunguntur inter se invicem, hinc quoniam vulneratio spinalis Medullæ in collo, præprimis vitalibus partibus motum & actionem aufert, etiam cum totius corporis convulsionibus mortem necessario infert.

Quæ autem minimè ad illa vulnera applicanda, quibus reliqua & inferior pars Medullæ lauciatur: teste enim *Galeno loco cit. quo dispositiones præternaturales plus sunt in parte spinæ inferiore, eo minus noxia*, & proinde nec symptomata vitæ adeo interitum minantia sunt pertimescenda Ratio, quod nervi exinde propullulantes solum partes inferiores, & minus nobiles pertingant, iisque spiritum animale ad motum & sensum communicent. Ideo in præsentī casu vulneratus non statim, sed undecimā demum die obiit.

Nec obstat : quòd inferior pars corporis motu & sensu privata, vis etiam retentrix sublata, siquidem hæc symptomata mortem non necessariò accelerant, prout hoc videre est in *syderatis*, & *paralyticis*, aliisvè historiis Medicis, quibus ad complures, decem, imò duodecim annos continuavit, debilitas retentricis pariter non conjuncta cum periculo vitæ ; quibus accedit omnibus ex Relatione vestra, quod spinalis Medulla cuspidè cultri quodammodo solum tacta, nequaquam verò per transversum dissecta

fuerit, de quibus *Fallopianus* loc. citato : *Si in alterutro tantum latere sit vulnus ipsum, aut si tantum pungatur Medulla, vulnus sanari potest.* Hinc dubitandum minimè, quia, si curatione debita, tam internis quàm externis remediis, patienti fuisset prospectum, successu temporis sensus & motus restitui potuisset, & per consequens ex collatione harum circumstantiarum, *vulnus istud pro absolute, simpliciter, necessariò, & immediate lethali nullo modo habendum.* Dab. Lips. die 6. Nov. 1642.

Vid. Amman. in Med. Crit.

PAN.

PANDECTARUM MEDICO-LEGALIUM

PARTIS II.

SECTIO IV.

DE

VULNERIBUS ABDO- MINIS LETHALIBUS.

INTRODUCTIO.

§. I.

THoracem ab infimô ventre, tanquam
paries intergerinus, discriminat DIA-
PHRAGMA, quod ut frequentissimè
quoque vulnerari solet, ita in judi-
candis

Bbb 2

candis læsionibus communissimè inter substantiam ejus carnosam & nerveam distinguunt, vid. C A S. I. Posterioris vulnera, ob convulsiones aliaque symptomata periculosissima, per se & absolute lethalia pronunciantur in C A S. II. Prioris autem læsiones periculosas quidem, sed non æque per se lethales asserunt, cum primis, si minores & exiguae sint. Sin vero hiatus justò major illuc fiat, ob periculum suffocationis, inflammationis & convulsionum, non minus lethalia inde vulnera exsurgunt, licet non in continenti statim expirent ægri, cum ventriculus & intestina, in hiatus, à vulnere relictum, impacta, suffocationem imminentem aliquantisper sufflaminent, ut exempla, in *Sennert. Prax. l. 2. Part. 2. cap. 18. Pareo lib. 9. cap. 30. & Blancard. Anat. Pract. Ration. Obs. 1.* occurrentia, testantur, utut visceribus hisce pristinum locum reperentibus, cum præsentaneò suffocationis periculò demum obire soleant, ut paucis abhinc annis in Generali Vigilium Præfectò Hasso-Castellanò, Dn. à Görz, in Obsidione Rheinfelsianâ per diaphragma vulnerato, ab Archiattris Principalibus observatum fuit.

§. II.

Rarò verò solum diaphragma læditur, sed
ple-

plerumque viscera adjacentia suos simul manes patiuntur, cumprimis HEPAR, ut è binis modò allegatis casibus videre licet. Hepatis autem vulnera suò jam tempore pro lethalibus habuit Hippocrates, ob hæmorrhagiam illis ut plurimum conjunctam; quod tamen ita temperarunt Facultates Medicæ, ut contusiones & vulnera hepatis superficialia non tam pro simpliciter, quam per accidens lethalibus habeant, in CAS. III. & IV. profundiora verò nunquam non absolute lethalia pronuncient, vid. CAS. II. & V. quod idem quoque de VESICULÆ FELLEÆ, hepati annexæ, vulneribus statuitur in CAS. VI.

§. III.

Ejusdem valoris sunt LIENIS rupturæ atque vulnera, sive jam immediate à plagis, seipionibus illatis, oriantur, ut in CAS. VII. accidit, sive à fractura costarum, lienem disrumpentium, quod à Dn. Eyselio, Prof. Erfurt. in *Histor. de Rupturâ Lienis*, observatum fuit. Quamvis semper inquirendum sit, an morbus aliquis, lienis viscuse rodens, præcesserit, ubi mors per accidens vulneribus abdominis & lienis conjungi potest, ut in CAS. VIII. decernitur.

Bbb 3

§. VI.

§. IV.

VENTRICULI Vulnera, ob insequentes vomitus & convulsiones, nunquam non lethalia observantur, cum primis sclopetariò ictu inflicta in CAS. IX. aliaque profundiora, ut è CAS. X. in utramque partem fusè ventilato, haurire licet Quæ enim de Cultrivorò Regiomontano, & Halensi referunt, inter miracula Naturæ singularia referenda, à quibus ad universalem regulam concludere non licet. *vid. cit. loc.*

§. V.

Vulnera OMENTI per se lethalia non sunt, cum totò die pars ejus è vulnere propendens refectur, vid. CAS. XI. & XII. quod idem de PANCREATIS & MESENTERII vulneribus ibid. judicatur; nisi vasa ejus, sive chyliifera, sive rubra majora, aut plexus mesenterii nervosi afficiantur, quorum priora ob hæmorrhagiam, posteriora ob convulsiones necem inferunt, vid. CAS. XV.

§. VI.

Quoad INTESTINORUM Vulnera communissima adhuc obtinet distinctio inter vulnera intestinorum crassorum & tenuium. Priorum læsiones minores & superficiales per se minus lethales

thales sunt, juxta Resp. ad CAS. XI. XII. XIII. utur insigniores æquè ac intestinorum tenuium vulnerationes, simpliciter lethales statuuntur à Dn. *Bohn. in Renunciat. Vuln. Lethal. Cap. IV. p. 351.* De posteriorum autem absolutâ lethalitate nemo est, qui dubitet. Vid. CAS. XIV. XV. XVI. XVII.

§. VII.

Restat VESICA URINARIA, quæ si in substantiâ membranôsâ lædatur, vulnus per se lethale dicitur: Sin in collô tantum & parte carnosâ, minus lethale habetur, vid. CAS. XVIII.

§. VIII.

Omnium verò pessima sunt vulnera in Abdomine, si vasâ sanguifera majora, truncus VENÆ CAVÆ & ARTERIÆ MAGNÆ violentur, quæ unanimi Facultatum consensu pro simpliciter & absolutè lethalibus habentur & brevissimò temporis intervallò enecant, quale quid in CAS. XIX. occurrit.

§. IX.

Quodsi verò EXTERNÆ tantum PARTES abdominis lædantur, illæsis visceribus & vasibus intus contentis, vulnera adeò non lethalia fiunt, ut ne periculosa quidem à Chirurgis habeantur, vid. CAS. XX.

CAS.

CAS. I.

DE

VULNERIBUS DIAPHRAGMATIS, HEPATIS
ALIARUMQUE PARTIUM.

REQUISITIO.

P. P.

QUum præterlapsò nuper die 31. Martii, à meridie circa horam XII. miles quidam vulneratus & statim abhinc demortuus fuerit, ac sub inspectione legitimâ, die 4. Aprilis instituta, occurrerint: 1. Ictus aliquis punctum scapulæ dextræ illatus, qui per nudam tantum cuticulam penetravit. 2. In pollice sinistro similis ictus, non penetrans. 3. Alius in musculo huic proximè adjacenti, qui similiter non penetraverat. 4. In manus dextræ auriculari digitò ictus obliquus. 5. Similis in labiis, versus narem dextram. 6. Inter 4. & 5. costam ab inferioribus incipiendo, quæ costæ spuria vocantur, decem circiter digitorum latitudine à spinâ dorsii, in latere dextrò, ictus primo per diaphragma, abhinc per substantiam hepatis ictus obliquus ad digiti latitudinem profundus, juxta quem ramulus venæ portæ vulneratus, abhinc ictus hic diaphragma denuò perforavit, ut vulnus in hepate tantum fuerit, quanta distantia binorum foraminum diaphragmatis, digiti longitudinem æquans, unde sanguis confertim in infimum ventrem extravasatus erat. 7. In capite ictus caësim illatus, trium digitorum latitudine, in sinistro

sinistrò latere, prope verticem, culis, spermatiranae similibusque ad cranium. Inspec-tis bus, deturpata videbatur.

etiam aliis partibus, cum primis medii ventris, observatum fuit, quod bini pulmonum lobi ad-nati fuerint, præcipuè dexter: Substantia omninò nigricans, ad putredinem alioquin insigni-ter inclinans, stigmatibus & ma-

Quapropter Honoratiss. Do-minos humiliter exorare volui, ut iudicium suum impertirent, an miles hic ex vulneribus illis sim-pliciter & absolute obierit & de-mortuus fuerit?

Honoratiss. Dnn. meorum

observantissimus

Philippus Hæssus.

RESPONSUM.

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ,

Desuper Incertâ Lethalitate

VULNERUM {DIAPHRAGM.
HEPATIS} ALIARUMQUE
PARTIUM.

PRæviâ scriptâ requisitione Philippi Hæssi, in quâ iudi-cium nostrum desiderat, an die 31. Martii vulneratus & abhinc statim demortuus Miles, ex vul-neribus illis descriptis simplici-ter & absolute obierit & demor-tuus fuerit? Nos Decanus & Professores Ordinarii Facultatis Medicæ hujus loci Principiis Ar-tis consentaneum esse duci-mus:

Pars II.

Ccc

Vul.

Vulneratō die 31. Martii à Meridie, circa horam duodecimam, Milite coque statim demortuō, sub insequente die 4. Aprilis institutâ Sectione, præter quinque priores leviores & hâc ratione in considerationem non venientes vulnerationes, inventum fuit, quòd sexto inter 4. & 5. costas ab inferioribus incipiendo, ad decem circiter digitorum distantiam à Spinâ dorsii, in dextrò latere ictus quidam primò diaphragma penetraverit, abhinc per substantiam hepatis ictus obliquus, digiti latitudinem profundus, decurrerit, juxta quem ramulus venæ portæ vulneratus ac postmodum ictus hic diaphragma denuò perforaverit, ut vulnus in hepate tantum fuerit, quanta distantia binorum foraminum diaphragmatis, digiti longitudinem æquans, unde sanguis confertim in infimum ventrem effluxit. In capite ictus cæsim illatus, trium digitorum latitudinæ, in sinistro latere, prope verticem, usque ad cranium penetrans, se trussit. Omnia secundum tenorem Scripti Requisitorii ad Nos dati.

Quamvis igitur juxta Hippocratis, Celsi aliorumque Probatissimorum Autorum sententiam vulnera illa, quæ hepati insignuntur, pro lethaliibus habeantur, cum primis, si vasa majora simul lædantur, quod quidem hic contigisse, ex insigni in infimum ventrem defluente sanguinis copîa colligi posset; similiter vulnera diaphragmatis, præsertim quoad substantiam ejus membranosam, æquè pro lethaliibus, ac vulnera capitis pro summe periculosis, à supra laudatis aliisque Autoribus habeantur.

Attamen & quoniam sub institutâ sectione, juxta descriptionem nobis communicatam, nullò modò observatum fuit, quod vasa majora læsa fuerint, sed potius unius tantum ramuli venæ portæ, qui circa hanc regionem necessariò minor esse debuit, ut ex Anatomîa constat, mentio facta est: Sanguis etiam in infimum ventrem confertim ruens ex aliis quam plurimis minoribus venis fortè læsis scaturire potuit: Nec omnia hepatis vulnera, sed ea tantum, ut supra dictum, pro lethaliibus habeantur,

tur, in quibus majora vasa læsa sunt; reliqua verò, quæ hepar in superficie tantum attigerunt nullamque venam majorem læserunt, nullum vitæ periculum absolute inferant, ad eò quidem, ut P. Æginetæ alique Classico- rum Autorum sententiâ frustulâ quoque ab hepate, absque lethali eventu, abscindi possint, ut idem *Sennert. Pract. lib. 3 Part. 6. Sect. 1. C. 7. & ex eò G. H. Welschius in Rat. Vuln. Lethal. Jud. Cap. 9.* pluribus habet: Adhæc ex superiori descriptione videri non possit, quæ pars diaphragmatis, carnosa, an membranosa vulnerata fuerit? item an ictus in capite usque ad cranium inclusive, an exclusive penetraverit? ut non minus, qualia fortè symptomata mortem præcesse-

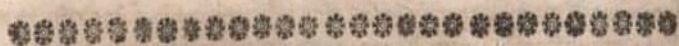
rint? quæ omnia tamen in re tam arduâ omninò & summè necessaria fuissent, dum inexcusable videri posset absolutum judicium super lethalitate vulneris meris conjecturis superstruere.

Hinc rebus sic stantibus nullò modò affirmare possumus, quod exanimatus è vulneribus illis simpliciter & absolute obierit & demortuus sit, sed judicium nostrum hæc in parte, donec ulterior informatio accesserit, suspendere malumus.

Attestationis ergò Sigillò Facultatis Ordinatio id confirman- tes. *Sign. Gisse die 10. Aprilis An. 1682.*

*Decanus & Professores Ord. Facult.
Med. Giss.*

☉:(O):(☉

CAS. II.

DE

VULNERE HEPATIS SCLOPETARIO.

RENUNCIATIO

MEDIC. & CHIR. JENENSIVM,

DE

LETHALITATE VULNERIS HEPATIS &
DIAPHRAGMATIS.

CUM præviâ requisitione Nos infra nominati corpus N. N. ab ictu sclopeti per N. N. exanimatum hodie inspexerimus, reperivimus, ictum modò dictum sclopetarium, quatuor digitos transversos circiter sub papilla dextra, quadantenus ad mammam, inter sextam & septimam costam intrasse, ac sub & prope diaphragma epar in medio ejus omninò perforasse, abhinc per circulum nerveum diaphragmatis & inferius per dextrum pulmonum lobum, usque ad decimam costam, penetrasse, quæ omninò contusa, ipseque globus sclopetarius in dorso tubcute hærens, observata fuerunt. Quæ omnia post circumspectam inquisitionem ita se habuisse, ipsamque vulneratum è vulnere illo necessariò periisse, propriâ hîc subscriptione confirmare volumus &c.

Georg Wolfgang Wedel D.
N. N.

CAS.

CAS. III.

DE

VULNERATIONE HEPATIS.

REQUISITIO.

P. P.

Vesperis die 2. Januar. 1644. intra decimam & undecimam horam nocturnam, vulneratus quidam fuit, qui etiam statim subsequente mane die 3. Januar. demortuus. In Relatione refert Chirurgus, se in vulnerato observasse puncturam, at eam vacare periculo, nullamq; metuendam lethali-
tatem. Mortuò vulneratò, quæsiverunt Judices, cur non ritè vulnus considerasset? respondit ipse, se non putasse, quod tam periculosum sit vulnus in prima deligatione, postquam autem alterà vice eadem nocte post horam primam invisisset agrum, se observasse adhuc duo vulnera, unum per brachium dextrum, alterum sub sinistro brachio in corpus penetrantia, multo periculosiora priore, voluisse quoque hæc Judici indicare, sed ipsi fuisse prohibitum à nonnemine ac si non esset necessarium. Eodem die 3. Januar. horâ nonâ antemeridianâ Judices in defuncti ædes se contulerunt, & sequentia observârunt: 1. Puncturam præcisè sub umbilico in sinistro latere. 2. Vulnus sub sinistro brachio in corpus penetrans 3. Vulnus per dextrum brachium, vel humerum; apertis hisce omnibus per Chirurgum Christianum G. animadvertum, hæc tria vulnera unum tantum esse, quod per caligas interfecti sub umbilico in corpus, per intestina, citra illo-

rum violationem, omentum, & Epar penetravit, & sub dextro brachio egressum, per cōriaceam thoracis manicam, quibus addit Chirurgus, quod, quia vulnus istud Epar & musculos penetravit, sit per se lethale, & vulneratus à copia sanguinis congrumati suffocatus. Nunc disputatur: *utrum vulnera nominata per se, & suâ naturâ, incurabilia, & lethalia fuerint?* ac *patiens necessariò ex iisdem mori, nec vivus conservari potuerit?* *nec ne?* cum vulnera simpliciter lethalia sint, quæ necessariò agro mortem inferunt, nec ullâ arte sanari possunt. Licet quoad prius pro affirmativa, scilicet quod fuerint lethalia, rationes sequentes militent, 1. quod vulnera Epatis inter lethalia numerentur ab *Hippocrate Sect. 6. aphor. 18.* 2. quod *patiens statim à vulnere mortuus, & 3. quod Chirurgus, qui lethaliatatem prædixit, tanquàm artificii in arte sua credendum.*

Non desunt tamen etiam quoad posterius, id est pro negativa, satis valida argumenta; non enim 1. omnia Vulnera Epatis indifferenter sunt lethalia,

ideo allegatus Aphorismus Hippocr. cum restrictione, seu limitatione vasis alicujus majoris vulnerati accipiendus. Nam Vulnerato Epate, & abscissâ ejus parte, hominem servari posse, tradit *Ægineta lib. 6. Cap. 28.* & Hispanum juvenem, cui magna Epatis portiuncula per lœi dextri vulnus erumpebat, sanatum fuisse refert *Cornelius Gemma Cosmocritic L. 1. C. 6.* Scribit etiam *Bertinus L. 3. Cap. 7.* Nobilem post inflictum circa epatis regionem vulnus, & particulâ ex ejus substantiâ abscissâ & extractâ, sanum evasisse. *Guilelm. Fabricius Hildanus Centur. 2. Obs. 34.* refert, quod Helvetius quidam 30. annorum, in conflictu quodam, gladio Helvetico è regione Hepatis percussus fuerit, maximumque vulnus longitudine spithamæ acceperit, atque frustulum epatis ablatum fuerit, qui tamen, quamvis sævissimis supervenientibus symptomatibus, DEI beneficio, integrè convaluit, pariter *Glandorpius* habet historiam juvenis in epate insigniter vulnerati, qui nihilominus restitutus. 2. Solutæ unitates in Epate non semper

per sunt uniformes, sed variæ illarum differentiae. Aliquando enim Epar telo acuto vulneratur, aliquando pars aliqua, & extremitas epatis planè abscinditur, aliquando re obrusâ obtunditur potiusquam scinditur, aliquando vulnus est superficiale tantum, aliquando profundum, aliquando substantia saltem epatis, interdum etiam vasa rumpuntur, aliquando gibbum, aliquando cavum epatis vulneratur. 3. Curam quod attinet, si in vulnere epatis sanguinis profluvium metuatur, statim secanda vena cubiti, & nisi æger singulis vel alternis diebus laxâ semper alvum habeat, injiciatur clyster, statim verò adstringentia & glutinantia exhibeantur: quæ autem intus adhibenda remedia subtilissimè trita esse debent, ut facilius penetrent. Ubi sanguinis concreti suspicio subest, porrigenda dissolventia, qualia etiam lapsis ab alto & percussis suaderi solent. 4. Omenti vulnera nullam inferunt lethaliatem absolutam, uti in herniosis videre licet, meminitque *Galenus* gladiatoris cujusdam, cui pars omenti præcisâ, citra vitæ privationem.

5. Nec muscoli ut sic lethalia faciunt vulnera, cum musculus sit quoddam confartum, & thorosum compositum ex nervis, carne, & ligamento, idè ejus solutio non vitam, sed motum tantum, aut perpetuò, aut ad tempus, adimit. 6. Judicium barbiton foris nimis est generale, quando scripsit: epar fuisse vulneratum, addere debuisset, an aliquod vas majus vulneratum, an vulnus superficiale, an profundum fuerit? &c. hinc quoniam omisum, cerò determinari non potest, *utrum vulneratus ab hoc vulnere epatis cerò mortuus?* quod tamen Chirurgo super lethaliatem sententiam dicturo summè necessarium, si peritus in arte sua esse velit; quemadmodum præclare docent Logici, in testimonio periti in arte duo requiri: 1. Cognitionem, ut scias quid dicas, & de quo? 2. Virtutem, i. e. ut ita loquaris, ut sentis. Etenim pro veritate judiciorum chirurgicorum, Magistratus Politicus reum vel condemnare, vel absolvere debet; hinc quæ vulnera sint lethalia, quæ non, magni momenti est, & Medico diligenter

genter atque accuratè pensandum. Cum enim non raro in iudiciis, & foro, vita nonnullorum, ob vulnera aliis inflicta, periclitetur, & à Judicibus Medicorum hæc de re sententia requiratur, danda diligens opera, ut Medicus talem de qualitate vulneris ferat sententiam, quâ innocens non condemnatur, nec reus absolvatur. Imperitia itaque quoniam in hoc barbironfore est maxima rerum anatomicarum, quâ de lethali- tate vulneris judicare poterit? Accedit insuper *incuria*, eaque duplex, *extrinseca* & *intrinseca*.

Extrinseca, dum vulneratum non frequenter ac ritè invisit, vulnus in brachio nec statim vidit, nec in tempore deligavit, relinquendo eundem sine auxilio, & in hæmorrhagia sanguinis, imò, quod magis, in frigore absque lecto & stragulis jacentem in hypocaustum calefactum non inferri curavit. *Intrinseca*, dum vulnus epar penetrans pariter nec attendit, nec curavit, intermittendo venæsectionem in cubito, alvum non referando, sanguinem copiosè

profluentem non sistendo, resolutentia negligendo; hinc sanguis ab externo frigore congrumatus mortem ex mera imperitia & incuria acceleravit, prout hoc ipse in Relatione fatetur his verbis: *Vulneratum à copia sanguinis congrumati fuisse suffocatum*. Nec poterit huic ignorantie patrocinari 7. vulneratio musculorum dextri brachii: hæc enim ut sic, nullam lethali- tatem, sed solum intervallatam, vel continuam, motus impotentiam inducit, ceu patet ex Wittebergensium Responsio sub A.

Multo minus obstat 8. *Hippocratis* pronunciatum superius, nam quod Aphor. 18. Sect. 6. dicit esse *Favaliades*, illud Coaca 509. reddit per *ἀποθνήσκουσιν μά- λιστα*. Quibus omnibus 9. accedit notatu dignissimum, quod Chirurgus in prima deligatione vulnus prope umbilicum non habuerit pro lethali. 10. In judiciali inspectione mentio facta epatis vulnerati, ut & cujusdam involucri, sed nullâ additâ determinatione, utrum *omientum* vel *peritoneum* fuerit læsum &c.

Proinde à Nobiliss. Excell. pecto, ut hæc omnia, quia sanguinem hominis respiciunt, dextrè atque maturè considerent, mihiq; ad hanc quæstionem quantumcyus respondeant, *utrum ex data Chirurghi Relatione liquidò appareat, quod descripta Epatis* & dextri brachii vulnera incurabilia & lethalia fuerint? & ideo necessario vulnerato mortem intulerint? vel an non potius ex incuria & imperitia Chirurghi obierit. Dab. N. die 28. Octobr. Anno 1648.

Hans Andr. S.

A.

Responsum Wittenbergensium.

P. P.

EX Actis & Chirurghi Relatione vulneris descripti qualitas in tantum nobis innouit. Optassemus autem, ut paulò accuratior fuisset, & statim in principio ab ipso eadem vulnera observata; nihilominus, in quantum ex inspectionis schedula liquet, dicimus: quod à vulnere brachii, licet musculi & venæ cum arteriis dissectæ, tamen subitanea mors nullo modo subsecuta, nullius enim periculosi symptomatis facta est mentio, quò lethalitas evinci possit exactè: pariter nec latio Capitis pro lethali judicanda; Cranium enim, non Cerebrum penetravit &c. Dab. Witteberg, die 27. Jan. Anno 1648.

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

INSPECTIONEM HANC ESSE INSUFFICIENTEM
& NON OMNIA VULNERA EPATIS ESSE
LETHALIA.

Pars II.

D dd

Defi-

DEsideratis ex fundamentis Medicis informationem ad subjunctam quaestionem : *utrum* &c. Optaremus autem, ut à Chirurgo Vulnere, vel læsiones istæ accuratius fuissent pensitæ, sic etiam exactior Relatio enata, quo scil. modo, & in qua parte Epar fuisset vulneratum? an vulnus fuerit superficialium saltem? vel, an etiam magnus ramus vasorum majorem, ut venæ portæ, cavæ, læsus fuerit? sic etiam nos in decidenda lethalitate promptiores esse valeamus. Nihilominus, quia hoc turpiter intermissum, & solum ac indifferenter 1. Vulneris, quod Epar subivit, sit mentio, non tamen omnia Epatis vulnera, h. e. quæ superficialiter & ejus extremitatibus sunt infligta, sed illa modò, quæ alta ac profunda sunt, quæve crassioribus partem, qualis est media, penetrant, quæque etiam vasa majora, ut Truncum venæ cavæ, & portæ, sive earundem majores principalioresque

ramos læserunt, per se & sua-
pte naturâ lethalia sunt. 2. Nec
vocabulum (*Mes*) sufficien-
ter explicatur, utrum *peritona-*
um, vel *omentum*, vel *mesenterii-*
um subintelligendum: quicquid
verò horum sit, *absoluta tamen*
lethalitas exinde non evincitur.
3. Vulnus brachii & musculo-
rum, prout nec alibi, sic nec hic
sunt lethalia; quibus 4. accedit,
quòd vulneratus fermè per bi-
horium non in omnibus vulne-
ribus, sed tantum sub umbilico
fuit deligatus, nec decenti re-
ginone tractatus, hinc periculo-
sa symptomata non potuerunt
non succedere, Virtute itaque
harum rationum atque circum-
stantiarum, (quia Relatio Balnea-
toris imperfecta, an scil. simul
majora epatis vasa dissecata fue-
rint, nec ne?) nihil certi deter-
minari potest, nec præcisè, an
isthæc vulnera simpliciter lethalia
fuerint? pronounciari. Dab.
Lipsiæ die 15. Novembr. Anno
1648.

Vid. Ammann. in Med. Crit.

CAS.

CAS. IV.

DE

CONTUSIONE HEPATIS PUTATI-
TIA & PRÆTENSO HOMI-
CIDIO.

REQUISITIO

P. P.

Cum mense Martio hujus
Canni inter me & Casparum
Wiesembachium, Fronhufâ ori-
undum, Dillenburgi in diversio-
rio lis aliqua oborta fuerit, &
dictus modò wiesembach, qui
jam ante dudum valetudinarius
& Phthisi obnoxius fuit, nono
abhinc die obierit, Vidua ejus
& consanguinei in eas devenie-
runt cogitationes, ac si à me hu-
jus morti fors occasio data fuisset;
& quoniam à Dn. Lic. Cnopio,
Medicò Herbornensi, cum
præsentibus tunc Chirurgis, ut
& Prætorè & Notario Civitatis,
inspectio demortui Wiesembachii
suscepta inibique circum-

stantiæ, ut additamenta sub N
1. & 2. ob oculos ponunt, ob-
servatæ fuerunt; Hinc quaeritur,
*an mihi causa mortis supradicti
Wiesembachii adscribi possit & ex
adjectâ specificatione jure ejus con-
vinci possim?*

Juxta quæ hoc adhuc no-
tare & indicare debebam, quòd
eàdem septimanâ, quâ Wiesembachius
obiit, tres vel 4. adhuc
personæ demortuæ fuerint, quarum
una 4. dies, altera 6. tertia
octiduum, quarta vero tantum
24. horas decumbendo superavit.
Quapropter V. V. Exc. Exc.
officiosissimè rogo, velint, pro
debito redhostimentò Respon-
d d d 2 sura

sum aliquod ea desuper, ad ul- cum communicare, cujus certa
teriozem mei indigentiam, me- spe detentus persevero

V. V. Exc. Excell.
humilimus

Andreas Achenbach. Fronhufanus.

INSPECTIO OCULARIS.

IUssu gratioſo Regiminis Prin-
cipalis, Ego Johann. Philippus
Cnopius defuncti Caspari Wie-
senbachii corpus, die 1. Aprilis
A. 1687. in Præsentia Dn. Præto-
ris & Notarii Urbici Dillenbur-
gensium, unâ cum 3. Chirurgis
sectioni commisi, ubi quidem
invenimus quod dexter lobus
pulmonum naturali minor &
qſ. consumptus fuerit, sinistro
lateri itidem sinistro adnatò, quò
perforatò sanies aut pus fluidum,
cum materiâ quadam viscosâ
effluxit. Corde abhinc inspe-
ctò, in dextro ejus ventriculò
sanguis coagulatus illicque inso-
litus, cum materiâ carnosâ, cui
sanguis coagulatus ita firmiter
adhæsit, ut digitis Chirurghi sepa-
randus fuerit, occurrebat. In
sinistro cordis ventriculò etiam
aliquid coagulati repertum fuit,

sed non in tantâ, ac in dextrò, co-
piâ. Porro ad Epar deventum
est, quod in statu naturali & om-
nino sano reperiebatur, nisi
quod porus choledochus bilem
quodammodò effuderit & circa
illum confusio aliqua reperta fu-
erit, unde, juxta Chirurghi advo-
cati depositionem, nunquam
non de dextrò latere conqueſtus
fuit.

De cæterò reliqua viscera,
ad unum omnia, naturaliter
constituta & omnino illaſa fue-
runt.

Deus Omnipotentissimus
corpori Defuncto resurrectionem
salutarem, Nobis autem
beatam successionem largiatur.
Dillenburgi die 1. April. Anno
1687.

P. S.

Quoniam Relatio descripta, fuerit, absq; depressione & profunditate & magnitudine grossi Imperialis conspectum: Tunica verò idem obtegens violata non fuerit: Testante, à Nobis ad hunc actum, jussu Magistratus, Deputatis Commissariis, subjecta subscriptione. Act. d. contusio quædam nominatum 3. April. 1687.

Johann Philippus Cnopius M. L.

Johann Daniel Tileman Prat. Dill.

Ludwig Henrich Mohr, Archigram.

Joh. Conrad Wustelöff, Chirurgus.

Johann Georg Kummel, Chirurgus.

Christoph Rittersdorff, Chirurgus & Li-

thotomus.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ.

Cum Andreas Achenbach, erat, expirante paulò post, die Frohusanus, inquisiverit, sc. nonò, Wiesenbachio, Viduâ- an ipse Autor Mortis sit, in de- que & consanguineis in fini- motuo Casparò Wiesenbachio, stram hanc opinionem inciden- tibus, & an ex additamentis N- 1. & 2. hujus possit convinci?

Ddd 3

Hinc

Hinc à Decanò & Professoribus Facultatis Medicæ Gissenæ, præviâ accuratâ ponderatione omnium & singularum circumstantiarum principiis Artis consentaneum esse putatur.

Reperto sub inspectione atque apertione memorati Caspari Wiesenbachii, qui jam antè diu valetudinarius & Plithisi obnoxius fuerat, quòd dexter pulmonum lobus, vel potius pulmo dextri lateris justo minor & quasi consumptus apparuerit, sinister verò lateri sinistro adnatus fuerit, quo perfossò sanies aut pus fluidum, una cum materia viscosa effluxit, porrò in dextro cordis ventriculò sanguis coagulatus insolito more, cum materia carnosâ conspiciebatur, cui sanguis coagulatus ita firmiter adhæsit, ut non nisi digitis Chirurgi inde separari potuerit. In sinistro cordis ventriculò pariter aliquid sanguinis grumosi, sed non tanta in copiâ, quanta in dextro continebatur, repertum fuit: Reliquis visceribus salvis existentibus, nisi quod porus choledochus aliquid bilis eructaverit illicque contusio quædam obser-

vata fuerit, utut absque depressione aut fovea, tunicâ pariter illasâ. Demortuus autem, juxta Chirurgi relationem, semper de latere dextro conquestus fuit. Omnia secundum tenorem questionis oblatae & additamentorum sub N. 1. & 2.

Utut verò jam post obortum dissidium demortuus die 9. obierit, sub inspectione quoque in corde & pulmonibus affectus quidam præternaturales, sicut non minus in cavâ epatis parte, contusio quædam se truserint.

Attamen & quoniam, in nullo attestatorum adjectorum læsionis cujusdam sive viscerum nobiliorum, sive vasorum majorum ulla mentio est facta, quæ à causâ externâ & violentâ oriri potuisset, sed expressis potius verbis illuc observatur, quòd viscera omninò naturaliter constituta & illasâ fuerint, exceptis iis, quæ de constitutione morbosâ pulmonum & cordis: It. de contusione circa cavam epatis partem adducuntur, quibus vitiosis constitutionibus, ut videtur & Chirurgi relatione ex parte confirmatur, demortuus jam dudum ante litem exortam

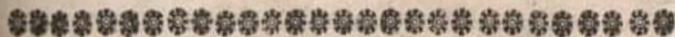
obno-

obnoxius fuerat : Hæc omnia tam exiguo temporis decursu à causa & vi externa neutiquam oriri atque contusio in cava epatis parte, ob naturalem situm à causa externa impossibiliter fieri potuit.

Hinc ex supra allegatis rationibus Decani & Professorum Facultatis Medicæ sententia omninò seria & fundata habet,

quod à capite nominatus Andreas Achenbach Fronhufanus nullo modò Autor mortis Wiesenbachianæ sit, nec ex adjecta specificatione ejus convinci possit. In cujus rei attestationem hoc ipsum sigillò Facultatis Ordin. & Decani propriâ subscriptione confirmavimus. Signat. *Gissa die 18. Junii, 1687.*

Michael Heiland, D. p. t. Decanus.

CAS. V.

DE

VULNERE EPATIS.

REQUISITIO

P. P.

E Sequemi Specie Facti elucescet, quâ ratione Christianus Schwartzius, Tubicen Ducalis Saxonicus Merseburgensis, Tympanistam illius loci, Carolum Lengsfeldium, die 6. hujus adhuc currentis mensis, sub computatione, gladiò incisoriò ita vulneraverit, ut læsus quidem de scalâ adhuc descendere fortiterque adhuc loqui potuerit, mox autem, intra 2. horarum decursum abhinc obierit, prout adjecta hîc Attestata Medici,

dicti, sub A. & Chirurgorum sub B. de qualitate vulnerum plura referunt. Quum verò allegata modò Attestata insigniter discrepent à se invicem, dum Chirurgi omenti læsi mentionem faciunt, quam Medicus non tantum simpliciter negat & quòd relatio hæc sub præsentis conditione ictus contra structuram partium corporis militet, defendit, sed & juxta hæc adstruere non dubitat, quòd Chirurgus, qui vulneratum primà vice deligavit, in eò erraverit, quòd omentum ex abdomine clapsum & ab aere externò corruptum in pristinum locum restituerit ipsumque Patientem retrò, ubi ictus exitum quæsit, non deligaverit, neque operam dederit, ut hæmorrhagiam sistere, aut per V. S. ut & interna remedia, ope Medici periti simul adhibiti, Vulnerato succurrere potuerit; ut adeoque in curâ debita diligentia adhibita non fuerit; unde neque Medicus, neque Chirurgi de

Vulneris Lethalitate purè & distinctè quid attestantur. Quapropter hæc sequentes oboriuntur quæstiones:

1. *An in presenti casu, in quò Attestata Medici & Chirurgorum sub A. B. dissentiunt, certum solidumque Judicium Medicum expectari & in gravissimâ hæc causa criminali de Lethalitate Vulneris nunc certi quid judicari possit?*

2. *An, si illud expectari possit, vulnus pro simpliciter lethali habendum sit? vel annon potius per supradictam incuriam Chirurgi, vel alia symptomata mors infecta sit?* annexa petitione, velint negotium hoc Collegialiter & diligentissimè considerare & judiciò suò optimè fundatò, annexis rationibus dubitandi & decidendi mihi gratiosè & quamprimum impertire. Hoc &c. *Weissensfelsie die 31. Maji, 1672.*

RELATIO MEDICI.

PRæviâ Requisitione Judiciali, die 7. Maji, ante Meridie-
m, inter horam 10. & 11. sub In-
spectione judiciali & institutâ
Sectione pridie occisi cadaveris
observatum fuit, quòd in Defun-
cto, ense incisoriò satis latò, in
hypochondriò dextrò, prope
conlitum secundæ & tertiæ co-
stæ, juxta enumerationem *Hip-
pocr. lib. de internis affect.* hepar
in illo latere inferius, ut & con-
vexæ epatis parti superstratum
Diaphragma, in confinio partis
carnosæ & membranosæ disse-
ctum fuerit, ita quidem, ut ictus
punctorius versus Spinam dorsi
ad secundam costam penetrando
exierit; ubi primâ statim

fronte sub apertione futuræ, à
Chirurgis vespërâ præcedenti
applicatæ, omentum cum inte-
stinis cum impetu erumpebat &
inveniebatur, quòd per sectio-
nem hanc latam satis, in dictâ
modò hepatis parte plurimæ &
insignes venæ cavæ & portæ pro-
pagines dissecatæ & ita ex *Hippocr.
Aphor. 18. Sect. 6.* mors accele-
rata fuerint: Repertâ simul in-
genti sanguinis congrumati, in
cavitate illâ, quantitate. Ad-
hæc in mediò frontis ictus cassina
illatus conspiciebatur, quò à
craniò fragmenta quædam se-
parata fuerunt, nulla tamen fis-
surâ præsentē. Quod &c. *Martii-
burgi d. 7. Maji 1672.*

D. *Heinricus N. Med. Ord.*
Mersburgensis.

B.

ATTESTATUM CHIRURGORUM.

Relatio, quâ ratione infra nominati Tympanista Prin-
cipalis Saxonici, Caroli Christiani Lengsfeldii, vulnus
die 6. Maji invenerint.

Pars II.

Ecc

Sc. I.

SC. 1. Ictus incisoriis erat in ferioiem, sursum tendens & diaphragma penetrando, inter primam & secundam costam retrò exiens &c. *Mersburgi die 25. Maji 1672.*
 2. Ictus punctim illatus, sub dextra mammâ, per omentum & hepatis lobum in-

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper

LETHALITATE VULNERIS EPATIS.

Fuit hoc Vulnus absolutè lethale, talem propter adynamiam curandi & mortem citissimè subsecutam &c. &c.

*Amman. in Praxi Vuln. Lethal.**Dec. 3. Hist. 1. p. 216. seqq.*

CAS. VI.

DE

VULNERE VESICULÆ BILARIÆ.

REQUISITIO.

P. P.

EX Actis hîc adjectis videre licet, quid in causâ Homi-
 cidii contra Michaellem Gottedum Andream Fol. 41. decisum

sum sit; quoniam ergò iudicio vestro super lethalitate vulneris indigemus; hinc petimus, ut præviâ diligenti perlectione Actorum & Attestati fol. 6. à Physico Nostro impertiti illud Nobis-

seum communicetis. Pro studio & labore præsentium Exhibitor redhostimentum offeret &c. *Oschazsi die 22. Febr. Anno 1676.*

Senatus illius loci.

ATTESTATUM MEDICI.

PRæviâ Requisitione Senatus Ampliss. h. l. ego infra nominatus, die 20. Novembr. hujus anni, horâ 1. pomeridianâ, una cum subscriptis Chirurgis, Molitoris intererenti Martini Ulmanni &c. cadaver in adibus Molitoris Superioris, Eliæ Schüzii apertum curavi, in vñsâ diligentissimè inquisivi & *Ed. Salus. P. 1675.* inveni, De functo istû quendam punctum, ad digiti transversî latitudinem supra umbilicum, ad latitudinem manus unius cum dimidiâ inde distantem, versus ipsam pectus, in dextro latere illatum fuisse, qui sub tertiâ costâ spurîâ in abdomen, per dextrum hepatis lobum, juxta quem & arteriæ cujusdam ramus læsus erat, in vesiculam bilariam, ad digiti transversî longitudinem perforaverat, unde & dimidia bilis pars in abdomine collecta fuit, adeoque vulneratus intra 27. horas quoque exspiravit. Licet autem vulnus hoc lethale fuerit, Laudatiss. tamen Facultatis Medicæ iudicio magis relinquere, quàm solus certi quid determinare malo. *Oschazsi die 21. Nov. 1675.*

D. Joh. Georg Reinhard Phys. Ord.
Christoph. Barthel } Chirurg.
Hieronymus Bradan }

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS ,
 Desuper Lethalitate
 VULNERIS VESICULÆ FELLÆ.

Fuit absolutè & per se lethale.

Vid. P. Ammann. Prax. Vuln. Lethal.
Dec. 3. Hist. 10. p. 252.

CAS. VII.

DE
 VULNERE LIENIS.

REQUISITIO.

V V E. E. ex adjectâ hîc câ uxorem ita verberavit , ut eff.
 . Sectione & Inspectione fluxa abhinc horâ animam exha-
 Judiciali, à Physico & Chirurgis larit. Quapropter de seqq. quæ-
 sub lit. A. descriptis, perspicient, stionibus informari desidera-
 quam Tragicus se Casu traserit mus: 1. *An lasso & ruptura Lie-*
 inter JOH. MICHAËLEM nis sub ipsâ sectione inventa & in
 SCHATTAUERUM Ejusque Autopsia asserta per se lethalis
 Conjugem, dum is, ob hujus sit? 2. *An illa Lienis ruptura à*
 injuriosa verba, canna suâ Indi- *plagis cannaâ Indicâ illatis, an*

VERO

verò à casu indicatò orta sit? & dicta, juxta Actorum relatio-
 an 3. plaga ha, unacum lapsu in- nem, aliquamdiu febris labora-
 dicatò, simul eo citius tam fini- verit? Hoc &c. Lignizii die 29.
 strum eventum accelerare potu- Aug. 1682.

Consul & Senatus illius loci.

A.

INSPECTIO & RELATIO.

PRæviò Senatus Amplissimi à scipione contusi credebantur,
 jussu, ego infra nominatus, in sinistro latere, sub ultimâ co-
 cum Dnn. Scabinis & Chirurgis stâ spurâ, striam cœruleam 2.
 juratis, die 23. Augusti, 1682. digitorum Geometricorum lon-
 hora 12. pomeridianâ in domum gitudine, invenimus, quæ præ
 Tschepkischianam me contuli, aliis, non adeò notabilibus, ma-
 ad cadaver Mariæ Annæ, JOH. gis in oculos incurrebat; quo-
 MICHAELIS SCHATTAUE- niam verò nulla inde certitudo
 RI, Cellarii, Conjugis inspec- hauriri poterat, cadaver aperie-
 endum, quæ die præcedente ho- batur. Hòc factò in Abdomi-
 ra 10. matutinâ, juxta propriam ne insignis sanguinis quantitas
 Schattaueri confessionem, Can- occurrebat, ut quivis sanæ men-
 nâ Indica, mediocriter crassitiei, tis conjicere potuerit, vas ali-
 6. circiter ictibus vapulârat & quod insigne læsum & dilacera-
 mox abhinc, horâ sc. XI. obie- tum esse. Sanguine igitur spon-
 rat. Cadaver è camerâ in hy- giis extractò & intestinis summâ
 pocaulstulium delarum scamno cum cautelâ exemptis Lienem in-
 adaptato imponebatur, ubi præ- solitâ magnitudine gaudentem
 viâ diligenti inspectione & attre- invenimus, sub quo membrana
 ctatione omnium locorum, qui Renum adiposa & peritonæura

Ecc 3,

(omnia

(omnia versus striam exteriorē cœruleam) sanguine prorsus suffusa & fusca apparebant: Lien autem in parte gibbâ & peritonæum tangente fissuram insignem, in formâ anguli acuti, acceperat, in eodem latere rubro & longè aliô, quam in latere non violatô, colore deturpatus: Quibusdam insimul in locis summe tenera erat ejus substantia, ut exiguo labore fissura ejusmodi ipsi imprimi potuerint. Abhinc & externum cœruleum dissecabamus locum & in eo non contemnendam sanguinis coagulati portionem invenimus, cum tamen in ipso corde, ut & Venis ac Arteriis majoribus ne

guttam quidem sanguineam offendere potuerimus. Quoad omnem apparentiam lien corruptus à Cannâ Indicâ in hypochondriis ita vapularat, ut emortuus fuerit eoque ipso sanguis, tanquam ex loco arteriis referatissimo omnino in cavitatem abdominis effluerit, adeoque ex læsione hâc insignis hæmorrhagia consecuta fuerit, quæ non tam facile cohiberi potest, licet omnis etiam labor & diligentia adhibeatur; unde tandem nihil aliud, quam ipsa mors insequi potest, ut *D. Pfizerus in Judic. suis de Leth. Vuln. cap. 17. p. 130. docet &c. Lignizii die 27. Aug. 1682.*

Martinus N. D.

Joh. Marsilius Pistorius, Chir.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

VULNERIS LIENIS

Obiatis Nobis Actis Inquisitionalibus Johannis Mi-

chaelis Shattauceri Uxoriciidium concernentibus, una cum Relatione

tionē

tione Physici & Chirugi, & propositis Nobis sequentibus Quaestionibus:

An &c. &c.

Hinc præviâ sufficienti deliberatione & consideratione omnium & singularum circumstantiarum existimamus, quod 1. Læsis, quæ accidit & Ruptura Lienis, ob immanem hæmorrhagiam exinde subortam, pro simpliciter & absolute lethali habenda sit; simul tamen 2. judicando, quod vehementis hujusmodi læsionis non tam lapsus, dum de eò pauca & quidem

exigui momenti circumstantiæ adferuntur, quam plagæ Caninâ Indicâ inflictæ causæ fuerint,

Utut 3. benè quoque fieri poterit, ut magnitudo lienis acta & friabilitas ejusdem substantiæ extraordinariæ, quarum in Attestatō simul mentio est facta, à febris chronicâ, quâ hætenus laboraverat, inducta fuerit adeoque viscus modò dictum per externam plagarum violentiam eò facilius lædi & dilacerari potuerit. *Lipsiæ die 28. Aug. 1682.*

Amman. in Prax. Vuln. Lethal.

Decad. 5. Hæst. 4.

CAS. VIII.

DE

VULNERE & RUPTURA
LIENIS.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ.

Post-

POSTquam JOHANNI LUDOVICO LOZIO, XVI. annorum, præterito 25. Sept. à Patre suo Michaelo Lozio, Incolâ Londorffensi, ob certum aliquod delictum alapa impasta fuit, ut in terram atque lapides ante ædes Joh. Ludovici Junckeri depositos prolapsus fuerit, Pater abhinc, post verba quædam ignominiosa à Filio eructata, hunc adhuc aliquot vicibus ad nates s. h. pedibus conculcavit, simulque lapillum (quò pueri nuces contundendo frangunt) retrò versus dorsum in partem vestis, adhuc novæ & è densò pannò factæ, inferiorem projecit: Puer etiam jam ante ab Affine suo, Henrico Wilhelmo (ob diras imprecationes infanti hujus teneriori nuncupatus) anteriori scuticæ parte aliquoties circa dorsum & lumbos vapularat; & abhinc in horreum primum, mox verò in horreum se conferendo sub radiis solaribus decubuerat, vesperti autem à Sorore suâ potum desiderarat & in hypocæustum contenderat, in hoc tantâ infirmitate correptus fuit, ut noctu intra 1. & 2. horam obierit.

fol

Cum ergò sequenti die, ad requisitionem Generos. & Nobiliss. Dnn. de Rabenau, Physicus Grunbergenfis, Dn. Lic. N. N. unâ cum Chirurgò. Joh. Jona Gutvvein, corpus Juvenis demortui inspiceret & postmodum quoque aperiret, in totò quidem corpore externè nequicquam notatu dignum occurrit, illæsis omnibus, ita, ut putatum fuerit demortuum, qui per aliquot septimanarum decursum dysentericiâ malignâ cum febre conjunctâ prius laboraverat, ex aliò, internò forte, affectu periisse. Quia tamen Defunctus de insignibus doloribus in hypochondriò sinistro summopere conquestus fuit, corpus etiam intumuerat, eâque de causâ sectio corporis à supra allegatis Medicò & Chirurgò instituta fuit, primum in occipite, remotâ cute, bina stigmata rubicunda, latitudine utrobique albise traserunt: Totum verò abdomen plurimum sanguinis exceperat coque refertum erat, ita ut duo sanguinis coagulati frustra, quorum alterum crassiciem pugni virilis mediocris æquabat, in regione

lien

lienē conspicerentur : Liene verò ipso tribus in locis & cumprimis in mediō summē vulneratō, disunitis etiā venis & arteriis splenicis. Omnia secundum tenorem transmissi Protocolli & Relationis à Medico & Chirurgō conceptæ. &c.

Et verò propterea Facultatis Nostræ Medicæ dilucidatum & fundatum Responsum debitō modō requiratur ;

Hinc Nos Decanus & Professores Ord. Facultatis Medicæ h. l. præviā maturā deliberatione ac ponderatione omnium & singularum in supradictā Relatione & Protocollo contentarum circumstantiarum, veris principiis Medicis & Chirurgicis omninō consentaneum esse ducimus :

Quod licet magna & profunda lienis Vulnera, quæ multiplici ejus vasā & venosā & arteriosā dissecant & discontinuant, à *Cornelio Celsō Lib. V. cap. 26. Melch. Sebiz. Exam. Vuln. Part. dissimil. Part. 3. §. 109. seqq. Facultat. Med. Lipsiensis, apud Ammannum, in Praxi Vuln. Lethal. Decad. 5. Hist. 4. p. 355. Goth. Welsch. Rational. Vulner. Lethal.*

Pars II.

Judic. cap. 5. pag. 65. seq. Bernh. Sverro de Inspect. Vuln. Part. 2. Cap. 13. p. 95. & seqq. Joh. Bobnio de Renunc. Vuln. Sect. 2. cap. 4. p. 380. seqq. aliisque pluribus simpliciter & absolute lethalibus habcantur, *Conf. Ephemerid. Natur. Curios. Dec. 2. Ann. 8. pag. 498. Obs. D. Vateri de Ruptura Lienis*, quoniam per vasorum illorum violationem, imprimis arteriæ splenicæ, immanis hæmorrhagiā oritur, quæ nullā ratione cohiberi potest : Insuper etiā præpropera illa & inopinata mors juvenis supradicti dubiō procul à sanguine extravasato & in abdominis cavitate, cumprimis autem in hypochondriō sinistro cumulatō dependeat, probabiliter etiā talis extravasatio sanguinis ex solutā unitate vasorum, per lienis substantiam diffusorum, exorta fuerit ;

Attamen & quoniam in Responso Domini Medici & Chirurgi expressē continetur, quod externe in totō corpore nulla prorsus læsio reperta fuerit : E contra verò ex eodem Responso Medicō & aliās quoque Protocollo elucescit, quod Defunctus ante Dysentericiā Malignā laboraverit,

Fff

ab

ab Affine quoque scuticâ circa dorsum & lumbos percussus fuerit: ex Historiis & Observationibus Medicis autem constat, quod per metastasin materia peccans in dysenteria interdum quoque viscera principaliora occupet, symptomata quoque periculosa, imò ipsam tandem mortem causetur, (ut idem præter alios apud *Schenck. lib. 3. Obs. p. 354.* videre licet) adeoque in hoc subjecto fieri potuerit, ut materia peccans per metastasin Lienem affecerit ejusque vasa eroderet, quæ postmodum, vel per lapsum pueri super lapides, vel per ictum scuticâ ab Affine inflictum, vel etiam per ipsius Patris contusionem, dum-

modò hanc in sinistro hypochondrio contigisse probetur, omnino disrupa & dilacerata fuerunt, adeoque nullò modo perspicere possumus, quòd solutio hæc unitatis vasorum splenicorum vulnerationi, sed potius vel rupture & contusioni soli, vel ex parte simul prægressæ erosioni adscribenda sit;

Hinc neutiquam existimamus Patri hunc Mortis eventum per se, simpliciter & absolutè imputari posse.

Attestationis ergò Sigillum Facultatis Ordin. apprimentes. Signat. *Gissæ die 7. Octobr. Anno. 1693.*

*Decanus, Doctores & Professores Ord. Facult.
Med. Gissæ.*

CAS. IX.

DE

VULNERE VENTRICULI
SCLOPETARIO,

RE.

REQUISITIO.

P. P.

V. V. Magn. Magnif. breviter sibi referri patiantur, quâ ratione die 29. Maji 1672. à meridie, hora circiter quintâ, Wolffgangus Franck è Thannâ, in pagô quodam Kofska dicto, perictum sclopeto manuali infictum ita læsus fuerit, ut post 9. aut 10. horarum effluxum obierit. Aperto igitur insequenti die Cadavere, vulnus, ut ex Copiâ Attestati sub A. apparet, ob rationes illic allegatas, pro lethali habitum fuit. Quum verò allegatum Attestatum non tantum satis dubium videatur, & quidem in eo, quod vulnus illud pro absolute lethali non tam judicetur, quam habeatur & videatur: Adhæc Balneator, qui vulneratum deligavit, vilia satis & quidem talia medicamenta adhibuerit, ut hic sapissime intra exiguum temporis intervallum e vomere & per insignes ejusmodi

& vehementes commotiones, ut probabile est, sibi met ipsi nocere coactus fuerit; insimulque reticendum non sit, quod vulnus continuo deligatum non permanferit, sed emplastra unius noctis decursu sexies abrupta fuerint, ita quidem, ut licet etiam ad curandum vulnus satis idonea fuissent, nullam tamen operationem perficere potuerint. Hinc officiosè rogo, Domini Mei Honoratissimi velint judicium suum hac de causâ, sigillò munitum, mihi imperitare & haud gravatim me certiorum reddere: *An ictus quastionis sclopetarius in ventriculo, per alia & magis apta medicamenta, quàm test. lit. B. à Balneatore adhibita fuerunt, curari & ita Vulneratus in vivis conservari potuerit?* Hoc cum debita remuneratione &c. Thannâ die 3. Julii. 1673.

Johann. Judaus, Jur. Pract.

Fff 2

ATTE-

A.

ATTESTATUM MEDICI.

NOs Johannes Zencker, Phil. & Med. D. ac Nicolaus & Johannes Seckneri, Chirurghi testamur & existimamus hūc, quod præviâ judiciali inspectione sclopetario ictu heri enecati Wolff Franckii &c. ictus globulo sclopetario inflictus, externè in hypochondriô sinistro, ad distantiam manus transversæ latioris, sub inferioribus costis intraverit, intus autem per peritonæum, omentum, pancreas & ventriculum, qui tribus circiter digitis transversis sub orificio sinistro ita læsus fuit, ut binos digitos faciliè immittere potuerimus, penetrando & prope spinam dorsi & infimas costas rursus exierit; adeoque, cum non tantum Ventriculus, tanquam viscus nobile, vulnere magno, per quod omnia potulenta in cavitatem abdominis profluxerunt, sed & plurima vasa dictarum partium adeo læsa fuerint, ut insignes hæmorrhagiæ inscutæ ac ingens copia sanguinis in & externè conspecta fuerint; ictus hic sclopetarius pro lethali habendus & quod exinde mors tam subitanea intra 9. aut 10. horas inscuta sit. Dat. *Koskavii die 30. Maji 1072.*

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

De super Lethalitate

VULNERIS VENTRICULI.

Vulnus hoc ventriculi, globulis inflictum, absolute fuit lethale, propter læsionem variarum partium ad vitam simpliciter

pliciter necessarium, hamor- tem, nam intra 10. horas mor-
rhagiam & mortis celerita- tius fuit.

Vid. Ammannus Prax. Vuln. Lethal.

Dec. 3. Hist. V. p. 230. seqq.

CAS. X.

DE

VULNERE VENTRICULI.

REQUISITIO.

De 12. Maji hujus Anni dis-
sidium aliquod inter Affi-
nem meum, Ernestum Christia-
num Mollerum L.L. Studiosum,
& Gothofredum Ufern Militem,
sub computatione exortum fuit,
in quò tandem ad arma deven-
tum, quibus illi, Alfini meo, 3.
ictus casim, huic autem alius
punctum in ventriculo inflictus
fuit, una cum plagâ quadam
tempori in dextrò latere ab a-
liò retro illatâ; & quoniam vul-
neratus alterò statim die exani-
matus fuit, hinc sectio cadaveris
instituta ictusque ac respectivè

plaga eo, quem Relatio sub N.
2. describis, modò reperta fue-
runt. Speciatim autem ipse Me-
dicus hic sub N. 3. de vulnere ven-
triculi judicium suum impertit
& ob argumenta quedam illuc
adducta vulnus illud pro sim-
pliciter lethali habuit & quòd
vuln-ratus inde necessariò obi-
erit, existimare voluit. Mihi
verò rationes ab eò allegatæ mi-
nus sufficere videntur, ita ut po-
tius existimem agrum seipsum
neglexissè & simul in curâ forè
erratum fuisse. 1. Enim vul-
nera ipsius ventriculi simpliciter

Fff 3

letha-

lethalia non sunt, sed experientia teste ipsoque Medico in iudicio suo fatente saepe feliciter curata fuerunt; quemadmodum & 2. sub Deligatione instituta Chirurgus tam manè, quam vespèri diversis vicibus assereit, vulnus lethale non esse seque illud, ut aliquoties idem prætiterit, Deo adjuvante curaturum esse. Interim idem 3. in Relatione sua N. 1. meminit ægrum obstructione alvi laborasse, nihilo tamen minus non invenimus clysterem quendam adhibitum fuisse, quod tamen sub eâ ægri conditione meo q. iudicio summe necessarium & utile admodum fuisset. 4. Idem porro refert, quod cum vulnus parum sanguinis fuisset, necessarium ipsi visum fuerit, ut ægro vena secaretur, hunc autem tempore vespertinò illud omninò recusasse & licet alterò die vena secta sit, idem tamen iusto serius factum adeoque ægrum se ipsum neglexisse videtur. Licet etiam 5. hic sapius vomuerit adeoque medicamenta à Chirurgo adhibita moram illic neſtere non

potuerint, quaeritur tamen; annon idem per cerevisiam triticeam (Breyhahn) in nimia quantitate ingurgitatum magis acciderit, quàm quod ictus huius rei causa fuerit. Cum primis autè 6. cum in tali ægri statu statim Medicus adhiberi debuisset, tamen nemini hoc in mentè venisse, multo minus observatum fuisse reperimus. Accedit 7. quod, licet Æger ingentem cerevisiæ triticeæ quantitatem assumeret & satis inebriatus fuerit, eâ tamen (ut necessitate sic exigente hoc satis superque demonstrari potest) non abstinuerit, sed non tantum cerevisiam triticeam deauid sapius ingurgitaverit, sed &, ut Chirurgus porro adstruit, per decursum noctis aquæ mensuram simul hauserit; prout & ex ejusdem Chirurgi relatione hæc inſequenti die tam in lectò, quàm emplastris & ligamentiſ observata fuit. Et quoniàm 8. Æger, qui sub tali constitutione quiescere debebat, in labrò pistoriò è Tabernâ cerevisiariâ ad urbem, binis explosivonibus scloperariis inde distantem, deportatus fuit, quaeritur ulte-

ulterius, annon eò ipso se neglexerit? mortemque sibi accele-
rare potuerit? in quibus con-
jecturis porro 9. exinde magis
confirmor, quòd ager vir juve-
nis sanusque fuerit ac nunquam
non, quamdiu in Taberna cere-
visaria commoratus fuit, ratio-
ni convenienter cum iudicio lo-
cutus fuerit; quod ipsum, quam-
primum ex hospitio in fororis
suz ædes deportatus fuit, omni-
nò immutatum fuit, omnibus
ad mortem vergentibus. Quod
verò 10. plagam & contusionem,
simul observatam, attinet, Me-
dicus equidem eandem Ægri vi-
tæ neutiquam nocere potuisse
sustinet; nihilominus ille, ut suf-
ficienter probari potest, sectioni
capitis non interfuit, sed eadem,
quàm jam valedixisset, à Chirur-
gis in specie instituta fuit, ut ade-
oque de hac re certi quid statue-
re nequeat. Interim tamen,
cum primà vice eundem deliga-
ret, tumorem insignem in tem-
pore habuerit, sub ipsa sectione
quoque observatum fuerit mu-
sculum temporalem sanguine
nigricante suffusum simulque
contusum fuisse, denudò ejus tum

sententiæ, quod, licet plaga hæc
per se lethalis non fuerit, in ægro
tamen per eandem symptoma-
ta quædam & incommoda oriri
potuisse & sic unum alteri ma-
num commodasse. Et quoni-
am jam in hac quæstione:

An Vulnus Stomachi simpli-
citer, per se & necessariò le-
thale fuerit, necne?

magnum defensionis momen-
tum consistit; hinc Responsa
quædam Medica hac de causa
expetii, ubi Facultas Medica
Wittenbergenfis, unà cum Dn.
Dr. Johanne Davide Wiesen,
Physico Köthense Num. 4. 5.
vulnus hoc pro simpliciter le-
thali non habuit. E contra ve-
rò Facultas Medica Helmstadien-
sis, sub N. 6. aliam & adversam
fere sententiam fovere videtur.
Quapropter è re esse duxi nego-
tium hoc V. V. Exc. Exc. simul
exponere easque officiosissimè
rogare, velint haud gravatim
Casum hunc, una cum inclusis
Responsis Medicis, collegialiter
& diligenter perpendere & ab-
hinc, *an rebus sic stantibus Vul-
nus pro simpliciter lethali haben-*

dum sit? Aut annon ipse potius & annon per contusionem in capite
Eger, tam per aque ingurgitati- malum aggravatum? decetero
 onem, quam *V. S.* recusationem, quoque in Curâ nihil omis-
 sibi ipsi nocuerit? Annon illi mo- fuit? additis rationibus poti-
 tus præproperus, quò per tantum oribus decidendi me Gratiose
 intervallum in urbem delatus fuit, informare. Hoc &c. *Servesta*
 incommodus & nocivus fuerit? die 7. Jul. 1668.

Andreas Philippus N.

ATTESTATUM CHIRURGI.

N. I.

Die 12. hujus, à meridie, dem domui & hypocausto infer-
 circa horam 7. ego sub- ri jussi, ubi diversis statim vici-
 scriptus in Tabernam cerevisia- bus cerevisiam triticeam (vulgò
 riam, prope portam Ackmi- *Brenshahn*) evomuit, quam
 schenssem, heic ad Gothofredum cum non mediocriter forte as-
 Ufernium, Virum corpulentum sumserit, in horro, antequam
 & insatiabilem, 38. circiter anno- advenirem, quoque rejecerat.
 rum, ictu pugionis vulneratum, Detecto igitur vulnerati cor-
 ut eundem obligarem, vocatus pore, observavi supradictum
 sum, quem suspirantem & ge- ictum pugione tenui triangula-
 mentem, pectore denudato, ri inflictum fuisse eundemque
 gramine in Horto insidentem re- in sinistro latere statim sub pa-
 peri, tumorem insimul insignem pillâ ejusdem lateris mamillæ
 in tempore dextro habentem & ad 5. digitorum transversorum
 sub manu sinistra prope brachi- majorum distantiam, prope ulti-
 um sanguine conspurcatum. mam costarum verarum, corpus
 Melioris deligationis ergò eun- intrasse, mucrone pugionis è re-
 gione

gione foraminis in latere dextrò, sed antrosum magis & 3. dig. transversis declivius per exiguum foraminulum egrediente, ita ut æger haud multum sanguinis profuderit; qui continuo de insigni cardialgiâ, circa stomachi scil. orificium conqueflus est. Post Styli immisionem, observatò membrorum situ, vix aliter judicare potui; quàm ictum ventriculum penetrasse; adeoque ægrum non tantum legitime deligavi, sed & medicamenta convenientia adhibui, quæ tamen ob vomitus multiplices & quia æger obstinate eorum usum recusabat, moram in corpore necere non potuerunt; & licet ob constitutionem ejus plethoricam & quia parum sanguinis è vulnere prodierat, necessarium esse duxerim, ut Venæsectio adhiberetur, eandem tamen neutrquam admittere voluit: Unde eundem ad lectum cum aliis deduxi domumque me contuli. Eodem adhuc vesperti horâ circiter X. eundem denuò visitavi, medicamenta convenientia, cum primis cordialia, ipsiobruli, quæ tamen omninò respuebat, prætendendo, nequicquam tamen retineri posse, sed omnia statim rejicienda esse, idque ob summam & immanem cardialgiam, præter quam Natura simul frequenter ad Urinæ exclusionem stimulabatur, cujus tamen nunquam ultra cochlearis quantitatem emisit. Insequente mane, cum horâ VI. revertèrer, eundem dextro latere, quod mucro pugionis in egressu vulneraverat, lecto incubantem reperi, facie guttis sudoris frigidi persusâ. Vulnus autem deligatum detecturus utrumque ligamentum & emplastra, una cum lectò substratò, insigniter madescebant, mihiq; narrabatur, quòd durante nocte ultra mensuram aquæ hauserit, quæ tamen è supra descriptis foraminulis statim effluerat. Adhæc abdomen, licet op. imis defensivis probè munitum fuerit, insigniter intumescibat & cum hoc tempore me rogaret, ut yncam ipsi aperirem, quòd in corde quodammodò refocillaretur, aut levaretur, ex Medianâ sinistri brachii 3. aut 4. uncias sangui-

nis emisi & quum f. h. obstructione alvi laboraret, postquam Regimini Principali ægri statum miserrimum & periculum vitæ prius explicaveram, domum deproperavi & ut alvus aperiri possit curavi. Interea Vulneratus in Labrô Pistoriô ad urbem in fororis suæ ædes deportatus fuit; quem mox inspecturus sum. Ut primum verò eo deveni, jam in agone versabatur, nec fari amplius valebat; unde per dimidiam ferè horam ibi substiti obitumque

ejus, qui placidus & omnihus convulsionibus expers erat, perspexi, eodem forè mane hora 9. accidentem; quò factò Præfectum statim accessi eundemque hujus certiores feci; unde mandatum Principale publicatum fuit, ut corpus secaretur; quod ipsum quoque in præsentia Archiatri Principalis aliorumque ad id Deputatarum Personarum Judicialium subjectissimâ cum devotione inter 1. & 2. horam perfeci & ut seq. Relatio docebit, inveni.

IDO N. Chirurgus Aulicus.

INSPECTIO.

N. II.

Ictus externè, ut in priori Relatione expressum fuit, ingressum sibi paraverat & ita ulterius penetraverat.

2. Sub aperture abdominis, prope vulnus, axungia pollicem crassitie æquante circumfusum, parum sanguinis extra vasari observatum fuit. 3. Intus

in parte inferiore quatuor circiter mensuræ humorum, à cerevisiâ triticâ forte relictorum, continebantur. 4. Quamprimum ictus in cavitatem abdominis penetraverat à sinistro latere quodammodò in Epiploon & abhinc in fundum stomachi, qui tenui satis substantiâ gaude-

bat

bat & omnino evacuatus erat, abierat, & 2. digitorum distantia ab orificio inferiori, ubi majus foramen efformaverat, exeundo tantum sub hepate, quod illasum repertum, versus dextrum latus, quodammodo antrosum. 3. dig. supra costam veram crumpebat: Observato simul frustulo tendinis in ventriculo, à carne vitulina relictum. 5. Epar, Lien & omnes reliquæ partes internæ integræ & sine vitio constitutæ erant, nec ulla quoque venula læsa erat. 6. In medio ventre pulmones quodammodo fusæ, cor autem haud aliter se habebat, ac in hominibus tam citò expirantibus fieri solet, cujus ventriculi,

ut & venæ sanguine naturali, sed quodammodo coagulato repleta erant. 7. Apertâ cute in tempore dextri lateris, ubi tumorem habebat, musculus temporalis sanguine nigricante suffusus & simul contusus erat. Os temporum & vicinû cranium in se quidem integrum erat, ejus tamen portione ablata inveniebatur, quod dura & pia mater, una cum ipsò cerebro, naturaliter constitutæ minusque violatæ fuerint. Hæc reverà ita se habuisse, nos infrascripti corporali, si ita visum fuerit, juramento confirmare possumus. *Serveste die 5. Maji Anno 1668.*

Anton Günter N. Med. D.

JUDICIUM MEDICI super qualitate Vulneris exhibitum.

N. III.

Quod si jam quærat, an vulnus hoc lethale sit, nec ne? Divinus quidem Senex

*Hippocrates 1. aphor. 18. ait, quod sic: quod & Paulus Offredus in Comment. p. 766. it, Henr-
Ggg 2 nins*

nus pag. 423. aliqui confir-
mant; interim sunt nonnulli,
qui vulnera ventriculi lethalia
esse negant, prætendendo Cul-
trivorum Pragensem cultrum,
novem pollices transversos lon-
gitudine æquantem, per 7. septi-
manarum & 2. dierum decur-
sum in ventriculò habuisse,
quem inde Sectione extraxe-
runt, eundemque, ut & alios in
ventriculo vulneratos, feliciter
restituerint; addentes simul ra-
tionem, quod scil. mors violenta
subitaneam & violentā caloris
nativi extinctionē requirat; jam
verò fontem sedemque caloris
nativi ipsum cor, non verò ven-
triculum esse adeoque ventricu-
li vulnera pro lethalibus haberi
non posse: Quibus responde-
mus, quod licet hic vel ille à vul-
nere ventriculi restitutus fuerit,
non tamen sequatur, in omni-
bus idem fieri & posse & debere,
sed alium necessariò inde perire
posse, cum maxima inter partes
stomachi, in quibus læsio fieri
potest, differentia observetur,
non minus ac inter ipsos læsionis
modos; quæ de Cultrivorò di-
cuntur, rara sunt & iis annume-

randa, de quibus *Averrhoes*,
„ quando: In curatione mor-
„ borum interdum miracula fi-
unt, inquit; & licet stomachus
caloris nativi fons non sit, tale
tamen viscus est, cujus officiò
vita carere nequit, cum vitæ
conservandæ ergò in continuò
labore versetur & tam cum cor-
de, quam omnibus partibus no-
biliores insignem consensum
foveat, ut ab ejusdem læsionibus
tandem variæ eaque lethalia
symptomata (imò morbi om-
nes) oriri possint. Hocque
ventriculi vulnus in Defuncto
nostro lethale fuisse eventus do-
cuit, quem 1. Temporis brevi-
tas, in quò vulneratus mortuus
est, ostendit, cum decima quin-
ta, post vulnus inflictum, horà
obierit. 2. Vulnerati Status, cum
statim post ictum inflictum (ut
Chirurgus, qui eundem obli-
gavit, testatur) symptomatibus
periculosus, vomitu sc. conti-
nuò & cardialgiâ insigni, quæ
ad extremum vitæ halitum du-
ravit, correptus fuerit. 3. Vul-
neris conditio, quia stomachus
non in unò tantum, sed binis di-
versis locis, utpote primò in

medio

mediò fundi & abhinc prope orificium perfossus fuit, unde neque cibum, neque potum, neque ulla medicamenta retinere potuit, sed quæ vomitu non rejecit, statim per foramen, in fundò ventriculì effusum, in abdominis cavitatem effluerunt, cum non tantum insignis humorum quantitas sub ipsa sectione observata, sed & in ipsò vulnere tendinis à carne vitulina (quam eò, quò vulneratus est, die comedisse dicitur) relictì portio insignis reperta, adeoque diaphragma aggravatum, libera respiratio impedita tandemque mors accelerata fuerint. Quibus omnibus 4. accedit, quòd Defuncti viscera, ad unum omnia, sana fuerint & quantum ipse experiri potui, post illatum vulnus nec commisit quicquam, nec omisit, quò vulnus lethale reddere potuerit; unde vix aliter judicare possum, quam Eundem simpliciter ex vulnere obisse. Plaga enim capiti inflicta vitæ incommodare non potuit, quia cranium integrum, membranæ etiam & cerebrum illæsa fuerunt. *Serveſt. die 15. Maji 1668.*

Anton Günter N. D.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ WITTENBERGENSIS,

Desuper Qualitate

VULNERIS STOMACHI.

N. IV.

S. T.

AD Relationem Vestram &
Subjunctam Quæstionem:

An descriptum illuc Vulnus Stomachicum pro vulnere stomachi

Ggg 3

chi

chi simpliciter, per se, necessario & sua natura lethali habendum & judicandum sit?

Nos Decanus, Senior & Professores Facultatis Medicæ in Acad. Electorali Wittenbergen-
si, prævia diligenti perlectione
& ponderatione, in Fundamen-
tis Medicinæ ipsaque Experien-
tiâ radicatam esse censemus:
Quod licet *Hippocrates* æquè
ac *Celsus* in scriptis reliquerint:
„ Servari non possunt, quibus
„ basis cerebri, aut cor, aut sto-
„ machus, jecinoris portæ, cui
„ spina medullæ percussa est,
„ cujus aut pulmo medius, aut
„ jejunum, aut tenuius intesti-
„ num, aut ventriculus, aut re-
„ nes vulnerati sunt, cuive cir-
„ ca fauces grandes venæ & ar-
„ teriæ præcissæ sunt:

A Quinto Severo quoque, imo
& aliis Medicis nostri temporis,
D. Sebizio v. g. Stomachus rex
corporis vocetur & habeatur,
adhæc ob nervos, arterias atque
venas cum ipso cerebrô, corde
atque hepate insignem consen-
sum & sympathiam foveat, &
tandem ventriculus hic non sim-
pliciter & in unô tantum locô,

leviter, sed in binis locis vulne-
ratus fuerit; Attamen, quia vul-
nera lethalia aut simpliciter, per
se, necessario & sua natura le-
thalia sunt, in quibus ne ullum
quidem exemplum prostat, Per-
sonam quandam ita vulneratam
in vitâ conservari potuisse, aut
ut plurimum lethalia & per acci-
dens lethalia: Hic autem neque
superius, neque inferius stoma-
chi orificium læsum fuit, unde
nulla convulsio observata: Ad-
hæc cordis ventriculi sufficien-
tem sanguinis quantitatem con-
tinuerunt & desuper exempla
prostant, majores adhuc Stoma-
chi læsiones non statim vitam
eripuisse, ita ut Antecessor No-
ster, *D. Sennertus* ita scribat &
statuat: Ventriculi vulnera
quod attinet, inter lethalia sim-
pliciter, & quæ hominem subi-
tò jugulant, plerumque recen-
senda non sunt, cum passim ex-
empla vulnecum ventriculi cu-
ratorum existant. Ea verò ventri-
culi vulnera præcipuè sunt lethalia,
quæ orificio ejus superiori
infiguntur, cum nervos habeat
insignes, à sextâ conjugatione
cerebri oriundos & maximum
cum cerebrô & corde consen-
sum

sum obtineat, coque affectio facile lethalia symptomata excitari possunt. Tandem & vulnerato exitiosum fuit, quod ad tantam distantiam deportatus fuerit, cerevisiam triticeam de novo hauserit & ab initio Venæsectionem distulerit: Quod etiam nullus Medicinæ Doctor Curæ interfuerit, qui remedia

proficua, clysteres & similia præscribere potuerit; Hinc præsens stomachi vulnus pro vulnere simpliciter, per se, necessario & suâ naturâ lethali haberi atque judicari non debet. Omnia juxta Medicorum Principia. Attestationis ergo &c. *Wittenbergæ die 23. Jan. 1668.*

Decanus, Senior &c.

Aliud

MEDICI cujusdam JUDICIUM.

N. V.

DE periculô & lethalitate vulnerum Stomachicorum ut exactius judicemus, primo omnium observari debet, quam in eô pars læsa fuerit, ut & an vulnus omninô penetrans, aut externum & superficialiter inflictum fuerit. Si orificia, cum primis sinistrum, fuerint læsa, secundum Hippocratem Medicorumque sententiam pro simpliciter lethali hoc habetur. Sin verò media regio, ut pars inferior læsa fuerit, haud

impossibile est vulnus curari posse, quia sc. pars hæc tot nervis instructa non est, unde convulsiones aliaque lethalia symptomata oriri possunt, ut majus in promptu sit periculum, si totus ventriculus perforatus aut infra ita pertusus fuerit, ut chylus & potulenta materia necessario effluant nec in ventriculô retineri queant. Quoniam igitur hinc elucescit, illa vulnera, quæ in utroque orificio reperiuntur, simpliciter & per se lethalia: Illa vero

la vero, quæ in reliqua ventriculi loca cadunt, per se & simpliciter lethalia non esse: juxta obtentam relationem verò læsio in ejusmodi regione contigerit, in quâ modò dicta orificia non attackta, sed media pars vulnerata fuit: Hinc dictum notumque vulnus neutiquam pro simpliciter lethali habendum, quum Medicorum observationes protestent, vulnera ejus generis cura-

ta & ægrum ita conservatum fuisse; quod hic eo citius sperari potest, si debita præsidia ægro legitimè ministrantur, quibus omninò desperata vulnera sæpè feliciter sanata fuerunt; quemadmodum & excellens Chirurgus *Fabricius ab Aquapendente* ægrum in ejusmodi vulneribus non deferendum esse docet; quod rogatus referre volui.

Joh. David N. Med. D.

RESPONSUM

FACULT. MEDIC. HELMSTADIENSIS,

DE

PRÆSENTI CASU.

N. VI.

S. T.

Quod Dominus in literis, tertio abhinc die nobis oblatis, fusè retulit, concernens quidem Mortem Militis exauctorati, Gothofredi Ufern, id singuli primùm domi & abhinc universi in Collegiò convocato, una

cum adjunctis Attestatis binorum Medicorum debitâ cum diligentia perlegimus & perpendimus. Quum verò invenerimus Defunctum primò in binis locis per ventriculum vulneratum & abhinc secundo in dextro tempore

pore contusionem quandam musculi temporalis perpeſſum fuiſſe, adeoque quaſtionem cardinalem jam eſſe:

An læſio Stomachi, an verò contuſio capitis vera mortis cauſa ſit?

Hinc de quolibet in ſpecie iudicium noſtrum melioris notitiæ ergò, aperiemus. Quantum ergò vulnus Stomachicum concernit, de nihilò non eſt, pleraque vulnera ventriculi lethalia eſſe, ut eadẽ jamdum ab *Hippocrate* & abhinc ab omnibus fere Medicis in univerſum inter vulnera lethalia relata fuerint; nihilominus tamen per quamplura & inſalubilia experimenta obſervatum fuit, quod vulnera illa ſæpius per ſingularem induſtriam, tam ægrorum, quàm Medicorum ac Chirurgorum feliciffimè curata fuerint, ut probabiliter vulnera ejusmodi fere communiter eam ob cauſam lethalia fiant, quia ut plurimum & ubique ab una vel alterâ parte non omnia ex debitò obſervari ſolent. Hunc deplorandum in ſpecie caſum quod attinet, ex incluſis additamentis apparet, quod Defunctus i. brevi ante

læſionem Ventriculum ſe potu copioſo onerârit. 2. Poſt vulnerationem medicamenta interna admittere noluerit. 3. Ea, quæ aſſuſerat, revomuerit, quæ proclivitas ad vomitum maximam ad partem à potus ingurgitatione facile induci potuit. Adhæc reperimus nullum Medicum ad Curam vocatum fuiſſe; & licet medicamentis à Chirurgo adhibitis certò diſſidere non queamus, attamen, quoniam illa ſpecificè denominata non ſunt, certi quid concludi non poteſt. Hiſce poſitis noſtro iudicio non omninò certi eſſe poſſumus, hæc ventriculi vulnera plâne non curari, aut è contra illa ipſa certam curationis ſpem de ſe edere potuiſſe, adeoque ex noſtrâ ſententiâ iudicium de Lethalitate vulneris in ſuſpenſo & incertò relinquendum. Quòd autem ob hanc ventriculi læſionem mors inſecuta fuerit, negari nequit, Quod musculi temporalis contuſionem attinet, non apparet, eandem lethalem fuiſſe, cum ſub ipſa ſectione non tantum os temporale & vicinum

cranium, ſed & pia & dura mater,

ter, ut & ipsum cerebrum illaesa fuerint conspecta; quemadmodum & rebus sic stantibus nullus sanguis extravasatus intra ventriculos cerebri, multo minus contrasissura cranii apparuit, quod in similibus contusionibus musculi temporalis omnino insolitum est, quia ossa temporum laesa, cum ratione futurarum, tum ratione suae tenuitatis, nullam contrasissuram aut resoni-

tum in opposita cranii parte casari valeant: Hinc neque symptomata, quae sub contrasissura, aut collectione sanguinis intra cerebri ventriculos se trudere solent, hic observata sunt. Quapropter statuere tenemur, ex hoc capitis vulnere mortem insecutam non fuisse. Quae omnia &c. *Helmstadii die 28. Junii.* 1668.

Decanus, Senior &c.

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

VULNERIS HUIUS STOMACHICI.

P. P.

Quandoquidem Cl. Tua Nobis Casum quendam, una cum Attestatō Inspectionis & Judiciis quibusdam Medicis, transmiserit scireque desideret:

An Vulnus ab Ernesto Christi-

ano Möllero L. L. Stud. Militis ejusdam exauthorati ventriculo inflictum pro simpliciter lethali habendum?

Hinc referimus, quod Casum hunc Collegialiter & diligenter ponderaverimus ac primò sta-

tura

tim Responsa & Sententias aliarum Facultatum Medicarum suo in loco relinquimus, dum Status controversiæ nervusque quæstionis de præsentī neutiquam in eò versatur, an vulnere ventriculi in genere lethalia sint? sed pro nunc de hoc judicandum:

An nobis à Vobis descriptum & huic individuo inflictum ventriculi vulnus pro lethali habendum sit?

Quamvis autem rationes, auctoritates & exempla, in adjectis Responsis & Sententiis Dn. Medicorum allegata, nobis haud incognita sint: Non tamen videmus, quâ ratione illa ad præsentem Casum & Individuum fundamentaliter applicari possint & propterea censemus, quòd hoc ventriculi vulnus, ut in Attestato, post inspectionem impetratò (quod maximè hic attendendum) juxta circumstantias suas describitur, per se & absolute lethale sit. Et hoc quidem 1. quia vulnus hoc, licet non parti nobili, ut tali, parti tamen ad vitam absolute & simpliciter necessariæ & quidem in

fundo, vel circa orificium inferius ventriculi, qui locus cum primis periculosus est, inflictum 2. Quia vulnus hoc in se satis magnum & penetrans. 3. ob situm ventriculi profundum lege Artis tractari, multò minus futurâ reuniri & deligari potuit. Sicut & 4. symptomata oborta, anxietas sc. cordis, de quâ, cum Chirurgus ægrum primùm insigniter gementem obligaret, conquestus fuit, vomitus item continui, ex motu convulsivò orti, sudor frigidus &c. nihil aliud, quam lethalitatis & instantis mortis Prodromi fuerunt. Unde 5. neque aquæ ingurgitatio, neque intermissa venæsectio, multo minus motio, qua altero statim die in labro pistorio deportatus fuit, nec etiam externa & superficialis, quæ in capite observata fuit, contusio lethalitatem causari aut eandem promoveri potuit: Quoniam tales causæ, quæ vulnus aliquod per accidens lethale reddunt, tam citò non agunt, ut vulneratus ex eò XV. horarum intervallò (ut in hoc individuo accidit) necessario emoriatur. Quod &c. Lipsiæ die 17. Jul. 1668.

H h h 2

RE.

RESPONSUM II.

FACULTATIS MEDICÆ WITTEN-
BERGENSIS,

De eodem Vulnere.

P. P.

Quandoquidem Tua Cl. judicium nostrum de quibusdam Rationibus in contrarium allatis, desideret, hinc & de iis sententiam nostram communicare volumus; adeoque quod I. II. & III. rationes attinget, sanè hinc Facultas Philyreia à periculo ad lethaliatatem simplicem & absolutam argumentatur, quod ne minima quidem ex parte concedi potest. In principio statim hanc ipsam rationem sedulo consideravimus: Ubi stomachus hanc rationem læditur, ut neque cibus, neque potus corpori subministrari possit, ibi vulnus stomachi ad est simpliciter & per se lethale; & tandem illic conclusimus, quod in vulnere præsentis succus & facultas

ciborum potuumque nihilominus corpori potuerit communicari. Si enim successivè pauxillum potus, musculorum confortantium, olerum &c. pro una dosi ipsi propinatum fuisset, id sanè ad inferius ventriculi orificium & abhinc ad intestina derivari potuisset, quorum, ut & ventriculi, veng hinc illasæ fuerunt. Sæpius accidit, ut per vulnera ventriculi chylus efflueret, ubi tamen ita vulneratorum vita salvata fuit. Talia exempla subministrant *Matthias Cornax, Julius Alexandrinus, Christophorus à Vega, Fallopius*. Ad dicitur hic, Stomachum & quidem in fundo violatum fuisse; quod tamen periculum potius imminuit, quàm auget, ut de eo clarif-

clarissimè *D. Sennerthus Lib. 3. Pract. P. 2. Sect. 1. c. 15.* videri potest, cujus verba ita se habent : „ Si etiam ventriculus in fundô „ vulneretur, vulnus id aliquan- „ do curatur, cum pars illa car- „ nosa sit & medicamenta eò lo- „ ci subsistere possint. Quod au- „ tem Stomachi vulnus non æque „ ac vulnus in digitô aut collô vel „ similibus externis artubus obli- „ gari potuerit, hoc omnibus vul- „ nerationibus internis commune „ est, unde tamen lethalitas statim „ absoluta, simplex & necessaria, „ de quâ hic sermo est, inferri ne- „ quit. Ventriculus si in fundo „ ita latus fuit, collabitur & in par- „ te vulnerata occluditur, ut ne- „ que futurâ, neque deligatione „ indigeat : Prout in Uterô Mater- „ nò, qui ad eximendum fœtum „ mortuum secatur, videre est; un- „ de illud, quod lentè & pedeten- „ tim in ventriculum defluit, illic „ benè retineri potest, tam medi- „ camenta, ut superius *D. Senner- „ thus* testatur, quàm cibi facilè di- „ gestibiles, quibus si alterum „ ventriculi lat' humectatur, anta- „ ctio succi per venas oritur. Ali- „ às uno & curatio vulnerum in „ ventriculô facilè coniungit, cum

opus sit Naturæ, conservatrice „ sui mira, quæ omnes læsiones „ internas sanat, ut in brutis vide- „ re est, per pulmones, intestina „ & ventriculum globulis sclope- „ tariis perfossis, sicut exemplum „ singulare de apro in *Excellentiss. „ Plateri lib. 2. obs.* occurrit. In „ IV. ratione neque anxietas cor- „ dis (de quâ in Relatione nulla „ mentio est facta) neque sudor „ extremorum simplicem lethali- „ tatem inferre possunt, cum u- „ trumque vehemens continuus- „ ve vomitus inducat, imò ebrio- „ si, ad vomitum naturâ non in- „ clinantes, sub vomitu anxietate „ cordis & sudorem frigi- „ dum experiantur. Vomitus hic „ sequi debuit, quia stomachus „ fuit latus potusque excessivus „ assumtus fuit talisque vomitus „ neutiquam ex motu convulsivô „ ventriculi obortus fuit. Ma- „ gnum est discrimen inter con- „ vulsionem & motum convulsi- „ vum; adhuc nulli motus con- „ vulsivi in ullo torius corporis „ loco, ut jam ante dictum, obser- „ vati sunt. In V. Ratione nihil- „ ominus potus aquæ frigida e- „ normis, ebrietas, intermissio V. „ S. motio corporis in vulnere

hoc magni sunt momenti, dum secuta fuerit, inde non fluit, aqua ventriculi Retentricem debilitavit, ebrietas sanguinē accendit, venæsectio quæ aliâs remedium potentissimum observatur, motioque corporis in terra marique vomitum inferre solent. Quod mors post XV. horas in-

secuta fuerit, inde non fluit, quod vulnus per se, absolute & necessario lethale fuerit. Consideratis hisce fundamentis eò firmitus in hæremus priori nostro iudicio, ad idem provocando validissime. *Wittenbergæ die 15. Aug. 1668.*

Decanus, Senior &c.

RESPONSUM III.

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Quæ

AD REQUISITIONEM SCABINORUM LIPSIENSIIUM
& PETITIONEM PRÆFECTI SERVESTA-
NI PRIUS CORROBO-
RATUR.

P. P.

Cum haud ita pridem Fasciculum Actorum inquisitionum in puncto Homicidii nobis transmiseritis & ut partim de Attestatis super inspectione & qualitate vulneris, partim etiam de iudiciis & Responsis quarundam Facultatum Medicarum

hâc in causâ expetitis & in Actis fol. 10. 37. 138. 139. 141. 143. 240. 243. & 247. contentis sententiam & iudicium nostrum impertiremus, desideraveritis; Hinc non possumus non referre, quod casum illum Collegialiter & sedulo expendimus & primò statim

tim momentò Responsa & sententias aliarum Facultatum Medicarum suo in valore relinquitur; cum status controversiæ jam non sit: An vulnera ventriculi in genere lethalia sint? Sed hæc vice de cōjudicandum erit:

An præsens & huic Individuo inflictum Vulnus stomachicum, & quidem, ut sub inspectiōne juxta qualitatem suam & insecta statim symptomata, ut & eventum Tragicum descriptum fuit, pro simpliciter & absolute lethali habendum sit?

Et licet rationes, auctoritates & exempla in adjectis Responsis & sententiis Medicorum allegata non ignota sint, non tamen videmus, quomodò eadem ad hunc Casum & ad hoc Individuum applicari debeant; sed exinde censemus hoc Ventriculi vulnus (prout in attestatō, post inspectiōne impertitō & hæc præcipuè attendendo, secundum circumstantias suas describitur) per se & absolute lethale fuisse. Et quidem 1. quia vulnus id, licet non parti nobili, ut tali, parti tamen ad vitam absolute & sim-

pliciter necessariæ, & quidem in fundò & circa orificium inferius ventriculi, qui locus imprimis periculosus est, inflictum 2. in se satis magnum & penetrans fuit. 3. quoque ob situm ventriculi profundum Lege Artis tractari, multo minus futura aut ligatura illi applicari potuit; prout & 4. symptomata insecta, anxietas sc. cordis (dum Chirurgus vulneratum statim in principiò gementem & de insigni cardialgiâ conquerentem invenit) vomitus item continui, ex motu ventriculi convulsivo orti, sudor frigidus &c. nihil aliud, quàm lethalitytis & instantis mortis Prodromi fuerunt. Unde 5. neque aquæ ingurgitatio, neque intermissa venæsectio, multo minus commotio, quòd alterò statim die in labro pistoriò aliò deportatus fuerit, nec & externa eaque superficialis, quæ in capite observata fuit, confusio mortem causari aut eandem ad cō promoveri potuit; quoniam tales causæ, quæ vulnus aliquod ex accidenti lethale efficiunt, tam citò non agunt, ut vulneratus exinde intra 15. horas (ut in hoc individuo

accidit) emori teneatur. Nec quoque concedendum est, ut terminus lethality per se ita dictæ, vel τὸ per se & absolute lethale ita sumatur, ut nullum omnino vulnus, nisi id, ubi ne unicum quidem exemplum pro-
stat, quod ullus ita vulneratus à vulnere illo curatus & in integrum restitutus sit, pro per se & simpliciter lethali habendum sit. Eâ enim ratione nullum omnino vulnus per se & absolute lethali habendum esset, nisi fortè caput alicui amputeretur, aut ictu sclopetariò tollatur, aut & cor, cerebrum & maximæ venæ & arteriæ perfodiantur aut ita dissecentur, ut simul & quasi in momentò mors insequatur; quod Homicidiis eorumque Advocatis commodissimam ansam ad Defensionalia subministrare posset. Nos autem à parte nostrâ & quidem ex fundamentis Artis statuimus, quod, ut in communi & plerumque in Artē nostrâ Medicâ, ita & hâc in causa ab eò, quod οὐ τὸ πάλιν & ut plurimum ita fit, vel ita fieri experimur, universaliter argumen-

tari debeat: non obstando, quod & plurimis Casibus, quamvis præter omnem rationem manifestam, unus interdum aliter & felicius cedat ac reliqui omnes; quoniam interdum à Naturâ fiunt miracula, à quibus tamen conclusio desumi nequit. Et positò, sed non concessò, ea tantum vulnera, à quibus nemo unquam convaleuit, per se & absolute lethalia esse: Ex opposito tamen & ex naturâ contrariorum necessario illud vulnus, à quo omnes sunt, pro non simpliciter & non absolute lethali & consequenter pro facili curabili habendum esset, quia contrariorum eadem est ratio. Quod si jam unicum nobis exemplum aut casus in terminis adferri posset, vulnus ejusmodi ventriculi, ut in hoc casu juxta circumstantias suas nobis describitur, unquam curatum fuisse, parati erimus nos fusi postmodum hoc desuper explicandi & hoc Honoratissimis N. Dominis, ad petitum, referre volumus &c. *Lipsiæ die 14. Septembr. 1668.*

Vid. P. Amman. in Prax. Vuln. Lethal.

Decad. 1. Cas. 8.

CAS.

CAS. XI.

DE

CONTUSIONE ABDOMINIS EJUSQUE
PARTIUM, EPATIS, DIAPHRAG-
MATIS &c.

Cum

VULNERE OMENTI & INTEST. COLI.

REQUISITIO

QUandoquidem talis haud
ita pridem casus se truserit,
Sectioque cadaveris eò modò
fuerit instituta, ut Relatio Me-
dici hìc adjecta enarrat; insuper
solida informatio tam super le-
galitate Sectionis, quàm lethali-
tate vulneris desideretur;

Hinc Amplissima Facultas
Medica debitò modò requiri-
tur, ut de hisce Responsum ali-
quod, cum Rationibus deci-
dendi, gratiosè communicare
velit, ut eò in hanc vel illa parte
uti possimus.

RELATIO & JUDICIUM MEDICI.

Dle 1. Maji anni modò cur-
rentis accidit, ut Civis Li-
Pars II.

chensis, nomine Joh. Georg
Müller, aliquot ultra sexaginta
Ii i annos

annos habens, extra civitatem in hortò à Nobili quodam sclopetò equestri (vulgò Carabiner dicto) ictus & contusus fuerit; quò factò læsus quamprimum domum venit, de insigni abdominis dolore & punctationibus in hypochondriò dextro conquestus & post elapsum quatuor septimanarum abhinc emortuus fuit.

Quùm ergò nomine iussuque Illustrissimi Comitis & Domini &c. &c. à Præfectò Solmejo-Lichenfi Dn. Mackenrodtio die 27. Maji ego infranominatus Med. Lic. requisitus fuerim, ut cum binis Chirurgis in præsentia aliquot Senatorum cadaver demortui inspicerem & vi juramenti præstiti de eò Relationem quandam formarem; hinc externè neque in capite, neque in reliquis artubus totius corporis, tam in anticâ, quàm posticâ parte, vel minima læsio, tumor aut stigma aliquod cœruleum observari potuit. Medio verò atque infimò ventre (quia, ut cranium separaremus, minus necessarium esse dicebatur, dum Defunctus sub hoc statu nun-

quam de cephalalgia quâdam conquestus fuit) debitò modò apertis, in cavitate thoracis cor, cum pericardio suo, in statu naturali inventum, pulmones autem naturâ & propter senium emaridi & exsiccati, flavis & fuscis stigmatibus deturpati fuerunt, lobis eorum, in sinistra parte, pleuræ omninò adnatis: Diaphragma in dextrò latere, circa circumferentiam carnosam exiguâ phlegmone laboravit: In hepatis parte superiore seu gibba, exigua contusio, pollicem lata conspiciebatur, nullò tamen sanguine extravasato illuc conspicuò. Lien atque Renes dispositione suâ naturali gaudebant: Omentum verò intestinis incumbens discerptum & laceratum erat & supra versus stomachum & lienem contractum, coloris rubicundi: Intestina verò quod concernit, in intestinò jejunò & quidem in medio ejus, in superficie externa, dimidiam spithamam longa inflammatio occurrebat: In intestinò colò verò foraminulum, pisum admittens, per quod materia fecu-

lenta quodammodo in abdomine effluxit ibique reperta fuit. urinaria nihil amplius observari potuit.

In reliquis extis verò & in vesica

Respondetur.

ETI nunc difficile sit de vulnerum lethalitate, in crimine homicidii, certi quid pronunciare, cum non omnia ex se & simpliciter sint lethalia, quibus mors supervenit, sed illa tantum, quæ nulla ope, nulla cura, nullisque mediis & remediis curari possunt, ac propter quæ, summâ & inevitabili necessitate, mori oportet ægrum, in præfenti tamen casu res aliter se habet. Primò enim in diaphragmate non tam vuln^o penetrans, quam levis inflammatio, & quidem in ambitu carnosò & musculofo, non verò in centro nervosò observata fuit, ita ut Defunctus ne quidem de minimò capitis aut pectoris dolore aliisque in vulneribus diaphragmatis conjunctis symptomatibus conquestus fuerit. 2. Exigua, quæ in hepate conspiciebatur, contusio superficialis & externa tantum fuit, nec profundè ad cavum hepatis extendebatur; unde, quia neque venæ portæ neque cavæ rami lasi fuerunt, ne minimum quidem sanguinis coagulati repertum fuit. 3. Omentum vulneratum quod attinet, ejus vulnera lethalia non sunt, cum haud ignotum sit, sæpius in vulneribus abdominis omentum elapsum omnino resectum fuisse, curatò tamen & salvatò ægrò. 4. Licet autem Hippocrates l. 2. *Proorrh.* vulnera intestinorum lethalia esse censet, it. in *Predict. Coac.* ex vulneribus intestinorum mori homines dicat, suis tamen limitibus hæc continentur ipsæque experientia, tam Antiquorum, quam Modernorum Medicorum testatur, multos evasisse, quibus intestina sauciata fuerunt; Sic & intestinum jenunum tantum externè inflammatum, profundè autem vulneratum non fuit; quòd verò in Colò foraminulum

minulum inventum fuerit, per quod alvi excrementa penetrarunt, sanè eadem testatur experientia, similia vulnera curata fuisse. *Albucasis lib. 2. cap. 58.* scribit: Se præter spem curasse ventris vulnus, ex quo alvi excrementa & flatus prodire; & *Pareus lib. 9. cap. 33.* gloriatur se multos curasse, quibus vulnera per medium corpus penetrarunt, & quendam Meloduni curavit, ex vulnere ense inflicto, totumque corpus sic transfodiente, ut vulneratis intestinis magna facum copia, dum curatus fuit, per vulnus eruperit:

Pluresque observationes videri possunt ex *Hollerii Comment. ad Aph. Hippocr. Vido Vido Comm. in lib. Hipp. de Vuln. Cap. Cornelio Gemmâ Lib. 1. Cap. 6. &c.* Ad hæc parvum vulnusculum & in intestinò crassò fuit, quod per Artem facile curari potuisset, si à parte Defuncti tempestivè ad remedia convenientia properatum fuisset. Et hæc mea, salvo tamen Peritorum iudicio, est sententia, quam requisitus, scriptò hoc manuque meâ & sigillò contestari volui. *Grunbergæ, die 7. Julii An. 1699.*

*Henricus Schmidius Med. Lic. Phys.
Ord. districtus Grunbergenfis.*

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ,

Desuper

ILLETHALITATE VULNERIS OMENTI
& INTESTINI COLI.

Postquam haud ita pridem, vis quidam Lichenfis, Joh. Gedie tc. 1. Maji hujus anni Cirogi Müller, 60. & quod excu-
rit,

nſ, annorum, à Nobili quodam, Sclopéro abdomini inſiſto, ita contuſus fuit, ut quamprimum domum venerit, de immeni ventris cruciatu & dolore punſtorio in hypochondriò dextro conqueſtus & elapſis circiter 3. a. 4. ſepimanis omninò emortuus fuerit: Abhinc quoque Sectione judicialiter inſtitutà obſervatum eſt, quod externè, neque in capite, neque in reliquis artubus &c. &c.

Vid. reliqua in iudicio & Relat. Medici.

Omnia ſecundum tenorem Relationis Nobis tranſmiſſæ & denique, tam ſuper legalitate Sectionis, quam lethaliſſimæ vulneris iudicium noſtrum deſideratur; hinc Nos Decanus, Doctores & Profefſores Ordin. Facultatis Med. hujus Academia præviâ diligenti & maturâ conſideratione omniũ & ſingularum circumſtantiarum, in Relatione Medici occurrentiũ, unanimiter ſtatutum, Artisq; Medicæ & Chirurgiæ principiũ conſentaneum eſſe dicimus, quod I. licet de nihilò non fuiſſet, ſi Deſuncti caput ſimul apertum eſſet, in legalitate

tamen ſectionis nil præcipui deſiderari poſſe, quia nullæ illic læſiones apparuerunt, nec ſigna capitis læſi, obmutefcentia ſc. lapſus ſubitaneus, vomitus, dolores, &c. ſtatim poſt læſionem obſervata ſunt, adeoque dubitari nequit Deſunctum è reliquis læſionibus obiiſſe

Vid. Conſtit. Crim. Carol. V. Tit. CXLVII.

Quod verò II. lethaliſſimam vulneris attinet, negari quidem non poteſt, contuſionem hepatis in parte ſuperiori, inflammationem Diaphragmatis & inteſtini jejuni cum violentâ omementi dilaceratione, præcipuè autem vulnus in inteſtinò colò repperit, ſummè periculofa & ut triftis eventus docuit, collectivè ſumta lethalia eſſe aut fieri poſſe, ita quidem, ut quidam è Modernis vulnera Coli non minus, ac vulnera inteſtinorum tenuium pro lethaliſſimis habeant

Ammannus Prax. Vuln. Lethal. Dec. IV. Hiſt. 8. pag. 308.

Bohnius Exam. Vuln. Lethal. p. 351.

Attamen & quoniam contrusio hæc in hepate tantum superficialis, neque sanguinis extravasatio (quæ vulnera hepatica plerunque lethalia reddit) conjuncta fuit: Inflammatio autem in diaphragmate æquè ac intestinò jejunò observata, aut longè post ictum inflictum accessit, aut ad minimum V. S. diaphoresi & similibus præcaveri potuisset: Sub omenti dilaceratione insignè aliquod vas sangviferum læsum non fuit, cujus substantia violata mortem in se causari non potuit, & tandem magna utique inter vulnera intestinorum tenuium & crassorum differentia intercedit, dum illi quoque, qui vulnera intestini coli pro lethalibus venditant, hoc minus absolutè, sed aut ut plurimum talia esse, aut id tantum de ictibus ejus majoribus & graviora symptomata conjuncta habentibus intellectum volunt

Welfchius in Rational. Vuln. Leth. jud. C. XI. p. 80.

Bobnius c. l. p. 351.

minora verò vulnera (quale in præsentī casu occurrit) adeò periculosa, multò minus lethalia

non sunt, sed, quia colon, ob substantiam quodammodo carnosam facilius consolidatur, ejusmodi vulneribus per clysmata & similia succurri potest, benè adhuc curari possunt

Sennertus Med. Pr. Lib. V. Part. IV. C. 3.

Lanfrancus Chirurg. Tr. 2. C. VI.

Vigier Tr. des playes en general & particulier chap. 20. p. 375.

illud quoque multis exemplis, maximam ad partem è *Schenckii obs.* in Relatione Medici allegatis probari possit

Vid. Hildan. Cent. I. Obs. Chir. 54. & C. V. Obs. 74.

Tulpius Lib. 3. Obs. C. 20.

Corn. Stalp. van der Wiel C. 2. Obs. 25.

Porro constitutio pulmonum p. n. & senectus (quæ ipsa morbus est) mortem Defuncti insigniter promovere potuerunt, cujus terminus à vuln. lethalium terminò satis remotus est: Nec ultimò apparet, Defunctum Medicum quendam Expertum accessivisse, aut medicamentis quibusdam, tam in-quàm externis, v. g. V. S. Clysteribus, Decoctis

etis vulnerariis, cataplasmati-
bus &c. usum fuisse, quibus in-
flammationes partium contusa-
rum præcaveri, contusiones discuti,
& vulnusculum Coli consoli-
dari forte potuissent;

Hinc contusiones & læsio-
nes has pro simpliciter & abso-
lutè lethalibus habere non pos-
sumus. Attestantes id Sigillo
Facultatis nostræ confveto. *Sign.*
Giffæ d. 24. Jun. 1699.

Mich. Bernh. Valentini,
p. t. Decanus.
Justus Frid. Dillenius D.
Andr. Jul. Bötticher D.

CAS. XII.

DE

VULNERE OMENTI & INTESTINORUM CRASSORUM.

REQUISITIO.

P. P.

EX Præfectura Oschatienfi nem S. ita lædendo, ut quatri-
hæc transmittuntur Acta duo post ex accepto vulnere ob-
inquisitionalia, quæ continent ierit; quod ipsum factâ debitâ
Casum cujusdam homicidii, inspectione à Medico & Chi-
quod jam ante septennium, die rurgo Oschatienfi, & Balnea-
27. Junii Anno 1641. Johannes rore Strelensi *pro absolute lethali*
E. patravir, ictu sclopeti Johan- *li fuit recognitum*, prout rela-
tiones

tiones ipsorum testantur. Antequam ex hac vitâ Johannes S. discessit, statim accepto vulnere Balneatorem Strelensem vocari curavit, qui instrumento profunditatem vulneris explorans unâ cum Chirurgo Oschaziensi globulum investigare non potuit, patientem tamen debitâ ratione deligando: postea vocavit Fabrum Ferrarium Wolkwizensem, qui dixit se sentire globulum, & intra triduum vel quadriduum extracturum, adedque sic vulneratum restitutum. Verum enim verò ut in curatione legaliter procederetur, Præfectus Oschaziensis accivit Chirurgum ejus loci, qui remotis fasciis fabri ferrarii, instrumentis statim profunditatem versus dorsum exploravit, quò peractò patiens de intolerabilibus doloribus conqvestus, nec ab iisdem liberatus, sed illis ita immortalis fuit, prout hæc Inquisiti articuli inquisitionales 36. 37. 38. 39. 55. usque 57. ut & Testium depositiones p. 67. 68. 69. pluribus evincunt. Quoniam itaque

Serenissimus Elector fidei & Officio meo Acta isthæc commisit ad decisionem ultimam, ne contra conscientiam meam aliquid hæc in re agam, præsertim, quoniam in actis nec de Balneatoris, nec de Chirurgi juramento aliquid habetur, nec ipsi aliâs personæ sunt juratæ, peterem à Vestris Excell. perquam officiosè, vellent communicatis consiliis adductas Registraturas, articulos defensionales, testium depositiones perpendere, atque in forma probante me certiorum reddere: *An vulnus hoc ictu globuli factum lethale fuerit? ita ut, debita Medicorum & Chirurgorum industria si fuisset adhibita, patiens servari non potuisset? item quid de diversis deligationibus Balneatoris, Fabri ferrarii, Chirurgi, sentiendum? Utrum non facile propterea pessima symptomata supervenire potuerint? quæ vitâ patientem privârunt, de quibus adstantes, tanquàm rustica & simplex natio ne gry quidem scire potuit? &c.* Dab. Longosalsiff. die 18. Octobr. 1648.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

VULNUS HOC OMENTI, MESENTERII & INTE-
STINORUM CRASSORUM EX ACCIDENTI
TANTUM FACTUM FUISSE
LETHALE.

SI vera sunt, prout præsuppo-
nuntur, quæ habet Relatio
Medici, quòd jam ante Septen-
nium Hans E. die 27. Jun. 1641.
Johannem S. ictu sclopeti adeò
laserit, ut quartâ die à vulnere
obierit, sique in ipsâ inspectione
diligenter observatum, quod
globulus tribus transversis digi-
tis ab umbilico, in sinistro latere,
per peritonæum in mesenterii-
um obliquè intraverit, & totum
femur penetraverit, illæsis inte-
stinis crassis, excepto Empyreu-
mate, quò isthæc cum omento
affecta erant &c. ad quæstiones
propositas respondemus ita:
Quamvis citissima mors hoc
ipsum vulnus insecuta, quia ve-
rò ictu hoc globuli nulla pars
interna, tam dignitate singularis,

quàm necessitate nobilis, sauci-
ata, sed tantummodò omentum
cum mesenterio, potuisset pati-
ens à morte vindicari, si modò
tempestivè remedia convenien-
tia fuissent adhibita. Nam quod
omentum attinet, dudum est pro-
batum, & Chirurgis insuper no-
tissimum, quòd eo solùm læso,
nulla sequatur absoluta lethali-
tas, sed tantum accidentalis,
quando nimirum modo inde-
centi vulnere omenti tractantur,
aut negliguntur, aut portio ejus
corrupta & prominens in tem-
pore non rescinditur. *Mesente-
rii* vero vulnera, ipsâ Experien-
tiâ teste, feliciter quotidie cu-
rantur, si modò vasa majora &
intestina salva fuerint, prout
multa, si opus foret, adduci

Pars II.

Kkk

possent

possent exempla. Et quoniam insuper in Relatione non expressu, an *rami arteriarum anteriores, sive superior, sive inferior, item an vena mesenterica, sive dextra, sive sinistra* ictu globuli lacerata? quod non probabile quia patiens quadriduum supervixit, nec mentio facta hæmorrhagiæ insignis, quæ lacerationem vasorum majorum subsequi solet; idè ex hisce rationibus *vulnus istud pro absolute lethali nequit haberi*: multo min⁹ lethalitas pro-

batur intestinis Empyreumate affectis, superficialis enim fuit hæc, nec penetrans læsio; nec dubiū, quin plus quàm curiosa globuli exploratione, & styli immisso- ne non necessariā, ut & diversā Balneatoris, Fabri ferrarii, & Chirurgi, deligatione vulnus hoc exacerbatum, aut non secundum artem tractatum fuerit. *Est itaque hoc vulnus solum ex accidenti lethale factum &c.* Dab. Lipsiæ d. 29. Octobr. 1648.

CAS. XIII.

DE

VULNERE INTESTINORUM CRASSORUM.

REQUISITIO.

P. P.

EX adjecto additamento originali & autographo *Dn. D. Wormbseri* Honoratiss. Domini pluribus perspicent, qualis casus

se Rüttershusæ, Dioeceseos Lollariensis, haud ita pridem se traserit.

Quam

Quum verò ad formandum propediem Processum primò omnium è re fuerit, ut à Medicis Peritissimis bene prius instruamur, an ex hoc casu, si curatius examinari debeat, Lethalitas quædam colligi, aut ex inspectione vulneris extorqueri possit.

Hinc Vos, Honoratissimi Domini, eâ, quâ par est, officiositate, rogare volui, velitis haud

gravatim casum hunc & vulnus quæstionis accuratè & collegialiter ponderare & abhinc iudicium vestrum super lethalitate vel non lethalitate vulneris, pro gratâ remuneratione, scripto quodam aperire & ad ulteriorem rei exigentiam communicare; quod si erga Honoratissimos Dn. rursus demereri poterò, oblivioni nunquam daturus sum, ceu

V. V. Dom. Dom.

Gissa die 30. Nov. A. 1681.

Officiosissimus

Johann. Henricus Feurbach 7. Lic.

INSPECTIO VULNERIS.

Quandoquidem à Regimine Principali Dicafterii Gissen mandatum fuerit, ut die 8. Octobr. A. 1687. Rüttershusæ demortuus Johann Christian Zecher, XXII. circiter annorum (qui die 26. Aug. cultro vulneratus erat) inspiceretur, eâque de causâ, præviâ legitimâ requisitione, mihi infra nominato hoc muneris commissum

sit; hinc ut illi satisfaceret, die 9. Octobris dicti modò anni, cum Georgiò Langsdorffio, Chirurgo Gissen, Rüttershusæ me contuli, cadaver demortui, præsentibus Dn. Prætor. Helffmanno binisque Scabinis inspexi, invenique, quòd illud in latere sinistro, manus transversæ distantia à spinâ dorsi, sub ultimis costis spuris,

Kkk 2

cul.

cultrò abdomini transfossò inflatum fuerit, ita ut 8. Octobr. die dicti anni animam exhalaret. Apertò igitur Defuncti cadavere, observatum fuit, quòd in abdominis cavitate plurima excrementa foetida contenta fuerint, quibus remotis intestinum co-

lon per transversum, digiti transversì latitudine, perfossum, hocque intestinum vulneratum, ut & reliqua intestina livida & nigra apparebant.

Quæ omnia ita reperta fuisse, propriâ subscriptione hisce attestari volui.

Gissæ die 11. Octobr. A. 1681.

Joh. Wormbser D.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ.

DE

ILLETHALITATE VULNERIS INTESTINI COLI.

CUM Facultas Medica hujus loci requisita & rogata fuerit, ut de subjunctò casu & ejus occasione Institutâ Inspectione, super vulneris lethali- tate judicium suum impertiret; hinc Relationem ipsam, juxta circumstantias suas, debitâ cum sedulitate perlegendo ponderavimus & Principiis Medico-Chirurgi-

cis consentaneum esse ducimus:

Observatò die 9. Nov. Anni modò currentis sub inspectione Johannis Christiani Zeccheri, anno ætatis 22. Ruttershusæ die 22. Aug. hujus anni vulnerati & abhinc die 8. Octobr. demortui, quod is externe in latere sinistro, manus transversæ distantia à spi-

à spinâ dorſi, ſub ultimis coſtis ſpuris cultro in abdomine perſoſſus fuerit; & abhinc ſub inſequentē aperturâ in cavitatē abdominis plurima excrementa fœrida latuerint illisque remotis inteſtinum colon per tranſverſum digiti tranſverſi latitudine tranſoſſum, hocque inteſtinum vulneratum aquē ac reliqua inteſtina livida & nigra apparuerint.

Quamvis autem nunc Vulneratio Inteſtinorum plerumque res periculi plena obſervetur, omnino tamen inter inteſtina tenuia & craſſa diſtinguendum eſt; ſiquidem illa ad chyli diſtributionem, hæc autem ad illius depurationem fœcumque adeo depurationem à Naturâ deſtinata ſunt. E quibus haud difficile eluceſcit, quod ubi inteſtina tenuia vulnerari contingat, neceſſariò ſubſequentē chyli exitu & nutritionis ceſſatione inſalubriter totalis vinum proſtratio, cum diverſis ſymptomatibus lethalibus (de quibus Hippocrat. ſect. 6. aphor. 18. Galen. in Comment. in h. l. Corn. Celf. lib. 5. c. 26. Senert. in prognost. vuln. aliique videri poterunt) propuſſulare ſoleant. Nihilominus tamen idem

de vulneratis inteſtinis craſſis abſolutè concludi non poteſt; quamvis interdum vulnerati mors haud longè poſt accedat. Equidem in præſenti caſu inſicias ire non poſſumus, quòd, cum vulnus in colò ſatis profundum, ſc. digiti tranſverſi latitudinem æquans, obſervatum, reliquaque inteſtina livida & nigra conſpecta fuerint, vulnerationem ita comparatam ſummè periculoſam fuiſſe; quia tamen non alterius, quam diſtæ inteſtini coli vulnerationis mentio injicitur, quod ob ſubſtantiam carnoſam facilius conſolidari ipſisque vulneribus per clyſteres facilius ſuccurri poteſt. 2. vulneratus die 3. Octobris demum, adeoque ſep̄imâ ſep̄imanâ obiit, difficile ſanè durumque videtur, exinde lethalitatem vulneris abſolutam extorquere velle: Cum primis quod & illi Medici & Chirurgi, qui inteſtini Coli vulnus etiam pro lethali habere non verentur, id non abſolutè, ſed tantum ut plurimum ita ſe habere perhibent. Videas enim in diverſis Autoribus fide dignis, ejusmodi obſervationes, quæ contrarium omnimodè demonſtrant, ut apud

Schenck lib 3. Obs. Ambros. Pa-
reum l. 4. Chir. c. 33. Nic. Tulp.
l. 3. Observ. c. 20. Guilb. Fabr
Hild. C. 1. Obs. 74. exempla si
 milia occurrunt. Urtaceamus,
 Intestinatorum graciliorum porti-
 ones per ulcera & abscessus abla-
 tas, superstitibus Aëris, in lauda-
 tō *Schenckio d. l. ex Gemma lib.*
1. c. 6. Cosmocr. 1. observari &
 præter alios ab *Hollerio libell.*
propr. Obs. 17. vulnerati intestini
 gracilioris tandemq; sanati men-
 tionem fieri : in quibus Casibus,

licet potiones vulnerariæ simili-
 ter plurimum valeant, injection-
 es tamen tam commodè aut si-
 mili effectu adhiberi non possunt.

E quibus omnibus igitur in
 hoc casu itaque observatâ vulne-
 ratione nulla absoluta lethalitas,
 juxta unanimem nostram senten-
 tiam concludi potest. In cujus
 rei fidem & confirmationem con-
 suetum Facult. Medicæ Sigillum
 hic apprimere volumus. *Signa-*
tum Gissæ die 4. Decembr. Anno
 1681.

Decanus & Professores Ord. Facult.
Med. Gissæ.

CAS. XIV.

DE

VULNERE INTESTINORUM TENUIUM.

REQUISITIO.

Johannes Güntherus, à Præfe-
 cturâ Principali Saxonica in-
 carceratus, die 27. Decembr. anni
 1678. nuperrimè præterlapsi, à me-
 ridie

ridie, Christianum Wolffgang. Ferrenzenium ita vulneravit, ut die 4. Jan. anno 1679. manè exinde obierit. Cadaver autem Defuncti die insequenti à meridie à Medico quodam, Gradum jam nacto, una cum aliquot Chirurgis, judicialiter inspectum atque sectum fuit. Quamvis autem vulneratio in cadavere modò dictò observata pro lethali habita fuerit; quia tamen dicti Medici Attestatum quodammodo obscurum & du-

bium est; hinc necessarium esse videbatur, ut idem Facultati euidam Medicæ transmitteretur & iudicium ejus desuper Lethalitate requireretur. Quapropter V. V. Exc. Exc. officiosissime rogito, velint haud gravatim allegatum Medici iudicium Collegialiter ponderare & sententiam suam de Lethalitate vulneris literis mandatam pro debita remuneratione impertire. *Tauchstadii, die 8. Febr. 1679.*

Othmar Kundt, Praefectus.

ATTESTATUM MEDICI.

PRavis Requisitione &c. die 5. Jan. Christiani Wolffgangii Ferrenzenii cadaver, mediante debita sectione & diligenti inquisitione, praesentibus Judicibus Principalibus sequenti ratione observatum fuit: In cò sc. ad distantiam 2. digitorum transversorum supra os pubis, in dextrò fere latere, ictus punctim inflictus in abdomen penetrarat, ita quidem, ut intestinum ad eam longitudinem dissectum fuerit,

ut digitum minorem inferere potuerimus; ubi hoc cum primis observari poterat, quòd 1. sub inflictione ictus & oborto vulnere laxisio intestini ilei ad dextrum latus se devolverit & è contra portio ejus sauciata dimidium ulnae quadrantem circiter à vulnere distans, per vulnus peritonaei & musculi exierit, ut eo mediante foramen omninò obturatum fuerit & ex adverso vulnus ilei ad latus se absconderit. 2. Quòd
intesti-

intestinum ileum circa proprium vulnus quodammodo inflammatum: E contra verò frustum longitudine dimidium ulnæ quadrantem superans, quod partim vulnus peritonæi & musculi intrarat, partim ad utrumque vulneris latus situm erat, omninò corruptum, nigrum & cœruleum fuerit; unde concludere licet, corruptionem hanc non tam ab ipso vulnere ilei per consensum, sed vel post mortem, & quidem aut ante curam, aut sub ipsa curâ sive ab aëre externò, sive ab errore Chirurgi subortâ fuisse. 3. Quod reliqua pariter intestina, ut & Omentum quodammodo inflammata fuerint: & 4. subtus in cavitate infimi ventris insignis materiæ purulentæ quantitas collecta fuerit. Si ergo vulnus hoc ejusque præceptas circumstantias consideraverimus & quidem 1. quod intestinum è vulnere erumpens insigniter corruptum & nigredine affectum fuerit, certissimum est corruptionem hanc, si ante aut sub curâ fuerit oborta, mortem insigniter promovere potuisse, quum corruptio talis incurabilis sit, ut *Sennertus lib. 3. p. 2. 1.*

„ c. 8. docet, dum, si ab aere

„ inquit, alterantur & livida red-
„ duntur intestina, malum est
„ incurabile. 2. Materiam putridam in infimò sinu cumulatam quod concernit, & illa, dum exitum illic reperire non potuit, brevi adeo corrumpi potuit, ut exinde symptomata funesta ipsaq; mors subsequi potuerint. Unde hoc æque ac antecedens symptoma satis notabilia sunt, quibus lethalitas inferri potest. 3. Ipsum vulnus ilei quod attingit, illud (cum interna æque ac externa tunica dissecta fuerint) juxta *aphor. 18. Sect. 6.* vulnus lethale est, & quidem hanc præcipuè ob causam, quia 1. ejusmodi vulnera rarissimè consolidantur. 2. Quia intestina tenuia sunt substantiæ nervosæ & fibrosæ, unde eorum vulnera gravissima & funesta symptomata comitantur, *vid. Cas. 91. Med. Crit. D. Ammanni*; Et licet à Celebrerrimis quibusdam Medicis Historiæ referantur, quòd etiam vulnera ilei curata fuerint: exempla tamentata sunt, quæ in robustis admodum contingunt, qualis natura in hoc subjectò vix occurreret. Quamvis etiam negari

non possit, inter vulnera intesti-
norum tenuium, magnam disse-
rentiam observari; quòd sc. u-
num adeò periculosum non sit,
quam alterum, at v. gr. vul-
nera ilei tam mala non sunt
quam vulnera jejuni. Item quæ
secundum longitudinem insti-
guntur, haud æque periculosa
sunt, quam quæ per transversum
accidunt, de quibus *Sennertus*
Lib. V. Prax. p. 4. c. 3. inquit:
Si intestina &c. adeoque vulnus
in hoc subjecto (quia neque in

intestinò jejunò, sed ileo, neque
per transversum, sed secundum
longitudinem contigit) è pessimi-
orum classè non sit: Attamen
secundum supra allegatum *apho-
rismum Hippocratis* (utin cò vox
διὰ πλάτος à *Galenò*, *Foëssio* &c.
explicatur & intelligitur, sc. si
vulnus utramque intestini tuni-
cam penetrat) est & manet vul-
nus lethale, quia nimirum utram-
que tunicam penetravit. Mer-
seburgi die 13. Jan. 1679.

Joh. Andr. N. L. St. Med.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

VULNERIS INTESTINI ILEI.

P. P.

QUandoquidem Dominatio
Tua Attestatum quoddam
Medicum, Christiani Wolffgangi
Ferenzenii mortem violentam
concernens transmisserit & super
lethalitatem vulneris judicium

nostrum requisiverit; hinc præ-
viâ Collegiali ponderatione o-
mnium & singularum circum-
stantiarum respondemus; quòd
(non obstante obscuritate Atte-
stati modò dicti vulneratio hæc

Pars II.

LII

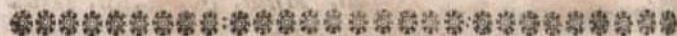
Chri-

Christiano Wolffgango Feren-
zenio illata nihilominus & o-
mninò pro absolute & simplici-
ter lethali habenda sit, quia vul-
nera talia intestinorum tenuium
1. ob partium situm & profundi-
tatem, neque suturam, neque de-
ligationem admittunt, adeoque
2. consequenter chylus, in inte-
stino ileo contentus, pro nutri-
tione partium distribui nequit,
sed in cavitatem abdominis pro-

labitur, ibique necessariò putre-
scit, imprimis, cum 3. intestina
vulnerata, seu partes nervæfas
cilè gangranam & sphacelum
contrahant & tandem 4. ex col-
lectione materiæ purulentæ in
ventre infimò concludi possit,
insignia vasa abdominis & inte-
stinorum simul læsa multumque
sanguinis extravasatum fuisse.
Quod &c.

Vid. Amman. in Prax. Vuln. Lethal.

Decad. 4. Hist. 7.

CAS. XV.

DE

VULNERE INTESTINORUM TENUIUM & MESENTERII.

REQUISITIO

V. V. Magn. Magnif. hisce
breviter certiores reddo,
quod die 31. Decembris anni præ-
teriti 1678. JOHANNES CHRI-
STOPHORUS GORNER, Præ-
fecturæ hujus subditus in domi-
cilio suo Trebizii sicariâ ratione
tribus globulis selopetariis ictus
fuerit, ut duabus circiter horis
effluxis abhinc obierit. Quam
ergò sub inquisitione institutâ
Corpus Defuncti ope Chirurgi,
ad

ad hunc actum jurati, inspectum & eò, ut iudicium ejus juratum sub A fufius testatur, modò repetitum fuerit; Insuper etiam re Scabinatus Principalis Magdeburgici, qui Hallæ est, decisione commissâ, illic sententia ita lata fuerit, ut primò omnium de super inspectione institutâ, *an vulnus in se lethale sit?* iudicium à Collegio quodam Medicò re-

quireretur; hinc, ut illi morem gererem, Dominos meos Honoratissimos officiosissimè rogare volui, velint adjectum hîc Chirurgi Attestatum haud gravatim perpendere suumque edecumatum iudicium de lethaltate vulnerum pro debita remuneratione in formâ probante impertire &c. *Dat. Beesenii, die 6. Aprilis, An. 1679.*

Christoph N. Præfectus.

ATTESTATUM CHIRURGI.

AD requisitionem &c. hodie Trebizii in præsentia Iudicum Provincialium Scabinorumque, Christophori Gœrneri cadaver inspexi & præviâ Sectione corporis observavi, quod 3. globulis sclopetariis ictus fuerit, è quibus bini globuli obliquè dextrum os femoris superando os ilcon penetrarant, una cum intestinis tenuibus, jejunò sc. & ileò, ipsoque mesenterio. Tertius globulus os sacrum perforaverat & intestinum rectum simul læserat, ita, ut globulorum impetus statim

in principiò, per ossa penetrando, extemplò obtusus fuerit, globulique in viciniâ intestinorum permanserint. Duo globuli integri inventi sunt: Tertius autem in ossibus comminutus fuerat, de quò frustum aliquod inveni. Adhæc attestor, quod una cum famulis meis & Adstantibus locum cautè & accuratè inspexerim. Quod loca quoque vulnerata depuraverim & Dn. Præfecto, tunc præsentî, ostenderim intestina sclopetariò ictu vulnerata fuisse, quæ in Defuncto accidentia Mortem ac-

celerantia induxerant : Quod etiam eò in loco insignis sanguinis coagulati quantitas lib. iß. explens, reperta fuerit. Dum verò vi juramenti præstiti, iudicium meum de hisce interpo-

nere teneor, vulnera hæc lethalia fuisse, adstruo, quia per intestina vulnerata symptomata illa, quæ Defuncto mortem conciliant, orta fuerunt. *Beerenburgi d. 3. Jan. 1679.*

Emanuel Rodhard.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

VULNERIS INTESTINORUM TENUIUM
& MESENTERII.

P. P.

CUM à Dom. Tuâ Casus aliquis Nobis transmissus & de eò iudicium nostrum desideretur, An & quæ in quò, juxta tenorem Attestati à Chirurgo, ad hunc actum juratò, communicati, duo globuli oblique os femoris superando os ilei penetrarant & abhinc intestinum jejunum, ileum & mesenterium perforarant: Tertius autem, qui os sacrum penetraverat, simili-

ter intestinum rectum sauciarat; hinc præviâ Collegiali ponderatione existimamus, quod vulnera modò allegata merito pro absolūtè & simpliciter lethalibus habenda sint: Siquidem læsiones hujusmodi ictu scloperariò intestinis inflicte, ob inflammationem & gangrænam statim insequentem: Ut & haud absimilis Mesenterii vulneratio, ob hæmorrhagiam (ut alia symptomata taceam

ta taceam) & quia omnibus illis hoc monendum erat, satius fuisse naturâ & situ partium læsarum, & læsionis modò, succurri non potest, necessariò & unâ cum Chirurgò, Expertus simul Medicus requisitus fuisset, simpliciter interitum vulnerati Quod &c. *Lipsie die 17. April. An. 1679.* Ubi tamen &

Ammann. in Prax. Vuls. Lethal.

Dec. 4. Hist. 8.

CAS. XVI.

DE

VULNERE INTESTINORUM TENUIVM.

REQUISITIO.

P. P.

Um oblatione servitorum meorum paratissimorum V. V. Exc. Exc. celare nequeo, quod in sequenti Casu informatione Vestra indigeam:

Ante 10. circiter annos accidit, ut in Festo Nuptiali ejusdam Nobilis Famulus quidam Obet-Heldrungensis, nomine JOH. HOPFFENSACK, sub ex-

ortâ dimicatione ictu vulneratus fuerit, ut Extract: Protocolli sub Lit. A. testatur, unde vulneratus post XVI. horarum intervallum expiravit. Quamvis autem bini Chirurgi Castrenses (qui tamen ad id non jurarunt) referant, vulneratum quidem ob illatum vulnus inter vivos conservari non potuisse: nullam

LII 3

tamen

tamen rationem addunt, neque intestinum, in quo vulnus observatum fuit, nominare queunt, quod medium esse ferunt, intestino crasso & majori proximum; hoc autem, meo quidem iudicio, nomine gaudebit proprio; ut adeoque in dubio locatum sit, an Chirurghi hi Castrenses unquam intestina humana conspexerint, vel quale intestinum laesum fuerit. De cetero certior sum redditus, vulnera intestinorum non semper lethalia esse, unde dubium suboritur, an vulnus hoc, licet etiam juxta Extracti tenorem ita observatum esset, lethale fuerit? & an vulneratus necessario exinde pe-

rierit & non potius (cum primis tanta ebrietate obrutus) ex apoplexiâ, syncope, aut alio quodam symptomate, quod ipsum enecare valuerit? Quapropter Dnn. meos Honoratissimos officiosè rogito, ut Extractum aequè ac totum negotium hoc juxta circumstantias suas haud gravatim maturè ponderare & an vulnus à Chirurgis Castrensibus descriptum in se & suâ Naturâ lethale & omninò incurabile fuerit? Responsò, suò sigillò munitò, me certiores reddere velint; id quod cum debita remuneratione &c. Jangloff-Sommernæ die 13. Jun. 1667.

Caspar Bernhard de Tettenbach.

EXTRACT:

Ex Actis Inquisitionalibus

Fol. 4. Vol. 1.

RELATIO PRÆFECTI.

IN JOH. HOPFFENSACKIO rum latitudine sub umbilico, ense inflictum acceperit, quò punctum abdomini, 3. digito-
 6 111
 digitum quoddam majus, ad digitu

digiti longitudinem, discissum Chirugi Castrenses referunt, & in altero latere simul perfo- impossibile esse, ut vulneratus sum fuit, ut per vulnus omnia inter vivos conservari possit. eruperint & propenderint; unde

CHIRURG. CASTRENS.

RELATIO

Observatum fuit eundem mēdii ulnæ quadrantis longitudinem discissum, in altero verò (Hopffensackium) trium digitorum latitudine sub umbilico, versus sinistrum latus, in abdomine ense vulneratum & intestinum medium, juxta intestinum magnum, in altero latere ad di-

*Christian Leder } Chir. Castr.
Joh. Dan. Boitz }*

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

VULNERIS INTESTINORUM.

E Pistolam à Clar. Tua ad Nos tiorem reddimus: Quod, licet datam Collegialiter perlegimus probeque perpendimus, Chirugi Castrenses ad actum hunc non juraverint, neque intestinum, in quo vulnus observatum

varum fuit, nominaverint, ex
vulnere tamen extimò tantum
appareat, unum ex intestinis te-
nuibus fuisse: Qualitas etiam
vulneris, ut describitur, (utpo-
te quò intestinum in uno latere
ad dimidii ulnæ quadrantis lon-
gitudinem discissum, in altero
verò latere ad 2. dig. longitudi-
nem perfossium fuit) satis teste-
tur idem in se & suâ naturâ le-
thale fuisse, nec curari potuisse.
Lipsæ d. 17. Jun. 1667.

CAS. XVII.

DE

VULNERE ILEI.

REQUISITIO

P. P

EX præsentī deductione in-
nocentiæ, & annexis articu-
lis defensoriis, cognoscent ve-
stræ Excellentię, quâ ratione
Hans Gore, propter interfectum
Carolū Uriel, per Advocatum,
vulneris lethaliſſimam dubiam red-
dere, atque propterea ad Colle-
gium Medicum provocare in-
tendat; quia itaque hujus petiti-
oni deferre debui, à Vestris Excell.

petitum venio, velint Relatio-
nem Medici ac Chirurgorum, ut
& rationes contra eandem alla-
tas collegialiter ponderare, ac
postea judicium suum super le-
thalitate hujus vulneris, quàm
primum fieri poterit, consigna-
re, ac Dominis Scabinis haud
gravatim tradere &c. *Dab. Streb.
læd. 26. Jun. 1659.*

Damianus N.

RE-

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

VULNUS HOC ILEI SIMPLICITER
FUISSE LETHALE.

Quid Officii nostri ratio requirat, circa vulnere
judicia, collegialiter fuimus re-
cordati: Ergo consideratis
omnibus, tandem pronunciamus,
si in vulnere inspectione
observatum, quod Uric-
lis vulnus punctum inflic-
tum quatuor transversis digitis sub
umbilico in abdomen penetra-
vit, quo intestinum tenue, Ile-
um aliàs vocatum, latitudine di-
giti læsum & perforatum, quod
utique juxta relationem Domi-
ni Medici, & duorum Chirur-
gorum fide dignissimorum, *vul-
nus istud non solum insanabile, pe-
riculosissimum*, sed etiam pro
simpliciter & absolute & per se
lethali habendum sit; quoniam
impossibile fuit hoc modo læ-
sum Intestinum, tanquam unum

ex gracilibus & planè membra-
nosis, ullo modo consolidare;
Nec attendenda hic curationum
aut exemplorum monstra; licet
enim h. m. vulnerati quidam pa-
tientes, propter vegetam Natu-
ram & alias causas adhuc per
aliquot dies vivere interdum
potuerint, tamen necessario de-
mum moriuntur, quoniam præ-
ter curandi impossibilitatem, e-
tiam retentio Chyli & ejusdem
distributio, pro sanguificatione
& nutritione, amplius fieri ne-
quit, imò propter hanc vulne-
rationem, dum substantia inte-
stinorum maximè nervosa & fi-
brosa est, gravissima & funesta
symptomata subsequi solent,
hinc lethalitatis ratio manifestè
apparet. Ubi monendum pariter,
quod & in intestinis tenuibus

foeculentæ impuritates continetur, quæ à puritate Chyli, pro confectiione sanguinis ad Epar transmittendi, in dictis intestinis à Natura separata & postea successively ad intestina crassa ablegantur; hinc non absurdum, si & fæces aut excrementa ex intestinis vulneratis tenuibus in abdominis cavo reperiuntur, &

Ex Ammann. Med. Crit.

CAS. XVIII.

DE

VULNERE VESICÆ.

REQUISITIO.

P. P.

Quandoquidem Facultas Juridica requisita fuerit, ut desuper Actis quibusdam Criminalibus, in puncto homicidii Johanni Schneidero Radmühlensi illati, sententiam ferret, & verò hunc in finem scire desideret: An in adjunctis hinc Inspecti-

one descripta perforatio vesicæ, quæ vesicæ collum penetravit & quinque lineolis denotata est, pro lethali haberi debeat, nec ne? Hinc Magnificentiam Vestram & honoratissimos Dn. officiosè rogitò, velint iudicium suum super lethalitate vulneris

neris, cum remissione inclusorū Juridica in similibus aliisque oc-
Facultati Juridicæ haud grava- cationibus vicissim demereri an-
tim, pro debitâ remuneratione nitetur; Ego verò nunquam non
impertire. Hoc tale Facultas persevero

Magnif. V. meorumque Dnn.
Honoratissimorum

Gisse d. 13. Maji. 1684.

Officiosissimus

Fridericus Nitschius D. & h. t.
Fac. Jurid. Decanus.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,

Desuper Lethalitate

VULNERIS VESICÆ.

Q Uum Ampliss. Facultas debeat, nec ne? judicium no-
Juridica, in Inclyrâ hac Lu- strum super lethalitate hujus
dovicinâ, Decanum & Profes- vulneris breviter communice-
sores Ordinarios Facultatis Me- mus; Hinc cum in finem No-
dicæ h. l. amicè requisiverit, ut bis transmissam Chirurgi Rela-
ratione homicidii in Johanne tionem, juxta circumstantias il-
Schneidero Radmühlensi patra- lic occurrentes debita cum dili-
ti de hâc quæstione: An in per- gentiâ& meditatione pondera-
acta Inspectione memorata vesi- vimus & Principiis Medicis æquæ
cæ perforatio, quæ collum vesi- ac Chirurgicis consentaneum
cæ intraverat & quinque lineolis esse ducimus:

M m m 2

Obser.

Observatō, præviā cadaveris sectione, sub inquisitione vulneris abdomini inflicti, quod illud in sinistro latere subtus, propè genitalia, collum vesicæ intraverit, maximaque urinæ quantitas illic reperta fuerit &c. Omnia juxta tenorem modo dictæ & à Chirurgō, qui sectionem hanc & inspectionem administravit, annotata Relationis.

Quamvis autem vulnera vesicæ urinariæ ut plurimum summè periculosa habeantur, attamen inter illa notabile omninò discrimen intercedit, cum ea, quæ fundum ejus feriunt, pro simpliciter & absolutè lethalibus habeantur, quod de vulneribus collum nullò modò dici potest, dum non tantum Hippocrates, Galenus aliique Medici Celeberrimi vulnerationem ejusmodi neutiquam pro simpliciter lethali venditant, sed & ipsa experien-

tia sapissime ostendit, quòd vulnera vesicæ collo inflicta denuò curata fuerint, prout curationes ejusmodi à *Schenkio lib. 3. Observ.* aliisque annotatæ sunt, cum primis, quòd collum vesicæ carnosum est & cui in sectione calculi vesicalis non parcitur, ita tamen, ut perfectè rursus consolidari possit.

Quoniam igitur juxta tenorem Relationis à Chirurgo impertitæ, sub inspectione observatum fuit, quod ictus tantum vesicæ collum vulneraverit, hinc ictum ejusmodi pro absolutè lethali agnoscere non possumus.

Quam unanimem nostram sententiam in ulteriorem rei fidem & confirmationem sigillò Facultatis roborare voluimus. Signatum *Giffæ die 13. Maji 1684.*

☞(o)☞

CAS.

CAS. XIX.

DE

VULNERE ABDOMINIS CUM LÆSIONE
VENÆ CAVÆ & ARTERIÆ MAGNÆ.

RELATIO.

P. P.

BEati KORNMANNI, Quæstoris olim hujus loci, Filius unicus, JOHANNES JUSTUS, heri vespertinò tempore circa horam septimam, hic ante Portam Hersfeldensem, in dissidium cum Rusticis nonnullis incidit, quò durante propriò suò ense occisus est.

Quà jam ratione hæc actio inceptit, & quid sub eadem actum fuerit, de eò, tam parvò temporis intervallo plura experimenti non potuimus, quàm inclusa heic Testium Depositiò docet. Nini incarcerati ebrietate se ex-

cusant, illique, nomine Henricus Damer Scabinus, & Johannes Melchior nil quicquam de eò sibi conscium esse perhibent.

Hodie multò mane, præsentibus D. Wickio, Prætorè hujus loci, Consule Weghusio, Wernerò Hulsio & Notariò Civ. Jungmannò, per Chirurgum Sectionem instituimus, ubi observatum fuit, quod ictus punctim illatus, juxta umbilicum, in dextrò latere, intrando, per mesenterium usque ad vertebrae cum læsione arteriæ magnæ & venæ cavæ se extenderit, ut reliqua

Mmm 3. cavi-

cavitas plurimò sanguine merò
coagulato repleta fuerit.

Nominati modò bini incar-
cerati perendie Judici Criminali
debita armatorum catervâ stipa-
ti transmitti debent.

Exequias funeri parandas,
cùm Mater filium suum inter-
emtum in Ecclesiâ Cathedrali hu-
jus civitatis tumulo mandari pe-

tat, tantisper differemus, donec
Tabellio redierit, & uberiores

Illustris Regiminis Principa-
lis instructionem nobis obtu-
lerit.

Interæl cum appreciatione Di-
vinæ Protectionis Nostrarum,
que Personarum qualiumcun-
que officiosissima commendati-
one perseveramus

V. V. Excell. Exc. & Dom. Dom.

Gissæ d. 23. Maji. A. 1686.

Obsequiosissimi

Johannes - Leusler.

Ludovicus Wittich.

RESPONSUM

FACULT. MEDIC. GISSENÆ,

DE

LETHALITATE VULNERIS ABDOMINIS.

AD propositam Quæstio-
nem: An sc. die 22. Maji
Anno 1686. Alsfeldiæ antepor-
tam interemti JOH. JUSTI
KORNMANNI vulnus simpli-
citer & absolute lethale sit? Nos
Decanus & Professores Ordina-
rii Facultatis Medicæ, præviâ cu-

ratissimâ ponderatione omnium
& singularum, in Relatione Ju-
diciali cum descriptione vulne-
ris aperti nobis communicata,
observandarum circumstantia-
rum Principiis Artis consenta-
neum esse ducimus:

Ob-

Observatō sub institutā secti-
one interfecti Kormanni, quōd
ictus juxta umbilicum dextro ab-
dominis lateri punctim illatus
fuerit, qui abhinc per mesente-
rium usque ad vertebrae, cum
læsione arteriae magnae & venae
cavae se extendit, ut reliqua ca-
vitas mero sanguine coagulato
repleta fuerit. Omnia juxta te-
norem Relationis supradictae.

Jam Vulnera Mesenterii in se
quidem lethalia non sunt, cum
jam saepius contigerit, ut alicui
abdomen transossium fuerit, eo
tamen postmodum in integrum
restitutō, adeoque ex vulnera-
tō mesenterio funestus hujus-
modi exitus pertimescendus
non fuisset.

Quoniam verō juxta teno-
rem Relationis ictus ad læsio-
nem Arteriae magnae & Venae ca-

vae se extendit, hisque vulneri-
bus vasorum sanguiferorum
majorum & Truncorum inevi-
tabilis & immanis haemorrhagia
indeque sequens deperditio Spi-
rituum vitalium conjuncta est,
quod & hoc in Casu contigisse,
inspectio ocularis docuit, dum
Cavitas Abdominis mero san-
guine coagulato repleta fuit;
Adhuc ob partium vulnerata-
rum situm profundiores nulla,
hic alias convenientia, remedia
applicari potuerunt.

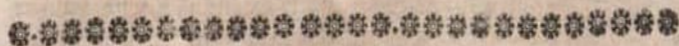
Hinc ictus in Johanne Justo
Kornmanno inventus & juxta
Inspectionem descriptus pro
vulnere absolute & simpliciter
lethali habetur.

Attestationis ergo Sigillō Fa-
cultatis Ordinariō omnia confir-
mando. Signat. *Gissae die 22.
Nov. 1687.*

*Decanus & Professores Ordin. Facult.
Medicae Gissae.*

)(o)(

CAS.

CAS. XX.

DE

VULNERE ABDOMINIS SINE VISCE-
RUM LÆSIONE.

REQUISITIO.

Judicio vestro eoque accurate indigeo super casu sequenti: videl. die 11. Novembr. Georgiusvaldæ certis de causis commorans, Matthæus W. equorum mango, me enormiter est conviciatus, quâ occasione pro defensione famæ gladium evaginavi, & scommata calumniasque vindicaturus nonnihil vulneravi eundem. In vulneris inspectione sub A. observatum, quod Matthæus W. acceperit vulnus dodranta transversum super abdomen in cutem, versus dextrum femur; quod etiam Wolff. D. Balneator primum deligavit, citra suspicionem ullius lethality, asserendo se brevi temporis spatio vulneratum restitutum, prout etiam per sequentes dies usque ad 14. Novembr. perbellè valuit, nec de symptomatibus vulneris conquestus, excepta Dynteria quæ (salvo honore) patientem ita afflixit, ut vices, tricies de illa nocte alvum deponere eundem oportuerit, quæ usque ad diem 15. Novembr. continuavit, quâ etiam, i. e. quinto die post acceptum vulnus, is est mortuus. Post mortem à Balneatore in præsentia Judicis cadaver apertum, & fuit deprehensum, quod inferius involutum, cui naturaliter intestina involuta, planè illæsum, atque sic, ut antea relatam, intra duos panniculos penetravit, citra visce-

viscerum contactum. Nec certo sciri potest, utrum vulneratus ante vulnus inflatum Dysenteria correptus fuerit? Accedit, quod rebus sic stantibus Balneator istam lationem minimè pro lethali cognoverit, sed potius culpam omnem mortis in Dysenteriam rejecerit, quod etiam juramento confirmare non dubitabit; hisce tamen non obstantibus causam lethalitatis mihi imputare, ac criminaliter

contra me Judices inquirere intendunt. Hinc quia mihi jure naturali defensio concessa, enixe Vestras Excell. rogo, velint omnes circumstantias, ratione Dysenteriae, exactè ponderare, & collatis Anatomiae & Chirurgiae fundamentis mihi sententiam communicare: *An Matthaeus W. magis ex Vulnere quam Dysenteria obierit?* Dab. Georingsvaldæ die 21. April. Anno 1632.

Hans Christoph N.
a. N.

A.

Attestatum Balneatoris.

INSPECTIONE vulneris debitâ ratione habitâ, animadvertum, quod vulnus punctum inflatum transversim supra abdomen intra duos panniculos in summitatem dextri femoris penetraverit, quo nervus quidam latus; patiens siquidem incedendo claudicavit, post mortem quoque idem pes quodammodo contractus & sinistro brevior fuit, nec potuit extendi; quoad

profunditatem dodrantem æquavit: labia vulneris planè erant occlusa, adeò ut ne cochleare cruoris emanaret, ac si fissi extremitate factum vel perforatum fuisset, quo præsupponitur instrumenti ludentis qualitas, fuisse scilicet ensen acutissimo mucrone eoque tetragonato præditum, & quia de visceribus nihil læsum, in opinionem quod non fuerit lethale per se; bene

nè siquidem per sequentes dies
valuit, nisi quod nonnihil de Dy-
senteria conquestus, quâ unicâ
nocte vices vel tricies alvum ex-
onerare coactus, usque ad diem
Martis, quò conspectò commo-
tus ego Rochlicum tendi, ac-
ceritum Medicum, qui verò
tum temporis absens erat, mi-
sericordiâ tamen Pharmacopœi
aliquot medicamentis contra
Dysenteriam adjutus, quibus
nihil proficientibus Deo se com-
mendavit dicendo: se termi-
num vitæ abbreviatum sentire

hoc vulnere, idcò sanguinis vin-
dicationem perendam esse à No-
bili Hans Christoph N. quibus
prolatâ hórâ 2. pomeridianâ ob-
dormivit, putatque Chirurgus,
quod Dysenteria, quæ vulnus se-
cuta, mortis causa exstiterit; an
verò vulnus antecesserit, dixit
se nescire, sed à muliere clinica
inquirendum: hoc autem jura-
mento se affirmaturum obligat,
quòd interius integumentum,
cui naturaliter intestina sunt in-
volata, minimè læsum, sed inte-
grum conspexerit

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

VULNUS HOC HYPOGASTRII NON FUISSE
LETHALE.

Nobilissime Domine; acce-
pimus literas tuas, ut & At-
testatum quod Balneator Wolff.
D. super lethali rate vulneris
Matthæo W. inflicti, manu suâ
consignatum Judici obtulit, &

quia scire desiderat, *utrum Mat-
thæus W. ex accepto vulnere, vel
potius accedente Dysenteria obi-
vit?* idcò unanimiter & delibera-
tò concludimus: Quod qui-
dem vulnus illud punctim fa-
ctum

etiam periculosum, non autem lethale fuerit, quia nullum viscus vel alia pars principalis, aut ad vitam necessaria, laesa, in inspectione deprehensa fuit, prout Attestatum sub A. pluribus hoc manifestat, & nihil nisi nervus quidam sauciatus, quo patiens in incedendo claudicare, ipseque pes dexter post mortem quasi contractus & sinistro brevior visus, neque ob insignia huius loci vasa haemorrhagia enormis, nec inflammatio, nec convulsio subsequuta, *vulnus etiam*

exinde pro absolute lethali haberi nequit, sed magis ex accidenti, & ratione symptomatum, quando praesertim vulneratus semet ipsum neglexit, aut ab adstantibus decenti cura tempestive non fuit recreatus, & hoc eo magis, quando fluxus Dysentericus, qui sine dubio ex prava humorum in corpore dispositione, cum subitanea virium prostratione ortus, vulnus hoc vel antecessit, vel subsequutus. Dab. Lips. die Philipp. Jacob. Anno 1632.

RESPONSIO

FACULTATIS SECUNDA,

Ad instantiam rei, qui ad Facultatem rescripsit,
& Testium pronunciata adjecit, qui fatentur,
quod nullus nervus fuerit laesus, nullumque
symptoma periculosum supervenerit.

Iteratam ad Nos Actorum nus concernentium, omnino
missionem, Matthaei W. vul-
miramur, & illis denuo colle-
N n n 2
gialiter

gialiter revolutis optimè adhuc in vulnerato nihil accidentium recordamur sententiæ, die Philippi Jacobi 1632. à Nobis lata, nimirum, quatenus antea nobis descriptum & hîc repetitum vulnus, non diris symptomatib⁹ fuit supratum, mortem causari non potuisse; quoniam itaque jurati testes deposuerunt, quod contigerit, nec nervus (contra balneatoris relationem, cui aliàs fidem largiri tenemur) ullo modo læsus, hinc pronunciatum nostrum repetimus: *quòd etiam vulnus istud per se, & absolute lethale minimè fuerit.* Dab. Lips. die 21. Febr. 1633.

Amman. in Med. Crit.

PAN-

PANDECTARUM
MEDICO-LEGALIUM

PARTIS II.

SECTIO V.

DE

VULNERIBUS ARTU-
UM LETHALIBUS.

INTRODUCTIO.

§. I.

Rater III. corporis humani regiones sæ-
pissimè quoque ARTUS sive mutilari,
sive vulnerari solent, de quibus utrobi-
que Medicorum quoque judicium re-

Nnn 3

quiri

quiri solet : illic quidem, ut determinent, an mutilatio quædam, aut saltem debilitatio in hoc vel illo membro occurrat, si in puncto irregularitatis in Ecclesiâ Romano - Catholicâ dubium aliquod oboriatur, *vid. Paul. Zacchias in Quest. Medico-Legalibus Lib. V. Tit. III. Quest. 1. num. 4. pag. 448.* vel ut observent, an membrum mutilatum per Chirurgiam Curtorum, sive veram, de qua *Talpacotus*, sive palliativam, restitui possit? vel, an mutilati tantò adhuc robore & vigore polleant, ut manuum operâ victum porrò & amictum sibi comparare valeant? de quò CAS. I. Hic verò, ut de Lethalitate sive illethalitate vulnerum, sive contundendo, sive incidendo artubus inflictorum, cognoscant atque judicent.

§. II.

Contusiones quidem, Plagæ, Fustigationes & Flagellationes externæ rarè pro absolutè lethalibus habentur, licet pluribus quoque membris inferantur, ut è CAS. II. elucescit; unde & percussorès ejusmodi, morte licet superveniente, non tam ultimo supplicio, quam pœnâ mitiori solent affici, idque ex cò, quod animus occidendi in illis non præsumatur

sumatur *l. 1. §. Divus Hadrianus ff. ad leg. Cornel. de Sicar.* Quodsi tamen flagellatio multa, cum validis instrumentis, à robustis, personis tenerioribus inflicta fuerit, non minus simpliciter & absolute lethalis esse & poenâ ordinariâ puniri poterit, *vid. Cas. ultim. Sect. ult.*

§. III.

Sic quoque Vulnera Artubus cæsim aut punctimillata rarò pro lethalibus habentur, nisi vasa majora aut in profundò locata simul feriantur, de quibus in *seq. sectione.* Quodsi igitur vel solæ partes musculosæ, vel & vasa minora & externa simul violentur, ita, ut hæmorrhagiæ subsequenti ligaturis, stipticis & similibus obviam ire licuisset, si Chirurgi tempestivè adfuissent, vulnera illa per accidens magis, quàm per se lethalia habentur, ut in vulneribus CUBITORUM in CAS. III. & IV. decernitur.

§. IV.

Et idem omninò judicium de Vulneribus FEMORUM fuisse latum è CAS. V. VI. haurire licet, quæ tamen, si venarum & arteriarum rami

mi majores simul incidantur, ob hæmorrhagiam incompefcibilem facile simpliciter lethalia fieri poffe CAS. VII. & VIII. comprobant.

§. V.

GENUUM vulnera, etiam minora, ob concursum tendinum sæpè mortifera sunt, cum facilè gangræna atque sphacelus accedant, cum primis, si sclopetorum explosione infligantur, ut in CAS. IX. accidit; ubi ea, quæ in contrarium adferri possent, simul solidè refutata sunt.

§. VI.

SURÆ tandem & TIBIÆ vulnera, etiam profunda, per se & simpliciter lethalia non sunt, cum vasorum æquè ac reliquarum partium intuitu faciliorem medelam admittant, ut è CAS. VI. & X. elucescit.

☞ §. (o): (50

CAS. I.

DE

MUTILATIS DIJUDICANDIS.

REQUISITIO

P. P.

Nos miseri & mutilati homines significare Vestris Excell. debemus, quâ ratione præteritâ æstate Nobilis Simon N. unâ cū equestri & pedestri comitatu, quem secum habuit, pagum N. violenter invasit, hunc in finem, ut ab inveterata consuetudine inductam cerevisiam pastorem communitati nostræ eriperet. Cui quoniam Communitas sese opposuit, sclopos & bombardas striatas in eandem explodi iussit, quo tumultu & explosionibus (juxta relationem balneariorum Christophori N. N.) (1) Casparo N. globulo sclopi pollex manûs dextræ ablatu. (2) Opilio vulnus punctim factum supra dextram palpebram accipit, in caput penetrans, profunditate duorum Kampfferorum, quo visio per tres integras septimanas fuit impedita. (3) Martin N. globulorum ictu in pectore læsus, ita ut globuli per tergum exierint assumptusq; potus refluxerit. (4) Ego Hans N. duobus globulis & tribus grandinibus in dextrum latus sum peritus, de quibus globulus unus è spina dorsii & grando quædam iterum excisa, relictis reliquis globulis & grandinibus, quoniam inveniri non potuerunt, in corpore meo. Quamvis etiam, quæ Dei est gratia, in hisce læsionibus vita nostra non fuerit periclitata, tamen istiusmodi explosionum ictibus ita respectu sanitatis & articulorum sumus mutilati, ut manuum labore victum nostrum amplius

Pars II.

O o o

quæ-

querere non valeamus, hinc denunciatione apud Judicem competentem factâ per sententiam JCtorum pronunciatum, quod Nobilis Simon N. omnes expensas, sumptus, interessè & sôstra praviâ moderatione Judicis, nobis restituere debeat. Quia verò hoc vix sufficere videtur, dum propter acceptas mutilationes alimenta in posterum nobis deficiere videntur, contra quod Nobilis Simon N. forsan excipiet, nos vid licet ad labores consuetos obeundos adhuc esse idoneos, hoc verò nemo melius, quàm Gratiôssima Facultas Me-

dica (in quantum nimirum artus & nostra Corpora deteriorata, & ad labores inepta sunt reddita) determinare potest; Hinc submisit rogamus, velit corpora nostra & explosionibus causatas periculosas laciones oculis ipsis contemplari, & de loco, ac tempore, quando & ubi nos sistere debeamus? nos certiores reddere, ac denique attestato publico judicare: *utrum nos tanti roboris, ac valetudinis simus, ut porro manuum nostrarum operatione alimenta nobis debita comparere valeamus, nec ne?* Dab. Grumpæ d. 15. Octobr. A. 1629.

Hans. D. Hans K. Caspar D.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Postquam tam literis, quàm ore tenus Hans D. Hans K. & Caspar D. nobis rerulerunt, quid in tumultu nuperrimo, in pago Crumpa, jussu Nobilis Simon N. contigerit, quod varis globalorum explosionibus ita læsi ac

mutilari, ut propterea amplius laboribus consuetis idonei non sint, atque submisit petierunt, ut oculari inspectione adhibita, de lacionum istarum natura ac qualitate accuratè judicaremus, idèd nolimus decesse illorum deside-

ris. Observatum autem fuit, quòd (1) Hans D. in dextro latere globulo ita læsus fuerit, ut thoracem intraret & sub homoplata exierit vicissim; costâ quintâ præterpropter impetu globulorum fractâ, & quia consolidari non potuit, *imposterum manu suâ nihil ad victum pertinet lucrari valet*, propter insignes dolores, quando brachium dextrum movere intendit, qui motus costam jam nominatam in consensum trahit; accedit & hoc, quod simul ac se movere incipit, respiratio mirum in modum intercipiatur. (2) Hans K. globulis duobus & grandinibus tribus petitus, unusque globulorum à Chirurgo in spina dorsi unâ cū grandine exemptus; conqueritur autem inibi de dolore intolerabili, quòd se nec erigere nec flectere possit: conqueritur pariter de stupore & *inertia* femoris, de rursi contumaci, ob quæ omnia vigilæ molestissimæ accedunt; liquet autem ex hac læsionis qualitate, quòd in spina dorsi globulorum impetu vertebra quædam insigniter confusa & lacerata, ut &

ex eadem prodeuntes nervi conquassati, vel alio modo læsi, unde postmodum dolor circa inguen dextrum, & stupor pedum oriuntur, pariter ex rursi contumaci argumentamur, pulmonis aliqualem adesse læsionem, siquidem (uti patet ex relatione) globuli sursum versus tenderunt; rebus itaque sic sese habentibus, judicamus quod & iste Hans. K. ad labores consuetos obeundos de hinc ineptus sit. (3) Casparo D. explosione istâ pollex manus dextræ prorsus ablatus, quod singulare impedimentum est laborum, qui manuali operatione fiunt, adeò ut *Aristoteles lib. 4. de P. A. c. 10.* pollici plus in laboribus perficiendis tribuat, quàm reliquis quatuor digitis manus, utpote quæ absque illius ministerio nihil, docente *Galeno de usu partium cap. 13.* efficere valent, hinc non sine causa etiam pollex *delixus*, vel *Pro-Manus* vocari consuevit. Ergo & hic Caspar D. præ reliquis ad labores manuales obeundos planè est ineptus. Dab. Lipsiæ die 23. Octobr. 1629.

CAS. II.

DE

ILLETHALITVTE PLAGARUM EX-
TERNARUM.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ.

Super illethalitate

PLAGARUM RUSTICO CUIDAM
INFLECTARUM.

PRAVIA Requisitione Regi-
minis hujus loci Principalis
in puncto lethalitytis plagarum
Johanni Seybelt die 16. Martii
nuper ita infl.atarum, ut subse-
quente die 25. ejusdem mensis
obierit; quæ peractâ inspectione
sequenti modo se habuisse ob-
servata sunt:

Quod sc. in scapulâ dextrâ,
quam plaga ferit, ad latitudi-
nem spithamæ majoris, sūggil-
latio nigra comparuerit, ut eti-

am in collō; Similiter cadaver
in latere dextro, quò ictus ceci-
dit, à costis usque ad femur lum-
bi nigredine prorsus deturpa-
tum fuit. Sub apertione autem
observatum fuit, quod sanguis
in dextro latere hæserit & inte-
stina inflammârît, ut omninò
corrupta & q. putref. ta fue-
rint, cruori eodem in latere un-
dique innarantia; quin & ventri-
culus omninò rubicundus fuit.
In sinistro latere, superiori æque
ac in-

ac inferiori in parte nullum sive stigma, sive signum observari potuit: quemadmodum & cor, pulmones & hepar, una cum capite omnino salva & inviolata fuere: Omnia juxta tenorem relationis, à Prætorè Breitenbaccensè, Scribâ Judiciali, duobus Scabinis illius loci & Chirurgò Bidentopensi subscriptæ nobisque transmissæ:

Nos Decanus & Professores Ordinarii Facultatis Medicæ Acad. hujus in Principiis Medicis ac Chirurgicis fundatum esse remur, quod, licet nonò ab acceptis plagis die memoratus Seybelt obierit, intestina quoque corrupta sanguinique innatantia reperta fuerint, hoc tamen non

obstante & quia in allegata relatione nullius venæ aut arteriæ insignioris, quæ læsa fuerit, mentio facta, sed hoc potius assertitur, quod viscera principaliora intemerata fuerint, eaque de causa probabile videtur corruptionem intestinorum ab inflammatione obortam fuisse, hæc autem V. S. aliisque convenientibus remediis, internis ac externis, ab initio præcaveri, aut postmodum curari potuissent: Hinc supra descriptæ plagæ pro simpliciter & absolute lethalibus habendæ non sunt. In cujus rei testimonium hæc sigillò facultatis confirmavimus. Signatum Giffæ die 15. Julii 1679.

*Decanus & Professores Ord. Facult.
Med. Giff.*

CAS. III.

DE

VULNERE CUBITI SINISTRI.

 RESCRIPTUM PRINCIPALE.

Nos DEI Gratia, ELISABETHA DO-
 ROTHEA, Hassiæ Landgravia
 &c. &c. &c.

Doctissimi, Dilecti Fideles.

PRæsentibus Vos Gratosissimi-
 mè certiores reddim⁹, quòd
 cùm haud ita pridem Rüssel-
 hemii homicidium aliquod con-
 tingerit, dum Naura quidam Sach-
 senhusa-Francofurtensis Opilio-
 nem cultro quodam ita perbra-
 chium sinistrum vulneravit, ut
 hic septimò die abhinc exspi-
 raverit, Physicus Provincialis
 hujus loci, D. Welckerus &
 Chirurgus Kleberger post in-
 spectionem peractam, de Letha-
 litate vulneris talem Relatio-
 nem impertierit, ut Inclusæ do-
 cent.

Etiamsi verò Processus Crimi-
 nalis pro tempore nondum for-

matus sed propediem, quamprimum Reus, ut jamdum manda-
 tum fuit, hîc appulcrit, ex me-
 rito instituendus sit; è re tamen
 esse duximus, Vobis allegatam
 Relationē in antecessum trans-
 mittere Vestrumque judicium
 & sententiam de eâ requirere.
 Quapropter Clementissimum
 nostrum Mandatum eò vergit,
 ut negotium hoc, cum omni-
 bus suis circumstantiis, maturè
 perpendatis Nobisque ocyus Ve-
 stras de Lethalitate meditationes
 aperiatis & transmittatis. Vo-
 bisque Gratosissimè favemus.
 Dab. *Darmstadii die 20. Octobr.*
1679.

E. D. L. V. H. D.

RE-

RELATIO MEDICI.

P. P.

Sub mei atque Chirurgi Kleesbergeri adventu, in præsentia Cellarii hujus Provincialis, Prætoris, binorumq; Scabinorum, ante inspectionem demortui Opilioni à Chirurgo hujus loci percepi, quòd die 9. Octobris sub computationibus vesperi, intra 8. & 9 horam is à Daniele Græzio, Piscatore Francofurtensi, in aedibus Pauli Spigeli hujus loci, supra cubitum brachii sinistri, cultro piscatoriò latiore, in parte brachii externà propè ulnam perfossus fuerit vulnusque ferè per horam dimidiam deligatum non fuerit, donec Chirurgus hujus loci advenerit & summò labore, sanguinem, confertim effluentem, compescuerit. Addebant Vulneratū sapissime syncope correptum fuisse, & quidem repetitis per noctem vicibus & omnino non dormivisse. Die 10. Octobr. in demortuò vomitum, singultum, spasium & convulsi-

onem membrorum observata fuisse, cum summa virium prostratione, utut superiora symptomata interdum remiserint.

Die 11. Octobris mediocriter omnia se habuisse, nisi quòd debilitas virium continuò duraverit nullamq; quietem aut somnum capere potuerit & hæmorrhagia narium accesserit.

Die 12. Octobr. omnia in priori statu permanfisse, nisi quòd sanguis rursus è vulnere effluerit, mox tamen rursus remisit.

Die 13. Octobr. denuò hæmorrhagiam narium adfuisse, tussi & syncope comitatum.

Die 14. Octobr. Omnia satis tolerabilia fuisse: Vulneratum verò, cum à Consanguineis suis visitaretur, contra Chirurgi inhibitionem, brachium, quod ostenderat, insigniter commovisse, ut hæmorrhagia venarum & artiarum recruduerit, summa virium prostratio, refrigeratio manu-

um

um & pedum infecuta fuerint, agrypnia sitisque inhumanis continuo duraverint, ingruente nocte vero tumor brachii accesserit, syncope & virium debilitas succreverint, singultus denuò incommodarit, sitis intensissima & debilitas porum copiosum urserint, donec die 15. hora 10. obierit.

Quoad Inspectionem Vulneris, ambo invenimus, quod ictus supra cubitum sinistri brachii externè incipiendo, per musculos penetrarit, nervos, venas & arterias vulneraverit, intuitu sc. magnitudinis aperture à cultro latiore: Musculus supra & infra vulnus sanguine coagulato suffusus.

Jam ardua est quaestio, an vulnus hoc propriè & simpliciter lethale dicendum, non enim omne vulnus, quod mors sequitur, simpliciter lethale dicendum; sed id solum, quod suapte Naturâ mortem certo adfert, nec ulla arte sanari potest. Quapropter Hippocrates ipse, inter vulnera simpliciter lethalia & ut plurimum lethalia distinguit; eaque de causâ in talibus casibus inquirendum & perspicendum, an extemplo post illatum vulnus ab ipsâ vulnerati-

tione accidentia periculosa se trudent & ad mortem usque perdurant, ut mox exinde expiraverit? vel an per intermissionem vel permissionem rerum aliquarum symptomata ejusmodi oriri potuerint, ut adeoque vulnus non lethale per se, ut periculosum lethale fieri oportuerit? quia sapissimè ob haemorrhagiâ & tardiore deligationem, intermissionem aut permissionem alicujus (ubi ætas & constitutio corporis probè observanda) vuln? ejusmodi necessario lethale redditur, quod ante tantum periculosum fuit, cum primis si vulnera ejusmodi aliàs sapius in aliis curata fuerunt, sicut in demortuò hocce haemorrhagia symptomatibus illis lethalibus occasione dedit, ut vulnus periculosum & ut plurimum lethale, lethale simpliciter, ob sanguinis privationem & spirituum dissipationem reddere potuerit, quia alioquin similia vulnera nervorû, venarum, arteriarum etiam ampla, in brachiis pluries curata fuerunt, sæpeque in vivis manent haud pauci, quibus brachium ictu sclopetario abruptum aut amputatum fuit; & hoc debito modò

modò refarre debui, arbitrio tate Medica quoque judicium ali-
superiori relinquens, an à Facul- quod requiri debeat.

Rüßelsheimii die 18. Octobr. 1679.

Joh. Peter Welcker Med. D.

Johann Kleberger Chirurgus.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ,

Super Lethalitate

**VULNERIS CUBITO SINISTRI BRACHII
ILLATI.**

SERENISSIMA PRINCEPS,

Princeps ac Domina Clementissima,

Quod Sereniss. Vestra Celsi-
tudo ratione homicidii ac
ut ex transmissâ Nobis Relatio-
ne Medici Provincialis & Chi-
rurgi judicium nostrum & sen-
tentiam desuper lethalitate vul-
neris concipere debeamus, No-
bis elementissimè injunxit, illud
è Rescripto Principali de dato
Darmstadt die 20. Octobr. sub-

jectissimâ cum devotione intel-
leximus; quapropter etiam sine
ullâ dilatione ad id nos applica-
vimus, totum negotium, pro
merito ejus & gravitate, secun-
dum omnes hîc descriptas cir-
cumstantias expendimus & jun-
ctum his judicium, eâ, quâ
Actis omnium commodissimè
inseri poterat, formâ concepi-

Pars II.

P p p

mus

mus simulq; ut hisce effectui datur, Serenissimæ Vestræ Celsitudini devotissimè & humilimè remittere debuimus.

Sereniss. V. Celsit. c. Principe Juventutis DEO T. O. M. Serenitati V. autem Nos devotè committentes.

V. Sereniss. Cels.

Servi Humilimi

L. Strauß.

M. Heiland Dec.

RESPONSUM.

Postquam haud ita pridem Rüßelshemii Nauta quidam Sachsenhusan^o Opilionem quendam cultro ita ferierat, ut hic die septimò subsequente obierit, & verò Serenissima Princeps ac Domina, Domina ELISABETA DOROTHEA, Hassiæ Landgravina &c. &c. Princeps ac Domina nostra Clementissima Nobis clementissimè in mandatis dederit, ut sententiam nostram super lethaliitate vulneris aperiremus;

Hinc prævia matura & circumspecta omnium & singularum in relatione à Medico Provinciali & Chirurgò communicata rependiendarum circumstantiarum consideratione, ipsis Prin-

cipiis Artis convenire statuimus:

Perfossò die 9. Novembris vesperti intra 8. & 9. horam demortuò opilione à Daniele Gräzio, mediante cultro piscatorio latiore, supra cubitum sinistrum in parte brachii externâ, prope ulnam vulnereque per dimidiâ ferè horam non deligato, priusquam sc. Chirurgus advenit, qui sanguinem, confertim effluentem & prosilientem, vix summò labore compesceuit, quò factò æger non eâ tantum nocte sapius animo deliquit & infomnis prorsus exstitit, sed & die insequente cum insigni virium debilitate varia eaque pessima symptomata, vomitus scil. singultus

singultus, spasmi, & convulsio membrorum, ut & insequentes hæmorrhagiarum & tussis exorta sunt, quæ symptomata tamen quandoque remiserunt, donec die obitum ejus antecedente, 14. sc. hujus mensis, cum vulneratus contra Chirugi interdictum brachium insigniter commovisset, hæmorrhagia denuò, ut ante 2. dies quoque contigerat, in vulnere recruderet, unde summa virium debilitas, refrigeratio manuum & pedum infecuta sit, agrypnia sitis, & ingens institerit, circa noctem verò intumescencia brachii se traserit reliquaque symptomata illum ita fatigarint, ut die insequente 15. circa horam 10. expiraret; ubi sub inspectione observatum fuit, quod ictus supra cubitum sinistri brachii, externè incipiendo, per musculos penetraverit, nervos, venas & arterias vulneraverit & musculi supra infraque vulnus sanguine suggillati fuerint. Omnia secundum tenorem supra allegatæ Physiæ Provincialis & Chirugi relationis.

Ut jam Hippocr. in Coac. Prænot. §. 309. in Classẽ vul-

nerum lethalium quoque vulnera venarum, arteriarum & nervorum referat, attamen lethali-
tatem illam restringit ad venas & arterias grandes, quas alibi, scil. lib. 2. *Prorrhet.* de iis, quæ in collò & inguinibus, deinde quæ cerebrum & epar, deinde quæ intestina & vesicam pertinent, intelligi vult: Quibus Celsus lib. 5. de Med. cap. 20. grandes extusque conditas venas in alis & poplitibus. It. quæ ad anum testiculosque perveniunt, ut verba ejus sonant, addit: Sicut quoque malum vulnus vocat, quodcunque musculum, aut nervum, aut arteriam &c. læsit *loc. cit.* & quia in Relatione denominata vasa è numerò eorum, quæ Hippocrates determinavit, non sunt, Celsus quoque vulnera illa non tam lethalia vocat, quàm id indigitare voluit, quod difficilem curationem habeant, inter quæ & lethalia notabile discrimen intercedit: Insuper etiam è relatione patet, quod hæmorrhagia, unde maximum periculum pertimescendum erat, à Chirurgo curata fuerit, nullumq; dubium sit, modò post vulnerationem factam Defunctus statim deliga-

tus fuisset, seque legitimè, ut decebat & Chirurgus ipsi præceperat, gessisset, quòd reliquis enumeratis Symptomatibus quoque occurri & opilio in vivis conservari potuisset;

Hinc è quibus causis his superscriptū vulnus pro simpliciter & absolute lethali habere non possumus; Cujus attestandi ergo hæc Sigillo Facult. obsignamus.
Dat. Gissæ d. 24. Oct. 1679.

Decanus & Professores Ordin. Fac. Med. ibid.

CAS. IV.

DE

VULNERE BRACHII,

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ GISSENÆ,

Super Lethalitate

VULNERIS BRACHII CUM DISSECT.
VASORUM.

Postquam die 14. Martii vespere inter horam 9. & 10. Studiosus hujus loci, MARTINUS SEYFFERT Dantiscanus, ense ita vulneratus fuit, ut haud multò post subitò demortuus fuerit, & simul Nos legitimè requisiti fuimus, ut inspectione primùm oculari corpus demortui æquè ac conditionem vulneris examinaremus & abhinc judicium nostrum super lethalitate

eius

ejus aperiremus; Hinc Nos Decanus & Professores Facultatis Medicæ hujus loci asserimus, in reliquò corporis habitu nullum omninò vulnus observari potuisse, excepto eò, quod in brachio dextrò apparebat, ubi ad distantiam pollicis transversi circiter supra flexuram cubiti, oblique deorsum vers°, sic satis profundum & transversæ manus longitudinem habens vulnus se obtulit, quò non tantum è musculis Biceps, Brachialis, Palmaris & ambo Flexores carpi læsi, sed & adjacens Vena Basilica supra Medianam, unà cum illi juncta Arteria per transversum dissectæ fuerint.

Quamvis autem factam vul-

nerationem mors statim consecuta fuerit: Quia tamen vulnera supra dicta ita se habuerunt, ut nulla prorsus symptomata periculosiora illa necessario secuta fuerint, aut ad minimum illis obviam ire potuissemus, cum insignis illa hæmorrhagia, quæ mortem hanc subitaneam & inopinatam intulit, convenientibus medicamentis sisti potuisset, si tempestivè illa adhibita fuissent;

Hinc vulnus illud pro simpliciter & absolute lethali non habemus; in cujus rei fidem hæc Sigillò Facultatis confirmamus. *Dat. Gissæ die 22. Maji*

1665.

Laurentius Strauß D.

Michael Heiland D. p. t. Dec.

RELATIO & JUDICIUM

Chirurgorum Gissensium

DE

HOC VULNERE.

Ppp 3

Actum

Actum Gissa, die 15. Martii A. 1665.

PRAVIâ admonitione eorum, Heilando, D. D. Strauffio, D. D. quæ Ars & Scientia hâc in Siricio & Dn. M. Weissio, ut & causâ, & Tragicô Homicidii Dn. Prætoris, binis Scabinis Dn. casu requirere videbantur, bini Plockio & Salsfeldio instituebatur, ac observatum fuit, quod Chirurghi, Jacob & Joh. Eberhard tura, ac observatum fuit, quod Eger, factâ prius stipulatione vena basilica & arteria, paululum supra articulationem flexuræ dissectæ fuerint, idque in eâ obligati fuerunt, ut pro rei veritate aperirent, quâ ratione vulnus occiso Studio illatum est, hæcque vulnera ægrum jugulasse censebantur. inventum fuerit in ipsâ inspectione, quæ præsentibus D. D.

*P. B. Schmwoll, dictus
Eisenverth.*

Jacob Eger.

Joh. Eberhard Eger.

Johann Conrad Plock.

Johann Tobias Salsfeld.

Joh. Herman Henrici.

REQVISITIO ITERATA

REI

Ad Ampliiff. Fac. Medicam.

P. P.

Viri Celeberrimi &c.

IN recenti procul dubiô memoriam adhuc versabitur, quod post obitum B. Seyfridii precibus meis assurgendo edecumata

tum vestrum iudicium super lethalitate vulneris, modo nominato illari, mihi gratiose communicaveritis; quia autem ad illud infringendum Fiscalis adjectam hic Chirurgorum duorum sententiam in iudicio produxit: Hinc Excell. Vestras etiam atque etiam rogo, ut ad rei veritatem demonstrandam communicato mihi iudicio Ve-

stro de lethalitate vulneris rationes dubitandi & decidendi subnectere ac quiescant;

Quod mearum partium est, laborem illic insumptum non tantum ex merito remuneraturus, sed & alia quavis occasione sevitiis meis pro virili recognoscere non intermissurus sum, qui me profiteor.

V. V. Excell. Excell.

Obsequiosissimum

Anton Guntherum ab N.

RESPONSUM II.

Quandoquidem iudicium à Nobis datum de qualitate inspecti vulneris, die 14. Martii denato Martino Seyffert illari, in puncto lethalitatis à Fiscali per adversam duorum Chirurgorum opinionem in dubium vocatum, eaque propter à Nobis desideratum fuit, ut sententia nostra rationes dubitandi & decidendi superaddamus;

Hinc Nos Decanus & Professores Principiis Artis, à Ratione

& Experimentiâ desumptis, conformia esse censemus:

Licer omnino certum sit, quod per vulnerationem venarum & arteriarum majorum, utpote quæ hoc in casu maiorem considerationem merentur, ipse homo in extremum vitæ periculum præcipitur, ita quidem, ut secundum Hippocr. lib. 2. Prorrh. it. Coac Prænot. C. 23. similia vulnera pro lethalibus habeantur & quidem non sine causâ,

causâ, cum per nimiam hæmorrhagiam, optimus vitæ humanæ thesaurus, qui calidum nativum conservat omnibusque partibus nutrimentum suppeditat, effundatur & deperdatur: hoc autem tam facile impediri non possit, quia ut plurimum vasa illa in profundò jacent, adeò quidem, ut requisita remedia & quibus in sistendo sanguine aliàs uti solent, tam ob causam non multum efficere valeant & hinc fere difficile sit, ut vulnera hujusmodi rursus consolidari & curari possint, cum primis si arteriæ læduntur, cum partim subtilior & vi quadam circularis sanguis tam accuratè intercipi nequeat, quin alicubi exitum inveniat: Partim etiam, quòd arteriæ ipsæ, intuitu motus continui & duritiei naturalis tam facile reuniri non possint, ut pluribus, hoc *Galenus l. 5. Method. Med. cap. 7. & 8.* adfert, qui pariter *l. de curand. rat. per sang. miss. cap. 23.* aliquot ex arteriâ vulnerata interiisse, alios autem sphacelo correptos fuisse tradit; quod ipsum in præsentī casu eò magis fortè metuendum fuit, dum, licet convenientibus tandē

remediis arteria prehensa & hæmorrhagia sufflaminata fuisset, brachii tamen pars inferior ob defectum nutrimenti & caloris necessario perire debuisset.

Interim tamen & quia *Hippocrates loco modò citatò lib. 2. Prorrhæ.* vasa majora, quorum vulnera ab Eò pro lethaliibus habentur, ipsemet denominat, quòd sc. illa in collò æquè ac in inguinibus reperiantur, quibus *Celsus lib. 7. cap. 26.* eas addit, quæ in alis & poplitibus latent, item quæ ad anum testiculosque perveniunt; adhuc quoque Hippocrati modò dicto in Scriptis suis haud insolitum est, quòd, licet morbum aliquem pro lethali habeat, non statim in eâ sit opinione, mortem simpliciter & necessario eundem sequi, sed sæpissime non tam curationis impossibilitatem, quàm summum vitæ periculum, in quò sub ejusmodi morbo versatur æger, indigitare sustineat, ut hoc ipsum *Galenus in Comment. ad S. 5. §. 2. it. ad S. 6. §. 18.* aliqui Commentatores post Eundem probè observarunt; quæ explicatio in hoc textu Hippocratico omnino locum habet; unde &

Celsus loc. cit. hæc vulnera ne-
tquam ad classem insanabilem,
sed eorum, quæ difficilem ha-
bent curationem & quæ vix ad
sanitatem perveniunt, ut verba
ejus sonant; vel ut mox in sub-
sequentibus loquitur, ad mala
vulnera referri voluit. Unde
textus hic Hippocraticus ita in-
telligi debet, quod in vulnera-
tione venarum majorum, cum-
primis arteriarum, ob pertime-
scendam exinde hæmorrhagiã,
non exiguum vitæ periculum ad-
sit, nisi tempestivè sanguis sistat-
ur; quod ipsum tamen variis
medicamentis fieri potest, sæp-
simè etiam factum est, cum ipse
Galenus lib. 5. Method. Med. cap.
7. enarrat, quod cum Chirurgus
quidam loco venæ in brachio
arteriam ex errore incidisset, ita
ut sanguis confertim inde pro-
fluisset, Galenus unico empla-
stro intra 4. dies vulnus absque
ullò symptomate curaverit. Si-
milis aliaque remedia plura pe-
nes Antiquos Chirurgos hinc in-
de descripta reperimus, quibus
& sanguinis fluxus periculosissi-
mus (das Herz = Geblüth) à
vulnere arteriarum optime co-

hiberi potest, imprimis, si illud si-
mul observatur, quod ex allega-
tò modo Galenò *Lasfrancus*
Art. Chir. doct. 3. Tr. 1. c. 9. Theo-
doricus l. 2. Chir. c. 10. Guido de
Cauliacò Tr. 3. Doctr. 1. c. 3. Fabrit.
ab Aquapend. l. 2. Chir. c. 10. mo-
nuerunt. Et quia porro sæpius
laudatus Galenus aliique pro-
pria experientiã testantur, arte-
rias vulneratas curari posse, hinc
durities, ut & perpetuus illarum
motus, nihil aliud, quàm cura-
tionem quodammodo difficili-
orem, imprimis in Viris ætatis
provehentioris, esse probant, quod
idem *Galenus loc. cit.* monuit.
Ex eodem Experientiæ funda-
mentò non tantum *C. Celsus*,
Gu. Paulus, sed & alii Medici in
diversis affectibus corporis p. n.
non tantum sine ullò periculò,
sed etiam cum insigni emolu-
mentò ægrotum arterioromi-
am exercere non dubitarunt;
quemadmodum ex traditione
Prosperi Alpini apud Ægyptios
& *Ambr. Parei l. 16. Operum*
Chirurg. c. 4. in Galliã operatio
hæc Chirurgica vulgatissima fu-
it, ut idem inter alios *L. Rive-*
rius Obs. 56. l. 2. explicat.

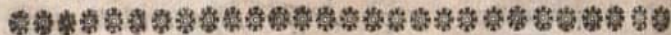
Quoniam igitur ex omnibus hisce sufficienter clucescit, quod vulnera arteriarum non simpliciter incurabilia sint, hinc facile concludi poterit, quid de hoc vulnere, in quo arteria lacerata fuit, statuendum sit, cum primis, quod ictus & incilio non secundum longitudinem, sed latitudinem arteriam violaverit & disciderit. Latitudinalis enim arteriae sectio promptius consolidatur, quam apertura secundum longum, ut idem ex Arnoldo deducit *Guido de Cauliacō loc. cit.* & *Andreas Vesalius lib. 1. Chirurg. Magn. c. 1.* inquit: Interdum arteriam, si transversim vulnerata sit, praecidere ex usu est. Et quamvis inferiori brachii parti ex hoc fonte nutrimentum surreptum fuisset, illa quidem perire potuisset

set minimè autem homini toti mors & interitus necessarò impendisset. Faciliore autem labore minorique cum periculo venae vulneratae ligari & vulnerari potuissent. Reliqua parti carnosae inflicta vulnera tam exigui sunt momenti, ut nemo sanæ mentis homo, multo minus Chirurgus quidam in Arte Versatus lethalityatis quid illic latere statuere possit.

E quibus omnibus apparet, quod, si in tempore, futuris, ligaturis, medicamentis stupicis & tandem igne & cauteriis legæ Artus vulnus tractatum fuisset, D. functus in vira superstes conservari potuisset, & ita vulnus supradictum nequaquam pro simpliciter & absolute lethali de jure habendum. Testantibus &c.

Laurentius Strauß. D.

Mich. Heiland p. t. Dec.

CAS. V.

DE

VULNERE FEMORIS,

RE-

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ,

Desuper Illethalitate

VULNERIS FEMORIS vel NATIUM.

PRæviò jussu Clementissimò Serenissimi, Nos Decanus & Professores Ordinarii Facultatis Med. Gissenæ transmissum nobis Protocollum judiciale æquè ac Medici Chirurgique Relationem, Homicidium, quod Bibeshemii inter binos Subditos Stockfladenfes contigit, concernentia, debitâ cum diligentia perlegimus; adductas illuc circumstantias & enarratum vulneris statum vulneratique conditionem, methodum item medendi à Chirurgis & Medico adhibitam, ut de re esse videbatur, sufficienter perpendimus, sperantes fore, ut legitimum & Principiis Artis conveniens beneque fundatum judicium super lethaltate vulneris inflicti ferre possemus.

Postquam verò in determinandâ parte vulneratâ Medici

Chirurgique Relatio cum Quæstoris Dornbergensis & à Rei Conjuge oblatò Libello supplicis non concordat, sed omninò ab hisce discrepat, dum illi os femoris & quidem, juxta depositionem Chirugi Gengenbachii, sinistri lateris: Hi verò nates s. h. denominant; Adhæc vulnus ratione magnitudinis secundum longitudinem & profunditatem unò eodemque modo non describitur, multò minus autem de vase quodam sanguiferò, cujus læsione periculosa fortè hæmorrhagia suboriri potuisset, neque simile quid accidisse, ullibi mentio facta, & si illud contigisset, vulneratus tamdiu inter vivos non permansisset, circa hanc regionem (femoris aut natium sc.) præter venas & arterias nequicquam reperitur,

rum, quod lethaliter vulnerari possit;

Hinc vulnus Johanni Nolden, à Georgiò widerkehr, illarum pro simpliciter & absolutè lethali habere non possumus, sed probabile esse ducimus, quod ex erroribus hinc inde commissis Gangræna tandem vulneratum

jugulaverit, qualia exempla in terminis apud P. Forestum Lib. 6. *Observ. Chirurg. Observ. 1.* reperiuntur.

Quod in subsidium veritatis hisce cum appensione sigilli Facultatis consveti attestamur. Signat. Gissa die 6. Maji Anno 1691.

Decanus & Professores Ordin. Facult.
Med. Gissenæ.

CAS. VI.

DE

VULNERE FEMORIS & SURÆ.

REQUISITIO.

P. P.

IN conflictum se invicem commiserunt Johannes Dessavien-
sis, & Jacobus Calbensis, quo-
rum hic illum interfecit; dubi-
um autem nunc suboritur, utrum
ista duo vulnera, quæ quidem à Chi-
rurgis pro *Rampferwunden* ha-
bentur, lethalia sint per se? Et an

Reus pœnâ ordinariâ legis Cor-
neliæ afficiendus? quapropter
ad Vestr. Excell. confugimus,
officiosè rogando, velint inspe-
ctionem vulneris, probè exami-
nare, nobisque judicium hæc de
re suum in forma probante haud
gravatim remittere: Vita enim
& san-

& sanguis humanus hoc in negotio periclitari videtur. Ut autem hoc homicidium, quod 13. Novembr. Anno 1622. contigit, eo minus excusari, vel Judici quicquam imputari queat, inspectio à balneatore fuit administrata: nimirum observarunt in inspecto Johanne Dessaviensi

1. *Vulnus dodrantale in parte interna dextri femoris profunditate duorum articulorum, quod Chirurgis vocatur eine Kampferwunde.*

2. *Rursus eine Kampferwunde in parte externa dextre*

Sura, ferme profunditate unius digiti.

Occisus semihorulae spatio post duellum mortuus, & inter alios duo jurati testes deposuerunt, quod sanguis copiose ex vulnere profluxerit, putando, si tempestive vulnera fuissent deligata, quod servari potuisset; verum sunt imperiti in arte, & quorum testimonium hanc in parte vix attendendum. Ideo veritatis eruendae causâ, vestrum ex Anatomia petitum responsum exosculabimur. Dab. Lipsiæ die 26. Febr. 1623.

C. S. V. T.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

VULNUS HOC IN FEMORE, & SURA, PER SE
NON FUISSE LETHALE.

Acta inquisitionalia, in puncto homicidii, contra Jacobum Calbensem, diligenter perlegimus, praesentim autem atte-

statum balneatoris, qui inspectioni vulneris praefuit. Ideo si verum est, quod in occiso *zwey Kampferwunden* / alterum in

Q 99 3

dextro

dextro pede, spithamæ longitudine supra genu, profunditate duorum articularum, alterum in externa parte suræ digiti profunditate, observata, quibus acceptis semihorulari intervallo postea obiit; pronunciamus: quod quidem hæc nominata vulnera per se, pro simpliciter & necessario lethalius non sunt habenda, quoniam nulla pars nobilis, & ad vitam simpliciter necessaria iisdem læsa fuit, quarum meminit Hippocrates libr. 6. Aphorism. 21. cui vesica perfecta fuerit, aut cerebrum aut cor, aut septum

transversum, aut tenue quoddam intestinum, aut ventriculus, aut jecur, lethale est: Estimantur tamen pro periculosus & difficulter curabilibus, propter vasa insignia hujus loci, quibus incisis maxima hæmorrhagia, & mors subitanea subsequi solet, nisi statim remediis idoneis à petito Chirurgo fluxus iste sanguinis compescatur; quæ ex fundamentis artis nostræ, loco Responsionis, impertire volumus. Dab. Lipsie in Concilio nostro d. 3. Martii 1623.

CAS. VII.

DE

VULNERE FEMORIS.

REQUISITIO.

P. P.

Defensor inquisiti Johann. Barth. E. tradidit nobis sub B. Medicorum Wittebergensium judicium super qualitate vulne-

ris, quod Johann Casparo G. inflictum fuit; quoniam itaque Advocatus vestram sententiam, ante hæc latam, eo ipso in dubi-

um

um vocare conatur: Excell. V-
 stras mirum in modum roga-
 mus, velint haud gravatim ac
 curatius attestatum Chirurgi sub
 A. ponderate, conferre, & ca-

tegoricè respondere: *An vul-*
nus hoc per se, vel per accidens, ob
effluxum sanguinis, lethale factum
sit? &c. Dab. N. die 19. Martii.
 1635.

Prator Lipsiens.

A.

Inspectio Vulneris.

CAdaver Joh. Caspari G. dum
 inspiciebatur judicialiter,
 observata duo vulnera punctim
 facta, in sinistrum femur pene-
 trantia, palmo distantia ab ingui-
 nibus, prius profundè femur
 læsit: alterum, quod 2. digitis
 transversis à priori distabat, pe-

dem penetravit totum, lædendo
 3. musculos, perforando arte-
 riam & venam, quò factò, san-
 guis unà cum spiritibus vitalibus
 copiosè effluxit, & mors ipsa
 necessariò subsequuta. Dab. N.
 die 29. August. Anno 1634.

D. Joh. Z.

Barth. W. Chirurg.

D. Joh. M.

Hans Georg. H. Chirurg.

B.

P. P.

Vulneris qualitatem, prout
 eandem in inspectione le-
 gali offenderunt Chirurgi, pro-
 bè perlegimus: & quia contro-
 versie cardo in eo vertitur, an
 vulnus istud per se lethale fuerit,
 vel, annon magis mors exinde con-
 secuta, quòd vulneratus non tem-
 pestivè deligatus, & sanguinis ef-
 fluxio cohibita fuerit? ideo pro-
 nunci-

nunciamus, quod quidem arteriarum & venarum vulnera, per se, & absolute nullam inferant lethali-
tatem, nisi forsan iis in locis, ubi nullâ ope humanâ sanguinis fluxus sisti potest. Hinc quia vulnus hoc femori inflic-
tum, arbitramur unanimiter, quod etiam
arteria & vena dissecta, &

aliquot muscoli læsi, nihilominus sanguis in hac parte affecta per convenientia præsidia Chirurgica sisti, patiensque curari potuisset, si modo curam ipsius gessissent sedulam adstantes. Dab.
Wittenbergæ die 28. Januarii, Anno 1635.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

VULNUS HOC FEMORIS FUISSE LETHALE.

Contulimus meditationes nostras cum Responso Wittebergen-
sium in Concilio nostro, & Explicationis ergo hæc sub-
jungere placuit, quod lethalia, ab Hippocrate, Galeno, Celfo & aliis Medicis duplici modo sumantur: Primò occurrunt sæpè vulnera, quæ sunt ex necessitate lethalia, i. e. quæ mors subsequitur, etiam si Chirurgus de
diligentia sua nihil remittat, v. gr. quando cor, vasa
pulmonum, perfodiuntur, quæ ab Hippocrate Aph. 18. Sect.

6. recensentur. Deinde dan-
tur vulnera, quæ mors utpluri-
mum excipit, vel ut ipse pol-
lunt, quanquā Chirurgus officio suo
fungitur, observatum tamen ea
aliquando fuisse curata, v. gr. vul-
nera ventriculos cerebri pene-
trantia, substantiam pulmonum,
diaphragma lædentia. Præter
ea etiam existunt vulnera, quæ
quidem in se non lethalia v. gr.
quando muscoli, venæ & arteriæ
minores læduntur, sed ex in-
curia Chirurgi aut Patientis mor-
tem causantur. Hæc itaque ad

præ

præfens vulnus applicantes deprehendimus, quòd non quidem ex necessitate lethale fuerit, quàmvis Hippocrates, Celsus & alii lethalibus adscribant: (1.) ratione contentorum, dum sanguis & spiritus vitales profunduntur, (2.) ratione modi effluxus, dum citò & quasi cum impetu effluit, & (3.) denique ratione difficilis consolidationis quia arteriæ in perpetuo dilatationis & constrictionis motu sunt, & hinc difficilis speranda est consolidatio. Ergo pertinebit ad secundam vulnerum Classẽm, nulla enim negligentia Chirurgi adduci, multò minus in hac parte affecta sanguis per convenientia remedia Chirurgica sisti, ergò nec à Chirurgo negligi potuit. Licet enim aliquando læsiones arteriarum curatas fuisse constet, attamen hoc tantum verificatur de minoribus, non obstante etiam artuum amputatione, magnum enim discrimen intercedit. Chirurgus siquidem amputaturus artus, prius adhibet

strictissimam ligaturam, deinde sanguis statim cohibetur, quòd in hoc Casu non potuit fieri, quia in tali parte vulnus inflatum, in qua nullâ ope humanâ sanguinis fluxum coërcere valuerunt, nimis enim angustum fuit orificium vulneris, quam angustiam caro musculorum, & pinguedo ocludens adauxit, ut hinc arteria & vena magna, quæ biatu digiti transversè dissecta, consolidari non potuerit. E quibus omnibus apparet, quòd vulnus præfens, non quidem per se, ob tres musculos, venam & arteriam dissectam, sed per hoc accidens, scilicet ob sanguinis & spirituum vitalium momentaneum effluxum, lethale fuerit, & ita nec à Medico, nec Chirurgo præcaveri hoc potuerit; accedit hoc, quod vulneratus interierit, antequàm Chirurgus advocatus comparuerit, idè ex eventu, cum Sennerto l. 5. p. 4. c. 3. concludendum: quod hoc vulnus actu lethale fuerit &c. Dab. Lipsiæ die 24. Martii 1635.

Ammannus Med. Crit.

CAS. VIII.

DE

VULNERE FEMORIS & IN SPECIE MUSCULI FASCIALIS.

REQUISITIO

P. P.

EX Actis hifce transmissis, ut
& Informatō, contra JOH.
ECKARTUM incarceratum,
in puncto homicidii in Thoma
Löbnero Misniae perpetrati con-
quisitō, Domini mei Honora-
tissimi perspicient, quā ratione
Facultas Juridica hujus loci, ob
differentiam inter Relationem
Medico-Chirurgicam fol. 17.
occurrentem & Registraturam
Actuarii Misniensis, desideret,
ut judicium vestrum expeta-
mus:

*An vulnus in Defunctō obser-
vationem pro absolute lethali &*

*omnino incurabili habendum
sit nec ne?*

Quapropter DNN. meos Ho-
noratissimos officiosē rogitō,
velint haud gravatim Casum
hunc probē trutinare & quā
sapissimē Militibus & Officiali-
bus crura atque femora aut icti-
bus sclopetariis aut manu Chi-
rurgicā prorsus auferantur, ut
tamen, ut, licet per aliquot et-
iam horas vulnerati deligati non
fuerint, tamen optimē curari
sint, judicium suum desuper
communicent. Lipsie d. 13. Maji
1667.

Gottfried N.

IN SPE.

INSPECTIO & RELATIO.

Quandoquidem Consultiss. & Prudentissimus Senatus hujus civitatis me infra nominatum, Physicum p. t. Ordinarium ibidē requisiverit & rogaverit, ut ratione officii cadaver Viri ictu pugionis hic interemti inspectioni oculari submitterē & de conditione vulnerationis relationem impetirem: Hinc idem una cum reliquis ad id Deputatis & in fine subscriptō Chirurgō Juratō die 22. Februarii in me suscepi, ubi invenimus ictum anteriori femoris dextri parti punctim illatum superius in principio musculi fascialis deorsum versus intrasse & in posticā

parte exiisse, ita, ut vulnus in parte anticā quatuor digitos latitudine exæquarit, in posteriori verò parte latius non fuerit, quam ut digitum quis immittere potuerit; ubi porrò sub aperture & inquisitione vulneris observavimus, truncum descendentem venæ cavæ, ut & arteriæ magnæ, acie pugionis totaliter dissectum fuisse, cujus intuitu Defunctus necessario brevi temporis intervallō ex hamorrhagiā periit. Hoc in subsidium veritatis, ut inveni, chartæ concedere & referre volui. *Missa* d. 22. Febr. 1667.

Frider. Bussius M. D. Schol. Prov.

Reipubl. Misa. p. t. Phys. Ord.

Andreas Braun, Chirurgus.

49:(o):(50

Rrr 2

RE-

RESPONSUM

I.

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

VULNERIS MUSCULI FASCIALIS.

P. P.

POSTquam Claritati Tuæ Epistolam, una cum adiectis Actis & sententia aliunde oblata ad Nos exarare &

An vulnus in Johanne Eckardo, à Thoma Löbnero interempto, repertum pro absolute lethali & omnino incurabili habendum sit, nec ne?

simul percontari placuit: Hinc re probe trutinatâ & perpensâ Relatione Inspectionis, à Medicis & Chirurgis institutæ tantum observavimus, ut nulli quidem dubitemus, vulnus descriptum, cum primis quod Defunctus statim post vulnerationem & absque ullis denominatis symptomatibus statim obierit, simpliciter & absolute lethale adeoque

& incurabile fuisse: Cum verò pars vulnerata neque *fol. 5.* sub actu sectionis, neque *fol. 17.* in Relatione Inspectionis clarè & distinctè determinetur aut describatur, an vulnus in summò femore, ubi neque ad deligationem ejusmodi vulnorum, neque ad hæmorrhagiæ cohibitionem aspirare possumus? Vel an ictus memoratus paulo inferius & ubi vulneratis debitis ligamentis, stipticis & similibus succurri posset, illatus fuerit? hinc rebus sic stantibus, an vulnus hoc, ut *se. fol. 5. & 17.* describitur, absolute lethale & omnino incurabile fuerit? hac vice decidere non possumus; Maximè, cum in Relatione *fol. 17.* obscurè idem modum

modum referatur, ictum superius in parte femoris anteriori, circa principium musculi fascialis inventum: Sub ipsâ Sectione verò observatum fuisse, truncum descendente venæ cavæ, ut & arteriæ magnæ acie pugionis omnino discissum fuisse; jam autem ex Fundamentis Anatomicis constat, quod extra thoracem & abdomen propriè nullus truncus sive venæ cavæ, sive arteriæ magnæ, sed rami, qui in fe-

more iliaci & crurales audiunt, reperiantur: Hi rami quoque principio musculi fascialis, vel ubi exoritur, ad eò propinqui non sint, ut vel prope vel intra principium modò allegatum simul lædi, vel, ut perhibetur, acie pugionis totaliter rescari possint, quod pro conditione negotii hujus Responsi loco referre volumus. *Lipsiæ die 13. Maji 1667.*

REQUISITIO II.

O Brentô DNN. meorum Honoratissimorum arbitrio, die 13. Maji in puncto ictus Joh. Eckardo à Thoma Löbnerò illati nobiscum communicatò, ulteriorem Medici & Chirurgi (qui Sectioni præfuerunt) Relationem conquisivimus, quæ originaliter in Actis occurrit; eaque de causâ judicium suum haud gravatim desuper seqq. qq. mihi porrò aperire ac-

quiescant, rogo; & quidem

1. *An Vulnus Thomæ Löbneri inflictum pro absolute lethali habendum?* 2. *Annon vulnerato, à Chirurgo statim advocato, per ligamenta succurri & hæmorrhagia in eò observata coerceri potuisset?*

Hoc &c. *Lipsiæ die 5. Julii An. 1667.*

Gottfried N.

Rrr 3

RE-

RELATIO MEDICI

DILUCIDIOR.

Cum secundum tenorem sum, versus partem carnosam
 Responsi, à Laudatiss. Fa- crassiolem, juxta anteriorem
 cultate Medicâ Lipsiensi, de vul- ossis femoris partem, spithamæ
 nere lethali Thomæ Löhnner, & 2. digit. Geometricorum lon-
 Sutori inflicto, concepti, circum- gitudine in parte aversâ retrò
 stantiæ nonnullæ in Sectione ob- exierit; ubi sub ulteriores eaque
 servatæ paulò clarius, ac in prio- cautâ vulneris sectione reper-
 ri Relatione factum, explicandæ tum fuit, haud procul ab initio
 sint: Hinc à Nobis infra nomi- vulneris ramum majorem de-
 natis porro refertur, ictum in scendentem seu cruralem venæ
 parte interiore summi femoris cavæ, ut & arteriæ magnæ simul
 dextri, è regione pubis, ad di- resectos fuisse, unde vulneratus
 stantiam manus circiter à princi- extemplo, priusquam Chirur-
 pio musculi fascialis seu primi gus aliquis advocari potuit, ex-
 tibiæ flectentis, versus in aut spiravit. E quibus circumstan-
 anteriorem femoris partem in- tiis, ut certa me spes tenet, de
 cepisse, ita, ut vulnus transversò qualitate vulneris benè judicari
 modò 4. digitorum transversò poterit; Nosque, ut idem inve-
 rum latitudinem æquarit ipse- nimus, officiosè referre volui-
 que ictus quodammodò deor- mus. Misniæ die 8. Jun. 1667.

Frider. Busseus D. & Phys.
 Andreas Braun, Chirurgus.

✽ (o) ✽

RE.

RESPONSUM.

II.

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

Cum obtenta ulteriori Relatione Medici & Chirurgi, qui Sectioni præfuerunt, Clar. Tui iudicium nostrum porro consideret:

An vulnus THOMÆ LOBNERO inflictum pro simpliciter & absolute lethali sit habendum, nec ne? & annon vulnerato, à Chirurgo statim adhibito, per ligamenta succurri ipsaque hæmorrhagia coerceri potuisset?

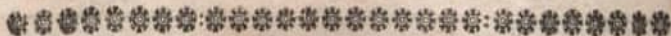
Hinc Dominum hisce certiorum reddimus, quòd juxta Inspectionum Relationem Dilucidiorum, in Actis obviā, vuln^o hoc pro simpliciter lethali habendum sit. Quoniam 1. vulneratio vasa majora & quidem non venā tantum, sed & arteriam læ-

lit. 2. Vulnus per transversum inflictum fuit, dum, ut Relatio habet, ramus major cruralis, tam venæ cavæ, quàm arteriæ magnæ simul dissecti fuerunt & demū 3. vulnus per se in summo femore fuit, utpote quò in locò ligamenta conferta & medicamenta stiptica difficilè applicari possunt: cum primis dum 4. sanguis in arteriis adeò subtilis, spirituosus & volatilis est, ut è tam insigni præsertim arteria, una cum vitâ citius erumpat, quàm Chirurgus, citissimè licet accurrens, ad compescendum sanguinem se accingere hocque in actum deducere valeat. Quod Dominum responsi loco celare noluimus. *Lipsiæ d. 6. Julii An. 1667.*

Vid. Ammannus Prax. Vuln. Lethal.

Dec. 1. Hist. 3. p. 50.

CAS.

CAS. IX.

DE

VULNERE TENDINUM SUPRA GENU.

REQUISITIO

P. P.

PER Dei gratiam Johann Sigmundus, Marchio Brandenburg. Elector &c. &c. &c. significamus Vobis, Doctissimi Viri, ex subjectissima Fiscalis nostri aulici Relatione, sub A. quod incarceratus Jacob N. deductione, vel defensione sua vestrum consilium, occisionem *P. m. li N. concernens*, omnibus modis enervare conetur, prout Copiæ adjunctæ pluribus docebunt: quoniam verò Fiscalis noster ejusmodi controversiarum Chirurgicarum ac Medicarum gnarus non est, aliquid in hac causa sanguinis decernere nolumus; cupimus proinde clementissimè, velitis transmissa documenta, & quæcunque in allegata defensione continentur, pro salvando vestro judicio, accuratè & collegialiter ponderare, postea vestras rationes decidendi & alia huc spectantia in novam sententiam redigere, atque pro informatione nostri Fiscalis aulici propediem remittere. Pro quo studio Clementia nostra vobis vicissim constabit &c. &c. Dab. Coloniae ad Sprevam die 23. Jul. An. 1617.

Ad Mandat, Serenissimi Speciale

Fridericus Princkmann, D.

RE-

A.

RELATIO FISCALIS.

Serenissime, ac Potentissime Elector ꝙc. ꝙc.

Serenissimam vestram Celsitudinem eâ, quâ debeo subjectissimâ devotione, celare non volo, quod incarceratus Jacob N. contra me scriptum admodum prolixum ad Acta deferri curaverit, quod 6. fermè papyri scapis constat, in quo inter alia conspicuum est Documentum aliquod Chirurgicum Berolinensium & Colonienarium, deinde Censura, quam super Lethalitate D. Albrecht N. concepit, & tandem Instrumentum Notarii publici, ex Neapoli Brandenburgica, quibus omnibus illud iudicium, quod antehâc Gratiissima Facultas Medica Lipsiensis, ad iussum Serenissimæ vestræ Celsitudinis, in causa interfecti Pauli N. subjectissimè imperti-

vit, infringere allaborat, scilicet, quod vulnus Paulo N. supra genu sinistrum inflictum, quod etiam quarto die præter omnem Chirurgorum adhibitam industriam, propter accedentem sphacelum, extinctus, minimè lethale fuerit :

Quoniam verò mihi tales controversiæ Chirurgicæ ac Medicæ notæ non sunt, veritas nihilominus in hoc negotio maxime desideratur ; Serenissimam vestram Celsitudinem supplex oro, velit clementissimè jubere, ut omnia in defensione consignata documenta Facultati Lipsiensi Medicæ remittantur, è quibus tandem finale Responsum, non neglectis rationibus decidendi, eliciat. &c. Dab. die 2. Jul. A. 1617.

M. Ernst V. Fiscal.

RESPONSUM
FACULTATIS MEDICÆ LIPSENSIS,
Scilicet

VULNUS HOC TENDINUM SUPRA GENU
ESSE LETHALE.

Serenissime Elector &c.

Recordamur subjectissime quod sapientissime
iudicii nostri, quod in ho-
micidio Pauli N. non ita pridem
ad iussu S. renissimæ vestræ
Celsitud. transmisimus, huius
tenoris: quia ex inspectione vul-
nus Pauli N. globulis minimis in-
flatum supra sinistrum genu qua-
dræ minimæ magnitudine, statim
in prima deligatione, juxta Chi-
rurgi attestatum, sphacelatum
apparuit, atque nervi cum ten-
dinibus à plusquam 30. granulis,
vel globulis minimis mirum in
modum contusi ac lacerati fue-
runt, ut citra metum mortis su-
bitanæ instrumentis idoneis exi-
mi à Chirurgis non potuerint;
ideò ob allegata symptomata
vulnus hoc absolute lethale pro-
nunciavimus. Hanc nostram
sententiam confirmamus ita:
siquidem experientia clarum, quod sæpius etiam minima vul-
nera supra Genu, propter concur-
sum tendinum, cā in parte, mors
subsecuta fuerit; jam, quoniam
Pauli N. non simplex tantum vul-
nus fuit, sed vulnus cum contu-
sione, & quidem insigni, quo
nervi ac tendines mirum in mo-
dum dilacerati, non potuit non
Gangræna, ob dolorem, & hanc
sphacelus subsequi, quo vulne-
ratum propter putredinem con-
tusa partis, & malignos vapores
Cordi communicatos, mori o-
portuit, vid. *Hippocrat. libr.*
de Fractur. §. 32. & libr. de artic.
§. 55. & Avicennam libr. 4. Fen.
4. Tr. 1. C. 3. quod clarissimis ver-
bis etiam subinnuit celeberrimus
Anatomicus, *Caspar Bauh-
nus, in Theatr. Anatom. de muscul.*
Tib. Lafo tendine supra genu, mors
communiter sequitur. Si proinde
hoc

hoc evenit in vulnere simplici, quid non fiet in eo, quod cum insigni contusione conjunctum?

Nec obstat, quod *D. Albrecht H.* in sua censura adducit, quod granula, vel globuli fuerint minimi, quibus vulnus hoc inflatum. Etenim propter vehementem impetum sclopeti (minimi etiam) non potuit non contusio & dilaceratio subsequi; ut nihil dicā de copiā granulorum, quæ omnia ad oculū quasi monstrant Gangrænā in prima statim deligatione fuisse conspicuam.

Ubi simul non possumus non fateri, quod Chirurgus coactā (ut sic loquamur) methodo, non regulari, curaverit. Purgatio enim, & venæ sectio parum hic profuisset, extractio autem globulorum fuisset cum periculo vitæ præsentissimo conjuncta; amputatio denique minus tuta, utpote quæ solum in corporibus robustis locum habet: quid itaque cum Unguento Ægyptiaco perfecisset: vix enim ac ne vix Gangrænæ serpentis impetum ad cordis penetralia eō sufflaminaisset.

Nec valet exceptio *D. Alberti H.* & Chirurgorum reliquorum,

dicentium, vulnus non præcise supra genū, sed in sinu sinistri femoris parte, exstitisse, inspectio siquidem vulneris legitime facta plus fidei meretur, quàm hæc assertio. Posito etiam hæc ita se habere, idem tamen periculum metuendum, propter tendinem latissimum illius loci contusum, ac dilaceratum; nam & hoc in loco sphacelus facile oritur, simul ac enim dilaceratio adest, Gangrænæ metuendum initium, testante hoc *Ambrosio Pareo lib. 9. Chirurg. C. 11.* his verbis: *Insignis contusio nervorum, aut tendinum, gangrænā inferre potest; cui adstipulatur Valeriola Lib. 3. Observ. 8. quàm gravia sint, & quàm periculosa, quæ à Tormentis æneis insiguntur vulnera, ipsa Experientie fides clarum facit, sunt enim plerumque lethalia, ob idius vehementiam, & propter Symptomata inde consequentia, inter quæ Gangræna vel citò hominem rapit.*

Minimè omnium attenditur, ac si grandines modò in superficie & carnosa parte hæssissent: quod falsum, siquidem Gangræna monstrat caudam vel tendinem musculi fuisse simul læsum

sum, quæ ipsa Gangræna in parte spermatica & exsanguis ob caloris imbecillitatem tam subito supprimi non potest, fatente hoc *Galeno, lib. 6. Aph. 55.* quia malignitas & putridorum humorum exhalatio ex ista contusione proveniens, etiam intra paucarum horarum spatium, fomitis instar, partes principes labefactare consuevit; hinc ignorantia Chirurgorum elucet, scribentium: *vulnera tendinum nequaquam esse lethalia*; nec identitas

casuum aliquid certi hinc contra nos concludit; nam casus, quem *Fabianus Merretius* allegat, cum præsentis nihil haber commercii; quæstio enim tantum principalis est, an per se lethale sit, quando tendines supra Genu ab impetu globulorum quadræ magnitudine vulnerantur ac lacerantur? quam antehæc & impræsentiarum affirmativè resolvimus. Dab Lipsiæ d. 1. Augusti, Anno 1617.

CAS. X.

DE

VULNERE TIBIÆ.

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ GISSENÆ,

Super Illethaliitate

VULNERIS TIBIÆ.

Cum jussu Serenissimi Notati Medicæ hujus loci injuncti Clementissimo Facultati fuerit, ut judicium suum & sen-

& sententiam desuper vulnere, dies. Dec. elapsi nuper 1690 anni, à Christianô Schornio, Pistore & Incola Embsenſe, conjugis suæ Annæ cruti sinistro per jactum bipennis illatô & quô hæc ipsa quintô abhinc die obiit, aperi-remus & transmitteremus.

Hinc ut Mandato huic Principali humilimâ cum Devotione morem gereremus, Nos Decanus & Professores Ordinarii Facultatis Medicæ h. l. transmissum nobis Protocolum, una cum Relatione à Cellario binisque Chirurgis descriptum, prout decet, diligenter perlegimus & ita, præviâ maturâ ponderatione omnium & singulorum illic contentarum circumstantiarum, principiis Artis & saxe rationi consentaneum judicamus.

Obortô quodam dissidio inter Christianum Schornium hujusque Conjugem Annam, hæc die 8. Decembris, ab illo, Mario suo, bipennis ictu, cruti sinistro injecto, ita affecta fuit, ut ad manus latitudinem su-

pra malleolum pedis externum, inter tibiâ & fibulam vulnus duorum digitorum latitudine per transversum subnatum sit, mucroque bipennis per tibiâ usque ad medullam penetraverit, minusque instrumentum & exploratorium cavitati tibiæ inferi potuerit: Quô factô mulier, donec Chirurgus accesserit, vulnus obligavit & hæmorrhagiam compescuit, utut in magna copiâ & plus, quàm mensura caperet, sanguinis effusum fuerit.

Quamvis etiam Chirurgus allegatus vulnus hocce, manè aque ac vesperi, sedulô postmodum obligaverit, hoc etiam, usque ad quintum, à nimâ illâ hæmorrhagiâ, diem, ut perhibent, mediocriter se habuerit, atramen eodem quintô die, Sabbathi scilicet, qui erat 13. Dec: nova sanguinis profusio accessit & antequam Chirurgus, post 3. horæ quadrantes, revocari potuerit, ultra duas mensuras sanguinis, immani simul spirituum & virium vitalium jacturâ, effunderet, ita ut nulla

amplius ligatura opem tulerit, sed ipsa mulier, accedentibus prius insignibus animi deliquis, eodem adhuc die expiraverit. Sub Inspectione autem vulneris post obitum observatum fuit, quod præter supra dictas læsiones non tantum ramus arteria: cruralis externus, sed & alia: vena: atque tendines circa eandem regionem discissi fuerint. Omnia secundum tenorem Relationis & transmissi Protocolli.

Utut verò jam Vulnera vasorum majorum, tam venosorum, quam arteriosorum, (utpote quæ hoc in passu præcipue considerationem merentur) juxta sententiam Hippocr. nostri lib. 2. *Prorrhet.* XIX. 1. *Ed. Lind. & Conc. Prænot. Sect. III. p. m. 573. n. 387. item Cornel. Celsi lib. V. cap. 26. §. 2.* prolethalibus & insanabilibus habeantur; & quidem hanc ob causam, quoniam juxta *Celsum l. c. §. 3.* exhaustire hominem profusione sanguinis possunt; quem *Galen. l. de Vivor. Anatom. c. 1.* meliorem vitæ thesaurum, de quo natura maxi-

mè sit sollicita; *lib. de cur. rat. per S. M. C. V.* commune partium corporis nostri alimentum & fomentum caloris nativi; *Comment. V. aphor. 46.* succum valde nobis amicum, & *lib. loc. aff. c. 4.* omnium, qui in corpore nostro sunt, maxime nobis familiarem appellat humorem: & quia hæmorrhagias ejusmodi quamplura gravia & formidabilia symptomata, scilicet, secundum *Hippocrat. 5. Aph. 3. & 7. Aph. 9.* convulsiones, singultus, deliria; imò secundum *Galen. l. 9. M. M. c. 10.* lipothymia, syncope, rotius corporis refrigeratio, decoloratio, cachexia, hydrops, orthopnoea, ventriculi & hepatis imbecillitas, apoplexia, paraplegia tandemque mors ipsa sequuntur: Tam immanes etiam, arteriarum cum primis, hæmorrhagiæ, ob tenuitatem, spirituositatem & calorem sanguinis arteriosi, compesci nequeant, & dum illæ in profundò sitæ sunt, vis & efficacia remedium externorum eò prorsus penetrare non valeat, nec ipsa vasa prehendi,

ligati,

ligari, neque ob continuam
pulsionem duramque &
membranofam substantiam
consolidari possunt, teste
Galen. l. 5. Meth. Med. cap. 7.
& 8.

Attamen & quoniam *Hippocrat. l. c. Proverb.* vasa ma-
jora, quorum vulnera ut plu-
rimum lethalia ab eo habentur,
ipse denominat & testatur,
quod ea sint, quæ in collò &
inguinibus sunt; quibus *C.*
Celsus l. d. venas grandes & in-
tus conditas in alis & poplitibus
casque, quæ ad anum testicu-
losque perveniunt, addit: In hac
muliere autem nulla ejusmodi
majora vasa, sed rami tantum
arteriæ ac venæ cruralis exter-
næ supra malleolum pedis (quæ
vasa neque tam magna crassa-
que nec etiam profunde sub
carne absconduntur) vulne-
rati fuerunt: Adhæc *Hippocra-
tes* etiam *l. d. 5. s.* expressè
docet, quod quidem vulne-
ra ante à se nominata summè
nociva & periculosa sint, non
tamen ita (ut statim subjungit)
ut nemo ex his evadat, velut
putatur: Causam simul adden-
do.

Quapropter etiam *C. Celsus*
l. d. posteriora illa vulnera non
ad classem insanabilem, sed e-
orum, quæ difficilem curatio-
nem habent, refert & paulò
post illa periculosa quidem &
mala, non tamen lethalia vo-
cat.

Et quoniam *Galenus l. 5. M.*
M. c. 7. & lib. de cur. rat. per
S. M. c. ult. non tantum pro-
lixè demonstrat, quod arteriæ
vulneratæ (cum venis enim res
tam difficilis non est) coale-
scant & consolidari possint, il-
los quoque, qui aliàs hoc infi-
cias eunt, fusè solideque refu-
tat: sed & ipse testatur, se vi-
disse in mulieribus & pueris ar-
terias & in fronte & in malleo-
lò, & in articulo brachii sum-
mæque manus medio glutina-
tas: Imò se vulnus arteriæ in
brachiò juvenis cujusdam,
quam imperitus quidam Chi-
rurgus locò venæ ita secuerat,
ut sanguis confertim profilue-
rit, per unicum emplastrum in-
tra 4. dies absque ullo acci-
dente p. n. curasse. Quam
sententiam Galeni *Avicenna*
lib. 4. Canon. Fen. 4. Tract. 1.

c. 1. non tantum confirmat, & durioris constitutionis sunt, sed & de ipso testatur, arteriam se vidisse glutinatam, quæerat sub basilicâ, & in crure & in temporibus, conf. *Guil. Fabr. Hildanus Cent. 2. Observ. 8. p. m. 85. & Cent. 4. Obs. 57. p. 329.* & licet *Galenus l. c. de M. M.* consiteatur consolidationem arteriarum, ob duritiem tunicarum difficilem esse, postmodum tamen addit, at non impossibilem, causam subjungens: Neque enim arterias ita siccas durasque esse, ut os & cartilaginem, sed longè molliores, carnosioresque; ac proinde eò minus de unitione sectionis desperandum esse, quando arteriæ fuerint parvæ & hominis corpus naturâ molle, Conf. *Sebiz. Prodvom. Exam. Vulner. Part. 3. §. 124.* & quoniam hujus vulneratæ, tanquam mulieris corpus ita se habuit, vulneraque corporibus mulierum, puerorum & eunuchorum inflicta, ob molliem & humiditatem illorum multò citius & facilius curari possunt, quàm illorum, qui siccioris

prout senum, testibus *Galenus & Avicenna: Item Sebiz. loc. cit. §. 119. 138.* hinc sententia illa in præsentî subjecto eò magis locum habet; Et quia propterea ex his omnibus sufficienter apparet, quod vulnera arteriarum non simpliciter incurabilia sint; hinc facile concludere licet, quid de hoc vulnere, ubi ramus arteriæ cruralis supra malleolum externum (siquidem reliquæ venæ & tendines, juxta Chirurgorum relationem, simul læsi longè minoris momenti sunt) dissectus fuit, censendum sit? vel exinde quoque, quod vulnus ab extra non angustum fuit, sed 2. digitorum latitudinem adæquavit, adeoque medicamentorum proficuum applicatione arteriæ vasisque læsis eò facilius succurri potuerit: Arteria quoque non secundum longitudinem, sed latitudinem, in transversum, vulnerata & dissecta fuerit: Latitudinalis enim arteriæ sectio promptius consolidatur, quàm apertura secundum longum, ut idem ex *Arnoldo* allegat *Guido*

de Caualico Tr. III. doct. 1. c. 3. & Andreas Vesalius lib. 1. Chirurg. Magn. cap. 1. scribit: Interdum arteriam, si transversim vulnerata sit, præcidere ex usu est. Confer. Sennert. Pract. Med. l. 5. P. 4. c. 14. Progn. 4. Fernel. lib. 2. MM. c. 18. ap. Gregor. Horst. Instit. Med. Diss. 18. Coron. de V. S. p. m. 343. b. Nec ignotum est, quòd non tantum arteriæ minores certis in casibus tuto & magno cum emolumentò aperiri & consolidari, imò & pes integer sub flexurâ genu & ita altius quam in malleolò, sine vitæ periculò, si cætera sint paria, amputari possit.

E quibus omnibus elucescit, quòd, cum in hac vulneratione, insignem illam hæmorrhagiam si exceperis, nulla symptomata periculosa se truserint; hæmorrhagiæ autem illi per futuras, ligaturas, stiptica & tandem igne & cauteris, totalique arteriæ læsæ resectione lege Artis obviam iri & succurri potuisset, si Chirurgus (cujus dex-

teritas & experientia hæc præsupponitur) statim & ubiq; adfuisset, vulnusque forte non neglectum & insuper habitum fuisset: Nec vulnerata ipsa vini potu (ut puella juxta depos. 4. Testis retulit) vel ira vehementique animi commotione (cujus inquisitionem Dn. Judici relinquimus) ultimæ hæmorrhagiæ causa extitisset, vita ejus adhuc conservari potuisset, cum quammaximè sanguinis fluxus ad 5. usque diem cohibitus fuerit, ipsumque vulnus (ut perhibetur) hucusque benè se habuerit. Adeoque sæpius allegatum vulnus pro simpliciter & absolurè lethali non habendum. Confer. Respons. Facultat. Med. Wittenb. ad Cas. XLI. Med. Crit. Ammanni p. m. 273. Lit. B. Welsch. Ration. Vuln. Leth. jud. c. 14. pag. 131. & cap. 15. pag. 165. Bohn. de Renunciat. Vuln. Sect. 1. pag. 62 seq. & Appendic. ad h. l. pag. 400. Attestante Sig. Facult. Ordinari. Sign. Giffæ die 13. Febr. 1691.

Decanus & Professores Ord. Facult.
Med. Giff.

Facit huc

APPENDIX

Quâ Celebris DN. BOHNIUS exasiciatissimum de Renunciatione *Vulnerum Tr.* claudit: Artuum, inquit, vulnera per se lethalia minimè dici possunt, vel quod usu eorum sine vitæ discrimine supersedere queamus, vel quod ab omni parte medicamenta, deligationes, suturas, aliasve operationum Chirurgicarum promptè satis admittant. Unum tantum est, quod ex his, per inevitabilem necessitatem sauciatis aliquando succumbere facit, vasorum nempe sanguineorum & nervorum perforationes ac præcisiones illæ, quarum symptomatibus lethaliibus, hæmorrhagiæ potissimum & convulsionibus totius, nullum auxilium præsto est, id est, trunco corporis propiorum.

PAN.

PANDECTARUM MEDICO-LEGALIUM

PARTIS II.

SECTIO VI.

DE

LETHALIBUS VASO- RUM LÆSIONIBUS.

INTRODUCTIO.

§. I.

N præcedentibus Sectionibus jam aliquoties dictum fuit vulnera partium, in se minus periculosa, in simpliciter & absolutè necessaria evadere, si rami

Ttt 2

vaso-

vasorum majores simul perforantur, cum ob præcipitem humorum effluxum, una cum viribus, vita pessum eat; quapropter è re fuerit, si & vasorum læsiones addiderimus, in quibus non immerito majorem desiderat, in hisce versatissimus, Dn. Bohnius *Tr. de Renunciat. Vuln. in genere Sect. 1. p. 187.*

§. II.

Scilicet ut triplicia ferè sunt C. H. vasa: Nervosa, Lacteo-Lymphatica & Sanguifera: Ita de prioribus Autores aut parci, aut magis muti sunt quàm pisces. NERVORUM sanè vulnera lethalia paucissima enumerant & vix ultra principium spinalis medullæ lethalitatem illorum extendunt, cum tamen vulnus in nervis quam minimum ad sensum, sit maximum in recessu, juxta Dn. Wedelium in *Disp. de punctura Nervorum §. XXXVII.* Postquam verò è Willsii & Vieussienii *Nevrologiis* innotuit, quantum nervorum, etiam longè distitis partibus implicatorum, plexus consensum aiant cum nobilioribus C. H. visceribus? Quàm funestæ è vulneribus illorum convulsiones & epilepæ oriantur? quam profundus illorum situs?

non

non potuerunt non plura etiam nervorum vulnera pro simpliciter lethalibus haberi, cum primis autem vulnera paris octavi phrenici, plexuum majorum in abdomine &c. *vid. Bohm. c. l. p. 161.*

§. III.

De VASORUM LYMPHATICORUM vulneribus altum pariter silentium est in Scriptoribus Medico - Legalibus, inde fortè relictum, quòd sub Inspectionibus Vulnerum illorum læsiones in sensum non incurrant & vix lynceis oculis observari queant. Interea tamen rupturas illorum per se quoque lethales esse, cum primis si truncus inter aortam & cavam adscendens, aut plures illorum ramuli, circa portæ in hepate confinia, lædantur, è *Cornel. Stalpart. van der Wiel, & Solingio* probat citatus modo *Bohnius l. c. Sect. IV. p. 398.*

§. IV.

De VASORUM SANGVIFERORUM, tam venosorum, quam arteriosorum vulneribus autem plures hinc inde historiæ occurrunt; in quorum lethalitate determinandâ unanimiter in hoc conveniunt, quòd, si aut truncus illo-

rum aut rami majores violentur, ob hæmorrhagiam incompescibilem, mortemque brevî insequentem, vulnera per se, absolute & simpliciter lethalia evadant, ut de Aortæ & Venæ cavæ vulneribus *Cas. XVIII. Sect. IV. Part. II.* diximus; quod similiter de ramis illorum, majoribus axillaribus coeliacis, mesentericis, splenicis emulgentibus & spermaticis statuendum, conf. CAS. I.

§. V.

Neque de internis tantum & in profundolocatis sed & aliis non adeò absconditis ramificationibus hoc intelligendum. Unde ad vulnera absolute & simpliciter lethalia quoque referuntur vulnera Carotidis in CAS. II. Jugularis externæ in

CAS. III. Jugularis internæ in CAS.

IV. Vasorum Brevium & Gastricorum in

CAS. V. & tandem Iliacorum

in CAS. VI.

❖❖(o)❖❖

CAS.

CAS. I.

DE

VULNERE RAMI ARTERIÆ MAGNÆ
SUB AXILLA.

INSPECTIO.

AD requisitionem solennem Præfecti Ducalis Saxonicæ-Merseburgensis, qui Delitschii est, DN. JOH. BALTHASARIS FREUNDII, nos infra nominati in præsentia Scabinorum eò Deputatorum, die 14. Decembris, in Prædio Nobili Escherniz, Generosum Virum, *Johannem Henricum ab Haubitz*, pridie ex ictu sub duello inflicto intra quadrantem horæ exanimatum inspeximus, sub accurata inquisitione ictus observantes eundem ad trium digitorum transversalium longitudinem, sub brachio sinistro, quatuor digitorum transversorum distantia supra cubiti articulationem, prope venam basilicam, inter cutem & musculos, superiora versus, in ramum arteriæ magnæ sub axilla penetrasse, unde ingens statim sanguinis copia profluxit. Quoniam igitur ictu hoc ramus major arteriæ magnæ insigniter violatus fuit & consequenter sanguis arteriosus, cum spiritibus vitalibus confertim erupit hicque fluxus statim, quacunque etiam curâ adhibitâ, sisti non potuit; hinc vulnus hoc pro lethali habendum & ex eò vulneratus necessario perit.

Hoc propriâ subscriptione testari volumus. *Sign. die 15. Dec. An. 1671.*

*Valent. Andr. Mollenbrock D. M. Hallens.
Esaias Hartman, Chirurg. Jur. Deliciensis.*

RE-

RESPONSUM
FACULTAT. MEDICÆ WITTENBER-
GENSIS,

desuper Lethalitate

VULNERIS ARTERIÆ AXILLARIS.

P. P.

O Blato nobis Casu, nostro-
que judicio desiderato, vul-
neratus intra semihorulam
circiter post inflictum ictum ex-
spiraverit;
dum scilicet bini Nobiles, alter
Haubizius, alter verò Lothau
genere punctim dimicarunt &
Haubizius vulneratus fuit: Ictu
ad trium digitorum transversa-
lium longitudinem sub brachiô
sinistrô, quatuor digitorum
transversorum distantia supra
cubiti articulationem, prope ve-
nam basilicam, inter cutem &
musclos, sursum versus in ra-
mum arteriæ magnæ sub axillâ
penetrante, indeque statim ma-
gna sanguinis quantitate erum-
pente, ad eò quidem, ut ob de-
fectum Chirurgi Sanguinis flu-
xus cohiberi nequiverit, sed

vulneratus intra semihorulam
circiter post inflictum ictum ex-
spiraverit;

Optassemus quidem, ut Re-
latio Inspectionis, in originali,
vel ad minimum in formâ pro-
bante, prout aliàs moris est, ad-
jecta fuisset, quò curatius inde
informari potuissemus, quam
profundè & quâ ratione ictus in
ramum arteriæ magnæ, ut hic
asseritur, penetraverit, & an pri-
mum arteria brachialis, abhinc
axillaris & subclavia & tandem
arteria magna ictu læsa & apertæ
fuerint, cum in casu propo-
sito rami arteriæ magnæ men-
tio fiat, quod tamen difficilime

con-

contingere & agrè quis concipere potest.

His tamen ita se habentibus & si ictus, ut in Relatione transcripta habetur, tam profundè in ramum arteriæ magnæ sub axillâ penetraverit, præviâ maturâ deliberatione eundem pro vulnere simpliciter lethali & omnino incurabili habendum esse dicimus, quoniam per læsio-

nem arteriæ magnæ sanguis & cum eo spiritus vitales confertim pereunt, & ob continuū arteriæ motum hæmorrhagia sisti & ex eadem causâ sufficiens deligatio, ad cohibendum sanguinem, tam cito adhiberi non potuit. Quod responsi loco Nob. T. celare nequivimus. *Sign. Wittebergæ d. Martii 1674.*

*Decanus, Senior & Professores Facult.
Med. ibid.*

CAS. II.

DE

VULNERE CAROTIDIS INTERNÆ & MEDULLÆ SPINALIS, CIRCA VER- TEBRAM COLLI.

REQUISITIO.

V. V. Nob. Nob. celare nequeo, quâ ratione die 19. Martii nuper disfluxo, vespere circa horam X. Tragicus hîc Ca-

Pars II.

sus acciderit, dum miles quidam sub Chiliade Electorali mihi concredito, nomine JOHAN. CHRISTOPH. FORSTERUS

Unu

Chirur.

Chirurgum quendam, CHRI-
STOPHORUM STOLLBER-
GIUM istibus quibusdam ca-
sim illatis ita vulneravit, ut die
insequente, à meridie horâ 2.
obierit. Quum ergo paulò
post Defuncti corpus à Medico
quodam binisque Chirurgis
Scabinisque Civitatis hinc inspe-
ctum, & postquam processus in-
quisitionalis continuatus fuit,
per Sententiam aliunde obten-
tam decisum fuerit, ut iudicium
Collegii cujusdam Medici de
hoc Casu:

*An sc. vulnera inflicta ita com-
parata fuerint, ut vulnerati
vita nullo modo salvari potu-
isset?*

acquirereetur; Hinc Dnn. meis
Honoratissimis Attestata, de In-
spectione instituta & Actis infer-
ta, cum Sententia Judiciali, in co-
piâ fide dignâ, transmittio, offi-
ciosè rogans, velint illa dili-
genter perlegere, maturè pon-
derare, suumque mihi iudicium
impertire:

*An vulnus à Joh. Christoph.
Förstero Defuncto Christopho-
ro Stollbergio inflictum ita com-
paratum fuerit, ut vulneratus
nullo modo inter vivos conser-
vari potuerit?*

Id officiis meis &c. Wittenberga
d. 28. Martii 1668.

Joh. Heinrich N.

INSPECTIO VULNERIS.

Quandoquidem Iudicio Cri-
minali hujus loci hesterno
die à JOH. GEORGIO WIED-
NERO, Cive & Chirurgo in-
dicatum fuerit, qua ratione
Christophorus Stollberg Chi-
rurgus Pegaviensis, qui die 9.
hujus vesperti inter 9. & 10. ho-

ram à Milite pessimè vulneratus
& in capite periculosè latus fu-
erat, die 3. circa vespertam epi-
lepsiâ accedente obierit; hinc
hodie manè, horâ 8. Personæ
Judiciales, una cum Notario
Judiciali in supradicti Wiedneri
ædes se contulêrunt, ibidemque
in hy-

in hypocausto tertiæ contignationis occisum lecto incumbentem & seq. modò vulneratum invenimus: 1. *Vulnus Capitis* ad 4. dig. transversorum distantiam retro aurem sinistram incipiens longitudine manus antrosum vergebat & mandibulam transierat, de cæterò satis profundum, ut juxta Medici relationem muscoli caput flectentes, venæ jugulares & arteriæ caroti-

des, ut & medulla spinalis læsa fuerint. 2. In summitate capitis pariter vulnus duorum dig. transversorum latitudine apparerebat, quod per cutem ad cranium usque pertingebat. 3. In sinistrâ manu tres priores digiti vulnerati erant, procul dubio, quod occisus ensẽ manu prehenderit. *Actum Wittenbergæ d. 11. Martii 1668.*

*Martinus Maurer, N. P. C.
& Judicialis.*

RELATIO MEDICI.

Sub inspectione Chirurgi die 11. hujus institutâ observatum fuit 1. *Vulnus casum illatum* ad digiti transversus majoris distantiam sub aure sinistrâ, quod ab extremitate maxillæ inferioris usque ad cervicem penetravit, 2. digitorum latitudinem profunditate, manumque majorem longitudine emetens, quò non tantum musculus mastoideus aliique capitis muscoli, sed etiam vena jugularis externa totaliter, interna verò & arteria ca-

rotis ad dimidietatem discissa fuerunt; vertebrâ colli simul ad dimidiam partem dissecta, spinalique medulla violata. 2. Ictus pariter casum inflictus, 2. circiter dig. longitudinis in capite, circa suturam coronalem versus frontem procedens, qui tamen filtra cutem, pericranium vel periostium craniumque ex parte nequicquam ulterius læsit. 3. Similis ictus incisforius in tempore lateris dextri, quò cutis tantum capillis instructæ portio, dimi-

Uuu 2

dium

dium digitum lata, separata fuit. largam sanguinis profusionem
 4. In sinistra manu tres priores & quia nulla deligatio admini-
 digiti, in articulationibus supe- strata, similiter quia medulla
 rioribus quodammodo incisi spinalis & quidem circa secun-
 fuerunt, cum Vulneratus ipse dam colli vertebrae laesa ac
 gladium foris manu prehenderit seque hac ratione laeserit. convulsiones & epilepsia infe-
 Quamvis autem secundus & tertius ictus, ut & digitorum laesio cuta fuerunt) ratione sympto-
 tantae considerationis non vide- matum supervenientium pro
 antur esse: Cum tamen à primo vulnere lethali haberi debet,
 mô non tantum tot muscoli, quod ex Hippocr. Cornel. Celfo, Fo-
 sed & venae & arteriae laesae fuerint, licet. Wittenbergae d. 12. Martii
 Anno 1668.

Johannes N. D. P. P.

Paul Puchner

Joh. Georg Wiedner

} Chirurgi.

SENTENTIA.

P. P.

CUM Dom. Tua Acta Inqui-
 sitionalia Defunctum Chri-
 stophorum Stollbergium con-
 cernentia Nobis obtulerit &
 quid jura circa eadem determi-
 nent, scire desideraverit; hinc
 Nos ad Judicium Aulicum Ele-
 goriale & Scabinatum Witten-
 bergensem ordinari Doctores
 desuper in jure fundatum esse
 dicimus: quod de praesentica-
 su primo omnium Collegii cu-
 jusdam Medici judicium, an sc.
 Vulnera inflicta ita constituta fue-
 rint,

int, ut vulneratus inter vivos porro agetur, quod juris est;
conservari non potuerit? requira- idque jure merito &c.
tur; quò facto in ipsa causâ

Doctores ad Judicium Electorale Auli-
cum & Scabinatum Wittenber-
genssem Ordinati.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

VULNERIS CAROTIDIS INTERNÆ &c.

P. P.

Postquam Dom. Tua Nobis
questionem, interfectum
Chirurgum concernentem, cum
Attestatis Inspectionis, ad Acta
relatis, transmisserit & ut ipsi ju-
diciam nostrum de eâ commu-
nicemus, rogaverit:

An scilicet &c.

Hinc præviâ perlectione matu-
raq; ponderatione dictorum At-
testatorum reperimus, quòd De-
functo diversa vulnera inflata
fuerint, è quibus secundum &

tertium, ut à Medico numeran-
tur, in capite, ut & illud in digi-
tis benè curari potuissent: Pri-
mum autem, quod exitu cæ-
sim illato constabat, qui ad di-
giti transversum majoris distanti-
am sub aure sinistra, ab extre-
mitate maxillæ inferioris, usque
ad cervicem penetraverat, 2. di-
gitorum latitudinem profundi-
tate, manumque majorem lon-
gitudine adæquarat & non ran-
tum musculos, sed etiam venam

Uuu 3

jugu-

jugularem externam penitus, internam vero & arteriam carotidem ad dimidietatem disseccarat, vertebra collis simul inciderat & spinalem medullam quoque lacerat, merito pro absolute & simpliciter lethali habendum; quum non tantum ob arteriae dissectionem sanguis & spiritus vitales vulneratum confertim deseru-

erint & difficilime coerceri potuerint, sed & ob lationem spinalis medullae, quae cum primis capiti & principio nervorum proxima fuit, convulsiones & epilepsia necessario accesserint & ita vulneratus obierit.

Quod Dn. &c. *Lipsiae die 31. Martii 1668.*

Vid. Amman. in Prax. Vuln. Lethal. Decad. 1. Hist. 7. p. 69.

CAS. III.

DE

LETHALITATE VULNERIS VENARUM
JUGULARIUM { EXTERNARUM
 { INTERNARUM
& ARTER: CAROTIDUM.

PRAVIA Requisitione Judicij ali heri tempore vespertino, die scilicet 25. Octobr. pueri, XII. aut XIII. circiter annorum, vulnerati & abhinc demortui corpus inspiciebatur: In cuius antica colli parte vulnus casum illatum & per cutim, musculos quadratos, mastoideos, coracohyoideos, sternohyoideos, sternothyroideos, asperam arteriam & oesophagum usque ad

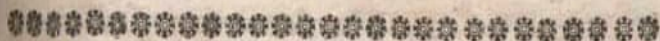
ad musculos cervicem flectentes penetrans observabatur, ita quidem, ut non tantum musculos supra dictos, arteriam asperā & œsophagū totaliter, sed & vasa sanguifera hisce vicina, binas sc. arterias carotides & venas jugulares, tam internas, quàm externas maximam ad partem disse- 1672.
cuerit & hæmorrhagiæ nullo modo coercendæ ansam dederit; è quibus necessario spirituum & virium dissolutio ipsaque mors insecure sint. Quapropter vulnus hoc, juxta fundamenta Anatomico-Chirurgica pro simpliciter & absolute lethali habemus. Lipsiæ die 24. Oct.

D. Joh. Bohn.

Hæc dum peraguntur Prætor homicidam afferri curat, ut cadaver digitis tangat, sed nulla subsecuta fuit cruentatio.

Vid. Ammannus in Iren. p. 170.

D. Bohn. de vuln. leth. p. 273.

CAS. IV.

DE

VULNERE JUGULARIS IN-
TERNÆ.

REQUISITIO

Salutem Nostram Gratosissimi, maximeque Dilecti! Non possumus non Gratosissime Vos certi-

certiores reddere, quâ ratione Acta his inclusa, ante aliquot abhinc septimanas Facultati Theologicæ æque ac Juridicæ in Academiâ Lipsiensi, ad formandam quæstionem sententialem, quâ ratione Presbyter Walzius puniendus sit, trans-miserimus. Quoniam verò utriusque Facultatis, modò allegatæ, sententia eò vergit, ut primò omnium de vulnere à Walzio Joachimo Ehemio inflicto, *an illud per se & sua natura lethale fuerit & Defunctus necessario exinde obierit?* iudicium Facultatis cujusdam Medicæ aliunde requiratur: Hinc Grati-

osissimè Vos sollicitamus, velitis Attestatum Chirurgi sub N. 1. ut & Relationem Archiatri Nostri & Chirurgorum sub 10. non minus ac Responsum Facultatis Medicæ Rostochien-sis sub 20. porro & Auliatrî nostri iudicium sub 24. & tandem Chirurgorum æque ac Medicorum Depositionem juratam sub 27. 28. Collegialiter, maturè & diligenter perpendere & desuper ante propositâ quæstione iudicium vestrum Medicum cum succinctis Rationibus decidi pro debitò Gratiâ nobis afferre. D. in Residentiâ Nostrâ, die 10. Jul. 1685.

Ad Mandatum Sereniss. Proprium

Laurentius Walfeld. D.

A.

ATTESTATUM CHIRURGI.

QUM Præfectus Stavenha-gen-sis à Me infra nominatò attestatum quoddam Chirurgicum desideraverit, quomodo res sese habeat cum Fabro Ferra-

rio, Joachimo Ehemio, à Peregrinante quodam cultro per-fosso; hinc non possum non contestari, quod ictus in sinistro latere collo, antrorsum magis, inflicto

inflictus fuerit, ubi ex omnibus cauterizare. Interim usque ad circumstantiis apparet, quòd, hunc diem ob vehementem hæ- cum nervus aliquis & insignis morrhagiam experiri non po- arteria læsa fuerint, Sanguis tan- tui, quam profundum sit vul- tō cum impetu exinde effluxerit, nus & quæ præterea læsa sint? ut nullō modò sisti potuerit, do- *Starvenhaga die 26. Novembr. An.* nec coactus fuerim arteriam 1683.

Martin Crüger, Chirurg.

B.

*RELATIO MEDICI &
CHIRURGORUM.*

POstquam Faber Ferrarius die 25. Novembris vulneratus, die 14. Decembris horâ XI. ejus- dem diei Inspectioni oculari subiectus atque Sectio Judicia- lis instituta fuit; hinc remotis integumentis (sub quibus Se- rum copiosum flavi coloris) à musculo latò, venam jugula- rem internam, trium digitorum latitudine sub mediò inferioris maxillæ oblique sectam inveni- mus, unde sanguis ad musculos, laryngem versus effluxit ibique supra musculos adjacentes sta- gnans in putredinem, ut fœtor & quòd membranas musculos investientes filorum instar didu- cere potuerimus, testabantur, abierit, ita ut ipsa vena jugularis ad lenem apprehensionem dila- cerata fuerit; lictus autem, quòd leniter demisso stylo eundem perscrutaremur, ad septimam seu ultimam cervicis vertebra- penitrat. Quòd ergo læsio hæc (ad quam deveniri non po- tuit) curatu impossibilis fuerit, hinc vulnus hoc pro causa inse- quentis mortis dubiò procul ha- bendum est. *Güstravii die 18. Decembr. 1683.*

Detharding D. & Phys. Christian Graulich, Chir.

Pars II.

XXX

RE.

C.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ ROSTOCHIENSIS,

Desuper illethalitate

VULNERIS JUGULARIS INTERNÆ.

Quamvis post obitum vulnerati circa Inspectionem à Domino Medico & Chirurgo institutam observatum fuerit, quod Vena jugularis interna ad 3. dig. latitudinem à prominente osse hyoide & 2. dig. transversorum distantia sub medio inferioris maxillæ obliquè secta fuerit, unde sanguis ad musculos, laryngem versus, emanarit, inibique supra musculos adjacentes stagnando in putredinem jam abierit &c. omnia juxta Relationem: adeoque vulnus hoc ob lationem venæ jugularis, tanquam grandioris rami, secundum *Celsum lib. 5. c. 26. Serapion. Pr. Lib. V. Part. IV. c. 3. D. Welsch. cap. 4.* pluresque alios pro lethali habendum sit: Hoc tamen non tam de Lethalitate

simplici & absoluta intelligendum, quam potius attendendum est, quod 1. Vulneratus ad 19. usque diem vixerit. 2. Quòd primis diebus nulla symptomata lethalia, imò ne febris quidem vulneraria se traserint, cum tamen ex *Hippocrat. mente lib. 2. Prorrhæ.* magna vulnera suos dies decretorios habeant, instar morborum acutorum. Et licet in Chirugi Crügeri attestatò die 14. Decembr. syncope lethalis in principio allegeret, hæc tamen ex solâ hæmorrhagiâ oriri potuit, ut haud raro in illis observatur, qui sæpe nimium sanguinis è naribus stillantis profundunt. Imò 3. Vulneratus de nullis doloribus conquestus fuit, sed vulnus, juxta Crügeri depositionem, in-

tra paucos dies pus laudabile fuit, indies melius se habuit, vulneratus appetitum ad cibum & potum recuperavit & eò devenit, ut de die surgere & in hypocausto domoque obambulare potuerit. Postmodum verò, cum vulneratus ob Magistrum suum aliumque virum, qui Gustravium vocati & eo, quo promiserant die, in reditu eundem non visitaverant, insigniter alteratus fuerit, eodem adhuc die circa vesperam in febrim incidit. Jam ex Observationibus Medicis constat, quod irà vulnera fiant lethalia, quæ talia antè non erant & Hippocr. inquit: *Lib. 2. Prorrh. text. 20.* quod magnarum venarum vulnera in collò magnam perniciem, non autem

lethalitatem absolutam inferant. Unde meritò concludimus, quod obitus hic ex illis, quæ D. Detharding in Attestato suo habet, ortus fuerit; Ubi tamen neminem confundere debet, quòd Dn. D. Detharding mortem hanc ipsi vulnere imputaverit, siquidem dubiò procul causam remotam respexit: Nos autem causam proximam meritò attendimus nobisque hîc persuadere non possumus, quòd Cordatus Judex in condemnando & absolvendo reò ad periculosam & hinc inde cognitam questionem: An Vulnus aliquod per se, simpliciter & absolute lethale sit? reflexurus sit. *Rostochii d. 22. Maji, 1684.*

D. Joh. Backendese, Decanus.

D. Sebastian Würdig.

D. Johannes Döbel.

D.

D. DETHARDING defensus, suum Judicium de Lethalitate absolutâ.

E.

DETHARDING 1684. absolutè lethalem. Id. præstitit
 die 2. Septembr. juramen- **CRUGERUS Chirurgus.**
 to affirmat hanc læsionem fuisse

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

desuper lethalitate

VULNERIS JUGULARIS INTERNÆ.

QUandoquidem Serenissima
 Vestra Celsitudo Nobis
 Acta Inquisitionalia, Homici-
 dium in Joachimo Ehmsio com-
 missum, concernentia transmi-
 serit & ut scripta illic, sub Num.
 1. 10. 20. 24. 27. 28. perlegere-
 mus, simulque desuper seq.
 quæstione: An &c. &c. judici-
 um nostrum Medicum devotis-
 simè impertiremus, Gratiostissi-
 mè nobis commiserit; hinc, ut
 Serenitati Vestræ subjectissimè
 morem gereremus, præviâ con-
 sideratione omnium circum-
 stantiarum desiderati Responsi
 loco profiteamur, quòd, cum
 ictus punctim insilictus venam
 jugularem internam, secundum
 latitudinem ad digiti circiter
 longitudinem rescuerit & sta-
 tim abhinc sanguis è collo Fabri
 Ferrarii cum impetu eruperit,
 ita, ut (juxta tenorem Relationis)
 à Balneatore Num. 10. sanguini
 suo quasi innatans inventus fue-
 rit, adhuc in Syncopè incidiret:
 Interea Sanguinis fluxus nullò
 remediò perfectè compesci po-
 tuerit, sed inflammatio colli
 N. 27. ut & partium læsarum pu-
 tredò accesserit, læsio hæc omni-
 nò per se absolutè & simpliciter
 lethalis habenda sit, ipseque Faber
 Ferrarius exinde necessariò obi-
 erit: Non obstante 1. quòd Vul-

neratus

neratus ad diem 19. post factam vulnerationem adhuc vixerit, cum id cauterizationi vulneris externi tribuendum sit, quâ sanguis ad tempus quodammodo sufflaminatus fuit, donec eâ decidente sanguis confertim rursus emanaverit, prout idem Relationes Chirurgorum fufius ob oculos ponunt. 2. Quod nulla periculosa & lethalia symptomata primis diebus se traserint in vulnerato: Cum hæmorrhagiam & hinc subsequenter hypothyriam consideraturo sufficientia lethalitatis signa occurrant. 3. Quod nulli adfuerint dolores: Cum aut non facile id credi possit, aut malo hoc omni sæpè sit, si ægri causâ doloris præfente eandem non sentiant. Nec 4. ad Lethalitatem absolutam Febris Vulnerraria semper est necessaria, quum plurimi ex vulneribus moriantur, absque ullâ Febri vulneraria. 5. Auctoritatem Hippocratis, quod concernit, ea Lib. 2. *Prophet. text. 20.* pro Nobis militat, dum, Vulnera, inquit, magis lethalia sunt, quæ venis crassius in collò & inguini-

bus insiguntur. Quando verò in sequentibus vulnera valdè perniciofa à lethaliibus absolute talibus distinguit, magis ad eventum & fundamenta Anatomica, quàm Autoritates respiciendum, cum læsio hæc ita comparata fuerit, ut ob claviculam Num. 27. & quæ ad spinam dorsi usque penetravit, ob vulneris profunditatem eò convenientibus & necessariis remediis & medicamentis perveniri non potuerit. 6. *Celsus* impertinenter allegatur, quia pag. m. 300. vulneribus insanabilibus annumerat, quando alicui circa fauces grandes venæ præscissæ sunt. 7. *Tulpius*, qui inter alios quoque allegatus fuit, de similibus læsionibus planè tacet. Quod tandem 8. *Pareus* attinet, admiranda quidem ejusmodi vulnera pag. m. 226. recenset, sed non de venâ jugulari, tam profundâ vulneratâ, sed de oesophagò & aspera arteriâ sauciata, cui mediante futurâ quodammodo succurrit & tandem ita concludit: Hic divinò potius favore, quàm nostris artibus superstes convaleuit. E quibus

omnibus sufficienter apparet, thalitate Fundamentis Anato-
quod sententia nostra de hujus, micis innitatur. *Lipsiæ die 3. Aug.*
in hoc individuò, vulneris le- *An. 1685.*

Ammann. in Prax. Vuln. Lethal.

Dec. 6. Hist. 4.

CAS. V.

DE

VULNERE ABDOMINIS & IN SPECIE VA-
SORUM {BREVIVM
GASTRICORUM

REQUISITIO.

V. V. Magn. Magnif. hisce transmitto Relationem
Dn. Medici binorumque Chi-
rurgorum Electoralium, quam
absolutâ Sectione Militis, ictu
punctim vulnerati & exinde de-
mortui, PETRI sc. de LI-
GOZKY desuper lethaliitate im-
pertierunt. Quùm autem vul-
nus per se lethale fuisse negent,
simul tamen, quòd nec effluvi-
um sanguinis reprimi, neque
ruptis vasibus succurri potuerit
ipsimet allegent, adeoque ex
hoc fundamentò, non verò, si-
ve ex malò regimine, siue ex
negligentiâ, vel Medici vel Chi-
rurgorum lethaliitatem quan-
dam accidentalem concluderint,
hoc autem non sufficere videat-
ur, ut pro lethaliitate per acci-
dens haberi possit, cumprimis,
quòd ipsi quasi pro ratione ine-
vitabilis lethaliitatis ponant,
quod

quod omnis sanguis extravasatus (qualis juxta propriam illorum Relationem in vulnere copiose repertus fuit) statim putrescere incipiat & sensim totam M. S. ejusmodi effluvis afficiat; adeoque Relatio illa quodammodo obscura videatur, ita quidem ut Jussu Seren. Principis Electoris eandem Honoratissimis meis Dominis transmittere eorumque judicium desuper allegatè saepius lethaliatè requirere debuerim; hinc ut Gratosissi-

mo huic Mandato devotissimè morem geram, V. V. Magnific. hisce officiosè rogito, velint Relationem illam quoad omnia & singula probè considerare & quid juxta fundamenta Anatomica ac Medica hinc de lethaliatè statuendum & an vulnus hoc per se vel ex accidenti incurabile fuerit, judicium suum edocumatum, sub Sigillo Facultatis, pro debità remuneratione impertire. *Dresdæ die 5. Nov. 1678.*

INSPECTIO & RELATIO.

PRAVIÀ Requisitione, Inspectionem Militis hic Dresdæ heri hora 7. vespertinâ demorui, PETRI de LIGOZKY, Nos infra nominati, institutâ prius accuratâ & diligentî Inspectione, tam externâ, quàm internâ, sequentes laciones juratò referimus: 1. Externè in sinistro latere sub ultimâ costâ spuria vulnus articuli digitalis latitudinem æquans observabatur, quod eadem latitudine musculos, costas spurias cingentes,

dissecuerat. 2. Post apertionem abdominis insignis copia sanguinis extravasati & coagulati, ad putredinem jam inclinans & viscera interna, cum primis pancreas & cpar ad similem putredinem disposuerat. 3. Ictus punctim inflictus supra renem sinistrum in fundum ventriculi & quidem usque ad mediam membranam penetrabat, ipsaque vasa brevia & gastrica, à liene ad fundum ventriculi tendentia, totaliter dissecuerat, & licet 4.

vulnus

vulnus non omnino per se lethale censeri debeat, quia etiam canes (quod propria testor experientia) exciso liene vivunt; nihilominus tamen, quia propter profunditatem vulnetis neque effluxus sanguinis obviam it, (stant enim circulatione motus sanguinis est continuus isque longè vehementior est, si in parte aliqua læsio contigerit,

quâ data enim portat, ruit) nec ruptis vasis succurri potuit, hinc oportet, ut illud ex accidenti lethale evaserit. Sanguis enim omnis extravasatus statim putrescere incipit & sensim totam massam sanguineam ejusmodi effluviis afficit, unde Defunctus obiit. *N. die 28. Octobr. An. 1678.*

*Joh. Christoph. N. D. N. N. } Chirurgi.
N. N. }*

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

de super lethaliitate

VULNERIS VASORUM } BREVIUM.
GASTRICORUM.

P. P.

Quum Nobil. Tua Casum, accidens lethale & incurabile interfectum Militem concernentem, Nobis obtulerit & simul judicium nostrum; An Vulnus pro absolute, an per accidens lethale & incurabile fuerit? desideraverit; hinc præviâ Collegiali Ponderatione circumstantiarum in adjectâ Relatione contentarum, è Principiis Anatomi.

Anatomicis conclusimus quòd Et quamvis adductum fuerit, latio illa, juxta Attestatum quod canes, excisò liene vivere possint, hæc tamen artificia- communicatum, ubi Vasa bre- re possint, hæc tamen artificia- lia excisio lienis, inquâ, post ex- tractionem visceris, vasa probè ligantur & ita hæmorrhagia quævis lethalis impeditur, im- pertinenter ad violentam ejus- modi læsionem in corpore hu- manò, quæ ita tractari nequit, applicatur. Ut taceamus Rela- tionem (quia profectò sangui- nem humanum concernit) me- ritò accuratius concipi debu-isse. Lipsiæ die 7. Novembr. Anno 1678.

Anatomicis conclusimus quòd latio illa, juxta Attestatum communicatum, ubi Vasa bre- via & gastrica, à liene ad ventri- culum usque tendentia, omni- nò dissecta fuerunt, & ita pro- pter profunditatem vulneris (aut potius partium vulnerata- rum & in profundò corporis si- tarum) neque effluxui sangui- nis obviam iri, neque ruptis va- sibus succurri aut lege artis (ut in allegata Relatione id clarissi- mè conceditur) ad consolidati- onem faciens medela adferri potuit, pro absolutè, simplici- ter & per se lethali habenda sit.

Amman. in Praxi Vuln. Lethal.

Dec. 4. Hist. 5.

CAS. VI.

DE

VULNERE RAMORUM ILLI-
ACORUM EXTER-
NORUM.

Pars II.

Yy

RE.

REQUISITIO

P. P.

Postquam (cheu!) nuperri-
mè Lobeda C. T. robustus
satis Servus Carpentarius, haud
patum ebrius, vesp̄ri hora no-
nâ in hospitio, in quô, ceu pe-
regrinus & in itinere constitutus
hospitio exceptus sum, me ad-
ortus est & nolentem volentem
ad pugnam coëgit, adeò, ut li-
cet eundem clunaclo in caput
ferierim, non tamen remiserit,
sed urgendo me in causâ fuerit,
ut in terram ambo ceciderimus
& mox Servus, mox ipsemet e-
merferimus: Cùm verò distra-
cti ab aliis & separati fuissimus,
servus supradictus sibi ictum
punctum inflatum esse retulit,
unde sanguis confertim pro-
manavit; de quò tamen mi-
hi nequicquam conscius sum,
nec possibile fuit, ut ad terram
prostratus adversus servum ro-
bustum clunaculum agitare va-
luerim, aut etiam voluerim; ni-
hilominus ictus hic in servò il-
lò observatus fuit, ex quò, cum

immanem hanc hæmorrhagiam
nemo præ terrore sistere potu-
erit, intra quadrantem horâ quo-
que exspiravit; adeoque jam
ad defensionem meam scitu mi-
hi admodum necessarium est:

*An ob mortem tam citò infec-
tam vulnus hoc lethale fuerit?*

Quod licet in adjectò hîc Atte-
starò sub Lit. A. pro me quo-
dammodò decîsum sit, commo-
deque hîc applicari possint, quæ
Dn. D. Welschius in Rat. Vuln.
Leth. Jud. p. 120. habet: Nihilo-
minus ad majorem eorum effi-
caciâ Vestrum edecumatum
Judicium hoc desuper quoque
desidero. Quapropter Domi-
nos meos Honoratissimos offici-
osissimè rogitò, velint inclusa
hîc perpendere, mihi que prode-
bitò redhostimentò Judicium
suum fide dignissimum gratio-
sè impertire, quò sub infortu-
niò meò, cum aliis fundamen-
tis, ob testium defectum, inni-
ti ne-

nō nequeam, eò melius me de Lobedæ die 12. Octobr. Anno
fendere & tueri valeam &c. 1670.

Christoph Gottfried V.

A.

INSPECTIO & JUDICIUM
MEDICI.

Quandoquidem JohannGe-
org Hillard me in fine no-
minatum, datis primùm literis,
mox & oretenus requisiverit, ut
Defuncti cadaver Lobedæ in
diversorio inspicerem ejusque
vulnera intuerer & de omnibus
Relationem quandam commu-
nicarem; hinc à meridie horâ
1. ejusdem diei illie comparui,
& in ejus æque ac Chirurghi Pro-
vincialis aliorumque præsentia
omnia consideravi sequentia-
que in occisō vulnera reperta
sunt? Primò quidem ictus pun-
ctim illatus, & abhinc alius ictus,
qui casim sinistro capitis lateri,
supra frontem inflictus fuit.
Ictus punctorius in dextrō late-
re trium dig. transversorum la-
titudine à pube distabat, subin-

guine, ubi introitum sibi para-
verat, incipiens & quoad exter-
nam faciem, satis exiguus & vix
digiti latitudinem æquans, ver-
sus scrotum acuminatus, in al-
terō latere verò biangularis,
quemadmodum & clunaculum
hoc ostendit, quod in extremi-
tate ad spithamæ minoris longi-
tudinem anceps, nec adeo la-
tum, in reliquo verò tractu
dorsō crassiori præditum esse
dicitur, quod vulnus hæc in par-
te magis dilatavit & angulosum
effecit. Applicato stylo seu ex-
ploratorio ictus hic satis altè
superiora versus penetrasse vide-
batur & quum lege Artis sepa-
ratio cutis & apertio abdomi-
nis, in specie verò hypogastrii
institueretur, ictus os coxendi-

cis transcendit, perforando prius capita quorundam musculorum prope femoris cervicem, quibus os femoris ileo coxendicis atque pubis ossibus alligatur: abhinc per mediam glandulæ inguinalis dextræ, ubi vasa sanguiflua dissecta erant, pergendo, musculos oblique descendentes prope os coxendicis, haud procul inde, ubi vasa spermatica ad Testiculum descendunt (quæ tamen planè illæsa erant) usque ad musculum lumbarem, psoas, prope secundam vertebra lumbarem, ab ossè sacro sursum numerando, penetrando vulnerat. Adeoque ictus hic ad spirithamæ longitudinem adscendit, è quò ab initio plurimum sanguinis effluxisse dicitur, sub ipsâ sectione verò parum ejus observatum fuit. Intestina omnia salva & nullum ex illis violatum erant, licet insigni copiâ potulentorum repleta fuerint, cum eodem die Defunctus plurimum porus ingurgitaverit. Ictum capiti cæsim inflictum quod attinet, is satis profundè per cutem supra

musculum temporalem, in cranium descenderat, quod primò intuitu etiam penetrasse videbatur; ast aliud postmodum sectio docuit, dum fragmenta nonnulla quidem exempta fuerunt, ita tamen, ut neque cranium perfossum neque separatò eò capiteque apertò contusio cranii, multò minus læsio quædam cerebri observata fuerint. Quapropter ictus hic cæsim illatus, rebus sic stantibus & probè consideratis pro lethali habendus non est. An autem ictus punctorius pro lethali habendus sit, ut exinde tam subitò emori debuerit, altiori judicio meritò relinquo. Meâ opinione ex vulnere hoc mors quidem sequi potuisset, ast non tam citò, sed effluxis prius aliquot diebus; adeoque probabile est Defunctum, ob sanguinem conferim è vulnere erumpentem, syncope correptum esse & sic obiisse. Interim Judicium hoc Illustri Facultati Medicæ relinquo. Hoc &c. Jenæ die 14. Maji, Anno 1670.

Aug. Heinrich. N. D.
R E

RESPONSUM.

FACULT. MEDICÆ LIPSIENSIS,

DE

QUALITATE VULNERIS RAMORUM
ILIACORUM & INSUFFICIENTE
RELATIONE.

P. P.

Cum Tua Cl. de Attestatō
inclusō iudicium nostrum
exerat & in specie ad sui De-
fensionem scitu sibi maximè
necessarium existimet:

*An Vulnus, è quo C. T. Lobe-
da obiit, lethale fuerit nec
ne?*

Hinc non possumus non refer-
re, quod dictum modò Atte-
statum diligenter quidem & Col-
legialiter perlegerimus & pon-
deraverimus; quoniam verò il-
lud satis obscurum & dubium
est, dum inde certò concludi
non potest, quid sibi Medicus
per vasa sanguislua in specie ve-
lit? cum, si vasa tantum san-

guislua circa glandulam dextram
inguinalem dissecta fuissent, san-
guis tam copiosus effluere non
potuisset, ut intra horæ qua-
drantem C. T. inde expirave-
rit; & licet per vasa sanguislua
(ut situs vulneris ostendit) Ra-
mi Iliaci intelligi deberent, in
adjectō tamen Attestatō non
additur, an rami iliaci interni,
an externi per hanc læsionem
discissi fuerint? quapropter ob
defectum clarioris & fusioris
Relationis categoricam no-
stram, super huius vulneris lethali-
tate hac vice, quam libentissi-
mè etiam vèllemus, impertire
non possumus. Quod &c. *Lipsiæ
die 25. Octobr. 1670.*

Yyy 3

RE-

REQUISITIO ALTERA JUDICIALIS.

P. P.

Quum V. V. Exc. Exc. de Attestato ab Inquisitor Christoph. Gothofredo Averswaldio transmissò, ob defectum dilucidioris Relationis categoricam suam impertire non potuerit & tamen ad continuationem Processus Inquisitionis illud maximè desideretur: Hinc jussu Gratióssim. Principali eleuteratio prioris Attestati ab Auliatro, ut ex Additamentò sub Lit. B. videre est, nuper adita fuit. Quapropter officiose rogitò, velint eandem de novo cum priori Attestato diligenter percurrere &

An vulnus, è quò C.T. Lobeda periit, lethale fuerit nec ne? & si lethale fuit, an C.T. iam citò exinde exspirare debuerit?

pro debitâ remuneratione me certiore reddere. Hoc &c. Jenæ die 18. Nov. 1670.

*Adam Dresse, Secret. Cam. Seren.
Sax. Princ. & Prator. &c.*

B.

RELATIONIS MEDICÆ DILUCIDATIO.

Quoniam in priori meo Attestatò vasa sanguiflua, quæ ab ictu punctim illatò læsa fuerunt, generaliter tantum intimata fuerunt, Ampliissima vero Facultas Medica Lipsiensis desideret, ut in specie illa determinentur: Hinc responsi loco referre

ferre debui, quòd non tantùm ne comparuit. Reliqua in prioribus sanguiflua circa glandulam inguinalem, unà cum glandulâ, dissecta, sed & Rami Iliaci, prout situs vulneris illud docer, lœsi fuerint, unde plurimum sanguinis, juxta depositionem tunc Adstantium, effluisse dicitur, ejus exigua tamen quantitas, sub ipsa sectio-

ri Attestatò enarrata sunt: An verò ictus hic simpliciter lethalis? & ita quidem lethalis fuerit, ut vulneratus inde tam brevi temporis intervallò exspirare debuerit, supra laudata Ampliss. Facultas decider. Jenæ die 11. Novembr. Anno 1670.

August. Heinrich N.D.

RESPONSUM II.

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper

**LETHALITATE VULNERIS RAMORUM
ILIACORUM.**

P. P.

TRansmissâ jam Eleuteratione prioris Attestati & propositis Nobis à T. C. binis sequentibus Q. Q.

Lobede obiit in se & suâ Naturâ lethale fuerit?

2. An C. T. tam subito inde exspirare debuerit?

1. An vulnus, ex quo C. T. Hinc Eandē non possumus non certi-

certiorem reddere, quod è qualitate & descriptione vulneris prioris attestari statim quidè colligere potuerimus, vulnus hoc propter subitanæ mortem in se lethale fuisse. Quia vero in priori Attestato omnia (ut aliàs fieri debuisset) distinctè & dilucidè expressa non fuerunt, hinc merito categoricam nostram (dum sanguinem ad minimum humanum concernit) suspendere debuimus. Quoniam verò nunc in Dilucidatione transmissa refertur, non tantum vasa sanguiflua circa glandulam & glan-

dulam ipsam, sed & ramos iliacos externos (crurales aliàs dictos) dissectos fuisse: Hinc Collegialiter decidimus, Vulnus hoc in se & suâ naturâ lethale fuisse, ita ut C. T. ex eò necessariorum tam brevi obierit; quia vasa, præsertim arteriæ, per transversum dissecta hoc in locò tam citò deligari non possunt, quò minus sanguis cum spiritibus vitalibus impetuosè erumpere mortemque causari potuerint. Quod &c. Lipsiæ die 26. Novembr. 1670.

Ammannus Prax. Vuln. Lethal.

Dec. 2. Hist. 2. p. 154. & seqq.

PAN-

PANDECTARUM MEDICO-LEGALIUM

PARTIS II.

SECTIO VII.

DE

INFANTICIDIIS.

INTRODUCTIO.

§. I.

O prohdolor! dilapsa est hominum crudelitas, ut & in propria sæviat viscera, ac quùm lupus lupum non devoret, homo homini plus quàm lupus, plus quàm

Diabolus fit.

Totò die hoc testantur meretriculæ,

Pars II.

Zzz

quæ,

quæ, ut furtivam, cui præmaturè litaverant, Venerè celare & quam metunt, ignominiâ declinare valeant, tenerrimos sanguinis sui flores & infantulos infontissimos truculentâ facie occidere, jugulare, suffocare, imò vitam, quam nondum hauserant, adimere solent. Quum verò variis hîc artibus & effugiis utantur scrofæ crudelissimæ, quæ crimen sibi imputatum inficiari satagunt; hinc Facultates Medicæ requiri sæpe solent, ut an foetus vivus, an demortuus in lucem editus sit? dijudicent & determinant, ut è seqq. Casibus innotescet.

§. II.

Quò autem in arduò & difficilimò hoc negotiò èò tutius & cautius procedamus, primò omnium hîc notanda sunt, quæ in *Sect. 1. de inspectione vulnerrum in genere* fuerunt dicta. Si enim ullibi, sanè hoc in passu inspectio non superficialis sit & perfunctoria, neque partialis, sed universalis quoque Sectio requiritur: quâ intermissa non tantum Defensores ansam facile arripiunt Inspectionem illegalitatis cujusdam arguendi, ut in CASU I. accidisse novi; sed & Facultatibus Medicis tunc vitio non vertendum, si judicium suspendere, quàm certi quid determinare malint, ut è CAS. II. atque III. observare licet.

Quodsi

§. III.

Quodsi è contra non tantum suprema corpusculi regio, caput scil. (quod ut plurimum violatur) aperiat, sed in medio ventre pulmonum conditio, & in infima cavitate ventriculus, vesica urinaria cujus depletio strangulationem innuit) & reliquæ partes probè examinentur, utique majorem inquisitioni criminali lucem foenerari & quandoque observare poterimus, an foetus in aquâ vel lochiis suffocatus, aut strangulatus sit, postquam vivus antea in lucem fuerat editus: Quorum prius ex aqua in ventriculo contenta: Posterius verò ex supernatione pulmonum non sine causâ colligebat

Illustris Dn. Schræckius in CAS. IV.

§. IV.

Enim verò, quod vexatissimum illud de Pulmonum in aquâ sive natatione, sive subsidentiâ experimentum attinet, certum quidem est, foetum, si pulmones sufficienti & proportionatæ aquæ quantitati (quâ non observata facile errorem committi posse, è principiis hydrostaticis constat) injecti semper emergant, antea respirasse, adeoque vivum in lucem editum fuisse, adeo quidem, ut experimentum hoc infallibile olim pronunciaverit

Facultas Medica Giffena, in Resp. ad CAS. V. cui ferè subscribit *Ammannus in cribrat. ad Hist. 1. Decad. VI. Prax. Vulnorum Lethal. pag. 431.* dummodo foetus in partus viis adhuc hærens ibique respirans aliquid aëris non hauserit, aut halitus illi, pro more vulgi, inspiratus non fuerit, quò in casu pariter certi quid concludi nequit, ut in CAS. VI. & VII. videre licet.

§. V.

An verò vice versâ è pulmonibus in aqua subfidentibus æquè certò concludere & inferre possimus foetum in utero aut partus viis adhuc hærentem exspirasse, adeò clarum non est, ut potius incertitudinem ejus manifestissimè ostendant experimenta, tum ab *Excell. Dn. Bohn. in Cas. præc. VII.* è *Med. c. Forensi* petito, tum à *Celeb. Zellero, in peculiari Dissp. de Pulmon. in aquâ subsidentia*, adducta, magisq; confirmant Acta Criminalia in CAS. VIII. enumerata. Unde meritò experimenti hujus infallibilitatem negant *Facultates Medica Acad. Tubingensis* in Resp. ad CAS. VIII. *Wittenbergensis* in CAS. IX. *Giffensis* in CAS. X. & *Marburgensis ibid.*

Non

§. VI

Non minus reliqua, quæ in causâ infanticidii alias adferuntur, indicia, dubia sæpè & incerta sunt, lactis v. g. in mammis redundantia, in CAS. XI. & XII. sanguis ab uterô manans, in CAS. XIII. Stigmata & rotatio colli *ibidem*, utpote quæ omnia ex aliis quoque causis, citra violentiam à Matre illatam, contingere possunt; adeoque signa infanticidii pathognomonica & infallibilia (nisi alia jungantur) constituere nequeunt.

§. VII.

Interea frivolis Meretricularum effugiis tam facile credendum non est, dum aut abortum, à medicamentis emmenagogis (quorum usu tamen ipsæ non rarò infanticidii suspicionem sibi contrahunt) incautè propinatis, inculant in CAS. XIV. aut lapsum supinum casumque ab altô prætexunt CAS. XV. XVI. XVII. & XVIII. in quibus omnibus & tempus gestationis & aliæ circumstantiæ concurrentes probè consideranda sunt, antequam certi quid concludamus, ipsasque infanticidas à reatu atque poena liberemus.

§. VIII.

Majorẽ fortè lucem ex Anatomicis fœnera-

Zzz 3

bimur

bimur è Sceletò infantum, dummodò ea, quæ Nobiliss. Kerckringius in *Osteogenia* fœtus habet, probè observentur, si in præsumptione infanticidii de sceletò infantis, è terra erutò, consulamur, an infantis recens nati & perfecti, an verò adultioris illud fuerit? it. an fœtus hujusmodi carnes intra quadriennium sub terra ad ariduram usque corrumpi potuerint? ut in Sceletò Infantis Quedlinburgensis accidit, cujus D. Bohnius in *Spec. 1. Medicinæ Forensis* §. 6. Et *Specim. 2. §. 28.* mentionem fecit. It. an foramina majora in craniò, ex violentia aliqua externa, aut à Natura proficiscantur? quod inter Fiscalem & Defensorem olim ventilatum & ex sceletò postmodum à Facultate Medica decisum fuit in CAS. XIX. Utut quandoque nimis scrupulosi sint Præfecti minorum gentium, dum brutorum juniorum ossicula subinde corradunt & Facultatis Medicæ dijudicationi offerunt, ut è CAS. XX. apparet.

§. IX.

Fortius autem infanticidii indicium est, si non factâ prius vasorum umbilicalium deligatione funiculus umbilicalis violenter abruptus aut abscissus fuerit, quod simpliciter & absolute lethale esse in

CAS.

CAS. XXI. adstruitur: Non obstante ejus flavedine & flacciditate, quæ ab aëre quoque externò oriri potest, juxta Resp. ad CAS. XXII. siquidem ob densitatem ejus tam facile rumpi non potest, citiusque secundina sequeretur, quàm robustus ille funiculus dilaceraretur *ibid.* & Resp. ad Cas. X. unde hoc ipso insigniter gravantur inquisitæ, juxta Dn. Jensenes in Resp. ad CAS. XXIII.

§. X.

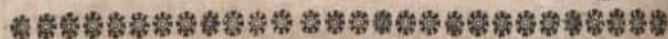
Quodsi verò os & palatum infantuli simul cineribus, ut in CAS. XXIV. aut aliis consimilibus obturatum fuerit, eò minus de infanticidio dubitare poterimus.

§. XI.

Facilior tandem est Renunciatio, si infantibus majusculis & ætate provectiore gaudentibus, à Parentibus Crudelibus plagæ aut vulnera lethalia infligantur, quæ eadem, quâ in adultis ratione & inspicienda & dijudicanda erunt, cujus exemplum in CAS. XXV. & ultimo habetur.

§)(o)(§

CAS.

CAS. I.

DE

INFANTICIDIO

INSPECTIO & RELATIO MEDICI

PRæviâ requisitione Regiminis Principalis hujus loci, Ego cum binis Chirurgis, infantulum in ædibus N. N. hujus loci ab Agnesia N. natâ de N. in N. in lucem editum & in indufio sub strato lecti inventum, curatori inspectioni oculari subjeci, atque reperi collum ejus suggillatum & in diversis locis unguibus vellicatum fuisse. Funiculus umbilicalis, qui ad trium digitorum transversorum latitudinem infantulo adhuc annexus erat, violento, ut videbatur, modo abruptus erat, cute extus illæsa comparente. Quum ve-

rò cutis capitis circa regionem conjunctionis futuræ sagittalis cum lambdoidea examinaretur, contusio quædam, latitudine dimidium capitatum majus adæquans, inventa fuit, quæ in causâ erat, quod post suturarum apertionem aliquid sanguinis per cranium erumperet.

Cranium verò ipsum nulla fissurâ notabili affectum erat; quin & Meninges illæse videbantur. Quæ ita inventa fuisse, in subsidium veritatis hæc attestamus. *Gissa N. N. die 8. Maji An. 1690.*

Joh. Gregorius N. D.

Georg Reinhard Langsdorff Chir. Jur.

Phil. Nicolaus Koch, Chirurgus.

CAS.

CAS. II.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ,
INFANTICIDIUM CONCERNENS.

POSTquam Inclyta Facultas Juridica hujus Academiae Nos requisivit, ut sententiam nostram, desuper inspectione infantis emortui Dornbergæ die 21. Maji à deputatis ad eandem blinis Chirurgis institutâ & ab iisdem postmodum concepto judicio super lethali- tate, in formâ probante impertiremus; hinc Nos Decanus & Professores Ordin. Facultatis Medicæ hujus loci è receptis & in Chirurgiâ quæ ac Medicinâ fundatis principiis profitemur seqq.

Quandoquidem è traditò Chirurgorum testimonio non minus ac ipso Protocollo elucescit, quod sub inspectione su-

prædicti infantis corpusculum apertum non fuerit, quod merito fieri debuisset, ut experiri potuissemus, an similiter internæ quædam partes vulneratæ fuerint, quia externa cutis vulneratio notoriè omni omnino periculò caret; vel an indicia quædam in Pulmonibus observari potuerint, quæ infantem à contrectatione juguli & colli necessariò suffocatum fuisse ostenderint: Sed inspectio hæc superficialis & perfunctoria fuit, adeoque neque pars lethaliter affecta seu læsa, neque genus mortis exactè determinata sint; hinc præsens Chirurgorum judicium admitti nequit, ipsaque manus vestigia ex supra allatis

Pars II.

Aaaa

causis

causis pro simpliciter & absolute lethali-
bus haberi non possunt.

Quod in subsidium verita-

tis sub Facultatis Nostræ sigillo decernere & confirmare debui-

mus. Dat. Gisse die 3. August.

An. 1666.

CAS. III.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ,

In causa

INFANTICIDII IMPUTATI.

QUandoquidem cum trans-
missione Protocolli Judi-
cialis & actorum à Facultate No-
strâ desideretur, ut iudicium
suum desuper infante spurio ab
Anna Margaretha N. die Sab-
bathi Festum Pentecostes anni
hujus 1690. antecedente noctu
Fridbergæ Wetteraviæ progeni-
tō, Matrique imputatō infanti-
cidiō, impertiret: Hinc præviâ
diligenti & Collegialiter institu-
tâ perlectione omnium hunc in
finem nobis communicatorum
Actorum & Protocolli, matu-

raque omnium circumstantia-
rum ponderatione, ex iisdem
sequentes nobis Quæstiones for-
mavimus nostrasque responsio-
nes & resolutiones principiis
Artis consentaneas ad easdem
direximus & ut sequuntur con-
cepimus:

*Quæst. I. Annon diversis vi-
cibus tempore graviditatis & qui-
dem die Sabbathi adhuc, partum
immediatè precedens & confertim
satis erumpens fluxus mensium
ad notabilem debilitationem &
enervationem, tandemque ad mor-*

tem omninò embryonis, seve in utero materno, seve in ipso partu multum contribuere potuerit?

Quæst. II. An à sanguinis suffusione nigricans & compressa vel contusa, ut videbatur, cutis in ambabus narium alis certum violentæ mortis signum sit?

Quæst. III. An prægnans quædam Syncope detenta & omnib' fere sensibus privata mulier parere valeat?

Quæst. IV. An intermissa sectione infantis demortui solidè iudicari, aut categoricè determinari possit, quod infans violentè à morte perierit?

Ad Quæst. I.

Resp. Quod sic: Juxta Hippocrat. 5. aphor. 60. Si mulieri uterum gestanti purgationes prodeunt, impossibile est foetum sanum esse. Causam hujus rei inter alios B. Noster Profess. Dietericus Aphor. Hippocr. Illustr. h. l. pag. 99. tradit, quando addit: Quippe hæc ratione illi suum detrahatur alimentum;

siquidem ex necessariò sanguine alitur foetus. Et aliò in loco (Jatrei Hippocrat voc. Πύμνια pag. 599.) ita scribit: Regulariter igitur cessant periodi consuetae in prægnantibus, quia menstrua conferunt ad foetum; In quibus si accidat fluxus, præprimis ultimis mensibus, malum metusque abortus subest.

Et licet Galenus & Prosp. Martianus in suis Comment. super h. l. ut & Joübertus Com. l. 2. de Nat. fac. cap. 3. Ballon. Epid. & Ephem. l. 2. pag. 267. it. Job. Fuchsius, Schenckius, Zacchias, J. C. Eisenmenger, Barth. Mercklinus aliique plures apud Gregor. Horstium Tom. II. Oper. l. 5. Obs. 34. 41. & 48. & Tom. III. Cent. Probl. διαταραχ. Dec. 9. Quæst. 8. §. 3. & ap. Thom. Barthol. Hist. Anat. rarior. XIII. Cent. III. it. Stephan. le Duchat apud Fabric. Hild. Cent. V. Obs. 41. p. m. 428. attestentur, quod interdum Gravidæ quoque menses à principiò, ad finem ferè, & quidem largos satis, absque noxâ vel læsione foetus expertæ sint: Id tamen rarum est, juxta supra allegatum Fuchsium apud Horst.

Horst. c. l. & tantum de plethoricis Complexionibus, ac circa initia conceptus potius, quam ultimis mensibus intelligendum, teste Mercato l. de Mulier. Aff. 3. pag. 463. T. 3. Duret. ad Holler. lib. 1. cap. 58. pag. 498. & seq. A-rantio de Hum. Factu c. 3. pag. 19. Montan. T. 2. Oper. de Uteri affect. pag. 719. Pfizero Lib. 2. de Nat. & Morb. Mulier. Part. 5. cap. 6. pag. 577. &c. Vel de illò fluxu, qui ex vasib⁹ exterioribus uteri collo insertis, non interioribus foetui adherentibus eique alimentum subministrantibus provenit, juxta Deodat. Epist. II. ad Guil. Fabric. Hild. Cent. 4. Obs. 58. Steph. le Duchat. apud Eundem l. d.

Ad Quæst. II.

Resp. Quod non: Quoniam nasus pars nobilis, aut ad vitam simpliciter necessaria non est, teste *Gothof. Welsch. Ration. Vuln. Lethal. Judic. cap. 2. p. 9. 11. & 15.* eaquede causâ absque periculò vitæ abscindi aut rescari, putredine aut frigore urente separari potest, ut quotidiana id experientia docet. Sic ne-

que certò ex vestigiis aut maculis alarum nasi concludi aut perhiberi potest, quòd infans per firmiorem narium compressionem halitu privatus & ita suffocatus fuerit, cum eò non obstante ore melius, quàm naribus respirare potuisset, ut *Lindanus* illud solidè demonstrat *Physiolog. cap. 12. §. 21.* Et si quis dicere vellet, nares & os simul comprimi foetumque sic suffocari potuisse: Necessariò quoque vestigia quædam ejus externæ, cœruica sc. & rubicundâ stigmata circa os, faciem, collum & dorsum, haud aliter ac in naribus observata fuissent; utpote quæ alioquin signa violentæ suffocationis externæ inter alia simul esse solent; juxta *Ambros. Pareum, Tr. de Renunciat. Fortun. Fidel. de Relat. Medic. Lib. 4. Sect. 4. c. 2. fin.* aliosque: De quibus autem Relatio Dn. Medici binorumque Chirurgorum nequicquam habet. Hoc autem in Pulmonibus & alibi facilius observari potuisset, si Sectio quædam legalis instituta totumque, (ut decet) corpusculum apertum & inspectum fuisset.

Ad

Ad Quæst. III.

Resp. Iterum affirmando ; dum ex Historiis Medicorum constat, quod prægnantes nonnullæ proflus intra aut post mortem pepererint, ut apud *Valer. Max. l. 1. c. ult. Diomed. Cornar. Histor. admirand. rar. 14. 15. 18. pag. 80. Joh. Matth. in Quæst. Med. Nyuman. Diss. de Vita Fœtus in ut. pag. 29. Paul. Eber. in Calend. Hist. Schenck. lib. 4. de Febr. Obs. 184. Horat. Auger. lib. 1. Epist. 2. cap. 2. Salmuth. C. 2. Obs. 36. Fabric. Hild. Epist. Respons. ad Mich. Döring. pag. m. 906. Greg. Horst. in Marcell. Donat. Hist. Med. Mirabil. lib. 7. Vesting. Obs. Anat. à Th. Barthol. edit. VII. pag. 48. & seq. Rossinc. Dissert. Anat. lib. 6. cap. 33. pag. 1105. Thom. Barth. Histor. Anat. rar. 99. C. II. &c. videre est. Quare eò facilius admitti potest, quod à Matribus Synco-
pizantibus foetus etiam in lucem edi possit.*

Ad Quæst. IV.

Resp. Cum igitur jam è præcedentibus Responsionibus ad

præcedentes 3. quæstiones elucescat, quod 1. per fluxum menses, quem Inquisita tempore graviditatis perpeffa est, infans in uterò maternò debilitatus emori potuerit. 2. Ex maculis alarum nasi nulla suffocatio à causâ externâ violenta concludi possit & præter illas, nulla alia signa violentæ suffocationis adducantur. 3. Possibile etiam sit, ut syncope derenta mulier pariat ; adhuc quoque de nihilo non sit, quod neglecta vasorum umbilicalium deligatio mortem sufficienter & certissimè causari possit, ut apud *Fabric. Hild. Cent. 1. Obs. 52. videre licet : Ab Ampliss. Facultate Lipsiensî res ita quoque decisa & à D. D. Ammanno illic confirmata sit, in Medicin. Critic. Discurs. 69. §. 7. & in Respons. super Cas. 69. §. 4. pag. 454. seq.*

Interim tamen, quum juxta depositionem Testis ad artic. 15. funiculus umbilicalis in infante demortuo secundinis adhuc adhæsit, indeque vivente infante rescissus & absque ligaturâ relictus non fuit ; hacque ratione

capropter, quod funiculus umbilicalis ligatus non fuerit, nullo modo perierit; è contrà vero, si foetus demortui corpusculum apertum fuisset, observari potuisset, an Suffocatus fuerit nec ne? Hoc autem factum non fuerit;

Hinc firmum aliquod judi-

cium desuper morte hujus infantis, rebus ita se habentibus, ferre non possumus. Quod requisiti hisce, in subsidium veritatis attestari & Facultatis nostræ Sigillo Ordin. confirmare volumus. *Sign. Giffardie 30. Qib. An. 1693.*

*Decanus, Senior & Professores Facult.
Med. ibid.*

CAS. IV.

DE INFANTICIDIO.

SPECIES FACTI

Meretriculæ foetus in truâ, lapsus diceretur, inspectioni cui aqua inerat, inventus cum fuisset, & à matre in partu spontè & exanimis cò de-

Medicæ fuit traditus, tali inde formatâ Relatione:

¶) o (¶

RE.

RELATIO & JUDICIUM

D. D. LUCÆ SCHROECKII Jun.

P. P

Hæsterna mortui foetus in- naturaliter planum, integrum
spectio, quam à Dn. Con- & Mafum adparuit; dictam
sule requisitus, post horam se- autem depressionem in partu,
cundam pomeridianam, una ubi potissimum compressio su-
cum Chirurgis juratis institui, turarum fieri solet, contingere
eundem perfectum benèque potuisse, verosimile est, rube-
formatum, nec ullum externæ dinemque præfata suffocatio
alicujus læsionis in co indicium fortasse excitavit. Cerebrum
exhibuit. Maculas equidem & reliqua viscera, præter inte-
latas rubicundas, præcipue in stina jam in putredinem tenden-
capite & humeris observavi- tia, sana fuerunt deprehensa.
mus, quæ tamen vel à putredi- In ventriculo aquæ aliquantu-
ne jam incipiente, vel, quod su- lum continebatur. Pulmo flo-
spicor, à factâ in aquam præci- ridus se sistebat, & aquæ immis-
pitatione & suffocatione ortum sus supernatabat. Ex quibus
duxerunt. Licet etiam os breg- colligo foetum hunc vivum ex
matis dextrum depressum, si- uterò prodiisse, atque in aquâ
nistrum verò quasi sanguine suf- fuisse suffocatum. Aug. Vindel.
fusum fuerit, utrumque tamen die 29. Maji An. 1692.

Lucas Schræck us Med. D.
& Physicus.

CAS.

CAS. V.

INFANTICIDIO IMPUTATO.

REQUISITIO

P.P.

IN Causa Criminali, Infanticidii concernente, non tantum ad requisitionem meam Ampliss. Facultas Juridica Gissensis, sed & Protocollum Inquisitionis, ut & Chirurgi Dominiq. Medici Relatio, cum Fiscali, ut Extract: Protocollum Criminalis testatur, ad Collegii Medici Responsum: *An signa in infante reperta & in Actis denominata, signa Mortis violentae sint?* provocarunt idemque desiderarunt. Cum igitur in subsidium veritatis aequè ac ex officio, ut viâ Regiâ incedatur & enormia ejusmodi flagitia puniantur, illis non potu-

erim non morem gerere;

Honoratissimis meis Dominis Acta praesentia sub numero 1. 2. & 3. ad iudicium eorum obtinendum hisce transmittere volui, rogando, velint causam hanc, ob impensas, quae requiruntur, quantum fieri potest, promovere & quo tempore illa repetere debeam, quidve pro studio & labore solvendum sit, haud gravatim per expressum huncce Tabellionem significare, quo omnium rationem habere valeam. Quibus Exc. Exc. V. V. Divina Protectioni committens aeternum persevero

Dominorum meorum Honoratiss.

Officiolissimus

Joh. Wilhelm. Ries, Illustr. Baron
de Franckenstein Secretarius

RE.

RESPONSUM
FACULTAT. MEDICÆ GISSENÆ,
desuper
INFANTICIDIO IMPUTATO.

P. P.

Cum Responsum Medicum desideretur :

An se. signa in infante, quem Anna Catharina N. die 1. Aprilis præsentis Anni 1692. st. n. Occladui in lucem edidit & die insequenti sectioni subjecerunt, reperta & in actis annotata signa mortis violentæ sint?

Hinc Nos Decanus & Professores Ordinarii Facultatis Medicæ h. l. præviâ diligenti ponderatione circumstantiarum in Actis nobis transmissis contentarum Principiis Artis consentaneum esse duximus :

Præter tumorem obscure rubescentem dimidiæ faciei in sinistro latere sub inspectione supradicti infantis spurii occurrentem, depressio quædam cranii

Pars II.

in tempore, aliâs verò in cute totius cranii nullum contusionis aut læsionis indicium observatum fuit, quâ remotâ, in quibusdam locis, in utroque syncipitis osse sanguis extravasatus observatus fuit, qualis & ablato cranio crassaque meninge in tenui meninge in quibusdam locis reperiuntur; adhæc & observatum, quod pulmones aquæ injecti fundum petere noluerint, sed depressi licet, statim elevati fuerint & quæ innatarint. Omnia secundum fusioem Relationem à Medico & Chirurgo conceptam Nobisque transmissam.

Utut verò nullâ ratione dubitari possit, quod depressio cranii, una cum sanguine extravasatô, qui tam extra cranium, quàm supra tenuem menin-

Bbbb

gem,

gem repertus fuit de violentiâ mortis & hoc ipso satis testentur, quod capiti ingens violentia illata fuerit: Quoniam vero in similibus causis Criminalibus non ad vim tantum externam & illatam violentiam, sed potius eò respiciendum, an scilicet violentiâ ejusmodi talis morbus inductus fuerit, qui est per se, simpliciter & absolute lethalis: Et verò neque depressio cranii, neque sanguis grumulosus sive extra cranium, sive supra tenuem meningem collectus ita comparata sint, ut lethalitas talis per se, simplex & absoluta necessariò inde sequatur; cum satis superque cognitum sit, quod tam in juvenibus & recens natis infantibus, quàm adultis hominibus, ligaturis, ventosis, emplastris, tandemque trepanis & elevatoriis depressio cranii possit emendari, sanguis autem extravasatus, qui extra cranium, vel intra illud, inter duas membranas se collegit, similiter, si medicamentis tam in quàm externis sanguinem congruatum solventibus discuti non possit, (quod tamen in

parvulis, in quibus ossa cranii quodammodo adhuc hiant, facilius fieri solet) tandem tamen per ejusmodi instrumenta Chirurgica, terebrationes & sectiones removeri valeat; præter sepius allegatam autem depressionem cranii & extravasati sanguinis collectionem extra cranium & inter duas meninges, ne quicquam amplius in Relatione addatur, unde lethalitas per se, simpliciter & absolute concludi possit:

Hinc signa hæc in Actis annotata pro signis per se, simplicibus & absolute lethality agnoscere non possumus & e refuisset, si sub instituta sectione substantia cerebri aperta ac ventriculi ejusdem, ut decebat, inspectioni oculari subjecti fuissent; quâ factò meliori cum fundamento judicium aliquod formari potuisset.

Cæterum hic reticere non possumus, quòd, cum pulmones ita comparati fuerint, ut aquæ injecti fundum petere noluerint, sed nunquam non emerferint, infallibile hoc argumentum suppediter, foetum viventem

rem in lucem editum fuisse & tet, unde foetui post partum vis
ita ne quidem vim externam ante illa inflicta fuerit?
re vel intra partum illi illatam Quae omnia in subsidium ve-
fuisse, utpote qui, juxta depo- ritatis huius communicare & at-
sitionem Inquisitæ ad Art. VI. testatis confirmare volumus.
unò quasi impetu contigit; qua- Signat. Gisse die 15. April. Anno
propter ipsa Mater sciat, oportet 1692.

Decanus & Professores Ordin. Facult.
Medicæ Gissen.

CAS. VI.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,

in causa

INFANTICIDII IMPUTATI.

Quandoquidem desuper In-
fante ab ANNA ELISA-
BETHA N. extra conjugium
concepti & die 22. Septembr. hu-
jus anni Ilsenaci in lucem editi
Responsum Medicum desidera-
tur, quod Resolutione sequen-
tium, questionum maxima ex
parte nititur, sc.

1. An infans in utero maternò,

aut postquam in lucem editus
erat, vim quandam perpeffus
sit?

2. An infans hic vivus, an verò
mortuus sit prognatus?

3. Quodnam iudicium Medicum
super lethaliitate formandum
sit?

Hinc Nos Decanus & Professo-
res Ordinarii Facultatis Medicæ,

Bbbb 2

præviâ

praviâ perleſione Actorum Judicialium nobis communicatorum, omniumque & ſingularum illis contentarum circumſtantiarum Principiis Artis conſentaneum eſſe ducimus:

Nullis tempore graviditatis iſtu, caſu aliâque vi externâ corpori A. E. H. illatis, niſi quod tempore quadrageſimali cum dimidia vini amphorâ graviffimè collapſa fuerit ab eoque tempore ſemper ſe ægre habuerit, tempore partus de doloribus circa os ſacrum conquiſta & obſtructa alvò ſe laborare perhibuit, quem in ſinem bini clyſteres illi applicati ſunt. Continuantibus verò abhinc doloribus in grabatò conſidens ſe incurvavit, crura decuſſatim intorſit, & cum ſe in altum elevarer, infans, adhuc calidus, una cum ſecundinis, unò impetu prodiit, cui, quia non cſulaverat, halitum quidem inſuſpirarunt, ſed foemina, quæ eundem ſuſceperat, nullum vitæ indicium in eò percipere potuit. Sub inſtitutâ autem Sectione obſervatum fuit, quod de cæterò in torò corpusculò nullum omninò ſignum,

ſuſpicionem plenum occurrerit, niſi quod digiti in manibus & pedibus contracti, in capite verò os bregmatis dextrum poſt os temporis fracturâ digiti longitudine affectum fuerit, externe ſupra cranium æquè ac inter cranium duramque matrem plurimò ſanguine coagulato repleto, læſaque quodammodo durâ matre, cerebrò autem inſigni ſanguinis copiâ reſerto. Omnia ſecundum tenorem Actorum tranſmiſſorum.

Utut verò jam Mater perhibeat, ſe tempore jejunii quadrageſimalis cum dimidiâ vini amphorâ graviter cecidiſſe & ab eo tempore ſe nunquam non malè habuiſſe, vix tamen probabilè eſt, quod violentiâ hæc externa factum in utero ſic afflixerit, ut tot jam menſibus effluxis poſtmodum veſtigia huius violentiæ cruenta adhuc obſervari potuerint; hoc autem credibile videretur, quod cum Inquiſita in partu laboraſſet & ut probabilè, infans jamjam coronatus fuillet, dum unò impetu Partus cum ſecundinis prodire, ipſa poſitura ſuâ, quâ in ecto conſidero ſe incurvavit, cruraque decuſſa.

decussatim intorsit, infantuli caput in angustias redigendo: eratio valisque sanguiferis descripto modò vim intulerit, indeque nondum in lucem editus infantulus violentiam illam perpellus fuerit; & tantum de primâ quæstione.

Secundam quæstionem quod concernit: *An scilicet infantulus vivus, an mortuus in lucem editus sit?* Ipsi quidem Testes adhibiti nos certos satis reddunt, quòd neque ullus ejulatus, neque ullum vitæ indicium percepta fuerint, juxta depositionem Test. 1. quæ statim etiam infantulo halitum insufflavit?

vid. Act. p. 39.

Quæ Domino Judici committuntur. Cùm verò attestantibus Actis pag. 15. 6. ad Experimentum aliquod Anatomicum provocetur, quò sustinere conantur, infantem viventem in lucē editum fuisse, cùm pulmones ejus aquæ innatârunt, cum tamen aliâs pulmones embryonis, in uterò maternò demortui, quamprimum aquæ injiciuntur, statim ad fundum procidunt: Hinc sciendum, quod de nihilo quidem non sit, experimentum

modò dictum in se & suâ natura firmò stare talo suoque gaudere fundamento; quàm verò hoc in casu, juxta depositionem testis primæ pag. 39. infanti halitus insufflatus fuerit, & quidem ut pag. 15. refertur, eò adhuc calente, eaque de causâ evenire poterit, ut fistulæ bronchiales & cellulæ vesiculares in pulmonibus, ut *Thomi Willisus* illas ex primâ inventionem *Mulpighii* vocat, quæ propter defectum respirationis in uterò adhuc connivent indeque causari possunt, ut pulmones ad fundum cadant, per insufflationem autem apertæ aerem in substantiam pulmonum admittunt, unde experimentum hocce in præsentî casu non omnino quadrare videtur, adeoque ex principis Medicis in dubiò relinquitur, an infans ille vivus, an mortuus in lucem fuerit editus?

Id verò quod rei caput est, ut attingamus & quale judicium Medicum super lethaliitate hujus subjecti sit formandum? illud quidem certum est, quod fractura crani descripta in tenello hoc subjecto summè periculosa & sanguinis extravasati copia de
Bbbb 3 violentia

violentâ causâ externâ satis attestentur, digiti manuum pedumque contracti quoque manifestent, quod facultas animalis in cerebro non parum læsa fuerit, eaque propter verosimile, quod aliquid etiam sanguinis coagulati circa principium nervorum stagnaverit; Quoniam verò in communicatis Relationibus tam Dn. Medicorum, quam Chirurgorum, hujus nulla mentio est facta, nisi fortè sub nomine sinus cerebri longitudinalis, cuius Dn. D. Krausold in Relatione suâ meminit, quartus cerebri ventriculus intelligatur, quò casu tunc vulnus hoc aut Fractura pro absolute & simpliciter lethali habenda: Alioquin autem, cum sanguis intra cranium collectus, apertò quam maxime existente craniò, facillimè educi possit, membranarum cerebri

læsiones æque minus ac Corticalis cerebri substantiæ læsiones simpliciter lethales sint, Convulsiones partium extremarum quoque per consensum oriri possint & in determinanda, lethali- tate alicujus vulneris, quoniam de vitâ sanguineque humano agitur, meris conjecturis sufficienter inniri non licet sed argumenta hæc omni exceptione majora requiruntur, adversus quæ nulla valeat exceptio, qualia hoc in casu collectus sanguis in ventriculò nobili aut principio nervorum fuisset;

Hinc circa lethali- tatem absolutam & simpliciter talem nil certi determinare, sed judicium nostrum in suspensio- nem detinere jubemur.

Attestationis ergò Sigillò Facultatis hocce confirmando Sign. Gisse die 19. Nov. A. 1690.

*Decanus & Professores Ordin. Facult.
Med. Gissena.*

• 5) (0) (5 •

CAS.

CAS. VII.

DE

INFANTICIDIO

PER INJECTIONEM PULMONUM IN
AQUAM EXPLORANDO.RELATIO & JUDICIUM
MEDICI.

Vix annus elapsus est, cum
 ab Amplissimo hujus Ur-
 bis Senatu, cum Chirurgò in
 Pagum vicinum evocarer, ut de
 Nati cadavereculò, an culpa Ma-
 tris (de Infanticidio suspectæ)
 obicit, deponerem, advenien-
 tes, non tantum ex huius, sed ob-
 stetricis, quæ ipsi in Partu opem
 tulerat, cæterorumque Ad-
 stantium quoque Relatione in-
 telligebamus, foetum non tan-
 tum aliquot ante Partum horas
 in latere, ni fallor, sinistro ab-
 dominis materni sine omni mo-
 tu & in glomum quasi con-
 volutum jacuisse, sed mor-
 tuum quoque, i. e. sine omni
 sensu & motu produisse, nisi
 quod postquam eadem Obstet-
 rix ipsius faucibus spiritum in-
 halarat, bis expirare visus fue-
 rit (non gegisset) Nosmet ipsi
 videbamus Cadaver patruï per-
 fecto & maturo simile, ejus fu-
 niculum umbilicalem hinc inde
 putrilaginosum (qualem corru-
 ptelam in secundinis remotis
 quoque asserbat Obstetrix) to-
 tum habitum marcidum & flac-
 cidum valde, nullam verò vio-
 lentie illarum notam observaba-
 mus. Unde Obstetrici subscri-
 bere jubebamur & quidem per
 pha-

phenomena relata, mortuum extractos, satis albicantes, aquæ hunc partum prodiisse, quem injiciebam, cui innatabant, foetus nihilominus mortui: sine celare noluerat. Quò verò & hâc occasione controversiam illam, de innatantibus ac submergentibus Natorum Pulmonibus per experientiam ventilerent, è thorace tenellò hos foetus aquæ supernatant.

*D. Joh. Bohnius in Medic,
Forensi Specim. 3. §. 37.*

CAS. VIII.

DE

INFANTICIDIO

ET PULMONUM IN AQUA SUB-
SIDENTIA,

HISTORIA & REQUISITIO.

Transmissa fuerunt Acta Infanticidii & Nepoticiidii concernentia ad Amplissimam Facultatem Medicam Academicæ Tubingensis, ubi in focu, post fata & sepulturam clandestinam cruto rursus & inspectio- ni tradito, reperta fuerunt hæc: Hepar nempe corruptum & tumefactum, abdominis cavum paucæ

paucâ aquâ repletum; Pulmo-
nes in aquam injecti fundum pe-
tentes. Avia, quæ adstiterit par-
turiendi, cum interrogaretur de
infante, mortuum illum esse ha-
tum asserbat. Filia verò con-
stanter dicebat: Ex matre ipsam
percepisse, vagivisse natum ali-
quot vicibus post partum, quod
in Examine postea etiam Avia
est confessâ. Cùm verò de ul-
timò supplicio illi solum inhe-
rendo quæstio esset oborta, diu
disceptatum fuit, de vitalitate
illius foetus. Defensor ejus,
occasionem Ræ defendendæ
etiam hanc arripuit, dum pul-
mones infantis istius in aquam
injecti fundum perierant, per
receptam in Scholis Medicis
sententiam, illum extra ute-
rum nunquam vixisse contem-
dens, multo minus ergò vagi-
tum edere potuisse, sed dece-
ptas esse mulierculas istas, an-
cipitum periculo pressas, id quod
confirmare magis ipsi credeba-

tur viscerum reliquorum præ-
ternaturalis constitutio, ex as-
sumtis fortioribus purgantibus
& pellentibus contracta. Dumq;
lis hæc inter Advocatos mota
fuit, Avia, quæ in Examine pri-
vatò confessâ erat, omnia rur-
sus pernegavit, & quidem adeò,
ut se deceptam esse dixerit &
imaginatam sibi fuisse tales va-
gitus asseruerit, nec commina-
tionibus, nec precibus ad pri-
mam veritatem repetendam adi-
gi potuerit: Pervenit causa ad
Amplissimam Universitatis Tu-
bingensis Facultatem juridi-
cam, quæ antequam suum judi-
cium dixit, petiit ab Amplissi-
mò Collegiò Medicò, velit il-
lud sententiam suam aperire, an
præscindendo à Vagitibus, quos
Mater asserbat & negabat Avia,
secundum ea, quæ in Relatio-
ne Dñi. Inspectorum propo-
nuntur, censeat, quod foetus
quæstionis extra uterum non po-
tuerit vivere?

•§)(o)(s•

RESPONSUM.

FACULT. MEDICÆ TUBINGENSIS,

*desuper*INCERTITUDINE VITALITATIS AUT MORTIS INFAN-
TIS, EX SUBSIDENTIA PULMONUM
HAURIENDÆ.

PRæternaturalem foetus con-
stitutionem mortem tam
subitaneum, non necessariò de-
buisse inferre, cum naturaliter
& vehementer ad usque partum
sefe moverit infans, illudque
assertum, de Pulmonum in a-

quis subsidentiâ, ob experimen-
ta contraria & rationes, præfer-
tim in hoc subjectò, contra
communem sententiam ipsi val-
dè suspectum sit & hinc in vita-
litate infantis inclinavit.

QUÆSTIONES

in Tortura propositæ.

HAc factâ denuntiatione ad-
Torturam condemnata fu-
erunt ambæ, Mater & Avia,
certaque Interrogatoria præscri-
pta & à Juratò Scriba excepta
sunt, à Præfecto illius loci, Virò
Nobili atque Clarissimo Dn. Ma-
giro Celeb. Dn. D. Zellero com-

municata, quæ sequenti ratio-
ne se habent:

*Qu. 1. An Infantem, cum eun-
dem enteretur, in simulâ se
movisse observavit?*

Resp. Mater: Ita, se vidisse.

*Qu. 2. An audierit, quod in si-
mulâ ejulaverit?*

Resp.

Resp. Aff. se novisse, quod unica vice ejulaverit.

Qu. 3. An cum Matre sua prius consilium inierit foetum enecandi & cur de infantulo sollicita non fuerit, cum eundem in situla moveri observasset?

Resp. Nunquam in mentem sibi venisse infanti ullam vim inferendi, sed omnem se curam ejus Matri reliquisse.

Cum verò hæ Responiones Judici nec ingenuæ, nec sufficientes videbantur, Torturæ commissa, animum malignum confessæ est & post Torturam confirmavit.

Hoc peractò adducta fuit A-
via & admonita, ut confiteatur
veritatem, quam ipsa etiam in
principio protulerat, sed con-
stanter omnia negavit, & qui-
dem &c.

Ad Qu. 1. An sibi proposuerit
& ante partum cum Filia consi-
lium ceperit puerulum, si in lu-
cem editus fuerit, enecandi, aut
in secundinis, liquore amnii
atque sanguine corrumpendi?

Resp. Neutiquam.

Ad Qu. 2. An infans in Situla
se moverit?

Resp. Neg. se non movisse,
multò minus vixisse, nisi quod
sibi visum fuerit, cum hypocau-
stum ingrediebatur, ac si binos
adhuc vagitus acutos ediderit.

Ad Qu. 3. An infantulus sub tu-
mulatione ejulaverit?

Resp. Neg. neque sub inhu-
matione, neque in hypocausto
ejulasse.

Admota igitur Torturæ, vix
primos sentiens dolores, omnia,
quæ antea negaverat, confessæ
est, & inter illa: Quòd foetum
„ per Decocta ex herbis parata
„ enecare voluerit, quorum
„ usum filiaë consulisset, & pa-
„ rasset; cum verò hoc ex voto
„ non successerit neque foetus
„ abactus fuerit, se Matrem, ad
„ Filiam dixisse addit: Parien-
„ dum E. Tibi erit & abhinc us-
„ que ad tempus ipsius partus,
„ plus quam centies, in hypo-
„ causto, lecto, horreo & in
„ campo, ubicunque solæ fu-
„ issent, ambas consilium ini-
„ esse & deliberasse, quâ ratio-
„ ne infantem, si ve vivus, si ve
„ mortuus in lucem prodiret,
„ clanculum aut enecare aut vi-
„ vum inhumare vellent, prout

Cccc 2

idem

3, idem quoque factum fuisset &
 2, amplius negari non posset, ita
 2, ut ad confessionem hanc & vi-
 2, vere & mori, imò & Sacra Cœ-
 2, nam acceptare vellet, quod se.
 2, Infans in hypocaufto adhuc vi-
 2, xerit & in situ binos vagitus,
 2, sub inhumatione verò qua-
 2, tuor vagitus ediderit. Hæc-
 que etiam postea, jam per horas
 aliquor à Tortura liberata, juxta
 Mandatum Serenissimi rursus in-
 terrogata, ingenuè est confessa.

Dn. D. Joh. Zellerus in Disp.
 Tubingæ Anno 1691. habita,
 cui Tit. *Infanticidas non absol-*
vit, nec à Tortura liberat Pul-
monum in aqua subsidientia.

Parallelum huic & consimi-
 lem ferè casum recenset *D.*
Christianus Schuchmannus in
Miscellan. Medico-Physf. S. R. J.
Acad. Nat. Cur. Dec. 3. Ann. 1.
Obs. 104. pag. 168. seqq. verbis:
 Anno hujus seculi 91. die 3. Mar-
 ti Maria Ludvvigia, aliàs Tre-
 scher Maria vocata, ex furtivâ
 Venere puellam peperit, quam
 linteis involvens cistâ includit,
 quod cum Magistratui illius loci
 innotesceret, Medicinæ Licen-
 tiatum, Practicum Ronnebur-
 gensem percelebrem, ad lu-

strandum secundumve corpu-
 sculum Grolsdorfium evocat.
 Hinc remotis linteis apertore
 craniò ac thorace, cum nihil
 solidi, quod violentas manus
 testaretur, adveniret, quæsito,
 an viva, an mortua prodierit,
 satisfactorius, pulmones suffici-
 enti aquæ quantitati immittit,
 quos citò subsidere videt. Inni-
 xus huic experimento (quod sa-
 pius etiam in brutis antea tenta-
 tum viderat) & quod vasa san-
 guifera, resecto quidem umbi-
 lico, sed filo non constrictò,
 cruore turgida cerneret, in Re-
 nunciatione sua puellam ante
 partum, sicque adhuc in uterò
 detentam, periisse judicat. Me-
 retrix interim Infanticidii su-
 specta, Ronneburgi captiva de-
 tinetur. Instituta hinc in Præ-
 fecturâ Ducali, quæ ibidem est,
 inquisitione generali, singula
 negat, nequicquam de pepe-
 trato infanticidio spontè mani-
 festat; nec carnificis præsentia
 instrumentorumque apparatus
 illam terret, imò arctiorem pol-
 licum compressionem sine con-
 fessione pertrahit. Fidiculis
 cum subiceretur, sequentia pro-
 fert. Se filiam non necasse, oc-
 cidendi

cidendi tamen animum habuisse, vixisse adhuc puellam brevitate partum, propendisse funiculum umbilicalem, quem foetus intestina esse reputans, sinui reddidisset, an autem hanc ratione foetum suffocasset, sibi non constare, utitur patet. Cum inflarent ulterius fideiculis illam exercere, ut desisterent petiit 6. die Aprilis, cunctaque se narraturam promittit: igitur ad 3. Articulum: *An sc. infans ante & post partum vixerit?* affirmative respondit. Ad artic. 4. *Annon interfecerit infantem?* affirmative respondit. Ad artic. 5. *Annon ligaturam funiculi umbilicalis studio neglexerit?* respondit, non venisse in mentem. Ad artic. 6. *Annon illa existeret causa mortis?* affirmative respondit, dicendo, vixisse utique post partum infantem, artusque movisse, se motum ejus sensisse, constrinxisse verò illam foetui fauces & fontanellam compressisse. Hac ipsa hora XI. noctis, sc. 6. Aprilis repetit hanc confessionem. Cum die 8. Aprilis denuò interrogaretur, abs-

que tamen torturâ, ad Artic. 3. 4. & 5. ut supra affirmative respondit. Ad artic. 6. autem sic deposuit: quod utique mortis existeret causa, cum fauces constrinxisset & fontanellam compressisset arctius: sed non vixisse puellam post partum, nec motum hujus animadvertisse: exprobrante autem Judice hanc varietatem & ut vera deponeret, monente: ternâ vice affirmative respondit, dicendo: Utiq; se motum foetus percepisse, manibus se motitasse foetum, reliquaque omnia Artic. 8. contenta constanter affirmavit, singulaque denuò prælecta sine ulteriores negatione quod vera sint, sanctè affirmavit, quam etiam confessionem subsequente morte confirmavit. Hic igitur est Tragediæ hujus exitus; de fide autem hujus Relationis ne dubiter, rogo, Benevolus Lector, siquidem hæc omnia literis debito supra allegati Medicinæ Licentiat, qui Acta judicialia Publica exceperit mihiq; communicavit, &c.

Vid. cit. loc.

CAS.

CAS. IX.

DE

INFANTICIDIO

PER PULMONUM IN AQVAM PROJE-
CTORUM SUBSIDENTIAM
ELIDENDO.

Occasione Casus Greusa
Schüziani de Anno 1682.
in Diversis Collegiis ex profes-
so ventilata fuit Controversia
&

QUÆSTIO:

*An Pulmones Aquæ impositi,
si submergantur, indicium præ-
beant, Animal, cujus Pulmones
sunt, extra uterum vitam nun-
quam habuisse?*

D. SCHREYERUS, Physicus
Cizensium pro Affirmativâ lqg.
positiones allegabat:

1. Embryo tum demum verè
vivere creditur, quando in
lucem editus respirat, in ute-
ro autem respiratione caret.

Galenus de L. Aff. lib. 6. cap.
„ 5. In confesso est & spira-
„ tionem à vitâ & vitam à spi-
„ ratione separari non posse,
„ adèò ut viventem non spirare
„ & spirantem non vivere im-
„ possibile sit. *Deusingius in*
„ *Microcosmo*: Non vivere di-
„ citur fœtus in uterò, quia
„ actus naturales corporis non
„ exercet seu operationes non
„ habet organorum. *Kyppe-*
„ *rus lib. 1. Med. Contr. cap. 23.*
„ §. 3. ordinariè respiratio in
„ fœtu non est. *Lamsvverde*
„ & *Svanmerdam*: Non respirat
„ Embryo, quia aquæ innatæ:
„ Aer deficit & musculi ad re-

spira-

„ spirationem necessarij debi-
„ liores sunt.

2. Per respirationem aer in pulmones ingreditur vocisque modulationem regressu efficit, ejulatus enim & vagitus in uterò extra ordinem sunt. *Nyman de Vita fetus in uterò testatur: & Bartholinus refert: Tempore partus aërem accipit infans.*

3. Aer in Pulmones receptus non totus exufflatur, sed in vesiculas receptus, istas aliàs in se subsidens coarctat; & graviores, qui sunt, dilatat, leviores redit, ut aquæ, quod lanionibus notum, supernatent. *Swammerdam: Propter aeris præsentiam aquis impositi pulmones nunquam fundum petunt, postquam semel tantum animal inspiraverit. Densiusius Sect. 6. mot. cord. Pulmones in foetu rarefiunt, quando in lucem editus, compactior pulmo in uterò est. Horreus: per pulmones foetus sanguis non circulatur in utero, quia subsident. Lamsverde: In foetu pulmones semper sunt contracti, assum-*

„ tò aere expanduntur & dilatan-
„ tantur, in lucem verò editus
„ infans citò respirat, quia in u-
„ terò semper est spirandi co-
„ natus.

4. Contrariorum eadem est ratio: Si propter aeris ingressum pulmo alleviatur, ut aquæ innatet, sequitur, quod indefectu aeris etiam pulmonem, qui in uterò compactior & gravior, in aquâ subsidere oporteat. Proinde

5. Positâ respiratione in foetu extra uterum, ponitur vita & contra: Respiratio enim & vita pari passu ambulant. *Aristoteles de Respir. c. 2. Inspiratio & expiratio principium vitæ & necis habent. Galenus lib. 6. Lec. aff. c. 3.*

6. Data Respiratione, datur pulmonum levitas: Negatâ hæc, negatur aeris ingressus & respiratio, manetque pulmonum gravitas. Adeoque positis his, sequitur

7. Quod Pulmonum cada-
veris cujuscunque gravitas,
coarctatio & submersio, ex-
cludat respirationem & vitam
extra

extra uterum, præbeatque in- rum nunquam vixisse. Ciza
dicium animal tale extra ute- die 4. Febr. 1683.

Joh. Schreyer D. Phys. Cizensium
juratus.

JUDICIUM MEDICORUM LIPSIENSII.

DEsiderasti nuper judicium
nostrum de super quaestio-
ne:

*An certi esse possimus, Factum
in utero non vixisse, si pulmo-
nes ejus aqua injecti mergan-
tur?*

Jam ad decidendam hanc qua-
estionem

I. Indubium est & nunquam
non demonstrari potest, omnes
pulmones, tam ex homine,
quàm brutis desumptos, quam-
primum aerem attraxerint, in
aquâ non submergi, sed semper
supernatare, sive integri injici-
antur, sive frustillatim.

II. Et hoc certum est & plu-
ribus experimentis demonstra-
tum, quòd, si bruti cujusdam, ut
sine vita in lucem editi aut ex ute-

rò maternò exsecti & in membra-
nis suis demortui pulmones
aquæ injiciamus, hi statim sub-
sident; sicut de hocce D. Ca-
roli Raygeri observatio, quam in
binis diversis infantibus in utero
demortuis instituit & *Miscellan.
Nat. Curios. in Germ. Ann. VII.
Obs. CCII. pag. 299.* infernit, in-
ter alia lectu dignissima est; ut
Spigelii aliorumque Autoritates
jam taceamus. Ut autem qui-
vis observet, cui fundamento
hæc experimenta innitantur &
ex quibus causis perpetuò & in-
fallibiliter succedant, hinc so-
litas & Naturæ consentaneas
Rationes nostras simul allegabi-
mus.

Quod enim I. Pulmones vi-
ventium extra uterum concer-
nit, fusiori demonstratione non
eget

vet, quâ de causâ aqua super-
narent, siquidem aer respiratio-
ne attractus & magnam ad par-
tem in cellulis pulmonum post
respirationem contentus, hos æ-
què minus ad fundum secede-
re permittit, ac vésicam ab acre
distentam.

Jam verò II. Fœtus, quam-
diu in uterô maternô contine-
tur, ne minimâ quidem ex parte
respirat. Siquidem 1. ad oculo
demonstrari potest, quòd,
si fœtus ex uterô excinditur, ne
minima quidem aeris particu-
la in amniô, seu tunicâ fœtum
immediatè cingente, sed talis
econtrâ liquor reperiantur,
qui si inter respirandum (pro-
ut aliter fieri non posset) in
pulmones attraheretur, ineptus
& Naturæ prorsus adversus esset.
2. & hoc totô die demonstrari
potest, fœtum, quamdiu invo-
lucris suis inclusus jacet, ipsum
aut planè non, aut ad minimum,
licet quodammodò se moveat,
thoracem non elevare, sine quô
Respiratio fieri nequit. 3. Fœ-
strâ Natura tam sollicita fuisset,
dum non tantùm foramen o-

vale, sed & anastomosis
arteriosam in Embryone for-
mavit, quò sanguis pulmones
præterire posset, neque per eos-
dem circulari indigeret, si pul-
mones Respiratione expansi cir-
culationem sanguinis ordinari-
am admitterent.

Dum igitur pulmones fœtus
in uterô extincti, contra mo-
rem aliorum, extra uterum vi-
ventium, unicè & solum in a-
qua subsident: Infans autem,
eò, quo in lucem editur mo-
mentô, statim respirare incipit,
dubio procul sequitur illos pul-
mones, qui in aquâ subsident,
à nullô animali, quod extra ute-
rum vixerat, proficisci.

Hanc nostram quæstionis
transmissâ Resolutionem, quam
in nullius commodum aut de-
trimentum, sed juxta Scientiam
nostram & Conscientiam ex
propria observatione & veritati
convenientibus fundamentis
concepimus, ad requisitionem
literis mandare & propriâ ma-
nu subscribere non dubitavi-
mus. Lipsiæ die 10. Novembr.
Anno 1683.

D. Augustus Quirinus Rivinus.

D. Christian Johann Lange.

JUDICIUM II LIPSIENSIIUM.

QUam ad Questionem : An hoc ipsum pro certô indicio habendum sit infantem aliquem exanimem in lucem editum fuisse, si pulmones ejus in aquâ subsideant? haud ita pridem responderimus, quod omninô, vi rationum & experimentorum adductorum, certi esse possimus, foetum tum vivum non editum, sed in uterô maternô demortuum fuisse: Nunc autem porro quærat:ur :

An, si frustum pulmonum infantis demortui, cum primis aliquot à partu diebus, in aquâ subsideat, exinde concludi possit infantem in uterô Maternô & adhuc ante Partum demortuum fuisse? Aut an idem quoque aliis ex causis, non obstante, quod fetus animatus & vivus prodierit, in Pulmonibus observari possit?

Hinc officiosi responsi locô referimus, quod, licet tunc allegatæ rationes omninô etiam ad

hunc casum extendendæ sint, nos tamen ad majorem eorum confirmationem diversa adhuc Experimenta instituentes, Pulmones Vituli, qui vivus in lucem erat editus, tamdiu sub terra recondimus, alios aquæ immerferimus, alios in aere suspenderimus, donec omnes & singuli satis foetere & putrescere inceperint: quô factô ad unum omnes, tam integri, quàm in fragmentis; aquæ innatarunt, haud aliter ac priori, quô integri adhuc erant, tempore.

Quoniam igitur citra omnem controversiâ constar, Pulmones, qui unicâ tantum vice aerem attraxerunt, neque putredine, neque alio modô eo deduci posse, ut subsideant; hinc & firmô semper talo innititur, quod, si pulmones infantis demortui, aut portio eorum, etiam aliquot a partu diebus, submergantur, hoc ex nullo aliâ causâ, quàm inde proveniat, quod infans jam ante partum

tam in uterò maternò fuerit de- sce pro conscientia attestarivo-
 mortuus. luimus, Lipsiæ die 19. Julii.
 Hoc præviâ requisitione hi- 1684.

D. Augustus Quirinus Rivinus.

D. Christian Johann Lange.

RESPONSUM

FACULT. MEDICÆ ACADEMIÆ FRANCO-
 FURTENSIS AD ODERAM,

desuper

CERTITUDINE EXPERIMENTI CUM PULMONIBUS
 AQUÆ INJECTIS INSTITUTI.

P. P.

PROPOSITO nobis Casu, An- & de illis sententiam nostram hi-
 nam Voigtiam ejusque Ma- sce præmeditatò seqq. imperti-
 trem, infanticidii ergò accusa- mus:
 tas concernente, cum Addita- Sc. dum i. quæritur: *An in-*
 mentis (quæ unà cum ipso Ca- dicium certum aut valdè probabi-
 su, sub Facultatis Nostræ Sigillò le sit, Partum ante exitum ex u-
 hisce remittimus) simul trans- terò maternò fuisse exstinctum, si
 missis & desiderato Responsò ejus Pulmones submergantur in
 nostro, cum rationibus dubitan- aqua? Respondemus affirma-
 di & decidendi, desuper quæsti- tivè; ita ut dicamus: Est valdè,
 onibus illic formati; Quæstio- imò maximè probabile indici-
 nes illas diligenter perpendimus um Partum ante exitum ex utero

ro materno fuisse extinctum, si ejus Pulmões submergantur in aqua; & hoc ideo: Certum enim primò & ad oculum demonstrabile, quòd omnes pulmões, tam hominum, quàm brutorum, quæ extra uterum vixerunt, aquæ injecti non submergantur; hocque contingit, quia leves sunt & rari, ob aerem, quem extra uterum maternum, in viventibus & respirantibus animalibus hauerunt ejusque nonnihil retinuerunt. Deinde quoque partim confirmatione Physicorum cautorum & fide dignorum (quales in additamenti sufficienter adducti sunt & adhuc plures adduci possunt) partim propriâ nostrâ observatione constat, pulmões animalis alienjus, quod mortuum utero materno extractum esse certò constat, si in secundinis suis aut matrice oclusa expiravit, aquæ injectos neququam supernatare, sed subsidere; hocque fit, quoniam densi sunt & graves, ob defectum aeris, quem nondum hauerunt, adeoque de eò nil quicquam retinere poterunt. Infans enim, aut

embryo, quamdiu suis involucribus & utero ocluso adhuc cingitur, neququam respirat, ita ut aerem per os atque nares & ab hinc per asperam arteriam recipiat, aut emittat. Quod ut sustineatur, referimus nos ad Rationes, & Authoritates, in Aditamenti jamdum allegatas; & quoniam illas validissimas esse censemus, plures operose non adducemus, utut illis non destituamur. Equidem sunt, qui certitudinem allegatorum Experimentorum in dubium vocare sustinent, contra quæ in Disputatione quadam *de abstracto respirationis humanæ mysterio*, penes Vos quam notissimâ, hunc in modum differtur: Cum ex Hydrostatices Legibus constet, corpora omnia, in specie, utiloquantur, aquâ ipsâ leviora, in eadem supernatare, si sufficienti aquæ quantitati immittantur; Pulmões autem, uti membra nosa & carnosa omnia, specificâ gravitate, aquis cedant; hinc tam foetus nondum respirantis, quàm nati Pulmões supernatare possunt, si modo

modò sat magna aqua quantitas illos circumfluat. Adeoque non sequitur: Pulmones quia supernantant, E. foetus respiravit: Nec vice versa. Nam quod quorundam Experientia velut Pulmones fundum petiisse, id ipsum iusto minori aqua quantitati tribuendum, quam facile pulmones mole sua dispellere & ad loco cedendum adigere, sicque subsidere poterunt: Ast ut taceamus, in scripto hoc experimentum experimento non opponi, sed de possibilitate tantum dici, minus sanè probabile est, tot Prudentes & cautissimos Viros, qui supradictas observationes de pulmonibus intra uterum mortuorum submerfis collegerunt & annotarunt, id nequiquam attendisse, quòd iusto minorem aqua quantitatem adhibuerint. Quin sufficit, ad veritatem experimenti huius confirmandam, si demonstraretur, pulmones infantis aut bruti alicujus, in utero demortui, in tali aqua quantitate submergi, in qua, si aërem admitterent, aut alii ejusdem magni-

tudinis, è vivis animalibus desumpti, supernantant. Quod, nō fallamur admodum, ita contingere solet.

Porrò contra allegatas rationes nonnulli obijciunt foetum in utero respirare, Vagitus uterinos, Nutritionem foetus per os aliaque similia; ast qua ratione dubiis illis occurrendum sit, suprà allegata Disputatio docet, utpote quæ hoc in passu nostræ sententiæ prorsus est conformis hancque bene defendit. Quapropter, cum de hisce pluribus agere nimis prolixum foret, eò nos referre volumus, hoc solum addentes: Quod, si in specie de Aeris inspiratione & expiratione agitur, non tam Aer elementaris, qui Æther vocatur, quàm ille, qui atmosphæram, corpora nostra ambientem format, juxta manuductionem *Dn. D. Bohmii Exereit. Physiolog. Octav. §. 10.* intelligendus sit; quod, si probè observetur, plurimis Objectionibus, circa Respirationem Foetus in utero mortis, satisfacere poterit.

Quodsi ergò nesciatur, an

Dddd 3

infans.

infans aut animal intra, aut extra uterum exspiraverit, dubio procul hujus irrefutabile argumentum est, si pulmones insigni aquæ quantitati supernatent: Illius verò, si in illa submergantur. Inde igitur, dum II. quæritur:

Annon in presenti Casu propter reliquas circumstantias huic junctas presumendum sit, infantem Anna Voigtia in utero jam extinctum fuisse?

Respondemus pariter affirmando. Nam præter hoc, quod ex Actis elucescat, pulmones infantis demortui, cum Dn. D. Schreyerus, Physicus Cizensis, eosdem sub Sectione separaret & aquæ (cujus procul dubio sufficientem quantitatem adhibuerit) injiceret, subsedisse: Obiitum infantis in utero Maternò sequentes circumstantiæ probabilem reddunt, quòd

i. Anna Voigtia paucis ante

partum diebus de limine pistina præcipitata fuerit, ita, ut præterrore ne verbum quidem proferre potuerit: Ubi vehemens æquè concussio, quam infans tunc perpeffus est, ac ipsum damnum, quod tulit, mortem infantis sufficienter promovere potuerunt.

2. Quòd obstetrix, cum tempore partus Eandem visiteret, sub abdominis tactu ne minimum quidem motus in abdomine indicium senserit; id quod pro signò foetus jam demortui haberi debet. Cui

3. Accedit, quòd Partus difficilis & laboriosus fuerit, quò debilis jam foetus si per lapsum & terrorem modò dictum enecatus non fuerit, adhucdum exspirare potuit.

Hoc Responsum nostrum Sigillò Facultatis confirmando permanemus &c. *Francofurti ad Viadrum d. 4. Jan. 1684.*

Decanus, Senior, Doctores & Professores Facultatis Medicae in Acad. Electorali Brandenb. qua Francos. ad Oderam est.

RE.

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ WITTENBER-
GENSIS,*desuper incertitudine*EXPERIMENTI PULMONIBUS AQUÆ INJECTIS IN-
STITUTI, IN DEMONSTRANDA FOETUS
VITALITATE IN & EXTRA
UTERUM.

Cum ex Mandato Clemen-
tissimo Serenitatis Electora-
lis Saxonicae literarum quædam re-
quisitoriarum, una cum Actis In-
quisitionalibus Johannis Henri-
ci Voigti Conjugem & Filiam,
in puncto Infanticidii concer-
nentibus Nobis transmissæ &
juxta tenorem sententiarum ju-
dicialium, fol. 87. & 155. Vol.
2. contentarum judicium no-
strum, cum rationibus dubi-
tandi & decidendi, desuper se-
quentibus questionibus requisi-
tum fuerit:

*An, si frustum pulmonum in-
fantis demortui, cum primis a-
liquot à partu diebus in aquâ
subsineat, exinde concludi pos-*

*sit, infantem jamdum in uterò
materno adeoque adhuc ante
partum emortuum fuisse? Aut
an idem ex aliis causis, non ob-
stante quod infans animatus at-
que vivus in lucem prodierit,
in pulmonibus accidere possit?*

Hinc Acta illa diligenter perle-
gimus, omnia curatè perpen-
dimus & desiderati responsi lo-
correferimus: Quòd experimen-
ta à Medicis allegata in dubium
quidem vocare non sustineamus,
dum ipsimet ex parte jam ante
plures annos experti sumus Pul-
mones Abortus quatuor men-
sium, ut & Infantis in ipsò par-
tu demortui, in aquâ statim sub-
sedisse, quod abhinc in brutis
quoque

quoque sæpius observavimus; quin & Rationes adductas suo in valore relinquimus, juxta quas gravitas pulmonum vel exinde quòque adstrui posset, quòd vesiculæ pulmonum tempore formationis, ut in omnibus reliquis corporis partibus excavatis fieri solet, mucò quodam obfesse sunt, ne membrana coalescant, quem mucum postmodum aer, ut *Borellus* loquitur, abradit. Porrò nec ipsi statuimus, quòd propter putredinem pulmones, qui jamjam aerem admiserant, ita disponi possint, ut submergantur, quia impossibile est, ut omnes vesiculæ ita penitus corrumpantur, ut omnis aer evanescat, nisi totalis resolutio mixti accedat; unde Experimenta f. 175. allegata facile admittere possumus. Interim existimare non possumus, quòd hoc ipsum indubitatum & universale argumentum sit, quò adeò certè & infallibiliter demonstrari possit, infantem ante partum in uterò necessàriò demortuum fuisse. Id equidem ex præsuppositis tandem inferri posset: Si Pulmo-

nes in aquà subsident, nondum in hoc universò aërem hausserunt: At non statim sequitur foetum in uterò maternò tunc emortuum fuisse, cum tam intra, quàm post partum infans vità gaudens enecari possit, antequàm aërem inspirando admiseric.

Hoc ut confirmemus, ante omnia præsupponendum est, infantem per aliquod temporis intervallum non secus extra uterum ac in utero vivere posse, antequàm respiceret, quòd in sequentibus Casibus accidit:

I. Obstetrices ad unum omnes fateri coguntur, quòd sæpissimè infantes nascantur, qui se quidem movent & pulsū gaudent, sed non respirant, ita ut necessàriò illis spiritum & aërem inflare teneantur, si videlicet sanguis aut aqua erumpentes confertius ex utero profluant, os & nares obstruant, ut respirare nequeant. Pariliter, si pulmones nimio mucò scateant hocque os & nares obstruantur, ita, ut aer tam subito irrumperere non possit.

2. Si funiculus umbilicalis aliquoties collum circumdedit & impedit, quò minus infans respirare possit; prout hautignotum est, plures infantes, nisi ocyus illis succurratur, ita pereire.

3. Si infans inversò modò, adeoque pedibus primò exeat; ubi sæpè accidit, ut os uteri internum iustò citius se constringens collum infantuli coarctet, ut vivens pedesque hinc inde movens stranguletur.

4. Extra omne dubium versatur, sæpissimè infantes in lucem edi, involucris suis seu secundinis adhuc inclusos, quos partus *Harveti* verè naturales vocat, ubi instar ovi totus conceptus concluditur. Hoc in casu omni caret dubio ipsæque Obstetrices testantur, quòd infans, ad notabile temporis intervallum, antequam secundinæ aperiantur, sine respiratione, ut in ipsò uterò, vivere possit; siquidem aër atmosphæricus hic æquè minus ac in in utero membranas densiores penetrare valet: Præterea infans liquori suo adhuc innatat; quæ

rationes aliàs contra Respirationem Fœtus in uterò allegari solent.

Quodsi jam hoc tantum valet, ut infans vità gaudens per aliquod temporis spatium mox à partu extra uterum maternum, sine respiratione vivere possit; ex concessis sanè haud difficulter fluit, quòd, si infans ejusmodi, in casibus modò dictis, emoriatur, antequam aër in pulmones devenire possit, ejus pulmones neutiquam natare, sed subsidere oporteat; adeoque exinde apodicticè concludere non possumus, cum infantem in uterò demortuum fuisse, cujus pulmones sub inspectione subsederint. Minus quoque necessarium esse ducimus, ut fusè demonstramus, infantem vivum in casibus ejusmodi enecari posse, priusquam respiret, quoniam in postremò casu plurima excogitari possunt media, quæis fœtus in involucris adhuc hærens occidi possit. Alterò in casu funiculus umbilicalis fortius tantum attractus mortem facile causari poterit, prout id sæpissimè ab imprudentibus Obstetrici-

stetricibus fieri observatur. Ut raceamus infantem, antequam respirationem experiatur, enecari posse, si statim in partu caputellum imprimatur, aut cervix confringatur. Quod si quis obijcere velit, hæc mera præsupposita, per experimenta non facile probanda esse: Fateri quidem cogimur, quod in his quidem & similibus casibus demortuos aut enecatos non aperuerimus, adeoque, cum admodum rari sint, experiri non potuerimus, an pulmones ejusmodi subsideant, nec ne? interim nec contrarium per experimenta confirmatum fuit; & quia adductæ rationes satis prægnantes sunt, hinc ad minimum hoc exinde sequitur, quod hæc ipsa quæstio nondum penitus per Experimenta confirmata sit, adeoque ex hoc fundamentò infallibiliter concludi non possit; quemadmodum & omnino hoc quoque attendendum est, quod opinio hæc nondum communi Eruditorum consensu confirmata & recepta sit. Unde in causis, sanguinem & vitam concernentibus, tam crudè & simpliciter Problematis ejusmodi inniti

non possumus. Et tantum de hac Quæstione in genere.

Præsentem verò Casum quod attinet, è fundamentis adductis firmiter & ex eâ unicè causâ concludere non possumus infantem Annæ Voigtiæ ante partum in uterò demortuum fuisse, quod pulmones ejus subsederint. Interim tamen, quia aliæ hîc circumstantiæ attendi merentur, v. g. quod

1. Anna Voigtia brevî ante partum in Pistrinâ de limine præcipitata & in abdomine contusa, simulque insigni terrore perculsa fuerit.

2. Medici sub inspectione nulla alterius læsionis vestigia observârint, quàm XL. illa vulnera, quæ post ejus mortem demum veru quodam à Coqua illis inflicta fuerunt.

3. Obstetrix jurato testetur, se, cum brevî ante partum Annæ Voigtiæ abdomen attingeret, nullum infantis motum percipisse.

5. In primò partu omnia præterea difficiliter succedant, ut infantulus à lapsu & terrore jam debili-

debilitatus facilius in partu exspirare possit; & tandem

5. Huc accedat pulmones in aqua subsedisse;

Hinc admodum probabile esse ducimus infantem hunc, aut ante, aut intra partum difficilem exspirasse, cum primis, si juxta judicalem Dn. Jctorum Sententiam Mater Mariæ

Voigtiae corporali juramento obtineat, quod, ut ad Actor. 24. & 25. fol. 64. Act. fac. b. deposuit, infans subviridis & tanquam corruptus apparuerit, nec quicquam sanguinis in funiculo umbilicali observari potuerit.

Attestationis ergo hæc Sigil. lō Facultatis confirmavimus. *Wittenberga die 30. August. An. 1684.*

*Decanus, Senior & Professores Facult.
Med. ibid.*

*Ammann. in Prax. Vuln. Lethal.
Dec. 6. Hist. 1.*

CAS. X.
DE
INFANTICIDIO
IMPUTATO.

RELATIO Dn. ACTUARII.

Actum Gisse

die 9. Januar. An. 1699.

Cum jussu Regiminis Principii demortui, quem Civis N. C. cipalis Sectio Infantis Spu- N. filia in suburbio novô hîc
Eccc 2 hester.

hesternò die circa vesperam enixa erat, secundum Constitutionem Criminalem instituenda esset: Ego, Prætor h. l. cum Actuario Judicii Criminalis & Scabino, binos Chirurgos, N. & N. in curiâ hujus loci, ad hunc actum, juramentò obstrinxi, quò factò, cum bini Medicinæ Professores D. N. N. & D. N. N. advenissent, omnes & singuli ad ædes dicti modò Figuli in Suburbio nos contulimus, ubi sectio ita peracta fuit, ut Relatio modò laudatorum Dnn. Medicorum Chirurgorumque, ad quam hæc in parte Nos referimus, fusius docebit. Hac verò finitâ, Puerpera inquisitionaliter percepta & interrogata fuit, quæ, ut modò sequitur, respondit:

Qu. 1. Quodnam inquisita nomen sit? quot annos habeat? & quomodo se sustentet?

Resp. Anna Catharina, b. Joh. N. N. Civis quondam relicta Filia, XXX. circiter annorum, penes Matrem adhuc vivens.

Qu. 2. An extra conjugium se impregnari passa sit? quando? & à quo?

Resp. Aff. quatuor circiter septimanis ante Festum Paschatos, à milite, in ædibus suis olim commorante, nomine Johanne N. sub Locumtenentis Primarii Dn. N. Centuriâ stipendia merentis, qui de futuro matrimonio ipsi spem fecerit & ita eandem seduxerit. Addebat eundem hinc dimissum fuisse, postmodum Præsidio Francofurtensi nomen de novò dedisse, ubi verò nunc hæreat, se nescire.

Qu. 3. An ergo Impregnatori aperuerit, se esse gravidam?

Resp. Utique in hypocaut. sto ædium anteriori circa secundas Gissensium nundinas se illi Graviditatē suam manifestasse; qui reposuerit, nequicquam interesse, cum ambo matrimonii vinculo se juncturi & sustentaturi sint.

Qu. 4. An & Matri, ut & Consanguineis dixerit se iterum gerere?

Resp. Neg. Neminem quoque id ex se quævisse, nec accuratè sibi constituisse, quomodo res suæ se habeant. Impregnatori se aperuisse & quoniam respon-

spondisset id nequicquam importare seque eandem in matrimonii ducturam esse, se omnia reticuisse.

Qu. 5. Quando igitur tempus gestationis, ex calculo suo, finiri debuisset?

Resp. Se certò id nescire, putare tamen ostiduum adhuc illic absolvendum fuisse.

Qu. 6. An quandoque motum infantis senserit?

Resp. Cum per XXIII. septimanas uterum gessisset, primâ vice se movisse embryonem & post 4. septimanas circiter motum hunc repetiisse. Quatuordecim verò abhinc diebus se eundem plane non sensisse. Præteritò die Lunæ octo effluxisse dies, cum per integrum diem aquæ ab eadem promanassent, quas & hæmorrhagia uteri insecta esset; quod ipsum tamen nemini aperuisset.

Qu. 7. Quando igitur ob insistentem partum egrotaverit?

Resp. Se quidem non egrotasse, nisi quod heri à meridie hora II. sanguis eruperit, quod

& Matri suæ aperuerit. Vespere verò horâ VII. dolores parturientium advenisse, quapropter se lectum quidem petiisse, sed ob urgentes dolores quiescere non potuisse; adeoque cum mater advenerit & quomodo se habeat, quaesierit, se illi id dixisse, quæ eandem in hypocaustum deducendo homines sexus virilis, binos sc. fratres suos & Pyrebolarium, Christianum Damerum, exinde ut secederent, iussisse, cum vereretur, ne filiam dolores ad partum urgentes affligerent. Illis igitur ex hypocausto egredientibus seque Inquisitâ paulatim in hypocausto obambulante & secessum ad alvum deponendam quarente, matrem ut se frigori exponeret, indulgere non voluisse, sed cacabum ingentem (qui & ostendebatur, amplius quodammodo & altitudine spithamam explens, 3. circiter mensurarum) in hypocaustum detulisse, cui, cum ad scamnum se inclinando insedisset, infantem subito in cacabum erupisse; quò factò à Matre Sororem inquisitæ, uxorem Pilconis tanquam Vincinæ

cinz & è regione habitantis ipsamque Obstetricem Eulaliam advocasse, quæ omnes tamen infante jam in lucem edito advenerint, nullò neque motu neque vitâ in hoc observatò, quem Soror Inquisitæ in sinu detinens penes fornacem deposuisset, halitum illi inspiratura, ast nullam in eò vitam restituisse, Sorore in hæc verba erumpente: ô mi Angele, cares vitâ! cares anima!

Qu. 8. Annon eam ob causam graviditatem celavit, ut infantem interficere posset?

Resp. O per Deum non! Si infantulus vixisset, eundem se libentissime retenturam & educaturam fuisset, licet panem illi mendicando conquirere debuisset.

Qu. 9. Annon ergo enecaverit infantulum?

Resp. O per Deum non! hoc nunquam sibi in mentem venisse. Rem citissime expeditam fuisset, infantem subito prodi-

isse, subito & statim etiam mortuum fuisse.

Qu. 10. Quis igitur infantem ab illa liberaverit?

Respons. Nemo, funiculum umbilicalem separatum fuisse, cum Mater infantulum sibi è cacabo porrigeret. Neminem Mortalium se contraxisse, præter Obstetricem, quæ secundinas extraxerit. Se statim à cacabo recessisse & retro fornacem super scamnum se reclinasse: Se existimare funiculum umbilicalem ob putredinem separatum fuisse.

Abhinc Mater ejus quoque examinabatur, quæ similiter perhibebat infantem, cum ex cacabo extraheretur, separatū fuisse à funiculò umbilicali, Filiamque suam statim ad fornacem se contulisse. Se dicere non posse, quæ res se cum funiculò umbilicali habuerit & quæ separatus fuerit? circumstantias partus à Filia allatas repetens. At. ut supra.

R. D. M. Prætor

Joh. Caspar. N. D.

Joh. Melchior Plock.

INSPE.

INSPECTIO.

PRAVIA Requisitione Regiminis Principalis una cum Scabino h. l. reliquisque Deputatis & 2. Chirurgis urbicis infantulum demortuum in ædibus N. repertum accuratè inspectimus; in cujus corpusculò primum externè hinc inde stigmata quædam coeruleo-fusca observata fuerunt & in specie in aure dextrâ & eodem colli latere similia stigmata comparebant. Aliàs verò in cruribus nulla fractura aut noxa quædam conspecta fuit, nisi quod pes sinister quodammodò sursum incurvatus fuerit, absque tamen læsione aliquâ in partibus ejus sive internis, sive externis ipsisque ossibus occurrente. In capite fontanella quodammodò, utut paululum, depressa videbatur: Funiculus umbilicalis pallido-flavescens & flaccidus, absque ullo ferè sanguine illic contentò (qui tamen in reliquis vasis adhuc continebatur,) nisi quod in arteriis umbil. hinc inde grumi quidam sanguinis coagulati conspice-

rentur; deceterò benè & ad solitam longitudinem solutus & rescissus, sed non ligatus erat. Infans in se pallidus omninò & flaccidus erat.

Abhinc Sectio debito modo & in 3. corp. humani cavitatibus instituta fuit & qu. 1. in capite, ubi remotâ cute supra sinistram os bregmatis contusio quædam baci triplicati latitudine occurrebat, in osse occipitis simul hinc inde striis quibusdam sanguineis decurrentibus. In craniï verò ossibus nulla læsio vel minima quoque depressio notabatur; quemadmodum & in ipso cerebro ejusque 4. ventriculis nil p. n. inventum fuit. Pectus, cum partibus illic contentis, saluum & in statu naturali comparebat, unde Pulmones separati & extracti primum scutellæ aquæ plenæ, mox & integræ sirulæ aquæ repletæ injiciebantur statimque ad fundum recidere observabantur. Tandem & abdomen aperiebatur, in quò similiter nihil annotatione dignum repertum fuit, nisi quòd

quod in intestinò ilcò angustia stor. Dat. Gisse die 8. Januar.
 quædam comparerent. Quod An. 1679.
 in subsidium veritatis his atte-

Andreas N. N. Med. D. & P. O.

Johann N. N. Chirurg.

EXTRACT:
 PROTOCOLLI JUDIC.
 CRIMINALIS.

Die 15. Febr. 1699.

FISCALIS: Cum Inquisita in Resp. ad Artic. Confessa fuerit, quod 1. Graviditatem, donec eruperit, omninò celarit. 2. A Matre quoque eam ob causam interrogata, se gravidam esse negaverit, ita quidem, ut non obstantibus doloribus, ad partum jam urgentibus & obtentò à Matre ~ juniperinò 3. è cubiculo in hypocaustum excalefactum descendendo adhuc in negando perseverarit. 4. Inde, sub prætextu alvum deponendi exire voluerit, ut infan-

tem probabiliter in absconditò eniti & remove potuisset, 5. Motum infantis ante aliquot adhuc dies senserit. 6. Absque vocata obstetrice perfectum & articulatum infantem pepererit; hinc magnam utique probabilitatem subesse, infantem ab eadem occisum fuisse, comparantibus cumprimis hinc inde stigmatibus cæruleis; ut adeoque rebus sic stantibus Criminaliter Accusata sec. artic. 131. §. fin. Ord. Crim. Car. V. & Carpzov. in Proc. Crim. Part. 1. quest. 13.

num. 35.

nam. 39. ad Torturam deferenda sit. Deficiente verò Medicorum Judicio: *An Infans præsumptivè in utero mortuus in lucem editus fuerit?* ejus requisitionem urgebat.

Die 27. Febr.

DEFENSOR D. N. N. in Scripto Defensionali ad hæc respondebat

1. Matrem Criminaliter accusatæ palam dixisse Filiam parituram esse, adeoque omnes sexus virilis homines ex hypocausis hunc in finem expulisse.

2. Sororem & alias mulieres advocatas fuisse.

3. Infantem demortuum præsentem Matre in lucem editum fuisse.

4. Omnes domesticos hoc in negotio occupatos fuisse & Obstetricem vocasse.

5. Infantem flaccidum & funiculum umbilicalem debilem, tenuem & putridum fuisse, sanguineque caruisse & consequenter sortum nutrimento caruisse & inde obiisse.

Paul. Zacch. *Q. Q. Medico-
Leg. lib. 1. quest. 7. n. 8.*

Pars II.

Nec obflare stigmata hinc inde conspicua, quæ signa sint incipientis putredinis.

6. Pulmones aquæ injectos fundum petiisse, quod infallibile mortui in utero partus sit indicium & ex angustis in ileo passionem iliacam s. miserere mei colligi posse.

Ad Fiscalis verò argumenta & quidem ad 1. 2. 3. responderi: Graviditatem celatam non fuisse, cum ipsa puerpera nesciverit primò se gravidam fuisse: Nec celatione indicium esse infanticidii, si clam non pariat. Ad 4. ob sensum cacaturientis hypocausis exire voluisse, non ut clam pareret: Judiciò insuper Medicorum hinc impertinenti & insufficienti non opus esse, cum præsumptiones veritati non præjudicent, ab adstantibus adstruatur. Plus enim est, quod in veritate, quàm quod in opinione est & rei satis demonstrata frustra adjicitur demonstratio

*Mascard. de Probat. Vol. 3. col.
1152. n. 25.*

Hinc Defensor Fiscalis recessui contradicens petebat absolutionem.

Ffff

Die

Die 6. Martii 1699.

FISCALIS: In Dnn. Medicorum Relatione prorsus non haberi, funiculum umbilicalem putredine affectum fuisse, nec hoc fieri potuisse, cum ex assertione Crimipaliter Accusatae 2. ante partum die motum infantis adhuc senserit; & licet post partum, mortuo jam infante, mulieres quaedam advocatae fuerint, has tamen scire non potuisse, an foetus vivus fuerit nec ne? quare denuo Dnn. Medicorum iudicium desiderabat.

Die 10. Martii.

DEFENSOR: Mulieres advocatas fuisse, inde elucescere, quod Criminaliter accusata ma-

lam intentionem non habuerit, multo minus infantem interfecerit. Intra binos dies putredinem etiam oriri posse; cui accederet pulmonum in aqua subsidentia, tanquam infallibile fecus mortui argumentum; unde neque opus esse, ut de funiculo umbilicali solliciti amplius simus.

Die 16. Martii.

FISCALIS: Cum ea, quae Defensor in recessu praecedenti attulit, ex iudicio Facultatis Medicae in apicem sint ventura, inhaerebat petito.

* * *
DEFENSOR ^{*} contradicis
contradicens & acceptatis ac-
ceptandis repetebat priora.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICAE GISSENAE,

DE

INFANTICIDIO IMPUTATO.

Quandoquidem Illustre Dilectate nostrae Medicae desuper
Q uasterium huius loci à Fa-
cultate nostrae Medicae desuper
quaestione insequente: *An Spu-*
ritus

rius ab Anna Catharina N. nuper hic lecorum in lucem editus, præsumptivè mortuus fuerit? Responsum aliquod desideraverit;

Hinc Nos Decanus & Professores Ordin. Facultatis Medicæ h. l. præviâ diligenti perlectione maturâque ponderatione omnium & singularum, in Actis nobis communicatis contentarum, circumstantiarum Principiis Artis cursuique Naturæ consentaneum esse ducimus:

Quod, licet 1. Stigmata cœruleo-fusca externè hinc inde sub inspectione infantis observata, ut & contusio supra sinistrum os bregmatis, baci circiter magnitudine, in puncto lethaliæ absolutæ in considerationem non veniant. 2. Casus in celam & insequens hæmorrhagia uteri à matre inquisitæ prætenfa multum ad infantis mortem, cumprimis, si ex calculo ejus ostiduum anticipasset, conferre potuerint. 3. Pulmones sub ipsa sectione aquæ injecti fundumque petentes à Medicis quamplurimis pro certò foetus in utero demortui signo habeantur. 4. In intestinò ilcò quæ-

dam angustia observatæ sint, & tandem s. ipse infans, ut & funiculus umbilicalis, jamdum separatus, flaccidi & pallido flavescences apparuerint, unde foetum in utero demortuum fuisse quis conjicere posset.

Vid. Ammann. in Prax. Vuln. Leth. p. 472.

Attamen & quoniam 1. Stigmata similia in Partu tam facili rarò occurrunt. 2. Lapsus & hæmorrhagia prætenfa in nudis adhuc narratis consistunt, talisque prægnantium calculus foeminas prudentissimas, in conjugio licet viventes sæpe fallit. 3. Proba illa aquatica, cum pulmonibus instituta, adeò infallibilis non est, quò minus à Medicis Celebrioribus ad minimum in dubium vocetur, imò prorsus rejiciatur, cum eò etiam in casu, ubi ex propriâ Puerperæ confessione infans in lucem editus aliquot ejulatus ediderat, pulmones ejus tamen ad fundum aquæ secesserint.

Vid. D. D. Zellerus in Diss. cui Tit. Infanticidas non absolvit, nec à Torturâ liberat &c. Pulmonum infantis in

*Aqua subsidientia pag. 24. Conf.
D. D. Wedel. in Ammanni
Praxi Vuln. Leth.*

*Ettm. in Diss. de abstruso-Re-
spir. hum. neg. & Respons.
Facult. Witteb. Med. ap. Amm.
cit. loc.*

Eaque de causâ Facultas Med.
Tubingensis sententiam in con-
trarium tulit.

*Vid. Respons. ejus apud D. D.
Zeller. c. 1. p. 25.*

4. Angustia in intestinô ilco
conspiciat tales non fuerunt, ut
passio iliaca, seu miserere mei in-
de possit extorqueri, cum re-
crementis & meconio transi-
tum adhuc concesserint: & tan-
dem s. similis funiculi umbili-
calis constitutio etiam à non fa-
cta ejus deligatione & præcipue
à frigore externo oriri possit,

*Vid. Idem Ammannus cit. lib.
pag. 472.*

Econtra verò perhibente ipsâ
Inquisitâ fœtus sub depositione
alvi erupit & ita partus, ut
aliâs in fœtu non virali & primi-
paris ut plurimum contingit, dif-
ficilis non fuit, ut prius non tan-
tùm

*Paul. Zacch. in Q. Q. Medi-
co-Legal. Tit. 2. Quæst. 7.
num. 17.*

ex Rhafi, Avicennâ & aliis osten-
dit, sed & à Facultate Medica
h. 1. in Responsô quodam, jussu
Principali, anno 1694. die 1.
Nov. decidit: Hoc autem præ
aliis

*Hippocrates lib. de Nat. Pueri
§. 68.*

testatur: Funiculus umbilicalis
etiam (quem intra 2. dies, qui-
bus inquisita se motum infantis
ante partum adhuc sensisse fate-
tur in Resp. ad art. 4. continge-
re, nec ob longitudinem ejus
& tenacitatem tam facile spon-
te sua dirumpi potuisse Fi-
scalis æque ac Ammannus in
*Praxi Vuln. Lethal. pag. 406. c.
D. D. Zelleri Diss. Vita humana
ex fine pendens*, bene notarunt)
solitâ quidem ab umbilicô di-
stantia separatus, sed non deli-
gatus fuit, ejus non factam de-
ligationem Medici sine exce-
ptione pro absolutè & simplici-
ter lethali reputant, ut Amplif.
Facultas Med. Lipsiensis in Re-
sponsô A. 1656. die 1. Maji de-
cidit.

Amm.

Ammannus in Med. Crit. Cas.
69. pag. 455.

Hinc quaestionem antedictam:
An sc. infans ab inquisitâ in lucem editus præsuntivè mortuus fuerit? affirmare non possumus, sed DEO Omniscio ac ulteriori Dn. Judicis inquisitioni o-

mnia relinquentes, iudicium nostrum in tantum suspendere cogimur.

Quod in subsidium veritatis requisiti hisce attestari, omniaque Sigillo Facultatis Med. confirmare volumus. *Sign. Gissa d.*
24. April 1699.

Decanus & Profess. Ord. Facult. Med.

Michael Bernh. Valentini

Iustus Frid. Dillenius D.

p. t. Decanus.

Andr. Julius Böttcher D.

(L. S.)

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ MARBUR-

GENSIS,

DE

PRÆCEDENTE CASU.

Parva disigenti perlectione Actorum hisce remissorum & accuratâ ponderatione illic contentorum, referimus & respondemus ad quaestionem: *An*
Spurius ab Annâ Catharinâ N.

haud ita pridem Gissa in lucem editus infans præsuntivè mortuus fuerit? Negativè & è sequentibus causis concludimus, infantem illum non tam exanimem, quàm præsuntivè vivum

Ffff s

in

in lucem editum fuisse & tum à delapsu in substratam ollam in capite violentiam quandam sustinuisse indeque insigniter debilem evasisse, tum ex hæmorrhagiâ, ob intermissam funiculi umbilicalis deligationem accedente, mox abhinc expirasse; quia 1. Infans tempore legitimò natus ejusque mater ipsa nescivit, an octiduum adhuc ante partum instantem elapsurum sit, nec ne? 2. nullum vitium notabile, sive in externis, sive internis partibus corporis in infante observatum fuit, nisi quod 3. corpusculum insigniter palluefit, flavescebat, marcidum & flaccidum fuerit, stigmatibus adhuc cruentis bacum circiter magnitudine æquantibus, in capite sub cute, supra sinistrum os bregmaticis, ut & os occipitis comparentibus; quæ omnia insignem sanguinis jacturam capitisque contusionem arguunt, cum primis,

quia 4. funiculus umbilicalis bene quidem solutus & in debitâ longitudine abscissus, sed minus deligatus, flaccidus & sine omni ferè sanguine observatus fuit. Jam autem nequicquam sanguinis aut minima ejus quantitas è funiculò umbilicali & vasis membranarum, cranium tegentium, fluere potuisset, si infans ante partum in uterò emortuus fuisset, quia sanguis in corpore demortuò coagulatur. Et quamvis pulmones infantes, postquam à reliquis corporis partibus bene separati & in situlam aquâ repletam projecti fuerant, statim ad fundum ceciderint, hoc tamen pro certò & sufficiente signo, quòd infans exanimis in lucem editus fuerit, haberi non potest, quia Experientia hæcenus contrarium docuit. Quod hisce Responsi conscientiosi locoreferre volumus. *Marburgi die 6. Maji An. 1699.*

*Decanus, Doctores & Profess. Ord. Facult.
Medica h. l.*

es)(o)(so

CAS.

CAS. XI.

DE

INFANTICIDIO IMPUTATO.

RESPONSUM

ACADEMIÆ & FACULTAT. MEDICÆ
HAFNIENSIS,*in causâ*INQUISITÆ, QUÆ PEPERISSE JUDICATUR, QUIA IN
MAMMIS LAC INVENTUM.

Quandoquidem Universita-
tis judicium requiritur, an
Ingeburga, Petri Filia, in Hallan-
diâ, censeri possit Infantem pe-
perisse, & non ita in illo partu se-
gessisse, sicut decet, quia inven-
tum fuit lac album in mammis
illius: igitur Professores ex
summi Magistratus imperiò, rem
hanc diligenter in timore DEI
exponderunt, & censent pium &
necessarium esse ad causæ veram
cognitionem, sequentia inqui-
rere;

1. An nominata femina egrota
fuerit & male habuerit, vel an
singulari & proprio quodam affectu
muliebri fuerit detenta: siquidem
non accadat, lac in mammis Virgi-
num generari, nisi solum à causâ
præter naturam & morbosâ?

2. An hæc femina sana fuerit
suspecta cum Laurentio Petro, qui
quem primâ vice in adibus Præ-
toris urbani nominaverat, & ut
dictus Laurentius Petrus in judi-
ciò cum illâ conveniat?

3. Quam

3. *Quam ob causam primò nominari Laurentium Petrum in ædibus Prætoris in propriam contumeliam, deinde affirmaverit se injuriam illi fecisse hoc mendaciò. Videtur incredibile, Virginem integræ pudicitie posse alium pro violatore nominare & inculcare.*

4. *Ut inquiratur apud illos,*

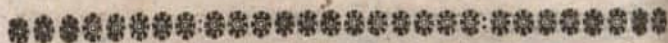
*quibus ut ancilla servit, an ob-
servare potuerint, illam gravidam
fuisse?*

*Quæ circumstantiæ & his si-
miles si justâ diligentia investi-
gentur, speramus DEUM coad-
juturum, ut veritas tandem in
lucem veniat. Ex Consistorio
25. Julii 1635.*

RECTOR & PROFESSORES.

Vid Thom. Barthol. in Cist. Med.

Hafn. pag. 399.

CAS. XII.

DE

INFANTICIDIO IMPUTATO.

REQUISITIO.

QUandoquidem Consules & Senatores in Wardæ fœminam claudicantem arrestò detinent, quæ creditur infan-tem suum occidisse: Hinc honestæ fœminæ inspexerunt illam & invenerunt illam habere lac candidum in mammis, parvo-que interpositò tempore reviserunt eandem, contrectatisque mammis observârunt lac non adeò candidum sicut prius, sed magis

magis aquosum, sicut testimo-
nia publica ulterius demon-
strant, Unde amice Medico-
rum judicium expeto, an foemi-

na possit in mammis habere lac
candidum, quæ nuper non pe-
perit? Hafniæ 7. Julii Anno 1649.

Gregorius Krabbe

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ HAFNIENSIS,

desuper Questione :

AN LAC CANDIDUM IN MAMMIS ARGUAT PAR-
TUM PRÆCEDENTEM ?

Quia urget Magnificus Do-
minus Cancellarius, ut Me-
dici respondeant ad quæstionem
à Generoso & Nobilissimo Equi-
te, Dn. Gregorio Krabbe &c.
propositam: an ulla foemina pos-
sit habere in mammis lac candi-
dum, quæ nuper non peperit?
siquidem in Warde accidit, mu-
lierem quandam detentam, no-
mine Catharinam, Nicolai fili-
am, quæ putabatur fuisse præ-
gnans & foetum interemisse, quia
in manibus illius lac album in-
veniebatur. Medici igitur ita
ad propositum casum respon-

dent: Quandoquidem experi-
entia demonstret & multis vari-
orum exemplis ostensum sit,
quod non in pueris tantum u-
triusque sexus in mammillis pos-
sit lac album observari, sed eti-
am in Puellis, de quibus nulla
dubitatio fuit, imò etiam in Vi-
ris adedò abundans, ut infantes
eò lacte potuerint nutrire, & faci-
em illorum conspergere, qui as-
sidebant; præterea & Hippocra-
tes & alii Medici antiqui satis
probarint & explicarint, quomo-
do id fieri possit: non possu-
mus nos perspicere, quâ ratio-

Part II.

Gggg

ne

ne possit hoc signum pro indu- it evictum : Imprimis etiam ,
bitatō censerī, quod fœmina quia necdum potuit de illā pro-
vel pragnans sit, vel pepererit: bari, quod nunc pepererit, &
& in hoc casu videtur id huic constanter perneget in iudiciō
fœmina esse naturale & conna- & coram Matronis, quæ ipsam
tum, quia soror Ejus deprehen- inviserant, quod quidquam ex-
sa est cum lacte in mammis de- cluserit. Actum in Consisto-
cimo sexto annō, postquam in- riō Hafniæ die 11. Julii Anno
fantes suos in lucem edidisset, 1649.
sicut ex testimoniis publicis fu-

Olaus Worm D. Simon Paulli. D.
Jacobus Svabe. D. Nicolaus Wichmann D.
Henricus Fuiren D. Thomas Bartholinus D.

Vid. Thom. Bartholin. in Cistā Med.
Hafniensi Loc. XLIX. pag. 522. seq.

CAS. XIII.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,
IN PUNCTO INFANTICIDII
SUSP.

AD quæstiones propositas nit, an sc. filia graviditatem Pa-
& quidem I. quod concer- rentes celare non potuerit? Re-
spon-

spondemus, quòd, cùm etiam in seminis maritatis, excepto motu embryonis in uterò materno, infallibilia indicia non dentur, è quibus uteri gestatio concludi possit, hinc in præsentì casu, ubi Parentes motum explorare non potuerunt, & dubio procul illis detectum non fuit, filia Parentes graviditatem optimè celare potuerit.

Ad II. Quætionem, *an necessario & concludenter verum sit, sanguine ab uterò filie fluente infantem jam in lucem editum fuisse?* Reponimus, quòd ordinario quidem Naturæ cursu sanguis partum jam factum insequi soleat, attamen accidit quandoque, ut ob debilitatem aliquam aut morbum ordo hic non semper adeò accuratè observetur, sed quandoque etiam sanguinis aliquid ante partum erumpat, ut experientia illud satis evincit. Adcoque non sequitur, cùm sanguis à filia exclusus fuerit, foetum jam in lucem editum fuisse.

Ad III. quætionem, *an observata stigmata, ut & rotatio collis certa & infallibilia indicia violenta enecationis sint?* Existimamus, quòd neque prius neque alterum causas externas violentas infallibiliter demonstret, considerando, quòd, in quantum maculas concernit, tales sæpissimè in illis, qui Epilepsiâ vel Apoplexiâ, vel suffocati intereunt, reperiantur: Rotatio colli autem ob mollia & teneriora ligamenta, infantibus familiaria aliasque ob causas oriri soleat; Hinc neque ex hisce, neque ex stigmatibus causa quædam violenta externa certò & infallibiliter concludi potest; sed omninò potius necessarium fuisset, ut, ad rei veritatem inveniendam, inspectio legalis per hujus rei peritos instituta fuisset.

Quod in subsidium veritatis Nos sub sigillò Facultatis conveto & subscriptione manuali hisce contestari debuimus. D. Gissa A. 1665.

Laur. Strauß. D.

Mich. Heiland D. p. t. Dec.

Gggg 2

CAS.

CAS. XIV.

DE

INFANTICIDIO IMPUTATO.

REQUISITIO

AMPLISS. FACULTATIS JURID.
GISENÆ

P. P

Filia Dn. Johannis N. Confu-
lis N. in Ducatu Mecklen-
burgensi, anno ætatis XVIII. in
coelibatu adhuc vivens, à Juve-
ne pariter coelibe anno 1688. se
imprægnari passâ est, adedò, ut
post festum Nativitatis Christi
eiusdem anni infantem perfe-
ctè efformatum, attamen noctu,
nemine nisi sorore ejus natu mi-
nimâ, puellâ 12. annorum & an-
cillâ in hypocaufto existentibus,
in lucem ediderit. Desflorata au-
rem prætendit, se neque de im-
prægnatione quicquam scivisse,
nec etiam in infante erumpente
viræ indicia sensisse, juxta teno-

rem relationis ejus in scriptis tra-
ditæ hisque adjectæ, sub Lit. A.
quapropter se eundem linteò in-
volvissè & supra memoratâ so-
rori suæ, natu minimæ, ut cistæ
suæ includeret, tradidisse addit,
quòd hæc etiam effectui dederit,
donec illa, soror sc. natu mini-
ma, una cum ancillâ, post ela-
psum quatuor hebdomadum e-
undem in hortò sepeliverint.
Atamen, cum negotium hoc
tandem percubisset & anno
1690. in id inquisitum fuisset,
insigne defensionis suæ momen-
tum, quod infans exanimis fue-
rit, cum in lucem ederetur, col-

locat

locat in medicamentis à Dn. Medico, D. Schroedero sibi præscriptis & à se assumptis, quæ partim in VII. formulis sub N. 51. producantur, partim à Medico illius loci allegantur; quæ una cum modo dicti Dn. Medici attestatio, ejusdemque circa officina infantis aliasque Reliquias instituta Inspectione hic sub N. V. insimul communicantur, addito petito, ut formulas illas Num. 51. adjectas diligenter perlegere, Collegialiter expendere,

mihi que Judicium vestrum de super hac questione breviter & benevole impertire velitis: *P. P.*

An ab allegatis medicamentis & accedente Febri Continua Partus Criminaliter accusata Filia N. ita debilitari & promoveri potuerit, ut probabiliter emortuus in lucem fuerit editus?

Redhostimentum pro labore hoc solvendum cum debita gratiarum actione transmittetur.

Gisse die 16. Aprilis 1692.

Honoratiss. Dnn. Collegarum

Officiosus

Decanus Facultatis Jurid. Giss.

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ GISSENÆ,

in causa

INFANTICIDII IMPUTATI.

P. P.

DE Quæstione die 16. hujus An se. medicamenta à Dn. Medico D. Schroedero, Consulis N.

Gggg 3

DN.

De N. N. Filia præscripta Nobisque ex parte communicata, ut & febris continua superveniens Partum modò dictæ filia N. ita debilitare & procurare potuerint, ut probabiliter emortuus in lucem fuerit editus?

Præviâ diligenti & Collegiali ponderatione & accuratâ examinatione VII. formularum sub N. 51. additarum, reliquarumque circumstantiarum, nostra Decanî & Professorum Ordinariorum Facultatis Medicæ unanimis est sententia, quæ sequitur :

Quamvis de nihilò non sit, omnibus etiam, cumprimis Mulieribus, constet, quòd in Gravidis fluxus mensium superveniens metum abortus causetur eaque propter in omnibus Ordinationibus Pharmaceuticis salutariter cautum sit, ut ex Officinis nemini, nisi notis & honestis personis, medicamenta menses moventia, dispensarentur; adhuc quoque fieri possit, ut Febres Continuae in Mulieribus prægnantibus abortum procurent, imò foetum omnino interficiant, idque partim ex suâ naturâ, si scilicet malignitas quædam se

conjungat, cum sub constitutione pestilentiali plerumque contingere soleat, ut in Gravidis, si Peste corripiantur, foetus primò omnium lædatur & vel in uterò maternò mox emoriatur, vel tamen ante tempus abigatur: Partim etiam à parte Medici ipsius ex febre continuâ abortus sequi potest, si de Graviditate ipsi non constet, interea tamen iuxta leges methodi medendi venæsectiones, vel iteratæ, vel in talò pedis, si scilicet causa febris dicatur mensium suppressio, ab illo fuerint adhibita.

Quandoquidem verò constet, quòd in Gravidis fluxus mensium quidem metum abortus, minime verò abortum necessariò procuret, medicamenta in formulis seu receptis nobis communicatis descripta ita comparata sint, ut partim insigni temporis spatiò ante partum, unum sc. die 20. Maji, alterum vero die 9. Junii adhibita fuerint, illud quoque tam insigne specificum ad pellendos menses non sit, in hoc vero Essentia antifebrilis, ob Elixir proprietatis quidem alicui suspensionem injicere posset attamen pulvis febrifugus in pellendis

lendis mensibus nequicquam
 contribuere poterit : Adhuc
 ambo emmenagoga dosi parci-
 ori adhibita & ordinata fuerint,
 nisi forte allegata dosis intra 24.
 horas saepius, quam 2. vicibus,
 quod tamen non probabile, ad-
 hibita fuisset : Die 26, Novem-
 bris praescripta Tinctura simili-
 ter mensibus pellendis tam ac-
 curate dicata non sit dosique pa-
 riter minori gandeat : Die 22.
 Decembris à Pharmacopoeo es-
 sentiae praescriptae substitutum
 Elix. uter. Crollii vim quidem
 menses provocandi habeat, sed
 dosis ejus adeo moderata fuerit,
 ut nullam quidem foetus inter-
 necionem, bene tamen partus
 exclusionem accelerare potuisset,
 cum reliqua die 9. 10. 11. & 14.
 Jan. 1689. praescripta medica-
 menta, ferè omnia, declarent,
 infantem circa 8. aut 9. Januarii
 in lucem editum fuisse, dictum-
 que elixir lochiis immodicè flu-
 entibus ansam dedisse : Vinum
 Medicatum, ut & supervenien-
 tem febrem continuam quod
 concernit, cum illius nulla de-

scriptio addat, hujus autem in-
 tuitu, neque circumstantiæ
 supra adductæ, tam ratione
 adjunctæ malignitatis, quam
 curæ febrili illi oppositæ signi-
 ficata & descriptæ fuerint : In-
 super Relatio Num. V. à Me-
 dico & Chirurgo desuper in-
 specta ossa impertita tantum
 attestetur, quod illa perfe-
 ctam & notabilem magnitu-
 dinem infantis perfecte effor-
 mati præ se tulerint ;

Hinc ex Actis Nobis com-
 municatis nullò modò digno-
 scere possumus, quod per medi-
 camenta Part^r criminaliter accu-
 sata Filia N. adeo debilitatus fu-
 erit, ut probabiliter exanimis aut
 mortuus in lucem fuerit editus,
 & quod medicamenta illa ne
 quidem abortum foetus alicujus
 nondum perfecti promovere, li-
 cer partum ad exiguum tempo-
 ris spatium accelerare potuerint.

Quod hisce in subsidium ve-
 ritatis attestari & ulterioris fidei
 ergo Sigillo Facultatis Ordin.
 confirmare volumus. *Signat.*
Giffæ die 20. Aprilis. 1692.

Decanus & Professores Ord. Facult.
Med. Giffæ.

CAS.

CAS. XV.

RESPONSUM.

FACULT. MEDICÆ GISSENÆ,

in causa

INFANTICIDII.

Quandoquidem ab Amplis-
sima Facultatis Juridica h.

I. Dn. Decano Acta Criminalia
ANNAM CATHARINAM
N. Idtenhemio-Wetteravam,
in puncto infanticidii, con-
cernentia, una cum Rescripto
Principali ad laudatam modò
Facultatem Juridicam, die 25. hu-
jus Nobis communicata, simul-
que requisiti fuerimus, ut Acta
illa quamproximè diligenter
perlegeremus & Responsum no-
strum ad seqq. præcipuè quæsti-
ones dirigeremus,

1. An asarum ab Inquisita usur-
patum fatum in utero necandi

eundemque expellendi vim ha-
beat?

2. Et cum fatus nussiam incre-
niri possit, sed probabiliter à
canibus & porcis devoratus sit;
An ex circumstantiis mola ma-
gis, aut æquè, quàm Infantis par-
tus concludendus sit?

3. An idem è pare à illa sanguinis
quantitate, quæ tempore partus
à criminaliter accusata prodit,
aut aliunde possit conjici? Et si

4. amplius quid scopo huic in-
servire, & vel ad majorem de-
fensionem, vel culpam Reæ ex
Actis proficuum, ac ad Facul-
tatem Medicam pertinere vide-
atur

atur ; quod Defenſer imprimis
Act. N. 7. allegabat ;

Hinc Nos Decanus & Profeſſo-
res Ordinarii Facultatis Medi-
cæ h. l. quoad Primam Quaſt.
Artis Principiis conſentaneum
eſſe ducimus : Quod , ſi Rea
oſtendit ante partum (ut ex
propriâ ejus confeſſione judici-
ali ad Art. 20. apparet) deco-
ctum quoddam ex radice aſari ,
pugilli magnitudinē , paratum
hauſerit , de nihilo quidem non
eſſe , quod aſarum ejusque ra-
dix imprimis , præter vim o-
mnis generis humores *avole ugi*
ratu ſatis violenter expurgan-
di

(vid. Schræderus in *Phar-
macop. Medic. Chym. Sim.*
Paulli in Quadrip. Botan.)

menſes quoque ac foetum , tam
viventem , quàm mortuum pel-
lendi facultatem habeat , ideo-
que prægnantibus temerè pro-
pinanda non ſit , ut idem *Otto*
Brunſelius , *Matthiolus* , *Taber-*
namontanus , *Joh. Cuba* , *Jacob.*
Horſius , *Pancovius* & omnes
ſerme Botanici in Herbariis ſuis
atteltantur ;

Pars II

Quoniam autem Celebris
Fernelius lib. 5. *method. med. c. 13.*

pt. 220. Exiſtimat , aſarum & præ-
gnantibus ſine noxâ dari poſſe ,
teſtibus *Simon. Paulli* & *Pan-*
cov. l. c. c. illud etiam plurimas
Compositiones Officinales , v.
g. Syrup. de artemiſiâ & de Eju-
porio Meſ. Decoct. aperit. le-
nit. minus Aug. Elect. Ind. maj.
Meſ. Spec. diarrhod. Abb. dia-
curcum. dialacc. Mynſ. Troch.
de eupat. abſinth. & hedychoi ,
hieram picram Gal. Hieram
compoſ. Nic. Pilul. aloephang.
ſ. aromat. Meſ. Arab. Nic. Lu-
cis major. Meſ. de ꝑ. Querc.
&c. ingreditur : Inſuper etiam ,
in obſtructionibus viſcerum ,
cachexiâ , ſcorbuto , ſcirrho epa-
tis & Lienis , ꝑ pulmonum ,
aſthmate , arthritide , hydrope ,
ictero , feb. intermitt. : quar-
tanâ præcipuè &c. ſæpius uſur-
patur & laudatur ; radix quo-
que , æquæ ac folia , ſi paulò diu-
tius in ꝑ. decoquantur , forti-
ter exprimantur , aut in pulve-
rem nimis ſubtilem comminu-
antur , vim pellendi & purgandi
proſus ſerè amittant & in ſum-
mum ac tutum deoppilativum

H h h h

&

& diureticum contra tartarum februm remedium evadunt, testibus *Jacobo Horstio & Sim. Pauli loc. cit. Helmont. in Pharmacop. & Dispensat. Mod. §. 46. & Frid. Hoffmann. In Clavi. Schwaed. p. 618.* ita ut in infusō vel decoctō 38. pro dosi propinari possit, teste eodem *Sim. Paull. l. c. p. 23. & in Dosibus Medicam. Purg. pag. 578.* hinc credibile non est, quod unicus tantummodō haustus decocti ex rad. hac parati factum jam perfectum & omnibus numeris absolutum partuique proximum in uterō maternō enecare & expellere potuisset: Nisi fortē Rea decoctum illud primis ingravidationis mensibus & quidem per plures illud dies continuando, una cum pulv. radicis contusa, sive cum infusō vel decoctō tantum, sive aliis fortioribus emmenagogis assumeret, quod tamen ex Actis non apparet: Et tantum de primā questione.

Secundam quod concernit, an sc. absente corpore delicti e circumstantiis magis aut aequē partus mole, ac infantis concludendus sit?

Respondemus videri quod non, confirmantes illud 1. Ex De-

finitione seu Descriptione Molæ, quæ est radis, informis & indigesta, ut plurimum etiam inanimata & conglobata caro seu massa, sine ossibus & visceribus, figuræ variæ, venis tantum referta & cute vel membranâ obducta; imò sæpè tota membranosa & fibrosa, interdum ira dura, viscida & tenax, ut nec ferro cedat, vid. *Sennert. Lib. 4. Part. II. Sect. IV. cap. 9. p. 326, 342.* 2. Ex propria inquisitæ confessione: Utpote quæ non tantum judicialiter in depof. ad artic. 38. expressè (sine dubiō ex sensu motus infantis) est confessâ, quod, priusquam decoctum illud assumpsisset, vitam ejus senserit: Sed & plus una vice, tam judicialiter, quam extrajudicialiter affirmavit, se infantem & quidem puerulum emixam fuisse. Jam vix credibile est, meretriculam hoc in negotiō tam insigniter veritatem & secundâ jam vice gravidam non scivisse, quâ ratione fœtus in uterō maternō moveatur: & si de sexu tam probe judicare potuit, formam etiam & figuram distinxisse & novisse poterit, quid homo ex carne & ossibus formatus & quid e contra infor-

informis rudisque massa è cute
 valisque coagmentata sibi velit:
 ut taceam infantes recens natos
 (dummodo vivi sanique fuerint)
 nunquam vel rarissime sine ge-
 mitu ve ejulatu nasci; quod de
 mola sperare non licet. 3. Ex
 molarum raritate & infrequen-
 tiâ; Sicut enim partus veri &
 naturales frequentes sunt & totâ
 die contingunt, ita molæ rara
 sunt avis, ut Fiscalis in Recessu
 orali sub n. 9. p. 91. rectè urget. 4.
 E signis molæ diagnosticiis. 1.
 enim Molæ nullum sive natura-
 lem sive consuetum motum ha-
 bent, teste Hippocr. lib. 1. de Morb.
 Mulier. XCIII. 4. & 10. & lib. de
 sterilit. XX. 3. & 13. & Aëtio Te-
 trabil. 4. l. 4. c. 80. vid. Fort. Fid.
 de Relat. Med. l. 3 c. 4. p. m. 419.
 aut si quem motum habent, is
 tremulus saltem & palpitans est,
 constrictionis saltim & dilata-
 tionis, ut in spongiis & Zoophy-
 tis, non verò in omnem finis dif-
 ferentiam, quod in verò fixu
 accidit. Præterea, si foemina
 de latere in latus convertitur,
 mola in latus, in quod decumbit,
 imitar lapidis volvitur, cum insi-
 gu ponderis sensu, quod longè
 majus sentiunt, quam dum foe-

tum vivum uterò gerunt. Vid.
 Sennert. de Morb. Mul. l. 4. Med.
 Pract. Part. II. Sect. IV. cap. 9. p.
 339. 2. Illæ mulieres, quæ mo-
 lam in utero fovent, nullò in
 mammis lacte gaudent, quod
 Hippocr. l. c. pro magnò signo
 habet: In verè gravidis autem
 lac verum circa quartum men-
 sem generari iacipit: Sennertò
 teste l. d. p. 340. Quoniam verò
 Acta de hoc nequequam ha-
 bent, hinc Rea aquè ac soror
 ejus Grebenhusana, ut & Bubulci
 Erzhufani conjux fortè hoc in
 passu cautè & quasi aliud agendo
 examinari possent. 3. Molas ute-
 ro gerentes valcudinariæ magis,
 quam verè Gravidæ observan-
 tur; nam quod in mola est cibi
 fastidium, non quale in prægnan-
 te est, sed cum quadam animi
 dejectione sese exhubet: immo-
 dicus etiam appetitus in molam
 gerentibus non quiescit oblata
 re concupitâ: Vomitus p. n.
 sunt & pessimæ conditionis:
 dolores graviores acutioresque:
 animi deliquia: Et denique
 omnia molæ symptomata mor-
 bosam quandam præ se ferunt
 naturam, ac non obscure ab eâ
 differentem, quam pati præ-
 gnant.

gnantes solent. *Fort. Fidel. l. d.* Quin & vires (in molam geren-
tibus) magis prosternuntur &
languent: Respiratio est diffi-
lis, dolores dorsi & inguinum
frequenter eas molestant. *Sennertus l. c. p. 339. & 340.* & tan-
dem 4. Mola genuinum parien-
di tempus, mensem sc. nonum
aut 3. anni quadrantes observare
non solent, sed plerumque 3. aut
4. mense, dum adhuc molles-
cunt, prodeunt; interdum
quoque per integrum & quod
excurrit, annum, imò sapissimè
ad mortem usque, & quidem
non sine vitæ periculo gestantur
à Mulieribus. *Vid. idem Sennertus
l. c. p. 337. 340. 341.*

Tertium quod attinet qua-
situm: *An partus mola è tam par-
cò, quem Rea tempore partus est
experta, sanguinis fluxu concluden-
dus sit?* Respondemus iterum
negando, cum experientia &
observationes Medicorum con-
trarium potius testentur, quòd
sc. aut paulò ante aut sub exclu-
sione mole sanguis uberior &
maior eum impetu erumpat,
quam sub verò & naturali partu,
adèò quidem, ut parturientes
exinde sæpe in præsentaneum

vitæ discrimen ruant & per no-
tabile temporis intervallum syn-
copticæ & quasi semianimes
decumbant.

Quòd autem aut intra aut
post naturalem partum subinde
parum sanguinis erumpat, in de-
bilibus minusque plethoricis
Mulieribus res adeo nova & in-
solita non est; utur ejusmodi
personæ suò postmodum damno
aliis eapropter symptomatibus
obnoxie sint. Interim adhuc
incertum est, an tam exigua san-
guinis quantitas ab Inquiritiâ post
partum prodierit; sed fieri po-
test, ut illud studio celet & rei-
ceat, ad partum omninò negan-
dum; nec impossibile est Ho-
spitam ejus, Bubulci Uxorem,
datâ quoque operâ illud suppi-
mere.

Quòd tandem IV. à Defen-
sore in Deductione Justâ, ut no-
minatur Actor. n. 7. ex principis
Physico-Medici pro defensione
Reæ porro allatum fuit, de cõ-
sententia nostra è supra adductis
ut plurimum hauriri poterit.
Equidem I. De nihilo non est,
quòd in Molâ venter aequè ac in
verè gravidis, imò etiam magis
ac citius in tumorem actonatur
quod

quod item menses sistantur, mammae intumescant, lumbi graventur &c. At hinc simul sciendum, quod juxta *Aëtium l. c.* temporis progressu mola à verò conceptu discernatur: Molam enim dolor, pulsationis sensum referens, subsequitur; nec in eà motus ullus, velut in uteri conceptu percipitur: Quin & postea totò corpore immittitur ac ventre ampliatio hydropis imaginem præ se fert (quà ratione verò & ab hydropse mola discernatur, subnectit statim, qui ex *Aëtio* hæc allegat *Fortunatus Fidelus loc. supra cit. p. 419.*) & 2. ex *Sennerto l. cit. p. 340.* quod scetus verus à molâ ventris & figurâ & mole discernatur. Ubi enim foetus verus in uterò est, venter præcipuè versus umbilicum attollitur & acuminatur & versus latera molliter utrinque coarctatur: In molâ verò venter in omnem dimensionem aequaliter attollitur; & quidem globus quasi seu massa in uteri & lumborum regione posita tactu percipitur. Et licet in molâ mammae (uti dictum) etiam intumescant, verum tamen hæc in ipsam non generatur, sed quæ-

dam cruda materia ex suppressis menstruis & ad mammae tendentibus, quæ progressu temporis tandem evanescit. *Conf. Sennertus l. 5. d. p. 340.* Quoniam verò hæc aliaque signa molam à verò foetu in uterò adhuc contentò discernentia expertis tantum Medicis sunt cognita, & à Nemine fortè eorum, qui criminaliter accusatam in statu Graviditatis conspexerunt aut noverunt, facile & tam accuratè observata fuerunt: Rea quoque id, quod propriis oculis vidit, auribus suis audivit manibusque contrectavit, spontè asseruit & confessà est; hinc nostrò quidem judiciò non est, ut his diutius inhæreatur ipsique Criminaliter accusatæ media & adminicula suppeditetur, ut confessionem, semel adhibitam, revocare valeat.

II. & III. Hoc quoque nemo ibi insicias, quod tam in ejectione molæ, quam partu naturali sæpissimè res difficulter procedat, sæpius autem in priori, quam posteriori, ut jam ante dictum. Maxima verò difficultas se in foetu mortuo trudit, ipsæque testatur *Experientia*, quod hæc abs-

que drasticis medicamentis emmenagogis & foetum mortuum ejicientibus ac sine admiculo Mulierum & Obstetricum Prudentiorum à solâ juvenicula non facile in lucem edi possit. Quæ tamen vel ratione fluxus sanguinis seu lochiorum, vel defectus & præsentia lactis in mammis &c. differentia in partu vero & molæ exclusione observetur, pariter superius ex signis molæ diagnostice pluribus videre licet.

IV. Tempus partus veri vel falsi quod attinet, de eo pariter in fine Responsi nostri ad Quæst. II. communis Medicorum sententia jam supra allegata fuit.

Sic & V. de motu molæ vel foetus veri res expedita est & differentia inter utrumque in antecedentibus clarè quoque ostensa fuit.

Similiter VI. quoad decoctum ex Alarò repetimus responsionem nostram ad Quæst. I.

Quod verò mortem & vitam infantis in utero maternò attinet, Defensor non sine causâ

quidem dubitat, an is sine vitæ periculo Matris, propter putrefactionem, per 8. aut 14. dies demortuus in uterò maternò commorari potuerit? etenim, si Mater vivat & foetus mortuus sit, danda opera, ut quamprimum expellatur vel extrahatur, ne putrescens matri damnum inferat, tradente *Sennerto* (cui hac in parte, omnes Medici & Practici subscribunt) *Med. Pract. Lib. 4. P. II. S. VI. C. VII. pag. 427. & 435. & pag. 428. d. l.* Nisi foetus mortuus quamprimum excernatur, putrescens in vitæ periculum matrem conjicit; Item: Quò pejorâ & plura foetu mortuò in uterò matres apprehendunt symptomata, eò magis periclitantur. Utpote si convellantur, si tremant, si lethargò & somnò gravi corripiantur: si pulsus sit debilis &c. addens simul casus quosdam ex *Rossietto de Partu Cesareo*, Mulierum sc. nonnullarum, à foetu in uterò maternò extinctò, demortuarum; qualia exempla quoque in Observationibus aliorum Medicorum copiosè reperiuntur & quotidianâ non minus experientia

rientiâ constar, quod ordinariâ quidem Naturæ lege communiter fieri solet: Attamen idem Author ex *Fabricio Hil.* & aliis Scriptoribus paulo post addit, nonnullas mulieres partum suum demortuum non tantum per menses aliquot, sed & annum & quod excurrit, spatium absque noxâ & periculô in uterô fovisse, imò denuò concepisse & antequam fœtus mortuus expulsus fuerit, peperisse; ut adeoque ex hisce certi quid sive concludi, sive probari non possit.

Quod VII. Defensor depositionem Ræ ad art. 37. & 38. quod sc. partus puerulus fuerit, pro optimo fundamentô & indicio habeat; hujus & Nos quoque sententiæ sumus, hicque reperimus ea, quæ supra ad Quæst. 2. membr. 2. hac in parte adduximus. Quæ verò ad idem Defensor tandem de secundinarum & Lochiorum defectu vel absentiâ monet, de illis similiter in Resp. ad Quæst. III. sententiam nostram aperimus. Quibus præter ea, quæ

à Fiscali in Recessu Oral. sub Num. 9. hac in parte adducuntur, hoc adhuc addimus & Dñ. Judicis ulteriori Inquisitioni relinquimus: Annon Criminaliter accusata infantem suum Grebenhusæ penes, sororem prius enixa fuèrit & unâ cum secundinis & lochiis ibidem abscondit, dum quammaximè ex Actis apparet, Ream Ventrem Graviditate turgidum Erzhufam detulisse, præter ea, quæ Testis quartus ad artic. 29. præsumtivè deposuerat. Item quòd gemitus, lamentationes, tussis, & lateris dolor cum frigore, de quibus conquesta fuit Rea, non tam partum præsentem vel recentem, quàm præteritum, vel ante aliquot diès editum, ut & dolores post partum indicent; quæ quidem symptomata morbis puerperarum actis accensenda sunt, quæ ex lochiis post partum, ob frigus externè admissum, suppressis, vel ex lactis generatione plerumque dependent.

Et hæc sunt, quæ jussu Serenissimi & præiâ requisitione,

in subsidium veritatis hifce. re- tum Giffæ die 1. Novembr. An-
ferre folegillo Facultatis Ordina- n. 1694.
rio attestari volumus. Signa-

Decanus, Doctores & Profeflores Ordin.
Facult. Med. ibid.

CAS. XVI.

DE

INFANTICIDIO INCERTO.

REQUISITIO

P. P.

ENixa est filia mea die secun-
dâ septimanæ magnæ, horâ
6. matutinâ, filium perfectum,
qui secundo demum à partu die
circa nonam repertus, his indi-
ciis atque notis: Jacebat puer
in terra cum vasis umbilicali-
bus & secundina nondum sepa-
rata, absque ullo vestigio con-
tusionis vel læsionis à vertice ad
calcem usque, lividi coloris, in
occipitio dextro macula grossi
magnitudine erat conspicuâ, ab
aliqua (ut dicit Chirurgus) contu-

sione proveniens, & apertô Cri-
niô sub eo aliquid congruati
sanguinis observatum. Notan-
dum verò obiter, quòd filia mea
per integrum annum, usque ad
vesperam partus, mihi in rebus
Oeconomicis ad manus semper
fuerit, ancillæ vices subeundo;
singulis diebus quinque vaccis
operam suam locando, cuius-
bet vaccarum de die ter capu-
lam aquâ repletam apportando
in antea corporis regione. De-
inde singulis diebus usque ad ul-
timum

tinum partus terminum, caldarium, vel potius cortinam ter aquâ replevit, ut calefieret, in ministerium pecorum, ubi semper versus superiora aquam effundere coacta ex urceo, quem de die plus quàm vicies replevit. Tertiò eâdem vespérâ, quæ partum præcessit, modium farinae integrum (volebat enim manè pinere) gessit, ita ut propter onus admodum grave altera fortor in subsidium ei venire fuerit coacta, quia verò rhedis vehi, saltare, & alii motus ejusmodi personis summè nocivi, ac ordinaria ad abortiendum videntur media, quemadmodum refert *Dn. D. Welschius Commare de Scip. Mercur. C. 9. part. 1. p. 201. & part. 2. cap. 10. pag. 376.* multo magis labor hic improbus, & vix in bruta cadens (quod etiam apparet ex livido colo-

re foetus) effectum hunc produxit.

Mihi proinde summè afflicto parenti ut sententiam suam communicent, obnixè rogo atque obtestor, accusatur enim filia mea infanticidii, acsi foetus vivus fuisset, ipsa verò manuum violentiâ eundem interfecisset; & quidem ad sequentes quaestiones: 1. *An infans filia mea (quæ 20. annorum) ob allegationem laborem atque ærumnam, in utero, & sic ex communiter accidentibus, mori potuerit?*

2. *Annon filia mea tenerum infantis caput capulâ acutâ, quam de die aliquoties in abdomine gessit, in utero ledere & magnitudine grossi Cranium deprimere potuerit? vel magis ex communiter accidentibus comprimere oportuerit &c.* Dab. Dresdæ die 10. Maji 1659.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Scilicet

INFANTICIDIUM HOC NON POSSE
DETERMINARI

Pars II.

liii

Quæ-

Quæſtionibus ut ſatisfacere-
mus propoſitis, optaremus
ut Relationem Chirurghi, qui
mortuum infantem inſpexit, le-
gere nobis licuiſſet, ſic enim
perfectius fuiſſet iudicium. Ni-
hilominus ex perleſtione co-
rum, quæ nobis tranſmiſſa, ju-
dicamus: quòd infans quidem
in utero materno ab improbo &
continuo labore iſto lædi potu-
erit, ſed ſi hic præciſe fuiſſet in
culpa, citius fuiſſet metuendus
abortus, quàm perfectus infans,
prout à Vobis ipſe appellatur;

à Dn. Welfchio autem allega-
ta loca & exempla præciſe de
cauſis iſtis intelligenda, quæ ab-
ortum excitare valent. Dein-
de quod alteram ſpectat quæſti-
onem: non eſt ſimpliciter poſ-
ſibile, quòd foetus ultimis men-
ſibus præciſe ab onere quodam
externo, vel ſarcina, eò modò,
quò deſcribitur, lædi poſſit:
*quid autem per communiter acci-
dentia ſubintelligendum?* hæri-
olari hæc vice non valemus.
Dab. Lipſ. die 12. Maji Anno
1659.

Vid. Ammannus Med. Crit.

CAS. XVII.

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ GISSENÆ,

in cauſa

INFANTICIDII IMPUTATI.

Quùm die 2. Julii à Viduâ cenariâ Mega-Rorhemii, in præ-
ſentiâ Obſetricis aliarumque
40. annorum eaque Mer- Mulie-

Mulierum in lucem editus spurius, sed demortuus infans jussu Regiminis Principalis die 4. ejusdem à Physico Darmstatio, D. Geilfusio & Chirurgo Thiemannò inspectus fuerat, observârunt, quòd cranium ejus, illaeso pericranio, omninò compressum, & quatuor ejus portiones, ut bina syncipitis ossa, dextrum & sinistrum, cum osse frontis, quod in mediò usque ad nasum diffusum fuit, à futuris prorsus separata sibi incubuerint: Sub osse frontis dura matre ad 2. digitorum latitudinem totaliter lassa, cerebròque sanguine perfusò: Cute retrò in collò, superius in brachio sinistro, mammâ sinistra genuque thaleri latitudine detractâ dextraque extus coeruleò colore signatâ; Omnia secundum tenorem Relationis à Medicò & Chirurgo descriptæ æquè ac transmissæ.

Quandoquidem igitur Serenissimus Princeps ac Dominus, Dn. Noster Clementissimus Graciosissimo Rescriptò Nobis in mandatis dederit, ut transmissa Nobis Acta hunc passum concernentia, diligenter perlegere-

mus, omnia probè discutere-mus tandemque, ut primum illud fieri posset, subjunctissimè referreamus: *An nostra opinione stigmata & signa enumerata, à casu seu lapsu in actis descriptò, quo Inquisita se tribus ante partum diebus à Scala retrorsum præcipitatam esse perhibet, oriri potuerint, nec ne?* Et qui alioquin negotium hoc inveniamus & dijudicemus?

Hinc præviâ maturâ & Collegiali ponderatione omnium & singularum in Actis occurrentium circumstantiarum, præsuppositò, infantem revera jam mortuum & descriptò modò in capite ac corpore læsum prognatum fuisse (quod absque juratâ tamen depositione Mulierum tunc præsentium non facilè credendum) existimamus, quod, si scala, de quâ inquisita decidit, satis alta multorumque graduum fuerit, illa quoque à summitate ejus & in nudum duriusque solum, & primò quidem in dorsum ceciderit, abhinc quoque sa circumvolvendo anteriorem pariter corporis partem fortiter illiserit, ac de lapsu hoc peritrium illarum dierum decur-

sum ante puerperium conquesta & debilitata fuerit, probabile aut credibile sit, stigmata & læsiones in infante demortuò reperta à graviore ejusmodi lapsu Matris oriri potuisse. Quoniam verò in Actis de hisce nil habetur, nec specialia quædam de casu illò adferuntur: Inquisitæ corpus quoque ab Obstetricæ aliisque Mulieribus non inspectum, multò minus observatum fuit, an vestigia quædam & læsiones à lapsu relicta in eò reperiantur: Hinc iudicium nostrum, donec ulterior Relatio accedat, in suspensio relinqueret

cogimur; quemadmodum nec certò vel categoricè determinare possumus, quod descriptæ læsiones ab ipsâ Matre s. Inquisitâ sive ante, sive intra partum, per contrectationes duriores aut violentias quasdam utero suo prægnanti studiò illatas, provenerint; quoniam hoc modò insignes sibi ipsi dolores intulisset, ac se non minus quam infantem læsisset. Id quod Dn. Judicis dexteritati ulterius investigandum relinquimus. Attestantes omnia propria subscriptione & Sigillo Facultatis ordinariò. Signat Gisse. die 29. Julii 1697.

*Decanus, , Doctores & Professores Ord.
in Facult. Med. ibid.*

CAS. XVIII.

DE

INFANTICIDIO IMPUTATO.

REQUISITIO.

EX Actis Inquisitionalibus, Etò homicidii à Nobis incarcerationam, Evam Guthiam sc. con-

cer-

cementibus haud gravatim perspicietis, quid in hac causâ, cum primis intuitu Inspectionis & Sectionis, infantis mortui reperti ergo instituta, juxta tenorem Registraturæ de die 10. Novembr. præcedentis anni, fol. 22. ope Medici Pessilentialis, sub Contagione Islebiensi, adhibiti, PAULI STARIZII, binorumque Chirurgorum actum & fol. 24. 25. ab illis relatum fuerit. Quoniam autem in Sententiis Dñn. Scabinorum Hallensium atque Lipsiensium fol. 45. 52. 53. dictum fuit, quod desuper instituta sectione ipsaque Lethalitate judicium Collegii cujusdam Medici expetendum & ad Acta referendum sit, in sententiis etiam modo allegatis prius membrum

in hoc passu cō tendat, ut inquirenda sententiâ Facult. Medicæ, oblationes in infante Guthiæ observatas, quæratur: *An læsiones illæ à violentiâ externâ intra vel post partum contigerint? An verò à casu illò, qui tertio die ante partum fol. 21. ipsi accidisse dicitur, orta sint?* Hinc omnia Honoratissimorum Nostrorum Dominorum maturæ & Collegiali Deliberationi committere simulque officiosè rogare volumus, velint post consultationem ipsam, judicium suum, sententiis conveniens, sub sigillo Facultatis, ad promotionem causæ Nobis gratiosè communicare: Hoc &c. *Haus-Bornstett, die 11. Jan. 1682*

Illustrissimorum Comitum Mansfeldensium Cancellarius & Consiliarius

N. N. N.

A.
ATTESTATUM MEDICI.

Postquam ab Illustrissimorum Comitum Mansfeldensium Regimine per literas requisitus fui, ut Sectioni infantuli inventi

li ii 3

Islebii

Islebiæ, in Nosocomio S. Sp. interesse, infantem modo dictum inspicere & de omnibus veritatem referre non abnuerem: Hinc in defectu Physici aliorumque Practicorum illud declinare non potui, sed una cum 2. Chirurgis ad locum designatum me contuli & sub inspectione infantuli hunc pro completo & perfecto agnovi: Abhinc in parte anticâ, ad sinistrum capitis latus, supra frontem foveola oblonga à Nobis observata fuit, quâ apertâ, depressio quædam cranii in futurâ coronali reperta fuit, spatulam tenuiorem etiam admittens & recipiens; sub cutis à pericranio separatione, usque ad Nasum, aliquid sanguinis coagulati repertum fuit & præterea in Vertice tumorem exiguum leviolemque contusionem sub cute, quò in loco pariter aperturam fecimus, & observavimus, quod cranium in dextrò latere futuræ sagittalis, ad longitudinem digiti minoris

& profunditatem dorsi in cutrò depressum & ipse locus circumcirca sanguine, drachmam ut aestimabatur, ponderante suffusus fuerit. Craniò vero remotò, utraque Meninx illasa conspiciebatur. Quum ergo à Me tanquam Medico præsentè, judicium aliquod de hoc Casu desideretur; hinc mediam viam eligendo maturiusque judicium expectando dicere non vereretur, quod, ut omnibus DNN. Practicis Medicinæ constat, infantuli ejusmodi recens nati non tantum tenerissimi sint, sed & dum utero Maternò egrediuntur, summe premantur & debilitentur simulque ab aere adhuc inservò insigniter alterentur; adeoque judicandum esset teneris & debilibus ejusmodi infantulis levissimam etiam læsionem, cum primis in membris ejusmodi principalibus summe incommodare posse. Islebiæ die 13. Novembr. 1681.

*Paulus Starizius, Medic.
Pessil.*

RE-

B.

RELATIO CHIRURGORUM.

PRAVIâ Requisitione &c. Nos in fine nominati Chirugi in Nofocomiô Illustr. Com. Mansfeld. ad S. Sp. horâ primâ pomeridianâ in Aulâ, ob infantem, (qui sexus sequioris erat) mortuum inventum, comparuimus, & cum Dn. Secretarius supra allegatus, ipse tum præfens, cum reliquis Personis Judicialibus nos denuò requisiverit, hinc eâ, quâ decet observantiâ illi morem gessimus & primò omnium cadaverculum demortuum externè inspeximus, ubi, quod truncum attinet, nil observare potuimus; in capitis autem parte anticâ fontanella, vulgò ita di-

cta, in sinistro latere prope suturam coronalem depressâ erat. Remotâ autem cute in sinistro latere supra oculum, usque ad Nasum aliquid sanguinis coagulati conspiciebatur. 2. Pericranium in futurâ sagittali, à sut. Coronali, usque ad Lambdoideam sanguine prorsus suffigillatum erat, qui 3j. circiter pendeat. Craniô tandem remotô omnia in statu naturali & neque dura neque pia mater læsæ fuerunt. Judicium quod attinet, illud, ut decet, Amplissimæ Facultati Medicæ relinquimus. Islebiæ, die 12. Novembr. 1681.

CHIRURGI &c.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,
DESUPER INFANTICIDIO IMPUTATO.

P. P.

CUM VV. Dom. Dom. Acta Inquisitionalia, Evam Gu-

thiam, ejusque Infantulum sine vitâ repertum concernentia Nobis

bis transmissis, simulque iudicium nostrum desideraverint, sc. *reperi observata, non quidem à casu supinò, sed probabiliter, à partu infelici, in quò foetus, vel jamdum mortuus, vel tamen præcedenti casu summè debilitatus erumpendo in terram cecidit, subortæ fuerint & ita, circumstantiis ita se habentibus, nulla manus violentia adhibita sit. Quod &c. Lipsiæ die 31. Jan. 1682.*

„An lésiones in Infantulo observata, à violentiâ externâ intra vel post partum contigerint? An potius à casu illo, qui tertio ante partum die illi accidisse dicitur, orta sint? Hinc præviâ maturâ & Collegiali ponderatione omnium illic allegatarum circumstantiarum conclusimus, quod lésiones in infante absque vitâ

Ammann. in Prax. Vuln. Lethal.

Dec. V. Cas. 2. p. 338.

CAS. XIX.

DE

INFANTICIDIO.

REQUISITIO.

P. P.

ANna Maria, Hilla, Principatus Mindensis die 3. Augusti nothum, at perfectum infantem, enixa est, qui, ut ipsa perhibet, exanimis, & quidem capite primum exeunte, in lucem editus fuit, postquam à tribus jam diebus nullum vitæ indicium in eò persenserat. Post partum Mater eundem linteo involvit & in camerâ suâ terræ mandavit. Cum verò abhinc carceri mancipata fuerit, die 17. Aug. corpusculum erutum, inspectum

specum & observatum fuit, ut Relatio fol. 10. & 100. Actorum ostendit, quibus hic duo cranii frustra Nobis transmissa adjecta sunt. Quandoquidem vero Defensor pro se allegare sustineat, foramen majus in craniò non tam ex violentiâ aliquâ, sed à Naturâ proficisci, eâ de causâ æquæ ac ob deficientem sub craniò pelliculam infantem vivum in lucem edi non potuisse; Hinc Honoratissimi Domini Collegæ

nostri, ut breviter iudicium suum, pro debitâ remuneratione haud gravatim nobiscum communicent, rogantur:

An Cranium & foramen majus illic observatum indicium quoddam violentæ mortis edant?

Vel si minus:

An igitur ob foramen illud & defectum pellicule infans non potuerit vivus in lucem edi?

Gissæ die 5. Octobr. Anno 1693.

Facultas Juridica ibidem.

RESPONSUM

FACULTAT. MEDICÆ GISSENÆ

in causâ

INFANTICIDII.

P. P.

Quandoquidem Acta Inquisitionalia, ANNAM MARIAM N. Hillensem, è Principatu Mindenensè concernentia Nobis transmissis & desuper subnexis questionibus:

An sc. bina cranii frustra transmissa infans, ab inquisita die 7.

Pars II.

Aug. extra conjugium in lucem editi & in camera ejus sepulti, die 17. ejusdem verò jussu Magistratus denudò eruti, & foramen majus in alterutro illius cranii frustra observandum indicium quoddam violentæ mortis præbeant?

Kkkk

Vel

Vel si minus :

An ob foramen illud & deficiente pelliculam in alterutro cranii frusto foetus non potuerit vivus in lucem edi?

Judicium nostrum breviter communicandum desideraveritis :

Hinc Dominos Nostros Honoratissimos, praviâ Collegiali ponderatione Actorum, respondi loco celare non possumus, quod foramen in dextro, ut omnino videtur, bregmatis ossis, reperiendum per se nullam lethaliorem inferre vel certum indicium violentæ mortis præbere possit, nisi constiterit de latione ipsius substantiæ cerebri & principii nervorum. Cum verò Acta de hisce nequequam referant: Inspectio quoque elapsis jam 14. post fata diebus, ubi corpusculum tamdiu sub terrâ reconditum & cerebellum reliquæque molliores partes probabiliter semiputridæ fuerunt, infutura fuerit: Hinc certi quid hîc concludi nequit; sed videtur, quod substantia cranii, quæ in Embryone primitus (ut ex partibus vicinis foraminis quæ-

fionis apparet) membranaceâ cartilagine obducitur, circa confinia foraminis, nondum in ossis indurata fuerit. Si enim regio illa cranii jamdum ossa fuisset & foramen quæstionis à violentiâ externâ accidisset, necessario fragmenta ossiculorum in cerebro reperta fuissent; quorum tamen nec Acta mentionem faciunt, nec margines hujus foraminis ostendunt, quod fracturâ aliquid sive compressum, sive abruptum fuerit.

Alteram Quæstionem quod attinet :

An ergo ob foramen illud & deficiente pelliculam infans non potuerit vivus in lucem edi?

Respondemus, quod id, cæteris paribus utique fieri potuerit, quoniam quoad prius (foramen sc.) constat, regionem illam cranii, quæ ad concursum furæ coronalis & sagittalis est, & ab Anatomicis Fontanella, fontis pullatilis & lacuna triangularis appellatur, non tantum in infantibus natu minoribus, usque plurimum per aliquod temporis spatium membranaceam esse, antequam ossescat; sed & in XXVI

imò XL. annum à nonnullis Medicis & ex parte à Nobis ipsis, salvâ vitâ ita observatam fuisse.

Vid. Bartholin. Hystor. Anat.

Cent. 4. Obs. 87.

Quoad posterius autem, absentiam sc. meningis duræ, membrana hæc quidem pars adeo nobilis, quæ simpliciter ad vitam necessaria sit, non est, sed quæ salvâ vitâ adesse & abesse potest. Unde & vulnera duræ matris, pro simpliciter & absolute lethalibus non habentur, teste Se-

bizio in *Exam. Vuln. Part. dissimil. Part. 1. §. 71. Fortun. Fidel. de Relation. Med. l. 4. c. 3. p. m. 534. Joh. Bohn. de Renunciat. vulner. Sect. II. Cap. I. p. 198. &c.* Interim verosimilius apparet, membra: nam hæc, ut quandoque post partum fieri solet, à craniò versus meningem tenuem depressam fuisse, aut à Chirurgò minus observatam, aut per putredinem omnino consumptam fuisse.

Attestationis ergò Sigillum Facultatis nostræ consuetum addendo. *Sign. Giffæ d. 9. Octobr. 1693.*

Decanus, Senior & Profess. Ord. Facult. Medicæ b. l.

CAS. XX.

DE

INFANTICIDIO IMPUTATO.

REQUISITIO

P. P

PER Additamenta his Includa quid, cum Joh. N. N. junior & Vos certiores reddimus, Anna, N. N. vidua Holshusæ,
Kkkk 2 Præ-

Præfectura Bidencopensis, adulteri & hæc simul infanticidii suspicionem incurrisset, Nobis Præfecti ejus loci, cum transmissione quorundam ossiculorum retulerint. Cum vero ea desuper & cumprimis, an pro ossibus infantis illa sint habenda & quæ ratione lactis aliarumque in Actis observandarum circumstantiarum probabilia videantur, judicium vestrum desideremus.

Hinc nomine Serenissimi No-

stri Principis ac Domini hisce Vos requirimus & à parte Nostri amice rogamus, ut omnia probe expendatis Nobisque Responsum aliquod fundatum & Judicium Physico-Medicum, cum remissione Inclusionum quamprimum communicetis & transmittatis; Nosque ad quavis officia simul paratos offerimus. *Gissa die 25. Decembris Anno 1695.*

Præses, Cancellarius & Consilarii Consilii Secr. ac Regiminis Principalis.

RESPONSUM.

MEDICORUM GISSENSIUM,

P. P.

Quum nomine Serenissimi Nostri Principis ac Domini, V. V. Exc. & Dominationes Literis die 21. Decembr. una cum inclusis (quæ hisce remittuntur) ad Nos perscriptis desideraverint, ut responsum ali-

quod solidè fundatum & judicium Physico-Medicum, tum de ossiculis à Præfectis Principalibus Bidencopensibus, secundum relata, in cellâ sub dolio brassicæ condiendæ dicato asseribusque repertis, & in fasciculò obsigna-

obsignato huc transmissis: Tum & ratione Lactis aliarumque in Actis (de quibus inclusum tantummodò additamentum nobiscum communicatum) observandarum, & incarceratam Viduam Holshufanam Annam concernentium circumstantiarum, quamprimum impertiremus & transmitteremus; Hinc non potuimus non alterò statim die in loco tertio convenire V. V. Exc. & Dom. Rescriptum una cum additamentis, adhibita diligentia, denuò perlegere, officula supradicta intueri, & reliqua ad unum omnia probe & maturè ponderare; Ea-que de causâ officiosè referimus, quod i. sæpius allegata officula primò intuitu pro Gallinarum aut Gallorum, Anserculorum, ex parte quoq; Leporum & Porcellorum, reliquis statim agnovimus, adeoque neutiquam pro ossibus humanis aut infantilibus habenda sint; quod & Præfati supra laudati non minus ac Physic^{us} ejus loci N. N. scire potuissent, ac debuissent adeoq; non opus fuisse, ut eadem huc transmittent Nobisque supervacuum negotium facerent.

Alterum membrum, Lac sc. è mammillis inquisitè obtentum, quòd attinet, bene quidem fieri potuit, illud, secundum Inquisitionem narrata, ab eo tempore, quò infantem natum minimum 3. annorum ab uberibus removit, in mammillis relictum, aut de novo illuc generatum fuisse, cum primis, si in se robusta, sana bonæque constitutionis fuerit, aut mensibus ad tempus aliquod caruerit: Siquidem Nobismet ipsis ex parte diversæ in coniugiò viventes Mulieres hic & alibi innotuere, quæ non tantum 1. 2. sed & 3. & quarto post ablactatos aut demortuos infantes suos menselac in mammis habuerunt & usque dum adhuc continent.

Ad hæc nostrâ ætate non sequitur, ut pristinis temporibus in Physiologiâ Medicâ receptum erat: Lac habet in mammis, ergò peperit vel saltè concepit; siquidem multi fide dignissimi Auctores, ut & quotidiana experientia, testantur, quòd in parvulis etiam, sexus utriusque, pueris & virginibus, adolescentibus, viris; vetulis (ut bruta, capros, catellos, agnellos & eorum pullos taceamus) ve-

rum atque genuinum Lac continuerint & in mammis adhuc contineant, ut inter alios hoc Celeberrimus & in Baronum numerum haud ita pridem receptus Archiater Regis Daniæ, D. D. & Prof. Frank in curiosâ satis disputatione de triplici Lacte Virginis Heidelb. 1678. habita à pag. 7. ad pag. 13. ex infinitis, in-

que probatissimis scriptoribus clarissime demonstravit; ut neque hinc conclusum firmum ac certum, de imprægnatione vel conceptione faciendum sit.

Quod præviâ gratiosâ & am. eâ requisitione hîscæ referre propriâque subscriptione confirmare volumus. D. Giffa die 28. Decembr. A. 1695.

VV. Exc. Exc. & Dom. Dom.

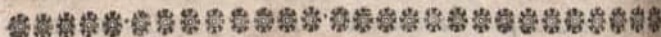
Obsequiosissimi

Justus Fridericus Dillenius, Med. D.

PP. Ord. & h. t. Fac. Med. Dec.

Joh. N. N. Med. D. & Phys.

Ord. Giff.

CAS. XXI.

DE

INFANTICIDIO.

REQUISITIO

P. P.

Certis de causis referre tenetor Vestris Excell. casum se-

quentem: Non ita pridem Helena N. infantem vivum enixa,

qui

qui, dum præ nimio dolore ipsa de arcâ delabitur, in pavimentum excidit, quò factò umbilicalia vasa longitudine cubiti solvit quidem, sed non deligavit, & quia partum, vel nihil, de vitâ participavit, absque motu & citulari, secum in lectum recepit, donec domesticæ advenientes puerperam cum infante in lecto repererunt. Rumor huius facti statim increbuit, hinc Helena N. à Magistratu in carceres dejecta. In infante iudiciali inspectione observatum 1. Re-
 scissio vasorum umbilicalium prout descripta. 2. Inæqualitas Occipitis, capropter Cranium apertum, ubi occiput circa suturam Lambdoideam in dextro latere incurvatum, nonnihil etiam cruoris sub cranio repertum. Ex hisce indicîis infanticidii Helena N. accusata; itaque pro defensione ipsius ad sequentes quæ-

siones formatum ex Anatomia iudicium desidero:

1. Annon probabile, quòd lasso interna circa Suturam Lambdoideam, vel in partu in transitu per os pubis, vel dum capite, quòd molle ac tenerum erat, in pavimentum excidit, & non à violentia externa proveniret? 2. An talis lasso in osse occipitis pro lethali debeat haberi? 3. An non omnes præsumptiones suffocati infantis eludantur, si nec in collo nec in facie macula liquida, vel ædematosus tumor apparuerit. 4. An non facta deligatio vasorum umbilicalium causa præmissa & proxima istius mortis fuerit? 5. Et an non hic partus, propter non editam vocem, pro cœlesti, ac iusto tempore non nato, adòque pro non vitali (licet is omnibus membris & corporis partibus absolutus existeret) reputandus? &c. Dab. N. die 28. April. 1656.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Ad 1. & 2. aff. ad 3. N. ad 4. aff. ad 5. N.

Consideravimus optimâ, cumstantias, in Casu nobis communicato obvenientes, ideò ad quinque

quinque quaestiones ordinatim respondere ita debemus: 1. Quod non solum probabile, sed & possibile, prout & saepius contingit, quod infans in difficultate partus, in tenero capite facile laedi possit, & hoc multo magis (si vera est circumstantia) in isto Helenæ partu fieri potuit, utpote, qui in pavementum excidit, quò casu vel lapsu facile in capite potuit laedi. 2. Tenendum: quod in adultis subjectis ejusmodi Crânii læsiones, & subsequens extravasatio sanguinis, absque læsione Cerebri, non semper lethales sint, nihilominus debent in recens natis, & debilibus infantibus, pro longè periculosioribus haberi, quamvis nec hic statim absolutam lethali-tatem elicere valeamus: siquidem experientia testatur, quòd diligenti curâ ac studio tales etiam læsiones in recens natis fuerint sanatae. 3. Allegata indicia suffocationis, plerumque quidem, sed non semper, multò minus necessario in violenta suffocatione conspicua esse, quæ

tamen in debilibus infantibus, & qui tali violentiâ suffocantur, non semper præstò sunt. 4. Uti-que præsentissimam mortem, & lethali-tatem absolutam, causatur non facta vasorum umbilicalium deligatio, dum hæc ratione infans sanguine & spiritibus vitalibus privatur, prout experientia suffragiis suis hoc comprobabat; ideo etiam Medici sine exceptione, non factam umbilicalium vasorum deligationem pro absolute, & simpliciter, lethali reputant. 5. Vox sive vagitus non editus, non est infallibile signum octimestris partus, vel jussu tempore non nati, adeòque non vitalis, præsertim, quando omnia membra, & corporis partes suam impetrarunt perfecti-onem: quandoquidem ob debilitatem contractam (quæ hoc in Casu duplex est, & a lapsu interram, & ob effluxum sanguinis, propter non-deligatum umbilicum) interdum vocem nullam edere valent: &c. &c. Dab. Lips. die 1. Maji Anno 1656.

Vid. Amman. Med. Crit.

CAS.

CAS. XXII.

DE

INFANTICIDIO.

REQUISITIO.

V. V. Exc. Exc. Aëta Inquisi- mihi iudicium pro debitò red-
 * tionalia hisce transmissa hostimento communicent, ro-
 ut diligenter perlegant & desu- gantur &c.
 per 2. seqq. quæstionibus suum

RELATIO MEDICI & CHIRURGI.

Qum attestatum aliquod informationem curim in regio-
 de Infante Reginae Tröge- ne sterni & in syncephite aperui-
 ræ mortuò inventò, & de con- erimus, caput quoque curatissi-
 stitutione funiculi umbilicalis in- mē inspexerimus, nullam tamen
 hoc ipsò desideretur; hinc refe- ab illa læsionem illatam aut im-
 rinus, quòd infantem suā jam pressionem cranii, pectoris, nec
 perfectione gaudentem & jam sub dictorum membrorum se-
 aliquor ante inspectionem horis ctione aliquid sanguinis coagu-
 depuratum & ablutum inveneri- lati observare potuimus; sic neq;
 mus, unde ne minimum quidem, aliud fœtus mortui in lucem
 sive sanguinis in funiculò umbi- editi signum, v. g. spuma circa
 icali atque corpusculo, sive læ- os, tumor oedematosus, maculæ
 sionis alicujus, exceptâ laciniâ lividæ (quæ indicia fœtus in
 digitorum longâ & dimidium digi- uterò sc. mortui non semper
 tum latâ, in latere dextrò vidi- quidem adfunt, vid. D. Amman-
 mus. Et quamvis ad meliorem nus Med. Crit. p. 455. Edit. Sec.)

Pars II.

LIII

obser-

observari potuit. Funiculi umbilicalis constitutionem quod concernit, ille legitimè quidem solutus, ad spirham se ab umbilico distantiam, nec ut sapius fit, brevior iusto resectus erat, ne ligari possit: Hic autem absque omni deligatione inventus

fuit. Quid autem vasa umbilicalia non deligata, antecedentia in Actis & linteamina cruentata, quibus involutus fuit, præseferant, Facultati Medicæ dijudicandum relinquimus. Reichenbach die 14. Maji 1686.

JOH. PETRUS N. Med. Pract.

JACOB. HEINRICUS Gobel, Chir.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

Desuper Lethalitate

FUNICULI UMBILICALIS NON LIGATI.

Transmissis Nobis Actis Inquisitionalibus, Reginam Trögeriam ejusque infantem exanimem repertum concernentibus & de seqq. 2. Questionibus; 1. *Quæ conditio Funiculi umbilicalis fuerit? & an 2. exinde conjici possit factum viventem in lucem editum fuisse?* Judicio nostro requisito: Præviâ diligenti Actorum perlustratione omniumque circumstantiarum ponderatione respondemus, quod, cum i. juxta

Medici & Chirurgi Relationem Funiculus umbilicalis planè non deligatus fuerit, infans (si vivus in lucem editus fuerit) sanguine & spiritibus vitalib⁹ privatus fuerit, ut necessarîo exinde expiraverit. 2. Si Funiculus umbilicalis adeò candidus & albicans, prout aliàs esse solet, visus non fuerit, sed flavus & flaccidus apparuerit, probabile est, mortuum fuisse editum, licet talis funiculi umbilicalis constitutio

etiam

eiam à non factâ deligatione ad horam II. matutinam frigori & præcipue ab aëre externô, expositus fuit, oriri potuerit. dum ab horâ XII. mediâ noctis Lipsiæ die 20. Maji 1686.

Ammannus Prax. Vult. Lethal.

Dec. VI. Hist. VIII.

CAS. XXIII.

DE

INFANTICIDIO IMPUTATO.

REQUISITO.

P. P.

Vestra Magnificentia & Dominationes sequentem facti speciem sibi referri patiantur: Tuia sc. coelebs adhuc & extra conjugium vivens puella, bonæ aliâs famæ & honestæ familiæ, nemine præsentem infantem peperit, quem, cum exanimem, ut perhibet, enixa fuerit, tam profundè, quam gelu tunc urgens permittebat, in terram defodit & saxo graviore obtexit. Paulò post autem, cum abdomine coincidente in suspitionem traheretur & examinata puerpe-

rium statim confiteretur, in carcerem delata & acsi partum encaverit accusata fuit; ubi simul accidit, ut partus à probatò Medico inspectus & ab eodem sequens Relatio, sub signo Δ , impertita fuerit. Quandoquidem autem Captivæ defensio quadam indulgeatur & inter alia ad declinandam suspitionem imputaram iudiciò quodam Medico indigeat; hinc è re esse duximus, ut de eò conquirendo solliciti essemus.

Licet autem certum sit, quòd

LIII 2

in

in corpore demortui infantuli, esse. Et quoniam de super se ita more quodam p. n. laborare putavit, ulterius evenit, ut vehementem satis & ingentē, cochli. ij. adæquantem, dosin succi iridis nostratis, è radice recentis expressi, assumerit, quā non tantum vehementissimè per sedes, sed etiam per excretionem humorum ita purgata fuit, ut calcamenta ferè aquis innatarint.

Quoniam ergo Medicus, qui sectionem administravit, præter hoc, quod de accidentibus hisce nil quicquam resciverit, iudicium suum, ob gravissimas causas, non immeritò suspendit & probabiliter signa in corpore reperta pro insufficiētibz ad inducendā lethalitatem, habita, neque alia magis lethalia ac violenta indicia reperta fuerunt: hinc inculcata eò magis, concurrentibus hisce casibus præmissis, à suspitione illā eximenda erit, considerando, quod externæ illæ impressiones, violentiæ & *παραφύλακα* tenerrimum adhuc partum necessariò afficere, imò vitæ prorsus incommodare debuerint. Quapropter subacta Prudentiorum informatio officiosè expetitur: Dum, i. ut

supra:

supradictum, nulla certa ac lethifera signa, quæ partus evocationem necessariò inferant, occurrunt, sed illa potius pro dubiis & insufficientibus habenda 2. periculosa & jam ante enumerata accidentia se traserunt, à quibus partus necessariò affici & exanimari debuit, maxime, quum conatus & labores parientis partim stando, partim genibus insistendo, peracti fuerint ipseque partus subito eruperit, abhinc 3. corpusculum inhumatum saxo graviore oneratum indeque contusio quædam & depressio in capite aliaque produci poterint, adeoque 4. ex præsuppositis modò allegatis, negato partu vivò, funiculi umbilicalis dilaceratio ejusque intermissa deligatio lethales esse non potue-

runt, quæ & extra casum ejusmodi imprudentiæ & ignorantie adscribenda fuissent. Quær: Annon hæc ratione signa allegata ad statuendam lethalityatem pro insufficientibus habenda, adeoque è contrariò potius mortis causa violentis illis accidentibus, aut in defectu sufficientium indiciorum, alii symptomatibus, adscribenda? eaque de causa inculcata necessariò à suspitione insimulati infanticidii, circumstantiis ita se habentibus, absolvenda sit? Ea quæ pro labore solvenda sunt, lubentissimè & citissimè sequentur; obnixè autem peterem, ut, cum periculum in morâ sit, negotium hoc omni, quâ fieri poterit, ratione maturetur, qui cum voto Divinæ Protectionis persevero

V. V. Magnif. & Dom. Dom.

Officiosissimus

Johann. Lorenz. Jur. Pr. Defens.
nom. Captiva Titia.

SECTIO MEDICI.

1. **I**N superiori ossis frontis parte contusio quædam acciderat, quæ è sanguine coagulato grossi minoris latitudine interiori dicti ossis frontis superficiei adhærebat. 2. Idem hoc frontis os sursum & deorsum versus depressum erat. 3. In mediô ossis occipitis externè aliquid sanguinis conspiciebatur, quod eodem in locô supra & infra cutim, ad grossi latitudinem sanguine suffusum erat, ibique pericranio mucus quidam, sanguine permixtus, incumbebat. 4. Totum os occipitis, ut & dimidia eaque posterior ossis (yncipitis) dextri & sinistri pars extus subcoerulea & quasi sanguine suffusa erant. Sub hisce §. 4. memoratis cranii partibus cerebrum pauca sanguinis quantitate quasi deturpatum videbatur. 6. Funiculus umbilicalis non tam abscissus, quam abruptus erat, & quidem ad digiti longitudinem, cujus exterior tunica, usque ad infantuli corpusculum adhuc tracta & decorticata qf. conspiciebatur.

EXTRACT. è LITERIS & JUDICIO

DN. D. STAHLII, Arch.

Vinar. Sax.

QUamvis autem in allatis indicis n. 2. non exprimat-
tur aut perhibeatur, an sursum
& deorsum versus peracta de-
pressio idem denotet, aut an per
depressionem deorsum factam,
depressio propriè sic dicta, seu
impressa fovea: Per depressio-
nem verò totius ossis frontis, ubi
cum ossibus bregmatis concurre-
re

rere debet, incurvatio ejusdem loci intelligi debeat: quamvis etiam hic definiti debuisse, an talis sanguinis extravasati collectio duram meningem simul affecerit, an potius tantum interiori laminæ ossis modò dicti adhererit?

Quod vero tandem cardinem totius rei, sc. definitionem lethali-
tatis attinet, per se quidem constat, violentas hæcæ allisiones, quarum prima nullum contusionis signum externum: Posterior autem n. 3. nullum signum immediatum contusionis internum habuit, per se, absolute, ut allisiones, lethales non fuisse. Interim præmeditatò hic mone-
re volui, relationem inspectio-
nis, si in terminis transmissis per-
acta fuit, ita neutiquam compa-

ratam esse, ut Medicus consci-
entiæ rationem habens juxta e-
andem definitivè renunciare, va-
leat: dum æquivocatio depres-
sionis num. 2. sanguine quasi de-
turpatio n. 4. (quæ an vera & ge-
nuina & non quasi talis fuerit, vel
simplicissimus quivis homo de-
finire potuisset.) cerebrum pau-
cò sanguine suffusum n. 5. sine
factâ meningum mentione, quas
hic unicè tangebatur, dubia pror-
sus & insufficientia momenta
sunt. Neglectam verò deligati-
onem vasorum umbilicalium
per se lethalem esse, accedente
insuper violentâ abruptione, ex-
tra omne dubium est locatum.
An autem Rea eandem ex pro-
arresi & animò occidendi negle-
xerit, vix credo.

JUDICIUM SUCCINCTUM

de super

Allatis signis, quæ pro simpliciter lethalibus habentur, sed contrarietatem aliquam involvunt.

Ad

AD punctum 1. Signum hoc, sc. contusio ossis frontis, quia nulla læsio vasis magni aut partis principalis conjuncta fuit, à parte Primiparæ pro signo lethali propriè haberi nequit, nec quòd aliquid sanguinis, grossi magnitudine in interiori ossis frontis parte observatum fuerit, ob causas insequentes: Quibus (præter experientiam & autopsiam, quam addimus) ut irrevocabiliter concludamus, notandum est, os frontis in recens natis duplex conspici, futurâ sc. coronali, quâ dividitur, intercedente, simulque è laminis non purè ossis, sed cartilaginibus durioribus coagmentatum esse, adeoque non tam perfectum os, quàm cartilaginem duriores constituit. Quùm ergò infans hic, juxta consuetum pariendi modum, adhuc per os uteri, circulo cartilagineo firmatum, prodierit, hinc dictum modò os uteri, ob vias in primiparâ non satis adhuc dilatatas & quia juxta aphor. Hippocr. 44. è puerperis præcipuè laborant primiparæ, dubio procul, ratione toni sui, os frontis in hoc partu ita conquassare similemque contusio-

nem, non tamen purè lethalem causari potuit quia Hippocrate teste, omnis contusio, nisi vas magnum vel pars principalis lædatur, periculosa, non verò lethalis est; imò si lethalis simpliciter & sine omni exceptione esset, ea tamen per se & internè propter angustiam hancque insequentem contusionem, non verò externè Matris vel Primiparæ violentiâ lethalis fuisset, aliàs necessariò partes adjacentes, ossa scil. nasi, sphænoides, mammillare &c. propter ténacitatem, immediatè admotâ manu violentâ prorsus conquassata & simul læsa fuissent; adeò, que contusio hæc à casu subitaneò, quò præcipitabatur, potius deducenda, cum omnibus constet Medicis, quantam vim in foetum habeant impressiones violentæ; quibus ignorantia parturientis simul pro excusatione patrocinatur.

2. Signum quod concernit, quòd sc. os frontis sursum aequè ac deorsum versus notabiliter depressum fuerit, ob antedictam omnis uteri coarctationem idem os frontis, cum non ex unâ, sed plurimis particulis constet, facile è

se è situ suo moveri potuit, quod tamen similiter simpliciter lethale non est, nisi ruptura quædam concurret. Ipsa enim experientia testatur, infantes, ob similem coarctationem & oris uteri tonum, oblongis, curvis, aliisque, contra figuram aliâs naturalem militantibus, capitum figuris in lucem edi, quæ tamen ope Obstetricum prudentiorum aptè & commodè rursus componi & restitui possunt. 3. quoque ita crudè & simpliciter lethale haberi non potest, quod aliquid sanguinis in osse occipitis exteriori inventum fuerit, siquidem omnibus constabit Medicis & prolixè quoque in *Dn. D. Wedelii & D. Mæbii Physiologia* It. *Pinnai, Harvæi, Tr. de Partu* legi poterit, quod post exitum partus multum sanguinis, lochia secum secundinis, sequantur & ita, dum in hoc foetu nulla ablutio accessit, sanguis, his cum primis in locis, hærendo, necessariò remansit, maxime aliis causis deficientibus, quia vulneratio non adfuit, cujus intuitu de sanguine coagulato, è venulis vulneratis, cogitari possit. Quod etiam in loco supra pericranium mucosa

quædam materia sanguine permixta observata fuerit (quæ tamen non purulentam aliquam materiam, sed pituitam tantum præ se tulit) in pusillis & recens natis infantulis etiam secundum naturam occurrit, quia *Hippocrat. lib. de Factu* ossa, inquit, capitis in recens natis cava, intus & extus mucagine, pituita crassâ, materia medullosa & excrementis non modò crassis, sed etiam aqueis obducta, quæ humectant & iterum ad glandulas & loca secretiora abeunt; quod autem aliquid sanguinis intermixtum & in cute suffusio ad grossi latitudinem suborta fuerit. it. quod 4. totum os occipitis, ut & dimidia & posterior ossis syncipitis dextri & sinistri pars extus coerulea fuerint, faciliè, quoad prius, (signum sc. sanguine permixtum) casus & lapsus primiparæ, quò brevè ante partum, de colle sublimi & abhinc de scalâ multorum graduum præcipitata fuit, tale quid causari potuit, siquidem eò ipsò non tantum fortui talis confusio pluraque signa lethalia imprimi, sed & hic è situ suo atque locò devolvi potuit, unde infans, qui hoc aque

ac per radicem iridis nostratis propinata (quæ puerperam ita purgaverat, ut calceamenta aquis repleta fuerint) ita debilitatus & quia nutrimentum & vehiculum, beneficio cuius infantes, ob humectationem viarum alias exitum faciliorem inveniunt, tandem exanimis in lucem editus fuit. Metus enim, timor, ira, imò verbò, animi pathemata, cum primis autem externa violentia, qualis huic etiam accidit, maximam potentiam & impressionem in fœtum habent debilesque imò prorsus exanimis fœtus reddunt, ut *Mæbius & Schenckius* in *Scholâ partium humani corporis* testatur, quâ ratione Rustici mulier, durissimis verberibus excepta, infantem demortuum enixa fuerit, cuius brachia, lanæ instar, mollia fuerint, ex eò, quod mulier in brachiis ita tractata fuerit; quin & simile mihi met ipsi exemplum innotuit, quod fœmina quædam, ex alto delapsa, infantem in totò corpuseculo coeruleum & suffigillatum pepererit, qui brevi post expiravit; ut taceam signum hoc coeruleum ortum suum ab epilepsia fœtus & uteri,

quæ post mortem similia stigmata relinquit, habere potuisse; quemadmodum & infans ob lapsum supradictum è situ suo præcipitari & constringi potuit, cum ob venarum & asperæ arteriæ, à funiculo umbilicali obortam, constrictionem infantes in partu sæpius exanimis, aut si adhuc vixerint, capite coeruleo & sanguine suffuso prodeant, ut exempla ejusmodi expertis Obstetricibus haud ignota sunt; quapropter & hoc signum Puerperæ non simpliciter adscribi, sed vehementibus accidentibus & causis morboris tribui possit. Tandem quòd ultimò funiculus umbilicalis, ad digitum fere longitudinem, à fœtus abdomine abruptus fuerit, ob longitudinem similiter simpliciter lethale esse non potuit, ut *Bartholin.* in *Anat. Reform. it. Schenck. de vena umbilicali* testantur: Natò infante funis prope abdomen duorum vel trium digitorum transversorum intervallò ligandus, siò forti sæpius circumducto, à ligaturâ hinc tribus circiter digitis rescindendus, curandusque umbilicus; donec exsiccatu sponte suâ decidat; ex hac ergò autho-

ritate ipsaque experientiâ concludere possum, longitudinem signum simpliciter lethale non esse, abruptionem autem puerperæ magis, quàm infanti nocuisse, cum funiculus umbilicalis à ligaturâ sponte suâ decidat. Hoc potius signum & causâ

mortis esset, quod ligatura non accesserit, unde fœtus, si vivus in lucem editus fuisset, ob privationem sanguinis, necessario exspirasset; neque decorticatione tunicæ venæ umbilicalis, si fœtus mortuus, attendenda esset.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ ERFURTENSIS

DE

PRÆCEDENTE CASU.

P. P.

Quum Literis die 12. hujus ad Nos datis retuleris, quâ ratione Titia cœlebs & extra conjugium vivens puella, nemine præsentē infantem pepererit, quem, cum juxta narrata ejus exanimis in lucem sit editus, in terram defodit & ingenti saxo cooperuit: Infans autem hic, postquam ob suspicionem mox in carcerem delata fuerat, à probato Medicò ablinē inspectus & in eò, juxta tenorē Relationis Medici, diversæ læsiones in ostē frontis, oclē occipitis, ut & cere-

bro sanguine quodammodò suffuso & funiculò umbilicali dilacerato observatæ fuerint: Simulque à Nobis petieris, ut, *an signa allegata ad statuendam lethalityatem sufficiant, aut è contrariò potius mortis causa præcedentibus lapsibus violentis & purganti drastico, paulò ante assumto adscribenda sit?* Judicium Nostrum impertiremus; hinc præviâ Collegiali ponderatione omnium circumstantiarum Domino reticere non possumus, quòd primò quidem in votis habeamus, ut Medici

relatio clarius nonnihil & dilucidius descripta fuisset; quantum tamen è læsionibus supra descriptis apparet, eò ab ita sententia nostra, quòd quinque priores, in relatione descriptæ, læsiones in capite, pro simpliciter lethales haberi non debeant, quoniam violenti lapsus, qui præcesserunt, ut & insequens partus difficilis, cui nemo interfuit, qui primiparæ huic suppetias tulisset, illas, ut experientia testatur, causari possunt. Dilaceratus autem & non deligatus funiculus umbilicalis, ob hæmorrhagiam, dubiò procul lethalis haberi debet, nisi forte ab allegatis duobus, iisque violentis casibus, partum antecedentibus, vehementi purgante assumpto, aliisque gravioribus corporis & animi motibus, infans in utero maternò enecatus fuerit, quod omninò accidere potuit. Quæ amici responsi loco Te celare nolumus. Sign.

Erfurti die 25. Maji A. 1691.

Decanus, Senior & Assess. Facultatis
Medicæ b. l.

E.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ JENENSIS,

desuper

EODEM INFANTICIDII CASU.

Postquam à Regimine Tutorum, ut de iis nostrum in Arte Medica fundatum iudicium impertiremus, prævia consideratione omnium & singularum circumstantiarum existimamus:

Quòd

Quod per circumstantias allegatas læsionis violentæ foetui in utero periculum vitæ, imò ipsa mors induci quidem potuerit. Quandoquidem vero inspectio ocularis docuerit, funiculum umbilicalem deligatum non fuisse, & positò, quod sanguis è foetu in utero, datò ejusmodi casu penitus ad principium suum quasi retrocederet (quod suo in loco relinquitur) attamen hæc manifesta inæqualitas hujus recursus observata fuerit; hinc ob causas allegatas Matrem à suspitione homicidii absolvere non possumus, sed eò Inquisitam satis gravatam esse putamus. Attestante Sigillo Facult. nostræ. *Sign. Jene A. 1682.*

Decanus, Senior alique Professores

Facult. Med. ibid.

REQUISITIO II.

P. P.

IN recenti adhuc memoriâ hærebit, quâ ratione ante duos circiter menses V. V. Magnif. & Dom. Dom. quandam Facti Speciem, quâ certæ personæ sexus sequioris partus infelicio pro violento & inexcusabili homicidio sumitur diversaq; indicia à Medicis judicialiter adhibitis, contra Eandem adferuntur, ad deliberandum & dijudicandum obtulerim. Veneror Dom. norum meorum Honoratissimorum Responsum annexasq; rationes subactissimas, nullus dubitans, quòd, si cum transmissione actorum, quibus idem tanquam additamentum adjeceram & ad obtinendam sententiam submiseram, rite processum fuisset, exoptata absolutoria insecuta fuisset: Hæcque vice suo in loco relinquo, cur aliud placuerit, acta Tori Facultati hujus loci communicata aliudque Consilium desideram.

deratum fuerint. Quoniam vero Decanus & præcipuum prædictæ Facultatis membrum antea inspectioni præfuit, calamum totumque negotium direxit, & nunc se corrigere aut in faciem quæ contradicere sibi piaculo ducet, hinc circumstantiis ita se habentibus aliud insequi non potuit, quâ ut relatio prima confirmata, Inquisitæ verò partes deferat, aut ut dicam rectius, V. V. Dom. Dom. votorum numero superata fuerint. Quoniam igitur cardo totius rei adhuc in funiculò umbilicali, minus deligato, vertitur, ejus tamen inutilitas hîc è testium depositionibus elucescit, & quæ de inæqualitate recursus sangui-

nis adferuntur, à me capi nequeant, nihilominus ad ulteriorem, quæ conceditur, defensionem sufficienti informatione & rationibus magis stringentibus opus sit, maximè, quòd existimare velint iis, qui sectioni interfuerunt, majorem fidem adhibendam esse, quam iis, qui ab aliis informati sunt. Hinc Dominis meis Honoratiss. supradictum Responsum hîc sub Lit. E. transmittito, decenter rogitans, velint illud Collegialiter, pro decantatâ dexteritate ponderare suoque porro Consilio & quilibet sustineri debeat: me dignari, quòd cum debita remuneratione studiis meis nunquam non recognoscam

V. V. Dom, Dom.

Dat. d. 17. Maj. 1682.

Officiosissimus

INNOCENTIUS HONOR.

RESPONSUM II.

FACULT. MEDICÆ ERFURTENSIS,

P. P.

Quandoquidem Nos certiores reddideris, quòd Responsum, aliquot abhinc mensibus, impertitum, eam ob causam

fam

sam minus attendatur, quod aliâ quadam Relatione Lit. E. contra deductionem nostram optimè fundatam, infanticidium adhuc & quidem ob funiculum umbilicalem, sine deligatione observatum, ut & inæqualitatem aliquam recursus sanguinis sustineatur: additâ petitione, ut de dubiis ejusmodi in medium allegaris & à Te vix intelligibilibus, sufficientem & solidam informationem adderemus; hinc præviâ maturâ eâque Collegiali deliberatione Responsi loco referimus, totum hoc negotium in duabus quæstionibus consistere. 1. *An per allegatas circumstantias læsionis violentæ fœtui in utero materno periculum vite aut ipsa mors inferri potuerit?* quod non tantum in nostrò, sed & contrario Responsò sub Lit. E pro certò & indubio habetur, & consequenter insignis præsumptio & probabilitas fœtus mortui in tantum extra dubium locatur. 2. *Quæritur: An indicia sub inspectione observata ita comparata sint, ut probe fundatam illam fœtus demortui præ-*

sumptionem tollere, contrarium, nempe partum vivum & ita consequenter infanticidium, per funiculum non deligatum, productum probare valeant? Sed hic inter omnia allata indicia nullum reperias, quod partum vivum & ita infanticidium ullò modò sustinere valeat. Dum enim 1. funiculum umbilicalem non deligatum opponere satagunt, manifesta petitio est principii: Necessitas enim deligandi præsupponit partum vivum, quod hic in quæstione est. 2. Opponunt inæqualitatem recursus sanguinis: Ast libenter confitemur, quod consequentiam hanc: Inæqualitas fuit, ergo partus vivus & infanticidium statuenda, capere nequeamus, maximè, quum & in statu naturali inæqualis sanguinis infarctus & protuberantias in hepate uterinò observemus, nedum illuc ubi tales violentiæ præcesserunt. Quod Dn. ad ultionem defensionem celare nolimus, Sigillo Facultatis omnia confirmando. *Sign. Exforti mens. Jun. 1682.*

Decanus, Senior &c.

LITE.

LITERÆ

EJUSDEM FACULTATIS

AD

DEFENSOREM REQUIRENTEM.

P. P.

AD ulteriorem Tuam relationem infelicem partum foetus demortui concernentem: Qua ratione sc. præter spem Acta, una cum Responso nostro aliquot abhinc septimanis à Nobis communicato, non tam ad sententiam ferendam, quam potius Collegio illi Medicorum, quod antea Inspectionem administraverat indeque infanticidium aliquod inferre sategit, ad ejus judicium impetrandum transmissa fuerint, quod tamen ut metuebatur, priorem suam sententiam rescissurum non erat: siquidem, ut ex additamento sub Lit. E. fusius apparet, idem negare quidem non potest, quod per adductas circumstantias læsionis violentæ foetui in utero maternò periculum vitæ, imò

ipsa mors inferri potuerit: Atamen intuitu 1. funiculi umbilicalis non deligati & 2. inæqualitatis sanguinis recurrentis sustinere non dubitavit, quod Matrem ab omni homicidii suspicione absolvere non possit, sed hanc eadē insigniter gravari existimet: Imò juxta nonnullorum opinionem, judicium hoc, tanquam vi inspectionis ocularis conceptum, majoris quam aliorum sententia, valoris habeatur; addita decenti petitione, ut præviâ maturâ deliberatione judicium nostrum Collegiali denuò, ad ulteriorem defensionem instituendam, impertiremus; Brevis respondemus: Quod ratione Præliminarium 1. nostro judiciò Magistratus Politicus forte non sine prægnanti causa è re

esse ducat, primò omnium Medicorum pro & contra disputantium judicia experiri & abhinc demum Acta ad sententiam ferendam transmittere.

2. Quòd & hoc in locò inspectio, cum omnibus illis occurrentibus phænomenis utrobique in concessis & tanquam extra omnem contradictionem posita habeatur; reliqua autem discrepantia unicè ex illationibus quibusdam, consequenter aut inconsequenter è phænomenis illis deductis, oriatur: ut adeoque præsens aut deficiens inspectio ocularis in se hîc nullam considerationem mereatur. Ipsam verò negotium quod attinet, reverâ supra laudatum Collegium Medicum, ut nos quidem perspicimus, irrevocabili illâ concessione, quòd per allegatas circumstantias læsionis violentæ foetus in utero maternò periculum vitæ, imò ipsa mors inferri potuerit, nostræ sententiæ nullo modo contradixit, sed cum illa se clarissimè conformavit; unde 2. huic intentioni & concessioni re ipsa neque (1.) funiculus umbilicalis non deliga-

tus, neque (2.) similiter manifestè conspicua inæqualitas recursus sanguinis quicquam præjudicant, ita ut multo minus probabilitas infanticidii inde elucescat; siquidem præsupposita violentæ admodum contusionis & probabiliter hinc interrenti foetus immaturi utrique huic illationi è diametrò contrariantur, utpote quæ ex adversò non demonstrabilem foetum vivum tacitè præsupponunt: Allegata autem bina phænomena (funiculus sc. umbilicalis non deligatus & inæqualitas sanguinis retrocessi) in se quoque datò casu præsumtivè editi foetus mortui nihilominus locum habere possunt. Equidem cur à tam violenta conqussatione retrofluxus sanguis non inæqualis & involatis locis non copiosior, quàm alibi fieri & comparere deberet? Interim hæc ubique secus sentientium Dn. Medicorum honore salvo; juxta versiculum:

*Diversum sentire duos de rebus
iisdem,*

In columi liceat semper amicitia.

Quod Dominum ad petitum *Dab. Erfurti die 4. Junii, An-*
ejus, ex officio, in subsidium no 1082,
 veritatis, celare non potuimus.

Decanus, Senior & Assessores Facult.
Med. ibid.

CAS. XXIV.

DE

INFANTICIDIO.

REQUISITIO.

P. P.

EX Actis, quae hisce offici-
 mus, Inquisitionalibus pro-
 lixius elucesceret, quâ ratione pri-
 die Festi Nativitatis Christi, tem-
 pore vespertinô, puella coelebs,
 Agnes Sophia Bolzia, Viro Uxo-
 rato Petro Kochio se carnaliter
 miscuerit & fornicata fuerit. Ab-
 hinc cum impragnata esset & ut
 fol. 1. videre est, ante novem dies
 infantem peperisset, habitâ ra-
 tione circumstantiarum suspicio
 suborta est, eandem, cum infan-
 tus mortuus repertus & ab eâ-
 dem sub lignis absconditus &
 protractus fuerit, infantem ne-
 cessariô enecasse. Quapropter
 eâ, quae Magistratum decet, soli-
 citudine, statim Judices cum Dn.
 Medicô & duobus Chirurgis, ad
 hunc actum, more solito prius
 juratis, eò misimus, ut infantem
 inspicerent, & si opus fuerit, se-
 carent. Quomodo verò infans,
 tam extrinsecè, quàm intrinsecè
 se habuerit, è Registraturâ fol. 2.
 3. 4. observanda & tum à Medi-
 cò, tum Chirurgis subscriptâ fi-
 nis

sus apparebit, & quid Inquisita ad defensionem sui, unde stigmata ex fusco-coerulea, cruenta, cum primis autem violenta depressio in capite & quod funiculus umbilicalis laceratus fuerit, dependerent, allegaverit, fol. 18. 22. occurrit. Quin & 2. Prudentes Fœminæ & Obstetrices fol. 26. 27. suam de hisce sententiam fusius communicant & ut fol. 30. seqq. videre est, Medicus ad Inspectionem adhibitus, Lic. Lasius iudicium suum impertit; quibus omnibus tamen in causâ tam arduâ contenti esse nolimus, sed præ omnibus Attestatum Collegiale Dominorum Nostorum Honoratissimorum, cum annexo Iudicio Medico, ad Acta desideramus, antequam illa Collegio cuiusdam Juridico transmittamus, sine quo siue iustitia, siue innocentia periclitari posset, ut adeoque merito hic caute procedendum sit. Totum autem negotium, quoad Quæstiones Medicas sequentibus usque brevibus punctis innititur:

1. An statuendum sit Infantem hunc vivum atque sanum in lucem editum fuisse?

2. Quanam è signis illis, sub Inspectione annotatus Lethalitatem promoverint?

3. Unde signa illa probabiliter oriantur, & à quanam in specie causâ producta fuerint?

4. An fieri esseque potuerit, ut depressio in capite à lapsu, cum Inquisita stando pareret & infans inde erumperet, orta sit? It. ut funiculus umbilicalis per eruptionem illam violentam, absque inquisita culpâ & proposito negligentia, cum juxta Obstetricis Relationem fol. 26. 27. placenta uterina interdum nimis firmiter adhæreat, disruptus fuerit?

quam conjecturam quodammodo confirmare videtur, quod funis umbilicalis prope umbilicum, ad nucis juglandis magnitudinem sub tensione intumuerit, cum infantulus & firmiter adherentes secundinæ sibi connexæ à se invicem separari non potuissent, donec funiculus umbilicalis tandem omnino disruptus fuerit. Similiter an casus dabilis & presumptivè probabilis sit, plurima illa stigmata ex fusco-coerulea & cruenta, à pressionibus illis & coarctationibus, dum Inquisita pol-

Nnnn 2 licibus

licibus utrique lateri impressis se compressis, eriri potuerint? Vel annon potius stigmata illa, post editum partum, à lapsu ad terram, aut aliis indecentibus contrectationibus, dum infantulum, mox huc mox illuc deportavit, aut à vi quadam infanti illatâ, adeoque cò enecatô ortum ducant? & tandem: Qui cineres ad infantuli os & palatum per-

venerint? an, quod, ut Obstetrices referunt, infantuli in editione os aperiant, adeoque in cineres ore patulo ruendo hos receperit? an potius operâ studioque Inquisitæ, ut infantem suffocaret, ut Dn. Medicus fol. 31. judicat, id contigerit?

Hoc &c. *Islebia die 1. Septembr. 1684.*

Praefectus & Senatus illius loci.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ LIPSIENSIS,

DESUPER INFANTICIDIO

VIOLENTO.

Oblatis Nobis Actis Inquisitionibus Agnesiam Sophiam Bolziam, in punctô Infanticidii concernentibus & desuper 4. Punctis judiciô nostro desideratô, scilicet: An &c. &c. Hinc præviâ accuratâ & Collegiali ponderatione omnium & singularum circumstantiarum

respondemus, quòd, cum 1. neque in legitimô partus terminô, qui initium IX. mensis fuit, neque 2. in conatu viventem factum paritura proprio, juxta fol. 13. quicquam desideratum fuerit. 3. quoque infantulus usque ad horam 6. & quod excurrit (dum tamen juxta relata Inquisitæ fol.

fol. 13. hora 1. aut ut fol. 19. hora 3. in lucem editus fuit, adeoque post aliquot adhuc horas) omnino adhuc caluerit, alias verò foetus demortui calere non soleant, sed nunquam non frigidi sint (nisi forte in ipso enixus momento expirent) omnino probabile sit, foetum hunc non tam exanimem, quam potius vivum in lucem editum fuisse. Quod si jam ab Inquisita enecatus fuerit, II. E signis sub inspectione annotatis Lethalitem præcipue promovisse potuerunt, aut etiam induxisse, primò diversæ contusiones capitis fol. 2. 3. 31. 32. sub Num. 3. 11. 12. 13. 14. 15. observandæ, depressiones cranii & pæ matris sigillatio ut & 2. funiculus umbilicalis, juxta fol. 2. 14. disruptus, dum illæ spirituum animalium per cerebrum morum impediverunt, ex hoc verò sanguis & spiritus vitales, quæ data porta, ruerunt & evanuerunt. Unde verò III. Signa aut lisiones illæ oriantur & à quam causâ producta fuerint, absolute per omnia determinari nequit. Attamen IV. haud facile possibile est (si à contu-

sione aut impressione illa deducenda esse ponamus) 1. tam varias capitis contusiones ab unico in terram prolapsu & quidem 2. non tam in terram denuclatam, quam insigni cinerum acervò munitam, dependere, cum primis, dum inquisita 3. erectò corpore adeoque stando peperit brevitasque funiculi umbilicalis lapsus violentiam impedire potuit; quin potius aut à violentia voluntariâ, aut ab inconsideratâ distractione foetus ejusque subtus ligna reconditione hæc fieri potuerunt. Funiculum verò umbilicalem à lapsu modo dicto violento versus terram disruptum fuisse, similiter, ob insignem & manifestam ejus tenacitatem, in vegeto & ut apparuit incolumi fanoque foetu & secundina minus est probabile, hocque casu secundina citius (heer & cum uteri prolapsu contingere debuisset) infecuta, quam robustus ille funiculus dilaceratus fuisset. Unde V. violenta ejusdem dilaceratio aut dissecctio ab Inquisita facta probabilior videtur. VI. Reliqua

stigmata fusca & cruenta quod concernit, impossibile quidem non est illa eò, dum fœtus adhuc in utero continetur, tempore, à vehementibus coarctationibus & pressiõibus abdominis prægnantis quandoque fieri posse, quoniam vero Inquisita, juxta propriam confessionem, fol. 14. tantum pollicibus latera compressit & arctavit, hinc non videmus, quâ hõc modò contusiones illæ, fol. 2. 3. N. 3. 4. in fronte, Num. 5. 6. in naso, Num. 7. in dextrò tempore (& quidem junctâ fissurâ cruentâ) Num. 8. in collo, versus nucham & fauces oriri potuerint? sed credibile potius est, quod, ut supra dictum, ex violentiâ ejusmodi fœtui post partum (sive ex proarresi sive imprudentia) illatâ hæcce acciderint. VII. Quâ ratione cineres ad infantis palatum deveniunt? certo definiri nequit: Quodsi tamen juxta fol. 2. 6. 14. 31. os atque nares, usque ad palatum cineribus omninò repleta fuerint & infarcta, id non tam à lapsu solò, quàm potius à voluntariâ infarctione deduci huicque attribui potest, cumprimis, si, ut perhibet, infans exanimis in lucem editus est, ut tantam eorum quantitatem inspirando attrahere nequiverit; quam & non omnes infantuli, ut obstetrices fabulantur, ore hiantè nascantur. *Lipsie die 11. Septembr. Anno 1684.*

Ammannus Prax. Vuln. Leibel.

Dec. VI. Hist. I.

•§(o)§•

CAS

CAS. XXV.

DE

INFANTICIDIO.

PATRIS CRUDELIS.

INSPECTIO.

PRæviâ Requisitione Regiminis Principalis Nos infra scripti cum Actuariò Principali hujus loci D. D. Wilhelmi, in præsentia Dom. Pastoris Rotheimensis & Petri Rehe, Scabini illius loci, Puellæ quinquennis, Elisabethæ Mulleriæ corpusculum exanime, Rotheim in templo, sarcophago inclusum, inspeximus & invenimus:

1. Externè supra oculum dextrum stigma aliquod cœruleum, sed minus tumidum, baci tri-

plicati magnitudine, sub quo, post remotionem cutis sanguis quidam suggillatus, neutiquam verò cranii fissura apparebat.

2. In nuchâ & intra scapulas insignis & transversæ manus latitudinem adæquans ac ad putrilaginem quodammodò inclinans Contusio, cum plurimò sanguine grumoso se trudebat, quæ post cranii apertionem integrum fere sanguinis extravasati, non grumosi cochleare, inter os occi-

occipitis, ubi futura sagittalis cum lambdoidea coniungitur & duram matrem, sed absque ulla cranii fissura, hærentis suppeditabat: Ventriculis anterioribus cerebri sero limpidò repletis, substantia autem cerebri, cum tertio & quarto cerebri ventriculò illæsis. Præterea in cute capitis vestigia quædam plagarum antehac inflictarum, quodammodò atterubicunda, quæ jam ferè sanata videbantur.

3. In dorso circa renes externè satis ingens, plurimò sanguine extravasatò grumoso perfusa contusio observabatur, unde plures striæ, a sanguinis suffusione oriæ, per spinæ dorsii longitudinem usque ad contusionem inter scapulas observatam adscendebant, post cuius incisionem sanguis grumosis ad oculum quoque conspiciebatur.

Apertò abhinc abdomine viscera infimi & medii ventris in statu naturali comparebant, nisi quod Ren sinister prorsus apostematus fuerit, pelvi ejus

multo sero repletò. In principio quoque musculorum psoas & trunco arteriæ magnæ, ut & venæ cavæ descendente immanis contusio occurrebat, una cum plurimò sanguine extravasato magnâ ex parte grumoso; interim in vasis modò dictis sanguiferis, ut & emulgentibus, propter insignem illam conquassationem, ut & instantem noctem præsentemque musculorum Renisque sinistri corruptionem, non obstante diligentia quavis adhibitâ, apertura aliqua reperiri non potuit. In utraque tibiâ binæ insignes quoque contusiones conspiciebantur, 2. dig. transversorum magnitudinis sanguine grumoso refertæ, qui remotâ cute imprimis clarè conspiciebatur. In medio digito dextræ manus unguis deficiebat, & in secundo articulo digiti medii, in sinistra manu, notabilis quoque contusio videri poterat. In ossibus spinæ dorsii & colli nulla, sive fractura, sive fissura reperiri potuit, utur sollicitè in

te in eadem inquisitum fuerit.

vulneris concernit, eandem Amplissimæ Facultatis Medicæ cdecumato iudicio relin-
quimus.

Symptomata mortem de-
functæ antecedentia, cum de
illis nequicquam experiri po-
tuerimus, è Protocollo Dn. A-
duarii clucescent.

Quæ hisce Obsequiosissi-
me & vi iuramenti præstiti
attestari volumus Gissa die
27. Sept. 1698.

Quod vero lethaliatatem

Serv. Officiosiss.

Joh. Greg. N. N. M. D.

Joh. Josias Ruprecht, Chirurg.

Fridericus Langsdorff, Chirurg.

RESPONSUM

FACULTATIS MEDICÆ GISSENÆ,

desuper Lethalitate

PLAGARUM FILIOLÆ A PATRE
CRUDELI INFLECTARUM.

P. P.

Previâ Requisitione legali, transmissâ & hîc redeuntia Acta,
ut haud ita pridem Nobis Joh. Justum Müllerum Ober-
Pars II. Oooo die.

diedensem, Subulcum Fellings-
husanum, in puncto infanticidi-
dii, concernentia debitâ cum
sedulitate perlegeremus & excu-
teremus & abhinc sententiam
nostram, in puncto Lethalitatis
vulnerum aperieremus, princi-
piis Artis consentaneum esse
ducimus:

1. Quod stigma in corpu-
sculo spinae puellae quinquen-
nis, Elisabethae Mülleriae & qui-
dem supra oculum dextrum,
baci triplicati magnitudine re-
pertum, caeruleum, sed minus
tumefactum, sub quò post
cutis dissectionem sanguinis qua-
dam suggillatio, sed absque fis-
sura conspecta fuit, in se ad Le-
thalitatem absolutam parum aut
omnino nihil contribuerit.

„Quod vero 2. insignem il-
„lam transversâ manus latitu-
„dinem æquantem, ac ad putri-
„laginem quodammodo incli-
„nantem contusionem, quæ in
„cervice aut nuchâ, inter sca-
„pulas observata fuit, quæve
„post cranii apertionem inte-
„grum ferè sanguinis extravasati

„non grumosi cochleare, inter
„os occipitis (ubi futura sagi-
„talis cum lambdoideâ conjun-
„gitur) & duram matrem, ut
„ut absque ulla cranii fissura sta-
„bulantis, suppeditavit, pari-
„terque anteriorum cerebri
„ventriculorum à sero limpido
repletionem atinet; non tan-
tùm primo allegata & insignis
illa contusio, cum sanguine ex-
travasato conjuncta, (sive jam
ictu plagarum immediatè à Pa-
rente infantis, pugno, ut in
Actis habetur, aut quam in ma-
nibus habuit, vannò ligneâ, ca-
piti, collo, aut cervici ejus inflicto,
aut mediatè lapsui infantis du-
rissimo & illisioni ad fornacem
ab inconditâ illâ plagâ suborto,
adscribenda sit) sed & simul no-
tata repletio p. n. anteriorum
cerebri ventriculorum à sero
limpido, maximum & notabile
momentum ad momentaneam
& mox inscutam mortem in-
fantis miserrimi contribuere po-
tuerunt: Illa quidem, quia per
talem, ut probabile est, violen-
tam contusionem, (præter
summè periculosam cerebri &
commotionem & concussio-

nem, de quâ Hippocr. 7. aphor. 58. & Galenus in h. l. apud Bohn. de Renunc. Vuln. pag. 23. legendi) principium nervorum & medullæ spinalis vehementer irritatum atque lœsum, ipsique spiritus animales, ob venulas & arteriolas ruptas & consequenter à sanguine extravasatō per obstructionem & compressionem intercepti & suffocati fuerunt; ut similis ferè Casus (ut ut à causâ violentiori ortus) apud Ammannum in Praxi Vuln. Leihl. Dec. VI. Hist. 3. pag. 443. & 445. & Histor. V. Eäd. Dec. p. 456. it. in Medicin. Critic. Cas. XXIII. pag. 176. reperiri potest: Hæc autem (seri seu lymphæ extravasatō & in ventriculis cerebri &c. stagnatio) quia per eandem circulatio, seu motus naturalis sanguinis & lymphæ, imò influxus & distributio spirituum animalium notabiliter turbata & impedita fuerunt, unde consequenter varia symptomata lethalia, v. g. obmutescencia, epilepsia &c. subsecuta sunt, de quibus legi mereatur Hippocrates lib. 2. de morbis & P. 1. 2. seqq. & ex Recentiori-

bus Bohn. de Renunciis. Vuln. pag. 246. seqq. & 251. seqq.

Similiter res sese habet 3. cum vehementissima illa contusione & conquassatione arteriæ magnæ & venæ cavæ, quæ in ipsō corpore juxta longitudinem spinæ dorsi decurrunt (trunci sc. descendentes arteriæ magnæ & venæ cavæ) quâ totum puellæ abdomen sanguine extravasatō & maximam ad partem grumosō, juxta Medici & utriusque Chirurgi relationem, repletum fuit. Et licet in dictis modò valis majoribus eorumque ramis emulgentibus, ob allegatas causas nulla apertura reperiri potuerit, attamen ex abdomine puellæ sanguine repletō mortisque statim insequente verosimiliter concludere licet, supradictam insignem contusionem cum aperturâ, erosione dictorum vasorum majorum, aut ad minimum ramorum emulgentium conjunctam fuisse; adeoque utramque illam violentam contusionem una cum insequente hæmorrhagiâ & interceptione ac profusione spirituum, tum animalium

tum vitalium, immediatam que tibiâ, ut & abscessus aut a-
mortis causam fuisse & ita pro postematio renis sinistri, care-
simpliciter & absolute lethali- ris paribus per se non lethalia,
bus habendas esse, *vid. Hippocr. benè autem mediata & remo-
Prorrh. II. XIX. 1. & de Morb. I. ta mortis causa simul esse po-
III. 4. & VII. 21. Cels. l. V. c. 26. tuerunt.*

Sebiz. Exam. Vuln. Part. simil.

§. 138. seqq. & §. 157. Gothofr.

Welsch. Rat. vuln. lethal. judic.

C. V. p. 66. & C. XII. p. 108. Bohm.

l. c. p. 397. &c.

Quemadmo-
dum è contrariò contusio ex-
terna in dorso, lumbis & utra-

Quod ad desiderium, in sub-

sidium veritatis, hisce attestari &

sigillò Facultatis ordinariò con-

firmare voluimus. *Signatum*

*Gissæ die 2. Decembris Anno
1698.*

Decanus Doctores & Profess. Ordin.
Facult. Med. *ibid.*

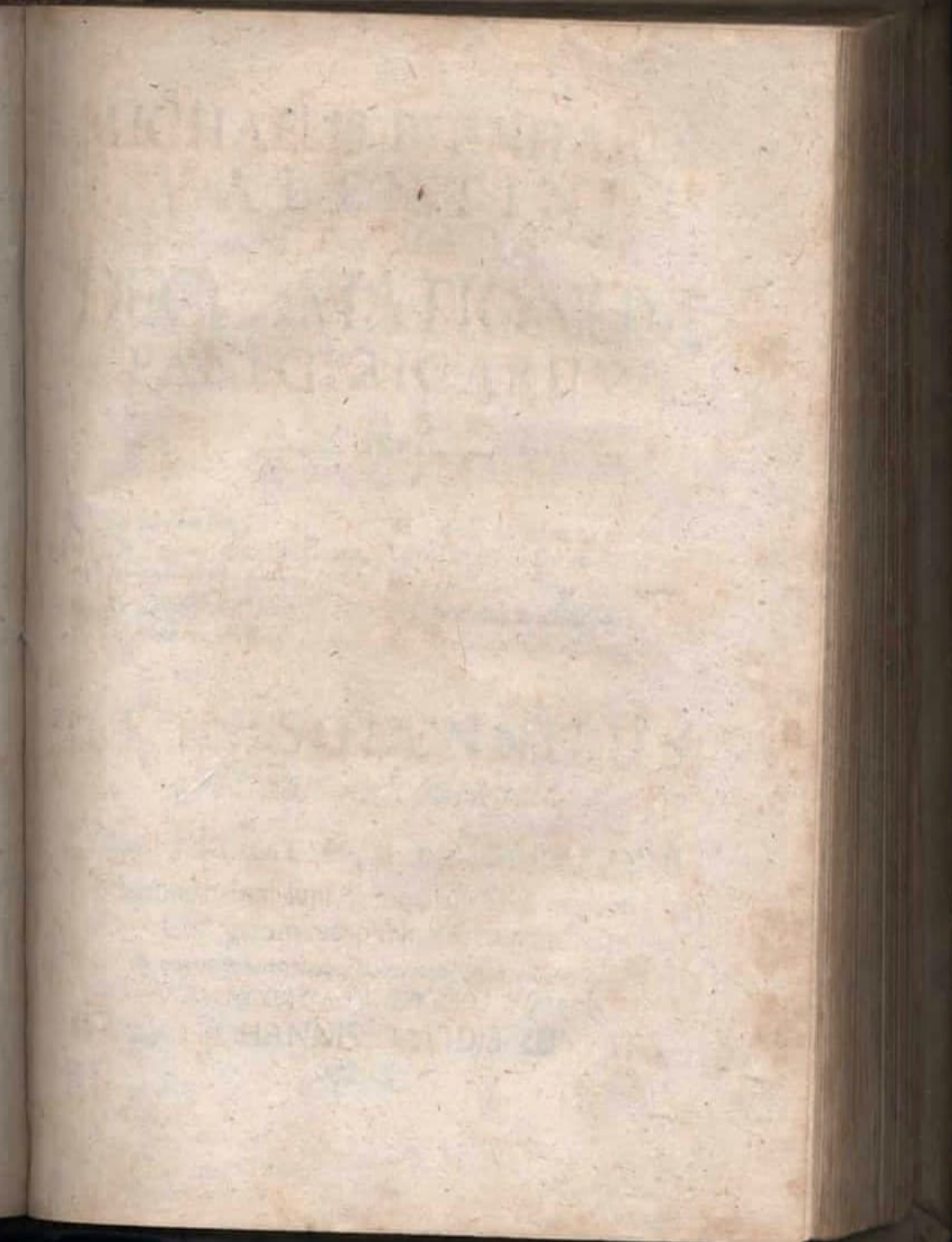
SPHALMATA

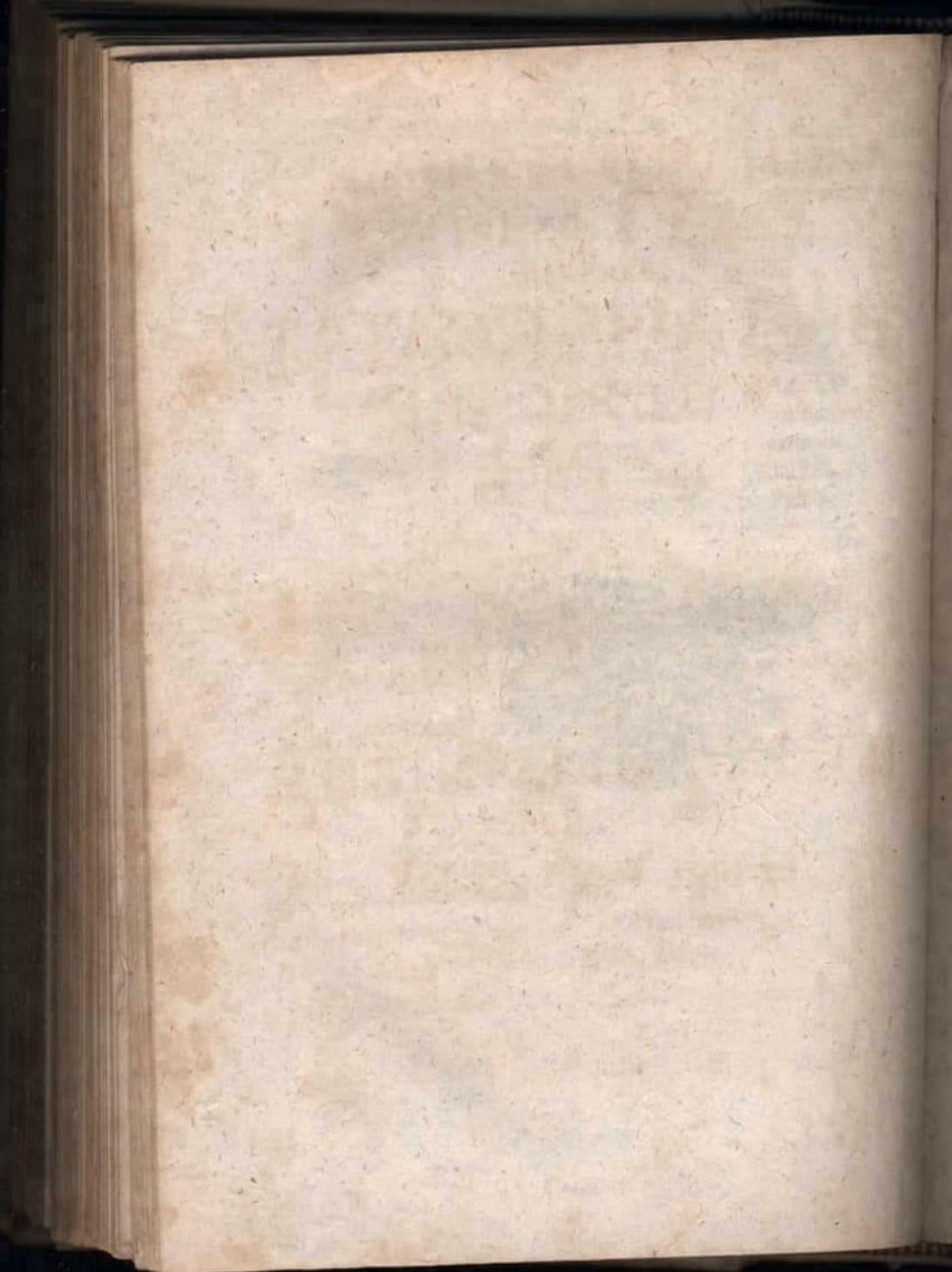
PARTIS II.

Pagina.	Columna.	Linea.	Sphalma.	Correctio.
35.	2.	3.	fuerunt	fuerint
41.	1.	11.	nimus	minus
48.	2.	2.	συγχρότως	συγχρότως
60.	2.	1.	parum	multum
64.	2.	6.	edixisse	edixisse
109.	1. 2.	1.	Δ.	▽.
117.	1.	3.	describit	describat
138.	2.	2.	Fabrilus	Fabritius.
190.	2.	ult.	dirupto	disrupto.
198.	1.	29.	αἷμα	αἷμα
200.	1.	25.	hamorrhagia	hamorrhagia
201.	1.	11.	oprufo	obtusfo
259.	—	14.	LÆSIONEAC	LÆSIONE, AC
260.	1.	penult.	cochlearia	cochlearia
266.	1.	22.	rubium	dubium
276.	2.	6.	evigillis	vigillis
288.	1.	3.	elucescet	elucescet
310.	1.	13.	venam	vena
370.	1.	17.	ita ut	aut,

<i>Pagina.</i>	<i>Columna.</i>	<i>Linea.</i>	<i>Sphalma.</i>	<i>Correctio.</i>
371.	1.	16.	ipfi	ipsis
375.	2.	18.	lymphatia	sympathia
387.	1.	12.	G. H.	dele H.
419.	1.	17.	fusæ	fufci
435.	2.	26.	jenunum	jejunum
437.	2.	2.	posse	possit
462.	1.	11.	Giffæ	Alsfeldiæ
479.	2.	18.	tolcrabilita	tolerabilia
577.	1.	15.	paticula	particula
589.	1.	3.	ducturam	ducturum
599.	2.	11.	Pyrrhob.	Pyrob.

MICHAELIS BERNHARDI
VALENTINI

Prof. Med.

DECLAMATIONUM
PANEGRICARUM

Δ Ε Κ Α Σ

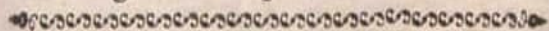
Scilicet

I. <i>De Medico Physico.</i>	VI. <i>Abdicatio Muneris Rector.</i>
II. <i>De Legibus Artis & Naturæ.</i>	VII. <i>De Hassia literata Fatis</i>
III. <i>De Periodis Morborum.</i>	VIII. <i>De Ortu & Progre. Phil. Exper.</i>
IV. <i>De Fastidiis Rectorum.</i>	IX. <i>In obitum B.D. Schefferi.</i>
V. <i>De Medicina Illegali.</i>	X. <i>In obitum B.D. Allmacheri.</i>

Quæ,

UT IN SOLENNIBUS
Actibus Academicis,

Gissæ Hassorum, ab Authore, pro
concione habitæ sunt, nunc suafu Dominorum
Collegarum luci publicæ creduntur.

FRANCOFURTI AD MOENUM.

Sumptibus JOHANNIS DAVIDIS ZUNNERI.

MDCCI.

REINHARDT

W. A. T. T. T.

DECEMBER

1871

THE

AT THE

OF THE

AND

THE

THE

SERENISSIMO ac CELSISSIMO
PRINCIPI & DOMINO
DOMINO

ERNESTO
LUDOVICO,

D. G.

HASSIAE LANDGRAVIO,
PRINCIPI HERSFELDIAE, COMITI IN
CATTIMELIBOCO, DECIA, ZIGENHAI-
NA, NIDDA, SCHAUMBURGO,
YSENBURGO & BUDIN-
GA &c. &c.

DOMINO MEO CLE-
MENTISSIMO,

PRINCIPI PIO, MAGNANIMO, JUSTO,
REGIMEN TRANQVILLVM ET PROSPERITATEM
PRINCIPALEM !

PRINCIPAL DOMINO

ERNESTO
LUDOVICO

D. G.

HANKE L. ANDERSON
J. H. HANKE, COMPTON
CITY, ARIZONA, DICK, ZIGLER
AND SCHWABERGER
NEW YORK, N. Y.
CH. G. G.

DOMINO MEO CLE
MENTISSIMO

REINHOLD P. HANKE, M. G. G.
REINHOLD P. HANKE, M. G. G.
REINHOLD P. HANKE, M. G. G.

REINHOLD P. HANKE, M. G. G.

SERENISSIME ^{AC} CELSISSIME
PRINCEPS,

DOMINE CLEMENTISIME,

um Sacr. Sacr. Cæsa-

reæ Regiæque Maj. Maj. SE-
RENISSIMAM VESTRAM CELSI-
TUDINEM in *Pandectis* hisce
Medico - Legalibus maritare
non substineo tantum proxi-
mum utrobique necessitudinis &
consanguinitatis vinculum, sed

& pristinam eamque Regiam Stemmatis Illustrissimi has-
saci scaturiginem humilime deveneror. Ut enim non
dicam

DEDICATIO.

dicam Carolum illum nomine gestisq; verè Magnum
Primumque in Monarchia Romano-Germanica Im-
peratorem, Serenissimis Hassiæ Landgraviis originem
dedisse, ut vel solum *Mausoleum Hassiacum*, opus
& pretiosissimum & cedro dignissimum, ob oculos
ponit: constat præterea neminique non cognitum,
Ludovicum Pium, Hassiæ Landgravium, ob insi-
gnem, qua coruscabat, pietatem sic dictum, è Regiò
Stemmata progeneratam Conjugem Pientissimam, Eli-
sabetham scilicet Ungaram, sibi desponsasse, quam
ut jam olim in Divarum numerum fuisse receptam
universus Orbis novit, ita in *Serenissimæ Ve-*

stræ Celsitudinis Conjuge Principali illius
memoriam ferè recolunt, quicunque indefessum
EJUSDEM SERENITATIS, pro verâ & infucatâ
pietate reducendâ, zelum utrobique venerantur.
Mira precibus suis devotissimis effecisse traditur S.
Elisabetha, quæ Viatoribus, sarcophagum Ejus pre-
tiosissimum in vicinia spectatum venientibus, longâ
serie recensentur; ast nescio annon similia, vel majo-
ra præstiterit SERENISSIMA NOSTRA PRINCEPS, quæcum
Illustrissima Vestra Celsitudine,
pietate, precibus & exemplo Suo, intra paucissimo-
rum annorum decursum, veri & infucati Christia-
nismi

DEDICATIO.

nismi rudera, obstetricantibus Theologis Probis & Cordatis, per universos Hassiæ superioris circulos ita disseminavit, ut, ubi horrenda alias execrationum fulmina detonabant, nil nisi bona verba nunc recipiuntur, meritoque de vulgò nostrò quis dicere posset: *quantum mutatus ab illo!* Ita sc. non stirpe tantum, sed & virtutibus Reges æmulari: ita Regibus decebat maritari Principes.

Accedit altera, quæ Augustissimæ huic Copulæ ansam dedit, ratio, ab ipso, quod humilimè sisto, objecto petita. Quemadmodum enim Responsa hæc Medico-Forenſia in Celebrioribus S. R. I. Academiis suborta, Sacr. Sacr. Cæsareæ Regiæque Maj. Maj. consecranda erant, quarum autoritate, privilegiis & immunitatibus aluntur Germaniæ Lycea: ita præſentes, quas *Serenissimæ Vestræ Celsitudini* devotissima submissione offero, *Declamations Panegyricæ*, in sola Ludoviciana natæ, Nutritori ejusdem Munificentissimo speciatim inacceptis ferendæ sunt, cujus sub protectione molestissimum & revera arduum Magistratus Academici munus, sermonibus hisce partim susceptum, partim abdicatum secunda nuper vice absolvere & finire licuit.

Suscipe

DEDICATIO.

Suscipe ergò, PRINCEPS SERENISSIME, quæ humilimæ gratitudinis ergò, pro incolumitate *Serenis-*

sima Vestræ Celsitudinis Totiusq; Domus Hasso - Darmstadinæ perenni felicitate, in præsentibus Declamationibus, fudi suspiria. Suscipe labores, in solius DEI gloriam, inclutæ Ludovicianæ celebritatem & studiosæ juventutis emolumentum publicè susceptos, quos ut Deo vitam viresque clementissimè indulgente nunquam non strenuè profecutus ero: Ita *Serenissimæ Vestræ Celsitudinis* Protectioni & Tutelæ Principali eosdem humilimè commendo atque consecro, æternum permanfurus

SERENISSIMÆ VESTRÆ CELSITUDINIS

Subditus Humilimus

*Michael Bernhardus
Valentini.*

DECLAMATIO PANEGYRICA I.

DE

MEDICO PHYSICO

Habita Gisse die 1. Jan. An. 1697.

cum è manibus Medici Sceptra Acad. susciperet.

PROCERES ACADEMIÆ

MAGNIFICI, SUMME RÉVERENDI, CONSULTISSIMI,
EXPERIENTISSIMI, EXCELLENTISSIMI:
CIVESQUE ACADEMIÆ GENEROSI
& PRÆNOBILES!

T Ralatinium & vulgare Medicus desierat; quò parum
est in Lyceis publicis di- abest, quin *ὅσον πρέσβον* egisse
cterium: Ubi desinit videaris, ANTECESSOR VE-
Physicus, ibi incipit Me- NERANDE. At salva res est,
dicus. Hodiernò verò die novò nec ultra forum sibi debitum
eoque vorsò prorsus ordine extendenda parcemia, quod vel
Physicus incipere jubetur, ubi ingratis meis hoc ipso die con-
(A) fiteri

ferri cogor. Enimverò felicissimum me prædicarem, si proverbii hujus vi arduum, quod humeris meis, prorsus imparibus, imponitur Magistratus Academici munus declinareliceret? ast qui per illud declinarem, cum & in Praxi Medicâ fallat quam sapissimè diverbium, in quâ irritis Artificum, etiam Versatissimorum, conaminibus, Hippocrate teste, *Quoties visus est in gel.* Adeoque paradoxus non fuero, si contra vulgarem sustinuerò, Physicum hæc incipere, ubi Medicus desierat.

Ne verò gratis illud & precario adstruere videar, gratiâ paceque vestrâ, AUDITORES, liceat hoc ipsum tribus, quod ajunt, verbis declarare, quò & Statutis Academicis & patientiæ vestræ satisfiat, quibus si non rei verborumque gravitate, brevitate tamen utrobique complacere avelo.

Ut autem ab ovò (quod dicitur) rem exordiar, è pristinâ Romanorum curiâ triplex Medicorum series in scenam prodeat, quorum alii Archiatri,

nonnulli Perideutæ, servi reliqui & Chirurgi dicebantur. Archiatri Principes erant Medicorum, quò titulò & Æsculapium insignitum fuisse perhibent. Illorum autem duplex observabatur ordo, quorum prior Archiatros tenebat Sacri Palatii, qui in Aulâ Principis florentes intra palatium militare dicuntur, *L. un. cod. de Comitib. & Archiatr.* Hinc & Comitivæ honore donabantur, modò primi, modò secundi ordinis, imò Ducibus æquabantur, 'ut ex eadem lege observat *Thomas Bartholinus in Act. Hassniens. Vol. IV. observ. LXXXI. pag. m. 190.* Unde forte est, quòd Medici Anglorum Gallorumve Regii & nostrò tempore Archiattrorum Comitès dicantur. Reliqui Archiatri erant Populares, de quorum numerò, commodis & mercedibus *Valens & Valentinianus* Imppp. Romæ jus dedere, *L. 1. Cod. Theod. de Medicis & Professoribus.* Cæterùm idem utriusque classis & effectus & desertus est, ut quanquam majore præ reliquis & honore & experientiâ videantur superbire, tandem

dem tamen & illud fateri cogantur :

*Non est in Medicò semper relevetur
ut aeger,*

*Interdum doct' à plus valet Arte
malum.*

Hinc videas, quòd Naturæ Physicoque sapè tradant lampada, sive jam acutis, sive chronicis morbis debellandis fuerint adhibiti. In Acutis acutò, utur omninò licitò, utuntur stragemate, ut, cum in illis incertæ sint prædictiones ancipitesque eventus, in consilium vocent alios, quòd, si res malè cesserit, de culpà, sin prosperè, de gratià participant, datàque occasione par pari referant :

Consultant alios, ut ab his vocentur & Ipsi.

Quodsi tandem omnia illorum consilia sint inania, vires accusant omnino prostratas, Naturamque nimis debilem, cui reliquum, quod est negotii, committere coguntur, & ita Physicus incipit, ubi Medici desierant. Sin è contra Chronicos, quos vocant, morbos curandos suscipiant, novà arte Ægros ad thermas, ad acidulas able-

gare solent, quòd in affectibus re verà obstinatis (quæ eam ob causam ludibria Medicorum audiunt) ægrorum querimoniis tantisper liberentur, & in tot ægrorum ditissimorum confluxu eò majorem bursam saginandi ansam nanciscantur. Quodsi verò dicendum, quod res est, sapissimè non tam molesta tot aquarum ingurgitatio juvat, quàm lauta laudabilisque diæta, motus corporis animusque à curis & molestiis liberrimus, quæ cum Naturæ potius, quàm Artis sint remedia, hinc & illuc Physicus incipit, ubi Medici desierant. Multò verò magis isthoc locum habet in II. Medicorum classe, quos Perideutas, seu Circulatores Roma nominabat, quòd per omnia civitatis compita circosque, unius tamen urbis, medicinam faciebant. Circumforaneos autem hosce longè tunc meliori locò, quàm nostrò seculò habitos fuisse, docet *Jctus Modestinus leg. 6. §. 1. ff. de excus. tutel.* Cæterùm si methodum in medendo illis usitatam perpendamus, in tantà Artis imperfectione sui que simulatione pluribus & illicitis

Declamatio Panegyrica I.

sæpè artibus, à *Machiavello Medico* haustis, infonti plebecula fucum ferè faciunt, è quibus maledicta illa Medicoque Christiano ferè indigna Uromantia omnium consensu palmam tenet, quàm dum infrunitis simulationibus & mendaciis famam sibi aurumque comparare student, vitam proximi animamque propriam præcipitiis exponunt periculosis-
Hippocrate teste *παις τοῦ πῶρι αὐτοῦ* *κρίσι*, in omnibus sibi est *Suffena* fidelisque morborum medicatrix. Unde idem Senex tanta sollicitudine monet eos, qui egregii quid præstare volunt, ut Medici Physici evadant, horum enim (ut pro ratione addit) nullus temerè quid efficiet. Imò Gallus quidam, sed *Anonymus*, in *Tr. le Medecin de seymesme parl' instinct*, argumentis non evanidis adstruere non dubitat, unumquemvis sibi met ex instinctu naturali mederi posse. Nec obstat, Naturam à Medicis ope remediorum adjuvandam esse; cum Practicis candidioribus fatentibus pharmaca infinita nil aliud

agant, quàm ut inducias morbo cum Naturâ pacificentur, donec illa tandem morbos per expectationem perdomare valeat, ut *Harveus* Anglus haud ita pridem, in speciali hujus Tituli scripto, publicè asseruit: & ita reverà hæc pariter Physicus incipit, ubi Medicus desierat. Et idem, nî fallor, judicium ferendum est de III. Medicorum Romanorum classe, in quâ Medici quoque audiebant illi, qui exsecris virilibus Eunuchos faciebant, Chirurghi sc. Operatores,

- - - *Idiota, Sacerdos
 Judeus Nequam, Histrio, Tutor, Anus.*

*Miles, Mercator, Cerdo, Nutrix
 & Arator.*

Verbo: Servi, qui cum Obstetricibus 60. solidis æstiman-
leg. 3. C. Tit. Commun. de legat.
 Unde sine dubio contumeliosa illa, quæ in Artis nostræ Cultores exploditur, calumnia exorta, quòd Medici apud Romanos Servi fuerint, de quò tot disceptationes & litigia olim inter *Celeberrimū Bockelmannum* Cum & *Excellentiss. Drelincurium*,
 Archi-

Archiatrum, utrumque Profes-
sorem Lugdunensem.

Ast quò hæc? Vestram nempe CIVES ACADEMICI (Vos enim nunc alloquor) vestram, inquam, indolem intelligo, dum Naturam hætenus tantoperè dilaudavi. Novi enim Genium Vestrum & Ingenium ad altiora natum: Novi Naturam ad æquitatem naturalem, virtutem bonosque mores inclinantem, quæ non Medicâ amplius manu indiget, sed Dieteticâ, Naturam hancce conservante. Certa igitur me spes tenet, Vos omnes & singulos, durante hoc, quod suscipio, munere Rectorali, Naturâ divinitus illuminatæ ductum secuturos & quas ipsa nobis dedit, Leges observaturos: Honestè victuros: Neminem læsuros, suumque cui-libet largiuros fore. Nolite, ô MEI, locum dare scandalo illorum, qui vel eò tempore iisque in locis, quæ tenore legum piâ placidaque admonitione VOBIS præluce debebant, in Celebritate Virorum Illustrum turpia & Christianò homine indigna convitia in Proximum dis-

plodunt, aliàs verò calumnias, à Mendacissimis & Insulis Syco-phantis, vapulantelicer & altum ejulante Priscianò in Viros Honestissimos conscriptas, divulgant & circumferunt, non aliam ob causam, nisi quod nomini illorum, Exteris prorsus incognito, celebritatem quandam circumposuerint; Quæ hominum ingratitude, ut ingenuis quibusve summoperè est exosa, ita mirum non est, si fatò quodam vindice in mediò Schedarum suarum cursu penitus confusi & quasi occœcati, ut mus in pice hæreant.

Vos autem non ira, CIVES Ingenui! Fugite hanc cavillandi pruriginem! Fugite jurgia, rixas, æmulationes, ac in bonâ charitate mutuò Vos amore prosequendo Vitam Academicam piè tranquillèque degite: Ita DEI Trinunus benedictionem, Magnatum Gratiâ, Patronorum Benevolentiam, omniumque bonorum applausum, salutem denique & temporalem & æternam certò Vobis promittere valebitis.

Tu verò ALMA TRIAS, prosequendo nil cogitent aut
Deus Pater, Fili & Spiritus San- efficiant, nisi quod Sanctissimo
&c! sub umbrâ alarum Tuarum Tuo nomini gloriosum, sibi pro-
fovere perge Academiam No- ximoque proficuum: Omni-
stram Ludovicianam. Serva bus denique salutare sit & fru-
Nutritium Nostrum Clemen- tuosum. Tibi, ô Supreme
tissimum Domumque Principa- Deus, sit LAUS, HONOS &
lem Hassio-Darmstadinam: Ser- GLORIA, IN SEMPITERNA
va Docentes: Serva Discentes, SECULA!
ut mutuô sc amore & honore

DIXI.

DE

DECLAMATIO PANE-
GYRICA II.

DE

LEGIBUS ARTIS ET
NATURÆ.

Habita Giffæ die 1. Julii An. 1697.

In Prælectione Legum.

LEGUM, TAM DIVINARUM, QUAM HUMA-
NARUM, SACERDOTES MAGNIFICE, MAXIME REVE-
RENDI, CONSULTISSIMI, AMPLISSIMI CORPORIS ANI-
MIQUE MEDICI EXPERIENTISSIMI,
EXCELLENTISSIMI:

Tuque

*Nobilissimorum DNN. Studiosorum Seges atque
Concio Florentissima.*

Ordinem quendam, serie humanarum eventus, sed & alia,
indivulsâ cohærentem, è causis merè naturalibus flu-
rerum esse animam, vinculum- entia *Φανέρω* satis luculenter
que plus quàm adamantinum, adstruunt. Illustre hujus ex-
non felices tantum actionum exemplum in illustri, quem cer-
nimus

nimus cœlorum motu sistitur, qui rotatis vorticibus sidera eleganti certoque producit ordine. Certò temporis ordine commissa terræ semina in fruges progerminant, certâque in artibus combinantur serie, quâ & arborum disponuntur ramusculi, ipsaque viventium membra debitò non locata locò ordinem Naturæ negant. Paucis: Ordinem clamant omnia, quæ genuinâ felicitate gaudent, nec unquam sine ordine felicitas, aut sine felicitatis famâ concinnus ordo. Quemadmodum ergò Summus ille rerum mundanarum Arbiter DEUS T. O. T. M. in primavâ Creatione cuncta numero, pondere & mensura dedit valdè bona, h. e. perfectissima, ita cœlum terramque librando, eorumque non minus ac reliquarum in hóc mundo ad spectabili occurrentium Creaturarum motum promovendo, certis Naturam Legibus instruxit, quæis ordinem exactissimum servando in exemplum cedant hominum institutis, sine Lege prorsus collabescerentibus. Adedò nempe verum est, quod

Romanæ Facundiæ nervus lib. 3. de legibus habet: Nihil ad conditionem Naturæ tam aptum esse, quàm Legem, sine quâ nec domus ulla, nec civitas, nec gens, nec hominum universum genus stare, nec rerum Natura omnis, nec ipse Mundus potest. Equidem, quod corpus sine anima, hoc Mundus sine Legè, sine ordine, nec aliam unquam Formam Animamque in eò Saniores agnoverunt, quam admirandam illam cœli terræque combinationem, quicquid aut Platonici de Spiritu Animaque Mundi, aut ipse Stagira de Intelligentiis suis, intellectu captumque prorsus transcendentibus, obtruserint. Nec obstat æquabilis illa & plusquam Geometrica temporum proportio, quâ sive sidera juxta Communem, sive terra juxta Copernicum, motus suos tam exactè repetunt, ut vix horologium, licet artificiò subtilissimum, intervalla sua certius emetiatur, quæ citra formæ, ut loquuntur, assistentis, aut, si minus, animæ subsidium vix contingere posse videbantur: Quam

motus hæc æqualitas, citra omnes, quas fingunt, intelligentias, à Mechanicis & in ipsâ rerum Mundanarum Naturâ radicatis principiis, seu, ut hodie loquantur, MOTUS LEGIBUS dependeat.

Non ingratum fortè erit, AUDITORES, si hoc, quò Serenissimorum Academiae Fundatorum, memoriæ Gloriosissimæ, institutis Leges & Statuta repetenda sunt, tempore, pauca DE LEGIBUS ARTIS & NATURÆ, Artis inquam Naturam imitantis, h. e. Medicinæ, Vobis obtrusero, & ~~Philosophicæ~~ quædam è legibus his fluentia, in communi tamen vita non evanida, hic publicè deduxero, & ita quidem duxero, ut si non Artis Oratoriæ, Naturæ tamen (utpote quæ paucis est contenta) ductum secutus, bonitatem vestram & in audiendo patientiam, quam ad semihorulæ spatium submissè expeto, in pretio habiturus eaque prolixis & sterilibus verborum crepundis neutiquam abusus sim.

Ceterum Artis & Naturæ Leges traditurus ordinem se-

quor naturalem ipsiusque 1. NATURÆ LEGES non tam moraliter, per omnibus connata Naturæ jura explico, sed tenore Statutorum, intra Professionis meæ limites consistendo, per easdem in sensu Physico nihil aliud, quàm decantatas hodie & in castris Modernorum tanto perè famosas Motus Leges intelligo, quibus innumeris Artis & Naturæ phenomenon extricandis felicissimè utuntur. Enim verò si non omnium, plerorumque tamen, in Naturâ contingentium causas in diversitate morus radicari, *Thomas Hobbesius* sibi primus observasse videtur, dum in Vita propriâ, ligatis verbis à se ipso descriptâ, ita ludit :

Hinc est, quod Physicam quisquis vult discere, Motus

Quid possit? debet perdidicisse prius.

Ergò Materia Motusque arcana recludo &c.

Ast jure veretur Inclytus *Morhofius*, ne vel Epicurus, vel ad minimum Cartesius dicam illi scribant, qui utrobique suis jamdum annis omnia per motum
(B) in ma-

in materiâ explicarunt. Et qui-
dem ipsum quod attinet *Cartesi-*
um, certissimum est, eundem
quemvis in Naturâ motum à
principiò externò, & si ad pri-
mam ejus originem recurren-
dum sit, ab ipsò DEO deduxis-
se, utpote qui in primavâ rerum
creatione motum rebus verbo
tuo *fiat* indidit & proliberrimâ
suâ voluntate usquedum con-
servat: Cum verò Lex unaqua-
vis nihil aliud sit, quàm determi-
natio voluntatis, sive Divinæ,
sive Humanæ, hinc eò quidem
sensu ordinem hunc in corpo-
rum naturalium motu obser-
vandum per Leges motus haud
absurdè exprimit, quas hujus
intuitu simul Naturæ leges ap-
pellare liceat, cum hæc nihil ali-
ud sit, quàm principium motus,
in corporum texturâ inde quere-
sultante ad morum aptitudine
consistens. Eamus in nume-
rum illarum, quas ternariò fere
complectitur *Renatus*, ita ut 1.
„ afferat, DEUM in primavâ
„ creatione rebus indidisse mo-
„ tum, hujusque eandem sem-
„ per quantitatem esse in Natu-
„ râ, cum quodlibet corpus

semper in eodem (quantum „
in se est) statu perseveret, & „
ita quod semel movetur, sem- „
per moveri pergat. Tribus illa
fulcris innititur, quorum pri-
mam de DEO, motus Autore,
partem ambabus omnes, nî A-
thei fuerint, manibus conce-
dunt. Secunda verò, de ea-
dem semper motus quantitate,
nulla usque ratione demonstrari
potuit, cum quæ de DEI immu-
tabilitate adserunt, nequicquam
hîc vincant. Licet enim Deus
T. O. T. M. in se & suâ Naturâ
omniò sit immutabilis, aperte
tamen falsum est eundem nul-
lam Creaturis mutationem in-
dulgere. Mutavit sanè primæ-
væ & Patriarcharum disposi-
tionem, civile quoque Judæo-
rum regimen, quæ sine dubio
præviderat. Nec tandem ulti-
mum regulæ membrum extra
dubium est locatum, cum ma-
gna inter statum rei naturalem &
violentum sit distinctio, in quò
posteriori rursus claudicat hy-
pothesis. Secunda, quam Natu-
ræ vulgò tribuunt, in motu
lex est: Omnem motum na- „
turalissimè esse rectum, cum ea,

„ quæ

quæ circulariter moventur, à centrò semper recedere conentur. Ast quam lubrico illa fundamentò nitatur, vel ex ipsius *Cartesii* assertis patet, quùm elementis suis motum circulatrem tribuat, qui utique naturalis crit, non violentus. Nec exemplum de lapide, fundà rotatò, quadrat, cùm hujus pressio & recessio non in ipsò lapide resideat, sed ab elatere aëris & ætheris dependeat. Quando verò in 3. Naturæ lege corpus in motu alteri occurrens, si minorem habeat ad pergendum, quam aliud ad resistendum, efficaciam, reflecti vel deflekti: Sin verò majorem, alterum corpus secum movere & quantum illi dat de suo motu, tantundem perdere existimant: Illud oppidò adversatur experimentis, omni, quod dicitur, exceptione majoribus, siquidem prius duo pendula, ex luto induratò, in Chronoscopiò *Hugcnii*, sibi occurrendo statim quiescentia: Posterius autem flamma candelarum destruit, cùm ellychnium alteri ardenti ad motum flammam concipi-

piat citra hujus imminutionem. Certissimam verò & in regendis C. N. motibus validissimam Naturæ legem admiranda corporum in motu constitutorum circulatio constituit, quâ, dum plena sunt omnia, nequicquam moveri potest, nisi cedentibus sibi invicem plurimis aliis, donec mobile ad idem, quod reliquerat punctum rediens, circumlum, si non Geometricum, analogicum tamen dicitur absolvere. Admiranda prorsus & non sine stupore observanda sunt, quæ non tantum in Naturæ circularis, sed & Artibus Hydraulicis-Pneumaticis, Naturam verè imitantibus, hanc circulationis lege accidunt, quod in siphonibus & antliis in vulgus etiam notissimis, ἡ φθαρτοφανεράς à quolibet observari potest. Notum quippe est, retractò in iisdem embolo, aquam aliosque liquores, contra propriam sibi gravitatem ascendere, id quod aut instrumenti suctioni, aut ineptissimæ illi Vacui fugæ tribunt, qui verbis, rerum pondere destitutis, magè, quàm veris rerum causis delectantur. Longè

verò aliam & otiosâ Scholarum
turbæ minus cognitâ hęc la-
tere causâ, æris se. retroce-
dentis pressione, vel exinde
videas, quòd aqua in siphoni-
bus & antliis non ad quamvis
altitudinem eleuetur, sed ut-
primùm tringinta duorum, plus
minusve, pedum altitudinem at-
tigerit, instar Marpesiæ cautis
immobilem persistere, licet em-
bolus ulterius & altius urgeatur,
idemque, quem tantoperè ab-
horrent, vacui metus adesse vi-
deatur. Hâc enim in statione
aqua in siphonibus ascendens
& aer extus premens in æquili-
briò detinentur, ad quod fluida,
ut ex mechanicis constât, spon-
te suâ ruunt. Maximo & indi-
cibili suò damnò hoc integra sæ-
pè regna, principatus & impe-
ria, aurifodinis illustria, deplo-
rant, dum obirruentes aquarum
subterranearum fluctus, omni,
quàm ante conceperant & hau-
ferant, spe destituuntur, quùm
è Fodinis XVII. vel XVIII. cubi-
tos altitudine superantibus nul-
lis siphonum; antliarum simpli-
ciorum & similium machina-
rum subsidiis aquarum moles

exhauriri possit. Testantur hoc
Metallifodinæ Serenissimorum
Hassæ Principum, cum primis
autem Gladebacenses, in viciniâ
olim celebres, quæ cum meta-
lis etiam nobilioribus, auro se.
& argentò confertim fuerint
imprægnatæ (prout nummi An-
tiquariorum curiosi, inde con-
flati, adstruunt) ita propter irru-
entes aquarû undas nostris nunc
diebus prorsus desolatæ jacent,
damnò Patriæ irreparabili. Nec
abîmîle quid in Nidercleensib-
us, haud procul à Butisbacò,
Fodinis accidit, quæ cum ♀ seu
Cuprò pristinis temporibus fue-
rint ditissimæ, adèd quidem, ut
locupletatis inde civibus ad
quamplurima Egenorum bene-
ficia fundandumque Nosoco-
mium non contemnendum, an-
sam & materiam suppeditave-
rint, ita similis aquarum vio-
lencia jam à plurimis annis o-
mnem ad easdem aditum inter-
clusit, donec haud ita pridem
novò molimine, factis in radice
montis cuniculis, aquarum ex-
itum pleno declivique gurgite
erupturum Ministri quidam
Principales attentârunt, quò suc-
cessu,

cessu, dies propediem & tempora docebunt. Taceo quamplura in Hercynia Sylva metallisque Celebris Saxoniam eandem ob causam derelicta minerarum antea, quæ divitias in alvei sui alvo abscondunt inexhaustas, quas nulla usquedum arte suffocatis quasi aquis mersisque cuniculis eripere potuerunt. Meditabatur quidem & cum vitæ sanitatisque dispendiò noctes diesque scrutabatur Machinam quandam, ex promissò Electorali 10000. Imperiales inde lucraturus Dn. Spenerus, Mathematicum & Phys. Prof. quondam Hallensis, sed morte beatissimâ præventus, tantæ sive Artis, sive Theauri Saxoniam Orbemque participem reddere non potuit, relictis tantum operis nobilissimi lineamentis, quibus suo fortè tempore colores, & fors quoque colophonem addenti Frater haud minoris indolis & spei. Utinam hæc decantissimus Scholarum vacui metus infastigas fodinarum undas evacuaret: Utinam à vacuò abhorreret Natura? Ast vereor, ne pumici citius lachrymas extor-

queant, quam otiosa illa vacui fûgâ siphonum antliarumve ope torrentes subterraneos è mineris altioribus exantlare valeant. Hoc enim non Naturæ modò, sed & Arti prorsus impossibile esse, elegantissimò nuper experimentò docuit Inclytus *Boyleus*, dum erectò Londini Britannorum tubo, XXX. pedibus altiori, Bertiano haud absimili ipsique in tecto, hunc in finem conductò, Antliam Pneumaticam applicuit, quàm crebrius fortiterque exerceri iubens, cum adstantibus D. D. *Wallisio*, *Wrenno* aliisque observavit, aquam nullò prorsus modò vique nullâ ultra XXXII. pedes elevari potuisse, cum in hâc statione cum aëre externò æquilibrium observans circulum in motu hujusque leges expediverit & expleverit. Et inde quoque est, quòd rarò arbores crassiores, XVII. ulnarum sive cubitorum altitudinem excedere videamus, cum succus nutritius ab incumbente aere in tubulis fibrarum, utut angustissimis, altius evehi non possit; hocque non minus in causâ est, quòd curiosissimò

aliâs & subtilissimô *Senguerdii* Prof. Batavi experimento fidem usque denegem, qui in novissimâ *Physices* experimentalis editione novam proponit machinam, quâ valvulas in plantis æquè ac venis animalium sibi reperisse videtur; cum experimentum illud expectationi nostræ non respondeat, neque valvulis his indigeat Natura, quæ jugi & indefessâ aëris pressione & elatere succos arboribus, etiam altissimis, subministrare & citra regurgitationis metum in sublimi detinere valet. Parallelô verò priorique *Boylei* experimento ferè analogô totum hoc negotium haud ita pridem in baroscopiô *Torricellii* curiosis quibusdam *Academix* Civibus ostendimus, in quod mediante tubô æneô inflexô antiæ pneumaticæ applicatum & seu argentum vivum nullô conatu vel labore ultra consuetam 27. digitorum altitudinem urgeri poterat, manifestissimô indicio & cum aëre eternô in æquilibrîo constitutum, ut aquam 32. pedes emensam (cui ut l. ad 14. proportionem

habitâ responderet) omnem in motu circulum absolvisse.

Leviori verò, sed culinari ferè *Muliercularum* experientiâ ejusdem legis & utilitas & necessitas ostenditur in folle artificiali, ad ignem insufflandum idoneo, qui lateribus utrinque diductis aërem sibi vicinum locô mover, qui lege circulationis orificio impingitur, ita tamen, ut compressis iterum lateribus expulsus, pristino loco restituatur; quâ duplici aëris circulatione, obstructô follis orificio, impeditâ, difficilima laterum & extensio & compressio observari solet. Et iisdem circulationis legibus arduum *Respirationis* humanæ negotium perficitur, quod priori follis exemplô quondam dilucidavit *Inclutus Majorius* Anglus & ex eô nuperrimè *Schambergius* Lipsiensis, in elegantissimâ de *Respiratione* Læsâ dissertatione. Quod enim laterum diductio est in folle, hoc sterni costarum, quæ expansio in thorace, quâ in motum agitur aer circumflans, donec prius ori, mox faucibus & pulmonibus illatus, indeque

à Thoracis pondere concidente rursus expulsus motu quodam circulari eò ressuat, unde prius expulsus erat. Et hinc est, quòd Animalia quævis recipienti inclusa à primâ aëris per Antliam Pneumaticam exhaustione fatiscant, animam ducant & nî admisso subito aëre ex Orci faucibus eripiantur, penitus emoriantur. Infinitis hæc exemplis demonstrari possent, imprimis autem manifestissimâ illâ aquarum in Macrocosmò & sanguinis circulo in Microcosmò, ad fontis vitæq; perennitatem opido necessariis. Ast vereor, ne vestra, AUDITORES, bonitate nugis hisce dudum sim abusus. Hinc temporis locoque magis commodis alia reservans tribus adhuc verbis Leges Artis, Naturam imitantis, h. e. Medicinæ, pace vestra subnectam.

Paucis, sed nervosis, easdem verbis includit optimus Senex, Cato sc. dum *lib. de lege* scribit: Qui Medicinæ scientiam sibi verè & aptè comparare volet, is horum omnium compos esse debet, uti Natu-

ram nactus sit, doctrinam, locum cum studiis aptum, institutionem à puerò, industriam & tempus, Quibus si pietatem morumque elegantiam, tanquam palmaria statuta, junxeris, & hujus & illius vitæ promissionem habebis. Elegantissimò & ab Agriculturâ sumptò simili hæc illustrat *Hippocrates*, cui non studium tantum Medicum, sed & omnis vitæ Academica haud absurdè comparari potest. Naturam h. e. indolem & ingenium agrum esse dicit, qui per industriam discentium veluti gravidatus feliciter beneque crescendo maturos suo tempore fructus edit. Salutaria Doctorum præcepta seminis instar se habent, quæ non inania, nec immatura sint, sed judiciò sussulta. Institutio à puerò tempestivæ sationi respondet. Locus verò Disciplinæ accommodatus a ri ambienti; quibus omnibus si Benedictionis Divinæ imber & irriguæ pietatis lachrymæ accesserint, non potest non messis expectari laetissima, saluberrima, amplissima. O felicissima Vitæ Academica:

Academica Georgica! ô beatam eorum sortem, qui legibus his obtemperando in timore DEI sudoreque faciei indefesso serunt studio, quò fructus abhinc & ferant & capiant uberrimos. Omnibus hæc dicta sunt, nec

τῶν ἱερῶν παίδες legibus hisce unice sunt obstricti; quin & reliquarum Facultatum Studiosi, qui DEO, Patriæ, Proximo tandem inservire Reique publicæ incrementa adaugere voluerint, illis obligantur, id quod ex

LEGIBUS & STATUTIS ACADEMICIS, quæ jussu Serenissimorū Athenæi hujus Fundatorum hodiernis Julii Calendis prælegenda sunt, uberius percipietis.

Age igitur, Notarie Academicæ Publice, age! voceque clarâ & distinctâ *Tit. LXXV.* è libro Statutorum prælege. Vos autem, CIVES ACADEMICI Lectissimi, arrigite auresque civas commodate.

Hic interponebatur Prælectio legum.

EPILOGUS

Post lectionem Statutorum.

PERCEPISTIS nunc CIVES ACADEMIÆ NOBILISSIMI, quàm gratiosâ, quàm Paternâ cura & clementiâ Serenissimi Lycei nostri Fundatores, gloriosissimæ recordationis, de salute vestrâ solliciti fuerint: Quantâ pietate, emphasi & prudentiâ sint sancitæ Leges, quàm admirando hæreant fluantque

nexu. Fluunt autem omnes è communissimis illis & quæ omnium reverà cordibus sunt inscriptæ, Naturæ legibus, ut scilicet honestè vivatis, neminem ledatis & suum cuique tribuatis.

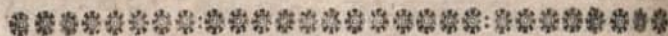
Honestè autem vivitis, si pietate infusatâ DEO tribuetis, quæ DEI sunt, Principi quæ Principis: Si, quod ab initio

vita Academicæ stipulati estis, sô excolaris, quò fructus post reverentiam exhibeatis debitam Antecessoribus & Professoribus: Si omnibus honorem exhibeatis promeritum; ita neminem simul lædetis, nec levissimas vellicationes instar calumniæ interpretando ad fixas, digladiationes & brutalem illam, imò brutorum sævitiam superantem Duellantium furorem dilabimini; & ita porrò suum pariter cuilibet tribuetis. Vitam fortunamque scil. tribuetis Commilitonibus, si famam illorum vitæ cariorem suggillationibus, injuriis & subfannationibus minus laceraveritis: Si omisiss commellationibus sanitati illorum nullum incommodum intuleritis: Si vitam, quam DEUS illis tribuit, duellis illis plus quam Diabolicis non eripitis. Suum tribuetis Parentibus Vestris, si multò sudore & labore parta subsidia & impensas benè collocaveritis. Vobis ipsis denique multum tribuetis, vestraque salutis fortunæque Fabricatores eritis, si monito Hippocratis obtemperantes agrum vitæ Academicæ sedulò laboreque indefes-

sô excolaris, quò fructus post hâc uberrimos feratis & referatis. Nolite, quod pigri Agricola faciunt, (verbis utor Magni Alexandri apud *Curium*) nolite inquam maturos fructus per inertiam è manibus amittere, ne, quæ nunc Vobis traditur (imò prorsus obtruditur) occasio tandem calvâ fronte evanesceat.

Tu autem, SUMMA TRIAS, DEUS PATER, FILI & SPIRITUS SANCTE, qui ordinis Legumque Fons & Autor es, qui numerò, pondere & mensurâ cuncta serie stupenda dispensasti, da quæso, ut in Athenæo nostrò ordine & decenter fiant omnia, h. e. legibus conformiter. Protege Summum Statutorū Vindicem, Principem nostrum Serenissimum Dominumque Clementissimum: Protege Augustissimam Domum Hasso-Darmstadinam: Protege Ludovicianam! Erige quæso conceptam nuper, aut nunc prorsus ferè decollantem, Pacis spem, ut emarcescente Marte Studia Musæque floream perpetuò! ita Sanctissimo Tuo No-

mini precum hymnorumque GLORIA IN SEMPITERNA
thura litaturi sumus. TIBI SECU-
LA SIT LAUS, HONOS ET DIXI.

DECLAMATIO PANE- GYRICA III.

DE

PERIODIS MORBORUM.

Habita Giffa die 6. Jan. An. 1698.

Sub Abdicatione Muneris Rectoralis.

O Brinet antiquum, PRO-
CERES ACADEMIÆ
*Magnifici, Summè Reverendi,
Consultiss. Experientiss. Excel-
lentiss.* CIVESQUE NOBILIS-
SIMI, antiquum inquam obti-
net novus, quem haud ita pri-
dem felicissimè auspicati su-
mus, annus, & juxta cum inex-
hausta ac, quā nihil antiquius
habendum, omni die nova DEI
Bonitas. Quemadmodum enim
antiquissimum quodve verissi-

um, ita neque novus, qui
sic vulgò dicitur, annus, sed an-
nosa dierum periodò recurrens
temporum repetitio & qui prin-
cipiò, mediò & fine caret, ho-
rarum circulus est. Adcò nihil
sub sole novum, nihil in Ma-
crocosmò, nihil in Microcos-
mò, nihil in Republicâ Civilî,
nihil in Republicâ Literariâ.
Gaudeant ergò solumque Nova-
torum nomine sibi plaudant ii,
qui novis conditiè hypotheseis

excogi-

excogitandis student, verissimum tamen est, omnem Mortalium eruditionem, è novissimis etiam constantem, nihil aliud esse, quam perpetuam in antiqua fluctuatione innovationem, illudque quod scimus, esse minimum eorum, quæ nescimus; & ah! ô! utinam! nihil omnino Nos scire gloriemur, præter JESUM circumcisum, Jesum inquam Crucifixum! Inflet scientia mundana, mox tamen, ut bulla aëre insufflata, tenues distat in auras creperoque hiatu annihilatur tota. Neutiquam ergo vana, nec inania sunt, quæ famosus alioquin *Agrippa de vanitate Scientiarum* disserit, quam & Sacra Nobis Scriptura & ipsa rerum Magistra, Experientia testatur abundè, cum vel sola, quæ in omnibus fere Disciplinis observantur, sententiarum divortia, nil nisi meram scientiarum humanarum vanitatem dicant & incertitudinem.

Luculentissimum hujus rei exemplum præbent tot circa Periodos morborum hypotheser, in quarum causis indagandis, licet à primò Artis Medicæ exor-

tu desudarint Medici, subactissimò quoque judiciò suffulti, adeò tamen nihil profecerunt, ut vix probabilibus conjecturis hæc in parte ludant, sibi que non minus, quam aliorum credulitati, turpiter illudant. Videas hinc Viros Celeberrimos nostris adhuc diebus toties in ruborem dari & tantum non in padorem resolvi, quoties vel ipsi de hæc Medicorum cruce quicquam meditantur, vel sub Morborum, febrium cumprimis, curâ à Plebejis rogitantur & Examen quasi Rigorosum sustinere coguntur, quum præter verba, quæ datâ operâ sæpe dare student, nil solidi hæc, aut certi suppetat, quò sive sibi met ipsis, sive aliis satisfacere possint.

Opera hinc pretium meritor, AUDITORES, si occasione novæ, quam nuper admodum metiri cœpimus, annorum periodi, difficilimum hoc, abstrusissimum, in Òedipò & Oraculo non indignum *De Periodis Morborum* argumentum excussèro, & dum sub abdicatione Magistratus Academici

(C) 2 quædam

quædam è Professionis meæ foro depromenda sunt, varias (si pace Vestrà licuerit) variorum ætiologias, unà cum epicrissi succinctà in medium attulero, idque non tam periodicè seu periphrastice, h. e. per ambages & trivia eundo, sed methodicè & quoad fieri poterit, brevissimè.

Enimverò de periodis affectuum p. n. dicturò varia primum de morborum temporibus, initio sc. augmento, statu & declinatione, recidivis item & similibus, expedienda forent, si rem cā, quam exigebat, prolixitate pertractare liceret. Ast cum ad cleftammium perorandum sit, aliæque quæ me sive fecutura, sive secundatura est, suada id dissuadeat, sine ulteriori verborum cumulo ad ipsas statim morborum periodos me conferam. Primum autem certum & extra omnem dubitationis ateam locatum esse censeo, plures dari morbos, statis horis, diebus, mensibus aut annis recurrentes, quos Periodicos vulgò dicunt. Iam Cephalalgiam periodicam hinc inde legas in

Prætorum casibus. Epilepsiam periodicè recurrere, vulgus non ignorat, Hæmorrhagiæ quoque narium periodicæ, vere cum primis & autumnò recurrentis, exemplum novi domesticum. De fluxu verò hæmorrhoidum periodicò remputo & notissimam & certissimam esse in quamplurimis. Quam maximè tamen id in Febris, tam Continuis, quam Intermittentibus videre est, dum in illis post aliqualem remissionem certis horis febris ingravescere, in his verò à totali intermissione, sive singulis, sive alternis, ternis, quaternisve diebus paroxysmatim repullulare statasq; horarum periodos tam exactè repetere solet, ut vix horologium, licet artificiosè stupendum, cursus sui intervalla certius emetiri valeat. Horum sanè *παρὰ φύσιν* causas dare, easque veras & indubias, heic opus, heic labor est. Hic enim Medentum atrolluntur homerj, inarcuantur supercilja & vel meditabundi in cælum elevantur, vel profundis cogitationibus in terram descenduntur lumina, donec pro varietate princi-

piorum varias sibi causas fingant & effingant. Enimverò Antiquorum de circuitibus febrilibus opinionem fusè perstringit *Helmontius*, *Tr. de Febrilib. cap. 3.* quum statorem inquit, circuituum causas Scholæ ajunt, quòd tantundem pituitæ generetur indies, quantum bilis alterna die & quantum atræ tri-duò. Scil. ut omnem ferè Præxin, ita & arduam hanc de Periodis febrilibus doctrinam antiquatæ dudum Humoristarum hypothefi superinstruunt, dum circuitus febris quotidianæ à pituitâ, tertianæ à bile, quartanæ à melancholiâ deducebant, & prout hic vel ille humor, sive inmittente (ut loquuntur) sive generante parte majori in copiâ colligatur citiusque putrescat, eatenus periodi plus minus accelerari putantur. Pituitæ igitur cum sit magna in corpore copia, eam citius coacervari & putrescere, aut in parte aliquâ colligi & inde ad alias partes, in quibus putrescat, mitti & ita singulis diebus exacerbationes inducere ajunt. Bilis autem, cum non sit tanta in corpore frequen-

tia, neque tam citò sive colligatur, sive putrescat, eam etiam tardius ad excretionem stimulare & non singulis, sed alternis diebus paroxysmum excitare existimant. Qua ratione & melancholiam quartò quavis die moveri censent. Alii rem non tam à motu, quàm naturâ humorum, eorumque citiori vel tardiori deslagratione, deducunt, sicut sententiam illorum fusè recenset & examinat *Sennertus lib. de febr.* Ast quacunqueratione se explicent, non tamen immeritò indignatur *Helmontius*, quòd Scholæ quintum humorem pro quintanâ non sinxerint, neque dimidiatum sesquialterum pro hepialâ & hemitritæis: Duplatam item bilem neglexisse pro tertianâ duplici, nec meminisse duplatæ atræ bilis pro duplici quartanâ: Non invenisse humorem erraticum ac incertum, pro febre pigrorum lentâ. Sed ut de seriis seriò, citra jocum, citra sarcasum, *Helmontio* familiarem, agamus, hypothefis hæc non tantum arduum hoc Periodorum problema non explicat, sed &

plurimis & quidem inextricabilibus difficultatibus scaret, cum explicare non possit febrium duplicationem, triplicationem, immutationem; cum Tertianâ sæpe in Quartanam abeat; & cur illi, quibus præcordia pure & pituita sunt referta, non tam quotidianâ tentantur, quàm hectica? Cur & terici non simul Febri Tertianâ, Maniaci Quartanâ laborant? ut taceam aliorum, supra enumeratorum morborum, periodos, humoribus hæc neuiquam expediri, ut mirer Celeberrimum N. N. Cartesianum aliâs acutissimum, huic Scholarum figmento quoque subscripsisse. Missò ergò Galeni delirio, jam ad fumantes Paracelscorum caminos respiciamus, & quid in furnis suis hæc de quaestione legant, observemus. Ast vereor, ne & hæc nebulam pro Junone, fumumque pro luce captemus. Prorsus enim ridicula est, quam Scheunemannus ad Paracelsi mentem effingit, opinio, dum Tartarum cum sulphure excrementitiò, Mercuriò item & sale in præcordiis coagmen-

tari & in globum lapidi bezoar dico similitum abire censet, qui pro numero & varietate tunicarum, ex quibus constat, paroxysmos febriles dimeriatur. Quis enim unquam globum ejuscemodi fictum observavit? & quis inde veras periodorum causas deduxerit? Proinde alii, quibus non satisfaciebant Galeni & Paracelsi figmenta, Astrologiam vocarunt in suppetias, eò, quod febris statim horis subinde recurrat. Sed & hi alliduntur ad angustias, cum omnibus horis incipiant febres, itemque horis aliquot retardent aut anticipent, imò per aliquot vices sileant & obdormiant. Ut taceam alios in dubium vocare superiorum siderum influxum, ut adeoque non valeat exemplum, quod licet lite resolvit. Quæ tandem è Cranii scriptis de fomite febrili, inter valvulas vasorum hærente, in medium adfert D. N. N. vix majori probabilitate gaudent; & licet febrium intermissionem quodammodò explicent, periodos earum tamen adeò non expediunt, ut potius easdem obscu-

riores reddant. Paulò propius ad scopum accedunt illi, qui tum intermissionem, tum periodos febriles ab æquali materia febrilis sive collectione, sive putredine deducunt, ducti exemplò *Cartesii*, à scenò madidò desumptò. — Quemadmodum enim sceni madidi portiones æquales, diversis licet in locis, eodem ferè tempore incalescunt & tandem accenduntur, (id quod à materia subtilis incarceratione & subsequenti expansione sequaces Eius deducunt) ita à nutrimentò depravatò indies relietæ cruditates iisdem semper horis compute scentes periodos febriles determinare statisque horis accendere fortè poterant; quæ opinio vel exinde haud exiguum sibi probabilitatem promittere possit, quod tantùm non omnes febres ex Diaræ vitii suborian- tur, fameque sæpè abigantur. Unde præter *Cartesianos* fere omnes *Willisius* pariter, *Sylvius*, *Erasmillerus* & alii à sententiâ hæc minus alieni sunt. Ast quàm plausibilis etiam primâ videatur fronte, vix tamen omnem diffi-

cultatem videtur exhaustire, quum Paroxyfmi febriles plures & innumeras sæpè periodos reciprocant, licet omnis omninò fomes & materia febrilis è corpore sit eliminata. Cogitate purgantia, sudorifera, alterantia, decocta longa & similia, quibus Antiqui olim febricitantes non tam curabant, quàm vexabant. Perpendite Vomitoria, quæ Moderni specificis præmittunt & vix credibile erit, aliquid adhuc de fomite in primis restare viis; nec appetitus plerumque prostratus & exactissima, quæ præscribitur, Diata, novum illuc cumulum generari patietur. Nihilò tamen minus quamplurimis, si non mensibus & septimanis, diebus certè febrim periodici recurrunt, certissimo indicio easdem longè aliam, quam in humoribus & microcismi succis hætenus quæsitam causam agnoscere. Et quid de convulsionibus febribusque periodicis, à moris animi affectibus, in corporibus cætera sanis subito obortis & periodicè ludentibus dicendum? in quibus nullum humorum

p. n. apparatus concipere licet. Testantur enim Casuista & observationum Collectores ipsaque confirmat experientia, sæpissimè à nausèa, terrore, irâ aliisque affectibus vehementioribus morbos periodicos oriri. Epilepsiam sanè à visô spectrô per terrorem obortam *Wedelius* observat. Tertianam à terrore per tonitru subitaneum indutam, in Philiatrô quodam ipsimet mihi & observare & curare licuit. Quid quod & terrore sæpissimè curgentur funditusque eradicentur periodi febriles, quô materiales ejusmodi & crassiores humores neutiquam aut expelli, aut aliô quovis modô turbigi poterunt. Et quis sciverit, annon vomitoria immediatè (& quod nonnulli solent) ante paroxysmum exhibita non terrendo magis, quàm evacuando febrem tollant, quatenus archæo, h. e. Spiritibus, impetum facientibus violentâ suâ vellicatione & ventriculi subversione terrorem quasi incutiunt & à solitis motibus in aliam, eamque regiam quasi, viam præcipitant. Nec aliâ ratione tot amuleta &

extus à vulgô appensa perimpe febres tollunt, nisi quod certâ, quâ ægri in eadem feruntur, confidentiâ archæum contra cursus periodicos quasi muniunt, h. e. inclinationem ad motum febrilem in spiritibus tollant, ne suctos hæcenus morus p. n. ulterius repetant & reciprocant. Quid enim efficerent, aliud novem lignorum species, à Muliereulâ quadam hæcenus appensæ? Quid aliorum Thraconum characteres atque schedulæ, cum turpissimis illusionibus dicam an inscriptionibus verborum: *Hilffis nichts so schads nichts*: Vel *Fuchsbels und Kohlenfeuer ist gut ver das Friesen*: Itaque. & in forô Medicô fides salyificat, siquidem fides est dicenda de testanda Vulgi superstitione. Nec alia ratione Medicaltri & omni scientiâ destituti, solâ, quam in miseris de se accendunt, opinione & fiducia curando sunt felices, ut verissimum sit vulgare illud: Is plurimos curat, cui plurimi fiunt. Sed ut in viam redeamus, ea Nobis Sententia hæret, quod febrium aliorumque

morborum periodi non tam in crassâ quadam & palpabili materiâ radicentur, sed à merô & automaticô spirituum & Archæi motu, vel si mâvis, propensio- ne ad motum, deducendæ sint, id quod cum *Helmontio*, *Marco Marci* & aliis per ideam spiritibus impressam vulgò exprimunt. Hanc enim non tam in fictitiâ quadam imaguncula, in iisdem depictâ, nec in motu eorum actuali, ut *Croonius* apud *Willisium* censet, sed in motu quasi potenciali, h. e. propensione, & ut *des Cartes* sæpè loquitur, inclinatione ad motum consistere, probabile videtur. Equidem optandum esset, ut hæc omnia specialius & apertius exprimere valeamus, in quibus acutissimis & Argo quoque oculatioribus usquedum aqua prorsus hæsit, cum spirituum animalium, sensus omninò fugientium, status usquedum fere incognitus sit, de quò speciosò hujus tituli commentariolo nuper *Elias Camerarius* Profess. Tubingensis. Quia tamen à quamplurimis hæcenus spirituum substantia aut flammulæ vitali, aut lumini comparata fuit: Ipsa autem

flamma, altum petens, in gradus quosdam & plicas quasi formata facilius movetur, & si crassiori vel Minervâ vel exemplò declarare licet, charta semel complicata, in easdem plicas facilius relabitur, ut in laternis puerorum chartaceis videre licet; ita similis fortè plica & undulatio q̃s. flammiformis, à fermentô febrili spiritibus quoque affricatur, quâ ad motum illum, quem in primò februm insultu observârunt, sæpius reciprocandum inclinantur & quasi necessitantur, idque in debiliore illorum constitutione quotidie, in firmiori alternis diebus & ita porrò. Quamprimùm verò vel per universalia fortior spiritibus motus fuerit impressus, vel per specificæ consuetus rursus inducitur, febris ipsa cessare & curari videtur. Fusius hæc & clarius fortè explicari possent, nisi solum hæc abrupte jubeat alia & ab his diversa periodus, *Periodus* sc. *Academica*, quâ redeunte in circulum annò, juxta Academiæ hujus Leges & Statuta, ipsissimis Calendis Januarii, novum Academiæ Caput eligendum æquè ac constituendum erat. Scilicet

cet non tam continuos, quàm
 intermittentes affectus imitatur
 officium Rectorale, quod si non
 animi quidam morbus, onus ta-
 men esset insupportabile, si non,
 exacta ejusdem periodò, novus
 respirandi locus esset. Multa
 quidem, imò infinita ferè sunt
 Divinæ Bonitatis argumenta,
 quæ durante Rectoratus mei
 curriculò LUDOVICIANÆ
 nostræ contigère, sive jam Do-
 centes, sive Discentes confide-
 raveris. Illic sc. Doctoribus &
 Professoribus omnis eruditionis
 genere Celeberrimis de novò
 aucta est: *Böttcheris, Rüdigeris,*
Arnoldis, Mollenbecis, Langis,
 æternitati jamdum operantibus:
 Hic vero tot Civium, ex parte
 quoque Illustrium, imò Illustri-
 simorum accessiones sensit, ut
 numerus eorum centenarium
 etiam exsuperet, quem & felici-
 ora magisque pacata annorum
 curricula rarò ante attigèrunt.
 Non dicam de Speciminibus, à
 primâ Academiæ hujus Restaura-
 tione nondum visis aut auditis:
 Panegyricis sc. tot Serenissimo-
 rum Principum, Comitum, Ba-
 ronumque præsentia Illustribus:
 Disceptationibus & Declamati-
 onibus Hebraicis, Arabicis &
 similibus. Quæ omnia pace,
 qualicunque tandem, in Euro-
 pâ restituta coronavit Princeps
 pacis, JESUS Mediator noster,
 postquam illustre hoc Lyceum
 toto hocce bello decennali ab
 invasionibus & injuriis Marti-
 alibus immune hæcenus præsti-
 terat. Interim & adversis qui-
 busdam decantatam modò ani-
 ni felicitatem distemperare vo-
 luit temporum hominumque
 invidia, quàm tot rabiosa & plus
 quàm ferina nonnullorum du-
 ella tandem in deplorandum
 & omninò tragicum homicidi-
 um desierunt, quo Civis Aca-
 demici, cæteroquin non adeò
 mali, cruore ad cælum nunc
 clamante, deturpata fuit Aca-
 demia, quem tamen non inultum
 sinet Jehova, justitia nostra. Ta-
 ceo alia, vix coercenda amplius,
 juventutis Academicæ carcino-
 mata, quibus adeò, si non exa-
 gitatus, agitur tamen fui, ut
 lætissimò nunc animò Aca-
 demica, quæ hæcenus mihi con-
 credita fuère, sceptrâ deponam
 & resignem. Depono autem
 eadem in humeros Viri Sum-
 mè Reverendi, Amplissimi &
 Excel-

Excellentissimi DN. JOHANNIS CHRISTOPHORI BILEFELDII, Ecclesiarum, quæ Christo in Agrò Darmstatio æquè ac Gissenò colliguntur, Præfalis & Superintendentis venerandi, Concionatoris Aulici Supremi, Consistorii Ecclesiastici Assessoris & Prof. storis Theologi Primarii : Theologi Consummatissimi ; qui, ut paucis abhinc horis, unanimibus Procerù Academicorum punctis & suffragiis, in Caput LUDOVICIANÆ nostræ est electus, ita Eundem nunc RECTOREM ACADEMIÆ Magnificum renuncio, renunciatarum proclamo & ab omnibus Athenæi Nostri membris pro Capite suo & Magistratu legitimò haberi jubeo.

Tu vero salve, RECTOR ACADEMIÆ Magnifice, salve, & quæ Totius Senatus Academici nomine Tibi porrigo Infulas & *SCEPTRA* suscipe. Sceptra Regalis dignitatis sunt indicia, quæ non Sacratissimi modò Imperatores Academiæ insignire, sed & ipse DEUS Scholas Publicas illustrare voluit, quum inter *alexandras* reconfecerit Earum Antecesso-

res; quæ de causâ neque Principes Dignitatem Rectorem declinare solent, sed sacratissimâ Personâ suâ illam sæpissime illustrarunt, id quod haud minimum argumentum est, quò præter *Crusium, Middendorpium, Lanßum* & alios prærogativam ejus adstruit *Comringius de Antiq. Academ.* Bina autem sunt Sceptra illa, quò, ut duplici, amoris sc. & doloris, virgâ se instruebat Zacharias Propheta, ita duplici, gratiæ sc. & doloris sceptro sit instructus Rector Academiæ, ut insones & ingenuos unò protegere, alterò vero protervos & malevolos refrænare, ac ut Messias, impios virgâ ferreâ, contundere valeat. Ad utrumq; normam & formam præscribet *LIBER STATUTORUM*, qui Lesbia quasi regule est, qua disciplina Scholastica, (quæ animam quasi Academicarum constituit) conservari debet. Addo tertio *MATRICULAM*, ut Oves Tibi concreditas semper in numero habeas, Easque Pastoris instar Boni, propriò nomine compellare possis. Porro *SIGILLA* offero, *MAJUS* & *MINUS*,

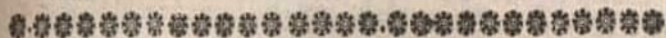
quò priori Ediſta publica, Pro-
grammata aliaque majoris mo-
menti negotia promulgare: Po-
ſteriori vero literas peregrè mit-
tendas aliaque teſtimonia, non-
niſi Dignis concedenda, robo-
rare valeas. En & *CLAVES*
ad CONSISTORIUM quò ſiad
Senatus Academici clavum ſit
ſedendum, Proceres ad Syne-
drium convocare & de publi-
cis, ſi opus ſit, negotiis conſul-
tare valeas. Abhinc *ALIAS*
AD ÆRARIUM (cui Sum-
mus ille Promus Condus bene-
dicat) *PUBLICUM*, ut exin-
de, tanquam è cornu copię ſub-
ſidia alendis Profeſſoribus ſuffi-
cientia haurire & Egenis ſimul
ſuccurrere valeamus. Ultimò
tandem *CLAVEM MALE*
MANSIONIS quoque ad-

do, quâ effrenem & indomabi-
lem proh dolor! Studioſæ Ju-
ventutis pervicaciam inhibere
& ſicubi vocationis ſuæ carceres
exceſſerint, carcere & cancellis
Eos coercere valeas. DEUS
verò, qui omnis boni ordinis
fons & Autor eſt, *Novum* hunc
Academiæ Rectorem Magnificum,
tanquam Lycei noſtri Salomo-
nem, Spiritu Sapientiæ & Fortitu-
dinis inſtruat, ut omnia tum
conſilia ejus, tum Inſtituta ver-
gant in Divini ſui nominis de-
venerationem, Principis glori-
am & Celebritatem Academiæ
nunquam intermorituram! Ti-
bi ô Ter Sancte DEUS! ſit
LAUS, HONOS & GLORIA,
IN SEMPITERNA SECU-
LA!

DIXI.

DE

DECLAMATIO PANE- GYRICA IV.

DE

FASTIDIIS RECTORATUS ACADEMICI.

Habita Giffæ die 1. Jan. An. 1700.

cùm secunda vice Fasces Academicas fusciperet.

ITa est, ANTECESSOR
MAGNIFICE, ita, inquam,
est, quòd ægrius longè acce-
ptetur, quàm deponatur Mu-
nus Rectorale. Quò lætiore
ergò mente fronteque magis ex-
plicata Fasces Rectorales abdi-
casti, & quò tristius futuris tem-
poribus modò prognost con sta-
tuisti: Eò tristiori & invitò ma-
gis animò easdem jam suscipio.
Novi enim & expertus novi,
quanta molestia, quanta incom-
moda illis sint conjuncta, qui-
bus nullus omnino se subducere

valet, quicunque munus isthoc
gerendo conscientia non mi-
nus, quàm boni publici ratio-
nem habet; ut non mirum esset,
si, cui ordine votisque ita feren-
tibus, Sparta illa imminet, sive
cum Saule, sive cum Diogene
retro dolium se absconderet.

Quid enim SCEPTRA hæc
& SIGILLA, nisi splendida
miseria? Quid nisi pilulæ inau-
ratae, quæ licet splendore suò
primùm oculos effascinent &
salivam quasi moveant, mox
tamen amaritiem, quam intus

(D) 3

recon-

recondunt, non sine labii tremore exserunt ac palato affricant. Sceptra venerationem exigunt & observantiam, saltem eorum, qui Lyceis & Academicis illa conferunt, respectu. Ast quàm exigua illorum venerationis observetur, reliqua, quæ Insulas hæc comitantur, monumenta arguunt: LEGUM sc.& STATUTORUM LIBER, CLAVES AD CONSISTORIUM & similia, quibus effrænis Eorum, qui neque Principum insignia, neque Legum rigorem verentur, audacia & morositas coercenda est. Quam verò sic gratiam penes illos ineamus, scabiosa seculi protervia testatur, quæ non tam criminum, quàm Statutorum Receptorumque rigorem inculcat, neque de culpæ, sed de poenæ, quæ jure meritoque dictabatur, acerbitate conquerentes Pravaricatores querulis suis, imò & injuriosis verbis compita non minus, quàm Compotorum angulos replere solent; adeò verum est, quod Cicero alicubi conqueritur, dum nimis multa, inquit, audire coguntur, neque aliter facere possunt, quibus tota

commissa est Respublica, adde & Academia.

Neque sola hæc & unica Magistratus Academici calamitas est, sed & altera nunc accedit, summa scilicet, temporum injuria, caritas annonæ & quæ rerum gerendarum nervus est, pecuniæ defectus, quorum altera in causâ est, ut sterilis & à Civibus desolata sit Academia: Altera verò reditus, unde victitant Docentes, incertos & tardiores efficit, ut neque MATRICULÆ, neque ÆRARIO PUBLICO, quæ utrobique simul hæcce demandata sunt, pingues & opimæ hóc annò accessiones sint futuræ.

Nec, quod propius me concernit, reticendum erat, quòd cum à prioribus, quos ante biennium hóc ipso in locò abdicavi, laboribus Academicis vixdum hæcenus respiraverim, verear omnino, ut humeri mei oneri huic ferendo pares sint.

Ast verum enim verò, sicut illic malorum proterviæ non facile cedendum, sed audacius contra eundem est; ita hïc Divinæ Providentiæ omnia com-

mitten-

mittenda sunt, quæ uti hæcenus
elementissimis benedictionis
suar radiis Academia Nostræ lar-
giter affulsit, ita porro etiam
sufficiencia subsidia & adminicu-
la suppeditabit, meæque imbe-
cillitati paternè succurrando ro-
bur dabit lassò, viresque non va-
lenti.

Quapropter in Sacro-Sancto
Ejus Nomine jamsecundâ & for-
tè ultimâ vice in me suscipio Fa-
sces Academicas, modò gratias
primùm egero Magnificentiæ
Tuæ, VENERANDE DOMI-
NE ANTECESSOR, quòd
tantâ cum dexteritate tantaque
prudentiâ hæcenus Muneri Re-
ctorali præesse, & per integrum
anni, felicissimè nunc elapsi,
cursum pro Academia hujus ce-
lebritate æquè ac incrementis
quàm sollicita esse voluerit; &
quemadmodum M. T. de ex-
antlatis tot molestiis jam totius
Senatus Academici nomine pu-
blicè congratulor, ita simul
Deum veneror T. O. M. ut vo-
tis hodiè Tibi nuncupatis ele-
mentissimè pondus inesse Tu-
amq; Magnificentiam cum Splen-
didissimâ Familiâ in seram po-

steritatem salvam & incolumem
servare velit, quòd pluries mu-
nere hocce publicò impostum
desungi & unâ cum Acade-
miâ inclutam Nominis sui fa-
mam æternitati consecrare va-
leat.

Non minores autem reliquis,
quos circumcirca veneror, Pro-
ceribus Academicis, gratitudinis
cumulos persolvo, quòd sub
Electione Consistoriali tesseriis
suis atque calculis unanimibus
suam mihi benevolentiam de
novò contestari non dubitave-
rint, eoque ipsò documentò
quodam publicò, non displicuisse
sibi meam, quam ante
triennium in Res Academicas
impendi, operam, simul asse-
re voluerint; quam ut Bono
Publico nunquam non devovi
perpetuam, ita mea insimul of-
ficia omnibus & singulis ad nu-
tum stabunt paratissima.

Tandem & VOS, CIVES
Academiae Lectissimi, sine al-
locutione abhinc dimittere non
licet; videor enim mihi non-
nullos nimium, quò in priori
Rectoratus mei anno usus sim,
rigorem ob oculos Vobis po-
nere

nere & nescio quem timorem incutere. Ast cogitare, me eò quidem tempore, ceu Philosophum ad Clavum Academiae sedisse, Legesque Academicas in rigore Philosophicò sumsisse & prout Serenissimi Nutritoris praesentia, conscientia propria & tranquillitas publica exigebant, explicasse. Quod si ergò quis dolorem inde senserit, eundem non illi, qui ulcus tetigit, sed materiae peccanti intusque latitanti adscribat, oportet. Neque enim bonos unquam & genuinos Cives Academicos de me conquestos esse memini, sed homines quosvis perditissimos & nequissimos, si quidem homines vocandi sunt Scholarum excrementa & ad furcam parata carcinomata. Vos, Cives Nobilissimi, aliud à me expectabitis, praecipue eò, quò ut Medico Fasces Academicæ mihi offeruntur, anno, quoque methodo in Forò Medicò consuetà fors usus sum.

Duplici autem methodo agunt Medici, quarum alterà sanitatem praesentem conser-

vant: Alterà labefactatam restituant. Utraque observanda erit: Priori Generosos, Probos & Solertes, h. e. Veros & Genuinos Cives Academicos curandos suscipiam, quibus omni benignitatis, humanitatis & officiorum genere ita complacere studebo, ut, si fieri posset, Eos vel manibus hisce portaturus sim.

Reliquos autem ab hisce degenerantes, h. e. Morosos, Impios & Flagitiosos alterà, scilicet Methodò Therapeuticà in integrum restituum, in quâ à lenioribus ad fortiora & drasticæ procedunt Medici. Quænammodum ergò juxta monitum Hippocratis, hîc omnino observandum, ea, quæ medicamenta non sanant, ferrum sanat, quæ ferrum non sanat, ignis sanat &c. ita Eosdem blandis primùm & lenissimis admonitionibus in viam reducere studebo, quibus irritis, ad ferrum, h. e. clathra & CARCEREM, cujus CLAVES hîc simul oblatos video, erit descendendum: Hisque non juvenibus, tandem igne & aqua refractans
inter-

interdicendum, h. e. Relegationibus, Exclusionibus & Proſcriptionibus iidem, tanquam emeticis quibusdam aut cauteriis eliminandi erunt, ſiquidem ulcera foetida ægrorumq; intemperantia crudelem faciunt Medicum.

Vos autem, GENEROSA PECTORA, ita Vos geretis, ut extremis hiſce remediis non indigeam. Hoc enim meſpere juberet Indoles Veſtra, ad omnia Virtutum genera verumque eruditionis decus jam anhelans & compoſita.

Faxit Summus ille Deus,

ut quæ ſub medio ſeculi, morſu effluxuri, feliciter cœperat ACADEMIA LUDOVICIANA, ſub ætate ejusdem ſeculi decrepitâ rejuveneſcat ut Aquila: Faxit, ut novô flore induatur & in continuâ celebritate, ſub Auguſtiſſimô regimine Nutritii Sreniſſimi flore perpetuò! Floreat & æternum flore Illustriſſima Domus Haſſo-Darmſtatina! Floreat Univerſa Patria! Floreat Academia! Floreant Doctores! Floreant Diſcentes! ita fiat Deus Bone faxis, fiat!

DIXI.

(E)

DE-

DECLAMATIO PANE- GYRICA V.

DE

MEDICINA ILLEGALI & SUPERSTITIOSA.

In Acad. Giff. Praelectioni Legum Solenni praemissa,

Die 1. Julii Anno 1700.

ILLUSTRISSIMI DOMINI COMITES,
VIRI MAXIME-REVERENDI, CONSULTIS-
SIMI &c. &c.

IN *verbis, herbis & lapidibus ma-
gnam latere vim*, speciosò hu-
jus tituli commentariò osten-
dere fategit *Job. Baptista van Hel-*
mont magnus (ut audire gestit)
per ignem Philosophus. Ast

.... *medio tuiſſimus ibis,*

.... *medium tenuere beati!*

Medium autem herbae occupant,
amoenissimo hoc ætatis tem-
pore in flores se induentes, in
quibus utique non contemn-

dam ad edomandos affectus p.n.
efficaciam latere, præter expe-
rientiam eleganter quondam
Itterus, tum propriâ, tum filo-
rum eruditione Celebris, expre-
sit, quum Archiatro Hasso-
Darmſtatino, D. Schrædero, *Phar-*
macopœiam Medico-Chymicam ſcri-
benti, accineret:

*Herbis, non verbis, Medicorum
est pellere morbos,*

*Herbis, non verbis, ſunt medica-
mina viſa,*

Herbis,

Herbis, non verbis sunt unguenta saluti.

Herbis non verbis redeunt in corpora vires.

Nec aliud sacra pagina intendere videtur, quando DEUM T. O.M. medicinam de terrâ creasse docet, quâ non tam mineralia, naturæ hominis non aequè proportionata, quàm potius herbas, frutices & arbores indigitari, vero quàm consentaneum videtur. Dolendum autem est nobilissimum herbarum studium ab Antecessoribus nostris iustò negligentius excultum fuisse, cum à diebus *Dioscoridis* (ut ante laudatus *Helmontius* conqueritur) adeò nil increverit ars herbaria, ut nonnisi herbarum iconibus, nominibus atque faciebus plantarum, ab ipsò traditis, utrinque duntaxat disputari, nil verò proprietatum, virtutum ac ususum priorì inventioni adiectum esse observemus; quapropter non sine causâ vicescere illi coeperunt, non quidem herbarum (pentacula divini amoris) sed Herbarii. Ansam huic negligentiae fortè dederunt Sepulchriarii atque Cinisifones Chymici, qui, nescio quò instinctu,

sapientiam plusquam Divinam cum Protoplastò afficiendo, separare non dubitabant, quæ admiranda venerandaque DEI omnipotentia conjunxerat. Hinc mox aquas inde destillabant, quæ nil nisi sudor & odor sunt herbarum, omni virtute crasque seminali destituta: Mox in extracta condensabant, h. e. mellagines omni spiritu & volatilitate cassas: Mox in salia cremabant, specificâ, ut loquuntur, qualitate & virtute orbata: Mox in magnata & pulres aliasque compositiones iscupiedales conquassabant coelumque terræ commiscendo virtutes illarum non tam exaltabant, quàm obruebant; ut mirum non sit, tot morbos incurabiles (à *Scidilio* ex professò enumeratos) non sine opprobriò & dedecore Artis, reperiri, quibus sine dubiò sua quoque in herbarum thesaurario antidota recondidit Sapientissimus omnium Creator. Scelus sanè detestandum est (verba sunt *Cratonis*, trium Imp. Archiatri) curare per composita, ubi simplicia suffecerint. Hæc autem plerumque sufficere, imò longè plura ma-

gisque gloriosa, quam varia inde
 confarcinata Composita præsta-
 re, non sine scenore Medicorum
 ipsa testatur experientia. Solô
 certè Cortice Peruvianô tot li-
 brarum millia in Galliâ quondam
 lucrabatur *Talbotius* Anglus, quî
 ne teruncium quidem essentis,
 salibus, mixturis atque bolis suis
 reportarent alii, purgando, sai-
 gnando & clysterium donando
 Celebres Medicastrî. Solâ quo-
 que linaria, herbula vilissimâ &
 ab omnibus insuper habita, tau-
 rum annuatim merebatur Ar-
 chiater Hassiacus *D. Wolffius*,
 quîm alii unguentis suis & lini-
 mentis, ex eadem liniariâ paratis,
 ne hilum proficerent. Taceo
 singulares & específicos effectus
 Cinnamomi in Ventriculi, cordis
 & uteri infirmitatibus: Scrophu-
 lariæ in hæmorrhoidibus furenti-
 bus: Croci in morbis pectoris:
 Bellidis in inflammationibus in-
 ternis: Hedera terrestris in ul-
 ceribus viscerum: Cochlearia
 in scorbuto &c. Hinc multa
 anus, simplicibus contenta, fel-
 cior sæpe est omni Medentum
 catervâ, majoresque propedi-
 em accessiones dubio procu-
 sentient Artis Medicæ pomœ-

ria, postquam nostris diebus stu-
 dium herbarum felicitus & majori
 cum fervore tractari crepit, cum
 nova, quæ nunc à *Morisono, Rajo,*
Ammanno, Hermannò, Camerario,
Nebelio & aliis calcatur metho-
 dus, non tantum ad dignotionem
 & distinctionem herbarum magis
 apta nata sit, sed & ad vires illa-
 rum detegendas quamplurimum
 contribuat, ut in eleganti, de
convenientiâ plantarum in fructi-
ficatione & viribus, dissertatione
 haud ita pridem *Dn. Rudolphus*
Jacobus Camerarius, Comes quon-
 dam Itineris mei dulcissimus, o-
 stendit. Quod II. Lapidès con-
 cernit, neque in illis magnam vim
 laterè iverò inficias, cum primis
 animalibus, lapide bezoarico
 utroque, lapide porcino, aga-
 gropilis, oculis &c. & similibus;
 cum quæ de Gemmis aliisque
 mineralibus nonnullis lapidibus
 tradunt *Plinius* & alii, rationi &
 experientiæ adeò non responde-
 ant, ut manifestam potius si-
 perstitionem splendidaque com-
 menta sapiant. Quis enim tam
 vesanae mentis erit, ut adaman-
 tem conjugum amorem physicè
 conciliare: Smaragdum ab actu
 adulterii: Turcoidem à casti-

Rubinum

Rubinum à tristitiâ & peste præservare crederet : nisi fortè characteres, sculpturæ & figuræ Talismanicæ accesserint, quæ tamen Diaboli magis, quàm lapidum virtute agunt & Bootio teste, primum ad Magiam gradum efficiunt. Quid verò III. de verbis : an & hisce vim quandam Medicam, càmque naturaliter agentem, inesse dicendum? Equidem ita non tantum incredula plebecula, sed & Medici quidam Antiquissimi, *Alexander Trallianus, Marcellus, Nominus, Dioscorides, Serenus, Marcellus Ficinus*, alique sentire videntur, adeò quidem, ut *Plinius* admiranda in foro Medicò, tum carminum vi, tum verborum opere effecta esse palam attestetur. Neque ignotum est *Paracelsum, C. Agrippam, Arnoldum de Villa Nova & Authorem Clavicula Salomonis* verbis ejusmodi & characteribus quam plurimum tribuere. Ast merito utrisque jam supra laudati literi epicrisin opponeres, qui paulò post ita pergit:

Verbis, non herbis stolidorum est credere corpus

Curandum : Ergò abeant procul atque facebant

Et vetula & Lamie & varium genus Impositorum,

Verbis, non herbis, qui curant corporis artus,

Verbis, non herbis, querunt medicamina vite,

Verbis, non herbis, faciunt unguenta saluti,

Verbis, non herbis, reparant in pristina vires.

Ne verò sine ratione & non cognitâ prius causâ curas ejusmodi verbales sive damnare, sive rejicere videar, non malè nec impertinenter me acturum confido, si hæc, qua juxta normam Satutorum Academicorum, solenni Legum repetitioni verba quædam, è Professionis & Facultatis meæ penu, præmittenda sunt, horâ, Splendido huic Auditorio

MEDICINAM ILLEGALEM & SUPERSTITIOSAM

ob oculos posuero, & an quis salvâ illâ conscientia possit uti? vestra, Auditores omnium ordinum

num Honoratissimi, Benevolentia fretus, insimul addidero.

Equidem, si quis zizanium illud, quod infensissimus humani generis Adversarius in sacris sparsisse legitur, varias superstitionum species esse dixerit, is meo quidem iudicio parum, aut omnino non a scopo aberrabit. Adeo enim per omnia naturae regna se diffundit hocce lolium, ut nullibi non Satânica se exferat Idololatría. Sic in Regno Vegetabili nulla ferè plantula, nullum seminium sine variis superstitionum scandalis ipsi terrae committi videas. In Regno quoque Minerali abscondita in terrae visceribus metalla superstitionosa virgulâ Mercuriali seu Divinatoriâ indagari res in vulgus quam notissima est. In Regno porro Animalí superstitionum plena sunt omnia. Quid enim pecora & jumenta in stabulis alit? superstítio. Quid eadem in campum educit, indequereducit? Superstítio. Quid morbos & infortunia illorum abigit? Superstítio. Quod vero prorsus detestandum, nec ipse tandem homo, non frustra

anima rationali à summò rerum Conditore donatus, à bruto & absurdissimò superstitionum barathro est immunis, adeo quidem, ut vix in lucem edatur, quàm ludicris vetularum superstitionibus contaminetur, alatur, educetur; quæ tam altas in mente illius radices agunt, ut neque in adulta maturaque magis ætate ab illis se facile abripi patiat, ut in statu p. n. cumprimis observare licet. Quamprimum enim morbus fortè contumacior leviusculis remediis obtemperare recuset, ad ultimum desperationis remedium deproperant canaliculi, dicendo

Flectere si nequeo Superos, Acheronta movebo.

Hinc illæ lachrymæ! hinc tot curæ magicæ & ut palliari solent, sympatheticæ! hinc characteres illi Diabolici, verborum murmura & ceremoniæ plusquam mimosæ, quibus cultum sui occultare solet Princeps huius seculi. Scilicet ut Thraſo-nes Medicastri nil nisi arcana & secreta horribilis jactare solent, utut, ad ipsam veritatis bilancem examinata, nil nisi vulgi-

tissima sint remedia, novò tantum nomine insignita: Ita verbis illis superstitiosis, barbaris & incompofitis fecretorum fuorum thefaurum abscondit Medicafter Infernalis; quibus eò majora periculorum præcipitia jungit, quòd sanctissima S.S. Trinitatis nomina plerunque iis maritare soleat, ut sub specie pietatis & umbrâ eò majorem penes credulâ nimis plebeculam applausum mereatur. Nî grave fuerit, Auditores, per universum morborum Oceanum eamus, eâdemque, quâ in Praxi fieri solet, methodo, hanc MEDICINAM ILLEGALEM percurramus, ut juxta III. Corporis Humani regiones hoc Augiæ stabulum eò pronius & contemplari & repurgare valeamus.

Adeoque ut à Capite exordiar inter affectus ejus agmen ducit

EPILEPSIA,

morbus fonticus, contra quem in Scholâ Satanae Superstitiosâ sequentes rhythmî, tanquam sacra anchora laudantur:

Caspar fert myrrham, thus Melchior, Balthasar aurum,

Hæc tria qui secum portabit nomina Regum,

Solvitur à morbo Christi pietate caducò.

Remedium hoc in locis Romano-Catholicæ Religioni ad dictis adhuc dum receptissimum esse, testantur schedulæ in introitu Ecclesiæ Cathedralis Colonienfis venales, hæc cum
 „ inscriptione: Schedulæ hæc te-
 „ tigerunt capita sanctorum Re-
 „ gum, Coloniae sepulchrorum.
 „ Resistunt igitur omni infor-
 „ tunio peregrinantium, dolori
 „ capitis, epilepsiæ, febribus, in-
 „ cantationibus &c. Alii arrepta ægroti manu, auribus ejus immurmurant: Adjuro Te per Solem & Lunam & hodiernum Evangelium, à Deo traditum D. Huberto, Egidio, Cornelio & Johanni, ut surgas, nec in terram relabaris, in nomine Patris, Filii & Spiritus Sancti. Alii cum *Mendoza* in aurem Epileptici devotè recitari jubent: Purget & mundet & muniat nos titulus triumphalis: Jesus Nazareus, Rex Judæorum. Porro in

CE-

CEPHALALGIA.

Marcellus suadet: Quùm intra-
bis urbem quamlibet, ante por-
tam, inquit, lapillos, qui in viâ
jacebunt, quot volueris, colli-
ge, dicens tecum ipse: Ad capi-
tis dolorem te remedium tolle-
re & ex iis unum capiti alligato,
reliquos post tergum jacta, nec
retro respice.

SI QUID OCULIS IL-
LAPSUM, UT IN LIP-
PITUDINE

oculorum, idem mirificè & sine
dubitatione prodesse dicit, si
in chartâ virgine scribatur &
collo dolentis licio suspenda-
tur vox *φάρμακον*, hocque præ-
ligamen quis purus & castus fa-
ciat, oportet. Adeò, scilicet!
puritatem & castitatem amat
Spiritus immundus & spurcissi-
mus, In

VARIS & HORDE-
OLIS

oculorum, annulos digitis exi-
mi & sinistrae manus digitis tri-
bus oculum circumtenendo ter
despuere, terque dicere jubent:

Rica, rica, sorò. Vel: Nec
mula parit, nec lapis lanam fert,
nec huic morbo caput crescat,
aut si creverit tabescat. Alii
Græcissantes accinunt: *Κύρια, κύ-
ρια, κασσάριον, σπρωφθι.*

Sic in

HÆMORRHAGIA
NARIUM

novies verba: *ἐννοχονα εννομα*
mussitant, aut præmissio S.S. Tri-
nitatis nomine sequentem exor-
cismum adhibent: Sepa, Sepa-
ga, Sepagoga, sta sanguis, con-
summatum, in nomine Patris
podendi & Filii pandera & Spi-
ritus sancti pandorica: Pax
tecum, amen. Alii trinâ cir-
cuitiione, ter dicunt: super aspi-
dem & basiliscum ambulabis &
conculcabis leonem & draco-
nem. Ad aliarum verò parti-
um hæmorrhagias sistendas u-
tuntur vocibus: Soc non, soc
non. It. charat cara sarite, con-
sona imaholite.

Contra

STRUMAS & SCRO-
PHULAS

commendant seqq. diminutiva:
Albula glandula, nec doleas,

nec

nec noccas, nec paniculas facias,
sed liquefcas, tanquam Θ in aquâ.

Vel: Novem

Octo

Septem

Sex

V

IV

III

II

glandulæ sorores

nulla fit glandula. En novam
& ridiculam Satanae Arithmeti-
cam, è plurimorum numero-
rum additione in nullitatem me-
tumque nihil desinentem! Non
minus absone in

UVULÆ LAXA- TIONE

æger manus supinas à gutture
ad cerebrum ducendo dicere ju-
betur: Crissi, crasi, cancrasi.
Aut: Uva uvam emendat.

Ad

ODONTALGIAM

mirificum experimentum *Mar-*
cellus esse dicit, si quis die Mar-
tis, luna decrescente, septies di-
cat: Argidam, margidam, stur-
gidam. (ô stultitiam!) it. gal-

bes, galbar, galdes, galdat.
Strigiles falcesque dentatæ, den-
tium dolorem perfanate.

In

ANGINA

Jejunus jejuno præcanrare jube-
tur: Exi hodie nata, si ante na-
ta, si hodie creata, si ante creata,
hanc pestem, hanc pestilentiam,
hunc dolorem, hunc tumorem,
hunc ruborem, has rolles, has
tonfillas, hunc panum, has pani-
culas, hanc strumam, hanc stru-
mellam, hanc relegionem evo-
co, educo, exeanro, de istis
membris medullas. Quod si
verò os vel ALIUD IN FAU-
CIBUS aut gulâ hæserit, nihil
præstantius esse putant his cat-
minibus:

Μη μοι γοργεῖν κεφαλὴν δεινὸ πε-
λὸς
Εξ αἶδος πέμψειν ἱππαίην περὶ σφου-
νεία.

Alii apprehenso ægri gutture
dicunt: Blasius Martyr & Ser-
vus Christi dicit: aut ascende,
aut descende. Plura sis, vid.
apud *Marcellum*. Ridicula hæc
historia incidit, de Pastore quo-
dam nugivendolo, qui ad pau-
perculam, ostiatim stipem peren-
tem,

(F)

tem, sive jocò, sive seriò dixisse fertur: En! artem te docebo, quâ honeste victitare poteris; offerens illi schedulam, contra omnis generis morbos de collò suspendendam, cui: *Hilffts nichts/so schads nichts*/inscripserat. Muliercula remedio confidens Praxin Medicam exorditur, nec infelicitè. Quæmadmodum enim mundus regitur opinionibus, superstitionibus autem alitur, ita brevî summam experientiæ famam sibi conciliavit. Accidit autem, ut Eidem Pastori, quò Magistrò usâ erat, homini fortè gulosò, os in gulâ, per transversum illuc actum, hæserit, quod à nullo hætenus Chirurgo prehendi aut educi poterat. Advocatur ergò foemina quædam, curis hætenus admirandis celebrata, quam cum eandem Mendicam, cui schedulam illam tradiderat, agnosceret, in tantum resolutus est cachinum, ut os in faucibus contentum subito exploderetur, non sine nova Medicastrâ celebritate, utut eventus eodem jure huic adscribendus fuerit ac Asiæ Phthisicum curanti, apud Dn. Bernicium, aux essais de Mede-

cine Part. 2. c. 15. Refert enim Gallus hicce, quòd cum asma ad agonizantem, cui apostema internum suffocationem minabatur, ex improvissò delapsa fuisset, strepitu & anhelatione suarantas anxietates concitaverit ritus bestię declinandi conatus, ut hinc naturæ motus adjutus ruperit abscessum, sicque excreta materiâ morbificâ moribundus revixerit. Sed hæc quascum. Pergendum nunc ad morbos II. Regionis, h. e. Thoracis, ubi

FEBRES

omnis generis se trudent, è quibus Febrem QUOTIDIANAM ut curarent, panimissali inscribere jubent: ò febr. m. omni laude colendam: In altero: ò languorem sanicui & gaudiis adscribendum. In tertio: Pax, max, fax. Ad TERTIANAM verò & HEMITRIÆUM supersticiosum, sed decantatissimum illud Abracadabra, in coni figuram redactam, appendunt, de quo Serenus ita canit:

Inscribis charta, quod dicitur Abracadabra

Sapius & subter repetis, sed detrahe summam

Et magis atque magis desint elementa figuris,

Singula quæ semper rapies & cætera figes,

Donec in angustum redigatur literarum conum.

De Psalmi XCI. contra PE-STEM abusu, res est quàm notissima.

Inter affectus III. Cavitationis seu Abdominis radiosissimus omnium est

ICTERUS,

quem præter innumeras ferè curas Magico Magneticas verbis quoque curare sustinebat Pastor quidam & Ecclesiæ Minister in vicinâ, phuy qualis! qui non sine summa adstantium indignatione & horripilatione ægrum in culinam deductum, tribus vicibus, in totidem foveolas, in cineribus digitis paratas, expuere jubebat dicendo: Gubule & Tabes, tu me enecare satagis, ego verò te enecabo, in nomine Dei Patris, Filii & Spiritus Sancti: Eo quidem cum successu, ut paulò post & icterus

& æger, miserrimè seductus, perierint ambo.

Sic &

HYDROPEM,

seu Aquam Intercutem Hadrianum Imperatorem verbis quibusdam eduxisse, *Calius Aurelianus* autor est; aut credat Judæus Apella.

De

MALO ISCHIA-DICO

autem *Wierus* habet, quòd carmine à Theophrasto sanetur verbis sequentibus: Danata Daries, Dardaries, Astaries. Quæmadmodum &

ARTHRITIDEM

arbuscula quâdam, verbis gestibusque ridiculis terræ implantandâ, curari totodie, rem puto nemini non cognitam.

Facit huc Exorcismus Papi-
colarum contra

PARTUM DIFFICILEM,

quem in itinere quondam, haud procul à Naneto, Lotharingæ Municipiò, in Divi Jacobi fanò
(F) 2 reperi

reperi : Anna peperit Mariam :
 Maria Salvatorem : Elisabetha
 Joh. Baptistam : Maria Jacobi
 Jacobum de Galiciâ : sic mulier
 ista pariet illâsa : Puer, qui es in
 utero, sive mas, sive fœmina, ve-
 ni forâs, Deus Te vocat!

Nectandem in Morbis Exter-
 nis & Chirurgicis se otiosos præ-
 bent Operatores Satânici, qui

PARONYCHIAM

verbis sequentibus, tertiâ vice
 repere parietem semper di-
 gito feriendo, curant, dicen-
 do : Pu, Pu, Pu, nunquam ego Te vi-
 deam per parietem repere.

In

MORSIBUS autem HOMINIS aut BRU- TORUM

ter novies dicunt : Stolpus à
 cœlo cecidit, hunc morbum Pa-
 stores invenerunt, sine manibus
 collegêrunt, sine igne coxerunt,
 sine dentibus comedêrunt.

In specie verò contra

MORSUM VIPERÆ

laudent verba : Caro Caruze sa-
 num reduce, reputa sanum, E-

manuel Paracletus ; quemad-
 modum contra

MORSUM CANIS RABIDI

præter alia commendat : Prax
 Caspar, prax Melchior, Baltha-
 far prax, max, DEUS ymax. Sic
 infimæ sortis nobilem cognovit
Wierus, simili curatione cele-
 brem, qui pomi (ægro pro-
 pinandi) particulæ inscribit :
 Hax, pax, max, Deus adimax.
 Apud *Schenckium* autem ex Ne-
 apolitano quodam *Jovianus Pon-*
tanus carmen adfert, quò adver-
 sus rabiem utantur demorfi, ita
 se habens :

Alme Vibe Pelicane

Oram qui tenes Apulam

Litusque Polignanicum

Qui morsus rabidos levas

Hasque canum mitigas.

Tu sanâte rabiem asperam,

Rictusque canis luridos,

Tu sevam prohibe lucem.

I procul hinc rabies,

Procul hinc furor omnis abesto!

Habetis, Auditores OO. HH.
 praxin vulgi supersticiosam, quâ
 non minimam in verbis efficaci-
 am latere sustinent.

Ast nunquid refina non est in Galaad & Medicus non est ibi? usque quò claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini eum: Sin autem Baal, sequimini eum! quid enim luci cum tenebris commercii? aut Belial cum Christo?

Apage cruentum Moloch! apage fraudulentam Satanæ medelam, quâ dum corporis extuyas se conservare simulat, animam venatur, imò lucratur Circulator astutissimus. Hunc enim sive tacito & implicito, sive manifestò pacto authorem veneratur barbara & vel monstrosi vocibus abscondita, vel sanctissimis DEI nominibus turpiter incrustata Medicina, quam meritò illegalem, inutilem & homine prudente, nedum Christianò, prorsus indignam esse dixeris; adeò quidem, ut dubius & anceps hæsissem, an turpissimas illas & ineptas voces in splendido tot Virorum Illustrum confessu eloqui an silere debuisssem? nisi recitasse illas, simul refutasse putassem.

Equidem I. illegalitarem ejus in utroque testamento do-

cet Sacra Pagina, utpote quæ omnibus aut nomine DEI in vanum usurpantibus, aut ad Magos & Ariolos, ut fornicarent cum iis, declinantibus æternum exitium portendit; quod Sauli Mulicrem Pythonem habentem in Endor interroganti morte expiandum erat. Nec immeritò Imperatores nobiles & ignobiles sub capitis damnatione puniri jubent in *Lege XII Tab. §.* qui fruges Divus *Augustinus* verò ab Ecclesiæ communionem omnes excludit, qui in collectionibus herbarum carmina dicunt, characteres ægrotis ad sanandum imponunt; prout in *Concilio Turonensi* sub Carolo Magno quoque ligaturæ falsæque inscriptiones, quas imprudentes pro morborum curationibus juvare credunt, ne à quaquam fiant, inhihentur.

Sed videor mihi quosdam oggannire: Nil sapiusculè, quàm sanctissima DEI nomina adhiberi, imò expressè in Scripturâ sacrâ præcipi, ut omnia fiant in nomine Dñi. nostri Jesu Christi. Ast liceat hîc *Lutheri* nostri verbis respondere; qui è Zelo & fervore Theologico: Hoc, inquit,

quit, Diabolus tibi in caput refarciat. Neque enim hunc in finem verba illa data sunt, ut illis superstitiosè abutaris, sed ut fidem illis habeas & adhibeas ad doctrinam, ad redargutionem, ad institutionem, quæ est in iustitiâ. Quò sanctiora ergò sunt, quibus abuteris nomina, eò majus & horribilius est, quod committis crimen.

Nec obstat 2. hanc medendi consuetudinem à Majoribus nostris nunquam non impunè observatam fuisse, adeoque vel antiquitate solâ se tueri posse, cum antiquissimum quodve verissimum. Si enim hæc excusatio valeret, nullum non peccatum esset licitum, cum in Paradiso statim inceperit. Ebrietas jam Noæ temporibus se turpiter dando esset licita: Nec incestus, à Lortho commissus, improbandus & quæ non?

Neque 3. Experientia, quæ morbos, etiam pertinacissimos, ita sanari testatur, quidpiam evincit, cum oracula olim vera dixerint, ut ut cane pejus & angue fugienda. Hæc enim Diaboli est astutia, ut corporis & fortunæ rationem habeat, quò

animam, cui unicè inhiare solet, lucretur.

Quamvis II. certissimum sit, omnem illam, quam Diabolus & mancipia ejus adferunt, medicam, simulatam, fictitiam, umbratilem, adeoque & inutilem observari. Vidi, inquit *Fernelius*, scriptâ chartulâ collo subnexâ, universi corporis iesterum unicâ nocte detergeri: Vidi febres verbis & ceremoniis quadantenus profligari, sed quæ mox deterius multo recurrebant. Nam licet possit Dæmon integrè persanare, id tamen beneficii in hominem, quem perpetuâ insequitur invidiâ, conferre nequaquam vult: Fictam solùm simulatamque exhibet sanationem &c. Hinc & *Fallopianus* alicubi curas illas recidivationis periculò plenissimas, adeoque capciosas, fallaces, nec certas, nec tutas, sed noxâ plenas esse docet. Possem hic notabilem Magnatis cujusdam, paucis abhinc annis à suspensio hujuscemodi Medicastris quadantenus restituti, mox tamen rec udesciente morbo miserâ demortui observationem recensere, sed exempla sunt odiosa.

Quis ergò sanæ mentis III. vitam suam vano & inani verborum murmuri, aut ridiculæ ceremoniarum gestulationi committeret, quæ inter & ipsum morbum nulla est proportio? Nullus est, inquit *Thurrianus*, qui agros suos Villico, rusticarum rerum inexperto: Nullus qui ædificationem alienissimo ab Architecturâ: Nullus qui pecuniæ curam & dispensationem hujus rei Imperito commendet; & videas homines, sanitatem auro contra pretiosiores, imò vitam sortilegis & Doctoribus Sympatheticis committere, omni scientiâ cassis. Salem sane redolet responsio, quam *Thraſoni* cuidam dedisse legitur Vir Eruditus atque Prudens, de quò magnum illud decus *Lipsiensium D. Bohnius in Diss. 1. de Officiò Medici*: Memini, inquit, magnæ simpliciter ac ruditer Empiricum, cum aliquando penes Virum Eruditum & Prudentem Praxin suam deprædicaret, in specie, quod demens aliquis medelæ suæ se submiserit, ab hoc responsum tulisse: Nisi stolidus ser, qui medelam à Te expectat, Medicum Te nunquam

voluisset. Ita nisi stolidi essent, qui verbis & characteribus se curari patiuntur, nunquam se Medicis ejusmodi committerent. Adeoque eò minorem commiserationem merentur, si tandem debitas stoliditatis suæ pœnas luant, & per quod peccant, per idem puniantur iidem; haud aliter ac *Officialis* ille *Regius* in *Galliâ*, qui *Circulatoribus* & *Agyrtis* nimium favendo, tandem ab hujus farinae sociò interemtus dicitur, referente hoc amicissimo Collegâ nostrò, *Carolo Patini*, qui in *Epist. 149.* sequentia de eò habet: Il est mort de la main d' un Charlatan, lui même, dont la charge estoit de chasser cette sorte des gens.

Utinam ergò hujus periculò cauti discerent, qui ad Clavum Reipublicæ sedent! utinam omnes illicitis ejusmodi & superstitiosis rem diorum generibus utentibus aquâ & igne interdicerent! Utinam

Ne fingat se Medicum qui vis Idiotæ, Sacerdos, Judæus, Monachus, Histrio, Tonfor, Amos

Milæ

*Miles, Mercator, Cerdo, Nutrix &
Arator,
Lamia, Decoctor, Pharmacopoe-
la, Magus,*

sancitis jamdum Legibus inhærendo prohiberent! Magistratus enim in culpâ sunt, qui vagam ac publico perniciosam licentiam medicandi non coercerent & *iraudibiles* veræque artis protinus ignaros Impostores à Republica non expellunt, ut Pientissimus Jctus, *Abas verus Fritschius de Medic. Peccatis cap. i.* serio dolet. Non possum non publicè hic dilaudare generosum Illustris Senatus Francofurtensis institutum, quò famosum illum Doctorem Sympatheticum, non agrorum corpori, sed illorum lotio medicinam faciendo celebrem, utut publicè in Doctorem alicubi promotum, urbe nuper eiecērunt. Nec reticenda est Illustris Regiminis Principalis h. l. cura plus quàm paterna, qua sub auspiciis hujus anni, simili Empirico & Dentifrangibulo, cui jam alii Minorum Gentium Dii fores & os stentoreum publicè aperuerant, idem laudabili conatu obturârunt. Reliquos er-

gò ab his deviantes Judices cum Marcello Palingenio ita liceat jam alloqui:

Omifera leges, quæ talia crimina fertis!

O coeci Reges, qui rem non cernitis istam!

Vos, quibus imperium est, qui mundi frenâ tenetis,

Ne tantum tolerate nefas, hanc tollite pestem!

In cœlum proh dolor! adhuc clamat vox sanguinis innocentis, à Sicariò Medicaastro hoc in locò nuper effusi, qui usque dum in viscera miserorum fure non desinit; cui malo, si non tempestivè abiis, quorum minus id est, obviam eatur, veneficium posthâc non criminis, sed artis erit, si modò ars nominanda turpissima hominum nequitia.

Ast ne eadem, quam aliis jam exprobro, incuria, legum inquam & justitiæ negligentia, sive toti Senatu Academico, sive meæ tenuitati opponi possit, ad ea jam descendo, quorum causa splendida & illustris hac Panegyris congregata est.

Scilicet, ut de normâ Studii
sanguis

singulis annis publicè admoneantur, cautum est à Serenissimo Legislatore, ut in Confessu Professorum Solenni Calendis Julii Statuta Academica, quatenus ordinem Studentium concernunt, per Notarium Academiae publicè prælegantur, idque Re-
giori curandum relinquitur.

Quemadmodum igitur meâ ex parte legem hanc curæ mihi

cordique esse iussi, ita tuam jam persolve fidem, Notarie Academicæ Publicæ,

FRIDERICE RIEDEL

solve inquam fidem Tuam, & è librò statutorum *Tit. LXXV. De Officio Studiosorum* voce clarâ non minus, quàm articulatâ prælege.

Hic

interponitur Legum repetitio.

EPILOGUS.

HÆc ferè sunt, CIVES ACADEMIÆ LECTISSIMI, quæ à Vobis exigunt Statuta Academica. Eadem nempe sunt, quæ sub primâ nominum vestrorum immatriculatione stipulatâ manu promissistis. Stipulati autem estis pietatem infucatam erga Deum: Devotissimam venerationem erga Principem Nutritium: Observantiam erga Docentes: Diligentiam in discendo: Pacem & amorem erga Commilitones. Quam egregiè

verò legibus hisce steterint tranquillitatis publicæ turbatores, tristis aliquoties experientia docuit. Fuèrunt enim, qui petulcis frontib⁹ concurrente alapis se exceperunt prensisque capillis humi prostrati canaliculorû instar in lutò se volutârunt. Fuèrunt, qui à verbis ad verbera dilabentes scipionibus sudibusque præustis se tractârunt. Fuèrunt, qui ob levissimas injurias, quas neque per se, neque per alios se vindicatu-
ros esse jurârunt, sic-
ria

riâ manu strictoq; ense Commilitones suos vulnerârunt, indeq; nonnisi sanguine è venis saliente discesserunt. O tempora! O mores! O detestanda Vitæ Academicæ ulcera! Ulcera inquam, non herbis aut emplastris, sed tuo, DOMINE! verbô tantùm sanabilia. Hujus ergò vi & efficacîâ tandem resipiscite, CIVES IMMORIGERI! resipiscite quæso & ad frugem Vos recipite. Hujus quoque vi & efficacîâ CIVES genuini, ob pietatem, solertiam & modestiam bonis omnibus Exoptatissimi urgeant porrò & continent, quod in Dominò cœperûnt, opus! ita largissimam DEI benedictionem, Magnatum patrociniûm, Parentum gaudium, bonorum applausum, verbo: Salutem & temporalem & æternam sibi promittere, certoque expectare poterunt.

Tu verò, SUMME DEUS!

qui das sapientiam sapientib⁹ & scientiam his, qui pollent intelligentiâ, rege, doce & flecte animos discendum, ut cautè agant, juxta verbum tuum. JESU, fons omnis Sapientiæ, qui vix annos XII. natus Doctores in templò, scripta Prophetarum enarrantes, attentione decenti audivisti & interrogasti: Largire, quæso, tuam omnibus gratiam, ut prompto docilique animò sine amaritudine, inobedientiâ ac somnolentiâ mentis studiis incumbant, Spiritusque Sanctissimi motibus & operationibus locum concedant. Incipe ô alma Trias, & benedicito Academiæ Nostræ, ut semper Tibi grata & Ecclesiæ salutaris sit, quia Tu Domine, locutus es hæc & benedictione Tuâ benedicetur Alma. Ludoviciana. Fiat! Fiat!

DIXI.

✽)(o):(✽

DE

DECLAMATIO PANE-
GYRICA VI.

DE

ELIGENDO NOVO RE-
CTORE.

Habita Giffæ-Hafforum, die V. Jan. Anno 1701.

P. P.

DE Confucio, Celebri Sinen-
ſium Philoſopho reſert Au-
tor Scientiæ Sinicæ, quòd ali-
quando diſcipulum ſuum *yen*
yen ſequentibus allocutus fue-
rit: Qui evocati adhibitiq̃ue
ad munia publica actutum &
ſine tergiverſatione capeſſa-
mus Rempubicam: Rurſus,
qui amiſſâ dignitate illâ, illicò
& ſine querimoniâ moleſtiave
animi privati latitemus domi
noſtræ, ſoli (opinor) ego &
tu ſumus ejuſmodi. Aſt fallit
opinio mundum, fallit & *Conſu-*
cium. Non enim ſolus aut diſ-
cipulus ejus ejuſmodi ſunt, ſed

de omnibus idem Rectõribus
Academicis, ut opinor, eſt di-
cendum. Ad minimum idem
de me liceat ſubſumere, qui hor-
no tempore ab Ampliſſimo Se-
naru Academicò ad munia Re-
ctoralia evocatus actutum pari-
ter ac ſine tergiverſatione capeſ-
ſi Rempubicam literariam:
Nunc verò abdicatâ dignitate
illâ illicò & ſine querimoniâ pri-
vatus latirabo. Prius jubebant
ſtatuta Academica, jubebant &
veſtra, Patres Academiae, ſuffra-
gia unanimia, quibus obſtrepere
piaculo mihi duxi. Poſterius
ſuadet obſervantia in legibus ra-

(G) 2

dicata

dicata, quæ munus Rectorale non perpetuum, sed ambulatorium esse volunt, ut alternâ requie se mutuò sublevarent Facultates Academicæ. Quapropter sine ullâ querimoniâ, sine ullâ animi molestiâ molestissimum Rectoratus Academici munus in eorum resigno manus, è quibus idem susceperam: de judiciò æquiorum rerum æstimatorum prorsus securus, cum salute Academicæ nihil sanctius, nihil antiquius mihi fuerit, utpote quam Serenissimus Legislator pro summa lege esse jubet Rectori Academicæ; quapropter si iis, qui sub quocunque juris prætextu redditus Academicæ suis facultatibus adjecerunt, ægre fecisse aut nullo habitò respectu cognitionis & amicitia contra prudentiam, ut filii hujus sæculi loquuntur, Academicam egisse videar, facile me excusabunt tot anathemata & execrationes Serenissimorum Fundatorum, quibus æterna non minus quam temporalia supplicia minantur iis, qui bona Academicæ vel justo negligentius vel malâ fide curaverint.

Vobis autem, Patres Academicæ Venerandi, gratias ago proximissimas, quòd per totum officii hujus decursum ope vestra & consilijs mihi succurrere, & in rebus gravioribus adjutorium vestrum commodare volueritis, quò ut obstrictissimum me profiteor, ita sedulam navabo operam, ut omnibus & singulis meis posthac officiis rursus inservire valeam.

Restat igitur, Proceres Academicæ, ut alium Vobis constitutatis, cui Sceptra Academica commendetis. Non desunt Vobis Viri omni laude, omni dignitate, adeoque & hoc munere dignissimi; hinc ne quis alius nisi talis eligatur, omnino prospicite. Modum & limites nobis ponunt Statuta Ludovicianæ, quorum tenorem ut sciamus, haud grave sibi ducet Vir Consultissimus, *Dn. D. Herthius*, Syndicus Academicæ Gravissimus & *Tit. XIII. De Electione Rectoris* clarè & distinctè præleget. DEUS autem T. O. T. M. Supremus Orbis Rector actui huic Clementissimè benedicat!

POST ELECTIONEM.

JActa est alea & quidem felicissime! communibus enim & unanimibus Patrum Conscriptorum suffragiis in Rectorem Academiae Magnificentissimum est electus Illustrissimus Comes, DN. GEORGIUS FRIDERICUS, Burggravius de Kirchberg, Comes de Sayn & Wittgenstein, Dominus in Farnroda &c. huicque tanquam Pro-Rector Magnificus adjungendus Vir Admodum Reverendus, Excellentissimus atque Acutissimus, DN. JOH. BARTHOLOMÆUS RÜDIGER, Log. & Metaph.

Prof. Ordinarius. Est ergo de quo gratuler Academia, quæ Tertium mox ex eadem Familiâ Illustrissimâ Caput Academiae numerabit. Est de quo gratuler Magnifico Dn. Pro-Rectori, quod tam Splendidi Capitis Vicarius audiat. DEUS autem utrumque Spiritu gratiæ & Sapientiæ instruat, ut sub regimine illorum auspiciato Status Academiae vigeat, floreat & uberrima indies incrementa capiat. Sit nomen ejus benedictum in seculorum secula!

AD

ILLUSTRISS. DN. COMITEM,

primâ vice

CONSISTORIUM INGREDIENTEM.

Illustrissime DN. Comes!

Viginti sex & quod excurrit DN. Frater, Dominus LUDOVICI sunt, cum Illustrissimus VICUS CRATO, Comes ac
(G) 3 Burg-

Burggravius in Kirchberg &c. gloriosæ recordationis, tanquam Rector Academiæ Magnificentissimus ad Clavum Reipublicæ Literariæ sederet, vestigia Dn. Patru Illustrissimi, DN. WOLFGANGI CRATONIS, *Comitis &c. Burggravius in Kirchberg &c. &c.* gloriosissimæ non minus memoriæ, premens, qui anno præcedentis seculi LII. eodem pariter munere gloriosè fungebatur.

Cùm verò omne trinum sit perfectum, non potuerunt non ex eadem Familia Illustrissimâ, TE, Comes Generosissime, in Caput Academiæ Magnificentissimum sibi legere Procere Academiæ, pro Vicariò ad-dentes Pro-Rectorem Magnificum DN. Prof. Rüdigerum, Collegam nostrum Honoratissimum.

Quemadmodum igitur munus hocce Splendidissimum Illustrissimæ Tuæ Magnificentiæ, me jam interprete, offert Totus hic Senatus Academicus, nullus

que dubitat, quin idem gratiosè susceptura sit: Ita suam insinuat Observantiam & quæcunque ab eò expectari poterunt, nunquam non spondet & stipulatur paratissima; Et cum de cæterò temporis ratio non permittat, ut singuli è Senatu hocce Academico, ut quam maximè vellent, devotionem suam Illustrissimæ Tuæ Magnificentiæ, votis coram nuncupatis, contestari possint; hinc Eidem conjunctis plausibus mea voce simul omnes de Spartâ Amplissimâ gratulari voluerunt, DEUM T. O. M. piis desideriis rogantes, velit Illustriss. Tuam Magnificentiæ sartam rectamque conservare omnibusque Personas Illustres decentibus felicitatum cumulis instruere, ut munere isthoc Splendidissimo ita possit defungi, ut omnia vergant in Divini Numinis Gloriam, Familiæ Illustrissimæ Splendorem & Illustriss. Tuæ Magnificentiæ Decus nunquam intermorum!

DECLAMATIO PANE-
GYRICA VII.

DE

HASSIÆ LITERATÆ
FATIS,

anno 1701.

Die 5. Jan. Gissæ habita.

Decisa nunc lis est, ILLU-
STRISIMI DNN. CO-
MITES, ILLUSTRIS & PER-
STRENUE DN. GUBERNA-
TOR, PROCERES ACADE-
MIÆ GRAVISSIMI, CIVES
NOBILISSIMI, lis, inquam, in-
ter Curiosos hactenus ventilata
nunc decisa est, quâ

*an annus supra millesimum se-
ptingentesimus ad seculum XVII.
an ad XVIII referendus sit?*
hactenus quaesitum & in utram-
que partem agitarum fuit.

Erant, qui posterius sustine-
bant, ducti, an seducti magis, ju-
bileo in Ecclesiâ Romanâ tunc
celebrato, quod cum brevi ante

vel intra festum nativitatis Chri-
sti ejusdem anni finiatur, inferunt
exinde natalitia prioris anni no-
nagesimi noni necessariò pro
centesimis habenda & conse-
quenter natalitia anni sequentis
septingentesimi ad seculum
XVIII. referenda esse.

Alii hoc ipso argumento con-
trariam sententiam abstruebant
annumque præcedentem ad se-
culum decimum septimum po-
tius quàm ad decimum octavum
pertinere sentiebant, quum in
Ecclesiâ Romano-Catholicâ Ju-
bileum neutiquam in primò,
sed ultimò seculi annò celebre-
tur. Cum enim Pontifex Ro-
manus

manus *Bonifacius VIII* primâ vice annum jubileum imperaret, centesimum, adeoque non primum, sed ultimum seculi annum illi nuncupabat, primumque jubileum anno Christi 1300. solenniter habitum fuit. Tempore verò subsequente *Clemens VI* itidem Pontifex Maximus anno Christi 1308 instituit, ut quinquagesimus cujusvis seculi annus jubileus evaderet, adeoque annò insequente 1350 secundum jubileum aperuit, additâ in bullâ ejus ratione quòd in V. T. annus semper quinquagesimus jubileo fuerit sacratus; Verba ejus ita sonant: Nos autem attendentes, quòd annus quinquagesimus in lege Mosaicâ jubileus remissionis & gaudii sacerque dierum numerus, quòd in lege sit remissio, censebatur &c.

Abhinc Pontifices nonnulli annum jubileum ad annum quemcunque trigessimum tertium devolvere conati sunt, eò, quòd Salvator mundi triginta tres annos in carne vixerit: Ast nunquam consuetudine id receptum fuit; donec tandem *Paulus II* & *Sixtus IV* annum quemvis

vigesimum quintum jubileum dixerint, cujus celebratio annò Christi millesimò quadringentesimò septuagesimò quintò, sub Papatu Sixti IV. inchoata & continuâ serie ab

<i>Alexandro Sexto</i>	} anno {	1500.
<i>à Clemente VIII.</i>		1525.
<i>à Julio III.</i>		1550.
<i>à Gregorio XIII.</i>		1575.
<i>à Clemente VIII.</i>		1600.
<i>ab Urbano VIII.</i>		1625.

& ita porrò observatum fuit, usque dum annò nunc felicissimè elapsò millesimò septingentesimò Jubileum decimum sextum ordinarium in Ecclesiâ Romanâ celebratum fuerit, quò seculum quoque XVII post Christum natum haud infeliciter concluditur.

Nec obstat Jubileum hocce non tam anno 1700 quàm anno 1699 primum apertum fuisse, adeoque eundem annum, 1700 nativitatìs festum dedisse: quò posito necessariò annum 1700 festum natalitiorum 1701 & consequenter primum seculi XVIII annum involvere.

Lubentissimè enim fateamur annum

annum 1699. 1700. natiuitatis festum præbuisse, annumque 1700. consequenter 1701. natiuitatis festum trudere: Interim hinc inferri nequit, annum 1701. primum seculi decimi octavi annum constituere, sed quod seculum hoc cum 1701. natiuitatis festo inchoetur.

Hoc ut appareat, notandum, quod si annos atque secula à nato Salvatore numeremus, computus hic non tam à festo circumcissionis, sed à festo natiuitatis Christi notoriè ducatur; hinc Christianorum computus non à calendis Januarii, tanquam festo circumcissionis, sed octiduo præcedente, feriâ scilicet natiuitatis Christi inchoatur. Ut adeoque cum 1701. natiuitatis Christi festo quoque primum Seculi XVIII. annum inceperimus.

Nunc ergo Jani Bifrontis instar in bivio constituti alterâ facie seculi disfluxi felicitatem respicere, alterâ futuri præcipitia & misarias tristi quasi vultu prævidere licet, quas homo tempore, sub Rectoratus Academici abdicatione ominari non dubitabat Antecessor Venerandus.

Equidem non exiguo metereore quætebat omen infaustissimum, eoque maiori quod recenti adhuc memoriæ inhærent indicibiles, quæ muneri tunc in me devoluto conjunctæ sunt, molestiæ; sed vel exinde licuit perspicere, quàm mirabiles & inexhausti sint divinæ providentiæ thesauri, dum, quæ Dei est clementia, pacatissimum è contra annum Rectoratus sum expertus, ut dubitare liceat, an unquam tranquillior Academiæ nostræ status fuerit? Cessarunt enim rixæ & contentiones Civium Academicorum. Cessarunt dimicationes & duella, in principio statim, tanquam in herbâ, suffocata: Cessarunt cædes & homicidia: Verbo dicam: Pacifica fuerunt omnia; ut vel exinde, siquidem ex eventu omineque supradicto res dijudicanda foret, constare possit, annum hunc non tam ad infeliciâ futuri, quàm faustissima prioris seculi complementa referendum esse, quæ à primâ Academiæ Restauratione experti sumus inviolata & constantia.

Ingratus essem, AUDITORES, si tot & tanta in aliam
(H) Ludo-

Ludovicianam æquè ac tenuitatem meam hæcenus derivata beneficia & divinæ bonitatis argumenta sub fine seculi reticerem; quin celebranda sunt Dei magnalia eorumque memoria deprædicanda est in seculorum secula.

Quapropter dum infulas modò Rectorales abdicaturo in Illustri splendidaque hac Panegyri verba quædam facienda sunt, non jucundius aut acceptius argumentum fors occurreret, quàm si felicissimum *Hassæ Literatæ*, adeoque & *Academiæ hujus statum*, quò à primis restorationis annis, in hunc usque diem, in seculò præcedente est gavisâ, ex annalibus Majorum & propriâ observatione breviter ob oculos posuero, sicque Auditorum animos ad glorificandam divinæ bonitatis abyssum excitavero, quos eò faciliores mihi spondeo, quò jucundior est laborum retroactorum memoria.

Cæterum ut contraria juxta se posita magis elucescant, hand extra oleas me vagaturum judico, si infelicia, quæ Matrem Ludovicianæ nostræ, *Academi-*

am puto *Marburgensem*, quondam, si non opprimebant, premebant tamen, fata heic præmifero.

Gloriari illa, imò gratulari sibi poterat de auspiciis felicissimis, sub Principe Pientissimò & reverâ Magnanimò, PHILIPPO Hassiæ Landgravio &c.&c. anno millesimo, quingentesimo, vigesimo septimo, curante primùm & Magistratum Scholasticum, mox & Cancellarium gerente *Johanne Ferrario Montano*, Viro sapientia, virtute & eruditione celeberrimo. Gratulari sibi poterat de privilegiis amplissimis, à Cæsare Romanorum CAROLO V. anno 1541 obtentis. Gratulari sibi poterat de fecundissimò Civium Academicorum numero, quorum unò seculò ultra quindecim millia numerabat: Doctorali splendore & Magistrali Dignitate exornatis mille quingentis & quadraginta novem. Ast quantis insimul infortuniis & calamitatibus obnoxia fuerit Academia, quantis illa fluctibus agitata, non sine tristi memoriæ horripilatione legitur.

Etenim jam Morbonæ crudeli-

delicate loco pellitur & tum Do-
centium, tum discipulorum nu-
merus dissipatur: Jam Martis,
insensibilissimi Musarum hostis, sa-
vitiâ & ferociâ vexatur: Jam an-
nonæ caritas ditiones ejus at-
tenuat: Jam aliis angustis confi-
ciatur. Vix enim fibras & radi-
ces egerat Lyceum & ecce ter-
tio foundationis & ætatis suæ an-
nò morbus perniciosissimus, fe-
bris sc. pestilens savissima, quam
sudorem Anglicum vocant &
ex amne Phlegetonte primùm
emissam putant, tantò furore de
provincia in provinciam, dere-
gnò in regnum translata est, ut
acrimox incurfu hostiliter quo-
que Marburgum invaserit, suisq;
pestiferis & venenosis telis mi-
râ velocitate nullo discrimine
cives ita infecerit ut mox Stu-
dioforum numerum immane
quantum attenuaverit; quod
malum Pestis gravissima tantâ
contagione sequebatur, ut Scho-
la Francobergam migrare & tu-
tam ibi sedem cogreretur quæ-
rere. Similiter anno 1547. in-
gens pestis, quæ pene totam Ger-
maniam depopulabatur, Studi-
osis ad Academiam illam adi-
tum præcluserit, quam simile con-

tagium anno 1541. Grunbergam
fugavit. Quales tempestates
idem Athenæum sapissimè su-
stinuit. Sic annis ejusdem se-
culi 64. 68. 75. 85. Academia
Francobergam, Pædagogium
Wetteras, propter luem savissi-
mam, abiit. Anno 1595. sub
Reſtoratu Venerandi *D. Win-
ckelmanni*, Theologi Cordatissi-
mi & alterius quasi Lutheri, per-
niciosissima dysenteria epidemi-
ca Marburgum devastavit. An-
no 1597 adeò pestis omnem pla-
gam Germaniæ inficiebat, ut quo
suæ quis salutis consuleret, tutum
non inveniret locum. Jcti
Kirchainum migrant: Theolo-
gorum, Medicorum & Philoso-
phorum potissima pars Marbur-
gi persistebant. Quidam Hom-
bergam, alii Gemundam abire
& vitam à contagiò furibundò
liberare contendunt. Anno 1599
iterum dysenteria: Anno vero
1607 pestis homines illuc è me-
dio magnâ cum vehementiâ, su-
stulit. Anno 1609 dysenteria
inter Studiosos tantò furore sa-
vuit, ut à tempore foundationis
similis perniciēs, quæ tot adole-
scentes jugulaverit, nunquam
observata fuerit. Anno 1611

ultra 1200 ibidem peste succubuerunt, Francoberga verò Academiam hospitio suscepit. Tandem anno 1622 febris Ungarica & dysenteria non sine maximâ Academiae jactura chorum discentium profligavit, ut per integrum ferè seculum nil nisi morbus fuerit Academia.

Quemadmodum verò nulla calamitas sola, ita non solum dira morborum spicula Academiam infelicem sauciarunt, sed & annonae caritas saepius Academiae huic exitium portendit, cum primis autem anno 1575. ubi tanta fuit omnium rerum penuria, ut, nisi Celsissimi Principes & Nutritii Professoribus liberalissimè succurrissent, facilimè egestate succubissent fameque prorsus enecati periissent.

Insensissimus tamen omnium illi Martis furor exstitit, utpote qui sapissimè non levem illi terrorem excussit. Anno scilicet ætatis & florentis Academiae decimò nonò, qui 1546. erat, undique metu & squalore bellico perfundebatur, adeò quidem, ut Cives ad unum omnes, propter hostis praesentiam, quem in proximis sylvis (utut falsò rumore)

civitati insidias struere putabant, indutis armis noctem insomnem agerent, qui terror verè Panicus mensè septembri in tantum augebatur, ut & Professores & Studiosi & Cives agmine factò avolarent, res pretiosas ad loca tutiora transferrent, sicque à raptorum & iniquâ militum catervâ integras conservarent. Haud absimilis isque infaustus satis annus fuit 1547. quò ex omni plagâ hostium turma, ceu imber, decussatim ingruere visa est; unde ob Studiosos dispersos Academia & formâ & famâ exuta Gymnasii imaginem induit; donec pace per Invictissimū Imperatorem, Carolum V. restituta, DEO suffragante, pristinum splendorem & numerosam Studiosorum frequentiam recuperaverit. Videbatur jam inducias concedere Bellona, siquidem ad annum 1620. halcyonia quasi sensit Academia, qua tamen annò subsequente 21. majoribus ferè turbis arietata fuit, siquidem milites, qui urbem ipsam tueri debebant, non solum in Civium, sed & Professorum fortunas impetuosè grassari non dubitabant. Anno verò

1622 in tantum belli motus & morborum semina spargebantur, ut vix locus inveniri potuerit tutele aptus. Quibus infortuniis aliud gravissimum cumulabatur malum, quod monetæ corruptio valorisque amplificatio, quâ Imperialis 20 florenis (furtô sane astuto & palliato) æstimabatur, non solum commercia & ad vitam sustentandam utiles permutationes turbaret, sed & civitas & arcas atro argentove emungeret ac spoliaret. Anno 1623 novum & ex Italis, Gallis, Wallonibus, Polonis, Bohemis, Ungaris, Croatis, Turcis Tartarique mixtum hominum genus Urbem & Academiam funditus perdidissent, nisi Illustrissimi & Cellissimi Principis assiduâ curâ & labore indefessô, annuente Generosissimo Comite Tilleno, Heroë tunc bellicosissimô atque Literatis Gratosissimo, remedium paratum fuisset, ac tributum illud, quô ultra sesquicentum imperiales singulis septimanis Professores exigere constituerant, ejus Excellentia remisisset, tandemque civitatem afflictiissimam ab inhumani illâ turbâ liberasset. Interim vix de-

centium respiraverat Academia & novum turbarum paroxysmum experiri cogeatur. Cum enim Miles Cæsareus anno 1636 urbem Hanoviam, Duce Lambojo, diurnâ obsidione cingeret & ad deditionem penè coëgisset, initio mensis junii hujus anni Wilhelmus, Hassiæ Landgravius & Leslæus, Succici in Westphaliâ exercitus Generalis, conjunctis viribus eandem à diurna illâ obsidione liberare constituerunt, idque successu felicissimô. Transcuntes itaque Hassiam inferiorem ipsamque Marburgum, omnia, quæ attingerunt loca, Gregarii barbarâ quadam crudelitate tractabant & præterea ipse Leslæus Scorus impossibilia Academiæ imperans, per minas & exactiones militares ducenta florenorum millia, totidem libras panis, quinquaginta cerevisiæ & decem vini culcos, extorquere nitēbatur: quibus minis & periculis aliqui Professorum permoti relictô Marburgô Gissam nostram (quam tamen & hi facile se expugnatos somniabant & minabantur) tanquam ad asylum commigrabant; cui

haud absimile periculum urbi incumbebat, cum Bannerius, reliqui Suecici exercitus Campi-Marescallus illi imminere videretur, qui haud multo post pugnam ad Wistochium die 4. Octobris ejusdem anni commissam, Misnia subacta, per Thuringiam cum exercitu in Hassiam Inferiorem Castellam usque penetravit; quod tamen, Divina Providentia illum ad expugnationem Torgæ, Lipsiæque ferventissimam licet, irritam tamen, oppugnationem retrahente, evanuit. Auxit tumultus hos miles prædiarius, quem Illustrissimus Nutritius pro majori securitate & tutelâ urbis, Marburgo immiserat eique tanquam Supremum Locumtenentem Nobilem Rudolphum de Binau præfecerat, qui cum contra Clementissimam Illustrissimi voluntatem prædiariorum nequitia si non faveret, conniveret tamen aut forte literatis (ut plerumque Heroes illi solent) infensior esset, sæpius Studiosos inter & milites rixæ & gladiationes obortæ fuerunt, ut modò his, modò illis vulnera inflicta fuerint.

Restabat jam ultimus & Academiæ huic prohi dolor! fatalis impetus, quem anno 1646. sustinere cogebatur, postquam Castellani manu armata, opertorum bellicorum majorum, urbem die 24. Octobr. 1645. occupant, arcem autem obsidione diuturnâ cinxerant, donec die 16. Jan. anni 1646. à Gubernatore Willichio, lachrymis magis & ejulatibus foemellarum, quàm annonæ aut munitiois defectu, emollito, appropinquantibus jam Suppetiis, turpi deditioe prodita fuit, quam mortis capitisque detractione heic in forò Gisseno luere cogebatur. Quid Docentes æquæ ac Discipuli tunc perpeffi fuerint, dicerenon audeo, neulcus cicatrice dudum obductum refricare videar. Hoc saltem reticere nequeo, Professores & Commissariis Hassiacis & à milite Cæsareanò urbem paulò post reoccupante durissimè habitos, Cives disiectos & Academiàm prorsus desolatam fuisse.

Hic tragicus fuit exitus Academiæ Famigeratissimæ, quæ primis incunabulis ad ultimum (ut ita loquar) halitum nil nisi

Bellonæ

Bellonæ & Morbonæ scena fuit. O infelicissima Parnassi Hassiæci fata! O deplorandam Musarum sortem!

Quemadmodum verò unius corruptio plerunque generatio est alterius, ita non potuit non contingere, ut è ruderibus infelicis Academiæ

- - - veterique migrante
Colonò

nova, eaque faustior, ejus facies efformaretur, *Restaurata* scilicet *Academia Gissena*.

Postquam enim inter Principes Hassiæcos, Darmstadinum sc. & Cassellanum jam convenum esset, ut armis depositis paceque de novò stabilità, Hic privilegia Marburgensis Athenæi sibi reservaret: Ille verò suis privilegiis, à RUDOLPHO II Imperatore quondam Laudatissimo Musisque Gratosissimo, ad Academiam peculiarem erigendam concessis uteretur, cura plusquam Paternâ Serenissimi Principis & Domini, Domini GEORGII, Hassiæ Landgravii &c. Musæ hætenus Marburgi celebres Gissam transplantatæ

non potuerunt non lætius multo succrescere & feliciora Celebritatis suæ incrementa capere.

Scilicet ut plantæ quædam multo lætius vegetari solent, si è primavò Seminariò in aliud sibi proportionatum solum transplantentur; ita Musæ è culminibus Parnassi Marburgensis in agrum Gissenum translocatæ vegetiori multo flore sunt indutæ & post tot infortuniorum nubila Phœbo gratiori illustrata atque fota succreverunt eundo.

Præfagâ illud mente pensitabant urbes Hassiæ Superioris, Darmstadium, Gissa, Grunberga, Alsfeldia, quæ de nova Academiæ sede tunc inter se certarunt, qualibet Musis noviter redeuntibus hospitium promittente & præbere contendente, vincente tandem Gissâ nostrâ, in quam à primò Restorationis momento, in hunc usque diem omnia felicitatis & celebritatis flumina quasi imbre quodam depluebant. Testatur illud primus & Solennissimus restorationis actus, jussu Serenissimi, à B. Zuckio publicè descriptus, quem

quem Serenissimi Principes Juventutis, DN. LUDOVICUS & DN. GEORGIUS, Landgravii Hassiæ &c. Fratres Germani & Celsissimi Principis Restauratoris, Domini Georgi Senioris Filii, tot Comitibus & Nobilibus stipati, præsentia Principali illustrarunt, Sceptra Fascisque Academicas, Sigilla, Matriculam & Statuta iis præferente Nobilitate Hassiaca: Celebratis simul omnium Facultatum Promotionibus Doctoralibus splendidissimis. Testantur idem tot undique terrarum adventantes Cives Academiæ, non Germani tantum, sed & Galli, Itali, Dani, Sueci, Hungari aliique peregrè advolantes, quos magnò numero hætenus excepit, ita ut per semiseculum ultra 5400 numerentur in Matricula: E quibus octingenti septem Gradibus Academicis decorati sunt, ita quidem, ut

in *Facultate Theologica* 85 } Lic.
 in *Facultate Juridicâ* 331 } &
 in *Facultate Medicâ* 136 } Doct.
 in *Facultate* verò *Philosophica*
 257 Magistri
 publicè creati fuerint. Jam

quavis supputare poterit, quantæ opes & quam insignes reditus in urbem hanc & rempublicam civilem redundaverint.

Quodsi autem reliqua, quæ per tot annorum decursus experta fuit Academia, fata pensitemus, sanè Marburgensium intuitu nunquam non fausta, felicia & fortunata exstiterunt. Procul enim hinc omnis contagio: Procul omnis lues epidemica & Morbonæ rabies! cùm in vicinâ licet aliquoties grassante Pestilentia urbs & Academia nostra per DEI gratiam & clementiam nunquam non inviolata & incolumes remanserint. Neque est, ut de annonæ caritate conqueramur, cùm quæ sub sine sculi præterlapsi incrementum videbatur sumere, opimâ & ditissima ubivis messe & vindemia (Deo sint gratiæ!) fugata sit. Et quam propinquus etiam aliquoties exstiterit Martis furor, tantum tamen abest eundem Musis nostris incommodare potuisse, ut potius grassantibus circumcirca bellorum voraginibus & procellis, sub alis Divinæ protectionis tutissimis semper & inextinctis iisdem vacare licuerit.

Tacco

Tacco jam alias Academiae nostrae praerogativas, à tempore restaurationis illi à Serenissimis Nutritis clementissimè indultas, loca scilicet & aedificia publica Lectionibus & Demonstrationibus solennibus dicata, redditus & salaria Docentium & similia, quibus prae aliis Athenais tantum eminet

Quantum inter lenta solent viburna cupressi.

Illuc sanè Collegio superbit Augustissimo, Horto Medico, Laboratorio Chymicà & propediem Amphitheatro sectionibus Anatomicis destinato, quae alibi aut prorsus desiderantur, aut ad tantum nitorem & splendorem vix assurgunt. Hic vero post solutionem Legati D. bitque Leiningensis ii, qui Docentium munere funguntur, saluti aluntur amplissimis, è propriis Academiae redditibus, absque ulla haecenus morâ obtinendis; unde fieri non potuit quin nunquam non Viris in omni Facultate Celeberrimis instructa fuerit Academia, ad cuius clavum haecenus sedere non dubitarunt Principes, Comites, Barones, Serenissimi, Illustrissi-

mi, Generosissimi, non sine novâ Academiae felicitate & splendore. Cumprimis autem prae Serenissimam & Celsissimam Domum Principalem Hassio-Darmstadinam Gratosissimos hâc in parte se Academiae nostrae exhibuerunt Illustrissimi Comites & Burgravii à Kirchberg, Domini in Farnrodâ &c. qui jam aliquoties eâ, quâ decet observantiâ, oblatum à Senatu Academicò munus Rectorale Generosò faciliq; animò susceperunt & auctoritate illustrissima celebritatem Academiae promovere sustinuerunt.

Sic statim sub auspiciis Academiae Gissenae Restauratae in Rectorem Magnificentissimum creabatur Illustrissimus DN. WOLF-GANGUS CRATO, Burgravius à Kirchberg, Dominus in Farnrodâ, Comes ac Dominus non tantum de Academia sed & universâ Hassia bene meritissimus. Abhinc circa medium semisculo, anno sc. 1674 Illustrissimi DN. Patru, gloriosissimae memoriae, vestigiis inhaerebat Generosissimus Dominus LUDOVICUS CRATO, Burgra-

vinus à Kirchberg, Dominus in Farnrodâ &c. cui similiter Sceptra Academica sollemnissimè & oblata & concredita fuerunt. Ne verò quicquā, sive splendoris sive prosperitatis Academiae deesset, restabat, ut ex eadem Familiā Illustrissimā sub fine seculi præterlapsi noviq; , quod (utinam bonis avibus!) nuper auspicati sumus, auspiciis in apice Parnassi Hasso Gisseni fulgeret novus, quem coram venerari licet, **RECTOR MAGNIFICENTISSIMUS!**

Postquam enim pro tenore statutorum moreque hætenus recepto, paucis abhinc horis fasces Rectorales hornō mihi sollemniter demandatas abdicavi, unanimi Procerum Academicorum arbitrio & consensu in Caput Academiae electus est Illustrissimus atque Generosissimus Comes, Dominus **GEORGIUS FRIDERICUS**, *Burggravius de Kirchberg, Comes de Sayn & Wittgenstein, Dominus in Farnrodâ*, Comes ac Dominus longè gratiosissimus, cui postulanti- bus ita Statutis, de consensu Senatus Academicimeā quidem

voce & præconiō publicè & sollemniter fasces & insulæ Rectorales offerendæ erant.

Quòd ergò felix faustumque esse jubeat **DEUS T. O. T. M. Te, Comes Illustrissime**, ex Decreto Consistoriali Rectorem Magnificentissimum salutamus: Tibi fasces offerunt Proceres & quæcunque jura illis adnexa, Tuæq; Illustrissimæ Magnificentia totam commendant Academicam regundam; quod omine sanè felicissimō, providente ita summō Numine contigisse, vel exinde colligo, quòd, cum Magnificentissimi nostri Patruus Illustrissimus, gloriose recordationis, sceptrā Academica olim sustinens, Pro Rectorem habuerit Celeberrimum *Ebelium*, Logices & Metaphysices Professorem: Illustrissimo verò Fratri, ad clavum Academiae pariter sedenti tanquam Vicarius substitutus fuerit Professor Theologus *B. D. Mislerus*: Hæc vice simul in Pro Rectorem Magnificum electus fueris, qui & beati Ebelii familiæ proxima affinitate junctus ejusque Professio-

ni dudum admotus erat: Celeberrimæ autem Mislerianæ familiae (quæ magnum quondam *Clostrum* fovebat) non minimam eruditionis suæ partem in acceptis ferebat; quò, ut in Magnificentissimo Nostro binorum Antecessorum Illustrissimorum, ita in Vicario ejus binorum Pro-Rectorum memoria simul & *ἐν ἀλλήλοις* recolatur. Sic utrobique unus instar omnium: Sic nunc in uno concentrati reviviscunt utrique: Patruus & Frater Illustrissimi in Rectore Magnificentissimo: Cognatus & Patronus in Pro-Rectore Magnifico, Viro Admodum Reverendo & Amplissimo DN M. JOH. BARTHOLOMÆO RUDIGER, *Log. & Metaph. Prof. Publ. Ord.* quem ut Vicarium suum gratiosissime admittet RECTOR Academiae Magnificentissimus, ita Eundem, seu Pro Rectorem Magnif. omnibus simul Civibus Academicis etiam atque etiam commendo & eâ, quâ decet, observantiâ mactandum jubeo.

Quod verò reliquum erat, acquiesce RECTOR ACADE-

MIÆ MAGNIFICENTISSIMÆ, acquiesce inquam & quas nomine Totius Senatus Academici modò offero infulas per Vicarium Tuum & Pro-Rectorem Magnificum jam suscipe.

En *SCEPTRA ACADEMICA*, quæ ut Regiminis Literarii decora sunt & insignia fulgentissima, ita certi qf. Prodrumi erunt futuri Regiminis territorialis, quo Illustrissima tua Magnificentia propediem investienda erit. Subditorum autem typum gerent Cives Academici, huic, quam subjungo, *MATRICULÆ*, tanquam catastro privilegiato inferendi, qui eò majori curâ & sollicitudinè regendi & tractandi erunt, quo facilius in licentiosam peccandi libidinem degenerare solet libertas Academica. Huic autem ut remedium paretur, addo *LIBRUM STATUTORUM*, quò tanquam frano quodam coercentur luxuriantes animi, eâque de causâ animæ disciplinæ Scholasticæ dicuntur Serenissimo Legislatori; & cum

sapissimè Programmata & Editæ Publica valvis templi Illustrissimæ Magnificentia Tuæ nomine affigenda & insignibus Academiae hujus obsignanda sint, hinc **SIGILLUM MAJUS** illis dicatum jam adjicio, addito **MINORI** literis peregrè mittendis, testimonijs & similibus imprimendo. Tandem **CLAVIBUS ACADEMIAE** investituram hanc claudō, quæ cum plus oneris & molestiæ, quàm reliqua involvant, Magnifico DN. Pro-Rectori potissimum curandas offero. Agmen autem ducunt *Claves Consistorii*, quia penes Vos erit, publicas, quoties necessitas efflagitaverit, congregationes instituere, convocando Consiliarios Vestros, Decanos & Professores singulos. Sint conventus vestri sacri, salutares pacifici! Addo *clavem*, qua includenda æque ac recludenda sunt ea, quæ *Fiscus* colligit. Impleat arculas ejus bonis omnibus, qui thesaurorum reconditor cælum & terram implet! Tandem *male & infelicitis mansionis clavis* agmen

traditorum claudat, quò illi claudantur, qui intra recti regulas contineri nequeunt, ne

Morbida facta pecus totum corrumpat ovile.

Vos autem, RECTOR Academiae Magnificentissime Pro-Rectorque Magnifice, vivatis in hac Dignitate felicissimè, instructi omnibus ad regiminis beatitudinem requisitis animi corporisque viribus, ut omnibus piorum votis exoptata felicitate muneris gravissimi terminum, aut sæpius recurrentem, assequamini.

Jam nihil restaret aliud, quàm ut Vobis, CIVES ACADEMIAE LECTISSIMI operosa serie utrumque Caput Academicum omni veneratione & obsequio mastandum commendarem, idque, si aliquid operis in adnitente esset, efficere conarer, nisi Magnificentissimi Nostri prævaleret autoritas, in cuius vultu omnes revera gratiæ concentratæ sunt. Hujus clementiæ si fleæti non poteritis, haud ægrè feretis si gratiosis.

Amam Rectoris Magnificentissimi
benignitatem Domini Pro-
Rectoris rigor temperaverit.

Faxit Alma Trias, ut, quemad-
modum in elapso seculò largis-
sima benedictionis suæ flumina
irrigarunt Academiam prima-

que novi seculi auspiciâ Eidem
felicissima esse jussit, sic futuris
quoque annis semper floreat,
vireat, succrescat! ita cantabi-
mus nomen ejus in seculorum
secula!

DIXIT

DECLAMATIO PANEGYRICA VIII.

DE

ORIGINE ET PROGRESSU PHYSICES EXPERIMENTALIS.

Habita Gisse A. 1687. d. 30. Maji.

Hoc ego dum jam primâ
vice occupo suggestum, haud
fortè disparè cum iis subeo
catastrophè, qui ex absconditis
vinculorum tenebris expliciti,
ad pristinæ lucis conspectum
ferè excecari solent.

Quum enim multam vitæ meæ
partem in obscurò degerim,
nunc verò jussu Principali in
apricum veniendum sit, tantò
undique splendore circumfun-
dor, ut illuc animum facilius,
quàm oculos attollam. Ab

(1) 3

una

unâ quippe parte fulgentissimum Solis Hassiaci veneror exortum : Ab alterâ tot Academia nostræ lumina radios suos catervatim in me concentrantia. Aquilinam hîc oculorum actem exoptârim, ut obversò generosè vultu illis obviam ire & coruscum utrobique jubar cominus experiri liceat : illic Gratiosissimos, quos ex Anlâ Principali Darmstadinâ, tanquam verò solis Hassiaci vortice, perferentis radios, quæis Serenissima nostra Princeps ac Domina, DN. ELISABETHA DOROTHEA, *Hassia Landgravina, Princeps Hersfeldia, Nata Ducissa Saxonie &c. &c. &c.* Sceptra Principalia tutoriò vibrans nomine, Domina nostra clementissima, Principali ad cathedram vocatione me ferire dicam an fovere acquievit. Hîc verò tot Globi Academici sidera, quæ vel olim hæc subsellia exornârunt, vel usquedum illustrant ita, ut parum absit, quin ad conspectum illorum lumine voceque captus prorsus obmutescam. At verum enim verò, pro ceriò jam umbraculò est vestra, PATRES ACADEMIÆ

præsentia admodum honorificâ, quæ hallucinanti mihi & in Orationum rostris hæctenus nuspiam exercitato animum modò addit, ut, quam jussu vestrò & arbitriò cœpi telam, pertexere sustineam.

Quandoquidem enim & legibus cautum & more receptum sit, ut pro feliciore Muneris Academici auspiciò ex hoc ipsò locò verba prius facienda sint : æquum omninò erat huic Superiorum ordini decenter morem gerere, ut ut vix aptum suppetat argumentum, quò ad dignitatem Auditorii exurgat oratio. Intereâ ne Areopagitarum instar *ἀντὶ τοῦ ἀγορεύειν* spartam meam occupasse aut temerè ad candem (quod jura verant) & repenti profluisse videar, ea modò soligam, quæ à munere mihi demandatò haud multum aliena sunt & ad *Physics*, ut vocant, *Experimentalis* illustrationem vergunt. Absit autem, ut stentores hîc & Agyrtas secururus sim, qui publicis in forò nugis verba dare & vel nomine jam suspecta unguenta perfriti fronte dilaudando simplicioribus palpum obtudere iuris &

in finu gaudent. Quin de scientiâ nobilissimâ jam acturus aperto planoque dicendi genere tantum *ortum* ejus & *progressum* Historicâ fide referam, verba rebus ita commissurus, ut quacunque duxerint, hæc inelaborata sequatur oratio. Fiet enim ita, ut citra omne, quod fors expectari poterat, encomium, oppido appareat & antiquissimum esse Physicæ Mechanicæ studium & ita comparatum, ut factâ cum vulgari Scholasticorum methodo supputatione tantum illa præmineat:

Quantum inter lenta solent vibrata cupressi.

Cumque desuper non tam ex vanæ gloriæ aucupio aut animo ad ostentationem factò huc accesserim, quàm ex legali causa Eorumque jussu, quorum nictus pro imperiò, velle pro lege est; hinc vestram, Viri OO. honoratissimi in audiendo patientiam, judicando æquitatem, assentendo denique facilitatem eò promus mihi compromitto, quò factâ Vobis inclinatione ardentius id sollicito.

Dum verò jam pro assumenda Experimentalis Philoso-

phiæ gloria milito, classicum ex adversò canere & agmine jam factò mihi jugulum petere videntur universa Scholasticorum copiam, quæ Tartaris hodie terribiles Moscorum legiones ferè numero superare possent. Sicut enim ars non habet osorem nisi ignorantem, ita plures illi sunt, qui aut sublimitate rei aut laboribus deteriti ex supino livore & invidia eandem aliis pariter suspectam reddere & si non prorsus impiam vel irreligiosam, novitate tamen plenam execrari solent: Utrumque citra omne meritum. Nec enim heri vel nudius demum tertius invaluit hæc Philosophandi ratio, sed ultra remotissimam hominum memoriam à longis retroseculis eandem floruisse extra omnem dubitationis aleam est positum. Quod ut appareat, non adducam heic antiquissimos *secretorum, arcanorum & Naturæ mirandorum* Scriptores palam sæpe fabulosos: Mizaldum, Albertum Magnum Joh. Baptista Portam, Kirannidem & alios, cum neque fide nec annorum serie hæc suffeni sint, qui nos ad primam scientiæ hujus scaturiginem dedu-

cere possint. Alius omnino repetendi sunt ejusdem natales, quorum haud obscura in sacris vestigia occurrent iis, qui, ut Christianos decet, sanctissimum DEI verbum noctes atque dies cum Divo Citharcedo habent in deliciis. Hoc enim si vel à limine salutaveris apparebit *ὁ φθαρτός* *φαιδρος* Scientiam hanc infelici hominum Protoplasto Adamo concreatam in ipsò Paradisò sua cepisse primordia. Certè vel sola nominum impositio id evincere videtur, quam ab Adamo ante factam, quam animalium aliorumque corporum indolem experimentis primò factis observârît, adeo non est probabile, ut contrarium potius inde sustinere audeam, quòd, ut vulgò dicitur:

Convenienti rebus nomina saepe suis.

Enim verò cum Evam ex costâ suâ divinitus efformatam cerne-
ret, eandem Viraginem appella-
vit, hæc, ut textus habet, de cau-
sâ, quòd à Virò sit decerpra:
Unde nullus dubito, quin & in
ceteris rerum appellationibus
idem ab Adamo observatum sit,
ut hanc de *ἐνοποιηθείσα* con-

troversiam, ut altioris indaginis
opus, Reverendis Dn. Theolo-
gis jure meritòve relinquam.
Sufficiat saltem evicisse Ada-
mum in Paradisò constitutum
in Physicis haud fuisse rudem.
Quid quòd in tantum inhiant
experimentis, ut ex nimia de-
mum curiositate negata concu-
piverit & ex pomi vetiti degulla-
tione per mortes hominum ex-
perimentum egerit, quod ipsum
tamen hîc in insontissimâ scien-
tiæ præjudiciū non adduxero.
Ut verò & ceteros Physicos Ex-
perimentales Biblicos absolvam,
Moses jam in scenam prodeat,
quem disciplinæ hujus adeo qui-
dem gnarum fuisse credunt, ut
Robertus de Fluctibus, Richar-
dus Bunworth, Danaus, Valle-
sius, Pererius, Comenius, Hor-
nius, Joh. de Mey & alii *Physica
Mosaica* scriptores primum crea-
tionis librum pro unicâ Physicæ
normâ habeant atque regula,
quam excessivam tamen illorum
sanctitatem vel ex eò averfatut
Inclytus Morhofius, quod sacra
profanis immiscendo saepe tristi
se enthusiasmo implicent, ut su-
periori sæculo Fratres roseæ cru-
cis, nunc verò Egidius Gurman,
Behnius,

Behmius, Culmannus & alii. Jacob? Pol! quàm egregiò tunc inventò inexcusabilem Soceri perfidiam in proprium ipsi caput refundebat! noverat enim Patriarcha, quid distent æra lupinis & quantum in pecorum conceptione phantasia valeat: Quare positis ad aquaria virgulis ex atro-albicantibus, cum summò Soceri stupore, id tandem effecit, ut major ovium portio (variegata sc.) ex pactò ipsi cederet, quod ut immensum familiæ pondus addidit, ita summa Physices Experimentalis utilitas inde spontè elucescit. Quid tandem de Salomone dicam, Physicorum Principe? fallor an inexhaustos, quos indies obtinebat, auri argentei acervos summæ, quâ claruit, Physicæ cognitioni tulerit acceptos, cum spiritus in scriptura attestetur, quòd elocutus sit de plantis à cedro, quæ est in Libanò usque ad hyssopum, qui prodit è parricere, de jumentis, reptilibus & piscibus: Causam addit Josephus: Nullius enim horum indolem ignoravit. Unde sunt, qui accuratissimam ab Eò rerum naturalium Historiam literis mandatam esse credunt, cujus

(K)

magnò

magnò quondam desiderio tenebatur *Panegyrica* Theologicà non minus, quàm leporibus in sermone celeberrimus D. Schuppius, qui vernacula hunc in textum ita commentatur: *Ich möchte gern Salomonis Physic sehen und lesen; mich dünkt die Physic sey von unsern Philosophis noch nicht recht excoliret. Was ist/daß mann auff Universitäten disputiret/de numero elementorum, de motu, de materia prima? Dolendum autem est, quod aurea hæc Salomonis scripta ita interciderint, ut vix tribus in S. Codice verbis eorum mentio fiat. Ridicula dicam an iniqua planè causa est, quam ex Hebræorū mente refert Camerarius, quod mandatō Regis Ezechie idè cremata sint, ne ad idololatriam ratione isthac homines adducerentur. Cujus fatinæ quoque est cariosum Alexandri III. Decretum, quod seculi XII anno 63. tum Romæ exul Turonibus in Galliâ pro concilio XVII. Cardinalibus, centum verò & vnginti Episcopis frequentatō sancit, quod, ut Gravissimus Autor Aventinus habet, ita sonat; Sacris*

„ initiatus rebus profanis absti-
 „ neto leges atque Physica non
 audito; ad quod condendum
 quid congregatos Patres impule-
 rit dum cogito, dubius profectò
 & anceps valdè hæsito? Quid e-
 nim? an dicam credidisse illos
 naturalium rerum indagatio-
 nem (nam de Legum cognitio-
 ne non agit oratio) Theologum
 neutiquam decere? an affirmem
 illos, qui rebus sacris cā tempe-
 state præfecti fuêrunt, omnem
 Physicis, adeoque alienis stu-
 diis operam navasse, ut Philoso-
 phantium animos in Naturæ
 campum effusos frenò aliquò
 cohibendos atque intra Scriptu-
 ræ terminos revocandos esse ju-
 dicarint? anne conjiciam Patres
 hosce Turonenses tristi demum
 experienciâ didicisse naturales
 disciplinas (ut tunc erat rerum
 humanarum status) verbalibus
 unicè contentionibus & inani-
 bus disputationum triciis irreti-
 tas Ecclesiæ Christi incommo-
 dare admodum, quod ab Expe-
 rimentalitamē Scientiâ quàm
 maximè alienum esse constat.
 Verum illuc jam redeo, unde
 paululum digressus sum; &
 quamvis certum esse constet no-

His modò temporibus de Divinâ S. Iomonis Physicâ nequicquam amplius in scriptis superesse, nil tamen impedit, quominus quis assereret, haud pauca ejus rudera ad Posteròs per secretiorem Cabalam abiisse, ac vivâ saltem voce propagata esse. Si enim ulla hominum gens est, quæ Scientias suas atque artes in secretis habet, ea sane (si Chineses fors excipias) Hebræorum natio est, quæ nostris hominibus familiare scripturiendi cocoethes, si quid aliud, adversatur admodum; Sicut igitur hodiernis, qui Politicorum suasionibus inter Christianos tolerantur usque, Judæis, iis cumprimis, qui illotis sæpè manibus in sacra Artis Medicæ delubra irruunt, nil æquè familiare est, quàm ut experimenta à Parentibus sibi hæreditariò relicta jactarent, ita credibile ferè est quædam Veterum Physicorum fragmenta in per-antiquis Hebræorum Scholis oretenus illis credita fuisse. Nam & illos Scholis olim Publicis, quas Academicas vocant, gavitos esse, ex hoc ipsò loco Panegyricè

quondam, docuisse novi *πλουμα-
θείαται* nostrum Clodium, quem è cathedrâ modò venerari licet.

Erat hæc prima Physices Experimentalis infantia, quæ ob teneros ætatis annos scripturæ nescia ad eò silentii peplo omnia involvit, ut ne rudera quidem amplius supersint. Postquam verò sub captivitatis Babylonica miseriâ à Judæis ad Persas devolutum est Physicæ Palladium indeque Græcis paulò post innovuit, seripioni denuum manum admovère, prout relicta utrobique monumenta attestantur: Illic innotuerunt hætenus aliquot fragmenta, quæ Hermeti Trismegisto vulgò tribuuntur, utut à Conringiò olim dubitatum sit, an in rerum naturâ Hermes hic exstiterit? Cui tamen dudum satisfacit Inclytus Borrichius, qui magnæ famæ Antiquario ostendit, quam altè sæpè bonus dormitet Homerus. Quod si ita sit, extra omne dubium est eundem Naturali Philosophiâ claruisse admodum, ad eò quidem, ut Tertulliano non sine causa Physicorum audiatur
(K) 2

diat Magister; pleraque sanè, quæ Philosophi Nostrates de necessitate, elatere & effectû aëris experimentis suis ostendêrunt, haud obscurè in *smaragdina* ejus *tabula* leguntur, quam è fonte Latino nuperrimè restituit Dominus Kriegsmannus, in Chymicis quondam versatissimus; hoc enim scriptum illud est, quod pro aurea sua bulla habet Adeptorum Monarchia, sed Odius sit, qui hoc ænigma solverit! quare relicta tantisper Persiâ ad salutandum Aristotelem in Græciam diverramus, quem in experimentis quondam fuisse totum, historia ejus animalium abundè attestatur. Postquam enim Magnus Orientis Domitor Alexander animalium indoles dignoscendi desiderio flagrabat, Aristoteli hanc spartam delegabat,

„ cui Plinio teste aliquot millia
 „ hominum in totius Asiæ
 „ Græciæque tractu, quos venatus, aucupia piscatusque
 „ alere noverat, quibusque varia, armenta, alvearia, piscinæ, aviaria in curâ erant,
 „ parere jussit, ne scilicet quidusquam gentium ignoraretur ab

„ illo. Quid quod ipsi Aristoteli pro labore illis præstirò ostingenta solverit talenta, quæ computatione factâ coronatorum aureorum quadringenta & octoginta millia faciunt: Unde libros hosce opus multorum talentorum olim dictos esse Anriquorum monumenta ferunt. De cæterò dolendum est tanti ingenii Virum paulo generalibus animi conceptibus plus justò indulsisse, nec ceptam in natura telam pertexisse. Nullus enim dubito, quin plura ei in Physicis experimenta innotuerint, quæ aut insuper habuit, aut ex invidiâ aliis pandere recusavit. Mirabimini fortè, Auditores, quòd Aristotelem arcana Philosophiæ aliis pandere noluisse dicam, cum neminem è contra lateat illum tot tantisque voluminibus sua aliorumque Sapientum placita posteris tradidisse. At verò, quæ jam protuli, non ego modò finxi aut alius paulò ante me, sed qui hominis candor est; ipse proficitur Aristoteles. Quum enim attestante Plutarcho, Anuloque Gellio Alexander Magnus scriptis ad Præceptorem literis con-

quecillus

questus esset, quòd editis ab eò
Aromaticis libris divulgarentur
 sapientiæ secreta, quò fieret,
 ut nulla amplius re ipse aliis
 præstaret, respondit Regi Sta-
 gitites, nequaquam id metu-
 endum, hosce enim libros edi-
 tos esse & non editos. Qui-
 bus sine dubiò verbis significare
 voluit, ita se, quæ publicè di-
 vulgàrit, vocum dictionumque
 involueris abdidisse, ut verum
 ubique erueret sensum ne dili-
 gentissimus possit. Atque hinc
 factum, ut si non omnis, sal-
 tem plurima Peripateticorum o-
 pera scribendis librorum tam
 obscurorum expositionibus im-
 penderetur, quàm tamen ratione
 Autorem istum, qui intelligi
 noluit, haud dum satis illustra-
 tum fuisse inde colligas, quòd
 seculò XV Hermolaus Barba-
 rus, modò vera sint, quæ de illò
 fabulantur, malum Dæmonem
 in illò explicandò consulere vo-
 luert. Ad eò verum est, quod
 Th mistium Aristotelis Inter-
 pretem quodam in locò dixisse
 monet Ludovicus Vives, furori
 simile esse, si quis speret se ex
 Aristotelis scriptis sententiam
 ejus penitus assecuturum. Per-

mittite Auditores, ut verbo tan-
 gam quæstionem hujus obscuritatis
 causam, quò appareat nihil pla-
 nè à me dici, quod ad tanti viri,
 de posteritate certè non malè
 meriti, contumeliam vergat aut
 contemptum. Neque enim so-
 lus hic fuit Philosophus, qui stu-
 diò quæsitivè obscuritatem, sed
 Veteres ad unum omnes (cum
 „ Ludovicò Vive loquor) in-
 „ viderunt nobis beneficium
 „ suæ institutionis, dum ea,
 „ quæ invenissent, non apertè
 „ ac simpliciter nobis commu-
 „ nicarunt, sed tot involueris
 „ contexta, ut facilius esset illa
 „ ex ipsâ rerum Naturâ erueret,
 „ quam ex eorum libris. Nempe
 arcere voluerunt profanum
 vulgus à cognitione rerum,
 quas traderent, contaminatu-
 rum, non intellecturum; aut si
 intelligeret, non satis sive Philo-
 sophiam sive Philosophiæ An-
 tistites æstimaturum. Non di-
 cam, quod tamen idem Vives
 affirmat, fuisse præterea causam
 peculiarem, cur Aristoteles ob-
 scurò uteretur scribendi gene-
 re. Cum enim primum Scri-
 ptiores omnes, qui ante ipsum
 fuissent, carpsent, callidò &

vafro virum ingenio falionem
 veritum sententiis esse usum
 ambiguus & utrumque in latus
 flexibilibus; ne quis etiam ex-
 steret, qui dicta ejus laceraret,
 ita cavisse sibi semper via, qua
 elabi deprehensus posset, ne re-
 netetur, ut quicquid dixisse vi-
 deretur, integrum esset ei, qui
 illum tenendum suscepisset, ne-
 gare eam fuisse illius mentem.
 Hæc est, Auditores Viri aliàs
 Sapientissimi æquè ac æquissimi
 de Aristotele suspicio, quam
 ipsam tamen hic pro infallibili
 neutiquam obrudo. Sufficiat
 saltem indigitasse plura Aristo-
 telis experimenta aut obscurita-
 te esse implicata aut silentio pe-
 nitius oppressa. Nec tot ejus
 Interpretes sive Arabes, ut A-
 verroës & Avicenna, sive Scho-
 lastici, Thomistæ, Scotistæ, No-
 minales, Reales, Occamistæ,
 Albertistæ & similis farinae So-
 cii hic ullas nobis suppetitias tu-
 lere, quorum Physica, Verula-
 mii judicio, nihil aliud, quàm
 inanes Dialecticæ voces sonat,
 adeo quidem, ut Conterraneus
 ejus Willis sui quasi tædio cor-
 reptus non possit non summum,
 quem inde sensit, pudorem

profiteri publicè, dum: Puda-
 uit, inquit, me hæcenus precario
 fuisse Philosophum & Poëti-
 cam quandam Physicam me
 meosque Auditores delinivif-
 se & utrisque tanquàm incan-
 tamento quodam fecisse fu-
 cum.

In paucis ergo Stagirite scri-
 ptis paulatim adolevit ipsa Phy-
 sica, vultu tristisque severo, do-
 nec seculo XV uti aliarum ar-
 tium, sic & Philosophiæ Natu-
 ralis Studium coepit esse paulò
 felicius, quam erat seculis pro-
 ximè antecedentibus. Quum
 enim Græcum Imperium à Tur-
 cis miserè vastaretur, Veteres
 migrando Coloni in Occiden-
 tem delapsi primum in Italiâ,
 mox & in Germaniâ aliisque
 Europæ Regionibus Græci ser-
 monis studium excitant ita,
 ut præclari Philosophiæ Scrip-
 tores Plato, Aristoteles, Them-
 stius Theophrastus interjectis
 paucis annorum revolutionibus
 in Latinam transferrentur & ab
 utroque Plinio, Scaligero, Car-
 dano atque aliis magis magis
 excolerentur. Magnam
 hæc penes Eruditos gratiam in-
 Theodorus Gaza, qui Naturalis

Scientiæ argumenta quærens autem non à felicitate temporis
Historiam Plantarum à Theophrasto, *Animalium* verò ab Aristotele conscriptam hujusque
libros de partibus atque generatione animalium Latine reddidit.

Interim sterilis adhuc & in primis juventutis annis experientia haud magnæ erat naturalis disciplina, donec incurre hoc, quod jam ad finem properat, seculo XVII in apertum se florem induerit, dum Magnus quondam Angliæ Cancellarius Franciscus Baco de Verulamio veterum aliis excussit, & quæ erat Sapientia atque cruditione, in emendanda augendaque Physicâ Experimentalî omnem movit lapidem. Improbavit is ingenia vel in admirationem antiquitatis, vel in amorem & amplexum novitatis effusa: laudavit, quæ ejus sunt temperamenti, ut modum tenere possint, ne aut quæ rectè posita sunt ab Antiquis contemnant, aut ea afferuntur à Novis. Arbitramur rectissime hoc magno Scientiarum & Philosophiæ detrimento fieri, quum studia potius sunt antiquitatis & novitatis, quam judicia. Veritatem

alicujus, quæ res varia est, sed à lumine Naturæ & experientia, quod æternum est, petendam. Et quia credidit Arabes, & Scholasticos (ipsius modo verba referam) scientias potius contrivisse numerosis tractatibus, quam pondus earum auxisse, ostensis prius erroribus & Scholarum ulceribus manum hisce Medicam admovit atque aliam emergendi viam ostendit, quæ per continuam effectuum naturalium observationem & tentanda indices experimenta rerum causæ ita demonstrari possint, ut nolentes etiam volentes ad assensum trahere valeant. Haud multò post strenuas ipsi in expurgando hoc Angiæ stabulo suppetias tulit Renatus des Cartes, nobili in Galliis stemmate prognatus, ut exsplendidisimò ejus, quod in sacrario quodâ Parisiensi nuper videre licuit, Epitaphio constat. Hic si quis alius antiquâ Philosophiæ faciè prorsus immutavit. An autem in melius mutavit, an in pejus, de eò & multæ & vehementes & diuturnæ passim intercedunt lites, nec scio

Scio quando finiendæ? laudatur ab his, culpatur ab illis. Hic virum ad astra tollere, sequi, probare ferè semper: Is contra reprehendete, accusare, damnare, ut majori quis discrimine inter utrosque statuatur arbiter, quam Paris inter litigantes de formæ præstantiâ Deas, tam est suæ quisque addictus sententiæ. Liberè tamen, Auditores, dicam, quod hæc quidem sentio: Singulari prorsus & insigni DEI beneficio didicisse tandem homines ratione ita uti, ut non amplius sint, sicut equus & bos, quibus non inest intellectus, sed ab insolenti Veterum Autoritate emancipati in quovis doctrinæ genere in ipsam veritatis lucem intueri possint, nec umbrâ pro eopore vel pro Junone nubem amplectantur, h. e. inanes pro rebus sonos & sine pondere voces. Quod autem tantum in universi hujus naturam indagandam profecerint, nescio, annon bonam ex parte acceptum sit Cartesio ferendum, qui novam planè methodo eam tandem & inivit & aliis ostendit viam, quâ & Creatoris existentiam & singulas *φαινόμενα* naturalium causas, more planè Geo-

metrico ita clarè & distinctè explicari possint, ut vix amplius de iis dubitari possit. Nemo tamen mihi persuadebit, eum à recto veritatis tramite nunquam aberrasse, quin comperit habeo, ut plurimarum rerum naturalium causas optime detexerit, ita humani sæpe quid esse passum, à nullo mortalium alienum. Quod autem & Atheorum numero à nonnullis sit ascriptus, illud & durum nimis est & à strenuò ejus Vindice Tobia Andreæ masculè refutatum. Quid quod ipse Philosophus tum in tomis dudum publicatis, tum in Regiis Christianæ Svecicæ scriptis adhuc delitescenibus manuscriptis innocentiam suam satis explicavit, nec juratos sibi adversarios unquam dimiserit inultos, quorum agmen ferè duxit Petrus Gassendus, quem, instar omnium hunc nominasse sufficiat. Dum enim in Belgio Philosophatus est Cartesius, Gallia hunc Gassendum alebat, Virum in veterum monumentis versatissimū, qui Epicuri potissimum & Democriti doctrinam ex Orco revocavit atque propriò, quò mirè excelluit, inge-

nō ad exornandum corpusculis Philosophiæ studium multum contulit eaque propter magnam penes Nostrates gratiam iniisset, nisi coram sibi Cartesium tot calumniis irritasset, quod pessimè habet eju. Sectatores, Dn. Le Grand, Tattinghosiū, Lipsdorpium, Consentinum, Regium, Rohault, Claubergium, Svicerum & quem annō nuper decrepito Parisiis in Collegio Plessæo è Cathedra proficentem, coram admiratus sum, Dn. Du Hamel, Philosophum nostri sæculi famigeratissimum. Caterum cum multa Cartesii dogmata hypothesibus innitantur vix semper probabilibus, Natura autem, ut cordatè judicat Helmontius, non amet hypothesēs, sed nuda spectari desideret, hinc à Modernis ad experimenta rursus itum, quæ tantò hodie fervore in omnibus Europæ locis peraguntur, ut in summo jam plenoque ætatis vigore constituta videatur ipsa Physica. Quanta bone DEUS! quanta non præstiterit Illustrissimus in Angliā Boyleus, ejus aureos dicitur & conspectum venerabilem cum Interprete A-

bercombio pro æstimatissimo, quem ex Anglico nuper itinere reportavi, thesauro reputo. Quanta conterranei Digbæus, Hooekius, Willisius, Wallisius, Grevv, Needham, Lovverus, Pappin, binique *Rei Botanica Restauratores* Morison atque Rajus! quanta non Hubinus, eminentissimus in Gallia Mechanicus, Vernejus, du Blegny, Lemnery, Mery, Malebranche & alii! quanta non Lynceus in Italia Malpighius! quanta in Belgio Drelincurtius, Hermannus, Volderus, Senguerdius, Nuckius, Levvenhœck, Ruifchius, Bidlovius, Sylvester & alia dulcissima mihi nomina! quanta Bartholini, Paulli, Borrichii, quibus Dania superbit! Nec ultimos & ab omni humanitate remotissimos Indos atque Garamantas ab hac Scientiâ multum alienos esse credere me jubet *Plinius* illorum *Sinicus* vel solis characteribus admirandus & in selectissimâ Per-Illustris Dn. Ludolphi bibliotheca conspicendus; ad quem utinam *invento* suo *Brandenburgico*, seu quam meditat, *Clare Sinica* accessum pararet Vir in hisce Ver-

falsi-

(L)

fatissimus Dn. Andreas Müller, Præpositus quondam Berolinensis, quò tandem obviam ire liceat tot subleſtis hætenus contradictionibus, quas Benza, Bonzius, Acoſta, Cleyerus, Kircherus, Laet, Linſchottus, Margravius, Martini, Nihofius, Piſo, Recchi, Franciſci aliique *Rerum Indicarum Scriptores* nobis reliquere. Quid verò multa de Extraneis, cum nec Germania noſtra adeo ſterilis ſit, quin Viros alat ſcientiæ huic addiſſimos, Volckameros puſa, Majores, Morhofios, Guericke, Menzelios, Pechlinos, Langelottos, Ammannos, Bohnios, Wedelios, Waldſchmidios, Dolæos, Reiſelios, Sturmios, Eckartos, Poſneros & quos non? dies me deficeret, ſi pretioſiſſima ſingulorum inventa hæc oſtentare vellem; quibus acceptâ demum annorum maturitate vix intra privatos amplius parietes latuiſſe contenta Phyſica Experimentalis in integras tandem *Academias* ſuccrevit, ſeu, ut vulgò audiunt, *Collegia Curioſa*, quæ inter agmen ferè ducit Regia Anglorum Societas, cujus ortum & progreſſum patriô ſibi idiomate conſcri-

piſit Thomas Sprat & ex eò ſummatim Tranſactiones Anglicæ: Collegarum verò numerum obſervationibus ſuis Chymicis olim addidit Kunckelius, ſicut & diſpenſatorium Londinenſe illis pariter illuſtratur. Poſtquam ſcil. turbulentis Cromwelli temporibus Eruditorum quidam Tyrannici Regni tadia tentaminibus Philoſophicis delinire ſtudebant, eaque propter certis diebus in privatis Per-Illuſtris & Londni Celeberrimi Chymiſtæ Boylei ædibus conveniebant, reſtituto verò poſt Carolo II. Rege legitimo cœptum illud alius urgebant, Rex rei magnitudine permotus tandem curam ejus geſſit, atque Regiam hanc Societatem anno 1660 inſtituens tantis illam privilegiis decoravit, ut præter Ducem Eboracenſem, Regis fratrem alioſque regni Proceres & ipſi Regium donare nomen haud recuſarit, factæque Exterorum acceſſione Collegarum numerus parvò temporis intervallo ultra centenarium creverit. Nî grave fuerit, Aud. tribus adhuc verbis hodiernum Societatis hujus ſtatum Vobis referam, quæ hebdomadis ſin-

gulis, die Mercurii in dicatō sibi Collegiō Greshamensi, haud longe à splendidissimo, quod Orbishabet, manodochio, Anglis *the new bedlam*, dislito, convenire solet, ad cuius introitum tabula est suspensa, quæ annuum Collegarum numerum ostendit. Tota nimirum Societas constat ex Collegio Generali & XI sub-Collegiis, quæ utrobique suis gaudent Thesaurariis & Secretariis, quibus stipendia dicata sunt amplissima. Scopus ejus est collimat, ut rerum naturalium indoles ex intimo Naturæ recessu eruat, erutas certis experimentis stabiliat, stabilitas denique in Actis suis Philosophicis Publico communicet. Nec alios sibi fines in Gallia posuit Regia Pariensium Societas, quæ in Regis Christianissimi bibliothecâ singulis hebdomadis convenire solet. De laudabili verò Eruditorum conventu, qui in Celeb. Dn. Roquii ædibus omni Jovis die colligitur, nemini non constabit, cui ob insignem, quo Exteros honorat, amorem & accessum hæc publicas ago grates: Eruditio autem ejus ex egregiō diariō *Journal des sçavans* jam

ab inde cognita, quod Latinitate donatum D. Nitschio in acceptis ferunt Eruditi. Quin ex eodem conventu præterlapsō nuper annō prodiit haud absimile *Journal de Medecine*, quod Bayle Roterodamus in *Novellæ Republicæ Literariæ* haud ita pridem in compendiō recensuit. Taceo ea, quæ in horti Regii introitu, partim à successore Dn. Charas, partim ab Illustri Vernejo Parisiis indies instituuntur exercitia. Nec de Collegiō Rosianō multum gloriari licet, cum aurei, quos pollicebatur, montes nondum sint conspecti. Quare alpes jam transcendimus, ut Italiam admiremur Academiis ejusmodi & Collegiis præ aliis superbientem, quæ longâ serie numerantur à B. Dn. Sachsio in *Gamma-rologiâ*. Tria tamen sunt, quæ præ aliis usque eminent: Collegium sc. Experimentale Florentinum, Academia del Cimento dictum: Academia Lyncea, quæ Romæ est: Et nuper Patavii cœptum Collegium Recuperatorum, quod haud paucos è Germanis nostris indies adsciscit. Dum verò jam vestrum

mihî nomen excidit, Germani venerabiles, parum abest, quin æmulo ad terram rubore perfundar, quòd, quam primò nominasse fas erat, S. R. I. Academiae Naturæ Curiosorum penitus obliviscar! sed dabitur aliquid communi, quæ Vobiscum mihî interest, necessitudini, partim & solita civilitati, quæ Exteris tempestivè cedendo aliarum gentium insolentiam modestiâ perdomare noscitis. Sicut autem ortum hujus & progressum jam ante septennium ex hoc ipsò locò ventilavi publicè, ita nostris hodie temporibus ad summum splendoris apicem adscendit, dum Invictissimus Orientis Triumphator LEOPOLDUS I. Romanorum Imperator semper Augustus raptu planè Divinò tantâ eandem gratiâ prosequitur, ut non solum donis verè Cæsareis Collegarum aliquos clementissimè affecerit, sed sub mediò licet Martis incendiò datis de novò privilegiis Societatis hujus curam gerere acquieverit, quæ scienunquam interruptâ ad posteros propaganda Imperiali propediem Bullâ ratificaturus erit Gratosissi-

mus Academiae Protector, Eminentissimus atque Reverendissimus Elector & Archi-Episcopus Moguntinus, DN. FRANCISCUS ANSHELMUS, quem humi prostratâ reverentiâ modò publicè suspicio. Ut verò jam cætera expediam, Societatis hujus scopus & intentio laudatissima ex annuis partim *Miscellaneis*, partim & curiosis Sociorum opusculis satis constat, quibus omnes in triplici Naturæ regnò difficultates experimentis indies factis expedire laborant. Sic primus Academiae Præses D. Bauschius præter alia jam perfectissimè *unicornu fessile* absolvit, Fehrius *absinthium*, Mollenbrock *cochleariam*, Sachsius *vitem* atque *gammaros*, Grabe *cervum*, Hertodius *crocum*, Wedelius *opium*, Tillingius *lilium*, Hagendornius *cynosbatum*, Clauderus *cinnabarium*, Scharffius *juni-perum*, Schroëckius *moschum*, alii alia. Quodsi coeptus hic Philosophandi impetus usque perduraverit, Jovem lapidem jurare ausim, brevî temporis intervallò certum, quod hactenus in postulatis est, studii Physici complementum expectandum esse.

esse: Duraturum autem credere me jubet summa, quæ studio huic adjuncta est, amœnitas.

Sicut enim omne tulit punctum, qui utile dulci miscet, ita Scientia Naturalis utrobique habet, quo sedulis amatoribus exasse satisfaciat. Quid enim est, quod & oculos hominum & animos majori cum delectatione pascit, quam tot rerum vicissitudines, causas & fieri modos indagasse? quid admirabilius tot minerarum fructus ab Agricola, Kircherò, Erekero, Jonstono, Becchero erutis? quid tot herbarum speciebus à Dioscoride, Matthiolo, Trago, Lobelio, Lonicero, Paulli, Morisono, Rajo, Hermannò, Ammanno aliisque depictis & in hortis Europæ Academicis undique conspiciendis: Patavino, puta, Parisiensi, Oxoniensi, Londinensi, Leydensi, Amstelodamensi, Argentoratiensi, Altorffino, Norimbergensi, Eichstettensi, Gissensi &c? Quid Speciosius tot animalium institutorumque myriadibus ab Aristotele, Gesnèro, Aldrovando, Franzio descriptis? Ecquid

jucundius inassimabilibus concharum aliarumque rerum naturalium thesauris, quos Illustrissima Magnatum *Gazophylacia* indies ostentant, Cæsareum puta Viennense, Regium Hassnense, Electorale Monacense, Ducale Gottorpiense aliisque Germaniæ Musæa, Hamburgense, Dresdense, Hanovienense, Ulmense, Francofurtensia ad Moenum, in adibus Schefferi, Waldschmidii, Banzæ: Marburgense Domini Peikenkamp; & quæ apud Exteros spectantur in ambulacro horti Lugdunensis scissinoque Drelincurtii: Ambstelodami, in Theatro Chirurgorum Anatomico atque adibus Dn. Ruischii, Bidlovi, Magazinis Indicis: Hagæ penes Nuckium: Delphis apud Levvenhœck &c. Nescio tamen an oculis ullibi meis tanta usurparim, quanta Londini Britannorum in Musæo Greshamensi, quæ ex catalogo illuc edito Curiosis in compendio exhibent *Acta Lipsiensium*; Oxoni item in superiori Amphitheatri contignatione horroque Academico ter mille herbarum speciebus inclyto. Nec

minori eum admiratione spectares ea, quæ Regius Galliarum Anatomicus Du Verney undique collegit & in repositoriis, Theatro Parisiensium Anatomico contiguus, asservare solet. De stupendis verò Italiae deliciis ne verbum amplius addidero, nisi quòd summa me commiseratione teneat deplorandum Malpighii fatum, qui ex nuperrimò, quò correptus est incendio universi & librorum & rerum naturalium suppellectilis jacturam tulit, proh qualem!

Ut verò dolorem ex optimi Viri infortunio conceptum aliquantulum demulceam, tribus adhuc verbis admiranda Recentiorum experimenta degustare liceat. Utur enim & antiqui Magiæ Naturalis Amatores ea tæpè præstiterint, quæ rerum harum imperitis cacomagiæ suspicionem impræscère, qualia sunt Memnonis ista statua auro-ram salutans: Architecæ columba lignea per aerem volitans: Dædali Venus lignea viventis instar obambulans: Alberi Magni caput æneum articulatè respondens: Drebbelii machina æstum maris ostendens? Kir-

cheri aliorumque opera stupenda: Omnia tamen hæc levia sunt, si admirandas Torricellii, Clerckii, Ottonis à Guericke, Schotti, Boylei, Hagenii, Papi- ni, Volderi, Senguerdii, Sturmi-ii, Stairii aliorumque machinas observes, quæis invisibilem omnino aërem exantlando sonoris sonitum, gradientibus motum, viventibus vitam & adimere & pro lubitu quovis tempore restituere valent. Dicant se vitæ atque mortis Imperatores ipsi Medici, majori tamen jure istæ hæc Physicis relinquenda iudico. Physici enim sunt, qui non morti modò, sed & vitæ imperant, cum Medici sæpè per ægrotorum mortem experimenta faciendo hoc honore excendant. Physici sunt, qui tumulatas in cineribus ideas à morte resuscitant, quod ex hoc ipso loco desideratissimum Hassiæ lumen Johannes Tackius olim sæpius ostendit. Physici sunt, qui sympathia prorsus admirabili distantissimos mundi circulos attingere, animos hominum incantamentò quasi flectere variasque corporum alterationes procreare norunt, quod ut uber-

rimam Theatro Sympathetico materiam, ita curioso literarum commercio, Digbæum inter & beatissimū nostrum Straußium olim habito, ansam dedit. Multa hinc de stupendis Cameræ obscuræ effectibus, laternis magicis, cistis catoptricis, microscopiis, prismatibus, thermometris, barometris & aliis explicanda forent, nū tempus silentium imperet & admiranda Naturæ jucunditas jam suā luce radiet.

Sed ecce! dum jam vela contraho, quosdam audire videor, qui tacite mihi succensere amant, quod jucundam quidem experimentorum svavitatem omni studio adstruere nitar, conjunctam verò difficultatem subdole reticeam. At salva res est: Non enim diffiteor, quod abdita Naturæ claustra cuivis sine labore haud sint patula, hinc enim abdita audiunt, hinc abstrusa, hinc recondita. Intertim haud invia est ad virtutem via & emergens inde commodum omnia largō fœnore compescat. Sit salebrosa experimentandi via, sit pretiosa,

sit laboriosa, omnes tamen hæc difficultates curiosum Naturæ Scrutatorem neutiquam absterere poterunt, cum certus sit, se tramite hoc facilius ad Naturæ thesauros penetrare & quas alii struunt insidias eo promptius superare posse. Sicut enim illic in addiscendis Physicæ præceptis

*Segnius (ut Horatius habet) irritant animos demissa per aurem
Quam quæ oculis subjecta fidelibus & quæ*

Ipse sibi tradit Spectator,

sic in convincendis adversarium strophis unico sæpè experimento plus efficimus, quam mille Scholarum argumentis in Barbara & Celarent. Suo hoc exemplō confirmat Joh. Valentinus Willius de itineribus Philiatorum Germanorum, dum sæpè obmutui, inquit, ad rationes Chymicas, Anatomicas, Mechanicas, Mathematicas, ipse traditionib⁹ ad verba Magistrorum asvetus. Hinc animi fervidissimā emulatione eosdem consului, qui alios docuere Magistros: Cultrum, rhizo-

, rhizotomum, ignem, aquam,
 „ machinas. Parallela est hi-
 storia quæ in Regiomontana
 Borussicæ Academiâ olim acci-
 disse dicitur. Disputabatur il-
 lic de possibilitate transmutati-
 onis, quam thesium Præses ita
 ibat inficias, ut omnes illam
 adstruentes rationes acceptare
 recusaret. Intererat autem du-
 ello Chymicus quidam rerum
 harum expertissimus, qui id æ-
 grè ferens Helmontii argumen-
 tum eligit, qui in simili discrimi-
 ne sententiam suam adstru-
 cturus, in furnis, inquit, nostris
 ita legimus. Arreptò igitur fur-
 nulò portatili carbonem inflat &
 in ipsò auditoriò magnò cum
 adstantiam applausu projectio-
 nem publicè instituens: Hunc
 ad Præsidentem inquit, hunc mihi
 solve syllogismum. Pari Hercle
 ratione comparatum est cum
 Physicis Recentiorum experi-
 mentis, ad quorum intuitum
 jam omnes Scholasticorum ex-
 ercitus receptui canunt & in fu-
 gam dati per auritorum pon-
 tem ad qualitates occultas, tan-
 quam ad sacram anchoram, quâ
 data porta, ruunt.

Verum ignoscite, Patres A-
 cademiæ Conscripti, ignoscite
 quaeso, quòd liberius iustò agens
 auctoritate vestra jam abuti at-
 que jocos modò seriis immisce-
 re audeam. Nec enim animus
 mihi est recepta Veterum prin-
 cipia tanquam sexagenarium ut
 nò impetu de ponte dejiçendi,
 cum & iis olim per tempus be-
 nè multum oleum impenderim
 & olcam; quin amicabili con-
 nubio antiqua semper novis ma-
 ritando atque veritati ubique
 primas deferendo Veterum in-
 venta, modò Antecessoribus
 meis haud insolitò, recentissi-
 mis Modernorum experimentis
 ultro corroboraturus sum, cum
 Statutis illud Academicis adeò
 non contrarietur, ut expressis
 potius verbis illic cautum sit.
 Sicut enim hæc Philosophandi
 methodus jam in plerisque Ger-
 maniæ Lyceis magni penditur,
 ita ejus Academiâ nostram
 prorsus sterilem esse, ab omni
 æquitate alienum esse judico.
 Quin potius ea, quæ hæc in pat-
 te à tenuitate meâ proficisci po-
 terunt, in ultiores ejusdem ac-
 cessiones datâ operâ collocatu-

rus sum; quod ut summis ha-
 aenus in voris habui, ita occa-
 sionem hanc à Clementissima
 nostra Principe subministratam
 & commodam satis & gratissi-
 ma animi devotione dignam
 agnosco. Quod ut expedi-
 am,

TIBI

O TRINUNE DEUS

Rex Regum & Domine Do-
 minantium Tibi ex intimo cor-
 dis recessu grates persolvo de-
 votissimas, quod ab ineunte ju-
 venture studiis meis clementis-
 simè benedicere & quem

*Per varios casus, per tot discrimi-
 na rerum*

mirabiliter haecenus duxisti, Pa-
 triæ restituere, in adversitatibus
 quibusvis ac infortuniis consolari
 tandemque vitam meam atque
 studia Divinà hac & paternà vo-
 catione Tibi curæ esse volueris.
 Da benigne DEUS, ut spartam
 hanc coelitus oblatam ita sem-
 per administrem, quò coepta
 mea & conamina in Divini Tui
 Nominis honorem, Patriæ cele-
 bratam Proximique commo-

dum unicè vergant. Esto mi-
 hi in petram fortem & in do-
 mum munitam! sis mihi omnis
 Polus, qui cum Filio Salvato-
 re Spirituque Tuo sine fine re-
 gnas, Tibi sit honos & decus &
 gloria in aeternum!

Post DEUM immortalem ad
 Augustum Serenitatis Tuae Thro-
 num cernuus devolvor, IE-
 LUSTRISSIMA PRINCEPS,
 quæ ut Patriam haecenus nos-
 tram Tutela Principali salvam
 conservasti atque rectam, ita stu-
 dia mea ab interitu vindicare
 & dum jam aliis ad ultimas de-
 sperationis incitas redactus vi-
 deri poteram, è pulvere cle-
 mentissimè erigere acquievisti!
 Quid vèro Tibi rependam, Prin-
 ceptis Serenissima, quæ dona fe-
 ram atque munera pro tanta,
 quam in me exetivisti gratia?
 certè eum præter vota in viri-
 bus nostris nil sit reconditum,
 isthac Tibi offero, sed ingenua,
 sed sincera, non improbi, non
 inania, vel ad speciem efficta.
 Deus Te servet Princeps Cle-
 mentissima, cum Illustrissimo
 HEREDITATIS PRINCIPE
 & Universa Domò Principali!
 (M) Deus

Deus Te servet & sub felicissimò regimine nullis unquam temporum injuriis arietandà valetudine ac prosperitate Principali cœlitus inundet! hæc calidis à Deo suspiriis ex animò voveo subjunctissimo!

Abhinc & vestra venerabilis mihi recordatio est; Eminentissimè Consilarii Principales: Tua Per Illustres Dn. de Gemmingen, Hassiæ nostræ Salomon, quem ut vultu referas atque actionibus coram admiratus sum: Tua Inclute Malcomesi, in quo per orbem volitans Taboris genius ita revixit, ut vel ipsa Themis in selectu hæsteret: Tua Generosissime Dn. de Geismar, qui subinde nostras aliquid putare nugas & gratiose non minus quam rationali judicio scripta mea atque studia sæpè sublevasti: Vestra inquam venerabilis mihi recordatio est. Per Vos enim hanc cathedram conscendi: Per Vos jam publicè pro concione dico: Per Vos & Patrio mihi Heliconi litaturus ero. Hinc gratias suscipite prolixas,

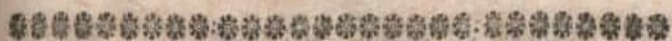
non quas ferre debeo, sed quas cunque valeo.

Nec vestram, Patres Academiae, sinceritatem hec minoris æstimo, quòd & destinatum in Collegiò vestrò locum amicè indulgere & honorificè modò præsentia me reapse sustinere complacuerit. Sicut autem hæc infusio animi respectu lubentissimus amplector, ita seriò jam ad stipulor, me omnes cò nervos intensurum, uti Collegam habeatis amicum, tolerabilem & honoris vestri cupidissimum.

Tandem & vestra, Cives Academicici, Civilitas hic ne utiquam reſpicenda erat, quòd agmine hoc factò convolare, vacivas ad tempus aures commodare ac applausu denique vestrò me dignari volueritis. Perte domum grates ac parilem à me affectum expectantes cerò credere, quod nemini unquam studia mea sinde negaturus, sed pro virili gratificaturus. En dextra fidesque!

DIXI.

DE

DECLAMATIO PANEGYRICA IX.

In Obitum

B. DN. SEBASTIANI SCHEFF-
FERI, *Medici Francofurtensis.*

P. P.

A Deo NUNQUAM OTIOSUS est juratus mortalium adversarius, ut & iis, qui de hominum genere optimè meriti student, omni momento ruinam intenter & exitium. Momentum equidem est, quod vivimus: Momento temporis maximatum in Mundo rerum monumenta vertuntur: Momento temporis admiranda illa Microcosmi compages dissolvitur. Quod vivimus, momentū, sive a pueritiā ad extremā senectutis metam eatur, sive primam aetatem adolescentiæ confinium confecerit, sive prima ingressus

hora fatalis fuerit; nec adeo quæcunque in longiori vitā vel adspectu afficiunt, vel usu blandiuntur, stabilitatis ullum firmamentum præstant, ut rapidissimo potius cursu à sui Cul-
toribus auferantur, non secus ac Urbes & terræ ex oculis evanescent, è portu solventium. Momentum erat, quod numerosus Xerxis Exercitus vivebat, atque illud brevitatis momentum lachrymas Imperatori expressit, sive in illā propriam miseriam animo obiret, sive simul suorum fugacitatem contem-
plaretur. Non opus est cum

Plinio longinqua peregrinatione in Pontum divertere, atque in illâ animalia investigare, adeo angustis vitæ terminis inclusa, ut diei unius summò mane nata, vigeant meridiè, vespèri verò consenescant vivendique finem faciant; nostra hæc hominum communis fors atque conditio est, hic

Quem dies præsens videt esse natum

Hunc dies vidit veniens solutum.

Desideras vitæ hujus caducæ vera emblemata? ista dabo: Umbra, Bulla, Somnium, Fœnum, Fumus & qui alii vanitatis & inconstantiae tituli vitæ humanæ tum in sacris, tum in profanis literis longò catalogò impositi deprehenduntur. Ludus sanè vitæ nostra est, ut cum non sumus, nascamur & cum fuerimus nati, dissolvamur rursus. Somnium sumus, non consistens, prætervolans avis, navis in mari vestigium non faciens, pulvis, vapor, flos suo tempore nascens & marcescens suo tempore. At verò Psalter Divinum audiamus ita in rem con-

cionantem: Homo sicut fœnum; dies ejus tanquam flos agri efflorescunt, quoniam spiritus pertransibit in illò & non subsistet & non cognosceat amplius locum suum. Hæc profana sacraque pagina docet. Hæc experientia loquitur & iterato *Academia Curiosa* fata, heu! quam tristia! Vix enim se ventis commiserant Argonauticæ Classis Heroës & ex tristi eorum, qui ad expeditionis hujus clavum sedebant, jacturâ, vela jam plenò ventò turgida contrahere jubebantur. Occumbebat *Bauschius*, primum eruditæ conspirationis caput, dum in urgendis ejus progressibus omnem movebat lapidem. Et utur ex promerita postmodum Per-Illustris *Febrii* successione pristina omnia tranquillitati viderentur restituta, mox ramentata ex tristissimò *Sachsi*orum *Welsch* orumque obitu tempestas immincebat, quorum virtus & sedulitas quondam *Academiae* Nostræ splendorem scenerabant haud obscurum. Ita duplici demum fato satiata *Nemesis* inducias hæcenus indulgere

vifa est. At verò ut Athletarum habitus, cum ad summum pervenit, periculossimus audit Hippocrati, ita quàm in excelsò celebritatis fastigio superbit maximè S. R. I. Naturæ Curiosorum Academia, verendum ominino est, ne præcipiti lapsu ruinam expectet multo acerbiorem. Mali equidem, quin pessimi ominis res est, quod de novò illi, qui in promovendâ Societate tam laudabili erant toti, præmaturò mortalitatis suæ terminò rursus infestentur, quos inter haud minimus quondam erat Excellentissimus Vir

DN. SEBASTIANUS SCHEFFERUS,

*Med. D. Diversorum Imperii
Statum Archiater, Illustris Rei-
publicæ Francofurtensis Medic.
Sæpe R. I. Acad. Nat. Cur. Ad-
iunctus quondam Meritissimus,*
homo tempore non sine multo
Eruditiſsimorū quorumvis con-
ſternatione vitâ defunctus. Vix
ſuffenus mihi ero, ut jacturam
à toto Reipublicæ literariæ con-
ſortio exinde conceptam verbis
exprimam. Tanto enim, dum

in vivis erat, amicitiaæ ſœdere
mihi jungebatur, ut ad deſide-
ratiffimam Nominis Ejus me-
moriæ tantum non penitus
obmutefcam. Quapropter ne-
mo mihi vitiò verter, ſi jam ali-
unde porius mutatis, quàm do-
mi natis & ob exercitatum do-
lore animum ceſpitante calamo
deſcribendis modò verbis utar:
Sunt verò Venerabilis Noſtri
Præſidis, D. D. Fehrii, qui li-
teris decrepito nunc anno ad me
datis ita querebatur: Quantum
naufragium fecerit Argo noſtra
ex obitu Excellentiffimi Noſtri
Perſei II vix ſatis deplorare po-
terit omnis noſtra Academia,
Peritiſſimò hoc Palinurò (proh
dolor!) jam deſtituta penitus.
Vereor Ego plures ejusmodi
procellas ac tempeſtates expe-
ditioni noſtræ plurimum infe-
ſtas ejuſque interitum intermi-
nantes, quas tamen Deus T. O.
M. Summus noſter Guberna-
tor clementiſſimè avertere ve-
lit!

Interim

*Durandum & Noſmet rebus ſer-
vare ſecundioribus!*

Non minorem inde luſum ſen-
(M) 3 tiebant

tiebant alii ex Universâ Europâ „ de ex literis ad ipsum oculis
 Celebratissimi Medici, qui vel „ sinum meum : ἀδελφὲ δια-
 adhucdum ad Beatissimi Viri „ τῶν promovenda, sine ta-
 memoriam largas solvuntur in „ men sudoriferis, ne abjectæ
 lachrymas. Sit unus instar o- „ vites penitus conflagent.
 mnium, Magnificus *Dn. Geor-* „ Deus Optimus Maximus ex-
gius Francus, vel solò nomine, „ audiat suspiria mea, quæ pro
 tanquam propriâ luce, radians, „ intimo & Principe Amico
 qui, dum in agone jam æger an- „ fundo. Vale! Prorsus verò la-
 helaret & à febris, quam vo- „ mentabilis & verè querula est
 cant, malignâ jam ferè consum- „ Amici haud infimæ sortis con-
 tus esset, hac mihi ratione re- „ testatio, quam sequentibus ad
 spondebat : Inter mille turbas „ me verbis expressit : Ah grave
 „ officii & consultationes cum „ vulnus, quod accepimus! ita-
 „ D. D. Widtio & D. D. Brun- „ ne tam citò *Schefferum* (ô dul-
 „ nerò (uterque autem Tibi „ ce nomen) Nostrum oportuit
 „ plurimam salutem!) super „ hinc transire illuc, ubi vita est
 „ gravissimo affectu Serenissi- „ quam nulla contaminet ægritu-
 „ mæ Electricis Viduæ, tristissi- „ do! ô acerbum, quod sui reli-
 „ mum Tuum accipio nunci- „ quit desiderium! Amisi singula-
 „ um, quod myriadas lachry- „ ris indulgentiæ Patronum, can-
 „ marum statim mihi expressit. „ doris nivei Amicum, grande
 „ Vah malum summæ maligni- „ mearum fortunatum solatium.
 „ tatis! O candidissimum me- „ Quibus ex causis necesse est, tan-
 „ umpectus! Ab omni purgan- „ quam immaturam mortem Eius
 „ te, clystere & quicquid à pe- „ in Amici sinu affatim ceu qua-
 „ ripheriâ ad centrum malum „ dam dolendi voluptate desiccam:
 „ retrahere potest, abstinен- „ Si tamen fas est aut flere aut o-
 „ dum, imò satius fuisset etiam „ mninò mortem vocare, quæ
 „ absque V. S. Fugienda salia „ tanti Viri mortalitas laboriosa fi-
 „ acria, calida, valdè spirituo- „ nita magis, quàm vita est. Vi-
 „ sa. Quæ mea mens sit, vi- „ vit enim, viverque in æternum

atque etiam securus extra teli
jactum consistit, postquam è
seditiosis seculi nostri tumulti-
bus in tempore recessit educen-
te Deo. Schefferus jam tenet,
quod Nos persequimur: Frui-
tur bonis, quæ Nos caremus:
Coram intuetur, quæ variis im-
aginibus quandoque lucis glorio-
sæ augustiam in pias mentes e-
vibrant. Aditus mortis ipsi
fuit brevior, sed hic ipse sus-
fragiò felicitatis ornandus, quod
longiora tormenta intercept.
Et ille quidem plenus meritis
abiit, charus Deo excessit, in
altâ Patriæ tranquillitate abiit:
Nobis tamen querendus ac de-
siderandus est: Mihi verò præ-
cipue quod me non vulgariter
dilexerit! Sit memoria Schef-
feri in pace! Hactenus Ami-
cus.

Quod verò mearum erat par-
tium, jam ex indurato hactenus
dolore nonnihil respirans per
speciale Totius Academiæ arbi-
trium. Legibus Nostris satisfac-
iendum adeoque iuxta persol-
venda sunt Beatissimis D. sice-
ratissimi Collegæ Manibus, qui
quicquid temporis caduci fuit,

id omne in Creatoris Sui, Dei
T. O. M. gloriam Proximique
commodum elocavit: & utut
maturè nimis vivere desierit,
reliquit tamen, quæ vixisse Eum
seris temporibus testantur. Vi-
talem ille auram primam in Im-
periali Francofurtensium Ci-
vitate hausit, anno currentis
modò seculi XXXI. die post Ca-
lendas Januarii primo, ex ho-
nestissimo Viro, *Dn. Wilhelmo
Ernesto Scheffero*, Med. D. at-
que Practicò hujus loci Celebra-
tissimo, *vixit àyiois*: Matre ve-
rò Utsula, Familiæ Egerianæ
satis Celebris, omnigenarum
virtutum congerie ornatissimâ
Matrona. Prima sollicitorum
Parentum cura erat teneram fi-
lii sui ætatem ita formare, ut in
primis flexilitatis annis virtutis
imbiberet ideam, cujus odorem
per omnem vitam servaret: Ec-
gò à primis pueritiæ annis & do-
mesticæ & publicæ in Patriâ
Scholæ commissus tanta suæ in-
dolis dedit experimenta, ut fa-
cile & Docentium amorem sibi
compararet, & suos ad æmula-
tionem provocaret condiscipu-
los. Atque ita pulchrè per
complu-

complures annos ex Parentum & Præceptorum votò succedente institutione ad altiora demum animum applicans, anno M DC XLVIII. Argentinam abiit, inibique per integrum sesquiennium Humanioribus Cursuique Philosophico sedulam navavit operam. Abhinc singulari & à Majoribus hereditariò quasi hausta propensione Studio Medico addictus, anno subsequente MDCL ad Lipsiense Illustre primum, post & Helmstadiense Lyceum se contulit, ut Celebratissimi tum temporis D. D. Tappii informatione frueretur, cujus sub Præsidio paulò post publicam de *Melancholicâ Desipientiâ* disputationem exercitii gratiâ instituit & luculentissima ingenii sui documenta dedit. Quin & in Botanicis, Chymicis, imprimis verò Anatomicis excolendis studiis erat totus & superstiti, quod Theatrum Anatomicum adhuc dum illustrat, sceletò, interveniente Amicorum quorundam adminiculò, æternam sui reliquit memoriam. Quantos vero in Studio suo Medicò huc

progressus fecerit, vel una, eaque sincero & unanimi Eruditorum consensu elaboratissima *Introductio in Artem Medicam* multum hæcenus expetita, edocere poterit, quam sub Illustri *Conringii* præsidio à capite ad calcem publicis disputationibus maseulè defendit & (quod paulò ante obitum ex ipsissimi *Conringii* attestazione sanctè adstruxit) propriò Marte absolvit: Quà ipsa non minus, quam *Directorii Moroniani* amplificatione summam sibi Nominis Celebritatem acquisivit. Tot jam in Academico pulvere exantlati molestiis Chymici tunc admodum famosi, *Christophori Farneri* glorià allectus, suam huic per integrum anni decursum manum commodavit & operam, nec poenitendos inde fructus consecutus est; quin indefessò labore absconditos secretions Chymiae recessus inquirendo, tantam in rebus his scientiam est indeptus, ut non enigmáticas Adeptorum Strophas facile odorari, sed aliis Illustri quoque Stemmatì viris & Artibus hujus Amatoribus aliquoties

illic à consiliis fuerit. Absolvit se jam videbatur Studiorum suorum & eruditionis stadium, quod annis bene multis hactenus indefessò decurrerat, ita quidem, ut, sive doctrinam spectes, sive morum vitæque elegantiam, sufficienti utrobique satisfactione Patriæ potuisset inservire: At sublimioris longè indolis erat *Schefferi* nostri animus, quàm ut solis Germaniæ circulis, tanquam ergastulo se includi passus sit. Quin Exterorum artes & scientias curiosè ambiens, iter haud contemnendum per utrumque Belgium universamque Galliam iniens atque Celeberrimorum quorumvis Medicorum familiaritate usus, non rerum tantùm Medicarum, sed (quæ abundè gaudebat) Naturalium pariter tantam Sibi copiam acquisivit, ut in integrum successivè Musæum Curiosum, triplici Naturæ regno ditissimum, excreverint, adhucdum conspicuum. Peractò sic itinere nihil amplius superesse videbatur, quam ut Honores Doctorales pro publico dudumque promerito laborum

suorum Studiorumque redhonestimento reportaret, quos anno 1659 in reditu suo Heidelbergæ ab Antiquissima Academia Palatina, habita prius eleganti de *Pedarthrocæ ex variolis* Disputatione Inaugurali Lectioneque cursoriâ, communi Patrum Conscriptorum applausu est indeptus, Pileum & Infulas offerente Celeberrimo quondam Johanne Casparo Fausio Med. D. & Profess. Primario. Domum verò rediens in eò erat totus, ut Artis & Scientiæ feudum in honorem Dei T.O.M. & agrorum sublevamen elocaret, futuræque Præceos fundamenta jaceret, uberrimam hîc occasionem adorians ex diffusissimâ, quâ tum occupabatur, DN. Parentis Praxi, cui senio jam confecto per integrum quinquennium ad agri lectum crebrisque ad Vicinos excursionibus fidæ semper atque filiales suppetiæ ferebat. Tandem verò ex ineffabili Dei Omnipotentis Providentiâ Parentumque Consiliò felicissimâ matrimonii copulâ sibi junxit Lectissimam tunc & omni virtutum genere Decoratissimâ

(N)

Virginem,

Virginem, Viduam modò & Matronam Nobilissimam, *Magdalenam Elisabetham*, ex egregiâ *Braungartianâ* Familiâ oriundam, quâ cum in XXIII. & quod excurrit, annum pacificò omninò & laudabili vivens conjugio, V. Liberosum Parens, unicâ sc. filia, quatuorque filiorum: particeps factus, quos inter nonnisi duo usquedum in vivis ad avitam Parentum suorum & Antecessorum gloriam sensim adulescunt, & Schefferiani Nominis Celebritatem, sub immortalibus B. DN. Parentis cineribus tantisper glâscentem, luculentiori posthâc flammâ alituri sunt. Interim vivit post funera virtus, nec unquam animò cadent candidissima Schefferi præcordia iis, qui Ejus aut felicissimam in medicando manum, aut infusatâ sinceritatis amicitiam sunt experti, cujus utrobique manifestissima restant argumenta: Illic quidem tot Principum Personarumque Illustrium desideria, qui oblati iteratò stipendiis sat opimis Honoribusque sublimibus vitas suorum atque Aulas illi, tanquam Archiatro concedere non du-

bitârunt: Hic verò diffusissimum, quo non in universâ modò Europâ, sed extremâ quoque Indiâ inclaruit, literarum commercium, quod in summis habebat deliciis. Spissò indies agmine (oculatus testor) advolabant literæ Virorum valè qualium! Dies me defereret, si specialem eorum mentionem facere sustinerem, quis enim omnium recordabitur? Juvat tamen paucorum meminisse: Habebar in Germania sibi devotissimos *Fehrios, Volckameros, Maurittios, Menzelios, Majores, Francos, Schraekios, Dolao, Reifselios, Fürstios, Pechlinos* &c. In Livoniâ *Wittios*: In Angliâ *Kohlhaussios*: In Italiâ *Parinos*: In Indiâ *Cleyeros*, & quos non?

Tantiis placuisse Viris non infamatum est.

Unde factum, ut non iteratis modò vicibus in Augustæ S. R. I. Academiâ Naturæ Curiosorum Adjunctum sollicitatus, sed & Celebratissimæ Recuperatorum Societatis Patavinæ membrum constitutus fuerit, quam utramque spartam, si quis alius, exornavit opumè.

Et hæc quidem Virtutis & Cel-

Celebritatis Beatissimi Schefferi periodus est. Pietatis verò & Christianæ Constantiæ clarissima testimonia è beatò Ejus obitu & ~~obitu~~ non una, exsurgunt. Conflabatur Collegarum Opus cum Febri Petechiali Malignâ, per contagium haustâ, quæ quidem ab initio occultè sepebat & vix quàm rudera cuiusdam lassitudinis (ut ita loquar) naturalis, è continuâ Præcos defatigatione oborta simulantia sentiebat, adeò quidem, ut à primò Morbonæ insultu per integrum adhuc octiduum agros sibi conceditros sedulâ indies visitatione fidelissimoque consilio nullibi desernerit, cum maximò licet vitæ salutisque temporalis dispendio. Latebat enim anguis in herbâ & per cuniculos agens aegritudo sensim crescebat eundo, donec ipsissimò (quod notari fortè dignum) natali die, qui secundus erat Januarii, aperto Marte insularet Eundemque paulò post lecto prorsus affigeret. Horribilia statim se prodebant symptomata, quæ vel ipsi agro, tragœdiæ hujus non ignaro, spem maxime dubiam faciebant, utur

hæc Domesticiis ferè dissimularet, ne terrorem illis ineuteret atque satis jam afflictis afflictionem augetet. Adstanti verò Medico tacitè in aurem insusurrasse novi verba: *ah! malignitas adest*, heu quam maligna! vomitus sc. continui, vigilia, anxietates nocturnæ, virium summa prostratio, appetitus dejectio totalis, deliria, æstus interni aliaque se conferim sequebantur mala, omne remediorum genus prorsus respicienda, utut tam propriâ, quàm aliorum experientiâ illis masculè obviaverit. Tanto enim furore aestuabat illa febris, ut & Medicum, quem è viciniâ Sibi acciverat, laud multo post parili fatò encicârit. Cum itaque heic Medicantium artem vix valere æger conspexisset, seque ad vitæ hujus caducæ exitum vocari signis haud dubiis coniecisset, animæ imprimis curam habendum esse saluberrimò institutò decrevit, accersitoque ad se Sacrorum Amulæ, *Dr. D. Spenero*, Theologo Devotissimò, postquam peccatorum suorum & rogasset & impetrasset veniam, DEO suo, in ejus manu & vitam & mor-

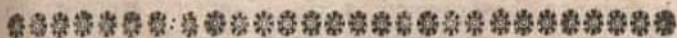
tem repositam sciebat, se totum commisit, confusus quicquid de se Divina tandem decrevisset Bonitas, in exoptatum Sibi finem cessurum. Quâ spe ad Christum Sospitatorem suum directâ constantissimè permansit, donec X. Jan. die, Anni MDCLXXXVI. circa secundam matutinam animam DEO redderet & inter ardentissimas preces creberrimaque Adstantium suspiria piè atque placidè à terrenâ ad coelestem vitam emigraret, postquam annum in hac mortalitate LV. complevisset. Sic *INSERVIENDO ALIIS CONSUMMVR!* quæ ultima verba sunt, quæ inter Cherubinos Angelorum Coetus jam triumphans Amicus mihi valedixit, ah præmaturè nimis valedixit! Interim prorogavit magis dies suos, dum quicquid temporis caduci fuit, virtute supplevit, coelesti nunc gaudio perfusus.

Vobis autem, *Per-Illustres S. R. I. Academia Naturæ Curiosorum Proceres & Collegæ Honorandi*, Vobis, inquam, Beatissimi Schef-

feri Manes hac vice ultimum dicere vale sui que memoriam insimul honorificam relinquere videntur, cujus summam, quâ Totius Societatis incrementa venabatur, industriam, candorem & sinceritatem illi norunt, qui intus illum & in cute unquam agnoverunt.

DEUS verò TRINUNUS, qui ab æternò fuit, est & erit in omnia seculorum complementa, deplorandum, quod ex maturo Beatissimi Collegæ discessu, sensimus dispendium, inexhaustâ Bonitatis suæ Gratiâ refarciat & Societatem Laudatissimam, non vanæ fortè gloriæ vel turpis lucelli gratiâ, sed mero Divinitatis honore Proximique commodo suffultam curæ sibi cordique esse sinat, eosque omnes & singulos, qui in hodiernum usque diem pro ulterioribus ejus accessionibus indefessò militant, in seram usque posteritatem clementissimè conservet! FIAT! DEUS BONE! FAXIS! FIAT!

Francfurti ad Mœnum, Calendis Februarii A. 1687.

DECLAMATIO PANE- GYRICA X.

In Obitum

B. D. JOH. FRIDERICI ALL-
MACHERI Med. Francofurtensis.

P. P.

DE *Valerio Publicola* refe-
runt Historici, quod sin-
gulari in defunctos pietate du-
ctus, Bruti, Collegæ sui corpus
non solum splendide ornatum
Populo in concionem vocato
proposuerit, sed consensu in-
simul suggestu in ejusdem lau-
des epicedia cecinerit, ut *Dio-
nysius Halicarn.* *Plutarchus* &
alii testantur. Utinam & ego
sim *Valerius*, VIRI PER-IL-
LUSTRES, utinam, inquam,
Valerius sim! qui non Brutum
quendam, sed Trigam Amico-
rum conjunctissimorum infeli-

ci triennii cursu proli dolo-
rem! perdidit. Recenti enim
vulnere usque luget *Academia
Schefferum*: Luget *Allmache-
rum*: Luget *Hassia mea Straus-
sum*, Antecessorem meum De-
sideratissimum; quò triplici sa-
nè infortunio ira lauciatus sum,
ut parum absit, quin Beato-
rum Manibus hæc lugubria di-
cturus prorsus obmutescam.
Sed obdurandus est animus ad
infortunia, nec ingrato silentio
memoria illorum recondenda
est. Aded enim virorum de
Publico bene meritorum fama
tacenda

(N) 3

tacenda non est, ut in cineribus excitandi sint laudum igniculi, quò latius spargantur disseminenturque Virtutum radii. Vivat post funera virtus, quò mortuorum servetur vita, hæcque viventibus in exemplum concedat. Jubet id antiqua XII. Tabularum lex, dum: *Honoratorum*, inquit, *virorum laudes in concione memorantur, easque cantus ad tibicinem prosequuntur.* Jubet id Natura omnibus insita eique sororians consuetudo, quæ & in mediâ Barbariâ viventibus ad Amicorum exitum tristem exprimit ululatum. Quicquid enim apud Nos demortuis honoris ac elogii patentationibus, campanis, cantibus persolvitur, id omne Gentiles olim ritibus de rostris dicendò ac præficarum fletibus urnas implendo peragebant. Adeò nempe grata fuit ab omni ævò demortuorum recordatio, cum primis, qui uspiam in celebritate vixere, ut non ad vitam & mores tantum, sed & naturam ipsam jus hoc accommodatum deprædicent. Unde non Christianis usitatum istum recorda-

tionis morem tantummodò præscripsit Religionis Christianæ amor, pietas in defunctos atque charitas, sed à longis retro seculis id omnino observatum esse Antiquorum monumenta habent. Judæis sanè haud insolens olim erat laudes ac præconia dicere Viris arte Marteque claris. Sic Abnero, Duce inter exercitus militares Saulis præ strenuo, matu sicariâ ac funestâ Joabi interemto, quid Davidis luctus vehemens expressit, quàm laudes supremas egregio Duci superaddidit, dum dixit: Nequaquam ut mori solent ignavi mortuus est Abner: Manus tuæ ligatæ non sunt & pedes tui compedibus non aggravati &c. Num ignoratis, quòd hodie Princeps & maximus ceciderit in Israël. Sic Jonathanem de turbâ Maccabæorum egregie meritum non solum universus planxit populus, laudes & facinora ejus decantando, sed & frater Simon in cedrum immortalis laudis & perennantis gloriæ Mausoleum splendidum exegerat positus columnis magnis, armis ad illas in memoriam ævi-

ternam suspensis. Penes Romanos non minus inoleverat consuetudo funeralibus huiusmodi honorare Defunctos, quod tamen manibus tantum honoratoribus primum competebar, utur paulo post ad feminas similiter cultiores honos ille devolutus sit. Posteaquam enim à Gallis Romani in angustias reducti, nesciebant pecuniæ subsidia colligere ad amovendas hostium fatigationes, Romanæ Matronæ monilibus, clinodiis & quicquid ornamenti erat pretiosi, spontè in curiâ collectis juvabant Rempubicam pressam; hinc & obtinuerunt, ut post fata Matronis Nobilioribus honos iste conferretur. Sic Quintus Filius pietate erga Matrem Pompiliam ductus, hunc laudandi morem observavit. Memorabile quoque est exemplum, quò ipsum etiam Octavium Augustum duodecim annorum puerum in laudandâ Julia, Avia suâ, securum, Suetonius Autor est. Competebat autem supremum hoc officium iis, qui mortuum sanguine proximè attingebant, teste Poly-

bio, unde non tantum à filiis Defuncti factitatum fuit, sed & ab ipsis Parentibus, docente exemplò Fabii Maximi, qui ob amissum filium dolorem moderatissimè ferens Orationem funebrem stando recitavit in foro, quod est apud Plutarchum in Fabio. Postmodum tamen & aliis extra consanguinitatis vincula constitutis id concessum est, sicut in plerisque Europæ Academiis id omninò moris est, ut in Collegarum Defunctorum laudem & memoriam publicè cuidam verba facienda sint, reliquis simul lugubri vestitu comparentibus, ut in Nostrâ Ludovicianâ hoc vertente annò, carentibus ita Statutis, observari solet. Quod pietatis genus, ut omninò Christianum est, ita Legibus æquè ac receptis usque observantiâ debebatur iis, qui de S. R. I. *Academiâ Naturæ Curiosorum* unquam bene meruerunt: Quos inter, cum haud infimi quondam ordinis esset Collega Beatissimus

DN. JOHAN. FRIDERICUS
ALLMACHER, *Med. D. Diversorum*

versorum Imp. Statuum Archi-
ater, atque S. R. I. Acad. Nat.
Cur. Adjunctus meritissimus ;
hinc & Ejus modò Manibus à
tenuitate meâ justa persolvenda
sunt, eoque magis, quòd &
Venerabilis Dn. Præsidis auto-
ritas illud urgeat & devinctis-
sima, quæ cum amicissimò
quondam Collegâ mihi inter-
cessit necessitudo, spontè qua-
si exigat ; id quod in causa est,
ut quæ de Vita ejus atque In-
dole relaturus sum, eâ, quâ in
medium adferuntur, facilitate
atque fide acceptanda esse con-
fidam.

Dum verò ab ovo, quod di-
citur, rem exordior, gloriosius
esse duco, si Allmacherum no-
strum suis potius, quàm ex fa-
miliæ generisque picturis & in-
signibus mutuatis coloribus de-
pingam ;

*Nam genus & Proavos & quæ
non fecimus ipsi*

Vix ea nostra puto,
parumque in eò quidem situm
dixero, quò quis sanguine de-
scenderit, cum omnes (quæ sum-
ma est mortalium conditio)
Dei quoddam genus simus, ut

ex Arato Paulus habet, de quò
ipsi gratulemur, cum ex hone-
stissimâ familiâ suos natales du-
xerit. Patre enim usus est Præ-
claro & in arte sua versatissimo,
Dn. Johann. Friderico Allmacher
Chirurgus quondam Dexterrimò :
Matre verò Elisabetha Catharina,
ex honestæ Schauldorum
genere prognata. Quibus u-
troque Parentibus Meisenhe-
mii (quod Palatinatus Inferioris
oppidum est) ex legitimò thoro
in lucem edebatur, anno 1648.
die 5. Decembris, ubi paulò post
sacro baptismatis fonte ablurus,
eodem, quo Pater gaudebat,
nomine, vitæ libro est inscrip-
tus. Verùm uti vegetabilium
semina, nisi fertili terræ manda-
ta, facile à pristinâ suâ naturâ
degenerant, ita in naturâ ferè
accidere solet humanâ, ut vel
optimis quibusve geniti, nisi
maturè excolantur, à pristina
suâ origine deflectant. Qua-
propter Sapientissimus parens is
eundem doctrinis, quibus pue-
rilis ætas impertiri debet, in scho-
lâ triviali quæ S. Goarti est, eru-
diri curavit. Erat autem in pu-
erò præter docilitatem ingenii
summa

summa suavitās oris ac vocis, ut non solum celeriter arripere, quæ tradebantur, sed etiam excellenter pronunciaret. Quā ex re in pueritiā nobilis inter æquales ferebatur clariusque exsplendescibat, quā generosi condiscipuli animō æquō ferre possent. Paulō post, cum Parentes relicto primō domiciliō Darmstadtium concederent, Gymnasio illius loci Principali est commissus, ubi prima in Humanioribus, ut vocant, literis fundamenta jecit haud poenitenda. Interim sublimius erat juvenis ingenium, quā ut solis Scholarum ergastulis inhæret. Quare ad altiora jam contendens innatā quadam animi propensione Arti Medicæ se devovit, ad quam stimulum illi adjecisse poterat egregiā, quā Pater inclarescebat, dexteritas & in curandō felicitas, quam vix ex ephebis excedens laudabili quodam fervore æmulabatur. Commodissimam hīc occasionem suggererebat manuductio B. DN. D. Tackii, Archiatri Hassio-Darmstadtani & Profess. Gasseni Primarii, qui tunc in Aulā Principali versabatur ipsique ad submissam Parentu m exorationem per integrum annum cursum selectiora Physices & Artis Chymicæ principia instillavit haut vulgaria, quibus & in Theoriā & in Praxi Medicā semper utebatur felicissimē. Jactis ita solidē fundamentis ad Academias properabat, ut coepit jam studia urgeret & ad maturitatem altius eveheret. Primō quidem nomen dedit Inclytæ Gissenæ, quam eam præ aliis ob causam eligebat, quod in vestibulo Artis Medicæ locatus faciliorem hīc ad interiora aditum observārit, cum in Anatomicis, Botanicis & Institutionibus addiscendis largam hīc occasionem nactus esset. Eodem enim tempore Lipsia nobis concedebat Michaelē Heilandum, Anatomicum Exercitissimum, Ulma verō B. Laurentium Straussium, qui cum Rötelio pariter Doctissimo prima eruditionis suæ specimina in Allmacherō nostrō comprobant. Sub oculis adhuc versari mihi videris, Pectus quondam Dilectissimum! quum ne

O

dies

dies quidē abierit, quin Hortum
Academiae solertia tua fatigave-
rit! Tuo adhuc sudore manant
tot plantarum myriades, in quib⁹
conquirendis olim eras totus.
Tuo & sudore madent erudita
Doctorum subsellia, quos in pu-
blicas & privatas horas comita-
bāris indefessē. Ceterum neq;
sic angustum erat angustum All-
machi nostri ingenium, ut so-
li Patriae solo adhāresceret; quin
exacto sesquienniō in Illustri
Ludoviciana Celebres Saxoniae
Academias visitabat, quas inter
Jenam pro ulteriori studiorum
Marte seligebat. Ad Praxin
enim addiscendam animus pro-
clivis erat, cujus methodum
haurire poterat à Felicissimō
quondam, & in Academiis non
minus, quā Magnatum aulis
Celeberrimō Guernerō Rolfin-
cio, quō Ductore Generaliora
Praxeos Futurae Monita adeo si-
bi reddidit percognita, ut ad
τὸ τέχνηδην devenirens talem
se gerere potuisset, qualem de-
cet Medicum religione plenum.
Ast ne hoc quidem sine prae-
manuductione tutō & impunē
attentari posse sibi persuadebat,
cū occasio praeceps sit & expe-

rientia fallax. Adeo quidem, ut
*In Cathedra multos dicant cura-
rier agros,*

*Ad lectum paucos convulsiſſe
malo.*

Ut ergo hac quoque in parte
sibi consulere, allectus famā &
virtute Inclayi Medici, Dn. Fran-
cisci de le Bœ Sylvii, Lugdu-
num in Bataviam contendit,
quem cum spissā Commilito-
num catervā ad populosissi-
mum, quod isti locorum est,
nosocomium indies comitatus
Praxin Clinicam ad aagri lectum
observare, genuinas morborum
causas indagare methodoque
haud vulgari selectissima qua-
vis pharmacorum genera adhi-
bere non tam vidit, quā per-
didicit. Quae quidem solertia
ita feliciter illi cessit, ut habita
die 21. Junii anno 1672. publicē
Disputatione Inaugurali, de
Morbis Castrensibus, omnium
& Procerum & Civium Acade-
micorum applausu summis in
Arte Medicā honoribus & pri-
vilegiis donatus & in Doctorem
Medicinae more Majorum pro-
clamatus, vitae suae Academicæ
ultimum colophonem imposu-
erit. Jam benevolo ejusvis
judicio

judicio relinquo, utrum concin-
niori unquam methodo ardu-
um Artis Nostræ stadium per-
transiri possit, cujus admiran-
dum in Allmachero nostrò vi-
deas compendium. Sicut enim
ars longa, vita brevis, ita sola
methodus utrobique certum est
remedium. Sola, inquam, me-
thodus est, quæ per compendi-
um ire & intricata Artis præce-
pta solidè discernere licet. Me-
thodus est, quæ saluberrimum
pharmacorum selectum institu-
ere: Methodus est, quæ mor-
bos incurabilibus adscriptos ci-
tò, tutò & jucundè sublevare
docet. Huic ergò toto Studio-
rum cursu salutariter inhærens
Allmacherus noster, non potuit
non Praxin sibi felicissimam inde
promississe, quam bonis quoque
avibus in Imperiali Francofurtò
primum auspicatus est, quò Pa-
rentes Ejus dilectissimi paulò an-
tè abierant. Ita enim in primò
statim Praxeos exortu sese gessit.
ut ob ejus in gerendis rebus agi-
litem & medendo felicitatem
officiū Medici Ordinarii, seu, ut
loquuntur, Physicatus Aschaf-
senburgicus illi spontè sit dela-

tus, quò integrò biennii tractu
laudabiliter est defunctus. Cæ-
terum hoc adhuc in illò deside-
rari videbatur, quòd conjuga-
lis unionis vinculo solutus dul-
ci vitæ Medicæ adjutorio des-
titutus esset. Ut enim fert ho-
minum verecundia, sequior ferè
sexus (qui Medicorum messis
est) Practicis Junioribus, in cœ-
libatu viventibus ægrè sæpè se
concredere solet. At huic pa-
riter incommodo facilè obviam
ibatur, dum in Patriam reversus
anno 1675 die 29 Septembr. No-
bilissimam & omni Virtutum
genere decoratissimam Virgi-
nem Annam Elisabetham, ex
honestâ Pettmanniorum fami-
liâ oriundam, legitimò sibi ma-
trimoniò junxit, quâcum XI.
annorum spacio honorificè & ut
Maritum Christianum decet, pa-
cificè agens, VI. Liberorum
Pater est redditus, trium Filio-
rum scil. totidemque Filiarum,
è quibus unicus usq; Filiolus, bi-
næq; puellæ adhuc in vivis sunt,
reliquis DEO in primis ætatis in-
cunabulis statim redditus. Vix
cœptò hóc conjugiò altera illi
vocatio obtingebat, quâ in Ar-
chiatrium

chiatrum Illustrissimorum Comitum in Wertheim hujusque Civitatis Physicum Ordinarium adscisciebatur. Quò quidem officio per integrum decennium ita laudabiliter est defunctus, ut Magnatum Gratiam, Civium admirationem, omnium denique applausum brevè sit lucratus; quem fusi etiam lachrymis satis comprobârunt, cum trienniò jam elapsò Franconiâ excederet, & aliorum desideriiis Francofurtum revocatus Wertheimensibus suis valediceret. Quùm enim navali hinc itinere abiturus Moenum conscenderet, agmine factò Cives concurrebant, gemitibus aërem, lachrymis navigia, votis verò inclutam Medici familiam adeò replebant, ut reciprocis utrobique suspiriis summum exinde dolorem contestati sint. Quamprimum verò ad Francofurtenses suos rediit, Praxi statim defusissimâ & insolitâ tantum non obrutus, tantâ illi dexteritate usus est, ut non Civium modò, sed & diversorum S. R. I. Principum aliorumque Magnatum animos caperet, quorum late-

ribus indies affixus hæsit. Erat enim in illò pietas sincera, candor infucatus, humanitas & comitas inconsumpta, qua non parium modò amicitiam, sed & Magnatum gratiam facillè merebatur. Recuperaverat sic in Allmachero Illustre Francofurtum, quod in Divinijam Schefferi obitu perdidit, cujus vestigiis in Praxi æquè ac communivâ insistebat, ita, ut dubitaveris, uter alterutrum pietate & candore superârit. Recuperaverat in eò S. R. I. Academia Naturæ Curiosorum (in cujus consortium jam Anno 1679 receptus erat) quem in B. Schefferi locum pro Adjuncto renuntiaret: quo quidem officio adeò nihil prius habuit, ut omnem ad ejusdem incrementa lapidem moveret. Deus immortalis! quàm cordatus erat & quàm expeditus, eum paulò ante obitum, Totius Academiæ Curiosæ nomine coram Eminentissimo atque Reverendissimo Principe Electore, DN. FRANCISCO ANSELMO Archi-Episcopo Electore Moguntino &c. &c. compareret

& subjectissimâ devotione Grati-
am Ejus & Clementiam in
Totius Collegii partes exoraret.
Quod adeo feliciter illi cessit, ut
non univêrsâ modo Academia,
sed & aliquot in specie membra
Eminentissimi Protectoris nostri
Gratiam reapse sint experta,
quam subjectissimâ modò grati-
tudine deveneror. Non dicam
de aliis à Beatissimo Collegâ
præstitis officiis. Loquantur hæc
observationes ejus in Miscella-
neis Germanorû conspicuæ! Lo-
quantur comêrcia literaria cum
bene multis Academiæ mem-
bris instituta, è quibus filiali
prorsus amore deperibat Præ-
sidem Nostrium, Per-Illustrem
Dn. Volckamerum, cujus tanto
flagrabat desiderio, ut ejus vi-
dendi gratia peculiare iter No-
rimbergam versus meditatus
fuerit, cum votis secundis tri-
stem simul viduitatis solitudi-
nem illic permutandi animus
hæreret. Ast ô spes hominum
fragiles! O fallacia consilia!
Hæc enim tunc maximè cogi-
tanti morbus gravis & mali-
gnus occupavit & quidem cò
ipsò, quò Conjugem suam, ex
simili affectu surreptam deplo-

rabat, annò. Quò autem ille
animò morbum savientem, quò
mortem certam jam & immi-
nentem tulit! quot quantasque
moribundus animi verè Christi-
ani significationes dedit? Quâ
submissione animi peccata sua
confessus eorum sibi veniam à
DEO dari petiit! Qua venera-
tione sacrosanctam Eucharisti-
am excepit! Quibus omnibus
jam armatus & munitus, cum
totò morbi tempore mentis suæ
compos fuerit, nihilque aliud,
quam Christum, Christum,
Deum suum in ore perpetuò ha-
buerit, ad eum, quem sperabat
unum, cui fidebat uni, ut quidem
speramus & cupimus in mediò
ætatis vigore, anno sc. XXXVIII
evolavit. Sed quid Academia
Nostra, cui Te, tanquam Mari-
tus uxori, desponderas, Anima
Beatissima? Quid pupilli Paren-
tibus orbat? Quid tot ægro-
rum myriades, qui Te, tanquam
Phœbum tutelarem veneraban-
tur? Quid Amici, quos mœstos
reliquisti atque tristabundos? O
desideratissimum omnium bo-
norum pectus! ad Nos redi, si
fieri potest, redi!

Ast quid ego votis plusquam pueri- mur, quam gratâ tamen memo-
libus opto, riâ recolemus
Quæ nullus nobis fertq; feretq; - - - dum spiritus hos re-
dies? get artus!

Scilicet illuc abiit, unde ne-
 gant redire quenquam. Feren-
 da igitur sunt animô pacatô, quæ
 mutari nequeunt. Hoc unum
 adhuc superest, ut TE, Virorum
 decus, lugeamus, non quòd ma-
 le Tibi evenerit, cùm abiisti:
 Beati enim, qui in Domino mo-
 riuntur, requiescunt namque à
 laboribus suis & opera eorum
 insequuntur Eos; sed quod Nos
 tam anxie excruciat, & quidem
 meritò, quòd Tua in morte tan-
 tum amicitia naufragium patia-

Vale, Collega Conjunctissime,
 Medicorum Coriphæe! Vale
 Decus Academiae! Civium De-
 siderium, Collegarum Delici-
 um, Aegrorum solamen, huma-
 nitatis exemplum!

Vos autem, PROCERES
 ACADEMIÆ, in medium
 consulite, quòd tanti Viri iactu-
 ra tempestivè refarciri, Sartaque
 conservari possit Societas DEO
 Proximoque Sacra, cui prospe-
 ros rerum successus, incremen-
 tum atque perennitatem voveo
 sempiternam!

Gissa - Hassorum Calend. Septembr.

Anno 1688.

COR.

CORRIGENDA.

<i>Pagina.</i>	<i>Columna.</i>	<i>Linea.</i>	<i>Sphalma.</i>	<i>Correctio</i>
3	1	20	his	hiscæ
30	2	9	quorum	quarum
52	1	22	cognitionis	cognitionis
64	2	17	inviolata	inviolatæ
65	1	15	Chymica	Chymicô.
71	1	16	præmineat	promineat
73	2	26	qui	quæ
88	1	20	adstantiam	adstantium

2

THE HISTORY OF THE
CORRIGLINDA

1661	1662	1663	1664	1665	1666	1667	1668	1669	1670
1671	1672	1673	1674	1675	1676	1677	1678	1679	1680
1681	1682	1683	1684	1685	1686	1687	1688	1689	1690
1691	1692	1693	1694	1695	1696	1697	1698	1699	1700
1701	1702	1703	1704	1705	1706	1707	1708	1709	1710
1711	1712	1713	1714	1715	1716	1717	1718	1719	1720
1721	1722	1723	1724	1725	1726	1727	1728	1729	1730
1731	1732	1733	1734	1735	1736	1737	1738	1739	1740
1741	1742	1743	1744	1745	1746	1747	1748	1749	1750
1751	1752	1753	1754	1755	1756	1757	1758	1759	1760
1761	1762	1763	1764	1765	1766	1767	1768	1769	1770
1771	1772	1773	1774	1775	1776	1777	1778	1779	1780
1781	1782	1783	1784	1785	1786	1787	1788	1789	1790
1791	1792	1793	1794	1795	1796	1797	1798	1799	1800
1801	1802	1803	1804	1805	1806	1807	1808	1809	1810
1811	1812	1813	1814	1815	1816	1817	1818	1819	1820
1821	1822	1823	1824	1825	1826	1827	1828	1829	1830
1831	1832	1833	1834	1835	1836	1837	1838	1839	1840
1841	1842	1843	1844	1845	1846	1847	1848	1849	1850
1851	1852	1853	1854	1855	1856	1857	1858	1859	1860
1861	1862	1863	1864	1865	1866	1867	1868	1869	1870
1871	1872	1873	1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880
1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890
1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900
1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910
1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920
1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950
1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970
1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000

MICHAELIS BERNHARDI
VALENTINI,

Prof. Medici & p. t. Acad. Gissenæ Rectoris,

POLYCHRESTA
EXOTICA

IN

CURANDIS AFFECTIBUS CONTU-
MACISSIMIS PROBATISSIMIS,

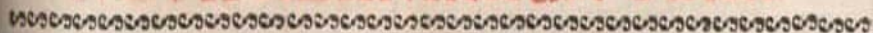
Scil.

FABÆ S. IGNATII
IPECACUANHA
PEDRA DELPORCO

CHINA CHINÆ,
CLYSTER TABACINUS,
PANACEA GALLORUMÆ

UT ET

NOVA HERNIARUM CURA.

Accedunt

SEORSIM OLIM EDITÆ, NUNC AUTEM, AD
desiderium plurimorum, conjunctim denuò
prodeuntes

DISSERTATIONES EPISTOLICÆ
VARII ARGUMENTI.

Cum Fig. Aneis.

FRANCOFURTI AD MœNUM,
Sumptibus JOHANNIS DAVIDIS ZUNNERI, Bibliopolæ
M D CC.

NULLIUS IN VERBA.

DISSERTATIONES EPISTOLICAE

VARIIS ARGUMENTIS

COMPOSITAE

AVGVSTINI

EPISCOPI

ILLUSTRISSIMÆ
SOCIETATI REGIÆ
LONDINENSIS,

UT ET

COLLEGIO MEDICO
Ejusdem Emporii

Sal. & Observantiam?

Iquid unquam fuit, unde multifaria
Practicorum indoles manifestomagis
elucescit, illud *Materia* (ut audit)
Medica est conspectus, in quò ad-
ornandò tot sensus sunt, quot capita.

) (2

Fuerunt

Fuerunt enim, qui in diffusiori remediorum apparatu eorumque superfluitate subsidium quarendo, *armamentaria, promptuaria, systemata & thesauros* inde conscripserunt & quicquid in aliis ad scopum hunc collimare observabant, in fasciculum quasi collegerunt, quò si unum fortè spem eludat, alterum suppetias ministrare valeat. Alii non copiam, sed selectum hìc juvare credunt, cùm in mediâ remediorum abundantia sæpe maxima illorum sit annona; hinc contrariâ viâ incedentes *Materiam Medicam contractam*, aut in concisiorem *syllogen* redactam *moderno seculo applicandam* dederunt, quum pauca (ut Helmontius judicat) Medicum nobilitent. Pars Medicinâ Domesticâ est contenta, horrens atque nausæans Exotica, tanquam fraudibus Drogistarum vermiumque rosioni subjecta majorique pretio veneuntia. Alii cum Thrasonibus nonnisi transmarina atque peregrè allata crepant, ut nescio quæ secreta minusque trivialia possidere credantur eaque, si reapse possident, datâ operâ celare solent. Ast ut postremi suam eò ipsò arrogantiam aut invidiam manifestò produnt: ita nec priores ab omni prorsus culpâ sunt immunes, dum glebæ suæ domique natis unicè adhærendo non tam selectum, quam defectum, miseramque materiæ medicæ mutilationem causantur. Sincerus hâc in parte est *Dn. Ludovici, vñ év évêque*, qui eò ipsò, quò de selectu remediorum quam maximè sollicitus est, in locò, illos, qui in universum omnibus

,, exoti-

„exoticis domestica sua substituere conati sunt, ingenii
 „potius acumen aut conjecturas, quàm seriam experien-
 „tiam practicam ostendisse, palam & cordatè judicat,
Disput. I. de Pharmacia Moderno Seculo applicanda,
pag. 34. edit. prioris. Equidem Summus ille DEUS,
 quum de terrâ crearet medicinam, non omnia omnibus
 regionibus simplicia implantavit, sed pro imperscruta-
 bili sapientiâ bonitatem suam numero, pondere & men-
 sura per totum terrarum orbem ita dispensavit, ut mutuis
 commerciis universum hominum genus in unum & ab
 eodem capite dependens corpus qs. coalesceret. Quem-
 admodum igitur non quævis fert omnia tellus, ita quæ
 aliis regionibus indulserat Creatoris optimi providentia,
 neutiquam in super habenda sunt, cum primis, si ob Cli-
 matis, in quò succrescunt, bonitatem majoribus, quàm
 inquilina, viribus gaudeant; & licet succedanea fortè
 dentur, iisdem aut majoribus quandoque viribus in-
 structa, rarò tamen æquè tuta sunt aut omnium pala-
 to & naturæ congrua. Ita notum est santonicum,
 quoad virtutem anthelminticam, si non superare, æqua-
 retamen & juratum insectorum hostem, qui tamen
 ob periculosa, quæ in pusillis quandoq; relinquit, sympto-
 mata vix æquè tutus est: Reliqua autem, quæ è regno
 vegetabili semini contra vermes surrogantur, vires hu-
 jus adeò non exæquant, ut ab omnibus, licet Exotico-
 rum osoribus, efficacix intuitu, in Europa nunc civita-
 te sit donatum. Idem de purgantibus nonnullis, aro-

matibus & aliis receptis hactenus exoticis dicendum; quibus an & nostra, quæ modò damus, accensenda sint, illi judicent, qui efficaciam eorum reverâ polychrestam, ex frequenti usu sibi cognitam & perspectâ reddiderunt, quæ si non major, tutior tamen, citior & jucundior est, quàm in domesticis illis vulgò substitutis. Sic in absinthiacis aliisque amaris vegetabilibus egregiam vim stomachicam latere non negamus, an verò æquè accepta sint, ac fabæ S. Ignatii, meritò dubitamus. Neque vomitoria antimonialia in sistendâ Dysenteria insuper sunt habenda, quæ tamē æquè tuta non sunt, ac radix ipecacuanha. Plura quoque remedia febrifuga hactenus innotuere, sed non æquè citò febres contumacissimas jugulantia ac Lapis Porcinus aut Cortex Peruvianus, qui vix unâ vel alterâ vice sumtus febrem certò certius enervat, ut vel eam ob causam crumenimulgæ Pharmacopolæ Medicique Invidi eundem potius suppressi, quàm celebrari mallent. Quærebam olim è Practico satisfamoso (*bon gaignedenier*, ut Scaligero Fernelius audiebat) quid de cortice hoc judicaret? ô (sed in aurem) reponebat, si hoc careremus Medici, nihil essemus: Cum verò paulò post ejusdem usum Disputatione Publicâ ventilarem, veramque hujus rei methodum detegerem, invidiâ plenus ubique divinum id remedii genus elevabat, *Chinistas* appellans, qui eò in Praxi utebantur, non alium in finem, quam ut alios à remedio, non sine fœnore in arcanis à se habito, ab-

chari.

straheret. Alia verò mens hæret Medicis verè Christianis, qui ut primum in consimilis generosi & probati pharmaci notitiam deveniunt, omnibus id Medicis & ægris, innotescere, quàm in arcanis servare mallent, certum & ævò. Sed red hostimentum expectantes. Eò enim, quò Optimus & Benignissimus Creator sua nobis dona est largitus, sine, in proximum illa derivare decet. Hoc charitatis opus; nec alià intentione nova hæc remedium genera in publicum jam prodeunt, quæ non ut Exotica commendamus, sed ut Polychresta, sua insimul domesticis encomia relinquentes : Commendamus simul ut remedia probatissima, non tantum ad ægri letum, sed & in Cathedrâ, quam publicè experta sunt, Academica, Respondentibus sub præsidio meo Viris Nobilissimis:

DN. ANTHONIO RAUMBURGERO *Med. D.*

DN. PETRO VVOLFARTO *Med. D.*

DN. CHRISTOPH. FRIDER. KNEUSSEL. *Med. Lic.*

DN. HERMANNO VOGELIO *Med. Candid.*

Quòd verò schedas has Utrique Collegio Vestro dicatas velim, DOMINI MEI ET PATRONI MAGNI, ratio est, partim, quòd vestrum præ aliis iudicium edecumatum subire gestiant, partim, quòd singularem, quàm ante tria, vel quòd excurrit, lustra, tum in Conventibus vestris, tum ædibus privatis mihi contestati estis,

ti estis, Benevolentiam documentô quodam publicô ex-
osculari voluerim; quâ si tenuitatem meam porrò digna-
ri non detrectaveritis, erit, de quô mihi gratulabor ad-
modum, qui æternùm per severo

Nom. Nom. V. V. Illustr.

Dab. Gissæ Hassorum, die 26. Aug.
quô aedes pro *Theatro Anato-*
mico B. C. D. eriguntur.

Servus atque Cultor

MICHAEL BERNHARDUS
VALENTINI

POLYCHRESTORUM
EXOTICORUM
DISSERTATIO I.
DE
FABIS S. IGNATII.
PRÆFATIO.

Non quod pueri in faba me invenisse præ-
tabam, quum in Programmate quodam, ab Inclito
Lapsiensium Machaone, D. D. Bohnio, anno 1698.
die 7. Julii publicato, & ab Eodem superiori anno
mihi benevole transmissa, novi ejusdam medica-
menti antepileptici, Fabarum sc. S. Ignatii, men-
tionem fieri observarem. Inter alia enim, quæ de singularibus & spe-
cificis solidissime, ut solet, differit, de Fabâ illâ seqq. refert: Quibus hodie
addere licet Fabam illam, S. Ignatii dictam, à Portugallis primum ex
Indiâ Orientali in Europam, nunc in Belgium translata, ac contra
venena, epilepsiam, dysleptiam &c. mirè commendatam, Nostratibus

A

adhuc

„adhuc minus perspectam, cuius unum alterumve exemplare nuperrimè videre contigit. Summò statim huius desiderio accensus, Scriptores rerum Indicarum, quotquot ad manus erant, evoluebam, sperans ita fore, ut quadam illic vestigia huius rei reperirem: sed frustrà, cum ne verbò quidem ejus mentionem fecerint. Viros ergò magis, quàm mutos, consulendos esse ratus, ad diversos eosque curiosissimos non minus, quàm felicissimos, Medicos Præcticos illud transcribo, qui tamen vix aliud, quàm idem mecum desiderium explicare poterant. Tandem per Amicos in Belgium abeuntes, Botanicos huius seculi Celeberrimos, Dn. Hottionem, Prof. Lugdanensem & Dn. Commelinum, Botanicum Amstelodamensem, eò, quò decet, affectu requisivi, ut, si quid de charactere & vegetatione medicamenti huius habeant, mecum benevolè dividerent; verum & illi certi quid sive statuere, sive referre, nesciebant, suam tamen inquirendo operam mihi promittentes. Interea ipsum medicamentum aliquoties à Trochistis Amstelodamensibus, curante primum Dn. Scipione, Pharmacopolà huius loci, & abhinc Dn. D. Spenero, (qui easdem in Epistolà eruditissima, de Muribus Marinis, in Fig. anea ob oculos posuit) obtinui, in qualitates ejus inquisivi & quæ partim ex relatione Trochistarum & Lusitanorum, ex India redeuntium, partim aliunde comperi, rationis & experientia bilance trutinavi & reverà singulare quid in Fabis his, ad curandos quamplurimos C. N. morbos, à Natura reconditum esse, observavi. Cum verò piaculo mihi ducam, ea mihi sibi reservare aliisque turpiter invidere; hinc non potui non ea, quæ hætenus de novo hoc medicamenti genere mihi innotuere, boni publici ergò fufus describere, aliisque simul ulteriorem inquirendi ansam suppeditare, quò tandem reliqua, quæ de solo natali, planta & vegetatione huius simplicii usque desiderantur, in apricum veniant, & ita perfectà ejus historia aliquando expectari possit. Faxit Deus, ut omnia feliciter!

CAP. I.

DE

HISTORIA FABARUM NATURALI, ET IN SPECIE, DE NOMINE FABARUM S. IGNATII.

§. I.

Fabæ quasi fagæ, ἀπὸ τῆς φαγῆς, dictæ sunt, cum ex omnibus leguminibus fabis primum usi fuerint mortales, referente *Isidoro de Originibus Ling. Lat. Lib. 17. cap. 4. fol. 86.* Hinc mirari subit, cur antiquissimis temporibus à fabarum esu quidam abstinuerint, quod de Ægyptiis refert *Plutarchus in Convivialibus*, aded ut easdem ne plantare quidem ausi fuerint, malo illas omni esse purantes, ita ut ab eodem Plutarcho *Lethi Erebiq; cognomines* dicantur, quum Lathyrus & Erebinus, à lethe & Erebo dicta, ciceres & fabas denotent. Ratio fortè est, quod è Pythagoræorum superstitione animæ demortuorum in animalcula illa transformentur, quæ in fabis generantur, quod vel lugubris illa florum signatura illis attestari videbatur. Unde Antiquos ad conjurandas demortuorum animas, Romanos autem, in sacrificiis pro defunctis, illis usos esse, testatur *Plinius Lib. 12. cap. 18. Histor.*

A 2

§. II.

§. II.

An verò eam ob causam à Pythagorâ fabarum esus olim interdictus fuerit, ut communissima fert opinio, illud adeò planum non est. Quando enim Pythagoras suos *κνέμειν ἀνέχμεθα* iussit, illud non tam de fabis, quàm amplexu Venereò intelligendum esse, ex animadversionibus Renati Moreau in Schol. Salernit. observat Doctiss. Ammannius, in *Charactere Plantarum novo*, pag. 98. adeòque Dodonei potius, quàm Pythagorâ auctoritate à fabis antiquorum (quas voce *κνέμειν* semper intelligendas esse censet D. Simon Pauli, in *Quadr. Botan. Class.* 2. p. 28.) abstinere iubemur, quæ tamen malizæ & longè alius, quàm nostrates, Græcis τὸ φαεινὸν nomine venientes, naturæ & efficaciz fuisse, è Theophrasto serè colligeres, qui putamina fabarum steriles plantas efficere, si radicibus earum apponantur, imò & gallinas, si crebrò ea edant, docet, quod de nostris dici nequit.

§. III.

Cùm autem virulentæ hæ Antiquorum fabæ nostris hominibus serè incognitæ sint & tam è culinis, quàm officinis exulent: hinc de Fabis hodiernum usitatis potissimum solliciti erimus, quæ tantum non omnes ad herbas, flore papilionaceo referuntur, tam scandentes, ut phaseolus, quàm non scandentes, ut fabæ strictè sic dictæ, lupini &c. quò sensu faba *κατὰ ἔξοχην* sic dicta, à Do. Ammanno in *Charact. Plant. Novæ* p. 97. succinctè, sed accuratè describitur, quod sit legumen non scandens, siliqua erectâ. Conf. *Rajus in Methodo Plantarum Nova Tab. XXXIV. pag. 132.*

§. IV.

Cæterum utrumque fabarum, scandentium scilicet & non scandentium, genus, varias sub se Species complectitur, quas hæc vice in esculentas & Medicas dispescere liceat: In priori classe continendo fabas tam Domesticas, quàm Sylvestres, partim hominibus, partim & bestiis in alimentum (utut non adeò laudabile) cedentes: Phaseolos item, tam nostrates quàm Indicos, quorum postremi in majores, medios, & minimos subdividi possent: è quibus

quibus priores, variâ colorum picturâ ludentes, in hortis undique sunt frequentes: Minimi autem semina coccinea, nigra maculâ notata, à Stentoribus granorum Paradisi nomine venduntur, & de collo suspensa tanquàm singulare specificum contra Epilepsiam aliosque morbos frandulenter dilaudantur: Maximus autem Indorum Phaseolus, cordis figuram habens, una cum lupinis, ad fabas Medicas referendus est, qui ob insignem, quâ pollet, acrimoniam, purgandi facultate præditus est, unde & *FABA PURGATRIX* & à solo natali, *FABA D. THOMÆ* dicitur, de qua è Clusio fusè Wormius in *Musæo Cap. XVI. p. 198.*

§. V.

Sed quò fructus ille decantatissimus, *COFFI* sc. referendus? annon & hic ad alteram fabarum classẽ pertinet? Equidem ita statuere videtur maxima Autorum pars, quæ nucleos hos receptissimò fabæ nomine insignire solent. Ansam sententiæ huic forè dedit, quod Arabibus *Bunchum* & *bon* dicatur fructus hic, quod insignem cum vernaculo fabarum nomine (*bohnen*) affinitatem haberet: Interea tamen si fabarum notam characteristicam cum fructu hoc, baccis lauri ferè simili, conferamus, ne minimum quidem indicium reperiemus, cuius intuitu ad fabarum genus referri debeat. Ut taceam fructus, *Coffi* dictos, non tam in plantis, ut faba & phaseoli, succrescere, sed ex arbore proficisci, quam è *Prosperi Alpini Histor. Plantar. Ægypti*, in fig. aeneâ, ob oculos ponit, *B. Laur. Straussius*, in *dissert. de Potu Coff.* in *Append. Schraderianâ* conspicienda, quam suppressò Autoris nomine, in linguam Anglicam translata, Londini 1683. recudit Anonymus, in *Tr. Manner of Making of Coffee, Tee and chocolate &c.*

§. VI.

Et idem quoque de *FABIS S. IGNATII* dicendum, quæ nihil minus sunt quàm fabæ, quibuscum neque substantiæ, neque texturæ, neque qualitatũ & effectuum intuitu quicquam commune habent; Fabæ enim farinaceæ sunt & facile comminuuntur: S. Ignatii verò fabæ, ut dicuntur, corneæ ferè & diffi-

culter in pulverem convertendæ. Fabæ propriè sic dictæ umbilico gaudent & in siliquis generantur : Fabæ S. Ignatii utrisque destituuntur, sed spirarum instar bacillis suis à lateribus undique adhærescere putantur. Priores flatuum proventum generant, ut *Pisanelius de escul. & potul. facult. p. 128.* loquitur, & juxta *Eobani Hessi carmina, de tuenda bona valetud. p. 70.*

Sepe fabæ leni sufflarunt corpora flatu.

Postiores è contra flatu non tam generant, quàm discutiunt, adeoque virtute carminativâ gaudent, tantâ quidem, ut vix in corpus assumptæ murmura & rugitus abdominis excitent flatuſq; αὐτῶν καὶ κατὰ erumpere faciant, ut nuperrimè adhuc in puerulo quodam observavi, qui vix assumptis tribus fabarum harum granis, audi, inquit, ut vermes in corpore tonitruant : erumpentibus mox cum ἐνφασίᾳ, flatibus copiosis.

§. VII.

Cur tandem à *S. Ignatio* nomen suum mutuentur? usquedum incertum est. An, quòd *S. Ignatius* in Ecclesia Romano-Catholica ad curationem plurimorum Sonticorum, cum primis convulsivorum, affectuum, quibus & fabæ hæc medelam adferunt, curandos honoretur? An, quòd à PP. Jesuitis, quorum Stator & Fundator est *S. Ignatius*, teste personato *L. C. Europ. cō, in Monarchiâ Solipſorum* p. 61. in Indiâ Orientali fortè observatæ & Lusitanorum Mercatoribus primùm commendatæ fuerint? Interim quicquid de nomine tandem sit, quod dies mage docebit, nos hâc vice de essentia, qualitativis & viribus earum erimus solliciti, quæ, in quantum hæcenus de iis observare & experiri potuimus, in subsequenter candidè explicabuntur.

CAP. II.

DE

SUBSTANTIA , QUALITATIBUS ET
PRÆPARATIS FAB. S. IGNATII.

§. I.

DUm ergò, nemine hætenus præeunte, novum hoc medicamenti genus describendum suscipio, idem mihi fatum accidit, ac *Jesuitæ Scheinero*, qui variis tentaminibus Parallelogrammi Pantographici inventioni studens, primum caput S. Ignatii efformavit, ut in *Pantographices lib. 1. p. 5.* enarrat. Ego verò non caput, sed *FABAS S. IGNATII* depicturus, ea, quæ tum ex commerciò literariò amicorum, tum & propriis observationibus ac experienciâ hausi, candidè imperitiam & in solatium ægrorum, cum Eruditis & probatis hujus sæculi Medicis amicè dividam.

§. II.

Equidem *Patriam* illarum *solumque natale* speciatim hætenus explorare non licuit, quam nonnulli Insulas Philippinas esse credunt. Interim ex Indiâ Orientali illas, à Lusitanis, in Europam primum allatas esse, extra omne dubium locatum est.

§. III.

Multo minus autem de Vegetatione illarum certi quid in medium adferre licet, quæ & Curiosissimos Europæ Medicos & Botanicos adhuc latet. Sufficiat igitur *substantiam illarum* hæc vice ponderasse, quæ extus striata, intus verò cornea & ungulis haud absimilis est, quarum instar in rasuram magis, quam pulverem converti possunt; tenui simul eaque grysei coloris, pelliculâ cincta, quæ in aquâ (ut in *TAB. I. Fig. 5. n. 3.* videre est) faciliè secedit & chartam Indorum sericeam ferè æmulatur, adeò quidem

dem, ut primâ fronte fructum, conservationis ergò, chartâ huic agglutinatum & involutum esse videri posset. Pelliculâ hæc fructum continet variæ figuræ, mox ovalem, mox amygdaloidem, mox triangularem, plerunque tamen corculi gallinarum formâ & nucis moschatæ minoris magnitudine præditum: *Vid. TAB. I. Fig. V. ubi num. 1. faba S. Ignatii pelliculâ adhuc cincta n. 2. cariola. n. 3. pelliculâ externâ abrasâ & n. 4. per medietatem discissa exhibetur.* Fructus hic coloris est spadicei & ex atro-fusci: Odoris grati & si radatur aut pulverisetur, quodammodò moschati: Saporis gratè amari, absinthium, aut centaurium minus exactè æmulantis, gummosi tamen simul & mucilaginosi.

§. IV.

Quodsi jam aliquam fabarum nostrarum Anatomiam instituerimus & in particulas illarum inquisiverimus, oppidò constabit, in iisdem præter particulas terrestres & hamatas abundare quoque salinas volatiles oleosas, quarum priores illis amaritiam blandamque facultatem adstrictivam: Posteriores verò caliditatem, vim diaphoreticam bezoardicam, carminativam & nervinam: Utræque autem vim specificè stomachicam impertunt; & quia substantiâ compactâ & quodammodò resinosa gaudent, nonnisi menstruo oleoso & sulphureo, poris illarum appropriato & proportionato, recludi possunt.

§. V.

Hoc quidem diffiteri non possumus. *Fabas S. Ignatii vino, vel aque, sive simplici, sive destillatæ cuicunque per unam aut alteram horam, injectas,* huic insignem amaritiam communicare, hæcque ratione infusionem ejus, non secus ac cum lapide porcinò fieri solet, felicissimè quoque in quamplurimis affectibus exhiberi: Quia tamen liquoribus ejusmodi aquosis tincturam suam non impertit, sequitur, infusiones ejusmodi pro radicali solutione habendas non esse, quæ nonnisi Spiritu Vini, sive simplici, sive rectific. aut sale Tartari acuatò, similivè menstruo, obtineri potest.

§. VI. Hæc

§. VI.

Hæc enim ratione Indi quoque è *Fabis S. Ignatii Essentiam* quandam, cum liquore Arack, h. e. è Saccharo & Vino palmitæ confecto, parare norunt, coloris aurei & saporis amaricantis, in confortando Stomachi tono, cruditatibus, epilepsiâ stomachica, aliisque affectibus egregiâ; qualem spiritu vini simplici exinde quoque obtinui. Dosis ejus est à ʒi ad ʒß, quæ ultra ʒi non extendenda, cum excessivè sumpta convulsiones, quas aliâs curat, cum periculo vitæ excitet. Notabilem hæc casum mihi nuper admodum è Belgio communicavit Solertissimus non minus, quàm Curiosissimus *Dn. D. Spenerus*, de Nautâ, Essentiam Fabæ S. Ignatii, ab Ecclesiastæ Maritimo (quem Belgæ *Domine* vocant) ex India allatam, incautè pro ʒ. vitæ ingurgitante, qui non sine vitæ periculo convulsionibus correptus fuit horribilibus; unde & hoc medicamentum à Prudentioribus adhibitum manus DEI, ab imprudentibus verò assumptum, culter in manu furiosi dicendum.

§. VII.

Aliâs quoque ʒ. è *Fabis S. Ignatii* conficitur, si in ʒ. communi decoquatur; quod ob virtutem, quâ pollet, nervinam & balsamicam, scabiem curare & dolores articulorum sopire valet; quemadmodum in substantia denique, si in rasuram aut pulverem convertatur, in his æquè ac aliis affectibus, à gr. iii. vi. ad x. felicissimè & impunè propinatur, de quibus fusus in Cap. subsequenti.

CAP. III.

DE

USU FABARUM S. IGNATII.

§. I.

U^T inter medicamenta alterantia, amara tantum non omnia, Stomacho sunt proficua, juxta Germanorum proverbium:

B

Bitter

Bitter im Mund

Dem Magen gesund:

ita idem quammaximè in Fabis nostris obtinet, quæ in omnibus Ventriculi affectibus, debilitatibus, à cruditatibus illuc collectis ut plurimum oriundis, mirè confert, quas potentissimè absorbit. Hinc non possunt non in ANOREXIA, PICA, APEPSIA, CARDIALGIA & similibus egregiè convenire, sive in substantia dentur, sive essentia.

Illic Rec. Fab. S. Ignat. gr. viij.
elæosacch. citri gr. vj. M.

S. Magen Zucker auff einmah!.

Hic Rec. Essent. Fab. S. Ignat. ʒi.
absinth. C.
Elix. Viriol. Myrs. ana ʒß.
M. Dosi. gt. xxx.

Potest autem his in casibus acui essentia illa sale ammoniacò, ad imitationem Specifici Stom. Straussiani, seu rectius Conerdingiani, si in spiritu vini rectificato solvatur sal armoniacum & hoc postmodum extrahatur Fab. S. Ign. addendo guttas quasdam 00 caryophyllorum; qua ratione in *phthisi incip.* (cui faba dicatur etiam) magè conveniret.

§. II.

Et idem quoque solamen inde sperare possunt Intestina, quæ, substantiæ intuitu, nihil aliud, quàm ventriculus sunt continuatus. Speciatim autem in torminibus illorum spasmodicis (Infantibus aliàs familiaribus) egregiè sese gerunt, COLICA sc. & ILEO, si per horam tantum ∇. menthæ infundantur, quâ solâ, cum salis absinthii interpolatione, iliacos aliàs restituere docet Sydenham, *De Morb. Epid. cap. 4. p. 4.* approbante methodum ejus D. Strauss, in *Palæstra Med. Part. 3. Gymn. VI. §. XIII. p. 133. v. g.*

Rec. ∇. menth. ʒj.
infunde illi per horam Fab. S. Ign. gr. vj.

D. pro dosi, repetendo omni horâ.

Cumque

Cumque fluxus alvi p.n. sive torminosi, sive simplices, ut plurimum à digestionē primā vitiatā oriuntur, non possunt non in DIARRHOEA, DYSENTERIA & similibus affectibus egregiè convenire, præmissō cumprimis Ipecacuanhæ usu, quæ si dejectionibus *αἰμα* vel *κατα* factis tono intestinorum incommodet, fabarum nostrarum usu omnia faciliè in integrum possunt restitui.

§. III.

Non minus in aliis affectibus, per consensum è ventriculo surgentibus, summopere conveniunt, CATARRHIS v.g. ODONTALGIA, VERTIGINE & EPILEPSIA CONSENSUALI: adeò quidem ut à Lusitanis, easdem primum advehentibus, pro specifico antepileptico venditatæ fuerint; quod ipsum tamen non tam de epilepsia idiopathica & habituali, quàm potius stomachicâ, in pueris aliâs satis obviâ, intelligendum; quamvis & in adultis sæpius in ventriculò, quàm ἐν τῇ ἐγκεφαλῷ, causam ejus radicari, asserere nullus dubitem. Inde enim est, quod in Epilepsiæ curâ tam proficua sint Vomitoria, sine quibus nulla epilepsia radicitus curatur. Jungatur autem cum specificis antepilepticis, v.g.

Rec. *Specif. cephal.*

succin. præp. ana ʒß.

agagropil.

Fab. S. Ignat. ana ʒj. M.

§. IV.

Cumprimis autem in FEBRIBUS se masculè gerunt Fabæ S. Ignatii, tam INTERMITTENTIBUS, quàm CONTINUIS malignis. Prioribus enim, ut omnia absinthiaica amara, adeò adversantur, ut & quartanam, absque metu recidivæ, curet, si aliquoties ad gr.x. dimidiâ horâ ante paroxysmum detur. Quod si E. quis à Chinâ Chinâ usu tunc abhorreat, præmissis præmittendis aliquoties utatur pulvere seq.

Rec. Fab. S. Ignatii ꝑb.

flor. ꝑ *. gr. v.

sacch. perl. parum.

F. Pulv. pro 3. aut 4. dof.

Tertianam duplicem certè nuper adhuc, in filiolo meo V. annorum, fabis hisce, vix unâ l. alterâ vice adhibitis, felicissimè curavi. Dederam illi prius vomitorium ex Ipecacuanha & Tart. emetico, quò febris profligebatur. Mox autem, recidivante illa, puerulo dedi gr. iij. fabarum, hor. j. ante paroxysmum & febris statim emanabat. Reperii altero die, & felicissimè curatus est.

§. V.

In Ardentibus, tam Benignis, quàm Malignis, itidem fabarum nostrarum usus haud inanis est, quas virtute suâ bezoardica & diaphoreticâ curando abigit: quâ & contra febres inflammatorias, in pleuritide, non contemnendæ virtutis est. Imminentes autem virtute balsamicâ, myrrhæ (quâ plures se munire solent) haud absimili, avertit & ab illis præservat. In febribus ardentibus (verba sunt DD. *Wedelii in lit. ad Dn. D. Schelhoff.* datis) faba S. Ignat. data cum successu, sed cum pulvere bezoardico. Quod ipsum in PESTE, VENENIS ASSUMPTIS & MORBIS ANIMALIUM quoque locum habet. Adeoque quamprimum quis infectus sibi videtur, præmissô aut omisso vomitorio

Rec. Tinct. bezoard. ꝑb.

Ess. Fab. S. Ignat. ꝑj. M.

D. expectando sudorem.

Et cum omnibus illis affectibus CARDIALGIÆ tam molestæ sint, hinc vi suâ stomachicâ, non secus ac lapis Pedra del porco dictus, easdem certò certius sopire valent, cinnabarinis & opianis, urgente necessitate maritatæ; si verò calor febrilis magis quàm malignitas urgeat:

Rec. Pulv. bezoard. Angl. ꝑb.

Fab. S. Ignat. ꝑb. M. D. pro 2. dof.

§. VI. Tan-

§. VI.

Tandem & EXTERNUS fabarum harum USUS etiam expendi merebatur, quem in HÆMORRHAGIA præstare dicuntur, si rasura illarum vulneri, aut loco cruentato applicetur. Integra autem Faba, amuleti loco regioni cordis appensæ, à peste, febribus epidemicis malignis & venenis præservare creduntur; cui si quis fidem adhibere velit, me quidem adversantem non habebit; quamvis non diffitear me interno illarum usui, etiam præservationis gratiâ adhibito, plura tribuere, quàm amuleta multum superstitionis alant: Es gehöret ein starker Glaub dar-
 III: Manus autem Medicorum oculatæ sunt, credunt quod vident, h. e. quod rationi & experientiæ conforme!

CAP. IV.

DE

SUCCEDANEO FABARUM S.

IGNATII.

§. I.

Cæterum cum ob nimiam, quò usquedum veneunt, pretium (unica enim novem l. 20. bacis divenditur) non ita parabiles sint Fabæ S. Ignatii, cogitandum quoque erat de medicamento quodam domestico, illis, donec & frequentiores & viliores fiant, surrogando, quod in Centaurio minore, cuius saporem fere habet, obtinebimus, utpote quod virtute stomachicâ & alexipharmacâ ad Fabas S. Ignatii quamproximè accedit.

§. II.

Equidem in Febris intercurrentibus centaurii hujus usus in Praxi & frequens & presentaneus est, in quibus essentia ejus & extractum (cujus *Galenus* jam suo tempore meminit, observante *Simone Pauli* in *Q. B. p. 244.*) felicissimè medetur, tam per se, quam essentia absinthii adjecta. In febribus malignis autem & venenatorum animalium moribus herbam hanc plurimi fecisse cit. modo *Galenum*, ex ejusd. *Tr. de Virtute Centauræ c. 1. & 20.* videre licet. Imò & externam ejus virtutem Traumaticam, ex observatione, *Sculteti* habet *Pauli* cit. loc. Reliquas autem virtutes enumerat *Sam. Ledelius* in *Descript. Centaurii Minoris curiosissimâ.*

§. III.

Interim quæ supra de nimio & excessivo Tincturæ fabarum usu, vel si mâvis, abusu diximus: Ea ad succedanei ejus, centaurii minoris usum, quoque applicanda erunt, quod largiori dosi sumtum in sexu sequiori menses & abortum provocat; sicut hunc in finem meretriculæ subinde plantâ hæc abuti solent, cujus notabile exemplum occurrit in *Responsò Facultatis Medicæ Gissæ*, in causâ Abortum concernente, olim impertito, quod, sis, vid. in *Pandectis nostris Medico-Legalibus, Part.*

I. Sect. I. Cas. XXII. pag. 80.

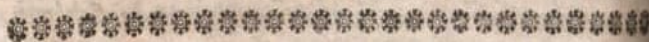
Tantum!

DISPUTATIO II.
DE
IPECACUANHA.
PROOEMIUM.

Specificorum medicamentorum existentiam qui negant, Natura aequè ac sana Medicorum Arti vim mihi facere videntur maximam. Quenadmodum enim possibilitatem eorum modumque operandi in natura fundatum esse docet F. Hoffmannus in Disp. de Med. Specif. verèque Modernorum Philosophia minus contrariari ostendit Illustr. Boyle, Tr. de Specif. Med. conven. cum Philos. Corpuse. ita fidiſſimam Magistra, Experientia, summam eorum & efficaciam & utilitatem ad oculum demonstrat. Quajaci sanè vires in curandis affectibus Reis non vulgares sunt, sed specificæ. Sulphuris in affectibus cutaneis efficacia planè singularis est, ejusque speciem quandam arthritidis rogaremedium esse certissimum, methodo cujusdam Medici Celebrerrimi constat. Corticem verò Peruvianum febribus aliisque affectibus periodicis specificè contrariari, quis ignorat? Et utinam plura hujus generis simplicia nobis innotescerent! siquidem vix aliâ semitâ ad summam Artis Medicæ perfectionem tandem devenire morbosque certius edomare poterimus. Novum hujus rei specimen dedere Galli, qui radice quadam, IPECACUANHA dictâ & per Lusitanos ex Indiis allata, non tantum Parisienses suos, sed & maximam copiarum Bellicarum partem à Dysenteria, morbo ut spurcissimò, ita & gravissimò, liberarunt, ut non tantum fama, sed & Regis sanctissimâ subscriptione munita diplomata nuper confirmarunt. Sic enim Excerpta ex literis patentibus Regiis, à D. Helvetio & abhinc à Dn. Leibnizio nuper divulgata

„evulgata attestantur, quæ ita se habent : Ludovicus Dei gratia, Rex
 „Francia & Navarra &c. &c. Nostris dilectis & fidelibus Consiliariis
 „& aliis Officialibus, ad quos pertinebit, salutem &c. Mandato nostro
 „Remedium hoc Specificum (sine recidivæ periculo, Diarrhæam,
 „Fluxum sanguinis & Dysenterias infallibiliter persanans) diversis
 „experimentis examinatum comprobatumque & in Hospitali Generali
 „& in Hospitio Dei (hostel Dieu) Urbis nostræ Parisiorum, succes-
 „sitque indiscriminatim in omnibus omnino ægris, tali genere morbi
 „laborantibus, etiam maximè desperatis. Præterea Consiliarius noster
 „& Archiatrorum Comes, Daquinus, multa experimenta &
 „sumpsit ipse & per alios sumi curavit, quæ omnia eundem prorsus suc-
 „cessum habuere, quem ad nos retulere Legerius, Doctor Facultatis Me-
 „dicinæ Parisinæ & Gaterius Chirurgus, quibus perquisitio in hac
 „rem à nobis fuit commissæ &c. Quandoquidem autem nobilissimum
 „hoc medicamenti genus Nostris in Regionibus ne quidem nominatim
 „cognitum sit, hinc illud quam dignissimum existimavi, quod pro ar-
 „gumento Disputationis publicæ seligerem & quantum in Exteris de
 „hactenus mihi innotuit, in publicum producerem, haud alium in finem,
 „quàm ut Jehovæ Trinunius Gloria magis celebretur, Aegrorumque salus
 „faciliteretur, id quod faxit DEUS!

CAP. I.

DE

NOMINE, DESCRIPTIONE & HISTORIA IPECACUANHÆ.

§. I.

U Talia ex Indiâ utrâque ad nos allata simplicia, pro varietate Nationum, à quibus sive observantur, sive colliguntur, variâ simul nominibus donantur, ita & Radici, de qua agimus, hoc accidit

accidit, quæ *Brasiliensibus* IPECUANHA & si *Marggravio* credendum, Ipecacuanha, ab alijs Hypocanna & Cagofanga dicitur, HISP. Bexugillo vel Beguquella, Beculo, Beloculo: LUSITANIS Cipo de Cameras, GALLIS Becouguille ou Mine d'or, seu auri minera vocatur, quàm non alibi, quàm prope Omineras succrescat, quæ ultimum ipsi nomen tribuerunt. Alii à Regione Radix Brasiliensis & ab effectu Radix Dysenterica audit. Hinc breviter describi potest, quod IPECACUANHA sit Radix Exotica, nodosa & quasi geniculata, curandæ Dysentericæ specificè dicata.

§. II.

Occasionem, quâ Europæis primùm innotuit, superiori jamdum anno, ex Illustris *Leibnitzii Relatione ad Nat. Curiosos, de Novo Antidysenterico Americano*, dedimus, in Præfat. *Disp. de nova Herniarum cura Regis Gallia*: Mercator sc. Gallus GRENIER 150. libras hujus Radicis ex Hispaniâ Parisios attulerat easque experientiæ D. *Helvetii Jun.* commiserat, qui in Nosocomiis probatissimas Remedii hujus vires expertus, rem tanquam à se inventam, ad Regem detulit & obtento non tantum munere, sed & Regio privilegio, (cujus ipse *HELVETIUS* mentionem facit in *Dedicat. lib. de curat. febrium per Chinam China in Clysteribus*, *Parmæ* Italicè quoque editi) liti, quæ inter Mercatorem & seipsum in Curia Parisiensi agitata fuit, occasionem dedit. Et hinc ferè est, quod citatus *Helvetius* remedium hoc sive primum invenisse, sive in usum traduxisse aliisque manifestasse, à quamplurimis censeatur. Ast licet eodem ferè tempore novam hanc Dysentericæ curationem (suppressio tamen Remedii nomine) publicæ luci exposuerit, non tamen primus ille fuit, qui eam sive descripsit, sive exercuit, cum non tantum A. 1690. Mense Januario theses quædam, de *Radice Brasiliensi*, in Scholis Med. Parisiensib. ventilatæ sint, sed & expresso nomine fusè eandem descripserit *Guilhelmus Piso*, in *Histor. Naturali & Med. Brasiliæ*. Quid quod jam à viginti & quod excurrit annis eandem se Parisius vidisse asseveret

Petrus Pomet in *Historia generali simplicium*, Gallicè conscripta, *Lib. 2. c. 1. pag. 46. & seqq.* ubi dicit: il y a plus de vingt années, que j'en ay vu à Paris, pour preuve c'est, qu'il s'en est trouué une assez bonne quantité dans la boutique du feu le S. Claquenelle, Maître Apoticaire, qui tomba entre les mains du Sr. Poulain, son genre, aussi Apoticaire, qui l'a remis en usage, par ordonnances du Sr. Helvetius. Cur autem tot annis ante latuerit in officina Pharmaceutica, quàm in usum traducta fuerit, sine dubio in causâ fuit, quòd vires ejus & utendi modus adhuc fuerint incognita, quæ *Grenerii* relationi & communicationi debet *Helvetius*.

§. III.

Quod historiam ejus naturalem & in specie LOCUM NATALEM attinet, certum primò est, Radicem hanc ex Americâ ad Nos adferri. In quam verò hujus parte proveniat, non ita planum est. *Grenerius* supra citatus in *Notis ad methodum medendi ab Helvetio* editam, ex Peruvîâ obtineri censet, æque ac corticem febrifugum, quem Peruvianum alias, à loco natali, vocant. *Pissi* econtrâ è Brasilia ad nos transferri adstruit, unde & herba ejus Planra Brasiliensis *Marggraviô* dicitur. His è Modernis adstipulatur *Pometus* l. c. qui radicem hanc à Batavis & Lusitanis ex eo Brasiliæ tractu, qui Rio de genecyro dicitur, apportari perhibet, quod nomen fluvii est, Americam Meridionalem alluentis. Propterea tamen negari non potest etiam per Hispanos ex Peruvia afferri, cum observante Illustri *Leibnizio* multa simplicia Brasiliæ & Peruvia communia sint, ipsumque Balsamum Peruvianum etiam in Brasilia reperiatur.

§. IV.

Planta hujus radices B. *Dn. Hermann*o repens dicitur ipsique videtur annua. *Pomet* è contra plantas omnium Specierum (de quibus infra) partim repentes, partim erectas esse statuit, itaut ad altitudinem dimidiî pedis ascendant, foliis parietariæ haud dissimilibus, è quorum mediò flores albicantes V. petalorum erumpunt, parvis capitulis insistentes, baccas fusci coloris proferentes,

quæ

quæ maturitatis tempore obscure rubent, crassitie cerasi sylvestris. Baccæ hæc pulpam albicantem & succulentam comprehendere dicuntur, in quâ bina grana eaque dura & flavescentia, lenticularis figure, continentur, vid. *Pomet. loc. cit.* *Piso* verò aliter plantam Ipecacuanhæ Albæ, aliter Nigræ describit, quarum priorem in pratis repentem, alteram vero in locis opacis & nemoribus densioribus plus minus erectam reperiri censet, ejusque figuram addit.

§. V.

Collectio radicis hujus iis, qui ad metalla damnati sunt, committi dicitur, è quibus tamen solertissimus & laboriosissimus per integrum annum vix ultra XII. libras colligere valet, quod ipsum pretium ejus tantoperè augere solet. Libra enim ejus in Batavia XXX. florenis si non tot imperialibus & ultra venire solet; unde nostris in Regionibus parca manu, cum primis in pauperibus, præscribi potest. Quò tempore autem colligi debeat, ex communi illa Regula constat, quâ herbæ in flore, radices in vigore colligi jubentur. Post collectionem exsiccata servari potest in multis annos, cum ob resinositatem non facile vires deponat antidotales, diaphoreticas, licet aliquid de emetica perire soleat.

CAP. II.

DE

SPECIEBUS IPECACUANHÆ EJUSQUE SELECTU.

§. I.

Binas Ipecacuanhæ Species reperiri, suo jam tempore ostendit *Piso*, Nigram scilicet & Albam, vid. *Hist. ejus Nat. & Med. Brasiliæ lib. 4. cap. 33. pag. 131.* Gallus verò suprâ citatus Tertiam addit, flavescentem, dum in Appendice libri allegati inquit: On

apporte trois sortes d' Ipecuanha d' Amerique, sçavoir la noiratre, la blanche & la blonde : quæ postrema verò, nî fallor, proles est herbæ Caapiæ dictæ à *Pisone* supra cit.

§. II.

IPECACUANHA NIGRA communis est Species è Brasilia ad Nos delata, quam fusè describit *Piso*, qui primus omnium Specifici hujus antidyfenterici mentionem fecit. Radix est digiti ferè longitudinem adæquans, crassitie calami scriptorii, flexuosa, inæqualis & quasi geniculata, plurimis asperisque in superficie circulis aut annulis exasperata, extus fusca, intus grisea, sapore subacri & quodammodo amaro nauseoso, linguam masticata mucilagine quadam quasi involvens, resinosa simul & pinguis, unde quoque durabilitas ejus deducenda, siquidem resinosa diutius asservari possunt, quam òno volatilia : Mitescere tamen tempore & acrimonia aliquid deponere, inde patet, quod recentior magis acris sit & nauseosa, quàm exsiccata.

§. III.

ALBA, quæ IPECACUANHA BLANCA Lusitanis audit, rarior est & penes Europæos non æque usualis. Adfertur pariter ex Brasilia, & in eo differt à priori, quod radicibus gaudeat albicantibus, ad been album vel rad. dictamini albi proximè accidentibus. Folio autem acetosæ folio rotundo similia sunt, licet alii pulegio eandem assimilent. Discrepat etiam intuitu figuræ & superficie externæ, siquidem gracilior est priori, nec tot zonulis gaudens, nec adeo amara. Dereliquis ratione usus differentis in cap. seq. fusius dicetur.

§. IV.

FLAVÆ denique nemo, quod sciam, unquam mentionem fecit, præter unicum *Pometum*, qui in appendice operis sui supra laudati sequentia de illa refert: Flava, inquit, ex Peru adfertur, p̄per Hispanos, quibus Bexagillo audit, quod in vernacula nostra, Becongulle sonat. Crassissimæ ejusdem radices tres præterpropter lineas æquant crassitie. Radices sunt intortæ, annulis quibusdam

busdam exasperata & flavescentes, per quarum longitudinem, nervus seu fibra trajicitur ipsis pallidior, hæcque fibra cortice, circumdata est, lineæ crassitie, fragili, si bene exsiccata est, amara, resinosa & in qua virtus medicamentosa potissimum concentrata est. Ex quâ ordinariò venum prostant, vix unius vel alterius lineæ crassitiem habent, nihil tamen obstat, quo minus insimul optimè conducant.

§. V.

Ex his omnibus palmam ducit flava, quæ supra auri mineras reperitur, in apicibus montium, cum reliquæ binæ Species in eorum radicibus, vallibus, pratis aliisque locis succrescant; id quod in causa est, quod hæc & rarissima omnium & carissima sit, eoque magis, quod & virtutibus reliquas antecellat. Nigram enim nimis vehementem, albam vero exiguae virtutis esse restatur *Leibnitzius in Epist. supra alleg. §. 15.* Europæi nigrâ fere sunt contenti, quæ eum adulterari soleat (ut exoticis fere omnibus commune est) & sapissime minus recte depurata ad Nos transmitti, hinc selectus quidam instituendus. Eligatur ergo recens, carnosâ, compacta, nec fragilis, substantia gaudens resinosa, & quæ per medium sui tractum fibrâ aut nervum transmittat, saporis acris amari & nauseosi. Maximopere autem cavendum, ne fibris propriis & appendicibus permixta sit, quas ii, qui eandem nobis afferunt, illic relinquunt, ut pondus augeatur & pretium, quandoque etiam innocentes, cum signum bonitatis raro ipsis notum sit. Ex enim tantum radicis partes ad medicinam antidysertericam aptæ sunt, quæ annulis & circulis circumdatæ sunt, quales TAB. I. Fig. VI. ob oculos ponuntur: Glabræ e contra appendices, si non omni, antidysertericâ tamen virtute prorsus destitutæ sunt. Præstat quoque ea, quæ cortice densiori & crassiori prædita est, hæc enim potentior, resinæ intuitu, quæ in cortice magis concentrata est.

CAP. III.

DE

QUALITATIBUS, USU & DOSI
IPECACUANHÆ.

§. I.

Licet Specifica medicamenti hujus vis à textura ejus formali potissimum dependeat, unde tota sui substantia agit, juvabit tamen in particulas eandem constituentes indeque profluenter qualitates ulterius inquirere, quæ uti partim fixæ, partim volatiles sunt, ita harum intuitu, radix hæc calida est & acris: Illarum verò ratione adstringens: Utrisque amarities debetur saporque nauseosus, unde facultas ejus tam emetica, quam alexipharmica deducenda, quarum posterior in Ipecacuanha alba, prior in reliquis duabus Speciebus magis observatur. Interim hoc quoque prætereundum non est, quod in quibusdam subjectis non semper ^{ita} ~~ita~~ sed quandoque ~~ita~~ humores p.n. educat, non aliter ac in emeticis vulgaribus quandoque fieri solet. Præter hæc nominatas qualitates *Piso* illi tribuit quoque facultatem mentem serenandi ac infarctus resolvendi.

§. II.

Non sine causa igitur radix hæc tanto in pretio habetur à Brasiliensibus, qui ut virtutes ejus Nobis primi revelarunt, ita eandem religiosè reservare dicuntur, quum, *Pisone* teste, præstantius remedium adversus plurimos morbos in his terris non reperiatur. Quammaximè vero in quibusvis alvi fluxibus, Dysentericis imprimis compescendis, se admirandam præbet, quod expectus restor, cum non materiam solum morbosicam, utut tenacissimam, à parte affecta revellat, eamque per superiora ut plurimum expellat, sed & adstringendo viscerum tonum restituat. Hoc enim præ omnibus

omnibus adstringentibus habet peculiare, quod antequam fluxum sistat, vomitum prius moveat, ut Rhabarbarum prius laxare solet, quam adstringere. Quid quod & virtute alexiteria miasma dysentericum per poros cutis exterminet, adeoque triplici ratione ad morbum hunc subigendum conducat, vomitum prius, abhinc sudorem & tertio adstrictionem causando. Quantum enim adstringentia, alexipharmaca vi simul prædita, ad curandam Dysenteriam faciant, tormentillæ radix docere potest, quæ sola pauperculi sæpe haud infeliciter utuntur. Cum ergo omnia, quæ in quamplurimis antidysentericis sigillatim reperiuntur, in unica hacce radice, tanquam in exquisitissimo naturæ munere (ut *Pisoni* attulit) concentrata quasi sint, hinc & in Dysentericiis inveteratis, etiam illis, in quibus intestinum rectum à materia adhærente est exulceratum, convenire dicitur à *Pometo*. Laudatur quoque in Tenesmo, si à materia cruda & plus minus acida è ventriculo & mesenterio ad intestina derivata & hinc revellenda, oritur; & cum in castris Dysenteria quam maximè ex similibus cruditatibus malaque Diæta propulsulet, hinc mirari non subit, copias Gallicas curæ *Marchionis de Louvois*, Ministri Regis Primarii, specifico hocce in ultimo bello servatas fuisse.

§. III.

Notabile vero & in Praxi maximè proficuum est, quod eadem Radix in febribus intermittentibus insigniter conveniat, ubi opus est purgatione, & quidem citra recidivæ metum, quam cortici Peruviano vulgo tribuunt, uti ex propria experientia comprobatur *B. Hermannus*, qui in tali casu Ipecacuanham tum in substantia, tum in infuso feliciter semper præscripsit. In substantia quidem hac ratione:

Rec. Rad. hypoc. pulv. ðij. vel ʒj. D.

ex jusculo vel ▽ card. bened. vel vino absinth.

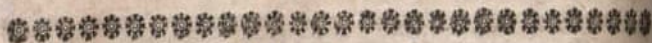
Pro infusione utitur vino absinth. in dupla dosi.

Nec dubito in aliis pariter febribus ardentibus, cum primis malignis, Diarrhœam in specie conjunctam habentibus, egregie convenire,

venire, cum materiam peccantem per vomitum expellendo, non Diarrhoeam modo sistere, sed & cardialgiam aliaque symptomata alleviare valeat.

§. IV.

Tandem DOSIN quod concernit, in ea quodammodo discrepant Authores. *Guilielmus Piso* in pulverem redactæ ʒj. pro dosi exhibet: In infuso vero ʒij. plus minusve. *Pomet* paulò concisiores dosin commendat, ita ut in substantia ordinariò ʒʒ. & ad summum ʒj. in iusculo aut alio quovis vehiculo: In infuso verò duplum concedat. *Hermannus* è contra adhuc minori quantitate contentus pro dysentericis in pulv. rarò ultra ʒj. propinat, nisi in robustioribus, ubi dosin ad ʒʒ. augeri jubet: In infuso vero pariter ʒij. exhibebat: In febribus utrobique duplicando dosin. Hæc vero omnia in Ipecacuanha nigra flavaque solùm observanda, in alba enim non æque peccare poteris, utpote quæ adco leniter operatur, ut gravidis etiam & infantibus eam propinare soleant, reliquas non æque. Quodsi verò & priores illis dare velis, lactantibus & nondum trimulis detur octava pars dosis, qui vero trimuli, decimum tamen ætatis annum nondum excesserunt, iis quarta pars satis erit: X. supergressis sed nondum quindecennibus tertia: Ab anno XV. ad XX. dimidia. Quæ m. delicatis senibus & gravidis sufficiet. Robustioribus à XX. ad LX. annum dosis solita, vid. *Helvetius* pag. 17.

CAP. IV.

DE

FORMA MODOQUE EXHIBENDI.

§. I.

Cæterum ut in omnibus medicamentis drastice & efficacioribus cautela opus est & circumspectione, ita, non obstantibus

iis, quæ hæcenus de miris remedii hujus utilitatibus & commodis dicta sunt, nemini suaderem absque insigni præmeditatione & consilio prudentis Medici eo temerè abuti, cum, ut reliquis omnibus vomitoriis commune, violento motu agat; hinc ante citatus *Helvetius* methodum utendi novo hoc remedio contra diarrhoeas, dejectiones sanguinolentas & dysenteriam Lingua Gallica typis nuper expressit, suppresso tamen medicamenti nomine, quod nemini nisi unicæ Regiæ Majestati se aperuisse scribit: Quæ variis tamen vanisque circumstantiis & ambagibus est larvata, unde methodum hanc minus naturalem, sed occultandi medicamenti causâ editam esse, sincero animo & justo dolore manifestavit Dn. *Grenerius*, in animadversionibus suis brevibus in methodum *Helvetianam*, ubi quoque primam medicamenti hujus productionem sibi vindicat.

§. II.

Primò ergo omnium ponderandum, an è re tum ægri, tum ipsius Medici sit exhibere hoc remedium? Dantur enim casus, ubi merito ab eo abstinere decet, ne remedio, novitate forte jamdum suspecto, enecasse videamur eum, quem fors aut natura occiderat. Fieri hoc posset in iis, quibus nimia mali diuturnitate delirium, singultus, vomitus cum tensione dolorifica in infimo ventre dejectionibusque fæci vini aut loturæ carniū similibus, cadaverosi odoris, oborta sunt, quæ cum certa indicia sint gangrænæ, intestina corripientis, hinc frustra illos salutem speraturos censet citatus *Helvetius*, qui & Phthisicos atrophia laborantes, Hydropicos eosque quibus insignis jam corruptio in infimo ventre accidit, à numero ægrorum, hac arte sanabilium, excipit, quoniam fluxus ventris his superveniens caloris nativi extinctionem & propinquam mortem indicare, in praxi observatur. Itaque ab hoc remedio dilationem aliquam, morbi curationem verò neutiquam sperare poterunt.

§. III.

Rebus autem & visceribus adhuc integris felicissimè & cum

certa reconvalescentiæ spe adhiberi poterit, & quidem in substantia, quâ instar aliorum specificorum, China China v.g. plus agit, quam per varias & quandoque iustò curiosiores præparaciones; licet nullus dubitem de cortice (in quo ejus virtus ferè residet) resinam aliquam, tincturam aliaque obtineri posse. Quamprimum ergo ad dysentericum vocatus fuerit Medicus, statim præscribat sequens:

Rec. *Rad. Ipecacuanh. præpar. ℥j.*

D. in ∇ *plantagin.* aut *tormentilla.*

Quod si à prima doli non sistatur fluxus, altero die manè secunda repetatur; & si opus, tertia quoque perendie; hac omnes curantur agri, si alioquin malum adhuc sanabile existat. Post absolutos vomitus, quos ciet, aut stomachicum aliquod, juxta methodum *Helvetii* & *Pometi* detur, quò stomachi & intestinorum tonus restituatur, aut ductu *Sydenhamii* pægoricum, quod propinato mane vomitorio, tempore vespertino dari jubet. *Helvius* extollit Elixir suum stomachicum è santalo rubro, terra catechu & aromaticis paratum, cujus tamen loco simplicissimum panem tostum cum vino Hispanico, post pastum assumptum, laudat *Grenerius*. *Pomet* sequentem potiunculam habet

Rec. ∇ *scab.*

card. bened. ana ℥iſs.

conf. de hyacinth. ℥j.

o. absinth.

C. C. præp.

corall. rubr. præp. ana ℥j.

Syr. fl. tunic. vel absinth. ℥j. M.

Quandoque huic aut *Syr. papav. alb.* aut laudanum opiarum felici cum successu addit. Quod autem vomitum, quò ex medicamento imminet, evitari & supprimi velit *Helvetius*, falsò (observante *Grenerio*) præcipitur, cum vomitus effectus sit remedii naturalis, ita quidem ut mali ominis sit, si post assumptionem medicamenti hujus nec morus, nec anxietas, nec vomitus, nec sedes, nec nausea sequan-

sequantur, cum æger tunc ut plurimum pereat, quia Natura ejus succumbit, ut non possit agere in medicamenta, nec medicamenta in ipsam, id quod & in aliis vomitoriis & tis observavit *Hermannus* in MSS.

§. IV.

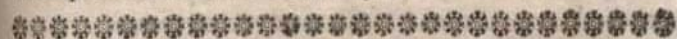
Sin vero grave fuerit agris in pulvere & substantia radicem hanc assumere, ut palato eorum aliquid demus, sequenti modo infundi poterit:

Rec. Rad. Ipecacuanha ℥ij. infunde vin. rubr. stent in loco calido per noct. mane col. exhibe.

Dum verò plane respuunt & ore haurire profus nequeunt, in forma clysteris quoque applicari poterit, ut in Gallia fieri solet, hac ratione,

Rec. Rad. Ipecacuanha ℥ss.
vel ℥iij.

tere in pulv. M. c. Decocto & injice tepide.

CAP. IV.

DE

SUCCEDANEIS IPECACUANHÆ & DIÆTA
SUB CURA OBSERVANDA.

§. I.

Quid tandem, si, vel ob defectum, vel nimium Ipecacuanhæ pretium, hæc medendi methodus in cura Dyſenterix adhiberi nequeat? Annon è domesticis nostrisque in terris crescentibus simplicibus illi quædam surrogari poterunt? Sane si vim ejus specificam consideres, vix ac ne vix quidem de simili succedaneo cogitare licet. Neque triplex illa facultas, emetica scil. adstringens & bezoardica, in uno eodemque simplici facile occurrit. Nihil tamen impedit, quò minus in effectu haud absimile compositum illi substituamus, quod facili operâ obtinebis, si rad. ci tormentillæ, quæ & adstringit & bezoardica est, vomitorium ali- quod maritemus, sequenti modo:

D 2

Rec.

Rec. Rad. torment. ʒʒ.

Tartar. emet. gr. ij.

ther. caelest. gr. ij. M.D.

pro dosi.

Cum enim potissimus Ipecacuanhæ effectus sit, saburram morbosam per vomitum excludere, nullus dubito, quin aliud emeticum similem edat effectum, dummodò tempore legitimo adhibeatur.

§. II.

Jam quaestio suboritur, an in Dysenteria quoque conveniant emetica vulgaria? Si Scriptores Practicos eorumque Systemata inspicias, videtur, quod non: Pauci enim vomitoriorum in hoc morbo curando mentionem faciunt. Verùm si ullibi, sane hic locum invenire existimo querelam Celeberr. Dn. Ludovici, qui plures ex intermissione emeticorum interire credit, quam ex illorum usu. Vomitum autem in Diarrhoeis & Dysenteriis summo perè conducere, ex Aphor. 15. sect. 5. Hippocratis apparet, in quo non tantum vomitum sponè supervientem, sed & arte concitatum comprehendì, Guil. Piso non sine causa statuit. Imo ipsa Experientia hujus subscribit judicio, cum Felicissimus Sydenham, Anglorum quondam Machaon, in fluxibus alvi symptomaticis, sub cursu febrium supervientibus, vomitoria cum euphoria insigni dederit & ipsimet omnibus aliis irritis solo Tartari emetici usu Dysentericum restituerimus, ut ex obl. Ann. 2. Dec. 2. Miscell. Acad. Germ. Curios. inferra apparet. Quid quod & Ratio id suadeat, quum saburra illa dysenterica in confiniis ventriculi si non generetur, ad minimum segregetur, unde nausea eaque salutaris, cum teste sapius allegato Pometo, in Appendice operis sui, nulli unquam, quibus post assumptionem medicamenti nausea molesta non fuit, reconvalescent. Id quod fidem ipsi facit, ventriculum non tantum hoc in morbo à saburrâ peregrinâ obrutum esse, sed & M.S. per glandulas, eundem non minus, quam totum tractum, qui primarum viarum nomine venit, investientes, serositates quamplurimas deponere, quæ salia heterogenea & inæqualia, morbum hunc-

ce pro-

ce producentia eò devehunt; hæc vero si eò non deturbentur, sed in M. S. resistent, alios morbos quandoque graviores inducere valent.

§. III.

Quodsi autem nonnulla sint, quæ vomitum aut dissuadeant, aut planè prohibeant, methodo hætenus receptæ insistere & in Dysenteria benigna Rhabarbarum, tostum prius, abhinc appropriata simul & anodyna: In Maligna vero Bezoardica statim & more Recentioribus recepto opiata præopinare poterimus, quò miasma illud Dysentericum, quòd per vomitum excludi non poterat, aliorum reducat, & antequam ad intestina præcipitetur, per poros cutis exterminetur. Hunc in finem Illustris *Wedelius*, Tincturam bezoard. cum Ess. anodyna statim exhibet, quâ sola innumeros dysentericos se conservasse restatur in sua *Opilogia*. Non minus præsentaneam olim expertus sum theriacam *Ludovici* aliquantulum camphoratum ac opiatum junctam.

§. IV.

Quamcunque tandem methodum quis sibi eligat in hocce morbo domando, nunquam tamen non DIETAM simul convenientem & strictam imperet necesse est; sine quâ remedium hoc nullius esse valoris Illustris *Obrechtus* nuper Amico cuidam aperuit. Tenuis itaque & parca, ut in omnibus acutis, ita hic quoque locum habet; corpora siquidem impura quò magis nutriveris, eò magis læseris *aph. 10. Sect. 2.* Nocent summopere acida, salita, acrida. Profunt succulenta & mucilaginosa. In potu sumatur Præparata, aut Decoct. Thee, aut simile; fugiatur frigidus cane pejus ac angue. Nec frequenter nimis bibendum, ne stomachi tonus relaxetur. Sufficit gargarismis os eluere, si quando calor & sitis urgeat, vel alio modo ipsam fallere; fugiatur aer frigidus & frigidus. Animus componatur ad tranquillitatem, ne affectibus vehementioribus rapiatur in diversum, qui sanguinem jamdum in mixtura sua turbatum magis commovere Archæumque in furorem agere possent.

T A N T U M

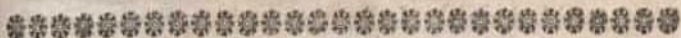
D 3

DISPU-

DISPUTATIO III.
DE
LAPIDE PORCINO,
vulgo
PEDRA DEL PORCO.
INTROITUS.

Diffultat in laudes Tuas Universum, O TER SAN-
CTA TRIAS! nomenque Jehova cantent omnes
Creatura. Quis enim sicut Dominus? aufert sanita-
tem & restituit eam: Percutit & sanat: Vulnerat &
deligat! Quantò, ah quantò! Dominus amore profe-
quitur mortales! Petra sis, Philater, ni inexhaustam & imper-
scrutabilem Divinae bonitatis abyssum cum stupore venereris, unde tot indies
in Forum Medicum thesauri prosuunt, ut certa me spes teneat, com-
plures contumacissimos affectus propediem certis & infallibilibus cessa-
ros esse mediis. De Universalibus sanè Morbis, (Febres intelligo)
res ferè acta videtur, cum Intermittentium paroxysmos ita nunc in nu-
meratò habeamus, ut, quacunque velis, horà, eosdem per DEI gratiam
aut cicurare, aut omninò profligare valeamus. De Continuis & in
specie Malignis, vulgò ita dictis, saltem quis dubius herere possèt, utpote
quae, non obstantibus remediis generosissimis, agrorum praecordia non mi-
nus, ac Medicorum animos, anxietate persundunt indicibili. Verum
& his tandem inventus est cuneus, & quidem in eò, unde nihil minus
expectabatur, subjecto, HISTRICE sc. spinis formidabili, quae
lapidem subministrat, in Febribus non tantum intermittentibus, sed
& malignis, Cholera, Colicà, Ictero aliisque morbis edomandis incompara-
bilem.

rabilem. Iniquum prorsus & inexcusabile esset, Curiose Lector, si admirandas Lapidis hujus, in Germaniâ nostra ferè prorsus adhuc incogniti, virtutes Publico ulterius sive reticere, sive invidere velimus; quin propalanda sunt DEI & Naturæ beneficia: Sublevanda est Proximi, sub Morbonæ injuriis gementis, indigentia, cui si vel minimum levaminis attulerint labores nostri, lucri sænerisque loco habebimus opulentissimi.

CAP. I.

DE

MATRICE LAPIDIS PORCINI, DESCRIPTIONE EJUS ET DIFFERENTIIS.

§. I.

Licet spurcum & omnino foetidum in regnò Naturæ animali sit porcinum genus, adeò quidem, ut vivò quodam emblemate typoque morali, ad evitandam immunditiem, ejus carne DEUS filius Israel olim interdixerit, conf. *D. D. Majus in Hist. Anim. lib. 2. cap. 9. p. 593.* nihilo tamen minus in eò sæpe reperias, quæ & jucunditate & utilitate suâ nullis in hoc Orbe deliciis videntur cedere. Non dicam hæc de SUE LANIFERA, præterlapsis ultimò mundinis autumnalibus à Lanionibus Francofurtensibus (inconsideratè sanè) mactatâ, quæ latâ cingebatur, Hispanicam, imò sericum ferè superante, cujus portiunculam ex communicatione Amici cujusdam Francofurtensis inter rariora mea adhuc servo: Glandulas saltè moschatas hîc adferre liceat, quas unusquisque in porcellodum affatorum (vulgò *Spanferdeln*) oculis observare poterit, quæ dentibus comminutæ saporem & odorem moschi tam exactè referunt, ut galliam moschatam quis ori insinuassee videri possit.

ri posset; quæ omnia tamen si cum lapide porcino, seu rectius HISTRICINO, diebus nostris ex Indiis allatò, conferantur, nivis radiis solaribus expositi instar evanescent. Tor enim hic virtutibus & qualitatibus insignitus est, ut non immeritò auro contra pretiosior æstimetur, adeoque & nostram modò considerationem præ aliis mereri videatur.

§. II.

A fronte autem non immeritò quis dubitare posset, an lapillus hic rectè lapis porcinus, Lusitanis *pedra del puerco*: Vulgo Mercatorum *pedra porcas*, *pedra de porcas*, *pedra del porco*, &c. audiat, cum omnium consensu non tam è suis & porcis, quàm histrice, erinaceis magis simili, petatur. Ast præterquam quòd verba non aliter ac nummi valeant, in eò salva adhuc manebit denotatio, quod histrix à nonnullis etiam *Porcus Spinofus*, ein *Stadel-Schwein* / seu ut alii loquuntur, *porcus marinus* & PARCAPI vociteretur, non quod aut marinum, aut amphibium sit animal, sed eà ratione, quâ vulgus mediterraneum & à regionibus maritimis remotum incognita quævis & exotica marina vocare solet, ut non sine causâ judicat Gesnerus Lib. 1. de *Quadrup. Hist.* pag. 63.

§. III.

Illud verò omninò insolens & tantum non ridiculum videtur esse, quod animal hoc à Circumforaneis & Thraconibus vulgò pro avi quadam obrudatur, quam *Taran* aut *Seydan* vocant, prout hoc nomine Francofurti me histricem penes Batavum quendam, Leonem circumducentem, vidisse recorder, qui Schedulae Typis impressæ seqq. de eà jactabat: *Hierbey ist auch noch zusehen der Vogel Seydan / welcher ist ein halber Vogel und ein halbes Schwein: Es hat wunderliche Federn / da die wilde Menschen krieg mit führen &c.* Neque enim vel minimum quid cum avibus commune habet, nisi quod cauda atque spinæ calamis inserimis quodammodo similes sint, quas, ut caudam Pavones, rotare & elevare valet. Unde magis adhuc errant, qui in *quadrupedum*

pedum *hiflori* à, olim *Germanicè* edita, spinosum porcum piscem marinum esse finxere, nisi forte ostracodermum, quod Echinum marinum vocant, intellexerint, quod, cum hujus loci non sit, vid. in *Buonanni Ricreat: dell' occhio e della mente part. 2. n. 18. p. 179.*

§. IV.

Ipsam verò HISTRICEM, Petram Porcinam nobis suppetantem, quod concernit, è quadrupedum genere animal est Indix Orientalis, porci bimestris magnitudine, ore cuniculo haud absimile, auribus hominem, pedibus anterioribus taxum, posterioribus verò ursum æmulans, jubâ in superiori capitis parte erectâ superbiens, in reliquâ verò corporis superficiei spinas duorum triumve palmorum gerens, versicolores & articulatim mox albicantes, mox ex sulco nigricantes, quas irâ percitum cum raucô quodam murmure in adversarium insurgens erigit & tanquam famillas projicit, eâ ferè, quàm in *Tab. aenea* II. spectas, facie. His canes & insequentes feras insigniter ferire aut vulnerare valet, adeo quidem, ut Leones etiam interficere dicatur, quod Agyrta quidam, Histricem lucri gratiâ Lugduni Batavorum olim circumducens assererat, qui figuræ ejus, ligno incisæ, (quam adhuc servo) sequentem inscriptionem addiderat: Dese levende PARKAPY die heeft een Leeuv om't hals gebracht, aen de cap de bon esperance, door de kracht van syn pennen, ende hy is tegeenvordigh te sien alhier tot Leyden. Ast in lubrico sæpè versatur fides horum Thraasonum, qui ex muscâ facile elephantum efficiunt. Hoc tamen certum, non spinis tantum, sed & dentibus acutissimis æquè ac prolixissimis insignes illud ictus infligere posse, quos, ut & alias bruti hujus partes, ob oculos ponit *Ulysses Aldrovandus in Paralipom. omnium Animal. Tit. de Histricibus pag. 147. Confer. TAB. II.*

§. V.

Ceterum in quam bruti hujus parte decantatus ille Lapis Porcinus generetur? quærat mens veritatis avida. Equidem in vesicâ felleâ eundem reperiri, plurimi, si non omnes, hæte-

nus asseruerant. Est tamen quidam *Reverborst*, Belga, qui in *Dissertat. Anatomico - Medicâ, de Motu Bilis circulari ejusque morbis* §. 57. pag. 48. id in dubium vocat, dum, non facile (inquit) adducor, ut credam *petram del porco* ex Vesicâ felleâ Aprinâ oriri, utpote qui in aquam projectus minimè eidem supernatat, sed fundum petit. Jam verò pro certissimò quòdam indicio, an lapides quidam in vesicula felleâ generati sint, eorum in aqua supernationem habuerat & præmiserat. Deinde norum quoque est reliquos lapides medicatos in brutis ferè omnes in ventriculo eorum reperiri, ut non tantùm Lapidés Bezoar vulgo dicti, sed & haud absimiles ad oculum testantur. Sic in Equorum stomachis lapides reperiuntur Bezoar Orientali tam æquales, ut ovum ovo, quibus si non majores, æquales tamen vires adscribit Magnif. *Dn. Schroeckius Miscell. Academ. Natur. Cur. Dec. I. An. IV. & V. observ. 203. pag. 221.* Hippolithum ejusmodi 90. Lothonium Coloniensium aliumque minorem 45½ lothonium *Elias Brackenbofferus*, Vir Consularis Argentinensis, olim possidebat, conf. *Maximæ Brackenbofferianum*, à Bockenholffero edit. pag. 13. Similem è Cervo, pugni majoris magnitudine, sed cineritii coloris, nuper videre licuit: Alium è muli ventriculo, reticulo fibroso circumdatum, quondam me vidisse recordeor, qui omnes haud aliter ac Bezoartici lapides è lamellis sibi invicem impostis & accretis sunt constati. Probabile igitur videtur esse, & lapidem porcinum in stomacho magis, quàm felleò folliculò generari. Ast aliud docet manifesta illa amarities, quàm & ipse lapis & infusio ejus præ se ferunt, quæ eundem è bile, quocunque demum modo, coagulata & cum aliis particulis volatilibus in calculum indurata, generatum esse adstruit. Neque enim proba illa, quâ, an calculi revera ex vesiculâ fellea prognati sint, inquit *Reverborstius*, perpetua videtur esse, cum mihi ad manus sit calculus, è fellea vesiculâ Mulieris cujusdam *Offenbachii* Anno 1656. extractus & à B. *Dn. Sebastiano Scheffero* in *Ephem. Germanorum Curiosis Dec. 1. Anno 4. in Analectis ad An-*

num 3. pag. 284. in fig. ænea depictus & descriptus, qui pariter aquæ non innatat. Econtra massæ hujusmodi in aliis visceribus generantur, quæ aqua innatant, ut *Ægagropilæ* ad oculum ostendunt. Ut taceam duplicem reperiri lapidem porcinum, Verum & spongiosum, qui aquæ semper supernatat, & Spurium graviolem, qualem *Francofurti* haud ita pridem, penes *Dn. Vitum Hassum*, ex India Orientali nuper reducem, observare licuit, in quem fortè incidit Auctor supra laudatus.

§. VI.

Vera E. Petra Porcina est Lapis spongiosus in vesicâ felleâ generatus, carnei vel potius parenchymati hepatis haut absimilis coloris, saporis amarissimi, tactui lubricus, saponis instar, occurrens, licet quasi squamatus, seu potius foveolis quibusdam, instar vestigiorum à variolis relictorum, præditus. Hic vesiculâ quadam seu tunicâ exteriori, dum primum ex Indiâ & in specie ex *Pam. Regni Malacensis* adfertur, (unde & *Lapis Malacensis* audit *Al-drovando loc. cit.* & in *Musæo Metallico* rarissimo l. 4. p. 198.) est obductus, quæ nihil aliud est, quam folium tenuissimum, glutine quodam artificiosissimè adharens, quod infusione aut maceratione, in aqua simplici aut alia destillata calefacta, dissolvitur & ab eò separatur, sicut id curiosè adhuc sibi servat *Dn. Deckerus*, Practicus *Lugdunensis*, qui non sine scenore eò quotidie utitur; pro unicâ enim ejus infusione duo nummi unciales sunt solvendi, ut Mercator quidam in literis die 28. Martii Anno 98. è Batavia ad *Dn. Scipionem*, Pharmacopœum *Gissensem*, datis refert, quæ in vernaculâ ita se habent: Petra Porcas ist ein spongiöser Stein/wird in wenigen Ost-Indianischen Schweinen gefunden: Sind von größe als eine dicke Nuß; in Gold lassen sie hiesige Droquisten fassen / vor jede 24 Stund auszulehnen nehmen sie ein Ducat: wird von Großen Kauffleuten gebraucht.

CAP. II.

DE

QUALITATIBUS LAPIDIS PORCINI.

§. I.

IN verbis, herbis & lapidibus magnam latere vim, peculiari huius Tituli tractatione ostendere satagit *Helmontius*; quod ultimum licet in gemmis & lapidibus pretiosis sæpè fallat, in lapidibus tamen animalibus idem non esse de nihilò, ratio docet & experientia, sive jam in ventriculo & intestinis brutorum generentur, ut *Agagropilæ*, lapides Bezoar in Capri - Cerva bezoartica, Cervis, Equis, Mulis: sive in capite, ut Lapis Manati, de quo *Hernandez de reb. Med. Nov. Hisp. pag. 323.* Sive in renibus & vesica, tam urinariâ, quàm felleâ, ut calculi humani, bovini & lapis porcinus, perinde est, cum utrobique particulæ quædam salino-volatiles illis intrincentur, pro quarum varia textura, vis illorum quodammodo variat, licet in facultate Diaphoretica plerumque convenire videantur.

§. II.

Tali enim vi *DIAPHORETICO-BEZOARDICA* quoque gaudere lapidem porcinum, primus ferè expertus est quidam *Dimas* bosque *Valentinus*, ut ex relatione Bonitii refert *Anselmus Boëtius de Boot*, in *Hist. lap. & gemm. lib. 2. cap. 82. pag. 356.* & cum in India ejusmodi alexipharmacò ob plura venena indigeant, hinc citato modò *Valentino* multum debere Medicos Indicos idem existumat *cap. 1.* Propriâ autem experientiâ fretus hoc confirmat antea allegatus *Fred. Deckerus*, qui eundem cum lapide bezoar tam nativò, quàm factitiò, ex Goa allato, refert ad medicamenta diaphoretica, in *Exercitat. Pract. circa method. medendi pag. 466. Edit. noviss.* cum sudores quam maximè & summo cum levamine provocat *ibid.* Imò Indi lapidem hunc cæteris alexipharmacis

pra-

præferunt. teste *Aldrovando l. c. pag. 147.* Abhinc & calidum nativum conservare, viscera roborare, humores crudos in toto corpore consumere, nimiam pinguedinem cohibere, ab Apoplexia & Epilepsia præservare, materiam calculi sine dolore dissolvere & arthritidem curare, è *Jacobo Bontio, Fragosa, Tulpio & aliis adstruit Frid. Hoffmannus in Clavi Schræderiana Tit. de SUE pag. 688.* Specificè autem Choleram (quam Indi Mordexin vocant & ut pestem verentur) curare dicitur à *Bontio, Garcia & Bootio*: Sicut in ictero calculoso laudatur à *D. Albrechto Jun. in Disp. de Ict. ex calc. ves. fol. 9. 7.*

§. III.

Hoc verò reticendum non erat & alvum simul movere haud infrequenter lapidem porcinum, idque cum euphoria, unde commodè turòque substitui poterit diaphoretico-laxantibus, aut emetico diaphoreticis, ex §. à nonnullis præparatis & tantoperè celebratis, coque magis, quod ob particulas oleosas simul blanda vianodyna imprægnatus sit, quàm molestissimas æque ac periculossimas præcordiorum anxietates in febribus acutis, præcipuè malignis, si quid aliud, refranare valet.

§. IV.

An & emmenagogis adscribendus sit, experientiâ ulteriori facile periclitari poterimus. De foeminis interim Malacensibus dicitur, quod si menstrua illarum purgatio Naturæ minus obsequatur, statim adjuventur, si tantùm manibus contineant lapidem porcinum. Hinc ob metum abortus lapidem hunc prægnantibus exhibere subveretur *Da. Frid. Hoffmannus in Clavi Schræd. l. c.*

§. V.

Omnes autem illæ qualitates lapidis porcini dubio procul adscribendæ sunt particulis, quibus gaudet, tenuibus, calidis & salino-volatilibus, quas aut à ~ urin. (cui ex utero suo in fellis vicinum cruorem elapso & bilem instar ossæ ex ~ * & spir. vin. rectificatiss. coagulanti, ex mente *Helmontii*, generationem lapidum horum adscribit *Gremösius in Arb. Hom. R. l. 1. c. 7. sect. 3. §. 9.*)

aut ab herbâ quadam aromaticâ, quam loca altiora conscendens histrix devorare dicitur ab *Hoffmanno*; aut, quod probabilius, à e. vol. acriore bilis, in qua generatur, obtinet, cui multum in acceptis ferre lapidem, manifestissima ejus amarities evincit. Quemadmodum E. fellea quævis multum e & alcalini vol. fundunt, ut *B. Tackii* in *Chrysog. animal. & min. p. 29.* & *Celeb. Drelincurtii* in *Colleg. Anatom. Msc.* descriptis experimentis constat, particulisque suis onis & acutis etiam in clysteribus intestina stimulant: Ita harum intuitu alvum quandoque laxare: Illarum verò ope diaphoresin movere, viscera roborare, calidum, quod dicitur, nativum confortare cæteraque illis attributa expedire vero admodum simile est. Penetrantissimum enim in lapide nostro esse e vol. non saltem inde constat, quod aquæ sive simplici sive destill. infusus vim suam menstruo statim communicet, sed & ex eo, quòd, ut nuper aliquis ex Indiâ recens advectus asseverabat, in volâ manus tamdiu, donec incaluerit, detentus, amaritiem ejus in dorso manus gustare liceat.

CAP. III.

DE

PRETIO, PRÆPARATIONE, DOSI ET
APPLICATIONE LAPIDIS PORCINI IN
VARIIS C. H. AFFECTIBUS.

§. I.

UT omne rarum carum, ita non tantum ob virtutem, sed & raritatem lapidis hujus & Europæis & Indis summo in pretio habetur. Hinc è duobus, qui suò tempore reperti fuerunt, alterum pro summò munere ad eum, qui pro Rege Lusitaniarum Indiam gubernabat, missum fuisse, *Garcias* testatur *lib. 1. Arom. & simpl.*

cap.

cap. 46. p. 167. & ex cō Ulyss. Aldrov. c. 1. p. 147. Societas Belgarum Indica quoque singulis annis vix unum aut alterum inde obtinet, qui ab ipsa Societate 135. ad 275. Floren. à Drogistis verò à 400. ad 600. Florenis Hollandicis divendi solet, ut tum è schedulis pretium designantibus, vulgò *le Prix Courant*, tum è literis Mercatorum mihi certò constat. Unde fieri solet, ut ob nimium pretium rarissimè vel nunquam in substantiâ, sed potius in infuso tantum detur lapis, licet in pulvere magnarum quoque virium sit in febribus malignis propulsandis, si tantum ad gr. v. vel vi. ditioribus propinetur, quibus hæc ferè ratione poterit offerri:

Recip. *Lapid. porcini*

gr. vj.

Cinnab. nat. præp.

C.C. Philos. calcinat.

ana gr. v.

M. F. *Pulv. subtilissimus*, in ∇ . cent. min. aut rub.
idæi propinandus.

§. II.

INFUSIO verò vel cum Malvatico, vel aquâ quadam destillatâ, quæcunque demum fuerit, paratur, ∇ . v. g. card. bened. cent. minor. &c. cujus unciis duabus *Pedra del porco* per unius aut alterius quoque horæ spatium infunditur, prout ∇ . citius aut tardius amarescit. Hæc Tinctura, seu rectius infusio (cum aqua non tingatur) prorsus amaricans ægris propinatur in febribus omnis generis, cum primis malignis, aphthis, anxietatibus cordis aliisque symptomatibus funestis stipatis, variolis item & morbilis, ita quidem, ut omnibus aliis, etiam probatissimis bezoardicis irritis, tandem ad lapidem hunc, tanquam ad sacram anchoram & quidem felici ut plurimum eventu confugiatur, ut è sequentibus, à Celeb. *Deckero* suppeditatis, casibus videre est, utpote cui frequentem lapidis hujus (quem solus inter Medicos Lugdunenses Batavorum possidet) adhibitionem in frequenti & felici usu esse,

esse, ex Amici cujusdam relatione æquè ac Exercitationibus ejus constat.

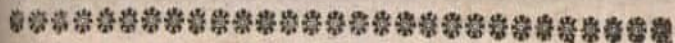
§. III.

Hujus ergò experienciâ constat Mulierem XXX. annorum post quartanam diurnam, tam simplicem, quàm duplicem, in **QUOTIDIANAM CONTINUAM**, cum summâ vicium prostratione, anxietatibus cordis & aphthis illapsam, nullis omnino juvantibus, exhibita tribus ante paroxysmum, seu potius febris exacerbationem, horis infusione Pedra del porco, mox optimè sudasse, alvum bis deposuisse & bene dormivisse, sine ulteriori febris exacerbatione: Iterata verò exhibitione febrim & aphthas simul omnino evanuisse, *vid. Exerc. Pract. p. 262.* Similiter in **FEBRI TERTIANA CONTINUA**, iisdem symptomatibus stipata, omnibus aliis irritis infusionem lapidis porcini dedit, unde summo cum levamine intra horam sudavit æger, ac post sudores alvum exoneravit, hinc ter eodem effectu repetito remedio penitus curatus fuit *ibid. p. 543.* In **FEBRI CONTINUA PUERPERÆ**, cum præcordiorum anxietate & compressione cordis, quoque contulit *ibid. pag. 668.* In **FEBRI EPIDEMICA** cum sudore frigido, extremorum frigore & convulsione agonizantium (de quibus omnes desperabant) una vel altera infusio lapidis quasi manus DEI fuit *ibid. p. 552.* In anxietate c. nausea, vomitu & subitaneo totius rubore eadem statim contulit, *ib. p. 557.* In **FEBRI MALIGNA PETECHIALI** cum præcursu totius corporis (omnibus in casum exhibitis) Pedra del porco intra horæ spatium sudorem promovit cum levamine: Vespere æger bis alvum deposuit: Eadem dos exhibita placidè dormivit, maculæ cum febre evanuerunt & æger convaluit *cit. lib. pag. 59.* **FEBRES** autem **INTERMITTENTES** absque metu recidivæ certò curat. *idem.*

§. IV.

Ne verò solâ *Deckeri* Praxi sive niti sive eniti videamur, etiam aliud subjungo Practicum fide pariter dignissimum, Illustrem sc.

Dn. *Carolus Raygerus*, Archiatrum Cæsareum, qui in *Miscell. Acad. Nat. Curios. Dec. 1. Anno 3. Obs. 283.* contigit, inquit, mihi primò videre lapidem porcinum in Musæo Illustris Medici & Eq. *Corvini*, Romæ, qui in se usum ejus probavit. Certè soror mea (pergit idem) Viennæ, post obitum Maritum, A. 1662. Febri Malignâ laborans & ab omnibus Medicis pro deplorata habita, bibens de infusione lapidis hujus, (quem à DUCE Guilielmo Leopoldo dono acceperat *D. Mamageta*) in aqua simplici factâ, brevi fuit restituta. Accidit fortè, ut quidam Domesticus febri tertianâ detentus residuum, quod illa reliquerat, sumserit & blandò excitatò sudore ab illa liberatus etiam convaluerit. Hactenus *D. Raygerus*.

CAP. IV.

DE

SUCCEDANEIS LAPIDIS PORCINI.

§. I.

Ceterum analogia illa, quæ Lapidi Histricino cum aliis, in vesicula viventium felleâ genitis, calculis intercedit, in tantâ ejus & caritate & raritate, Medicis nonnullis ansam dedit, ut in parallela quædam & succedanea inquirerent, è quibus modò laudatus Medicus Cæsareus, *D. Carolus Raygerus*, calculum in vesicula fellea humanâ genitum, si non easdem, tamen pariles vires habere suspicatur, dum in *Miscellan. Acad. Germ. Curiosis, Dec. 1. Ann. 3. Observ. 283.* de ejusmodi calculo à se observato ita commentatur: Hæc (scil. formæ raritas) obstitit, quò minus fregerim & an eandem vim, quæ Lapidi Porcino, qui in felle porci, aut ventriculò Histricum in Indiâ reperitur & Lusitanis Piedra del Puerco dicitur, in profligandis febribus tribuitur, habeat, observare potuerim. Lapidem enim (addit) in cavitatibus brutorum usui esse, humanos verò illis destitui, mihi cum *Jac. Bontio* vix

F

cre-

credibile. Ast licet extra dubium sit lapides consimiles in vesicula humana felleâ subinde reperiri, & quidem diversicolores multiplicesque, citrinos scil. nigros, atque rubeos, teste *Cac. Folio* apud *Tb. Barthol. Epist. Med. Cent. 1. Epist. 62. pag. 255.* ut non tantum exempla quamplurima recensentur in *Miscellan. Acad. Casareo-Leopold. Curiosis Dec. 1. Ann. 1. Observ. pag. 117. & 353. it. Dec. 1. An. 3. pag. 560. 181. 430. & Dec. 1. An. 4. & 5. pag. 16. Tack. in Chrysog. pag. 30.* ad oculum verò depinguntur ab *Aldrovando* in *Musæo Metallico pag. 784.* sed & hic locorum in folliculo bilario infanti- cidæ, V. vel VI. abhinc annis publicè dissectæ, tales pisi magnitudine observati sunt, quos adhuc in Musæo nostro curiosô cuius ostendere poterimus: quemadmodum & in cadavere Christiani Secundi, Regis Daniæ, tales lapillos rubros in vesiculâ felleâ re- pertos esse ferunt, quos vinis generosis, imprimis Malvatico, quò in carcere Regio utebatur, adscribit *Tb. Barthol. Epist. 87. Cent. 3.* Licet etiam non negemus egregias & fortè nondum exploratas sa- tis vires illi reconditas esse, cum & Ludo Paracelsi, seu calculo renum & vesicæ (magis adhuc frequenti) plurimùm attribuat *Helmontius*: vix tamen asserere ausim eosdem similes cum lapide porcino effectus exserere, cum nec ipsi calculi, neque infusio eo- rum, à me nuper tentaminis ergò instituta, talem, qualem petra por- ci suggerit, amaritiem præ se ferant, neque tot particulis vo- latilibus & quidem extraversis scateant, ut præsentaneam illam in malignis utilitatem inde sperare possimus.

§. II.

Paulò propius ad lapidem nostrum Malacensem accedunt calculi in vesiculâ fellea Boum sæpè inveniendi, qui colore, pon- dere & sapore ab eo non multum abludunt. Hos enim alios natales habere, quàm calculum humanum, asserit *Helmontius de Lithiasi cap. 8. §. 28.* anomaloque modo produci ab excremen- tis ipsis (potius alimentis,) non per modum aliis infirmitati- bus consuetum, credit. Tales in Bove plerumque cicerum for- ma & magnitudine reperiri, *B. D. Job. Dan. Major in Anat. Chilen.* fol.

fol. 9. observat. Majores tamen ad manus nostras deveniunt ex Museo Bear. & Desideratissimi *D. Schefferi*, Archiatri Francofurtensis; sicut *B.D. Volgnadius* aliquem ovi gallinacci magnitudine, pondere 3vj. *D. Sachsus* à *Lervenheim* verò alium 5ij. 3ij. pondere habuisse legitur in *Miscellan. Germ. Cur. Ann. 1. in Schol. ad Obs. XLIV. p. 118.* Cui parum cedit is, quem nuper admodum Francofurti obtinuit *Dn. L. Spenerus*, Commilito Suiavissimus & in colligendis hujusmodi Naturæ thesauris Curiosissimus. Frequentissimos autem in Saxonia vidit *D. Rosinus Lentilius* in *Parallelismo ad Observ. in A. 1. Dec. 1. annex. Miscell. Nat. Dec. 2. An. X. in App. pag. 51.* Tales à *Sylvatico* Masatios, ab aliis verò Acherones vocari testatur *Aldrovandus* in *Musæo Metallico pag. 792. 794.* Hinc eodem teste *Bellonius* narrat, apud Turcas, jugulato Bove & ablatis interaneis, fel diligenter observari, num habeat lapidem, quem Arabes Hazacri nominant, cujus vires ab *Avicenna* peculiari capite recensentur, licet non in omni felle bovis, sed vix in decimò quoque reperiatur. Addit majoris adhuc fieri & æstimari lapidem hunc à Judæis, in Regionibus illis versantibus, quàm à Turcis, cum hi Judæis saniores sint, qui plerumque malo corporis colore sint præditi & regio morbo obnoxii, in quò nulum præsentius remedium, quam hunc lapidem inveniunt. Hinc & Lanionem quendam, haud procul Lipsiâ, ejus pollinem Jctericis vendidisse & ejus se admirandos effectus ex 3j. in vino propinatò conspexisse, cessante mox Ictero, testatur *Lentilius loc. cit. pag. 51.* Idem experimentis binis confirmat ante citatus *D. Raygerus Dec. 1. Ann. 3. pag. 430.* & quidem ex MSS. observationibus *Dn. D. Spindleri*, Practici quondam Posoniensis, post Ratisponensis Felicissimi. Scil. caupo quidam Posonii ad Aquilam Nigram Ictericus per lapidis hujus c. sal. absinth. & cent. min. (quibus folis antea diu, sed sine fructu usus) insigniter adjutus, post accepto unò vel altero laxativò prorsus curatus fuit. Mater verò laudati Doctoris Ictero pertinaci, ad nigredinem declinante, laborans, à solius vini, in quo calculus hic

infusus & liquefactus, potu, urinâ crassâ & propè nigra, copiosè excreta, quoque fuit curata. Specificè autem convenire in iètero calculosò probabile esse probat *Dn. Albrecht* in *Dissert. de ièth. ex calculis*; unde mirari subit, cur nobilissimum hoc remediî genus in Aulis Magnatum & Emporiis Germaniæ Nobilioribus, in quibus indies Boves saginati (quorum calculi renales & vesicales aureò sæpe colore micant, quos cuilibet ob oculos positurus sum) culinarum holocausta constituunt, insuper fuerit habitum, cum ipsa ratio dicat sal, quo prægnant hi lapides, volatile egregiè quid in morbis ejusmodi præstare posse. Hujus enim abundantiam eorum vis ptarmica odorque acerrimus testatur; unde ejus intuitu bilem viscidam temperare porique choledochi infarctus expedire creditur *D. Lentilio loc. cit.* Neque in aliis quoque affectibus otiosus & invalidus est lapis, cum lentis magnitudine succò Betæ permixtus, & naribus illitus Epilepticum paroxysmum arcere, naribus autem inditus visum acuere & humorem ad oculos descendentem cohibere, ex *Avicennâ* dicatur ab *Ulyssè Aldrovando Mus. Metall. lib. 4. cap. 58. pag. 794.* Hinc coryza frigida, asthmatis, arenulis in renibus, suppressioni menstruorum &c. mederi dicitur ab *Avicenna Canon. l. 2. Tract. 2. c. 400. p. 253.* Eerthinum enim egregium constituit, teste *Sam. Dale* Anglo, in *Mann. ad Mat. Med. pag. m. 559.*

§. III.

An verò majorem adhuc cum Histricum lapide convenientiam habeant lapides in porcorum domesticorum felle reperti, ex viridi-nigricantes & friabiles, quos observavit *B. D. Philippus Jacobus Sacksius à Levrvenheim Miscell. Acad. Germ. Cur. Dec. 1. Ann. 1. Schol. ad Obs. XLIV. p. 118.* experientia crebrioribus observationibus docere posset, cui in specificis hujusmodi, ut plurimum empiricis, omninò primæ sunt deferenda.

TANTUM!

DEO GLORIA!

DISPUTATIO IV.

DE

CHINA CHINÆ.

PRÆFATIO.

Ravitate non minus, quam modestiâ plena verba sunt Hippocratis lib. de artic. §. 20: Turpe scilicet esse cum in omni arte, tum vel maximè in Medicinâ, post multum exhibitum negotium, multum apparatus, multamque de se opinionem excitare, tandemque nihil opis adferre ægro. Vana enim est omnis gloriatio, quæ verum pondere destituitur, & utut fama inde conquesta tantisper volubilis obervet, haud rarò tamen brevi tota evanescit. Virumque totâ die experimur in Stentoribus, Agyrtis & Circumforaneis, qui licet magno promissores biatu artes & arcana sua evebant in cælum & ut Plinius alicubi dolet, famam novitate quâdam aucupando animas incautorum operosè negotientur; quamprimum tamen ad rem ipsam fuerit deven- tum, tantum abest, ut nomen, quod præ se ferunt, sustinere possint, ut potius omni arte & existimatione prorsus excidant; Et idem pene sa- tum hæcenus experta sunt remedia quedam ab Exteris in tantum di- laudata, sive simplicia, sive composita, sive naturalia, sive artificialia, quæ nisi rationi & experientiæ, tanquam Lydio cuidam lapidi res- pondeant, omni, qua prius arvidebant, spe nos destituunt. Testatur illud Moxa Chinensium, à Pastore Buschoviò tantoperè ad percu- randam podagram celebrata, quæ Horstio observante, in Magnatum cura infelicitè cedens, adeò Medicis est exosa, ut moxa nunc in noxam sit conversa & quod novem annis in Epistolâ nostrâ Lug-

duni Batavorum ad Dn. Cleyerum, India Orient. Proto-Medicum, de Moxa exarata prädixeram, aternò nunc silentio damnata fuerit. Multo verò aliter res sese habet cum ejusmodi remediis, quæ laudes suas & encomia propriis in acceptis ferunt qualitatibus, quæ licet aliquando in obscuro latitent & à Medicis habeantur insuper, non possunt tamen non, etiam illic, ubi quam maxime latere videbantur, inclarescere, ac ut scintilla, in cineribus sepulta, in apertam abire flammam. Exemplo nobis sit decantatissimum anti-febrile, CHINA CHINÆ vulgò dictum, quod licet in Germaniâ rarò & sæpè nullo cùm effectu fuerit adhibitum, nihilominus in exteris regionibus, Italiâ præcipuè, Anglia atque Gallia tantum assimatur, ut tanquam unicum febrium intermittentium antidotum Regiis etiam edictis commendatum fuerit. In cujus rei rationem duon inquirò, unicam (quæ totam rem sæpè mutat) circumstantiam in causâ esse reperio, cùm diverso tempore adhibitum remedium, diversos etiam effectus edat & expectationem nostram aut impleat, aut eludat. Enimverò

Temporibus Medicina valet, data tempore profunt,

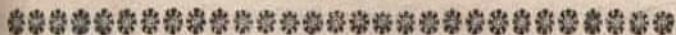
Et data non apto tempore multa nocent.

Quò verò verus & legitimus medicamenti reverà polychrestus usus heic magis innotescat, non potui non in gratiam Dn. Philatrorum, mihi concreditorum, in totum hoc negotium attentius inquire & quæ usui mihi & experientiâ de eo sunt comperta, ventilationi publicæ committere, idque occasione discursus cum Personâ quâdam

Illustri hoc desuper argumenti genus haud ita pridem habiti, cu-

jus jussu & desiderio hæc conscripta & deproperata sunt. Faxit DEUS, ut omnia

FELICITER!

CAP. I.

DE

HISTORIA CHINÆ CHINÆ ET, QUÆ NO-
BIS PRIMUM INNOTUIT, OC-
CASIONE.

§. I.

Mirabilis & detestanda Barbarorum est invidia, quæ pharmaca generosiora magisque præsentanea Exteris, imprimis Europæis denegant, eaque vel in arcanis habent, vel omninò cavent, ne suis unquam terminis & regionibus effèrantur. Exemplo nobis sunt Indi tam Orientales, quàm Americani, quorum illi rarum valdeque pretiosum terræ oleum tanti faciunt, ut nonnisi clanculum inde reportari possit: Hi verò antisebrile suum, Corticem Peruvianum, seu, ut vulgò audit, Chinam Chinæ ab eò, quo Christophorus Columbus, sive conjecturis sive aliorum relationibus persuasus, hanc mundi partem adierat, tempore, ad annum hujus sæculi 64. datâ operâ celabant. Durius enim ab Hispanis haberi, sperabant crebriores febris illic epidemiæ, insultus eosdem tandem aut consumpturos aut cicuratos esse, si nobile isthoc remedii genus ignorarent. Hinc à me vix impetrare possum, ut Raymundo Restaurando (uti se vocat) assurgam, qui libro singulari methodum hanc febres per Chinam Chinæ curandi *Coo nostro* jamdum cognitam fuisse tradit: cum vix aliud è scriptis Hippocraticis elucescat, quàm modum hunc illi neutiquam adversum esse, quandoquidem in curandis febribus alterantibus magis, quàm diaphoreticis (quorum parcissimam mentionem facit) usus est.

§. II.

§. II.

Certum ergo nostris primum temporibus novum hoc remedium genus Europæis innotuisse, idque solertiâ curaque Hispanorum. Postquam enim Uxor Pro-Regis, *Comitis del Cinchon*, in Metropoli Regni Peruani Limesi, ex febre tertiana miserè decumberet ejusque status, uti videbatur, periculosissimus (ut in Magnatum morbis accidit) alibi increbesceret & ad Loxam usque rumor ille perveniret, Præfectus hujus loci, natione Hispanus, Pro-Regem certiores reddidit, ad manus sibi esse remedium, cujus adminiculo Pro-Regina certò certius à febre liberari posset, modò assumptionem ejus non averfaretur. Annuìt agra & corticem Peruvianum ab Hispano transmissum avidè deglutiit, paucisque abhinc diebus cum stupore omnium à molestissima illa febre liberata est. Hòc factò non potuit non fieri, quin fama novì hujus pharmaci per totam partem Hispanicæ Americæ dispergeretur, & cum paulò post iupra allegatus Pro-Rex ex Indiâ in Hispaniam revocatus esset, his pariter in locis rumor ejus longè lateque est dispersus. Quid quod eodem fere tempore, anno circiter 1649. Patres, ut vocantur, *Jesuitæ*, ex Americâ Romam reduces, *peculiari sebediasmate* illuc divulgatò antifebrilis hujus usum & naturam publicarint ejusque notitiam per universam Italiam æque ac regiones illi proximas disseminarint.

§. III.

Vix autem nominatenus inclaruerat hoc pharmacum & ecce plures agmine quasi factò contra illud conspirarunt, tam rudes & plebeji, quam eruditione conspicui. Illi è vulgo se opponébant Pharmacopæi quidam Exteri, pediculorum instar (ut *Helmontius* dolet) aliorum sanguine se saginantes, qui dolo malò consilium suscepere de fama hujus corticis supprimenda, ne succinè hie febres curandi methodo occasio illis surripiatur miserorum crumenas emungendi; unde variis mangoniis & obtreccionibus illi maculam quandam aspergere conabantur. His deinde suppetas ferebant Viri, ceteroquin non indocti, è quibus agmen fere ducunt

cunt *Johannes Jacobus Chifletius & Vopiscus Fortunatus Plempius*, quorum hîc eò processerat audaciâ, ut anno 1655. edito in publicum scripto exequias illi parare non vereretur, quibus tantum etiam obtinuit, ut per aliquot annorum intercapedinem oblivioni datum fuerit medicamentum innocentissimum; donec ex Orci demum faucibus illud eriperet *Sebastianus Badus*, Medicus Genuensis, qui *Anastasi Corticis*, anno 1663. in lucem editâ, Plempii cavillationibus ita satisfecit, ut de innocentia corticis nemo amplius dubitare potuerit, quam anno 1639. jamdum eleganter quoque vindicaret *Rulandus Sturm* Medicus Delphensis. Non expedit hîc utriusque partis argumenta recensere, quæ discussionem publicam è Cathedra mereri videntur. Sufficit unicum illud, omnium fere maximum, Experientia, de quâ merito quis dixerit illud Chymici Regiomontani: HUNC MIHI SOLVE SYLLOGISMUM.

§. IV.

Tandem nostris temporibus in Galliâ præcipuè & Angliâ summoperè decantatur hoc febrifugum, postquam Delphinus Galliarum variis ante, sed in vanum adhibitis remediis, à *Talbotio* Anglo cortice hîc à quartanâ liberatus fuit. Unde factum ut Rex, prout audit, Christianissimus Ludovicus XIV. à citatô jam *Talbotio* medicamentum hoc, antea in secretis habitum, magno pretio redimeret, & in Subditorum solatium scripto quodam publico propalaret. Factum illud est per *Nicolaum de Blegny*, Fautorem nostrum & Amicum percolendum, qui non tantum in *Zodiaco* suo ejus mentionem fecit, sed & peculiari scripto (cujus Tit. *Remedium Anglicum pro curatione febrium ex jussu Regio*) popularibus suis descripsit: Sicut idem quoque legitur in *Tract. Anonymi de la Guérison des Fievres par le quinquina*, à *Paris Ann. 1680.* cujus auctor Dn. *Monginot* Practicus Parisiensis famigeratissimus habetur, qui meo tempore, ob constantem Religionis Reformatæ cultum, carceri famoso (la bastille dicto) inclusus erat: Annis verò subsequenibus opuscula hæc separatim prius edita Ferrariæ simul prodierunt, sub rubrica: FEBRIS CHINA CHI-

NÆ EXPUGNATUR, seu *Illustrium aliquot Virorum opuscula, de verâ methodo febres per Chinam Chinæ curandi*. Sicut eodem fere tempore nova de eodem argumentò schedula Versal'esi jussu Regis publicata fuit, cui Tit. *La maniere de se servir du Kinkina*, in quâ elegantissimè non minus, quàm succinctè modis corticem exhibendi traditur.

CAP. II.

DE

NATURA, GENERE ET ELECTIONE
CHINÆ CHINÆ.

§. I.

PRæmissâ Corticis historiam operæ pretium merebimur, si paulò propius ad Naturam ejus explorandam accedamus, quò manu nos deducunt nomina ejus & ETYMOLOGIA, quæ optimè à Patria locoque natali sumuntur. Dicitur enim *Cortex Peruvianus*, quia nascitur in Peru, celebri Americæ Regnò, unde & *Pulvis Americanus, Indicus, Peruvianus* audit, cum in formâ pulveris frequentius sumatur. An verò æquè rectè *China Canna* vel *China* nominetur, de eo valde dubito, cum nullus ejus in China sit proventus, prout diebus histe è Curiosissimi D. D. Kempfferi, ex itinere duodecennali per Moscoviam, Persiam, Arabiam & universam Orientalem Indiam nuper reducis, orali relatione habeo. Hinc *Quin-quinam* eandem dicere malunt illi, qui nomen hoc è *Comite del Cinchon* Pro-Rege supra laudato deducunt.

§. II.

SYNONYMA ejus 1. ab Auctoribus, quibus notitiam ejus in acceptis ferimus, desumuntur, quorum intuitu *Pulvis Comitissæ* (quæ illo primum usâ) item *Pulvis Jesuiticus: Pulvis de Lugo* dicitur, quia anno 1699. à Joh. Cardinali de Lugo S. I. Romam primum delatus & postmodum ibidem à Collegiò Jesuitarum Religiosis & pauperibus gratis dispensatus fuit, unde & in Angliâ

Pulvis

Pulvis Patrum (the Jesuit's powder) vulgò audit, utut Celeb. *Mortonus* in voris habeat, ut ab odioso hoc nomine liberetur sacrum & divinum medicamenti genus, cum vulgus Anglorum Reformatus vel solo hoc nomine ab usu ejus sapius abhorreat; adeoque præstaret idem 2. ab effectibus *Corticem febrifugum*, *Antiquarium Peruvianum* &c. vocare; sicut Gallis nomine *Remedii Anglici* frequentatur, postquam Delphinus à Talborio Anglo eodem in integrum restitutus fuit, qui ejus Restaurator erat.

§. III.

HOMONYMIÆ intuitu cavendum erat, ne præsens China Chinæ confundatur cum radice hujus nominis, *Rad. China*, ad cujus differentiam duplicatò nomine *China China* audit. Ita enim fieri, experientia testatur, dum Medici quidam materiæ Medicæ ignari, de naturâ hujus pharmaci ab ægris interrogati, respondent radicem esse (es sey die Wurzel China) non absque miserâ simplicium confusione, cum hæc ad radicem, illa verò ad corticem familiam pertineat: Ut raceam Chinam Chinæ in India Occidentali, Radicem verò Chinæ in Oriente, in specie Chinâ reperiri, quam vocem non tam gutturaliter, ut vulgo solet, sed cum sibilo (*Tschina*) efferendam esse monet Polyglottus & Illustris Dn. Ludolfi in *Comment. ad Histor. Æthiopicam*. Sed ut in viam redeamus, eadem de causâ dubito, an hoc ipsum remedii genus rectè *Gentiana Indica* cum quibusdam dici possit, quum falsâ innitatur hypothesi, Chinam Chinæ scil. è radicem procedere familiâ; neque enim ullam cum gentiana analogiam habet, nisi saporis & effectus intuitu. Formâ enim & specie toto coelo differunt, cum hæc ad herbas & radices, illa verò ad arbores & cortices referenda sint.

§. IV.

Nec tamen illi rem acu tetigerunt, qui cortices sub *casia caryophyllatæ* nomine veneunt es olim pro China Chinæ venditarunt, cum illi sint cinamomi ex arbore Canynga ab Orientalibus decerpti & neque colore, sapore vel odore, neque crassitie ad

cor-

corticem Peruvianum accedere videantur. Cinamomum enim caryophyllatum odore, sapore & colore caryophillos aromaticos, quos eò Institores adulterant, imitatur: Cortices autem Peruviani caryophillos nec olent neque sapiunt. Cinamomum illud multo quoque tenuiores laminas habet, quàm cortex noster, qui cortici junioris quercus haud absimilis est, saporis amari & paululum adstringentis; adeòque majorem convenientiam habere videtur cum *crassissima* illa *cinamomi specie*, quæ in Vernacula *Mutter-Gummet* audit; interim similitudo hæc externa & omnino superficialis nullam simplicium illorum identitatem probat, cum è diversis & arboribus & regionibus petantur.

§. V.

Enimverò arbor cortice Peruviano investita & Gannaperide à *Bontio* vocata, in Americâ Peruvianâ ejusque Regno Quinensi propè Loxam pullulat: Arbor Mediocris, ceraso nostrati haud absimilis, sed latè suos ramulos expandens, ut ab *Antonio Bollo*, Mercatore Genuensi in *Epist.* depingitur, foliis pruno, floribus balaustris officinalibus similimis, qui vel albicantes, vel coerulei, utriusque in nullos fructus desinant. Unde arborem hanc in pompam magis & ornamentum à Naturâ quis formaram crederet, nisi fructuum defectum & sterilitatem ejus cortex relarciret omnino pretiosus & totus medicamentosus, cujus intuitu à nonnullis *Arbo vitæ* dicitur, non quod existimemus Arborem illam Paradisiacam hujus generis fuisse, de quâ *Ursinus* in *Arboreto Biblico*, olim in Lect. Publ. à nobis expedito: Sed quod vitam humanam ab innumeris morborum insultibus tueatur & præservet.

§. VI.

E quibus omnibus conficitur: CHINAM CHINÆ corticem esse arboris Americane amarum & adstringentem, ad curanda febres intermittentes præcipuè destinatum; Dico præcipuè febribus intermittentes dicatum esse corticem, ut à priori fiat denominatio. Aliàs non inficias imus corticem Peruvianum & alios longè gravissimos affectus subigere & debellare, imprimis periodice

& paroxysmatim affligentes, sicut aliquot abhinc annis juvenem asthma periodico, ad Phthisin jam inclinante, laborantem solo hoc cortice felicissimè curavimus. Quid quod & febres continuæ, sed periodicæ, remediò hoc percurari possint, ut in seqq. demonstrabimus. Imò in omnibus illis affectibus, quibus febricula quædam se miscet, & corticem hunc partes suas egregiè tueri, præter *Mortonum* & *Collum* jamdudum per transennam quasi observavit Practicus, cum viveret, Felicissimus, *Thomas Sydenham*, cujus posteritati ob plura, quæ me Londini Britannorum excepit, civilitatis argumenta, æternum sum obstrictus.

§. VII.

Optandum autem esset, ut corticem hunc genuinum atque verum semper obrineremus, cum is, qui in nonnullorum officinis prostat, sæpenumero effæctus, putridus & adulterinus observetur: & inde ferè est, quod concisæ illæ, quibus rem antea conficiebant, doses, hodie neutiquam sufficiant, quæ nostris temporibus conjunctim non drachmis, sed uncis metiendæ, cum pristinis temporibus ʒij. in adultis non exceßerint. Fuerunt enim, qui alios & in fraudem effæctos substituere cortices, quibus ut omninò similem amaritiem conciliarent, aloes solutione succurrere, prout fucum hunc jamdudum Pharmacopola quidam Collegii Romani sincerè detexit; & hinc diversitas illa & *differentia*, qua duplex China Chinæ in officinis Aromatariorum vel ut audiunt, Materialistarum reperitur, *Vera* scilicet, quæ pretiosior, & *Spuria* quam *Bastard* China vocant, quæ vilior & pauperculis parabilior est, prout utramque speciem pro suetâ sibi humanitate mecum divisit Curiosissimus rerum naturalium Indagator, *Dn. Waldschmidius*, Bibliothecarius Francofurtensis Meritissimus.

§. IIX.

Operæ pretium merebimur, si è rerum Indicarum Scriptoribus *notas* quasdam ac *criteria* observemus, quibus genuinum corticem à falsò liceat distinguere, quæ potissimum à qualitatibus

externis sensibilibus desumuntur. *Verus* enim Cortex Peruvianus est friabilis, colore cinamomi, sapore grato, amaro & nonnihil aromatico gaudens, odorem spirans suavem, aromaticum & nonnihil mucidum, sed absque molestia, quò solò verum à falsò discernit Dn. Mortonius. *Adulterinus* è contra odore hoc destituitur, sed putridus est & effœtus, saporis ingrato amari & acerbii, coloris nigricantis, ab aloe mutuati, viscidus simul & glutinosus, cum liquore quodam tenace sit imbutus: Unde si frustra adulterina vero cortici fuerint immista, aut masticatione aut contusione faciliò discerni & secerni poterunt.

CAP. III.

DE

FACULTATIBUS & USU CHINÆ CHINÆ.

§. I.

Facultates atque vires hujus corticis indigitant binæ ejus qualitates sensibiles, amarities scilicet & vis aromatica, quarum illa probabiliter à particulis inæqualibus hamatis, linguæ papillulas in diversum rapientibus & vellicantibus: Hæc verò à particulis tenuibus & ut Chymici loquuntur, volatilibus, plus minus oleosis deducenda erit, cum pleraque aromatica, teste experientia, illis imprægnata sint. Prioris intuitu aloeticorum more alvum quandoque mover, sed rarò, opiatís & theriacalibus, si opus sit, facile sistendam. Quin ejusdem amaritiei intuitu vim quandam antihelmenticam, à paucis hætenus descriptam, à nobis autem, tam in infantibus, quàm adultis aliquoties observatam possidet. Nec enim putandum est semen santonici, vulgò semen contra vermes dictum, unicè lumbricorum progeniei adversari, quod licet palmam hæc in passu teneat, nihilo tamen minus alia quoque vegetabilia

bilis amaricantia similem virtutem obtinent, ut in summitatibus absinthii, rapaceti & recrementis lupuli videre est, de quibus elegantem observationem habent *Miscellanea Acad. Cesareo-Leopoldina Germ. Dec. II. Anno VII.*

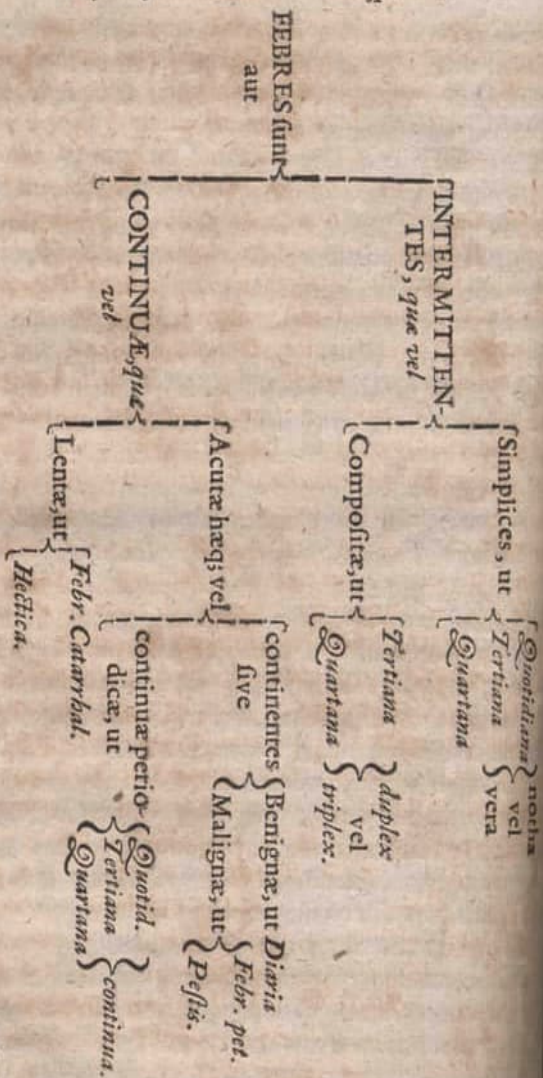
§. II.

Altera corticis nostri proprietas erat vis ejus aromatica, in particulis tenuibus, volatilibus radicata, quarum intuitu calidum & siccum eundem pronunciant *Commentatores Schroederiani, in Append. ad Clav. Pharmaceutico-Chym.* & hinc virtutem aperiendi, discutiendi, attenuandi, resolvendi, putredinem arcendi & roborandi illi tribuunt. Quemadmodum ergo quavis aromatica balsamica tonum viscerum confortant & spirituum tam vitalium, quam animalium vigorem & activitatem excitant, adeoque Naturam & quod vocant, calidum innatum alunt & conservant: Ita cortex hic aromaticus similiter haud exiguum in similibus affectibus extendis qualitatem obtinet, utut sublimius quid in eo quarant Angli, *Mortonus sc. & Guil. Cole*, de quo alibi.

§. III.

Utriusque autem qualitatis intuitu magnam in curandis febribus virtutem habet, cum æquè certò febres fuget, ac sicut illæ febrifera in Sardinia easdem inducant; & hinc meritò per excellentiam *Cortex febrisfugus* audire solet, non quod omnes indiscriminatim febres auferat, sed quod plerasque, in specie chronicas, ab aliis pro incurabilibus sæpe habitas omninò subigat. Quod ut appareat, operæ pretium merebimur, si paucis solitas & solidas febrium differentias expendamus, in quibus antiquiores mirè luxuriant, ut è solis *Rondeletii Tabulæ* apparet, ita quidem, ut Tyrones iisdem magè confundantur, quam juventur: Non enim quinimum, sed qui bene distinguit, bene docet, nec entia præter manifestam necessitatem multiplicanda sunt. Major cerè inter febres est affinitas, quam Veteres putarunt, ut forte non sine causa superfluas illorum divisiones rejecerit *Celeb. Doleus in Encycloped. Pract.* Sufficientes ergò & in Praxi magis obviæ sunt in seq. Tabulâ depictæ:

FEBRES

S. IV.

Jam quaeritur, an cortex Peruvianus omnibus his febrium generibus perdomandis sit Suffensus nec ne? Vulgò soli quartana eundem adversari putant, in biliosis autem & mixtis febribus, ob caliditatem, minus convenire sentiunt, ut *Professores Placentini & Mediolanenses in Consultatione de febre Tertianâ* Cardinalis Doyghi anno 1661. decreverunt. Verùm aliter nos informat Experientia & in eâ fundatus lib. Gallicus: *La Maniere de se servir du Kinkina* jamdum supra allegatus, in quò ad omnes febrium intermittentium species summopere laudatur: Il guerit (inquit pag. 5.) toutes sortes de fievres intermittentes, de quelque nature, qu'elles soient, quotidiennes, tierces, doubles tierces, quarts, doubles & triples quarts, il guerit les mêmes fievres, quand elles sont continues. Hoc est: *Curat is omnes febrium intermittentium species, cujuscunque sint natura, quotidianas, tertianas, tertianas duplices, quartanas duplices & triplices: Curat easdem fevres, quando sunt continuæ.* E quibus apparere posset Chinam Chinæ quoque curandis febribus continuis acutis adhiberi posse: Verùm notanda hîc est emphasis textus Gallici: *Il guerit les mêmes fievres, quand elles sont continues*, quò haud obscurè indicatur, remedium hoc non in quibusve continuis, etiam continetibus simplicibus, sed *continûe tantum periodicis*, ex continuâ & intermittente compositis, commode adhiberi posse. Quemadmodum enim in prioribus magis obesse, quàm prodesse posset, ita in posterioribus dextrè adhibitum, neminem facile deseret, ut in *constitutione epidemica* anni 1693. me fida docuit experientia. Pragressio scil. hyeme pluviosò & circa finem frigidissimo, sub primò vere insolitus & intensus aeris fervor succedebat, per integrum æstatis decursum continuans: Cum verò omnis subitanea mutatio, juxta *Coum* nostrum, sit periculosa, non poterat non insignis M. S. discrasia inde propullare, ut declinante Junio non tantum Dysenterix, sed & febres omnis generis, continuæ æque ac intermittentes, utrobique sæpe malignæ, grassarentur, quæ in pluribus colludentes *Tertianæ*

continua typum observabant, quam præmissio, vel omisso etiam emetico, solo corticis Peruviani usu felicissimè D.B. sustuli, quo præter cives quosdam Academicos *Dn. Herzeri*, Senatoris hujus loci integerrimi, Conjux brevi dierum intervallo perfectissimè convaluit.

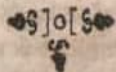
§. V.

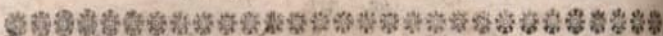
Summum autem & divinum ferè sublevamen adfert cortex hic in omnibus febrium intermittentium speciebus, tam simplicibus, quàm duplicatis aut triplicatis, quæ licet aliis specificis, si ve fixis, ut Regulo & Medicinali, si ve volatilibus, ut ω & quoque cedant, nihilominus æquè citò fieri non solet, ac cortice Peruviano, quò tanquam freno quodam insultum febrilem coercere possumus. Sanè si aliis in affectibus parile ac æquè certum remedium genus ad manus semper esset, ad summam certè perfectionem evectum esset studium Artis Medicæ. Dies & charta me desereret, si omnes *Tertianarios* remediò hòc percuratos recensere vellem, è quibus admirandam ejus efficaciam, ex consilio meo, aliquos abhinc annis sentiebat Illustrissimus Comes ab *Haffser*, qui ob Chorem Illustrè à cibò, nî fallor, statim institutam, summo perè incalescens & in Tertianam incidens, paucorum dierum intervallò remediò hoc plenariè restitutus fuit. Expertus idem est *Dn. Christoph. Saur*, *Ærarii Ecclesiastici Oeconomus*, una cum Uxore, Per- Illustris *Dn. Lynckeri* sorore, quæ febrì hac diutissimè vexata & insigni illo pharmacorum apparatu ab aliis præscripto (cujus pyxides & vascula Myrothecium domesticum mentiebantur) nequicquam sublevata, tandem unà vel alterà hieratifebrilis n. d. è cortice hoc constantis dosi, cum stupore omnium convaluit; sicut idem quoque accidit in *Anlico* quodam *Batibacensi* aliisque innumeris. Quin imò, si febres hujusmodi daplentur, & idem remedium dextrè applicatum convenit, utur ob exiguum & subinde vix sensibile paroxysmorum intervallum re difficultate plena sit. Prosperum tamen & felicem inde successum vidi in *binis Pædagogicis* & *Judæo Baruch* hic satis famosò.

§. VI.

Tandem in *Quartanâ* cortex Peruvianus sacra quasi anchora est, quæ licet olim pro Medicorum scandalo sit habita, hoc ipso tamen antipyreto certò certius superatur, dummodò in unicâ (de quâ alibi) circumstantiâ non erraveris. Testem hîc appello Collegam meum Honoratissimum *Dn. D. Dillenium*, cui sub primò, quò hîc concesserat, adventu, bini quartanarii sunt oblati. Paulò post honoris ergò me conveniens & inter reciprocos sermones illorum mentionem faciens, conquerebatur morbum hunc prorsus contumacem optimis etiam remediis non obtemperare. Quæro an & cortice Peruvianò sit usus? ait, idque bihorio ante Paroxysmum? Ego verò illum tempore intermissionis exhiberem, inquam, si penes me esset arbitrium, idque juxta methodum Modernis usitatam. Repetit ergò doses aliquot & brevî temporis spatio ægros sibi concreditos à morbo illò prorsus liberavit.

Plura, quæ mihi contigerunt exempla hîc annecterem, si opus esset, è quibus suum mihi testimonium non denegabit *Nobil. Dn. Junghen*, Jurium tunc Studiosus, nunc ut audio, Prætor Castrensis, quem Chinæ Chinæ usu expectatione citius à *Quartana* liberavi; quod idem in Signifero Copiarum Hasso-Darmstadarum *Dn. Walthero* accidit. Quæ omnia non eum in finem hîc adduco, ut Thraſonum more bullas & attestata, auro sericoque fulgentia, explicando, vulgi applausum Præxique opimam ambiam, sed ut suppressas hactenus & alicubi prostratas insontissimi remedii vires ipsi Praxi & eventui respondere comprobem.

CAP. IV.

DE

PRÆPARATIS & COMPOSITIS è COR-
TICE PERUVIANO.

§. I.

Quum scelus sit (ut *Crato*, trium Imperatorum Archiater, ali-
cubi loquitur) Compositis uti, ubi simplicia suffecerint, hinc
merito in exhibitione Chinæ Chinæ, tanquam remedii pro cu-
randis febribus sufficientissimi, à mixtura aliorum, quantum fieri
potest, abstinendum. Si enim ullum est medicinæ genus, quod à
theriacalibus & sesquipedalibus compositionibus abhorret, id pro-
fecto cortex hic antifebrilis est, qui non citius, quàm sibi relictus
efficaciam suam exerit. Optima ergò præparatio ejus est simpli-
cissima in pollinem seu pulverem subtilissimum comminutio, qui
absinthite, Malvatico aut vehiculo quodam appropriato in sub-
stantiâ assumptus expectationi nostræ optimè satisfacit. Hinc B. Dn.
Strauss Antecessori meo, Desideratissimo, in frequenti usu erat
Potiuncula *D. Fausti*, Prof. quondam Heidelbergensis:

Recip. Vin. Rhen.

▽ salu.

Syrup. gran. aa. ℥ij.

Chin. Chin. ℥ij.

M. pro 2. dosibus.

D. Wormserus, vñ èν αἰγίοις, olim Practicus hujus loci haud incele-
bris Bij. Vino Rhenano infundebat & more Antiquorum ante Pa-
roxysmum propinabat, quâ sæpe ratione febrem jugulabat, sed non
citra metum recidivæ; ad quam præcavendam aliâ hæc viâ in-
cendunt. Inclutus *Wedelius*, Antecessor Acad. Salanzæ, Chinam

Chinæ

Chinæ cum Vino Malvatico dare jubet, ut majorem cortici activitatem conciliet. Mihi meisque ægris vini absinthiaci haustus post singulas corticis doses assumptus suffecit, idque nunquam, quæ DEI est clementia, sine felici eventu.

§. II.

Quodsi ob corticis amaritiam forte grave fuerit eundem in formâ pulveris assumere, compositio aliqualis, aut simplicissima, admitti & cum conf. vel syrupo quodam gratiori aut BOLUS, aut ELECTUARIUM exinde confieri poterit, quale Sydenhamio Celeb. quondam in usu erat:

Recip. Cort. Peruv. ʒi.

Conserv. ros. ʒij. M. F. Elect.

Quum autem cortex ita nimis dilatetur, hinc elegantius cum Syrupo quodam hanc in formam redigitur, Syrup. sc. papav. errat. rub. idæi & similibus, e. g. sit Elect. Mortoni:

Recip. Chin. Chin. ʒj.

Bals. Peruv. ʒj.

Syrup. rub. id. q. s. M. F. Elect.

Loco bals. Peruv. in *Hiera mea antisebrili*, quæ in officina *Dn. Scipionis* prostat, aliud admisceo, quod vim corticis mirè exaltat & omnia generis nervosi, quæ nonnulli pertimescunt, incommoda præcavet.

§. III.

Sin & hæc forma non arrideat & PILULÆ forè experantur, faciliè hæc consiunt, si cortex subtilissimè pulverisatus Tragacantho excipiatur indeque pilulæ formentur:

Recip. Chin. Chin. pulverisat. ʒiʒ.

c. Mucilag. Trag. ʒ. tormentill. vel card. bened.

extr. q. s.

F. Pilulæ, in ditioribus deaurandæ: Quibus, si Diarrhœa quædam sit conjuncta, Theriaca coelestis aut aliquid de laudano opiatò admisceri poterit.

§. IV.

Tandem sunt, qui TINCTURAM inde conficiunt, sive menstruo appropriato extrahendo, sive iterato in ∇ . simpl. decoquendo, v. g.

Recip. *Cortic. Peruv.* grosso modo pulverisat. $\text{z} \text{ij}$. coq. leniter in ∇ . *simpl. lib. j.* ad dimid. Col. & remanentiam Decocti affusa recenti ∇ . toties de novo coque, donec omnis amarities extracta sit. Tandem omnes col. misce, adde

Syrup. caryophyll. q. s. ad grat. *Dos.* $\text{z} \text{iv}$. v. vj .

§. V.

An & EXTERNE quid valeat, si cum sapone nigro in CATAPLASMATIS formâ carpis applicetur, quod haud ita pridem nonnemo asserere non dubitavit, illud certo prius confirmare non audeo, quam iteratis experimentis ex ipsa praxi habeamus compertum. Probabilitatem tamen aliquam ipsi mutantur alia pericarpia antifebrilia, è fuligine, telis araneorum ipsisque araneis parata, quibuscum pari fortè passu ambulat.

CAP. V.

DE

LEGITIMA CHINAM CHINÆ USURPANDI
METHODO.

§. I.

Nobilis est historia, quæ de Inclyto quondam Argentiniensi Archiatro, D. Kueffero (sine cujus adminiculo, *Willio de Stimeribus Philiatr. Germ.* teste, nullus è Magnatibus unquam reconvalescere voluit) circumfertur, qui Philiatro nescio quæ secreta ab eodem expectanti cum *Capivaccio* respondisse fertur: *Disce meam methodum & sat habes.*

habebis arcanorum: Methodus enim vera & legitima est, quæ principium, medium & finem obtinet in Arte Medicâ juxta *Hippocr. lib. de decenti habit.* §. 31. Methodus est, quâ medicamina generosiora atque drastica ita temperantur, ut legitimè administrata manus quasi DEI sint, sinistrè verò adhibita culter in manu furiosi. Exemplo sit februm per Chinam Chinæ curatio, quæ debito tempore, numero & mensura dispensata indubitatum & infallibile febricitantium est solatium: Intempestivè autem usurpata periculosa generis nervosi symptomata & certum recidivæ metum sibi juncta habet; quæ omnia tamen abusui magis, quàm usui ejus adscribenda sunt:

Ufus habet laudem, crimen abusus habet.

§. II.

Duplici autem ratione cortex hic in Praxi dispensari suevit, altera Veteribus, altera Modernis usitata. Priores, ut pleraque febrifuga ita & Chinam Chinæ una vel altera horâ ante paroxysmum ingruentem exhibent, quò ipso febrem quidem aliquantisper suspendere, sed & agros e contra in alia, priori longè vehementior mala, sæpiusculè præcipitare solent, febri post certò recidivante, nisi in subjectis firmiori texturâ præditis natura morborum Medicatrix errorem hîc commissum alicubi emendet. Rationem hujus rei fusè explicat ingeniosissimus Anglus *Guilielmus Cole* in *Novæ Hypotheseos, ad explicanda februm intermittentium symptomata & typos, excogitata hypothesei*, quam ut fusius hîc explicem, instituti nostri ratio non patitur, nec verbum hoc omnes capiunt.

§. III.

Altera eaque legitima Modernorum methodus est, quâ non tam ante, quàm post insultum febrilem corticem hunc commendant; præmissis, si opus, præmittendis, incipiendo tempore apyrexias & singulis 4. aut 6. horis dosin ejus repetendo, ut antequam è foco suo erumpens fermentum febrile partibus nervosis se ingerere

gerere possit, obtundatur ejus virulentia ipsique via ad fibrillas & nervos, quos incommodare solet, præcludatur. Ita enim pedetentim & succesivè absque ulla sæpe excretionè sensibili spicula ejus obrunduntur, enervantur & felicissimè invertuntur; què agendi modum elegantissimè exprimit Tract. Gallicus *La maniere de se servir du Kinkina pag. 5.* verbis seqq: Aussi les habitans du Peru ne se servent ils jamais de purgation pendant l'usage du Kinkina & pretendent, qu'il consume peu à peu la cause de la fièvre, comme le tan des corroieurs consume tout ce, qui se trouve de superflu dans le cuir. Interea tamen usus ejus febri jamdum profligatâ aliquamdiu est continuandus, quod iis, qui eodem in Praxi sunt usuri, in aurem jam dixisse sufficiat.

CAP. VI.

DE

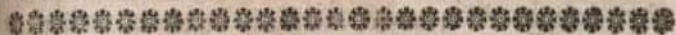
SUCCEDANEIS CHINÆ CHINÆ.

Quamvis cortex noster antifebrilis nunc pretio magis tolerabili veneat, quàm pristinis temporibus, ita ut libra ejus, quæ 8. imò 16. Imperialibus primùm vendebatur, jam vix tribus insumptis habeatur; quia tamen ne sic quidem à Pauperculis obtineri potest, hinc cogitavi sæpe, annon in solo patrio hic simile aut parile medicamentum ejusdem effectus inveniri possit, & tandem incidi in simplicissimum & parabile admodum remedium, cuius ʒi. vix duobus cruciatis, imò gratis haberi potest, quo eadem via usurpato iis, quibus res angusta domi, non minus feliciter opitulatus sum; sed ut verum fatear, res æque citò, ac cum cortice Peruviano, non expeditur, quo hanc ob causam domesticum

cum illud antifebrile subinde stimulare & acuerè consuevi. Dabitur fortè occasio. ut & illud crebrioribus observationibus magis probatum luci tradam publicæ, modo Summus rerum humanarum Arbitrator, Deus T. O. M. vitam nobis & sanitatem indulserit.

EPILOGUS.

Dixi, quæ alii, lucro magis intenti, sanctiori silentii populo involvenda & in arcanis habenda censerent, eoque magis, quod hæc talia non ludendo aut domi pyra assando, sed per infinitas itinerum molestias, cum præsentaneò sæpe vitæ sanitatisque discrimine, addiscere soleant. At plus apud nos obtinet Summi, quam respicimus & devotè veneramur, Archiatri gloria, plus interesse publicum, quàm elumbium quorundam nummorum manipulus. Fruere hisce, mi Philiatræ, & propediem alias, in Germaniâ nostrâ nondum omnino obvias, non minus tamen certas & probatas morborum quorundam contumacissimorum curas expecta. Interea Vale & res tuas ex voto perage!

ADDITAMENTUM.

Habitâ jam Disputatione præsentè, à Nobilissimò Dn. D. Prætorio ex Italiâ obtineo D. Helvetii Junioris methodum, qua febres omnis generis per Chinam Chinæ, in Clysteribus adhibitam, felicissimè curavit: Parisius primum Linguâ Gallicâ, mox & Parmæ Linguâ Italicâ impressam, quam boni publici ergo, Latinitate donatam, his subjicere volui.

¶ (o) ¶

METHODUS
FEBRES OMNIS GENERIS, SINE MEDI-
CAMENTIS ORE SUMENDIS,
CURANDI:

DETECTA PRIMUM

&

REGI CHRISTIANISSIMO
OBLATA,

à

D. HELVETIO Jun.

Ex omnibus specificis antifebrilibus, usquedum cognitis, Chi-
na China sine ulla contradictione est excellentissimum. In
hoc omne Medici conveniunt: Ipse autem studio singulari omni
cautelâ & diligentia possibili adhibita, in eo prorsus sum con-
versus. Verissimum quidem est, quod in presentem usque horam
plura incommoda in modo exhibendi observata fuerint, id
quod in causa fuit meque obstrinxit, ut de methodo quadam solli-
citus usque fuerim, quæ inconvenientibus illis subiecta non sit &
mediante quâ, ex admirando hoc remedio, haurire possumus id,
quod habet boni, fugiendo quævis perniciofa & incommoda.

Equidem omni caret dubio, ante me similem inquisitionem
à nemine, ex infinitò Medicorum numero, institutam fuisse, utur
quamplures & diversæ Chinæ Chinæ præparationes occurrant,
quæ à XXX. vel XL. annis, per totam Europam, in hunc usque
diem crescunt eundo.

Sunt, qui eandem dant in infusione: Alii in substantiâ: Quidam
exinde tincturam extrahunt: Nonnulli Syrupum conficiunt:
Rursus alii in extracti formâ præscribunt; Paucis: in centum for-
mas, à se invicem diversas, transmutatur; verum ex omnibus
illis

illis nemo talem usque modum invenit, cujus intuitu ægri se felices & contentos prædicare possint.

In effectu autem rei que veritate quidam conqueruntur, quòd stomachus inde gravitate intolerabili corripiatur, cum insigni dolore. Alii pectus inde affligi clamant. Hic calorem insolitum: ille se nimium exsiccati querulatur; tandem toto die sunt, qui licet remedio hoc curati fuerint, eò tamen rursus uri nolunt, si ve jam mala, quæ agitantur, ab ipsa Chinâ Chinæ, quam hauserant, proveniant, si ve à regula & methodo, quam sumendo illam observare jussi sunt, quæ talem circumspèctionem exigit, ut facillime, sub usu ejus, ut decet, continuatò, in quadam parte cessitari possit.

Non dicam jam de incommodis Chinæ Chinæ magis cognitæ & de quibus omnes ægri (præter gravamina illa, de quibus modò dixi, particularia) generaliter conqueruntur, inappetentia scilicet ejus, horrore & amaritudine, quæ nunquam ferè à medicamento hoc, ore sumpto, tolli possunt, quacunque etiam formâ propinetur; quod eò gravius est, quòd sæpius, non obstante nausea, agris necessario molestâ, à primò ejus usu, inevitabiliter adversissima ejus assumptio est repetenda, idque eodem die & quidem sex ad minimum septimanarum spatio: Præterquam, quòd contra quamvis recidivam, quæ succedere posset, usus ejus sæpe reiterandus sit.

Omnes ergò & singulas illas circumstantias, minus certè favorabiles, seriò pensitans & quòd à remedio hoc prorsus sint inseparabiles, profundâ meditatione volvens & revolvens, putavi tandem me aliam, eamque magis acceptam, methodum eò utendi detexisse, quâ proficui ejus effectus sic obtineri possint, ut quicquid molestiam aut dolorem quendam fortè causari posset, evitetur.

Non autem alia hæc via est, quam in formâ CLYSTERUM.

Quapropter expediet recipere unciam unam Chinæ Chinæ

selectissimæ & in pulverem redactæ, eandemque dimidio poculo aquæ tepidæ miscere, nequicquam alterius adjiendo.

Hic clyster in FEBRIBUS INTERMITTENTIBUS sub fine paroxysmo infundi debet, repetendo tribus vicibus de die, donec perfectè curata fuerit, quod nunquam longè post accidit; rarum enim & insolitum est novum recurrere paroxysmum: Rarissimum duos se trudere: Nunquam autem tres accessisse vidi.

Curatò agrò, observandum est, ut per XII. dierum spatium similibus adhuc clysteribus utatur: Scilicet prioribus sex diebus unò matutino & alterò vespertinò tempore: Reliquis verò sex diebus unico tantum, horis matutinis, eluatur.

Quemadmodum, sub usu illorum, præstat quàm diutissimè & in quantum est possibile, retinere clysterem: Ita si fuerint personæ nonnullæ, quæ eundem in corpore retinere nequeunt, nisi per exiguò temporis intervallo, illis proficuum erit, si pulveri Chinæ Chinæ ꝑb. syrup. papav. albi miscuerint, qui sine magnò labore retentionem medicamenti facilitabit.

In FEBRIBUS CONTINUIS fiat clyisma ex Decocto Chinæ Chinæ, cum aquâ simplice: Cui immisceatur adhuc ꝑi. Chinæ Chinæ; & quoad syrupum papav. albi, ea quæ modo diximus, de nuò observanda.

Infunditur autem enema sub declinatione exacerbationis & si hæc non incommodet, detur eò tempore, quò febris minus urget.

Dum porrò in febribus intermittentibus ter de die ager est clysterizandus, in continuis illud quater fiat, oportet, donec à febre sit immunis.

Post curationem idem Clyster per XII. dierum spatium, eò, quò anre dictum, ordine, est continuandus, primis scil. sex diebus unum mane & alterum vesperi: ultimò verò sextiduo indices vesperi unum infundendo.

Hoc remedii genus omnibus, cujuscunque status, ætatis, aut sexus fuerint, personis convenit, differentiâ saltē, quoad dosē Chinæ Chinæ, habitâ.

Infantibus enim adhuc lactantibus, usque ad ætatem 4. annorum, $\mathfrak{z}\text{ij}$. Chinae Chinae sufficiunt.

A quarto ad decimum annum $\mathfrak{z}\text{ij}$.

A Decimo ad XV. annum, $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$.

Ab anno XV. ad XX. $\mathfrak{z}\text{vi}$.

Ab anno XX. ad LX. integra dosi, scil.

$\mathfrak{z}\text{ij}$. locum habet, etiam in Gravidis, in quibus remedium hoc, absque ulla agitatione aut commotione p. n. effectum suum præstat.

Interim, qui temperamento debili, aut visceribus nimis teneris & delicatulis gaudent, nonnisi dimidiam dosin, h. e. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. capiant.

Observandum autem I. Eos, qui rarius clysterem reiterant, usum ejus diutius continuare debere, ut majori numero operetur; quod enim unumquodvis enema, in specie agere non potuit, illud tandem repetitio diuturnior expediet. Quod non solum iis, qui integram dosin capiunt, sed & qui partem ejus tantum adhibuerint, dictum esto.

II. Observeretur, quod iis in subjectis, quibus Lethargus, febres malignas tubinde comitans, gravis est, syrupus papaveris albi clysteribus non adjiciendus; sed retentio illorum diuturnior aliò, quocunque fieri poterit, modò promovenda sit.

Contra III. observeretur, ut in febribus cum alvi fluxu conjunctis, clysteri semper $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. syrup. papav. albi misceatur, nunquam illud omittendo.

IV. Notam meretur, quod in morbis complicatis, ut defluxionibus pectoris à capite decidentibus, pleuritide, vulneribus cujuscunque generis & similibus, remedii hujus administratio semper conveniat, non sine felici successu, ita ut nunquam non febrim tollat, facilitatem majorem simul ad reliquias tollendas post se relinquens.

Aliàs nequicquam febribus conjungi solet, quod usum remedi hujus contraindicet, nisi tensio extraordinaria ventris inferioris.

Tandem adhuc observetur, quod, ut ægri reperiuntur, qui clysterem retinere nequeunt, ita econtrariò dentur, qui eosdem planè non, aut tardius ejiciunt; id quod inflationem abdominis causatur. Hisce ergò convenit, ut alternis diebus, circa vesperam, utantur enemate Laxativo, quod illos facilè expediet. Alioquin autem clysteres è China Chinâ parati, facultatem purgandi non habent; & quia hunc in finem non injiciuntur, ægri se minus discrucient, si neque bilis, neque alius humoris excretionem, clysteribus communibus familiarem, observaverint.

Quod DIÆTAM attinet, nullam, nisi ordinariam impetro. Æger nutriatur jusculis, quamdiu febris urget, quâ finitâ comedat modicè, ita tamen, ne stomachum nimis oneret, abstinentiò à cibis digestionis difficilioris. Porus durante febre sit Decoctum hordei, pro lubitu & gustu cujusvis parandum. In febribus malignis rad. scorzon: cum rad. CC. in alijs rad. Aceros. Nenufaris, Agrim. Cichorei, Gram. ad refrigerandum: Bismalv. Sebest. Liquir. Zib. & mellis in affectibus pectoris adjici possunt. Febris finita Vino rursus ægrum consolari possumus, cui, quantum fieri potest, gratificari semper decet, &c. &c.

•S) (o) (5•

DISPUTATIO V.

DE

CLYSTERE TABACINO.

§. I.

Non linguæ tantum & palato delicatulorum, sed & gutturi inferiori, ut cum *Plantô* loquat, novæ indies cupediæ parantur, dum præter diversi generis clysteres, Tabacophilorum instar, fumum Nicotianæ quoque nostris diebus sugere tenetur, qui non secus atque alia, sive laxandi, sive alterandi gratiâ, injecta, in quamplurimis affectibus præsentaneam sæpe opem affert, neque tot specierum farraginem, in vulgaribus enematis observandam, requirere solet.

§. II.

Optandum sanè esset, ut, quemadmodum Ibis avis, cui inventio clysterum communissimè adscribitur, solâ aqua marinâ, ad eluendam alvum, contenta erat, ipsi quoque Medici sive simplicitatem, sive selectum majorem observassent, cum tot radicum, herbarum, seminum & electuorum cumulus sæpe burfam magis, quàm alvum miserorum eluat, quæ sola aquâ falsâ commodius & certius, reliquis prorsus irritis, moveri poterat, ut propriâ experientiâ edoctus *Regnerus de Graaf*, Anatomicus Celebratissimus, in egregio de *Clysteribus libello pag. 186.* dudum monuit; cui, in scybalis magis induratis, solum oleum commune sive surrogari, sive maritari poterat, quò felicissimè suo tempore usus est *Solenander in Consil.* hinc inde.

§. III.

Non minus eadem simplicitate & Clysteres alterantes à mulierculis domi parari solent, officinales effectui, si non superantes, proximè tamen amulantes, CARMINATIVI scilicet, ex decocto florum chamomillæ, ANODYNI ex capitibus papaveris, in aqua

qua vel lacte decoctis, TRAUMATICI, ex terebinthina lacti vel urinæ commista, ANTIFEBRILES ex pulv. Chinæ Chinæ aquæ simplici infuso & sic in aliis.

§. IV.

Omniū verò simplicissimi sunt CLYSTERES TABACINI, quos in GERMANIA nostra rarius vel nunquam in Praxi Medica adhiberi, non sine causâ miratur *D. Stifferus in Epist. ad Societ. Reg. Londinensem de machinis fumiductoriis curiosis*, quum in Angliâ aliusque in locis sint frequentissimi.

§. V.

Quantum enim usus sint in Colica, Nephritide, Passione Hydricâ, Herniâ flatulentâ, Tenesmo, Fluxu mulierum Albo, Tympanitide & similibus affectibus, ipsa testatur experientia. Inflationem profectò Abdominis, infantibus familiarem, incantamenti instar sopire solent, ut nuper admodum in puerulo observavi. Dysenteriam quoque, nullis aliis juvantibus, curare valent, ita quidem, ut Clystere hoc Tabacino Felicissimi quondam Medici, *D. D. Sebastiani Schefferi*, Conjux, Dysenteriam gravissimâ laborans, ex Orci faucibus erepta fuerit, quod ex propriâ Matronæ beatissimæ relatione habeo: Quemadmodum nuperrimè adhuc similitum exemplum hîc Gissæ observavi. Quin & Epilepsiam Infantum verminosam eò mediante profligatam esse, testatur antè laudatus *Stifferus*, rejectis paulò post inflationem copiosis, per vomitum & secessum, lumbricis.

§. VI.

Applicatio autem Clysteris hujus fit ope ductus cujusdam coriacei, filis ferreis, spirali modo convolutis, suffulti, fistulis tabaci flexibilibus, quæ Turcæ & Barbari utuntur, similimi, cui in parte superiori pyxis aut eburnea, aut lignea, internè, aliam, è lamina ferrea paratam & foraminulis pertusam, continens affigitur, cui folia Nicotianæ incisa, cum carbone ignito inseruntur, quorum fumus, ope fistulæ operculo pyxidis annexæ, per ductum continetur.

ceum & siphunculum ano immittendum insufflatur, ut ante laudatus *Stifferus* omnia in figuris æneis ob oculos ponit, in supra alleg. libro, de mach. fumiductoris curiosis. Conferatur & *Deckerus* in Exercit. circa Mat. Med. nov.

§. VII.

Cum verò instrumentum hoc (quod in Angliâ passim venum exponitur) nostris in regionibus non aequè semper obtineri aut parari possit; hinc ad ejus imitationem simile è ductu illo coriaceo, quò *Regnerus de Graaf*, ad enemata sibi metipsi applicanda, utitur, facillimè confieri poterit, si loco siphonis superiori extremitati applicandi, pyxidem illam tubulatam applicaveris, ita quidem, ut in *Tab. III. Fig. I.* summmitati ductus coriacei B. superingeratur pyxis lignea in *Fig. II.* ejusdem *Tab. III.* depicta, cujus inferior apertura D. tanta capacitate gaudeat, ut summmitatem ductus B. in se recipiat hujusque oræ C. insistat. Pyxis hæc exterior lignea, aliam è laminâ ferreâ paratam & in fundo C. perforatam contineat, oportet, cui folia tabaci incisa inferuntur, quæ à carbone ignito imposito accensa in fumum abeunt, per fistulam seu tubulum E. operculo B. *Fig. II.* annexum, & consequenter per inferiorem tubulum A, intestino recto inferendum, abdomini insufflandum.

§. VIII.

Et hæc quidem ratione & verecundiæ ægrorum consulitur, qui Clysterem hunc sibi metipsis applicare, ductum è lecto protrahere & ut per adstantes fumus ipsis insuffletur, curare & jubere poterunt, haud aliter, ac loco pyxididis, siphone ordinario summmitati e ductus B. in *Fig. I. Tab. III.* applicato, similiter Clysteres ordinarii & communes iisdem agris, non inspectis posterioribus analyticis, applicari poterunt, conf. *Tab. IV. Fig. I.*; ut idem ita instrumentum duplici huic usui & intentioni applicari possit.

DISPUTATIO VI.

DE

NOVA HERNIARUM CURA.

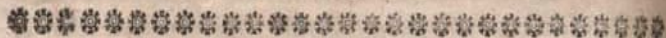
INTROITUS.

S virtus & in hoste laudanda, sanè nemo nobis vitio verterit, si provi-
dam atque gratiosam LUDOVICI XIV. Regis Galliarum cu-
ram, & quo de vita subditorum est sollicitus, amorem hic publi-
cè deprecaverimus, dum pharmaca quævis certiora & infallibilia, ab
Auctoribus, eorum & inventoribus multis sæpe francorum millibus &
stipendiis amplissimis redempta, in civium salutem bonique publici in-
crementum evulgare solet, cujus rei plurima nunc in publicum spe-
cimina sunt edita. Non dicam jam de verâ & infallibili febris cu-
randi methodo, à Talbotio coemptâ & jussu Regio publicatâ, utpote
quam alibi sufficienter excusimus. Neque de altero easdem febres
per clysteres curandi modo, haud ita pridem ab Helvetio linguâ Gal-
licâ jussu Regis primùm, mox & auctoritate Serenissimi Ducis Par-
mensis lingua Italica publicato, nunc verò latinitati donato & nuperi-
mè factis experimentis à Dn. D. Albrechto Hildesheimii comprobato
quicquam addam. Sufficiat saltem novè, quod similiter bonitati Regni
acceptum ferimus, remediū antidyssenterici us & *ωσίδου* paucis meni-
nisse, cujus inclutus Leibnizius in Epist. ad B. D. Volckamerum, An-
no 9. Dec. 2. Miscell. Acad. Germ. Cur. circa finem addita, primùm
nos participes reddidit. Innotuerat autem illud Viro omni literaturâ
celeberrimo ex Henrici Justelli, Magnæ Britaniæ Regis Guilielmi
Bibliothecarii, relatione, qui cum idem famigeratissimo Magliabechio
perscripserit, hucque Amicum in Gallia eâ de causa consuluerit, re-
sponsum tulit, rem non esse de nihilo, cum Marchio Louoylius Chi-
rurgos per omnes exercitus eò jussu Regio instruxerit. Non cunctat

E. i. v.

*E. vir curiosissimus, per amicum, à Medico Parisiensi, cui in frequentissimo usu erat remedium, certiorē ejus notitiā impetravit, quæ fere ita se habet: Mercator quidam Galus, nomine Gecnier, ex Hispania Lutetiam attulerat 150. lb. radicū, quam Americanis magnarum in curanda dysenteria virium esse perceperat. Hoc ut inclaresceret, Medico cuidam ingenioso partem mercis suæ credidit, qui captis primum quamplurimis in Nosocomio, vulgò Hostel de Dieu dicto, experimentis, Regi illud tanquam à se inventum obtulit, qui comperta medicamenti virtute, summā pecuniā insigni prius soluta, Medicum privilegio, ut solus illud distribueret, instruxit. Mercator interea omnia quesibus implet, Medicique perfidia tanto beneficio orbatus rem ad Parlamentum desert, in quo līs ita est finita, ut Medico privilegium Regium sartum utrumque maneret, modò pro mercibus Mercatori satisfaceret. Hic tamen agrè ferens omnia & aliis tum Pharmacopæis tum Medicis specificum hoc aperuit, donec consociorum discordiā arcanum successefunde patefactum fuerit. Tandem verò auspiciis Magni Regis methodus remedio hoc utendi lingua Gallia evulgata est ab Adriano Helvetiō, Medici in Batavia clarissimi Joh. Frid. Helvetii filio, in Gallia nunc florente, cujus jam ante mentionem fecimus. Ne autem Germania eò amplius careret, curam hanc è Gallico in Latinum conversam peculiari Epist. ad Nat. Curios. descripsit supra laudatus Leibnizius, quæ primum Listeri opusculis, mox & ultimo Miscell. Acad. Nat. Cur. anno III. sc. Dec. II. annexa fuit. Sed neque hic subsistit Regis erga subditos benignitas, quæ si in externos pariter ac indigenas se extenderet, sanè non haberet de quo conquereretur Germania. Habet tamen & hic de quo sibi gratuletur, dum & affectuum externorum, Chirurgos magis concernentium curam egit, quandoquidem & novam eamque incruentam **HERNIARUM CURAM**, à Priore de Cabriere feliciter exercitam, similiter typis publicis excudi jussit, quam vel eam ob causam ventilatione publica omnino dignam esse duxi, quod non tantum heic locorum, sed & in universa pariter Germaniā usquedum paucissimis forte cognita, itaque comparata sit, ut dubitare quis posset, utrum effectus medicamento magis quam enchirisi Chirurgica tribuenda sit. Ne verò*

manca mutilave videatur tractatio, præmissa prius herniarum generatione, reliquas, Operatoribus, ut vocantur, hætenus familiares herniarum curas simul paucis eviscerabimus. Faxit DEUS
ut omnia feliciter!

CAP. I.

DE

HERNIARUM DESCRIPTIONE ET
DIVISIONE.

§. I.

Herniæ nomen generale est & omnes illos affectus comprehendit, in quibus aut ob ruptionem aut dilationem partium continentium viscera, in abdomine potissimum contenta, locum p. n. mutant, alibique impacta hærent. Hinc non inconvenienter ab aliis rupturæ, vulgò *die Brüche* / dicuntur, quod herniæ propriè sic dictæ semper ruptionem quandam membranarum continentium, si non perfectam, saltem inchoatam sequantur. Hinc non malè *Paracelsus* in *Prælect. de vuln. Tom. 2. oper. p. m. 569.* Herniam describit ita: *Der Bruch* nihil aliud est quàm *ein Loch da die intestina heraus gehen.* Unde non video, quo jure diverticulorum tumores, hydrocele v. g. sarcocoele, pneumatocele, cirrhocele, à *Costero*, *Barbette* aliisque Practicis innumeris ad hernias referantur, cum neque ruptio quædam, neque partium illarum dislocatio observetur, adeoque rectius Tumoribus à *Sennerto* accensentur *lib. 3. Pract. Cap. VI. p. 219.*

§. II.

Quemadmodum verò hi excessu peccabant, ita insufficientis partium enumerationis & defectus cujusdam argui merito possent

illi, qui omnes herniarum species ex omenti aut intestinorum versus umbilicum, inguina & scrotum prolapsu deducunt, quarum hanc enterocelen, illam bubonocelen, istam verò omphalocelen nominant. At licet non inficiemur, tres has herniarum species in Praxi esse frequentiores, certum tamen est & alia quandoque abdominis viscera è situ suo dimoveri & ruptis continentium repagulis p. n. protuberare, quod à liene, hepate &c. quandoque contigisse Scriptores Chirurgici testantur. Nec semper versus anteriora subident partes herniam causantes, sed quandoque versus dorsum prolabuntur, inibique protuberantiam ejusmodi varicosam excitant, ut non tantum *Barbette* è modernis, sed & *Cous* noster suo jam tempore observavit *lib. 2. de morb. §. 64.* Quid quod & superiora versus ruptio hæc contingere valeat, ita ut & per diaphragma, seu in utero materno, seu extra uterum disruptum, ventriculus aut omentum in mediam C. H. regionem eruperint, quorum prius inclutus & *B. Clauderus in Ep. ad D. Ruysch* Amst. de observatione Anat. mirabili Patavio 1661. conscripta, posterius verò *Dn. D. Praunius*, Auditor quendam meus eruditissimus, nunc Poliater Campidonensis in cane hæc dissectio observavit, de quo vid. *Misc. Acad. Germ. Dec. 2. A. 2. obs. 124. pag. 186.*

Nec obstat, hæc talia absque insigni suffocationis aut asthmatis periculo contingere non posse, cum pertuso diaphragmate aer in pectore contentus quâ data porta ruens ipsos pulmones comprimere non possit, quod ad expirationem summopere necessarium esse, per *Mayovii* follem & instrumenta *Sengnerdii* ostendit *D. Schamberg* Lipsiens. in politissima de *Respiratione lesa dissertatione.*

R. Fieri enim potest, ut omentum vel alia pars factum in diaphragmate foramen adeò exactè obtureret, ut æger absque ulla respirationis difficultate salvus maneat. Insignem hujus rei observationem mecum benevolè communicavit Vir multæ Experientiz *Dn. D. Herthius* Archiater Hasso-Darmstad. & in Ludoviciana nostra Collega honoratissimus, quam paucis hæc referre li-

ceat: Baro literis armisque verè Nobilis globo sclopetario olim in pectore perfoſſus erat, globulo diaphragma ſimul traſcente; curato, ut putabatur, vulnere, per integrum octennium nequiquam inde moleſtiæ ſenſit, licet ſolemnibus & vehementiſſimis ſæpe venationibus abſque ulla reſpirationis difficultate interfuerit: Aliquot verò abhinc annis Virginem ſibi deſponſavit formoſam, ſed vegetam & robuſtam, in cujus amplexibus nimium exardeſcens paulò poſt immani & terribili dyſpnoeâ corripitur, ut magno cum labore inclinatus è profundo quaſi ſpiritus trahe- re coactus fuerit, tuſſi inſimul rejiciens materiæ purulentæ quantitatem maximam, ut conſummatâ phthiſi laborare videretur, ipſique Medici omnem jam pulmonum ſubſtantiam abſumptam eſſe crederent, ita ut poſt obitum ejus in exenteratione totam pectoris cavitatem pure repletam fore cenſuerint. Aſt longe aliud eventus docuit, cum non ſine ſtupore pulmones invenerint floridos, integros & omninò ſanos, niſi quod alterius lobi margo tenerior juſto & carni macerata hæd abſimilis diaphragmati adhæſerit, & apertis ad ſenſum tubulis, in foramen diaphragmatis inſigne & pugnum ferè admitens hiaverit, per quos materia illa purulenta pulmonibus ab aëre incumbente impacta & conſequenter tuſſi rejeſta fuit. Dubium E. nullum eſt, quin à vulnere diaphragmati olim inſiſto ulcus hîc & vomica generata fuerit, quæ foramen diaphragmatis tantisper occluſit, & aëre interno viam interceptit, donec ruptâ vomicâ pureque eſecto foramine redintegrato ſumma illa reſpirandi difficultas acceſſerit. Cur verò ſtatim ab inſiſto vulnere talis non adfuerit, inde factum, quod portio carnea à diaphragmate reſciſſa exſpirando eò reſorpta & poſtmodum in vomicam converſa foramen occluſerit, ut reſpiratio ſemper ſalva permanſerit. Dubium E. nullum eſt, talem in diaphragmate herniam abſque ulla reſpirandi difficultate contingere poſſe. Interim cum omnibus fere Præcticis ambabus largimur, tres ſupra enumeratas ſpecies, omphalocelen ſcil. bubonocelen ac enterocelen frequentiores & notatu digniores eſſe.

§. III.

OMPHALOCELE quidem est nimia umbilici prominentia, à peritonæi laxatione aut ruptura indeque consequenti intestinorum & omenti prolapsu suborta. Horum E. intuitu probe distinguenda est ab Hydromphalo seu hydrope umbilici particulari, quem ipsa natura ad expurgandem serum p. n. sape molitur, quemq; vel admotione candelæ (cujus lumen transmittit) vel contractu, vel sensu fluctuationis ab umbilici hernia distinguere poterimus. Nec à tumore carnosio aut flatulento facile decipi poteris, si utrumque digitis compresseris, dum iisdem aut planè non cedunt, aut facilè redeunt, quod in Exomphalo seu hernia umbilici non æque contingit, inprimis agro resupinato, ubi omentum vel intestina, (quæ duo quoque tactu probe distinguenda) per interstitium musculorum rectorum facilè restitui & in loco naturali aliquantisper detineri possunt.

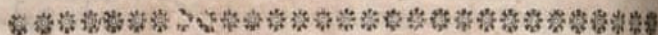
§. IV.

BUBONOCELE verò est omenti aut intestinorum ad inguina prolapsus, à laxatione processus peritonæi orta. Dicitur vulgò herniæ species imperfecta, quæ facilè in herniam scrotalem degenerare valet. Interim probe observandum est, ne testiculum in inguine hærentem pro hernia tali habeamus, variaque externa admovendo illi molestiam creemus ac dolorem, quod non sine causa monet *Schenckius lib. 4. & ex eo Moronus in Direct. Med. Pract. pag. 182.* Hoc enim non adeò infrequens esse, quod vel uterque vel alter testiculus in abdomine remaneant, testantur observationes Anatomicæ, ita ut si penis in illis lateat, sexuum mutatio apparens fieri possit. Vid. *Bartolin. Anat. Res. lib. 1. c. 22. pag. 208.*

§. V.

ENTEROCELE per excellentiam ita dicta tandem est intestinorum in scrotum delapsus, à processu peritonæi s. rupto s. p. n. dilatato, ortum trahens. Omnium autem facilimè delabitur intestinum illic, quod infimum & processui magis vicinum est,
unde

unde si ob reciprocōs motus quādam ejus portio in cavitatem hujus, tanquam vaginam se recondat & quasi nodum formet, passio iliaca, quæ herniosis frequenter satis accidit, oriri potest. Interdum tamen & reliqua intestina scrotum illabuntur, imprimis in herniis antiquioribus & insignioribus, ut quandoque tota intestinorum moles locum mutet, ut in Nobili quodam Hassiaco DN. à S. sapissimè factum. Horrendum hujus rei exemplum habet *Job van Mekerem, in obs. Chir.* qui in hernioso tantum intestinorum prolapsum observavit, ut subsidente hinc abdomine vertebrae lumborum tactui patuerint.

CAP. II.

DE

VARIIS HERNIARUM CAUSIS.

§. I.

Causas herniarum, tam proximas quam remotas, breviter & succinctè exprimit *Hippocrates*, quando *lib. 2. Epidem.* easdem ex plaga, disruptione aut alterius assultu oriri dicit. In eo enim omnes omninò herniæ conveniunt, quod pro *causa proxima formali* continentis alicujus, plerumque peritonæi aut processus ejus hæcruptionem sive dilatationem, nimiamque laxationem, vel utramque agnoscant. Equidem peritonæi processum duplici consistere tunica, internâ & externâ, certum est ex Anatomicis: Cùm verò posterior summè sit dilatabilis, hinc rarò disrumpitur, sed internâ disruptâ ab illabentibus intestinis aut omento magè dilatatur. Vid. *Thom. Barthol. Anat. Res. lib. I. Cap. VII.*

§. II.

Causam proximam materialem quod attinet, rarissimè absque violentia externa accidente oriuntur herniæ, nisi quis teneram mi-

mis & à parentibus in liberos propagatam perit onæ ejusque processuum texturam huc referre velit, quæ tamen ab aliis ad causas remotiores vulgò refertur. Hujus enim intuitu herniæ quandoquæ sunt hæreditariæ, ita ut herniosi herniosos generent, quod non tantum *Hildanus* confirmat in *observ.* suis, sed & hic locorum familiam novimus, in qua omnes fere masculi herniæ obnoxii, cui famellæ non pariter subjectæ sunt, cum in illis firmior sit continentium in abdomine partium textura. Non igitur existimandum est, solos affectus intemperiei hæreditarios esse, sed & organici tales sunt, cum calvi calvos generent, distorti distortos. Vid. *Hippocr. lib. de morb. sacr. §. 19.* Interdum & nimia humorum redundantia partes laxando ad hernias disponit.

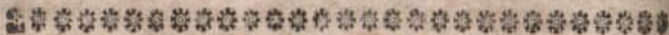
§. III.

Externarum verò causarum, sub plagæ aut assultus nomine *Coo l. c.* venientium, innumerus fere numerus est, cum varia omninò sint, quæ impetum quandam in abdominis partes faciendò, peritonæi ejusque processus laxationem aut rupturam procreare valent. Ita è *rebus naturalibus*, vulgò ita dictis, *temperamentum humidum & serosum*, partes laxando, aliquid ad hernias conferre valet. Cui pariter *ætas puerilis* immane quantum favet, cum partes illic teneriores faciliè laxari aut dirumpi possint, eoque magis, si è *rebus nonnaturalibus* seu diæreticis motus intemperativus, pueris haud inconsuetus, clamor nimius, casus ab alto, saltus & similia accesserint, quorum intuitu & saltatores & luctatores faciliè herniis cortipiuntur. Quantum animi passionibus contribuant, edocet hernia ex tonitru *Misc. Acad. Germ. Cur. Dec. II. Ao. IV. pag. 279.* *E. rebus* verò *præternaturalibus* omnes affectus abdomen nimis aut irritantes aut extendentes hernias producant. Ita nimiam purgationem & hypercatharsin herniam induxisse *Platerus* observat, quod de vomitu & tusi nimia pariter confirmat *Nuckius Exper. Chir. 34. pag. 221.* de partu verò difficili *Sennerius in Praxi lib. III P. 2. l. c. VI. pag. 221.* Quibus omnibus denique plagæ, ictus & vulnera extus illata conjungi possunt, si jam

L

abdo-

abdomini, sive virilibus inferantur, cum vel sola harum tractio & violenta contrectatio (quâ rixosæ mulieres & Xanrippæ Martorum vires enervare & quodammodo castrare norunt) hernias intulisse, experientia malique sæculi mores attestentur.

CAP. III.

DE

SIGNIS HERNIARUM DIAGNOSTICIS ET PROGNOSTICIS.

§. I.

Herniarum præsentia faciliè dignoscitur ex tumore molli, ut plurimum indolenti, & agro resupinato vel inverso subidente, in incipiente quidem minore, in confirmata verò maiore, quæ in herniis intestinalibus & (ut ita loquar) scrotalibus omnium evidentissimè occurrunt. In hernia verò umbilicali atque inguinali cautione quadam opus est, ne illic tumores umbilici aquosos, flatulentos & carnosos pro herniis habeamus: Hic verò bubonocelen pro bubone pestilentiali, Venereo, aut tumore glandularum curemus, agrumque in præsentaneum vitæ periculum illius Chirurgi more consiciamus, cuius ex *Aquapendente* meminit Celeberrimus *Craanius*, in *Animadvers. ad Prax. Reg. à Dn. Breen* recentiter editis C. 3. pag. 529. qui herniam inguinalem pro tumore Venereo curans emollientia illi applicavit & cum ad maturitatem jam videretur perductus, lancettâ tumorem simul & intestinum pertadit, unde mors brevi subsequuta est. Hinc signa distinctiva, ex supradictis faciliè haurienda, robè observanda sunt.

§. II.

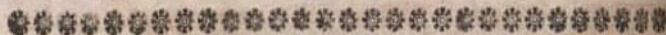
Quod *subjecti causarumque* signa attinet, dispiciendum probe est, an peritonæum vel processus peritonæi solummodo laxata, an omninò disrupta sint, id quod partim è situ illorum, partim

tim ex ipsius herniæ generatione videre licet, quæ si pedetentim & successu temporis contigerint, à laxatione illorum: sin verò subito & derepenitè observentur, à ruptione contigisse putantur; quod ipsum tamen perpetuum non esse, celeb. *Nuckii* observatio evincit, qui in utroque casu peritonæum tantummodò relaxatum invenit *experimento XXXIV. pag. 122. Exp. Chirurg.*

§. III.

Prognosis omninò variat, tum ratione ipsius morbi, tum subiecti intuitu. Illic minor hernia & quæ à sola laxatione provenit facilius curatur majori & à ruptura quadam ortâ. Majoris etiam spei est recens quàm inveterata, quæ posterior fere crescit eundo, & si non inflammationem & gangranam inferat, ob incarcerationa ramen scybala, aut alvum ad plures dies, imò septimanas, adstrictam habet, aut ileum infert lethale, quod in bubonocèle omnium facilius contingere à *Burnetto in Thes. Med. Pr. p. 79.* observatum fuit. Prioris exemplum nobis præbuit *Dn. Kriegsmannus Senior*, Chymicus aliàs *Glaubero* amicissimus, qui ob herniam intestinalem diurnâ sæpe summeque doloris ita alvi obstructione laborabat, quæ vix nisi copioso oleo oliv. epoto curari poterat, quo excrementa nimis indurata dubio procul emolliabantur. Posterius non modo *Sylvius* celeb. fateretur *Prax. lib. I. cap. 15. §. 22.* sed & vivo quodam exemplo demonstrat *Regius Prax. Med. Cap. 31. pag. 313.* & *Miscell. Acad. Germ. Cur. Dec. 2. A. 3. observ. 125.* Subiecti verò intuitu citius in pueris evanescit hernia, in quibus vel solâ ligaturâ tempestivè adhibita (non tamen omisissis traumaticis internis) curari potest: in senibus verò res non æque facilè succedit, adeò quidem, ut *Guilielmus de Cauliaco*, Chirurgus antiquissimus, miretur de *Lanfranco* (verba ejus sunt more seculi nunc barbarè sonantia) quod dicit, curasse se cum medicinis unum sexagenarium & alium quadragenarium de magna & completa ruptura: Imò deceptores vocet illos, qui simile quid promittunt; quod tamen durum & nimis liberaliter dictum videtur, cum ex-

perientia contrarium doceat, teste quoque *Arnoldo de Villa nova*, qui empl. de pelle ariet. herniam XXX. annorum curatam esse asserit *lib. 2. Breviar. C. 30. fol. 205.* quin longè tutius interuenta herniarum cura in senibus, inprimis debilibus & tusciculosis esset tentanda, quùm idem *de Cauliaco* expressè dicat, *sufficere tales preservare cum medicinis & dimittere eos vivere cum sua claudicatione*, ut claudicante rursus stylo loquitur *Chirurg. Tract. VI. Doctr. II. fol. 59.*

CAP. IV.

DE

CURA HERNIARUM INCRUENTA.

§. I.

Cura herniarum quarumcunque, tam Medica, quam Chirurgica, quoad indicationes coincidit cum luxationum therapia. Quod enim luxationes in partibus duris, hoc herniæ sunt in partibus mollioribus. Quæmadmodum E. in luxationibus ad 2. potissimum respiciendum, ut scil. ossa acetabulis elapsa reponantur & in situ naturali, unde exciderant, conserventur, ita binæ hæ indicationes, *Repositio* scil. & *Consolidatio* in herniis quoque restituendis observanda erunt.

§. II.

R p sitio quàm citissimè, si fieri potest, instituenda, ne intestina, extra situm naturalem alibi incarcerata, inflammationi aut sphacelo obnoxia fiant, indeque passio iliaca aliæque incommoda sequantur. Fit autem repositio hæc, si in omphalocele æger resupinetur, in epiplocele verò & enteroccele quodammodo invertatur, ut clunibus elevatis intestina prolapsa sponte in pristinum

num

num debitumque locum relabantur. Quodsi verò id non fiat, digiris blandè intrudenda sunt, cavendo tamen, ne in posteriori casu testiculus simulprehendatur, indeque dolor ejus & inflammatio producat. Sin status aut scybala indurata prolapsa extus exta distendant, eorumque repositionem impédiant, illic carminativis, hic emollientibus, tam internis quàm externis, agro succurrendum erit. E *carminativis* summopere conveniunt semina 4. calida majora, quæ tanquam solamen intestinorum summopere commendat & ex commiseratione DEI pauperculus innotuisse scribit *Helmontius lib. de flatib. §. 28 p. 401. Tom. 1.* adeoque vel cibis misceri, vel spiritus oleaque exinde parata intus adhiberi possunt. Extus cataplasmata, epichemata & lineamenta ex iisdem, cum fl. chamom. rad. angelic. levist. bacc. laur. &c. laudantur, quorum formulæ apud *Sennertum, D. Michælem, Burbette, Dolæum* & alios videre licet. *Riverius observ. 82. cent. 3.* laudat simplicissimum spiritus vini usum, cui sp. carmin. *Sylvii* haud infeliciter admisceri poterit. Inter *Emollientia* interna eminet ol. oliv. vel amygd. dulc. sive jam scybala emolliendo agant, sive spasmodicam fibrarum tensionem demulcendo, quæ posterior *Etmülleri* est sententia. Quin & externè crebrò illita eadem conveniunt, ut & cataplasmata, fomenta, infusūs & semicupia ex herb. 4. emoll. rad. alth. lil. alb. sem. lin. fœnug. debitâ proportionè unitis & præscriptis constantia, è quibus & clysteres, à quamplurimis laudati, coquuntur, in quibus nihilominus cautelâ quadam opus est, ne pondere suo malum augeant potius, quàm imminuant. Hinc si in crassissimis intestinis stibulantia recreimenta promovenda, alvusque officii sui admonenda sit, suppositoria potius quàm clysteres adhibere jubet *Crato 3. Impp. Archiater, in Consiliis à Scholzio editis n. 305.*

§. III.

Sed quid de repositione magnetica censendum, quam nonnulli in arcanis habent & emplastris quibusdam magneticis regioni lumborum applicandis effectui dare sustinent? Enimverò famosum hîc est emplastrum illud *Frid. Hoffm. in Meth. Med.* tan-

topere dilaudatum, de quo prolixum *corollarium gratiosum* (ut vocat) *Trige* suæ *Cinnab.* addit *God. Schulzius*, qui licet omnia arcana ab Auctore redemerit, inventionem tamen ejus *Angelo Sala* tribuit, cum haud obscura ejus vestigia legantur in *Anat. Vitruli* pag. 379. & *Tr. de Peste* p. 463. Descriptio hæc est:

R. Gumm. Sagapen.

Ammon.

Galban. ana ʒiij.

Terebinth.

Cer. Virgin. ana ʒi.

Magnet. arsenic. ʒij. gr. XV.

Rad. ari ʒi.

M. sec. animadv. Zvv. & pelli caninae inunct. applicetur lumbis, circa cam scil. regionem, ubi intestina mediante mesenterio spinæ coherent, quæ emplastro hoc se retrahere purantur. Interim sincerus hæc in parte est laudatus modo *Schulzius*, qui repositionem Chirurgicam emplastro huic anteponit, cum nulla fere sit vis ejus tractoria, quam Natura Modernorumque Philosophorum experimenta ignorant. Unde si applicationem ejus intestinorum retractio subsequuta fuerit, non nisi demulcendo, partibusque balsamicis stricturam partium resolvendo agit, quicquid agit, adeoque pro altero scopo, ut scil. intestina in suo loco detineantur, magis conducere; quem in finem & antiquissimi quidam Auctores Emplastra ex magnete constantia externè adhibebant, dum prius internè pulverem Martis propinaverant, quem herniæ curandi modum è *Guidone de Cauliaco* allegavit *Arnoldus de Villa nova*, loco supra cit. fol. 60. Addo ipsius *Guidonis* verba, cum Auctores illi vetustissimi (in Chirurgicis sanè non insuper habendi) in paucissimorum hodie manibus versentur: Ita autem *Tr. Chir. Doctr.* 2. fol. 59. *Alter modus curandi rupturas in magno fere, to mihi per quendam virum magnum elevatus: & est quod supposito bono regimine, tacente & quiescente patiente, per XXX. dies & duode-*

ductis intestinis, accipiat quolibet mane & sero unum scrupulum (qui-
est tertia pars grossi) de limatura chal. cum vino decoct. bed. terrestris,
& super locum rupturæ per 50. dies, de tertio in tertium remittendo, po-
nat emplastrum factum de dyadamante, grosso modo pulverisato & cum
apostolico malaxando incorporato &c. Sed & hic later anguis in her-
ba, cum per experimenta Modernorum constet, magnetem in pul-
verem comminutum vi illâ tractoriâ (vulgò sic dicta) prorsus exui.
Unde & Paracelsus suo jam tempore id nihil esse dicit, cum per ana-
tomiam id nullo modo probari possit. Neque enim limatura Martis inte-
gra hucusque pervenire potest. Vid. op. Tom. 2. in Praelect. de Vulner. Cap.
de ruptur. p. 569. Hinc miror, discipulum ejus alias fidelem, Helmon-
tium fabulæ huic adhuc subscribere de Magnet. Vuln. Cur. §. 18.
Tom. I. p. 406. & licet Thomas Campanella lib. 6. Medic. c. 20. art. 2. her-
niam in se ipso ita sanatam narret, frustraneam tamen hanc sanandi
rationem ostendit Kircherus lib. 3. de Magn. p. 7. & Vop. Fort. Plem-
pius in Schol. ad Ebsin. lib. 2. Hinc si quicquam contribuit, vi exsiccant-
di conducere existimat Auctor Enchiridii Med. Pr. Cap. de enterocèle.
Conf. G. H. Welsch. in Not. ad obs. Reusner. Et idem quoque dicen-
dum est de alterius Chirurgi cura, qui contrariâ ratione magne-
te in pulvere internè dato, externè limaturam ferri applicat, cu-
jus ex Paraco Sennertus meminit Med. Pract. Lib. 3. Part. II. sect. I.
cap. 6. p. 228.

§. IV.

Similiter, nî fallor, quoque censendum est de Consolidatione her-
niarum (quæ alterum absolvit scopum) Sympathetica, quam fusè ex-
tollit Helmontius Tract. posthumo de virtute magna verborum ac re-
rum, Tom. I. oper. p. m. 762. à Filio (qui nonagenarius, ut audio, nunc
Augustæ Vindel. degit) communicato, dum herniarius seminudus
per quercum in medio diffissam transire & ipsa quercus aliquot
nexusibus strictim ligari jubetur, ita consolidatâ rimâ, hernia quoque
curari dicitur; quæ cura vel exinde periculosa videtur, quod exa-
rescente quercu hominem eandem transientem pariter exaruisse
per exempla probet idem Helmontius: & licet tribus aliis exem-
plis

plis hanc feliciter cessisse adstruat, quandamque simul ætiologi-
am in effluviis ipsius quercus balsamicis & quodammodo ad-
stringentibus (quæ per spiritum lignorum acidum probari pos-
sunt) radicatam subjunxerit, dubium tamen est, an curatio trans-
itui per quercum, an ligaturæ magis adscribenda sit, quæ in her-
niis ejusmodi recentibus, ab Auctore recensitis, vel solæ sufficiunt.
Aperit enim fatetur, adolescentem in primo exemplo *Zonâ siri-
etè munitum* fuisse, cui, meo quidem arbitrio ipsa, quæ secuta est,
herniæ consolidatio adscribenda esset. Idem censet de seminibus
nonnullis, quæ ab herniosis feri jubentur, quibus in plantulas se
explicantibus hernia curari putatur. Ast credat Judæis Apella,
nisi pellis & ligamentum accesserit. Hinc licet hujus rei exem-
plum norit, remedio tamen hoc ob superstitionem uti subvere-
tur Dn. *Reiserus Miscell. Acad. Germ. Cur. Dec. II. Ann. 9. obs. 31.*
pag. 65

§. V.

Si enim quidpiam est, quod in curandis herniis summo per-
conducit, illud sanè apta & conveniens est fascia (vulgò tunc
Bruchband) qua herniæ, infantum præprimis & recentes, perfec-
tissimè curari possunt, inprimis si aliquot saltem septimanarum
quies & decubitus supinus accesserit. Molesta enim & carnificiæ
similis est cura, si quis per totum annum fixè in tergo jacendo perda-
raret, quâ ratione possibile esset, ut ruptura per se curaretur per na-
turam, cum nihil in te vacuum esse patiatur Natura, ut *Paracelsus Phi-
losophatur in oper. Chirurg. Tract. Prælect. de Vuln. pag. 570.* Cingu-
la autem & fasciæ quantum conferant, testatur observatio à *Steph.
Blancardo* collecta, de Cantore quodam Æorio cantando herni-
am intestinale sibi adsciscente, qui bracherium à Chirurgo al-
latum & inguinibus accommodatum sex annis gerendo perfectis-
simè convaluït, donec à pleuritide superveniente è vivis sublatus
fuerit. Aperto verò cadavere multum adipis in eo loco, ubi pe-
ritonæum fuerat dilatatum, inventum fuit, quæ obstitit, quo mi-
nus exta amplius è loco suo procidere potuerint. Vid. *Anatomia*

Præf.

Pract. Ejusdem Observ. 49. pag. 115. quam historiam è *Pareo* famul refert *Sennertus* in *Praxi* l. 3. p. 2. f. 4. c. 6. p. 22. Puerulorum verò hernias, etiam circa octavum ætatis annum, bonâ fasciâ ex linteo confecta ac empl. carminante *Hylui* sapissimè curatas vidit *Migys* *Prax. Chirurg. rational.* Dec 4. obs. 3. pag. 14. Quâ ratione autem parandæ sint fasciæ illæ, hinc inde docetur à rerum Chirurgicarum scriptoribus, *Hildano*, *Pareo*, *Sculeto* & aliis. Fiunt nempe cingula sive ex corio, sive panno, imprimis gossypino, sive ferro, cum scuto seu splenio locum herniæ comprimente, additis subligaculis, tam humeralibus in omphalocoele, quàm cruralibus in reliquis herniarum generibus. Elegantissimum verò bracherii genus est, quod Civis quidam Francofurtensis parat & in *Chirurgia* Dn. *Jiinckii* pag. 188. reperitur, quod loco splenii seu pulvinaris filum chalybeum sive ferreum, elateris instar, convolutum continet, quò filum se extricaturum & explicaturum eò fortius comprimat rupturæ locum. Vid. *Tab. IV. Fig. II.* In qua *Lit. A A A A.* circulum ferreum aut chalybeum notant (quem hodiè tamen omittunt) in superficie interiore, abdomen attingente, coriò, gossypio suffarcinatò, sub *Lit. B B B.* munitus, cujus extremitas latior & rotunda C. folliculum E E. partim elaterem D. è filo ferreò paratum, partim suberis frustillum continentem, tegit, loco ruptionis applicanda: Altera autem extremitas F, unci instar incurvata, nodum G. in extremitate latiore excipit fasciamque claudit, cujus ligamenta G G. femora & inguina cingunt, ut fasciculus non facilè loco moveatur. Similia verò ex professò, quod dicitur, conficit Mechanicus Lugdunensis. Orbi literato notissimus *Johannes à Muschenbroeck*, penes quem & curiosum illud ad incontinentiam urinæ, alias immedicabilem, feliciter adhibendum bracherium haberi potest, quod describit *Nuck* in *Experim. Chir.*

§. VI.

Antequam verò cingula ad rupturas applicentur, loco prius affecto quædam traumatica & appropriata ad promovendam

consolidationem adhibentur, sicut in omphaloele muscus pruni sylvestris, aut globulus plumbeus, quo cervus occisus fuit, aliaque similia laudantur: In reliquis verò herniis cerata, emplastra, unguenta, balsama, olea & similia prius adhibentur: Cerorum v. g. ex pice navali cum Empl. diasulph. Rul. aut simile ex gummatibus c. sem. sinapi, quod acrimoniâ suâ partium contractionem, viscositate verò consolidationem promover: Empl. de pell. ariet. quod inventor ejus *Arnoldus de Villa nova* tantopere extollit in *Breviar. Pr. l. 30. f. 205.* Ungt. Comitiss. Bals. Sulph. tereb. & hypericat. oleum ovor. lacert. mirabile, quod absque ullis medicamentis solum dicitur sufficere à *Zwelffero in Pharmacop. Reg. pag. 216.*

§. VII.

Interea nec interna traumatica sunt negligenda, tam generalia, ut decocta vulneraria, (quorum neutiquam omninò oblitus fuit *Hippocrates*, ut *Ronsseus* apud *Wedel. in Amanit. Mat. Med.* existimat, sed expressam mentionem fecit *lib. de Affect. §. 42. Edit. Foes.*) quàm specifica, è quibus agmen ducit Herniaria ab *Hollerio*, qui primus illâ usus, *Holleriana* dicta: Perfoliata item, & quæ ob signaturam à *Crollio de signat. rerum intern. pag. 31.* summopere extolluntur gallæ folliculique foliorum ulmi, qui posteriores liquorem continent summè balsamicum, à famoso & hornò Romæ denato *Burrho* in restituendis humoribus oculorum in secretis habitum; quæ omnia vel in forma decocti vel infusi propinari, vel & Essentiæ, Extracta, Tincturæ, aliaque magis composita exinde confici poterunt.

§. VIII.

Omnibus autem hisce palmam eripere dicitur nova herniarum cura per arcanum Regis Galliarum (vulgò *le secret du Roy*), quo Circumforaneus & Operator quidam Gallus hoc ipso quidem anno plures in Westria restituit; quod ut jussu LUDOV. XIV. Versalesii Linguâ Gallicâ, subditorum ergo, publicæ luci

concessum fuit, heic Latio simul donatum Patriæ nostræ eruditique Lectori diutius invidere nolimus:

Remede du Prieur de *Remedium Prioris de*
 Cabrieres *Cabrieres contra hernias, boni-*
 Pour les descentes, donné au *tate Regis publicè descri-*
 public par la bonté *ptum.*
 du Roy.

LA dose est differente selon les
 âges, quoyque le remede soit
 le meme & pour les enfans à
 la mammelle, bien que le bandage
 seul les guerisse, il ne laisse
 pas de leur en donner & pre-
 parer son remede à la maniere
 suivante.

Depuis deux ans jusq' à six.

A duobus annis ad VI.

Prennez le bon esprit de sel bien
 rectifié trois ou quatre gouttes, mê-
 lez les dans une cuilliere où deux
 de vin & la faites avaler tous les
 matins à jeun vingt & un jour de
 suite.

Depuis six ans jusq' à dix.

A VI. ad X. annos.

Prennez quatre scrupules de bon
 esprit de sel, melez le fort exacte-
 ment dans une chopine de bon vin
 rouge, en prenez tous les matins
 environs la quantité de deux on-
 ces, en telle sorte, que cette dose du-

DOsis ætatis intuitu diversa
 est, licet unum idemque sit
 remedium, etiam pro infantibus
 adhuc lactentibus; & quamvis
 sola sæpe fasciâ curentur, nil ta-
 men impedit, quo minus & il-
 lis remedium suum offerat &
 præparet methodo sequenti,

R. Spir. Sal. probe rectificati g.
 iij. vel jv. misc. vin. cochl. i.
 vel ij. & propinentur omni
 mane jejunis adhuc existen-
 tibus, per XXI. dierum spa-
 tium continuando.

R. ̄ o ðij. M. exactè cum vi-
 ni rubri sextario & omni ma-
 ne hauriantur inde præter
 propter ðij hoc modo, ut do-
 sis hæc septem diebus con-
 tinuetur, abhinc reiteretur

re pour sept jours, après lesquels
vous renouvellerez le remede jusq'
à ce que vous en aiez pris vingt
et un jour de suite.

de novo remedium, usque
dum XXI. dies sub usu ejus
præterlapsi fuerint.

Depuis dix ans jusq' à quatorze:

A X. ad XIV. annos.

Prennez deux gros du même e-
sprit sur une chopine de vin rouge.

*R. ℥ij ejusdem ~ ad sextarium
vini rubri.*

Depuis quatorze ans jusq' à
dixsept.

A XIV. ad XVII. annos.

Prennez deux gros et demy du
même esprit sur une chopine de
vin rouge.

*R. ℥iiss hujus ~ ad sextarium
vini rubri.*

Depuis dix sept ans, jusq' à qua-
tre vingt où durant toute
la vie.

*A XVII. annis ad LXXX. aut ad
dies vite.*

Prennez cinq gros d'esprit de sel
sur une chopine de Vin rouge.

*R. ℥v. ~ @ ad sextarium vini
rubri.*

Recept de l'Emplastre.

Formula Emplastri.

Prennez du Mastich en larme
demi onze, Ladanum trois dra-
chmes, Hypocistis une drachme,
trois noix de Cypres bien sechées,
terre sigillée une drachme, poix noire
trois onzes, tereb. de Venise une
onze, cire neuve jaune une onze,
Racine de grande Consolida sechée
demi onze.

*R. Mastich. in gran. ℥ß.
Ladan. ℥iij.
Hypocist. ℥j.
Nuc. cupress. bene sicc. n. iij.
Terræ sigill. ℥j.
Pic. nigr. ℥iij.
Tereb. Ven. ℥j.
Cer. nov. flav. ℥j.
Rad. Consol. mal. exsicc. ℥ß.*

Pul.

Pulverisez ce qui se doit pulvériser & faites cuire le tout en remuant tousjours jusqu'à ce qu'il soit réduit en bonne consistance d'Emplastre, pour vous en servir comme il s'en suit.

Pulveris. ea quæ sunt pulverisanda & coquantur omnia continuò movendo, donec justam Emplastri consistentiam acquisiverint, cujus usus sequens esto:

Maniere de traiter les descentes.

Methodus tractandi hernias.

Il faut avoir un bon bandage, qui tienne bien ferme, & mettre un Emplastre sur la rupture & deux s'il est nécessaire, après avoir rasé le lieu, où on le doit mettre.

Il faut prendre remede à jeun.

Il faut battre la bouteille devant que de verser le vin dans le verre.

Il faut après en mettre trois doigts dans le verre & l'avaler.

Il faut ny boire ny manger que quatre heures après avoir pris le remede.

Il faut en prendre vingt un jour: s'il fait mal à l'estomac, on peut être un jour sans en prendre & même deux en cas de besoin.

Pendant qu'on prend le reme-

Ad manus sit fascia conveniens & firma, ac hernia applicetur emplastrum sive simplex, sive duplex, ubi necessarium videbitur, dummodò locus, cui imponi debet, primùm fuerit derasus.

Remedium jejuno stomacho hauriendum.

Lagena ante succutienda, quam vinum exinde vitro infundatur.

Abhinc ejus ad eminentiam 3. digitorum vitro infundatur & absorbeat.

Nihil quicquam sive edendum, sive bibendum, nisi clapsis 4. ab assumpto remedio horis.

Sumendum illud est per XXI. dies; quodsi verò ventriculus inde malè se habeat, uno vel altero, (si opus fuerit) die, abstineatur.

Durante usus tempore noctes

de, il faut porter le brayer jour & nuit, ne jamais s'asseoir, être toujours debout où couché, marcher beaucoup, n'aller point à cheval, en carosse, ny en charette, aller toujours à pied où en bateau, ne faire aucun excès de bouche ny autre.

Il faut porter le brayer trois mois après les vingt un jours du remede, jours & nuits.

Il ne faut monter à cheval qu'après les trois mois & quand on y montera, il faut encore porter le brayer, autant qu'on croira en avoir besoin pour laisser affermir la partie.

A Versailles.

De l'Imprimerie de Francois Mu-
geut, premier Imprimeur ordinaire
du Roy, établie par ordre de
sa Majesté, à l'ancien hostel de
Seingelay, An. 1686.

atque dies bracherium portan-
dum, nec unquam sedendum,
standum semper aut cuban-
dum: Multum eundum, non
equitandum, nec curru vel rhe-
da vehendum, pedibus semper
aut navi eundum, neque ullus
in cibo & potu neque alius
in diæta error committendus.

Bracherium tribus à XXI. die-
bus remedii mensibus noctu-
æque ac interdiu est portan-
dum.

Nunquam equus conscen-
dendus, nisi elapsis tribus men-
sibus, & si quis conscendere ve-
lit, eo usque adhuc bracheri-
um est gerendum, quamdiu ad
partem consolidandum quis o-
pus esse judicaverit.

Versalefii.

Ex officina typographica *Fran-
cisci Mugueti*, Typographi Regis
prim. & ord. jussu Regiæ Ma-
jestatis erectâ sub signo vete-
ris palatii de Seingelay. Anno
1686.

§. IX.

Hactenus prima secreti Regii descriptio, quam totidem ver-
bis repetière Curiosi, in ædibus Dn. Abbatis *Roquii* lingulis hebdo-
matibus convenientes & Ephemerides Gallorum curiosas, vulgò le
Journal des sçavans, colligentes, in alio haud ablimili *Diario Medicæ*,

cui Tit: *Le journal de Medecine, Mens. April. An. 86. Artic. 11. p. 152.* ut & Auctor libri Gallici: *Dissertation sur la goutte tant la chaude que la froide à Paris 1689.* Quin in tota fere Gallia magnoperè hæc curâ sibi plaudunt, licet primam ejus inventionem haud immeritò Germaniæ, imò Hassiæ nostræ, vindicare possimus: Manifestissima enim ejus vestigia invenimus in *Hurtmanni* (Professoris quondam Marpurgenfis) *Praxi Chymiatrica*, sub initio hujus seculi jamdum conscripta & cum Præfatione *Dn. D. Michaelis*, Chymici & Practici Lipsiensium famigeratissimi, A. 1633. evulgata, in qua pag. 168. mentio fit arcani seu balsami ☉ gemmæ, quo non tantum externè, sed & internè quotidie ad gr. 2. utitur, eodem fere, quo Galli solent, regimine; quam quoque curam (cum ea, quæ cum ☿ ☉ fit, omninò convenientem) pro summo in rupturis arcano habet. Quin & *Mynsichtus*, in Pharmacopoliis æque ac Medicorum scholis receptissimus, ☿ ☉ coagulatum, ex ☿ ☉ & ☉ ablinth. constantem, ad herniarum curam extollit in *Armament. Medico-Chym. Sect. I. pag. 22.* ut optimo hinc jure statuere liceat, secretum hunc hernias curandi modum non tam à Gallis, quàm potius à Germanis inventum dudumque in pretio fuisse habitum.

§. X.

Quâ ratione verò quove operandi modo ☿ ☉ sive rectificatus sive coagulatus tantoperè ad curandas hernias conducat, illud est, quod disquisitione non indignum videbatur. Operator supra allegatus, in discursu cum amico mihi familiarissimo, hoc à particulis ☿ ☉ acutissimis, rupturæ locum primùm vellicantibus, mox excoeriantibus & elapso nutrimento proprio callum generantibus tribuebat: Ast dubium omninò est, an ☿ ☉ acrimonia hac adhuc gaudens ad locum affectum devehatur, cum partim vehiculo, quo assumitur, copioso diluatur, partim & à particulis sanguinis oleosis obtundatur, ut vix credibile sit, eundem integrum adhuc & immutatum eò devenire; & quâ ratione probabitur eundem processum peritonæi magis quam alias excoerare partes? Majore ergo probabilitate gaudent Curiosi Ephemeridum Gallicarum

rum Collectores, qui *Tract. supra allegatô* è principiis mechanicis illud diluunt, ut *vi* sua diuretica serum superfluum è M. S. præcipitando sanguinem magis spissum efficere existiment, ut partes affectæ fibræque liquore magis consistente nutritæ ac firmiores reddita se contrahere & in situm naturalem vindicare queant; verba illorum ita sonant:

REFLEXION:

Pour expliquer, comment ce remede opere, on pourroit dire, que l'Esprit de sel dechargeant le sang de la serosité par les urines, le rend plus épais & que les parties malades pénétrées & nourries d'une liqueur qui a beaucoup de consistance, deviennent plus dures & plus serrées, comme une corde imbibée d'eau resiste mieux & tire d'avantage, que quand elle est seulement d'air, ainsi les parties relâchées se remettent dans leur état naturel. In quibus ultimis verbis utuntur simili à fune humectato desumpto, qui ab imbibitis particulis aqueis se contrahit & pondera sibi annexa fortius attrahit, unde nostris temporibus hygrometra exinde parant Eruditi, qualia in *Collegio*, quod propediem aperiemus *Experimentalis* D. V. Curiosis ob oculos ponemus, qui de illis interea lib. Gallicum, cui Tit: *Traité de Barometres, Thermometres & hygrometres*, it. Anonymum Gallum in *Curiosa virga Mercurialis descriptione & Sturmium* in *Collegio Curioso* aliosque consulere poterunt.

CAP. V.

DE

CRUENTA HERNIARUM CURATIONE.

§. I.

UT duro nodo durus quærendus est cuneus, ita si neque ligamenti neque medicamenti simul adhibitis cedant herniæ,

ad ferrum & ignem tandem accedendum erit, siquidem juxta Poëtæ monitum:

Ut corpus redimas, ferrum patiaris & ignem.

Quæcunque enim medicamenta non sanant, ea ferrum sanat: quæ ferrum non sanat, ea ignis sanat: quæ ignis non sanat, ea incurabilia judicare oportet, *Hippocr. Aphor. 6. Sect. VIII.* Ad quos autem spectent violentæ illæ herniarum curæ, non ita planum est. Medici sanè vi juramenti Hippocratici easdem tentare non audent, nisi enchireses ejusmodi Chirurgicas ex professo simul & didicerint & exercuerint, more Belgarum & Helvetiorum nonnullorum, *Murali* cumprimis & *Pfisteri* Helvet. *Wesemii* Francofurtensis, *Muyssi* Medico-Chirurgi Arnhemensis, *Cornelii van Solingen* Medici & Embryulci Hagensis, *Cypriani* Med. & Lithotomi Frisii, qui & honori sibi ducunt, enchireses Chirurgorum graviores exercere, iisque multas simul divitias sibi comparatas honestissimo sanè & æquisimo jure possident. Nostis verò in locis herniarum sectiones Empiricis, Carnificibus & Circulatoribus vulgò deferuntur, quibus Chirurgum peritum hanc Chirurgiam relinquere jubet *Chalmet. in Enchirid. Chirurg. Cap. LIV. pag. 159.* Ast miror Gallum hunc & ipsum Chirurgum in sententiam hanc absurdissimam concedere, siquidem operationes hæ, si quid aliud, Chirurgi verè tali conveniunt, nec ullo modo ab objecto Chirurgiæ separari possunt. Barbam sanè ponere, turundam ulceri vel vulneri intorquere, aut emplastrum applicare non efficit Chirurgum in arte peritum, sed & reliquas magis arduas operationes sibi familiares reddere tenetur. Ast quam rara avis, in Germaniâ cumprimis, Chirurgus ejusmodi consummatus? Hinc in puerperio difficiliore aliisque casibus subitaneis multâ sæpe curâ multisque sumptibus aliunde viros in arte peritos adsciscere cogimur, cum in tanta tonsorum balneatorumque abundantia, summa nihilominus Chirurgorum sit annona. Rerum sanè publicarum interesset valdè, si stipendiis sufficientibus alerentur & ad Exteros mitterentur subiecta habilia, quo in Nosocomiis undi-

que celeberrimis omnes Chirurgiæ partes ex arte conficerent herniarum, calculorum, canceri aliorumque tumorum periculorum sectiones observarent, ne famosis illis carnificum pullis vitam suam atque corpus amplius committere cogerentur ægri. Si ne dubio hoc in causâ fuit, cur Lutetia Parisiorum hyemali æque ac æstivo tempore à Professore Chirurgiæ Ordinario Dn. du Verney in Chirurgorum gratiam lectiones Anatomico-Chirurgicæ, in vernacula habendæ, institutæ sint, quò agmine factò ultra 100. Chirurghi sæpe concurrere vidi.

§. II.

Cæterum duplici viâ incedunt illi, qui ad hernias sectione curandas animum æque ac manum applicare solent, unâ vulgari CASTRATORIA, alterâ verò magis artificiosâ, quam punctum autem appellant. Illa rudis est & haud ardua enchiresis, quam licet indiscriminatim adhibeant circumforanei, ad eandem tamen non æque faciliè deveniunt Medici Chirurgique conscientiosi, moti rationibus ab *Ammanno in Parænesi ad Disc. p. 427.* adductis; quin ad evitandam sterilitatem alteram potius viam eligunt, nisi inveterata simul sarcocoele adfuerit, aut testiculus gangræna, cancro aut aliâ quavis corruptelâ infectus fuerit. His ergo in casibus operatio sequenti modo instituitur: Resupinato & firmiter ligato ægro repositisque intestinis aut omento, abdomen circa locum affectum digitis fortiter comprimatur, ne intestina per eundem regurgitent. Postmodum testiculus ejusdem lateris ad inguen propellatur & super eundem vel in inguine vel in scroto sectio fiat, illaeso tamen processu. Abhinc circa initium processus retinaculum ferreum (vulgò *der Bruch-Kloben*) in ultima *Sculteti* editione depictum applicetur, & immisiss 2. digitis vaginalis tunica à partibus vicinis divellatur, ac una cum testiculo vasibusque spermaticis extra scrotum protrahatur. Tandem processus, quàm altissimè fieri potest, funiculo aut crassiori filo incerato ligetur, ipseque testiculus infra ligaturam aut statim abscindatur, aut (quod malunt alii) spontaneâ corruptione emori sinatur, adhibitis simul defensivis & traumaticis solitis.

§. III.

§. III.

Altera herniarum sectio, quam PUNCTUM AUREUM appellant, succinctè non minus, quàm accuratè describitur à *Nuckii Experiment. Chirurg. XXXV. p. 106.* Fit nempe dupliciter, vel cum, vel sine filo aureo. Illic resupinato agro & intestino reposito, incisio fit more consueto & separatus processus à partibus circumjacentibus filo aureo trajicitur, quod processum bis circumvolvat, quò intestinis via, hoc modo angustior reddita, præcludatur. Cavendum tamen, ne constrictio nimis arcta sit, quàm vasibus spermaticis, in pueris successivè crescentibus, necessarium adhuc spatium relinquendum sit. Factâ tandem circumvolutione fili extremitates forcipis ope intorquendæ aut globulis muniendæ, ne cuspidibus suis intestina lædant. Hoc ut evitent alii, loco fili aurei sericeo quadruplicato aut alio crassiori incerato utuntur, quo circumvolvatur processus, & in eo latere, quo ruptus aut laxatus est, simul scarificetur, ac adhibitis adstringentib⁹ & consolidantib⁹ abdomini consolidetur.

§. IV.

Ultimâ herniarum cura, Veteribus magis quam Modernis usitata, Vulcani ope per CAUTERIA fiebat, tam actualia, quàm potentialia. Priora laudat *Avicenna Canon. lib. 3. Fen. XXII. Tr. I. c. p. m. 740. II. f. 59. col. 2.* Agro scil. rectè collocato testiculus supra pectinis os urgeatur & notatâ testiculi circumferentiâ eoque reducto in medio notæ transversaliter applicetur cauterium incurvatum toties, donec ad os pectinis perveniatur, vulnus abhinc more solito tractando. Quia verò operatio hæc & Medico & agro terribilis est, hinc *cauterium potentiale* ex calce cum sapone & arsenico constans adhibet idem *Guido*, quod cum adhibendi modò fusè describit *ibidem*; sed & hic modus summè dolorificus plurimisq; incommodis est obnoxius, quibus licet convenientibus remediis occurrere doceat, adeò tamen in defuetudinem abiit hæc cura, ut nostris temporibus quamplurimis ne per somnium quidem in mentem veniat, nedum mentio ejus fiat in Scriptis Chirurgorum.

APPENDIX

DE

METHODO GALLORUM SALIVATORIA,

Parisiis in nosocomiô invalidorum, vulgò AUX INVALIDES,
usitatâ & è Linguâ Gallicâ in Latinam
traducta.

PRÆPARATIO

PANACEÆ MERCURIALIS,

*ad curationem diversarum Luis Venereæ Specierum, tam inveteratarum,
quàm recentium, Scorbuti, Rheumatismi & Obstruc-
tionum variarum necessaria.*

Rec. Cinnabaris q. v. Pulverisetur in mortario marmoreô, cum pistillo vitreô, M. cum anaticâ portione limaturâ & optimè depuratâ, mixturam hanc immitte retortæ bene loricatæ, ita ut ad pollicis à summitate distantiam repleatur: Retortam hanc committe furno exiguo reverberatorio ejusque collo adaptâ recipientem, aquâ plenum quibus lutatis, ignem in furno gradatim accende, ut successivè & pedetentim retorta incalcescat, & cinnabaris tantum non omnis in q̄ currentem ibit & prodibit: Solve retortam & à lutô libera aquaque effusâ, exsicca q̄, trajiciendo sæpius per linteum siccum atque mundum; abhiñc duabus aut tribus vicibus exprimatur per corium & immittatur mattraciô vitreo, una cum sale optimè depurato ac acetô destillato: Addatur nova salis & aceti destill. quantitas, agitentur ut artea, hocque tribus vicibus reiteretur.

Mercurius ita depuratus & exsiccatus inseratur retortæ vitreæ, desuper tantundem ~ o optimi infundendo & applicatô recti, piente destillentur omnia ex igne arenæ, ad siccitatem usque, do-

nec in fundo retortæ & in forma salis remaneat, & o summè fixatô.

Ponderetur & ita præcipitatus & in mortariô comminuat, cum anaticâ portione ☉ ad albedinem calcinati & tantundem salis exsiccati; quam mixturam aut in cucurbitâ, aut in matratiô, arenâ, laminâ aut catino propinquâ, imponas, oportet, & si cucurbitam sumseris, humilis illa & alembico suo testâ sit. Detur ignis sublimatorius, observando gradus, donec omnis Mercurii substantia sublimata fuerit, quæ in materiam crystallinam in summitate æquæ ac lateribus vasis coagulabitur, quæq; decutienda est, postquam ipsum vas ignito ferrô abscissum fuerit; huic super porphyrite benè comminutæ junge ana ☉ purissimi & probè exsiccati & dimidiam quantitatem ☉ ad rubedinem calcinati: Sublima secundâ vice, donec &, ut primâ vice, in elegantissimâ formâ crystallinâ adscenderit, quem denuo, cum æquali novoque ☉ purificati pondere comminue & sublima ut antea, quinques idem repetendo, ita ut (priorès duas cum ☉ includendo) septem sublimationes intercesserint. Octavâ autem solus pulverisetur & ex furno arenæ in matraccio sublimetur. Finitis autem sublimationibus, in vitro purissimo & optimè munito & æ elegantissimus asservandus est.

OPERATIO II.

Rec. Tertiam sublimati supradicti partem, ut cum Reg. & optimô resuscitetur; ita q. ut si & æ lib. j. sumseris, Reguli ÷iv. addendæ sint, quibus separatim & scorsim in pulverem redactis probeque commixtis, omnia conjunctim retortæ indantur & ex ÷. Igne gradatim destillentur. Primò quidem substantia & regula prodibit, quæ butyrum & vocatur: Subsequente & optimè purificatô, qui separandus, benè lavandus & siccandus, mediante linteo purô atque sicco, eundem postmodum tribus aut quatuor

vicibus per corium trajiciendo & in phiolâ optimè obturatâ conservando.

OPERATIO III.

Rec. Sublimati hujus ante reservati & muniti ℥xij, pulverisentur in mortariô marmoreô, cum pistillô vitreô, & quamprimum in pulv. subtilissimum redactus fuerit, adde ℥ ex = hoc resuscitati ℥viiij. successivè quidem & petedentim admiscendo, agitentur omnia & triturentur, donec ℥ exstinctus & mortificatus fuerit, ita, ut ne atomus ℥ vivi amplius appareat. Pulverem hunc in matratiô = committe, desuper capitellum applicando, subdatur gradatim ignis per x. aut xij. horas, donec ℥ omnis elevatus & ad summitatem vasis sublimatus observetur; hoc factô ignis emoriatur vasque destillatorium refrigescat, quod refrigeratum rumpendum & ℥ separandus, qui in substantiam compactam, solidam & chrySTALLINAM sublimatus erit, quam optimè à farinâ inutili, ipsi incumbente & ℥ vivi particulis, si quæ illic fuerint observatæ, liberabis & sublimatum hoc in mortariô marmoreô, cum pistillô vitreô denuò pulverisatum, secunda vice sublima, separando semper farinam inutilem & terreitatem in fundô remanentem; quæ pulverisatio & sublimatio ad minimum novem distinctis vicibus repetenda & continuanda erit.

OPERATIO IV.

Tandem R. Sublimæum tuum & successivè super porphyrite (qui una cum cursore suo mundus sit) præpara, pulverisando eundem quam optimè & quamdiu fieri poterit & continuando idem, donec omnia probè alcolisata fuerint; pulv. hunc lagenæ vitreæ, orificiû paulò ampli, immitte, infundendo desuper Spir. vin. optimè rectificatum & cinamomo, macere, caryophyllis, corticibus citri & ambra gryleâ aromatizatum, qui ad 3. dig.

dig. altitudinem emineat : Agitentur omnia & postquam Spir. vin. subtilissimâ parte aromatum imprægnatus erit, lenissimâ inclinatione in matrarium quoddam ope infundibuli vitrei decantandus erit : Pulverisatis deinde in fundo lagenæ restantibus, eundem Spiritum vini aromatizatum reasfundere perge, qui à particulis subtilissimis in matrario subsidentibus separandus primum erat ; & ita continuando laborem hunc omnis materia in atomos, cum Spirit. vin. in matrarium abeuntes, immutanda erit.

Hoc factô obtura accuratissimè matrarium obrutaculo vitreô & expone temperatissimo calori in ☉. per 15. dierum aut (quod melius) trium hebdomadarum decursum Elapsô hoc tempore exime vitrum & probè agita Spirit. vin. cum pulvere eumque cucurbitæ nonnihil humili infunde, cui alembicum cum recipiente applica, luta & destilla leni igne, & omnis Spirit. vin. purissimus & clarissimus prodibit, qui vel eadem vel simili operationi inservire poterit.

In fundô cucurbitæ autem restabit PANACEA MERCURIALIS optimè parata, quæ vali cuidam vitreo puro probeque munito immittenda erit. Hæc ipsa remedium admirandum contra quamplurimos morbos constituit, speciatim verò Luem Venericam omnis generis, inveteratam æquè ac recentem, cuiuscunque m. sit naturæ omniaque ejus accidentia : Non minus Scorbutum, Rheumatismum, Obstructiones varias, omnium & singularum corporis partium, ut & ulcera antiqua. Datur eadem Infantibus æquè ac adultis, ad enecandos vermes : Ad curandas varias scabiei species vitiaque cutanea. Paucis : Remedium illa specificum constituit plurimorum affictuum incognitorum, quòum genuinum sanguinis mundificativum constituat usque ejus, cautè & cum judicio, administratus nulli unquam detrimentum aliquod aut noxam inferat.

Solus & unicus utendi modus, isque in omnibus supradictis morbis haud vulgaris, est, ut è Panacea, in mortario vitreo cum pistillo

pistillo suo, una cum selecto atque sincero gummi tragacantho, in ∇ . rosar. aut flor. aurantii soluto, massa quædam fiat, indeque grana instar confectioinum variæ magnitudinis confiant, ita tamen, ut maxima pilula non superet 4. frumenti grana.

P A N A C E A UNIVERSALIS.

Fiat bonus sublimatus corrosivus, solitò quidem, ast eò modò, ut ter vel quater ad minimum sublimetur cum sale bene præparato atque vitriolo, renovando hæc sub qualibet sublimatione; quem sublimatum ipsi parare neque communi apud Trochistas vel Thrasones venali fidere debemus, quàm faciliè particulis arsenicalibus adulterari possit.

R̄. ergò sublimati hujus lib. iij.

Regul. & optimi lib. j.

quæ, seorsum prius pulverisata, misceantur invicem & retortæ, materiæ proportionatæ, injiciantur, hacque cum recipiente lutatâ, destilletur butyrum & more solitò, quod tribus vicibus rectificandum, mutando vasa sub qualibet rectificatione.

Ponderato butyro & (quod purum, sincerum & in consistentiâ olei instar clarum esse debet) adde duplum crystallorum η , albicantium & optimè depuratorum, quot non minus ipsi parare debemus, cum cremori η apud Trochistas venali sæpè calcem immixtam observemus. Hos ergò in pulv. redactos misce cum butyrò & , in vase vitreò cum pistillo simili. Omnibus probè commixtis sibi que mutuò incorporatis, massa hæc matratio grandiori, colli satis longi, immittatur & aquæ pluvix destillatæ quadruplum superinfundatur. Vitro cum obturaculo suo vitreo probè munitò & oclusò calidæque arenæ imposito, subdatur ignis gradatim, ut successivè & paulatim incalcescat, donec bulliat, id quod

quod per 8. horas continuandum, adfundendo postmodum Si per deliquium puri & filtrati tantum, quantum de cremore aut crystallis q̄ ante sumptum fuerat. Hæc invicem juncta filtrentur calidè, colatura in cucurbitâ vitreâ aut terreâ evaporetur pedetentim ex ☿. igne, ad siccitatem usque, agitando & movendo omnia in sine sine intermissione, ne sal in fundo comburatur. Tandem sal aut materiam hanc ita exsiccatam in conchis aut scutellis vitreis quamplurimis aëri expone, idque noctu, tempore serenô & interdiu in cellâ, & omnia in ☿ seu liquorem crassiusculum convertentur, qui denuò exactè filtrandus & in lagenâ vitreâ, simili obturaculô munitâ, asservandus est.

Remedium hoc verè & non sine ratione PANACEA UNIVERSALIS dici potest, cum citò, tutò & jucundè superfluos & corruptos humores, functiones corporis vitales impediētes, evacuet, curetque perfectè & sine recidivâ morbos summè contumaces, qui remediis alioquin ordinariis vix curari possunt, quales sunt apoplexia, lethargus, hydrops, febres continuæ & intermittentes, &c. verbo dicam: Emericum est blandissimum.

Dosis ordinaria, si benè præparatum est, in formâ liquoris sunt 13. ad 18. guttæ, ad summum, in personis à 20 ad 60. ætatis annos, tam juvenibus, quàm senibus proportionaliter: quæ dosis plus minus iteranda est, pro morbi magnitudine. Datur autem in vino aut simplici aut saccharo edulcorato, in jusculo, cerevisiâ, aut simili vehiculô, idque qualibet diei horâ quodocunque necessitas efflagitaverit.

Sumptô autem remedio hocce, ægro propinandum est jusculum pingue & calidum, effluxâ post assumptionem semihorâ, repetendo id duabus aut tribus vicibus ad facilitandam operationem, quæ *ἀνω καὶ κάτω* evacuabit humores viscosos, fundo & lateribus ventriculi adhærentes, qui pluribus sæpissimè affectibus originem & fomitem subministrant.

Ut autem æger ad curam Luis Venereæ ejusque remedium præparetur, necessum est, ut semel aut bis sibi venam incidi curet & abhinc binis diebus effluxis purgatione corporis utatur; primò scil. die propinetur illi infusio senæ, cum syrupo rosarum aut florum persicorum & sale vegetabili: Omnia pro ratione status & violentiæ ipsius morbi.

Secundo die eodẽ medicamento purgetur, infundendo simul juseulo, quod binis abhinc horis illi dandum, is. guttas Panaceæ universalis, à quâ tamen, sis, abstinere quoque poteris. Hoc factò postriquẽ de medicamento, illi destinato, primâ scil. vice 10. grana ꝯ, tempore matutino & vesperi s. vel ultra, si è re fore visum fuerit, dabis.

Secundo die mane gr. xv. & vesperi gr. viij. dentur.

Tertio die mane gr. xx. vesperi gr. x.

Quarto die mane xxv. gr. & vesperi xv. si placuerit. Ita indies ascendere poterimus, donec fluxus oris ad mensuram devenierit, aut fluxus ventris, eidem quantitati respondens, accesserit.

Quodsi alter ex hisce diminutus fuerit, priusquam symptomata Luis evanuerint, repeti posset usus ꝯ, incipiendo à dosi præcedenti, ipsi ultimâ vice propinata eamque continuando, donec evidentiâ signa perfectæ curationis se truserint. Sin verò fluxus oris aut ventris nimis urgeant, æger, prout è re visum fuerit, purgandus erit: Et si quantitate ꝯ ad curandam Luem sufficiente datâ symptomata ejus neutiquam evanescent, aut si emanferint, effluxò postmodum quodam intervallò recurrant, absque ullâ hæsitazione ꝯ de novò propinandus erit, licet neque V. S. neque purgatio fuerit præmissâ, balneo solum ægrum imponendo. Balneum enim convenientissimum est remedium ad humores magis fluxiles reddendos. Post usum balnei ægro ꝯ, modò jam supra descripto, erit offerendus.

Observa, quòd durante usu ꝯ, expediat magis, si æger jusculis & ovis recentibus potius in Diætâ utatur, quàm alimentis solidis.

lidis. Necessum quoque est, ut alternis diebus clystere utatur; ad grana autem & fumenda juscule mane & vesperi aliquid panis iniiciendum, cui involvenda sunt illa, nisi quis eadem in confectioe quadam assumere & desuper juscule aliquod haurire maluerit, abstinendo per tres aut quatuor horas ab alimentis.

☉) (o) (☉

HISTORIA I.

Miles XXXII. annorum, juxta alia Luis & signa laborans pustulis, tumoribus & doloribus in brachiis, remedio hoc uti cepit die 29. Nov.
Ann. 1684.

Die XXX. Novembr. V. S. usus est.

Die I. Decembr. secundâ vice V. S. adhibuit.

Die II. Purgans hausit, ex infus. senæ, syrupo ros. flor. persic. & o veg.

- - III. idem sumsit & 2. horis effluxis in juscule 15. gut. Pan. 8.

- - IV. Manè x. gr. 4. & vesp. v. gr. ipsi data sunt.

- - V. Manè xv. gran. vesp. viij.

- - VI. Manè xx. gran. vesp. x.

Die	VII.	Manè xxv. gran.	vesp. x.	hoc die 6 sedes hab.
-	VIII.	Manè xxx. gran.	vesp. x.	sedes 6.
-	IX.	Manè xxx. gran.	vesp. x.	sedes 7.
-	X.	Manè xxxv. gran.	vesp. x.	sedes 7.
-	XI.	Manè xl. gran.	vesp. xv.	sedes 7.
-	XII.	Manè xl. gran.	vesp. xv.	sedes 6.
-	XIII.	Manè xlv. gran.	vesp. xv.	sedes 6.
-	XIV.	Manè xl. gran.	vesp. x. bina emuls. vitr. sed. 5.	
-	XV.	Nequicquam	- - - - -	sed. s 6.
-	XVI.	Manè xl. gran.	vesp. x.	sedes 5.
-	XVII.	- - - nihil	- - - - -	sedes 6.
-	XVIII.	Manè xxx. gran.	vesp. x.	sedes 6.
-	XIX.	Manè xxx. gran.	vesp. x.	sedes 6.
-	XX.	Manè xxx. gran.	vesp. x.	sedes 4.
-	XXI.	Manè xxx. gran.	vesp. x.	sedes 6.
-	XXII.	Purgans, ut sub initio		sedes 8.
-	XXIII.	- - - Nihil.		Perfectè curatus est.

Æger hic universim per XXV. dies cura hâc usus fuit, V.S. bis
adhibuit: Ter Purgatione usus & alternis diebus elystere, sumendo
post 338. grana ᶑ , quæ drachmas novem cum gr. x.
constituunt.

o o o o o

5

HISTO.

HISTORIA II.

Miles XXVIII. annorum, ex aliis Luis indicis po-
tissimum pustulis, totum corpus occupantibus, afflictus, curâ
se subiecit die XXIV. Novembr.
Ann. 1684.

Die XXIX. Novembr. V. S. administrata.
Die I. Decembr. V. S. altera.

- II. Purgans solitum assumsit.
- III. idem medicamentum sumsit, subjungendo, effluxis 2.
horis, juseulum, in quô XV. gutt. Panacæ. Vomuit
& alvum sæpius deposuit.
- IV. Manè x. gran. ꝑ. vesp. v.
- V. Manè xv. gran. vesp. viij.
- VI. Manè xx. gran. vesp. x. Salivæ rejecit
- VII. Manè xxv. gran. vesp. x. hoc die hemin. 3.
- VIII. Manè xxx. gran. vesp. x. 2.
- IX. Manè xxxv. gran. vesp. x. 2
- X. - - - Nihil - - - 3.
- XI. - - - Nihil - - - 3.
- XII. - - - Nihil - - - 3.
- XIII. - - - Nihil - - - 3.
- XIV. - - - Nihil - - - 2.
- XV. - - - Nihil - - - hem. i. sextar. i.
- XVI. Mane xl. gran. ꝑ. vesp. x. Saliv. quart. i.
- XVII. Mane xl. gran. vesp. x. hemin. i.
- XVIII. Mane xxxv. gran. vesp. x. - - - 1.

-	-	XIX.	Manè	xxx. gran.	vesp. x.	hem. 1.
-	-	XX.	Manè	xl. gran.	vesp. x.	- - 1.
-	-	XXI.	Manè	xxx. gran.	vesp. x.	- - 1.
-	-	XXII.	- - -	Purgans ordinatum.		dejec. alv. 3. c. sal. hem. 1.
-	-	XXIII.	- - -	Nihil - - -	- - -	sextar. 3.
-	-	XXIV.	- - -	Nihil - - -	- - -	quartar. 1.

Convaluit perfectè.

Æger hic XXVI. dies curâ consumsit: Ter Purgatione usus: Alternis diebus clyster injectus. Assumsit 448. grana ꝑ, quæ drachmas vi. grana xvj. constituunt.

❧❧❧❧❧ ❧ ❧❧❧❧❧

❧❧ ❧❧❧

❧

HISTORIA III.

Miles pro signo Lur's Venerea nodum considerabilem in medietate tibiae, crura dextri habens, simulque dolores brachiorum & femorum, noctu ingravescentium, cum insomniis continuis perferens, curae die 24. Julii Anno 1684. se submitit.

Die XXIV. Julii V. S. administrata.

- XXV. - - - mediante lena, syr. ros. & flor. persic. c. o
veg. purgabatur.
- - XXVI. - - - eodem usus & post 2. horas in jusculo xv.
gutt. Panaceae galis, unde 20. vicibus
alvum deiecit & vomuit heminam.
- - XXVII. - - - Mane sumsit gr. x. ☿ vesp. v. sedes 8.
- - XXVIII. - - - - - gr. xv. - - - - - vj. sedes 3.
- - XXIX. - - - - - gr. xx. - - - - - x. sedes 5.
- - XXX. - - - - - gr. xxv. - - - - - x. sedes 5.
- - XXXI. - - - - - gr. xxxj. - - - - - sedes 10.
vom. quart. j.

- Die I. Aug** Mane gran. xxx. ☿. vesp. x. sed. hab. 8. hemin. 1.
- - II. - - - - - xxx. - - - - - x. - - - - - 13. - - - - - 1.
- - III. - - - - - xxx. - - - - - x. - - - - - 9. - - - - - 1.
- - IV. - - - - - xxv. - - - - - x. - - - - - 10. - - - - - 2.
- - V. - - - - - Nihil - - - - - - - - - 11. quartar. 3.
- - VI. - - - - - Nihil - - - - - - - - - 10. - - - - - 3.
- - VII. - - - - - Nihil - - - - - - - - - 2. sextar. 5.
- - VIII. - - - - - Nihil - - - - - - - - - 11. quart. 3.
- - IX. - - - - - Nihil - - - - - - - - - 11. - - - - - 3.
- X.

-	X.	-	-	-	Nihil	-	sedes habens	4. vom. sextar. 5.
-	XI.	-	-	-	Nihil	-	-	7. - - - - 5.
-	XII.	-	-	-	Nihil	-	-	12. - - - - 5.
-	XIII.	-	-	-	Nihil	-	-	10. hemin. 1
-	XIV.	-	-	-	Nihil	.	.	11. - - - - 1.
.	XV.	.	.	.	Nihil	.	.	6. - - sextar. 1.
.	XVI.	.	.	.	Nihil.	.	.	4. - - - nihil.
.	XVII.	Mane	gr. xxv.	vesp. x.	Optimè curatus			
-	XVIII.	-	-	-	Purg. uti sub initio curæ & 2. horis			
					effluxis jusculum, cum granis xv. Panacæ.			

Ager hic per XXV. dies sub curâ fuit. V.S. duabus & tribus purgationibus usus; alternis diebus clysterizatus: Deglutendo 224. gr. ꝯ, quæ drachmas quatuor, minus 7. gr. ponderant.

DISSERTA-
TIONES
EPISTOLICÆ.

DISSECTA-
TIONES
EPISTOLICÆ

MICH. BERNH. VALENTINI
DISSERTATIONUM EPISTOLICARUM

Prima,
DE

NATURA ET ESSENTIA
NATURÆ

Ad

Robertum Boyle, Nob. Anglum,
è Soc. Reg. Londin.

VIR ILLUSTRISIME.

DUPLICI quondam gaudio perfundebar, cum secunda prorsus aurâ ad Britannos devolutus, in Tui, DOMINE, notitiam pervenirem: Partim, quod ex primò, quò me dignabâris, alloquio, tempestivè comperirem, *Serenissimum Principem, DN. ERNESTUM LUDOVICUM, Hassæ Landgravium, &c. &c.* Principem meum ac Dominum Clementissimum, è Galliâ fortè reducem, Londinum in *pell mell*, è regione domus Tuz, divertisse: Partim, quòd humanitatem Tuam, ab Anglis olim in Belgio familiaribus mihi sæpius deprædicatam, cā, quā decet, observan-

tiâ, coram sim expertus. Utrumque scilicet non forrè fortuito, sed omine mihi felicissimò contigisse, sæpè arbitratus sum. Sicut enim illuc Clementissimo Patriæ meæ Patri devotissimè in occursum ruere, Ejusque Serenitatis Comitatus me submississimè commiscere licuit, ita domum mihi reduci ea statim functio demandata est, cujus in ædibus Tuis (quò omnis se Natura absconditè videbatur) specimina vidi selectissima. Quot enim delicia, quot hæc arcana latent, illi nòrunt, qui ex omnibus Europæ terminis eò, tanquam ad Apollinis tripodem, deproperant Eruditi. Nòrunt id, qui Scripta Tua nòrunt, æternitate digna, quibus de rebus Physicis adeò mereris benè, ut (sine palpo loquor) post Magnum VERULAMIUM unicus Philosophiæ Naturalis Restaurator jure meritòve audias. Enimverò nescio an ulla negligentior olim habita sit professio, quàm excelsa Naturæ Scientia, dum, ut alicubi deploras, à bis mille & retrò annis ne minimas quidem senserit accessiones; id quod nimis partim Antecessorum venerationi, partim & experimentorum neglectui verè tribuit JACOB ROHAULT, in *Pref. Tr. Phys.* Ut ut enim felix semper æstimandus sit, rerum qui noverit causas, adeò tamen in seculis antea cti illas neglexerunt, ut verbis sibi illudendo universum potius scientiæ Naturalis fundum in obscurò admodum Naturæ nomine collocandum esse duxerint.

Hæc siquidem est, quæ tot qualitarum satellitiò stipata tantum non omnes rerum vicissitudines moderari dicitur. Hæc omninò est, quæ semper perfectissimum intendere ac nequiquam frustra putabatur agere, ut parum absit, quin pro Deâ quidam adorata sit. Stoici sanè & Platonici eandem Numen esse statuerunt, quod priores ex mente Divinâ & corpore mundano, posteriores verò mundi compagem non DEI partem, sed domicilium esse reputarunt. Sic & Egyptii Naturam sub idolo Idis venerati sunt, quàm Græci forte Pana, Latini verò Minervam esse fingunt. Quid quod admirandæ lectionis Vir, GERHARDUS JOHANNES VOSSIUS, in egregiis de *Ortu & Progressu Idololat*

trie libris, totus sit in eò, ut omnem Paganorum Idololatriam ex nimia Naturæ rerumq; naturalium admiratione profluxisse doceat. Hinc quidam è Germanis, speciatim BONTEKOE, WALD-SCHMIDIUS, DOLÆUS &c. dudum exoptârunt, ut is hoc ignavum & omninò sterile Naturæ idolum ex universâ rerum naturâ prorsus exstirpetur, ceu ex erudito, quod nuper iniêrunt, *literarum commercio* videre est. Ast quis id impunè ausit? cum Herculi prius clavam extorqueres, quàm receptam hanc Naturæ notionem vulgo, præjudiciis occupato, funditus excuteret; neque de nihilo est, quod Poëta canit:

Naturam expellas fureâ tamen usque recurret.

Tutius ergò foret si, retento quidem nomine, in naturam ejus & essentiam accuratè inquiratur, ne fortassis plura illi tribuantur, quàm reverà decet.

Et hic, nî fallor, scopus est *Liberæ*, quam haud ita pridem luci commisisti, in receptam Naturæ notionem *Disquisitionis*, quæ ut varia selectissimæ doctrinæ argumenta spirat, ita condonabis Servo Tuo, si, quæ in crebrâ ejus revolutione mihi natæ sunt, meditationes breviter edisseram, easque Tuo, *Vir Illustrissime*, iudicio & censuræ liberè submittam.

A fronte verò cum Interprete Tuo ABERCOMBIO non sine causâ admiraris, quòd in seculò adèd curiosò nemo hætenus se truserit, qui almæ matris Naturæ curam ageret ejusque indolem & essentiam ex professò traderet, cum in operibus ejus & phænomenis explicandis tantum usque desudatum sit. Licet enim celebris per ignem Philosophus JOHANNES BAPTISTA VAN HELMONT in *Physicâ* (ut Inscriptio habet) *Aristotelis & Galeni ignarâ* operosus sit in adornandâ novâ Naturæ definitione, nihil tamen aliud intendit, quàm ut tritam in Peripatò descriptionem, more sibi suetò, suggillaret, quæ ultrò citroque perlitata non omninò est rejicula.

Mirandum potius est in Ethnico, quòd in plerisque Philosophiæ suæ terminis aliquid absconderit, quod aliorum placitis

haud prorsus advesceret & in ipsâ rerum naturâ sæpè radicatum sit; in quò tantâ quidem usus est prudentiâ, ut communissima Rabbinorum sit opinio, sapientiam Aristotelis è scriptis Salomonis derivandam esse, quæ sub Alexandri M. expeditione curæ ejus demandata credunt, sicut ex plurimis Judaicis Scriptoribus id fusè refert Inclitus BARTOLOCCIUS in *Bibliotheca magna Rabbinica* pag. m. 468. & seqq. ubi secretissimam insimul (quam in fine addo) Aristotelis Epistolam ad Alexandrum Regem, Discipulum suum, Curiosis exhibet, quâ ex antiquâ Rabbinorum fabulâ à Judæo convictus & ad Judaismum redactus, omnium scriptorum Palinodiam cecinisse perhibetur.

Utcunque res sese habeat, adeò tamen ignara non est Stagiritæ Physica, ut nonnullis videbatur, quamvis in quamplurimis Naturæ phænomenis sit omninò sterilis. Singulari nempe stragemate se in generalibus continuit ARISTOTELES, eam sine dubiò ob causam, ut nuspiam non haberet, quò prehensus elabatur, cujus in consuetâ Naturæ definitione specimen dedit luculentum. Qualicunque enim explicatione quis utatur, semper tamen eò recidit negotium, *Naturam esse principium motus & quietis.*

Ast in quò consistat hoc principium, & quâ ratione corporibus naturalibus hunc Naturæ characterem tribuat, illud fortè est, quod in Peripatè æquè facillè non deceditur. Quamvis enim communi Scholarum opinione Materiæ atque Formæ, junctim sumptis, munus hocce tribuant, dubium tamen explicant per æquè dubium, cum materia illæ purè sit passiva, formæ verò quiditas prorsus sit abscondita. Majorem verò rebus hisce lucem feceratis, *Magne* BOYLEE, dum ex duplici mechanismo, uti vocas, macrocosmico scil. & corporeo tam universalem, quam particularem corporum Naturam clarè & distinctè derivasti. Quia tamen utrobique nil nisi formam corporum essentialiam pro Naturâ venditas, seu, ut alibi profiteris, complexionem omnium mechanicarum affectionum, molis puta, figuræ,

situs &c. hâcque ratione nulla inter formam & naturam sit distinctio; hinc nescio annon paulò propius ad scopum accedatur, si non tam ipsum mechanismum, quàm potius inde resultantem inclinationem, seu ut alii loquuntur, propensionem ad motum pro Naturâ venditemus; quæ immediatum & proximum motus est principium, à mechanismo corporum formali postliminîo dependens. Quandoquidem enim rerum arte confectarum, horologii, v. g. portatilis, mechanica conformatio non est ipsum motus principium immediatum, sed inclinatio illa, quâ ob mutuum rotularum contactum chalybisque convoluti elaterem ad motum quasi spontè ruunt; ita corporum merè materialium Natura nihil ferè est, quàm *Inclinatio seu propensio ad motum vel quietem, à mechanicâ partium, tam sensibilem quàm insensibilem, texture profluens.*

Res exemplis patefiet, si per *Triplex Naturæ Regnum* cundo indolem ejus & naturam in ipsis corporum speciebus evolvamur, quæ nullibi non hunc Naturæ nifum arguit. In *regnò* quidem *Minerali* singula è fluiditate metallorum clariùs elucescunt, eâ nempe minerarum qualitate, quæ primam hominibus in metallâ inquirendi ansam dedisse legitur. Tum enim (ut ex Epicuri mente differit GASSENDUS *Synt. Phil. Epic. pag. 346.*) reperta fuerunt metalla, cum ortò sylvarum incendio coherencia radicibus metalla fuère liquefacta, quæ ut nitore suò hominum perstrinxerunt oculos, ita conjecturam adstantibus induxerunt, posse eâdem ignis vi metalla quavis liquefieri & in quamlibet figuram efformari. Unde fortè est, quod ipsa fusibilitas omnes minerarum species distinguat, cum pro majori vel minori liquabilitate subterranea in metalla, lapides, terras atque succos discescantur. Cur autem illa fusibilitas non omnibus indistinctè competat fossilibus, sed nonnullis mage propria sit, haud in vanum quæri posset? Vulgus id Naturæ tribuit, cujus intuitu quædam in fodinis naturâ fusibilia dicuntur, *von Natur flüssig*: *Ast amabo!* qualis hæc

hæc natura & in quò formalis ejus ratio consistit? fortè in principiò motus & quietis? sed de hoc statim eadem redibit quaestio. Nec ꝯ Chymicorum, cui fluor ille sæpius adscribitur, nodum huncce solvit, cum & is fluiditatem suam aliunde mutuetur. Quid verò tandem? anne mechanica partium textura in metallis atque succis obvia fusibilitatis causa est? Fateor multò propius sic ad naturam ejus devenitur, modò non tam externa superficialis, quàm interna & formalis innuatur. Dantur enim ex fossilibus, quæ omninò simili ad speciem structura partiumque superficie gaudere videntur, utut non æquè semper fusioni obsequantur. Sic Gemmas quasdam spurias in haud paucis Germaniæ fodinis obvias, quas *Fluores* Metallurgi vocant, eandem cum lapidibus pretiosis conformationem obtinere diceret, quibus speciem externam si spectes, ita videntur similes, ut ovum ovo. Sunt enim, qui flammæ splendore referunt carbunculos: Sunt omninò candicantes, adamantem mentientes, Teste WORMIO in *Musæo*: Sunt & incarnati, qui rubinum æmulantur: Tandem & cœrulei, sapphirò prorsus similes, qui Vulcano redditi glaciæ instar in liquorem abeunt. Gemmæ verò propriè ita dictæ omnem fusionem respiciunt, utut diutinâ calcinatione haud minimam tincturæ & coloris sentiant jacturam. Quodsi jam externa partium textura sola fluiditatis causa foret, nulla in promptu esset ratio, cur non & gemmæ pretiosæ ignis fusionem subeant. Oporteret igitur ut lapidum metallicorum textura aliquam ad motum inclinationem habeat conjunctam, quæ ipsissima est Natura, metallicis corporibus fusibilitatem tribuens. Quæcunque enim hunc Naturæ nihil adjuvant, metallorum fusionem ultrò promouent: Sicut ex adversò ea, quæ hanc motus aptitudinem sufflaminant, ipsam metallorum fusionem pariter impediunt aut omninò destruunt. Sic fossilia multum sulphuris continentia difficulter fluunt, cum particule sulphuris ramosæ mineralium texturam inhamando hanc ad motum inclinationem plus minus impediunt. Quodsi verò sulphur illud peregrinum diuturnâ tostione consumatur,

tur, aut & ea misceantur, quæ ex aliâ quavis causâ particulas metallorum minutissimas ab ejusdem vinculô liberare valent, fusioni facillè obsequuntur. Inde enim est, quod Aurifabri metallis durioribus Borracem, Sal Tartari vel aliud corpus alcalinum admisceant, quæ particulis suis acuminatis poros metallorum subeundo fusionem promovent. Ex adversò verò metalla nimium fluida facillè suis in terminis coercentur, si stomoma ferri vel calx viva mineris illorum admisceantur, quæ fusibilitatem plus minus inhibere solent, de quibus egregiè BECCHERUS in *Phys. Subterr. Lib. I. Sect. V. cap. 5. pag. 518*. Plura hîc de reconditâ metallorum generatione eorumque transmutatione dici potuissent, quæ, nî fallor, ex eodẽ Naturæ fundamentô fluunt, quatenus succi metallicis ob diversam partium texturam ad hanc magis, quàm aliam metallorum speciem inclinant. Cùm verò hæc altioris sint indaginis & admirandus hic Naturæ lusus in plantarum germinatione clarius elucescat, hinc eandem in *Regno Vegetabili* jam pace Tuâ prosequemur, quæ tantum non semper aliquam ad motum inclinationem prodit.

Equidem extra dubium versatur, omnem plantarum germinationem motu quodam perfici, quo succus nutritius in fibrarum tubulos elevatus & ab æthere interfluente jugiter agitatus in substantiam illarum vertitur, sicut id MALPIGHIUS, GREW, PECHLINUS & alii curiosè dudum observârunt. Unde verò tot exinde species exsurgant, ut aliæ quidem humi repant & unius noctis fungum præbeant, aliæ se in flores induant & in altum emergendo frondes explicent, mox foliis & fructibus superbiant, illud fortè est, quod ut abstrusum hæctenus Naturæ opus in suspensò mansit. Sed & hoc facillè expediri poterit, si consideremus in omnibus plantarum seminibus jam delineatas esse omnes vegetabilium particulas etiam minutissimas, id quod Nobiliss. RAIUS Contreraneus Tuus ex propriâ docet observatione, dum in *Methodo Plantarum Novâ Sect. 3. pag. 8*. in omnibus, inquit, quæ unquam dissecui, idoneæ magnitudinis seminibus plantulam semin-

Item semper inveni, in nonnullis perfectè efformatam, ut partes ejus nudis etiam oculis possent discerni & digitis à se invicem diduci, in aliis minùs perfectam, &c. *vid. TAB. V.* Quemadmodum igitur tenera hæc plantarum seminalium stamina propriâ & speciei suæ conveniente texturâ gaudent, ita credibile est illa non in omnem, sed in eam tantum, in quam fibrarum mechanismô tendunt & inclinant, partem esse flexilia, quæ inclinatio ipsissima est Natura, cui actio hæc vulgò attribuitur. Unde MARCUS MARCI, qui in diversis opusculis cum Antiquioribus ad nescio quam virtutem plasticam, ideas in plantarum seminibus sepultas evolventem inclinât, tandem tamen necessum habuit ad leges motus earumq; proportionem confugiendi, de quibus egregiè in *Idearum Operatricium ideâ*, ut peculiari de *Proportione Motus* libro. Paulò verò clarius hæc omnia perspicimus in eò vegetabilium genere, quæ vel leviter contrectata folia spontè contrahunt, ut in *herba sensitivâ*, vulgò ita dicta, observavi sæpius. Quamvis enim hæc pariter *Quintessentia* Naturæ attributa sint, attamen ex merâ fortè staminum texturâ, indeque profluente motu illa provenire speciosè nuper admodum ostendit, non proletariæ, sed pretiosioris eruditionis Vir, DN. RUDOLPHUS JACOBUS CAMERARIUS, itineris quondam Comes exoptatus, nunc in Academiâ Germanorum Curiosâ Collega meritisimus, in peculiari de *Herbâ Mimosa* dissertatione: Id quod FRANCISCUS BAYLE Tolosanus Hygroscopiô Magnani dudum confirmât in *Dissert. Phys. pag. 63.* Quâ ratione verò sit contextus hic fibrarum mechanismus, ut extimis, quod dicitur, labijs saltem attrectata planta statim concidat & mox ausu propriô vela rursus pandat, à priori, nemo, quod norim, unquam expedit, nisi quod Chirurgus Regius Parisiensis, Mons. VERDUC, hanc cuidam Amicorum conjecturam aperuerit, quod omnia plantæ hujus stamina & fibrillæ unicô ex punctô tanquam centrô quodam exeant, ut eodém, quô una vel altera vellicatur, ictu & momentô omnibus statim motus ille per consensum (abusiivè ita dictum) imprima-

tur. Majori fortè emphasi donata sunt propria Ejus verba, quæ sequuntur: La sensitive est composée, comme toutes les autres, plantes, des petits tuyaux creux. La disposition ou l'arrangement de ces tuyaux est apparemment la cause de cet effet, qui fait nostre admiration; & pour Vous l'expliquer, je suppose, que les tuyaux de fucilles partent d'un point, qui tient lieu de centre, qu'ils s'unissent ensemble, qu'ils sont souples & enfin que le mouvement, qu'on imprime à quelques uns, se communique facilement aux autres. Pari nempe ratione sunt, contexta herbæ sensitivæ stamina, ac famosæ nuper lachrymæ ex vitrò paratæ, vulgò *die Knapper oder Beyer-Bläser*/ quæ, ut in parte crassiori mallei quoque ictum sine damno sufferunt, ita in extrinsecâ caudâ apice vel levissimè violatæ magnò cum fragore concidunt & in pollinem disiliunt totæ; quòd, si quid aliud, in admirationem olim rapiebat Legatos Siamenses, Lutetiæ Parisiorum illud annis superioribus experientes, conf. CHAUMONT *aux Voyage de Siam Part. IV. pag. 47.* Versionis Germanicæ: Quod quidem Φαυέμνον ex iisdem ferè causis ingeniosè explicat Doctissimus STURMIUS in *Collegio Experiment. Curiosò Part. II. Tent. VI. pag. 92.* & MONTANARIUS in *Tract. Speculatione Fische sopra gli effetti di que' vetri temperati.* Nec aliter admirandus *Balsamina luteæ*, noli me tangere vulgò dictæ, lusus videtur exoriri, cujus folliculi seminales leviter tacti grana intus contenta terribili cum impetu discludunt, ac lumbricorum instar contrahuntur, quod à simili fibrarum texturâ indeque resultante ad motum inclinatione dependere certum est.

Omniùm verò maximè hunc Naturæ nifum offert *Regnum Animale*, cùm univèrsa brutorum œconomia, vulgatissimò loquendi modò, ex *instinctu Naturæ* proficisci statuatur. Inde enim est, quod brutorum catuli, recentissimè luci redditi, mox ubera quarant & arreptis papillis lac intus detentum exprimant, Inde est, quod tenerrimi gallinarum pulli, vix ovi putamine liberati, milvum desuper imminentem expaveſcant, fugaque sibi

consulendo secessus quærant & latibula. Inde est, quod insecta varia, novum corporis habitum induendo, senectam sæpè exuant & exuvias aliis pro præda relinquendo quasi rejuvenescant, quod ipsum araneis cum serpentibus commune esse, me nupera domi experientia docuit. Taceo jam alia instinctus hujus argumenta, quorum largam satis messem habet DN. le GRAND *de Carentiâ Sensus & Cognit. in Brutis*. Quid verò sit instinctus hic & in quò consistat ejus operatio, nemo Physicorum ex professò docuit, cum & sagacissimi Naturæ Consulti alium hic siluerint. Quod si tamen ab animâ brutorum eundem derivare ament, in eâ quidem concedendâ neutiquam erimus diffidiles, dummodò & illud admittatur, ut omninò admittendum est, animam hanc, utpote materialem, omnes simul actiones in corpore organico materiali ratione exercere, in cujus ferè determinatione omnis difficultas acquiescit. Sed & hæc facillè superabitur, si naturâ ejus & essentiam ponderavero, quæ ut ab ipso DEO in sanguine esse dicitur, ita per eandem nihil aliud innuitur, quàm series spirituum vit- animalium, nexu quodam amicabili in se mutuò agentium, ut ingeniosè docet Inclitus WILLISIUS *Tract. de Animâ Brutorum*. Quemadmodum autem omnes spirituum illorum actiones motu quodam peraguntur, ita nullus dubito, quin pro variâ eorundem plicâ & textura ita eorum undulatio determinetur, ut in hunc potius, quàm alium inclinent motum, in quò potissimum radicans est dictus Naturæ instinctus. Interim & organicam partium conformationem suam hiccè symbolum conferre non negavero, quæ omnes spirituum actiones, si quid aliud, faciliat, ut ex artificiosâ musculorum combinatione, à BORELLO, MAYOVIO, SPONIO, STENONE aliisque seculi nostri Anatomicis observata, in aprico est. Adeò enim admiranda est musculorum fabrica, ut eorum adminiculò ab equis sive canibus, artes varias edoctis, ea sæpè peragantur, quæ, si plebis judicio standum esset, necessariò aliquam in illis rationem requirere videbantur, utut à merò mechanicò corporis organici habitu singula dependant.

deant. Pari nempe ratione res sese habet cum omnibus brutorum actionibus, ac in *Canibus Gallorum Vertumnis*, quos in nonnullis Picardiæ emporiis verua carnibus assandis adaptata cum stupore vidi circumvolvere; quod tantum abest, ut ex aliqua (ut ita dicam) proæresi sit profectum, ut summis brutorum ingratias potius acciderit, quatenus fugam moliendo cribrumque jygiter rotando veru insimul annexum circumvolvunt. Et hæc quidem, vel simili ratione, omnes in œconomia animali functiones cum quâdam spirituum molestia fere perfici, defendere sustinuit celeberrimus JOH. DAN. MAJOR, Antecessor Chiloniensis, in speciosa de *Aërimnis Gigantum* Dissertatione. Non minus in hominibus admirandum est, quod habitu membrorum & ingressu vestigia Parentum ita sæpè legant, ut gradum illorum atque gestus exactissimè æmulentur, ab illis licet remotissimi; quæ, si benè me novi, mechanicæ partium texturæ eidemque vel naturâ vel & consuetudine introducto characteri, h. e. ad motum inclinationi adscribenda sunt. Unde nec in microcosmò otiosum prorsus esse hunc Naturæ stimulum, facile perspicitur. Quid quod Anonymus quidam Gallus Artem nostram Medicam eapropter exhibilare & unumquemvis sibi ex instinctu Naturæ mederi posse sustineat, in Tract. *Le Medecin de soy-même, ou l'art de conserver la Santé par l'instinct*. Imò nec HIPPOCRATES hic multum dissentire videtur, dum *lib. 6. Epidem.* Naturas morborum medicatrices esse dicit. Et quid *Consuetudo*, quæ altera est Natura, dicit aliud, quam hunc Naturæ stimulum, cujus plura hic exempla dari possent, nisi obicem sigeret legis vim habens in scribendo consuetudo. Eos saltem pace Tua addo, qui annuis Venæsectionibus adfueri tempore adventante circa locum, quo vena tundi solet, indicibilem pruritum, lassitudinem spontaneam & nescio quam molestiam (plethoram ad vires olim appellabant) persentiscunt, ita quidem, ut tempus illud negligendo, (*wann sie es libergethen*) semelquæ fixam consuetudinem insuper habendo hamopyrii, hamorrhagiis, phthisi & aliis symptomatibus affligantur

gantur: Quæ omnia Naturæ ejusque instinctui haud absurdè tribuunt, qui procul dubioradicatus est in tali spirituum undulatione, quâ consuetudine illis introductam ad motum inclinationem actu prosequuntur, atque tempore accedente exitum moliendo V. S. imperare solent. Nec aliam fortè causam habet dolor atque lassitudo, quam à menstruis, sive præternaturaliter suppressis, sive senio adventante spontè desinentibus, in lumborum vertebribus sentiunt mulieres, quæ, nî maturè in medium consulatur, lænam malorum pariunt.

Cum verò hæc altioris sint indaginis, nec sub calamò præproperè natâ descriptione singulâ pro meritis ventilari possint; hinc aliis ea temporibus reservans ne verbum ampliùs adjicio, nisi quod *Illustrissimam Tuam Generositatem* etiam atque etiam exoratam velim, ut immaturas has de gravi & difficili negotiò conjecturas gratosè explicet easque non aliò, quàm addiscendi animò edecumato *Generositatis Tuae* judicio & arbitrio oblatas esse credat, quod, si quid aliud, hætenus admiratus sum. Vivum ejus testem nuncupo præsentium Latorem DN. HENRICUM MUHLIUM, Tui insimul honoris cupidissimum, eaque propter in Angliam abhinc abiturum, ut linguarum OO. æquè ac rerum Physicarum Amatoribus innotesceret. Amorum enim notitiam haud vulgarem singulari, quod meditatur, opere publico comprobabit, quò ausu hætenus nuspiam tentato plurima Physicæ Modernæ vestigia ex antiquissimis Rabbiorum Scriptis derivabit. Quandoquidem verò ex Tua, *Vir' Illustrissime*, consuetudine & sermonibus multa sibi compromittat, hinc pro solita TIBI Benevolentia Illi liberum indulgebis accessum, de quo nullus dubito. VALE, *Generosè Domine*, & quod facis, gratosè recordare

D. Gisse d. 4.

Febr. An. 1689.

Servi Tui

VALENTINI.

Appen

Appendix.

Exemplum EPISTOLÆ ARISTOTELIS

missæ ad

Alexandrum Regem,

Discipulum suum.

Benedictus DEUS, qui aperit oculos cæcorum & dirigit peccatores in viâ, laudetur debitâ laude, qui retribuit mihi misericordiâ suâ ac in multitudine benignitatum suarum, qui liberavit me ab extremâ stultitiâ, in quâ hæsi omnibus diebus vitæ meæ, cum occuparer in Sapientiâ Philosophicâ, ac diducarem omnia intellectuâli notitiâ, innumerosque in eâ componerem libros; (aufugiant omnes, quotquot intuentur illos) donec in fine dierum meorum disputarem cum quodam Sapiente ex Sapienribus Israelis, qui probavit mihi manum suam validam in Lege hæreditate sibi acquisita ex Sinai, pertraxitque cor meum in verba Legis, ostensis signis ac prodigiis in Nominibus sanctis veris & sensui manifestis. Ego autem bardus, brutus nihil capiebam, quippe rerum magnitudo superabat intellectum. Cumque hæc vidissem, animum appuli, ut quantum possem, intelligerem in Lege Judæorum, ut quæ tota fundata est super integros lapides, secus atque falsa sapientia Philosophorum. Itaque carissime Discipule, Rex magne ALEXANDER, ne in errorem Te Sociosq; Tuos inducant Philosophorum libri: Quoniam si integrum mihi nunc esset colligere omnes libros meos per universum Orbem dispersos, igni comburerem, ne vel unus Principum Antistitumque oculis superesset, ipsique perplexi redderentur in hujusmodi scientiis. Novi enim gravissimas me pœnas DEO daturum, quòd ipsemet peccavi pluresque ad peccandum induxi. Quocirca, Fili mi, ALEXANDER, confiteor Tibi omnique Po-

steri-

steritati quamplurima per intellectum cognita, mendacia esse, celsus enim est super excelsum Custos. Atque cum fatò meò acciderit, ut libri mei dissiparentur per Occidentales regiones, ecce palam ac ingenuè judico, nefas habendum legere vel meditari in illis, cum Logica iniquitas sit, ipsaque Philosophia mendax. At ecce ego nunc innocens coram DEO, quia inscieniter peccavi. Væ autem illis, qui seduli sunt in iis, rectâ enim via gradiuntur ad infernum. Scito autem, quemadmodum ista contra Sapientiam nostram mihi Sapiens ille, similiterque quoque vaticinatum Salomonem, filium Davidis, in Proverbiis suis dicendo *Cap. VII. s. servet te à muliere extera, & vers. 25. ne declinet ad vias illius animus tuus. It. Cap. II. 19. qui ad eam, non revertentur. Væ oculis, qui talia vident, auribus, quæ talia audiunt! Iterum iterumque væ mihi, qui ita inveteravi consumpsi que dies meos in frivolis nocivis rebus, quæ deprimunt, non elevant. Et quod dixisti mihi nomen meum, quod plurimus conscripserim libros, omnes gentes pervagaturum, hosque æternam mihi famam conciliaturos, ita habe, me potius hanc celebritatem in Lege, quam hæreticorum libris elegisse: Quia strangulari magis optassem, quàm libros meos sic divulgatos. Nam qui Legi student in luce viventium, lucem adibunt, at Philosophiæ hujus Cultores in infernum commigrabunt: Egoque ipsemet coram omnibus etiam poenis afficiar. Cæterum antea hæc talia TIBI non significavi, cum certum indubiumque habuerim, si forte exaudueris, mihi- que propterea malum intentaveris, antequam hæc Epistola in manus Tuas perveniat me mortuum jam futurum depositumque in ligneâ arcâ. Interim pacem ab ARISTOTELE Præceptore, sepulchrò suo jamjam inferendo, Regi Magno*

ALEXANDRO!

DISSERTAT. EPISTOLICARUM

Secunda,

DE

CONSUEITUDINE ALTERA
NATURA, ET MORBIS EX CONSUEITU-
DINE REDEUNTIBUS,

Ad

Dn. D. JOH. GEORG. VOLC-

*KAMERUM, Sacr. Cæs. Maj. Med. Com. Pal. Nob. &
Curiosorum in Germ. Præsident &c.*

MAGNIFICE DOMINE PRÆSES,
SENEX VENERANDE.

Peccavero dubio procul in suetas amicitiae leges, quod nul-
lum usque specimen ediderim, quod dudum Tibi debitam &
me observantiam in publicum contestarer: Ast dabis ali-
quid Germanorum *Consuetudini*, qui, quod semel statuendum, diu
ante in deliberationem vocare solent. Licet enim ab eò, quò,
variis hinc inde casibus exercitus, in patrio solo pedem fixi, tem-
pore nunquam non animo id ipsum voverim, malui tamen tacitè
pias recordatione commodum Tuoq; Genio non indignè præsto-
lari argumentum, donec ipsa *Consuetudo* aurem mihi vellicaverit,
& ut mori illi, quo scrip. is invicem literis se Literati venerantur, mo-
rem gerere, tandem admonuerit: Cui prolixiori hic silentio ob-
strepere piaculo mihi duxi. Quis enim eluderet ejus vim & effica-
ciam, quæ in omni vitæ genere adeò partes suas agit, ut nescio
quam tyrannidem illi vulgò tribuant. Equidem à teneris statim

R

un-

unguiculis violentiam suam exercet, à quibus ut asuescere multum est, ita ingenio non minus quam annis, etiam adultis, parere nescit, quum omnes ferè artes & scientiæ inevitabili huic *Consuetudinis* jugo sint subjectæ. Quantum enim negotii facesset conscientis tenerioribus sueta peccandi libido, illud in SS. Theologiæ studio neutiquam ignotum erit iis, qui vel mediocriter in Casibus Conscientiæ enodandis sunt versati : & quantæ non efficacæ sunt in Forò Consuetudines, quæ teu jura non scripta communi quoque juri derogare valent. De summis verò ejus viribus in rebus Medicis, non est, ut multa proferam, quum non tantum GALENUS suò jamdum tempore, sed & BARTHOLOMÆUS, BRUNO aliique easdem ex conducto demonstrarint. De causis saltem hujus rei haud inutilem quis disquisitionem instituire posset, inter quas haud minima, si non potissima, videtur esse ea, quod *Consuetudo* sit *altera Natura*, & ad instar hujus (si dicere fas est) sui conservationem intendat. Quà verò ratione illud fiat & quomodo consuetudo vicaria sit Naturæ, illud à nemine, quod sciam, ex professò expeditum est. Quamobrem haud agere ferens, Vir CELEBRATISSIME, si tribus saltem verbis hoc argumenti genus prosequar & quid sibi velit tritissimum Philosophorum axioma, brevibus enucleem, cum exinde multum lucis foenerari possimus rebus Medicis, ab aliis aut obiter tactis, aut ob difficultates subterversantes prorsus derelictis.

In eo verò *Consuetudo* tanquam *altera Natura* coincidit cum instinctu Naturæ, quod in Regno Animali præcipuè sit conspicua. Quæ enim vel rusticolæ vel metallurgi de *terre solique consuetudine* sæpè garriunt, das *Erdreich* sey zu diesen oder jenen *Gewohnheiten* nicht gewohnt / cum non quævis ferat omnia tellus, illud elegantius ad mechanicam pororum constitutionem externique caloris influxum refertur, quam Naturæ consuetudinem. Hæc enim propriè loquendo à principio motus intrinsecò dependet, ut ipsa natura, cui sororiâ quasi cognatione jungitur, adeoque in homine potissimum & brutis est conspicua. *Consuetudo* enim est,

qua bruta & ferina & domestica homini sensim asuefiunt, inter quæ priora tamen indolis suæ ad eò non obliuiscuntur, ut Natura sæpe consuetudini prævaleat, eaque ad fugam instiget. Novi enim vulpium & luporum catulos in Magnatum aulis educatos &, ut videri poterant, ad summam mansuetudinem cicuratos facile recidivam passos esse & data commoditate non sine spoliis & furto clam se subduxisse. Novi pariter teneros admodum perdicum pullos à Gallinis domesticis enutritos illisque aliquantisper assuetos, agmine post factò avolasse; ut vel inde videamus Instinctum Naturæ majores obtinere vires, quem licet expellas furcâ, tamen usque recurret: Quod si verò is sive adjuvet sive faciliat consuetudinem, non potest non junctis Naturæ utriusque viribus altiores in brutorum actionibus radices agere. Hac enim ratione bruta, sive præmiis inhiando sive pœnas evitando, artes varias addiscunt, tam æconomicas, quàm athleticas. Ita quippe canes apportandis è macello carnibus solent asuefieri, quas pendentibus de collo corribus sæpe domum ferunt incolumes, modò caveatur ne visum illorum feriant ipsisque salivam moveant. Facile enim fieri solet, ut, dum objecta movent sensus, artium suarum obliti ad ingenium ferè redeant, ad instar *Canis Saltuarii*, mihi non ignoti, qui licet artis hujus dudum fuerit gnarissimus, ad eò tamen non pepercit carnibus ab aliis sibi occurrentibus molossis mordicus detractis, ut potius symbolum suum in iisdem devorandis masculè contrulerit, unde proverbium aulicum subnatum: *Er frist mit/ wie des Jäger- Meisters Hund* Tutores autem sunt artes brutorum athleticæ, dum ad tibiam vel cantum saltare, artem equestrem vel alias gesticationes exercere discunt, ut in canibus, ursis, equis & aliis ad lusus & spectacula paratis animalibus videre est. Tandem eadem ratione aves sonoræ cantus, aliæ verò carnosiori mobilique magis linguâ præditæ loquelam hominum amulari solent, id quod in Corvis, Picis atque Psittacis haud infrequenter accidit. De Corvo Cæsarem Augustum è victoria redeuntem his verbis salutante: Ave Cæsar, Victor, Imperator! res

nota ex MACROBIO *Lib. 2. Sat. cap. 4.* Quod ipsum de *Pica* referunt quoque alii, quam non tantum voces, sed & cantilenas hominum expressisse novit KIRCHERIUS. De eadem vero MARTIALIS in *Xenii* sequenti modo ludit:

*Pica loquax certâ Dominum te voce saluto,
Si me non videas, esse negabis avem.*

Sic memini me Parisiis in hospitio au petit *Suice*, suburbii S. Germani, olim *Picam* vidisse, pratercuntes Gallos exclamatione *parlez, donc* elegantissime alloquentem, cum ejusdem speciei pullo pro informatione illi addito. Neque enim opus est, ut ab hominibus immediate illa proficiscitur, sed & avis avem jugi consuetudine erudire valet. De *Psittacis* res etiam in vulgus nota est, ut non indigeat uberioribus exemplis. Unum atque alterum instar omnium sufficiant, imprimis illud, quod è CLUSIO habet NIEREMBERGIUS, qui *Psittacum* cujusdam Nobilis Gallicæ patiter linguâ garrientem & non sine risu instar hominis ridentem audit, ita ut Gallorum verbis: *Riez, Perroquet, riez* admonitus, ridendo responderit: *O le grand sot, qui me fait rire*. Prorsus votò admirandum, quòd de *Psittaco* Henrici VIII. Regis Angliæ refert ALDROVANDUS, qui è Regia Sede *Witbal* in prateritulentem *Tamesin* præcipitatus à pratercuntes scapham expressis verbis petit, utur viginti libris constet, *A both a both for twenty pounds*. Clamore, hoc auditò tandem è canaliculis quidam advolvit eundemque undis ereptum Regi defert, nautum expectans ab ave promissum: Rex pro curâ & labore illi spondet omne, quicquid ab ave hunc in finem interrogata decretum fuerit: quò pactò utrobique inito avis *Nebuloni* crucigerum dari jubet his verbis: *Give the Knabe a groat*. Nota non minus est historia de *Psittaco* *Principali* famulas cuticulam sæpe furtivè curantes incusante, cui in vindictam gutturem inferiorem (ut cum PLAUTO loquar) filò consuendo obsignaverant, quod ipsum tamen egregie rursus prodidisse novit. Nullus dubito, VENERANDE SE-

NEX, quin hæc & similia ansam dederint Antiquorum fabulis de *Ulyssæ cum brutis colloquente & metamorphosis Circeis*, quæ sæpè nescio quid salis habent, cum certum sit Chymiam æque ac rerum naturalium scientiam magna ex parte in Poëtarum fabulis esse absconditam.

Cæterum quò facilius est *Φύσις* jam enumeratorum causas institutioni atque consuetudini tribuere, eò difficilius est exprimere, quomodo hæc bruta, ratione cassà, ad insolitas huius generis actiones disponat & habiliter. Facem tamen accendit ipse GALENUS, qui *lib. supra allegato Consuetudinem Φύσις* *Παντός* vocat, *Naturam ascribit* am & quasi insuper acquisitam; & hoc ipsum est, quod in communi proverbio dicitur: *Consuetudinem alteram esse Naturam*. Quemadmodum igitur ipsa Natura, tanquam principium motus & quietis bruta ad hos vel illos motus indeq; dependentes actiones inclinando vim suam exercet, hæcque inclinatio ex apta membrorum dispositione (non exclusà tamen succorum & spirituum vitalium irradiatione) profuit, hinc & ipsa *Consuetudo*, quæ altera est *Natura*, animalia ad similes aut easdem actiones œconomicas habilitat jugique exercitio habitum quandam in corpore organico efformat, quò partim agilitatem atque promptitudinem, partim robur aliquod ad has vel illas functiones obeundas acquirendo Naturam ejusque instinctum æmulari solet. Consistit autem agilitas illa, secundum DOCTISS. VOETIUM *meletem. pag. 73. de hab. corp.* in faciliiori spirituum motu per nervorum & fibrillarum poros, à crebriori spirituum exercitiò dilatatos, unde ipsi similiter muscoli per ejusmodi corporis exercitia crebrius inflati retinent aliquò modò eandem figuram, ex dilatione ortam, non aliter ac manica sæpius induta aut retinet figuram manus, aut si non retineat, sed concidat, faciliorem dilatabilitatem conciliat; sicut & charta semel complicata & postmodum explanata facilius similem complicationem subit, ad quam aliquam habebat inclinationem. Interea hanc motus facilitatem non tantum partibus organicis, sed & fluidis spiritu-

sis, crebro exercitio atque consuetudine eò dispositis, deberi admodum est probabile, dum hæc vel illâ ratione sæpè influendo quandam quasi plicam concipiunt in radiis influentibus, haud aliter ac in flammâ gradus quosdam atque plicas observamus, quæ postmodum facilius solet altum petere. Sic igitur conspectis sæpius domesticis *animantia* sensim videas *asuescere*, quum species illorum visibiles, oculos indies influentes, ipsis spiritibus, nervos opticos & vicinas cerebri poriones incolentibus, ejusmodi texturam & ad motum inclinationem affricant, ut abhinc facilius illorum species recipiant, vel ad minimum iisdem minus irritentur, ut à nunquam ante visis evenire solet. Quin non solum ab externis jugi consuetudine sensus incurrentibus objectis, sed & à *Phyltris* naturaliter agentibus idem proficiscitur. Notum enim est, quod buccella panis, hominum sudore sub axillis imprægnata canibusque sæpius objecta, similem in iisdem magnetismum excitet, quatenus in sudore latitantia miasmata eundem, quem in corpore humano obrinebant, motum imprimunt animæ brutorum, ut dehinc illorum vestigia & odorem libentius admittat, quem admodum eâ quoque ratione heros dudum amissos indagare norunt, dum in aëre vel solo relictis ab illis effluviis ocyus solent affici. Quod autem *sepe* semel hæc consuetudinis viâ cicurare facile ad ingenium redeant & in pristinam relabantur barbariem, illud instinctui Naturæ, Consuetudini præpollenti, adscribendum. Haud absimili ratione *canes*, & *equi* longinquâ consuetudine *artes* varias addiscunt, quatenus & membra corporis organici & spiritus influentes continuo exercitio ita disponuntur, ut audito huiusmodi mandato statim ad hos vel illos motus exercendos intelligantur. Sic si *canem erecto ad sidera vultu* posterioribus insistere volint pedibus, elevatis anterioribus eundem aliquantisper deferunt & si eodem inclinare voluerit, scuticâ vel flagro percutiunt, unde semel pristinam figuram contrahens eumque iteratò repetens illâ membrorum dispositionem sibi contrahit, quæ spiritus animales per sæpius auditum heri mandatum eò sponte quasi inclinantes promptius adiut-

tant illorumque motui auscultent. Eodem modò percussis subinde pedibus ad tibiarum modulos *sultare* discunt *ursi*, lufibusque equestribus idonei redduntur. Adcòque de nihilo non est, quod idem „VOETIUS I. c. ejusmodi quid habitus brutorum corporeos commirari dicit, ad cuius præsentiam tenentur elicere actum aut „fugæ aut appetitus, admiffâ saltè simplici representatione obiecti in cane, quàm in hero esse constar, qui eâ cum dexteritate „artem naturali bruti actioni combinare novit, ut adstantes artificiale à naturali non valeant discernere. Quamvis illud sub primis informationis annis saltè obtinere crediderim, cum habitu firmius stabilitò eò spontè ferantur & inclinent bestie, quod in *Camelis Alcaeis* ad tympani sonitum spontè suâ tripudiantibus videre est, quorum mentionem facit DN. LE GRAND in *Hist. Natur. pag. 387. art. 7.* In aliis verò animalibus, imprimis *avibus*, hoc planè non obtinet, quæ solâ eaque blandâ consuetudine cantus arte edoctos miscent, utut in aviariis majoribus agmine factò conjuncti cantibus spontè quasi certare videantur, quod in lusciniis, fringillis & avibus canariensibus apparet. Hominum verò cantus amulantur crebra perceptione, unde silentium amant illi, qui fringillas cantus sive sacros sive prophanos edocent, ut eò attentius auscultent aviculæ. Sæpius ergò sono ejusmodi percussis spiritus animales sonum illum atque sibillum ad τὸ ὑπερφανὸν deferentes ita disponuntur, ut & facilius eundem promoveant & ocyùs inde in musculos linguam moventes repersus similem illi agitationem moveant, eaque ratione sonitus & voces crebrius illis oblatas exprimant aviculæ, quas diutinâ consuetudine firmatas deinde sæpè repetunt. Neque enim putandum est aves proprio Naturæ instinctu voces quasdam esse prolaturas, sed oportet ut sæpè sæpius ab illis fuerint ante exaudita; quod in *Psitacis* illâ *Regiò* observandum, qui verba supra dicta, quæ scapham postulabat, à Nautis illuc sæpè appellentibus seseque ita compellantibus vel millies audiverat.

Quodli jam ad *hominem* catur, dici non potest, quantam in illum

illum potestatem habeat ipsa consuetudo. Non dicam
 modò de consuetudine morali, sive bonâ, sive mala, cum
 illa non tam animalitatem spectet & naturam, quàm animum,
 & mentem. De mira saltem ejus in œconomia anima-
 li efficaciam quãdam addidisse liceat, in qua non secus ac in bru-
 tis altera est Natura. Non enim aliã quàm in istis ratione *bal-*
butientes primitus *Vernaculam addiscunt* variasq; ejus dialectus, his
 vel illis locis & districtibus consuetas imitantur, cum in tenerâ
 hâc ætate magis ex Naturâ, quàm animæ rationalis instinctu lo-
 quclam affectare videantur, usquedum organis perfectè disposi-
 tis suâ in spiritus animales determinatione linguam moderetur
 anima; & *cur dextrâ plerumque fortiores sumus ac promptiores*
 quàm sinistrâ? nonne hoc meræ consuetudinis effectus, quum Pa-
 rentes & Nutrices à primis incunabulis eandem nobis liberam
 relinquunt, sinistra semper fasciis involutâ: Hinc poro nervorum
 in dextrâ magis dilatati non possunt non spissiore admittere
 spirituum animalium influxum ipsæque partes continuo exercitiò
 magis flexiles evadendo quandam ad motum ante consuetum
 inclinationem indipiscuntur, in quò naturam imitatur consue-
 do, ut Celeberrimus ZELLERUS quoque annotat in curiosissi-
 ma Dissertat. Tubingæ nuper habita, *De Pulmonem in aqua sub-*
dentia pag. 3. Eadem de causâ *membra sæpe sponte sua agunt ea,*
quibus sunt afucta, nobis ne per somnium quidem de illis cogi-
tantibus. Unde quis admirando de *Noctambulonibus* exemplo lu-
 cem aliquam affundere posset, id quod & nonnulli animæ ra-
 tionali, somni tempore determinationes suas in spiritus iusto mo-
 biliore continuanti, tribuunt, utut citra omnem rationem: Non
 enim homines tantum, sed & animalia ratione destituta stabula
 noctu deserunt, tecta conscendunt & per loca ferè invia divaga-
 ri solent, quod in *equis* ejusmodi *noctambulis* & hîc & alibi loco-
 rum olim obviis sæpè visum est. Quid quod hujusmodi noctam-
 bulorum actiones inficia sunt animæ rationali, quæ nunquam il-
 larum recordatur, cum e contra somnia illam noctu fatigant de

die sibi in memoriam revocare possit. Nullus ergò dubito, quin instar automatis se habeant illi vagabundi tenebriones omniaque nimie spirituum morricium agilitati & membrorum ad hos vel illos motus inclinationi ferè debeant, quos inscii prorsus absol-
 „vunt, haud aliter ac similes à vigilantibus, sed non attendenti-
 „bus perpetrantur sæpius, quos cur agant, si interroges, aliam
 „ferè causam reddere nequeunt, præter imprudentiam aut teme-
 „ritatem, animò aliâ re occupatò: vel non aliter ac membra ad
 „actiones consuetas redire sua spontè videmus, juxta supra lauda-
 tum VOETIUM *Part. 3. Exerc. de hab. brut.*

Tandem in faciendâ legitimè *Medicinâ* nil æquè magis expe-
 dit, quàm ægris ante familiarem observare *consuetudinem*, non
 tantum in præscribenda diata, sed & ipsorum remediorum ad-
 hibitione, id quod HIPPOCRATES in plurimis locis summo-
 perè cavit. Sic *Aphorismo 17. Sect. 1.* in imperandâ cibatione τῇ ἰσθμῇ
 live consuetudini quid dandum esse monet, id quòd ad eò necesse-
 sarium esse duxit, ut ad citam, tutam & jucundam curationem etiam
 cibum paulò deteriozem, sed suaviorem cibo meliori quidem
 ast infuero prætulerit *Aphor. 38. Sect. 2.* Rationem dedit ejus Com-
 mentator GALENUS *lib. de Consuet.* quod cibus potusvè à tene-
 ris usurpatus φύσιν ἐπὶ κίνητον ἐργάζεται. μάλιστα μὲν ἐν τῇ γαστρὶ, αὐτὰ καὶ
 κατὰ τὰ ἄλλα μέλη. Ut enim alimenta quædam sint salubria, neces-
 sum est, ut optimè & digerantur & distribuuntur. Jam autem
 longè facilius illa, cæteris paribus distribuuntur, quibus aliàs ve-
 sci solemus, quia chylus exinde confectus fluendi assiduitate vias
 disponit ad liquorem similem admittendum. Econtra si non con-
 suetò utimur, ejus parum distribuitur, quod sensim ad majorem
 distributionem vias atque poros disponit, ut egregiè docet FRAN-
 CISCUS BAYLE *Problem. Phys. XCII. pag. 143.* Adde quod ea,
 quæ cum voluptate assumuntur, à ventriculò & avidius comple-
 ctantur & feliciùs subigantur. Quâ ratione verò jugi consuetu-
 dine fiat, ut quædam alimenta evadant suaviora & salubria, quæ

antea utenti erant insuavia & insalubria, illud egregiè docet idem *auctor c. 1.* Quod ipsum non tantum cibo atque potui, sed & omnibus aliis rebus nonnaturalibus & in specie corporis humani exercitiis accommodat Divinus Senex *Aphorism. 49. & 50. Sect. 2.* dum consueti solidos labores ferre, etsi fuerint invalidi aut senes, non consuetis, quàmvis robustis & juvenibus, facilius ferunt. Videmus hoc in *Nautis & Tabellionibus*, qui manibus pedibusque multas sæpe leucas haud difficulter superant & conficiunt, quæ robustissimos, sed insuetos, fatigarent admodum. Diu enim multumque agitata partes ad labores indurantur & non tantum robur insigne, sed & promptitudinem aliquam & inclinationem ad motum acquirendo habitu corporeo imbuuntur, attestante EMANUELE STUPANO in *Comment. ad Aphor. Hipp. Physiolog. pag. 149.* E quibus omnibus haud difficulter constare puto, quantum ipsa consuetudo valeat in sanorum pariter & ægrorum vita regunda & quâ ratione alteram illic Naturam agat. Interim hæc ita explicanda sunt, ne contra SENIS intentionem vis inferatur Artis nostræ regulæ & indicationum Medicorum fundamento generali, contraria contrariis esse percuranda. Ea enim HIPPOCRATIS erat sententia, ut in præscribenda Dieta consueta interdicens cautè procedamus, neque temerè, intempestivè & confertim immutemus consuetudinem, sed paulatim atque pedetentim, idque GALENI consilio, in statu naturali & ætate juvenili. Abhinc non tam evidentè prava, sed paululum deteriora consuetudini indulget, quæ nullam aut leviculam inferant noxam, in levioribus præprimis affectibus, ut idem *lib. 6. Comment. in Epid. 4.* explicat; & quamvis curatoria indicatio tantum non semper à contrariis sumatur, sua tamen indicationem vitalem similitudo manet, quæ majores in consuetis, quàm in aliis alioquin nobilissimis remediis facultates obrinet. Ridiculum huius rei testimonium recenset MANLIUS in *Libello Medico LL. CC. addito*, de rustico Pharmacopolium transeunte & in syncopen delapso, cui adstantes varia eaque probatissima cardia-

ca præbendo nequicquam profecērunt, donec alius humi natus extracta illi calceamenta naribus admovertit, quò factum, ut resocillatis viribus ad se redierit. Non dicam de aliis *idiosyncrasie* speciebus, quæ licet ex ipsâ Naturâ huius aut illius profluat, multum tamen ipsi consuetudini in acceptis ferre alibi ex condicō ostensuri sumus, cum verear ne Tua, *Vir Illustris*, indulgentiâ jamdum sim abusus. Antequam autem hinc prorsus abeamus, non possum non difficilimi & omninò ardui cujusdam problematis adhuc mentionem facere, *cur nimirum affectus nonnulli morboſi absque ulla causâ continente agant & sive paroxysmatim invadendo sive recidivando ægros ex mera consuetudine affligant?* Videmus illud in quibusdam *Epilepsie* speciebus, à terrore, irâ vel alia quavis externâ læsione oriundis, quæ remotis omnibus occasionibus nihilominus habitum sæpe induunt & multos in annos subsequentes eosdem, quos prehenderant, affligunt, ut præter HELMONTIUM, HEERIUM, SALMUTH *morbum* ejusmodi *convulsivum à viso spectrò* habet D. FRIDERICUS HOFFMANNUS Junior, in *peculiari Dissert. Jene habita*. Quid quòd HIPPOCRATES idem agnoverit *Lib. de morbo Sac. Texto 32*. Eadem ratione *febres intermittentes*, à terrore vel aliis gravioribus affectibus progenitæ, tragœdiam suam paroxysmatim continuare, & licet omnimodè extirpatæ videantur, annuatim tamen eò, quò corpus tempore decubitus cruciabant, tempore sæpe lassitudine, dolore gravativo (*sic Driscen*) aliisque symptomatibus nescio quas minas intentare solent; haud alia ratione ac annuis V. S. assuefacti accedente tempore pruritus quosdam sentiunt in parte vel loco venæsectioni dicato, id quod *plethoram ad vires* olim nuncuparunt: Quæ omnia ex merâ consuetudine spirituum undulationem & morum inclinante & quasi determinante profluere verè dixero. Quisquis igitur Gordios ejusmodi nodos solvere funditusque extirpare voluerit, in id omnes nervos intendat, ut plicam spiritibus animalibus jugi consuetudine inductam fortiter excutiat, eosque ad alios minus exorbitantes motus assuefaciat.

Ast quò hæc Tibi in sacris his versatissimo! abstineo manus, ne anserum more cantibus oolorum interstrepere videar: Quin Tuam, Vir Inclyte, in arduis hujusmodi thematibus informationem & sententiam hæc scriptione experiri malo, in quâ tot illustria Europæ Nomina solent acquiescere. Ita benè vale, Venerande Senex! vale inquam, DEO, Familiæ, Eruditis, qui, ut instar Aquilæ rejuvenescas & vel sola canitie venerabiles annos in feram posteritatem producas, unanimi vorò comprecantur, id, quod fæxit DEUS! vale terque quaterque. *Dabam Giffæ Hassium die 10. Decembris, Anno 1691.*

M. B. V.

DISSERTATIONUM EPISTOLICARUM

Tertia,

DE

NATURA MEDICA.

Ex Hippocr. L. 6. Epid. Sect. 5. §. 1.

Ad

DN. D. JOH. DOLÆUM,

Consul. & Archiatrum Hassiacum.

VIR CELEBRATISSIME.

Sesquiennium jam agitur, quum datis ad Illustrem Boyleum literis meam de essentia Naturæ sententiam in publicum producerem, eamque re ultrò citròque pensitatâ nihil aliud, quàm inclinationem ad morum vel quietem, in corporum naturalium texturâ radicatam esse sustinerem. Quæ utut nova satisq; paradoxæ

tadoxæ videatur opinio, illis scilicet, qui Onocentaurorum instar de modalibus gustare sive nolunt, sive nequeunt: fuerunt tamen haud infimæ sortis Eruditi, qui subductis probè rationibus haud omni easdem pondere destitutas esse faterentur. Non dicam hâc vice de generosô BOYLEI iudicio, per Amicum ex Angliâ nuper reducem in responsoriis remisso, cum hâc de re mentem suam dudum explicaverit in pretiosissimâ de ipsa Natura disquisitione. Nec honorificam beatissimi WALDSCHMIDII epicrisin hîc fasce enarrabo, ne in aliorum encomiis laureolam aucupari videar; non possum tamen non æquas sanæque rationi haud difformes Doctorum censuras venerari admodum, è quibus Tuum, Vir Inelyte, iudicium nunquam non maximopere suspexi, quum & ingenium rationibus subactum & longô rerum usu comprobata sapiat experientiam. Testantur hoc *Encyclopedie Tux* cedro dignæ: Testantur *Observationes* in Miscellaneis Germanorum curiosis annuatim prodeuntes: Testantur *epistole* & publicè & privatim hætenus cum Exteris æquè ac Indigenis reciprocatæ, qui agmine factô undique advolantes summam è commercio Tuô literariô delectationem perferunt. Quibus si & meas hâc vice nanias immiscuero, levesque de Naturâ Medicâ positiones benevolæ Tux dijudicationi subiecero, in meliorem, ut confido, partem interpretaberis.

Equidem in Naturâ sunt quædam tanquam mysteriosa, per conjecturas pueriles (juxta HELMONTIUM) tentata quidem ab Ethnicis, ac non adepta, quæ si majori, quàm usque factum, diligentia fuissent extricata, non rerum modò naturalium, sed & Artis nostræ Medicæ studium ad summum perfectionis apicem pervenissent dudum. Juris universalis, quod Naturæ vocant, doctrinam inter desiderata quondam numerabat Illustr. VERULAMIUS Tract. de *Augmentis Scientiarum*, cujus paulò post Sciagraphiam non contemnendam tradiderunt HUGO GROTIUS ejusque Frater GUILIELMUS, ut & Commentatores eorum, BOECLERUS, ZIGLERUS, OSIANDER, VELDHUSIUS, KULPISIUS

aliique Juris Naturalis Scriptores, FELDENUS, PUFFENDORF-
FIUS, MAURITIUS &c. quorum scripta auro contrâ pretiosio-
ra quasi fontes exhibent, unde reliqui Juris specialis rivuli largâ
scaturigine promanant. Pari si fervore in ipsam Naturam hujus-
vè proprietates & effectus inquisitum fuerit ab Jatro - Philoso-
phis, majorem fortè spem concipere quis posset de *Medicina U-*
niversali, quæ meritò hætenus in dubium vocatur. Laudet A-
zoth & Phalajam PARACELsus: Panaceam GLAUBERus: Drif-
suum HELMONTIus: omnia tamen nihilo magis sunt Catholi-
ca, quàm Pisana, quamdiu latuerit Natura. Νόσων γὰρ Φύσις ἰσχυρά,
Naturæ morborum Medicatrices, attestante COO, non tantum
affectibus p. n. coercendo, sed & statum hominis naturalem con-
servando, ut expressa GALENI explicatio habet, in *Commentar. ad*
Epidem. HIPPOCRATIS. Operæ pretium merebimur, si rationem
incamus, quâ sanitatem hominis aut conservando aut restitu-
endo id utrobique perficiat Natura, quod ægrè tamen fiet, nî primò
expeditum fuerit, quid per Naturam sibi velit Hippocrates? E-
nimverò si Commentatorum antiquissimorum, GALENI scil.,
ALEXANDRINI, SANINI, JONCHIIque explicationi creden-
dum, *facultates animæ* pro natura Hippocratica habendæ forent,
ut sententiam illorum in compendiò recenset SYMPH. CHAM-
PERIUS in *Epit. Comment. Gal. fol. lxxx.* dum Naturas dicit vir-
tutes agentes, quæ sunt in unoquoque corpore scil. nutritivam,
sanguinis generativam, digestivâ & alias. Verumenimverò quo lo-
cò nostris temporibus habeatur sublesta isthæc facultatum doctri-
na, illi nōrunt, qui non brocardicis Scholarum somniis, sed ratio-
nibus militant & experimentis. Quid enim animæ rationali cum
illis actionibus, quarum ne in statu quidem naturali recordatur
unquam? itane corporis universi œconomiam in numeratō ha-
bet, ut pro lubitu eandem & administrare & affectus præternatu-
rales diversis facultatibus abigere possit? quid verò de brutis
mente cassis? an non in illis æquè sui conservatrices morborum-
que Medicatrices sunt Naturæ? Propius igitur ad Genium Hip-

poeratis accedunt illi, qui cum SENNERTO & aliis *Temperamentum* corporis humani pro Naturâ venditare amant, vel (idque potiori jure) vim elasticam & ad motum inclinationem ex eodem resultantem, quæ cum nostrâ de Naturâ sententiâ facillè componi posset. Quemadmodum verò ipsa temperamentorum doctrina ab antiquata Humoristarum hypothese omni studio deputanda & in gratiam Antecessorum nostrorum nonnisi cum grano salis asserenda est; ita hoc in locò non tantum partium solidarum vel quasi talium textura, quam pro elementalî, ut vocant, temperamento habent, sed & vitalis insimul sanguinis & spirituum irradiatio & influxus intelligenda sunt. Scilicet & hic admirandam illam observare licet analogiam, quam mundum inter aspectabilem ipsumque microcosmum intercedere vetus antiquorum est traditio. Quemadmodum enim in priori duplex ab Illustri BOYLEO Natura, quam Mechanismum vocat, est reperta, universalis scilicet & particularis: Ita in humano corpore duplici quoque viâ incedit Natura, una quasi regiâ atque generali tæ *ἐνερμαῖς* Hippocratica singulis partibus impertiente: Alterâ verò specialiad propriam viscerum partiumque structuram manu nos ducente. Utramque tamen suum *ἰσχυρὸν μέρος* masculè conferre in morborum curatione, nemo (nisi qui omnem sive rationem, sive naturam exuerit) inficias ibit. Quod enim specialem partium structuram & naturam attinet, præter organicam illarum conformationem, quoad figuram, cavitates & superficiem unanimi Medicorum consensu pariter legitima fibrarum staminumque illis intertextorum tensio, quam vulgò *tonum* vocant, requiritur, quò benè se habente non potest non exacta & legitima succorum transcolatio, recrementorum verò partibus adherentium vegeta contingere excussio, ad quam utrobique tonus ille fibrarumque tensio respicere videtur. Hujus enim intuitu partes activò quodam elatere, hoc est, Natura gaudentes, ea, quæ ad sui conservationem tendunt, admittunt, inimica verò potiusque suis minus convenientia repellunt & hæc demum ra-

tione

tione Naturæ sui conservatrices & Morborum Medicat-
 ces audiunt; quæ ita tamen assumenda sunt, ut hæc omnia me-
 chanicè, neutrquam ex appetitu quodam vel Naturæ intentione
 & ut HIPPOCRATES alicubi loquitur, *cora eis diabolis fieri*
 dicantur, cum nihil æquè rectam Philosophandi rationem per-
 turbet, quàm cum ea, quæ menti conveniunt, in res naturales
 & merè extensas transferimus, ut Author *Phil. Vet. & Novæ* quo-
 dam in locò habet. Certè si ex proæresi aut intentione quadam
 ageret Natura, ipsi fortè magis in proclivi esset præternaturalem
 partium constitutionem percurare, à quò tantum abest, ut in
 perfectâ viscerum atoniâ plerumque succumbat. Jacens enim
 Natura, siquidem HELMONTIO credendum, ex se nun-
 quam resurgere valet. Testantur illud *Morbi Chronici*, cache-
 xiæ utriusque sexus, hydrops, Icterus &c. de quibus, si omni-
 modam viscerum atoniam fibrarumque debilitatem arguant, fe-
 rè conclamatum est, ut unanimi Clinicorum consensu raro ma-
 num admittant Medicam, aut si admittant, levissimâ de causâ
 recidivam inferant, ipsò morbo deteriore. Non certius hujus
 rei est indicium, quàm diarrhœa superveniens, nullis sæpè ad-
 stringentibus aut confortantibus refrananda, quàm friabilis &
 insensilis fibrillarum constitutio omnem illorum efficaciam elu-
 dat, sicut iterata me autopsia docuit & experientia. Cum enim an-
 te decennium in funesta & fatali multis Philippopoli Medici Præ-
 sidiarii vices sustinerem, accedit, ut iussu Illustrissimi Comitis
 NIGRELLI Gregarii quidam, diarrhœa hydropem comitante
 defuncti, cultro Anatomico subicerentur, in quibus hepar (quod
 præ aliis visceribus imprimis hîc affligitur) non tam parenchyma
 referebat, quàm fibrosam putrilaginem vel minimò tactu dif-
 fluentem; cuius rei Testem hîc appello Medicum Consumma-
 tissimum D. WIDTIUM Cameræ nuper Imperialis, nunc verò
 Eminentissimi Electoris Moguntini Archiatrum. His ergò in
 casibus spes in angustò locata est, si vulgariis & Proletariis ad-
 stringentibus insistere velimus, insuper habuâ Naturâ. Nisi
 enim

enim huic tulerimus suppetias, tantum abest quicquam hic conducere, ut probatissima de cæterò remedia plus sæpè detrimenti adferant, quàm medelæ. Exemplo sunt acidulæ, divinum aliàs & ultimum languentium asyllum, unde plures sæpè debiliores, quàm accesserant, redire, quotidiana loquitur experientia, non aliâ de causâ, nisi quod aquis affatim haustis clumbia & jamdum fatiscencia intus viscera prorsus enerventur, quorum tonum & naturam prius accuratè exploranda esse dudum publicè ostendi in *Admonitionibus de verò acidularum Hassiacarum usu* in Vernaculâ olim editis. Si enim in robustis & inculpatâ sanitate præditis tanta, quam receptâ consuetudine ingurgitant, aquarum copia & stomacho & sanitati gravis est, ut saluberrimè in *Epist. III. ad B. Waldschmidium* monuisti, quid non in exhaustis tenerisque languentium corpusculis inde pertimescendum? ut taceam frigus actuale similiter nerveis membranarum fibris tremorem semi-paralyticum imprimere, de quò MEIBOMIUS elegantissimè in *Disp. de potu aque calide*. Multa hæc de ipsa *Paralysi* dicenda forent, quæ, si dicendum quod res est, negligentius, quàm par erat, hætenus exculta fuit, non sine querulis invalidorum & languentium angustiis. Non suppetit occasio, ut eâ, quâ vellem & fortè valerem, ratione illis æquè ac Artis Medicæ incrementis hæc velificare liceat, quum hæc quidem vice non tam Artem, quàm Naturam Morborum Medicatricem explicare susceperim. Quoniam tamen Ars Naturam imitatur, hinc tribus saltem verbis (si pace Tuâ licet) in causam paralyseos inquiram, quæ unanimi Practicorum consensu resolutio partium sensui & motui servientium esse dicitur, quæ hætenus quidem bene se habent. Unde verò illa resolutio? WILLSIO partes nervosæ resolvi dicuntur, quia spiritus animales eas non satis instant & vigore actuant, cujus defectus causa est viarum obstructio, quâ illorum transitus impeditur. Ast quid de illò *paralyseos* genere, quod arthritidi vagæ *scorbuticæ* conjungitur? quid de *parési post colicam*? in quibus utrobique

spirituum impetus & influxus non tam imminutus, quàm p. n. auctus parium fibrosarum resolutionem inferit. Plane itaque existimo idem hîc in nervis observari, quod in fidibus chordisque Musicorum nimium dissentis, quæ nisi penitus dissiliant, rupto tamen staminum contextu relaxantur & quâ primitus gaudebant vi elasticâ prorsus exuuntur, quod in horologiis portatilibus chordâ instructis sæpè pariter contingit. Haud absimili ratione tendinum ligamentorumque fibræ sub p. n. dolorum cruciatu tanquam fidiculis dissentæ flacceſcunt & nî tempestivè Naturæ eorum & texturæ succurramus, tandem omninò relaxantur omnemque ad motum inclinationem deperdunt. Hi enim bini Paralyseos sunt gradus, quorum postremus curatu est difficilis; alter verò ab ipsâ Naturâ morborum Medicatrice sæpè percuratur, dummodò Archeus à dolorum carnificinâ in furorem actus in integrum restituitur. Quo quidem in casu cautelâ opus est, ne, quæ vulgò commendantur, *urticationibus* hic adhibitis oleum igni adfundamus, cùm illis tantùm in casibus expediant, si vel spiritus animales torpore quòdam correpti fuerint, vel recrementa quædam morbosâ plus minus acria partibus nervosis adhererint, quæ spiritus imperum facientes fortiter excutiunt, si intercedentibus urticarum vellicationibus irritata fuerit Natura; ἀνεβήσας δὲ δηλοῖ τοῖσι τὰ τῆς τέχνης εἶδος ἢ παρ' ἡμῶν, juxta Coum Tr. de Arte §. 22. Qua ratione Natura ab Indis vel artificiali *Moxæ* cauteriò, vel repetitis *acupuncturis* laceratis affectus à nobis pro desperatis habitos sæpè curat, teste Dn. TEN RHYNE in Tr. De Arbitr. & Mantissâ Schematica de *Acupunctura* Londini nuper impressis. Quid verò de Natura Spirituum hîc dicerem, quæ in temperamento vitali primas tenet? Hi enim sunt totidem Archiatri Naturæ morborum Medicatrici servientes manumque commodantes. Bene THOMSONIUS Anglus *rectam Chymicè curandæ methodum* ab Eruditissimo D. Hennicke nuper Latio donatam ita exorditur: In his chartis consulo Tibi, ut primò omnium spiritus (principalem efficientem causam sanitatis & morbo-

„morborum) observes, id quod ipsorum texturæ maxime respondet, multiplicando, jucundis objectis eorundem furorē ac ferociam pacando &c. Optandum esset, ut hæc *Spirituum Medicina* diligentius excoleretur, cuius specimen haud contemnendum nobis dedit Dn. WIRDIGIUS Antecessor Rostochiensis. In illorum enim Naturâ, h. e. undulatione & ad motum pressione plura, quàm aliquis crederet, sunt recondita. Hæc enim radicati sunt omnes morbi periodici statis intervallis paroxysmatim redeuntes Medicisque non minus quam agris negotiū creantes. Fidem hæc faciunt omnes, quotquot hæctenus de febribus scripserunt, quos inter præcipui sunt Sennertus, Sylvius, Helmontius, Willisius, Sydenham &c. qui licet ad arduæ hujus doctrinæ dilucidationem multum imò plurimum contulerint, an tamen in explicandis febrium periodis sibi aliisque satisfecerint, Tuum, Vir Excellens, esto judicare. Dudum enim exolevit humorum Galenicorum motus periodicus, quò pituita singulis in quotidianâ diebus, cholera alternis in tertianâ, melancholia in quartanâ quartô quovis die circuitum suum absolvere putabatur. Exolevit Alcalistarum hypothesis de effervescencia, quum partim inanis sit retrograda bilis in cavam regurgitatio à SYLVIO asserta, partim in dubium vocetur effervescencia in sanguine præsupposita. Varius succi nutritii motus à WILLISIO assertus primum aliquid in recessu habere videbatur, ast quantis ille difficultatibus sit obnoxius, solidè & egregiè demonstrat Dn. Henrici de febb. intermitt. Nec tubulorum obstructorum varietas ab aliis eleganter quidem asserta omnem hæc paginam absolvit, quum vel sola spirituum commotio in affectibus vehementioribus febrem periodicam ciere possit. Et quid de illis spirituum periodis, quæ in statu s. n. sæpè observantur? sic qui unô vel alterô die somno se meridiano dedit, subsequenti tempore sæpè nolens volens eô solet obrui. Econtra sub aurora matutinâ semel excitati, eodem tempore sapius evigilant, etiam non vocati. Venter carens auribus certis prandii coenæque horis asue-

factus ne per somnium de cibò cogitantibus salivam movet. Morio apud Willisium horologii & campanarum sonitus voce crebro imitans, post citra ullius sonitus perceptionem temporum intervalla metiebatur & quod ridiculum, bombis s. v. *natæ* editis pulsus horologii exprimebat, hoc licet silente. Quanam hic obstructio, quanam fermentatio & quis humorum motus? Quibus de causis Celeberrimus RIVINUS Lipsiensis haud inconcinnè quaslibet febrium periodos in spirituum naturâ atque motu quærit, ob connatam illis facultatem non modo percipiendi, sed & retinendi ideas seu species rerum objectarum, quas non ad horas aliquot aut dies, sed annos complures interdum servamus, imprimis si fortius impressæ fuerint, ut in quartana & epilepsia periodicâ videre est. *Ideas* autem illas, juxta quas determinatur motus spirituum periodicus non tam in scintillis quibusdam aut imagunculis, ut ex MARCI MARCI sententiâ quidam adstruunt, quàm in eorundem texturâ, undulatione & inde resultante propensione ad motum radicatæ esse jamdudum alibi docuimus. Huc igitur animum intendite Philiiatri ipsique Naturæ, per eccentricum spirituum motum succumbenti, suppetias ferre & facillè morborum etiam contumacissimorum victrix abibit. Motu sc. spirituum impetum facientium agit Natura, quem omni studio in integrum restituamus. Si enim Natura sive solstitiorum sive æquinoctiorum tempore spontè surgens fastidiosum Medicorum ludibrium, quartanam puto, fugat: Si vegeto pubertatis tempore caducum edomat & epilepsiam juxta Hippocratem: Quidni arte novis illam viribus instruere poterimus, ut generoso impetu resurgens se vegetam morborum Medicatricem exhibeat? Poterimus autem illud, si primùm spirituum undulationem eorumque pressionem seu ad motum inclinationem h. e. Naturam operosè perscrutemur & abhinc ejusdem, velut Equi generosioris cursum vel blanditiis vel capistrò quodam moderemur. Non enim semper expedit Naturæ nimis ablandiri ejusque motum otiosè expectare, sed illi quandoque stimulus est adden-

addendus per medicamina generosa drastica. Multa ægrorum millia nimîâ & intempestivâ Medicorum pusillanimitate trucidantur eaque de causâ plures, quàm decet, affectus incurabilibus adnumerantur, de quibus ex professô SEIDELIUS. Novi Empiricum epilepsias habituales unicô eoque drastico remedio funditus exstirpantem, ab omnibus alioquin pro incurabilibus reputatas. Alium novi cumque Eruditissimum Auliatrum, qui si non eodem, parili tamen pharmacô maniam curat, vix paucis interpositis specificis. Vis autem & activitas remedii in eô latet, quod spirituum Naturam in morbis illis succumbentem elevet; qui capit capiat. Ah ô utinam Naturam scrutarentur illi, qui se toties Naturæ Ministros crepant? utinam Naturæ morborum Medicatrici manus commodent & sicubi in devia labatur, in regiam desceant! Mirabar olim Parisiis & Venetiis singularia *pro incurabilibus* nosocomia spectari, quum tot utrobique Medici alantur, quot sunt in anno dies. Quid in causâ quæso? negligunt, ah! negligunt Naturam morborum, etiam vulgo incurabilem, Medicatricem. *Φύσις δὲ ἰσχυροτέρως πάντα πᾶσι, natura omnibus subvenit, attestante HIPPOCRATE Tr. de aliment. S. 4. p. 594.* Naturæ ergo percontare methodum hujusque viam sequere & sponsonem fecero nullum ex internis reperiri morbum prorsus incurabilem. Ad experientiam provoco, *Fontesque Soterios (die heil und Gesundbrunnen)* in exemplum trado, qui morbos sæpè curant ab omnibus pro incurabilibus relictos, idque solâ Naturâ, in sale mundi centrali radicata. Plerique enim ita comparati sunt, ut paucas vel omninò nullas particulas minerales secum vehant, quod de *Griesheimensi* haud procul à Darmstadio testatur & *mandat* JOH. TACKIUS in Eucrene Theosophica. Idem in vicino nobis Germesheimensi, qui paucis abhinc septimanis haud procul ab Imperiali Wetzstariâ exortus est, observare licet, in quem sollicitè nuper adhibitis variis destillationibus, præcipitationibus, digestionibus inquirendo, ne quiequam reperire licuit, exceptis particulis non-

nullis nitro-suphureis, à quibus tantum abest, ut virtutes à vulgò undique terrarum eò confluente illi adscriptæ dependeant, ut potius ab altiori principio, Naturâ scilicet in minimis se maximè exerente promanent. Quidni autem & ipsa Medicina talia præstare posset, si naturam imiteretur? si enim vera sunt, quæ Salisburgi PARACELSI caver Epitaphium, sustulit ille morbos incurabiles vulgò ita dictos, cadueum scil. calculum, quartanam, podagram, maniam, idque sine dubio, quod Archei & naturæ reconditam obtinuit notitiam. Simili ratione plures in Archeo morbos fabricari noverat HELMONTIUS Discipulus, ad cuius furorem demulcendum ferè omnia ejus collimant polychresta reverà singularia, utut secretissima, quum Filius intempestivò Enthusiasmo irretitus illorum copiam aliis invidet: Interpretes verò GREMBSIUS, STARCKIUS, THOMSONUS & alii veram ad illa clavem nondum sint adepti, quam Natura in gremio suo fovet. Hujus ergò referemus viscera, hujus addiscamus methodum & sat habemus arcanorum. Non aliunde suam in medendo felicitatem habent Practici ævi nostri celeberrimi, quàm ab accuratâ Naturæ cognitione, cum, ut vulgò dicitur, Medicus incipiat, ubi Physicus jam desit. Testaretur id, si unquam revivisceret Medicorum Brandenburgo-Electoraliū biga nobilissima CRAANIUS & BONTEKOE, Medicinæ Chirurgo-Rationalis ex ipso naturæ lumine Restauratores ingenui Testantur idem Manes beatissimi WALDSCHMIDII, cuius mortem præmaturam luget ipsa, quam indices excolebat, Natura. Vivet interim & æternum vivet in scriptis ex parte posthumis, dignoque tantò Virò Successore BRUNNERO, Magni VVepferti Genero, de quò Hassiæ æquè ac Illustri Marpurgensium Academiæ gratulor ex animò. Nullus dubito, quin in eò recuperaturi simus, quem in Priamo nostro perdidimus amicum, cum insolitam Viri humanitatem mihi sæpè deprædicaverit Illustris Dn. FRANCUS, Archiater & Prof. Electoralis Saxonicus. Tu verò, *Inclute Dolæ*, antiquum simul obtine & immaturas has de Natu-

ra Medicâ cogitationes edecumato Tuo judiciô dignâre, quod impatienti desiderio expecto. *Vale. Scribebam Gisse Hassorium, pri-
die Cal. Junii, A. 1690.*

P. S.

Eodem, quô hæc scribo, tempore, pro fuerâ sibi benevolentia portentosum mihi casum subministrat Polyglottus & in omni seibili Versatissimus DN. LUDOLPHI. Consiliarius Cæsareo Saxonicus, quem è Vernaculâ Latinitati redditum hic addendum censeui:

Actum Gotte die 20. Junii 1689.

Johannes Rückmæsserus, Vespilio hujus loci, praviâ admonitione pro conscientia testatur, quod haud ita pridem retro templum cœmeterii tumulum pro defuncto Restiario Neuhahn effossit & cum satis jam profundè penetrasset, in veterem atque putridum sarcophagum inciderit, nil nisi costas & ossa relicta continentem, quæ remoturus & è regione hujus tumuli in profundam caveam absconditurus retro se sonum quandam, anserum sibilo haud ab similem, observaverit, prodeunte simul ex ossis cujusdam extremitate spumâ, pugnum fere æquante, tantumque foctorem spirante, ut labia æquè ac nares obturanda fuerint. Cùm verò non exiguo inde terrore percussus in alterum tumuli angulum se recepisset & phænomenon illud attentius considerasset ictum simul sclopetarium inde excitatum fuisse addit, bombardæ manualis ictum mentientem, surgente simul fumo coerulescè, in orbem se circulante altumque petente, qui majorem adhuc foctorem præ se tulerit, quam spuma supradicta spiraverat, ita quidem, ut sibi pereundum esse putaverit, nec diutius in tumulo commorari potuerit. Domum ergo deproperans & medicamentò quodam usus, post unius aut alterius horæ clapsum, tumulum, ulterius perficiendum, reperens nequicquam amplius se invenisse idemque os, quod spumam sibilumque ediderat, prorsus illæsum aliorumq; instar terrâ repletū fuisse adstruit. Hæc ubi-

ubicunque locorum se contestari posse profitetur, quocunque res devenerit, nescire tamen, quis illic olim tumultatus fuerit, cum plures quam viginti anni, priusquam ipse huic officio admotus fuisset, ab eò jam tempore præterlapsi sint.

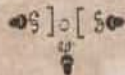
Epicrisis.

Non dubito plura hæc de re judicia suborta fuisse, cum rudis & superstitionibus inescata plebecula ea, quæ in locis hujusmodi feralibus contingunt, aut ipsi DEO T. O. M. aut spectris ferè tribuat, imprimis si rarò vei nunquam ante visa fuerint. Attamen hæc omnia à causis merè naturalibus dependere, nil impedit, quò minùs asserere sustineam. Massa enim spumiformis, quæ osi primitus adhæserat, nihil aliud videtur, quam particularum nitro - sulphurearum (quibus loca illa imprægnata sunt) collectio in motum acta, unde non tantummodò *sibilus* primum exauditus, sed & color atque fœtor sunt exorta. Nitrum enim incensum flammulam exhibere coruleam vel in vulgus notum, eamque non tam fulminantem, quàm levem aliquem sibilum edentem, nisi particulae illi sulphureæ commisceantur, velut in pulvere pyrio contingit; quibus extraversis & incensis non tantummodò *frager* atq; tonitru in sine exauditus, sed & *fator* in casu nostro adscribenda sunt. Quæ omnia facillè assensum merebuntur penes eos, qui in ardua qualitatum sensibilibus doctrinâ non omnino hospites sunt. De eò saltem quæreret mens veritatis avida, quâ nempe ratione particula illæ circa osis extremitatem collectæ sint incensæ & in flammam actæ? id quod scintillæ, per ligonem in silicem vel ossa fortius impingentem elicitæ vel subitanæ aeris irruptioni attribuerem. Sicut enim flamma aëre apertò privata fatiscit & extinguitur, ut experimentis in anthia pneumatica à Guericke, Boyleo, Stairio, Sturmio & aliis jamdudum est evictum: Ita similiter in obscuris terræ visceribus particulae illæ quasi mortuæ quiescunt, donec ab aëre extus irruente in motum abeant & flammam constitu-

stituant. Unde novum illud *meteor* genus, quod novellæ Berolinô datæ eodem, quo historia hæcce contigit, mense retulerunt, parili ratione expediri poterit, *flammula* sc. *cœrulea* in cacumine turris Copenickii conspecta. Verba ita se habebant:

Berolini die 1. Julii, Anno 89.

COPENICKII aliquoties vespertino æquè ac matutino tempore in turri castrensi flamma cœrulea observata fuit, quæ odorem gravem sulphureum vaporemque nebula haud ablimilem reliquit. Eodem prorsus modò res sese habet cum admirando illo *Lapide Becchinense* in Bohemia reperibili, de quò Jesuita BALBINUS *Lib. I. cap. LI. pag. 118. Histor. Bohemiae seqq.* „Ad Becchinam locum Bohemiæ reperitur lapidum genus, in „quo Natura arcani quid recondidit. Lapis rotundus ferè munitur saxeo cortice fusci coloris: Sub eò cortice alius lapis & in „hoc veluti medulla candidissimus clauditur lapis: in ignem autem injectus instar manualis fistulæ vel granatæ se exonerat cum „sonitu ingenti. Tandem idem pariter occurrat in *Faculis feralibus* (vulgò *Todten-Lichtlein*) quæ non tam demortuorum animæ vel spectra sunt, ut vulgi superstitiosi est sententia, quàm potius aphronitrum è pavimentis domuum antiquarum erumpens & exsudans, quod cum particulis sulphureis, è cadaveribus exhalantibus, maritatum & per motum aëris incensum flammulam & faculam constituit, ab igne faruo mole saltem differentem; de quibus alibi ex conditò, cum nemo quantum sciam, hujus uspiam *meteor* mentionem fecerit. Hæc enim vice vela contrahenda sunt, ne Tuâ, VIR INCLUTE, patientia turpiter abutar. Bene Vale!

DISSERTAT. EPISTOL. IV.

DE

INSTINCTU NATURÆ,

Ad

D. CAROLUM PATINI,

D. Marci Equitem & Prax. Ext. Profess.

Patarinum.

P. P.

BIPATENS ANIMIS ASYLUM in emblemate quondam offerebas, GENEROSE DOMINE, quum Serenissimi BUZACARINI nomine me inclutæ Recuperatorum Academiae membrum designares; quod ut præter omnem expectationem mihi contigit, ita dici non potest, quantum inde gaudii perferentem, quoties Artis nostræ radiis & laboribus defessus eò me recipio, in quo duplici conspectu adituque cœlum atque terra patent. Hic enim est ingens ille Naturæ commentarius, quem Inviçissimus Romanorum Imperator LEOPOLDUS Curiosis suis concessit in Insignibus, addita parænesi: *NUNQUAM OTIOSUS*. Equidem Scientia Naturæ magnum è libris adjumentum habet (verbis ARGENTI loquor) majus verò & gloriosius ex ipso naturæ libro, bipatente folio dotatò, cœli nimirum terræque, ubi partim mentis, partim corporis oculis & remotissima speculamur & abstrusissima rimamur & maxima admiramur & minima indagamus, ope mechanices & experimentorum. Ibi in terræ viscera eundem est cum AGRICOLA: Ibi cum BLASIO animalium interiora scrutemur: Ibi cum FROMONDO, MAZOTTA, CARTE-

„CARTESIO meteora rimemur : Cum RAJO, SYEN,
 „HERMANNO plantas &c. Quid verò hæc, nisi *bipatens*
animis asylum, in quò utinam *nunquam otiosi* sint, quorum id ta-
 lenum est ? & utinam missis Scholarum tricis summi Creatoris
 digito conscriptas paginas evolverent ! Longè enim aliâ hæc me-
 thodo sunt digestæ, quam vani Mortalium commentarii, qui
 subinde plus in rubro, quam in nigro foveant. In hoc verò natu-
 ræ libro tanta sapientiæ Divinæ est abyssus, ut bruta sint, non
 homines, qui absque Creatoris sui veneratione unquam inde re-
 cesserint. At ô cæcas hominum mentes, ô supinam hominum
 vecordiam, quæ ne extimam libri frontem dignâ usque medita-
 tione percontata est, ejusque anacephalæosin, *Naturam* puto,
 à tot retroseculis insuper habendo prorsus neglexit ; donec
 veterum aliis excusserit Magnus ille BOYLEUS, qui primam
 nobis ansam dedit indolem ejus & naturam ex conditò demon-
 strandi, ut adjectæ modò schedæ de *Natura Naturæ* attestantur,
 è quibus nostram hæc de re sententiam haud gravatim observabis.
 Ne verò sterilis & infœcunda ad Te abeat hæc materia, hinc addo
 jam novas de *Instinctu Naturæ* cogitationes, quæ ad excelsum &
 exteris undique parens benevolentia Tuæ asylum ante confugi-
 unt, quàm in publicâ Eruditorum celebritate versari sustineant.

Primum autem distingui velim ea, quæ per *Instinctum Natu-
 ræ* vulgò contingere dicuntur, ab aliis brutorum actionibus, quæ
 habitum quandam corporis crebrò exercitiò acquisitum inse-
 quuntur, sive eundem arte obtinuerint, quæ naturam imitatur,
 sive consuetudine alterâ Naturâ, perinde est. Quando ergò
 canes, feles, equi, ursi atque elephanti artes varias addiscunt
 aut ludos palæstricos imitantur, avesque nonnullæ lingua sive
 mobiliori sive carnosiori præditæ, cantus, voces & loquelam ho-
 minum addiscunt, ut in psittacis, corvis, picis & fringillâ acci-
 dit : hæc omnia non tam à naturâ, quàm artis potius instinctu
 evenire solent. Illæ igitur actiones hic sub censum modò ve-
 niunt, quæ unicuique brutorum speciei à primis, quod dicitur,

incunabulis conveniunt, iisque naturaliter connascuntur. Sic *anatum* & aliorum *amphibiorum* pulli vix effractis ovorum putaminibus egressi fluctus aquarum subeunt, pedumque remis flumina jugiter natando dividunt. Non minus *avicule* vix plumis investitæ naturali quodam instinctu ad volatum tendunt, eumque crebris subfulcationibus attentant, antequam se aëri committant, ut in ciconiis juvenculis annuatim observamus. Sic recens in lucem editi *porcelli* mox ubera quarunt materna, & si lactis rivuli ad primum statim attractum non scaturiant, rostris usque agitant, donec vori sui compotes reddantur. Tandem & in *ranis* ejusmodi instinctum licet perspicere, quæ primo vere è latebris suis, in quibus somno quasi Epimenideo sepulta hybernò tempore latuerant, egressæ & in suæ speciei propagationem inclinantes carativam coeunt. Hæc & infinita alia ab *instinctu naturali* rectè derivantur, modò hic loquendi modus dextrè & cum salis grandè explicetur. Neque enim eodem, quò homines ratione præditi se invicem adhas vel illas actiones instigare solent, modò, hic putandum est in brutis aliud & à corpore organico specie diversum inveniri principium, cui in acceptis ferendus sit instinctus ille, qui nonnisi mechanice illis evenire dicitur. Operæ igitur pretium merebimur, si curatius inquisiverimus, unde sit hic Naturæ Instinctus & cur hoc animal tales in specie instinctus habeat, aliud verò alios? Utrumque Formæ brutorum substantiali vulgò tribuunt antiqui, ut mentem illorum explicat WECHTLERUS *Lib. I. de Hom. Oriente Diss. 23. difficult. 8. pag. 477.* Ast vereor ne propria vineta cadant, quum contra Magistri sui mentem formas C. N. pro substantiis habent incompletis & materialibus, h. e. talibus, quæ & originis & existentiae intuiui ab ipsâ materia dependant neque extra eandem subsistere possint. Quo enim jure substantiæ nomen sustinebunt, cum per se extra materiam non subsistant? Si dicas illas subsistentiam suam in ipsâ habere materiâ, idem quis de accidentibus quoque subsumere posset, quò ipsò & illa in substantias abirent, quod omnino impli-

implicat. Quin imò, cum materiales, ut audiunt, formæ nec partes sint materiæ, nec extra eandem ullibi subsistant, inhaerentiam aliquam habere videntur, quod substantiis omnino est contrarium. Neque inde liberantur communi Scholarum exceptione, quod si non partes, attamen compartes sint materiæ, quum distinctio hæc in scriptis ARISTOTELIS nullibi reperitur, sed pro salvanda sua formâ substantiali merum sit Interpretum effugium; ut taceam partes hic potissimum integrales intelligendas esse, ut pleraque Commentatorum exempla ostendunt. Quid quod ad nullam substantiarum speciem referri possint, cum neque corporeæ sint neque spirituales. Non prioris generis, quum unum corpus, ea, quàm formæ substantiali tribuunt, ratione, alterum informare non possit, nisi manifestam corporum penetrationem turpiter admittere velimus. Nec iuvat distinguere inter materiale & materiatum, inter corpus & corporeum, quum non tam existentia, quàm essentia, hic in dubium vocetur, quæ terminis ejusmodi ambiguis nondum expedita est. Sed neque spiritibus accenseri possunt formæ illæ, cum spiritus propriè ita dictus è potentiâ materiæ, totò genere diversæ, nequeat educi, quæ merè est passiva; & si posset, quid ageretur de tot formarum myriadibus post obitum brutorum? si dicas annihilari illas, naturæ tribuis, quæ DEI sunt, cum viribus Naturæ ne minimus quidem substantiæ apex in nihilum redigatur: Sin verò ab obitu superstites manent, dic amabo, quo abeant? Profecto aut impiam Manichæorum metempsychosin statuas oportet, aut in absurdissimum difficultatum limbum & barathrum incides, aut denique ridiculè medium aliquod admittes inter ea, quæ terminis differunt contradictoriis, sicque plures effigies substantias, quàm excelso rerum mundanarum Creatori produxisse placuit. Actum igitur est de substantialitate formæ nec quicquam superest, quàm ut urnâ illam abscondendo in perpetuam rei memoriam hanc illi Tabulam suspendamus:

SUBSISTE VIATOR
 ET ATTENDE,
 QUAM TRISTEM PATIATUR ECCLIPSIN
 FORMA SCHOLARUM SUBSTANTIALIS,
 QUÆ
 PROTEI INSTAR
 OMNES QUONDAM FORMAS INDUEBAT,
 CUM IPSA
 NEC CORPUS SIT, NEC SPIRITUS,
 SED OMNIA,
 INFORMABAT ENIM OMNIA,
 NUNC HEU! QUAM DEFORMIS REDDITA!
 SCILICET:
 FORMA BONUM FRAGILE EST,
 QUÆ
 DUM MAXIME QUONDAM SUBSTANTIÆ FORMAM
 EST MENTITA,
 OMNEM NUNC PERDIDIT SUBSTANTIAM
 MODIS VICTA ESSENTIALIBUS.
 VALE LECTOR ET PERPENDE
 QUID MODUS IN REBUS, QUID CERTI
 DENIQUE FINES?

Antiquatæ huic de Formâ substantiali ejusque instinctu sententiæ
 jam succedit altera, à VOETIO *Disp. select. 3. de habit. Brutorum*
 „pag. 47. recensita, qui instinctum naturæ dicit animæ brutorum
 „facultatem, eidem cum primò eam Deus crearet, inditam &
 „etiamnum per propagationem conservatam, quâ ad simplicem
 „repræsentationem hujus vel illius objecti, ut bruto conveniens
 „vel noxium à Creatore æstimati necessario aut in illud tum ap-
 „petendo, tum totum compositum loco movendo ruit, vel idem
 „averfatur & fugit. Verum ut omnem instinctum naturalem
 brutis in primævâ creatiōne obligasse dici non potest, cum ejus-
 dem

dem speciei animantia diversissimos sæpè habeant instinctus, qui fortè post creationem rerum primævam iisdem à causis externis impressi fuerunt; ita insimul obcurum est, quid sibi velit dicti brutorum anima & in quo facultas illa radicata sit. Quodli per utramque seriem spirituum eorumque texturam aut inde dependentem aptitudinem ad motum velis intelligere, ambo fieri concedi possunt, modo & illud nobis detur, haud omnem naturæ instinctum ab animâ brutorum, sed magnam ejus partem insimul ab organicâ partium structurâ indeque dependente elatere pendere. Hinc magis ad rem faciunt ea, quæ Da. Le GRAND Tract. de Carentiâ sensus & cognitionis in brutis pag. 100. ediderit, dum instinctus naturalis nomine nihil aliud intelligit, quam motum localem ut totius, ita & partium etiam exiguarum, certâ magnitudine ac figurâ præditarum, secundum quas res naturales distinguuntur & varias sortiuntur denominationes; motus autem ille fieri non posset, nisi spiritus æquè ac reliquæ corporis organici partes ejusmodi mechanismo gaudeant, ut horologii instar ad motus illos spontaneam quasi inclinationem habeant, quæ ipsissima est natura, cui instinctus ille rectè hætenus ascribitur. Quandoquidem autem quælibet animalium species sibi propriâ & ut loquuntur specificâ corporis organizatione gaudet, & sine dubiò spirituum textura eâ quoque ratione differt, hinc fieri non potest, quin hæc ad has, alia ad istas actiones inclinent, pro diversitate partium in brutis occurrentium. Ad oculum id apparet in *amphibiis* & *piscibus*, qui ad natationem ita sunt compositi, ut omnia ferè membra illam spontè urgeant. Videas hîc remos in caudis, in pinnis arque pedibus, quibus æquora & insanas fluctuum moles ita superare norunt, ut vix nautæ versatissimi rostris suis & antennis illas æquè penetrant. Videas abdomen ut plurimum acuminatum, ut eò mediante aquas quasi ferrò dividant: Videas intus utres & vesicas aere turgentes (quod in anatibus osseo quodam utriculo suppleverat) quo corpora leviora reddita ab aqua facilius sustollantur; hinc mirum non est, natu-

naturali illa instinctu natationem & remigia appetere. Econtra aves aliò plumarum apparatu ad volatum tendunt, ad quem muscoli alas sustollentes spontè pariter inclinant, postquam à spiritibus illos quasi insufflantibus eò instigari solent. Porcellos verò ubera nimis avara rostris agitare inde profluit, quod dictitante fame ubera prehensa frustra primùm atrectando, postmodùm verò impatienti desiderio etiam atque etiam versando guttas aliquas expresserint, unde crebrâ repetitione plica atque undulatio spirituum motricium ita disponitur, ut quamprimùm ubera porrecta fugant, in partes rostra moventes influant & agitent. Rana tandem frigore brumali irruente quadam quasi horripilatione correpti latibula quærunt & in cœnossos paludum recessus concedendo ob principii vitalis grumescientiam in soporem dilabuntur, ita tamen ut moris circa propriam axem spiritibus & sub cineribus quasi gliscentibus vitam mediam (ut HELMONTIUS habet) agendo eò temporis intervallo superstites mancant, de quò eleganter PECHLINUS in Epist. de aeris defectu & vitâ sub aquis; quamprimùm verò vere ineunte sanguis atque spiritus in consuetum motum circularem vindicantur, non tantùm membra, eò jamdum inclinantia, in motum etiam agunt, sed & partes genitales trillando animalcula ad Venerem exstimulant: quæ omnia instinctui naturæ haud absurdè tribuuntur. Infinitis hæc exemplis illustrari possent, nisi verendum esset, ne, quàm cepti, epistolæ limites excedendo extra oleas divagari videar. Unicum modò, pace Tua, liceat adicere, an & in homine detur quidam Natura instinctus, & quidem propriè sic dictus? quod enim mentis attinet instinctum, quam inclinationem animi rectè dixeris, dum pro ingeniorum diversitate alii ad has, alii ad istas feruntur actiones, de eò nemo, quod norim unquam dubitavit. Interim hæc animæ rationalis inclinatio, seu ut hodie loquuntur, determinatio pro verò & propriè ita dictò instinctu naturæ venditari nequit, cum ipsi menti, tanquam substantiæ cogitanti ne quidem Naturæ notio Physicè possit tribui. Omnis igitur natu-

re instinctus, in organicâ partium structurâ spirituumque undulatione (quam utrobique cum brutis animantibus participat) est quærendus, si quidem homini unquam convenit. Quidni vero conveniret, quum intuitu animalitatis (ut ita loquar) irrationalia præ rationalibus nullam prærogativam habeant, cum vel eodem vel omnino simili organorum habitu, imò & principio vitali utrobique sint instructa, quorum accidentia pariter & adjuncta his non minus, quam illis erunt adscribenda. Quemadmodum ergò tria fere sunt, quæ ipse naturæ instinctus se in brutis exserit, dum aut vitæ conservandæ student, aut insitò quodam impulsu ea oderunt & averfantur, quæ ipsis sunt insensa, aut in sui denique propagationem abeunt, ita hæc omnia similiter in homine occurrunt, etiam citra mentis (cui vulgò addicuntur) imperium & concursum. Sanè primis infantiae temporibus, cum ob organorum imperfectionem usus ipsius rationis est exiguus aut omnino nullus, plures in hominibus actiones observamus, quæ nonnisi ab illo, quod cum bestiis ipsis est commune, principio vitali ejusque instinctu fluunt. Sic tenelluli lactendo absque ulla cogitatione mammillas à matribus oblata apprehendunt, indeque non tantum fugendo, sed & manibus hinc inde agitando lac sibi destinatum exprimunt, non sine lactantium delectatione, idque haud aliter ac in brutis idem observamus. Post ubi sensus externi sensim invalescunt, ipseque visus ad objecta visibilia intus excipienda aptus est, videas infantes aversò saepe capite detestari, quæ ipsis minus sunt accepta, plorare imò pedibus & manibus repellere eos, qui eosdem à brachiis nutricum audent divellere, imprimis si nunquam ante visi aut turpi quâdam maculâ deformati sint. Quis autem impunè dixerit infantulos ejusmodi hæc de causâ averfari ea, quòd existiment se ab illis minus offensos ire, si modò longius ab illis fuerint remoti? quis existimaverit eosdem clamare, ut alios vocent in subsidium? Nemo fortè id asserere audebit, quum eò adhuc tempore prorsus sint inhabiles ad ejusmodi discursus & illationes efformandas; ut

non dicam easdem actiones haud absimili ratione in brutis quoque observari, licet omni ratione destituta sint. Hinc ab alio non profluunt principio, quàm instinctu naturali, homini cum bestiis communi. Eòdem modò infans sub primis, quos titubans sibi que relictus experitur, gressibus non directè ad personam, à quâ vocatur, gradibus deproperat, sed pro majori securitate parietibus & scamno se applicat, sicque per ambages tandem ad eandem appellens cum applausu atque jubilò excipitur, id quod absque ullò syllogismo vel periculi intuitu, sed merò Naturæ instinctu contingit. Porro non sub primis tantùm vitæ incunabulis, sed adulta jam ætate idem quoque se in hominis œconomiam animalem satis exserit. Quoties enim accidit, ut omnibus in gravi aliquo negotio defixis cogitationibus animoque profundis cogitationibus immerso prandium vel coenam capiamus ejus prorsus inscii, mente solum rebus illis arduis intenta? quoties non accidit, ut urente frigore hybernò, animo hâc ratione prorsus occupatò, ad fornacem aut caminum concedamus, sicubi hypocæustum ita calefactum intraverimus, utut citra omnem intentionem aut ante deliberatam voluntatem accidat? dubium sane nullum est in his & similibus occasionibus plura ipsi naturæ, quàm mentis determinationi nos debere, quum eadem aut similia in brutis observentur. Sæpius etiam accidit, ut in solò glacie obductò vel ad saxum aliquod ex improvisò impingendo celsitemus, parumque absit, quin prorsus concidamus, ut humi bos; quas tunc agitationes, quas non corporis distorsiones attentamus, ut lapsum evitemus, eoque ipsò nos in æquilibrio contineamus? quodsi sanam illa rationem persuadere dixeris, falleris, aut fallor ego, qui concipere non possum eandem unò quasi ictu & ut dicunt instanti medium illud nos docere posse, quum certum sit agilimos & exercitatissimos Athletas sæpe ignorare, quid propriè sit æquilibrio illud, quod *tempo* vocant & ab omnibus Exercitiorum Magistris tam curiosè quæritur: Quodsi tandem omnibus ejusmodi in cassum adhibitis adminiculis præcipientes ruamus, à primâ sta-

tim infantiâ in manus nos conjicimus idque tam subitò , ut ante vel prostrati vel vulnerati simus , quam de eò vel cogitare vel ratiocinari possimus ; quò ipsò denuò apparet in ejusmodi casibus subitaneis adhibita remedia à Naturæ magis , quàm animæ rationalis instinctu inspirari. Nil dicam de maniacis , phreneticis , melancholicis aliisque ratione cassis & Nabuchdonosoris instar tantum non ad brutorum indolem redactis , qui omnes in functionibus ad vitæ conservationem necessariis solo Naturæ lumine & instinctu satis vegetè reguntur absque ullò rationis adminiculò ; ut adeoque extra omnem dubitationis aleam sit positum eundem homini cum brutis æquè convenire. Quod verò Author *Medici sui ipsius per instinctum*, Gallicè conscripti, hinc defendere satagit, hominem atque bruta ex eòdem Naturæ instinctu , sine quovis Medicorum adminiculò, sibi met ipsi mederi posse, eò ipso sane plura tribuit stupidæ Naturæ , quàm reverà decet. Quamvis enim ipsa Natura, juxta Coum , sit morborum Medicatrix , cū plura tamen impedimenta, quibus implicatur, tantum non semper manu indiget Medici adjutrice, quā in pristinam libertatem vindicata officio suo defungi possit. Adeoque non forè fortuitò vel ex causis merè naturalibus sanitas aut conservari aut redintegrari potest , sed prudenti opus est σοφισμῶ , methodo legitimâ, certisque indicationibus, rationibus & experimentis stabilitis. Si dixeris indicationes illas nihil esse aliud , quam instinctum Naturæ, malè dicis, quum indicationes hæ non tam naturæ, quam rectæ rationis sint dictamen. Nec quæ in contrarium habet Author adeò certa sunt omnia, de remediis à brutis ex instinctu naturæ inventis, cum plura istic fabulosa, ab otioso Venatorum vulgo oriunda, lateant. Hinc & ipse Gallus sibi non in totum constat , quandoquidem non omnem, sed maximam morborum partem (*la plus-part des maladies*) ex instinctu naturæ curari posse scribit, quo ipso suus Artem Medicam adhuc honos manet. Quid quòd & ipsa bruta suis indigeant Medicastris nuspiam non occurrentibus. Nec minus fallit atque fallitur, existimans, quod omnium morborum

minas & præludia sentiamus, antequam tragœdiam suam in corpore organico ordiantur, ut postmodum quivis ex instinctu ipsis facile possit obviam ire. Licet enim in febribus ut plurimum intermittentibus & nonnullis etiam chronicis affectibus, ante primum insultum, lassitudinem spontaneam aliasque circa appetitum aut reliquas actiones automaticas defectus sentiamus, tantum tamen abest illud in morbis semper acutis, epidemicè ut plurimum grassantibus, apoplexiâ aliisque id genus affectibus contingere, ut ex improviso potius subitoque nos corripiant ut plurimum. Tandem Nationes nonnullas aut, quas recenset, familias ab Arte Medicâ abhorreere, Romanos etiam pristinis temporibus ejectis forte Medicis sibi met ipsis opitulatos esse, rursus non concludit id, quod intendit Author, cum argumentum sit à particulari, illudque vel Gentium nonnullarum barbariei, vel peculiarium quorundam avaritiæ sit imputandum. Ejecerint Romani Medicastrofros & erroneos polypragmones, id sanè veris artis nostræ filiis ipsique Medicinæ nequicquam derogat, & quanto serius in rempublicam Romanam immigravit Medicorum aestimatio, (ob illorum scilicet, qui illoris Artem manibus tractabant, indignitatem) tanto postmodum illustriora sumsit incrementa, id quod privilegia & immunitates ab Imperatoribus illis olim concessa & in LL. expressa comprobant. Dubius ergo sum, utrûm Author ante citatus (sane non indoctus, quisquis ille sit) ea jocò magis an seriò protulerit, & quo jure ignominiosam illam effigiem titulo præfixerit, dum Amorem Gallicum in depingendo Galeno occupatum sistit, hæc cum inscriptione:

Plus il y touchera

Moins on en fera de cas!

Similiter non sine causâ dubito de illorum sententiâ, qui instinctum naturæ etiam ad linguas hominum extendunt, existimando infantes in solitudine quâdam absque ullis sermonibus educatos hæc vel illa linguâ spontè locuturos esse. Sic cum Ægyptii nationem suam antiquissimam esse dicerent, hæcque opinio ad Regnum

gnum Plametrici invaluerit, hic teste Herodoto rei curiositate motus, ejus periculum fecisse legitur, duobus infantulis ita educatis, ut à teneris unguiculis ne unicam quidem vocem exaudiverint, qui cum ad eam pervenirent ætatem, quâ fabulari inciperent, ambo vocem *Bech* protulisse dicuntur, non Ægyptiis, sed Phrygibus communem, quibus illa panem notat: Vnde ab eò tempore Phryges hanc antiquitatis prerogativam sunt indepti. In contrarium verò alia adfertur historia, quæ D. Hieronymo & Origeni, aſt nescio quâ fide, attribuitur, de infante ſcil. eadẽ ratione educato, qui cum nullam ante vocem exaudiverat, in ætate provectioni binas voces Hebraicas, *lechem*, quæ panem, & *gein*, quæ vinum ſonar, protuliſſe fertur. Aſt non deſunt alii, qui parum aut omninò nihil tribuunt his traditionibus, ſed in eam potius abeunt ſententiam, infantulos extra hominum frequentiam educatos, non tam ſuetis hætenusq; cognitis, quàm proriſus novis & inſolitis vocabulis res ipſas ſignaturos eſſe; quæ quidem opinio exinde videtur admodum probabilis, quod ſurdi ab ortu plerumque ſimul muti ſint, nec unquam vocẽ aliquam ſive Hebraicam ſive Phrygicam forment, utur quandoque ſonitum & boatum quendam edere valeant, quia ſcil. ea, quæ nunquam audiverunt, ſari nequeunt. Vnde de nihilo non eſt curioſiſſimus Italus ALESSANDRO TASSONI, qui decem vel duodecim infantes muta educatione enutritos ætate maturiore novam omninò linguam formaturos eſſe credit, quæ à nullo mortaliũ intelligi poſſet. Ita enim *Lib. V. De Penſeri diverſi. Queſt. IV.* Anze cred'io, che Dieci o dodeci fanciulli allevati inſieme, ſen „ za udir voce altrui, non reſterebbono muti, ma, quando „ foſſero in età, proferirebbono voci nuove non inteſi da altri, „ che da loro & formarebbono un linguaggio da, ſe ſtrano, e „ inaudito a tutte le nazioni del mondo. In exemplum cedunt bini illi pueri Holmiæ Svecorum uſquedum ſuperſtites, quos à teneris unguiculis ſibi jugiter aſueſcentes linguam ejusmodi inſolitam aliſque proriſus incognitam efformare nuper admodum

asseruit Dn. MOLINVS, Tuus olim domesticus, qui ex Italiâ Vestrâ redux hęc in transitu me honoris ergò visitabat, Tuamque erga Exteros Benevolentiam simul depradicabat in modum. Age igitur, *Optime Patrone*, & si gratiâ Tua fretus iusto forte prolixior fui in describendo naturæ instinctu, in dextram partem interpretare, quàm haud alia de causâ loquacitati meæ frena laxarim, nisi animi Tui sensa prius explorandi, quàm leves hasce cogitationes publico obtrudam. Vale CARE CHARE PATINE, cum Illustrisf. Recuperatorum Consortio, cui, si occasio se truserit, me velim quàm recommendatissimum. *Dab. Giffæ Hassorum, Calendis Februarii, Anno clb lbc LXXXXI.*

DISSERTAT. EPISTOLICARUM

Quinta,

DE

LUSU ET ERRORIBVS NATURÆ.

Ad

DN. D. RUDOLPH. ꝯAC.

CAMERARIUM, Profess. P. Ord.

Tubingensem.

HONORATISSIME DOMINE
COLLEGA.

Nulla ferè dies abit, quâ non Tui Tuorumque sermonum iucundissimorum, quos Lutetiæ Parisiorum, eodem quondam victu utens, mecum sæpè commutabas, reminiscar.

niscat. Nosti me omine non irritò Te felicem prædicasse, quod de gratiâ Principis æquè ac suffragiis amicorum prorsus securus, itinere exantlatò certum ad officia honoratiora habiturus sis accessum. Tu verò ea, quâ polles, modestiâ, hæc omnia Deo, fortunæ Medicæ Auctori, credens fata mihi æquè facilia & benigna auguraberis. Ita votis nos reciprocis lætabamur invicem, quibus, ut eventus docuit, pondus inesse jussit benignissimus Orbis Arbitrator, dum post tot rerum discrimina Patriæ nostræ redditi iisdem ferè officiis admoti & præter omnem expectationem ad Philosophorum subsellia devoluti sumus ambo. Equidem vix soli mei limites attigeram, quàm jussu Principali ad eadem docendi munia admovebar, quæ haud multo post Tibi ex Italiâ nuper reduci ocyus sunt delata, postquam Hortus primum Academicus, mox ab obitu Inclyti MEZGERI universa Naturæ Historia Excellentiæ Tuæ est concedita, de quibus utrobique toto Tibi corde gratulor; faxit DEVS Optumus Maxumus, ut quas jure meritoque nactus es provincias, in seram posteritatem salvus & incolumis exornes & quod facis, Majorum Tuorum, à tot retroseculis celeberrimorum, gloriam atque famam æternitati consecres! id quod de Tuâ æque ac Dn. Fratris natu minoris indole haud frustra sibi promittunt omnes, quotquot Vos intus & in cute nörunt.

De cæterò si in adversis solatio est socios habuisse malorum, multo sanè jucundius erit Amicos iisdem studiis addictos eadem aut simili conditione frui, quò sententiis invicem collatis officii sui onera herciscant & ita quasi dividant, ut junctis utrobique viribus se invicem allevare possint. Hinc noli succensere, quòd Te in naturæ, quam mecum excolis, difficultatibus extricandis in consortium modò rapiam & quæ de lusu & erroribus Naturæ sententia Tibi hæreat, inquiram? quæ utraque, ut nosti, sat frequentia at simul obscura Physicorum verba sunt. Cum enim rectum, ut vulgò dicitur, sit obliqui regula, hinc fieri non potuit, quin ignoratâ hætenus naturâ, lusus ejus & errores quoque in
occul-

occultò manserint. Postquam verò Inclutus BOYLEUS nimis generale motus & quietis principium (per quod vulgò d. finitur) in mechanica corporum textura, vel, ex nostrâ hypothesi, inde resultante ad motum inclinatione radicari docuit, multò nunc facilius aberrationes ejus atque lusus expedire licet, modò fueras motus leges simul admiserimus. Quemadmodum enim unaquæq; pars materiæ (Philosopho teste) motum primitus acceptum nititur servare, ita si aliorum occurſu inde derurbetur, non potest non varietas aliqua in fuetis Naturæ *φαινόμενα* observari, & si illa ipsa vel propius ad fuetam corporum naturalium texturam accesserit, vel e contra longius ab illa recesserit, eatenus analogiâ quâdam aut ludere, aut errare dicitur Natura.

Eamus in exempla, è triplici naturæ regno utrobique haurienda, quorum pauca instar omnium: Et prioris quidem, *Lusus* puta *Naturæ*, spissa se vestigia offerunt in mundo subterraneo, per varias terrarum lapidum & metallorum species, quæ pro matricum, in quas incidunt, diversâ habitudine Protei instar variis hinc inde formis ludunt, eoque ipso miram hanc naturæ varietatem eò luculentius ob oculos ponunt. Videmus hoc in illâ margæ specie, quæ ob duritiem plus minus lapidescentem à nonnullis *lithomarga* dicitur, & externâ formâ quorundam animalium partibus ita similis est, ut ovum ovo. Hinc à multis hæque celebratissimis quibusvè Viris olim credebatur, *unicornu fossile*, *dentes elephantinos* & *glossopetras* minerales partes esse animalium, à primo diluvii momento terrâ obrutorum inibique in saxa illa friabilia mutatorum. Verum utur inficiari nequeam, succum aut (quod malunt alii) auram lapidificam porulis lignorum, cornuum aut dentium se insinuantem subiecta hæc in lapides indurare posse, quùm *fontes* illud *lapidifici* reapse probent: nihilo tamen minus sententiam illam pro fabulâ declarant alii, qui tam indolem illarum partium, quàm copiam ejusmodi mineralium accuratius ponderare solent. Hinc VVORMIUS in Musæo suo curiosissimo hæc ipsa fossilia nihil aliud quàm margam, hæc vel illâ ratione figuratam

guratam esse credit, quæ lactis instar per terræ cavitates transcolata ibidem in partium illarum formam abit, dum crassior pars majores terræ cavitates implendo sistitur & absumtò omni humore coalescit in lapides illos, pro matricis & loci conditione varios, ut fufius illud explicat & ostreocollæ exemplo illustrat Illustris quondam BAUSCHIUS, Academia Cæsareo - Leopoldinæ Nat. Cur. Præses, in *Tract. de Unicornu fossili*, quem in compendio recensui in *Histor. Literar. Cur. Contin. II.* Nec obstat vis illorum diaphoretico - bezoardica, quam cum unicornu animali (undecunque demum petito) communem habere videntur: cum juxta vulgare illud, duo cum faciunt idem, non sint idem. Sicut enim partes animalium illud sali, quo abundant admodum, volatili acceptum ferunt, ita mineralia hæc fixiora non nisi acidum p. n. absorbendo, inverrendo, aut enervando vim suam privativè saltem exserunt; unde respectu indicationum aut sigillatim, etiam in eodem affectu, sed diversò tempore exhibentur, aut quandoque combinantur, quò vis unita fortior evadat, ut in Pulvere Bezoardico Ludoviciano observare licet, quò eventu felicissimo saepe utor in febb. malignis diarrhœa complicatis; sicut in Dysenteria epidemica ejus æque ac Theriacæ n. camphoratæ vires nunquam non proficuas observavi. Nec ab illo multum abit in simili casu à supra laudato Bauschio adhibita compositio:

R. Unicorn. min.
 Terr. sigill. alb.
 CC. Philosoph. calc. ana ʒiij.
 ꝯ. diaphor. ʒj.

Terantur subtil. & cum mucilag. trag. alb. F. globuli bez. in forma terræ sigill. Turcicæ à ʒj. ad ʒij. propinandi.

Haud ab simili modò tum in terra generati, tum à Medicis ad dictos modò affectus ordinari constat *linguas Melitenses*, seu *Glossopetras*, in quibus mirè quoque ludit ipsa Natura, prout varias illarum figuras in & extra mineras ostendit Inclytus D. MA-

JOR in *Descriptione Muscorum in Africa & consiniis Europæ reper.*
Cap. IX. Neque existimavero ullum adhuc in vulgi superstitionem abiturum, qui lapides hos analogiâ quadam delusus linguas serpentum à S. Paulo in Melitâ sive occisorum, sive ejectorum esse credat, quæ plusquam Idololatriæ plebejorum fabula à VVELSCHIO, VVORMIO, BARTHOLINO & aliis dudum est explosa. Majori verò probabilitate gaudent illi, qui linguas has aut dentes Carchariæ, aut rudimenta *lapidis fulminaris* seu *ceraunie* esse credunt, quem non tam è nubibus à fulmine explodi, quàm in ipsis terræ visceribus generari docent omnia illa, quæ fulminis ictum sequuntur, vestigia, & substantiam ejus longè subtilissimam & tantum non insensibilem esse arguunt. Quodsi jam hujus occasione ad lapides compactiores aut duriores eamus, nescio an ulli frequentior observetur hic Naturæ lusus, cum VVORMIO „teste vix animal existat, cujus non figuram aut partem aliquam „in lapide exprimere tenter: Vix ab artifice celebratum opus, „quod non in hoc genere imitari gestiat. Non dicam modò de illis lapidum speciebus, quæ figuras specificâ quadam proprietate sibi vendicant, sive eandem à principio quodam seminali, sive texturâ succorum lapidescentium ad hanc vel illam figuram inclinantium, sive demum soli matricisque situatione habeant, ut in *hysterolithis Braubacensibus*, muliebria exprimentibus, *conchite*, *umbilico Veneris*, *Bucardio* & aliis videre est. Nec de variis corporibus petrefactis sermo nobis erit, cum in apricò sit omnia vegetabilia atq; animalia à spiritu lapidifico seu Gorgonico in lapides converti posse, adeò, ut integra Tartarorum Horda in quodam Tartariæ deserto à vento hujusmodi lapidifico in lapidem immutata legatur: quamvis & illa certâ ratione sive lusi, sive errori Naturæ adscribenda sint; sed illæ tantum lapidum figura nobis curæ cordique erunt, quæ materiæ lapidescenti mero & fortuito quasi Naturæ lusu contingunt, idque vel in tota sui texturâ vel in extrinsecâ saltem superficie. Illud in confessionibus lapideis, Italici *confetti da Tivoli* dictis, observare est, quæ

quæ pro varia guttularum lapidescentium concretionem mox in grana, mox in cylindros abeunt, confectionibus artificialibus haud diffformes : Hoc verò partim in marmore illò variegatò, è quo lapides Florentini constant, partim in *Achate* intueri licet, quibus utrobique prorsus admiranda picturæ varietate ludit ipsa Natura inibique plantas, arbores, turres, oppida, regiones aliavè tanquam in scenâ quâdam repræsentat. Sic ex eòdem marmore globum aliquem Orbis terreni machinam offerentem possedit quondam VVORMIUS, qui figuras istas haud insulse exhalationibus aut succis quibusdam in lapide illò rimas agentibus & hinc inde excurrentibus adscribit. Probat illud haud absimile genus *marmoris de monte Sinai*, quòd similibus, quæ Natura gaudet, iconibus illicò privatur, si in ignem projiciatur, quatenus succi & exhalationes metallicæ à vehementissimo ignis motu expulsi massam quasi informem omnique tincturâ spoliata relinquant. Longis verò parasangis illæ figuræ eminent præ aliis, quas in *Achate* sæpè fabricat Natura. Pretiosi sit & operis & artificii negotium picturæ illius aut cælaturæ species, quam *Mosaicam* vel *Musaicam* vocant Itali, dum variegatæ coagmentatis lapidibus pretiosis icones & effigies aliorum corporum naturalium imitantur : Supponem sanè incutit *Achates* Invictissimi Monarchæ LEOPOLDI, in augustissimo Gazophylacio Viennensi observandus, qui ultra duas, quas in circumferentia habet ulnas, picturasque admirandas XII. exhibet characteres lunatâ Turcarum lineâ à Naturâ inibi depictas, seq. ferè ordine :

BXRISTORSX ∞ X.

quos celebre Musis nomen *Petrus Lambecius*

sic explicat :

BEATORI ORBIS,

vel

BEATORI GENERIS HUMANI

CHRISTO REGI

SEMPITERNO, TRIUNI, CRUCIFIXO.

Y 2

Totam

Totam verò curiosissimi hujus Acharis efficiem à Sacra Cæsareâ Majestate Academiæ Germanorum Curiosæ Gratiolissimè concessam procul dubio observaveris in *Miscellaneis* Nostris *Decis. I. Anno I. Obs. 112. pag. 205.* Porro neque in abditis *Metallorum* fodinis ludere desinit alma Mater Natura, quæ ut arte in monetas diversimodè redacta Antiquariorum serinia exornant, ita in profundis terræ visceribus adhuc germinando variâ subinde specie oculos perstringunt. Non enim rudi minerarum glebæ semper adhærescunt, sed quandoque *pura* atque *apyra* è suis matricibus depromuntur, quarum poros subeundo sibi que racematim juncta ramos, frondes, arbores, capillos & alia merò Naturæ lusu præsentant; unde VIRGILIUS:

- - - *Auri per ramos aura refulsit.*

Sic Illustris BOYLEUS in Chymistâ scepticò sibi Virum fide dignum affirmasse scribit, quod in fodinis Ungaricis minerale viderit effossum, in quo auri frustra humani digiti magnitudine succreverint, ac si partes ramique arboris fuissent. Sic argentum pariter ramosum, vitem quodammodo referens, furcatum item cornu cervi æmulans, crispatum, capillare &c. enumerat VVORMIUS *l. c.* Quò meritò referenda est *arbuscula argentea* e minera quadam Norvagicâ, cujus longitudo ulnam dimidiam æquabat, quam inter Regis Daniæ ratiore quondam vidit JOH. BOHNLIUS, Antecessor Lipsientis. Unde fortè ars Naturam imitando *Arbores Philosophicas* (uti vulgo audiunt) invenit, de quibus elegantem atque curiosum Commentarium ad prelum jam paratum habet in vicina Academiâ Marpurgenfi DN. PEIKENKAM, rerum naturalium amantissimus; neque figura tantum externa, sed & colore quandoque in metallis ludere naturam, *aurum* probat *candidum* in Cerconossii Bohemiæ montibus aliquoties effossum, ut *autem* Jesuita BALBINUS in *Histor. Bohem. Part. I. Cap. XIV. pag. 40.* attestatur, quod argentum esse jurarent alii, nisi pondus & aliqualis in metallo diffusa flavedo contrarium adstruxerint.

Unde

Unde non ficulneum chrysopoeiæ argumentum quis haurire posset, de quâ fusè & egregiè Beatissimus MORHOVIUS in Epistol. ad D. Langelortum de *Transmutatione metallorum*.

Assimisso fodinarum lusu ad ipsius Naturæ errores descendamus, quibus à Regno Vegetabili atque animali frequentius ablutit. Interim neutiquam eorum subscripsero consuetudini, qui rariora quævis in regno vegetabili occurrentia & ex superfluitate succi nutritii quandoque genita monstris & erroribus naturæ solent accensere, dum e.g. raphani, melones alique fructus solito majores observantur, plures ex eadem gluma spicæ aut ex eodem pediculo duplicatæ rosæ pullulant, sicut olim Altenburgi unus idemque pediculus tres perpendiculariter sibi succedentes rosas sustinuit, quas in figurâ aeneâ ob oculos ponit Inclytus D. MAJOR in *Appendice des unvorgreiflichen Bedenkens von Kunst und Naturalien Kammern insgemein*: Hæc enim lusu potius & Naturæ liberalitate, quam errore subnascuntur, quum aura vegetabilis & succi circulantés impenti majori tubulos plantarum insufflando in summitate florum rimas agant ibidemque nova florum stamina contextunt, id quod sequenti modo expedit laudatus Author: Und nachdem ein Kraut mehr oder minder von solchem Spiritu hat / wie auch / nachdem die eiserliche Wärme der Luft mehr oder minder dergleichen fermentation befördert / nachdem befinden wir solches auß dem effect mit Hand und Augen; und wünschen den Peripareticis einen schönen Bonus Dies, die in diesen und dergleichen Dingen nichts anders wissen / als von ihren Formis Specificis zureden. Sic neque varia & à CROLLIO curiosè observatæ plantarum *signatura* huc trahendæ sunt, quæ iidem sunt perpetuæ & quodammodo specificæ; verum illa vegetabilia ex errore quodam naturali genita dicuntur, quæ à consueta, quam aliàs obtinent, in monstruosam abeunt figuram sineque partibus, ut vocant, integrantibus aut excedunt, aut deficiunt. Ita non tantum monstri sed & prodigii quid alit *sicut acinacis formâ sanguinolentus*, cujus mentio est

facta in *Actis Hassniensibus Vol. III. Observ. XCII. pag. 170.* Non minus huc trahenda est *Nux monstrosa* BARTHOLINI membro virili non absimilis *Vol. I. Act. Hassn. Obs. XXVI. pag. 56.* Quin & *seminamori subventanea*, quorum in nuperrimis *Ephemerid. Dec. II. An. 9. Obs. 122. pag. 212.* meministi, huc pertinere videntur, quibus hâc vice addo *pruna subventanea* nostris in hortis hâc anni curriculô copiosè reperta, quæ veris triplo majora & pelliculâ crassissima subviridi gaudebant, nucleo verò prorsus destituta erant. Observantur autem illa tunc potissimum, si quando præmaturum veris calorem frigus quoddam subitò insequitur, quô fieri solet, ut nuclei intus frigore adusti concidant, extimæ verò pelliculæ frigori mage resistentes tubulis suis succos circulares recipiendo crescant, acreque gravidæ ad tempus pendulæ arboribus inhæreant.

Nullibi verò pluribus ac in *Oeconomia animali* erroribus est obnoxia Natura, id quod *Monstra* omnis generis attestantur, quorum utut haud pauca sint ab Ethnicis & Poëtis efficta, Sirenes sc. Centauri, Hippocentauri &c. nihilominus tamen larga satis & in brutis & hominibus illorum seges est, adeo, ut quodam illorum tædio correpta S. R. I. Acad. Nat. Cur. peculiari *Monitoriâ An. 84.* Typis expressâ caverit, ut in *Miscellaneis* ordinariis temperantia quædam in hâc argumenti genere adhibeatur, cum ARGONAUTA teste, monstra non sint curæ Arti; neque in illorum generatione peculiare quid occurrit, cum eundem fere ortum habeant. Quamvis enim præter LICETUM, SCHOTTUM & alios plures illorum causas enumeret WECHTLERUS *de Hom. Oriente Lib. I. Diss. 3. pag. 88.* omnes tamen in eô conveniunt, quod ab ipsius Naturæ dependeant errore, in quantum Archeus in partium delineatione occupatus in motu suô quavis ratione impeditur. Neque enim de nihilo sunt, quæ Philosophus *Tr. de Formatione Fetus* habet, dum eandem non tam Virtute Scholarum Plastica, quam mechanicô spirituum & Naturæ motu absolvi credit, in quo si quacunque de causâ aut præpediatur aut turbe-

tur,

tur, non possunt non variaz particularum deturpationes inde proficisci, quemadmodum hoc fufius olim prosecutus sum in peculiari quadam *Epistola de Monstrorum Hassiacorum Ortu*, quam pro coronide simul adjicio, eaque propter intra literarum limites me continens ne verbum amplius hic addo, nisi quod Excellentiam Tuam admodum obtester, velit & tui animi sententiam hæc desuper mecum communicare & quod in Exteris olim sancivimus, amicitiaz foedus sartum & perpetuum servare, cujus ego nulla unquam capiar oblivione, en dextra fidesque! Vale. *Dab. Gisse Hesserum d. 26. Novembris, Natali meo, Anno 1691.*

DISSERTAT. EPISTOL. VI.

DE

MONSTRORUM HASSIA-
CORUM ORTU ATQUE
CAUSIS.

Ad

D. JOH. DAN. DORSTE-
NIUM, *Med. D. & Prof. Marburgensem.*

EXCELLENTISS. DOMINE.

Vix duo diffluxere menses, ex quò Mercatores nostri Marburgò reduces de novò quodam monstro, haud procul inde natò, mentionem facerent: cui tamen vulgi relationi an fidem adhiberem, dubitabam primò, donec obtentis ab Excellentia Tuâ literis amabilibus ejus non tantum certior

tior redditus, sed & partus hujus tum descriptione, tum figura infimul Anatomicâ donatus fucrim, quibus nescio an quid unquam gratus accidisse potuerit. Neque enim facile dixero, quantum aut delectationis aut emolumenti capiam è reciproco literarum commerciô, quod cum eruditis ævi nostri Viris tempestivè ineundi omnem, quam potui hætenus occasionem sum venatus: Quos inter & Tuam Excellentiam sincero usque affectu colui; cujus ut in publicum exstet argumentum, est quod quasi diu, usquedum ex improvîsô se insolita hujus monstri tulerit historia, quâ obstetricante pauca de monstrorum ortu fortè commentari tuoque Celeberrimo Nomini inscribere volupe quidem erat. Verum enim verò cum paulò post Magnificum Dn. WALDSCHMIDIUM omnem hujus rei fundum occupasse viderim & decaterò quoque constet, Amplissimam Tuam Excellentiam peculiarem jam hoc de argumentô meditari dissertationem, mutavi rursus animum, ne vel Iliada post Homerum cantitasse, vel notuas Athenas attulisse videar. Intercà factum, ut alius hæc de parili monstro spargeretur rumor, quòd in vicinâ nobis moletrina haud ita pridem enixa fuerit molitoris uxor; unde novum mihi stimulum succrevisse sensi, quò cœptum antè propositum refrigerarem & in *φαινομένων* ejusmodi præternaturalium historias atque causas inquirerem. Quamvis enim ita felici mihi esse non licuerit, ut hoc, quicquid est ostenti, sive oculis sive cultro Anatomico subjecisse datum sit; id tamen ex oculatorum fideque dignissimorum testium relatione refero, quòd Gemelli quoque fuerint in truncò corporis monstrosè concreti, vivi tamen ambo in lucem editi, utut paulò post, acceptò prius SS. Baptismatis chrismate successivè exspirarint. Quod autem externum membrorum apparatus concernit, id ferè commune habuere cum nuperis haud procul à Marburgò genitis gemellis, quòd unò tantum umbilici fune cõharerent, situ verò corpuseulorum immane quantum discrepantes, qui contrarius iis & inversus planè sunt, ita quidem, ut inversè sibi implicati caput unius superiorem, al-

terius verò inferiorem regionem occupavit, sicut id figura *Anno III. Decur. 2. Ephemerid. German. Curios.* proximè inferenda fortè exprimet. Antipodum schemate naturam lussisse dixeris & hoc ipsò monstro eorum illustrasse existentiam. De internâ verò viscerum structurâ nil habeo quod dicam, cum sub silentii fere cessante tumultu computrescant.

Interim cum notabile fortè sit, quod hic monstrorum ortus in idem planè tempus ceciderit, non potui, quin Nobiliss. Tuam Excellentiam ejus certiore redderem & quas ex hoc argumenti fonte nuper hausi cogitationes, subactò Tuo & edecumato iudicio committerem. Equidem si ullibi ars Naturam imitatur, id in naturali monstrorum historiâ quam abundè fieri jure fortè dicerem. Sicut enim monstra nil nisi Naturæ sunt errores, ita foecundâ sui progenie & aliis similiter errandi largam fecere copiam, cum posito unò absurdorum nexu indivisibili sequantur alia. In testimonium appello tantum non omnes Physicos & generales & speciatim illos, qui hoc argumenti genus fusè prosecuti sunt, quorum antiquiores enumerat Vir summæ eruditionis multæque experientiae D. D. SCHEFFER in *Directorio Medico Practico*: Recentiores verò LIPENIUS in *Bibliotheca Medicâ Reali*.

Nisi enim ipsum factum & historiam excipias, parum hinc inde reperire licet, quod animo vivæ veræque doctrinæ cupido possit satisfacere, cum utrobique multum sæpè eloquentiæ, scientiæ verò naturalis parum observetur. In cujus rei causas si inquiramus, duas præprimis offendere licet: Primam quòd Antecessores nostri in priorum temporum cursu quoad arduum generationis opus justò fuerint negligentiores, ac unius ultra vel alterius Pagani dogmata sapere noluerint. Itum est per exempla Majorum & quæcunque Aristoteli vel Galeno olim placuere, post velut oracula quædam è Tripode dicta supina prorsus superstitione crudelique credulitate ad posteros usque derivata sunt: Quin adhuc hodie sæpè itur, quâ itur, non quâ eundum. Ab alterâ deinde parte doctrinæ huic obicem quoque posuere spissæ, quæ

absconditam generationis oeconomiam comitari solent, difficultates. Sicut enim rectum semper norma est & regula obli-
qui, ita fortè tamdiu vera monstrorum ætiologia dari non pote-
rit, quoad ipse sive conceptionis sive generationis ordo fuerit in
dubiò. Equidem multum, fateor, lucis huic rei accessisse nu-
per, cum ovaria hominis conceptio in forò Medicò decisa fuit,
quam felicissimè partim invenère, partim uberius edocuère Viri
æternitate digni: COURVEUS, STENO, SWAMMERDAM,
HORNIUS, KERKINGIUS, GRÆFFIUS, GARMAN-
NUS, FRANCUS, PEYERUS, DOLÆUS, BARTHOLI-
NUS uterque, alii; non tamen etiamnum desunt, quæ nego-
tium hoc curatius pensitanti crucem figere possunt. De ipsius
quidem rei veritate dubitare qui vellet, propriam aut ignoran-
tiam aut summam mentis annonam in apricum daret. Militat
hic tot Anatomicorum autoritas & rem ultrò confirmat quoti-
diana autopsia. Cum verò ad modum itur & specialis omnium
partium schematismus & conformatio determinanda venit, hec
demum aqua sapè hæret. Neque enim certò constat, an in ovi-
lis illis genitalibus omnium partium stamina jam efformata deli-
tescant, an verò sub primis conceptionis diebus earundem de-
mum delineatio fiat? & quamvis hæc quoque in expeditò sint,
cognitu tamen difficile est, quâ ratione & quò modò vel ordine
partes illæ sive conformentur sive explicentur; & quis tandem
sit Thaumaturgus ille, qui admirabilem hanc corporum subtru-
ctionem & inchoare & perficere solet? Qui cum Antiquariis fa-
cultatem animæ formatricem sustinere satagunt, elegantioris
doctrinæ Viris risum movere solent. Demonstrandum prius
erat an hoc de animæ rationalis sit officio, ut ad actiones illas au-
tomaticas concurrat, cui functiones rationales & cogitativæ
jam satis negotii facessere poterant. Et ut non dicam, quod ani-
ma rationalis actionum harum nunquam ferè conscia sit, id sal-
tem urgo, quod gravitati Peripateticæ prorsus non conveniat
principiorum olim receptorum oblivisci, quæ nullam planè
inter

inter materiale & immateriale proportionem esse categoricè concluderant. Alius ergò prodeat Architectus, qui operi huic manum commodet & operam, ipsi nempe spiritus automatici, qui vel hòc nomine ab Illustri HELMONTIO non insulsè Archæci nomine venire solent. Hi etenim sub genituræ virilis tegmine certo numero, pondere & mensurâ concentrati cum in finem arvom muliebri irrigare motusque sui terminum tantisper expectare solent, donec dulci sibi connubiò maternorum spirituum copulam adsciscentes, in omnes se dimensiones explicandi variisque suis excursionibus prima foetus rudimenta ducendi occasionem nanciscantur. Unde jam porro liquet, quâ ratione mirabilis hæc partium formatio fieri possit? Cum enim spiritus illi naturâ suâ ad motum proclives, & ut Generosus CARTESIUS sæpè loquitur, in continuâ ad motum propensione constituti sint, non possunt non commodò tempore vel locò sese explicare & ad nova sibi domicilia paranda omnem movere lapidem. Non tamen putandum est hunc spirituum motum vagum prorsus esse & erroneum, sed omninò singularem & omnium, minutissimarum quoque, partium ideis determinatum, quas in tali spirituum plicâ & texturâ consistere existimarem, quâ certâ proportionem eò in situ, positurâ vel figurâ concentrati sunt, quâ machinæ humanæ fabricam ipsò aliàs actu informare & dirigere solebant; & in hac elasticâ quasi plicâ idearum non tantum, sed & virtutis illius plasticæ rationem formalem consistere jamdudum publicè probatum dedi.

Hinc quoque sponte suâ fuit admirabilis illa similitudo, quæ Parentes inter atque filios intercedere solet, non ad faciem solum, sed & omnem ferè membrorum apparatus, ita quidem ut, quod sæpè stupui, ingressu quoque & pedum alternatione sapissimè Parentes æmulentur liberi. Nil dico de similitudine morali & affectuum affinitate, quæ integras inter familias sæpè obtinere solet, quò Germanorum nostrorum proverbium abit: *Der Apffel fällt nicht weit vom Stamm.* Ideæ ergò

genitales, in hac spirituum texturâ radicatæ, sunt veluti norma quædam atque regula, quæ vagum spirituum motum dirigere & in formandis membris adjuvare solet. Ubi tamen non proflus exclusero mechanicas moruum leges, quæ omnino etiam suas hinc in puncto partes agunt, sicut id Illustris CARTESIUS in nobili de *Formatione Fetus* libello & genuinus Ejus Interpres WALDSCHMIDIUS in nupera *Disputatione* eleganter & ad oculum ostendêrunt. Unde jam porro elucescit diversitas, quæ oviparorum ova à viviparorum ovulis distinguit & reliqua superius enarrata dubia commodè expedire poterit: In illis enim omnium particularum stamina jam perfectè delineata sunt, haud aliter ac in plantarum seminibus idem specillis suis observârunt GREWIUS, MALPIGHIVS, BAYLE, BOHNIUS & alii; & hinc est, quod non vivô tantum animalis motu, sed quocunque etiam calore fœtus inde atque pulli excludi possint, siue naturalis sit siue artificialis: Illud ex communi Physicorum traditione constat, qui struthionum ova in arenam locata solis æstu recludi ferunt, cujus rei vestigia jam in sacris exstant: hujus verò experimentum habet Africanorum ars, qui certò furni tepore magnum ovorum numerum simul excludere norunt, id quod in Daniâ quoque tentasse olim celebrem BARTHOLINUM ex *Observationibus* ejus constat, utut primâ vice non bene cesserit experimentum. Longè verò aliter in genitalibus viviparorum ovulis res sese habet, ubi partium singularum fabrica sub primis conceptionis diebus aut efformari aut delineari solet, id quod tamen in ipsò jam ovario, antequam in uteri cavum perveniat, contingere certum est, & sectiones Anatomicae ad oculum demonstrare possunt; unde & modus est petendus atque via, quâ ovula illa, embryonum typum continentia, in uteri concameratione pervenire solent, id quod per Tubæ Fallopianae ductum successivè fieri experimentis suis & figuris jam dudum observârunt Recentiores Anatomici: RUYSCHIVS, GRÆFIUS, BARTHOLINUS, DIEMERBROEKIVS aliique. Quin & ipsæ sæpè

sapè mulieres hos ovuli gressus & progressus sentire solent, quæ ut sub primis imprægnationis diebus horrore quodâ febrili succutiuntur, ita paulò post per aliquot dierum spatium ad regionem ischiaticam titillationem quandam persentiscunt, & figit so nach dem Schoos zu / sicut id ex orali curiosarum matronarum confessione quivis haurire poterit. Ut enim mediante titillatione hæc sensibiles admodum tubarum uterinarum extremitates ovario applicantur, illudque singulari modo exosculantur, ita ferè sensus hic eoque perdurare solet, donec superato tubæ ductu anfractuoso in uterum protrudatur ovulum & per affluentem ex arteriis pulsem nutritivam ulteriora incrementa capiat; vias atque modum curatissime describit NEEDHAM in *Duquis. Anat. de Formatō fœtu*, qui hæc in parte Dux omnibus & Auctor est; & huc usque fere processit curiosa Modernorum solertia in perscrutando ortus nostri labyrintho. Quodsi jam naturalis hic generationis ordo subvertatur & in formandâ partium Symmetriâ insignis idearum confusio fiat, non potest non evenire, ut varii partus inde monstrofi propullulent, quorum tres ferè causas hæcenus docuere Scholæ, facultatis inquam formatricis aberrationem, seminis sive penuriam, sive redundantiam & uteri tandem conformacionem vitiosam. Sed omnia ex principiis malè fundatis. Omni enim facultate nunc privata sunt à Modernis animæ facultates, sicut supra retuli. Quid quod in brutis & vegetabilibus totò die generentur monstra, quibus tamen nec ratio inest nec intellectus. Utrobique magnum exemplorum numerum suppeditare poterunt *Ephemerides Germanorum curiosa* & vel unica illa, cujus Excellentia Tua nup̄r me participem fecit, observatio, de monstroso valdè & acinacis instar succrescente violæ matrimonialis caule hujus rei fidem facere poterit & parile fere *φαινόμενον* in Coronâ Imperiali adhucdum ostendit Hortus Academicus Gissensis. Sic altera pariter de seminis sive quantitate, sic qualitate sententia prorsus sterilescit, cum de matis genitura nil quicquam in uterum

terum penetrare, sectiones HARVEANÆ certò demonstrant. Neq; tandem video, cur ipsius uteri structura tantoperè accusanda sit, cùm prima monstrorum rudera jam in ipsis testibus dubio procul sint formata, antequam in uterum dilabantur. Sicut enim tenerrima partus naturalis lineamenta in ipsò sive ovario, sive oviductu adhuc hærente ovulò accuratissimè conspici possunt, si curiosum microscopiorum adminiculum in usum vocaverimus, de quibus fusè agit primus, quantum scitur, eorum Auctor FRANCISCUS FONTANA, & qui eum secuti sunt, BORELLUS, HOECKIUS, VVALDSCHMIDIUS, SCHRADERUS, alii; ita idem quoque in primâ monstrorum figuratione obtinere certum est. Illic enim omnium particularum stamina tenera adhuc sunt & tractabilia, unde facilè confundi possunt varietateque irretiti, quamprimùm idealis spirituum motus (qui hæc omne fert punctum) à sueto tramite aberraverit & in varias eccentricitates distractus fuerit. Hinc enim illæ lachrymæ! quibus occasionem plerumque subministrare solent affectus externi, terrores imprimis, non vulgares & ex pelvi fulgurantes, sed extraordinarii prorsus atque tales, quæ sive vitæ, sive omnis fortunæ jacturam minentur. Certum enim est insolita sensus tam externos, quàm internos fortius ferire, cum & hîc valeat regula HIPPOCRATIS, quod insueta suetis sint deteriora: Id quod non hominibus modò sed & ipsis brutis commune esse, eleganter ostendit celeberrimus D. BRANDIUS in relatione Germanicâ de ovò Cometico Marpurgi repertò Cap. 4. §. 2. seqq. Notatu sanè dignissimum arbitraretur, Vir Excellentissime, quod cò præcisè tempore monstrorum ejusmodi prægnans fuerit Hassia nostra, quò juratus Christianorum hostis castra movere omniaque susque deque vertere, & dira quavis minari suevit; id quod non nudius tantum tertius, sed retroactis longè temporibus contigisse, exemplis aliquot demonstrare liceat. Equidem si superioris seculi annales evolvamus, oppidò apparebit, quàm insignis belli apparatus anno 1577. in Porta Ottomanicâ conquisitus fuerit, quò auditò universa ferè Europa subita-

taneò quodam terrore perculsa nil aequè magis extimuit ac horribilem Turcarum tyrannidem. Utut autem faba illa non tam in Augustissimum Romanorum, quàm Persarum potius Imperatorem cusa fuerit (à quo postmodum universus & Tartarorum & Turcarum exercitus memorabili strage profligatus & radicitus eversus fuit, sicut id ex SLEIDANO, MÜNSTERO & Historicorum aliis constare poterit) nihilo tamen minus eòdem adhuc anno, ob conceptum fortè terrorem quidam Hassiæ pagus *Hoheneichen* monstrum tulit proesus insolitum, cujus iconem quoque Serenissimis Hassiæ Principibus transmissere subditi. Ast parum hoc videri posset, nisi recentiora, quæ hoc nostrò seculò contingere, suppetere exempla; si enim annorum retroactorum memoriam recolamus, neminem credo, latere poterit, quantas ante hos & viginti annos in universâ Germaniâ turbas dederit magnum illud Orientis monstrum, cum anno 1663. sub primis ætatis initiis factâ in Hungariam irruptione toti Christianeitati certum, ut solet, exitium minaretur? anno subsequenti 1664. ad primos veris accessus VVetteravia vicina monstrum parturivit horrendum, quod deinde ex indultu Principali theatro Anatomico Gissenò in victimam cecidit, sicut iconem ejus & descriptionem exhibet Disputatio paulò post publicè de eò habitata; quin & in Theologicam considerationem tunc à B. Dn. ERNESTO MÜLLERO tractum & elegantibus rhythmis Germanicis delineatum fuit in *Buß-Spiegel*. Et eadem, nî fallor, ratio est novissimorum Hassiæ monstrorum, speciatim istius, quod Eruitorum Marpurgensium oculos nuper pavit & curiositatem. Quis enim tam obruta mentis est, cui non amplius constet, quantò mox terrore perculsa fuerit universa Germania, cum ex inopinatò subitanea illa & præpropere Viennæ obsessio nuper increbesceret? actum videbatur, non tantum de nobilissimis Austria, Ungariæ aliisque regionibus, sed omni ferè Germania, ni Deus T. O. M. vicinum Polonorum Regem arque universos S. R. I. Status in suppetias armasset, quorum Virtus gloriosa erit in æternum. Nulla enim

enim posteritas secutura est, cui non summa Saxonum fortitudo stabit in exemplum, qui glaciem fregērunt & spumantes hostium impetus fortiter sustinuerunt. Nec intermoriētur unquam adamantina STAREMBERGIORUM constantia & generositas, quā vel ex oculis legere potui, cū ad devotum manuum osculum gratiosē me admitterent. At verò cū tantorum Heroum nomina omni prorsus encomiō sint majora, hinc jam in viam redeo & inde porrò concludo, terrorem illum & truculentas Turcæ minas veram esse monstrorum Hassiacorum occasionem. Neque enim accidentarium illud & fortuitum planē crediderim, quod iis potissimū annis partus ejusmodi præternaturales obtigerint, quibus universa Christicolarum caterva Turcarum furoribus exagitata fuit, id quod jam tribus vel quatuor vicibus accidisse constat. Et si præterea supputationem probè fecerimus, conceptio horum partuum præcisè incidet in illud tempus, quò primò impetu & insultu Germaniam inferiorem egit Tyrannus ille monstrosus (propter quod enim unumquodque tale est, illud magis tale est) quò in efformandis staminibus occupata natura facile turbari & in confusionem agi potuit. Accedit & hoc, quod rusticola cumprimis huic monstrorum infortunio plerumque sint obnoxia, quæ nil æquè magis, quàm calamitates bellicas pertimescere solent, quarum incommoda ferè luere tenentur. Neque enim ignorant quod, sicubi delirent Reges, plectantur Achivi: Ut ut vix quicquam adeò malum esse possit, quòd non & boni quandoque rationem induat, cū exactiones illæ bellicæ quædam quasi fræna videantur aliis, quæ indomita rusticorum gens in terminis suis coerceri solet, ne fortè cristas erigat, si nimia libertatis suæ & felicitatis incrementa viderit, de quibus fusè ii, qui de vitâ rusticâ scripserunt, HESIODUS scilicet DEMOCRITUS, CATO, PLINIUS & ipse AUGUSTINUS. Speciatim verò Mahumetana prosapia quàm maximè exotia hominibus nostris, imprimis mulierculis, quæ vel ad solum Turcæ nomen contremiscunt, quandoquidem à Pastoribus pro concio-

ne publicâ sæpè Auribundam Tyranni hujus crudelitatem per decem prædicamenta prædicari audiunt, quòd & embryonibus in uterò matris parcere nesciat, parvulos palis infigat & quæ sunt alia: Hæc enim Mulierculis, procul licet à fulmine constitutis, terrorem faciliè incutere & monstrosis hinc conceptibus occasionem dare possunt. Et inde fortè est, quòd calamitates publicas insigniores monstra plerunque aut comitari aut subsequi soleant, id quod ex Historicis fusè probari posset, nisi epistola mihi leges observandæ sint, quas prolixitate meâ jamdum neglexisse videri potero. Hoc tantum addo, quod exinde non planè de nihilò sit commune dicterium, quod partus monstrosi semper sint ominosi; quamvis eundem hîc errorem latuisse sentiam, qui Veterum aliàs pathologiæ ferè communis est, quando sæpè illud pro causâ morborum venditare amant, quod eorundem effectus potius erat & productum. Ita monstra pariter non causa sunt vel signa malorum prognostica, sed inde resultantes effectus.

Et hæc quidem sunt, Vir Excellentissime, quæ hoc desuper argumentò nuper meditatus sum. Integrum jam erit & omnino liberum veritatem ulterius indagare, cui si minus fuerint consona, in fumum abeant & ignem Vulcano sacra. Habercm quidem & alia, quæ obscuro admodum & difficili tum conceptionis tum generationis negotio majorem fortè lucem affundere poterant; verum cum jam ante constet, quod quæ hæc de materiâ à juvene in castò cælibatus ordine adhuc vivente proficisci solent, sinistrè explicare ament religiosiores, scilicet! & in speciem ficti Domini, qui Curios simulant & Bacchanalia vivunt, aut vixere dudum: Hinc in aliud ea tempus reservare debui, quò Pronuba fortè Juno pleniorẽ dicendi licentiam dederit. Varia enim sunt hominum judicia, quæ pro suò ingenii modulò aliis ea faciliè imputare solent, à quibus reverâ sunt alienissimi. Quæcunque verò pro studii nostri ratione Medicaque libertate protuli, boni, spero, consulent aequi rerum æstimatores, qui nec invidiæ nec aliarum passionum toxicò bullientes rectè distinguere nòrunt, quid di-

stent ara lupinis. Et horum quoque partes tenuisse semper Excellentiam Tuam Nobilissimam, multis mihi Bonitatis argumentis hactenus probatum dedit, quæ non gratò saltem animo respicio, sed & ubicunque se traserit occasio, meis quibuscunque servitiis pro virili demereri studebo. Nosti, nî fallor, sinceritatem meam, Vir Excell. & quàm longè absum à fucatis verborum lenocis, quandoquidem non verbis magis, quam opere ipsò testari amo affectum meum atque animum honoris Tui cupidissimum. Scævola sim, & ardeat hæc dextra mea, nisi pectus semper meum ardeat amore Tui! *Vale. Scribebam Gissæ Idibus April. An. 1684.*

DISSERTAT. EPISTOL. VII.

DE

ORIGINE FONTIUM,

Ad

DN. JOBUM LUDOLFI,

Sacr. Cæs. Maj. Consiliarium.

VIR πολυμαθὲς αὐτὴ!

Quoties semestrales Francofurti Vestri nundinas invisens TE, PATRONE, salutatum venio, novas plerunque studiorum accessiones inde persentisco. Quod enim de Attico suo NEPOS, nunquam sine aliquâ lectione apud eum cœnatum fuisse, refert, ut non minus animo, quàm ventre convivia delectarentur, id si Tuo dixerim quadrare Genio, parum vel omnino non erravero. Equidem vix eloqui possum, quantum me refecerint sermones eruditissimi, quæis, cum Per-Illustri Tuæ Amplitudini

dini pronuper accumberem, ex omni elegantiori literatura me pascere dignabâre. Non dicam modò, quæ occasione *Collegii Imperialis Historici*, quod communis nobis amicus D. PAUL-LINI cum Veratissimis Germaniæ Historicis inire contendit, de primavò Germanorum statu ex Classicis TACITI, CLUVERII, CONRINGII aliorumque scriptis fusè differebas. Nec addidisse licet, quæ circa nuperas *Epistolas Samaritanas* à Doctissimo Cellario pace Tuâ editas, de abstrusâ Sichemitarum gente referebas. Eorum saltem non possum non recordari sapius, quæ vel è tribus Naturæ regnis, vel & Artis Medicæ penetralibus mecum, quæ Tua est humanitas, dividere non gravatus es. Curiosissima sane erant, quæ de fucò *Cohol*, è tibiò parato edocebas, quò ut ambigua quædam S. Scripturæ loca satis evidenter expedis, ita genuinum alcohol æque ac collyriorum fontem quasi digito ostendisse videris. Sicut enim illic analogiâ quadam ducti quosvis sive pulveres sive liquores volatiliores alcolifatos appellarunt Chymici, quod Orientale cohòl eâ præ cæteris subtilitate gaudet, ut ex speciminibus ab Illustri GRANDIO Venetiis obtentis ad oculum apparet: Ita *collyria* quasi *cobollyria* ex ð parari probatissima inde facile concludere licet, quod & Experientiæ & Principum Medicorum authoritati indies respondeat, ceu ex probatissimis MICHAELIS, CRAANII, ETTMULLERI scriptis coram adstruebam. Non minus erudita erant, quæ sub Nili mentione de fluminum fontiumq; ortu sentiebas, cujus rei fundum cum in *Historiâ nuper Æthiopica*, tum in pretioso, quem in eandem paras *Commentariò* ita quidem occupasti, ut plura illic experiri temerè non auderem. Quoniam tamen argumentum hoc in communi virâ haud omnino sterile est, Tibique ea, quæ alternatim fortè sermonibus Tuis immiscebam, minimè displicere videbantur, non potui, quin hoc, quicquid est opellæ, jam susciperem & quæ de fontium origine ante senseram, Amplitudinis Tuæ iudicio ea, quâ par est, modestiâ submitterem.

Ne autem à fronte statim actum agere & quæ ab aliis fuisse expedita sunt, tardiosè recoquere videar, neutiquam prolixus ero aut in recensendis, aut & refutandis aliorum opinionibus, ut plurimum exoletis, cum in tritis Physicorum libris nuspiam non occurrant. Eorum saltem meminisse juvat, quæ nostri seculi Philosophi hinc in puncto sentiunt, quorum pars originem fontium submarinam, pars pluvialem adstruunt, ita tamen, ut utrinque mare pro radicali fontium fluminumque fonte venditetur. Quæ ut plenius elucescant, operæ fortè pretium merebor, si duplicem aquæ marinæ circulationem, quam utrobique pro fundamento locant, hic præmiserò, quarum altera evaporando per aerem, altera per interiora terræ viscera transcolando contingere dicitur. Prior, quam distinctionis loco externam vocare liceat, à nemine, quod sciam, in dubium vocatur, utut in fiendi modo quadam illic discrepantia occurrat. Dum enim explicari debet, quâ ratione aqua marina in vapores redacta sursum evolet, aqua sæpe hæret. Vulgus id merâ solis attractione fieri autumat, unde Plebejorum ætiologia: *Die Sonne zihet Wasser*; haud aliter ac in Chymicis aquarum destillationibus alembico & in catarrhorum generi τῆ ἐκκρίσεως similem attractionem vulgò tribuunt, quo jure, quæ ratione, non apparet, nisi fortè Soli facultatem quandam attractivam affricare velint, quæ tamen nescio an paulò plus dicat, quàm omnino nihil. Rectius id pulsione quadam atque motu perfici censerem, in quò omnis siderum influxus unicè radicatus est. Motus enim est, quò radii solares particulas corporum variè agitando calorem cient: Motus est, quò fluidas sublimarium moleculas discontinuando in vapores agunt: Motus est, quò vapores à terræ superficie in sublime ferunt, adjuti à præponderantis atmosphæræ pressione; quæ omnia non tam attractione, quàm pulsione fieri, hodiè quidem nullus impunè negaturus est. Vapores scilicet ex aquâ marinâ jugiter surgentes & in mediâ (ut vulgò determinant) regione aeris in pluvias redacti, cum in terram recidunt, fontes lacusque temporarios usque formant,
donec

donec declivi fluminum cursui obsequendo marique denuò restituti integram circuli externi peripheriam absolvere valeant. Et hæc ratione ex sacris haud difficulter conciliari poterit *Ecclesiastes cap. 1. §. 7.* qui huic aliàs sententiæ incommodare videbatur, cùm, quòd primus ex Linguae sanctæ fonte observâras, non opus sit, ut, quòd refluunt flumina, hinc præcisè fluant, modò quâcunque ratione inde proveniant, ut Vulgara exprimit, quam exactè sequitur Interpres Anglicus: All the rivers run into the sea, yet the sea is not full : unto the place from whence the rivers come, thither they return again. Caterum licet in aprico sit, non tantùm fontes quosdam, sed & flumina ad tempus fluentia à pluviis vel nivibus dissolutis exoriri posse, an tamen omnes, quod alibi asseritur, fontes, etiam perennes, imò insanæ molis flumina inde constent, illud est, de quò meritò quis dubitare posset. Equidem non temerè negavero pecuaria illa aquarumvè receptacula, quæ P. KIRCHERUS, VOSSIUS & COLBERTUS hîc ad perennitatem fontium adducunt. Quod enim SENECA, PLINIUS & alii multis ante seculis tradiderunt, in subterraneis regionibus multam latere aquæ vim, rivos, stagna, lacus, id quotidianis experimentis tam clarum est, quàm quod clarissimum ; ut jam non opus sit, quod Philippum Macedonum Regem fecisse ex Asclepiodoro refert SENECA, conductos in imas terræ cavernas mittere homines, qui facibus laternisque multos dies progressi magnos se amnes vastaquæ invenisse flumina renuncient. Hoc enim puteorum fossores, hoc in latomias damnati & qui in Belgio vel Angliâ carbonibus eruendis student, experiuntur indies, qui in tantam sæpè aquarum incidunt affluentiam (*afflo-ghemens* corruptè vocant) ut neque ad latera, neque in profundum progredi queant, sæpèque undis insano impetu per terebri nimium se exerentis hiatus erumpentibus, morte pœnas nimiae vel avaritiæ vel curiositatis luant. Ut jam Asclepiodoro facillè assurgam, qui subitò è terrâ ingentia prosiluisse flumina tradit, minusque fabulosos judicem vel Platonem, qui in imis terræ Ocea-

num Tartareum, vel Poetas, qui Stygem, Cocytum, Phlegethonta confinxerunt. Nec porro negavero hydrophylacia illa adeò arctos habere posse exitus, ut longissimò temporis tractu parum aquæ transeat, quò perennem fontibus materiam suggerere possint. An verò lacus subterranei ex solis sive pluviis, sive nivibus colliquefactis illic colligantur, hoc forrè non sine causâ quis in dubium vocaret. Eâdem, si non majori, fide dici posset, Deum, cum tertio creationis die unum in locum aquas secrevit terræque cavernis inclusit, simul in diversas terræ partes per occultos meatus & cuniculos magnam aquæ copiam è mari derivaram dispertivisse, ut adeòque maris potius, quàm pluviarum soboles asit. Ponatur interim hydrophylacia hæc à pluviis oriri, nullius tamen experienciâ constat, omnium imprimis & perennium fontium scaturigines inde surgere; quin ex adversò illi, qui scaturigines explorare student, infra easdem nonnisi fabulum atque terram pumice sicciorē adoriuntur, ut vel inde elucescat, in lacubus illis subterraneis haud multum patrocinii invenire eos, qui omnium indistinctè fontium originem pluviis adscribunt. Accedit & hoc, quod plurimis in locis, ubi sero pluit, multijugi scaturigine fluentes rivuli reperiantur, sicut id è Societate Regiâ Londinensi fuè probat ROBERTUS PLOT *Tentam. Phil. de Origine fontium*, qui Historiæ Tuæ Æthiopiciæ honorificam prorsus mentionem facit.

Quibus ritè perpenſis superest, ut præter externam aquarum circulationem superius expeditam & alteram admittamus, quam, cum per intima terræ viscera roretur, internam ferè dixeris, non possibilem modò, sed omninò necessariam; de possibilitate dubitare videbaris, Vir Amplissime, quum aqua per fundum maris in centrum terræ delapsa contra leges gravitatis eousque adscendere & ad terræ superficiem, imò summa montium cacumina, deferri non possit; fateor, res primò quidem intuitu ardua videtur & difficilis. Qui enim id ad vulgi caput terræ suctioni tribuunt, pumicem ferè sugunt, cum alma terra mater
quæ

quæ omnia nutrit, lactentium instar neutiquam suggillet. Sicut ergò junior Modernorum Philosophia nescit hîc suctiones, attractiones aliosq; morus animales, ita meritò repudiant opinionem illam Recentiores Physici, ROHAULT, Le GRAND, CLAUBERG aliique, cùm suctio requirat motum sensibilem in sugente, quem in terrâ nemo observârit. Nec illorum sententiæ facillè subscripsero, qui maris superficiem altiore dicunt terrâ excelsisque montium cacuminibus, eaque propter radios aquæ marinæ per æquilibrium ad scaturigines propelli sentiunt. Si enim ita foret, vereor ne perpetua mundi inundatio expectanda sit; ut taceam flumina mare illabentia eò quidem modò adscendere debere; quod absurdum, cùm ob declivitatem descendendo eò devolvantur. Æquilibrium tamen aliquid conferre non negavero, cùm aquam ita elevari posse experimentis constet. Si enim fasciculus tubulorum fiat ad eò arctorum, ut globulos aëreos excludant, aquam verò admittant, aquâ in illis ad quamlibet altitudinem infra 30. pedes adscendet; imò si tubus arena impleatur, aqua per eandem adscendet ultra superficiem aquæ impellentis, cui tubulus imponitur. Quid ergò impedit, quò minus aqua marina per arenosum terræ centrum aliquantulum adscendere possit? interim & hîc usque aqua hæret; licet enim illa in tubis gracilioribus altius adscendat, ut elegantibus experimentis ostendit FRANCISCUS BAYLE in *Dissert. Phys.* & Doctissimus STURMIUS in *Collegiò Experimentalì*, notum tamen est ex Mechanicis, aquam per ejusmodi canaliculos ultra 30. pedes non adscendere, sicut id antiis ostendunt BOYLE, COLBERTUS, DU HAMEL & alii. Quod si ergò distantia Horizontis à centrò terræ altior sit 30. pedibus, ut omnino est, aqua marina solò æquilibrium ad fontium radices vix deferri poterit; nisi fortè quis existimet aquam ad 30. pedes elevatam per transversum abire & hydrophylacia infra solum constituere: Jam autem æquilibrium aquæ in hisce lacubus, si infra 30. pedes distent à superficie terræ, radios aquosos ad scaturiginem usque fontium simili modò promovere posset, quò

(ex

(ex suâ licet hypothesi) VOSSIUS abire videretur; interim & hæc ob causas supradictas pro certis obtrudere nollem. Probabilior enim & minoribus quàm ulla alia difficultatibus obnoxia sententia est eorum, qui aquam marinam terræ cavitatem ingressam ab ignibus subterraneis in vapores redigi eaque formâ ad terræ montiumque juga deferri censent. Pari nempe ratione res se habet in fontium exortu ac in destillatione aquarum Chymicâ. Sicut enim hic particulæ aquosæ in herbarum foliis vel floribus sepultæ variò caloris motu in vapores agitantur & abhinc in superiore alembici cavitare à frigore circumfluente in aquas condensantur: Ita haud absimili modò aqua marina terræ cavum ingressa & ab ignibus subterraneis in vapores elevata haud procul à terræ superficie in limpidam resolvitur, unde fontium origo, perennitas, claritas & alia clarè & distinctè explicari possunt.

Verùm duo hic in dubiò locari possent, partim quod ignes subterranei gratis asserantur, partim quòd vapores terræ poris elabentes facilè tenues evanescant in auras & ita vix apti nati sint, qui fontibus in pabulum cedant. Ast salva res est utrobique. Ut enim ita crudè non subscribam hypothesi DN. des CARTES, terram esse corticem igne repletam, nec ignem illum apertè flammantem esse contendam, quem absque aperto aëre vix ullibi videre licet, sufficit tamen cœcus & in cineribus quasi micans, adspirante postmodum aëre facilè lucidam in flammam abiens, ut ex Montibus Siciliæ Ignivomis atque flammis sub terræ motu erumpentibus ad oculum apparet. Et unde quæso calor intensissimus, quem in infimâ terræ regione experimentis adstruit Illust. BOYLE *Tr. de Temperie regionum subterranearum*? unde fumi & vapores ex inferioribus toto die adscendentes, qui tanquam effectus arguunt de suâ causâ. Quod verò alterum concernit, negari quidem nequit, multam imò fortè majorem vaporum portionem in atmospharam exspirare atque generandis pluviis nutrimentum commodare, unde & vapores in supremis montium cacuminibus comparentes certum imminentis pluvie sunt

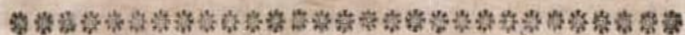
sunt indicium, ut in monte Dyni nobis (vulgò *Dynsberg*) id curare norant conterranei; interim haud paucis in locis repagulum offendunt, quod impedit, quò minus extimam terræ crustam perrumpant, sed in fontium scaturigines fatiscant. Quodnam verè illud sit, quærat curiosus veritatis indagator? solum terræ frigus, cui munus hoc olim tribuebant, rem neutiquam conficere inde colligas, quod in eodem climate non ubique reperiantur fontium scaturigines, utut æqualiter frigus dispensatum sit. Unde concludere licet, non omne solum aptum esse ad excipiendo & coagulando illos vapores, sed aliud adhuc requiri medium, quod felicissimè detexit Inclytus BECCHERUS, Vir meliori fato dignus, qui ut multum antehac studio hydraulico variisque aquarum ductibus inquirendis studuit, ita in omnibus fontium scaturiginibus invenit lutum aliquod coloris subcærulei, quò præsentè fluxit, absente verò sub vaporum formâ evanuit scaturigo; unde generale hausit axioma, nullam scaturiginem sine tali lutò reperiri, quod ipse fomitem, alii verò magnetem aquæ vocant; & licet nonnullæ scaturigines è durissimis montibus, & saxis profluant, attamen si profundius in eas inquiritur, lutum hocce nunquam emanabit. Enimverò quædam hujus rudera lego in HELMONTIO, qui Tract. de Font. Spadan. simile quid sub obscurò nomine *quellem* indigitare videtur; qui tamen lutum illud propriâ fide & periculò clarius aperuerit, præter citatum modò BECCHERUM novi nullum. Occasio, quâ in ejus primò notitiâ devenit, se Moguntia olim trusit, quàm si tribus adhuc verbis explicem, haud iniquè feres. Scilicet honoris ergò invisebat aliquando Monachos, qui Carthusiam haud procul à Moguntia, ad alteram Rheni ripam, in monte S. Michaelis sitam incolunt. Cum autem quererentur se omni ferè aquâ fontanâ in cœnobiò destitutos esse, nisi quam labore admodum molestò ex profundò puteo exantlarent, ipse BECCHERUS accuratus in montis scaturigines inquirendo, certis suffultus indicii stipulari cœpit, se scaturiginem Horizonti Carthusiæ æqui-

librantem inventurum, indeque limpidam in Monasterij culinas perpetuò salientem deducturum esse. Quod ut effectui dater, retrò superficiale terræ crustam removendo quinque circiter pedes infra Horizontem incidit in lutum subcœruleum, quò apparente illicò scaturigo transsudare videbatur: sed cùm speraret eandem, si profundius ageret, confertiore esse fluxuram eumque in finem lutum illud prorsus effoderet, incidit in arenam adeò effœtam, ut è pumice citius aquam expectaret, quàm aliquam inde scaturiginem speraret. In omnes igitur rei circumstantias curatius inquirens, summò sæpè mane locum adit totamque foveam nube quasi tectam offendit, quò ipsò animus redire cœpit, cùm facillè subodorari potuerit, vapores ob luti defectum non tam condensari, quàm omninò evanescere. Quod ut impediret lutum illud foveæ restituit & fistucâ nonnihil solidari curavit: Altero mane rediens suam ante scaturiginem summâ cùm admiratione resalire vidit, indeque certò concludebat, vapores subterraneos non tam frigore, quàm magnete illò condensari, sicut fufius prosequitur Vir Expertissimus in pretiosâ suâ *Physicâ subterraneâ Lib. I. Sect. 2. Cap. 3. pag. 86. & seqq.* Ne autem solâ BECCHERI fide militem, non possum non è Domesticis Nostris celeberrimi TACKII nomen interponere, qui pag. 39. *Eucrenes Philosoph.* si non eadem, certè dissimilia docet, ut è verbis ejus Vernaculâ expressis jamjam apparebit: *Allein ich will dieses nur melden/ daß man wohl keinen gefunden oder sonst recht schaffenen lebendigen Brunnenn finden werde/ es sey denn ein Thon unter oder umb den Brunnenn; Dieser Thon ist nun Magnetischer Krafft/ und ziehet immer Dunst und Lust zu sich/ und so lang die Magnetziehung währet/ so lang währet auch der Brunn. Alibi: Es ist dergleichen noch bekandt/ daß durch unvorsichtige Begraubung des Lettes unterschiedene Brunnenn vergangen/ weil man also des Brunnenn Magneten verrücket. Wer es nun nicht glauben will/ der kan es versuchen/ er wird die Wahrheit finden.* Utur autem ea, quæ de magnetismo hujus luti

luti proponuntur, cautè & cum granô salis decoquenda sint, inde tamen fluit lutum illud verum esse receptaculum atque fomitem, quò vapores subitus exhalantes concentrari & in aquam fasciscendo fontium exortus promoveri possit. Et hæc, Vir Illustris, causa est, quod, ut coram adstruebam, ægrè me divelli patiar à receptâ de submarinâ fontium origine sententiâ, coque minus, quod non solus ego, sed & alii hoc in lurò hæreant. Nec ISAACI VOSSII argumenta, quæ præ aliis urgere videbantur, tam ponderosa sunt, ut humeros illis subtrahamus. Licet enim facile concesserim *totidem, quotquot unquam labiuntur flumina, satis manifestè ad legem & mensuram pluviarum aut redundare aut deficere, adeò quidem, ut complures alvei cessantibus pluviis siccantur*, temerè tamen quis inferret, omnes eapropter fontes atque flumina à pluviis adæquatè generari. Nec enim omne, quod abundantiam alicui vel defectum adferre solet, vera ejus causa est, cum unius rei plures sæpè causæ sint. Neque tritum illud: *Posita causa, ponitur effectus* ultra esse relatum, ut Scholæ cavent, extendi debet. Ne ergò plura illîc concludantur, quàm fuerunt in præmissis, id tantum sequi videtur, quòd positis imbribus & ponatur, remotis verò tollatur fontium redundantia, non pariter omnis illorum ortus atque generatio. Quod verò *plures in montibus, quàm in locis planis inveniantur fontes*, ratio est, non quòd longè major imbrum copia in montes, quàm in planum cadat, sed quòd lutum illud fontibus matricem præbens, frequentius sit in apice, quàm radice montium, attestante BECCHERO l. c. pag. 68, Ut taceam Anglum supra citatum ROBERTUM PLOT experimentis & historiis haud vulgaribus instructum esse, quibus & in planò alicubi copiosos salire fontes approbat, iis quidem in locis, ubi serò aut nunquam pluvie solet. Tandem *fontes illi, qui statim saltem temporibus & per intervalla fluunt, sumptisque incrementis intumescunt*, æquè facile explicari possunt, si originem fontium subterraneam defendamus, ac si illos à pluviis & lacubus inde collectis oriri dicas. Neque enim opus est, ut id cum Seneca pro

occultò Naturæ miraculò habeamus, cum & in hæc nostrâ hypothesi locum habeant suæ motûs leges, idque pro diversitate tubulorum, per quos adscendunt scaturigines, imprimis, si fomes illarum altiores in terrâ radices agat. Pro variò nempe situ & texturâ tubulorum variat motus scaturiginum, quæ regurgitando subinde vicissitudines illas experiuntur, ut quidem eruditè satis ex hydraulicis demonstrat idem VOSSIUS *De Nili & aliorum fontium origine pag. 15.* Potuissèm hîc subsistere & antiquum obtine de fontium ortu submarinò, quùm ea, quæ ante pro sententiâ hâc attuleram, haud inania sint, aliorum verò dubia illi parum, vel omninò non incommodent. Intereâ tamen, ne soli mihi sapere aliorumque conjecturis datâ operâ oblectari videar, dicam quod res est & quod animus ab omni præjudicio liberatus facillè concesserit. Sicut enim is, qui benè distinguit, benè docet, ita solâ forrè distinctione inter fontes labiles atque stabiles, temporarios & perennes negotium hoc facillè componi posset; quò quidem abire videtur DN. de SAINT-ROMAIN in *Phys. Scholasticis trictis liberata pag. 268.* Eò igitur res recidit, ut perennes fontium scaturigines à vaporibus subterraneis, temporarios verò à pluviis ut plurimum provenire statuamus: quam quidem decisionem ut salvis aliorum punctis hîc publicè profiteor, ita nullus dubio, Te, Patrone observande, eandem ut probabilem ad minimum admissurum esse. Nec dicam mihi scribes, quod hæc ipsa in trito olim Peripato neutiquam obtinuerint, cum evanidam aeris in aquam transmutationem ipsèmer exploseris in æstimatissimo Tuo *Commentario*, quem impatienti desiderio præstolantur Eruditi. Ea quippe est animi Tui generositas, ut nuspiam Te immisceri patiaris iis, qui vulgaribus unicè adherendo Recentiorum meditationes, quasi nullæ essent, insuper habent, silentio prætereunt & ne examinare quidem affectant. Tantum enim abest, ut cuiuspiam existimationi hoc quid detrahat, ut iudicio *Eruditorum Lipsiensium A. 1687. Mens. Sept. pag. 527.* veteri Philosophiæ major potius æstimatio accederet,

deret, si non solum congressum cum adversariis audere, sed & sustinere posse increbesceret. Quod ipsum ut sanæ rationi consentaneum est, ita majori nunc libertate ea, quæ de ancipiti hac gravique materiâ conceperam Tuæ, Domine, dexteratæ & epistoli committo, quâ me nequiquam frustraberis, ita confido. *Vale!* Scrib. Giffæ à Musæo d. 23. Julii Anno 1683.

DISSERTAT. EPISTOL. IIX.

DE

MOXA atque PODAGRA,

Ad

D. ANDREAM CLERE-

RUM, Bataviæ Novæ Consulem & Ind.

Orient. Proto-Medicum.

P. P.

MIraberis, Vir Experimentissime, quod neque facie, nec unquam nomine fortè visus nullis Tibi literis comparere meaque scriptione in mediam usque Indiam excurrere modò ausim. At verò dabis id summo, quò Celebrissimo Tuo Nomini innotescendi flagrò desiderio, de cujus humanitate æquè ac candore jamdudum me certiore reddidit Amicissimus quondam Vir, DN. SEBASTIANUS SCHEFFERUS, non sine magno Reipublicæ literariæ dispendiò febri nuper malignâ per contagium haustâ sublati, quod vel ingratiis Excellentiam Tuam celare nequeo. Sic *inerviando aliis ipsimet consumimur*, quæ ferè ultima sunt, quæ agonizante modò labrò nobis

Bb 3

vale-

valedixit postus candidissimum, heu! magna quondam vitæ
 meæ portio. Dicere non expedit, V. E. quàm acerbò me dolore
 cruciârint præmatura beatissimi Viri fata, qui ut diffusissimo, quò
 gaudebat admodum, scribendi commerciò penes Eruditos quos-
 vis Europæ Medicos facilem sæpe atque liberum nobis accessum
 patare, ita quæ undique advolabant, literas in sinceræ amicitia
 tesseram vel ultrò sæpe concedere non dubitabat, quas inter illæ
 cumprimis, quas à Magnificâ Tua Excellentiâ diversis jam vicibus
 exceperat *Epistole*, rariori non minus literaturâ, quàm rerum na-
 turalium supellectili refertissimæ summa Nos utrobique dele-
 ctatione refecere. Curiosa certè sunt, quæ de infallibili Javano-
 rum lithontripticò, *fructu* scilicet *Ananas*, (in ambulacrò Horti
 Academici Lugdunensis conspicuò) refers V. C. qui an balsâmi-
 cas terebinthinæ vires habeat, an verò specificâ fortè partium tex-
 turâ calculum infringat, scire multum expediret. Curiosa non
 minus sunt, quæ illis æque ac in publicum edito *specimine Medi-
 cinæ Sinicæ* de mysticâ *Chinarum doctrina circa pulsus* profiteris, ad
 cuius aditum nobis *clavem* haud ita pridem suppeditavit R. P.
 MICHAEL BOYMIUS S. I. quam, ut *Miscellaneis Germ. Curio-
 sis Dec. II. Anno 4.* est adjuncta, officiosè insimul offero. Quæ
 si ita sint, ipse profectò Galenus huic Nationi palmam concede-
 ret, in hâc quidem doctrinâ, si quis alius, operosus. Ut verò di-
 cam quod res est, paucos eadem in Europâ usque Patronos repe-
 rit, cum circulationi sanguinis (jam à 200. annis Indis cognita)
 quadantenus refragari videatur, nisi sanior posthâc explicatio se-
 quatur, quam ab Excellentiâ Tuâ impatienti prorsus expectatio-
 ne ante desiderant omnes Eruditi, quàm ex Europâ prorsus expel-
 latur hic *Chinarum pulsus*. Vereor enim ne simile eundem fa-
 tum maneat ac famosam nuperrimè *Moxam*, novum podagricor-
 um solamen, quæ ut summis ab exortu laudibus est evecta, ita
 nunc quidem in Europâ prorsus silet. Nè grave fuerit, V. E. to-
 tam ejus historiam jam animi gratiâ recentèbo, ut quam variè sint
 rerum mundanarum casus, mecum admireris.

Primus,

Primus, quantum scitur, qui Germanis illam obtulit, est HERMANNUS BUSCHHOOF, Indæ quondam Orientalis Pastor, qui plusquam Theologicâ gravitate miris eandem encomiis extulit, ipsamque operationem insimul Vernaculâ sibi Belgicâ peculiari libro descripsit. Pervenerat hic forè fortuito ad Perillustrem Dn. Ericum Mauritium, summi, quod Spiræ est, iudicii Cæsarei Assessorem Gravissimum, qui literis ad B. D. Schefferum datis S. R. I. Academiæ Naturæ Curiosorum id detulit, ut ex *Miscellan. German. Curiosis Dec. I. Ann. VI. Obs. 218.* videre est; quibus Inclytus ELSHOLZIUS paulò post libelli supradicti summaria subiungit *Obs. 22. c. l.* Abhinc *Disputatione*, quod dicunt *Graduali* Marburgi Cattorum idem argumentum ex professò expeditur Felicissimi quondam Practici D. GEILFUSII filius, nunc Archiater Nassôicus & in Frisiâ Orientali Professor Publicus, sicut & alij porro ejus meminere. Vix autem visum erat Europæis Eridos hocce pomum & duæ statim controversiæ inde gliscere cœperunt, an nimirum Moxa hæc Veteribus cognita & cujus illa sit naturæ, an artificialis, an verò naturalis? Quod priorem attinet, sunt qui jam HIPPOCRATIS ævò remedium hoc minus insolitum fuisse adstruunt, idque ex *Tit. 12. C. 130. l. de affect.* ubi quidem, si in unum, ut loquitur, locum incubuerit dolor, τὸ ἀμολίω, id est, linò adurere jubet, eoque non crudò, sed ut MARTIANUS commentatur, præparatò, cum moxâ ferè conspirante. Alii negativam amant & hæc in merum COL favorem ferè gratis asseri testantur, sicut ex alijs ejus locis id apparet. Caterùm meo quidem iudiciò res faciliè componi posset, si cum Generoso DN. J. D. MAJORE *Disp. de Podagrâ* distinguas inter unctionem ipsam & urendi modum: Illam Veteribus omninò cognitam esse non negavero, quod pluribus rationibus adstruit Magnif. D. FRANCUS Rector p. r. Academ. Palatinæ *Miscell. Acad. Nat. Cur. Dec. II. Anno 1. Obs. 27.* Modum interim Indis usitatum & omnino novum Antiquos latuisse plausibilis est.

Quod

Quod verò II. essentiam hujus moxæ concernit, primò quidem naturale quid è fungorum numerò putabatur esse, quod aperitè proficitur jam supra citatus Geilfusius. Verum & hîc rem aliter se habere Recentiorum tandem industria detexit. Fuere quippe, qui portionem ejus è Belgio susceptam armatò oculò scrutantes, quædam artemisiæ larifoliæ haud dissimilia istic observârunt, unde moxam mox ex artemisiâ parari suspicati sunt, cum planta hæc ex illarum quoque numerò sit, quæ teneram intus lanuginem in sinu foveat. Quid quod ipse Buschoofius id tacitè ferè innuat, dum herbam ejus *herbarum matrem* vocat, quod apud DODONÆUM, LOBELIUM & alios artemisiæ est epitheron. Factum inde est, ut Inelyro WEDELIO subnata sint cogitata, annon & *Moxa* inde *Germanica* parari posset, quæ Indicæ partes ageret & parili forte usui serviret, de quâ vid. *Miscellan. Germ. Curios. Dec. II. Ann. I. Obs. VI.* Manebat interim in dubiò, an cum Sinensium moxâ res ita sese habeat, donec omnis hujus rei ab Excell. Tua literis tandem certior redderetur Beatissimus Schefferus, quarum epitomen habent eadem *Miscellanea Dec. II. Ann. IV.* unde præparatio pariter genuina addisci poterit. Deceterò ut plerunque minuit præsentia famam, ita cognitò demum mysteriò evilescere cœpit tanit ante æstimata pluresque in usus adhibita Moxa, ut mira (modò vera) sint, quæ citatus sæpè Buschoofius de Maniâ, Epilepsiâ & imprimis Podagra radicitus sublatâ refert. Quin & hunc in finem hinc inde per Germaniam aliquot hujus rei experimenta facta sunt, sed impari ferè successu. Modus autem adhibendi fufius à Buschoofio traditus cautelis sanè indiget, secus enim moxa non uret sine noxâ, Quàm infausto enim exitu in Personis alicubi Illustribus exarserit hoc cauterium, juxta Patruî sui JOH. DANIELIS communicationem refert GREGORIUS HORSTIUS *Disp. Grad. de Maniâ.* Parili nempe jure hîc agendum ac cum aliis actuali, ut loquuntur, flammâ inurendis cauteriis, de quorum œconomîâ legitimaque administratione specialis exstat *commentarius* HIERON.

HIERON. CAPIVACCII *Epist. & Consiliis* à SCHOLZIO collectis adiectus. Nec omnes hic HELMONTII sarcasmi sunt de nihilo. Nimirum eò tandem totum recidit negotium, ut subiectis magis serosis atque doloribus articulorum frigidis, vulgò ita dictis (*in der kalten Sicht*) ut & tumoribus oedematosis magis conveniat, præmissis tamen præmittendis, quò excusò poris serò pars Δ roboretur, fibraque antè iustò flaccidiores quasi rigeant. Ubi contra vel minima inflammationis facies adfuerit, cautò sane opus est, ne gangrænæ tandem aut sphaceli periculum accedat.

Ultimò quæsitum est, annon in tantâ moxæ caritate quædam fortè succedanea dentur intentioni huic & usui æquè sufficientia? quid verò ni? nullam enim causam video, quò minus & alia pariter cauteriorum genera, tam actualia, quàm potentialia huic substitui possint. Novi sanè Theologum magni nominis, qui summam, quâ per vices affligitur, podagræ carnificinam cantharidibus brevè sublevare novit, quarum multam inde portionem domi alit. Nec desunt, qui fungos, lanugines verbasci, taraxaci &c. idem præstare asserunt. Alii telas araneorum, medullam sambuci &c. substituunt, de quibus *Miscellan. Germ. Curiosa, locò supra citatò*. Novit pariter Archiatrum quendam Palatinum DN. FRANCUS, qui funis bombardarii rasuram (*geschabte Quinten*) hunc in finem adhibet; quæ omnia eòdem, quo Moxa adhibetur, modo applicari possunt, ita ut in affectibus capitis instar coronæ caput cingant, (*vid. Tab. VI. Lit. A.*) in doloribus ischiadicis autem & arthriticis artubus, manibus sc. in E. pedibus in D. & genubus in B. apponi & mediante baculò aromaticò C. accendi debeant.

Cæterum quæcunque tandem sint, sive peregrina, sive domesticæ, quæ pro sublevandâ podagrâ inuruntur, tantisper quidem hunc dolorem palliant, quatenus vel archeo terrorem incutere, vel lymphæ corrosivæ portionem exantlare apta nata sunt; an verò radicalis affectus deturbatio ita obtineri possit, valde dubito.

Manet enim intus scaturigo & in visceribus oberrans causa, quam qui cognoscere poterit, nā felicissimus erit in ejusdem curā. Acidum hīc nervis inimicissimum inculpat unanimis Recentiorum decisio, HELMONTII puta, TACHENII, SYDENHAMIL &c. sed quanta quāso acidorum latitudo est specifica? in cujus determinatione & exercitatissimis sēpē aqua hæret. Unde multis non satisfacit generalis hæc acidi inculatio, quod in genere utique peccare non negavero. Probant id juvantia & nocentia, probant & antecedentia causæque occasionales, quas inter crebrior vini, acidō plus minus acri volatili abundantis ingurgitatio carniūque apertō igne assatarum esus notoriē nocent; quæ unica ferē causa est, quod in divitum culinis magis elixetur podagra. Unde procul dubiō vulgi nata est suspicio, frequentem Gallinarum esum ad arthritidem disponere: Quod certē non penitus de nihilo est, siquidem apertō igne exassentur & ita Stygiō quasi flammæ acidō imprægnentur, quō flammam abundare in modum eō facilius credo TACHENIO, quod noverim enchiresin, quā flamma concentrata, non secus ac sulphur sub campanā deflagratum, in spiritum aquæ forti non cedentem abeat. Quid quod mulierularum ope id constare possit, quæ raphanum rusticānum (in Austriā & Bohemiā frequenissimum) radiculā comminuentes ad apertam se flammam collocant, ne oculis incommodet. Hæc enim ratione effluvia flammæ acida sali raphani volatili occurrente se mutuo arripiunt & in falsum tertium abeundo suā utrobique energiā privantur. Neque ridenda sunt experimenta hæc in culinis & ad focum nata, cum sæpius olitor sit opportuna locutus. Ego verō ne patientiā Tuā, Vir amplissime, turpiter abuti, nocturnasque, quod dicitur, Athenas detulisse videar, in his enarrandis subsisto, quæ cum tantum in finem *ὡς ἐκ πρῶτου* expedire volui, ut & animum meum honoris Tui cupidissimum explicarem & quæ de novō hoc Indorum cauteriō hætenus in Europā se trulerint, Excellentiam Tuam certiorē redderem. Quodsi forte circa præparationem ejus aut adhibitionem cespitarum fuerit, nec

omnes Chinenſium enchireſes innotuerint, ulteriorem hæc in parte informationem obnixè rogitem, quâ tum univerſam Naturæ Curioſorum Academiam, tum in ſpecie Venerandum noſtrum Præſidem Dn. D. FEHRIUM multum obſtringes, qui juxta Celeberrimum VOLCKAMERUM, me jam Interprete, Excell. Tuæ ſalutem impertit humaniſſimam, quam & nomine conterraneorum Tuorum, Conſultiſſimi Witſtenii Sereniſſ. Principis Waldeccenſis Cancellarii Magnifici: Feliciffimi Dn. Schleirmacheri, Archiatri Haſſo-Darmſtadini & Per-Reverendi Dn. Wahlſii ſimul officiôſè offero. Quodſi demum gratiam penes Excellentiam Tuam invenerint ea, quæ in forô cumprimis Medicò poſthæc dederint Europæi noſtri, commodâ annuatim occasione per communem nobis Amicum, Dn. Nicolaum Dumbſdorſium, Civem Amſtelodamenſem & Pharmacopœum nulli ſecundum, certam ſemper copiam facturus ſum, qui, ut ſtipulata manu adſtruit, commercii noſtri literarii ſincerum, ut hætenus, Patronum aget.

Vale, Vir Celeberrime & eundem, quem hætenus favorem Germanis Tuis concedis, indulgere perge, qui pro uberiori (cujus & medios inter Barbaros potitus es abunde) Familiæ Tuæ ſplendore atque felicitate mille Deo T. O. M. ſuſpiria perſolvere nunquam deſinent. *Vale terque quaterque Dab. Amſtelædami*

die 23. Maji, Anno 1686.

DISSERTAT. EPISTOL. IX.

DE

NOVA MATRICIS & MOR-
BONÆ MULIEBRIS ANATOME.

Ad

D. JOH. DANIELEM
VVIDTIUM, Archiatr. Elect. Mo-
gunt. &c.

VIR EXPERIENTISSIME.

Bicennium jam diffluit, quòd, cùm ad dulces Nemerum fines
Medicinam faciens Spiram fortè salutarem, Tibi primùm
innotescendi ansa mihi data fuit. Quèis tunc honoribus
me profecutus sis, quàm laudè me peregrinum exceperis &
quam benevolè mecum egeris, hâc fortè dicendi locus esset: Ve-
rùm ita comparata sunt Tua in me merita, ut sive mente sive cala-
mò concipi facilè nequeant, nec aliud unquam potero, quàm ta-
citâ subinde & gratâ meditatione Benevolentiaæ Tuæ admirari ma-
gnitudinem. Hâc equidem obstetricante factum, ut Cæsareas
inter copias, quæ sub Regimine Illustrissimi Comitis & Generalis,
Dn. de Staremberg fatale multis Philipsburgum in præsidio te-
nent, honorifico Medici Castrensis munere aliquantisper functus,
Praxin Medicam cordatius ordiri measque inibi vires feliciter ex-
periri valuerim. Postquam enim Generosus admodum & Per-
Sirenuus Turmarum Palatarum Dux Dn. Junghen, cò enitendi
calcar mihi & animum addiderat, Tuamque Excellentiam de me
meisque

meisque studiis certior fecerat, Deum atque hominum fidem! quam facilis eras & quam pronus peritis nostris assurgendo, donec tandem acciderit, ut omnium votorum sim particeps factus. Ut jam non dicam de venerabili Tuâ, quâ me sæpè dignabare, consuetudine & felicissimis in Praxi consiliis, quæ quidem ab eò, quò vitæ bellicæ valedixi, tempore agrè caruisse mihi visus sum; mox tamen novam mihi spem fecit Celebratissima Germanorum Societas Curiosa, postquam Tuam quoque Excellentiam in partes suas exoravit: Fiet enim ita, ut quas olim coram, posthâc in Eorum *annalibus* legam observationes & mecum omnes, quibus hæc talia sunt in pretiò. Dictu enim facile non est, quot indices accessiones fiant Arti nostræ Medicæ curiosis his relationibus, quæ non omnis modò generis experimenta ferunt, sed & exquisitissima quævis de optimis Scriptoribus judicia, quæ tertiam eruditionis partem facile absolvere haud absurdè credit Nobilis *itinerarii Germania Politici* Auctor; ut vel hoc nomine magni facienda sint tot hæcenus instituta Collegia & Societates Curiosæ, dummodò fuerum semper sibi tramitem ire pergant. At verò quod citò fit, citò sæpè perit. Gallus certè sub primò, quò coeperat, imperu quadam quasi ephemerâ correptus *ephemerides* suas cantare fermè desierat, postquam in Christianissimi sui Regis Bibliothecam se absconderat, donec tandem recollectis paulatim viribus ad sueta redierit *Diaria*, quæ ut olim factum, Latio propediem tradet Interpres Erudito orbi notissimus. Itali tacuere dudum. Angli angulos quærunt & latibula, si quid curiosi amplius invenerint, contenti satis sapientiâ suâ unicam saturare insulam. Optandum verò unicè, ne de laudatissimis illorum *Transactionibus* actum esse tandem increbescat. Cæterum sola Germanorum constantia eruditam curiositatem nondum exuit, sed indices sua admiratur incrementa, id quod non tantum Lipsienses suo nuper comprobârunt institutò, sed & alia fortè jamdum sub cinere gliscunt in apertam mox eruptura flammam. Erit enim, erit, ut generosa Hassorum indoles evigilet & pari fortè intentione conspiraret in.

unisonum. Quin vel nostra Giesſa huic operi sat eſſet ſufficiens, cui dudum operam ſuam & ſtudium obtulit curioſa & profunda eruditionis Vir, DN. FRIDERICUS NITSCH, in *Praſat. Edit. 2. Ephemerid. Erud.* Nec πολυμαθὴς nostrum CLODIUM alioſque Viros doctiſſimos ab hâc ſententiâ multum alienos eſſe, aliunde conſtat.

Verum tranſcant hæc, ne fortè iis, quos piò potius ſilentio venerari mallet, ſive vota, ſive conſilia dediſſe videar; neque enim hic ſchedæ meæ ſcopus eſt, ſed ut meam erga Benevolentiam Tuam pietatem ſpiſius atteſtari liceat. Ab eò enim, quò Patriam meam repeti momentò, quaſivi ſæpe, quemadmodum illam, quam toties mihi comprobavi gratiam quodam officii genere rependerem, donec commodam tandem occaſionem mihi ſuggeſſerit nupera, quæ hæc adminiſtrata fuit, anatome. Cùm enim adhuc conſtet, quàm curioſus ſemper harum rerum fueris, haud ingratum fore ſperavi, ſi jam ea, quæ vel nova vel inſolita ibidem annotaveram, candidè referrem, measque circa eadem meditationes edecumato E. T. iudicio committerem. Ita enim accidit, ut puella 18. circiter annos habens perpetratum à ſe infanticidium capite lueret, corpus verò ejus juſſu & clementiâ Sereniſſimæ noſtræ Principis ELISABETHE DOROTHEÆ, Hiſſiæ Landgraviæ &c. &c. Sceptra Principalia Tutorio jam nomine tenentis, Facultati Medicæ in ſacrificium ceſſerit. Subje-
ctum ruri natum erat, ob copioſam tamen, quâ difflebat, pinguedinem mollicellum & quod rarum in ruſticorum familiâ, tantâ teneritate conſpicuum, ut plurimis ſuburbanis, quæ ſuis placitura Melibœis nullas non artes experiuntur, palmam facile dubiam reddidiſſet. Quin & omnia ejus membra tam eleganti proportionè colludebant, ut inibi ferè nihil deſideraſſes, niſi quòd partus juſtò fortè difficilior thoracis & coſtarum peripheriam ur-
mane quantum diſtenderit, cujus rei veſtigia vel in ſcelerò adhucdum apparent. In ipſâ verò ſeſtione eſi fortè plura ſive demonſtrata, ſive obſervata fuerint, notatu tamen & digniora &
ſcitu

scitū magis necessaria videbantur ea, quæ sub illarum partium inquisitione occurrebant, quæ mulieribus & sexus & sexcentarum molestiarum auctores semper sunt.

Factis enim variis circa famosum nuper, nunc tamen in dubium rursus tractum Recentiorum ovarium, *tubæ Fallopianæ ductum* ejusque *expansionem*, ut GRÆFFIO audit, *foliaceam* aliaque experimentis & evaginata jam *vagina* structurâ, demonstravi primum iis, qui tum à latere fortè stabant, Philiatris scitū visūque dignam prorsus *urethræ insertionem*, quæ sub unâ *caruncularum myrtiformium* extus erumpebat. Hinc sui fortè immemor erat In-clytus SYLVIUS, cum illum urethræ exitum sub *alis* seu *Nymphis* esse scriberet. Enimverò si casus sæpè desperatus catheteris urgeret usum & adstans fortè Medicus osculum ductus urinarii sub *alis* quæreretur, omnium, etiam infimæ sortis Chirurgorum, risui se exponeret. Aut ergò quandoque bonus dormit Homerus, aut non planè de nihilo eorum est opinio, qui multam *Præceos Sylvianæ* partem discipulorum foeturam esse credunt. Hujus jam certior redditus ipsam uteri *vaginam* scalpello leviter vulnero & ecce mirando prorsus schemate erumpunt conglomerationes plurimæ botriiformes, ex indefinitis ovalis figuræ *glandulis* constantes & ad levem quemvis contactum nescio quid liquoris spumosi albicantis fundentes. Mirabar primum insolitam rei apparentiam coque magis, quòd & ii, qui ex hoc mustaceo (jure quidem meritò) laureolam dudum obtinent, ejus rei vel nunquam vel parèe satis meminerint. Diducto hinc paulatim *vaginæ ductu*, superficies interna racemis illis glandulosis tota obsita erat, altius tamen in utroque latere prouberantibus suisque vestigia ad externum usque officium sequentibus, donec maritentur supra modò tactis carunculis, quæ fortè nihil aliud sunt, quàm glandularum harum productiones, eodem cum illis officio fungentes. Id tamen notari velim, majores longè apparituras esse hasce glandulas, si vagina situi suo naturali relinquatur; aliàs enim si violenter fortè distendatur, obliterantur fere & quasdam quasi

quasi rugas formant; quæ forè causa est, quod aliorum observationem hæcenus subierfugerint. Deinde in brutis, canibus cumprimis & felibus hunc in finem aciem Anatomicam expertis, proportionem minores inveni, quam in homine; huic tamen incommodo aquâ fervente faciliè obviam ire poteris, ad modum VVILLISII, PECHLINI, BAYLEI aliorumque, ita enim intumescentes oppidò majores apparere solent. Erat hæc *glandularum vaginalium* facies & structura, de quâ usquedum altum silent Anatomici. At verò quid nudus juvat aspectus, si non discatur & usus? non scindentis, sed mentis acies est, quæ Medicum nobilitat. Ecquid enim est Lanionum more corporum lacerare viscere, nisi ea insimul innotescant, quæ spissis Artis nostræ difficultatibus majorem subinde lucem fœnerent? quid est, quod tot vexis hæcens obnoxius fuerit ipse uterus, potiores tamen ejus usus & affectus in obscuro semper manserint, quæ vel obiter inspectâ texturâ ejus glandulosâ expediri faciliè poterant. Equidem primò neminem, credo, latet, quantum se macerarint omnes ferè Anatomici in perquirendâ *liquoris* illius naturâ, quem sexus sequior non tantum in statu secundum naturam, sed & præternaturaliter in *fluore mulierum albo* copiosè profundere solet, quamnam ejus origo, quæ officina & per quæ ferantur vasa? Plures, cum manifestis carerent viis, ad occultos & ut loqui amant, cœcos confugere meatus, adeòque se turpiter excœcatos fateri malunt, quàm ulteriori perquisitioni insistere. Alii alia quarunt effugia & *ligamenta uteri rotunda* huic muneri alligare satagunt. Verum neque hi forè sunt, qui rem acu tangunt. Istud quidem certum est, nobiliori eadem, quàm ligamentorum munere fungi, neque sine causâ negligentia hæc accusat Anatomicos, ipse tamen certi quid determinare non audet FRANCISCUS BAYLE *Tract. de Consensu Uteri cum reliquis partibus*. Propius verò veritati accessisse videtur CASPAR BARTHOLINUS junior, qui nescio quam primò glandulam in brutis non tantum, sed & cum Florentiæ viveret, in muliebri cadavere simile quid observasse sibi

sibi visus, antiquam GALENI sententiam ex Orcô revocare non dubitat, foeminas haud aliter atque viros suis gaudere prostratis & illas ad urethræ exitum stras esse, tum *Tr. de Diaphragmate*, tum & *Epist. de ovario mulierum* sincere profiteretur. Caterum cum jam abundè constet ipsam urethræ insertionem non tam sub alis, quàm potius quatuor vaginæ carunculis positam esse, illa quoque quæ urethræ munit exitum, sua quidem de causâ, cæteris nonnihil major videatur, jam nemo non videt, quid sibi velit hæc Bartholini opinio, quæ quidem in tantum à verò non abludit, nisi quòd insufficiens sit partium enumeratio. Non enim una vel altera glandularum tantum humoris imbrem facillè plorare poterit, sed totum glandularum vaginalium contextum symbolum quoque suum addere inficias ire nemo sustinebit, qui rem penitus consideraverit. Hæc ergò latet fons & scaturigo liquoris illius genitalis, qui tantum exercuit Anatomicorum ingenia. Hæc enim sive callô sive alia quâvis ratione obturatâ, siccescere penitus solent illæ partes, quas aliàs continuò madore irrigari tam cordatè dictitabat Medicisque largum inde risum movebat Chirurgus ille Giffensis apud HORSTIUM in *Observ. de coalitu partium genitalium*. Glandularum nempe munus est secernere, quod fusè docent WARTHONUS, STENO, GLISSONIUS &c. non nudâ saltem & mechanicâ colaturâ, sed formali insuper alteratione à fermentis cuilibet glandularum speciei specificis. Non enim una liquorum inde scaturientium facies est, sed diversa planè pro diversitate glandularum secernentium. Hircum olent glandularum subaxillarum sudamina, aurium cerumen fellis sapit amaritudinem, sudor fædinem, urina lixivium: quæ omnia non caloris univocè semper agentis vim, sed altioris puncti transmutatorem vel digitis ostendunt, qui communem sibi ex vasīs arteriosis laticem juxta indolem suam, motum & figuram variè alterare, in serum sui generis convertere & per vasâ excretoria in destinatas cavitates dispensare novit.

Cæterum, quamvis materiæ intuitu liquor hic ferè participet cum virorum spermate, neutiquam tamen ejusdem cum excellentiæ esse dici potest. Divinius quid latet in semine masculino, generationis nempe principium & quoddam Archei centrum, quod de liquore muliebri pronunciari nequit, cum ne quidem feminis nomen tueatur, sed omnium Medicorum consensu eò tantum destinatus sit, ut sublestum generationis negotium quoddam inde mollimentum & illecebrarum argumentum habeat. Ipsamet enim alma mater Natura sibi sat sufficiens est ad fabricandam voluptati materiam ut neutiquam opus sit perditis illis artibus (si quidem artes nominandæ sunt vana quævis hominum ludibria) quas nonnulli Veneris nepotuli protervè profitentur, sicut Antiquos inter OVIDIUS, AUSONIUS & Poëtarum alii, quibus cum Pictoribus quicquid impunè licet, justò sæpè liberius locuti sunt; eò tamen lasciviæ non devenērunt, ac effrontes illorum sequaces, quos inter agmen ducit famosus olim ARETINUS Artheus, qui cum suo POGGIO auctor quoque audit maledicti illius & quotquot Solem unquam viderunt omnium perditissimi libelli *de tribus Mundi impossoribus*, cujus vel nomen horret mecum quivis Christianus. Hic lasciva hujusmodi Veneris mysteria & ut Terentius abusivè loquitur, artis meretriciæ præcepta Italico sermone evulgare non erubuit, quæ ipsa verò vel ex solo Auctoris nomine, tanquam ex ungue Leonem, quivis judicare poterit. Hunc tamen & alius imitatus est, qui parilis argumenti librum & ut vocat *Virginum Scholam* Gallico scripsit idiomate, additis insuper desperati ingenii figuris aeneis, quæ variâ recusæ formâ, maximò hinc inde pretio veneunt: Imo sunt ut audio, qui hanc Libitinæ Scholam Germanicè versam Typographorum prelis offerre satagunt; sed Magistratus in eò erit totus, ne hæc exterorum toxica Germanos quoque inficiant, ut illorum discant mores

---- quos Venus improba vexat.

Tandem cum ne hoc quidem commentariò saturata fuerit voluptuo-

ptuosa Cupidinis Academia, Latium quoque lascivire cœpit & obstetricante ALOYSIÆ SIGEÆ nomine novum de *arcanis amoris* partum est enixum, qui cum tractato Medico *de remedio contra libidinem mulierum* in Belgiô nuper prodiit & paulô post quasi re benè gestâ non sua tantum augmenta, sed & nuperrimam Gallorum versionem vidit: Liber de cæterô ejusdem cum prioribus notæ, styli tamen purissimi & elegantissima Latinitate turgidus, ut mirer ego Virum adeo Celebrem, cujus nomini jam parco, mellitissimæ Suadæ suæ feudum tam malè locasse, nec pertinuisse illius Domini judicium, cui aliquando omnes de quovis vanè locato verbô rationem reddere tenebuntur. Imô sunt & alia hujus farinae monumenta, seu, ut verius dicam, mundi apostemata, quæ datâ operâ reticeo. Optandum enim, ne priora quidem innotuissent unquam & tantum non totum contagiô suô terigissent orbem: Quin laudandus omninô est quorundam Magistratuum rigor, qui hujus sortis impietates vel igni vel Fisco, JCtorum idolo, sacras esse jubent. At verò semper aliquid hæret, multumque zizanii remanet, quod tandem clanculum serpendo crescit. Nec inde multum jacturæ ferunt Bibliopolarum officinæ, qui id quod reliquum erat, non decuplo sed centuplô distrahere norunt idque magna cum gratia. Novi enim aliquos, qui supra tactam Virginum Scholam tantô redemerant pretiô, quô integram sibi bibliothecam comparant alii studiis suis sufficientissimam: Hunc verò ut plurimum ex inde fructum ferunt, ut magnô quidem nominis & existimationis naufragiô viva postmodum malè sanæ curiositatis ferant testimonia; tanti poenitere quis emat? Eô verò nunc redeo, unde paululum digressus eram. Et cum jam abunde constet glandulas nostras vaginales œconomix genitali & humani generis propagat. omi inservire, unius autem rei plures sint subinde fines, nullus dubito, quin & aliis eadem usibus destinatæ sint. Postquam enim ob primum Adami lapsûm ex justissimâ Dei maledictione & hoc poenæ genus sexui sequiori sit dictitarum, ut in dolore ventris sui parturire debeat, hinc natura de variis ejus

lenociniis sollicita non tantum humores in amnio contentos tanquam praecursores quosdam partui praemittit, sed & ipse forte factus in transitu pressione sua ex his quoque glandulis lentorem quendam emungere solet, quod vias magis lubricas superare queat, ut jam plura taceam. Haec enim sunt potiora, quae racemi vaginales hactenus promissere, commoda. At vero nec ab omni noxa sunt immunes, sed & suos patiuntur manes. Ita enim est: Juncta spina rosae nec quicquam ea gaudet dulcedine, quae non insimul quadam temperata sit amaritie, cum vel nectarinus sacchari dulcor tanta potentiae acorem in sinu suo foveat, qui non primo saltem attactu ditiorum dentes in nigrorem corrodere, sed varias insuper in corporis humani penetralibus turbas dare solet. Quin ergo id commune habent cum reliquis C.H. partibus, ut & variis infestentur morbis, imò longè pluribus. Nam si verum est HELMONTII sancitum: Mulieres omnem bis pati morbum, id certe utero ejusque partibus ascribendum erit. Cum enim multa ejus substantia glandulosa sit, quid mirum, si & iis, quae glandulae ob laxiorem sui structuram obruuntur morbis, obnoxius saepe fiat? Variis nimirum catarrhis, lymphae effusionibus, stagnationibus, corruptionibus &c. ita quidem, ut nulla fere sit meri labes, in qua non aliquid catarrhosi subsit. Speciatim verò racemi nostri vaginales verus nidus atque focus sunt, in quo *Morbena muliebri* tragœdias suas variè ludit, excepta saltem menstruum œconomia, in qua tamen & suas saepe vices obeunt. Quod si enim liquor inibi generatus quovis modo abundet, neque tamen in coelibatus statu excerni sufficienter possit, turgescentiâ suâ virgines miserabiles aliasque in tristi orbitatis statu viventes viduas juniores variè vexare & si SENECAE verbis dicere fas est, quodam cum dolore delectare solet. Hinc enim ille lachryma: *Tentigo* scilicet, *furor uterinus*, *clitoridis insania*, *insomnia Venerea* & inde seaturientes *pollutiones* nocturnae aliaque tanquam è fonte suo manare solent; imò si vel copiosior vel justo serosior glandulas hasce nimio suo pondere inundaverit, hæc in æquilibrio suo & statione

statione contineri nesciâ extus erumpere sicutumque illum & Eruditis dudum explosum *uteri prolapsum* mentiri solent. Quod si verò ulteriorem corruptionis notam subeat, suarumque fracedanis fermento M.S. crasin perturbet, tandem *chlorosis* seu *febrem Virginiæ albam* eniti quoque solet, quâ non omnia modo viscerum fermenta, sed totus insuper corporis habitus in tantum alteratur, ut cadaverum instar palleant, & incantamenti sæpè schemate fallere soleant. Nec admirationem meretur hæc præternaturalis corporis alteratio, cum & in statu secundum naturam sub primis pubertatis annis insignis planè mutatio fiat: mammae turgescunt, vires succrescunt totusque corporis habitus floridior redditur; hinc illæ sæpè virginis, quæ magis turgent virtute genitali cæteris sunt elegantiores, dummodo simus, qui fuimus Troes.

Præter verò ea sexcenta quoque Hippocratica variosque sapores morbosos induit liquor hic, ponticum, acerbum, salium & qui glandulosâ substantiâ insensibilissimus est, acidum; hinc varii partium *pruritus*, *excoriationes*, *spasmi* & ipsa sæpè *passio hysterica* his in glandulis furere atque reliquas non abdominis modo, sed & præcordiorum, imò & *lymphaticas* quoque partes in consensuales convulsiones rapere solet, non, quod quidam inde vapores surgant, ut antiquata nunc Galeni dogmata ferunt, qui, prout quidem HELMONTIUS ludit, illis quaquaversum penetrandi quendam saluum conductum dare novit; sed id admirabili fit nervorum texturâ & crispaturâ plexus mesenterici magni, unde ramos suos mutuatur ipse uterus, quod ex elegantibus VVILLISII Tabulis cuius innotescere debet. Etsi verò passio hysterica ut plurimum suas in primis viis sedes habeat, ipsique viri similia hinc patiantur tormina, negandum tamen non est eam in uteri quoque substantiâ glandulosâ sæpissimè primas radices agere, idque tum potissimum, si frigori extus irruenti id acceptum ferat. Si enim quidquam est, quod glandulis inimicum, id certè frigus est, cuius tamen causas hæcenus negle-

xère Physici, ii cumprimis, qui manifestis illud qualitatibus annumerare non dubitant, cum aliis magnetis actio adeo occulta non sit, quam vera causa frigoris. Privativum quid esse, credat Judæus Apella. Certè vel rustici nostri hanc ridebunt sententiam, qui nil aquè magis, quam realem auræ Hasliacæ carnificinam pertimescere solent. Sublimius quid subodorantur Recentiores Philosophi Experimentales mixturis suis frigoris, non tamen omnes fortè difficultates superatæ penitus sunt. Quicquid sit, hoc certissimum est, id quovis modò ab extra susceptum massam sanguineam & lympham ita disponere, ut coagulum promptius subeant & quendam acorem contrahant, qui nervosis locis adeò est infestus, ut HELMONTIUS suspiriis suis Scholas (fallor tamen si non in vanum hæcenus) dudum repleverit, *nesciunt*, inquit, *ab nesciunt! acidum venis hostile!* Hinc pessimè agitur cum sexu sequiori, quòd non paulò melius se contra eternas aeris munitur injurias. Tantum enim abest, ut togis ad terram largè demissis auræ cuniculos subterfugiant, ut porius nihil minus. Quin fortior est aeris per inferiora latus elater, cum ab incumbente desuper atmosphærâ continuò prematur, sicut id illustri BOYLE aliique eleganter ostendèrunt & quotidiana in furnis anemii experientiâ ad oculum demonstrari potest. Hinc fortè sanitati suæ magis consulerent tenerioris texturæ Veneres, si novissimi usus subligaculis & femoralibus subtus se munirent, quorum utilitatem non sat deprædicare possunt Maronæ castra sequentes, quas alibi aulica quoque Gynæcea generosè imitantur. Ultima tandem eaque pessima liquoris seminalis corruptio est in affectu plusquam nauscoso, *fluore* scil. *mulierum albo*, qui glandulis his magis proprius & revera nihil aliud est quam quædam Uteri Coryza, ex continuò humoris nutritii abscessu & scædissima in glandulis vaginalibus corruptione propullulans. Neque mirum videri debebat iis, qui veterem humoristarum Adamum exuere sive nolunt, sive nequeunt, unde tanta excrementorum copia inde scaturire queat? Fur enim est Tyrannus ille morbosus

in partibus glandulosis stabulans, qui non vicinas modò, sed & omnes simul corporis humani partes suò defraudans nutrimento in putrida hæc liquamina præcipitat. Ostendit id habitus corporis: oculi concidunt, malæ labascunt, cæteraque membra solitò graciliora fiunt, quod vel mulierculis apparet, quando suum exinde dolorem & commiserationem testaturæ dicunt: *Ey mein liebe Frau Beatterin / wie sehet ihr so piß aus? ihr sehet so schmah! / als wenn ihr eben aus dem Grabe gefrohen wäret.* Hinc quoque est, quod affectui huic tandem jungatur quædam cachexia, quatenus nutrimento suò defraudata viscera fatiscunt eorumque fermenta vitalia quandam patiuntur ecclipsin, imprimis stomachus, qui focò carens & igne cibos nec subigere, nec volatilizare novit, sed in putridam convertit mucilaginem, quæ nullibi correctæ, ut inutile venarum pondus, quâ data porta ruit. Exasperantur hæc omnia, si liquor hic malignitatem quovis modò contrahat & aciditatem corrosivam induat, in *Lue* scil. *Veneræ*, ad cuius nomen quoque nauseant & tremunt Germani, quamvis Galli eandem non multum pertimescant, id quod ex historiâ constat, quam personatus ille *VVIGANDUS* in *eleg. de Itineribus Philiatorum Germanorum Itin. Disput. I.* de quodam Regis Galliæ Legatò, Viennæ perfectâ *Lue* graviter decumbente, refert, qui, cum Medici morbi nomen diu modestè reticerent, ipse tamen fortè perciperet, quem hospitem intus foveat, omnem tristitiam exuens ad quosdam à latere sibi stantes Nobiles dixit: *Messieurs, j'avois bien mal & je ne sçavois pas quelle maladie c'estoit, en fin j'ay trouvé un honête homme, qui m'a dit, que ce n'est autre chose, que le mal de Naples & i'en suis bien aise, que ce n'est que cela.* Reverâ tamen morbus est & æger & Medico sat molestus, cuius primarius nidus atque focus sunt hæ glandulæ vaginales. Hinc sibi caveant ii, qui cum Marte adultero stationem suam & conscientiam deferentes in Veneris castris stipendia quærunt, neque fidant scrofis illis foetidissimis è Putipharis familiâ oriundis, quæ leprosæ suæ pellis puritatem

tem mentientes, ad autopsiam sæpè provocant; quamvis enim primâ facie omnia salva videantur, latet tamen anguis sub herbâ & in absconditò furit acidum illud malignum, tantæ corrosivitatîs, ut & ipsa, substantiæ quidè durioris, ossa penitus erodere valeat, id quod tamen non huic modò, sed & aliis affectibus, podagra, epilepsia &c. commune esse alibi probatum dedi & ad oculum olim ostendit publica quædam Epileptici Anatome, quæ ante sexennium hæc administrata fuit. Hujus enim ossa pariter & viscera acidi penetrantiam variè experta erant, imprimis verò stomachus, cuius tunicæ ad unam omnes, non procul à superiori orificio, navis plurimis atro-purpureis defœdatur, in putridum planè & mucosum liquamen corrosæ erant, adeò ut ad levissimam etiam contactum disrumperentur penitus omniaque contenta extus diffuerent, cuius rei testes appello, quorquor eidem actui interfuere. Veneni assumpti suspicio erat, nullum vero in corpore vivo indicium. Non dubitavi hæc primariam caduci sedem fuisse; cerebrum enim, in cuius sectione quærebatur mali causa, omninò immune erat sanoque similem. Et hinc fortè est, quòd Antiqui epilepsiæ causam venenum esse dixerint. Notum enim est, venena sua in primis viis primùm deponere spicula easque variè aggredi, quòd escharam, communis illis, sit probare videtur. Sic venenum pestilentielle & contagium febrium malignarum ventriculo escharam impressisse, hinc inde testantur Casuistæ: Cicura quoque, quam duo illi Gregarii Austriaci Philippopoli pro cicurariâ suâ patriâ in acetario comederant, in stomacho sui vestigia reliquisse, ex eorum Anatome Excellentiæ Tuzæ adhuc constabit, cui similem penitus calum lego apud KIRCHERUM in *Scrutinio Pestis*. Omnia tandem ea, quæ circa novam hanc Morborum Muliebrium ætiologiam hæcenus dixi, confirmant & illa, quæ pro curâ eorundem militant, remedia, eò unicè collimantia, quòd vel liquoris feminalis redundantiam, vel corrosivam ejus acritatem corrigant & cohibeant. Præter enim universalialia & Marmalia subinde curam opem ferunt omnia, quæ

ex alcalium sunt profapia atque sale urinoso, seu fixo, seu volatili eoque vel manifesto, vel occulto turgida sunt; tum & omnia balsamica catarrhalia, myrrha, camphora, succinum. Hinc antiquas inter compositiones tam masculè sese gerunt trochisci de carabe in omnibus uteri fluoribus catarrhosis & gonorrhœis, quamvis & opium suas inibi partes quoque agat, divinum planè remedii genus, tantæ præstantiæ, ut felicissimus SYLVIVS dixisse feratur, *malle se carere praxi, quàm opiatis*. Quin & Generosus HELMONTIVS *felicem æstimat agrum, cujus Medicus auxiliator noverit separare lethalia è papavere, retento auxillio*. Imò verò felicem Medicum, qui justò tempore, numero & mensurâ illud applicare novit! id quod fit observando regulam modò laudati Viri: *Opiata non somnum inducant, sed saltem recessum alimentarii liquoris cohibeant*: Ita enim non tantùm in serosis fluoribus, sed & omnis generis hæmorrhagiis mira præstare, experientia toto die loquitur. Equidem multos ex nimia sanguinis profusione jam agonizantes opio quasi incantamentò quodam convalescisse ipse memini. Sic cum Philippoli adhuc degerem, Cubicularium Generosissimi Dn. Villani, Supremi Stationum Magistri, Excellentiæ Tuæ non ignoti, ex immani ejusmodi narium hæmorrhagiâ purpuream jam stillantem animam intra sesquihorium restitui & quidem paucis opii granis. Heic quoque Hortulani Academici, vulgò Boni Henrici, conjux uteri hæmorrhagiâ sæpe obnoxia, graviter nuper decumbebat: Postquam verò adstringentibus variis, ligaturis armillisque corallatis & ipso porcorum zibertho in vanum diu fatigata fuerat, maritus tandem noctu me conveniens suam mihi calamitatem referebat; periculum in morâ erat: quare misturam ei dedi ad Sylvi mentem ex subcontrariis, ocul. ☿. corall. rubr. aceto vini acerrimò cum laudandò opiatò competentibus vehiculis dilatatam & manè res omnis in salvo erat. Quin eodem ferè remedio in vicina nobis Imperiali Fridbergensi Puerperam ex nimio lochiorum fluxu periculosè syncopezantem extemplo revixisse, ex sincerâ Dn. Medici relatione

Ec

refero.

refero. Et quis ignorat, quid non praestet in omnis generis doloribus citò, tutò & jucundè sopiendis? Hinc profectò non est de nihilo Beati LUDOVICI judicium, quando in utilissima suà de
 „*Pharmacis à Dissput. I.* æquè multos ob meticulousam opiatorum
 „& emeticorum intermissionem, quàm Empiricorum manus oc-
 „cubuisse credit.

Sed abunde fortè de profundis opii opibus, cum quo in effectu conspirat crocus, non pulmonum saltem, sed & uteri anima. In Gonorrhoeis autem incomparabilis est balsamus decopaiba, de quo & aliis ejuscemodi exoticis videantur *Rerum Indicarum Scriptores*: A COSTA, BENZO, BONTIUS, CLEYERUS, KIRCHERUS, LAETIUS, LINSCHOTTUS, MARGRAVIUS, MARTINIUS, NIHOFIUS, PISO, RECCHI, & qui omnium fere compendium est Virque multorum laborum ERASMUS FRANCISCI. De castoreo variisque ejus preparatis res pariter certa est, quamvis illud castoris testes neutiquam esse Recentiorum itineraria testentur. Sic *Luem Venerream* radicitus extirpat & lupus acidorum insatiabilis, totam verò curæ historiam mea non capit epistola. Experiuntur indies incomparabilem Excellentiae Tuae felicitatem & in eâ curandi methodum Officiales castrenses, cujus oculatus ego testis sum. Porro nec ignota sunt vegetabilia varia utero sacra, omnia sale alcalino volatili turgida, quæ non varia modò dant decocta & infusa, sed & externè non omninò incongrua sunt, sive jam sub cataplasmatismis formâ immediatè abdomini vel externo uteri orificio applicentur, cum subligaculo illo uterino & plus quàm pudicitiae cingulo, cujus iconem habet SCULTETUS in *Armamentario Chirurgico*, sive balnea varia & infusus inde parentur, perinde est. Nescio tamen annon omnibus iis palmam eripiat urinossissimus spiritus salis armoniaci per ligneum GLAUBERI tubulum subitus adhibitus, in cujus defectu felici olim successu matronæ difficulter menstruanti commendavi phiolam longioris colli, circa asperas extremitates laccâ Hispanicâ linteisque munitam & carbonibus arden-

ardentibus impositam : Hocque magis conveniet, si vapor ejusmodi spirituosus profundius in uteri concamerationem penetrare debeat. Quod si tamen certò constiterit vitium in glandulis vaginalibus hæere suffitus subitus exceptus fortè utilior erit, v.g. ex mixtura salis ammoniaci cum cinerib. clavellatis, sale tartari aut calce viva. it. ex liquoribus variis scoriis ferri candentibus infusis, aut etiam lixivio scoriarum reguli antimonii, quod ob copiosum alcali in uteri affectibus nobile plane remedium est.

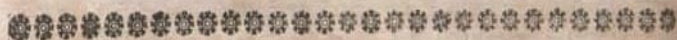
Tandem & DIETÆ œconomia suam addit calculum, quæ in omnibus mulierum morbis nil æque vetare vel vitare debet ac falsa nimis & acida. Aliàs verò in statu s. n. non tam qualitas, quàm ciborum quantitas peccare solet, nec perpetua est nonnullorum regula : Qualis cibus, talis chylus &c. ineffabilis enim est stomachi alteratio, quæ in sanis ex durissimæ notæ cibis optimum quoque chylum progignere valet. Porus easdem subibit leges. Vinum tamen est divinum, imprimis generosum, modo Paulino, non verò more Palatino assumatur.

Hæc erant, *Vir Experientissime*, quæ Tuam nunc censuram subire desiderant. Plura addidisse neque licuit, neque libuit, ne vel epistolæ vel verecundiæ limites excessisse videar. Quod si jam hæc talia sint, quæ si non assensum, saltem conspectum abs Tua *Amplitudine* mereantur, esset equidem, de quo mihi gratularer. Sin verò ne hoc quidem, sat me fecisse putabo, si meum, quo *Excellentiam* Tuam hætenus deveneror, animum fufius explicavero, qui magnam vitæ meæ partem eò locare amo, quò Viris viva validaque doctrina conspicuis placere semper & inservire studeam. Valeat interim *Amplissima Tua*

Excellentia & cum Splendidâ Familia felix semper & ex votò

VIVAT ! Dab. Giffæ Calendis Maji, An-

no 1683.

DISSERTAT. EPISTOLICA X.

DE

SELECTU PRINCIPIO-
RUM & PRÆCAVENDA MEDICI-
NÆ RUINÆ,

Ad

NATURÆ CURIOSOS
IN GERMANIA.

*Eminentissimis verèque Germanis Germaniæ
Archiatris salutem!*

Triennium est, vel quod excurrit, *Viri Per-Illustres*, ex quo Invitatoriis vestris admodum honorificis me convenire Sque R. I. Academiæ Naturæ Curiosorum albo inferere non dubitastis. Nefas esse duxi huic, quam nihil minus eò cogitanti offerebatis, spartæ humeros illorum subtrahere more, qui non tam publicum curant, quàm cuticulam & vitam silentiò transigunt veluti pecora. Quemadmodum enim illud ipsum pro singulari Benevolentia vestra reserâ accepto, ita jamdudum publicum observantiæ meæ testimonium existare debebat, quod in exteris tandem hunc in finem expedire volui, quò & debita persolverem & veniam simul impetrarem, quò excursionibus meis ad tempus obicem figam fœderi nostro literariò, cum Illustribus ordinis vestri Viris dudum in pacto, quos inter FEHRIL, VOLCKAMERI, SCHROECKII, FRANCI, WEDELI, WALDSCHMIDII &c. venerabilia mihi nomina sunt. Tantùm enim adest, ut animi saltem gratiâ viam sibi ingressus, ut potius
sunt.

summas illas peregrinandi difficultates à LANSIO, OLDENBURGERO & ex professò à VVILLIO deductas ultrò pensitaverim, quas fructuosissima tamen Eruditorum conversatio & nunquam intermoriutura Amicorum recordatio ferè dissipare novit, quæ dulces exulum sunt comites. Quid quod haud minima Medicæ existimationis pars reputetur peregras invisere terras, nec domi semper sint assanda pyra: Quin dandum aliquid Germanorum consuetudini, quâ relictò tantisper nativò solò Exterorum vitas, artes atque mores observare amant, quibus *Angli* speciatim excellere solent, qui ut omnis generis scientiis tantum non ultimam imposuere manum, ita Artem nostram Medicam ad summum perfectionis apicem evêxere dudum. Ab eò enim tempore, quò magnum quondam Britannorum Decus BACO de VERULAMIO suas de incrementis scientiarum cogitationes obtulit, incredibile ferè est, quantà cum æmulatione & labore certarint invicem nationis hujus Viri, genere non minus, quàm eruditione Per-Illustres, DIGBÆI, HARVÆI, VVILLISII, VVALLISII, VVARTHONI &c. quorum ope & consilio Cimmeriis ferè tenebris obscurata Medicina tantò fulgore claudit, ut nihil supra. Quid quod hodiernò usque seculo stadium hoc felicissimè decurrant BOYLEI, CHARLETONII, SYDENHAMII, qui indefessò experimentorum studiò artem æquè Medicam atque Physicam eò deduxerunt, ut nostro nunc tempore non tam de incrementis amplius, quàm decrementis cogitandum sit. Sicut enim Athletarum habitus, cum ad summum pervenerit, periculosissimus audit ab HIPPOCRATE, ita fortè non erravero, si Arti Nostræ Medicæ in eminentissimò perfectionis flore constitutæ certam tandem ruinam pristinamq; barbariem imminere dixerò, nisi communi Medicorum consilio heic debitâ prophylaxi caveatur. Multa verò sunt, quæ hunc mihi metum incutere videntur, quæ tamen inter duo cumprimis eminent, quæ jam pace vestrà per orium quasi aperire liceat.

A fronte scilicet studii nostri se offert summa principiorum

diversitas & incertitudo : A calce verò prodiga nimis & illegalis Honorum Academicorum dispensatio. Illic nemo fortè abnegabit, omnes, quotquot fuerunt unquam, Medicorum sectas & dissidia è diversâ principiorum determinatione orta esse, quæ tamen sub veritatis incudem delata fortè singula suos patiuntur manes. Excessu enim peccat *Elementorum* quaternio atque talia corporum naturalium elementis affricat, quæ aut extimè saltem lambunt eadem, aut in exitium eorum laborare solent, distinguant ut cunque voluerint. Deficiunt è contra *Alcaliste*, cum acidi & alcali insufficientiam jamdudum ex condito demonstrarint Ingeniosus D. BOHNIUS in *Epist. ad Langelottum* scriptâ. Acidum & viscidum in eodem hærent luto. Quam sublesta verò fidei sint cætera Chymicorum principia, sueto sibi more solidissimè evicit BOYLE in *Chymistâ Scepticâ*. Nec generosi tandem CARTESII materiæ elementares omnibus suffecerint, quæ eruditam quidem & acutam sapiunt hypothesin: è contra non amat hypotheses natura, sed, ut HELMONTIUS cavet, nuda spectari desiderat, cui tamen & ipsi hîc in puncto *aqua* multum hæret. Ecquid verò tandem? Singulari hîc stratagemate militat Regia Anglorum Societas, quæ tessera suæ (nullius in verba) memor de principis hujusmodi secuta, laudabili experimentandi viâ insistens, Naturæ trames haud infelici hætenus successu profecuta est. Quodsi Scholis illud arripserit, tot inter sententias accuratus demum selectus attentandus esset, siquidem Artis nostræ præcepta suo stare talo debeant. Prout enim artis cujusque principia sese habent, ita quoque, ars ipsa, ut eleganter *Paræneseis* suam exorditur animosus AMMANNUS, indeque summum Institutionum Medicarum, si quæ dantur, incertitudinem elicit, quæ, si paucas exceperis, Institutoribus ferè ad formandos cucullos aptiores sunt, quàm instituendis Philiatorum animis. Quod verò alterum erat Medicorum carcinoma, prodiga scilicet & illegitima Honorum Academicorum dispensatio, nã! præsentaneum inde Artis Medicæ dispendium subvereor. Duplices autem sunt, nã fallor, Professorii scilicet &

(quod

(quod vulgò dicunt) Graduales. De prioribus hæc minus sum sollicitus, nisi quòd ejuranda seculi caries invaleseat, quâ sine ullo sæpè eruditionis fulcro aut Heroum filii noxæ, aut Phyllida ludens Corydon, affectent sacra profrendi munia, qui juxta PROBUM nomine magis, quàm doctrinâ Celebres, non Academicarum famæ modò incommodare, sed & ipsi demum ad Professionem speciosam alligati sub ingenti titulo laborantes in sui, simulatione pudore intus & fastidio sui divexari solent, sicut eos, dem suò jam tempore graphice depingebat SENECA de *Tranquill. animi*. De Gradibus saltem Academicis hæc quid dicam? dubito me herclè, an ullibi major illorum, quàm in Arte nostrâ sit abusus, ubi nullò sæpè discrimine agitur Tros Rutilusvè fuit, nec doctrina magis hominumque sanitas in considerationem venit, quàm speciosus nummorum inauguralium manipulus, quò vita proximi haud aliter sæpè venum prostat, ac Salvator ter decem denariis à Juda nequam. Quot Bone Deus! hominum, etiam Illustrum, myriades sive trucidantur, sive negliguntur, ab elumbibus sæpe & asparagorum more elixatis Medicastis, quod vereor ne in Promotorum tandem capita redundet, cum reddenda fuerit ratio villicationis nostræ. Quod enim (Ethnicorum quoq; testimonio) quis per alium facit, id ipse fecisse putatur. Neq; de nihilò penitus est HELMONTIUS, qui irâ inde prorsus incandescens cruentum Moloch cathedris sæpè præsidere clamat. Religiosus certè negotium hoc pensitarunt Serenissimi Academicarum Fundatores, qui tot examina publica & privata, rigorosa & tumultuaria subeunda etiam legibus cavere voluerunt, sed passivè bursam examinari, non doctrinam in propatulo est, utut de bonis inde quæsis vix gaudeat tertius hæres. Equidem malè quondam audiebant Exteri, à LANSIO fortè non absurdè *Institores Graduum* inde dicti: Sed in mediâ nunc Germaniâ pro dolor! hoc delinqui videas & quod BASILIUS VALENTINUS suo olim tempore deploravit, ejusmodi subinde hominibus corollam porrigi, qui ne tantum eruditionis possident, quantum Gallus ille, qui elementatiorum tabulas exornat. Docto-
rum

rum hinc omnia plena, sed in mediâ istorum abundantia Eruditorum summa est annona. Titulus sine vitulo! Licentia non docendi, curandi, sed occidendi, vel officiosissime nocendi. Quod enim Monspelii mystico acclamatur sensu, ab AMMANNO ex professô traditum, hoc tristi cum dispendio re ipsâ perpetratur ab indignis Cathedrarum bullis: *Vade & occide Cain.* Quid autem de conscientia agitur omni aurô pretiosiori? quid emolumenti in Proximum, quid in Rempublicam Medicam redundat? quid aliud expectandum, quàm certum generis humani exitium & ultima tandem Artis Medicæ barbaries?

Vestrum ergo est, GENEROSA PECTORA, quæ Principum corda partim atque latera cingitis, partim Fori & Imperii Medici clavum tenetis, Vestrum, inquam, est tempestivè præcavere, ne ad ultimum floris epilogum elata Medicina præcipiti lapsu ad ruinam tendat. Vestrum est pro statuminandâ Artis substructione per accuratum Fundamentorum selectum certos ponere limites, intra quos ad verum eruditionis decus & honores jure liceat aspirare, ne dignus & indignus simpliciter ablativum adiciant. Sic DEI gloriam: sic Proximi vitam: sic Medicorum conscientiam & promeritam Eruditorum elevationem certò conservabitis eoque ipsô æternam Nominis Vestri Celebritatem lucrabimini, quam ut proclivi modò reverentiâ deveneror, ita nullibi non locorum perpetuum ejus deprædicatorem me publicè profiteor; & dum Artis Nostræ causam modò egi justoque liberius alicubi locutusq; fuero, veniam insimul & excusationem precor, qui contra quamcunque minus æquam explicationem solennissimè protestor. Dabitur fortè occasio, ut superatâ, quò anhelò, Galliâ, me hâc in parte fultus explicare, meorumque scriptorum Interpretem agere possim.

Valere in Dominò felicissimè. *Dabam* Londini Britannorum,

die 18. Junii Anno Salvatoris 1686.

APPENDIX I.

DE

SEXU PLANTARUM

EPISTOLA

D. RUDOLPHI JACOBI CAME-
RARI, *Profess. Tubingensis,*

Ad

D. MICH. BERNHARD. VALENTINI,
PP. Gissensem.

Vir Excellentissime.

Q UI veros hominum conceptus ab imaginariis, uti colo-
res veros ab apparentibus dictis, quorum illi omnibus
iidem, hi aliis alii videantur, discerni posse prætendunt,
scribendi Epistolam Autores mihi fuerunt. Etenim diu
multumque circa Plantarum sexum meditando occupatus, cir-
cumspicere cœpi, cui potissimum conceptus meos examinandos
darem: Et ecce! inter primos occurris, mi Thessale, quem ra-
tione & Amicitia, in Itinere quondam Belgico inter nos contra-
cta, & communium studiorum in Philosophia Experimentalis,
inaugurali oratione Tuâ quondam laudatâ, mihi conjunctissi-
mum novi; Tibi nec ingratum fore hoc publicum, quod amici-
tiæ nostræ debebatur monumentum, nec incongruum visum iri
medium pro expediendis argumenti difficultatibus, sperabam.

Ff

Missis

Missis itaque alienis, rationem redditurus, cur Sexus Plantarum toties à Botaniciis explosus mihi valdè verosimilis videatur, nec dum tamen absque formidine oppositi proponatur, distinctè Tibi exponam, tum quid me alliciat, tum quid retrahat: Quod dum præstare præsumo, & proprias & alienas rationes, quas NEHEMIAS GREW imprimis, & JOHANNES RAJUS, Celebres Angli (nec enim hæcenus alios vel Autores vel Fautores sententiæ affirmativæ novi, nisi quòd C. STURMIUM in Phys. Concil. & Disp. d. Gener. subscribere deprehendam) suppeditant, referre operæ pretium puto, ut quibus ipsi convicti rationibus in sententiam istam concesserint, & quibus ego trahor, pateat; Scrupulos autem, quos ipse concepi, (nec enim qui ex professo contra nostram explicandi Sexum in plantis rationem scripserit novi) quosque nec dum eximere valui, bonâ fide subjungam, & sic munere quasi defunctus expectabo, quâ tandem facie Tibi se præsentaverit Sexus ille Vegetabilium, an eâdem mecum, an diversâ ratione, an veri, an imaginarii sint fuerintve mei conceptus?

Primam igitur proponi patere, quâ nitor, Plantarum Historiam, aliquanto quidem prolixius, non ultra tamen, quàm necesse fuerit. Hanc exordiat ipsâ Florum consideratione: Hi præcedant seminum nuncii, duo præcipuè offerunt consideranda, Petala, Staminumque Apices. Utrumque magna pars plantarum possidet, nec tamen omnes: Sunt enim, quarum flores Apetali, s. foliolis istis colore & figurâ toties variante insignibus destituti, & minus speciosi, non nisi Apicibus gaudent; ἀνθη χωρὶς vocavit olim THEOPHRASTUS ERESIUS, Interpretes flores lanugineos, muscosos reddiderunt, stamineos J. JUNGIUS in *De xose. Phys.* appellat, in oppositione ad flores foliaceos, ἀνθη φολιόεις, quibus Petalorum nomen à FAB. COLUMNA inditum rectè servatur. Utut ergo plantæ Petalis præditæ florere non soleant sine apicibus, qui naturaliter plures paucioresve pro differentiâ specierum adstant, reliquæ tamen sine petalis florent, sequiturque semen

fœcun-

fecundum non minus ac in prioribus; Cum insuper non modò Rosa e.g. & Lilium, verum etiam Vitis & Triticum &c. floreat, colligendum utique videtur: Apices verè & propriè esse ipsos Flores, & in absentiâ petalorum florem istis solis absolvi. Criticis id probari, nuper mirabar; SALMASIUS in *Exercit. Plinianis* stantes in medio rosæ apices luteos citat ex PLINIO, & flores propriè vocari vult Crocos florum, s. quod intus croceum est, *πικράδες* DIOSCORIDI: (Notandum tamen, crocum herbam s. florem, crocum staminum apices, & crocum Aroma, peculiare sc. in medio isto flore villos, tria distincta esse.) Hinc Narcissum *Ovidii*, cui croceus flos, foliis medium cingentibus albis, non nisi in medio luteum, Amellum *Virgilii*, cui aureus flos, talem ob apices aureos vel croceos esse præten dit, sed quem Melilotum determinans D. WEDELIUS clarius illustrat. Conspiciunt, qui apicibus capitulata stamina rosarum in Officinis Antheram, quasi *ανδρ. πόδι*, dicta putant.

Apices isti cum ad debitam devenerint perf. ctionem, vario colore, hic luteolo, ibi croceo, in quibusdam purpureo insignes,prehenduntur esse vascula quædam, sive capsulæ, suis singulæ insidentes staminibus sive petiolis, solentq; ultrò pandi & dehiscere in binos ut plurimum quasi sulcos vel loculos, quò sanè tempore repletæ notantur pulvere quodam admodum tenui & subtili concolore, qui hinc effunditur, & in viciniam dispergitur. Hic pulvis est, quo olfacientium nares à rosis liliisque citatis colorantur, qui manibus tritus delicatus planeque farinaceusprehenditur, & per microscopium conspectus comparet sub formâ innumerarum sphaularum, s. globulorum egregiè quasi tornatorum, ex membranaceis suis theculis dum exsiccantur excussorum, quibus non eadem in diversis plantis magnitudo, superficiesque in quibusdam quasi echinata & hirsuta est.

Iidem apices ubi sociis gaudent petalis, medium ipsorum occupant, in utroq; autem florum genere seminalis vasculi stylum s. appendicem æquè circumstant; Oriuntur enim modò ab interiore

riore petali substantiâ, modò communi petalorum & styli principio, & hinc forte aliquem semper ad petala respectum servant. Ita numerus apicum modò æqualis est numero petalorum vel laciniarum s. cuspidum, quibus flos monopetalus gaudet, Tulipa e. gr. 6. petalis & apicibus, valeriana græca, lysimachia lutea 5. pet. & ap. Datura 6. cuspidibus, totidem apicibus, campanula, solanum, borrago 5. lacin. totidemque apicibus, rubia 4. &c. modò inæqualis, tam minor: ut in Iride 9. petala, 3. apices, gladiolus 6. petala 3. apices, veronica hederulæ folio 4. lacinias, 2. apices, quàm major: ut in tetrapetalis filiquosis 6. sunt apices, tetrapetalis papilionaceis 8. pentapetalis multis 10. Ob copiam talium apicum flores rosæ, malvæ, papaveris, ranunculi, &c. staminosi audiunt RAJO. Quò verò ad stylum quàm maximè se accommodent apices, in quibusdam inæqualia sortiti sunt filamenta, quibus infident, e. gr. in tetrapetalis filiquosis quatuor apices altiores eminent, duo infra latent, ut benè stylum contegant; in lychnide item 5. longiores, totidemque breviores. Equidem cum in ipsâ arboris gemmâ, & bulbo sub terrâ jam præexistant conspici, si curioso oculo interiora lustras, hinc quamdiu flos clausus est stamina invicem stylusque in multis quasi conglutinata sunt, sub turgescentiâ divellenda, & manifestanda cum ipso flore recens expanso. Tum verò semen aut seminalis vasculi principium unâ comparens, cui flos modò innascitur, modò primum involucrem est, s. stylum habeat, qui intra pericarpium capsulamve ad seminum vesiculas tendit, qualem in Caryophyllis conspiciamus, seu stylus ipse in vasculum excreseat, ut in Tulipis patet, apices tamen suos nusquam non vicinos, staminibusque stylum (vel pro varietate plantarum stylos plures) habet permixtum, ut in summitate, ubi hiare solet, modò bicornis, modò tri- & quadrifidus, imò totus cum interiore petalorum superficie copioso apicum polline primò & maximè non possit non irrorari. Hic mecum aspice flores Borraginis, in quibus, ut RAJ1 verbis utar, *staminum capitula pediculis directim sita lateribus inter se coeunt, ut fistulam quandam constituent,*

tuant, in quâ stylus ita includitur, ut extimâ tantum parte promineat: item, in Malvæ floris medio tubulosum corpus, quod, MALPIGHIO notante, surculi instar multiplices staminum petiolos promit, interior autem concavitas stylo occupatur, & ejus tuba eminent; Cui junge columellam, in flore Althææ Ricini fol. virginianæ à D. P. HERMANNO descriptam, racemosam innumeris apicibus violaceis exornatam: Pistillum è medio Althææ Indicæ flore amplo flavo prominentem, copiosis apiculis puniceis eleganter paniculatum, &c. verbis Laud. Præceptoris.

Simultaneum istum petalorum apicumque exortum sequitur brevi tempore similis delapsus, & tum styli supersitis partem inferiorem intumescere, superiorem autem qf. infundibulum paulatim marcescere, notant Botanici; Quo ipso invitatus majusculum papilionaceum florem nondum passum, adeoque nec justâ magnitudine nec debito colore adhuc præditum examinandum sumsi, in siliquæ post floris delapsum intumescere solitæ rudimentum, qualenam t. t. sit, remotis petalis staminibusque inquisiturus: Ubi sanè per tenellâ siliquulæ soli obversâ, clarius per microscopium visâ membranulam notare licuit transparentes virides exiguas vesiculas, suo jam ordine ad mediam costam locatas, quas ex continuatâ sequentium dierum in pluribus observatione non aliud fuisse comperi, quàm externum futuri seminis involucrium seu corticem. Postquam enim cassâ jam suo polline apicum capsulæ cum petalis fuissent delapsæ, & expositæ magis siliqua, in cavitare vesicularum medioque liquore limpidio non vilius antea notari primò cœpit punctum quoddam viride, s. globulus planè exiguus, libere natans, in quo nihil adhuc organici vel dissimilaris agnoscî, à me quidem, poterat; At sub ulteriori incremento bina foliola distingui, liquorem sensim absumi, & tandem perfectam lobis, germine & radicula seminalem plantulam solam cavum corticis explere, autopsia docuit; Quem processum, ut plura alia huc omninò spectantia, iconibus eleganter illustravit MALPIGHIVS, quibus inspectis, imò collatis cum ipsâ plantâ

nec enim ita scribi vel pingi possunt, quin præstet oculis ipsa subijci fidelibus) clarior sanè evadet eruenda hinc sententia, de quâ ipse quidem non cogitaverat. Sic itaque non in herbis modò, sed & arboribus rudimenta fructuum sunt in floribus vel unâ cum ipsis, per consequens, tot utique suo tempore sperandi ordinariè forent fructus, quot præcesserant flores, nisi variis injuriis sæpius ante maturitatem caderent vel avellerentur. Rectè hinc SCALIGERO flos inchoatus fructus audit; item VIRGILIUS in Georgicis Corycii senis industriam ex eo etiam capite deprædicans quòd nec ullus vernus destituerit ipsum autumnali fructu, arborem in flore pomis indui benè canit:

*Quotque in flore novo pomis se fertilis arbor
Induerat, totidem autumnò matura tenebat.*

Plantarum apetalarum quædam flores aliâ parte, aliâque semina sive fructus ferunt, adeoque divulsos à stylis apices, ut hîc speciosus apicum apparatus erumpat, sed absque fructu subsequo evanescat, ibi sub aliquâ distantia, non alio prævio flore, stylus rudimenta que seminum ortum capiant. Fructum à flore ita semovet Natura in herbis quibusdam, e. gr. Frumento Turcico, Lachryma Jobi, Ricino, Heliotropio tricoeco, Ambrosia, Arctio, &c. Notior est frumenti illius juba insignis sive panicula, quæ culmum terminat, quàm ut prolixè describi necessum habeat, manifestum item, postquam sine spe seminis ipsa jam evanuit partimque exaruit, inferius circa nodos & genicula maturefcere spicas illas crassas cylindraceas, quæ cum granis suis tot foliis involutæ, ex singulis protensa fila oblonga emittunt, caudæ instar sparsa, & florum quondam pulveri subjecta. Eodem modo se res habet cum Ricino, cujus pilulæ sphaericæ panduntur in apices, in summo autem thyrsò erumpunt semina tricoeca, cum suis ternis rubellis plumulis. Utut itaque has plumas florem vocare quidam soleant, utut apicum in hoc genere alia nonnihil conditio, præcipuè major copia sit, nihilominus similes capsulæ, farina in eis non

non dissimilis, eadem globularis microscopio teste figura, hos & veros Flores esse evincunt, & istos flores vulgò dictos non nisi fructuum stylos esse demonstrant; Reliquas herbas, quòd nec patriæ indigenæ nec horti incolæ hæcenus fuerint, sub examen vocare nondum potui.

In arboribus quibusdam, piceâ e. gr. abiete, pinu nostrâ sylv. corylo, juglande, quercu, alno, &c. correspondet non minus elegans apicum floridorum & stylosum conditio. PLINIUS quidem *Hist. Nat. l. 16. cap. 25.* inquit: *Non omnes arbores florent, & sunt tristes quedam, quæque non sentiant gaudia annorum. Nam neque ilex, picea, larix, pinus, ullo flore ex hilarantur, natalisve pomorum recursus annos versicolori nuncio promittunt.* Nihil certius, si de petalis sermo sit, quæ alibi variis colorum picturis in certamen usque luxuriare Eidem dicuntur. Ex allatis autem hæcenus rationibus Juli, arboribus istis proprii, quos catulos in juglande JOACH. CAMERARIUS in Horto vocat, TRAGUS lange Zapfen / der Nuss Getreid / ex plurimis apicibus sive meris farinaceis vasculis compacti, veri Flores sunt, nullatenus confundendi cum catulis Salicum quarundam fertilibus, qui numerosis vasculis seminalibus monente *Rajo* constant, nec cum conis aut nucum, glandium &c. principiis, quod faciliè agnoscent, qui arbores ipsas consulere amant, simul enim ista in eadem distinctè conspiciunt. Quapropter hic etiam rubella ista filamenta, quæ primo vere ex gemmâ coryli prodeunt, purpurei item quercus flores *Jungio* dicti, sed bene Ricini plumulis comparati, & omnes in reliquis similes tubæ, quòd rudimentis fructuum insident, ad semen ceu stylus aut styli appendix, referri debent; Dum interim ab ipsis non modò distincti, sed & ramis disjuncti apices sive pulverulenti Juli deflorescunt, si ne subsequo quidem ibi fructu evanescentes, suæ tamen prius arboris fructuum hinc inde positorum principia, utpote intra ipsorum sphaeram constituta, dum vento exagitantur, farinâ suâ largè conspergentes. In totâ quippe hæc plantarum classè admodum insignis istius pollinis datur copia, ut & Botanicorum presbyter,

byter, MAUR. HOFFMANNUS julorum abietis farinam palle-
 seentē nimborum sulphur constituere suspicetur in Catalogo Hor-
 ti Altorfensis: Similis sulphurea farina coryli pro usu medico à
 Quibusdam colligitur & ceu insigne antepilepticū commendatur;
 cautelam quandam vide sis *Eph. Germ. N. C. D. 3. A. 1. O. 121*. Pariter
 julos nucum specificè conferre hystericæ passioni non solum Mat-
 thioli testimonio, sed plurimis experimentis confirmatum esse tenet
 MAGNOL. Botan. Monspel. Accuratè hoc julorum & fructuum
 discrimen notavit THEOPHRASTUS; adducit nucis ἵκλον, Inter-
 pretes verterunt villum, quercūs βρύον, muscum, piceæ κίτταρον, nu-
 camentum, & proprium quibusdam τὸ τῆς καλλυμένης κάρου, quod
 appellent amentum, τὸ βρυώδες (βρυώδες) racematum quiddam avella-
 næ, vermīs prægrandis magnitudine (simbriis hisce corylorum
 piper longum Alii comparant) quod julum appellent, describit
 tanquam ex minutulis squamis innumeris ordine strobili nucis
 pineæ constans corpus, post captum hyeme augmentum vere de-
 hiscens, quo etiam tempore squamata ista flavescent & decident;
 Inquiri insuper vult, an tilia, an plures arbores simile quid fe-
 rant, an sint cachryophoræ! Habuit hîc, in quo se exerceret SAL-
 MASIUS. Negat Ipse Julum esse florem, negat item esse βρύον
 ἀρωματικόν, quo usi vet. in unguentis: Præten dit igitur βρυώδες ἰ-
 λος arborum nec florem, nec aliquid florum instar esse: περιανθή-
 σεις verius, quàm ἀνθήσεις vel ἀνθη appellari. Unde quos PLINI-
 US ad nihil utiles, Ipse fatuos flores vocat, rationem addens, quia
 ex illis locis non procedunt, unde fructus solet enasci. Odoratum
 autem muscum, græcis bryon, phascos in quercu, qui inter spe-
 cies aromaticas pro unguentis à PLINIO enumeretur, ejus etiam
 inter odores meminerit D. HIERONYMUS, cum nec Muscum
 communem arborum esse velit, nec Julum, aliud musci genus ex-
 cogitat, panni instar vel fasciæ candidæ, in certis quibusdam arbo-
 ribus deprehendendum, eâ præprimis usus ratione, quod DIO-
 SCORIDES & GALENUS bryon odoratum è Cedro commen-
 dent; At cedrus, inquit, nullum eiusmodi βρυώδες florem emittit, ut

populus, picea. Tandem unguentis misceri prætendit non propter odorem, sed propter *σύναν*; nec per se unguentum faciebat, nec suffimentum, licet & suffimentis adderetur. Verum, quod prius concernit, transeat ambiguitas vocis, bryon, quâ & muscum & julum dicit, transeat item ratio Ipsius, satis in seqq. refellenda, placent porius alia Ejusdem verba, quæ etiam sponsonis loco prioribus esse possint: *Βρύον* est florere non quolibet flore, sed densò & conferto; hinc flos condensus & capillorum instar confertus & constipatus, propriè *Βρύον*. THEOPHRASTUS hîc nil determinat, sed sententiarum modò diversitatem recenset, quod hi arbores istas florere dicant, illi julos analogos esse grossis præciduis velint. Huc tamen omninò facit, quòd alibi de partibus plantarum agens, inter annuas recenset bryon non minus ac florem, & ad fructificationem pertinere dicit; quod sanè musco superficiè arborum non competit. Quid, quod flos abietis crocinus pulcherque, quem bis citat, utique non nisi Julius speciosus esse possit. v. *Hist. Plant. l. 1. c. 1. & 3. item c. 21. & l. 3. c. 6.* Circa posterius punctum, de eo quod veterum bryon aromaticum fuerit, parum modò sollicitus, rationem solùm allatam minus firmam reputo: Si *Cedrus*, ut Ipse ex Plinio, in duo genera dividitur, &, quod mox de Junipero confirmabo, *florens fructum non fert, frugifera autem non floret*, præsto utique erunt flores *βρύον*; Erit etiam in promptu ratio, quam sibi dari desiderat, unde Lupulus bryon dictus fuerit. Cæterùm unguentorum ingrediens fuisse julos, quid obstat? Pro populneo quidem oculos s. gemmas sumunt, at uvæ fuerant præscriptæ, s. flos *καρυων*. Aliud, dum hæc meditator, incidit; Bryon s. julus uti arboribus hætenus, ita & musci quibusdam speciebus assignari potest: Clavus, unde nomen habet muscus terrestris reppens, hoc utique nomen meretur, scatet enim farinâ consimili, inflammabili, adcò copiosâ, ut excitandis ignibus artificialibus inserviat, item pro suffumigiis resinoso pulveri commisceri solet: Basin etiam hanc Quorundam Pulveris Cyprii fuisse memini, ut Aliis etiam communis arborum muscus pulverisatus hoc

fine usurpatur. Sed ad alia. *Apes* τῆς τῆς βουλῆς ἀναπνεύουσαν ceram priorum acumine pedum capere dicuntur ARISTOTELI *Hist. Animal.* l. 9. c. 40. item, ceram conficere, ὅταν ἡ βουλὴ ἀναπνεύῃ, cum stirpes florent; quò spectat & illud ἀνδροφ. ἡ, inter varia munia ipsis assignatum. Non aliter PLINIUS l. 11. c. 8. & 10. apes dicit ceram ex floribus confingere, flores pedibus aggerere, comportare. Utique non petala: Non flores, inquit CÆSAR commentator, sed florum lentorem; per brya enim non flores, sed quæcunque germina intelligenda esse vult. (Alibi tamen, scil. *Comm. in Theophr. d. Caus. Plant.* l. 2. c. 15. bryon vicarium floris agnoscit; Nimirum sui ipsius vicarius erit.) Clarius ceræ materiam determinant hodie, qui derivant ipsam à globulis apicum jam dictis floridis, quos pedibus apes prehendant devehantque, pro quorum etiam diversitate variet ceræ ex variis plantis collectæ color, vel isto confirmati, quòd in cerâ agnosci per microscopium possint florum apicumvè, unde desumpta fuit, globuli: Ex *Act. Anglic. Giornale de Lett. à Parm. A.* 86. n. 7. Nobilis Georgicæ Curiosa Autor jam olim COLERO visum notat, confici vere ceram ex julis, ausi den Palmen oder Zäpflein / corylorum. RAJUS autem: Rectè à D. GREVIO observatum globulos hosce seu particulas seminiformes apicum thecis inclusas, illud ipsum corpus esse, quod Apes colligunt & semoribus appensum gestant, quod nostrates panem Apum vocant. Ceram enim ore domum portant, mel ventriculo. At ista viderit Apiariorum Curiositas. Denique, ut Digressioni terminum ponam, cum Amen, amentum hoc arborum, quasi apimentum, ab antiquo, apo, quod ligo, jungo significat, derivet SALMASIUS, aliam quoque rationem nominis ex OVIDII MONTALBANI Dendrologia Aldrovandinâ placet subungere; Ita autem Ille: Fatuum quid, nil minus ac stolones in arboribus sunt inanes illæ efflorescentiæ, quæ Amenta dicuntur, cetera à mento pendentes barba lanuginosa, quarum deciduis pilis nimis exilibus alii succedunt durabiles. Ab hac arborea lanugine, cum humana barba primò erumpentis speciem referat, & julus quoque nomine magis proprio vocetur, Julos (Julios)

(Julios) plerique dictos autumant. Verum in his diutius morari operæ pretium non est, dicantur undecunque aut qualitercunque velint, modò ne falsum ipsis assignetur officium: Nec pili inutilis, nec nucum rudimenta sunt hæc arborum nucamenta. Unicum addo: Cum gallæ quædam julis istis Quercuum nuper circa Aspergum, Patriæ Castellum, adnatæ vulgò fuerint habitæ pro Uvis, & earum famam ipsæ novellæ publicæ quæqua versus dilataverint, quapropter Lectionem Physico Botanicam Epistolæ hujus additamentum esse volui, prout ipsam quidem de hoc themate in promotione Baccalaureorum t. t. captui auditorum accommodavi; Similes à CHARRASIO, nondum quidem mihi viso, descriptas audio.

Superfunt aliæ ex herbarum apetalorum classe, in quibus novus floris ad semen respectus occurrit; Mercurialis enim, Cannabis, Spinachia, Lupuli quædam individua florere, alia semen ferre solent; i. e. siquidem semina ejusdem plantæ debitè matura & foecunda eidem solo committantur, duplices inde prodire notantur plantæ, quibus omnimoda intercedit similitudo, & idem omnes nomen tribuunt, usque dum ad opus generationis se accingentes, hæ non nisi florem, i. e. staminum apices ferre, & fructu seu semine omni in totum carere: illæ autem fructum ferre, sed uti petalis ita & apicibus omninò destitui conspiciantur: Quod mirum utique dignumque adeò ut *Sylog. sua Memorabilium Centur. 9.* inferretur visum quondam *Proarvo meo b. m.* Prænuncii seminum in fertili seu frugiferâ sunt styli, aut crispæ rudimentis insident plumulæ, quales §. præced. notavi: Flores autem racemuli solent esse apicibus onusti, pollinis itidem promi condi, multiplici figurâ; Rotundas & iales capsulas JUNGIIUS capparis floribus comparat, quæ vescimur, sed multò majoribus. Idem has plantas floriferam & proliferam specie non differre rectè monet, sed culturæ, quam accusat, diversitas non sufficit: *Quæ cannabis, inquit, summittitur in ramos, semen fert; quæ ita colitur, ut absque ramis gracili altitudine assurgat, florem fert absque semine, & hæc ad*
filificium

silificium commoda. Sedulus autem TRAGUS: Diese beede wachsen von einerley Samen/ wie es aber in der Erden zugang/ daß einer fruchtbar / der ander unfruchtbar bleibet / ist ein Geheimnus der Natur. Equidem & ex reliquis steriles florigeræ non nisi sativarum vitium esse, aut cultus intermissione degenerasse vulgò putantur; Verùm tanta hîc est constantia, adeoque conspirant in hoc florendi modo singulæ, ut longè aliud subesse necesse sit; sub eadem quippe culturâ integros agros in campis, areas in hortis utrâque plantâ obfritas cuiuslibet examinare, ibique omninò notabile, promiscuè s. permixtas invicem nati distinctas hujusmodi flore semineque plantas; dum fertilis foetificat, seu rudimenta seminum prima exhibet, sterilis florum apicibus luxuriat, & concussâ pulveris copiam spargit.

Idem in Arboribus quibusdam phenomenon occurrit. Equidem minus tutum est, exoticis, utpote quorum autopsia non conceditur, niti, nihilominus THEOPHRASTUS non sine consensu & approbatione multorum, tam Veterum quàm Recentiorum, de Palmâ testatur, *unam florere, alteram protinus fructum ferre, & fructum in hac perdurare nunquam posse, nisi florem illius cum pulvere super eam concusserint.* Quæ de analogâ caprificatione idem prolixè disserit, iis commendatum esto, qui in solo patrio tale quid observare possunt. Propriis autem observationibus nixus confidentius Ipsi subscribo, quando de vulgari arbusculâ Junipero scribit, *hist. l. 3. c. 6: Nonnulli binas Juniperos esse dicunt, & alteram florere quidem, sed fructum non ferre: alteram non florere, sed protinus fructum ostendere.* Hoc enim facilis comprobatur experientia, & demonstrat, malè PLINIUM l. 16. c. 25. id falsum dixisse: Utique dum verno tempore per junipereta ambulamus, tenuissimus ille pulvis luteus fumi instar copiosè elevatus, quem TRAGUS jam olim notavit, (*im Meyen sîhet man ein gâlen Staub von diesen Bâumen fahren / das muß die Blüt seyn.* Ita quidem editio mea germanica Sebiziana: RAJUS autem pulverem istum à TRAGO semen vocatum fuisse prætendit, taxans

I. BAUHINUM, quod pro semine florem scripserit) ad manifestam juniperorum differentiam contemplantam transeuntes invitatur; non enim omnes juniperi pedibus concussæ illum emittunt, quanvis similitudinæ sint, verum illæ saltem, quæ copiosissimis ac parvis & erectis julis ramos habent oblitos, non item, quæ baccas ferunt, & in magno hujusmodi arbuscularum numero, ne unicam reperire hæcenus valui, ubi in eodem individuo utrumque simul fuerit, flos & bacca; dum ergo hæc juniperus baccarum rudimenta trudit, altera, cum priore quidem promiscuè in campo crescens, & ipsam & omnem viciniam suo polline ventis discussio inficit. Ita duplex quoque Motus hæc baccæ, ejusque plumulis sive stylis, illa flore scilicet apicibus insignis, hinc in *Flor. Altorf. Morus foliis variis flore muscoso julaceo sive vano, ineunte vere nucamentum prælongum parturiens*; Laurus item, quam Theophrastus fructu viduam *ἰσχυροφάγον*, muscum ferre, dicit, alibi quoque *ἰσχυροφάγον*, uyam ipsi assignat, sed, in quo fortè error, quam ferat etiam fructifera laurus, si non omnis, ejus tamen genus quoddam, sterilis autem copiosius. Rectius MAGNOL, *In hortis duæ*, inquit, *præcipuè observantur differentia, una scilicet baccas proferens vulgò Baguier, & altera, quæ solum flores producit, & dicitur simpliciter, Laurier*; Sterilis enim hæcenus in horto usque fuit nostra Laurus florida. Num Sabina, Taxus, aliæque huc referri possint, inquirendum; Item Fraxinus, quam duplicem in Horto cultam citat HOFMANNUS, primam sterilem, cujus flores ante foliorum ortum Julorum instar decidunt, alteram frugiferam, cujus flores in Linguam Avis officinarum excrescunt; RAJUS enim contrarium sibi observasse videtur. Interim, quam de prioribus suspicionem fovit JUNGIIUS, quasi arbores istæ sero florescerent, & vel uno anno florerent, altero fructum ferrent, vel ubi aliquot annos flores tulissent sine fructu, deinceps fructus ferrent sine flore, nec dum phenomenis consentaneam deprehendere valui.

Hæcenus per diversa plantarum genera florum apices stylos-

que seminum modò 1. conjunctos, modò ramis 2. disjunctos, quin & 3. plantarum individuis separatos recensui, nunc ex absentia istorum necessitatem colligere juvat: Nullum scilicet sine ipsis concipi semen, & plantas, siquidem apicibus careant, & fructu carere. In primâ plantarum istarum classe, quæ præter apices petalis etiam gaudet, bina modò seligam exempla. Primum ultimo nuper tomo *Ephem. German.* insertum prostat in floribus quibusdam compositis radiatis discoideis, (accessit floribus loc. cit. allegatis, quos vide sis, ex recentiore observatione etiam Gnaphalium, Carlina,) in quibus apicum pollen illi vaginæ innascitur, quæ subjecti foecundi seminis stylum medium cingit & transmittit, ubi nihilominus non rarò exteriora quædam radiorum petala partim simul & apicibus carent & nullum omninò vel indicium seminis ostendunt, partim seminum quidem vesiculas & cortices, sed vacuos ferunt & inanes, sine debita ipsi seminali plantulâ, quibus etiam correspondet stylus non integer, sed corrugatus, tenuisque nec apicibus debite perfusus. Cyanus in classe florum fistuliformis confirmat, duplex enim etiam flosculorum genus fert: Sunt primò marginales, qui non secus ac radii medios in cyano segetum communi circumstant, quæis infundibuli formam assignant, oris aliquantum laciniatis; desinunt in tenuem & oblongam fistulam, in quâ quidem nihil, quod stamina, apices stylumvè ullo modo referat, insistent etiam castis & inanibus seminum vesiculis. Sunt insuper flores foecundi medii minores, in quinque lacinias tenues oblongas æqualiter divisi, è quibus stylus per medium tunicæ tubulum globuloso polline refertum transit notabilis, seminaque subsunt majora, perfecta; Iconem utriusque exhibet MALPIGHIUS. Alterum exemplum manifestum utique suppetit in Sambuco aquaticâ, arbore baccifera, cujus florum umbella candida notabilis. In eâ autem duplices etiam flores, quorum exteriores à mediis prorsus diversi, uno quinque partito solvuntur petalo, sine stylo, sine apice, sunt & manent steriles, de labuntur nullo unquam subsequo semine: Baccæ enim

suc-

succedunt non nisi illis, qui interiora umbellæ occupant, apicibus ut decet præditis. TRAGUS hanc Sambucum vocat Schwelcken: Die Schwelcken haben zu rings umhher grosse weisse Drielen / ein jede mit vier Blättlein / die seynd umb die andern kleinen weissen gestirnten Blümlein als Hütter oder Wächter gesetzt / die gekrönte Blum zu beschirmen. Cum prioribus solum petalis exornetur Sambucus Rosca in hortis coli solita, notissima ob globum nivis, cui similis nomen debet in vernacula, sterilis etiam in totum & frugiperda notatur, ab Hortulanis & Botanicis confirmatur. Alias plantarum flores apetali imperfecti audiunt. Videntur imperfecti potius dicendi flores speciosis petalis præditi, sed apicibus vel stylo destituti, hi enim non illi sine subsequo semine delabuntur. Imò, cum flos ad fructum ordinetur, an plantas, non nisi sola petala ferentes, floruisse dicemus?

Non possum non hic excurrere ad pleniorē considerationem florum, quibus beneficio cultura plenitudo conciliari potest. Ipsi enim frequenter in hoc sensu sunt imperfecti, petalis quidem gaudent, sed raro ferunt semen. Nunc verò optarem adesse mihi magistrum in arte, qualem FERRARIUS laudat Floræ l. 4. c. 8; multa exquirerem artem istam concernentia, quæ nunc sufficienter vix expedivero. Notum quippe quanta præstiterint, quos vel Floræ vel lucri amor egit, ipse benignior polus & melior terra juvit, assiduus labor liberalibus subsidiis promotus raris floræ ornamentis beavit. Tria huic digressioni dabo: Primo disquirendum videtur, quinam flores arte pleni, & quâ ratione, fieri possint vel soleant? Circa modos quidem & artes prolixus non ero, cum de aliis mihi non constet, quàm quæ in omnibus Botanicorum libris communiter traduntur. Quod itaque alias vel cœli, soli, alimentivè varietati, vel casui aut accidenti cuidam ignoro, à RAJO attribui solet, ut scil. satis simplicium florum feminibus inter plures iterum simplices pauci quidam fiant pleni, id arte quoque hortulani præstare tentant; Commodam proin
latio-

sationem, frequentem translationem, insitionem, &c. commendant. Obiter hic noto, quid ego observaverim circa notissimam cautelam, ne semina & bulbi, unde pleni flores debeant prodire, alio quam ante Plenilunium tempore terræ committantur. Cum enim venerandus mihi Parens, tædia vacillantibus cheu! subinde valetudinis amœniore florâ lenire solitus, tuberosarum Ranunculi radicum aliquas circa Novilunium, alias ante Plenilunium eidem terræ commissas, coleret, nullum sanè suo tempore in florum plenitudine discrimen fuit notabile. Jam ad ipsam florum plenorum varietatem, quorum quidem tale Schema collegi; omisso Ipse supplebis. Sunt ex arboribus

Pomiferis: *Malus, Pyrus, Punica.*

Pruniferis: *Prunus, Persica, Cerasus.*

Bacciferis: una polypyrenos umbilicatâ, *Myrtus*, & cujus fructus huic bacca, illi pomum audit, *Rosa*; altera non umbilicata monoppyrenos, *Sambucus aquatica*, dipyrenos, *Jasminum*.

Sunt ex Herbis

Flore discoide radiato: *Chrysanthemum, Calendula, Bellis, Matricaria, Chamamelum, Ptarmica, Tagetes, Xeranthemon.*

Gymnopolyspermis: *Clematis, Anemone, Ranunculus, Chelidonium minus, Hepatica nobilis, Fragaria, Malva.*

Corniculat: *Pæonia, Caltha, Aquilegia, Consolida regalis, Nigella.*

Tetrapetalis siliquosis: *Cheiri, Lercojum, Hesperis*; & multi capsulare *Papaver*. Cui si nullam habes rationem subjunge quadricapsularem *Daturam*, & quincapsularem *Altheam*.

Pentapetalis: *Lychnis, Caryophyllus, Viola.*

Pentapetaloides: *Paralysis, Auricula iussu, Clematis, Nerium*, ad arbores à Quibusdam relatum.

Bulbosis: *Lilium, Corona Imperialis, Fritillaria, Tulipa, Hyacinthus, Lercojum bulbosum, Narissus, Colchicum, Cyclamen, Polygonatum.*

Contra Flores non fiunt pleni, Arborum quidem reliquarum omnium & quod per se patet, illarum, quibus flos apetalos Julius est; herbarum autem itidem præter apetalas omnes, & requas plurimas, quæ in nominatis clasibus supersunt simplices, insuper *Papposæ lactescentes*, aliàs flore naturâ pleno dictæ; *capitate* seu flore fistuloso; *corymbifera* fl. nudo sive discoide non radiato; *Stellata*, *Umbellifera*; *Asperifolia*; *Verticillata*; *Gymnomonosperma*; *Monopetala*; *Tetrapetala filiculosa*; *Papilionacea*; *Baccifera*; *Pomifera*. Hæ sunt integræ classes, in quibus nullos plenos flores hactenus noravi; In catalogis quidem reperi citatos flores quosdam, e.g. *Cichorei*, *Convolvuli*, *Antirrhini*, &c. dictos Roseos, sed de quorum verâ plenitudine mihi nondum plene constat: In monopetalis exceptionem facit *Datura*. Qui in classe florum fistulorum duplex eorum genus ostendunt, pleni poterunt fieri & dici, siquidem marginales multiplicentur & radio ita pleno medios cingant, vel ipsis exclusis spatium soli occupent: Sunt autem pauci, & forte præter *cyanos* nulli, quos cum plenos citari videam, eos ita constitutos reputo. Huc spectant, quæ de *jace* à nigrâ pratensi RAJUS: *Habetur in occidentali Angliæ parte hujus varietas flore jaceæ majoris, hoc est, cum limbo seu circulo flosculorum majorum seu longiorum in margine, cyani in modum; hæcque non minus frequens quàm vulgaris ibi oritur. Hujus varietatis aliam varietatem observavit nobisque ostendit Thomas Willifellus cum flore pleno, cujus totus componitur ex ejusmodi flosculis, qui in margine illius sunt, nimirum oblongis & speciosis. Floribus plenis associari merentur dicti proliferi, nam & hi modò plenitudinem quandam exprimunt, ut *Primulæ* veris flores gemini, trigemini, modò iidem pleni simul sunt & proliferi, ut *Ranunculus tuberosus* flayus: Aliàs compositis floribus ad margines soboles adnascuntur, *Scabiosæ*, *Bellidi*, *Calendulæ*, sive alios pariunt, in ambitu matre minores. Aliud ab his & distinctum quid dicunt plantæ multifloræ, quarum flores non mutati, nisi in numero, extraordinariè pediculum exoriant, tale *lilium cruentum polyphyllum* Eph. Germ. d. 3. A. 1. O. 112,*

fuisse figura testatur. Patet ergo 1. plenitudinis non esse eandem ubique rationem: Flores enim citati partim pleni dicuntur, à multiplicatis petalis, e. g. *ranunculus*, partim à flore flori innato, ut *datura*, partim à flosculis marginalibus multiplicatis & mediorum spatium occupantibus, ut *calendula*. 2. Non modò unam classẽ præ alte. à esse aptiorem cujus flores fiant pleni, quod patet in bulbosis, quarum elegantes flores majorem partem habentur pleni, (anne quod ipsis maximè studuerint Florum amasii?) sed & in eadem classe quasdam paucas, imò fortè unicam fieri posse plenam. reliquis affinibus & cognatis usque in simplicitate manentibus. 3. Flores monopetalos difformes minus fieri plenos, magis autem & facilius reliquos, & quibus sua distincta sunt petala. THEOPHRASTUS *hist. 1. cap. 21.* de arborum floribus: *Nulla est inter urbanas alia flore vel bicolore vel pleno, sed si qua sit sylvestris profectò est. At in annuorum ex majori penè parte tales exeunt & bicolores & pleni.* Exprimit plenos tum per *αὐτὸν*, tum *διὰ τὸν*, priores videntur ipsi esse flores hodiè dicti compositi, tribuit enim singulis ipsorum seminibus singulos flores annexos, ut in *enico*; posteriores potius arte pleni erunt, quos describit, tanquam in flore alterum florem insidentem medium gerentes, quales *rosa lilio*, *viola* sunt. Quod autem spectat utramque citatam ipsius differentiam quoad plantas annuas & sylvestres, quid ipsæ ad plenitudinem conferant, non liquet. Perennium & annuarum flores habemus plenos, exempla id testantur *Caryophylli* & *papaveris*, &c. sylvestre autem quid dicendum sit vix constat, quod nobis sativum, aliis sylvestre est, imò sativas plantas omnes olim fuisse feras, PLATONI visum citat & examinat SCALIGER. Nunc ad alterum punctum, quo pleni flores considerandi veniunt partim ut fecundi, partim ut infœcundi & steriles. Fœcunda quidem semina post plenos flores innorescunt exemplo *papaveris* &c. *Fraga* talium florum ipse comedi, (quorum semina eandem cum aliis rationem habere videbantur) RAJUS Caryophyllorum, matricariae, chaniameli fertiliū meminit, HERMANNUS Tulipæ suæ sero-

Econtra Flores non sunt pleni, Arborum quidem reliquarum omnium & quod per se patet, illarum, quibus flos apetalos Julius est; herbarum autem itidem præter apetalas omnes, & requas plurimas, quæ in nominatis clasibus supersunt simplices, insuper *Papposæ lactescentes*, aliàs flore naturâ pleno dictæ; *capitata* seu flore fistuloso; *corymbifera* fl. nudo sive discoide non radiato; *Stellata*, *Umbellifera*; *Asperifolia*; *Verticillata*; *Gymnomonosperma*; *Monopetala*; *Tetrapetala siliculosa*; *Papilionacea*; *Baccifera*; *Pomifera*. Hæ sunt integræ classēs, in quibus nullos plenos flores hæcenus notavi; In catalogis quidem reperi citatos flores quosdam, e. g. *Cichorei*, *Convolvuli*, *Antirrhini*, &c. dictos Roseos, sed de quorum verâ plenitudine mihi nondum plenè constat: In monopetalis exceptionem facit *Datura*. Qui in classē florum fistulosorum duplex eorum genus ostendunt, pleni poterunt fieri & dici, siquidem marginales multiplicentur & radio ita pleno medios cingant, vel ipsis exclusis spatium soli occupent: Sunt autem pauci, & forte præter *cyanos* nulli, quos cum plenos citari videam, eos ita constitutos reputo. Huc spectant, quæ de *jacea* nigrâ pratenſi RAJUS: *Habetur in occidentali Angliæ parte hujus varietas flore jaceæ majoris, hoc est, cum limbo seu circulo flosculorum majorum seu longiorum in margine, cyani in modum; hæcque non minus frequens quàm vulgaris ibi oritur. Hujus varietatis aliam varietatem observavit nobisque offendit Thomas Willisellus cum flore pleno, cujus totus componitur ex ejusmodi flosculis, qui in margine illius sunt, nimirum oblongis & speciosis. Floribus plenis associari merentur dicti proliferi, nam & hi modò plenitudinem quandam expriment, ut *Primulæ* veris flores gemini, trigemini, modò iidem pleni simul sunt & proliferi, ut *Ranunculus tuberosus flavus*: Aliàs compositis floribus ad margines soboles adnascuntur, *Scabiosa*, *Bellidi*, *Calendula*, sive alios pariunt, in ambitu matre minores. Aliud ab his & distinctum quid dicunt plantæ multifloræ, quarum flores non mutati, nisi in numero, extraordinariè pediculum exoriant, tale *lilium cruentum polyphyllum* Eph. Germ. d. 3. A. 1. O. 112,*

fuisse figura testatur. Patet ergò 1. plenitudinis non esse eandem ubique rationem: Flores enim citati partim pleni dicuntur, à multiplicatis petalis, e. g. *ranunculus*, partim à flore flori innato, ut *datura*, partim à flosculis marginalibus multiplicatis & mediorum spatii non occupantibus, ut *calendula*. 2. Non modò unam classẽ præ alte. à esse aptiorem cujus flores fiant pleni, quod patet in bulbosis, quarũ elegantes flores majorem partem habentur pleni, (anne quod ipsis maximè studuerint Florum amasii?) sed & in eadem classe quasdam paucas, imò fortè unicam fieri posse plenam, reliquis affinibus & cognatis usque in simplicitate manentibus. 3. Flores monopetalos diffformes minus fieri plenos, magis autem & facilius reliquos, & quibus sua distincta sunt petala. THEOPHRASTUS *hist. 1. cap. 21. de arborum floribus*: *Nulla est inter urbanas alia flore vel bicolore vel pleno, sed si qua sit sylvestris profectò est. At in annuorum ex majori penè parte tales exeunt & bicolores & pleni.* Exprimit plenos tum per *ῥα ἀνδάνη*, tum *διανθῆ*, priores videntur ipsi esse flores hodiè dicti compositi, tribuit enim singulis ipsorum seminibus singulos flores annexos, ut in *cnico*; posteriores potius arte pleni erunt, quos describit, tanquam in flore alterum florem insidentem medium gerentes, quales *rose lilio, violæ* sunt. Quod autem spectat utramq; citatam ipsius differentiam quoad plantas annuas & sylvestres, quid ipsæ ad plenitudinem conferant, non liquet. Perennium & annuarum flores habemus plenos, exempla id testantur *Caryophylli & papaveris*, &c. sylvestre autem quid dicendum sit vix constat, quod nobis sativum, aliis sylvestre est, imò sativas plantas omnes olim fuisse feras, PLATONI visum citat & examinat SCALIGER. Nunc ad alterum punctum, quo pleni flores considerandi veniunt partim ut fecundi, partim ut infœcundi & steriles. Fœcunda quidem semina post plenos flores innotescunt exemplo *papaveris* &c. *Fraga* talium florum ipse comedi, (quorum semina eandem cum aliis rationem habere videbantur) RAJUS Caryophyllorum, maricarum, *chamæmeli* ferulum meminit, HERMANNUS Tulipæ suæ serotinae

tinæ ramosæ maximæ flore pleno flavo vario, cui æstate ferventior succedat aliquando capitulum oblongum trigonum, cæteris tulipis majus & robustius, quod dehiscens in tribus loculis sex seminum series ostendat more congenerum. Infœcundi sine spe seminis evanescentes sunt notissimi flores pleni *Ranunculi* tuberosi, *Clematidis*, *viola*, *cheiri*, *leucoii*, *hesper.* &c. & ipsi qui fœcundi fiunt, tales non semper, sed nonnunquam modò esse solent. Sub hæc florum plenitudine deficiunt semina modò prorsus & in totû, ut ne indicium quidem ullum seminis seminalisvè vasculi compareat, modò vesiculæ quidem exoriuntur futura seminum conditoria, sed manent vacua & inania, plantulam seminalem non suscipiunt. Desiderantur unâ modò staminum apices, modò etiam stylus, utpote quibus aliàs competentem locum sola petala hic copiosiora jam præoccuparunt: In quibus autem floribus petalorum gyri & multiplicatio apicibus & stylo locum relinquunt, iis fœcunda etiam semina succedere observantur. Hinc & flores plenos nonnunquam videas, quorum stamina petalis adnascuntur, aut apices non staminibus, sed petalis insident, quod in papavere aliquoties notavi: Ita & MALPIGHIIUS in *malvâ arboreâ* plenâ stylos & petala confundi refert, ut in summo tubam promant, infra semen vel vesiculam (inanem forte nonnunquam) fulciant; Similiter absentiam styli apicumque in *hyacintho*, *ranunculo*, *primulâ veris* observat, & loco staminum luteam quandam maculam. Sæpius flores *pæoniæ* magnitudine alias præcellentes miratus fui in hirsutis & crassis illis siliquis sive cornubus copiam exiguum granulorum vel rudimentorum seminalium non perducere ad maturitatem; toties enim imperfecta mansisse & germine destituta comperi. *Balaustia* non minùs speciosa copiam quoque suorum granorum dissecanti exhibent, ordinato in suis loculis situ, stylumque conspicuum, sed cadunt sine ullâ spe prolis è semine obtinendæ. Uterque iste flos apicum aurâ caret, posterior tamen magis quàm prior, cui nonnunquam quidem immiscetur apices, sed cœu in omnibus plenis ut plurimum obtinet, pau-

ci, non tot ac in simplicibus. In discordeis autem, quorum marginales flores stylo apicum vagina cincto gaudent, ordinariè etiam sperare licet fœcunda semina, secus in iis, quos carere partibus illis jam prius dictum. Et hâc occasione tertio disquiri meretur, an illa ex florum plenorum seminibus fœcunda plenos iterum proferant flores? Hoc attendi vult quàm maximè RAJUS, & quod satiatione non propagatur, pro Naturæ lascivientis lusu habet, hinc etiam plenitudinem pro essentiali differentiâ non agnoscit, vel hâc ipsâ de causâ, quod hæ varietates seminio non propagentur; ita quidem de plantis in genere, in speciali autem parte Ipse exempla suppeditat, quæ his repugnare videntur: *Calendula* maximæ multifloræ semen speciem suam plerumque propagare, neque, quantum expertus sit, calendulæ minoris semen unquam producere tradit; Idem ex PARKINSONO de *aquilegiâ* perenni virescente habet, cujus quoque semen satum speciem suam constanter propaget, nec diversi generis plantas producat. Notabile est, quod ex CLUSIO de *Pœonia* flore pleno rubro affert; Hujus fœritati non obstitit plenitudo, citatur enim ex ipsius seminibus prodiisse tres diversas plantas, caule, foliis, radice matrem plenè referentes, quarum tamen una tertio anno florem dedit, matris quidem flori concolorem, sed simplici sex foliorum serie constantem; altera autem byzantinæ florem imitantem, h. e. simplicem octo foliorum seriem habentem, colorem tamen magis rubrum & saturum, & ad nigredinem quodammodò tendentem; Tertia florem tulit plenum matri concolorem, vel etiam majorem, & singulis annis cornicula sive nuces, quarum aliqua semine prægnantes fuêrunt. Eandem instantiam ipse expertus fuit in semine *Xeranthemi*, quod à pleno flore collectum copiam emisit florum simplicium, unicâ plantâ reliquarum multitudini permixta, cujus iidem pleni flores. Non ita *Delphinium*, quod non semel omnes ex pleni floris seminibus flores reddidit. Quemadmodum ergò certior conservatur plenitudo in iis, quæ per avulsionem & radices propagari possunt, ut exemplo *Caryophyllo-*
rum,

rum, *Ranunculorum* patet, ita incertus magis est eventus seminum, ea modo ad simplicitatem redeunt, modò plenitudinem servant. V. detur quidem non posse aliquid accedere semini sub flore pleno; Quid enim semini *Xeranthemi*, quod aliàs margini seu radio nullum subest, sed solum disco, cum multiplicatis istis flosculis? Imò videtur potius semini aliquid decedere, scil. id omne, quod in petala extraordinariè impenditur; adde, quòd plenitudo semper semini aliquali impedimento sit. Nihilominus notabile est, quòd etiam *sistulosi*, qui naturaliter in *bellide*, *tagete* plani sunt, flores per semina propagentur, quòd GERARDO teste *Calendule* semina, quæ in disco marginalia sive majora sunt, sata plantas cum flore simplici plerumque dent; media minora, matri congeneres edant. Id utique in omnibus floribus compositis duplici florum genere ornatis explorari meretur, an & qualis prodeat differentia è seminibus radii foecundi & disci medii.

In secundâ plantarum classe, quibus flores à fructu in eadem modò plantâ semoti sunt, binis quoque mihi exemplis patuit, quàm ægrè ferant plantæ apicum defectum. Cùm enim primos *Ricini* globos antequam apices panderent, detraxissem, & novorum proventui cautè occurrissem, salvis quæ aderant seminum principiis cum suo thyrso, nusquam perfectum semen tricoccum obtinui, sed vacuas vesiculas hæsisse, tandem exhaustas & corrugas periisse conspexi. Similiter comâ *Frumenti Turcici* jam pandenda dextrè resectâ, binæ postmodum spicæ omni prorsus grano destitutæ comparuerunt, utut inanum vesicularum maximus esset numerus.

Pro tertiâ plantarum classe, quibus flores à fructu s. semine ipsis individuis sunt remoti, exempla suppeditant *Morus* & *Mercurialis*, de quibus cùm olim proluxius egerim in *Ephemer. Dec. 2. A. 9. & 10.* quapropter ea hîc non repetam. Sc. paucis, quemadmodum *Morus*, cui nulla in vicinâ fuerat sodalis florida, baccarum quidem ferax, plantulam tamen seminalem ne unicam concepisse visa fuit, ita pariter *mercurialis* testiculata è consortio flo-

rentium prorsus subtracta, copiosa quidem sed infœcunda omnia tulit semina, unde nulla spes novæ plantæ. Spinachia dein eandem culturam experta, simili suâ sterilitate omnimodâ, vacuisque vasculis, priora in totum confirmavit.

Hæc sunt, quæ præmitti debebant, fundata in Historiâ plantarum & observationibus: Nunc tentandum, quid pro Sexu earum colligi inde & erui possit. Transeo igitur ad Animale regnum, in quo Sexualem differentiam uno omnes ore fatentur, ex membrorum quippe munerumque tum in mare tum in foemina diversitate facile agnoscendam. Constat autem in hoc regno requiri ad generationem Semen Masculinum (seponantur hæc, si quæ Alicui supersunt, difficultates de generatione æquivocâ) cui elaborando & asservando certæ destinantur partes, quæ suo tempore liquorem debite præparatum & spirituosum excernunt, dum ex alterâ parte foeminarum Uterus cum ovariis, dictis quondam testiculis, concipiendo hinc & perficiendo foetui destinatur: In vegetabili regno (sepositis sponte nasci creditis, missis item nunc aliis propagandi modis particularibus & secundariis per gemmas arborum, bulbos herbarum, &c.) generatio per semen, naturæ perfectissimæ munus, universale conservandæ speciei medium, nulla peragitur, nisi præcedanei florum apices prius ipsam plantam debite præparaverint. Æquum ergo omnino videtur, his ipsis Apicibus assignare nobilius nomen & munus Partium Genitalium masculini sexûs, ut capsulæ eorum sint vascula & conceptacula, in quibus semen ipsum, pulvis ille, subtilissima plantæ portio secernitur, colligitur & hinc postmodum dispensatur; devenit enim ad summitatem plantæ, cum jam percolata satis & attenuata fuit, hinc secreta & efficax maximè facta: Hos uti apices seminis masculi officinam, ita seminale vasculum cum suâ plumulâ s. stylo partes genitales foeminino sexui competentes Plantæ pariter exhibent; Id enim novello foetui, quem concipit & cullodit, maternam utique præstat opem. Nihil hæc petalis relinquatur, nisi quod communiter ipsis assignari solet officium, depura-

tum scil. reddere succum, tueri tenella seminalia vascula, donec indurata magis contra injurias externas ipsis non indigeant amplius, tunc enim munere suo defuncta cadunt; Similem ipsa apicibus præstare usum, colligi poterit ex proportionem, quæ ipsis intercedit, annotatâ. Annuæ sunt istæ partes utrinque generationi inservientes, & nova quotannis spermatica organa producere cogitur natura pro novis gignendis foetibus; Non enim idem uterus perpetuo viget, norante MALPIGHIO, sed singulus quique ramus anno, quo luce fruitur, propriis gaudet spermaticis organis & foecundus brevi viget: reliquum verò suæ vitæ infœcundum transigitur; ut quæri possit cum THEOPHRASTO h. 4. c. 14. an eadem, an diversa dici debeat planta?

Quo tempore animalium mares semine turgere incipiunt, foemellæ ad conceptionem aptæ fiunt, utrinque ad unionem feruntur, & sub eâ copulâ, tam arctâ, ut una caro dicantur, masculino semine foemina perfunditur: In plantis simultanei pariter sunt motus apicum foecundantium & styli foecundandi, simul hæc manifestantur, sibi que proximè invicem in primâ citatarum classis adstant, in copulâ istâ hærent ad floris usque delapsum. Notabilis valde hæc unio visâ fuit STAGIRITÆ, qui speculatione ipsius librum primum de generatione animalium clausit; Plantis enim similia reddi animalia vult & inseparata, cum generant, idque naturam eorum niti, ut unum fiat, unde & quædam diu in complexu hædere observat: *Profectò, inquit, animalia tanquam planta divisa esse videntur, perinde quasi illas quoque postquam semen attulerunt, dissolvant & separe in sexum instum maris & femine.* Hæcque omnia benè à naturâ ordinata ipsi dicuntur, plantis enim aliud munus præter generationem non esse, quæ cum coitu maris & foeminæ peragatur, utrumque mixtum fuisse; Animalia verò, quibus ultra vitam sensus etiam est & sexus discretus, cum fungi munere viventis velint, tunc coire & misceri, & quasi plantas effici. Idem libro de plantis sic proponitur: *Si igitur natura masculinum cum feminâ miscuit, rectè processit; quia non invenimus functionem*

Etionem in plantis aliam præter fructuum generationem, neque animal separatum est à foemella nisi quibus horis non congregitur.

In regno animali Hermaphroditi utriusque sexûs partibus gaudent, iique non solum extra & præter naturæ ordinem in hæc vel illâ specie monstriosi, sed & in quibusdam ordinarii & ipsis proprii. *Cochlea*, ut SWAMMERDAMMIUS scribit, *utriusque sexûs particeps, penem albidum crassum, vulvamque in collo circumgestat.* Sic alterno incurſu conjunguntur, ut tanquam duarum *serrarum dentes* videantur inter se convenire, cum Solino de Testaceis, *vicissim agunt & patiuntur, immittunt simul & recipiunt*, cum RAJO & LISTERO Abbas *Marsilius*, confirmatus observationibus Cur. D. HARDERII. Sic forte & ostracoderma reliqua androgyra sunt, *principium maris intra se mixtum habent*, ut loquitur ARISTOTELES, quide piscibus etiam quibusdam ratione sexûs distincti ambigit, quod omnes gravidæ capiantur. *h. l. 6. c. 13. d. gen. an. l. 3. c. 11.* Sed hæc curæ sint Anatomiae comparatæ utilissimæ cultoribus. Major tamen animalium numerus est, in quibus evidens magis sexuale discrimen, scilicet mas & foemina distincta individua, sub eadem specie, ejusdem quoque matris proles, ubi ad generationem deveniunt, hæc in se ipsâ generat, ille in alio: In vegetabili regno major plantarum pars, scilicet omnes petalis apicibusque præditæ, apetalæ item, quibus tamen apices junguntur cum principiis fructuum, pollent Sexu utroque, sunt Hermaphroditi, se ipsas, quod hic omninò singulare, imprægnant, ex se ipsis quod conceperunt pariunt; Reliquæ floriferæ & proliferæ plantæ masculi & foemellæ partibus separatis gaudent, quidni & illorum munere fungentur, debitisque sibi gaudebunt nominibus & titulis? ordinantur ad se invicem ut vir & mulier, nec aliter etiam distinguuntur; sexu quidem non ob similitudinem, analogiam, metaphoram, qualem concedere solent communiter, duntaxat aliquam, sed reverà & propriè loquendo differentes. Equidem, cum tantus hermaphroditorum in hoc regno sit numerus, paucæ illæ, quibus flos & fructus ipsis individuis distant, vel eam maximè

ob causam animalibus relictae similes videri possint, ut marem & foeminam separatim ostenderent; & hoc ipso indicio sexus mixtus, alias multo obscurior futurus, facilius agnosceretur: Ipsa sane de consimili per omnes plantas ratione praecipue monuisse videntur.

Prima animalis lineamenta in conceptu post foecundationem comparent, & in Ovo incubationem praecedunt rudimenta foetus: In Plantis novus foetus, seminalis plantula, post deflorescentiam emergit in suis vesiculis, & semen suo tempore maturum ad instar Conceptus in terram ex hiantе vasculo projectum huic utero foliola sua infert, foveri, nutrirī & augeri in eo desiderat. Hunc conceptum agnovit iterum ARISTOTELES, (hunc aliquoties citari, nolim Te aegrē ferre, meretur in doctrinā de generatione citari) postquam enim sollicitē distinxisset semen plantarum & animalium, maribus γέννῃ genituram non σπέρμα assignasset, utrumque definit d. gen. l. 1. c. 18. Illam, quod a generante proveniens causa sit, quā prima obtinet principium generationis, videlicet in iis, quae coire natura voluit; Hoc, quod ex ambobus, mare & foeminā coeuntibus originem trahit; & tale semen plantarum omnium esse dicit, velut id, quod ex mare & foeminā primum miscetur, quasi conceptus quidam aut animal. Sane passim plantis sexum non tam negae, quā mixtum vocat, unde ita aliquoties: *Quibus non est mas à foeminā separatus.* Laudat insuper hoc nomine Empedoclem, quod plantis oviparum ortum assignaverit, semen ipse ovo comparat, utrumque titulo Conceptus donat, in illo principium plantae, hoc foetus locat. Non aliter THEOPHRASTUS de Caus. l. 1. c. 7. *Non ineptē Empedocles, arbores ova solent excelsis gignere ramis,* inquit. *Enimverò natura seminum ovis proxima est. Habet enim unumquodque alimentum in se, quo & durare temporis aliquantum valet, nec quemadmodum animalium semen, exceptis quae ova pariunt, protinus perit, ubi seorsim fuerit; haec enim alimento fulcita munitaque ad suum conservandum principium durare plus valent.* Mirum siquidem uterque ovi pullum & seminis plantam non viderit.

Modus explicandi negotium generationis in animalibus non omnibus probatur idem. Sunt, qui ex scemellarum ovarii vesiculas accersunt, masculinâ aurâ actuatâs, ut quæ continebantur stamina evolvantur, explicentur, sicque in conceptu ab ovario per Tubas in Uterum tenellus foetus cum suis membranâs & necessariâ primii alimenti portione deferatur, ad plenam ibi maturitatem nutriendus & augendus. Sunt alii, qui non ex sceminâ, sed ex semine maris foetuum primordia deducunt, s. visa in ipso animalcula in uterum cum liquore projici, vermiculos istos ovis insinuari, adeoque generationem ex verme potius quam ovo dicendam esse prætendunt. Non nostrum, tantas componere lites. Interim, quod in animali regno, ubi Sexus à nemine in dubium vocatur, determinari nondum potuit, quis in vegetabili modò expediri requireret, ubi non tam de modo generationis, quàm de simpliciter probandâ sexuali differentiâ, hâc quidem vice, præcisè sermo est. Enimvêrò, optandum utrique pro expediendâ felicius difficultate, ut quos plusquàm lynceo visu instruxit Optica, docerent quid globuli apicum contineant, quousque in partes scemellarum penetrant, integrine ad locum concipiendi seminis, quidve si rumpantur, fundant? Imò, nullum ne vel in ipso globuloso polline vel in vesiculis plantæ connatis, i.e. geniturâ imprægnante aut ovis nondum imprægnatis, germen valeant detegere. Patet tamen, pro diversitate sententiarum, juxta Hos fructum à masculo prodire, & à sceminâ tanquam in agro solùm foveri atque ali; juxta illos econtrâ, genituram maris non in uterum, ut plantæ semen in terram, spargi, sed comparari debere maris liquorem & plantæ apices, animalis conceptum & vegetabilis semen.

Ne quid desit pro continuandâ ulterius animalium & plantarum collatione, cùm artificiosissima illorum corpora nec maris nec sceminæ opera, sed in primævis punctis seminalibus à Deo creata & formata, postmodum evoluta solùm & aucta, reputentur à viris Acutissimis, notabile omninò est, idem de plantarum corpore organico latum esse judicium, tum ab iis, quibus primo
scemel-

foemellæ ovario omnium animalium illius speciei rudimenta placuit includere, tum quibus Elementa ad ipsorum dispersionem videbantur apta: Quod quidem vel ideò huc spectat, quoniam mas in utraque sententiâ nil potest, quod non æquè masculino plantarum principio adscribi possit. Cum veterum, quos hîc cito, monumenta illustrari possint hâc recentioris ævi sententiâ, imò sexus ad generationem unicè referatur, non incongruum fore reputavi, siquidem declamationem in Actu Magisteriali ante annum habitam, omiſſis tamen quæ huc non spectare videbantur, appendicis loco literis hisce subjungerem. Lege si placet & judica, sed rhetorum ornamenta à me non postula.

THEOPHRASTUS occasione Palmæ pulvere alterius conspergendæ, huic quodammodo simile, inquit, d. caus. l. 2. c. 13. in piscium quoque Genere evenit, cum mas editis ovīs vitale suum semen aspergit. Passim quoque phænomeni hujus meminit ipsius Præceptor, Pisces, ait, ova aspergunt, ac quemadmodum ajunt, magnam partem ovorum mares devorant: alia autem pereunt in aquâ. Quæcunque autem deposuerint in locis opportunis, ea supersunt. Etenim si omnia incolumia forent, nimia cujuscunque generis esset copia. Quin ne horum quidem quodlibet genitale est, sed quæ irrorârît geniturâ suâ mas. Etenim dum pariunt, sequens mas aspergit ova semine suo. Quæ igitur aspersa fuerint, ex iis omnibus pisciculi generantur; aliis alia fors est. h. anim. l. 6. §. 141. Item §. 156. 163. Quæ ova non attigerit semen, inutile fit ovum, ineptumque ad generationem. Porro: Singulas sœminas sæpenumero terni quaternivè deni sequuntur mares: ovumque quod eâ abscedente omiſsum fuerit assecuti aspergunt semine. Verum quia cedendo parit sœmina, plurima intereunt, quæ correpta aquæ fluxu dissipantur. Attritu umbilicorum excitari sœminam ad ova edenda, marem ad projiciendum semen, notat Scaliger: HARVEJUS eandem lactis s. seminis marium profusionem super ova sœminarum recens edita confirmat: LEEVENHOEK ranarum congressum & infiliendi morem eâ de causâ suscepi prætendit, ut foemellâ erantente sua ovula, mas tum simul in

ea deponat semen suum, quoniam nullo commodiori tempore id ovulis aspergere valeret; quo modo & omne genus piscium, membro masculino carens, semen suum intra foemellarum ova ejaculari soleat; Alium tamen, eumque singularem ranarum compressionis usum, uti & congressum ad instar avium, notat D. RIVINUS *At. Lips. An. 87. M. Majo.* Num lac illud masculinum partibus suis subtilissimis ovulorum tunicas penetret, foetumque praeconditum exciter, an verò animalcula intrent, sedemque ibi figant, disquirerem, nisi modum foecundandi non in piscibus modò negotium facessere, sed per omnes conceptionis animalium differentias se extendere deprehenderem; Sive maris aura per tubas, per vasa sanguinea, per poros uteri ad ovarium delata vesiculas foecundare, s. ovulum per masculinum miasma mucò inhærens devolvi & actuari dicatur, summa ubique penetrandi facultas supponitur. Sanè ARISTOTELES citatis piscium phaenomenis hoc epiphonema subjungit: *Quasi non ad quantitatem mas conferat, sed ad qualitatem:* Et cum ipso masculinum semen non tam materialiter, quàm efficienter concurrere, plures prætendunt. *In nullo animalium genere quod sciam, scribit RAJUS, genitura ovarium intrat, at ne utrum quidem ipsum in plerisque, sed solus halitus, & effluvia subtilia sufficiunt ad ova foecundanda, & embryonem intus conclusum vivificandum.* Hæc copuloxius, quò magis necessaria pro firmandâ sexuali plantarum foecundatione. Cùm floridi apices omnes, quemcunque etiam respectum habeant ad stylos, conveniant in aspersione globulosi pollinis super ipsos, natura autem superficiarium geniturae & ovi contactum sufficientem pro foecundatione hujus evidenti modò exemplo demonstraverit, quis vitio verteret, vagum floris pollinem destinari seminum vesiculis foecundandis. Communis iterum utrique regno difficultas est: Quicquid pro illustrando contactu ovorum & lactis à piscibus temerè in mediis undis effusi adduci poterit, faciet omninò ad confirmandam quoque efficaciam geniturae florum, ovulis vegetabilibus affusa. Si piscium ovis unda virus suum adychit, vel ad
mini-

minimum vim ejus non omnem destruit, quidnā fluidum aereum motu suo supplere coitum, & ventus sicibundas tubas desiderato imbre complere poterit. Equidem copia ista, imò abundantia farinacei pollinis, quæ ad ò luxuriat in planis quibusdam, non frustra nec ostentationis gratiâ adesse rectè creditur, sed compensatur illâ, quod ob distantiam de masculinâ aurâ necessariò frustrâ dispergi, & hinc foemellis decedere debet. Ad captandam itaque hanc auram s. pollinem ipsarum tubæ uterinæ ad eò conspiciant, extollunt se extra seminum involucra, breves ut plurimum, sed in frumento tureico, cujus grana ad eò occultantur, longissimæ, ut ne ulla apicum rore privetur. Cùm verò julorum pulvis uteros distantes foecundet, quæri posset, an aliorum apicum vis ordinetur unicè ad stylum, quo cum iisdem petalis includuntur, an verò se extendat etiam ad stylum vicini floris?

Ova piscium maris semine non irrorata ad generationem inutilia, & ex iis pisciculos non nasci ARISTOTELES docuit; gallinas item aliasque aves sine coitu nonnunquam ova ponere, vitello etiam & albumine plena, tamen irrita, principio foetus destituta, quibus utut incubatis pullus non nascitur. Idem confitetur, experienciâ confirmatus. Cùm omnium animalium foemellis, homini etiam, sua connascentur ovula, an simile experiantur fatum, aliàs videndum; Interim istorum ovulorum à piscibus editorum magnam copiam perire, (alioqui repletum iri maria & stagna, cùm singuli uteri innumerabilia concipiant, meruit PLINUS) cicatriculamque irritis ovis gallinaceis ita ut foecundis dispositam esse, certum est. Causa in genere masculini seminis defectus est, seu insensibile feminale quod in ovulo corpusculum debuisse suscitari. Quid vetat ovis hisce fatuis & sterilibus comparare fatuas item & steriles plantarum veliculas, masculinò apicum principio irroratas? Licuit hoc jam olim THEOPHRASTO, qui *hystor. l. 1. cap. 18. infecunda semina plantarum, velut ova semina, destitui humido & calido, ovis fecundis innato, proficere.* Calore utique & humore indigent universa semina, non autem in ipsis

consistit vis genitalis: germinis defectus irrita facit semina. Quàm verò convenient vel discrepent ova *urina* & sine gallo cooperante à solis foemellis posita, modò transeat. Hoc certum est, antecedere vesicularum seminalium exortum, sive comparere ovula antequam per dispersam masculinam auram actuantur; imò sine ipsâ ovi cortices & involucria, pericarpium item, ut in moris pulpa edulis, crescunt & perficiuntur, verùm non ad foetum, planta seminalis pro foecundo semine absolute necessaria non innascitur, deerat enim, quod à mare debebat accedere, cujus tamen tanta copia alibi frustra dispergitur; ¹⁷ *ovum* ova, non *ovum* foecunda: SCALIGER prætendit *ovum* ovum genitabile potius quàm foecundum debere vocari: *Non enim fert, sed fertur: fitque piscis aut avis: ut non fert piscem aut avem:* comment. in l. 6. *histor. an.* Verùm, utique quia ova irrita non fiunt piscem aut avem, scil. foetus principium, corpusculum sive semen organicum, ideo præcisè sunt ad generationem inepta; De cætero utraque foecunda & infœcunda æquè feruntur & ponuntur à matre, at piscem & avem in conceptu factum fuisse oportuit. Quid ovum vegetabile fiat, quidvè ferat, vice nostra exponat modò ROLFINCIUS: *Affirmamus arborem, fruticem & herbam generare, cum producit semen: Non autem arborem fruticem, herbamve generari, cum pullulat è semine, sed tum generatum, quod erat imperfectum, perfici.* Quibus si addiderimus, quæ Ipse SCALIGER in *comm. Theophr. lib. 1. cap. 7.* habet, patebit, quàm in hoc negotio hæserit, unicè ob detectam non seminalem plantulam: *Non igitur, scribit, fructum semen esse aut ovum puto, quale semen est animalis, sed foetum integrum dearticulatum. Perfectum, inquam, cæteris omnibus, nisi dearticulatione. Hæc extra vulgi opinionem, rudiora ingenia non admissura, scio.*

Ova ista volucrum infœcunda, nec maris vim experta, solent vocari subventanea, hypenemia, Zephyria, eo quod, ut ARISTOTELES rationem dat, aves verno tempore flatus
foe-

foecundos ex Favonio recipere videantur. Eò respexit quoque VIRGILIUS *Georg. l. l.* equarum furorem describens:

*Continuoque aridis ubi subdita flamma medullis,
(Vere magis: quia redit calor ossibus) illæ
Ore omnes versa in Zephyrum stant rupibus altis,
Exceptantque leves auras, & sepe sine ullis.
Conjugiis vento gravida (mirabile dictu.)
Saxa per & scopulos & depressas convalles
Diffugiunt:*

Possent isthæc verba conceptioni plantarum melius applicari, quàm animalium; hæc enim utut vento moveri sive excitari concedantur, foetum tamen inde non concipiunt: At illæ plus utique vento debent, siquidem vere tubæ foeminarum, totidem quasi ova, versa in Zephyrum stant exceptantque leves auras, sparsamque in eis florum farinam, & sine aliis conjugii vento tali gravidæ (mirabile dictu) concipiunt. Foecundum ita esset, quod hic sub vento sive aere, principio masculino infecto, à plantâ concipitur ovum, nec amplius aequipollerent subventaneum & sterile. Favonii etiam energiam deprædicat, sed & nimis extollit *PLINIUS lib. 10. cap. 25.* ubi annum naturæ ordinem in generatione arborum talem recenset; Conceptus Ipsi in germine, partus in flore, educatio in pomo: *Primus*, inquit, *conceptus*, *flare incipiente Favonio*, hoc enim maritantur *virescentia ex terrâ, quo etiam eque in Hispaniâ. Hic est genitalis spiritus mundi, à fovendo dictus, &c. ver inchoans. Catulitionem rustici vocant, gessiente naturâ semina accipere, eoque animam inferente omnibus satâ.* Quæ utique non sine grano salis accipienda; quis enim juxta antiquam fabulam equarum Hispanicarum vento gravidarum possit esse foetus, nisi fatuus, Zephyrius, mola?

Denique in universo animalium sexu distinctorum regno constans & perpetua lex viget, ad novi sub eadem specie individui productionem utrumque, marem & foeminam adeò necessariò requiri, ut si vel unum vel alterum desit, si partes genitales læsæ, imbecillæ, aut alio præternaturali modo affectæ sint,

maxi-

maximè in castratis tam maribus quàm foemellis, generatio quoque fieri possit nulla, frustranea sit castratorum copula: Non minus in vegetabili, si vel maris apices vel foeminae styli, maximè si utrumque deficiat, nulla proles sequitur, sive casae maneant vesiculæ, in quibus condi debuisset, sive planè nullum vel feminis vel vasculi seminalis se prodat indicium; adeò graviter luit unum alterius absentiam. Facit ergò etiam pro sexu plantarum exposita Florum plenitudo, & ipsam non raro consequens sterilitas. Causa hujus est defectus vel styli vel apicum, uteri vel genituræ; Deficiunt ista ob petalorum multitudinem parte quâdam vel obstructâ, vel consumptâ, vel obrutâ forte succi in petala derivandi copiâ; ceu fistularum fasciculos in folia elongari & absumi, ut nullæ lignæ fibræ uteri structuræ & colliquamenti vesiculæ relinquantur, ex MALPIGHIO RAJUS tradit. Cur hoc contingat in paucis, in dictis præcisè, non aliis, Tuæ aliorumque speculationi commendo; Item, alteram non minus gravem quæstionem: *Quid illa copiosa & extraordinaria petala formare soleat?* Qui principium formationis volunt Naturam, animamvè plantarum, eam hîc lascivientem vel ludentem accusabunt: Qui ad primævam creationem omnia referunt, forte à DEO creata quædam granula seminalia concedent tot petalis instructa, expressè in hunc finem, ut commodâ accedente fermentatione & reclusionem ipforum plenitudo oculos percellat; Vel aliquot ovula ad summum caulis delata, quoad sua modò petala evolvi, reliquis partibus in universum omnibus suppressis, dicent. Eadem urgere difficultas videtur flores fistulosos, aliàs planos. Num & istiusmodi fistulis instructa ovulorum quædam creavit Formator primævus: Obstat quidem bellidem fistulosam, quam acceptam refero D. HOFMANNÔ, nonnunquam degenerare rursus in plenam communem; Ad hæc etiam Hortulanorum querela est, redire plenorum quosdam ad pristinam simplicitatem. Sed ista transeant modò. Pergo in tradendâ sterilitatem naturâ. Quærit THEOPHRASTUS: *An ob aliquam offen-*

*ſam aut demptionem partis, arbor reddi infeunda poſſit, quemadmo-
 dum animalia? hiſt. lib. 2. cap. 5. Item: Inter flores mali medicæ, qui
 velut colum quandam erectam in medio habent, (ſtylum forte & api-
 culara ſtamina) ſecundos hos fore affirmant: Qui verò non habent,
 hos fore infeundos, lib. 4. cap. 22. lib. 4. cap. 4. Scilicet, ſterilitatis
 plantarum ratio non eſt eadem. Steriles vocantur Mercuriales,
 Cannabis &c. florentes, maſculi, at minus propriè. Pater enim,
 utut ipſe ſortum nec gerat, nec edat in lucem, quod matris mu-
 nus, malè tamen ſterilis dicitur, niſi caſtratus talis fiat, in plantis
 æquè ac animalibus; Steriles fœminæ, virgines viduæve plantæ,
 vigore maris non actuatæ; Steriles hermaphroditi, læſis vel fœ-
 mini, vel maſculini ſexûs partibus; Ne de ſterilitate accidenta-
 li ex vitio loci, culturæ &c. quid dicam. Prætermittere tamen
 nequeo peculiarem ex culturâ ſterilitatem, quæ Eidem THEO-
 PHRAſTO d. cauſ. lib. 3. cap. 23. perfectio quædam ſive melioratio
 audit: *Aquâ ferventi cùm quædam rigantur melioreſcunt, ut Malus
 verna, & Myrtus. Hæc enim ſine nucleo redditur, ut quidam affirmant.
 Deprehenſum id eſt fortuito, cùm myrtus juxta balneum ſtaret negle-
 ctâ. Quæ cùm ſine nucleo eſſet, ſemina ex eâ petentes ſerebant, atque
 ita genus huiusmodi Athenis eſſe cepit. Quæ hæc Myrtus apyrenos?*
 ſine nucleo, nullum in acino ferens nucleum, cujus fructus li-
 gno carent, juxta verſiones Interpretum. At velut mala pu-
 nica apyrena dicuntur RAJO, non quibus nulla ineſt grano-
 rum durities, ſed quibus minor, ita quoque hujus Myrti baccæ?
 Aut, an τὸ ἀπυρρὸν negat ſolùm præſentiam corticis ſeminum, an
 verò utriusque & corticis & nuclei? Aliud enim eſt nullum in aci-
 no ferre nucleum, & aliud fructum amittere lignum. Quod ſi
 myrtus apyrenos ob defectum utriusque, quomodo poteſt dici
 propagata ex ſatis ſeminibus, quæ ſemen verum, ſeminalem plan-
 tulam non habuit? Forſan Interpretæ cęſpitavit: τὰς δὲ ἀπυρρὰς
 γανομὲν λαμβάνοντες ἐφύτευον. Viderur τὸ φυτύνειν referendum non
 tam ad ſemina, quàm ad ramos, & vertendum fuiſſe plantare po-
 tiùs, quàm ſerere. Myrtus enim hiſt. 1. 2. c. 1. & à ligno & ramo*

provenit. Cæterum quid aqua fervens, s. rectius fortè calida, contributorit, alii disquirant! Pergo ad Malum vernam, cujus ead m citantur fata, aliquanto clarius explicanda. C. BAUHINUS recenser in *Pinac. p. 435. §. 3.* Malum sine semine interius in fructu. J. CAMERARIUS, §. 4. Malum non florentem, fructificantem tamen GESNERI: Hanc, omisâ priore, HERMANNUS quoque in *Catal. citat*, dictam *Catalog. Hort. Reg. Paris.* Malus fructifera, fugaciflore: Meminit etiam M. HOFMANNUS, Mali sine floribus poma ferentis. J. BAUHINUS Theophrasti Malum vernam, quæ fructum ferat sine nucleo, istud Mali genus fuisse censet, pergitque: *At flos fructus est principium, nucleus arboris: Semel igitur atque iterum violatam hic Natura legem, quis non videat? In eo se exercent subtilissima ingenia: multum nos interno principio tribuimus.* Videtur ergo Ipsius Malus non florida etiam non ferre semina, & sic unam esse arborem, quæ sine flore, ut GESNERUS, quæ sine semine, ut CAMERARIUS. Hoc ipsum autem confirmabant omnes, qui vel visam sibi vel cultam talem arborem retulerunt, testati nullum ipsi esse florem, nullum semen, sed instar ficuum trudi poma. Ipse tandem sub finem Aprilis hujus anni arbusculæ tali pro non floridâ habitæ non semel curiosus adstiri spectator, & in fructibus quidem modum prorumpendi aliis planè similem notavi, petala autem & apices nullatenus deprehendere potui. Insidens etenim petiolo suo parvulum pomum pandit in summo quinque calycis folia externa majora, totidemque intus minora, medium occupant plura erecta filamenta, scil. tubæ s. styli uterorum, quæ aliàs vicinis staminibus apiculatis ambiri & perfundi solent, ipsis hîc destituta. Jam tum in tantillo pomulo non difficile erat agnoscere seminum rudimenta, tanquam exigua alba granula in suis loculamentis: At hæc ipsa subsequo mense Julio, cum ad maturitatem suam jam pervenisent poma ista præcocia, nihil profecerant, sed corrugata nigricabant, vacuis de cætero loculamentis, non comparentibus plantulis seminalibus; Ut rursus deficiat utrumque simul, apices & semina. Patet ergo
fructi-

fructificationis terminum hîc esse æquivocum : Fert non florens arbor fructum, i. e. pomi carnem edulem ; Verè non fert fructum, quia semen non fert ; adeoque arbor non obstante fructuum copîâ sterilis. Scil. hæc poma non alii sunt fructus, quàm quales Mori baccas &c. dixi, ova subventanea, utut multum pulpæ habeant, infœcunda tamen, quia germine destituta. Hinc principium internum J. BAUHINI, quod forte hausit ex Theophraste, quo immutato cætera quoque, atque universam naturæ conditionem permutari necesse sit, erit vel plantula seminalis, quâ quicquid caret, per semen propagari nequit, vel apicum pulvis, sine quo nullum in ovulis germen. Enim verò cum Malus ista præter naturam apicibus sit privata, nec instar aliarum sexu distinctarum habeat marem à naturâ sibi coordinatum, mirum non fuerit, si forte apices non semper totaliter supprimi vel excludi possint, sed hîc & ibi quædam ipsorum portio irrepat, & ita florem inter tot fatuos unum alterumque fœcundum constituat ; Sanè, in tot à me dissectis pomis non nisi tria fœcunda semina, s. plantulâ seminali instructa mihi occurrerunt, tanto reliquorum numero supervacaneo. Quid causâ sit, cur arbor ista nec petala nec apices ferre possit ? vel inde obscurum mihi manet, quod nec primam originem ipsius, s. quâ ratione talis producat, hætenus resciscere potuerim. Ista poma apyrena ducunt me ulterius ad Uvas Agigartas Theophrasti, talis enim Vitis toties meminit, *caus. pl. l. 3. & 5. variis capit.* Modum quoque recenset, *Uvas*, inquit, *vinaceis vacuas faciunt, detractâ medullâ palmitis, quâ vinaceum gignitur.* Experientiam, quam hîc propriam non habeo, adduco alienam, SCALIGERI. Ipse in Commentario : *Mirum, tantum virum non fecisse periculum : qui de hac re scripturus esset. Nobis satis compertum est : in viridario quas Vites habemus agigartas, medullâ non carere, eas ex Taurinis huc curavimus, exigui sunt acinuli : Corinthiacas vocant. In libris Indicarum navigationum scriptum est, orientalibus locis grandissimis acinis peculiare esse sine ligno. Hoc anno, qui fuit humidissimus, ex vineâ nostrâ Antibesimâ, quam imperitiam*

vulgò moschatam vocat, hesternâ carnâ exhibuimus usitate magnitudinis tum racemos tum acinos in eis, nullo intus grano. Cum anno precedenti, qui fuit æstuosissimus, nec sine Comete & pareliis, terna etiam gigarta continerent, eaque tum maxima tum durissima. Propterea quòd igitur nihil esset hæc in naturâ periclitatus, ampliandum suo more censuit iudicium: Τὸ πρὸς τὴν ἄρεαν. Et alibi, de eximendâ totâ medullâ: Id quod cum à nobis curatum fuit, non solum operam, sed etiam vitam ipsam perdidimus. An hic etiam, ut in Malo verna, flos apicibus careat, determinare vix ausim. Possent autem insuper huc referri Cerasi fructus sine ossiculis, Berberis sine nucleis, Mali punicæ singulare genus, jam citatum, quod etiam nullum in acinis semen continere dicitur, &c. nisi talia negligenter nimis descripta essent; nec mihi omnia modò expedire possibile est. RAJUS istiusmodi plantas monstruosas s. degeneres species vocat, & exclusu quodam Naturæ ortas. Multum autem fallor, nisi melius explicantur ex propriâ ipsius sententia per inculcatam hæctenus sexualem plantarum conditionem.

Huc itaque deductâ Plantarum & Animalium convenientiâ in processu generationis, liceat cum D. BOHNIO non tam ovum ovo simile, quàm viviparorum generationem oviparorum productioni, addimus, plantarum conceptioni, pronunciare, attendendo nimirum magis ad essentialia generationis principia, quàm ad accidentales modorum perficiendi & pariendi differentias. Juvat sanè notare, uti gradatim & successive univocus generationis conceptus utrique regno restitui & compleri cœperit; (talibus quidem viventibus omnibus solebat communiter assignari, sed diversâ utriusque explicatione ipso factò negari.) Primus JOSEPH. AB AROMATARIIS Aristot. principium animalis in ovo, plantæ in semine realiter, sc. ad oculum demonstravit, & Harveo observandi diligentia inelyto ostendit: Fœminarum ovaria STENO cum Sociis manifestavit; Vegetabilium fœrus cum omni uterorū apparatu MALPIGHIVS; Primis animalibus plantisque ovula & semina in universum omnia adscripsit
SWAM-

SWAMMERDAM, MALEBRANCHE, PEIERUS, per Elementa dispersa concepit FABRI, PERRAULT, STURMIUS, quod deerat masculinum semen supplet GREWIUS, & hoc ipso invento multis Botanicorum æquivocationibus finem facit, multa veterum tradita illustrat & confirmat.

Exprobraverit eigò forsan non immeritò suo tempore Botanicis JUNGIUS, quòd maris & foeminae nomine pro lubitu quisque uti videatur: Nunc tamen suppetunt manifesta satis signa, pro dignoscendo Plantarum sexu, & constituta est regula, quæ hallucinationes ipsorum, ut MORISONI termino utar, ostendat. Eam ipsam autem nov-antiquam, & olim quoque Aliis probatam esse ex ARISTOTELE ET THEOPHRASTO licet colligere: Hic enim non modò Palmæ floridæ maris, scæundæ foeminae titulum expressè tribuit, imò à Botanicis se prioribus tributum supponit, verum etiam notabilem in arboribus differentiam (*κωνη* solet vocare, Interppr. reddiderunt publicam) citat loco non uno, quâ mas & foemina distinguatur, eamque à fructificatione & sterilitate desumit; Ille: *in plantis altera fructificat, altera non, ut olea & oleaster, ficus & caprificus* d. gen. l. 3. c. 5. Arbores item sub eodem genere diversas agnoscit, quarum hæ fructum ferant, illæ non ferant, sed ferentes adjuvent ad maturandum, ut inter ficum & caprificum evenit. d. gen. l. 1. c. 1. Palmæ exemplum ipsum non latuit, siquidem Auctor sit libri de Plantis Et adscripti, quærit enim an in plantis sexus foemininus masculinusque repariatur, aut an species ex hisce duobus sexibus commissa, ut EMPEDOCLI placuerit; conformiter etiam THEOPHRASTO, *In palmis*, ait, *si folia vel foliorum, (florum) pulvis, vel maris cortex samella palmæ apponantur, ut cohercant, citò maturefcent ejus fructus, casusque eorum prohibebitur; &c. Quod si forte ex odore masculi adduxerit quippiam ventus ad samellam, sic quoque maturefcent ejus fructus, quemadmodum cum folia (elate s. spatha) masculi ex illâ fuerint suspensa.* Similia ex PLINIO suo profert SALMASIUS: Mas unus inter plures foeminas itans, propiores quæ-

dem ipso penè tactu maritat, longius autem remotas, afflatu visu-
que & ipso etiam pulvere sibi maritas facit; illæ blandioribus co-
mis in marem pronæ nutant, &c. *Adeo est veneris intellectus, ut coi-
tus etiam excogitatus sit ab homine ex maribus flore ac lanugine (api-
cibus) interim verò tantum pulvere (apicum polline) insperso fœ-
minis.* hist. l. 13. c. 4. Et sic Ipsi Palmæ mas qui florēt infrugifer, fœ-
mina citra florem καρποφόρος sive βαλανόφορος; quæ tamen, maris
arbore excisâ, vidua postmodum sterileſcat.

Non desunt, fateor, ex parte utriusque Laudatorum Anto-
rum, quæ dictis obſtare videntur. ARISTOTELES agnoſcit ali-
cubi, eſſe in plantis, quod pariat & generet, ſed urget deſſe
τὸ ἐχθρὸν. hist. an. l. 4. c. 11.; ab EMPEDOCLE ſexum prius ſibi ſiſti
ſeparatum poſtulat, antequam mixtum ipſi concedat, libr. d. plant;
Palmæ exemplo ſubjungit Balauſtias, quæ eodem modo condu-
cant oleis unâ plantatis. Verùm utrique poſtulado ſatiſfaciunt
recenſitæ plantæ maſculæ, imprægnantes fœminam, in eâ gene-
rantes; quoad tertium diverſa & prorsus alia eſt conditio planta-
rum, quæ ratione vel umbræ, vel effluviſſorum, vel alimentis, &c.
ſe invicem juvant, cùm unâ plantantur, ab illis, quæ ſe juvant, ut
mas & fœmina, in negotio generationis.

THEOPHRASTUS quoque priorum oblitus videtur, cùm
Abietem marem & fœminam citat, Pinum item, aliasque plures
malè, & pro diſcrimine publicam iterum diſſerentiam conſtituit
in ligni mollitiæ, maſculo non competente; In quo utique mul-
tos habuit ſequaces, quamvis Botanici uſque controvertentes, an
Recentiorum picea Ipſius mas an fœmina ſit, necdum determina-
verint. Porro de Sexu ag. ns l. 3. c. 6. plantas mares alios abunde,
alios planè non florere, & contra in aliis mares tantùm fructificare
reſert, ſubjungens minus vetolimilia: *E floribus* (an iulorum
polline?) *arbores generari, ſicut ex earum fructibus, quæ fructum
parere poſſunt, atque ſpiſſe adeo exoriri nonnunquam utrinque, ut niſi
factâ ſemina nullus tranſitus ſit;* Denique ubi mas & fœmina am-
bo fructifera ſint, fructum præſtari meliorem à fœminâ, niſi
forte

forte mares ita libeat vocare. Quicquid sit, posteriora hæc prioribus sat claris non derogabunt, præprimis cum misera Theophrasti codicum corruptio communiter deplorari soleat, quæ forte istis aliquam occasionem dare potuit. (Novam à C. HOFMANNO relictam versionem non sine notis luculentis B. Prælidis VOLCKAMERI Genero D. THOMASIO cecidisse nuper comperi: Sic vel tandem, spero, inveniet Editorem Manuscriptum, ob Auctorem & Interpretem meliore fato dignum.) Hoc tamen maximè miror, quod d. *caus. lib. 2. cap. 13.* egregiè & planè ad mentem nostram locutus de palmâ, mox sequenti capite rationem redditurus, quamobrem inter congeneres plantas alia frugifera sint, ἀκαρπία καὶ κάρπια, quæ quidem fœminæ, illæ autem mares dicantur, causam sterilitatis ex molis largiore nutritione derivare prætendit: Quasi verò hanc ob causam Gallus ova non poneret. Minus forte obstat, quod alibi, RAJO etiam notante, palmam utramque tam marem quam fœminam fructiferam facere videatur: *Palmarum*, scribens, *genus aliud fructiferum, aliud sterile; fructiferarum alia mares, alia fœmina, hist. lib. 2. cap. 8.* Toties enim aliter sentit, nec sibi ipse spero, contradicet. Forte Palmæ quædam nec ad florem, nec fructum pervenientes, vitio loci tales dantur, alia autem alibivè feraces, hæc flore, illæ fructu insignes, utraq; fructiferae Ipsi dicuntur. Cæterum quoad differentiam, quâ mas præ fœminâ durior & siccior dicitur, eam utpote accidentalem non magis hîc attendo, quàm diversa viri & mulieris temperamenta: Mares autem porro, quemadmodum nullibi in utroque regno fructum ferunt, ita nulli non florent interrim ex eorum pulvere sive flore, quocunque spargatur, extra fœmella ovarium, nusquam planta generatur, uti nec à sparsâ, nisi ad ovum, geniturâ animalium fœtus. Pater itaque ex omnibus hætenus fundatis, cum Botanici disceptantes Mercurialem testiculatam hi marem illi fœminam vocant, non attendi hîc quamcunque illam signaturam sive similitudinem binorum globulo-

rum cum testiculis masculorum; fructus enim sunt, & foetum intra se alunt, quod non nisi foeminae competit. Eadem ratio est de Phyllo, quod antiqui in arrenogonum & thelegonum, mariparum & foemini parum diviserunt, cuius obscuritate offensus SALMASIUS, sanè multa, inquit, turbant veteres herbarii, nec semper sibi constant, nec paria scribunt; quorū negligentiam heic & in aliis rebus sæpe sum miratus; Clarè illius naturam explicat MAGNAL, nisi quod nomina commutet: *Ex maris semine phyl- lum utrumque* (spicatum Ipsi & testiculatum) *nascitur, semina enim sterilis est*, quæ melius fertilis hætenus constituta. Nisi forte is nominum illorum sit sensus, qui herbæ cratagone dictæ; quam SALMASIUS hoc nominis nactam fuisse tenet propter virtutem, quam obtrinet ἐν τῇ γυναι: *Nam pota facere potis est, ut mul- lier puerum pariat*. Si credimus, subdit PLINIUS. Omnes aliæ plantæ in marem & foeminam distingui solitæ, eo ipso, quo fe- runt utrumque & illores & semina, non sexu disjunctis, sed her- maphroditis sunt accensendæ: Pœonia e. g. veronica, anagallis, abrotanum, cornus, &c. hætenus etiam sine fundamento Filix mas & foemina audit. LAUREMBERGIUS mala Persica, quorum carnes ab ossibus abstant, notat censei fructus Persici foeminae; quibus sicmiter adhærent, masculæ: In cydoniis, quæ oblonga sunt, assignari maribus, rotunda foemina; pulpam quoque pal- lidam masculo, foemellæ candidiorem à Gallis adjudicari. Ita qui- dem cum vulgo loqui licet, sed sentiendum cum Eruditis.

At, quò abripior! Videor præmissæ in exordio propositionis immemor iusto confidentius scribere. Videlicet ita versari solet animus circa id, quod probat, & agrè deflectit ad consideran- dum, quod deamatae sententiæ contrariatur, dum ipsi expolien- dæ totus inventus est. Accingor itaque ad alteram propositi par- tem, expositurus dubia sub meditatione priorum concepta. Absit autem, Thesale, ut novam tibi molestiam prolixâ epistolâ crea- re præsumam, super sedulo corrasioni suspicionum & rationum, quæ contra sexum formari possint multiplices; Quemadmodum

recen-

recensitis plantarum phaenomenis & observationibus induci me passus sum, ut pro Sexu plantarum scriberem, ita non alios scrupulos, quàm binos præcipuè ad experientia punctum referendos, at eò difficiliore exemplum, hâc vice proponam.

Primò, dantur Plantæ, quibus Apices sunt, & valdè copiosi, sed nulla semina. Atqui credibile non videtur, omittas esse in quâdam plantarum specie foemellas; Frustrâ enim essent masculi, utut numero multi, & finem natura suum, fructificationem, ita non assequeretur. Lycopodium sive muscus terrestris clavatus julaceos fert flores in pollinem abeuntes, ut prius jam notavi: Equisetum quo asparagus protrudit tempore, clavato terminatur capitulo, apicibus conferto, & arborum julos egregiè representante. Pulvis, quo utrumque scatet, copia globulorum est, & more solito diffatur in auras: Prostat prior in officinis, & Semen Lycopodii audit. Hic ergò abundat semen masculinum, verum non correspondet foemininus sexus, desunt styli, vascula seminalia, semina; Nec enim equisetum aut lycopodium illo pulvere scripurem. Fateor, utraq; planta est ex classe illarum, quas imperfectas vocant, prius ab hâc nostrâ consideratione pro nunc exclusas, tanquam flore & semine vel nullo vel minus conspicuo præditas, quarum adeoque ortus & propagatio obscurior; agrè tamen sententia nostra patitur tantam seminalis auræ copiam frustrâ dispergi. Equisetum quoddam polyspermum C. BAUHINUS recenset, cui grana plura ad articulorum commissuras adnata; At qualia ista grana, gallane sint, an vera semina, cum quæsit licet nunquam mihi occurrerint, & Botanicorum plures non tam sibi quàm aliis visa relativè adducant, determinare non audeo.

Secundò, videor mihi observâsse generantes foemellas sine prætenso masculino semine. Alterum inconveniens. Frumenti Turcici allegata binæ spicæ foecundis quidem granis destituebantur in rotum, ut supra retuli: at tertia, prior tamen in ordine nascendi, undecim foecunda semina, plantâ suâ, ut in hâc classe decet, instructa exhibuit, & sic absolutam masculini pollinis necessitatem

infringit, utpote cum officio ipsi assignato directè pugnans. Ne quid subriceam, major granorum pars & in hâc spicâ erat vacua, & ex ordine ovorum subventancorum; undecimi tamen illa, foetibus suis prædita, Patrem arguunt, & postulant designari, quid foecundaverit? Non exactè sublato fuisse apices, paucos superstites etiam nonnisi paucis granis foecundandis suffecisse, ipse mihi respondissem; nisi ipse quoque cautè & prorsus illos sustulisse, imò bis idem observâsse, mihi visus fuisset. Alias congeneres in viciniâ florentes acculare non poteram, à sociis enim longè remotam ipsam studio plantaveram.

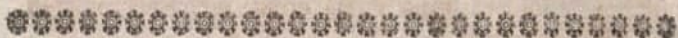
Tandem, post Mercurialem & Spinachiam egregiè in confirmando sexu vegetabili conspirantes, Cannabem quoque foeminam maris consortio subtractam duxi. Verumenimverò tres ex campo in hortum translatas plantulas, primis indiciis pro foemellis agnitas, sollicitè cultas, nulla vicini maris suæ speciei flore exhilaratas, plurimis tamen granis foecundis suo tempore onustas deprehendi, & agrè, fateor, tuli: hanc enim in diversum à sociis ituram nullo modo suspicabar. Mecum ipse igitur causatus, vel serò nimis illas plantas è florentium segete, in quibus forte præcoces aliquæ florum suorum farinam jam sparserant, fuisse semotas, vel in horto alias plantas in copiâ florentes impragnâsse avidas foemellas, (admodum quippe & latè excreverant) ut in animali regno foeminam à diversæ speciei masculo imprægnari posse, nemo in dubium vocat; imò unde natum proverbium: *Africa semper aliquid novi.* (Nova etiam hîc difficultas, an foemella vegeabilis imprægnari possit à masculo diversæ speciei, cannabis foemina à lupulo mare, ricinus apicum globis privatus asperso Frumenti turcici pulvere? &c. an, & quàm mutatus inde prædeat foetus.) Quapropter seminanda cannabis grana ratus, & vasculum ex omni plantarum viciniâ in locum solitatum transferendum, alterâ æstate experimentum repetii: Et ecce! fors tulit, tres foeminas totidemque mares observare, his itaque in staturâ quidem jam aliquatenus proVectis, (peregrinè enim aberam)

ante-

antequam tamen panderentur apices, resecatis, reliquarum fata sollicitus expectavi. Utrique in singulis, quemadmodum ante annum observaveram, ingens copia comparuit seminum subventaneorum, s. vesicularum inanum, plantulis carentium; Nihilominus fecunda quoque numero non adeò pauca aderant, ea maximè, quæ cauli proxima & prima ordine crescendi, reliquis tardioribus potius cassis & irritis.

Quid ergò, cum me ita deserat fallax experientia? Scilicet, difficilior inde fit judicium, dignumque adeò BOYLEO est effatum, quod occasione Experimentorum quæ non succedunt, vel saltem eventu, quàm optaveras, diverso, reliquit: *Experimenta, quibus dogmata vel theoretica vel practica superstruere exoptas, cautissime & sæpius exploranda, nec illis, quæ semel duntaxat perfeceris, nimis esse fidendum.* Non est tamen, quòd animum despondeam, etsi experimenta quædam votis perpetuò non responderint, momente Philosopho, dari plures ejusdem sortis comites. Quapropter nova jam concipit animus, pro futurâ, quam Deus concesserit, æstate; nec sexum plantarum, quem ipsa natura indicare videbatur, pro quo major observationum pars militat, adhuc explodi patitur. Non equidem tempestate quasi huc delatus, ad istam sententiam tanquam ad saxum ad hærescam; Potior erit veritatis ratio: Sed circumspectâ undique & diligenti *ἀναβίη* occultos forte priorum observationum errores, si qui subsunt, evitare studebo, aut suspensiones, quas pro declinandâ quæ ex fecundâ Cannabæ est difficultate microscopio usus concepi, firmare tentabo. Tibi autem Honoratissime Domine Fautor & Collega, cui dicata Epistola, dijudicanda quoque nunc submittitur. Te laborum socium & coinquisitorem veritatis invitare eò minus dubito, quò magis Naturæ Curiosum ipsa officii ratio obligat: Tu modò hæc maximam partem inter belli turbas & publicas patriæ calamitates concepta æqui bonique consule, perface, si quæ vera deprehenderis, quæ secus, corrige: Moneri & doceri, mihi

favoris tessera erit. Vive sub umbone gratiæ divinæ, & vale
quàm optimè, Academiæ splendorem, Physicæ augmentum felici-
tèr promove. Dab. Tubingæ. è Musæo meo. d. 25. Aug.
A. clb lbc LXXXIV.

A. A.

Ode.

NOvi canamus regna cupidinis,
Novos amores, gaudia non prius
Audita plantarum, latentes
Igniculos, Veneremque miram.

Favete, quotquot vatis Horatii
Docto movetis pollice barbiton;
Quod gloriosum sit Poetis,
Pescit opem mea Flora vestram.

At vos amantes, aut animantium
Greges, qui adestis nunc date congruas
Castasque voces, comprobate
Phanomenis recitanda vestris.

Pansus favoni Flos tener halitu
Pomæ futuri flamina seminis,
Sexum maritans differentem;
Tunc Apices etenim crepare

Solent hisulei, spargitur undique
Farina, flavi copia Pollinis,
Pulvisque totus delicatus
Aere provehitur secundo.

Hic semen esto, masculus hic liquor,
 Colata succi portio porior,
 Vicina consergens tubarum
 Ora, stygiumque super anellum
 Profusa largè; Sic muliebria
 Membra irrigantur, copula sic palam
 Fit conjugalis, non morabit
 Stirpibus ista Venus pudorem.
 Hue liliorum vel nimum breves
 Flores amana ferre iube rosa,
 Anthera, virus seminale,
 Ecce tubarum uteris dicatum,
 Facundat ipsas; Scilicet hermaphro-
 ditus notatur pleruma stirpium
 Pars, membra sexus utriusque
 Dum generant benè copulantur.
 Sylvas petamus, quò vocat arborum
 Flos singularis; respice, penduli
 Turgent nucamentorum Juli,
 Sulphuream pluviamque fundunt:
 Hæc parte mas est flori dapinus, az
 Quà parte prodit principium nucis
 Famella; diversis vixissim
 Arbor agi patiturque membris.
 Serrata sicut cochlea dum coit,
 Immittit utrinque & recipit simul,
 Ut masculum intra se recondunt
 Principium ostracoderma mixtum,
 Fumosa non sic juniperus, neque
 Olera laurus, palmaque nobilis;

Mirare fructu destitutas

Floriferas, sine flore fructus

Illas feraces, ut specie tamen

Suâque formâ conveniunt benè;

Sic bruta, sic differre sexu

Non homines aliter notantur.

Quid poscis ultra? Si dubitas tamen,

En plura! Zyphi nota volubilis

Potoribus, spina culinis

Notum olus, agricolisque duplex.

Vellendâ faciens cannabis, herbaque

Cui nomen habet mercurii, docent

Quod matris ejusdem serantur

Progenies, pueri & puella,

Gallina qualis dum ovula concipit,

Reddenda galli semine virvida,

Post dura conceptu absoluto

Testa tegit rudimenta pulli;

At virgo si qua vel vidua edidit,

Dixere subventanea & irrita,

Spes inde planè nulla fœtus,

Plena licet scateant liquore:

Qualisvè piscis, dum studet edita

Servare fuso semine granula,

Non curat externum involucrum,

Non rapidis prohibetur undis:

Talis videtur pars bona stirpium,

Cui nata primùm ovaria, polline

Hinc tacta, mox turgent recenti

Germine, principioque planta;

Nam crescit unâ mixtus in arâ
 Uterque sexus, proxima fœmina est,
 Cùm semen, ut fumum, mariti
 Ventus agit tenuemque spargit.

Sed tolle florem, vel reseca stylum,
 Marivæ castam subtrahæ virginem,
 Castrabis herbas, seminumque
 Sic genesin prohibebis omnem.

Sunt cassa quæ tum semina & irrita
 Fœmella molitur, neque perficit:
 Cur ergo flos plenus superbit,
 Qui sterilis sine prole vivit?

O mira plantis atque animalibus
 Asserta jam dum convenientia!
 Quod vivit & prolem propagat,
 Omne modò generatur uno,

O magna virtus ingenii! cui
 Deprensa primùm talia sæculis
 Ignòta; Natura dicati
 Laude tuâ stimulentur omnes.

O summa, mundi causa, potentia!
 Tu quem creasti jugiter ordinem
 Servare natura, tuamque
 Autor amas renovare terram.

f.

A. E.

APPENDIX II.
MICHAELIS BERNHARDI VALENTINI
RESPONSORIA

Ad
DN. D. RUDOLPHI JACOBI CAME-
RARI

EPISTOLAM DE SEXU PLANTARUM.

VIR CELEBERRIME.

Sexūs mei prorsus obliviscor, quod politissimæ & omnino teneræ Tuæ de *Sexu plantarum* Epistolæ non citius respondeam, cum Viros id promptè expedire deceat, quod foeminae (quæ dum comuntur, annus est nimis retardare solent. Ast quam ingratis meis necō moram, haut agrè ferēs, *Amicorum optime*, cum & serius appulerit scriptum nobilissimum & in Amicorum meorum manibus aliquantisper fuerit detentum; unde quod dudum fieri debebat, cunctando rem restituo, & utinam eadem, quā in me feudum hoc elocasti, specie & eruditione restituere valerem! ast quī valerem? cum omnem hujus rei fundum ipsemet occupāis, ita ut nequicquam amplius supersit, quā ut ambabus, quod dicitur, manibus, in sententiam Tuam complodam, quam in Eruditorum salivam commisisti. Plaudat sibi Latium & in cœlum usque evehat MALPIGHIIUM, Argo licet oculatiorem: Plaudat sibi Britannia de GREVVIIS, RAJIS, MORISONIS in intima plantarum viscera cunctibus: Habemus Hectores, abstrusissimum illū sexum distinguentes & quā prorsus usque de-

defraudata erat, virilitatem Floræ reconcilians. Virum Te præstas, Hæctor Candidissime, & dum

*Novi cantasti regna Cupidinæ,
 Novos amores, gaudia non prius
 Audita plantarum, latentes
 Igniculos, Veneremque miram
 Favemus!*

Nec est, ut vadimonium hîc deseras, quàm pauca & exigua, quæ Tibi scrupulum injiciunt, difficultates factis imposterum experimentis dubio procul expiraturæ sint; & licet non expirent, aliis tamen longè gravioribus rationum momentis nequicquam derogant, cum à potiori semper denominatio sumatur: & quis sciverit, annon alcohol illud, quò vernantes Equiseti stolonæ & asparagi sunt impleri, stylos quosdam in fibrarum interstitiis latentes inundet, quos tanquam aliarum plantarum hermaphroditicarum semina stylosque seminales imprægnare possit, quòd ipsum tamen non prius asseruero, quàm oblatâ occasione quid de iis observaverim. Alterum verò de foemellis absque masculi connubio Tibi generasse visis, minori, ut existimo, difficultate scætet; ut enim non dicam in quibusdam virtutem seminalem, aut etiam pollinem illud seminalem modò quasi invisibili per interiora fibrarum spatia circulari & tandem ad stylum seu uterum devenire posse, sane quæcunque fuerit illa distantia, quâ aut Frumentum Turcicum aut Mercurialis foemina à maribus sibi destinatis separantur, tanta tamen esse non potest, quin à proportionatis horum particulis seminalibus per ventos apicibus excussis & in aere volitantibus imprægnari possint, cum Te neutiquam lateat, quantâ sæpè locorum, imò regionum intercapedine actiones fiant magneticae, per effluviorum ejusmodi contactum unice explicandæ: Interim nollem me Arbitrum constituere Eruditionis Tuæ edecumatae, cum meum, ad quod provocas, judicium, eò non aspi-ret, ut Viro-rum in his talibus versatissimorum placitis se mi-

seat & quam jure promerentur, gloriam affectet. Tibi debentur gratia, qui glaciem fregisti: Tu

- - - *Phyllida solus habeto.*

Quod verò Thessalo Tuo astimatissimas ingenii Tui dotes inscribere non dubitaveris, illud amoris Tui unice adscribo, quem ut gratà semper recordatione veneror, ita de reciproco erga Te affectu meo nunquam non securus esto. Ita vale, cum universà, quam exornas, familià. Vale terque quaterque!

Tuus ex animo Totus

THESSALUS.

APPENDIX III.

DE

NOVO HÆMORRHOIDUM

COECARUM REMEDIO, MURIBUS

sc. MARINIS,

EPISTOLA

D. CHRISTIANI MAXIMILIANI

SPENERI,

Ad

D. MICH. BERNHARDUM VALENTINI,

PP. & p. t. Acad. Giss. Rectorem.

MAGNIFICE DOMINE,

PATRONE VENERANDE!

Utur in minimis sapè maxima sit Creatoris Optimi potentia, videas tamen haud paucos, in perscrutandis Corporum Naturalium deliciis occupatos, naturali quadam animi proclivitate in ea ferri, quæ splendore quodam exten-

tinuò

ternò coruscant, miraue colorum, quâ distinguuntur, varietate oculos effascinant, insuper habitis visui ingratis. Cumprimis autem in *Marinorum* descriptione hoc ipsum observare licet, quæ (si, quod res est, dicere velimus) ad pompam magis & delectationem, quàm utilitatem est composita, adeò quidem, ut admirandam aliàs concharum varietatem nonnisi ad *mentis & oculi* (ut titulus habet) *recreationem* descripserit Italus Curiosissimus, PHILIPPUS BUONANNI; nec ad alium finem in *Gazophylacéis* & *Museis* Eruditorum, tam Germanorum: BRACKENHOFFERI, MAJORIS, SCHEFFERI, VOLCKAMERI, WALDSCHMIDII, HIEGELII, SPOHRII & quod B. Fratris olim erat, nunc Illustris TSCHIRNHAUSII: quàm Exterorum, HERMANNI Lugdunensis, VAN BURG, VINZENTII Ambstelodamensium, BARTHOLINI, WORMII Hafniensium, Du VERNEY Parisiensis, ostentantur: In quibus è contra ea sæpe desideres, quæ ab aliis, usu magis, quàm specie externâ corpora naturalia metientibus, hisce si non præferuntur, eodem saltem loco atque pretio habentur.

Non sine indignatione hoc nuperrimè videre licuit, quando intermutuos sermones cum Amico conjunctissimò, DN. OELFENIO, Med. Cand. Dignissimò & in rebus naturalibus exquirendis Curiosissimò, reciprocatos, in notitiam insolitorum quorundam corporum pervenirem, quæ (ut in TAB. I. *Fig. 1. 2. 3.* offeruntur) vulgò *Mures Marini* audiunt, ab aliis verò pro *ovis Rajæ piscis* habentur & in *Museis* instructissimis, solo Brackenhoferiano exceptò, hætenus desideravi, utut (quod præfiscini dixerim) bene multa illorum usque frequentaverim: Quod eò pejus me habebat, quod, cum paulò curatius in hoc negotium inquirerem, etiam ab ineruditâ plebeculâ compirerem, murium illorum probatissimum in curandis *hemorrhoidibus cæcis* usum esse. Equidem si omnes concharum, etiam pretiosissimarum myriades in acervum colligas, vix ullam reperies, quæ præ aliis prærogativam quandam effectivè habeat, cum in virtute, absorbente scilicet, &

ut loquuntur, præcipitante singulæ convenient, adeò quidem, ut haud pauci sint, qui eam ob causam nimiam, quæ in iis colligendis locatur, curiositatem rideant & tantum non pro crepundis habeant. *Mures* autem *Marini*, ab omnibus hætenus insuper habito, tali virtute gaudent, quam in rarissimis concharum picturis frustra quæteres; adeoque majorem præ aliis considerationem promereri videbantur. Facile Tuum, *Vir Magnifice*, assensum mihi compromitto, cum, si quis alius, in describendis rebus naturalibus ea semper feligas, quæ non delectant solum, vel inani sterili-que speculatione oculum animumque, pascuntur, sed quæ profunt insimul & aliquem eumque infallibilem in foro Medicò usum præbent. Testantur illud Dissertationes Tuæ edecumata eruditionis, quas, me ex parte cohabitante, è Cathedrâ Academicâ in salivam publicam emisisti, *Disputationes* sc. de *China China*, de *Ipecacuanhâ*, de *Lapide Porcinò* & in itinere olim ad D. CLEYERUM in Indiam usque excurrrens *Epistolâ de Moxâ*: Testabitur etiam mox, ut nuper stipulatus es, proditura *Fabarium S. Ignatii descriptio*, Europæis hætenus ferè omnibus ne nomine quidem cognitarum. Quibus si *muribus*, quos hîc describo, *marinis* pabulum aliquod induleris, crit de quò tenuitate meæ gratulabor admodum.

Quam misera autem *murium*, ut audiunt, *marinorum* sit conditio, vel exinde colligas, quod neque latibulo quodam gaudeant, neque locum (ut suprâ dixi) hætenus in Curiosorum scriniis invenerint. Dum igitur secundum illud Poëtæ:

Mus miser est antrò, tantum qui clauditur unò,
miserrimus sanè noster est, qui nullò, etiam in ipsò natali, gaudeat locò, cum ab aquis, in quibus succrescit, marinis, tanquam palea quædam, ad littora ejiciatur.

Unde fortè est, quòd & à Medicis hætenus planè non examinati sint, quibus & nomen eorum nauseam movere poterat. Ast verò cum neque bufones, neque lacertas, neque serpentes, neque scorpiones aliaque horribilia magis nomina reformident eaque

Pana-

Panaceis suis theriacalibus immisceant, cur à muribus his tanto-
perè abhorrent? quibus nil nisi nomen cum animalibus istis exo-
sis est commune, cum essentiam & naturam si spectes, ab his torò
cœlò differant.

Hoc quidem certum & extra omne dubium locatum, quod
mures nostri marini è Regnò quoque Animali proficiantur, ne-
que ad Vegetabilia, ut nonnulli etiam Medici perperam arbitran-
tur, in specie autem cortices, ut primò intuitu videri poterat, re-
ferri possint, cum, si recentes adhuc ex aquis protrahantur & ex-
siccati dissecantur, vel etiam igni admoveantur, odore suo pen-
narum combustarum foetorem referant, adeoque salis volatilis
alkalini, in Regno Animali, non verò vegetabili, aliàs copiosissi-
mi, abundantiam quam abundè testentur. Interim non tam ad
reptilium vel quadrupedum, quàm potius natatiliū classē eod-
em referendos esse, faciliè determinare licebit, si primam origi-
nem & locum natalem, quem in ipsò mari nati sunt, spectemus.
Mures autem nonnisi figuræ externæ audiunt intuitu, cum muscu-
los juniores & pilis destitutos referant, utut non tam murino aut
carneo, quàm potius ex fusco nigricante colore gaudeant. Ne-
que etiam viscera intus aut quædam interanea involvunt, sed, ut
ordinariè inveniuntur, nil nisi exuvias præ se ferunt & tunicam
quandam è fibris & striis æstilineis contextam (*Fig. 2. & 3. TAB. I.*)
quæ si statu explicetur, & extendatur, idque per unicum, quò gau-
dent, foramen, pulvinar quasi facie externâ refert; quò nomine
& *mures* hosce, utut parçè admodum, ex Aristotele descripsisse
videtur ULYSSES ALDROVANDUS, qui *lib. 3. de Piscibus cap.*
48. p. 446. Rajarum ova ita describit: Rajarum ovum, inquit,
quale gallinarum & avium, initio: Testa verò ovum suum con-
cludens sub pictura ovorum, testâ nudatorum, expressa, quæ fi-
gura *Pulvinar* à quibusdam hodiè vocatur & quadrati forma
est, demptis angulorum appendicibus, quæ variæ sunt. Unius
autem lateris appendices longiores sunt, similes foliis gladioli
herbæ: Alterius breviores, latiores, replicatæ, quibus undique
Mm 3 „ sum-

„summotis laterum angulis, tibiærum ligulis similes sunt, ut scribit Aristoteles; hæcenus ALDROVANDUS, qui hæc in parte (ut in pluribus aliis) GESNERUM præeuntem habuit, seu potius Interpretem hujus, qui *libro de Piscibus* p. 74. Rajarum ova & eadem ratione descripsit & figuram illorum ob oculos posuit, quæ tamen, non secus ac JONSTONII icon in *Hist. Nat. de Piscib. Lib. I. Tit. I. Cap. 3. Art. 3. Punct. 6. Tab. 12.* experientiæ & autopsiæ non respondet; Aliàs BENEDICTUS CERUTUS in descriptione *Musci Calceolarii*, ova hæc ovis caniculæ assimilât, quæ ita describit pag. 66. *sect. I.* Caniculæ Aristotelis uterus, seu vulva bifida, in cujus medio ova colore & perspicuitate cornu similia, figura pulvinar, quo dormientium capua suffulciuntur, referentia, ad spinam adhærere solent: Ex cujus angulis dependent meatus longi & tenues (modo tamen hoc mereantur & quos ARISTOTELES meatus capillares vocat) cùm potius videantur esse ligamenta quædam & appendices, capreolorum vitis modò convolutæ, naturæ inservientes ad retinendum & firmandum in uterò ovum, ut neque sursum, neque deorsum moveatur, quò ad statutum tempus in lucem prodeat: non secus ac in uterò muliebri quorundam ligamentorum mediò foetum sustentari ex Anatome conspicitur &c. Ex his similitudo, quæ inter ova caniculæ piscis & Rajæ intercedit, luculenter apparet: imprimis secundum ipsius Autoris descriptionem *ovorum Rajæ*, quam pag. 91. ita habet: Uterus Rajæ testacea substantia formatus, seu, ut alii, testa ova concludens, quadratam quam exprimit figuram, demptis angulorum appendicibus, quæ unò latere longiores sunt, similis foliis gladioli herbæ, altero verò breviores latiores & replicatæ: ob quam formam illi supellectili hæud dissimilem, quo dormientium capita suffulciuntur, pulvinar à quibusdam vocatur. Sed objicere quis posset Autorem hunc simul ac GESNERUM, RONDELETIUM, JONSTONIUM & alios uteros Rajarum describere, non ova; ast actum agerem, si hanc sententiam refutare vellem, quam variis solidisque argumentis jamdudum accuratissimus ille

Anatomicus NICOLAUS STENO, in *Epistola ad Celeberrimum Guilielmum Pisonem, de Raræ Anatome* conscriptâ confixit, ubi eandem tractationem sequentibus absolvit, inquiens: suffecerit id „demonstrasse, dictam testulam, si vel maximè Raræ fuisset o-
„vum, iterum tamen minimè fuisse dicendam. Ipse quoque STENO, qui hæc ova non incongruè, ratione figuræ, sandapilis assimilar, in eadem Epistola refert: Clarissimum SIMONEM PAULI binas tales, viscoso humore, quasi diffluentem tabe mytulorum substantiam referente, turgidas (quæ ejus sunt verba) habuisse: Quæ iis, qui hæc ova vegetabile quoddam marinum esse sibi persuadent, dicta velim. Omnium autem accuratissimè ova hæc descripsit quondam Vir in rebus hilce & Versatissimus & Curiosissimus, Illustris Dn. BRACKENHOFFERUS, Tredecimvir Reipublicæ Argentinensis olim Spectatissimus & Meritissimus, qui in Descriptione Musei sui pretiosissimi (quam utinam aliquando Typis concederent Hæredes Nobilissimi, quibus ob MSS. illorum, XXX Alphabetorum numerum excedentium, communicationem benevolam, æternum sum obstrictus) sequentia de illis literis mandavit: Ova piscis Raræ, *inquit*, quadrati formam habent, majoris longitudinis, quàm latitudinis, quarum illa digitum cum mediò, hæc verò duos æquant digitos: Plana sunt & in mediò convexa, pulvinaris instar. Constant ex tunica quadam in parte superiori æquè ac inferiori fibrosâ, quam alia membranula, eaque tenuis admodum, cingit. Color ex fusco nigricat, in extremitate angulorum cornubus, digitum Geometricum cum dimidiò longitudine æquantibus, prodeuntibus, ejusdem & substantiæ & coloris cum ipso pulvinari, non tamen simplici, sed duplici (*vid. TAB. I. Fig. III. b.*) utut compressa, tunica gaudentibus. In pulvinaris parte anteriori nunquam non apertura quædam & foramen renue conspicitur (*TAB. I. Fig. II. e. & III. a.*) unde prodit animal intus contentum &c. Quæ omnia de *muribus* nostris intelligenda esse, inde conjicio, quod non tantum plebei & nautæ hujus loci asseruerint

rint mihi, Rajas juniores in exuviis hisce latitare, atq; etiam interdum inveni, (quas, quia certo solummodò alicui tempore his carceribus Rajæ juniores inclusæ inveniuntur, jam nancisci non licuit, aliàs ejus rei iconem hâc vice, unâ cum cæteris communicaſsem, quod forſan aliâ occasio permittet) hasque, illis ex unicâ, quâ gaudent aperturâ (*TAB. I. Fig. II. c.*) erumpentibus, ob levitatem ab aquâ marinâ ad littora propelli: Sed & ea, quæ Italus & reliqui citati Auctores, tum de appendicibus foliis gladioli similibus, tum de figurâ quadratâ habet, cum *murium marinorum figura I. II. III. ejusdem TAB. I.* variis modis depictâ prorsus coincidunt & concordent. Resectis enim quatuor illis appendicibus gladioli foliis similimis a. b. c. d. in *Fig. I. TAB. I.* corpus quadratum remanet, pulvinari haud dissimile.

Usam verò quod concernit, unanimi Plebejorum, loca hæc maritima, præsertim Selandiam, incolentium, testimonio, tanquam certissimum & infallibile remedium ad curandas *hæmorrhoides cæcas* adhibentur, idque in forma suffimigii, quod plurimis in casibus sibi prosperè successe, Doctor quidam Medicus mihi retulit. Nec ratio hîc deest, quæ idem suadere possit; siquidem præter sal volatile alcalinum, supra allegatum, sulphure quoque narcoticò mures hosce imprægnatos esse, vel exinde probabile videtur, quòd Rajæ, quarum secundinæ quasi sunt, insignem afinitatem habeant cum Torpedine, naturali, ut AETIUS loquitur, facultate stuporem inducente & dolores ex corpore tollente, cum primis in partibus inflammatis. Unde & HIPPOCRATES noster *Lib. de intern. affect.* in quodam morbò hepaticò, pleuritidi non absimili, torpedinem, pastinacam & Rajas simul præscribit, tanquam iisdem vel similibus viribus prædita animalia. Quas quoque RONDELETIUS in pruritu hepatis commendat.

Equidem in omni dolore hæmorrhoidali inflammationem quandam concurrere quatuor ejus Comites indivulsi: Tumor, Rubor, Calor, Dolor & hic quoque conspiciui, ad oculum testantur.

tur. In omni pariter dolore aliquid convulsivi observari, jam ante IV. & quod excutrit, lustra ex professô, quod dicitur, in Tuâ, VIR MAGNIFICE, *Disputatione Inaugurali de Convulsionibus* solidè demonstraſti. Utrique verò obicem figere & strenuè obviâre valent *miures marini*, priori quidem, in quantum sale volatili copiosô sanguinem, inter fibras intestini recti interceptum & inflammationem producentem, discutere eumque de novô iterum in motum agere valent: posteriori, quia particulis sulphureo-anodynâ stricturnam fibrarum spasmodicam demulcent & spiritus irritatos complacare solent.

Neque enim aliâ ratione agunt reliqua, in morbo hâc aliâs mage cognita, specifica, quæ si purgantia vasaque hamorrhoidalia irritando aperientia, cum hirudinum & V. S. applicatione excipias, vel discutiendo, vel demulcendo agunt. Nam scarabæos stercoreos atque asellos seu millepedes eodem modô agere, quis dubitat? quos priores in cineres aut oleum redactos tantoperè commendat BEIRLINGIUS in *Adversar. Curios. Cent. 1. pag. 49.* ut & SOLENANDER *Lib. 4. Conf. 20.* FONSECA verò *Lib. 1. Conf. 27.* & BORELLUS *C. 1. Obs. 63.* de usu millep. posteriorum vim tam anodynâ, quàm discursivâ laudibus extollunt variis; hinc Asellorum oleum Ursulæ Cartesiz, Principissæ Italiæ Patavinæ, testante ETTMULLERO, in secretis fuit. Imò ipsa Linaria, quàm tanti olim Serenissimus Hassiæ Landgravius, LUDOVICUS gloriosissimæ memoriæ, ab Archiatro suo D. VVOLFFIO redemisse refert GREG. HORSTIUS in *Observ. Lib. IV. observ. 42.* partim dissolvente, partim demulcente & anodynâ virtute morbum hunc tollit, quæ utraque neque *verbascô*, neque *serophulariæ*, neque *momordicæ* aliisque confimilibus polychrestis deneganda est. Quemadmodum omnia omninò opiata & theriacalia quoque simili hic ratione agunt. Et quid aliud præstaret sudor morientium linteolô exceptus & ipsis hamorrhoidibus applicatus? quem tantoperè dilaudat GREMBSIUS in *Arb. hominis integr. & ruinof.*

L. 2. C. 1. §. 74. licet & hic Archeo sigillo mortis terrorem incutere & à spasmodicò illò furore abstrahere valeat.

Ast quò dilabuntur mures mei, qui nisi spontè se in antra recipiant, muscipulâ refrænandi erunt, ne nimio discursu Tibi, VIR MAGNIFICE, plus justo sint molesti, cum & elephantes, si vera est fabula, mus terrere valeat. Interim ut, quò rodant, habeant, novum & hîc locorum maximè quoque decantatum remedium genus addo, *Folia* scil. *Acmella* Fig. IV. (TAB. I.) depicta, quorum admirandus in Nephritide, Ischuriâ aliisque renum & vesicæ affectibus effectus est. Adferuntur autem ex India Orientali, speciatim ex Insulâ Ceylon, ubi Magnates eodè illa modò aquæ calidæ infundunt, ut herbam Theé. Non enim figuram modumque usurpandi si spectes, à Theé ordinariò: si usum & effectum consideres, à Theé Boeye seu medicamento (de quò forsàn alio tempore plura) multum abludunt. Potum verò ex Acmellæ infusione paratum dicti Ceylanici Purpurati prò singulari anti-nephritico habent, ita ut illi, qui per complures annos Ischuria aut Dysuriâ laborarunt, citò citius eâ mediante, absque recidivâ insequente, curati fuerint, ut Clarissimus Dn. THEODORUS HOLA, Domini DECKERI (ex cujus singulari munificentia hæc folia posideo) Discipulus non degener, in *Dissert. Inaug. de Nephritide* fufius nuper ostendit. Paratur quoque ex iisdem foliis spiritus abstractitius, cum liquore Arack, his quoque in affectibus incomparabilis, qui dos. gutt. xij. ad xx. urinam altissimè reconditam stimulare solet, ut propriò id exemplò contestari possum. Primâ, quam nactus fuero, occasione folia hæc, unâ cum fabis S. Ignatii Fig. V. 1. 2. 3. 4. (TAB. I.) delineatis, variisque concharum speciebus, *Magnificentia Tuxæ* transmissurus sum.

Cæterum cum nuperrimè Celeberrimum Dn. DECKERUM honoris ergò visitarem, suum mihi lapidem porcinum, vulgò *pedra porca* (quò frequenter & ut plurimum feliciter in Praxi utitur) ostendebat, quem in quavis infusione aliquid, gr. β. ad gr. j. scil. de

de pondere amittere asseverabat, eumque in liquore, æstatis tempore vel in locò calido per quadrantem horæ, hyemis verò tempore per dimidiam relinquit. Addebat eundem tantum in Hystricibus ægrotantibus reperiri, & lapides bezoardici instar è plurimis lamellis, sibi invicem impositis constare; neque in febribus intermittentibus tantum (in quibus à Magnatibus pro certissimò remediò haberi petique solet) sed in febribus petechialibus maximum esse virium, in quibus petechias retrocedere faciat, cum euphoriâ. Aliàs saporem quod attinet, non multum abludit, quantum lambendo percipere potui, ab illo magno lapide, quem ex vesicâ bilariâ bovis possideo, *Tua* quoque *Magnificentia* sapius vidit.

Dixi in Academia Vestra, Tuo sub præsidio, peculiarem de eò disputationem habitam fuisse, quam impatienti animò expectat. Tribus solummodò verbis adhuc observationem curiosam circa radicis ipecacuanhæ *Fig. VI. (TAB. I.)* depictæ effectum, coronidis locò addere liceat: Nimirum si hæc, in dysenteria adhibita, post secundam vel tertiam dosin nauseam (præcipuè carnis) excitet, certissimum & pathognomicum signum est reconvalescentiæ.

Ast noli succensere, *Vir Magnifice*, quòd his æquè ac supra allatis *muribus anti-hæmorrhoidalibus* Tibi, inter tot Rectoralium laborum strepitus, molestus sim, quos non eum in finem *Magnifico Tuo Nomini* dicatos volui, ut vel cum Archiatrò Hassiaco supradictò annuatim taurum lucrari, aut podices (s. h.) Israelitarum aureos inde colligerem: Sed ut **TIBI** meam, ejus & in exteris nunquam obliviscar, observantiam perennantem contestarer & curiositati Tuæ, ut sub valedictione meâ jubebas, satisfacerem; quamvis omninò verear, ne illi, qui foricum instar aliorum sive conatus sive labores rodunt & arrodunt, hoc tandem judicium de scriptione meâ ferant:

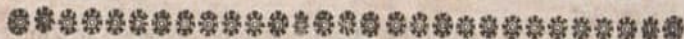
Parturiant montes, nascetur ridiculus mus!

Equidem non diffiteor plura adhuc, notatu fortè non indigna, circa materiam hanc adduci potuisse; verùm cum eum in sinem potissimùm huc accesserim, ut sub Anatomici & Operatoris celeberrimi, DN. D. RAUI, Viri in hoc studiorum genere, si & secandi & docendi methodum spectes, incomparabilis, manu-ductione enchiresibus Anatomicis & Chirurgicis (quibus jam totus sum immerfus) vacare liceret, adeoque occasione æquè ac tem-pori serviendum sit, haud ægrè feres, si filum epistolæ jam ab-rumpam, reliqua alibi, si DEO placuerit, additurus. Vale, *Pa-irone Venerande*, & quod facis, gratiosè recordare

Dab. è Museo *Am-
stelodami, Idibus Mar-
tii A. MDCC.*

*Servi Tui officio-
sisimi*

SPENERI.

APPENDIX IV.
RESPONSORIÆ
AD PRÆCEDENTES.

VIR NOBILISSIME!

DOctrinæ spiritum non curiositatem acuire, sed charita-tem accendere BERNHARDUS in *Commentar. super Cantic.* existimat. Ast utrumque salvâ ranti Patris au-thoritate hinc pullulare posse, Tuo, VIR CELEBER-RIME, exemplò comprobare liceat. Ab eò enim, quò ab ore meò

meò dependebas, tempore doctrinæ spiritum indicibilem, quâ in rerum Physico-Medicarum notitiam ferebaris, curiositatem in Te acuisse, insignis, quam paucorum etiam annorum intervallò collegisti, rerum naturalium supellex & farrago docet, quæ, si indices, ut nullus dubito, augmenta ceperit, haud difficulter B. DN. Fratris, Prof. quondam Halensis Celebrissimi Museum instructissimum æquare poterit; charitatem verò hinc simul in Te accensam esse, humanissima, quam in Exteris tenuitati meæ inscripsisti, Dissertatio Epistolica testatur, quâ Tuum in me amorem, domi mihi toties probatum, monumentum quodam publicò demum obfigurare voluisti, quo velem obcausam nihil mihi gratius obtingere potuisset, quòd bonum publicum proximique commodum, post Dei Trinunius gloriam, unicè semper respiciendum, non contemnendas accessiones inde sibi promittere possit, cum & hæmorrhoidibus furentibus & doloribus nephriticis aliisque morborum generibus nova eaque certa remedia hæc inventa & parata sint. Ita scilicet non sterilem, aut ad animi recreationem tantum compositam curiositatem sectaris, sed utilem & fecundam, quâ & proximi, sub morborum cruciatibus gementis, curam habes, DN. Patris Venerandi sic vestigia premens, qui ut de salute animarum nunquam non sollicitus est, ita corporis salutem & sanitatem, præservando æquè ac medendo, curæ Tibi cordique esse jubes.

De cæterò nescio quò omine *muribus* Tuis *marinis* pabulum aliquod è fabis S. Ignatii, quarum descriptionem meditor, promittas, quò, nî fallor, descriptioni meæ, atrolas ungues minus sapienti, aut murium, aut Criticorum morsus ratiè minaris. Ast eadem, quæ Tibi animum ad scribendum addidit, ratio me pariter securum reddit, quum publico serviendi cupido rigidas aliorum stricturas adeò non expavescat, ut potius audacior semper contranitendo eat. Stabo igitur promissis, & sicut pro transmissione & benevolâ fabarum illarum procuratore Tibi multum sum obstrictus, ita brevem illarum descriptionem & an atomiam

hâc vice redhostimenti loco offero, cui quod Figuras tuas aeneas (utut paulò minori formâ recusas) pro majori illustratione adjecerim, in meliorem, ut spero, partem interpretaberis.

Aliâs in ætiologiâ illâ, quâ muriûm marinorum, seu ovorum Rajæ piscis in curandis hæmorrhoidibus furentibus efficaciam eleganter explicasti, adde nihil desiderandum puto, ut potius ambabus, quod ajunt, manibus illi subscribendum existimem. Interim ut de salis volatilis & particularum oleosarum (quibus effectum illorum tribuis) præsentia eò certiores simus, operæ pretium quis crederetur, si analysi Chymicæ tunicas illas & exuvias committeret, quò ea, quæ usus comprobat, à priori quodammodò deducere valeamus. Neque dubito è lapide porcino, vulgò *pedra del porco*, cujus simul in literis Tuis meministi, insignem salis volatilis quantitatem obtineri posse, si sublimationem ejus admitteret nimium, quò venit, pretium. Curiosum sanè est, quòd microscopiò ejus præsentiam in lapidis infusione spectaverit ANTONIUS A LEWENHOEK, qui in *Arcanis Naturæ detectis* pag. 115. lapidem per horam dimidiam se aquæ infudisse refert, quâ, postquam amarum saporem assumerat, sanguini, ex digito profluenti, permixta, vidit quosdam sanguinis globulos rubrum (qualem salia volatilia oleosis addita præ se ferunt) colorem retinere eosque adeò liquidos & pellucidos esse factos, ac si singuli globuli ex materiâ vitreâ fuissent formati. Abhinc aquam illam amaram in Museo aëri exposuit, ut liquor aqueus exhalaret & particulas salinas illuc coagulatas varia germina, herbas, arbores, flores ac stellas efformasse, microscopiò suò observavit indeque conclusit lapidem *Pedra del porco* ut plurimum ex Sale volatili constare, paucis simul salis fixi particulis observatis.

Quid verò de novo Ambstelodamensium Collegiò, *Historium Literariam Univerſalem* meditante, agitur? ad quod Ludovici næ nostræ Proceres nuper invitavit Clar. PETZOLDUS. An historia ejus jam primordia coepit? Transmisi illi recensioni librorum, à DN. D. MAJO, Prof. Theologo nostri Lycei, edito-

rum : quibus propediem *Pandectas* meas *Medico Legales* addam, quæ absolutis nunc *Polychrestis Exoticis* indies sub prelô sudabunt, ut futuris nundinis Paschalibus certò lucem videant. Hâc vice totus experimentis Physicis, in Collegio Curiosò proponendis, sum immersus, studio eò magis excitato, quo præter egregium Spectatorum numerum & Illustrissimi Comites, hic locorum degentes, idem frequentare non dedignantur. Quodsi vel Cl. SENGUERDIUS, vel Celeb. VOLDERUS novas quasdam machinas invenerint, earum ut curante Muschenbroeckio me participem reddas, est quod amicè rogito. Vale interim & quod facis, amando me antiquum obtine, qui nunquam non permanebo

Tuus ex animo totus

D. Giffæ Hassorum
Calendis Maji,
M D CC.

VALENTIN.

INDEX

INDEX RERUM & VERBORUM.

A.		Bracherium ad hernias	89	
A	<i>Cmelle folia</i>	281	<i>Bpov in arboribus quid?</i>	332
	<i>figura & usus</i>	ibid.	<i>Bubonocle</i>	79
	<i>Acidule an conducant?</i>	145	C.	
<i>Ægagropila</i>	35	C	<i>Alcul. ren. & vesc. anatom.</i>	28
<i>Alvi fluxus remedium</i>	22		<i>solventia</i>	37
<i>Amphibiorum natatio</i>	159		<i>ves. fellee probatio</i>	ibid.
<i>Ananas fructus</i>	198		<i>in mul. Offenb.</i>	ibid.
<i>Anatomicæ comparatæ laus</i>	328	<i>Canes ut artes addiscant?</i>	134	
<i>Anima brutorum quid?</i>	159	<i>verna morventes</i>	125	
<i>Anorexiæ remedium</i>	10	<i>Cardialgie cura</i>	10	
<i>Anthelmintica</i>	54	<i>Catarrhorum causa</i>	11	
<i>Anxietates cordis qui curandæ?</i>	39	<i>cura</i>	ibid.	
<i>Apepsie cura</i>	10	<i>Centaur. minus succed. sab. S. Ign.</i>	13	
<i>Apoplex. præservantia</i>	37	<i>abortum movet</i>	ibid.	
<i>cura</i>	105	<i>Cere materia</i>	334	
<i>Aphhtarum remedium</i>	39	<i>China China unde denominetur?</i>	50	
<i>Aristotelis astutia</i>	117	<i>non est radix</i>	51	
<i>conversio</i>	128	<i>electio</i>	53	
<i>palinodia</i>	ibid.	<i>spuria</i>	53	
B.		<i>vera</i>	ibid.	
B	<i>Esordici lap. textura</i>	37	<i>usus in febb. interm.</i>	59
	<i>Bezoar cervinum</i>	37	<i>an & in contin.</i>	ibid.
	<i>equinum</i>	ibid.	<i>utendi</i>	
	<i>mulinum</i>	ibid.		

utendi modus intern.	65	Dolorum & noct. cura	112
extern.	67	Domestica remedia an sufficient?	Præf.
Cholera cura	37		
Chlorosis	213	Dysenteria cura interna	22
Cicutæ symptoma	216	externa	72
Cirsocele non est hernia	76	E.	
Clysteres simplicissimi optimi	71	Enteroccele	79
alterantes carmin.	ibid.	Ephemeridum curios. Scripto-	
anodyn.	ibid.	res	205
Græffii	ibid.	Epilepsiam præserv.	37
Tabacicus in fig.	71	curantis	149. 332
usus	ibid.	per consensum	11
Coffi fructus an ad fabas referen-		infant. verminosa	72
dus?	5	Equi noctambuli	136
Colicæ remedium	10	Errores Naturæ unde?	168
Colores apparentes	225	Exotica an rejicienda?	Præf.
veri	ibid.	F.	
Conchites lapis	175	Faba unde denominatur?	8
Consuetudo altera naturæ	133	D. Thomæ purg.	5
efficacia	130	S. Ignatii quid?	6
in Diæt. obs.	137	unde dicantur?	ibid.
morbis	139	Tinct. seu Ess.	9
neglecta nocet	125	usus	10
Contagii pestilentialis actio	216	succedat.	13
Corpul. nimia remedium	37	Facule feræles	153
Corticis Peruv. arbor	52	Fascia pro Herniis	89
lumbricos necat	54	Februm differentia in Tab.	56
succedaneum	66	cura	105
D.		intermittent. cura per	
Extra cur agilior quam si-		ipeccac.	21
nistra?	136	per Chin. Chin.	59
Diarrhœa in hydrop. periculosa		per Chyl.	67
	144		

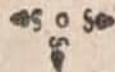
<i>Febr. Contin. cura</i>	11	<i>H.</i>	
<i>quotid.</i>	40.59	H	<i>Æmorrhag. ext. remed.</i> 13
<i>Tertiana</i>	ibid.		<i>narium</i> 217
<i>maligna</i>	11		<i>uteri</i> ibid.
<i>petechialis</i>	40.39		<i>Hæmorrhoidum cæc. novum re-</i>
<i>puerperarum</i>	40		<i>med.</i> 279
<i>Virginum alba</i>	213		<i>Herba sensitiva</i> 122
<i>Febriliū periodi unde?</i>	vid. Period.		<i>Hermaphroditica herba</i> 248
<i>Flores quid propriè in plantis?</i>	227		<i>Hernia quid?</i> 76
<i>Fluiditas metallorum unde?</i>	120		<i>quotuplex?</i> 77
<i>Fluores ut a gemmis differant?</i>	120		<i>Cura per Sect.</i> 96
<i>Fluxus mulierum albus unde?</i>	208		<i>arcan. Reg.</i> 91
<i>Curatur</i>	72		<i>Hernie flatulenta cura</i> 72
<i>Fœtus formatio</i>	179		<i>Herniotomia</i> 97
<i>Fontium generatio</i>	180		<i>Hippolithi ubi generentur?</i> 37
<i>Fontes Lapidifici</i>	168		<i>Histrice non est avis</i> 32
<i>Soterii</i>	149		<i>in Fig. ænea</i> 33
<i>Griesheimensis</i>	ib.		<i>Spine</i> ibid.
<i>Forma Substantialis tumulatio</i>	158		<i>Honores Acad. Graduales</i> 222
<i>Frigus an mera privatio?</i>	213		<i>Professorii</i> ibid.
<i>Furor Uterinus</i>	212		I.
G.			<i>Icteri calculosi cura</i> 37
G <i>Annanaperide</i>	52		<i>Idea quid?</i> 122, 148
G <i>Gentiana succedan. China</i>	67		<i>Idololatria origo</i> 117
<i>China</i>	67		<i>Ilei remedium</i> 10
<i>Germinatio plantarum unde?</i>	121		<i>Inflat. abdom. in infant. cur.</i> 72
<i>Glandula vaginæ uteri</i>	207		<i>Instinctus Naturæ in anim.</i> 124.
<i>Glossopetra quid?</i>	168		
			<i>an & in homine?</i> 161
			<i>Insomnia & rea unde?</i> 111
			<i>Ipecacuanha Inventor</i> 17
			<i>alba</i> 20
			<i>flava</i> ibid.
			<i>Ipecac.</i>

<i>Ipecac. nigra</i>	ibid.	<i>Mercurius dulcis</i>	102
signum operat.	281	resuscit.	101
usus legitimus	22	sublimatus	101
<i>Iſis</i> quale idolum?	116	vulgi hostis infect.	
<i>Juli arborum</i> quid?	332	Præf.	
<i>Juniperi</i> differentia quoad sexum	336	<i>Meretricii libri</i>	210
		<i>Meteororum subterr. nov.</i>	152
L.		<i>Microscopiorum Scriptores</i>	182
L <i>Achyumarum vitrearum</i> texture	123	<i>Monstrorum origo</i>	181
<i>Lapis Bechiniensis</i>	153	<i>Morbi ex consuet. redeuntes</i>	139
<i>Bezoar</i> ubi generetur?	28	<i>Chronici quando desperati</i>	144
<i>Manati</i> unde?	28	mulierum	212
<i>Porcinus</i> vid. <i>Pedra del Porco</i>		<i>Morbilorum curatio</i>	39
<i>Lethargi remedium</i>	105	<i>Morsus animalium qui curandi?</i>	12
<i>Liquor Genit. Mulierum</i>	209	<i>Moxa an Vet. cognita?</i>	199
<i>Lithonriptica nova</i>	198	Germanica	200
<i>Lues</i> & unde & qualis?	215	<i>Indorum quid?</i>	200
cura	100	applicatio	201
<i>Lusus Naturæ</i> quid?	168	usus	ibid.
M.		<i>Mures marini</i> quid?	275
M <i>Aniacorum actiones</i> automatica	163	in figura	ibid.
curatio	149	<i>Muscorum Curios. Scriptores</i>	ibid.
<i>Materia Medica</i> Scriptores	Præf.	N.	
<i>Medicus sui ipsius</i> ex instinctu?	125	N <i>Atatio piscium</i> unde?	160
an datur talis?	163	<i>Naturæ vox</i> retinenda?	117
<i>Mellis materia</i>	334	essentia	119
<i>Mercurialis mas</i>	235	<i>Medica</i> quid sibi velit?	145
famina	ibid.	<i>Nephritidis remed. novum</i>	72
		O o 2	No.

Noctambul. actiones unde?	136	Phreneticorum actiones	163
Nodi & cura	111	Pice remedium	10
		Plantula seminalis	121
		Plethora ad vires quid sit?	139
		Plenitudo florum ut comparetur?	340. seqq.
O			
Oculi porcellorum moschiferi	31	Podagra quotuplex	201
Odontalgia remed.	111	curatur	ibid.
Omphalocoele quid?	79	Pollutio nocturna	212
Orum Cometicum	182	Porcelli cur lactendo ubera me-	
Raja piscis in Fig.	277	veant?	161
usus	279	glandulamofchata	31
P.		Prolapsus uteri	93. 213
PAn quid Veteribus notet?	116	Pulsuum doctrina Sinensium	198
Panacea &	100	Pulvinar Rondeletii	479
Paralysis quid	145	Punctum aureum Chir.	93
post Colicam	ibid.	Pustul. & curatio	109
Passion. hyst. causa	213		
cura & remed.	72. 332	R.	
Pectorales morbi	279	RAnarum impetus &	160
Pedra del porco quid?	32	Romani an Medicos ejece-	
anatomia	286	rint?	164
duplex	35		
an emmenagoga?	37	S.	
in agris hystric. reperi-		Salivationis methodus	100
tur		Sarcocoele non est hernia	76
Periodi febriles unde?	148	Semen Santonici	54
Pestis remedium	12	Sexus plantarum an detur?	226
Petala in plantis quid?	226	Similitudo liber. cum Parentibus	170
Philos. Nat. cur hactenus sterilis?	116	Sinenses pulsum gnarissimi	198
Philtrorum actio	134.		
			Speci-

Specifica an dentur?	15	Vertiginis curatio	11
Spiritus & rectific.	92	Verulamii laus	116
Sus lanifera	31	Virtus plastica in veget. quid & unde?	128
T.		Vita Rustica Scriptores	184
T empo Athletarum quid?	133	Umbilicus marinus	170
Tenesmi curatio	72	Unicornus fossile	168
Thée commune	281	Vomitoria in Dysent. proficua	28
Boeye medicamentosum		Urethra insertio in mulieribus	
	ibid.		207
Todtenlichtlein quid?	153	Urvi ut saltationes addiscant?	135
de Tribus mundi Impos. liber		Uteri prolapsus	23
	210		
Tympanit. curatio	72	X.	
Turcici frumenti vegetatio	235	X Eranthemom	240
V.		plen. in simpl. degenerans	244
V ariolarum remed.	39	Z.	
Venenorum assumtorum cura	12	Z Eplyrus an impregnet & quas?	255
Vernacula ut ab infantibus addiscatur?	136	an plantas? ibid.	
an ex instinctu Naturae?	165		

FINIS

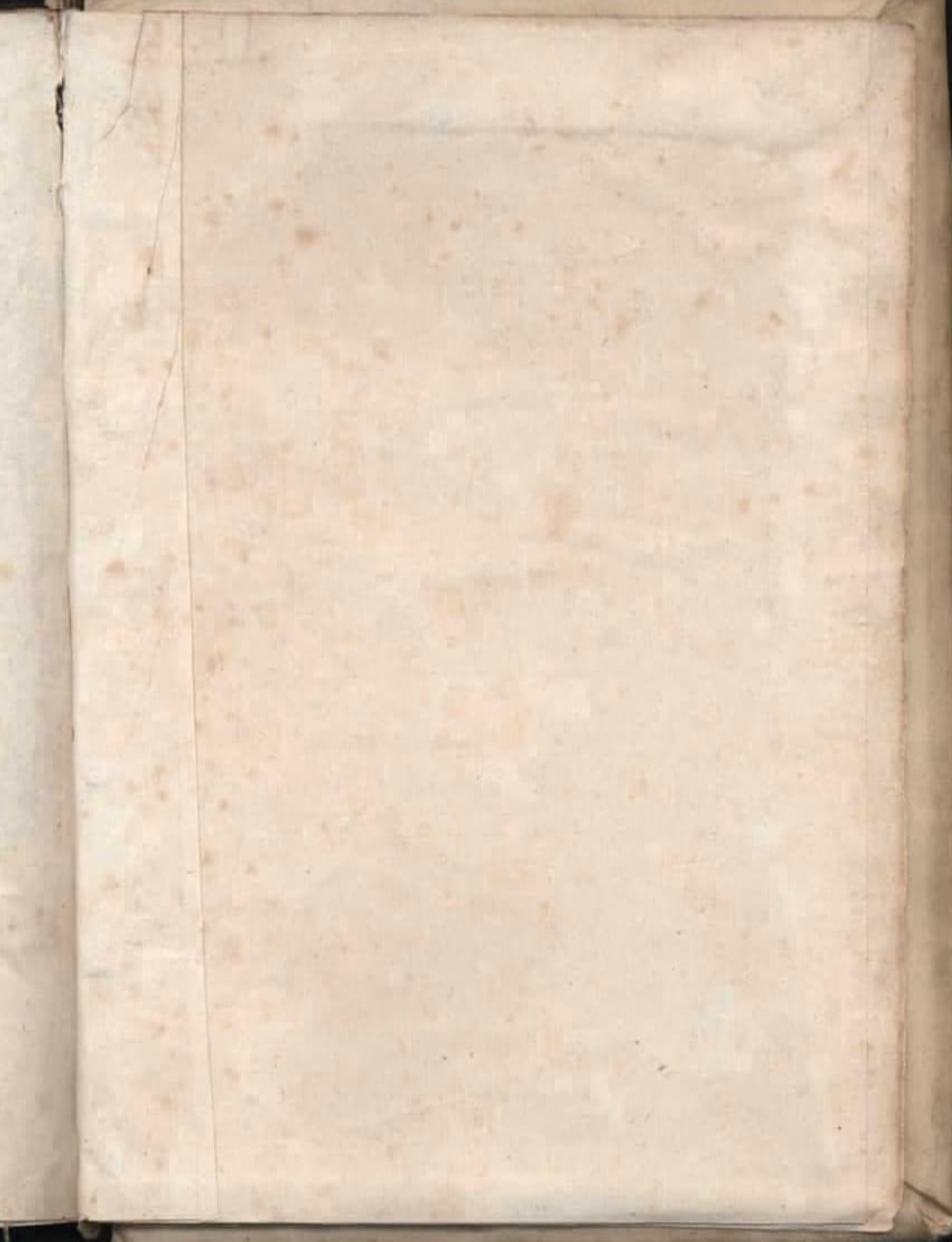

ERRATA CORRIGENDA.

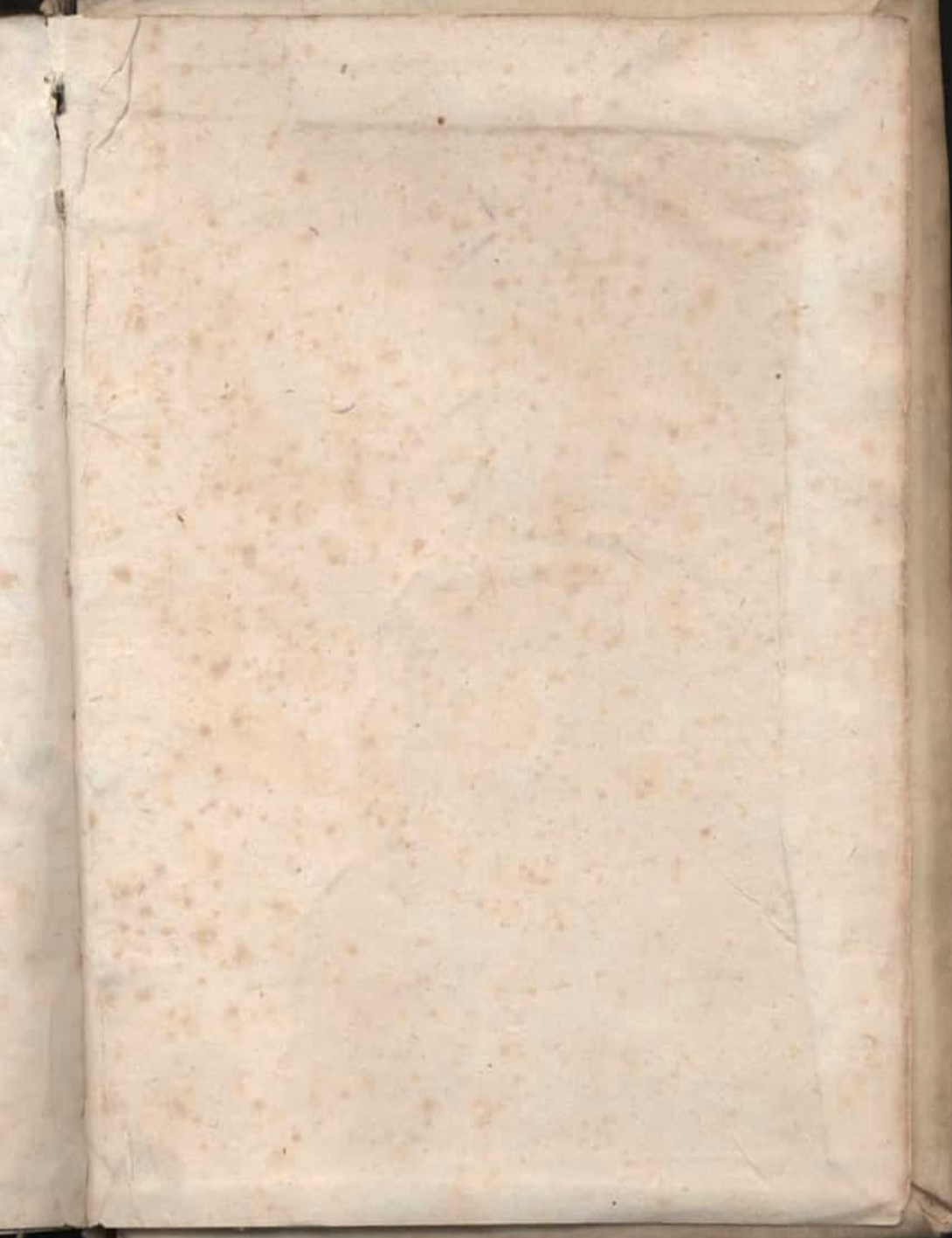
<i>Pag.</i>	<i>Linea.</i>	<i>Error.</i>	<i>Correctio.</i>
2	17	easdem	idem
5	14	solent	folet
6	3	spirarum	piperis
41	5	maritum	mariti
48	25	Pharmacopæi	Pharmacopœi
66	13	omne	omnes
70	14	febri	febris
72	penult.	foliæ	folia
74	ult.	cunctatas	cunctatus
85	12	lineamenta	linamenta
105	6	sine sine	sine sine
11	4	ingravescentum	ingravescentes
121	12	metallicis	metallici
128	16	plurimus	plurimos
132	11	proficiscitur	proficiscatur
137	2	automatis	automati
194	22	disfamilia	similia
209	30	vasis	vasibus
215	29	æger	ægro
218	9	gonorrhœes	gonorrhœeis
322	33	attriserit	non attriserit.

No.	Line	Loc.
		London
		London
17	19	London
18	21	London
19	22	London
20	23	London
21	24	London
22	25	London
23	26	London
24	27	London
25	28	London
26	29	London
27	30	London
28	31	London
29	32	London
30	33	London
31	34	London
32	35	London
33	36	London
34	37	London
35	38	London
36	39	London
37	40	London
38	41	London
39	42	London
40	43	London

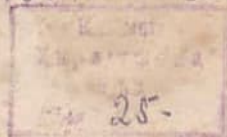

CN

1637

30273

25-

